

ANNALES
MINORUM
AUCTORE
A.R.P.F. LUCA WADDINGO
HIBERNO
Ejusdem Ordinis Chronologo.

ANNALES MINORUM

SEU

TRIUM ORDINUM

A S. FRANCISCO INSTITUTORUM

AUCTORE

A.R.P. LUCA WADDINGO HIBERNO

S. T. Lectore Jubilato, & Ordinis Chronologo.

TOMUS XI.

Editio secunda, locupletior, & accuratior

OPERA, ET STUDIO

R.mi P. JOSEPHI MARIÆ FONSECA AB EBORA

S.T.Lect. Jub. S.& U.Inquisit. Consultoris, S.C.Consistor.Vot. Episcop. Examinat. Ord.Min.in Cismont.Fam.tam Observ.quam Refor.& Discalc.Cōmiss.Gen.&c.

ROMÆ **Typis Rochi Bernabò** MDCCXXXIV. *Superiorum permissu.*

SANCTISSIMO

D. N. D.
CLEMENTI XII.

PONTIFICI OPTIMO MAXIMO

FR. JOSEPHUS MARIA FONSECA EBORENSIS
Ordinis Fratrum Minorum de Obfervantia
FELICITATEM

OGITANTI *mihi fæpenumero, ac memoria vetera repetenti, perbeati fuiffe Principes illi videri folent, qui, cum laudem imperii optime gefti confequi vellent, in id maxime induftriam contulerunt, ut populo-*

rum non modo saluti otioque consulerent, sed etiam opes atque fortunas amplificarent. Ut enim beneficentia & liberalitate nihil est naturæ hominis accommodatius, ita nihil eorum, qui cum imperio ceteris præsunt, tam est dignum vel majestate, vel nomine, quam reipublicæ commoda cum privatorum utilitate in omni vita conjungere: ex quo nimirum illud efficitur, ut, qui susceperit eam curam optimus Princeps, ad immortalem beatamque naturam proxime accedat, publicæque felicitatis multo majorem partem ipse percipiat. Non hic ego commemorabo, BEATISSIME PATER, *quæ in urbe Roma pro Tuis civibus agere ac meditari numquam desistis, quæque sola jucundam reddant ad posteros Tui Pontificatus memoriam sempiternam. Major est illa, utpote digna genere Tuo, & hoc celsissimo honoris gradu, benefica vis, quam ut possit his mœnibus contineri. Eam Tu longe lateque diffundi, & ad omnes omnino Ecclesiasticæ ditionis populos perti-*

nere

nere voluisti, cum ad portum Anconæ celeberrimum, firmissimis mercaturæ legibus constitutis, exterarum gentium navigiis faciles aditus præbuisti. Cujus rei causa illud etiam abs Te sapienter provisum est, ut convenarum hospitium ingenti sumptu excitaretur: quo quid opportunius ad invitandos peregrinarum mercium institores, emporiumque frequentandum, a prudentissimo Principe possit excogitari, sane non video. Dicam enim, quod sentio, PATER BEATISSIME. *Rem perfecisti infinitis propemodum difficultatibus impeditam; quas proinde qui explicare aliquando conati sunt, quamquam summo consilio præditi, Decessores Tui, vel præpropera morte sublati; vel, ut fere contingit, adversa fortuna; vel ipsa rei magnitudine ac sumptu ab incœpto deterriti, opus plane imperfectum atque inchoatum reliquerunt. Atqui nullum est facinus tantum, tamque difficile, quod* CLEMENTIS XII. *aut consilium fallere possit, aut certe conatus*

retar-

retardare. Jam enim opus egregium grandi pecunia, & incredibili agendi vi pene absolvisti: nec modo patent Anconæ exterarum gentium mercibus tuta receptacula, sed etiam magnæ opportunitates propositæ Picenis Tuis, Umbris, Latinis, omnibus denique Tuæ ditionis hominibus ad suas cujusque convehendas, & permutandas. Quo factum est, ut, quod olim de Principe suo C. Plinius asseveravit, itinera terris, littoribus mare, littora mari reddideris, diversasque gentes ita commercio miscueris, ut quod genitum esset usquam, id apud omnes natum esse videretur. Nec vero tantas utilitates, & institutæ negotiationis fructum sola spe metientes longe prospicimus; sed, respondente cogitatis eventu, jam percipimus gaudia nostræ præsentis, ac Tuæ felicitatis: quam profecto ut urbi Romæ, & Ecclesiæ Romanæ imperio perpetuam fore speremus, consilio Tuo prope divino, & salutaribus institutis ac legibus perfectum est.

ERU-

ERUDITO LECTORI.

UAE de præſtantium pietatis laude virorum ac feminarum officiis ſunt a nobis tot voluminibus prodita, cum Chriſtianæ demiſſionis exempla ferme contineant, videbuntur fortaſſe frivola iis, quorum videlicet aures magnificis de republica, de moribus, de natura diſputationibus, vel ſumptuoſis bellorum apparatibus, terreſtribuſque ac navalibus præliis, & inclytarum urbium expugnationibus adſuevere. Sed habet hoc utique philoſophia Chriſti. Nihil primo adſpectu contemptius; nihil in receſſu divinius: quippe animos, non ad ſitim cædis ac ſanguinis, vel ad inanis gloriæ cupiditatem, ſed ad humanitatem ac manſuetudinem, atque ad amorem ſolidæ ac veræ virtutis inflammat; quæque ab aliis de officio, vel oſtentationis, vel etiam animi ſæpe cauſa quæruntur, ea rebus ipſis ac vita, quam verbis multo libentius explicat. Ergo Chriſtianæ documenta virtutis tanto & ad bene vivendum aptiora, & ad narrandum graviora cenſenda ſunt, quanto facta dictis, & pacis munera bellicis artibus antecellunt. Quamquam, in his etiam Annalibus, ubi temporum ratio poſtulat, illuſtrium quandoque rerum argumenta non deſunt, quæ ſapientium virorum, qui de Fide Catholica recte ſentiant, incredibili voluptate oculos animoſque permulceant. Lætabuntur haud dubie,

tanta

tanta jam ex parte vesanis gentium ritibus, ac detestabili deorum inanium cultu sublato; tum renovata per Minorum alumnos, ex Apostolicæ Sedis auctoritate, Ecclesiastica disciplina, quæ plerisque in regionibus ita jam obsoleverat, vix ut ejus imaginem in veterum scriptis agnosceremus. Ista vero cum aliquot locis priorum Voluminum descripta sunt, tum hoc præsertim, quod Joannis a Capistrano, ac Bernardini Senensis, illustrium doctrinæ, ac sanctitatis laude virorum, egregia facta complectitur: ut propterea ex ejus lectione Catholici viri non modo maximam voluptatem, verum etiam utilitatem sint percepturi.

REIM-

REIMPRIMATVR

Si videbitur Reverendiſsimo Patri ſacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

N. Baccarius Epiſcopus Bojanenſis Vicesgerens.

REIMPRIMATVR

Fr. Jo. Benedictus Zuanelli Ordinis Prædicatorum ſacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

AN-

ANNALES MINORUM.

ANNO CHRISTI 1437.	EUGENII IV. ANNO 7.	SIGISMUNDI IMP. ANNO 27.	RELIGIONIS MINORUM ANNO 230.

ARGUMENTUM.

Eugenius Pontifex Imperatorem, & Prælatos Græcorum Ferrariam advocat pro ſtabilienda unione cum Latinis. Id ægre ferentes Baſileenſes, nihil non audent contra Eugenium. Suam fidem & effectum probant Pontifici Guillelmus Generalis Miniſter, & alii Minoritæ, maxime Jacobus Picenus, Sigiſmundo etiam Imperatori ſolerter adlaborans, & inter Ruſſianos & Boſnenſes in hæreticos inquirens. Ejus conſocius Joannes Capiſtranus multa peragit præclare. Celebrantur Comitia generalia. Inſtituuntur Inquiſitores. Creantur Epiſcopi. Florent viri ſanctiſſimi. Moritur Sigiſmundus Imperator: ſuccedit Albertus Auſtriacus. Conduntur Cœnobia.

I. UGENIUS Pontifex anno proxime elapſo a Nicolao Ateſtino Regulo Ferrarienſi præmonitus, Flaminiam in fide & obedientia Sedis Apoſtolicæ nutare, variis artibus & armis conante Philippo Duce Mediolanenſi totam in ſuas partes attrahere, XIV. Kalendas Maii Florentia movit, & quarto poſt die Bononiam applicuit, ubi defectionis pericula multa ſubmovit, & præcipuas arces in fide continuit. Hic de unione Eccleſiarum Latinæ & Græcæ impenſe cogitare cœpit, ſcienſque Baſileenſes multa pollicitos Joanni Imperatori Palæologo, utque ad ſe veniret, ſæpiſſime invitaſſe, hoc anno Legatos miſit Conſtantinopolim Marcum Archiepiſcopum Tarantaſienſem, Chriſtophorum Garetonium ſcribam Pontificium, mox Coronenſem Epiſcopum, qui a Baſileenſibus averterent, & perſuaderent, ut ad Concilium alterum a ſe indicendum ea in urbe, quæ magis Græcis placeret, accederent. Conſentientibus Imperatore & Patriarcha Conſtantinopolitano, delecta eſt civitas Ferrarienſis, ditioni ſubjecta Principis Ateſtini, Pontifici obſequentiſſimi, Palæologo conſanguinitatis vinculo conjunctiſſimi, & indicta eſt ampliſſimo Diplomate Synodus Oecumenica XIV. Kalendas Octobris, quæ poſtea propter peſtem tranſlata Florentiam, nuncupata eſt Florentina. Frendebant & fremebant ad hæc Baſileenſes, nihilque non fecerunt indignum & ſacrilegum contra Eugenium, eouſque inſaniæ pro-

Eugenius invitat Græcos ad Cócilium a ſe indicendum.

Concilio habendo deligitur urbs Ferrariens.

Male hæc habét Baſileenſes.

gressi, ut alium sibi Papam Amadeum Sabaudum, magno orbis scandalo impie postea confinxerint. Eugenio ad has angustias redacto, a multis Principibus derelicto, a Basileensibus male habito, hostium armis circumdato, strenue inter alios adlaboravit Guillelmus Casalensis Generalis Minister, aliique Religiosi ex Ordine Minorum, quos tum ad Orientis, tum ad Europæ Principes pro conciliandis animis, & pro variis arduisque Ecclesiæ negotiis, ut in litteris ad prædictum Guillelmum datis ipse testatur, & sequentibus annis amplius enarrabimus, delegavit. Do hic ex Regesto Vaticano litteras, quibus eumdem Guillelmum cum duodecim Ordinis Magistris ad Concilium convocavit.

Dilecto filio Guillelmo de Casali Ordinis Minorum Ministro Generali, sacræ Theologiæ Magistro, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex autographo. Generalis Minister vocatur ad Concilium Ferrarien.

II. *Cum Basileense Concilium ad civitatem Ferrariensem pro Oecumenico Concilio inibi celebrando, tam propter Occidentalis & Orientalis Ecclesiarum unitatem, quam reformationem Ecclesiæ, & pacem Christiani populi, & aliis rationabilibus causis totis viribus, auctore Domino, procurandas, duxerimus transferendum, prout vestra devotio videre poterit per copiam litterarum præsentibus inclusam; eidem devotioni vestræ, in virtute sanctæ obedientiæ injungimus & mandamus, quatenus eam per Dei gratiam speremus, imo certi reddamur, quod carissimus in Christo filius noster Joannes Græcorum Imperator Illustris, ac venerabilis frater noster Patriarcha Constantinopolitanus, cum eorum Prælatis & Clericis, pro quibus jam dudum cum galeis, & aliis necessariis, & conventis misimus, circa Kalendas Novembris proxime futuras accedent, ad Concilium commemoratum, quantocyus poteris, te conferas, atque una tecum duodecim Magistros tui Ordinis perducas, de quibus devotioni tuæ per alias nostras litteras intimavimus, ut in ipso Concilio, Altissimi cooperante misericordia, per tuam, illorum, & aliorum prudentiam & virtutem tractentur & agantur ea, quæ cedant ad laudem Dei, pacem Christianorum, ac statum & exaltationem Ecclesiæ suæ sanctæ. Datum Bononiæ anno &c. IX. Kalendas Octobris Pontificatus nostri anno VII.*

Venit ille cum viris doctis Ferrariam.

III. Prompte obsequutus Guillelmus, Ferrariam, inde a Pontifice vocatus, Bononiam abiit, ubi usque ad anni hujus finem hæsisse, & multa ad Eugenii præscriptum fecisse ex Ordinis Registro, & actis Guillelmi, quæ penes me habeo, seriatim comperio. Ferrariam ab ipso delecti Magistri convenerunt, ex quibus in primis Concilii congressibus, præter Episcopos ex Ordine assumptos, adfuisse præcipuos dicam sub anni sequentis exordium. Die octavo Novembris Bononiæ convocavit Guillelmus viros doctos ad aulam capitularem, eisque proposuit quatenus sua Sanctitas, distributis gravioribus controversiis, quæ erant in Concilio agitandæ, Patribus nostri Instituti commendaverit disputandas materias duas, de Primatu Ecclesiæ Romanæ, & de attributis Divinis, quæ manuducebant ad præcipuam cum Græcis controversiam circa processionem Spiritus sancti a Filio. Atque ut hæc exactius discuterentur, instituti sunt peculiares inter Ordinis Magistros congressus, ter in hebdomada habendi, in quibus respondentis Magister Angelus a Perusio, assistentium Magistri Lucas Senensis, & Franciscus Ariminensis, reliqui arguentium vices sustinerent. Reliqua dabimus suis locis per annos sequentes.

Disputant peculiariter de duabus materiis.

IV. Di-

IV. Diximus alias, Sigismundum Imperatorem Latinorum in pacificandis & reducendis ad unionem Ecclesiæ Boemis, multarum hæresum colluvie inter se divisis, operam & doctrinam adhibuisse beati Jacobi de Marchia. Hoc anno eumdem advocat, & rogat ut se contra Turcas profecturum comitari velit, adhibitis etiam aliis ex suo Sodalitio. Diploma ipsius Sigismundi manu scriptum hic transcribo. *Tomo 10. anno 1435. n.8. Sigismundus Imperator invitat B. Jacobum ut secum procedat contra Turcas.*

Venerabili & Religioso fratri Jacobo de Marchia Vicario Bosnæ, Ordinis Fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia, fideli, devoto nobis, & sincere dilecto.

SIGISMUNDUS Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, ac Hungariæ, Boemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex.

V. *Venerabilis & religiose, Deoque devote, nobis sincere dilecte. Vestræ Paternitati duximus præsentibus notificandum, quod nos, gratia divina nobis suffragante, ad festum sancti Georgii Martyris proxime affuturum & æstatem instantem, contra sevissimos Turcas, Cruci Christi persecutores, confiniorumque regnorum nostrorum durissimos invasores, validum exercitum tam Boemorum, quam Hungarorum, aliarum etiam diversarum nationum ex immutabili proposito intendimus instaurare, immo utique jam disposuimus & aptuvimus in effectum. Unde nos vestræ Paternitatis personam, cum certis Fratribus vestris hujusmodi exercitui, ad confortandum inibi rore spirituali populum Christianum, & verbum Dei prædicandum, aliaque circa salutem populi exercenda, desiderantes interesse, Paternitatem vestram attente requirimus & rogamus, quatenus associatis sex, vel octo vestris, seu Ordinis vestri Fratribus, tali modo exercitui nostro velitis interesse, inibi pariter cum nostra Majestate processuri: Nos etenim volumus modis omnibus in eodem exercitu constitui propria in persona. Datum Pragæ feria* VI. *proxima post festum Epiphaniæ Domini, anno ejusdem* MCCCCXXXVII. *Regnorum nostrorum anno, Hungariæ, &c. quinquagesimo, Romanorum* XXVII. *Boemiæ* XVIII. *Imperii vero* IV. *Ex autographo.*

VI. Plurimum laboraverat Jacobus non solum in Principatu Bosnæ, verumetiam per universam Hungariam, ut serpentes hæreses profligaret, vitia extirparet, & mores reformaret, maxime gentis Ecclesiasticæ, quæ adeo Clericalis continentiæ laxarat habenas, ut publice Sacerdotes concubinas alerent, nec ab eis possent absterreri. Dum grave hoc scandalum tollere molitur, multa patitur ab incontinentiæ patronis, & libidinis fautoribus, maxime in diœcesi Quinque-ecclesiensi, a qua oportuit exulare. De his monitus Eugenius, Bononia scribit ad Sigismundum Imperatorem Hungariæ Regem, ut opportunum tanto malo adhiberet remedium. Do epistolæ ad illum pro invitandis Græcis ad Concilium scriptæ particulam postremam, quæ rem hanc attingit. *Impeditur ejus prædicatio.* *Displicet Pontifici.*

Carissimo in Christo filio Sigismundo Romanorum Imperatori, & Hungariæ, ac Boemiæ Regi Illustri &c.

VII. *Cum proximis diebus venissent Bononiam ad nos dilecti filii Joannes Bassipatus, & Emanuel Tracagnoti Vulotis Oratores carissimi in Christo filii Imperatoris Græcorum, & venerabilis fratris Patriarchæ* *Ex Reg. Vatic.*

Constantinopolitani &c. Et infra: *Ceterum summa cum displicentia audivimus, quosdam hereticos in regno tuo Hungariæ per hæc tempora pullulasse, & Sacerdotes regni ipsius nullo modo absterreri aut induci posse a dilectis filiis Fratribus Ordinis beati Francisci, in Observantia regulari degentibus, qui in illo verbum Dei prædicant, ut concubinas, quas publice tenent, dimittant, & aliter honeste vivant, quæ res maxime facit populos regni illius a bene vivendo se retrahere, & a Fratrum prædictorum monitionibus retrogrados esse, necessariumque judicatur fore, ut aliquis Prælatus in eo regno deputetur, cum nostra auctoritate, & favoribus tuis, qui & hæreses extirpet, & Clericos Sacerdotesque honeste curet vivere, quod ut consentire velit tua Celsitudo, hortamur, suademus, ac etiam stricte requirimus. Datum Nonis Junii &c. Pontificatus nostri anno* VII.

Et Imperatori. VIII. Diploma hoc Pontificis, & quæ Jacobus ipse scripserat, adeo Sigismundum commoverunt, ut Episcopum Quinque-ecclesiensem, ejusque Capitulares graviter increpaverit, eisque præceperit, ut quem expulerant, statim revocarent, & Dei opus prosequentem patienter audirent & benigne pertractarent. Deinde per alias litteras Apostolicum præconem invitat, ut in regnis suis, quod sancte incepit, alacriter prosequatur, rogatque ut ad se propius agentem velit accedere. Epistolas has & alteram Quinque-ecclesiensis Antistitis, qua Jacobo digne a se commendato, ut obaudiant & faveant, omnibus suis subditis severe præscribit.

Reverendo in Christo Patri & Domino fratri Henrico Episcopo Ecclesiæ Quinque-Ecclesiensis, ac honorabilibus Dominis de Capitulo ejusdem, fidelibus nostris nobis dilectis.

SIGISMUNDUS Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, ac Hungariæ, Boemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex.

Ex autographo. IX. R*Everende in Christo Pater, ac honorabiles viri fideles, nobis dilecti. Ad nostram deductum est audientiam supra modum displicenter, quomodo vos timore Dei postposito, propriæque salutis immemores, normam & professionem orthodoxæ fidei excrescere, ac ejus saluiferas fimbrias extendi minime cupientes, sed ejus quodammodo bono & utilitati pro viribus derogare satagentes, venerabilem fratrem Jacobum de Marchia, Vicarium Bosnæ, ac Inquisitorem hereticæ pravitatis, vobis & toti regno nostro Hungariæ, de mandato & auctoritate Domini Apostolici & nostro, viam veritatis demonstrantem, vestrosque excessus & scelera, statui Ecclesiastico detrahentes & detrahentia, secundum doctrinam & documenta sanctorum Patrum caritative, uti opus est, reprehendentem, vestri e medio & de vestris confinibus procul fugaveritis, ipsumque a sua prædicatione & Inquisitione dictæ hereticæ pravitatis & corrupti status, modis omnibus prohibuissetis, quod manifeste in ipsius Domini Apostolici, & nostrum cedit præjudicium & jacturam. Et quia nos eumdem fratrem Jacobum in dictis suis laudabilibus Deoque devotis operibus tam vestri in medio, quam alias ubicumque per climata totius dicti regni nostri Hungariæ modis omnibus, & absque renitentia aliquali roboratum habere volumus & fulcitum, fidelitati vestræ firmiter & districte præcipiendo mandamus, quatenus mox agnitis præsentium continentiis, alio quocumque nostro mandato ad id minime expectato, dictum fratrem Jacobum rursus vestri in medium honorifice recipere debeatis, sumque officium*

tium hactenus laudabiliter modo, ut præfertur, de dicti Domini Apostolici & nostro mandato ac auctoritate continuatum exercere & practicare permittatis, difficultate & recusâ, necnon cautela quibuslibet procul semotis. Et aliud in hic, si nostra rigida gravamina indignationemque notiram graviſſimam incurrere formidatis, nullatenus facere præsumatis. Præsentes quoque, si secus feceritis, quod tamen non credimus, post ipsarum litterarum ostensionem, in exhibentis manibus volumus remanere. Datum Pragæ in vigilia festi beati Bartholomæi Apostoli, anno Domini MCCCCXXXVII. *Regnorum nostrorum Hungariæ &c. anno quinquagesimo, Romanorum* XXVII. *Boemiæ* XVIII. *Imperii vero* V.

Religioso & Deo devoto fratri Jacobo de Marchia, Vicario Bosnæ &c. fideli, grato nobis, & sincere dilecto.

SIGISMUNDUS Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, ac Hungariæ, Boemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex.

X. *Religiose vir, fidelis noster, & sincere dilecte: juxta tuam nobis factam petitionem, ecce per alias litteras nostras cum præsentibus tibi assignandis committendas mandavimus Reverendiſſimo in Christo Patri Domino Georgio Archiepiscopo Strigonien. cunctisque aliis Prælatis & Episcopis, ubilibet in regno nostro Hungariæ constitutis & existentibus, ut tibi ubique in nostro ipso regno Hungariæ, illa auctoritate, quam te a Sede Apostolica habere asseris, Christi Evangelium populo prædicare, & eosdem ad mores divinos informare, omnesque hæreticos & hæretica pravitate infectos inquirere, & ad viam ac cognitionem veritatis reducere permittant, & permitti facere teneantur. Item te affectuose adhortamur, ut tu in tua prædicatione populos tam nobiles, quam ignobiles inducas, ut ipsi in resistentiam Paganorum assurgant, & totis viribus intendant. Ceterum tuam fidelitatem requirimus, ut dum Majestatem nostram in partibus nostris inferioribus, quo in brevi, Deo duce, accedemus, senseris constitutam, incontinenti cum sex aut octo Fratribus tui Ordinis illuc ad nostram venias Majestatem. Datum Pragæ in festo Decollationis beati Joannis Baptistæ, anno Domini* MCCCCXXXVII. *regnorum nostrorum Hungariæ &c. anno quinquagesimo, Romanorum* XXVII. *Boemiæ* XVIII. *Imperii* V. Ex autographo

Henricus divina providentia Episcopus Ecclesiæ Quinque-ecclesien. Universis & singulis Dominis Archidiaconis & Vice-archidiaconis, necnon Ecclesiarum Parochialium Rectoribus, in & sub nostra diœcesi ubivis constitutis & existentibus, ad quem, vel ad quos præsentes pervenerint, nobis in Christo dilectis, salutem in Domino paterna cum benedictione.

XI. *Quod quia Religiosus ac Deo devotus vir frater Jacobus de Marchia Vicarius Bosnen. frater noster in Christo sincere dilectus, tum favorabili sua diligentia ad extirpanda vitia, tum bona prædicationis informatione, Deo volente, vestri in medium sit profecturus. Propterea vestras devotiones & vestrum quemlibet, præsentium serie petimus diligenter, quibus etiam necnon decumatoribus nostris quibusvis firmiſſime committimus & mandamus, quatenus habita præsentium notitia, dum & quando præfatus frater Jacobus ad vos seu vestrum quemlibet pervenerit, ex tunc eidem cum suis victualia & alia necessaria ad nostram rationem detis & ministre-* Jubentur Quinque-ecclesien. ut prædicare permittant.

stretis, immo secus facere in hoc non præsumatis, nec sitis ausi modo aliquali, quam ad præmissa excerpenda; obnixius petimus etiam eumdem, ut puta, fratrem Jacobum, juxta tenorem Bullæ, cujus copiam eidem transmisimus, in confessorem eligendo idoneum, ipse quos voluerit idoneos habeat locandi facultatem, præsentium testimonio mediante: præsentes post lecturam, quas apud ipsum Fratrem volumus permanere, reddi jubemus præsentanti. Datum Quinque-ecclesiæ prima die ante festum Conversionis sancti Pauli Apostoli. Anno MCCCCXXXVII.

XII. Multa etiam erga eumdem Dei famulum Eugenius Pontifex suæ ostendit benevolentiæ argumenta, quippe honorifica ad eum direxit hoc anno Diplomata, aliisque ad se venientem & coram tractantem hujus missionis negotia, decoravit privilegiis. Cuncta percipiet Lector ex ipsis litteris, quas ex Bullis originariis, in patria beati Jacobi ad Minores asservatis exscripsimus, videbitque multa ex iis, quæ supra diximus, de hujus viri laboribus, Apostolico testimonio roborari, eamdemque eum sancto Bernardino sortem subiisse in perferendis, & feliciter abstergendis calumniis æmulorum & hæreticorum.

Dilecto filio Jacobo de Marchia Ordinis Fratrum Minorum professori, in regno Hungariæ, & in Austriæ & Sclavoniæ, aliisque partibus secundum morem dicti Ordinis Inquisitori hæreticæ pravitatis per Sedem Apostolicam deputato.

Ex Bulla originali.

XIII. P*Ersonam tuam, Nobis & Apostolicæ Sedi devotam, paterna benevolentia prosequentes, illa tibi libenter concedimus, quibus in his, quæ ad verum Catholicæ fidei cultum & incrementum spectant, te utilem & fructuosum aliis exhibere valeas. Cum itaque per alias nostras certi tenoris litteras, te in regno Hungariæ & Austriæ partibus hæreticæ pravitatis Inquisitorem constituerimus, atque deputaverimus, partesque regni & provinciarum prædictorum ita latæ & amplæ sint, ut aliquando cum necessitas postulaverit, in locis, ubi venenum hæreticæ pravitatis pullulat, adesse, & remedia juxta Sanctorum Patrum instituta adhibere non possis: Nos, ad quos præcipue spectat, ut tam nefarii & pestiferi errores & vepres a vinea Domini evellantur & penitus extirpentur, ne defectu virorum Catholicorum circa extirpationem hujusmodi hæresis facultatem habentium, venenum hujusmodi convalescat, tibi, de cujus integritate & ardore erga fidem Catholicam plene in Domino confidimus, in illis regni & Austriæ partibus, in quibus, & quando tibi expediens esse videbitur, unum, aut plures hæreticæ pravitatis Inquisitores, & dicti Ordinis viros, siquidem honestos, & verbo & exemplo potentes, pro tempore, quod tibi videbitur opportunum, cum omnimoda potestate & jurisdictione, tibi a nobis & Sede Apostolica concessa deputandi, constituendi & ordinandi; & insuper, si te a Vicariatu Bosnæ absolutum & liberum esse contigerit, ne defectu vacationis hujusmodi Vicariatus negotia ad religionem & fidem Catholicam spectantia retardari, sive quovis modo impediri possint, tibi Fratres tam interpretes, quam Confessores, quos necessarios esse putaveris vocandi, ad fidei prædictæ usum habendi & exercendi, ac si in Vicariatu prædicto extiteris, concedimus facultatem. Et insuper cum novi erroris abusus apud aliquos illarum partium invaluerit, ut ad pulsum salutationis Angelicæ, quasi beatam Virginem despicientes, prætermissa Ave Maria, aliud quid dicant, volentes errorem hujusmodi extirpare, & ad laudabilem consuetudinem, & honorem genitricis Dei & Domini nostri*

B. Jacobus Inquisitor in Hungaria & Austria.

Potest alios deputare Inquisitores.

Fratres quoscumque ad se vocare.

Monetur ut errorem circa salutationem Angelicā eliminet.

stri Jesu Christi donis spiritualibus provocare, omnibus utriusque sexus vere pœnitentibus & confessis, infra limites tuæ jurisdictionis existentibus, ad pulsum campanarum Ave Maria, sive in sero sive in aurora, seipsos devote genuflectentibus, & orationem Angelicam devote dicentibus, singulis vicibus, quoties hunc devotum actum eos efficere contigerit, quadraginta dies de injunctis eis pœnitentiis concedendi & relaxandi: necnon quemdam Andream de Hungaria dudum secularem Sacerdotem a te, ut accepimus, tamquam pertinacem hæreticum, degradatum, & Judici seculari dimissum, cum ut pro parte tua asseritur, satis contritus appareat, & paratus sit hæresim illam pestiferam, & omnes articulos contra Catholicam fidem sentientes deponere, & ceteras alias personas simili errore pollutas ad gremium Ecclesiæ recipere & humaniter confovere, si id humiliter & devote petierint, & omnes suos errores abjuraverint, ac sacramento se etiam adstrinxerint, in similes errores de cetero non incurrere, nec incurrentibus auxilium, consilium, vel favorem exhibere, dicti Ordinis statutis & consuetudinibus, ac constitutionibus Apostolicis, ceterisque contrariis non obstantibus, in statum, in quo antequam in hujusmodi errores pestiferos incidisset, præterquam ad officia & beneficia, ac Ordinum executionem restituendi, plenam & liberam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Datum Bononiæ anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXVII. III. *Idus Junii, Pontificatus nostri anno* VII.

Ab hæresi resipiscentes admittat.

EIDEM.

XIV. I*Nter ceteras curas & cogitationes nostras, quibus ex debito Pastoralis officii continue agitamur, illa præcipue cor nostrum sollicitat, ut animarum saluti paterno studio & diligentia consulamus. Cum itaque Vicariatus Bosnæ, cujus cura tam a Sede Apostolica, quam a dilecto filio Generali Ministro Ordinis Minorum tibi commissa est, valde a Curia Romana remotus sit, & personæ in partibus illis & aliis convicinis locis non sine magnis difficultatibus & periculis, pro obtinendo debitæ absolutionis beneficio pro delictis & criminibus commissis, ad Ordinarium accedere possint, nos volentes devotioni tuæ ea concedere, per quæ animarum saluti providere valeas, tibi, ac in Vicariatu hujusmodi successoribus tuis per vos, & cum necessitas postulaverit, per socium vestrum idoneum, quem ad id duxeritis tu & successores præfati deputandum, confessiones personarum in partibus illis existentium audiendi, & confessionibus ipsis auditis, pro commissis debitam absolutionem, toties quoties oportunum fuerit, impendendi, injunctis personis eisdem pro modo culpæ pœnitentia salutari, ac aliis, quæ de jure fuerint injungenda, plenam, tenore præsentium concedimus facultatem. Nulli ergo &c. Datum Bononiæ, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXXXVII. VII. *Idus Decembris, anno* VII.

Ex originali.

Confertur illi & successoribus, eorumque socio auctoritas absolvendi a reservatis.

EIDEM.

XV. E*Tsi antiquus hostis humano invidens generi, non cessans quærere quos devoret, quamplures inducat sæpe ad laqueum peccatorum, Redemptor noster tamen Jesus Christus nonnullos fide deceptos quotidie de ipsius faucibus eripit, & ad se revocat pœnitentes. Sane nobis pro parte dilecti filii Andreæ Michaelis, diœcesis Ba cien. nuper exhibita petitio continebat, quod licet ipse olim, maligni spiritus instiga nte versutia, nonnullos articulos erroneos & a vera fide discrepantes, ac alias per sanctam Matrem Ecclesiam prohibitos, cum nonnullis aliis regni Bo emiæ personis firmiter crede-*

Ex originali.

Ut restituat ad pristinum statum Sacerdotem ex hæresi resipiscentem.

diderit, illosque, quantum in eo fuit defensare conatus fuerit, ac propterea omnibus ordinibus actualiter degradatus extiterit, licet ex manibus Curiæ secularis, cui traditus fuerat, ad preces nonnullorum Religiosorum misericorditer liberatus: quæ omnia considerons cum ab intimis doleat, paratusque sit omnes hujusmodi errores abjurare, prout etiam abjuravit, & ipsos errores ad confusionem aliorum hæreticorum, quos antea secutus fuerat, publice detestari, ac in illarum faciem exprobrare, juxta consilium tuum, & alia facere, quæ pro fidei augmento sibi mandaveris, nobis humiliter supplicavit, ut ipsum ad Ecclesiæ gremium misericorditer suscipientes, ipsum ad executionem Ordinum, quibus, ut præmittitur, degradatus fuerat, restituere misericorditer dignaremur. Nos, qui humiliter petentibus post excessum libenter nos benignos exhibemus, ac de præmissis certam notitiam non habentes, discretioni tuæ per Apostolica scripta mondamus, quatenus de vita & moribus, aliisque circumstantiis dicti Andreæ te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi ipsum Andream inveneris laudabilis vitæ, ac a ritu sanctæ Matris Ecclesiæ non discrepare, aliasque de per eum commissis erroribus hujusmodi ab intimis dolere, & ad ea, de quibus supra præmittitur, paratum, & alias pro fidei defensione utilem esse conspexeris, aliudque cononicum non obsistere impedimentum, & alias tibi videatur, ipsum, si hoc humiliter petierit, ad omnes etiam sacros Ordines & eorum executionem restituas, abolens omnem inhabilitatis & infamiæ maculam per eum, præmissorum occasione contractam, injuncta sibi pro modo culpæ pœnitentia salutari. Et nihilominus, si hujusmodi restitutionem per te fieri contigerit, ipsi Andreæ, ut in hujusmodi Ordinibus ministrare libere & licite valeat, licentiom largiaris: qui sic taliter restitutus, si dicta restitutio fieri contingat, ad dictam vel aliam hæresim, quod absit, relabatur, in omnes pœnas, & inhabilitates pristinas ipso facto volumus reincidere. Datum Bononiæ anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXVII. XI. *Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno* VII.

EIDEM.

Ex originali. XVI. R*Omani Pontificis providentia circumspecta, concessa per eam quandoque interpretatur, extendit, aut declaros, prout negotiorum, aut temporum qualitate pensata, id in Domino conspicit salubriter expedire. Dudum siquidem tibi ad partem regni & provinciarum prædictarum pro extirpatione hæresum, oc fundatione fidei orthodoxæ, ob bonorum plantationem morum ituro, inter cetera pro tui officii commodiori expeditione, ut quorumcumque peccata sua confiteri volentium per te, seu per Sacerdotes Frotres tui Ordinis, ad id idoneos, audire posses, atque absolutionis beneficium impendere, dummodo non talia forent, de quibus Sedes Apostolica esset merito consulenda, plenam concessimus facultatem, prout in litteris superinde confectis plenius continetur. Ceterum cum, prout fide digna relatione percepimus, messis plurima ibidem esset, de Ordine vero tuo operarii admodum pauci invenirentur, tu saluti animarum personarum illarum partium consulere intendens, tam Sacerdotibus aliis, quam de Ordine tuo hujusmodi Confessionis officium commisisti, quod utrum recte & rationabiliter factum fuerit cum a nonnullis in dubium revocetur, postulasti a nobis, ut super his quid mentis & intentionis nostræ extiterit, declarare vellemus. Ad quod tibi breviter respondemus, quod fuit intentionis nostræ, ut si tibi ad tam salutare opus Fratres tui Ordinis sufficere non valerent, posses per quoscumque alios Sacerdotes idoneos, Religiosos, aut seculares hujusmodi officium adimplere, volentes, ac tenore præsentium auctoritate Apostolica decernentes hujus-*

Ut possit communicare suam auctoritatē aliis extra ordinem.

jusmodi per te commissiones factas de audiendis confessionibus per alios, quam per tui Ordinis Fratres, perinde valere, ac robur obtinere firmitatis, ac si plene & specifice illud in tuis litteris fuisset expressum; constitutionibus Apostolicis, ac aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ responsionis, voluntatis & constitutionis infringere &c. Datum Bononiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXVII. V. *Kal. Januarii, Pontificatus nostri anno* VII.

Universis & singulis præsentes litteras inspecturis.

XVII. A*D regimen universalis Ecclesiæ, licet insufficientibus meritis, supremu dispositione vocati, cum non valeamus singula incumbentia nobis onera per nos ipsos, rerum repugnante natura, particulariter expedire, viros nonnumquam scientia claros, vita & morum probitate insignes, zelo fidei orthodoxæ fervidos, & in quibus timor Dei sanctus permanet, in parte oneris Dominici gregis assumimus, ut ipsorum cooperatione salubri ministerium nobis injunctum facilius & efficacius exequi valeamus. Dudum siquidem cum ad notitiam nostram, non sine gravi cordis amaritudine pervenisset, quod in partibus regnorum Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Siriniæ, aliisque nonnullis provinciis, terris & locis dictis regnis adjacentibus, aliqua pestifera hæresum, & gravium in fide Catholica errorum germina pullularent; nos cupientes tantis animarum personarum illarum partium periculis, quantum cum Deo possumus, salubrem medelam afferre, dilectum filium Jacobum de Marchia, Fratrem Ordinis Minorum, exhibitorem præsentium, cum plena facultate, potestate & mandato nostris ad ipsam rem necessariis & opportunis ad illas partes transmisimus, eidem injungentes, ut ipsa nefanda germina hæresum extirparet, ac bonorum fructuum semina plantare curaret, per omnia ad normam orthodoxæ fidei Christianæ personas ipsas reducendo, prout in litteris nostris superinde confectis plenius continetur. Sed dum memoratus frater Jacobus ministerium sibi a nobis injunctum fideliter, devote & efficaciter exequitur, nonnulli veritatis æmuli, & tam piis operibus adversantes, in ipsum insurrexerunt, diversis illum conviciis, jurgiis, opprobriis & infamatoriis sermonibus afficientes, in grave scandalum personæ ipsius, ac perturbationem sancti operis, & injuncti eidem ministerii, ac periculum illarum partium animarum. Cum autem, prout familiari de eodem fratre Jacobo notitia, etiam dum essemus in minoribus constituti, necnon aliorum fide dignorum, & præsertim carissimi in Christo filii nostri Sigismundi, Romanorum Imperatoris semper Augusti, ac nonnullorum præfatorum ex majoribus regni Hungariæ relatione percepimus, dictus frater Jacobus habetur, reputatur & est homo honestæ conversationis, vitæ laudabilis & religiosæ, ac optimæ famæ, ac dum Catholicus & Christianus fidelissimus, sed etiam acerrimus & vigorosus hæresum extirpator, & ob ejus integritatem vitæ, laudabiles verbi Dei prædicationes, & salutares bonorum operum fructus, præclarissimus fidei Catholicæ prædicator, & instructor rectissimus, in omni fere Italia & extra inter ceteros famosos evangelizatores verbi Dei præsentis ætatis probatus & notus communiter referatur, nec unquam fuerit de hæresis crimine apud bonos & graves, ut præponitur, diffamatus, quinimo repertus traditionibus & mandatis sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, ejusque summorum Pontificum, Doctorum & Sanctorum Patrum totis viribus inhærere, ac profiteri & prædicare quidquid eadem sancta Mater Ecclesia jubet & docet, nec ab eis in aliquo deviare, propona-*

Ex originali.

Graviter Jacobum aliqui calumniantur.

Pontifex egregie laudat.

natque nostris, & dictæ Ecclesiæ, sicut semper assolet, humiliter & devote præceptis & jussionibus protinus obedire. Nos igitur cupientes eumdem Jacobum salutiferis prædicationibus & aliis divinis obsequiis eo liberius intendere, quo fuerit ab antedictis odiosis impugnationibus absolutus, ut ex ejus virtuosis operibus incrementa fidei Christianæ, & salutaria proveniant documenta, ipsum fratrem Jacobum, quem pro sancto, & necessario proposito, aliisque nonnullis piis operibus adimplendis, iterum ad partes regnorum & Provinciarum prædictorum duximus destinandum, ut commodius & perfectius tam salutare opus valeat adimplere, pro nostra & Apostolicæ Sedis reverentia, universitati vestræ & vestrum singulis per viscera misericordiæ Domini nostri Jesu Christi specialiter facimus recommendatum, ut recipientes eumdem in visceribus caritatis, eidem impendatis auxilium, consilium & favorem, ut post æterna præmia, coram nobis & dicta Sede dignis laudibus merito commendari possitis. Datum Bononiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXVII. V. *Kalendas Januarii. Pontificatus nostri anno* VII.

Egregia de B. Jacobo testimonia. XVIII. Quæ & qualia præstiterit sanctæ Ecclesiæ obsequia beatus Jacobus, & quam indefesse laboraverit pro extirpandis erroribus, & reducendis hæreticis ad fidei veritatem in illis partibus Hungariæ, amplum perhibuit testimonium Jacobus Episcopus Sirimiensis & Ecclesiæ Capitulum, scripta hac Epistola ad Eugenium, qua confirmantur, quæ pridem scripserant alii Hungariæ Antistites.

XIX. *Sanctissime Pater, & Domine noster gloriosissime, post devota oscula beatorum pedum V. S. harum serie eidem vestræ duximus declarandum Sanctitati, quomodo venerabilis & religiosus Pater, Dominus frater Jacobus de Marchia, Vicarius Bosnen. Ordinis Fratrum Minorum, per ipsam V. S. in hoc regno Hungariæ Inquisitor & eradicator hæreticæ pravitatis specialiter deputatus, multis locis & partibus regni prædicti, non sine magnis & maximis sui corporis & vitæ periculis perlustratis, nuper ad nostram Ecclesiam & diœcesim satis exiguam, in confinibus ipsius regni circa Rascianos schismaticos & Catholicæ fidei æmulos sitam, cum quibusdam suis dicti Ordinis Fratribus advenit, & inibi, altissimo Creatore auxiliante, pro augmento & conservatione fidei orthodoxæ commoda multa, salubriaque dona reportavit, eo quod P. V. in circumvicinis partibus antedictæ Ecclesiæ nostræ plurimos hæreticos, tam clericos, quam laicos hæreticæ pravitatis maledictorum Hussitarum, Catholicæ fidei & sanctæ Romanæ ac universalis Ecclesiæ æmulorum, defœdatos & depravatos, ac damnabili excommunicatione irretitos, diligenti inquisitione reperit. Qui scilicet hæretici ipsi, sanctæ Matris Ecclesiæ æmuli versuti, eamdem sanctam Ecclesiam, synagogam appellabant Satanæ, demptis aliis eorum nequissimis dolositatibus & operibus nefandissimis, sicut etiam ipsi hæretici deprehensi per dictum Dominum fratrem Jacobum reperti, palam, publice & manifeste coram omni populo, ore proprio confitebantur, sacratissimum corpus & sanguinem Domini nostri Jesu Christi benedicti, tam in cellariis subterraneis, quam in aliis locis vilissimis, ac tuguriis, noctis in silentio inebriati, conficiebant, & sic populum Dei utriusque sexus, ut puta viros ac mulieres per ipsos seductos, & ab ipsa sancta fide Catholica segregatos, sub utraque specie communicabant separatim; ipsum pretiosissimum & gloriosissimum sanguinem nostri Salvatoris in bursis de corio factis, & ab intus pice ordinatis, noctis in crepusculo, in eorum collis de domo ad domum, & de loco ad locum, imo de una villa ad aliam suis discipulis eorum prava doctrina seductis deferebant, & aliquando propter eorum*

rum incautam custodiam, ipsum sanguinem Domini nostri super se & eorum vestimenta usque ad calciamenta diffundebant, unde nisi magna Dei misericordia subvenisset, totus mundus puniri debuisset; quos tamdem prudentia ipsius Domini fratris Jacobi, quo ipse ab alto existit insignitus & redimitus, matura super his habita deliberatione, eorum exigentibus meritis, condigno tradi fecit & permisit supplicio; & in omnibus partibus regni per eum peragratis, sanctæ prædicationis verbum affluenter ministravit, & sic populum Christianum in fide confortavit, plerosque etiam ipsa hæretica pravitate infectos, imo a sancta Matre Ecclesia alienatos, ad gremium ipsius Matris totis suis viribus, laboribus, industria & scientia reduxit: unde sciat V. P. quod si idem venerabilis frater Jacobus ad regnum istud venire tardasset, ipsi nequissimi hæretici clam armati vexilla sublevantes, contra fidem Catholicam insurrexissent, omnesque Episcopos, ac totum Clerum, sanctam fidem Catholicam servantes, ac ipsam Matrem Ecclesiam venerantes, potentialiter interficere voluissent. Qua de re P. V. nos humiles V. S. filii humo tenus provoluti, humiliter & devote pro eodem fratre Jacobo eidem vestræ supplicamus Sanctitati quatenus eumdem pro tam magnis & maximis suis meritis laude dignis, laboribusque indefessis, in suis supplicationibus, si quas fortasse habet, vel habiturus est V. S. porrigendas, pie & benigne eximia V. S. clementia exaudire dignemini. Altissimus ipsam personam V. S. conservet sanam & incolumem per tempora longæva, pro regimine & commodo sanctæ Matris Ecclesiæ, quam feliciter V. S. gubernat. Datum in Monasterio Bani, in domo scilicet habitationis nostræ, XV. die mensis Martii, an. Dom. MCCCCXXXVII.

XX. Tanta hominis pietate & mirandis operibus allecti Ecclesiarum Prælati, omnes accersere, cuncti rogare, universi sanctissimum Christi Apostolum prædicare. Josephi Episcopi Bosnensis, Georgii Vicarii Generalis Bachiensis, Capituli Strigoniensis, aliorumque habeo ad ipsum litteras, quibus summis precibus flagitant, ut vel sua præsentia & conspectu semel dignaretur. In Provincia tamen Sirimiensi inter fluvios Zavan & Danubium Bosnæ & Rasciæ contermina, invenit qui se ejus adventui & auctoritati opponerent, non quod reliquis minus revererentur, sed quod suo viderentur cavere honori, & opprobrio ducerent, Apostolica auctoritate ad se mitti, qui in hæreticos inquireret, cum Christiano & orthodoxo nomine se ubique audire contenderent. Noluit ille propter frivolas has causas in Provinciam non penetrare, & latentes vulpeculas ab antris extrahere, loliumque a tritico separare. Juvenit hæreticos Rascianos & Bosnenses, plurimosque Hussitas gentem simplicem dementasse, & in plurimos errores abduxisse, quos dignis affecit suppliciis. Hujus rei testimonia ampla dederunt, præter Prælatos supradictos, viri Principes Nicolaus Banus de Vylak, Ladislaus de Maroth, Ladislaus de Gara Banus Mathoniensis, & Ladislaus Comes de Posega in hunc modum.

XXI. *Nos Ladislaus filius quondam Joannis Wayvode de Thamasi, Comes Comitatus de Posega, memoriæ commendantes tenore præsentium significamus quibus expedit universis, quomodo Reverendus in Christo Pater, frater Jacobus de Marchia Ordinis Minorum, Vicarius Bosnen. ac in regno Hungarorum, & partibus Austriæ Papalis Inquisitor hæreticæ pravitatis, necnon in prædicto regno Bosnæ & partibus Rassiæ, ac in locis circumvicinis, ab unitate sanctæ Matris Ecclesiæ separatis, Legatus sacri Concilii Basileen. institutus, in nostri veniens præsentiam proposuit coram nobis in hunc modum, ut quidam æmuli invidiæ livore inflati, ipsum fratrem Jacobum in*

suæ legationis officio in partibus Siriniæ inter fluvios Zawan & Danubium constituti, timore Dei postposito, impediverint, asserentes, quod dictus Jacobus in præfatis partibus officium legationis minime exercere valeret, licet, inquiunt, circumvicinæ propinquæ partes Bosnæ & Rassiæ existant, tamen in eisdem partibus Siriniæ quædam civitates & villæ fidei Christianæ obedientes forent: nos vero, qui per annuentiam Dominorum Regum, & per consequens Domini Regis & Imperatoris in tam dictis partibus Siriniæ satis incompetenti parte dominio temporali fungimur perpetuo, mediante nostra conscientia testamur, & pollicemur, majorem partem prædictarum partium Siriniæ Rascianos inhabitare, licet tamen quædam civitates & villæ Christiano nomine fungantur; tamen in quampluribus Rasciani & etiam Bosnen. cum Christianis mixtim commorantur. Quædam civitates & villæ sectis hæreticorum Bosnensium ac Hussitarum infectæ per plurimos annos exstiterunt, quos scilicet hæreticos antefatus frater Jacobus, divina mediante gratia, ex mandato Domini summi Pontificis extirpavit, & ad fidem Romanæ Ecclesiæ, tamquam pius Pater aggregavit; immo ex altera parte Danubii, quasi per spatium unius milliaris vel citra, mixtim Rasciani & Bosnen. hæretici cum Christianis morum faciunt personalem. Datum in Diako, feria secunda proxima post festum sancti Matthæi Apostoli & Evangelistæ, anno Domini MCCCCXXXVII. Ceteri viri Principes similiter attestantur.

Nicol. Tragurien. B. Jacobi coadjutor.

XXII. Videns Eugenius Pontifex, præcipuos harum partium corruptores ex Bosna prodiisse, ibique late venenum istud Boemicum Hussitarum diffundi, misit illuc fratrem Nicolaum Traguriensem, virum doctum & religiosum Regularis Observantiæ, qui Jacobo adlaboraret, & sub ejus obedientia negotium fidei contra hæreticos prosequeretur. Missionis profero instrumentum.

Dilecto filio Nicolao de Tragurio, Ordinis Minorum professori, salutem &c.

Ex lib. 1. de Regul. fol. 315.

XXIII. *AD audientiam nostram pervenit, non sine magna mentis nostræ displicentia, in partibus inferioribus Bosnæ detestandam quamdam hæresim pullulare, cui nisi celeriter opportunis remediis occurratur, periculum imminere videmus, ne se morbi contagio ita late effundat, ut sinceræ partes circumvicinarum regionum eadem labe contaminentur. Quare cum de aliquibus ad hoc opportunis remediis duxerimus providendum, ad quæ executioni mandanda sollicitudinem, operam & diligentiam tuam multum utilia & necessaria fore existimamus, propterea devotioni tuæ, de qua specialem in Domino fiduciam obtinemus, committimus & mandamus tenore præsentium, quatenus circa ea, quæ ad extirpationem hæresis hujusmodi ordinanda & disponenda curavimus, aliaque omnia quæ ad id necessaria videris, seu etiam opportuna, sollicitanda, promovenda, atque effectui mancipanda, dicas, facias, intendas quidquid tibi pro tam salubri & necessario opere effectui mancipando necessarium vel expediens visum fuerit, seu etiam opportunum; nos enim tibi circa præmissa omnia & singula dicendi, agendi, instandi, sollicitandi, & operandi cum omnibus, & apud omnes quidquid in præfatis & circa præfata utile, expediens & necessarium tibi visum fuerit, vel etiam opportunum, plenam, tenore præsentium, auctoritate Apostolica damus & concedimus facultatem, volentes ut sine nostro speciali mandato, vel Vicarii de Vicaria Bosnæ, & obedientia Vicarii ejusdem; necnon a fel-*

a sollicitatione dictorum negotiorum nullatenus recedas. Datum Bononiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXVII. *Kalendis Septembris, an.* VII.

XXIV. Non impar suo consodali Jacobo Joannes Capistranus, sanctimonia & doctrina illustris, cujus ope etiam hoc anno in morum reformatione, & errorum inquisitione usi sunt Eugenius Pontifex & Casalensis Generalis Minister. Absolverat ille superiori anno ad Guillelmi votum, Commissarii munus sibi injunctum in Provincia Mediolanensi. Ineunte hoc anno aliud difficilius & molestius onus impositum visitandi & reformandi Provinciam Orientis, maxime autem Conventum Caphensem in ponto Euxino & Genuensium colonia, accepta plenissima in omnibus facultate, & Vicarii a latere potestate. Litteras dedit Minister Venetiis die xx. Januarii. Non licuit hoc anno neque sequenti ab Italia descendere, jubente Eugenio Pontifice, ut Concilio interesset, & præter alia pleraque Monasterium sancti Guillelmi extra muros Ferrarienses Ordinis sanctæ Claræ, in moribus dissolutum, ad pristinam revocaret disciplinam, maxime tunc, ne tanta relaxatio sub oculos pateret Concilii. Bullas duas hujus commissionis damus in Regesto: *Ad Monasteriorum*, VI. Kalendas Junii. *Dudum de providentia*, VI. Idus Julii. Feliciter etiam hoc munus, etsi tædiosum & muliebris impatientiæ versutiis implexum absolvit, potestate adjutus Joannis Rivellensis, Ferrariæ Antistitis sanctissimi, sibi addictissimi, cui curam conservandæ jam restitutæ disciplinæ recedens commendavit, institutis piis Monasterii internis ministris. Oblatis tamen novis difficultatibus iterum oportuit Guillelmum Generalem Ministrum hanc Provinciam subire.

Joan. Capistran. fit Commissarius Orientis.

Detinetur propter res graviores.

Reformat Monasterium Ferrarien.

XXV. Hinc missus est Venetias simul cum beato Laurentio Justiniano, tunc Castellano Episcopo, examinaturus scandala & errores, quæ malignorum invidia fingebat in Jesuatorum Sodalitate grassari, & libellum quemdam ab iisdem inscriptum: *Speculum simplicium animarum*. Diploma hujus commissionis Joanni summe honorificum hic exhibeo.

Simul cum beato Laurentio Justiniano vibrat Ordinem Jesuatorum.

Venerabili Episcopo Castellano, ac dilecto filio Joanni de Capistrano &c.

XXVI. A*D ea, quæ pacem & quietem populorum, conservationem quoque famæ & æstimationis bonorum respiciunt, libenter intendimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Dudum siquidem, cum, non sine magna animi nostri displicentia, ad nostram audientiam pervenisset, aliqua Venetiis, ac in tua Castellana diœcesi contigisse, ex quibus nonnullarum personarum utriusque sexus tam Ecclesiasticarum, quam secularium fama & opinio graviter denigratur, pro quorum quidem pleniori informatione veritatis, tu Frater Episcope, ut accepimus, diligentibus super his habitis processibus, sollicite intendisti, neque tamen, ut nobis delatum est, præter plebanum quemdam, ea, quæ objiciebatur, hæresis labe aliquos alios infectos reperire potuisti; nihilominus tamen non parva personas hujusmodi, licet insontes & innoxias, ut asseritur, famæ ac æstimationis earumdem jactura prosequitur, quæ etiam in dies, ut dicitur, vehementius invalescit. Nos igitur, qui ex debito Pastoralis officii & scandalis obviare, & ne boni & innocentes famæ ipsorum detrimento mulctentur, quantum cum Deo possumus, procurare debemus, horum consideratione inducti, dilectum filium Joannem de Capistrano supra memoratum ad Fraternitatem tuam duximus cum præsentibus dirigendum, eique commisimus & mandavimus, quatenus eodem*

Ex lib. 12. Bullarum Eugen. in Arch. Superior fol. 20.

eodem tibi assistente, vos simul de hujusmodi excessibus & personis diligenter inquirere & investigare curetis; perutile enim fore, & negotio hujusmodi conveniens esse putamus, virum vitæ sanctimonia, famæ integritate, scientia litterarum, & doctrina præstantem tibi in hac re associare, cujus consilio & auctoritate, veritate comperta, *& excessus hujusmodi corrigere, bonos atque innoxios, si qui ob hanc causam notati sunt, eorum famæ & æstimationi reddere & restituere possitis. Nos enim vobis de hujusmodi excessibus inquirendi, atque eorum occasione incarcerandi, puniendi, corrigendi & emendandi, innoxios autem, atque indebite infamia notatos, ad famam & honores restituendi, & in statum pristinum reponendi, excommunicatos, seu irregularitatis vinculo hujusmodi ex causis irretitos absolvendi & liberandi, omniaque alia & singula faciendi & exequendi, quæ in prædictis & circa prædicta necessaria fuerint seu etiam opportuna; contradictores &c. invocato &c. plenam & liberam damus & concedimus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium facultatem. Vos igitur negotium hujusmodi sic sollicite & diligenter amplectimini, ut ex vestris bonis & proficuis operibus, post æterna præmia, apud nos & Sedem Apostolicam non immerito commendari possitis. Datum Bononiæ, anno &c.* MCCCCXXXVII. V. *Idus Augusti &c. an.* VII.

Commendatur Capistranus.

Episcopus Ferrarien. commendat Jesuatos.

XXVII. Amicus prædictus, Episcopus Ferrariensis multis premebat litteris & precibus, quippe ex Jesuatis assumptus, ut bonorum virorum consuleretur honori, nec ita impune liceret Religiosæ sodalitatis famæ detrahere. Unius epistolæ fragmentum do, simplici & familiari stylo exaratum. *De libro miror valde, quod si in illo sunt errores, de quibus dicitur, quod per plures servos Dei legatur, nec percipiont tam manifestos errores. Nam de pauperibus Jesuotis, cum quibus meam duxi vitam fere per viginti quinque annos, testificor vobis coram Deo, quod ipsi judicio meo sunt boni viri, & recte ambulant in via Dei juxta doctrinam Evangelicam & Apostolicam, & traditiones Patrum. Numquam aliquid sensi inter eos erroris; sed fidelissimi sunt, tenentes pure & simpliciter totum, quod tenet sancta Mater Ecclesia, subjecti & obedientes Prælatis Ecclesiarum, & maxime Romono Pontifici, & constitutionibus Ecclesiæ, communicantes persæpe Sacramentis, sicut ceteri fideles. Mores suos habent honestissimos, nec aliter aliis dogmatizant nisi honestatem & illibatissimam castitatem. Fortasse aliquæ mortificationes fuerunt alias factæ in societate illa, quæ videbantur habere inhonestatem, & familioritas habita fuit sub obtentu religionis & spiritualitatis cum nonnullis religiosis & devotis mulieribus, ex qua conversatione auditu audiui exorta fuisse exinde scandala, sed, dante Deo, a multo tempore citra, res est optime reformato. Tantum est, quod nihil tale numquam factum fuit tempore meo, sed omnia per Dei gratiam directa sub religiosis moribus bene composita; si quid scrupuli de societate illa habuit P. V. de materia* c. I. de Relig. dom. lib. 6. &c. ne nimiam ex *&c. cum in similibus, aut de quovis alio confido, dante Deo, vobis ad plenum satisfacere, si quando dabitur, me eamdem Paternitatem posse ore ad os alloqui. Committo eos caritati vestræ, orans eamdem, ut vitam innocentium a latrantium & calumniantium faucibus eripiat. Valeat P. V. R. feliciter in Christo Domino, cui me ex corde committo. Ex Ferraria* III. *Septembris* MCCCCXXXVII. *filius ac servus P. V. Joannes Episcopus Ferrariensis.*

Justinian. & Capistran. ferunt innocentiæ testimonium.

XXVIII. Indagarunt duo sanctissimi Viri vitam & mores virorum injuste traductorum, compereruntque cuncta recte apud illos habere, juxta Ferrariensis Antistitis testimonium; amplumque, quod sequitur, illi etiam perhibuerunt probatæ innocentiæ & compertæ veritatis.

Lau-

Laurentius Justinianus Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Castellan.

XXIX. *Condignum arbitramur veritati testimonium dare, pro his maxime, quorum vita & religio perfecta sunt, & continui in domo Dei labores, eos commendatos facere. Sane cum honesti & religiosi Viri, Fratres vulgari vocabulo* Jesuati *nominati, quorumdam fuerint detractionibus infamati, quod videlicet in conversatione eorum suspiciosis moribus & reprehensibilibus uterentur, ad nos & ad venerabilem Dominum fratrem Joannem de Capistrano Ordinis Minorum, hereticæ pravitatis Inquisitorem, hujusmodi rumore delato, voluimus nos ambo de veritate informationem luculentam suscipere, & optimorum Religiosorum apud nos conversantium, & quamplurium aliorum informatione & testimonio fide digno comperimus, ipsos, videlicet Jesuatos, nulla suspicionis labe respersos, quinimo perfectos in sua societate mores retinere, & in omnibus sanctæ Romanæ Ecclesiæ moribus consentaneos & concordes esse, ac ipsius Instituta devote servare, & in omnibus sectari. Quare ne facile in posterum detractionibus hujusmodi facultas libera tribuatur, volentes præfatorum Religiosorum famæ & honestati consulere, decernimus eorum laudabiles mores, & vitam præsentium tenore declarare, ut & ipsi quietius Domino nostro Jesu Christo in posterum valeant famulari, & eorum religiosa conversatio nostro testimonio facilius elucescat. In quorum fidem præsentes nostras litteras fieri jussimus, & secreti sigilli munimine roborari mandavimus. Actum Venetiis in Episcopali Palatio Castellan. anno* MCCCCXXXVII. *Indictione* XV. *die* II. *mensis Octobris, Pontificatus sanctissimi Domini nostri Eugenii divina providentia Papæ IV. anno* VII.

XXX. Aliquot invenio hoc anno epistolas ab amicis viris Principibus & Prælatis ad Joannem scriptas, præsertim Antonii Episcopi Ostiensis, Cardinalis Bononiensis, hasque familiarissimas Veronæ datas, in quibus vehementer explicat & sæpe repetit summum suum desiderium Joannem semel videndi, antequam ex hoc mundo in ultima jam senectute constitutus discederet. Andreæ Episcopi Auximani, in quibus conqueritur Cœnobiolum & Ecclesiam extra urbem a se & civibus concessa fratri Gabrieli Vicario Fratrum Observantiæ, a Ministro & Patribus Conventualibus provinciæ Marchiæ in solitudinem redacta, etsi Gabrieli suffragaretur auctoritas Apostolica tria Cœnobia recipiendi, quod tamen post biennium, uti dicemus, obtinuerunt. Nicolai Principis Atestini, & Leonelli filii pro impetrando fratre Francisco Treviensi egregio concionatore, ut verbum haberet ad populum in Adventu. Episcopi prædicti Ferrariensis, ut pro secutura Quadragesima prædicatorem mitti curaret ad suam Ecclesiam Cathedralem fratrem Franciscum de Eremo, & reformare vellet tria Monasteria Monialium sibi subjectarum, regimenque in se susciperet. Dalisinani Ministri provinciæ sancti Antonii, ut juxta votum & desiderium Cardinalis Ostiensis, ipse Joannes Veronæ in Adventu prædicaret. *Ann. 1419.*

XXXI. Tolosæ *die* XVIII. *Maii* habentur Comitia suprema, in quibus confirmato in Ministeriatu generali Primicerio, multa statuuntur circa divinum officium: videlicet, preces horariæ recitentur ex Breviario antiquo Religionis, ab Haymone Ministro Generali recognito, neque ulli liceat pro suo arbitrio variare. Commemorationes Sanctorum suis locis inserantur. *Capitulum Generale 20. Tolosæ.* *Statuta hujus Capituli.*

tur. Octava Corporis Christi celebretur solemniter, iisque diebus beatæ Virginis Mariæ officium omittatur. Infra alias Octavas, in quibus licet agere de aliis festis, celebrentur dumtaxat festivitates, quæ occurrunt illis diebus, non quæ sunt præterlapsæ aut translatæ. Circa officia Dominicalia servetur rubrica Parisiensis. Eæ dumtaxat festivitates celebrentur, quæ Calendario Romano inscriptæ sunt, non quæ ad libitum seliguntur ex Martyrologio. Festa peculiaria provinciarum & Conventuum Minister Generalis, juxta suam prudentiam, pro qualitate Sanctorum, rerum & locorum circumstantiis dignificet, duplicia faciat majora, vel minora. Insuper curet diligenter summam concordiam & fraternam caritatem conservari cum Patribus Ordinis Prædicatorum, & dissensionum auctores severo afficiat supplicio. Cathedræ, vel scholæ generales sexdecim, in quibus conferri possit gradus Magisterii, in universo Ordine instituantur. In Italia, Romæ, Bononiæ, Patavii, Perusii, Florentiæ, Neapolis, Genuæ, & alio in loco a Ministro Generali assignando. Ultra montes, Parisiis, Oxonii, Cantabrigiæ, Tolosæ, Salmanticæ, Ilerdæ, Montispessulani, Coloniæ. Quæ ad divinum officium spectant, voluit confirmata Pontifex, & vim Apostolicæ Constitutionis obtinere, modo ea probarentur in aliis duobus sequentibus Comitiis. Litteras hujus concessionis, aliasque, quibus fideles ad subveniendum Capitularibus hortatur, hic exhibemus, per quas corrigendi erunt Marcus Ulyssiponensis & Marianus Florentinus, qui in annum præcedentem ista rejiciunt Comitia.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex lib. 11. bullarum in Arch. superiori.

XXXII. *Romani Pontificis, quem Princeps ille cælestis, potestatis sibi plenitudine tradita, Ecclesiæ prætulit militanti, plena vigiliis sollicitudo requirit, ut circa ipsius Ecclesiæ partes singulas, præsertim illas, quæ divini cultus cæremonias concernunt, vigilanter excogitet, sicque prospiciat diligenter, quod per ejus diligentiam circumspectam, illa, quæ dudum in Ecclesia laudabiliter ordinata sunt, ab omnibus observentur, & quæ per negligentiam, aut errorem a debito ordine defluxerunt, in melius reformentur. Sane exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Guillelmi de Casale Ordinis Minorum Generalis Ministri petitio continebat, quod in Ordine suo circa divinum officium & usum Breviaris Romani quandoque innovationes fiunt, ex quibus Breviarii ipsius vetusta ordinatio perturbatur, unde minuitur populorum frequentia, qui pro dandis Deo laudibus, impetrandisque vivorum & mortuorum suffragiis consueverint dictis officiis interesse. Plura insuper ad ceremonias & Instituta Ordinis præfati pertinentia, pro locorum & temporum conditione, debitis reformatione & provisione exposuit indigere. Quare supplicat humiliter, ut super prædictis de opportuno remedio providere, de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur hujusmodi justis & honestis supplicationibus inclinati, universis & singulis præfati Ordinis Minorum Generali & Provincialibus Ministris, ceterisque Fratribus in proximo futuro generali Capitulo congregandis, omnia & singula, quæ in prædictis & circa præfata, pro honore Dei, & debita officiorum, ceremoniarumque & Regulæ ipsius Ordinis observantia, videbuntur quomodolibet necessaria & utilia, instituendi & ordinandi, & alias male instituta & ordinata destituendi, at in melius reformandi, non obstantibus quibuscumque Apostolicis & dicti Ordinis Constitutionibus, aut aliis provisionibus, sub quavis verborum forma conceptis &c. auctoritatem plenariam, auctoritate Apo-*

Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Volumus autem, & præsenti perpetua & irrefragabili constitutione, auctoritate prædicta statuimus & etiam ordinamus, omnia & singula, quæ per prædictum Capitulum generale in prædictis facta fuerint, & postmodum duo alia immediate subsequentia Capitula generalia, approbata & confirmata fuerint, vim Apostolicæ Constitutionis, perpetuam & irrevocabilem obtinere. Nulli ergo &c. Datum &c. XXVIII. *Martii, anno* MCCCCXXXVII. *Pontificatus nostri anno* VII.

Universis Christifidelibus &c.

XXXIII. *Splendor &c. Cum itaque, sicut accepimus, in civitate Tolosana, in domo, seu Ecclesia sancti Francisci Ordinis Fratrum Minorum in festo Pentecostes proxime futuro, Fratres dicti Ordinis generale Capitulum celebraturi sint, nos Ordinem prædictum, qui in Dei Ecclesia fructus salutares continuo parit, paterna caritate complectentes, ac volentes, ut eo devotius ad Dei laudem & Religionis incrementum, juxta ipsius Ordinis instituta, Capitulum hujusmodi celebretur, & fidelium mentes tanto ferventius ad opem pietatis & devotionis incitentur, & ad conservationem Ecclesiæ & domus prædictarum manus prompte porrigant adjutrices, & caritatum subsidia Fratribus in dicto Capitulo moraturis erogare studeant, quo ex hoc dono cœlestis gratiæ uberius conspexerint se refectos, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui a primis Vesperis in vigilia Pentecostes proxime futura inchoandis, usque ad alias Vesperas immediate sequentes, Ecclesiam præfatam devote visitaverint, & ad conservationem Ecclesiæ & domus prædictarum manus porrexerint adjutrices, ac dictis Fratribus eleemosynas, ac caritatum subsidia erogaverint, necnon Fratribus in præfato Capitulo moraturis vere etiam pœnitentibus & confessis, qui in dicto Pentecostes festo Ecclesiam prædictam devote visitaverint, illam indulgentiam & remissionem peccatorum hac vice dumtaxat concedimus, quam visitantes Ecclesiam beatæ Mariæ de Portiuncula, dictam de* Angelis, *extra muros Assisinen. prima & secundo die mensis Augusti, consequuntur. Datum Bononiæ, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXXXVII. *Idibus Januarii anno* VII.

[Margin: Concedit Indulgentias pro Capitulo celebrando. — Indulgentia Portiunculæ.]

XXXIV. In his Comitiis Guillelmus Generalis Minister, juxta auctoritatem, quam alias supremis Ordinis Rectoribus diximus a Pontifice concessam, instituit hoc anno, quos referam Inquisitores. In provincia Romana erant Inquisitores Scolarius de Monte Ilcino, Paulus de Pantaleis Romanus, & Marcus Ferentinas: his substituit Andream Veliternum, & Lucam de Capranica. In Romandiola Christophoro Bononiensi Damianum Placentinum. In partibus Senarum die XVIII. Maii instituit Inquisitorem Antonium Martini de Monte Barchio, & illo sub mensem Octobrem defuncto, suffecit die X. Novembris Laurentium Justi de Senis; huic etiam successit post biennium Jacobus Stephani Senensis. In urbe Florentina & partibus adjacentibus deputavit Bartholomæum Aretinum, cui successit Jacobus Bleda eadem urbe Florentiæ oriundus.

[Margin: Instituuntur Inquisitores. *Tom. 10. anno 1431. n. 10.*]

XXXV. Creati hoc anno, qui sequuntur Episcopi. Dolensis in Gallia, sub Turonensi Archiepiscopo, frater Alanus *de Lespervier*, quem Claudius Robertus *de Coetluy* cognominat, sed cum alio Alano, qui fuit tempore po-

[Margin: Fr. Alan. Episc. Dolan.]

sterior & Cardinalis, confundit reticetque Institutum, in sacra Theologia Baccalaureus, per obitum Joannis: *Apostolatus officium*, III. Idus Decembris. Nuscanus in regno Neapolitano, sub Archiepiscopo Salernitano, frater Joannuccius Pascasius, per obitum Carlutii: *Ecclesiarum utilitati*, III. Idus Januarii. Lavellensis in eodem regno, sub Archiepiscopo Barensi, frater Michael Angelus de Nerulis ex civitate Castelli, per obitum Francisci: *Apostolatus officium*, VI. Idus Januarii. Lausanensis in Gallia ad ripam Lemani Lacus, sub Archiepiscopo Vesuntionensi, frater Joannes Fabri, per obitum Willelmi: *Divina disponente clementia*, Idibus Septembris. Neutrius meminit Claudius Roberti. Dimitriensis, sub Patriarcha Constantinopolitano, frater Rodericus Regamia, per obitum fratris Georgii: *Divina disponente clementia*, Pridie Nonas Februarii. Forolivien. in Æmilia, sub Archiepiscopo Ravennate, frater Ludovicus, seu Aloysius de Pirramo, translatus ab Ecclesia Signensi, per translatiooem Joannis ad Ecclesiam Anconitanam, XII. Kalend. Martii. Ejus memoria frequenter occurrit in Conciliô Florentino. Abellonen. sub Archiepiscopo Athenien. frater Guillelmus Aucupis, per translationem Joannis ad Ecclesiam Silvanectensem, III. Idus Maii. Gebelden. frater Joannes de Bonsiis, per obitum Joannis, III. Kalend. Maii. Insulan. in regno Neapolitano, sub Archiepiscopo sanctæ Severinæ, frater Crusettus de Monte sancti Petri, per obitum Nicolai, VII. Kalend. Septembris. Larissen. in Syria, sub Patriarcha Antiocheno, frater Joannes Faber lector Geysmaren. Maguntin. diœcesis, Idibus Septembris. Granaten. eisi urbs Mauris subjacebat, frater Gundisalvus de Vallebona, per obitum N. *eodem die*. Hic etiam interfuit Concilio Florentino. Sareptan. sub Patriarcha Hierosolymitano, frater Nicolaus Thomæ, per obitum fratris Jacobi de Varenis, VII. Kalend. Augusti. Petragoricen. io Gallia, sub Archiepiscopo Burdegalen. frater Elias ex Vicecomitibus de Bourdeille, invitus & reluctans, cum annum vix attigisset vigesimum quintum, per obitum Berengarii de Arpayone, XV. Kalendas Octobris. Postea translatus est ad Archiepiscopatum Turonensem, & evectus ad Cardinalatum. Interfuit Concilio Florentino. Cariaten. in Calabria, sub Archiepiscopo Sanseverinate, frater Bernardus Fajardus, V. Kalend. Decembris. Hoc anno obiisse invenio fratrem Jacobum Episcopum Tarquiensem in provincia Tarsensi.

Fr. Joannes. Nuscan. — Fr. Michael Angelus Lavellen. — Fr. Joannes Lausanen. — Fr. Roderic. Dimitrien. — Fr. Ludov. Forolivien. — Fra. Guillelmus Abellonen. — Fr. Joannes Gebelden. — Fr. Crusett. Insulan. — Fr. Joann. Lariss. — Fr. Gundisalvus Granaten. — Fr. Nicolaus Sareptan. — Fr. Elias Petragoricen. — Fr. Bernard. Cariaten. — Fr. Jacobus Tarquien.

XXXVI. Circa hæc tempora pietate plurima & virtute hos, qui sequuntur, floruisse narrat ex Chronicis antiquis Marianus, Jacobum Mediolanensem, illius Principatus Duci summe carum & a consiliis, per sanctum Bernardinum a seculo conversum. Tantæ fuit apud Priucipem opinionis & auctoritatis, ut io rebus arduis ejus judicium reliquorum adsistentium sententiæ præferret. Legati Florentini primum precibus, mox rationibus & juris prætextu, aliquid ab eo extorquere volebaot: lateri adhærens Jacobus rationes & jura refellebat, cumque plura objicerent, & vel nolentem in suam sententiam adducturos jactarent, respondit: *Jacobo pro me agente floccipendo vestras rationes*. In Religione & provincia Marchiæ, cui adscriptus est, ad eam pervenit perfectiooem, brevi licet tempore supervixerit, ut spiritu prophetico & miraculis claruerit. Decumbenti ex periculosa infirmitate in Conventu sancti Donati extra Urbinum, apparuit sanctus Joannes Baptista, quem impensius colebat, dixitque non eo morbo, sed alio proxime secuturo ad cœlos migraturum, quod ille Donato Urbinati consodali revelavit, & res ipsa probavit. Consuluit in Castro Durantis mulieri devotæ & erga pauperes misericordi, ut in magna

Marian. cap. 14. Chron. antiqua Ord. Floret Jacobus Mediolanen. Duci Mediolan. carus.

Apparet languenti S. Joann. Baptista.

gna annonæ caritate frumentum a marito domesticis alendis, & agris ferendis diligenter repositum, in egenos distribueret, certo promittens destinatis mariti usibus non defuturum. Fecit illa secreto; sed dum seminandi tempus appropinquaret, timens pium deprehensum iri furtum, prior ipsa factum edixit. Objurgantem conjugem patienter sustinuit, verbisque mollibus fracta ira dixit, se firmiter sperare, accepta a Jacobo viro Dei sponsione, granum creturum atque arvis seminandis superfuturum. Nugas & pias has mulierum credulitates missas ut faceret, jubente marito, rogavit, ut sibi donaret in pauperum alimoniam, quæ superessent. Indignanter ridens, se daturum promisit, & jacto abunde semine supererat quantum illa decem vendidit florenis, quos in pauperes distribuit. Sepultus est in Ecclesia sancti Donati prope Urbinum in capsa lignea; post annos septuaginta exhumatum corpus inventum est ita recens & incorruptum, ac si paulo ante conderetur. Frumentum pauperibus distributum multiplicat.

XXXVII. Jacobum Camertem ejusdem Provinciæ laicum, sanctæ orationi addictissimum, qui consodales semper in Ecclesia præveniebat, antequam ad Matutinum convenirent, & longa prece sanctæ Ecclesiæ, proximorumque necessitates Deo ferventer commendabat. Humani generis hostis, ejus invidens virtuti, multas inferebat molestias, & sæpe in altum elevatum gravi ictu collidebat in terram. Virtute divina semper protectus, irridebat malum genium, eoque ferventius orabat, quo ægrius dæmon ferebat. In bona senectute post longam in virtute exercitationem obiit in supra dicto Conventu sancti Donati, apparueruntque universo populo & Religiosis multa lumina cœlestia super templum, dum funus curaretur. Joannem de Mercatello in eadem Provincia virum piissimum, cui advolare & applaudere visæ sunt volucres, præsertim in Massæ Conventu. Jacobus Camers.

XXXVIII. Georgium laicum, natione Albanum, qui diu non sine laude meruit sub Francisco Sfortia, dum partes tueretur Eugenii Pontificis, contra Philippum Ducem Mediolanensem. Mira fuit ejus ad Religionem vocatio. In Marchia Anconitana Franciscus obtinuit castrum, quod ab Ecclesiæ dominio ad hostes defecerat. Severe animadversum est in rebelles, facta militibus licentia omnia depredandi. Hærebant apud quamdam matronam consanguineam duæ adolescentulæ speciosæ ex oppido propinquo Ripæ-Transonæ, in quas dum casu incideret Georgius, eo certius videns imminere periculum, quo majus erat formæ incentivum, pio quodam impulsu decrevit in se suscipere pudicitiæ tutelam. Constitutis custodibus, qui domum a militum furore defenderent, direptione facta, & spoliis distributis, decrevit in domum paternam deducere. Vocatus a Sfortia ut sibi traderet puellas, rogavit & impetravit, ut ex universa præda, nobile hoc sibi permitteret ornamentum, duarum virginum patrocinium, quorum tuendo pudori etiam vitam ipsam objiceret. Dum in patriam reduceret, in itinere non semel confligendum fuit cum obviis militibus, qui pulchritudine adolescentum allecti prædæ inhiabant. Solus cum socio Christophoro Lucensi pugnavit adversus septem, non tamen absque vulnere, illæsis semper virginibus, quas patri intactas consignavit. Accidit post hæc, Georgium cum aliis suæ cohortis, uti est belli vicissitudo, incidisse in manus inimicorum, & ad Ripam-Transonam, adversæ partis studiosam, ductum fuisse ad supplicium. Occurrerunt fortuito adolescentulæ suo liberatori, dum ad mortem raperetur, iisque oraverunt lacrymis, precibus, parentum & amicorum intercessionibus, ut exorarint & illi vitam dederint, qui pudicitiam custodivit. Georgius Albanus. Pudicitiam tuetur duarum Virginum. Ille liberatur a mortis supplicio.

Ordinis ingressum impedit dæmon, sed frustra.

XXXIX. Hoc omnium maximo liberatus periculo, decrevit alia non experiri, sed in tuto versari, & quantocius extra mundum infidum pedem efferre. Audiverat apud Camertes beatum Jacobum Picenum Evangelicæ veritatis præconem insignem, verba habuisse ad populum, abiitque simul cum supradicto socio Lucensi, ut ad suum admitteret contubernium. Dum prope Camerinum esset, semitam clausit dæmon lapidibus quadris, muro magno super extructo. Divinitus admonitus Georgius technas & malas artes esse Diaboli, signum Crucis muro impressit, & statim illusoria fabrica disparuit. Religiosis connumeratus, solerter in humilitatis officiis serviebat, & in senectute vitam activam contemplativa commutans, assiduo orabat cum lacrymis. Annis ferme quinquaginta a suscepto habitu numquam post Matutinas preces cubiculum repetiit, sed usque ad auroram perseverans in oratione Dei, sæpissime a Fratribus inveniebatur a sensibus abstractus. Post multorum annorum gemitus & fletum assecutus est a Deo cœleste jubilum & sanctam cordis lætitiam. Concinentibus Fratribus in choro, exultabat spiritu, vel tunc maxime, quando audiebat illos versiculos Cantici beatæ Mariæ Virginis: *Magnificat anima mea Dominum: & exultavit spiritus meus in Deo salutari meo*, ad quæ verba statim rapiebatur mentis excessu, hærebatque immobilis etiam per longum tempus post Vesperas absolutas.

Ejus virtutes.

XL. Paulo postquam initiatus est, habitabat in Eremitorio sancti Sabini supra Asculum, solitario & devoto, sex duntaxat Fratrum habitaculo, subjecto regimini Guardiani veteris Cœnobii prope civitatem, ante aliquot annos ad Observantes translati. Hic, uti humana fert imbecillitas & neophytarum mentium imperfectio, rixatus est cum uno ex Consodalibus. Per biduum duravit animi offensi commotio, ac a mutuo abstinebant colloquio. Se victurus accessit Georgius, dixitque *magnum hoc esse delictum, sub uno tecto & habitu contrarias militare voluntates*: Satius proinde fore, ut ad præfatæ ædis urbanæ præfectum, vere optimum & prudentem, notissimæ sanctitatis Virum, Petrum Sanseverinatem simul accederent, & commissæ noxæ supplicium, aut veniam reportarent. Abierunt, sed suggerente rixæ auctore, & verecundiam incutiente propalandi criminis coram integro Monasticæ disciplinæ moderatore, licet humanissime excepti tacuerunt. Consilium inierunt ad Patrum Conventualium Superiorem proficiscendi, ab eoque judicium exposcendi. Dum pergerent: *stulte & pueriliter agimus*, inquit Georgius, *apud alios quærimus, quod in nostra est potestate: & si in causa propria haud facile æquum feratur judicium, in ista utrique nostrum non erit operosum juste judicare. Peccavimus in Deum, fraternam violavimus caritatem: ipsa nostra accusatio, criminis est absolutio; dum veniam utrinque petimus, obtinemus.* His dictis in genua provoluti, fusis lacrymis uterque culpam ingeminat, & gravius se peccasse proclamat, confessionis humilitate delicti gravitatem compensans. Petita venia & accepta, in mutuos amplexus irruentes, ecce horribilis aper ex vicina sepe prosiliens invadit, reconciliati animi unitatem, & Fratrum amplexus vinculum soluturus. Monitus a Deo Georgius sub apri specie diabolum latuisse, signo Crucis in nihilum redegit.

Humiliter reconciliat fratrem offensum.

XLI. E cœnobio Massæ Recinetum missus, tempore hyemali, ut adolescentem sacris Ordinibus initiandum duceret, flumen Chientinum exundans dum nullus posset transvadare, Dei adjutorium devote imploravit. Apparuit statim pulcher adolescens, qui ad ripam paulisper ductis pontem ostendit. Læti abeunt, & in adversa margine constituti, neque pontem, ne-

Mirabiliter flumen transit.

neque ductorem conspiciunt. Alio socio, Petro e sancto Angelo in vado, ad Castrum Durantis proficiscens, suis precibus obtinuit, ne sub totius diei copioso imbre vel minimo madefierent. Contemplationis gratiam perfecte assequutus videbatur singula Christi & beatæ Mariæ Virginis gesta præ oculis habere; ad pœnosa incredibili dolore mœrebat, ad læta & gloriosa æque gestiebat: pro varietate mysteriorum, varias passus animi affectiones. Annis multis oravit, ut securus redderetur assequendæ salutis æternæ, & tandem a Christo meruit sibi ostendi nomen suum libro vitæ inscriptum. Decessit virtutibus plenus & Sacramentis munitus in Cœnobio Muri in Piceno.

Sub copioso imbre non humectat.

XLII. Obiit hoc anno in Conventu Carnotensi in Lusitania vir religiosissimus frater Alphonsus Sacco Gallæcus, de quo beatus Joannes de Pavoa inter alia, quæ scripsit sui temporis memorabilia, in ejusdem Conventus archivo asservata, ita recenset. *Anno Domini* MCCCCXXXVII. *evocavit ad se Deus sanctum Patrem fratrem Alphonsum Sacco, magnum Regis Confessarium, in hoc oratorio sanctæ Catarinæ a Carnota. Et jacet sepultus in Ecclesia infra portam peristylii, qui frater Alphonsus, cum esset natione Gallæcus, unice diligebat hanc Portugalliæ provinciam Observantiæ sancti Francisci, in qua voluit manere, & habitare in hoc sacro oratorio, in quo multa ædificavit, scilicet valetudinarium, cellas & alias res quamplurimas. Fuit semper magnæ Observantiæ, multæque orationis & pœnitentiæ. Semper nudis pedibus incedebat, unicoque contentus habitu, ut reliqui sui socii, & sic Observantiam plantaverunt & ædificaverunt illius primas domos in hoc Portugalliæ regno. Et Eduardus hoc nomine unicus Rex Portugalliæ, cum magna prosequebatur devotione, magnam illi fidem habens in quacumque re, illique sæpissime confitebatur; & omnes hujus terræ incolæ eum summe observabant ob magnam illius sanctitatem, cui se, ut sancto, in suis necessitatibus commendabant.*

Monum. MSS. Provin. S. Antonii in Lusitan. Fr. Alphonsus Sacco.

XLIII. Sigismundus Imperator, magno Reipublicæ Christianæ incommodo & bonorum omnium luctu hoc anno ætatis septuagesimo. v. Idus Decembris Znoimæ decessit, præmissis omnibus boni Principis officiis, tam quæ ad Imperii, quam quæ ad animæ curam spectabant. Vir fuit probitate ingenita, fausto aspectu, statura magna, pulchro corpore, promissa barba, quæ augustæ multum referebat majestatis; animo perquam grandi & excelso, profusæ liberalitatis & magnificentiæ Princeps; comitatis, affabilitatis & clementiæ tantæ, ut regnorum omnium moderatores ea tempestate anteiret. Ecclesiam Romanam plus omnium opinione dilexit. Ejus opere potissime diuturnum & omnium perniciosissimum schisma sublatum est, indicto Concilio Constantiensi. Nulli pepercit labori aut sumptui, ut fidem propagaret, Ecclesiam pacificaret, hæreticorum rabiem coerceret, & Turcarum, quos viginti præliis fudit, feritatem comprimeret. Dignus profecto æterna memoria, perenni laude, & quem in regendis populis, Ecclesiaque Catholica tuenda Principes Christiani Magistrum sequantur. Corpus Varadinum devectum, ingenti populorum Procerumque frequentia conditum est in Basilica sancti Ladislai, quem impense colebat.

Moritur Sigismundus Imperator.

XLIV. Successorem habuit pro voto Albertum, Austriæ Ducem, filiæ Elisabethæ conjugem, virtute, sapientia, pietate, longa rerum experientia, religione, æquitate usque adeo præstantem, ut beatum putari posset Imperium, quod illius ductu auspiciisque regeretur. Hunc ipse Sigismundus paulo ante obitum proposuit potioribus Hungariæ, Boemiæque Proceribus, & per sua in eos officia rogavit, ut antequam e vita decederet,

Succedit Albertus Austriacus.

com-

communibus suffragiis Regem declararent. Annuere Proceres ad unum omnes, & in manus ejus id ipsum re semper præstituros esse jurarunt, statimque Regem & Imperatorem consalutarunt. Exactis porro Sigismundi exequiis, Albæ in comitiis regiis, in frequentissimo Pannorum Conventu omnium ordinum, populorumque suffragiis, summo consensu Kalendis Januarii anni insequentis, Rex & Regina ex auspicato pro more coronantur.

Multa indulget Pontifex Fratribus Vicariæ Bosnæ.

XLV. Eugenius Pontifex hoc anno compassus innumeris laboribus, & tribulationibus, quas Fratres Vicariæ Bosnæ, pro fide propaganda, & contra hæreticorum dolos, Turcarumque feritatem tuenda patiebantur, multa indulsit privilegia. Combustis a Turcis infra biennium eorumdem Cœnobiis sexdecim, rogante beato Jacobo Piceno, facultatem concessit septem condendi: *Sacræ Religionis*. VII. Idus Decembris. Quibusdam volentibus separare domos quasdam a prædicta Vicaria, & provinciæ Dalmatiæ adnectere, noluit assentiri. Fratribus ejusdem Vicariæ a suis Superioribus deputatis auctoritatem tribuit infirmitate, aut senio impeditos, quin possint ad suos Ordinarios accedere pro absolutione quorumdam delictorum eisdem reservatorum, ab omnibus peccatis absolvendi. Insuper & calices, corporalia & vestimenta sacerdotalia consecrandi, seu benedicendi, ubi non licuerit Episcopos adire: *Piis supplicum votis*. III. Idus Junii. Nobili viro Georgio Vaivodæ Marchioni partium inferiorum Bosnæ concessit, ut in loco idoneo pro Fratribus Regularis Observantiæ domum construeret, sub titulo beatæ Virginis Mariæ: *Apostolicæ nobis*. XII. Kalendas Septembris.

Conv. Babuci.

Tom. 10. ann. 1414. n. 10.

XLVI. Invenio hoc anno mentionem domus Fratrum Minorum Castri de Babuco, diœcesis Verulanæ, in Bulla, qua bona a fratre Landulpho Cavilla relicta, domui prædictæ adjudicantur, & alterius dictæ sancti Joannis Baptistæ Campi sancti Petri, de qua alias diximus, quæ sub Martino V. ad Observantes translata, sub hoc tempus reædificabatur. Manus porrigentibus adjutrices Pontifex indulgentias largitur: *Licet is de cujus munere* Nonis Novembris.

Conv. Pastranæ.

Gonz. in Prov. Cast. Conv. 12. Salaz. in eadem Prov. lib. 4. c. 32.

XLVII. Circa hunc annum religiosissimus vir frater Joannes Penalverius ædificavit in valle Mororum, Hispanice *val de Morales*, sesquimilliari ab oppido Paternianæ, vulgo *Pastrana*, quod in Castella recentiori tunc parebat sacræ militiæ Calatravæ, Conventum pro Fratribus Regularis Observantiæ sanctæ Mariæ de Gratia nuncupatum, univitque postea aliis domibus ejusdem Instituti sibi subjectis beatus Pater Alphonsus a Boroxio in provincia Castellæ Vicarius. Hujus tamen discipuli ad situm salubriorem prope oppidi mœnia transtulerunt anno MCCCCLX. annuente Pio II., ad preces Petri Gironii Calatravensis militiæ Magistri. Patruum hic habuit Alphonsum Carillium Archiepiscopum Toletanum, cui Penalverius a sacris aderat confessionibus, quorum uterque suadebat, ut Petrus faveret huic translationi. Novam ille inchoavit domum, sed perficere non potuit morte præventus, absolvit tamen ejus cognatus Rodericus Gironius, in Magistratu successor, suadente etiam Archiepiscopo consanguineo, qui pretium solvit fundi necessarii. Ædi præfectus est ipse Penalverius, ætate grandævus, ejusque intuitu beneficia multa contulit in Fratres Archiepiscopus. Emerunt postea oppidum istud Didacus a Mendoça, & Anna de la Cerda, præcipuumque sacellum sibi & posteris egregio opere fabricarunt, Fratres insuper frequenti beneficio prosecuti. Transivit demum oppidum ad Principes Ebulitanos Rodericum Gomezium de Silva, & Annam Mendoziam de la Cerda, qui Fratres frequenti subsidio, & domum varia fabrica restau-

ſtaurarunt. Horum filius Rodericus Mendozius Silvius, Dux Paternianus Præfectus Equitum in Belgio, immature vita functus hic voluit ſepeliri, etſi parentes ſibi ſuiſque ſepulcrum poſuerint in prædicti oppidi Eccleſia collegiata. Princeps Anna hic honorifice collocavit unum ex capitibus ſociarum ſanctæ Urſulæ, gravi probatum teſtimonio. Moderantur hic Fratres publicas cathedras Grammatices & eloquentiæ, magno commodo hujus oppidi & vicinorum populorum.

XLVIII. Ut in eadem provincia Caſtellæ, ad Vicum Pinti, Toletanæ diœceſis Conventum Fratrum Minorum, qui *in Obſervantia & conventualiter* viverent, ædificaret Nobilis vir Fernandus Alvari de Toleto, Miles Toletanus, in loco nuncupato *los Sanctos*, indulſit hoc anno Eugenius: *Piis fidelium votis*. VII. Kalend. Junii. Hinc constructæ ædis tempus & auctor comperta habentur, quæ ſe fruſtra indagaſſe fatetur Gonzaga, Eccleſiam tamen aſſerit ab Henrico IV. Caſtellæ Rege fabricatam, & loci nuncupationem *los Sanctos*, ſive Sanctorum a duobus ibidem constructis ſacellis ſanctorum Michaelis & Chriſtophori prodiiſſe, idque probabilius reputo, quam quod a Fratrum incolatu originem habuerit, ut alii judicant. Verba Diplomatis *obſervantia & conventualiter* ita intelligenda ſunt, ut ſecundum Inſtituta Obſervantum in Conventum ſub obedientia Guardiani & Miniſtri, non vero in Oratorium ſub Vicariis conſtrueretur. Magnum Templi ſacellum ædificavit Gomeſius Carrillius, in quo ejus poſteri, Pinti Domini, Caracenæ Marchiones ſepeliuntur. Horum unus ædem decoravit magna cruce argentea, multis reliquiis, & fragmento Crucis Dominicæ diſtincta, quam ejus Socer Franciſcus Mendocius, primus Almazani Marchio, dono accepit a Cæſare Maximiliano ſecundo Auſtriaco, dum apud eum legatione fungeretur pro Philippo II. Rege Hiſpano. Cujuſdam ſtatuti hic conditi in Comitiis anno MCCCCXLIV. celebratis meminit Antonius Cordubenſis.

Conv. Pinti. *Gonz. ibid. Con. 14. Salaz. cit. c. 15.* *Cordub. in Reg. Minor. c. 4. q. 9*

XLIX. In regiſtro Ordinis lego Miniſtrum Generalem hoc anno die XVIII. *Maii*, facultatem dediſſe fratribus Alphonſo Rubeo Conchenſi & Franciſco de Molina, provinciæ Caſtellæ alumnis, ut ad eremitorium ſancti Geneſii, diœceſis Carthaginenſis tranſirent, & ſub obedientia Guardiani illius Conventus morarentur. Quare cenſendum eſt ædem non tam factam quam refectam, vel ampliatam ab illuſtri heroe, a quo primitus conſtructam anno MCCCCXCI. ſub Innocentio VIII. videtur ſentire Gonzaga. Ad hunc etiam refert originem hujus Cœnobii Melchior Huelamus, peculiari libro, quem de vita & miraculis ſancti Geneſii ſcripſit, inconcinne congeſtis multis, quæ ad deſtinatum ſibi hiſtoriæ argumentum minime conducunt. Tres legi, qui de hoc ſancto Viro ſcripſerunt, duos prædictos, Gonzagam & Huelamum, tertium Joannem Marquez, ſed omnes circa parentes diſcordant, poſtremus Adelardum Geneſium, neſcio quo fundamento appellat, & cum Adelardo Abbate Corbejenſi ex aliorum conjecturis confundit. Ego nihil certum circa parentes, mortis tempus, aut conſtantem vitæ ſtatum deprehendi. Confeſſorem omnes dicunt, unde corrigendus eſt locus, ubi alias ex vita N. beati Joannis Cetinæ martyrem appellavi, & ædem prope Murciam, leucis decem diſtantem conſtitui: unde ita legendum eſt, *eremumque petiit ſancti Geneſii, non procul a civitate Cathaginen.* * Multis referunt Divum florere miraculis, conſanguineum fuiſſe Gallorum Regum & Caroli magni nepotem, ibique jacere ſepultum. Plurimi eo confluunt veneraturi & beneficia impetraturi, eaque ille frequenter exhibet, præſertim in mari periclitantibus. Cathaginem veterem

Conv. S. Geneſii. *Gonz. in Prov. Carth. Con. 16. Huelam. in proœmio §. 4. Marq. de orig. eremit. c. 35. §. 7.* *Tom. 9. ann. 1397. n. 2.* ** Vide in loc. cit. mendum correctum.*

Virg. lib. 1. Æneid.

rem *Italiam contra* dixit Maro, Carthago nova (in cujus ditione non longe a mari hæc ædes posita est) Africam contra subsistit, unde & passim Mauri campos Cœnobio vicinos excurrunt prædaturi. Reducta est itaque domus ad fortalitii modum, muris & propugnaculis undique cincta, armis munita; Castrenti more persæpe Fratres hostium injurias repellunt. Amœnos, fructiferos, arboribus consitos habent hortos & spatiosos colles, amplamque terræ portionem a Magistratu Carthaginensi concessam, in qua sexdecim devota oratoria ornatum augent & pietatem. Templum consecratum voluit prædictus Heros Annunciationi Virginis Mariæ, & indulto, quod diximus, Innocentii VIII. colendum a Fratribus Congregationis beati Amadei, Generali Ministro immediate subjectis, idque confirmatum voluit Alexander VI. Pontificatus anno primo. Sed dum experientia probaret non expedire, ut omnia penderent ex Generalis, per longinquas regiones discurrentis arbitrio, in Congregatione generali celebrata Barcinonæ anno MCCCCXCIII. ex consensu ipsius Herois, Emanuelis a sancto Martino provinciæ Castellæ Ministri, Petri de Molina Murcianæ Custodiæ Præfecto, & Garcia de Padilla Guardiano ædis sancti Genesii reductum est regimen ad normam in Ordine consuetam. Antequam primum Cœnobiolum nostris sub incerto mihi tempore traderetur, aliqui volunt ad Templarios spectasse, alii, præsertim præfatus Marquez ad Eremitas Augustinianos, in eoque vixisse a prima sua fundatione sub annum DCCCLXVII. usque ad MCCLX. quo Toletum transierunt ad Cœnobium *Sclanillæ*, sub auspiciis Alphonsi Regis cognomento *sapientis*, idque certum esse affirmat. Quam autem id certum sit, ex infirmo quod affert testimonio, meum non est nunc experiri. Id expendant alii, qui circa Religionum origines, aut domorum antiquitates studiose contendunt.

Huelam. cit. Marq. cit. §. 8.

Herrer. in respon. pacif. num. 681.
Vide Penot. hist. tripar. lib. 1. c. 57.
Conv. S. Christinæ.
Gonz. in Prov. Port. Con. 9.

L. Hoc anno prope villam *Populæ* vulgo Lusitanico *Pavoa*, diœcesis Conimbricensis, non longe a frequenti villa Tentugalensi, hoc anno vir pius frater Joannes laicus, auspiciis & sumptibus Serenissimi Infantis Petri, Edmardi Regis Portugalliæ fratris, pium Oratorium Fratribus Observantibus extruxit, sub invocatione sanctæ Christinæ. In ampliorem formam reductum frater Joannes Utinensis Generalis Minister anno MCCCCLXXIV. Conventus titulo insignivit. Hic aliquando feriatus sum a studiis Conimbricensibus, arrisitque valde locus solitarius & aeris temperies. Frequens hic habetur studii Philosophici seminarium.

Conv. Moilleroni.

LI. Arthuro, viro nobili, Comiti Richemondiæ indulsit Pontifex, ut in Burgo *de Moilleron*, Lucionensis diœcesis in Gallia, domum ædificaret pro Fratribus Regularis Observantiæ: *Eximiæ suæ devotionis sinceritas*. v. Nonas Martii. Ampliorem non invenio hujus domus, aut si aliquando constructæ notitiam.

Monast. Hesdini.

LII. Isabellæ, Ducissæ Burgundiæ facultatem concessit vel novum Monasterium Clarissarum construendi, vel jam inchoatum a Guidone Guilbaut, Philippi Ducis Burgundiæ Thesaurario perficiendi in oppido Hesdini, diœcesis Morinensis: *Eximiæ devotionis affectus*. v. Kalend. Julii. Nudum nomen & titulum sanctæ Catarinæ dumtaxat invenio in monumentis Belgicis ad me transmissis.

Variorum Monasteriorum memoriæ.
Messanen. de Basico.

LIII. Ante annos quinque cœpit reformari Monasterium Clarissarum beatæ Mariæ de Basico, urbis Messanensis, & dum multiplicarentur Sorores sub arcta reformatæ vitæ paupertate, voluit Pontifex, ut per decennium nihil solverent loci Ordinario, qui partem quartam legatorum Monasterio, vel aliunde acquisitorum sibi deberi prætendebat: *Sacræ Religionis zelus*.

pri-

pridie Nonas Maii. Sororibus religiosissimi Monasterii Methymnæ Pome- Methymnen. Pomerii.
rii, de quo alias scripsimus, concepti spiritus fervore tepescentibus, indul- *Tom. 6. anno*
sit, ut calceamentis, melioribus vestimentis, & *raupis* (ita habet Diplo- 1318. n. 47.
ma) in lecto uterentur, & carnibus vescerentur: *Regulari castimoniæ de-
ditis*. XIII. Kalend. Decembris. Sorores Monasterii sanctorum Ludovici
Episcopi & Alexii confessoris, civitatis Bononiensis immunes voluit ab Bononien. sancti
omnibus impositionibus & exactionibus, Innoc. IV. de hac re confirmato Ludovici.
diplomate, quod suo loco reposuimus. Monialibus Monasterii *sanctæ*, in- *An. 1252. in reg.*
quit, *Rosæ*, urbis Viterbiensis, reddi voluit beneficium sancti Eugenii, *tom. 1. bullar. 11.*
ejusdem dioecesis pridem huic Monasterio unitum, cujus possessiones erant Viterbien. sanctæ Rosæ.
in territorio civitatis *vetulæ*, ita habet diploma, & occupabantur primum
ab Urbis Præfecto Vico, & postea a Castellano Arcis prædictæ civitatis.
Sororibus sancti Silvestri de capite in Urbe facultatem fecit conferendi in S. Sylvestri de
emphyteosim Ceccho Cecchi Guidonis, civi Romano, casale seu posses- capite in Urbe.
sionem dictam vulgariter *Vagnolo* prope Castrum Gallesii. Amplissimam
dedit potestatem Guillelmo Generali Ministro reformandi Monasteria
omnia Clarissarum dissolutæ disciplinæ, & vectes ac seras adhibendi a par-
te exteriori Monasteriorum pro securiori clausura, aliaque instituendi,
quibus reluctabantur aliqua Monasteria in Aquitania & Provincia, præ-
sertim Massiliense, Avenionense & Montispessulanum: jussitque ut
omissis variis nominibus, *Minorissarum*, *Damianitarum*, aliisque, sub
solo *Clarissarum* seu *sanctæ Claræ Sororum* omnes audirent: *Ad statum
singulorum*. Kalendis Decembris: *Ad ea quæ felicem*. VII. Idus Decem-
bris. Et vere reformasse Monasterium Avenionen. habetur in ejus registro
hoc anno, & in Monasterio de Assiliano instituisse Abbatissam religiosam
foeminam Ludovicam Ponce, & in Monasterio Corporis Christi Thaddæam
Immolensem.

LIV. Contendentibus Ecclesiarum parochialium urbis Reatinæ recto- Varia indulta
ribus, quartam partem sibi deberi earum rerum, quæ ex illius gentis con- Minoribus.
suetudine inserebantur mortuorum sepulcris in Ecclesiis Ordinum Men-
dicantium, commisit Pontifex causam examinandam Abbati Monasterii
sancti Angeli in Massa, extra muros Narnien. *Ad ea per quæ*. V. Nonas
Martii. Multa præmissa commendatione domus sanctæ Mariæ *de la Rabida*,
dioecesis Hispalensis, magnas concedit indulgentias Ecclesiam visitantibus,
vel fabricam adjuvantibus: *Licet is, de cujus munere*. XIII. Kalend. Martii.
Similiter hortatus est fideles ad subveniendum ruinis locorum sacrorum no-
stræ redemptionis urbis Hierosolymitanæ: *Licet is, de cujus munere*.
VI. Nonas Martii. Decrevit ne libri a Fratribus acquisiti, post eorumdem
mortem distraherentur, sed Conventibus, in quibus vivebant, applicaren-
tur: *Sedis Apostolicæ*. IV. Nonas Augusti. Fratres Conventus sancti Spiri-
tus, Muri veteris, dioecesis Valentinæ & provinciæ Aragoniæ, nescio
quo titulo se subtrahentes ab imperio Ministri Generalis, necnon aliquos
Conventus magni Parisiensis, prætextu privilegiorum universitati conces-
sorum, & se de corpore studii jactantes, in omnibus & per omnia decrevit
Ministro Generali esse subjectos: *Ad ea quæ Religionis augmentum*. V. Idus
Januarii.

LV. Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis urbis Venetæ indulsit ut Tertiariis.
secundum suæ Regulæ Instituta libere sibi eligerent visitatorem, nec tene-
rentur subjici Minoritis: *Ad sacram Petri Sedem*. VI. Idus Octobris.
Paulo post eosdem subjecit Minoritis, uti suo loco dicemus. Accepta in- *Anno 1444.*
formatione privilegiorum, quibus gaudebant, a Jordano Episcopo Sabinensi

Ordinis Protectore, cui causam commisit examinandam, declaravit Fratres & Sorores Tertii Ordinis posse ad instar aliorum fidelium, matrimonii jura subire, & ad secundas aliasque nuptias transire: *Ex injuncto nobis*. x. Kalendas Septembris. Sententiam in hac re tulit auctoritate Pontificia prædictus Cardinalis Jordanus in Conventu Minorum Bononiensi die xiv. Octobris, sedens pro tribunali, & præsentibus Dominico Geminiano de Prato, Palatii Apostolici causarum auditore, beato Joanne Capistranen. Carloto Cubiculario, & multis Fratribus Minoribus & Tertii Ordinis Pœnitentum. Joanni de Paradines, ejusdem Ordinis professori, concessit facultatem Eremitorium beatæ Mariæ de Sanzellis, diœcesis Abulen. sibique & suæ vitæ viris retinendi: *Ad ea ex Apostolicæ*. xvii. Kalendas Septembris. Antonio de Scattaretica, Presbytero Tertii Ordinis, Ecclesiam sanctæ Birgittæ, extra muros Messanenses, & Hospitale pauperum sancti Martini prope dictam Ecclesiam, a Bartholomæo Archiepiscopo Messanen. concessa, eidem aliisque ejusdem Instituti Fratribus confirmavit: *Ad ea ex Apostolicæ*. vii. Idus Augusti. Confirmavit erectionem seu translationem Oratorii sanctæ Eulaliæ de Trevio, Astoricen. diœcesis in domum Fratrum Tertii Ordinis, a Joanne Ovetensi sive de Oviedo factam: *Exigit dilecti filii*. xi. Kalend. Julii.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Etsi tempus temeritatis angat Eugenii præcordia, mentem nihilominus acuit, & ad strenue agendum invitat: & probe norunt historiarum Lectores, quam vigil & prudens ad Clavum Reipublicæ Christianæ in tanta tempestate sederit: late his desuper noster Annalista scripsit, ad quem potest esse recursus: Nos interim lipomena colligemus. fratri Ludovico officium Executoris Testamentarii vi. Idus Januarii indulsit per Breve: *Illius, qui Rex &c.* Intelligens Pontifex nonnullos esse in Ordine, qui ab obedientia Ministri Generalis vario prætextu se subtrahebant, Constitutionem edidit, qua eidem auctoritatem reducendi Fratres studentes ad suam & aliorum Prælatorum Ordinis obedientiam, & communem Fratrum vivendi modum, concedit sub tenore, qui sequitur.

EUGENIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Dilecto filio fratri Guillelmo de Casali sacræ paginæ professori, Ordinis Minorum Generali Ministro, salutem & Apostolicam benedictionem.

„ I. *Ad ea, quæ Religionis augmentum, Religiosorum Ordinum conservationem concernunt, intendentes, illa libenter favore prosequimur opportuno. Sane cum ex institutione Regulæ beati Francisci, universi ejusdem Ordinis Fratres unum ex Fratribus ipsius Ordinis teneantur habere Generalem Ministrum, & illi firmiter obedire: ex fide digna relatione intelleximus quosdam dicti Ordinis Conventus, prætensis quibusdam privilegiis aliisque excusationibus, præsertim Conventus Sancti Spiritus, in termino Muri veteris, in Valle, quæ dicitur de Tullio, diœcesis Valentinensis, & juxta dicti Ordinis morem provinciæ Ara-*

„ *Aragoniæ, a tua obedientia subtrahere, prout idem Conventus certo tempore subtraxit; atque de Conventu Parisiensi intellexerimus, quod nonnulli in eo degentes, prætextu Privilegiorum Apostolicorum Universitati Parisiensi concessorum, se de corpore studii esse dicentes, ab Ministrorum & aliorum Officialium ipsius Ordinis obedientia se subtrahere conentur, decensque & rationabile existimemus, nullum fore, qui a Regula tam salubriter instituta, & quam omnes tenentur observare, se subtrahat.*

„ 2. *Idcirco omnes & singulos dicti Ordinis Fratres, cujuscumque gradus & conditionis existant, & quibuscumque nominibus censeantur, eorumque Conventus, domus & loca ubicumque instituta, necnon personas ipsorum, ubicumque reperiantur, vel in suis Conventibus, vel locis, vel extra, & præsertim Conventus prædictos sancti Spiritus, & Parisiensis, Obedientiæ, subjectioni & jurisdictioni tuæ, secundum formam Regulæ & professionis ipsorum, Statutorumque ejusdem Ordinis, tam a Pontificibus Romanis, quam a Generalibus emanatorum submittentes, plenariam tibi, & per te deputandis, obedientiam, injunctis, juxta prædictam Regulæ formam, exhibere volumus, & præsentium tenore mandamus.*

„ 3. *Consuetudinibus quibuscumque & privilegiis Apostolicis, cuicumque Universitati, Collegio, vel personis particularibus, sub quacumque verborum forma concessis, & de quibus etiam de verbo ad verbum facienda esset mentio specialis, indultis etiam, præsertim Benedicti XIII. in sua obedientia nominati, quæ, quantum ad hoc tantum, ceteris immunitatibus prædicto Conventui sancti Spiritus reservatis, cassamus & revocamus, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.*

„ 4. *Tibi nihilominus & per te deputandis, omnes prædictos obedire recusantes, & contradictores quoscumque, per censuram Ecclesiasticam & alia juris remedia, appellatione postposita, compescendi, auctoritate præsentium similibus licentiam potestatemque plenariam concedentes, invocata etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.*

„ 5. *Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Bononiæ anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXXXVII. V. *Idus Januarii Pontificatus nostri anno* VII.

„ II. Subinde vero nono Kal. Martii indulto transitu ad Benedictinos cuidam fratri Joanni: *Humilibus &c.* nonis ejusdem mensis ad Abbatem sancti Angeli circa quartam funeralem in civitate Reatina scripsit: *Ad ea, per quæ Monasteriorum &c.* & nonis Aprilis pro Ecclesia sancti Francisci Albæ Regalis Indulgentiam concessit: *Licet is &c.* ac XIII. Kalendas Maii scriptis litteris pro Conventu Verulano & bonis fratris Landulphi: *Sacræ Religionis &c.* X. Kal. ejusdem, fratri Petro Metinen. posse recipere unam domum in Custodia Segobiæ indulsit: *Piis fidelium &c.* sed XV. Kalendas Junii Tolosæ fuerunt Comitia Generalia, in quibus, confirmato in officio Ministro Generali, nonnulla decreta fuere, ab Annalista relata: VIII. autem Kalendas ejusdem, Sanciæ Clarissæ transmeare ad Cistercienses condescendit: *Votis Domino*, & Kalendis ipsius similem gratiam transeundi ad Benedictinos fratri Michaeli concessit: *Sedes Apostolica &c.* Tertio vero Monasterii Clarissas Bononienses a quacumque contributione Gabellarum exemit: *Decens reputamus &c.* IV. Idus Junii expedito diplomate pro eleemosynis Terræ sanctæ: *Exultantes &c.* III. Idus ejusdem voluit, ne ullo modo loca Vica- Alia Brevia Pontificia pro diversis.

In reg. ad hunc ann. „ riæ Bosnæ separentur, vel uniantur provinciæ Dalmatiæ: *Ad ea ex* „ *debito &c.* Sed v. Kal. Julii expedivit Breve: *Eximiæ devotionis &c.* „ ab Annalista relatum, quo Isabellæ Ducissæ Burgundiæ facultatem concedit, vel novum Monasterium construendi, vel jam inchoatum a Guidone Guilbaut Philippi Ducis Burgundiæ Thesaurario, perficiendi in *Monum. MSS. Prov. S. Antonii in Artesia.* „ oppido Hesdinii; circa quod ait, se nudum nomen & Titulum sanctæ Catarinæ dumtaxat in Monumentis Belgicis ad se transmissis invenire: quamobrem nos merito ex recentioribus Monumentis supplebimus ad hujusmodi rei notitiam.

„ III. Hesdinium, vulgo *Hesdin*, oppidum est ad Cantiam, seu Quantiam fluvium, vulgo *Canche*, in Comitatu Artesiæ & Diœcesi sancti Pauli, sive Paulopoli, bellorum injuria & ruinis maxime famosum: iis temporibus sub Philippo Burgundiæ Duce, in quo nobilissima Domina Ægidia de *Baux* relicta perillustris ac generosi Domini Equitis de Ponte Cauliero, Gallis de *Poncaulier*, saluti animæ suæ sancte consulens, ex devotione speciali, qua in divam Claram ferebatur, Palatii sui partem pro construenda Clarissis Ecclesia sufficientem, plena liberalitate donavit, ut publicum instrumentum Hesdinii datum die xxiv. Junii anno mccccxxxvii. fidem indubiam facit. Spatiosam autem aream præfatæ portioni Palatii ad ædes pro iisdem Monialibus excitandas addidit Guido Guilleboud, ut nominatur in diplomate Apostolico, quem nihilominus Monumenta Philibertum dicunt: potest autem esse, quod fuerit Binominis, cum utrobique Philippi Ducis Burgundiæ Thesaurarius perhibeatur. Inter hæc autem, ut Isabella Burgundici Ducis, Artesiæque Comitis uxor novit, quæ fiebant, vel requisita a Thesaurario, qui ejus favore apud sanctam Sedem egeret, vel ultro & solo desiderio partem habendi in opere pio, vel utraque simul causa persuasa, his desuper Sanctissimo supplicavit, præfatumque Breve sub xxvii. Junii mccccxxxvii. obtinuit: comparando autem Breve Pontificium ad instrumentum donationis Ægidiæ, istud illo prius tantum tribus diebus reperitur, unde fatendum est, ante legitimam fundationem præparatoria præcessisse, vel etiam fabricam inchoatam fuisse, cum spe licentiam obtinendi ab Apostolica Sede: Officialis autem diœcesis Morinensis, cui per Breve commissum erat licentiam impertiri: *Visis videndis &c.* litteras concessionis, juxta suam commissionem, in favorem præfatæ Isabellæ Ducissæ expedivit anno sequenti mccccxxxviii. in quibus pariter numerum quindecim Monialium tantum notavit, licet lapsu temporis ad triginta & amplius excreverit: porro hujusmodi litterarum originalia in novo Monasterio Hesdinii asservantur.

Isabella Ducissa impetrat Breve fundationis Monasterii Clarissarum.

„ IV. Quarto Idus Julii plura Pontifex concessit privilegia, gratiasque elargitus est nostris, qui inter infideles operarii Evangelici habitant: *Pastor bonus &c.* iii. Nonas Augusti pro Monialibus sancti Sylvestri de Urbe, circa quoddam Casale apud Gallesium Breve expedivit: *Ad ea ex Apostolicæ &c.* vi. Idus ejusdem mensis, Ecclesiæ Fratrum Minorum Paduæ Indulgentiam concessit: *Dum præcelsa &c.* sed viii. Kalendas Septembris dato Brevi: *Apostolicæ Sedis &c.* litteras Minoritis Montis granarii concessas pro receptione domus Eremitarum sancti Augustini Firmanæ revocavit: pridie Idus Septembris, vigente differentia inter Fratres nostros & Præceptorem sanctæ Eulaliæ, Vicario Episcopi Magolonensis direxit Breve: *Humilibus supplicum &c.* vi. nonas Octobris Monialibus Clarissis de Petra Alba vetuit, ne in posterum disponerent

Ex Quaresm. fol. 415.

„ rent de bonis sibi collatis: *Ex injuncto nobis &c.* VIII. Idus ejusdem, di-
„ misso fratre Petro ad Benedictinos: *Religionis zelus &c.* Kalendis No-
„ vembris Episcopo Morturarensi scripsit circa electionem Rittæ in Abba-
„ tissam Monasterii Cusentini: *Sollicite considerantes &c.* Idibus ejusdem
„ Episcopo Lamacensi circa quamdam litem Abbatissæ sanctæ Claræ Villæ
„ de *Conde* Bracharen. *Humilibus supplicum &c.* Et XIV. Kalendas De-
„ cembris voluit Moniales sanctæ Rosæ Viterbii manuteneri in possessione
„ cujusdam beneficii: *Ad ea, quæ felicem &c.*

„ V. Tamdem V. Idus Decembris Sigismundus Imperator magno
„ christianæ Reipublicæ incommodo, & bonorum omnium luctu anno ætatis septuagesimo Znoimæ decessit: corpus Varadinum devectum, ingenti populorum procerumque frequentia conditum est in Basilica sancti Ladislai, quem impense colebat. Ejus encomia qui desiderat, legat Waddingum. — *Sigismundus Imperator moritur. Wadd. ad hunc ann. num.42.*

ARGUMENTUM.

Inchoatur Concilium Ferrariense, præsentibus Eugenio Pontifice, & Græcorum Imperatore. Multi intersunt viri gravissimi ex Ordine Minorum. Sanctus Bernardinus Senensis instituitur Vicarius Generalis Fratrum Observantum. Joannes Capistranus, & Jacobus Picenus magnam messem in Christi congregant horreum. Controvertitur circa Hierosolymorum Rectorem. Instituuntur Episcopi, Inquisitores, & provinciarum Superiores. Multiplicantur Domicilia.

I. Indicto, uti diximus, Concilio in urbe Ferrariæ, ineunte hoc anno cœperunt haberi aliquot Sessiones præparatoriæ ante adventum Pontificis & Græcorum, uti ex litteris Joannis Episcopi Ferrariensis, de quo supra locuti sumus, constabit. Pontifex x. Kalendas Februarii Bononia Ferrariam processit, Palæologus IV. Nonas Martii in eam urbem pervenit, sequutusque est Patriarcha Constantinopolitanus, cum Prælatis Græcorum magno cum apparatu exceptis, & post aliquam disceptatiunculam, dispositis sedibus in Episcopio eo ordine qui in reliquis Œcumenicis Conciliis servatus est, denuo promulgata est Synodus, & celebrandæ, omnium consensu delecta civitas Ferrariensis. Ab VIII. mensis Octobris usque ad finem Decembris, præmissis in Templo sancti Francisci collationibus multis inter utriusque partis deputatos viros, sexdecim Latinos & totidem Græcos, quas duo Notarii excipiebant, habitæ sunt pleræque Sessiones publicæ de præcipuis controversiis, quæ agitantur inter Latinos & Græcos. Grassante vero peste, sedem mutare oportuit, & Synodum transferre Florentiam, ubi tamdem felici exitu, Latinorum & Græcorum unio conclusa est, quod anno dicemus sequenti. — *Ann. præc. n.1. Ann.1437. n.24. & seqq. Vide hic n.9. Inchoatur concilium Ferrariæ. Transfertur Florentiam.*

II. Interfuerunt huic Synodo ex Minoritis viri doctissimi, Ludovicus seu Aloysius de Pyrramo Episcopus Foroliviensis, quem per errorem Sess. 1. & 10. vocat Secretarius græcus Joannem, fortassis quia paulo ante, anno præcedenti Joannes de Caffarellis Ludovicum præcessit in Episcopatu Foroliviensi, Gondisalvus de Vallebona Episcopus Granatensis, Elias de Vicecomitibus de Bourdeille Episcopus Petragoricensis, Guillelmus de Casali Minister Generalis, Angelus de Perusio provinciæ sancti Francisci Minister, Jacobus de Tolentino Ordinis Procurator generalis, — *Multi intersuerunt viri docti ex Minoritis.*

Ja-

Jacobus Textorius sive Textoris, Augustinus Ferrariensis, Petrus Perquerius, Lucas Senensis, & Franciscus Ariminensis, sacræ Theologiæ insignes Professores. Bernardinus Senensis, Joannes Capistranus, Jacobus Picenus, Albertus Sartianensis, ex Oriente cum Græcis sub finem anni proxime elapsi reversus, doctrina & sanctitate illustres. Albertus Græce & Latine doctus, interpretem egit. Inter sex disputatores, quos Latini pro sua parte deputaverunt, duo fuerunt Minoritæ, Aloysius Episcopus Foroliviensis, & Petrus Perquerius.

Aloysius Episc. Foroliviensis qualis?

III. Et quidem Aloysius magnæ opinionis in Concilio graviora munia subivit. Ille indutus Pontificalibus die x. Januarii ex ambone legit decretum translationis Concilii ad urbem Ferrariensem, & die XXVII. Januarii, quando in urbem pervenit Eugenius Pontifex, solemnique stipatus comitatu ad Ecclesiam Cathedralem perrexit, gravem habuit Aloysius sermonem ad populum. In consessu die 11. Februarii habito circa modum quo agendum esset cum Basileensibus, doctum tulit suffragium. Die XV. Februarii pro inchoatione Concilii, Missa de Spiritu sancto solemniter decantata, ex suggesto Pontificis legit decretum, quo omnia Basileensium irritabat acta, eosque in graves pœnas & censuras incidisse declarabat. Die VIII. Novembris in publica Sessione, gravissimo & doctissimo discursu probavit, appositionem verbi: *Filioque* in Symbolo, quod præcipuum erat inter Latinos & Græcos dissidium, non esse proprie additionem, sed majorem processionis Verbi declarationem: & postquam orationem absolvit, atque semel & iterum respondit, ait Andreas a sancta Cruce, Patritius Romanus, Apostolici Consistorii Advocatus, qui Concilio interfuit, & acta omnia præsens excepit: quod, *his expositis unusquisque intuebatur alterum ex his, quæ facundissime gravi sermone a viro antiquo verbis convenientissimis lætisque audierant*. Et die XI. ejusdem mensis, cum in altera Sessione prædictam prosequeretur materiam, & magno argumentorum pondere Græcos premeret, inquit auctor: *Tam læte jucundeque, verbisque convenientibus dicta fuerant, ut quisque Patrum dicta collaudaret*; imo & ipsi adversarii disputatores Ephesinus & Nicænus Archiepiscopi hominem commendarent. Historiam hanc Andreæ in Bibliotheca Vaticana MSS. delitiscentem, ego ante annos sex diligenter perlegi. Eam nunc laudabili conatu, doctis & necessariis notis illustratam Horatius Justinianus, prædictæ Bibliothecæ primarius custos, vir undequaque commendabilis, & multiplici eruditione insignis paratam habet, ut in omnium prodeat conspectum. Et hæc quidem hoc anno perpetrata sunt: quæ post translationem Concilii in urbem Florentinam, & pro aliarum gentium reductione ad Ecclesiæ Romanæ unionem & obedientiam præstiterunt Minoritæ, suis quæque annis referemus.

Marian. lib. 5. cap. 15. Marc. 3. p. l. 1. c. 54. An hoc anno celebrata comitia.

IV. Hoc anno generale Capitulum celebratum fuisse Florentiæ, scribunt Marianus & Marcus, quod tamen ego non facile crediderim. Quid enim urgeret, ut habitis Tolosæ anno proxime elapso generalibus Comitiis, denuo hoc anno alia indicerentur contra constantem Ordinis consuetudinem intermittendi triennium, juxta regulæ præscriptum? Adde, neque ulla extare hujus Capituli acta, neque Rodulphum aut alium quempiam ejusdem meminisse.

Generalis Minister ægrotat.

V. Generalis Minister quædam negotia sibi a Pontifice commissa in Etruria peracturus, incidit Senis in gravem morbum, ubi propter tot, quæ occurrebant expeditiones familiæ novæ Regularis Observantiæ, multiplici incremento per omnes provincias se diffundentis, & propter frequentes Fratrum querelas, quod res suæ negligebantur, neque sufficienter occurre-

ba-

batur exorientibus incommodis, Ministro Generali occupato & distracto circa majora tum Ordinis, tum Ecclesiæ negotia, statuit eis alium præficere, qui suas vices summa obiret potestate. Novit rem gratam Pontifici se facturum, cui cogitationem hanc instillaverat Joannes Capistranensis, dicens nullo modo Observantiam regularem in recenti hac familia stabiliendam, nisi inciperet a capite, & haberent hujus vitæ sectatores, qui præiret exemplo. Sub mensem itaque Julium vocatum ad se Bernardinum Senensem Religiosis gratum, universis venerandum, Vicarium & Commissarium instituit super omnes Regularis Observantiæ professores in provinciis Italiæ. Electionem commendarunt cuncti, probavitque Eugenius Pontifex, confirmatis in hunc modum litteris Guillelmi.

Instituit Vicarium generalem Observantiæ Bernardinum Senensem.

Ad futuram rei memoriam.

VI. F*Ratrum Ordinis Minorum in vinea Domini Sabaoth Altissimo jugiter famulantium merita promerentur, ut eis in his, quæ divini cultus & Religionis, ac Regularis Observantiæ augmentum respiciunt, præcipuos favores & specialia præsidia, quantum cum Deo possumus, impendamus. Sane ad notitiam nostram nuper deducto, quod dilectus filius Guillelmus de Casali, sacræ Theologiæ professor, & Generalis Minister ipsius Ordinis, ex certis rationabilibus causis animum ejus moventibus, dilectum filium Bernardinum de Senis, ejusdem Ordinis professorem, omnium & singularum domorum & Conventuum Italiæ dicti Ordinis, sub sacro* Observantiæ *nomine constitutarum, ipsius Vicarium fecit, constituit & deputavit, prout in litteris præfati Generalis Ministri plenius continetur, quarum tenor sequitur de verbo ad verbum, ac talis est:*

Ex ipso autographo.
Confirmat Pontifex institutionem.

In Christo sibi carissimo fratri Bernardino de Senis provinciæ Tusciæ, frater Guillelmus de Casali, sacræ Theologiæ Magister, ac ejusdem Ordinis Generalis Minister & servus, salutem & pacem in Domino sempiternam. Cum ita sit, quod ad sacram Indulgentiam Portiunculæ, ad quam summopere desiderabam accedere, propter detentionem ægritudinis ire non possim, ubi quamplurima providere cogitabam ad augmentum divini cultus, & amplioris Observantiæ Regularis, ac desideriorum spiritualium quietationem omnium familiarum Italiæ, sub sacro nomine *Observantiæ* nominatarum, quarum magna pars Fratrum ad eamdem sacratissimam Indulgentiam convenire solet: Et præterea cum ex hac mea debilitate ægritudinis, non possim pro meo desiderio plurimis negotiis occurrere in eorumdem Fratrum familiis, quibus esset salubriter providendum, ne propter hanc personalem invaletudinem, ipsi familiæ & Fratres sub eisdem degentes, opportunis provisionibus careant, te, de cujus vita laudabili, Ordinis & justitiæ zelo, conversatione honesta, providentia circumspecta, discretione præcipua, experientia magna, & multiplici probitate virtutum, quibus, ut informatus existo, te insigniter decoravit Altissimus, & nihilominus de multorum Ministrorum & sacræ Theologiæ Doctorum, aliorumque proborum nostri Ordinis Fratrum concordi consilio pariter & assensu, te meum Vicarium & Commissarium quoad Fratres omnes & singulos in eisdem familiis degentes, & qui degent etiam in futurum, instituo & Institutum denuntio per præsentes, plenam tibi conferens potestatem, ac auctoritatem pro ipsarum & Fratrum in eisdem existentium reformatione, visitandi, vocandi, citandi, admonendi, corrigendi, puniendi, Prælatos & officiales quoslibet privandi & suspendendi, aliosque ipsorum loco subrogandi, ac ipsos Prælatos & Fratres,

Laudatur Bernardinus.

tres, ut supra, visitandi publice & privatim, tam in capitibus, quam in membris, etiam in his, in quibus mandatum speciale requireretur; substituendi quoque Commissarios in provinciis & familiis supradictis, ac destituendi, quoties tibi videbitur opportunum, omniaque alia & singula faciendi & exercendi, quoad Fratres præfatos, quæ ego facere & exercere possem ex officio mihi injuncto, si ibi personaliter interessem. Contradictores vero per censuram Ecclesiasticam, & alias pœnas in nostro Ordine infligi consuetas, compellendi & compescendi. Quocirca discretioni tuæ ad meritum obedientiæ salutaris districte præcipio & injungo, quatenus dictum Vicariatus & Commissariatus officium, per me tuis humeris impositum, sic provide, sic sollicite, sic vigilanter quoad præmissa studeas exercere, quod nequaquam de negligentia argui, sed de diligentia merito valeas commendari: & per eamdem obedientiam districte præcipio & injungo omnibus & singulis Fratribus in dictis familiis & provinciis commorantibus & commoraturis, & sub pœna carceris & excommunicationis, quam, trina monitione canonica præmissa, ex tunc, prout ex nunc profero in scriptis, quod tibi tamquam mihi in omnibus, quæ ad dictum tuum officium Vicariatus & Commissariatus spectare noscuntur, toto tui Vicariatus & Commissariatus tempore, sine contradictione quacumque, firmiter obediant: quos tibi, teque illis carius in Domino commendo. Vale in Christo Jesu, & ora pro me. Datum Senis die XXII. Julii MCCCCXXXVIII.

Nos hujusmodi salubrem, necessariam, & plurimum fructuosam ipsi Ordini & observantiæ dispositionem a præfato Generali Ministro de dicto Bernardino factam attendentes, ac ipsum Apostolicis favoribus & præsidiis stabilire cupientes, Vicariatus hujusmodi constitutionem & deputationem de dicto Bernardino, ut præmittitur, factam, motu proprio, non ad ipsius Bernardini, vel alicujus super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex scientia, supplendo omnes & singulos defectus, si qui intervenerint in eadem, auctoritate Apostolica confirmamus & approbamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis, & communitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem &c. Datum Ferrariæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXVIII. *Kalendis Septembris, Pontificatus nostri anno* VIII.

VII. Excusavit se quantum potuit Bernardinus, ne tantum subiret onus, sed frustra; omnium enim vota concurrebant, ut vel invitus cogeretur admittere. Expectationem, quam de felici futuro regimine conceperant, statim probavit, & miro Ordinis incremento, virtutisque profectu longe superavit. Assisium, quo maxima Fratrum multitudo quotannis confluit, Indulgentias magnas sub Kalendas Augusti lucratura profectum, inito cum senioribus consilio, salutares edidisse constitutiones die XV. Augusti hujus anni, & per universas misisse provincias Marcus recenset, non tamen hoc anno, sed biennio post id fecisse Bernardinum ad annum MCCCCXL. narrabo. Injunctum porro officium executurus, per provincias cœpit discurrere, & in Pennensi fratrem Julianum Nutii de fonte, nobilis civis Aquilani, Cœnobii Observantum, uti alias diximus, structoris filium, sed nothum, Fratrum devotorum Vicarium, e gradu per Fratres dejectum, propter turbas quas excitabat, ab universa expulit provincia. Etenim sui patris, & Antonii de Camponeschis, viri nobilis, aliorumque consanguineorum, necnon & Patrum Conventualium favoribus valde ambitiose, reclamantibus Fratribus,

Bernardinus sollicite curat Religionis profectum.

Marc. 3. p. l. 1. c. 57.

Julianus Nutius de fonte.

Tom. 9. an. 1415. n. 36.

tribus, per septennium violenter & imperiose nimis retinuit officium. Impatienter itaque tulit aliis subesse, qui diuturno præfuit imperio, & jugum alias suave obedientiæ adeo grave reputavit, ut procul fecerit atque irreverenter excusserit, habitu dejecto. Paulo post datus in reprobum sensum, misero exitu vitam finivit. Ea est ambientium insania, ut quo altius ascendere cupiant, impedito cursu, graviori præcipitio se collidant. Monasterium deinde Sororum Tertii Ordinis, a sancta Elisabetha nuncupatum in urbe Aquila, ad quod frequenter Julianus divertebat, in moribus relaxatum Fratres postea suppresserunt, translatis potioribus Monialibus cum illarum primiceria beata Antonia Florentina, de qua alias dicemus, ad Monasterium Corporis Christi in eadem urbe sub arctiori vivendi norma & prima regula sanctæ Claræ constructum.

An. 1472.

VIII. In ipsa urbe in foro sanctæ Mariæ de Colle Madii, ubi est venerabile Monasterium sancti Petri Cœlestini, prædicasse doctissime Bernardinum coram Principibus, Ducibus & Dynastis, ingentique populi multitudine de beatæ Mariæ Virginis excellentia, & apparuisse super caput ejus stellam fulgentissimam, ipsam scilicet Dei Genitricem SS. alias narravimus. Molanus refert ex aliis, etiam Romæ supra caput ejusdem sancti Viri concionantis, nomen JESU in Sole positum conspectum fuisse, ut ritus ille comprobaretur, quo solebat a concione nomen JESU in tabula pictum adorandum ostendere, quod nonnulli, uti alias dixi, calumniati sunt immerentem.

Sur. in legenda Capist. in ejus vita.

Tomo 10. anno 1413. n. 6.

Molan. lib. 3. de imag. c. 13.

Alia similiter apparuit Romæ. *Tomo 10. anno 1420. num. 2. & seqq.*

IX. Prædicaverat Veronæ dilabente anno præterito Joannes Capistranensis, ut voto satisfaceret Cardinalis Ostiensis optimi amici, uti diximus superius. Morbo correptus injunctum iter Hierosolymitanum prosequi non potuit, neque Ferrariam, quo vocabatur, statim abire, neque Concilii primordiis adesse. Joannes urbis Episcopus per litteras, quas exscribo, ita est consolatus.

An. 1437. n. 30.

Ægrotat Veronæ Capistranus.

Reverendo in Christo Patri ac religioso viro, fratri Joanni de Capistrano, Ordinis Minorum, uti meo Patri colendissimo, Veronæ.

X. R*Everende in Christo Pater & Domine mi, post commendationes &c. Hodie redditæ sunt mihi duæ litteræ vestræ, & super eadem materia superioribus diebus aliæ litteræ Reverendissimi in Christo Patris & Domini mei, Domini Cardinalis Bononien.* * *quibus tum quia non multum necessarium videbatur, tum quia adeo eram occupatus in præparatione multorum pro susceptione duorum Prælatorum, qui repentino irruerunt adventu, nullum temporis spatium otio dabatur aut quieti: nunc itaque, ut cor nostrum liberum & quietum reddam ab eo, quem sustinet, agone, caritati vestræ mentem meam aperio, & quod sentio patiendo, compatiens primum ac dolens de ægritudine vestra & molestiis quibuscumque, suadeo vobis ut quiescatis, & carnis curam agatis diligenter in necessitate*, quam nemo unquam, teste Apostolo, odio habuit: *quoad sufficienter reparatis deperditas vires, sitis potentes & validi ad tolerandos labores in Christi ministerio & cultu Religionis, nobis nequaquam molestum erit patienter expectare convalescentiam vestram. Interim, dante Deo, per alium supplebitur satis commode in ministerio verbi, imo molestissimum mihi foret, quod Paternitas vestra se periculo exponeret. Excusatum vos sufficienter reddam apud Illustrissimum Dominum Leonellum,* * *& pro humanitate sua, non dubito, suscipiet excusationem vestram. Cum fueritis valetudini restituti, venietis ad agendum utiliter cum aliis Patribus negotium universalis Ecclesiæ, & docendum plebem istam.*

Ex autographo.

* *Scil. Ant. Card. Ostien.*

Ephes. 5. 29.

* *Scil. Principis Ferrarien. filium.*

Concilium, Dei gratia, hic Ferrariæ suæ continuationis die octavo præsentis initium suscepit: die vero decima feliciter, eadem gratia, celebrata est prima Sessio. Orate, precor, ut prosperos successus & lætum exitum sortiatur. Adventus Græcorum in dies, ac sanctissimi Domini nostri celeriter expectatur: oro caritatem vestram, ut me commendatum habeatis Reverendissimo in Christo Patri & Domino meo præcipuo, quem sincere colo & ex corde veneror ac diligo, Domino Cardinali dignissimo. In Christo Domino feliciter valeat P. V. & læta gaudeat sospitate. Ex Ferraria XI. *Januarii* MCCCCXXXVIII.

XI. Ferraria, quo postea transierat, Tridentum avocatus per Alexandrum Episcopum Mazoviæ Ducem, magno animarum fructu, hoc anno prædicavit, uti ex his litteris apparebit.

Honorabili ac religioso Patri, fratri Joanni de Capistrano, sincere nobis in Christo dilecto &c.

Ex autographo. Vocatur Tridentum prædicaturus.

VEnerabilis ac religiose Pater, in Christo sincere dilecte. Relatu veridico percepimus, vos ad veniendum huc ad nostram civitatem, & verbum Dei populo proponendum & prædicandum fore inclinatum, quod tanto magis grate audivimus, quanto vestram honestatem ad id faciendum magis idoneam, fide dignorum vestri notitiam habentium testimonio non ignoramus, & huic nostro populo id magis videmus expedire: venite igitur confidenter & prospere, & sitientes agros hujus agrestis soli principali rore cœlestis verbi, spe mercedis æternæ, curetis irrigare; in quo illum (qui discipulos suos in mundum universum ire & omni creaturæ Evangelium prædicare jussit, qui non solum uni civitati verbum salutis, sed pluribus hinc inde discurrens, & ovem deperditam reperire salvareque quærens, evangelizare curavit) imitabimini, & sui vasis electionis Apostoli Pauli (cujus sollicitudo quotidiana non unius, sed omnium Ecclesiarum erat) vestigia sequamini commendanda. Nos vero ad hoc, quod vestra sancta intentio finem consequi commodius valeat præoptatum, favores vobis dare, dante Domino, volumus opportunos. Datum Tridenti in Castro nostro boni Consilii, die III. Junii, anno Domini MCCCCXXXVIII.

Marci. 16. 15.

1. Cor. 11. 28.

Venerabili & religioso, tamquam Patri dilecto, Domino Joanni de Capistrano, Ordinis Minorum, sacræ Theologiæ professori &c.

Ex autographo. Laudatur a fructuosa concione.

XII. VEnerabilis & religiose, tamquam Pater dilecte. Relatibus fide dignorum intelligentes vos, tamquam virum vita & scientia perfectum, verbo sanæ doctrinæ & exemplo bonæ vitæ, populum civitatis nostræ ad pacem (sine qua pacis auctor minime coli potest) & caritatem mutuam (sine qua Deo placere impossibile est) obedientiamque (quæ cunctis holocaustis præfertur, & sine qua Deo placere nullus valet) humilitatemque (præter quam aliæ virtutes non subsistunt) & ceteras virtutes & mores optimos, assidue, fervide & prudenter inducere, & in via salutis conari collocare, lætati sumus in his, quæ dicta sunt nobis, Deoque deorum & Domino dominantium grates & laudum præconia de dono nobis & populo nobis subjecto divinitus concesso, in humilitate spiritus persolvimus copiose, in sua clementia confidentes, quod ea, quæ per te cæpit, perficere dignabitur gratiose, vepribus & spinis discordiarum & odiorum, ac superbiæ, & exinde

præ-

provenientibus rebellionis & inobedientiæ, aliisque vitiorum seminibus, quæ inimicus homo in agro Dominico superseminavit, evulsis, triticum, præfatis vitiis eradicatis, oppositarum virtutum & probitatum crescere multiplicarique faciet in immensum. Quod ut eveniat, persuadere populo ipsi sæpe placeat, ut se non reddant verbo Dei indignos, nec velut porci conculcent margaritas, nec sine semine verbi Dei, sicut Sodoma existant, & Gomorræ similes efficiantur, sed magis studeant esse ex Deo & non ex suo adversario Satana, attento quod veritas ipsa per se ipsam testetur, quod qui ex Deo est, verba Dei audit, *& propterea hi qui verba Dei audire dedignantur, non ex Deo, sed ex Diabolo sunt. Nec vos, vir bone, a publicationibus verbi divini retrahat, aut tabescere faciat audientium aut pravitas, aut cervicis durities; nam, ut nostis, sacra tradunt eloquia, hominem nonaginta novem in deserto oves dimisisse, & unicam dumtaxat ovem deperditam quæsiisse; lapidem etiam sua duritie non obstante, parva licet stilla, non vi sed assiduitate stillandi, cavari cernitur ab experto, sicque verisimile est, saltem vos in aliquibus fructum facere, licet duris. Ignita enim sunt verbi Dei, quæ per vos propalantur, eloquia, & quantumcumque ferrea hominum corda sufficiunt emollire,* nescit enim tarda molimina Spiritus sancti gratia, *& si fructus non sequeretur in materia subjecta audientium, non tamen meritum deficiet in efficiente & verbum divinum propinante. Quinimo quemadmodum oratio in sinum orantis, eo pro quo oratur inhabili existente, convertitur, sic prædicationis meritum, auditorum ineptitudine in prædicantem revertitur quoad fructum, ita ei retributore omnium bonorum concedente, qui præmiis exuberantibus ipsum prædicantem faciet gratulari, quibus vos ille, in cujus vinea laboratis, in domo Patris sui, in qua mansiones multæ sunt, abundare faciet gaudiose, a nobisque & cunctis, ad quorum labores vestri, quos in vinea Domini Sabaoth facitis, notitiam pervenerint, laudes immortales reportabitis & gratias, ac Altissimum in his vestris operibus per cunctorum ora glorificari facietis, apud cujus clementiam, ut nos & populus nobis subjectus per orationes vestras commendemur, affectuosis suspiriis deprecamur, parati ad vobis Ordinique & Monasterio vestris quæque grata & accepta exhibere. Datum in Castro nostro novo, die* XIII. *Octobris anno Domini* MCCCCXXXVIII.

Joan. 8. 47.

Lucæ 15. 4.

Psal. 118.

Ambr. lib. 2. in Lucam.

XIII. Beatus Jacobus Picenus non segnius laboravit in nationibus Hungariæ, ad quas missus est ab Eugenio Sedis Apostolicæ Nuncius & Inquisitor. Ea undique personabat fama rerum ab eo præclare gestarum, ut sui muneris esse judicaverit Pontifex his litteris congratulari, & ad tanti operis prosecutionem exhortari.

Jacobus Picenus egregie fructificat.

Dilecto filio fratri Jacobo de Marchia, Ordinis Minorum Nuncio Apostolico.

DIlecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Letanter audivimus, quod nuperrime nobis fuit renunciatum, tuam devotionem multa, dirigente Domino Deo nostro, laudabiliter pro nostro & Romanæ Ecclesiæ honore operatam fuisse, præsertim in prædicationibus apud nationes Hungariæ & circumstantium partium habitis, in quibus, concedente bonorum omnium datore, & in os tuum verba ponente, magnam diceris utilitatem fecisse. Benedicentes itaque Dominum, tuam virtutem laudamus, eamdem hortantes, ut, quod tamen te libenter facere credimus, constanter perseveres, & cœptum opus bonum indesinenter perficere coneris. Datum Ferrariæ, sub annulo nostro secreta, die* XIV. *Aprilis* MCCCCXXXVIII. *Pontificatus nostri, anno* VIII.

Ex Autographo. Laudatur a Pontifice.

Adversantur aliqui.

XIV. Quantumvis tanta polleret auctoritate & fulgeret potestate Jacobus, nihilominus non deerant malesani & infidi Ecclesiarum Ministri, qui se opponerent, vel quod dolerent externi obtrudi dignitatem, vel quod impie faverent subdolis hæreticis, quos ille ubique insectabatur, vel quod frequentius est, invidia premerentur. Cum multis confligendum fuit, præsertim cum Simone Bachiensi, Archidiacono Ecclesiæ Quinque-ecclesiensis, qui summa temeritate, vel Episcopi vel aliunde prætensa auctoritate, sententiam excommunicationis dixit in beatum Virum in oppido Vilack & ejus districtu. Excitavit hoc magnas turbas, quibusdam factum tuentibus, bonis omnibus ex adverso condemnantibus. Albertus Imperator & Elisabetha consors, datis litteris ad Archiepiscopum Strigoniensem, jusserunt animadverti in hominis insolentiam. Vocatum, errorisque convictum, sed veniam deposcentem misericorditer dimisit Antistes Jacobo reconciliatum, in cujus gratiam sequens promulgavit edictum.

Georgius, miseratione divina, Archiepiscopus Ecclesiæ Strigoniensis, locique ejusdem Comes perpetuus, Primas, & Apostolicæ Sedis Legatus natus, Aulæque Regiæ Majestatis Hungariæ supremus Cancellarius, Honorabilibus & discretis viris, Dominis Archidiaconis, Vicearchidiaconis, Plebanis & Ecclesiarum parochialium Rectoribus, in & per totam Diœcesim Quinque-ecclesien. & alias ubilibet constitutis; universis, ad quos præsentes nostræ pervenerint litteræ, salutem in Domino.

Ex Autographo.

XV. *QUamvis dudum contra religiosum Deoque devotum virum fratrem Jacobum de Marchia, Ordinis Minorum, Inquisitorem hereticæ pravitatis, per honorabilem virum Simonem de Bachia Archidiaconum & Canonicum in Ecclesia Quinque-ecclesien. quædam diffamationes & scandalosæ injuriæ exortæ fuerint, quarum prætextu ipsum Dominum Simonem Archidiaconum ad præfati Jacobi instantiam, auctoritate nostræ Legationis in nostri præsentiam citaverimus, tamen partibus ipsis in termino statuto & deputato coram nobis in judicio comparentibus, & causam ipsam inter ipsos, ut præfertur, dudum motam & ventilatam deducentibus; quia tandem idem Simon Archidiaconus per expresse deducta in re hujusmodi, vidit & manifeste recognovit se contra eumdem fratrem Jacobum enormiter excessisse, & in eo male, injuste & perperam egisse & errasse, quod ipsum excommunicatum per proprias suas litteras denunciari fecisset per suum commissarium: quare dictus Archidiaconus ob id suum hujusmodi commissum errorem coram nobis recognoscendo, ab eodem fratre Jacobo veniam humiliter & devote postulavit de omnibus contra personam suam & officium & famam suam attentatis; quod quidem frater Jacobus propter gloriosum Deum omnia hæc eidem coram nobis indulsit & remisit, in filiumque atque Fratrem caritativum sub amplexibus & per osculum pacis recepit, & in caritate Spiritus sancti conjuncti, simul ambo magna benevolentia se amplexati sunt in omni concordia & fraternitate. Quocirca vobis universis & singulis Dominis supra dictis, & cuilibet vestrum in solidum, ac qui præsentibus fueritis, seu fuerint requisiti, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna, quam in vos & quemlibet vestrum, auctoritate præfatæ nostræ legationis, nisi feceritis quæ mandamus, ferimus in his scriptis, districte præcipimus & sub eadem pœna excommunicationis mandamus, quatenus mox receptis præsentibus, vos Domini Archidiaconi per omnes vestros Archidiaconatus, vos quoque Plebani & Ecclesiarum parochialium Rectores in vestris Ec-*

Ecclesiis eorum plebe vestra publice & in ambone publicetis, publicarique & promulgari faciatis memoratum fratrem Jacobum, tamquam virum Catholicum, justum & constantem in officio Inquisitionis sibi commisso, ubique in regno Hungariæ & signanter in diœcesi Quinque-eclesien. præfata, rite processisse rationabiliterque, juste ac bene in omnibus egisse, tam in absolutionibus hæreticorum, quam aliorum quorumcumque, sacri Concilii & sanctissimi D. N. Papæ auctoritatibus, sibi in hac parte attributis, mediantibus. Datum Budæ Dominica proxima post festum apparitionis sancti Michaelis Archangeli, anno Domini MCCCCXXXVIII.

XVI. Accessit post hæc Jacobus ad Concilium Ferrariense, ubi per aliquotum tempus hærentem, ad necessarium & laudabile opus Pontifex remisit, ne absente custode, sævientes hæreticorum lupi Dominicum gregem invaderent, aut delitescentes vulpeculæ vineas demolirentur Ecclesiæ. Ne vero auderet quispiam Dei opus retardare, aut bene facientem impedire, privilegium concessit Eugenius, ut a nullo sibi inferiori censuris Ecclesiasticis posset innodari, absolvendi a multis, etsi gravioribus criminibus amplam fecit potestatem, & honorarias insuper dedit litteras ad Albertum Imperatorem.

Jacobus ex Concilio Ferrarien. remittitur in Hungariam.

Multipliciter a Pontifice commendatus.

Dilecto filio Jacobo de Marchia, Ordinis Minorum, in partibus regnorum Hungariæ, Bosnæ & locis confinibus, hæreticæ pravitatis Inquisitori &c.

XVII. *Cum te ad partes dictorum regnorum pro extirpandis hæresibus, quæ, proh dolor! temporibus istis in illis partibus pullulare cœperunt, plantandaque Catholicæ fidei veritate duxerimus destinandum, ac prout accepimus, quandoque contingat, nonnullos livoris zelo accensos, ut officii executionem impediant, excommunicationis in te fulminare sententias, ac propterea te ab ipsius officii tui exercitio retardari; propterea Nos, qui de tua integritate & sinceritate singularem in Domino fiduciam obtinemus, cupientes te, quominus libere in officio tuo valeas versari, nullatenus impediri, devotioni tuæ, ut nullus, cujuscumque dignitatis, Ordinis, vel conditionis existat, etiamsi Archiepiscopali, Episcopali, vel alia quavis præfulgeat dignitate, in te sententiam excommunicationis, aut alterius cujusvis censuræ, vel pænæ ferre, vel fulminare, aut te excommunicatum denuntiare, aut locum, in quo te esse vel morari contingat, ratione tui vel sociorum tuorum Ecclesiastico subjicere interdicto, absque speciali commissione & mandato nostris & Apostolicæ Sedis, te nominatim expresso, audeat vel præsumat, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus; quod si quis facere præsumpserit, hujusmodi sententiam excommunicationis, seu interdicti, aut alterius censuræ vel pænæ decernimus irritam & inanem esse, nulliusque prorsus roboris vel momenti, ac te & socios tuos ad observationem interdicti hujusmodi penitus non teneri; præsentibus durante tempore officii tui hujusmodi Inquisitionis penitus valituris: sed & tales, ut graviter delinquentes, decernimus puniendos. Datum Ferrariæ, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXXXVIII. *Kalend. Decembris. Pontificatus nostri, anno* VIII.

Ex autographo. Prohibetur ne quispiam in eum ferat censuras.

EIDEM.

XVIII. *Cum te ad partes regnorum Hungariæ, Bosnæ & loca confinia, pro extirpandis hæresibus, quæ, proh dolor! temporibus istis in illis partibus pullulare cœperunt, plantandaque Catholicæ fidei veritate duxe-*

Ex autographo. Ut absolvat a quibuscumque excessibus, exceptis &c.

duxerimus destinandum: Nos volentes ea tibi concedere, per quæ animarum illarum partium saluti possit salubriter provideri, devotioni tuæ, ac aliis tui Ordinis per te eligendis Fratribus in Sacerdotio constitutis, personas dictorum regnorum, quæ propter senium seu infirmitatem vel paupertatem, aut alia legitima impedimenta ad Apostolicam Sedem pro absolutione obtinenda venire non possunt, ab homicidiis, quæ non tamen in Presbyteros commiserunt, & aliis peccatis & excessibus suis, etiam si talia forent, de quibus Sedes Apostolica esset merito consulenda, semel dumtaxat, si hoc humiliter petierint, auctoritate nostra absolvendi, ac pœnitentiam salutarem injungendi, addito quod de cetero similia non committant, nec committere volentibus præstent auxilium, consilium, vel favorem, eadem auctoritate, tenore præsentium concedimus facultatem. Datum ut supra.

Eidem.

Ex Autographo. Ut liceat nobiles Hŭgaros absolvere.

XIX. *Cum te ad partes regnorum Hungariæ, Bosnæ &c. ut in præcedenti usque ad* provideri, *devotioni tuæ, ac aliis tui Ordinis per te eligendis Fratribus in Sacerdotio constitutis, nobiles singulos regni Hungariæ, qui hoc humiliter petierint, ab omnibus & singulis peccatis, criminibus & excessibus suis, quæ tibi aut Fratribus prædictis confitebuntur, etiam si talia forent, propter quæ Sedes prædicta foret merito consulenda, semel dumtaxat, auctoritate nostra absolvendi, ac pœnitentiam pro commissis salutarem injungendi, eadem auctoritate, tenore præsentium concedimus facultatem. Datum ut supra.*

Carissimo in Christo filio Alberto Romanorum, ac Hungariæ Regi illustri &c.

Ex lib. 2. bullarum fol. 19. Commendatur Alberto Imperatori.

XX. *Dudum dilectum filium Jacobum de Marchia, Ordinis Minorum, latorem præsentium, Inquisitorem ad præfatum regnum Hungariæ destinavimus, qui, disponente Domino, injunctum sibi officium hujusmodi pro exaltatione fidei Catholicæ ad Dei gloriam & animarum salutem diligenti studio & puritate executus est, ita ut multa mala semina & venenosas radices sustulerit & extinxerit, multasque novas plantationes ex divini verbi semine in domo Domini succrescere fecerit, sicut & Serenitati tuæ etiam innotescit. Hic tamen ob nonnullas molestias ab aliquibus impiis hominibus, qui se etiam Catholicos profitentur, sibi illatas, pene constringi videtur ab hoc opere sancto dudum incæpto desistere. Nos autem considerantes quid spei ex prædictis hujus servi Dei operibus in futurum concipere debeamus, compatientes illi regno, quod antequam illam fidei nostræ puritatem inibi maculare videamus, decrevimus ipsum ad prædictum regnum omnino remittere ad illud opus Dei, prout optime incæperat, prosequendum, ea præcipue spe ducti, ut sub protectione tua in hac Christi militia se valeat exercere. Cum nempe regnum illud in veritate & justitia a te regendum ab omnipotente Deo tibi creditum sit, nihilque tibi justius sit, quam Catholicam fidem defendere, ad Sublimitatem tuam hujusmodi pertinet, ut in hujusmodi fidei negotio militantibus, qualis vir iste est, opem feras. Quare Serenitatem tuam hortamur in Domino, ut ipsum Jacobum ad prædictum Regnum revertentem solita humanitate suscipias, & ab aliis, prout opus fuerit, suscipi jubeas, illique auxiliis & favoribus opportunis assistas. Quod si facies, ut de te plene confidimus, speramus profecto magnum fidei & Religionis Christianæ au-*

augmentum illi patriæ futurum, multa etiam tibi felicia successura, dum per ipsius doctrinam extirpatis hæresibus, subditi tui in rectitudine fidei & timore Domini eruditiores effecti, ad debitam tibi obedientiam & reverentiam, exhibendam promptiores reddentur. Neque Sublimitati tuæ difficile erit hac veritatis spe opportune succurrere. Nam si paucos ex iis, qui illi molestias ingerunt, tua virtute represseris, timentibus ceteris, nihil obstabit, quoad evangelizandam Christi doctrinam latissimus sibi se campus aperiat, ex quo pro Dei gloria omni illi patriæ fructus uberes afferantur, qui etiam nomen & meritum tuum apud Deum & homines majorem in modum efferant; & quidem hæc, fili cariffime, pro tua Religione & fide, animo ista amplectere, & quantum consideranti tibi Christus illuxerit, illa prosequi studeas, sicut de tua Serenitate, ut supra diximus, plene speramus. Nos etiam, si quid pro implendis hujusmodi rebus ex parte nostra faciendum fuerit, id libenti animo semper impendemus. Datum Ferrariæ. XVII. *Kalend. Decembris &c. anno* VIII.

XXI. Commissæ sibi ante triennium præfecturæ Hierosolymitanæ tempus absolvebat Jacobus Delfinus, de quo alias dixeram, primus familiæ Observantum sacrorum locorum Primicerius, cum Albertus Sartianensis illac, uti scripseram, transiens suffragia potioris partis ibidem commorantium, ut Superiorem acciperent Nicolaum Auximanum, vulgo Osimensem, ad Pontificem anno proxime elapso deferret. Ut Venetias una cum Græcis appulerat, statim Bononiam profectus, Eugenio Fratrum vota exposuit, Nicolaum a pietate, a prudentia, a bono regimine & longa rerum experientia commendavit. Obtinuit ut postulantibus satisfieret, modo id probaret Minister Generalis. Atque hic libenter annuit, indicata Pontificis voluntate, & ex condicto Nicolaum huic muneri designavit, absoluto ab officio Procuratoris Hierosolymorum fratre Antonio de Tarvisio. Albertus posthæc Venetias mittitur, a Pontifice sibi injunctam legationem ad Æthiopes curaturus, & Nicolaus a destinato, non possesso, revocatur honore, continuato in officio supradicto Delfino, donec Minister Generalis de successore provideret. Male hoc habuit præcipuum promotorem Albertum, qui & sanctorum nostræ redemptionis locorum bono cavebat regimini, & virum optimum ludibrio potius se exposuisse, quam honori adscivisse dolebat. Duo hominum genera huic provisioni adversabantur, & Delfini amici, & qui Nicolaum diligebant; illi ne propitium amitterent præfectum, isti ne sanctissimi Viri solatio privarentur. Utrique causam suam agebant, non sanctorum locorum commoda quærebant, etsi hæc curasse videbantur, dicentes Nicolaum magis pium, quam providum; magis debilem, quam robustum; otio potius, quam labori deditum, & alienæ omnino conditionis, quam munus illud molestiis & curis grave expostularet. Objecta hæc diluturus Albertus, causamque dicturus Nicolai, doctissimas & gravissimas certe scripsit litteras ad Christophorum Episcopum Ariminensem, Pontifici familiarem, & ad Guillelmum Generalem Ministrum, quas lectore dignas, sententiarum ubertate plenas, gravi stylo conscriptas non abs re hic transcribo, omissis aliquot fragmentis, quæ rem istam non omnino concernunt.

Tom. 10. anno 1434. n. 8. Ann. 1436. n. 15.

Nicolaus Auximanus destinatur Guardianus Hierosolymitanus. *Registrum Ordinis.*

Sed destituitur. Ægre id fert Albert. Sartianensis.

Do-

Domino venerabili, & præstantissimo Patri, Christoforo Episcopo Ariminensi.

XXII. *Solet a veteribus, Vir eximie, nullius maculæ loco poni, sed virtuti magis adscribi, si illa ab amicis libere postulentur, quibus mos est, ut esse debet, ea etiam inimicis non postulata tribuere, tum maxime, cum neque petentis sinceritas, neque dantis bonitas potest in alicujus delicti crimen, aut dando aut postulando vocari* (quibusdam intermissis) *Qua de re ita velim non inaniter exorare, ut omnem curam, studium & diligentiam tuam perficiendo honestissimo negotio adhibere non dubites; quod ut aperte perspicias, quædam mihi sunt paulo altius repetenda. Sanctæ Hierosolymæ nostræ salutis & redemptionis humanæ celeberrima loca, cum valde gubernatore aliquo & probo homine indigerent, illumque, me auctore, Fratrum pars major a sancta Beatitudine Eugenii Papæ instantius postularet, factum est, cum adhuc essem Bononiæ, ut vir bonus & doctus, ac sancta opinione suavis, nostri Ordinis, Nicolaus Osmensis eisdem regendis locis, ac Fratribus gubernandis ab ipso sanctæ Ecclesiæ summo Pastore præficeretur. Hunc post discessum meum quidam ab isto honore non nisi turpiter sunt conati depellere. Quod ipsum esset aliqua ex parte ferendum, nisi hujus privationem damna communia illius terræ sanctæ, & proficiscentium peregrinorum incommoda majora consequerentur, quæ profecto tam multa sunt, ut eis sublevandis laborem tuum magno cum merito impartiare. Est enim hæc causa hujusmodi, quam nec industrius, nec misericors, nec officiosus deserere debeat, quin ea quoad fieri potest, apud Pastorem summum, & diligenter agatur, & agenda atque instauranda ardentius procuretur. Nam quis non iniquo animo ferat, ut in eum hominem, qui præcipua virtutum fama & meritorum laude claret, falsis accusationibus erigantur injusti? invidiam conflent? honore privent? Quæ res, præter communem jacturam sanctorum locorum, videtur mihi maxima hujus deformandi hominis causa; atque illius famæ plurimum detrahendæ, & ad extremum magna cum contumelia spoliandæ sine justa ratione dignitatis. Ad quam proculdubio deponendam, si jussus venit, vim injuriæ perpessus est; si provocatus, errorem; si spontaneus, timiditatem, atque pusilli animi levem inconstantemque metum, quem, ut ab adversariis taceam, ab amicis criminis loco haberi solere exploratum habemus. Verumtamen quis ferat, si non peccanti auferatur is honos, qui non petenti delatus est? Illos vero quis non abjiciendos censeat, qui ad ea quamvis onera, tamen perquam salutaria, turpiter deponenda probum hominem provocarunt, unde damna incredibilis jacturæ suboriantur? Hujus accusationes a quibus fontibus profluxerint, quis auctor & caput earum extiterit, haud equidem nescio. Quam autem ob causam, nunc dicere omitto. Sed sunt qui nolint eum, qui modo in regendis gubernaculis (quam inepte taceo) est Hierosolymæ, ante triennium constitutus, ad Italiam ab Oriente redire. Sunt item qui Nicolaum istum, quem nuper Eugenius Papa Majorem Hierosolymis gravitate sanctissima instituerat, ab Italia ægre patiantur ulla modo discedere, abire, propelli. Hæc duo hominum genera negotium totum evertunt: nam sanctæ Beatitudini Papæ velut ineptum Nicolaum absolvendum proponunt, Nicolaum vero laborum metu, ne proficiscatur, deterrent. Et fit profecto, ut alii amore præsentis, alii absentis molestia, ne dicam odio, in unam sententiam abjiciendi ab officio Nicolai pariter coeuntes, & pium sanctissimi Papæ animum mendacio circumveniant, dum*

ve-

veras rationes , vel potius passiones occultant , & metum inanem Nicolao incutiunt , quem falsis rationibus terrere conantur . Quas omnes profecto facile hic modo diluerem , si contra eas vel modice dicendum censerem . Verum ne multa dictare compellar , mitto ad te litteras cum ista Epistola nostra , quas ad Patrem communem nostræ totius Religionis , ante paucos dies pro Nicolao tuendo edidimus , in quibus videbis rationes adversariorum nos apertissime refellisse . Quibus tamen Nicolaus noster territus est , non quia veras , qui contra sentiunt , eas attulerint ; sed quia Nicolaus , qui per humilitatem in nullo gerendo negotio se æstimat tanti , eas arbitratur haud dubium esse veras ; præsertim quæ ab his profectæ videntur , a quibus non se ambigit diligi . Atque equidem etiam credo , assentior , do illos diligere Nicolaum , eaque dilectione fieri , ut ne parum quidem velint illo carere ; sed an sapienter , an sobrie , an juste diligant , prorsus inficior . Nulla enim in amicis diligendis sapientia esse potest , quæ justitiæ rationem non habeat . Justitiæ vero æquitate caret , qui majoribus minora præponit , ac proinde nec modestiæ sobrietas esse potest , ubi insipienter justitia vel excessu præstat , vel defectu inferior est . At vero quis nesciat bonum illud esse præstantius , quod sibi publica emolumenta rectius vendicant , quam aut privatis utilitatibus , aut non ita communibus anteponant ? Cum igitur sanctorum locorum diligentior conservatio complures utilitates , etiam quas communes & magnas novimus , antecellat , perspicue injustus est , qui Nicolaum amoris injusti persuasione prohibuit , ne vel impositum publicæ utilitatis onus caritate obedientiaque suscipiat , vel susceptum ignavi animi timiditate rejiciat . Quæ quidem omnia non recte nostra supputatio comprobaret , si non cuncta præclara , quæ in officiis religiose administrandis cum præcipua virtutis laude de homine honestissimo & modestissimo dici solent , in istum Nicolaum aperte & christianissime quadrare viderentur . Verum pro ista non improbandæ rationis parte , brevitatis causa ad nostram Epistolam te remitto , de qua paulo superius mentio facta est . Fructus autem publici muneris a Nicolao nostro , si Hierosolymam proficiscatur , amplissimos obeundos nemo sapiens dubitet , cujus famæ odore allecti ex nostro Ordine multi & boni & sancti Viri cum ipso pariter commeabunt . Per ejus præterea operam temperatis sumptibus , paulo hactenus effusior vita quadam frugi parsimonia commutabitur . Is , sicut decet Religionem , sanctissimis Institutis subditorum mores componet . Genus vitæ melioris sua illic disciplina constituet . Industria vero præcipua improborum morum præteritis corruptelis sapientissime providebit , hæreticos atque schismaticos , quorum maximeque Græcorum , Hierosolymis permagna copia est , exemplo vitæ atque eruditionis præstantia , ut bono animo sum , ad frugem , ut dicitur , bonam morum fideique adducet . Infidelibus , sicut res postulabit , nunc mansuetudinem , nunc veritatem , nunc constantiam exhibebit . Peregrinis autem Christianis pro vario conditionis genere , claris honorem , minoribus adjumenta , mediocribus consilia præcipua tribuet . In rerum abundantia temperantiam ; in penuria patientiam ; in pace gaudium sanctum ; in persecutione fortitudinem afferet . Animabus inferiorum suorum præcepta Religionis , corporibus vero illorum curam diligentissimæ distributionis daturus est : in convictu , quem communem cum subjectis Religionum Superiores habere oportet , bonis humanitatem , honorem , ac præmia , malis justitiam coercitionis , dulcedinem compassionis , exhortationem emendationis exsolvet ; sibi sanctimoniam religiosæ conversationis , omnibus amorem , nulli regiminis arrogantiam aliquando præbebit . Quibus omnibus sane præstantibus rebus , nihil in vita melius pro locis sanctis accidere potest . Quid enim aut utilius , aut jucundius ,

aut honestius dici potest, quam ut illic ob sacramenta fidei is homo integer instituatur, locetur, persistat, qui cum ad suos, tum ad se, munditiem recte degendæ vitæ; ad infideles, veritatem veræ credendæ fidei; ad credentes, suavitatem opinionis; ad omnes, fructus devotionis, Deo auctore, transmittat? Talis, mea sententia, esse debebit, qui ad regenda gubernacula sanctorum locorum præficiendus est. Mihi vero pro sua virtute de Nicolao ea spes est, ut eorum, quæ diximus, aut omnia sibi adesse putem, aut admodum pauca defutura. Quæ & ipsa, Christo propitio, in illo perficienda eo minus despero, quo si Hierosolymam proficisceretur, sanctorum Fratrum, qui illum sequentur, prudentia, consilio, caritate, ac præsidio sublevabitur; ipse præsertim, qui per humilitatem suam sapientum virorum, ac servorum Christi, qui in via Domini triti sunt, consiliorum adjumenta minime aspernabitur, in neminem se præferendi superbia eriget, in subditos benemeritos nequaquam subjiciendi jactantiam ostentabit. Quæ vitia, omnium sapientum judicio, si insunt ei, qui præsidet in omni generis dignitate, oblitum illum tamdem humanæ conditionis ad impurissima nefariæ licentiæ convertent, & crudelissimum tyrannum efficient, qui non ad publicam utilitatem prudenter invigilet, sed ad solii sui insolenter nutriendas delitias superbe suspiret. Quæ cum ita se habeant, humanissime Pater, & nimium in Domino venerabilis, te obsecro, te vehementer obtestor, per sacrum dogma nostræ Religionis, per professam regenerationis fidem, per repromissam meritorum coronam, ut tua sapientia atque industria pro causa Nicolai, imo potius Christi, is esse velis, qui saluti fidelium & augmento Religionis in gubernatione sanctorum locorum adversas contraria sapientes providisse videare, atque id ipsum apud neminem efficias, oro, præter Beatitudinem ejus, qui vere Papa, Pastor & Pater omnium, Christi in terris personam magna sollicitudine gerit. Cujus eximiæ Sanctitati salubriter vellem persuaderes, ut Nicolaum nostrum, qui per errorem gerenda bona publici muneris, & obeunda communis utilitatis officia prætermisit, pristinis negotiis administrandis etiam invitum restituendum existimet, ne multorum emolumentis privatus error officiat, nec sanctis locis aliena aut injustitia, aut ut mitius interpreter, stultitia noceat. Quare propter accusationes, quæ in Nicolaum conferuntur, ab re præclare gerenda debet abduci nemo, quoniam illæ quidem sunt potius maledicta, quam crimina, & convitia magis, quam accusationes dicendæ sunt. Quæ si in alios conjecta sint, malam in partem haud dubie accipi possunt; si ad Nicolaum referantur, nequaquam in bonam, quamvis ab amore, sed tamen stulto manare videantur: quo cæcati quidam asserunt, ob id Nicolaum tanto onere levandum esse, quod solitariæ vitæ otia honesta cum natura, tum usu libentius expetat: quasi vero non omnes servi Dei hoc ipsum efficere debeant, & plurimi majorum nostrorum, qui clarissimi habiti sunt, hodieque habentur, ei vitæ, quantum in ipsis fuit, penitus se dediderunt. Quorum tamen plerique regendis Ecclesiis, etiam inviti, foras ab otio ad negotium prodire compulsi sunt, geminam suæ totius vitæ, & private & publice tamdem laudem reportantes; unam quidem humilitatis sive modestiæ, qui ad honores libidine gloriæ inflammati sponte non rapti sunt; alteram obedientiæ, qui vocati ad onera, imo jussi, pro caritate, non proterve, non pertinaciter, non pugnaciter restiterunt. Et, o Deus immortalis! utinam hujus contraria omnina consuetudo sublata a Christiano more non esset: multi profecto hoc præcipua laudis genere in Ecclesia Christi nostra ætate florerent, si non sanctissimum illum veterem usum jam pene prorsus obsolevisse conspiceremus. Mos vetus erat, qui quos fructus uberes tum pareret nemo dixerit, ut illi gubernacula re-

Boni Prælati ad dignitates assumantur inviti.

*regenda susciperent, qui ad ea cogerentur inviti. Quod genus immortalis laudis in Basilio, & Gregorio Nazianzeno viris sanctissimis, eruditissimis, eloquentissimis, & summis Græciæ Ecclesiæque luminibus: itemque in nostris Gregorio, atque Ambrosio, doctrina quidem inter Christianos ac sanctitate paribus, & Latinæ linguæ splendoribus enituisse, memoriæ proditum est. Et ut antiquiora repetamus, Marcus ipse Evangelista * amputasse sibi pollicem legitur, ut sacerdotio reprobus haberetur. Quod tamen ipsum violenter susceptum summa cum gloria ad finem usque Alexandriæ, atque in Ægypto administravit, perduxit, complevit. Ita cupiam Nicolaum etiam renitentem tua opera Hierosolymæ præfici. Cogita, obsecro, ipse tecum, quanta res sit, in qua pendere magnum pondus Religionis videatur, non sane privatæ alicujus, sed Christianæ omnis, si quorum sint mysteriorum loca, consideres. Quibus cum sapienti administratione regendis bonum aliquem præfici oportere, non dubium est. Eum esse Nicolaum Osimensem mihi persuadeo, cui quis par sit inter nostros, non mihi venit in mentem.* (Post multa.) *Hoc ego in genere, ut ad causam redeamus, Nicolaum nostrum non modo talem esse existimo, qui enumerari cum ceteris debeat, verum etiam quia consilio & sapientia multum potest, qui possit facile multis ex hoc bonorum numero, meo judicio, præstare. Equidem, suavissime Pater, pro hac causa oravi te satis, & vereor ne longitudo mea aliquod tempus tuis negotiis, si me simul tam multa scribentem totum legas, præripiat. Nam de molestia, quam tibi ingesserim, nihil dico, cum avide cupienti soleat sermo, qui placet, etiam cum verbosior est, videri parva tempora consumpsisse. Cupiditatis autem ac dilectionis erga me tuæ, præter reliqua omnia argumenta, illud est ingens, quod etiam ex scripturis nostris a me per Sacerdotem quemdam ex tuis illa volueris mutuari, quæ sunt multo, quam ista epistola, longiora. Quo mihi persuadeo, te nulla litterarum nostrarum prolixitate posse terreri, maxime cum ea ad te scribuntur, quæ sunt ejus naturæ, cujus est, ni fallor, hæc nostra epistola. Talia enim per nostram parvitatem ad te nunc litteris præferuntur, quæ palam est, quod ea sibi religio, honestas, veritas, & justitia, jure optimo vendicant. Vale, ex Venetiis. XV. Kalend. Julias* MCCCCXXXVIII.

* *Ad an. 1357. n. 5. notavi hoc intelligendũ esse de Marco Anachoreta.*

Fratri Guillelmo Casalensi, Clarissimo Theologiæ professori, totius Religionis Patri communi.

XXIII. *Non possum esse, quod libere fateor, quieto & tranquillo animo, Clarissime Pater, cum ex Bononia recentibus & frequentibus litteris, & fama & nuntiis quotidie mihi affertur Nicolai nostri Osimensis ab officio illo suo nuper facta dimotio, quem tanto studio ad prohibendum sanctorum locorum in moribus corruptis calamitatem Hierosolymæ regendæ præfeceras; ea præsertim gravitate, quæ non modo de virorum eruditorum, proborumque consilio, verum etiam, quod in primis dicendum fuit, de Summi Pastoris ac Principis mundi mente & voluntate, qui Christi in terris personam gerit, sententia sinceriore profecta erat. Hujus profecto, quamvis a magno onere absolutionem, undecumque illa manarit, quia opinio famæ & honoris ejus vehementius læditur, non sine ratione graviter fero. Nam si invitus a suo gradu depulsus est, quis non eum, quantum apud homines se res habet, magna injuria lacessitum putabit, quem multorum sententiæ ante probaverant? Si vero volens & sciens ad abjectionem, ut forte putat, inutilium molestiarum pervenit, non solum ignaviæ, sed levitatis & inconstantiæ, non dicam crimen, certe vel maculam non facile diluendam incurrit. Neque*

que enim quisquam ad subeundas sive laborum sarcinas, sive periculorum discrimina, illum ante coegerat, quin posset omnia facile tum saltem abjicere, cum invito ac ferre nolenti, vel non valenti abs te illi imponebantur. Quod si fecisset, nullus adversus eum juste poterat commoveri, cujus officii vel minima notio, nullum adhuc ne oppidum quidem attigerat, ut nunc Italiam pene omnem pervasit. Verum dixerit aliquis, aliis consulentibus, aut provocantibus hoc illum fecisse. Ego vero audacter dicam, neminem sapere, qui eis consiliis assentiatur, unde sine fructu opinio levitatis exoritur. Sed & si qui ad hoc illum quovis consilio concitarunt, eos dico de existimatione hujus hominis nullam, de conservatione vero sanctorum locorum parvam rationem habere. Quæ enim potest esse in quoquam de sanctis locis nisi omnino insulsa ratio providendi, si pro homine religioso, & docto, & frugi, ac sancta fama celebratissimo, ganeo aliquis, ut ita dixerim, & irreligiosus, atque effrænata mente immitis, aut constituatur, aut permaneat? Quod si alium subrogandum religiosum virum putabis, is erit, quantum existimo, de quo majas publicæ utilitatis dispendium subsequatur, præsertim si e numero prædicatorum extiterit, qui Major illis in locis constitutus, a populis in moribus & fide instituendis, & ab Italia propellatur; sin vero ignarus quidam illic futurus est, quæ sequantur incommoda probe nosti, ubi a viro aliquo rusticano, nec proficiscentes fideles exempla devotionis, nec cohabitantes inferiores præcepta religionis, nec adventantes infideles fidei nostræ vel documenta, vel constantiam, vel tutamenta ulla penitus reportabunt. Quod si postremo doctum aliquem miseris, quis, oro te, Pater, is erit, in quo tot partes integritatis, eruditionis, modestiæ, famæ & multarum præterea virtutum, ut in hoc uno Nicolao conveniant? Sed sunt, ut ad me perlatum est, qui dicant Nicolaum istum in rebus agendis non multum valere, corpore vero eum gracilem esse; negotiis minus exercitatum, ad tolerandos labores per quam fragilem, otia potius quietis diligere: illic autem & pro muris ac tectis Ecclesiarum instaurandis, & pro Sarracenorum rabie comprimenda, homine viva, ut dicitur, & ardenti conditione, astuto, & pene dixerim vafro aliquo opus esse. O obtusam hominum cæcitatem! quasi vero murorum, quam morum ratio potius Christianis & Religiosis habenda sit, quorum alteri si non adsint, non magna jactura est, ibi maxime, ubi sæpius a Barbaris, salva in nobis religione nostræ fidei, diruuntur? alteri vero si de medio fiant, ne muri quidem in sublime porrecti, quamvis fulgentibus laquearibus aliqua ex parte possunt prodesse. Religio enim fidei sine morum singulari præstantia, aut funditus ex mentibus Christianorum evertitur, aut, ut mitius loquar, colluvione vitiorum nefandissima violatur. Nonne præterea lenem magis atque humanam facilitatem, Christianam mititatem, veram sinceritatem, cælestem simplicitatem in Christiano homine infideles homines aut admirabuntur, aut laudabunt, aut imitabuntur, quam aspera severitate, & vulpina calliditate, & diabolica mendositate deterrebuntur; in sua præsertim patria, ubi & decernendi pro se, & vindicandi adversum nos ampla eis & libera facultas tribuitur? Fragiles autem corporis vires mirum est quod vehementer quispiam adversus Nicolaum nostrum promoveat? Quasi vero eum non præceptorem & patrem servorum Dei constituendum Hierosolymis putent, sed vel militem, vel athletam, vel nautam aliquem, vel metallorum fossorem, excisorem lapidum, montium subversorem, aut quempiam ex his, qui duro operi mancipantur, qui quoniam eis corporum permagna fortitudo necessaria est, idcirco bubalorum, boum, porcorum, caprorum, cervorum carnibus opus habent, qui armorum & reliquarum rerum pondera vehunt, qui pugnis & calcibus, & diversorum telo-

telorum generibus sua invicem membra debilitant, qui remos trahunt, quorum latera ad clamandum & ad dicendum sunt valida, & qui sub sudore atque imbribus dormiunt. Hi si ita de Nicolao sapiunt, multum desipiunt, quoniam ut noster Hierosolymitanus Hieronymus ait: Religio nostra non athletas, non nautas, non milites, non fossores, sed sapientiæ erudit sectatores. *Sed etsi aliqua debiliore valetudine prægravatus, necessaria itinera non posset incedere, mos ei patrius etiam sano erit vel invito servandus, ut jumento aliquo, ac minime asinario subvehatur. Neque enim furor Sarracenicus pateretur inter eundam pedestres homines Christianos remisso gradu, nisi magno cum periculo posterius remanentium tardius evagari, qui ea celeritate fideles peregrinos conducunt, vel potius trahunt, ut vix eos sancta loca tranquille ad parvam horam patiantur invisere. Verum esto Nicolaus noster insigni ignominia maculetur, si diligat otia, si tardus sit ac remissus, si fragilior in rebus gerendis, num propterea illa, quibus præditus est, consideranda non erunt, virtutem animi loquor, prudentiam, vitæ sanctimoniam, doctrinam, religionem, quibus non muros, sed mores in Fratribus, in Christianis, in infidelibus instituere, componere, construere queat? Vidi ego plerosque eorum, qui religionis & servorum Christi censeantur nominibus, diligentiam erigendarum ingentium machinarum, & subvehendorum maximis molibus ædificiorum probe callere; qui vero nosset ad bene beateque vivendum vel præbere formulam, vel præbitam conservare ac fovere, aut nullos, aut admodum paucos. Sed etsi aliqua in re gerenda sive ignavia, sive inscitia remissior fuerit Nicolaus (ita enim se habet humana infirmitas, ut sibi ipsa per sese minus semper sufficiat, ut a vero aliquando aberret, ut inertia & desidia sæpius superetur.) Si, inquam, Nicolaus talis futurus est, quæro primum ab his, qui in hujusmodi negotiis sapientes sibi videntur, quis in officiis administrandis non frequenter inutilis sit, nec tamen reliquis in rebus admodum utilis? Ego præter Apostolos & Apostolicos nonnullos viros, neminem arbitror extitisse, sed neque esse, neque fore, qui in officiis administrandis vitio omni caruerit, ut neque per morem, atque usum & proprium & privatum & humanum, neque per ætatem, neque per errorem, etsi non corrupto, saltem perquam fragili animo, in rebus gerendis quidquam peccaverit, aut agendo, aut non agendo, quæ & agi non debent, & agi debent ex adverso. Itane igitur stulti erimus, ut quoniam sine vitio instituta Religionis nullus administrat, præficiendum rebus gerendis ullum penitus desperemus? minime, imo vero cum abundant qui scelerate, qui perdite, qui nequiter causam Religionis tuentur, rem communis utilitatis negligunt, publica emolumenta non curant, tunc maxime etiam fragiliores, dummodo non pejores, institui debere censendum est. Tantum absit notanda enormitas ab his, quibus gubernacula regenda committimus; absit inquinatæ vitæ & famæ læsæ opinio, absit intemperatus animus & corruptus; absint affectatæ morum sordes; absit contemptus cum pro se, tum pro aliis recte degendæ ac juste regendæ vitæ; absit deinde neglecta cura semper melioris quærendi; absit postremo nequitia præficiendorum ullo modo penitus corruptorum. Hæc, inquam, omnia pro suis locis longe absint, propellantur, abjiciantur, tam ab his qui instituuntur, quam qui instituunt, & tum nullo cum metu illi instituantur, quibus etiam plurima desunt. Nam hoc in genere omnem hominem decet, & Christianum decet maxime magna cum spe bono animo esse, non defuturum Deum fidelium, qui quæ desunt, reliqua suppleat, qui minus recte facta, si modo non sint scelerata, non imputet, qui uncto rectorum institutorum spiritu fieri crudeliter puniendanon sinat. Deinde in quo satis Nicolaus ipse non fuerit, quod de corporis* dum-

Hieron. vel auctor com. in parab. Salom. c. 1.

dumtaxat viribus loquar, num a Fratribus, num a sociis, num a subditis, ut Pater a filiis relevandus, juvandus fovendusque non erit? Nam quid causæ est, ut minoribus præsieiantur majores, nisi ut illis in omnibus, quæ agenda contingunt, obtemperandi prompta voluntas, istis autem honestis in rebus imperandi sit discreta potestas? Equidem, ut, quod sentio, eloquar, pene nulla ratio est instituendæ religionis, quæ non ad prædictas causas facile deducatur, aut ab eis emanet, proficiscatur, derivetur. Quæ profecto ambæ omnis veræ religionis causæ pacem pariunt, quietem augent, concordiam fovent, dum inter juste obtemperantes, & recte imperantes divisa pondera graviora, onera leviora efficiuntur. Nam quod majores per sese efficere nequeunt, jubendo agunt; quod vero Minores disponere nesciunt, obediendo consummant. Et fit profecto apud eos, qui mutua sibi invicem suffragia exhibent, ut alternis communibusque subsidiis ad calcem ea perducant, quorum exitus & proprio & privato præsidio non patebat. Hoc est, ut arbitror, quod scriptura sancta nos admonet, dicens: Frater qui adjuvatur a fratre quasi civitas firma. *Et alio loco idem Salomon ait:* Melius est duos esse simul, quam unum, habent enim emolumentum societatis suæ; si unus ceciderit, ab altero fulcietur; Væ soli, quia si ceciderit, non habet sublevantem se; & si dormierint duo, fovebuntur mutuo. Unus quomodo calefiet? Et si quispiam prævaluerit contra unum, duo resistent ei. Et funiculus triplex difficile rumpitur. *Quæ cum ita sint, suavissime Pater, prostratus vestigiis tuis ea humilitate, quam mibi erga te omni tempore babendam professus sum, nec minore fiducia, quam paternus in me amor tuus de te habere libere sinit, te obsecro atque oro, te instanter admoneo, primum tibi cavendos esse contra Nicolaum nostrum talia subornantes, quoniam cum fallacibus argumentis nitantur, indigni sunt, quibus in damnum & nec ferendam jacturam sanctorum locorum fides adhibeatur. Deinde propterea quod non mihi modo, qui bujus administrandæ promotionis auctor visus sum, verum etiam tibi, ac multo magis Nicolao, alteri promoventi, alteri promoto hanc absolutionem turpissimam esse duco; providendum magnopere censeo, & diligentius occurrendum suspicionibus hominum, qui id factum, ut vulgo fit, varie interpretantur. Non quod omnia de nobis hominum judicia, etiam quæ falsa sunt, vitare possimus; sed quod illis sit maxime nostra sapientia silentium indicendum, quæ juste in nobis, vel levi occasione, vel verisimili ac probabili præbita conjectura carpi ab adversariis posse videntur. Postremo cura, mi Pater optime, pro tuo studio, pro tuo more, pro instituta, atque officio, ut Nicolaus noster pristino honori, quamvis magno cum onere, etiam nolens, aut potius renitens & repugnans restituatur. Quod unum si tua industria compleatur, taceo quam mibi rem gratissimam feceris, illa dico potius, quæ profecto majora sunt. Certe sanctis locis præsidia permagna præstiteris, malevolos a temeritate præpediendæ saluberrimæ provisionis compresseris, Nicolao justitiæ libram justissimam exhibueris, bonorum tibi omnium, qui recte sapiunt, & amorem & laudem comparaveris, quibus sane plus lætitiæ Nicolai dignitas allatura est, modo recuperata, quam præbuerat ante suscepta. Datum Venetiis &c.* MCCCCXXXVIII.

Prov. 18. 19.
Ecclef. 4. 9.

XXIV. Etsi docte scripserit & egregie peroraverit Albertus, Nicolaum non potuit ad gradum revocare, quem ipse libenter antea deposuit, & Pontifex in Gandulphum Sieulum, Regularis Observantiæ virum apprime idoneum transtulerat. Erat porro Hierosolymis institutus Procurator secularis sanctorum locorum quidam insolentissimus, importunusque quæstuarius, qui a puero gregarius erat miles, seu de media plebe vile mancipium,

Procurator Terræ sanctæ fraudulenter agit cũ Fratribus.

pium, haud integer ab illis vitiis, quibus istud hominum genus solet implicari. Hic paulatim tantam sibi assumpsit licentiam, & callide se Fratrum ingessit regimini, ut penes se vellet omnem residere uti & pecuniam, ita & potestatem. Guardiani nihil illo inconsulto audebant facere, neque Fratres Prælatum petere, qui huic displiceret. Displicebant autem omnes, quos suo non putabat regendos arbitrio. Hic ille præcipuus auctor commotæ in Nicolaum Osmensem seditionis, neque minorem movit in Gandulphum, ut Hierosolymas pervenit, quia liberum voluit sibi regimen relinqui. Cupiebat valde Pontifex mores Fratrum, qui in illa vivebant regione, reformari, eoque tendebant Superiorum conatus, ut strictioris vitæ Prælati subditos a laxiore revocarent. Non potuit hoc ferre quæstuarius, omnemque movit lapidem, ne hujusmodi instituerentur viri, qui viri esse vellent, & fraudulenter usurpatam dissiparent auctoritatem. Albertus Sartianensis, sacrorum locorum zelantissimus venerator, novas has turbas contra Gandulphum jam ad clavum sedentem anno proxime sequenti excitatas, nequibat patienter audire, quin acerrimas contra hunc nebulonem daret litteras ad Julianum sancti Angeli Cardinalem, quem a Basileensibus ad Eugenium regressum, Fratres in Concilio Ferrariensi impetrarunt peculiari decreto constitui sanctorum locorum protectorem. Ejus auctoritate Joannes Capistranensis provinciæ Orientalis, uti diximus, Commissarius, Hierosolymas profectus, hunc procul abegit, nobilemque Venetum Joannem Martinum procuratorem & Syndicum instituit. Ita factum est, ut fidelius collectæ dispensarentur, & facilius introduceretur in Terræ sanctæ domos Regularis Observantia. *An. 1437. n. 14. Ei amoto alium substituit Capistranus.* Gandulphum autem non hoc anno, sed sequenti institutum, 9. *Gandulphus Siculus instituitur Guardianus Hierosolymitanus.* Delfino successisse hoc docebit instrumentum: etenim mos erat novum annum a die Incarnationis Dominicæ, sive Annunciationis Marianæ inchoare.

Dilecto filio Gandulpho de regno Siciliæ, Italiæ, Ordinis Fratrum Minorum professori, in Conventu montis Sion & aliis locis omnibus Terræ sanctæ, ac totius Syriæ Guardiano salutem &c.

XXV. *Exigunt religionis zelus, & alia honestatis ac vitæ merita, quibus personam tuam fide dignorum testimonio novimus insignitam, ut illa tibi committamus, per quæ honori Dei & multorum ædificationi, salutique consulatur, tum ipse in bonorum exercitio majoribus proficias incrementis. Cum itaque in loco montis Sion Ordinis Minorum, dudum consueverint Guardiani de triennio in triennium deputari, & dilectus filius Jacobus Delphinus per nos deputatus Guardianus, suum triennium in eo loco finierit, Nos cupientes Ordini, loco & ceteris, quæ sub eo gubernantur, salubriter providere, expectantesque quod ea, quæ ex officio tibi incumbent, aut nos duxerimus committenda, laudabiliter exequeris, te prædicti loci montis Sion & aliorum locorum omnium in Terra sancta & Syria constitutorum Guardianum pro triennio futuro, incohando quamprimum illuc applicueris, tenore præsentium facimus, constituimus, atque etiam deputamus. Tibi nihilominus omnia & singula ad prædictum Guardianatus officium spectantia & pertinentia, tam circa institutionem & destitutionem officialium, Procuratorum omnium, atque Fratrum, quam circa ipsorum locorum reformationem, & quæ alii prædecessores tui & Guardiani quomodolibet facere consueverunt, faciendi, gerendi & exercendi, Fratres quoque, quos duxeris pro locis illis necessarios, sponte venire volentes, ex omnibus provinciis dicti* *Ex lib. 1. de Regul. ann. 8. fol. 259.*

Or-

Ordinis accipiendi, existentesque in illis partibus quo volueris transmittendi, litteris nostris, quæ in contrarium apparerent & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, auctoritatem, licentiam & etiam facultatem, harum serie concedentes, ac mandantes omnibus & singulis, ad quos spectat, quatenus te ad dictum Guardianatus officium admittant, tibique in cunctis illud concernentibus obediant cum effectu. Tu itaque, dilecte fili, injunctum tibi a nobis in virtute sanctæ obedientiæ munus istud acceptare & taliter exercere cures, quod sperati fructus exinde proveniant, & nos ordinaria tibi committenda in posterum nitemur. Datum Ferrariæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXVIII. XVIII. *Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno* VIII.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.

Quintan. de rebus Madriten. l.1. c.61. Madritenses vovent se celebraturos Cóceptionem Virgin. Mariæ.

„ XXVI. Hoc anno Mantuæ Carpentanæ sive Madriti in Hispania dum „ sæva grassaretur pestilentia, Magistratus, Clerus, populus illud excogi„ tavit remedium, ut Virginem sanctissimam Dei Genitricem aliquo de„ vincirent obsequio. Statuerunt itaque, ut dies Conceptionis ejusdem „ Virginis perpetuis temporibus festivus haberetur, ad divina officia illa „ die omnes convenirent, publica & solemnis omnium fieret supplicatio, „ & in pervigilio universale indiceretur jejunium. Ita se facturos publice „ voverunt, publicarique jusserunt per fratrem Alphonsum Minoritam in „ Philosophia Magistrum in Templo sancti Andreæ.

Fr. Nucius Episcopus Ugent.

Fr. Petrus Asculan.

Bzov. ann. 1424. n. 2.
Jovius in vita Sfortiæ.
Fr Joann. Clonferten.
Fr. Guiduccius Licien.
Tom. 10. anno 1432. n. 17.
Frater Antonius Arien.

XXVII. Episcopi hoc anno instituti sunt, Ugentinus in regno Neapolitano, sub Archiepiscopo Hydruntino, frater Nucius de Neutono, per obitum Joannis, XVI. Kal. Aprilis. Asculanus in Piceno in provincia Romana, frater Petrus Sfortia, magni Sfortiæ clarissimi Ducis, artis militaris peritissimi filius, & Francisci Sfortiæ Ducis Mediolanensis frater, per obitum Pauli, XII. Kal. Junii. Fratrem ejus Carolum, mutato nomine Gabrielem appellatum, Archiepiscopum Mediolanensem, etiam nostri Instituti facit Bzovius ex Jovio; vere tamen non nostræ, sed Augustinianæ fuit Religionis. Clonferten. in Hibernia, sub Archiepiscopo Tuamen. frater Joannes Heyne Minister provinciæ Hiberniæ, per translationem Thomæ ad Tuamen. XV. Kal. Augusti. Licien. in regno Neapolitano, sub Archiepiscopo Hydruntino, frater Guiduccius, sive Guido translatus ab Ecclesia Alexanen. de qua alias diximus, per obitum fratris Thomæ, VIII. Idus Augusti. Arien. sub Archiepiscopo Cretensi, frater Antonius Mina Cretensis, per translationem Benedicti ad Balneoregiensem, IV. Nonas Novembris.

Inquisitores.

Ann. 1437. n. 3.

XXVIII. In Registro Ordinis hos invenio Inquisitores, & qui sequuntur provinciarum rectores. Deputati sunt in provincia sancti Francisci & partibus adjacentibus, videlicet in valle Spoletana & Umbria universa, qui in hæreticos inquirerent, frater Pascutius de Assisio & Paulus de Monteleone. Præcessit in hoc munere frater Angelus a Perusio, sed occupatus in confessibus & negotiis Concilii Ferrariensis, uti supra indicavimus, & Inquisitionis & Provincialatus, quibus fungebatur, renunciavit officiis. Deinde abdicante propter infirmitatem prædicto Pascutio, substitutus est Lucas eadem urbe oriundus. Per universam Dalmatiam instituitur Inquisitor frater Nicolaus de Duratio provinciæ Dalmatinæ Minister.

Pro-

Provinciarum hi erant Rectores.

In familia Cismontana.

Provinciæ S. Francisci Minister, Magister Angelus a Perusio supradictus.
Romanæ, Mag. Scolarius de Monte Ilcino, de quo alias locuti sumus.
Marchiæ, Augustinus de Monte Barochio.
Bononiæ, Hieronymus Faventinus.
S. Antonii, Mag. Dalisinanus Patavinus.
Mediolani, Antonius de Rusconibus, qui Guillelmum secutus est in Generalatu.
Januæ, Gerardus de Valentia.
Tusciæ, Mag. Philippus Lucensis.
Terræ laboris, Mag. Gelasius de Neapoli. Provinciales.
Calabriæ, Jacobus de Ipsigro.
Apuliæ, Madius de Hydrunto.
S. Angeli, Symonettus de Foggia. Ann. 1434. n. 8.
Pennensis, Donatus de Celino.
Siciliæ, Lucas de Sarzana.
Dalmatiæ, Nicolaus supradictus.
Terræ sanctæ, Mag. Nicolaus de Cypro.
Orientalis, Honufrius de Castro Durantis, provinciæ Marchiæ, quem præcesserat Franciscus Pistoriensis.
Romaniæ, Mag. Ludovicus Utinensis, per mortem Mag. Joannis de Nigroponte.

In Familia Ultramontana.

Provinciæ Franciæ, Mag. Simon Philomena.
Aquitaniæ, Mag. Petrus Perquerii, qui disputator erat in Concilio Florentino, & postea factus est Episcopus Cabellicensis.
Provinciæ, Magist. Bertrandus Robaudi.
Burgundiæ, Mag. Petrus Brandusii.
Turoniæ, Mag. Petrus Legerii.
Aragoniæ, Mag. Antonius de Oculis nigris.
Castellæ, Mag. Joannes de S. Anna.
S. Jacobi, Mag. Lupus Cazaza.
Portugalliæ, Mag. Alphonsus de Paradiso.
Angliæ, Mag. Thomas Roidnor.
Hiberniæ, Joannes While.
Coloniæ, Mag. Henricus Verle.
Argentinæ, Conradus Bomlini.
Austriæ, Joannes de Tulna.
Boemiæ, Joannes Kintha.
Hungariæ, Andreas de Agria.
Saxoniæ, Magist. Matthias Doring. Hic ille est, qui pro defensione Lyrani scripsit in Paulum Burgensem.
Daciæ, Joannes Nicolai.

Vicarias quasi Provinciales regebant.

Scotiæ, Guillelmus Ker.
Bosnæ, Jacobus de Monteprandono ex provincia Marchiæ.
Corsicæ, Jacobus de Sazo Neapolitanus ex provincia Terræ laboris.
Sardiniæ, Raymundus de Turribus, ex provincia Aragoniæ, quem præcesserant in eodem officio Magistri Bartholomæus Calvus, & Jacobus de Villanova ex prædicta provincia. Vicarii absoluti.

Ex Vicariis Regularis Observantiæ, seu locorum devotorum, uti vocantur in Registro, qui sub Provincialibus pro solis Observantibus instituebantur, hos dumtaxat reperio.

Vicarii Observantum.

IN provincia Calabriæ, Matthæum Rheginum, virum insignem.
Apuliæ, Antonium de Andria.
S. Angeli, Nicolaum de Pischitio, quem sequutus est Marcus de Florentia.
Pennensis, Joannem a Perusio.
Tusciæ, Joannem Riccium de Florentia.
Siciliæ, Matthæum Agrigentinum. Virum hunc sanctissimum & doctissimum ad varia munia evocabat Pontifex extra Siciliam, & reformatorem instituebat aliarum provinciarum, cui propterea absenti, anno subsequenti substitutus est Christophorus de Judicibus, etiam Agrigentinus. Pro variis rebus gravioribus sibi commissis conceditur ei facultas, ut unum vel plures commissarios sibi subjectos instituat. Panormitanum, & alia Clarissarum Monasteria jussus est reformare in Sicilia.

Variæ facultates circa studia Scholastica.

XXIX. Circa res Scholasticas in eodem Registro plura notantur hoc anno. Commissum est Joanni de sancta Anna, provinciæ Castellæ Ministro, ut sua propria auctoritate, absque ampliori Generalis potestate, in prædicta provincia Baccalaureos & Rectores instituat. Joanni Nicolai, provinciæ Daciæ Ministro indultum est, ut in Conventu Lundensi studium erigat generale. Joanni While & Patribus provinciæ Hiberniæ præceptum est auctoritate Eugenii Pontificis, ut duo instituant studia pro exercitio Theologiæ perpetuo duratura; unum in Conventu Galviensi, alterum in Pontensi. Erant hæc studia distincta a studiis ordinariis Theologiæ, destinata solum pro exercitio provectorum, & eorum qui absolverant cursum Theologicum cum laude, quique in studiis generalibus deputatis, seu in universitatibus gradus Baccalaureatus, Doctoratus, seu Magisterii erant suscepturi, atque hujusmodi generis studiorum frequens occurrit mentio in Registro. Datur facultas Paulo de Alexandria, ut sub Magistro Francisco Savonensi Custodiæ Papiensis Præfecto (alius hic est ab illo, qui ad apicem summi Pontificatus evectus est, cujus primordia referam anno sequenti) audire posset doctrinam Francisci Mayronis, quæ peculiari destinato subsellio illic legebatur. Magister Raphael de Spinolis provinciæ Januensis, factus est lector Palatii Apostolici, in quo officio alios præcessisse alias narravi, nec quando horum Lectorum series desierit, adhuc comperio. Paulo post assumptus est ad Episcopatum Ajacensem in Corsica: prædicta enim institutio facta est hoc anno die v. Aprilis, & sub XVIII. Septembris Minister Generalis ei concedit jam Episcopo Ajacensi, ut secum continuo posset retinere duos Fratres sui Instituti. Id ipsum impetrarunt ab eodem Ministro sub hoc tempus Bartholomæus de Gatulis, alias de Gaøolis, Messanensis, & Joannes de Viginti millibus, Montis-Regalis Archiepiscopi, Ordini addictissimi, & si quando illi deficerent, ut possent alios subrogare.

Raphael de Spinolis lector sacri Palatii. Tom. 5. an. 1298. n. 4.

Episcopus Ajacen.

XXX. Non procul a muris Regii Lepidi, Galliæ Cisalpinæ antiquissimæ urbis, hoc anno ex communi ærario cives ædem sancto Spiritui sacram construxerunt Fratribus regularis Observantiæ, eo in loco quo præextiterat Monasterium Ordinis sancti Marci de Mantua, Priore reliquisque Monachis consentientibus. At oborto sævienteque bello sub Julio III. Hercules Esten-

Conv. Regii Lepidi. Gonza. in Prov. Bon. Conv. 9.

Estensis Ferrariensium & Regiensium Dux, dirui fecit, ne urbi noceret, Fratresque hospitio recepit pius & nobilis vir Caprianus Palavicinus Januensis, Abbatiæ sanctæ Mariæ de Morula Commendatarius, Ecclesiamque, ut divina persolverent officia, commodavit. Cives idoneam judicantes, cui adstrueretur Fratrum Cœnobium, Abbati justum solverunt pretium, & in Monasticam formam redegerunt. Abbatis consanguinea Livia Palavicina majus sacellum construxit. In eadem regione juxta pontem Lacuscuri Ferrarien. diœcesis, nobilis vir Uguccio de Contineriis, Domicellus Ferrariensis, domum sub vocabulo *beatæ Mariæ* Minoritis posuit, accedente hoc anno Pontificis facultate: *Cognita devotionis*, XVI. Kal. Augusti. Conv. Lacuscuri.

XXXI. Prope civitatem Andriæ in regno Neapolitano, ex publicis facultatibus domus altera *beatæ Mariæ veteris* nuncupata constructa est, quæ bino inservit usui, & adolescentibus in Theologia erudiendis, & infirmis medendis. In insula Chiensi maris Ægæi aliam ædificaverat sub nomine sancti Andreæ ante hunc annum, nobilis vir Andreolus Justinianus, Domicellus Januensis ex Dominis Maonensibus insulæ prædictæ, cujus opus sumptuosum ut fideles promoveant, adhortatur: *Licet is, de cujus munere*, III. Kal. Maii. Conv. Andriæ. *Gonza. in Prov. S. Nicolai Conv.* 10. Conv. Chiensis.

XXXII. In Hungaria prope oppidum Rinadominarum, Agrien. diœcesis nobilis vir Georgius, Despotus regni ejusdem, aliam cœpit fabricare prope sacellum quoddam ruinosum, id sibi licere dicens ex facultate concessa anno superiore beato Jacobo Piceno domos septem recipiendi. Opposuit se operi prosequendo Rector parochialis Ecclesiæ, ad quam sacellum spectabat; causam commisit Pontifex Episcopo Agriensi: *Decet Romanum Pontificem*, IX. Kal. Januarii. Cum autem in dubium revocarent concessionem, quam diximus beato Jacobo factam, eam Pontifex amplius declaravit: *Alias de tua sincera*, XVII. Kal. Septembris. Conv. Rinadominar.

XXXIII. Generalis Minister, nescio qua de causa, offensus incolis oppidi Bettoniæ, Assisiatis diœcesis, jussit ut Fratres illinc omnes abscederent. Remansit unus dumtaxat populi misertus, cui ut ille condonaret, & Fratres mitteret Observantes, in illo Conventu habitaturos Pontifex scripsit, enixe ita efflagitantibus oppidanis: *Cum sit debitum*, VII. Novembris. Restituitur Conventus Bettoniæ.

XXXIV. Multa Clarissarum Monasteria invenio hoc anno non tam constructa, quam destructa, aliisque unita, ita ferente temporum conditione, in quibus ferociente bello, omnia patebant ruinis, & parva aut nulla habebatur ratio disciplinæ regularis. In urbe Tudertina tria Virginum Monasteria in unum coaluerunt. Extra muros urbis erat præcipuum, amplitudine & disciplina Monastica insigne, vocatum Antonomastice *Monasterium magnum*, sive *majus*, & alio nomine *Montis-sancti*, sub prima Regula sanctæ Claræ, proinde dictum *Ordinis sancti Damiani*, a prima illa æde sancti Damiani Assisiate, in qua sancta Clara vixit & obiit. Ante hoc tempus, sæviente bello, necesse fuit transferre aliquas Sorores ad Cœnobium alterum Ordinis sanctæ Claræ, sub regula tamen Urbani IV. nuncupatum *sanctæ Mariæ de Paraguano*, intra urbem & prope arcem constructum. Bonifacius IX. secundum hoc Monasterium idoneum judicavit urbi propugnandæ, hostique offendendo, ac proinde in fortalitium jussit converti. Moniales donavit Cœnobio sancti Francisci, sed Ordinis sancti Benedicti, Episcopo Tudertino subjecto, in quo paucæ habitabant Sorores. Suppresso hic Ordine prædicto sancti Benedicti, decrevit ut omnes sub habitu & regula sanctæ Claræ Deo famularentur. Exortas postea aliquas discordias sopivit Unio Monasteriorum Tudertinorum.

Antonius Epiſcopus, & Sorores aliquot Monaſterii majoris illinc recedentes ad clauſuram revocavit. Omnia hæc ſuis litteris narrat & confirmat Eugenius: *Injunctum nobis deſuper*, XII. Kal. Aprilis.

Urbinatum.

XXXV. Unionem Monaſterii ſancti Silveſtri Urbinatis relaxatæ diſciplinæ, cum altero ſanctæ Luciæ regularis Obſervantiæ, ſub Martino V. factam, orante Guido Antonio Comite Montis-Feretri ratam voluit: *Ad ea quæ pro commodo*, XVIII. Kal. Januarii. Monaſterium ſancti Petri de Muroalo, diœceſis Camerinenſis, propter bella & peſtem Sororibus penitus deſtitutum, univit Guillelmus Generalis Miniſter Monaſterio ſancti Salvatoris, oppidi ſancti Severini, ejuſdem diœceſis. Factum confirmavit Pontifex: *Apoſtolicæ nobis injunctæ*, V. Nonas Martii. Similiter approbavit unionem alteram, quam idem fecerat Guillelmus, inſignis olim Monaſterii ſanctæ Mariæ Magdalenæ de Ponte, oppidi de Mercatello, diœceſis civitatis Caſtelli, propter eaſdem cauſas derelicti, cum Monaſterio ſanctæ Mariæ de Preſagnolo intra id ipſum oppidum, addito etiam hoſpitali de Fluniello: *Ad ea ex injunctæ*, VII. Idus Novembris. Monaſterium ſancti Apollinaris de Arcuto Mediolanenſe, Ordinis ſancti Benedicti, Sororibus deſtitutum & ruinæ proximum univit alteri Monaſterio ſancti Appollinaris extra muros ejuſdem urbis, Ordinis ſanctæ Claræ: *Sacræ Religionis*, V. Idus Martii. Auctoritate etiam Apoſtolica Miniſter Guillelmus univit duo Monaſteria Caſtri-Plebis. Sorores & bona temporalia Monaſterii ſanctæ Mariæ Floris Maii tranſtulit ad aliud ejuſdem Caſtri *ſanctæ Luciæ* nuncupatum.

Camerinen.

Mercatelli.

Mediolanen.

Monaſt. Brivieſca.

Gonza. in Prov. Burgen. Mon. 5. Monum MSS. ejuſdem Provin.

XXXVI. Facultatem dedit Mariæ Sancii de Caſtello & Mariæ de Aquilar, piis mulieribus, in Eccleſia ſeu domo beatæ Mariæ de Brivieſca, Burgenſis diœceſis commorantibus, ut illic Clariſſarum ædificarent Monaſterium: *Sedis Apoſtolicæ benignitas*, Idibus Septembris. A beato Lupo ſeu Lopetio de Salinis, incerto tamen tempore, ædificatum ait Gonzaga, fortaſſis ille prædictas fœminas ad opus excitavit. Inter paupertatis limites humiliter conſtructum, ruinam minabatur; cum æque pia ac nobilis Domina Mentia de Velaſco, Arenſium Comitis, & Caſtellæ Comitis-ſtabuli conjux, adeo ſumptuoſo & magnifico opere refecit, ut cum optimis Hiſpaniæ Monaſtariis valeat comparari. Legavit mille quingentos aureos quotannis ſolvendos, donec ædificium perfecte compleretur, deinde applicandos fabricæ Xenodochii, in quo peregrini hoſpitio exciperentur; ſenes pauperes & imbecilles perpetuo alerentur ex eiſdem pecuniis. Curarunt poſt hæc Principes ejuſdem familiæ, ut dimidia pars redituum prædictorum, diſpenſatione Apoſtolica applicaretur triginta quinque Sororibus, quarum numerum augere non licet, juxta fundationis pacta, ſub arctiori Inſtituto primæ Regulæ ſanctæ Claræ alendis, pars altera pauperibus. Pulchro jacet Mauſoleo in medio ſacelli majoris prædicta Mentia: in chori fronte verſus altare præcipuum, Hiſpanico idiomate longa hæc genealogia habetur inſcripta.

XXXVII. *Eccleſiam hanc, Monaſterium & Hoſpitale Roſarii, fieri juſſit per quam illuſtris Domina D. Mentia de Velaſco & dotavit. Neque nupta, neque vitam religioſam profeſſa, vere ſancte vixit & obiit. Filia fuit illuſtrium DD. Petri Fernandez de Velaſco, Comitis-ſtabuli Caſtellæ, Comitis de Aro, & Mentiæ de Mendoça Comitis de Aro. Primos habuit avos paternos, Comites Arenſes, Dominum Petrum Fernandez de Velaſco & Dominam Beatricem Manrique: ſecundos, Joannem de Velaſco & Dominam Mariam Solier. Tertios, Petrum Fernandez de Velaſco & Dominam Mariam de Sarmiento. Quartos, Ferdinandum Sanchez de Velaſco & Dominam Majorem de Caſtaneda. Quintos, Antelatum D. Sancium Sanchez de Velaſco & Do-*

& Dominam Sanciam Carrillo. Sextos, Dominum Ferdinandum Sanchez de Velasco & Dominam Catarinam Velez de Guevara. Septimos, Dominum Gundisalvum Sanchez de Velasco & Dominam Agnetem de Nurbena Principes familiæ de Velasco, legitimo omnes thoro procreatos. Post hujus Dominæ obitum curavit hoc opus fieri Dominus Petrus Hernandez de Velasco Comes-stabuli Castellæ, Dux Friarum, Comes Ari, uti testamentarius & patronus hujus Cœnobii, ex fratre Inico Hernandez de Velasco Comite-stabuli Castellæ, Duce Friarum, Comite Ari, nepos. Ex parte materna prædicta Domina Mentia, primos habuit avos Marchiones Santillanæ Dominum Inicum Lopez de Mendoça & Dominam Catarinam de Figueroa: secundos vero, Dominum Didacum Hurtado de Mendoça & Dominam Leonoram. Tertios, Petrum Gonçalez de Mendoça & Dominam Aldonçam de Ayala. Quartos, Gondisalvum Tanez & Dominam Joannam de Orosco, legitime universim progenitos.

XXXVIII. Ut etiam religiosius viverent, & strictiorem observarent disciplinam Sorores Monasterii sanctæ Claræ, oppidi Carrionis, diœcesis Palentinæ, nobilis mulier Aldonça Comitissa Castañedæ, multa bona immobilia magnamque donavit summam pecuniarum: ut pactis starent fidelius, rogavit & obtinuit, ut Monasterium subjiceretur regimini Francisci de Soria, quem alias diximus religiosioris Instituti Cœnobiis præfectum: *Eximiæ devotionis affectus*. XII. Kalend. Novembris. Reformatur Monasterium Carrionis.

XXXIX. Beata Coleta strenue in Monasteriis dissolutis reformandis, adjutore fratre Henrico de Palma * provinciæ Burgundiæ, suo Confessario, tam per Galliam, quam per Germaniam laborabat, propitiante undique Generali Ministro. Reperio in ejus registro amplas ab eo concessas facultates pro omnibus Monasteriis ab ea reformatis & reformandis; præcipitque Guardiano Dolensi, ut quos illa petierit Fratres pro dictorum Monasteriorum servitio, absque ulla difficultate concedat. Et Henrico prædicto suam committit auctoritatem, ut provideat de omnibus rebus necessariis ad cultum divinum in novo Monasterio villæ de Openheim, provinciæ Argentinæ, a Methilda de Sabaudia, Comitissa Palatina & Ducissa Bavariæ construendo sub Instituto & reformatione prædictæ Coletæ. * al. *Balma*. Beata Coleta assidue reformat Monasteria. Fundat Openheimense.

XL. Aliud hoc tempore invenio fundatum & dotatum Monasterium sub Invocatione sanctæ Catarinæ, in civitate Vestarum in Apulia, & provincia sancti Angeli, a nobili viro Algracio Comite-stabuli Vestano, & Narda ejus uxore, quibus Minister Generalis concedit plenam administrationem omnium bonorum temporalium, tam eorum quæ tunc possidebat, quam quæ postea advenirent, eamque vult a quolibet ipsorum in solidum exerceri posse dum viverent, confidens ipsorum zelo & affectui, quod quæ ipsi liberaliter dederunt, & ab aliis darentur, bene & fideliter administrarent, ad nobilius a se fundati Monasterii incrementum. Monast. Vestar.

XLI. Quædam pacta inter Guardianum Fratresque Cæsaraugustanos, ac Dominos Baroniæ de Alsagiarim circa annuos reditus sibi solvendos, approbavit Eugenius: *Ea quæ pro Monasteriorum*. IX. Kalend. Aprilis. Ad Casale, seu Vicum sancti Evalii, * Vercellensis diœcesis, Minores domicilium habuisse, idque vetustum, docent hoc anno Eugenii litteræ, quibus ad ejus reparationem fideles hortatur: *Licet is, de cujus munere*. XVIII. Kalend. Junii. Hujus loci meminit Pisanus in provincia Genuensi, & Custodia Pedemontis. In Pola Istriæ urbe, Fratres alium obtinuisse, prope quem erat unicum Civitatis cœmeterium, in quo dumtaxat sepeliri mortuos statutum erat, constat ex altero Diplomate, quo Eugenius concedit Conv. S. Evasii. * al. *Clavasii*. Conv. Polen.

fa-

facultatem Dominico Episcopo, ut prope suam Ecclesiam alterum possit habere cœmeterium: *Injunctum nobis desuper*. Pridie Kalend. Maii. Joannes de Gualengiis vir nobilis, Domicellus ferrariensis construxit in templo Minorum sacellum sanctæ Trinitatis, quo pro sacrario utebantur; invisentibus ad statutos dies Pontifex Indulgentias largitur: *Licet is*. VI. Idus Januarii.

Privilegia Tertii Ordinis.

XLII. Ut obsequio Xenodochii *Domus Dei* urbis Foroliviensis, insistere possent Fratres & Sorores Tertii Ordinis, indulsit: *Eximiæ devotionis affectus*. Nonis Maii. Oratorium *beatæ Mariæ plenæ gratia*, situm in territorio Liburnii, Pisanæ diœcesis, ad quod undique magna fidelium multitudo confluebat, ejusdem Instituti viris, eadem diœcesi oriundis, concessit: *Sub experientia paupertatis extremæ*. Kalend. Junii. Antonio de Montepolitiano & sociis Tertii Ordinis duas Ecclesias a se constructas, sancti Hieronymi intra, & beatæ Mariæ Magdalenæ extra muros oppidi Montispolitiani, Clusinæ & Aretinæ diœcesum libere habere & Sacerdotes advocare, a quibus Sacramenta Ecclesiastica reciperent, indulsit: *Benignitas Sedis Apostolicæ*. IV. Nonas Junii: *Probatæ fidelitatis integritas*. IV. Idus Octobris.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

Albertus Austriæ Dux eligitur Imperator.

„ I. Spem conceptam facile reducendi ad communionem Sanctorum in „ unitate Ecclesiæ Boemos errones, Sigismundi obitus differens, no„ strorum & quorumvis bonorum animam affligebat: Verum tamen mise„ ricordiarum Deus addet vires operariis fidelibus & illucebit illis. Suc„ cessorem, ut optaverat, in Regno Albertum Austriæ Ducem, filiæ Elisa„ bethæ conjugem, omnis virtutis virum, etenim a se institutum hæredem, „ Pannones & Boemi in Regem habuerunt, pauloque post Electores „ dixerunt Augustum; at pro Boemiæ corona difficultates devincendæ „ fuere, Regina vidua ejus socru secunda vota cum Uladislao Poloniæ „ Rege affectante: hic enim cum suis Alberto se opposuit, habebatque „ Casimirum fratrem cum militibus promptum ad arma; sed eum majori „ & validiori exercitu stipatus Albertus fugavit, abegitque in Patriam; „ ac ita Regno potitus est.

Litteræ Pontificiæ.

Ex copia.

Ex Arch. sanctorum Apostolorum Romæ.

„ II. Interea Pontifex Eugenius VI. Idus Januarii, concessa Indulgen„ tia pro Ecclesia nostri Conventus Ferrariæ: *Licet is &c.* X. Kalend. Fe„ bruarii Bononia Ferrariam processit, ubi Concilium indixerat, & X. Ka„ lendas Martii, monito sancto Bernardino, ut mitteret Fratres suos ad „ evangelizandum verbum Dei: *Exponi nobis &c.* & Ministro Generali „ Guillelmo de Casali V. Kalendas ejusdem mensis, ut reformationi Cla„ rissarum sancti Guillelmi Ferrariæ, quæ a primævo observantiæ nitore „ exciderant, solerter incumberet: *Romani Pontificis &c.* & Kalendis „ ejusdem datis litteris: *Cum nonnullorum &c.* pro fratre Constantino, & „ ejus causa. Paleologum Græcorum Imperatorem, cum Patriarcha Con„ stantinopolitano aliisque Prælatis Græcis Ferrariam adventantem, in „ eam Urbem cum magno apparatu excepit IV. Nonas ejusdem; & pridie „ Nonas Constitutionem Alexandri IV. de sacris Stigmatibus sancti Patris „ Francisci innovavit: *Ex Apostolicæ &c.* VII. Idus ejusdem, datis litteris „ ad fratrem Gandulphum de Regno Siciliæ pro Guardiano Montis Sion: „ *Exigunt Religionis &c.* Fratrem Jacobum de Ipsigro Provinciæ Calabriæ „ Ministrum instituit: *Ad ea, per quæ &c.* At XVIII. Kalendas Maii dimis-

so

„ so ad Magisterium fratre Martino de Plano: *Viri sacræ &c.* & xiv. Kalendas concessa Indulgentia pro Monasterio Clarissarum Compostellæ: *Licet is &c.* & vii. Kalendas prohibito, ne quis ad Magisterium licentiaret præter Papam: *Dum uberes &c.* Kalendis Julii omnes concessiones factas Episcopis, & Abbatibus assumendi sibi Fratres Minoritas, ex quibus varia incommoda Religioni oriebantur, voluit revocatas: *Ad conservationem &c.* viii. Kalend. Augusti Priori sanctæ Crucis Conimbriæ commisit, ut sororem Constantiam in Abbatissam Clarissarum Monasterii Villæ Comitis confirmaret: *Inter sollicitudines &c.* xvii. Kalend. Septembris Archipresbytero Cremonensi de construendo Cœnobio pro Fratribus Observantiæ in ea Urbe scripsit: *Piis fidelium &c.* & iv. Idus Octobris Baptistæ de Malatestis facultatem erigendi Monasterium pro Clarissis Pisauri sub titulo Corporis Christi concessit: *Ad Apostolicæ &c.* de quo Monasterio disserens Annalista, præfatam Baptistam de Malatestis Galeatio Sfortiæ conjugem facit, quod mihi non probatur: & quidem noto, Joannem Galeatium Comitem etiam Virtutis dictum, anno MCCCLXXX. in primum Ducem Mediolani creatum, duos habuisse filios, Joannem Mariam, qui Patri in Ducatu successit anno MCCCC. & Philippum Mariam, qui defuncto fratre, anno MCCCCXI. fuit Mediolani Dux III. & Comitum ultimus. Porro Philippus Maria duas tantum genuit filias; Mariam unam, quæ postea fuit Sabaudiæ Ducissa, & alteram nomine Blancam Mariam, naturalem ex Agnete Maini, quam Francisco Sfortiæ filio Mutii de Atendolis, cognomento Sfortia, Cattiniolæ Comitis in uxorem dedit, qui quidem Franciscus gener Philippi inter plures filium habuit Galeatium Mariam, natum Firmi xiv. Januarii anno xccccxliv. Hic est primus Galeatius Sfortia, qui nondum natus erat, quando hoc anno Baptista de Malatestis ab Eugenio IV. præfatum diploma impetravit. Rursus Franciscus Galeatii Pater Socero Philippo succedens anno MCCCCL. fuit Dux IV. Mediolani, & Galeatius filius primus Sfortia dictus, anno MCCCCLXVI. Patri succedens Dux V. Cum esset annorum xxii. duxit in uxorem Bonam Sabaudiæ, quæ suis temporibus illi peperit Joannem Galeatium, Annam Ducissam Ferrariæ, & Blancam Mariam Maximiliano Imperatori nuptam; ipse vero die sancti Stephani anno xccccLxxvi. a conjuratis in Templo occisus fuit: Porro hæc series ex Alphonso Lusco excerpta, omnibusque historicis probata, nullam Baptistam de Malatestis Galeatii Sfortiæ conjugem admittit. At hæc ad historiæ veritatem adnotasse sufficit.

Error Annalistæ corrigitur.

Wadding. ad an. 1439.

In compend. histor. Mediolan.

„ III. Ad annum MCCCCXXXIV. innuimus, Waddingum sub eodem tempore posuisse Conventum sanctæ Mariæ Angelorum Cunei; cujus nihilominus dicere, nobis ad hunc annum reservabamus. Igitur apud Cuneum civitatem Ducalem in Pedemontio, his diebus (licet jam erecto Episcopatu Montis-Vici, seu Montis-Regalis) Astensis diœcesis; unius circiter vel alterius milliaris intervallo in Occidentem ab urbe, erant duæ Ecclesiæ vetustate nimia collabentes, & fere derelictæ, ab invicem non nimis remotæ; una erat sancto Michaeli dedicata, eamque regebat Gaspardus de Costa Plebis Tecti, Presbyter Albinganensis diœcesis in Liguria maritima, & altera Ecclesia, seu Oratorium sanctæ Mariæ de Angelis nuncupatum, ab Alphonso Galindres Hispano custoditum. Erant autem hi duo Tertii Ordinis sancti Patris Francisci alumni, vitam communem affectantes, optimi exempli, & religiosorum morum probitate clarentes; qui rem Deo gratam & civibus utilem fore cogitan-

Ad annum 1434.

„ tantes, si illæ duæ unirentur, & unitas sub sua cura tenerent, eorum „ votis annuentibus & manum præbentibus Civibus, præfati Religiosi, „ Episcopo Astensi viro probo aperta intentione sua, humiliter supplicarunt, ut dignaretur, sibi illas duas Ecclesias unitas concedere: a supplicum religiositate motus Antistes, eorumdem piæ petitioni condescendit, „ ut subsequentis tenoris instrumentum, publice & legitime confectum & „ publicatum ostendit.

IN NOMINE DOMINI. Amen.

„ 1. *Albertus, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Astensis & „ Comes. Dilectis nobis in Christo filiis fratri Gaspardo de Costa Plebis Testi, Albinganensis diœcesis, Rectori Ecclesiæ sancti Michaelis extra muros „ novos loci Cunei nostræ Astensis diœcesis, ac fratri Alphonso Galindres „ Hispano, atque Rectori Ecclesiæ, seu Capellæ & Oratorii sanctæ Mariæ de Angelis, sitæ in finibus dicti loci Cunei, ambobus tertiam Regulam sancti Francisci professis, & sub eadem degentibus, vestrisque futuris successoribus in eis, salutem in Domino sempiternam.*

Ex Archiv. illius Conven.

„ 2. *Cum sicut nuper ex petitione vestra nobis exhibita percepimus, „ Ecclesias, apud quas cum sociis & Confratribus vestris, sub regulari „ observantia Regulæ prædictæ, vigore concessionum de ipsis per nos seu auctoritate nostra, singulis vestris factarum, vitam vestram ducitis ab invicem sejunctam, summa reparatione & ampliatione, & domorum structura pro vestris habitaculis indigere necessariis; foreque vestrum cuilibet „ quam maxime difficile circa reparationem, ampliationem & domorum „ structuram eadem præmia in bis necessaria impensa intendere posse: & „ quod si Ecclesiæ quæ circa milliaria duo distantes ab invicem, cum earum „ juribus & pertinentiis universis simul unirentur, facilius utraque ipsarum sub firmiori stabilitate consistere posset, & commodius ad amplius „ attingeret incrementum; vosque & Confratres vestri simul in unum colligati, de bonis in eleemosynis utriusque ipsarum Ecclesiarum reparationi, „ ampliationi & structuræ domorum, ac conservationi earum attentius insistere, & Deo, cujus obsequiis dediti estis, laudabilius in eis deservire „ studeretis, & propterea cum instantia debita postulastis a nobis, quatenus „ Ecclesias ipsas simul unire, annexare & incorporare perpetuo dignaremur.*

„ 3. *Nos igitur præmissis attentis, & super eis matura deliberatione „ præhabita, utilitate tamen utriusque ipsarum Ecclesiarum, necnon personarum, & successorum, ac Confratrum vestrorum commoditate diligenter perpensatis, auctoritate nostra ordinaria, ac omni jure, via, modo, „ & forma, quibus melius & efficacius possumus, vestroque mutuo accedente consensu, easdem Ecclesias cum omnibus & singulis juribus & proventibus, ac pertinentiis universis, per vos successoresque vestros prædictos, & ad „ vestram, & Confratrum vestrorum, ac ipsorum successorum tam præsentium quam futurorum, sub dicta regulari Observantia, & prout in concessionibus de eis, ut præmittitur, vobis factis, continetur, in unum tenendas & gubernandas (jure & superioritate nostris & Ecclesiæ nostræ „ Astensis, successorumque nostrorum legitime intrantium semper salvis in „ eis) perpetuo unimus, annectimus & incorporamus, unitasque, annexas & „ incorporatas esse de cetero, ut præfertur, volumus & jubemus.*

„ 4. *In quorum testimonium mandamus per te Jacobum de Benis Nota-*

„ *tarium publicum, & scribam nostrum infrascriptum de præmissis fieri publicum Instrumentum, nostri & Curiæ nostræ sigilli rotundi appensione roborari. Datum & actum est in domo nostræ solitæ residentiæ apud dictam Ecclesiam nostram, anno Nativitatis Domini* MCCCCXXXVIII. *indictione* I. *die* XXIII. *mensis Aprilis, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri, Domini Eugenii divina providentia Papæ IV. anno* VIII. *præsentibus honorabili Domino Marco de Attillo Archidiacono Astensi, & Joanneto de Butane de Burgo Maynerio, Novariensis diœcesis testibus ad præmissa vocatis specialiter & rogatis.*

„ 5. *Et ego Jacobus de Benis de Castro Asterio, Astensis diœcesis publicus Imperiali auctoritate Notarius, scribaque & Cancellarius præfati Domini Episcopi, prædictis omnibus & singulis interfui, vocatus & rogatus prædictum instrumentum feci, & sic scripsi meque subscripsi, & signum meum, una cum appensione prædicti sigilli, apposui consuetum in testimonium præmissorum.* *Infra ad annum 1419.*

„ IV. Ex hoc instrumento expresse habemus, jam ante hunc annum Gaspardum de Costa Plebis Tecti, oppido in diœcesi Albinganensi, tredecim milliaribus Italiæ ab Albingauno urbe ad mare in Septentriones, ad Arosciam fluvium inter montes sito, Tertii Ordinis sancti Patris Francisci Sacerdotem, Ecclesiæ sancti Michaelis sub nomine Rectoris, & Alphonsum Galindres cognomento, natione Hispanum, & ejusdem professionis, Ecclesiæ, seu Oratorio sanctæ Mariæ Angelorum, similiter sub titulo Rectoris, ab Alberto Episcopo Astensi divinitus donatos fuisse, & quod uterque in sua Rectoria ejusdem professionis socios haberet; florente plurimum in Italia illis temporibus Tertii Ordinis Instituto; cujus fuit frater Joannes ignoti cognominis & Patriæ apud Urbinates, vitæ sanctimonia clarus; quem Thomas de Torres in practicis exhortationibus supra Regulam Tertiariorum ait, operibus pœnitentiæ intentum, pluribusque miraculis insignem, Urbini decessisse, & in Monasterio Sanctimonialium de Jesu honorifice sepultum fuisse: plures agunt de eo, quos Arthurus Monasteriensis citat in suo Martyrologio.

Bajard. ex Thoma de Tor. fol. 38. paragraf. 1. ad annum 1418.

Frater Joannes ignoti cognominis, & patriæ ex Tertio Ordine Urbini floret.

ARGUMENTUM.

Absolvitur Concilium Florentinum, reductis Græcis & Armenis ad unionem Ecclesiæ Latinæ, in qua re non minimam posuerunt operam Minoritæ. Albertus Sartianensis amandatur, ut ad eamdem unionem alliciat Æthiopes & alias Nationes. Jacobus Picenus strenue laborat in Hungaria contra hæreticos. Moritur Albertus Imperator. Joannes de Waya instituitur Hungariæ Commissarius & Inquisitor. Floret Felix Meda femina sanctissima. Creantur Episcopi. Instituuntur Inquisitores. Clarent viri docti, præsertim Franciscus a Ruvere. Frater Sylvester tollit bella intestina urbis Comensis. Multiplicantur domicilia.

I. Misere lacerabatur hoc tempore sacrosancta Christi Ecclesia contrariis Sacerdotum factionibus, adversisque Principum studiis. Duo simul celebrabantur Concilia Generalia, duo designati summi Pontifices, binas constituerunt acies Christiani Principes, populi partes duæ inter duos Pontifices divisæ, pars tertia nulli adherebat. Eugenius Pontifex, legitimus Christi Vicarius, ingenti conatu immensoque sumptu Græ- *Exoritur perniciosum schisma.*

Græcorum gentem, nationesque longe dissitas Armenorum & Æthiopum ad fidei unitatem studet revocare, & sub unico Pastore fideles omnes ad caulam unam, unumque ovile Catholicum reducere. Ex adverso, Europeæ gentes, quæ sub oculis erant, quæ prius uno hærebant corpore, eumdem hauriebant spiritum, & capite gloriabantur uno, a pacis & unitatis adversario seductæ, paulo antea sopitum schisma resuscitarunt. Etenim Basileensis Concilii Patres ægre ferentes negari sibi, quam injuste ambiebant, supra summos Pontifices potestatem, a suo etiam cœtu Græcos avocatos, in dictumque Ferrariæ, & Florentiam translatum Concilium furentes & insanientes, eo tamdem abierunt dementiæ, ut ad septimum Kalend. Julias, depositionis sententiam, multis calumniis & contumeliis infartam, tulerint in Eugenium: & post turbas plurimas scandalosaque dissidia, Amadeum, olim Sabaudiæ Ducem, ad Ripaliæ solitudinem prope lacum Lemanum vitam Eremiticam sub habitu leucophæo, & instituto Franciscano, uti quidam volunt, ducentem, Nonis Novembris Pontificem sub *Felicis V.* nomine renunciarint.

Felix V. Papa creatur. *Auctor hist. Joan. II. Regis Castel. sub hunc annum. Mexia in Albert. 2. vide an. 1449. n. 1.* Eugenio semper immoto.

II. Eugenius totus addictus unioni Græcorum patienter tulit universa, nihilque injuriarum a gravissimo potuit retrahere negotio, donec absolvit. Die sexta Julii feria secunda, post sessiones viginti quinque, doctasque discussiones, omnium consensu lecta fuit definitio articulorum, de quibus maxime disceptabatur, processionis Spiritus sancti a Filio, additionis voculæ, *filioque*, ad Symbolum Constantinopolitanum, consecrationis in azymo, aut fermentato, juxta Ecclesiarum consuetudinem, cruciatus animarum in Purgatorio per suffragia fidelium relevandi, visionis beatificæ animarum purgatarum, condemnationis in peccato decedentium, & Romanæ Sedis primatus. Tomi, seu Bullæ quinque hujus unionis scriptæ sunt Græce & Latine, quibus utraque natio subscripsit. Unam detulerunt Græci, altera mansit penes Pontificem, reliquæ destinandæ erant Patriarchis Orientis; atque ita lætabundus, die XXI. Julii discessit cum suis Imperator, quod summe concupitam videre meruerit utriusque Ecclesiæ unionem.

Fit unio Græcorum.

III. Nihil ei sinistri accidit in toto itinere, nihil non lætum & jucundum, præter unam mortem Josephi Patriarchæ Constantinopolitani, die nono Junii, eo tamen solatio tolerabiliorem, quod unioni & fidei Apostolicæ Ecclesiæ, senioris Romæ, paulo antea peculiari scheda subscripserit. Nocuit valde stabiliendæ unioni hujus piissimi viri obitus; licet enim in Concilio summo applausu conclamata fuerit, tamen brevi duravit tempore, decedente paulo post reditum Joanne Imperatore, & Marco Ephesino, schismatis pertinacissimo suasore & fautore, ubique vehementissimo astu Græcos ab unione & pactis in Concilio, revocante. Defuit etiam, quæ summe erat necessaria, missio & instructio Doctorum & Prædicatorum, quos oportebat multos statim ad Græcos destinari, ut coram explicarent quæ in Concilio acta sunt, dubia occurrentia dissolverent, & quæ pervicacissimus Ephesinus objiciebat, diligenter & docte refutarent.

Sed parum durat.

IV. Subscripsit huic Concilio frater Guillelmus Generalis Minister. In domo Minorum, uti diximus, habitæ sunt collationes præparatoriæ ad sessiones, tum Ferrariæ, tum Florentiæ, & in eorumdem templo scripta est definitio & tomus unionis Græce & Latine, convenientibus ex utraque natione sex viris delectis, a parte quidem dextera Latine, cui subscripserunt Latini, appensa bulla Pontificia, ab altera Græce, cui Græcæ subscriptiones & aurea bulla Imperatoris sixæ sunt, „ doctrinæ vero articulorum di„ scutiendæ & unioni stabiliendæ plurimum contulit doctrina sancti Bona„ ven-

Ann. 1438. n. 1.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.

„ venturæ, uti & sancti Thomæ, qui sæpe in Concilio, prolatis ipsorum ver-„ bis, citati sunt, testimonium veritati perhibituri „ Græcis autem ut ad Concilium & in Europam venirent, non segniter aut frigide persuaserunt frater Bartholomæus de Yano, vir doctissimus & piissimus, & Albertus Sartianensis ad hoc ab Eugenio missi, qui simul cum Imperatore in Italiam reversi sunt.

V. Interfuit huic Concilio sanctus Bernardinus Senensis,& magno quidem fructu, tum suæ vitæ exemplo, tum privatis colloquiis & publicis prædicationibus Græcos ad unionem alliciendo. Laudabili studio volebat ille veram salutis & veritatis viam docere, sed magno animi dolore cruciabatur, quod Græcorum non calleret idioma. Secum autem cogitans admiranda Dei opera, qualiter suis Apostolis contulerit ut possent omnium gentium linguis loqui, obnixe rogabat ut largiretur Græcis intelligentiam eorum quæ dicturus esset ad illos. Mox ferventi spiritu, multa in Deum fiducia fretus, ascendit suggestum, Græceque concionatus est, de Catholica fide Græcos summo studio erudiens: ita ut mirarentur omnes dicerentque eum, non minus probe nosse Græce, quam si in Græcia natus esset; sed Deus movebat linguam ejus & loquebatur per eum. Cum enim a suggestu descendisset, & omnes laudarent ejus Græce dicendi facultatem & copiam, ille Deo soli honorem omnem tribuens, Græcæ linguæ expers, sicuti antea fuerat, remansit.

Surius in vita S. Bernard. c. 38. S. Bernardinus interfuit Concilio.

Act. 2. Etsi Græci idiomatis ignarus Græcè concionantem intellexerunt.

VI. In eadem Synodo, sub hujus anni finem, alia insignis unio facta est gentis amplissimæ Armenorum. Ante biennium miserat Eugenius aliquot viros doctos & pios ex Ordine Minorum ad gentem hanc, monituros indictum esse generale Concilium pro unione & pace concilianda nationum Orientalium cum Ecclesia Romana. Præcipui inter hos fuerunt, frater Franciscus Bononiensis Guardianus Conventus sancti Pauli extra Bononiam, frater Ludovicus eadem urbe oriundus, & frater Jacobus de Primaditiis reliquorum Vicarius seu Præfectus Generalis. Missionis instrumentum hic exhibeo, in quo Pontifex ad cavenda pericula & eludendas aliorum contradictiones, causam alteram exponit.

Fit unio Armenorum.

Per Minores ad Concilium ducti sunt.

Dilectis filiis Consulibus & Rectoribus civitatis Caffen. &c.

VII. *Cum proximis temporibus nobis esset renunciatum, vestram devotionem cupere, quod Monasterium vestrum Caffense Ordinis Minorum reformetur, pro vestra & aliorum fidelium Catholicorum consolatione, gavisi sumus de vestra hujusmodi bona dispositione, & quod sponte nostra libenter facimus, ac ubique pro viribus fieri curamus, vestris precibus & intercessione apud nos fieri debere disposuimus. Quamobrem considerantes, dilectum filium Jacobum de Primaditiis de Bononia, Vicarium Generalem Fratrum Minorum* de Observantia *nuncupatorum, virum esse vita, zelo, caritate & in prædicando divinum verbum singularem, qui fideles confirmare & consolari, infidelesque, Domino adjuvante, ad fidei salutem invitare, atque attrahere poterit, eumdem cum aliis Confratribus sui Ordinis, in Regulari Observantia vivere consuetis, ad vos mittere decrevimus, non obstante quod a plurimis Italiæ civitatibus magna cum instantia peterentur. Visum namque est nobis, Fratres præfatos in civitate illa, quæ multas nationum continet varietates, & regionibus infidelium est vicina, maximos simul animarum fructus allaturos & vestro desiderio abunde satisfacturos. Quocirca devotionem vestram in Domino requirimus & hortamur, ut fratres Jaco-*

Ex lib. 11. Baltarum Eugen. in arch. secreto fol. 118.

Jacobus de Primaditiis laudatur.

bum & socios antedictos, tam pro reformatione prædicta in illo Conventu fienda, quam pro aliis sanctis operibus, quæ, inspirante Domino, facere pro viribus insudabunt, possibilibus auxilio & favore prosequamini, illaque omnia pro posse satiatis, quæ pro conservatione & amplitudine sui Conventus, aliorumque operum bonorum consummatione a vobis duxerint postulanda. Nam si ea, ut optamus atque etiam speramus, facietis, præter æternæ beatitudinis præmia, nostram & Apostolicæ Sedis benedictionem reportabitis. Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. VI. *Non. Julii, Pontificatus nostri anno* VII.

VIII. Die undecima mensis Julii acceptis benedictione Pontificia, multisque sacris donariis & privilegiis, Bononia discesserunt & prospera navigatione Caffam pervenerunt. Jacobus tantam invenit gratiam apud gentem illam, eoque nexu sibi omnem devinxit, ut tamdem flexerit ad unionem cupiendam, & in Italiam duxerit ad ineundam. Propitium habuit Paulum Imperialem * urbis Caffensis & maris majoris imperii Gazariæ Consulem, cui Pontifex scripserat, idque ex subjectis litteris & instrumento Potentiario Patriarchæ Armenorum videre licebit. Ea damus ex codice supra citato MSS. Bibliothecæ Vaticanæ eo ipso tempore Florentiæ exarato, & dedicato Alberto Regi Romanorum, qui post paucos menses decessit. Ita habet inscriptio.

* *Agnomen est nobilis familiæ Genuensis.*

Potestas Armenorum Oratorum, aliorumque a Patriarcha deputatorum.

Litteræ Patriarchæ Armenor.

* *Nomen est urbis, cujus erat Patriarcha.*

IX. *Constantinus servus servorum Domini nostri Jesu Christi. Cum gratia Dei sim constitutus Patriarcha Vagarsabath * scribo litteram hanc magnificæ civitati Caffæ, mitto meam benedictionem omni populo habitanti Caffæ. Filii mei fideles, quasi qui gloriam scribo vobis, scilicet filio meo Vertebet Sarchis, qui sedes in sede personæ meæ in Caffa, & Archiepiscopo filio meo primogenito, & omnibus Sacerdotibus sanctis, Stephano, Moysi & omnibus aliis, & nobilibus civibus Caffæ, scilicet Amurbeth, Cevalcal Chici, Amurberth Olbei, Azoniton Andreæ & omnibus aliis Burgensibus cum virtute Spiritus sancti scribo litteram hanc, dans vobis benedictionem & salutationem. Benedictio sanctæ Crucis, & Gregorii * sit super vos a Sede sanctitatis nostræ. Deus per suam misericordiam liberet vos ab omnibus tentationibus Diaboli, tam in spiritualibus & temporalibus, Deus augeat filios & filias & bona vestra. Sciatis vos, filii mei carissimi, scilicet filius meus Sarchis Vertebet, & vos Sacerdotes & Burgenses, noveritis quod Episcopus Emanensius venit ad nos & portavit litteras vestras de Caffa, & etiam Vicarii * summi Pontificis, & etiam litteram Domini Consulis * legimus, & lætati sumus, quia scripseratis de unione Ecclesiæ Romanæ. Postquam audivi, regratiatus fui Deo: ex gratia Spiritus sancti est, quod istud opus est inchoatum. Convenit Christianis habere unitatem & concordiam. Ego cum plena nostra potestate dedi auctoritatem Sarchis Vertebet, qui est loco personæ meæ, & Marco Vertebet, & Thomæ Vertebet, & Joachimo Episcopo Peræ, ut eant ad Synodum, ut Spiritus sanctus illustret eos; & per virtutem Spiritus sancti, sicut sanctus Silvester, * & sanctus Gregorius fuerunt concordes, ita Deus concordet vos in pace, in amore & unione. Et sicut Constantinus Imperator, & Tartach * Imperator noster inter se habuerunt concordiam & pacta, ita & vos etiam confirmate acta eorum ad unitatem, & ad facta istorum Im-*

* *Scil. Illuminatoris, Armenorum Apostoli. Vide Martyrol. Rom. die 30. Septemb.*

* *Scil. Fr. Jacobi de Primatitiis, ut in sequenti epistola.*

* *Scil. Pauli Imperialis.*

* *Cujus tempore referunt Armeni jussisse Gregorium, & Tyridatem Regem.*

* *Al. Tyridates.*

Imperatorum nos inclinamus; modo etiam quidquid Spiritus sanctus illustraverit sanctam Synodum, prompti sumus ei obedire. Scripta XXV. *mensis Julii, anno Domini* MCCCCXXXVIII.

Litteræ Regentis civitatis Caffæ ad summum Pontificem.

X. *Etsi hæc gentis Armeniæ reductio multis ante temporibus tractata esset, sanctissime Pater, verebar attamen tantam rem & tam arduam aggredi, in qua vires ingenii mei vix sufficere posse arbitrabar, statueramque potius subsistere, quam per vias incognitas ambulare. Sed in tua Sanctitate confisus, cujus merita exposcunt, ut sub ejus vexillo, singulare & perspicuum sydus eluceat, gaudeatque sacrosancta mater Ecclesia, ut in hoc tuo tempore unionis & sanctitatis novis fulgoribus illustretur, suscepi vires & animum, adhortatus meipsum, & rem ipsam amplecti institui maxima cum sollicitudine & opera: in qua, diabolico instinctu & variis tentationibus præcedentibus, multiplices stimulos perpessi sumus, ita ut cuncta quasi nostro voto adversantia fuerint, & de attentata opera plerumque desperavimus; tamen adoperante illo summo rerum opifice, ac tuam Sanctitatem propitius respiciente, sub qua datum est unitatem fidei sigillari, bonum & perfectum exitum sortiti sumus cum sudore & maximis vigiliis, hoc tantum opus, per cuncta secula & hominum memoria non delendum, tuæ Sanctitati dedicavimus. Gaudeo, Pater beatissime, hanc unitatem temporibus tuæ Beatitudinis suscitatam, quæ tuorum prædecessorum tempore obdormierat. Quid enim posuit beatius accidere, ac Deo ac toti populo Christiano acceptius, quam hæc singularis reductio Armenorum? Sed advertendum est propter tuam sanctimoniam, summis laboribus & incommodis, quibus circumventus fuisti, esse concessum, ut viderint qui Ecclesiam persequantur, non esse humana ista opera tua, at divina magis atque ex Deo manantia. Ego enim dum summum rerum auctorem ad te oculos sanctitatis direxisse cognovi, teque in reservatam beatitudinem & gloriam constituisse, ausus sum tuorum servitiorum cupere fieri participem; & tuæ Sanctitatis fiducia confisus, apud eamdem non dubito illam tuam Romanam senatoriam dignitatem impetrare: quam in præsentiarum humiliter posco & requiro, non tantum pro meritis meis, pro quibus & majoribus summo Deo & Sanctitati tuæ, quæ vices ejus in terris gerit, obnoxius sum; sed ut aperte intueantur, qui cultum veræ religionis volunt, præmia bonos & Christicolas fideles manere, & tali ac simili spe ceteri provocentur ad S. R. E. augmentum ac favorem. Accipe igitur, sanctissime Pater, legatos Armenorum, quos ad pedes tuæ Sanctitatis mittimus cum amplo sui Patriarchæ & universalis eorumdem nationis mandato, ac bailia; ita ut majorem concedi nullo pacto intelligamus, quam registrari fecimus, & tuæ Sanctitati transmittere opportunum esse arbitrati sumus. Hos enim conducit Vicarius * frater Jacobus, qui sicut hujus tanti laminis & reductionis fuit principalis coadjutor, opportunum fuit, ut sit & ipse conductor; nam corda ipsorum Armenorum ita in manibus habet, quod nusquam absque ipso accedere possint. Hic enim vir devotus explicabit cetera latius Sanctitati tuæ, quæ ego, ne inepta oratione sanctissimas aures tuas offenderem, prætermittam. In reliquis Episcopatum hujus civitatis tangentibus, quæ Sanctitas tua litteris mandavit, executioni tradidi. Etsi præfatus Vicarius tuus & ego in aliquibus subsistere decrevimus, bona causa moti id egimus, expectantes deinceps in ipso negotio, quod tua Sanctitas jusserit faciendum. Valeat tua Sanctitas felix, ad cujus pedes humiliter me commendo. Ex Caffa, die prædicta Decembris,*

* De quo supra in epist. præcedenti.

bris, anno Domini MCCCCXXXVIII. *Ejusdem Sanctitatis ad genua provolutus, Paulus Imperialis Consul Caffe & totius maris majoris Imperii Gazariæ.*

XI. *His litteris*, inquit meus auctor Andreas a sancta Cruce, *exhibitis sacræ Synodo, Reverendissimis Dominis Cardinalibus Ostiensi, sanctæ Crucis, & sanctæ Sabinæ, ac Doctoribus plurimis per summum Pontificem, sacra approbante Synodo, deputatis, & incessanter quasi diebus singulis in Apostolico Palatio cum Armenis præfatis convenientibus, instituti S. R. E. adeo instructi sunt Oratores præfati, quod infrascripti decreti fidem recognoscentes, religiosissime susceperе: quod in Cathedrali Ecclesia*, XXII. *Novembris publica in sessione Synodica firmatum extitit. Cujus decreti per Episcopi Paduani organum promulgati, forma hæc est*: Deinde subjicit totum decretum Armenis contraditum.

XII. Verum quia in libro isto vel tomo, seu Bulla originaria, in Concilio confecta, & simul cum aliis Alberto Sartianensi directis, quæ servantur decenter in Bibliotheca Conventus Minorum strictioris Observantiæ Fesularum prope Florentiam, & quorum authenticum exemplar ad me missum, ego exhibui supradicto sapientissimo viro Hortio Justiniano, Concilium hoc edituro, & compendiaria repetitio omnium in Decreto contentorum, per ipsos Armenos in Synodo facta, quæ in codicibus Conciliorum impressis desiderantur, placuit illa hic exhibere. Fortassis qui prælo voluit committere, judicaverat inutilem fuisse repetitionem, aut deceptus ultimis tam Decreti, quam ratificationis ejusdem clausulis omnino similibus, videlicet: *Sedis Apostolicæ ordinationibus & jussionibus fideliter obtemperare*, judicavit otiose hæc posteriora irrepsisse. Ego ob reverentiam sacrosanctæ Synodi, & gravissimi Diplomatis Pontificii, in quo nihil non sanctum, neque otiose dictum suspicari possum, aut mihi persuaderi aliquando patiar, & in venerandæ vetustatis gratiam, ne hæc excidere contingat, tomum integrum ministrabo lectori.

Vide ann. 1438. num. 3.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Decretum pro Armenis. Psal. 80.

1. EXultate Deo adjutori nostro, jubilate Deo Jacob, omnes qui ubique nomine censemini Christiano. Ecce iterum recordatus Dominus misericordiæ suæ, alium dissidii lapidem, nongentis & amplius inveteratum annis, de Ecclesia sua auferre dignatus est: & qui facit concordiam in sublimibus, & per quem in terra pax est hominibus bonæ voluntatis, optatissimam Armenorum unionem sua ineffabili miseratione concessit* Benedictus Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi, pater misericordiarum & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. *Intuens namque piissimus Dominus Ecclesiam suam, modo ab his qui foris sunt, modo ab his qui intra, non parvis agitari turbinibus, ut inter ipsas respirare angustias, & ad resistendum fortior assurgere valeat, multis eam quotidie modis consolari & roborare dignatur.*

2. Cor. 1.

Dei opus hæc unio.

2. *Nam & pridem magnam illam Græcorum unionem, multas longe lateque continentium nationes & linguas, hodie vero hanc ipsam Armeniei populi, qui per Septemtrionem & Orientem in magna copia diffusus est, in eodem fidei & caritatis vinculo, cum Sede Apostolica stabilivit. Hæc profecto*

tam

tam magna & mira sunt divinæ pietatis beneficia, ut non solum pro utroque, sed ne quidem pro altero satis dignas suæ Majestati referre gratias possit intellectus humanus. Quis non vehementer admiretur, uno eodemque tam brevi tempore, duo sic præclara, & a seculis desiderata opera, in hoc sacro Concilio fuisse tam feliciter consummata? Vere a Domino factum est istud & est mirabile in oculis nostris. Psal. 117. 23. *Quomodo enim hominum prudentia vel industria, nisi gratia Dei & cœpisset & perfecisset, has tantas & tales res explere potuisset? Laudemus igitur & toto corde benedicamus Dominum, qui fecit mirabilia magna solus,* Psal. 135. 4. *ipsique psallamus spiritu, psallamus & mente, oreque & opere, quantum sinit humana fragilitas; pro tantisque muneribus gratias agamus, orantes & obsecrantes, ut quemadmodum ipsi Græci atque Armeni, unum cum Ecclesia Romana effecti sunt, ita fiant & ceteræ nationes, præsertim Christi charactere insignitæ; & totus denique populus Christianus omnibus odiis, bellisque extinctis, mutua invicem pace & fraterna caritate quiescat & gaudeat.*

3. *Ipsos autem Armenos magnis laudum præconiis dignos esse merito censemus. Ut primum enim a nobis ad Synodum accersiti sunt, tamquam Ecclesiasticæ avidi unitatis, spectabiles, devotos & doctos Oratores suos cum sufficienti mandato, de suscipiendo videlicet quidquid Spiritus sanctus hanc sanctam Synodum illustraverit, ex remotissimis regionibus per multos labores, marisque pericula, ad nos & hoc sacrum Concilium destinarunt.* Armeni prompti ad unionem.

4. *Nos vero tota mente, ut nostrum Pastorale decebat officium, cupientes tam sanctum perficere opus, sæpe cum ipsis Oratoribus de hac sancta unione contulimus: & ne vel parva huic sanctæ rei dilatio fieret, deputavimus de omni statu hujus sacri Concilii viros, juris divini & humani doctissimos, qui cum omni cura, studioque & diligentia, rem istam cum istis pertractarent Oratoribus, ab eis accurate inquirentes eorum fidem, tam circa divinæ unitatem essentiæ, & divinarum personarum Trinitatem, quam Domini nostri Jesu Christi humanitatem, & septem Ecclesiæ Sacramenta, & alia ad fidem orthodoxam, & ritus universalis Ecclesiæ pertinentia.* Mature discussæ controversiæ.

5. *Multis itaque adhibitis disputationibus, collocutionibus & tractatibus, post non mediocrem testimoniorum inspectionem, quæ ex sanctis Ecclesiæ Patribus & Doctoribus deducta sunt, & earum, de quibus agebatur, rerum discussionem; tandem expedire judicavimus, ne ulla in futurum de fidei veritate apud ipsos Armenos hæsitatio esse valeat, atque idem per omnia sapiant cum Sede Apostolica, anioque ipsa stabilis & perpetua sine ullo scrupulo perseveret, ut sub quodam brevi compendio orthodoxæ fidei veritatem,* Traditur eis fidei compendium *quam super præmissis Romana profitetur Ecclesia, per hoc decretum, sacro hoc approbante Florentino Concilio, ipsis Oratoribus ad hoc etiam consentientibus, traderemus.*

6. *In primis ergo damus eis sanctum Symbolum, a centum quinquaginta Episcopis in Oecumenico Constantinopolitano Concilio æditum, cum illa additione,* filioque, *ipsi Symbolo declarandæ veritatis gratia, & urgente necessitate, licite & rationabiliter apposita, cujus talis est tenor.* Credo in unum Deum &c. *Hoc autem sanctum Symbolum, sicut apud Latinos mos est, ita decernimus per omnes Armenorum Ecclesias intra Missarum solemnia, singulis saltem Dominicis diebus, & majoribus festivitatibus decantari vel legi.* Symbolum Constantinopolitan.

7. *Secundo tradimus ei definitionem quarti universalis Concilii Chalcedonensis, in quinto postea & sexto universalibus Conciliis renovatam, de duabus naturis in una Christi persona, cujus tenor talis est:* Sufficeret quidem De duabus in Christo naturis.

dem sapiens hoc & salutare divinæ gratiæ Symbolum ad plenam cognitionem ac confirmationem pietatis: de Patre enim & Filio & Spiritu sancto perfectionem docet, & Domini humanationem fideliter accipientibus repræsentat. Sed quoniam hi, qui conantur reprobare prædicationem veritatis, per proprias hæreses novas voces genuerunt; & hi quidem præsumentes corrumpere mysterium dispensationis Domini, quæ propter nos facta est; alii vero introducentes confusionem permixtionemque, & stulte confingentes unam esse naturam carnis & Deitatis, & portentose dicentes passibilem Unigeniti divinam naturam: ob hoc volens claudere illis omnem machinationem contra veritatem, præsens nunc sancta & magna atque universalis Synodus, prædicationem hanc docens ab initio immobilem, decrevit ante omnia fidem trecentorum decem & octo sanctorum Patrum manere irrecusabilem: & posteriore tempore, propter illos quidem qui pugnant adversum Spiritum sanctum, corroborat doctrinam de substantia Spiritus, traditam a Patribus centum quinquaginta apud Constantinopolim congregatis, quam illi omnibus notam fecerunt; non quasi inferentes, quod aliquid minus esset in præcedentibus, sed eorum intellectum de Spiritu sancto, scripturarum testimoniis declarantes adversus eos, qui dominationem ejus respuere tentaverunt. Propter illos autem, qui moliuntur corrumpere dispensationis mysterium, & impudenter delirant dicentes, purum hominem esse illum, qui ex sancta Maria Virgine natus est, suscepit epistolas Synodicas beati Cyrilli quondam Præsulis Ecclesiæ Alexandrinæ ad Nestorium & ad Orientales, congruas existentes ad convincendas Nestorii vesanias, & ad interpretationem eorum, qui salutaris Symboli mentem pio zelo nosse desiderant. Quibus etiam consequentissime epistolam coaptavit magnæ & senioris urbis Romæ Præsulis, beatissimi ac sanctissimi Leonis Papæ, quæ scripta est ad sanctæ memoriæ Archiepiscopum Flavianum, ad perimendam Eutychis malam intelligentiam, utpote congruentem illius magni Petri confessioni, & existentem nobis quamdam columnam communem adversus prava dogmata, & ad confirmationem rectorum dogmatum. His namque, qui in duos filios dispensationis divinæ mysterium discerpere nituntur, obsistit; & illos qui passibilem Deitatem unigeniti ausi sunt dicere, a sacro cœtu expellit; & his, qui in duabus naturis Christi temperamentum aut confusionem exquirunt, resistit; & eos, qui dicunt, servi formam, quam ex nobis assumpsit, cœlestem esse, aut alterius alicujus substantiæ, ut dementes abjicit; & qui duas quidem ante unitionem naturas Domini fabulantur, unam vero post unitionem confingunt, anathematizat. Sequentes igitur sanctos Patres, unum eumdemque confiteri Filium Dominum nostrum Jesum Christum consonanter omnes docemus, eumdem perfectum in Deitate, eumdem perfectum in humanitate; Deum vere & hominem vere; eumdem ex anima rationali & corpore; consubstantialem Patri secundum Deitatem, & consubstantialem nobis eumdem secundum humanitatem, per omnia nobis similem absque peccato: ante secula quidem de Patre genitum secundum Deitatem, in novissimis autem diebus eumdem propter nos, & propter salutem nostram, ex Maria Virgine Dei Genitrice secundum humanitatem, unum eumdemque Christum, verum Filium, Dominum, unigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum; nusquam sublata differentia naturarum propter unitionem, magisque salva proprietate utriusque naturæ, & in unam personam, atque subsistentiam concurrente; non in duas personas partitum, sive divisum, sed unum & eumdem Filium unigenitum, Deum verum Domi-

minum Jesum Christum, sicut ante Prophetæ de eo, & ipse nos Jesus Christus erudivit, & sanctorum Patrum nobis tradidit Symbolum.

8. *Tertio, diffinitionem de duabus voluntatibus, duabusque Christi operationibus in prædicto sexto Concilio promulgatam, cujus tenor talis est: Sufficeret quidem & reliqua, quæ in ipsa diffinitione Concilii Chalcedonensis superius enarrata sequuntur usque ad finem; post quem sequitur in hunc modum:* & duas naturales voluntates in eo, & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse, secundum sanctorum Patrum doctrinam adæque prædicamus, & duas naturales voluntates non contrarias, juxta quod impii asseruerunt hæretici, sed sequentem humanam ejus voluntatem, & non resistentem vel reluctantem, sed potius & subjectam divinæ ejus atque omnipotenti voluntati. Oportebat enim carnis voluntatem moveri, subjici vero voluntati divinæ, juxta sapientissimum Athanasium. Sicut enim ejus caro, Dei Verbi dicitur & est; ita & naturalis carnis ejus voluntas, propria Dei Verbi dicitur & est, sicut ipse ait: *Quia descendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me Patris*; suam propriam dicens voluntatem, quæ erat carnis ejus: Nam & caro propria ejus facta est. Quemadmodum enim sanctissima atque immaculata animata ejus caro deificata est, non est perempta, sed in proprio sui statu & ratione permansit; ita & humana ejus voluntas deificata est, non est perempta; salvata est autem magis secundum deiloquum Gregorium dicentem: nam velle illius, qui in Salvatore intelligitur, non est contrarium Deo: deificatum est totum: duas enim naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inconfuse, inseparabiliter in eodem Domino Jesu Christo, vero Deo nostro glorificamus, hoc est, divinam operationem, & humanam operationem, secundum divinum prædicatorem Leonem apertissime asserentem: agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium est, Verbo scilicet operante quod Verbi est, & carne exequente quod carnis: nec enim in quoquam unam dabimus naturalem operationem Dei & creaturæ, ut neque quod creatum est, in divinam ducamus essentiam; neque quod eximium est divinæ naturæ, ad competentem creaturis locum dejiciamus. Unius enim & ejusdem tam miracula, quamque passiones cognoscimus, secundum aliud & aliud earum, ex quibus est, naturarum, & in quibus habet esse, sicut admirabilis inquit Cyrillus. Undique igitur inconfusum atque indivisum conservantes unum sanctæ Trinitatis, brevi voce cuncta proferimus: & post incarnationem, Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum esse credentes, asserimus duas ejus esse naturas, in una ejus radiantes subsistentia: in qua tam miracula, quamque passiones per omnem sui dispensativam conversationem, non per phantasiam, sed veraciter demonstravit, ob naturalem differentiam in eadem una subsistentia cognoscendam: dum utraque natura cum alterius communione indivise & inconfuse propria vellet atque operaretur: juxta quam rationem, & duas naturales voluntates & operationes confitemur, ad salutem humanam convenienter in eo concurrentes.

De duabus operationibus.

Athan. lib. advers. Apollinar. de Trin. & Incarnat. Joan. 6.

Gregor. Nazianzen. in epist. 1. ad Cleonium.

Leo epist. 10. ad Flavian. cap. 4.

Cyrillus lib. 10. Thesau. c. 3. & 14.

9. *Quarto, quoniam hactenus ipsi Armeni præter has tres, Nicænam, Constantinopolitanam, & Ephesinam primam, Synodos, nullas alias universales postea celebratas, nec ipsum beatissimum hujus sanctæ Sedis Antistitem Leonem, cujus auctoritate ipsa Chalcedonensis Synodus extitit congregata, susceperunt, asserentes eisdem fuisse suggestum, tam Synodum ipsam Chalcedonensem, quam memoratum Leonem, secundum damnatam Nestorii hæresim diffinitionem fecisse: instruximus eos & declaravimus, hujusmodi falsam fuis-*

De Conc. Chalcedonen. & Leone Papa.

fuisse suggestionem, ipsamque Synodum Chalcedonensem & beatissimum Leonem sancte & recte veritatem de duabus in una persona Christi naturis superius descriptam definivisse, contra impia Nestorii & Eutychis dogmata; injunximusque, ut ipsum beatissimum Leonem, qui veræ fidei columna fuit, & omni sanctitate & doctrina refertus, tamquam sanctum & in catalogo Sanctorum merito descriptum, de cetero reputent & venerentur: atque non solum dictas tres Synodos, sed & omnes alias universales, auctoritate Romani Pontificis legitime celebratas, sicut & ceteri fideles, reverenter suscipiant.

De aliis Conciliis Generalibus.

De septem Sacramentis.

10. *Quinto, Ecclesiasticorum Sacramentorum veritatem, pro ipsorum Armenorum, tam præsentium, quam futurorum faciliori doctrina, sub hac brevissima redigimus formula.* Novæ legis septem sunt Sacramenta, videlicet, Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema-Unctio, Ordo, & Matrimonium: quæ multum a sacramentis differunt antiquæ legis; illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandum esse figurabant: hæc vero nostra & continent gratiam, & ipsam digne suscipientibus conferunt. Horum quinque prima ad spiritualem uniuscujusque hominis in seipso perfectionem, duo ultima ad totius Ecclesiæ regimen multiplicationemque ordinata sunt. Per Baptismum enim spiritualiter renascimur: per Confirmationem augemur in gratia & roboramur in fide: renati autem & roborati, nutrimur divina Eucharistiæ alimonia. Quod si per peccatum ægritudinem incurrimus animæ, per Pœnitentiam spiritualiter sanamur: spiritualiter etiam & corporaliter, prout animæ expedit, per Extremam-Unctionem: per Ordinem vero Ecclesia gubernatur & multiplicatur spiritualiter: per Matrimonium corporaliter augetur. Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & persona Ministri conferentis sacramentum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia: quorum si aliquod desit, non perficitur sacramentum. Inter hæc sacramenta, tria sunt, Baptismus, Confirmatio & Ordo, quæ characterem, id est spirituale quoddam signum a ceteris distinctivum, imprimunt in anima indelebile. Unde in eadem persona non reiterantur. Reliqua vero quatuor characterem non imprimunt, & reiterationem admittunt.

De Baptismo. Roman. 3. Joan. 3.

11. Primum omnium sacramentorum locum tenet sanctum Baptisma, quod vitæ spiritualis janua est; per ipsum enim membra Christi, ac de corpore efficimur Ecclesiæ. Et cum per primum hominem mors introierit in universos, nisi ex aqua & spiritu renascimur, non possumus (ut inquit Veritas) in regnum cœlorum introire. Materia hujus sacramenti est aqua vera & naturalis: nec refert, frigida sit an calida. Forma autem est: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Non tamen negamus, quin & per illa verba, *baptizetur talis servus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti;* vel, *baptizatur manibus meis talis, in nomine Patris & Filii, & Spiritus sancti,* verum perficiatur Baptisma: quoniam cum principalis causa, ex qua Baptismus virtutem habet, sit sancta Trinitas, instrumentalis autem sit Minister qui tradit exterius sacramentum, si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur Ministrum, cum sanctæ Trinitatis invocatione, perficitur sacramentum. Minister hujus sacramenti est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare: in casu autem necessitatis non solum Sacerdos vel Diaconus, sed etiam laicus vel mulier, imo etiam paganus & hæreticus baptizare potest, dummodo formam servet Ecclesiæ, & facere intendat quod facit Ecclesia. Hujus sacramenti effectus, est remissio omnis culpæ originalis & actualis, omnis quoque pœnæ, quæ pro ipsa culpa debetur. Propterea ba-

baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio; sed morientes, antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum cœlorum, & Dei visionem perveniunt.

12. Secundum sacramentum est Confirmatio, cujus materia est chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ, per Episcopum benedicto. Forma autem est: *Signo te signo Crucis, & confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*. Ordinarius Minister est Episcopus. Et cum ceteras Unctiones simplex Sacerdos valeat exhibere, hanc nonnisi Episcopus debet conferre: quia de solis Apostolis legitur, quorum vicem tenent Episcopi, quod per manus impositionem Spiritum sanctum dabant, quemadmodum Actuum Apostolorum lectio manifestat: *Cum enim audissent* (inquit) *Apostoli, qui erant Hierosolymis, quia recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Joannem: qui cum venissent, oraverunt pro eis, ut acciperent Spiritum sanctum; nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum*. Loco autem illius manus impositionis datur in Ecclesia Confirmatio. Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem, ex rationabili & urgente admodum causa, simplicem Sacerdotem chrismate per Episcopum confecto hoc administrasse Confirmationis sacramentum. Effectus autem hujus sacramenti est, * qui in eo datur, Spiritus sanctus ad robur, sicut datus est Apostolis in die Pentecostes; ut videlicet Christianus audacter Christi confiteatur nomen. Ideoque in fronte, ubi verecundiæ sedes est, confirmandus inungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat, & præcipue Crucem ejus, qui *Judæis est scandalum, gentibus autem stultitia*, secundum Apostolum; propter quod signo Crucis signatur.

[Margin: De Confirmatione. — *Act.* 8. 14. — * *In aliis legitur:* quia in eo datur, & : quod in eo datur. — 1. *Corinth.* 1. 23.]

13. Tertium est Eucharistiæ sacramentum, cujus materia est panis triticeus & vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet. Aqua autem ideo admiscetur, quoniam juxta testimonia sanctorum Patrum & Doctorum Ecclesiæ, pridem in disputatione exhibita, creditur, ipsum Dominum in vino aqua permixto hoc instituisse sacramentum. Deinde, quia hoc convenit Dominicæ passionis repræsentationi: inquit enim beatus Alexander Papa, quintus a beato Petro: *In Sacramentorum oblationibus, quæ intra Missarum solemnia Domino offeruntur, panis tantum & vinum aqua permixtum, in sacrificium offerantur. Non enim debet in calicem Domini aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed utrumque permixtum: quia utrumque, id est, sanguis & aqua ex latere Christi profluxisse legitur*. Tum etiam, quod convenit ad significandum hujus sacramenti effectum, qui est unio populi Christiani ad Christum. Aqua enim populum significat, secundum illud Apocalypsis: *Aquæ multæ populi multi*. Et Julius Papa, secundus post beatum Sylvestrum, ait: *Calix Dominicus juxta Canonum præceptum, vino & aqua permixtus debet offerri; quia videmus in aqua populum intelligi, in vino vero ostendi sanguinem Christi*. Ergo cum in calice vinum & aqua miscetur, Christo populus adunatur, & fidelium plebs ei in quem credit, copulatur & jungitur. Cum ergo tam sancta Romana Ecclesia a beatissimis Apostolis Petro & Paulo edocta, quam reliquæ omnes Latinorum Græcorumque Ecclesiæ, in quibus omnis sanctitatis & doctrinæ lumina claruerunt, ab initio nascentis Ecclesiæ sic servaverint, & modo servent, inconveniens admodum videtur, ut alia quævis regio ab hac universali & rationabili discrepet observantia. Decernimus igitur, ut etiam ipsi Armeni se

[Margin: De Eucharistia. — De aqua miscenda in calice. — *Alexand. prim. epist. 1. ad omnes Orthodoxos.* — *Apoc.* 17. — *Jul. prim. decreto 7. & hab. de consecr. d. 2. c. Cum omne.*]

se cum universo orbe Christiano conforment: eorumque Sacerdotes in calicis oblatione paululum aquæ, prout dictum est, admisceant vino. Forma hujus sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc conficit * sacramentum. Sacerdos enim in persona Christi loquens, hoc conficit Sacramentum. Nam ipsorum verborum virtute, substantia panis in corpus Christi, & substantia vini in sanguinem convertuntur: Ita tamen, quod totus Christus continetur sub specie panis, & totus sub specie vini; sub qualibet quoque parte hostiæ consecratæ & vini consecrati, separatione facta, totus est Christus. Hujus sacramenti effectus, quem in anima operatur digne sumentis, est adunatio hominis ad Christum. Et quia per gratiam homo Christo incorporatur & membris ejus unitur, consequens est, quod per hoc sacramentum in sumentibus digne gratia augeatur: omnemque effectum, quem materialis cibus & potus, quoad vitam agunt corporalem, sustentando, augendo, reparando & delectando, sacramentum hoc quoad vitam operatur spiritualem: in quo (ut inquit Urbanus Papa) gratam Salvatoris nostri recensemus memoriam, a malo retrahimur, confortamur in bono, & ad virtutum & gratiarum proficimus incrementum.

*Alii legunt: conficitur, alii: confecit.

Urban. epist. Decretali.

De Pœnitentia.

14. Quartum sacramentum est Pœnitentia, cujus quasi materia sunt actus pœnitentis, qui in tres distinguuntur partes. Quarum prima est cordis contritio; ad quam pertinet ut doleat de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero. Secunda est oris confessio, ad quam pertinet, ut peccator omnia peccata, quorum memoriam habet, suo Sacerdoti confiteatur integraliter. Tertia est satisfactio pro peccatis secundum arbitrium Sacerdotis; quæ quidem præcipue fit per orationem, jejunium & eleemosynam. Forma hujus sacramenti sunt verba absolutionis, quæ Sacerdos profert cum dicit: *Ego te absolvo &c.* Minister hujus sacramenti est Sacerdos, habens auctoritatem absolvendi, vel ordinariam, vel ex commissione Superioris. Effectus hujus sacramenti est absolutio a peccatis.

De Extrema Unctione.

15. Quintum sacramentum est Extrema-Unctio, cujus materia est oleum olivæ per Episcopum benedictum. Hoc sacramentum nisi infirmo, de cujus morte timetur, dari non debet: qui in his locis ungendus est; in oculis propter visum; in auribus propter auditum; in naribus propter odoratum; in ore propter gustum vel loquutionem; in manibus propter tactum; in pedibus propter gressum; in renibus propter delectationem ibidem vigentem. Forma hujus sacramenti est hæc: *Per istam unctionem & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per visum deliquisti.* Et similiter in aliis membris. Minister hujus sacramenti est Sacerdos: Effectus vero est mentis sanatio, & in quantum animæ expedit, ipsius etiam corporis. De hoc sacramento inquit beatus Jacobus Apostolus: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, * ut orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, dimittentur ei.*

Jac. 5.

* Al. & orent.

De Ordine.

16. Sextum sacramentum est Ordinis, cujus materia est illud, per cujus traditionem confertur Ordo, sicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem: Diaconatus vero, per libri Evangeliorum dationem: Subdiaconatus vero, per calicis vacui cum patena vacua superposita traditionem: & similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem. Forma Sacerdotii talis est: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium in Ecclesia pro vivis & mortuis: In nomine Patris & Filii, & Spiritus sancti.* Et sic de aliorum Ordinum formis, prout in Pontificali Romano late continetur. Ordinarius Minister hujus sacramenti est Epi-

Episcopus. Effectus, augmentum gratiæ, ut quis sit idoneus Christi Minister.

17. Septimum, est sacramentum Matrimonii, quod est signum conjunctionis Christi & Ecclesiæ, secundum Apostolum dicentem: *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia*. Causa efficiens matrimonii, regulariter est mutuus consensus, per verba de præsenti expressus. Assignatur autem triplex bonum Matrimonii. Primum, est proles suscipienda & educanda ad cultum Dei. Secundum, est fides, quam unus conjugum alteri servare debet. Tertium, indivisibilitas Matrimonii, propter hoc quod significat indivisibilem conjunctionem Christi & Ecclesiæ. Quamvis autem ex causa fornicationis liceat thori separationem facere, non tamen aliud Matrimonium contrahere fas est, cum Matrimonii vinculum legitime contracti perpetuum sit. De Matrimonio. Ephes. 5. 32.

18. Sexto, compendiosam illam fidei regulam, per beatum Athanasium editam, ipsis præbemus oratoribus, cujus tenor talis est: *Quicumque vult salvus esse &c.* De Symbolo Athanasii.

19. Septimo, Decretum unionis cum Græcis consummatæ pridem in hoc sacro œcumenico Florentino Concilio promulgatum, cujus tenor talis est: *Eugenius &c. Lætentur Cæli &c.* De decreto pro Græcis.

20. Octavo, cum inter alia sit etiam cum ipsis Armenis disputatum, quibus diebus festivitates Annunciationis beatæ Mariæ Virginis, Nativitatis beati Joannis Baptistæ, & consequenter Nativitatis & Circumcisionis Domini nostri Jesu Christi, ac Præsentationis ejusdem in templo, seu Purificationis beatæ Virginis Mariæ celebrari debeant, satisque dilucide veritas patefacta fuerit, tam sanctorum Patrum testimoniis, quam consuetudine Ecclesiæ Romanæ, & omnium aliarum universaliter apud Latinos & Græcos. Ne igitur in tantis celebritatibus dispar sit Christianorum ritus, unde perturbandæ caritatis occasio possit oriri, decernimus tamquam veritati & rationi consentaneum, & juxta totius reliqui orbis observantiam, ut ipsi etiam Armeni festum Annunciationis beatæ Mariæ die xxv. Martii, Nativitatis beati Joannis Baptistæ xxiv. Junii, Nativitatis vero secundum carnem Salvatoris nostri xxv. Decembris, Circumcisionis ejusdem 1. Januarii, Epiphaniæ vi. ejusdem Januarii, Præsentationis Domini in templo, seu Purificationis Dei genitricis ii. Februarii debeant solemniter celebrare. De Festivitatibus.

21. *His omnibus explicatis, prædicti Armenorum oratores nomine suo, & sui Patriarchæ, & omnium Armenorum, hoc saluberrimum Synodale decretum cum omnibus suis capitulis, declarationibus, definitionibus, traditionibus, præceptis & statutis, omnemque doctrinam in ipso descriptam, necnon quidquid tenet & docet sancta Sedes Apostolica & Romana Ecclesia, cum omni devotione & obedientia acceptant, suscipiunt & amplectuntur. Illos quoque Doctores & sanctos Patres, quos Ecclesia Romana approbat, ipsi reverenter suscipiunt. Quascumque vero personas, & quidquid ipsa Romana Ecclesia damnat & reprobat, ipsi pro reprobatis & damnatis habent: Profitentes, tamquam veri obedientiæ filii, nomine quo supra, ipsius Sedis Apostolicæ ordinationibus & jussionibus fideliter obtemperare.* Admittunt omnia Armeni.

22. *Lecto autem solemniter in nostra & hujus sanctæ Synodi præsentia memorato decreto, mox dilectus filius Narses Armenus, nomine ipsorum oratorum in idiomate Armenio, publice hæc, quæ sequuntur, legit; quæ incontinenti dilectus filius Basilius Ordinis Minorum, noster & ipsorum Armenorum communis interpres, publice sermone Latino in hunc modum exscripto legit:* Beatissime Pater, & sanctissima Synode, totum hoc sanctum decretum, quod nunc Latine coram vestra publice lectum est præsentia, nobis fuit pridie de ver- Fr. Basilius interpres Armenorum & Latinorum.

verbo ad verbum in nostro idiomate clare expositum & interpretatum,quod quidem optime nobis placuit & placet. Ad majorem autem vestræ mentis expressionem ejus effectum summatim repetimus.

23. In ipso continetur primo, qualiter populo nostro Armenorum traditis sanctum Symbolum Constantinopolitanum cum illa additione, *Filioque*, ut in Ecclesiis nostris, diebus saltem Dominicis, majoribusque festivitatibus, intra Missarum solemnia decantari seu legi debeat.

24. Secundo, definitionem Concilii quarti universalis Chalcedonensis de duabus naturis in una Christi persona. Tertio, definitionem de duabus Christi voluntatibus & operationibus in sexto universali Concilio promulgatam. Quarto, declaratis quod ipsa Chalcedonensis Synodus, & beatissimus Leo Papa recte de duabus in una persona Christi naturis veritatem definierint contra impia Nestorii & Eutychis dogmata, jubetisque ut ipsum beatissimum Leonem, tamquam sanctum & fidei columnam veneremur; atque non solum has tres Synodos, Nicænam, Constantinopolitanam, & Ephesinam primam, sed omnes alias universales, auctoritate Romani Pontificis legitime celebratas, reverenter suscipiamus. Quinto, brevem formulam septem Sacramentorum Ecclesiæ, videlicet, Baptismi, Confirmationis, Eucharistiæ, Pœnitentiæ, Extremæ-Unctionis, Ordinis & Matrimonii, declarando quæ sit cujuslibet Sacramenti materia, forma & Minister. Quodque in sacrificio altaris, dum calix offertur, vino paululum aquæ admisceri debeat. Sexto, quamdam compendiosam beatissimi Athanasii fidei regulam, quæ incipit: *Quicumque vult salvus esse &c.* Septimo, Decretum unionis conclusæ cum Græcis in hoc sacro Concilio pridem promulgatum, continens qualiter Spiritus sanctus ex Patre & Filio æternaliter procedit; & quod illa additio, *Filioque*, licite & rationabiliter ipsi Synodo Constantinopolitano fuit apposita: quodque in pane triticeo azymo, vel fermenrato Corpus Domini conficitur; quid etiam credendum sit de pœnis Purgatorii & Inferni, ac vita beata, & de suffragiis, quæ pro defunctis fiunt. Item, de plenitudine potestatis Sedis Apostolicæ tradita a Christo beato Petro & suis successoribus, atque de ordine Patriarchalium Sedium. Octavo, decernitis, ut de cetero Armeni has festivitates infrascriptis diebus, more universalis Ecclesiæ celebrare debeant, videlicet Annunciationis beatæ Mariæ Virginis XXV. Martii, Nativitatis beati Joannis Baptistæ XXIV. Junii, Nativitatis Salvatoris nostri secundum carnem XXV. Decembris, Circumcisionis ejusdem prima Januarii, Epiphaniæ VI. ejusdem Januarii, Præsentationis Domini in templo, sive Purificationis beatæ Mariæ II. Februarii. Nos igitur oratores nomine nostro, nostrique Reverendi Patriarchæ & omnium Armenorum, sicut & vestra Sanctitas in ipso Decreto attestatur, hoc saluberrimum Synodale Decretum cum omnibus suis capitulis, declarationibus, definitionibus, traditionibus, præceptis & statutis, omnemque doctrinam in ipso descriptam, necnon quidquid tenet & docet sancta Sedes Apostolica, & Romana Ecclesia, cum omni devotione & obedientia acceptamus, suscipimus & amplectimur. Illos quoque Doctores & sanctos Patres, quos Ecclesia Romana approbat, reverenter suscipimus: quascumque personas, & quicquid ipsa Romana Ecclesia reprobat & damnat, nos pro reprobatis & damnatis habemus; profitentes, tamquam veri obedientiæ filii, nomine, quo supra, ipsius Sedis Apostolicæ ordinationibus & jussionibus fideliter obtemparare. *Datum Florentiæ in publica sessione Synodali solemniter in Ecclesia majori celebrata. Anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXXXIX. X. *Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno* IX.

XIII. Re-

XIII. Redierat cum istis Armenorum oratoribus ex Oriente beatus Joannes Capistranensis, qui eo perrexit hoc anno, mandatum executurus Guillelmi Ministri Generalis, quod superius insinuavimus, reformandæ provinciæ Orientalis. Prius abire non poterat, a Pontifice circa alia occupatus, infirma etiam valetudine anno elapso præpeditus. Hierosolymis turbas omnes sedavit; Gandulphum Siculum a Pontifice destinatum, uti narravimus, in Terra sancta superiorem, ab omnibus coli præcepit; qui subesse nollent, ad suas provincias remisit; insolentem, quem diximus, quæstuarium Fratrum interdixit consortio. Multa utiliter statuit, collapsam disciplinam ubique restituit. In urbe Caffensi, quippe opulentiori, & Europæorum commerciis opportuniori major erat dissolutio, ibique majorem posuit conatum abusus tollendi. Illic commoratus aliquamdiu, promovit negotium Armenorum; cum illis venit in Italiam, & interpretem dedit fratrem Basilium, inter eos diu commoratum, atque inde illius linguæ peritissimum.

B. Joann. Capistran. multa utiliter statuit in Oriente.
An. 1437. n. 24.
An. 1438. n. 24.
Ibidem.

XIV. Supererant adhuc aliæ nationes Schismaticæ, ad fidei unitatem & Ecclesiæ gremium reducendæ, præsertim Æthiopes & Indi in remotissimis partibus constituti. Neque hos negligendos judicavit Eugenius, sed more illius, qui mandat salutes Jacob, misit qui salutem dicerent, veritatis Evangelicæ viam docerent, & ad Matris suæ amplexus invitarent. Absoluta unione Græcorum, statim ablegavit Albertum Sartiensem, adjunctis aliis Fratribus, inter quos frater Baptista de Levanto, postea Vicarius Generalis Observantum, & frater Bartholomæus *del Pelacane* Florentinus, datis tomis unionis ad Patriarchas, & Cophtos * perferendis, necnon litteris ad Thomam Indorum, & Presbyterum Joannem Æthiopum Imperatores, aliisque gravissimis commissæ sibi amplæ potestatis in illis partibus, instrumentis. Omnia lectori exhibeo ex ipsis autographis, quæ in supradictam Bibliothecam Fesulanam ex Conventu Cetonienfi, ubi negligebantur, transferri, ad suggestionem Theodori Lotharingi, sacræ Theologiæ professoris, viri docti & pii, jussit anno MDCXV. Antonius a Trejo, Vicarius Generalis Ordinis, mox dignissimus Episcopus Carthaginensis, deinde Philippi III. Hispaniarum Regis ad Paulum V. Orator pro definienda controversia Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ, cujus zelo & cura hæc monumenta conservata & accepta referimus.

Amandantur Albertus Sartianen. & alii socii ad Æthiopes, & Indos.
**Populi sunt ex Ægyptiis, circumcisi, vulgo dicti Christiani præcinctura.*
Vide Thom. Carmelit. de salut. gent. lib. 7. c. 5. & 6.

Carissimo in Christo filio Thomæ, Imperatori Indorum illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

XV. P*Ertulit sæpe ad nos constans fama, tuam Serenitatem, & simul omnes, qui sub tuis regnis sunt constituti, veros esse Christianos; tibi etiam non dubitamus esse notum ipsius fidei fundamenta a principio fuisse instituta apud urbem Romam, in qua quiescunt corpora beatorum Petri & Pauli Apostolorum, residemusque nos Christi Vicarius, in ipsa Apostolica Sede, Ecclesiarum omnium domina & magistra. Quare cupientes, si concesserit Dominus, aliqua scire de his, quæ apud tuam Excellentiam fiunt, & ut etiam tu intelligas quid apud Christianos Occidentales fiat, mittimus ad tuam Celsitudinem dilectos filios fratrem Albertum de Sartiano, Ordinis beati Francisci, Commissarium nostrum in partibus Orientalibus, & ejus socios, quos, si forte nequiverit personaliter venire, duxerit destinandos: suntque ipsi omnes viri, utique cum sacra Dei doctrina pleni, tum etiam in timore Domini & ejus viis ambulantes, quibus velit eadem Serenitas tua in dicendis*

Ex ipso autographo.

dis tam circa prædicta, quam etiam circa quædam secretiora ex parte nostra, fidem credulitatis adhibere plenariam. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIX. V. *Kal. Septembris, Pontificatus nostri anno* IX.

In eumdem modum: *Carissimo filio Presbytero Joanni Imperatori Æthiopum illustri.*

* Ægypti populis per alias provincias dispersis.

*Dilectis filiis Cophtis**, *& eorum Prælatis Hierosolymæ, & ubique in partibus Orientalibus congregatis, salutem & Apostolicam benedictionem.*

Ex autographo.

Quantum duraverit schisma Ecclesiarum.

XVI. G*Loria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Juvat, dilecti filii, in vocem exultationis erumpere, & gestiente animo cum Angelis miscere lætitiam, quandoquidem ineffabile gaudium, quod erit in omni Christiano populo, nuntiamus. Tantum quippe mens nostra divinæ consolationis rore perfunditur, ita & hilaratur cor nostrum, ut quod sentimus explicare nequaquam valeamus, solaque in gratiarum actione & voce laudis requiescant affectus nostri. Ecce enim quod ardentissimo studio, indefessa pietate olim, & longe antequam ad Apostolatus apicem assumeremur, optavimus, Orientalis & Occidentalis Ecclesiæ diuturnum perniciosumque dissidium, post quadringentos quinquaginta annos, divina tamdem miseratione sublatam est: in qua re licet omnem pro viribus diligentiam adhibuerimus, quantam ille donare dignitatus est; totum tamen infinitæ illius bonitati adscribimus, sine cujus opere, totum est inane, quod geritur. Namque ab ipsis nostri Apostolatus initiis omni studio elaboravimus, ut utriusque Ecclesiæ unio felicissima sequeretur: & post multas hinc inde legationes missas, advenerunt ad nos anno præterito adducti, & hactenus sumptibus nostris sustentati, carissimus in Christo filius noster Joannes Palæologus, Romæorum Imperator illustris, & bonæ memoriæ Joseph Patriarcha Constantinopolitanus, & loca tenentes Alexandrini, Antiocheni, & Hierosolymitani Patriarcharum, Legatique Trapezuntii Imperatoris, Hiberorum, Ruthenorum, & Valachorum, cum Metropolitis & Ecclesiasticis, ac Nobilibus plurimis, & multitudine copiosa. Avidi quippe hujus sacratissimæ unionis, laboribus plurimis, maris periculis sese exponere nequaquam cunctati sunt, sacro œcumenico Concilio, quod intra Italiam, & ubi commode interesse possumus, fieri Magnatum instantia postularunt, adesse cupientes. Advenerunt autem ad disputandum parati, sine contentionis tamen vitio, aut pertinaciæ studio. Nos itaque divini humanique Juris professores omni ex parte congregare curavimus, qui cupientibus veritatem aperirent; Deoque largiente, postquam eis tam ex scripturis divinæ sapientiæ, quam ex sanctis Patribus Latinis pariterque Græcis, veritas per omnia est patefacta; libentissime consenserant inventæ veritati, Spiritumque sanctum ex Patre simul, & Filio procedere professi sunt; summamque Romanæ Ecclesiæ, & sanctæ Sedis Apostolicæ auctoritatem, quam improbe nimirum quidam opprimere nituntur, grate recognoverunt, atque in reliquis consenserunt, prout ex Decreto inde confecto, quod vobis ostendet dilectus filius Albertus de Sartiano, Ordinis Minorum professor, lator hujus, vestra devotio apertius discet. Audemus sane in Domino gloriari, atque confidentissime dicere, id nostra ætate patratum esse, quo nihil majus, nihilque dignius ab ipso Apostolicæ prædicationis tempore, Catholica vidit Ecclesia. Nec vero hic erit finis divinorum mirabilium, sed divinæ miserationis latior campus aperietur, ut Sol ille justitiæ, qui in Oriente jam ortus est, ad ipsas quoque infidelium tenebras radios suæ lucis extendat, fiatque salus Domini usque ad extremum terræ, omnesque uno ore & uno spiritu*

ritu glorificent Deum, & Patrem Domini nostri Jesu Christi. Expectantur ecce in dies cum nostris Nuntiis ad id missis, & jam fere præ foribus adesse nuntiantur Armeni, gens magna & celebris, parati se per omnia Romanæ Ecclesiæ & sanctæ Sedi Apostolicæ subdere, ejusque mandatis & doctrinis incunctanter obedire. Merito itaque, dilecti filii, cum in re tam multa, in spe etiam plura teneamus, omnipotenti Deo hostiam obtulimus jubilationis & laudis, vobisque ista insinuanda putavimus, ut nostrorum in Domino gaudiorum participes facti, divinæ pietati nobiscum gratias referatis: hortamurque devotionem vestram, ut Christianæ devotionis affectu, orationes publicas fieri faciatis, partim referendo gratias pro acceptis a Deo muneribus, partim orando, ut complere dignetur Omnipotens opus suum, quod per nos inchoare dignatus est. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIX. *Nonis Julii, Pontificatus nostri anno* IX.

Dilecto filio fratri Alberto de Sartiano Ordinis Minorum, in partibus Orientalibus Indiæ, Æthiopiæ & Hierusalem Commissario nostro, salutem &c.

XVII. *Dum onus universalis gregis Dominici, superna nobis dispositione injunctum diligenter attendimus, & nostrum prospicimus imperfectum, videntes quod nequimus circa singula per nosmet ipsos exolvere debitum Apostolicæ servitutis, nonnumquam viros vitæ sanctimonia & scientiæ fulgore præclaros, in quibus fervor orthodoxæ fidei & timor Domini sanctus permanet, in partem laboris nostri vocamus, ut ipsorum salubri cooperatione, ministerium nobis injunctum, favente divina gratia, facilius & efficacius exequi valeamus. Sane licet cunctorum Christifidelium salutem, intentæ mentis acie prosequi & curare ex Apostolicæ servitutis officio teneamur, divinis tamen edocti sermonibus, ex centum ovibus unam amissam, ceteris fere neglectis, redacendam præcipue curare debemus, cum & ad oves eas, quæ perierunt, missam se sapientia ipsa declaret. Attendentes igitur quod ex omni genere humano multi sub Dominici gregis titulo & nomine non requiescunt, sed per devia quæque longe a lucis veritate aberrantes, per tenebras evagentur, & sic in magna messe paucissimos operarios esse videamus; ad personam tuam, quæ quidem potens opere & sermone in magnis & arduis, nobis familiari experientia comprobata est, dirigentes aciem mentis nostræ, ac sperantes, quod ea quæ tibi committenda duxerimus, pro honore Dei & propagatione Christiani nominis diligenter & fideliter prosequeris, te in partibus Orientalibus Indiæ, Ætiopiæ, Ægypti, & Hierusalem Commissarium nostrum facimus, constituimus & etiam deputamus: tibi nihilominus, nostro & Romanæ Ecclesiæ nominibus, omnia & singula, quæ dilectus filius Generalis Ordinis tui facere posset, si personaliter in prædictis partibus interesset, faciendi & agendi, tenore præsentium, auctoritate Apostolica, dantes plenariam facultatem. Volentes ac tenore præsentium statuentes, quod tu & qui pro tempore fuerit in dictis partibus a te substitutus, super Conventus & personas Conventuum illam potestatem, facultatem & arbitriam habeatis, quam Generalis ipse, si adesset, habere dignoscitur. Sic tamen, quod tu & substituti præfati & vobis subjecti Fratres per omnia dicto Generali obedire & subesse teneamini, præterquam in iis quæ huic mandato & commissioni nostræ derogare & obviare censeantur. Fraternitates insuper seu societates, si qaas pietati idoneas esse perspexeris, cum opportunis constitutionibus ordinare, & ad Tertium Ordinem beati Francisci, ad habitum & pro-*

Ex Autographo.

Matth. 15.

Instituitur Commissarius Apostolicus.

professionem recipere, & in eodem Ordine visitatores & alios officiales instituere valeatis: quarum omnium tam dicti Tertii Ordinis, quam congregationum singulis personis in dictis congregationibus perseverantibus, omnium peccatorum remissionem, in mortis articulo, ac vere pœnitentibus & confessis, auctoritate Apostolica impendere valeas & valeant. Necnon Fratribus, de quibus tibi aut eis videbitur ut ad partes prædictas vadant, qui etiam tibi & illis obedire teneantur, præcipiendi & mandandi, ipsosque ad alias mundi partes cum auctoritatibus & facultatibus supradictis dirigendi, ac Notarios ad actus publicos in favorem fidei conscribendos, creandi & instituendi, quodque tu & qui pro tempore fuerit substitutus seu per aliquem vestrum deputatus, super omnia Monasteria curæ Fratrum Minorum in dictis partibus hactenus commissa vel committenda, eamdem potestatem habeatis, quam Generalis ipsius Ordinis Minister habere dignoscitur, tenore simili concedentes. Volumus autem quod per quascumque litteras Apostolicas Generali Ministro dicti Ordinis seu aliis quoquo modo concessas vel concedendas in posterum, gratiæ, indulta & alia supradicta nullatenus intelligantur revocata. Non obstantibus Apostolicis ac in generalibus & specialibus Conciliis editis constitutionibus &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Datum Florentiæ anno MCCCCXXXIX. II. *Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno* IX.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex autographo, & ex Arch. secreto lib. 11. bullarum fol. 361.

XVIII. P*Astor bonus, qui propter nimiam caritatem suam, ad ima terrarum a cælorum summitate descendit, factus pro nobis obediens usque ad mortem & mortem Crucis, ad oves quæ perierant domus Israel personaliter ipse perveniens, cum & alias haberet oves quæ de illo ovili non erant, illasque adducere oporteret ut fieret unum ovile & unus Pastor, Apostolos suos per universum direxit mundum, ut omni prædicarent Evangelium creaturæ, & cælestis agricolæ plantulas irrigarent, ac evellerent, destruerent & dissiparent plantas atque zizania, quæ Pater suus minime complantavit. Cum igitur, caritate frigescente, iniquitas superabundet, dormientibus hominibus, malus homo divino bonoque semini erroris zizaniam superseminare non desinat, adeo ut in plerisque mundi partibus, crescentibus loliis, pene sint semina suffocata. Nos ad nostri Redemptoris pium affectum amoremque mentis nostræ aciem erigentes, cujus vicem, licet immeriti, in terris gerimus, ea potissimum agere cupimus toto corde, per quæ non modo fidelium pietas augeatur, verum etiam velata gentium corda ignorantiæ cæcitate, veritatis lumen agnoscant. Quamobrem cum inter ceteros Ordo Minorum, potissime vero sacræ Observantiæ zelatores & exemplo vitæ, ac scientiæ lumine perficere illa desiderent, quæ nostra cupit intentio & eorum professio persuadet, eoque ferventius perfectiusque ea ipsos adimplere posse credamus, quo magis Apostolicis privilegiis & gratiis eos reddiderimus præmunitos: Hinc est quod Nos, qui per alias nostras certi tenoris litteras, dilectum filium fratrem Albertum de Sartiano Ordinis Minorum, nostrum in partibus Orientalibus Indiæ, Æthiopiæ, & Hierusalem Commissarium instituimus, ipsique & Fratribus per eum deputandis, ut in ipsis partibus possit & possint singulorum Christifidelium & Infidelium, Civitatum quarumcumque, diœcesum & locorum, ad ipsos pro tempore confluentium confessiones audire, & pro commissis, etsi simoniæ & talia fuerint, propter quæ Sedes Apostolica esset merito consulenda, pœnitentiam salutarem injungere, ac be-*

ne-

neficium absolutionis impendere. Neenon a quibuscumque sententiis excommunicationis tam a jure quam ab homine latis, & aliis censuris & pœnis Ecclesiasticis, quomodocumque illas incurrerint, absolvere; neenon a quibuscumque irregularitatibus, exceptis casibus voluntarii homicidii, bigamiæ, ac mutilationis membrorum dispensare; necnon Eucharistiæ, Baptismatis, Extremæ-Unctionis, aliaque Ecclesiastica Sacramenta ministrare, & apostatas a fide & religione ad pœnitentiam salutarem, & habitum Religionis suæ, & reconciliationem recipere, & omnia parochialia peragere. Insuper quod singuli Confessores præsentes & futuri, quos Commissarius ipse & Fratres partium prædictarum dicti Ordinis pro tempore existentes duxerint eligendos, omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti & ore confessi fuerint, plenariam remissionem in mortis articulo invicem, neenon aliis Fratribus dicti Ordinis impendere valeant: Aut si Commissarius seu Fratres ipsi Confessoris copiam habere nequierint, dummodo contriti existant, eamdem indulgentiam consequantur. Quodque Confessores ipsi singulorum Fratrum confessiones audire, & pro commissis, quoties ipsis videbitur, etiamsi simonia & alia sint propter quæ foret Sedes Apostolica consulenda, debitam absolutionem impendere, ac pœnitentiam injungere salutarem; neenon ipsorum Fratrum singulos a quibuscumque sententiis, censuris, & pœnis in ipsos, quavis auctoritate, a jure vel ab homine promulgatis absolvere, ac prædictis tribus casibus exceptis, super irregularitate, per ipsos quomodolibet contracta dispensare possint & valeant; quodque Fratres ipsi schismaticos, excommunicatos, seu interdictos quoscumque, quantumcumque notorios, nisi quos Commissarius, seu per eum deputati, evitari mandaverint, evitare in quibuscumque eorum negotiis, etiam in divinis officiis, & extra minime teneantur. Insuper ut ipsorum Fratrum bonorum operum fructus valeant amplius propagari, ut Commissarius cum discretorum Fratrum consilio, vel quibus ipse commiserit, nova loca in partibus illis acquirere pro habitatione & usu Fratrum dicti Ordinis, & in illis domos & Ecclesias, campanilia cum campanis, dormitoriis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis erigere & ædificare de novo; neenon loca & Conventus alios dicti Ordinis recipere: quæ omnia & nova & antiqua, ac Fratres in eis pro tempore existentes omnibus & singulis privilegiis, gratiis, exemptionibus & libertatibus per omnia gaudeant, quibus utuntur & gaudent reliqui Conventus & Fratres totius Orientis & Ordinis prælibati; non solum illis, sed quibuscumque gratiis, quibus gaudent Commissarius & Fratres dicti Ordinis & Conventus eorum, & ipsi similiter possint per omnia frui & gaudere. Insuper omnibus & singulis Christifidelibus, qui de bonis suis a Deo collatis unum pro centenario, idest centesimam partem bonorum suorum pro liberatione fidelium captivorum de manibus infidelium, seu pro erectione & manutentione domorum, vel sustentatione vitæ ipsorum Fratrum, vel altera quavis spirituali subventione, ad prædicti judicium Commissarii, erogaverint, possint sibi eligere Confessores idoneos, qui confessionibus eorum diligenter auditis, eos possint ab omnibus eorum peccatis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, semel tantum in vita, & deinde in mortis articulo plenariam remissionem omnium peccatorum impendere, auctoritate Apostolica singulis præfatis, prout eos contingit, tenore præsentium indulgemus. Insuper quod Fratres, qui sunt & qui pro tempore erunt idonei ad pronuntiandum verbum Dei, cum licentia tamen Commissarii præfati, qui eos instituere possit atque suspendere, possint verbum Dei publice, absque cujusque Prælati licentia vel confirmatione, tam in eorumdem Ecclesiis, quam aliis locis publicis Civitatum ac Terrarum pro-

proponere; sic tamen, quod in Cathedralibus, & Metropolitanis, ac Parochialibus Ecclesiis, vel alterius Ordinis locis, sine consensu Prælatorum eorumdem, prædicare non præsumant, simili auctoritate concedimus per præsentes. Insuper concedimus, quod Fratres præsentes & futuri per universum orbem, qui secundum eorum fragilitatem Regulam observare conantur, ex transgressione quarumcumque constitutionum præsentium & futurarum Ordinis præfati, peccatum minime incurrant. Volumus autem, quod per quascumque litteras Apostolicas Generali Ministro dicti Ordinis, seu aliis quoquo modo concessas vel concedendas in posterum, gratiæ, indulta & alia supradicta nullatenus intelligantur revocata. Non obstantibus Apostolicis, ac in generalibus & specialibus Conciliis editis constitutionibus & ordinationibus, statutis quoque & consuetudinibus Ordinis prædicti, ceterisque contrariis quibuscumque, etsi de ipsis in præsentibus deberet fieri mentio specialis, quibus, quantum præsentibus adversantur, prorsus volumus hac vice dumtaxat esse derogatum. Nulli ergo &c. Datum Florentiæ &c. ut supra, anno IX.

Albertus pergit Hierosolymam.

XIX. Albertus Venetiis solvens, felici itinere pervenit Hierosolymas, ubi Cophtis, Ægypti populis, per Syriam aliasque provincias dispersis, unionis ostendit litteras, & Pontificias tradidit, ab eisdem vicissim reverenter exceptus, & in reliquo itinere multis devinctus beneficiis. Rebus in sancta Civitate prudenter compositis, descendit in Ægyptum. Accidit tamen ut in terra inaquosa, loco horroris, & vastæ solitudinis deficeret potus & cibus, & præ bidui penuria langueret. Ad aridi stipitis umbram cum sociis sedens, queri cœpit, & promissionis Deum admonere, qui per servum suum Franciscum pollicitus erat, victui necessaria filiis ejus non defutura. *En*, inquit, *jam morior: Vicarii tui præcepta peragere non potero, neque pereuntes animas ad tuæ veritatis agnitionem reducere. Domine miserere.* Non prius dixit, quam viderit prope se juvenem pulcherrimum lingua Italica salutantem, mox cibos afferentem. Cum gaudio & admiratione manducanti inquit juvenis: *Non est cur de divina diffidas misericordia & providentia. Ego sum, qui Francisco servo meo promisi subsidium opportunum, neque tu vidisti hucusque in religione hac justum derelictum, aut Fratrem aliquem fame periisse.* Quibus dictis disparuit.

Deinde in Ægyptum.

Fame languet.

Deus mire succurrit.

Sultanus iter impedit.

XX. Iter prosequutus ad Cayrum, Babyloniæ Sultanum convenit, ut licentiam & salvum conductum daret ad Æthiopes & Indos proficiscendi. Suspicatus ille contra se fœdus sanciri, detinuit per aliquot dies in Curia honorifice habitum, initoque frequenti colloquio, placuit & vultus majestas & sermonis facundia. Habita collatione de rebus fidei, jussit advocari suæ legis doctores, ortaque controversia circa præcipua religionis nostræ mysteria, docte universa probavit Albertus, & adversa impiæ credulitatis præstigia acriter condemnavit. Commotis doctoribus & plebe, Sultanus suæ legis zelum ostentans, jussit e medio tolli sui prophetæ Mahumetis conviciatorem. Christiani & Mamaluchi, inito consilio, decreverunt modis omnibus tanto rei Christianæ detrimento occurrendum esse, nec permittendum, ut insignis Christi præco, Sedis Apostolicæ nobilis minister, vitæ integritate, & doctrina conspicuus, etsi suo lucro, aliorum tamen damno ita periret. Omnem interposuerunt operam, pecunias, donaria, suas aliorumque preces, ut Tyranni mitigata sævitia liber abiret; adeoque solerter fecerunt, ut irrita capitis sententia ad se vocarit, benigne exceperit, amplamque tribuerit facultatem Ægyptum omnem & Syriam peragrandi, prohibito tamen ad Indos & Æthiopes accessu. Nihilominus dum ad ultimos fines licuit proficisci, suo periculo terminos transilivit, Pontificis mandata facturus.

Offensis Mahometanis jubetur occidi.

A Christianis salvatur.

Ulterius pergit & fructuose.

In-

Infirmitate correptus, socios ad utriusque gentis Principes misit, eoque laboravit fructu peregrinas inter nationes, ut Catholicos in fide firmarit, schismaticos ad Ecclesiæ gremium revocarit, ingentemque Jacobinorum gentem, ut suo dicemus loco, Florentiam, durante adhuc Concilio, per ipsorum duxerit Commissarios. *An. 1441.*

XXI. Jacobus Picenus tertium, uti diximus anno præcedenti, amandatus in Hungariam, fidei negotium contra hæreticos prosecuturus, commissum Inquisitionis officium diligenter exercuit. Non defuerunt tamen, uti fit, qui hæreticis faverent, & captos e Judicum manibus eriperent. Valentinum Sacerdotem plebanum de Bochen hæreticum convictum, aliosque tres in hæresim relapsos Joanni Judici tradidit puniendos. Valentinus alter cum amicis, carceribus ruptis in oppido Kamanch, diœcesis Colocensis, extraxerunt, & in Judicem suo officio fungentem gladiis insurrexerunt. Joannes Archiepiscopus, vel ab his præventus, vel aliunde motus, eorum suscepit tutelam. Albertum Imperatorem Budæ commorantem interpellavit Jacobus, ostenso processu contra iniquos compacto, cujus habeo exemplar. Ille autem in fidei favorem sequens promulgavit edictum, scripta insuper peculiari epistola ad Archiepiscopum.

An. 1438. n. 16. *B. Jacobus Picenus procedit cōtra hæreticos in Hungaria.* *Impeditur.* *Favet Albertus Imperator.*

ALBERTUS Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, ac Hungariæ, Boemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex, ac Dux Austriæ &c.

Fidelibus nostris, Reverendissimo in Christo Patri Domino Joanni Colocen. & Bachien. Ecclesiarum canonice unitarum Archiepiscopo, ejusque Vicariis, tam in spiritualibus, quam temporalibus, cunctis etiam aliis regni nostri Judicibus, ac Justitiariis præsentium notitiam habituris, salutem & gratiam.

XXII. *EX relatione fidelis nostri, devoti, dilecti, religiosi fratris Jacobi de Marchia, Ordinis sancti Francisci de Observantia, Vicarii Bosnæ, nostra satis displicenter intellexit Majestas, quomodo nonnulli forent partium regni nostri homines, & signanter in Comitatibus Sirinien. & de Walko, ac oppido Camavez commorantes, quorum pravitate sceleratæ intentionis permoti, atque zelo invidiæ stimulati, illos nostros fideles regnicolas, qui fidei Catholicæ augmenta hominum favoribus præferentes, præfato fratri Jacobo, alias in officio Inquisitionis pravitatis hæreticæ procedenti, nunc in inquirendis latibulis hujusmodi hæreticorum, nunc vero in sui progressus directione, auxilio & subsidio adhæsissent & astitissent, diversis gravaminum generibus molestare & perturbare niterentur, imo jam de facto impedivissent, turbassent & molestassent: verum, cum nos quoscumque ex fautoribus, atque auctoribus antelati fratris Jacobi, qui sibi, ut præmittitur, in prælato officio Inquisitionis hæreticæ pravitatis adhæsisse dignoscuntur, per quempiam impediri non velimus, vestræ & cujuslibet vestrum fidelitati firmissime mandantes præcipimus, quatenus nullus omnino vestrum talismodi nostros regnicolas, qui ut præfertur, annotato fratri Jacobo in officio prælato favoribus & auxiliis astitisse & adhæsisse noscuntur, sive quempiam ex eis ad quorumvis instantiam, hac ratione judicare vel vestro astare judicatui compellere, aut eos, præmissorum occasione in personis, aut rebus, vel bonis impedire, molestare, seu quovis modo damnificare præsumat; sed quilibet vestram omnem quæstionem contra eos per quemcumque, prævia ratione movendam, nostræ Majestatis examini & judicio transmittat, per nos, aut alium Judicem ad hoc* *Ex autographo.*

per

per Majestatem nostram deputandum fine debito terminandam, & secus facere nullatenus præsumatis, gratiæ nostræ sub obtentu, præsentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Budæ, feria quinta proxima post festum Pentecostes, anno Domini MCCCCXXXIX.

ALBERTUS &c.

Fideli nostro, Reverendissimo in Christo Patri, D. Joanni Colocen. & Bacinen. Ecclesiarum canonice unitarum Archiepiscopo.

Ex Autographo. XXIII. *Detestanda hæreticorum pravitas, qua alias nonnullos regni hujus, istarum partium inferiorum incolas damnabiliter infectos fuisse didicimus, a quolibet Christianæ fidei cultore vitari solet potius quam defendi; convenireque salubrius unicuique Christicolarum novimus, quemlibet hac damnabili nota publice obfuscatum, vigore insequi justitiæ, quam in aliqua hæresi deprehenso favoris vultum directe vel indirecte demonstrare. Ex quo igitur, uti nobis relatum est, vos quemdam Valentinum Sartorem de Kamanch, alias per religiosum & devotum nostrum, fratrem Jacobum de Marchia, Vicarium Bosnæ, pravitatis hæreticæ Inquisitorem a Sede Apostolica deputatum, ex multis probabilibus documentis in hæretica & fautorum hæresum nota publice repertum, atque non solum per eum, sed & in Curia sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in hujusmodi nota condemnatum, ex quarumdam trium personarum, suam forsitan partem faventium, frivola attestatione exinde, ut dicitur, habita, præmissæ notæ expertem fore audientes, per omnes vestræ Diœcesis homines, qui ad infamiam & injuriam antefati fratris Jacobi, innocentem fore pronuntiare fecissetis, non parvam admirationem suscepimus; quia uti facti ipsius experientia edocet, fama decorus, quamplura eidem regno nostro, sua prædicatione beneficia intulit: non licebat, saltem in aliorum scandalum, quoscumque per eum condemnatos, cum idem nihil aliud nisi licitum, ut credimus, attentaverit, simpliciter & ad aliquorum levem excusationem, ad injuriam sui nominis justificare quoquomodo. Quapropter fidelitatem vestram seriose requirimus, eidem firmissime committendo quatenus de cetero & per amplius neminem, sed nec antedictum Valentinum sartorem, qui per ante relatum fratrem Jacobum in aliqua hæresis nota deprehensus est, ad quorumcumque frivolam excusationem simpliciter, sine evidentibus documentis justificare, aut innocentem fore pronuntiare, sive per hæc dictum fratrem Jacobum infamari permittere præsumatis, nec sitis ausi modo aliquali, ne per id, quod forsitan a vobis, occurrenti vehementia aut indeliberate ageretur, aliis scandalum & famæ detrimentum procuretur, præsentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in villa Kisdi, in processu scilicet nostro exercituali, feria quarta proxima sancti Bartholomæi Apostoli, anno Domini* MCCCCXXXIX.

Bonfin. dec. 3. lib. 4.

Placare studet Budæ sanguinolentam seditionem.

XXIV. Tunc accidit Budæ, quod Bonfinius narrat de crudeli seditione Hungarorum & Germanorum: *Sæviebant*, inquit, *Hungari in exteros omnes ea crudelitate, ut nec ætati nec sexui parcerent, & urbs universa cladibus & clamore compleretur. Erat ea tempestate Budæ Jacobus vir sanctissimus, ex agro Asculano natus, qui propagandi divi Francisci Ordinis gratia, ex Italia in Pannonias, cum Joanne Capistrano pari sanctitate prædito, paulo ante venerat. Miseratus barbaræ gentis immanitatem, audita seditione, sumpto nostri Salvatoris patibulo, cum universo Sacerdotum collegio, e Joannis æde prodiit, nunc misericordiam exclamans, nunc Jesu Christi opem*

opem ingeminans, nunc armatos per Christi passionem obtestans, arma deponant, Christiano & civili parcant sanguini, divinam iram reformident: quin etiam flexis sæpe genibus obsecrans, ne ultra sæviant, injurias omnes præsenti animo Deo vindicandas remittant. Contra illi, veluti si Deum in subsidium advenisse reputassent, eo crudelius sæviunt, neminem ex illis deprehendunt quin extemplo trucident, eorum fortunas, merces & bona cuncta diripiunt, item in publicum tracta, plebi diripienda proponunt. Jacobus autem, cum in vesaniente turba se nec verbis, nec divini Salvatoris imagine quidquam proficere posse conspicaretur, in ædem Joannis, unde dudum exierat, se recepit. Hungari longa Alamannorum cæde satiati, tandem desiere. In eo errat, quod cum Capistrano in Hungariam profectum dicat Jacobum, cum Capistranus nonnisi post aliquot annos illuc abierit. Neque adeo sui Instituti dilatandi, quam fidei propagandæ gratia, tertio in Hungariam abiit Jacobus a Pontifice ablegatus.

XXV. Magna fidei jactura, Jacobi luctu, & rei Christianæ tumultu, optimus Princeps Albertus, paulo post vi. Kal. Novembr. sive, ut alii volunt, in sanctorum Simonis & Judæ solemnibus, ad vicum Nesinel, cum Strigonio Viennam proficisceretur, alvi profluvio, perniciosaque dysenteria decessit, cum annum unum dumtaxat, menses novem, dies duodetriginta regnasset. Fuit mira fortitudine, liberalitate & intensissimo religionis Christianæ studio, pietatisque cultura insignis, beatumque foret Imperium Romanum, nec minus felicia regna Hungariæ & Boemiæ, si Alberti diutius auspiciis gubernari potuissent. Decessit hoc anno iv. Kal. Junii Jordanus Ursinus Romanus, Ordinis Protector, cujus loco postularunt Minores dari sibi in Protectorem Julianum Cardinalem Cæsarinum, Ordini addictissimum, quorum precibus Pontifex libenter assensit.

Albert. Imperator moritur.

Jordanus Ord. protector moritur.

XXVI. Porro Jacobo ita strenue in regno Hungariæ laboranti substitutus est Commissarius per Generalem Ministrum Guillelmum in Vicaria Bosinæ frater Joannes de Waya, quem etiam Pontifex hæreticæ pravitatis voluit Inquisitorem & his litteris omnibus commendatum.

Joan. de Waya Commissarius Bosnæ & Inquisitor.

Universis & singulis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus, Regibus, Reginis, Ducibus, Baronibus, Comitibus, ceterisque, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem &c.

Ex lib. 1. de benefic. & curial. ann. 8. & 9. fol. 312.

E*X injuncto &c.* impertiri. *Sane cum dudum dilectus filius Joannes de Waya Ordinis Fratrum Minorum professor & Commissarius in Vicaria Bosnæ dilecti filii Guillelmi de Casali, dicti Ordinis Generalis Ministri, hæreticæ pravitatis sit ibi Inquisitor constitutus, favoribusque, pro ipsa extirpanda pravitate, Christifidelium plurimum opus habeat. Nos cupientes ut ipse Joannes officio sibi injuncto quietius incumbere, excessusque a fide discrepantium commodius corrigere valeat, quo uberioribus fuerit favoribus communitus, Fraternitatem & devotionem vestram in Domino requirimus & hortamur per præsentes, quatenus ob nostram & Apostolicæ Sedis reverentiam, in his, quæ dictum Inquisitionis officium quovis modo concernunt, præfato Joanni consiliis, auxiliis & favoribus opportunis & efficacibus assistatis, eumque defendatis, protegatis, ut fretus vestris patrocinio & favore, per hujusmodi Inquisitionis officii exercitium, salutares, prout optamus, in Christifidelibus & Dei Ecclesia fructus parere possit, vosque apud Deum gratiam, apud nos vero & dictam Sedem commendationem & laudem consequi mereamini. Datum Florentiæ, anno* MCCCCXXXIX. IX. *Maii, anno* IX.

XXVII.

Decretum Basileen. de Conceptione Virg. Mariæ.

Almain. 3. d. 3. q. 1.
Biel. ferm. 1. de Concept.
Basio ferm. 8.

XXVII. Acriter hoc tempore disputatum est de Conceptione beatæ Virginis Mariæ, præsertim in Concilio Basileensi, ubi doctum & mediocre volumen de hac controversia scripsit Joannes a Turrecremata, tunc sacri Apostolici Palatii Magister. Tamdem eo hoc anno deventum est, ut sequens prodierit constitutio, quam ultra justum & æquum aliqui magnificant & tamquam fidei definitionem commendant. Quam enim definiendi potestatem habebant, qui depositionis sententiam paulo antea in Eugenium, verum legitimumque Pontificem temere & insane tulerunt, & absque capite, acephali, spiritus vertigine ducti, scandalosum & abominabile schisma exorsi, in plures annos produxerunt? Paulo post Sixtus IV. & qui secuti sunt Pontifices, præsertim Alexander VI. & Pius V. necnon Concilium Tridentinum in utramque partem liberam fecerunt opinandi facultatem. Neque vero Basileenses uti de fide tenendam sententiam negativam, sed solum *uti piam & consonam cultui Ecclesiastico & fidei Catholicæ &c.* uti viri docti adnotarant, decreverunt. Eo dumtaxat titulo hanc ego constitutionem suspiciendam, aut magni faciendam duxerim, quatenus in ea spectatur magnus Doctorum consensus, & universalis Patrum, qui tunc aderant, conspiratio.

Cordub. in quæst. lib. 1. q. 44. post concl. 5.
Bellarm. l. 4. de amiss. grat. c. 15.
Ægid. de Concept. l. 1. q. 3. ar. un. sect. 2.

Sacrosancta generalis Synodus Basileensis, in Spiritu sancto legitime congregata, universalem Ecclesiam repræsentans, ad perpetuam rei memoriam.

XXVIII. E*Lucidantibus divinæ gratiæ mysteria mercedem gloriosam repromisit æterna Dei Patris sapientia, dum ait:* Qui elucidant me, vitam æternam habebunt. *Quod etiam de gloriosa Virgine, quæ ipsam Patris sapientiam, Dei Filium æternum in utero pertulit, ac mundo peperit, sacrosancta legit Ecclesia. Nam quidquid de dignitate & sublimitate Virginis matris educitur in lucem, hoc non dubium est ad laudem & honorem filii sui pertinere. Et qui honorificant gratiam & sanctitatem Matris, honorificant & elucidant gloriosum nomen Filii ejus, qui ipsam sanctificavit & replevit gratia. Unde si in ceteris rebus elucidatio veritatis, quæ a Domino Deo est, præclara merita parturit, in ea re specialiter fructus uberrimos afferre speranda est, quæ sanctificationem & dedicationem templi illius concernit, in quo ante secula, antequam terra fieret, & ab æterno sibi mansionem ordinavit prima & æterna veritas. Id quoque maxime congruit, ut pax habeatur in quæstionibus concernentibus sanctitatem illius, per quam pax diffusa est in terris. Hactenus difficilis quæstio in diversis partibus & coram hac sancta Synodo super Conceptione ipsius gloriosæ Virginis Mariæ matris Dei & exordio sanctificationis ejus facta est: quibusdam dicentibus ipsam Virginem & ejus animam per aliquod tempus aut instans temporis subjacuisse actualiter originali culpæ; aliis autem e converso dicentibus, a principio creationis suæ Deum ipsam diligendo gratiam eidem contulisse, per quam a macula originali illam beatissimam personam liberans & præservans, sublimiori sanctificationis genere redemit, cum fundaret eam Altissimus ipse, & ipsam fabricaret Filius Dei Patris, ut esset mater ejus in terris. Nos vero diligenter inspectis auctoritatibus & rationibus, quæ jam a pluribus annis in publicis relationibus ex parte utriusque doctrinæ coram hac sancta Synodo allegatæ sunt, aliisque etiam plurimis super hac re visis, & matura consideratione pensatis, doctrinam illam differentem gloriosam Virginem Dei genitricem Mariam, præveniente & operante divini Numinis gratia singulari, numquam actualiter*

Eccl. 24. 31.

liter subjacuisse originali peccato, sed immunem semper fuisse ab omni originali & actuali culpa, sanctamque & immaculatam, tamquam piam & consonam cultui Ecclesiastico, fidei Catholicæ, rectæ rationi & sacræ Scripturæ, ab omnibus Catholicis approbandam fore, tenendam & amplectendam definimus & declaramus, nullique de cetero licitum esse in contrarium prædicare & docere. Renovantes præterea institutionem de celebranda sancta ejus Conceptione, quæ tam per Romanam, quam per alias Ecclesias VI. *Idus Decembris, antiqua & laudabili consuetudine celebratur, statuimus & ordinamus, eamdem celebritatem præfata die in omnibus Ecclesiis, Monasteriis & Conventibus Christianæ religionis, sub nomine* Conceptionis *festivis laudibus colendam esse: cunctisque fidelibus vere pœnitentibus & confessis, ea die Missarum solemniis centum, primis autem vel secundis Vesperis totidem, sermoni vero verbi divini de ea festivitate interessentibus centum quinquaginta dies, concessione perpetuis temporibus duratura, de injunctis sibi pœnitentiis hæc sancta Synodus elargitur. Datum Basileæ in Sessione nostra publica, in majori Ecclesia Basileen. celebrata, anno a Nativitate Domini* MCCCCXXXIX.

XXIX. Inchoato In urbe Pisauri insigni Monasterio Clarissarum per nobilem mulierem Baptistam de Malatestis, Galeatii Sfortiæ conjugem, evocata fuit hoc anno die XXVI. Februarii N. Abbatissa Monasterii sanctæ Claræ Laudensis, cui adjuncta est venerabilis Soror, ita habent patentes litteræ Generalis Ministri, Ambrosia, & altera anonyma ex Monasterio sanctæ Ursulæ Mediolanensi, ut feliciter inchoarent. Deinde die XXIV. Julii adscita est, fortassis propter prædictæ Abbatissæ mortem vel aliud impedimentum, ex eodem Monasterio sanctæ Ursulæ beata Felix, sive Felixina de Meda, ita utroque nomine signatur in registro Ordinis quod penes me est, ut disciplina regulari adventantes instrueret juvenculas. Patriam habuisse Medæ oppidum in diœcesi Novariensi, asserit nuperrimus scriptor Augustinus Galluccius, atque inde cognomen sortitam; sed reliqui vetustiores & potiores scriptores, Mediolani ortam affirmant: neque a patria cognominari, ita Monialibus, uti Monachis, tunc erat assuetum, ut exinde argumentum deduci possit soli natalitii. Et in registro Ordinis sub præfectura Guillelmi Generalis Ministri, ubi Felicis translatio e Monasterio Mediolanensi ad Pisauriense refertur, Felix de Meda de Mediolano inscribitur. Nobili itaque genere Mediolanensi orta, parentum in tenera ætate solatio destituta, cœpit amare cœlestia; immissoque tenellis fratri & sorori religiosæ vitæ desiderio, facultatibus in pauperes distributis, in sanctæ Ursulæ Monasterio ad portam Vercellensem, de quo alias diximus, sanctæ Claræ habitum una cum sorore suscepit, circa annum MCCCC. transeunte fratre ad Minores regularis Observantiæ.

> Pisauri inchoatur Monasterium Corporis Christi Clarissarum.
>
> *Marian. cap. 19. Marc. 3. p. l. 21. Gonz. in Provin. March. Monast. 13. Galluce. in ejus vita.*
>
> Illuc amandatur Felix Medensis e Mediolano.
>
> Cujas erat.
>
> *Galluce. cit. c. 1. & 2.*
>
> Qualis.
>
> *An. 1241. n. 8.*

XXX. Soror annis dumtaxat quatuor vixit in Monasterio: Felix viginti quinque in summa humilitate & mira corporis maceratione transegit. Assiduæ orationi, perpetuo jejunio, crebris flagellis & vigiliis multis asperum addebat cilicium; atque hoc ut deponeret aliquando a Consodalibus rogata, jocose respondit: *Ignoscite, Sorores, voluptuosa res est cilicium: in æstate refrigerat, in hyeme calefacit.* Superiorum præceptis obsequentissima, totam se parabat ad opus, nullum quantumvis vile aspernata ministerium. Laceram induta vestem, ubi opus erat, reficiebat, paupertatis Evangelicæ studiosa sectatrix; & novam, etsi oblatam, ægre admittebat dicens, hujusmodi encænias non adeo pauperes decere. Multas illi intulit molestias humani generis inimicus, modo horribilibus visionibus, modo stri-

> Ejus virtutes.
>
> Et Satan infestus.

ſtridore & ſtrepitu multo, ſæpe peregrinis animalium vocibus, aliquando etiam verbere & vulnere ab oratione deturbans. Nocte quadam in Eccleſia gravius percuſſa, clamare cœpit: *Deus in adjutorium meum intende*. Sed accurrentes Sorores Templum luſtrarunt aqua benedicta, junctiſque precibus, viderunt fugientem dœmonem ululatu multo & inaudito ſtridore.

Fit Abbatiſſa Monaſterii S. Urſulæ.

XXXI. Decedente illius Monaſterii Abbatiſſa, annis multis officio laudabiliter functa, omnium ſuffragiis Felix ſubſtituitur anno MCCCCXXV. ætatis XLVII. Renuit illa, quantum potuit, injunctum onus admittere, ſed cum effugere non poſſet, invita ſuſcepit. Nihil remiſit priſtinæ humilitatis, neque ambulavit in magnis, ſed uti ſolebat, omnia in ſe ſuſcipiebat officia, ea reputans gratiora, quæ viliora. Summa vigilantia ſpiritualia curabat, divinum officium ut rite perſolveretur, oratio fieret aſſidua, diſciplina in omnibus vigeret Monaſtica; deinde ut ſedula infirmarum ratio haberetur, & ſanæ abunde reficerentur, ea ſtudebat ſolertia, ut ſolis corporibus curandis videretur præfecta. Quippe etiam in his animarum cauſam agi dicebat; nam corpore tabeſcente, conſequens erat ſpiritum languere, & ægre caro ſervit ſpiritui, ſi neceſſaria denegentur. Tantæ virtutis & prudentiæ fama undique diffuſa, tamquam ad oraculum accedebant, qui corpore vel animo dolebant, auditaque ſapientiſſima fœmina, certum reportabant doloris lenimen.

Ejus regimen.

Externos conſolatur.

Marc. & Gonz. cit.

An cũ transferretur, eſſet Abbatiſſa.

XXXII. Ita rexiſſe annos quindecim, ſcribunt noſtri Auctores, cum ipſa deligeretur a Miniſtro Generali Guillelmo, non a ſancto Bernardino Senenſi, uti refert Marcus Ulyſſiponenſis, neque ab alio Vicario generali, uti habet Gonzaga, ad erudiendas primas incolas ſupradicti nobilis Monaſterii Piſaurienſis, a Corpore Chriſti nuncupati. Ego tamen dubitaverim, tunc Abbatiſſam egiſſe, cum ad hoc aliud Monaſterium evocaretur; id enim expreſſiſſet in ſuis patentibus litteris Guillelmus Miniſter, in quibus eam aliunde multipliciter commendat. Do litteras translationis Florentia miſſas, quæ conceptam de illius virtute opinionem explicabunt.

Chriſto Deo devotæ ſorori Feliciæ de Meda Monaſterii ſanctæ Urſulæ civitatis Mediolani, Ordinis ſanctæ Claræ Moniali profeſſæ.

Frater Guillelmus de Caſali, ſacræ Theologiæ Magiſter, & Ordinis Minorum & ſanctæ Claræ Generalis Miniſter ac ſervus, ſalutem & pacem in ſponſo Virginum Jeſu Chriſto.

Ex ipſo autographo.

XXXIII. C*Um magnifica D. Baptiſta de Malateſtis de Piſauro unum ædificaverit Monaſterium Ordinis ſanctæ Claræ apud eamdem civitatem Piſaurienſem, provinciæ Marchiæ, ſuper hoc auctoritate Apoſtolica ſibi conceſſa, cupiatque ipſum Monaſterium fundare, & Sororibus ejuſdem Ordinis regulariter & obſervanter viventibus providere; ejus devotioni deſiderans ac precibus volens occurrere, prout ex debito mihi injuncto teneor, ad augmentum ipſius Ordinis ſanctæ Claræ mihi commiſſum, quia inter cetera ipſius Ordinis Monaſteria, laudatiſſimæ famæ & vitæ ſemper fuit Monaſterium ſanctæ Urſulæ, apud Mediolanum conſtitutum, & ex illo conſtitui huic fundando Monaſterio apud Piſaurum religioſa ac præcipua honeſtate vitæ Sorores deputare; idcirco de tua vita laudabili, honeſtate, zelo, prudentia, vigilantia, ſtudioſitate in Monaſterio, attentione in exhortatione, diligentia in admonitione, moderantia in correptione, temperamento in præceptis, præſtabilitate in compatiendo, in ſilentio diſcretione, in ſermone ma-*

maturitate, & in cunctis ad perfectum regimen opportunis consultatione, aliisque plurimis, quibus te multipliciter decoravit Altissimus, cum sim multorum fide dignorum testimoniis informatus; auctoritate Apostolica, qua fungor in hac parte, & nihilominus de quamplurimorum Patrum & Magistrorum aliorumque Prælatorum nostri Ordinis Fratrum concordi consilio pariter & assensu, dicti Monasterii & Sororum Abbatissam & Matrem instituo, & institutam denuncio per præsentes, plenam tibi administrationem ipsius Monasterii, & bonorum ejus tam in spiritualibus, quam in temporalibus committendo: mandans harum serie dilectis in Christo Sororibus, familiaribus quoque & servitricibus, ac Conversis & servitoribus ejusdem Monasterii per obedientiam salutarem, & sub pœna inobedientiæ contumacis, quam, trina canonica admonitione præmissa, contradicentes incurrant, quatenus veluti suæ legitimæ Abbatissæ & matri spirituali in omnibus, quæ ad Abbatissæ officium pertinebunt, toto tui Abbatissiatus tempore, firmiter & sine contradictione obedire teneantur. Eja ergo, tibi onus impositum per eamdem obedientiam, & sub eisdem pœnis devote suscipias, tuque diligenter in commisso tibi officio te humiliter exbibeas & prudenter, ita quod Monasterium ipsum per manus tuas reformationem capiat & quietem; & cum tempus dabitur, cum accensa lampade ad cœlestem patriam ante conspectum Domini nostri Jesu Christi præsentari merearis. Vale in eodem Jesu Christo & ora pro me. Datum Florentiæ die XXIV. *Julii* MCCCCXXXIX.

XXXIV. Duxit illa secum Sorores septem, Margaritam, Eugeniam, Elisabetham, Ursulinam, Bartholomæam, Jacominam & Carlinam, relicto magno sui desiderio tot annorum sociis & discipulis. Honorifice & ingenti gaudio a Baptista & Elisabetha filia recepta, illo ipso sui adventus die filias duas Christo peperit, Franciscam Fanensem & Magdalenam de Tizonis Pisaurienssem: quæ cum parentibus ad novum Monasterium profectæ, novas Magistras visuræ, noluerunt domum reverti, sed constantissimo animo ibi decreverunt remanere; quas tamen Galuccius singularis in hac re assertor, scribit a nobili heroina Baptista Feltria præmissas Mediolanum, ut a beata Felice erudirentur. *Septem conducit socias.* *In ipso adventu filias duas assequitur.* *Galluc. cap. 12.*

XXXV. Evenit, uti solet in omnibus operibus bonis, ut huic construendo Monasterio tum Galeatius conjux, tum cives multi, si non palam, clam saltem contradicerent. Passæ itaque incommoditates multas religiosæ Sorores, donec decumbentem ex gravi & periculosa infirmitate Galeatii filiam Elisabetham, ut Felix sua prece juvaret, parentes enixe rogaverunt. Oravit illa cum suis in vigilia sancti Francisci, neque destitit, donec audita est sub noctis medium; adeoque perfecte convaluit infirma, ut in Templum die sequenti venerit gratias redditura. Tanto & tam manifesto Galeatius adstrictus miraculo, fabricam deinceps non impedivit, sed promovit, rebusque omnibus ædem instruxit. Dum vero illas pateretur incommoditates & Galeatius adversaretur Monasterii structuræ, tunc factum puto, quod in registro his verbis observatur: *Soror Felixina de Meda de Mediolana ad instantiam & requisitionem magnifici Domini Guidi-Antonii, Comitis Urbini, remota atque absoluta est ab Abbatissatu Monasterii Pisauriensis, & instituta est Abbatissa Monasterii sanctæ Claræ de Urbino, & concessa est facultas ut ducat secum socias, quas ex Mediolano duxit, & super hoc Minister provinciæ Marchiæ factus est Commissarius, & Moniales volentes secum vivere in regulari observantia, remaneant: quæ vero nolunt, cum suis dotibus transferantur ad alia Monasteria. Datum Senis*, VII. *No-* *Sanat Galeatii filiam.*

vembris anno MCCCCXXXIX. Sed vel illuc non abiit, vel paulo post regressa est Pisaurum, ubi tamdem decessit. Quam præclare in hujus Monasterii regimine se gesserit, & quales creaverit discipulas, dicemus ad annum MCCCCXLIV. cum de ejus obitu & miraculis opportunius fuerit dicendum.

Frat. Richardus Archiep. Philippopolitan.

XXXVI. Creati sunt Antistites, Philippopolitanus, Metropolitanus in Thracia, frater Richardus Ligerius, Conventus Lausanensis, datus in Suffraganeum Episcopo Sedunen. XIII. Kal. Aprilis. Dulpnen. in provincia Colocen. frater Hieronymus de Trigurio, per translationem Georgii ad Pharen. X. Kal. Maii. Cavallicen. in Gallia, sub Archiepiscopo Avenionensi, frater Petrus Perquerius, per translationem Bartholomæi ad Caputaquen. XX. Septembris. Interfuit Concilio Florentino, fuitque unus ex disputatoribus, uti supra monuimus. Salubrien. in Patriarchatu Constantinopolitano, petente Duce Burgundiæ, frater Simon de Lande, IX. Octobris. Tanensius ad pontum Euxinum, frater Basilius, per mortem Francisci: *Apostolatus officium*, III. Idus Decembris. Sarnensis sub Archiepiscopo Salernitano, frater Andreas Nolanus, per obitum Marci, XXIII. Octobris. Ussellensis in Sardinia, sub Archiepiscopo Arboren. erat hoc anno frater Joannes Jacobi, per cujus obitum delectus est I. Julii, frater Joannes Garsia Ordinis Prædicatorum.

Fr. Hieronymus Episc. Dulpnen. Fr. Petrus Cavallicen.

Ann. 1438. n. 8. Fr. Simon Salubrien. Fr. Basilius Tanen. Fr. Andreas Sarnen. Fr. Joannes Ussellen.

Ann 1437. n. 14. Varii Inquisitores.

XXXVII. Inquisitoribus a me supra nominatis in districtu provinciæ Romanæ, successerunt hoc anno, quos hic recenseo ex Ordinis registro. Magistro Scolario de Monte Ilcino, Joannes Tyburtinus, postea ejusdem provinciæ Minister, Lucæ de Capranica, Erasmus Viterbiensis, Andreæ Veliterno, Jacobus de Terracina. In Romandiola Damiano Placentino, Joannes de Lugo. In Tuscia & partibus Senarum Magistro Jacobo Stephani absenti substitutus est Magister Guillelmus de Sucreto. Fratri Andreæ de Alatro insigni concionatori conceditur, auctoritate Apostolica, facultas prædicandi per universam Italiam: quem summis precibus anno proxime elapso Ariminensis Regulus Sigismundus de Pandulphis de Malatestis impetravit, ut suo populo prædicaret; cui hoc anno, magno animarum fructu & ingenti sui & Ordinis laude, in hoc ministerio & eadem urbe, successit Nicolaus Auximanus, Vicarius super omnia loca devota provinciæ sancti Angeli, de quo superius diffuse actum est. Sed & Andreas anno sequenti illuc destinatus est prædicaturus, & Monasterium sancti Marini Clarissarum reformaturus, accepta auctoritate Abbatissam destituendi, & Moniales, quæ inde temere recesserunt, paterne reducendi; cum paulo antea institutus esset Vicarius super Conventus Daxæ & Ragusii, qui renuebant Provinciali Dalmatino semet subjicere.

Fr. Andreas de Alatro.

Fr. Nicolaus Auximanus. *Ann. 1435. n. 21.*

Legunt Minoritæ in Collegio Hispanorum Bononien.

XXXVIII. Collegium Hispanorum Bononiense consuevisse Lectores habere Minoritas comperio ex tenore litterarum, quibus hoc anno Guillelmus Generalis Minister illic instituit fratrem Joannem Anconitanum Philosophiæ professorem: *Habilitavit* (verba sunt veteris instrumenti in registro) *Minister Generalis fratrem Joannem Maldonatum ad legendum libros Sententiarum in ipsa Universitate Salmanticensi, & fratrem Didacum Conchensem provinciæ Castellæ ad legenda Biblia in scholis sancti Saturnini, Universitatis Tolosanæ. Baccalaureum instituit pro cursu Magisterii in scholis Ecclesiæ Cathedralis. Universitatis Patavinæ fratrem Joannem Brenderbach provinciæ Coloniæ, & in studio Mantuano fratrem Damianum, virum nobilem ex Comitibus sancti Bonifacii, & Ferdinando Luzio Sacellano & Consiliario Joannis II. Regis Navarræ quædam confert privilegia.*

In Universitate Salmanticen. Et Tolosana. Ad Patavina.

XXXIX.

XXXIX. Prima hic se mihi offert mentio fratris Francisci de Savona, sive de Ruvere, viri clarissimi, qui ingenti virtutum merito per omnes officiorum & dignitatum gradus ad summum ascendit Pontificatum. In registro Ordinis lego hoc anno ex Magistro studii Bononiensis designatum Conventus Papiensis Baccalaureum, & paulo post lectorem Philosophiæ in Conventu magno Venetiarum. Vel hinc arripienda est occasio ejus vitæ & Monachatus primordia describendi; per sequentes enim annos passim varia ejus gesta recensenda sunt, quibus præstruenda hic duximus natalitia. A Savona, patria urbe, communiter, more Monastico, appellatur Franciscus a Savona (cujus nominis alium seniorem hoc anno jam magisterio & præfectura Custodiæ Papiensis decoratum invenio) & *a Ruvere*, titulo gentilitio. Familia hæc Ruverea sive Roborea, nam Itali *Rovere* sive *Ruvere*, quod Latini Robur sive Quercum appellant, circa annum Domini DCC. originem habuit in Augusta Prætoria Taurinorum, a Ragumberto Duce Taurino Longobardo, Pauli Diaconi historia memorando. In ea Subalpina regione, nobili stabilita possessione & dilatata propagine, Simon Ruvereus, cognomento Crassus, erat enim obeso corpore, ad Ligures descendit, & Savonæ substitit, ubi familiam hanc ad eam dignitatem evexit, ut inter primas non censeretur postrema.

Fr. Francisci a Ruvere natalitia.

Vide de gestis Longobard. l. 6. c. 18.

XL. Ex hac gente, patre Leone, omnibus in patria Magistratibus functo, & Lucina Munliona, laudabilis vitæ & prosapiæ fœmina, Franciscus VII. Kal. Augusti anno MCCCCXIV. in pago maritimo Cellarum a Savona V. M. P. distante, quo parentes vitandæ pesti confugerant, feliciter prognatus est: quo fit ut minus verum sit, quod aliqui invide suggesserunt, obscurissima piscatoria gente progenitum. Prægnans mater vidit per somnium infantulum a SS. Francisco & Antonio habitu & cingulo præcingi Minorum: & obstetrix dum pro more in balneo lavaret, observavit admirabunda duos digitulos, quasi aquas signaturum, erexisse; quibus prænunciis indicari videbantur, quos subivit, status Monachalis & Pontificius. Propter visionem inditum ei Francisci nomen, & propter deliquium alias in balneo passum, ex voto immissa ei vestis Franciscana, sex mensibus deferenda. Semestri transacto, habitu amoto, puer anno expleto, iterum in gravem incidit morbum, sed repetito voto, mater filium statim incolumem recepit. Post aliquot annos cum elegantis formæ & vivacis ingenii conspiceretur, non defuere qui parentes increparent, quod tam bonæ indolis puerum adeo tetricæ & austeræ vitæ addixissent, antequam ipse per ætatem saperet; & hujusmodi habitus retinaculo vinciri vellent & cogere, ut unicum hoc, fortassis moribus incongruum vivendi genus subiret: sinendum potius, ut seculari & civili more vitam duceret, vitæque rationem maturo ipse judicio præfigeret. Hæc etiam inculcabat Petrus, cognomento Pippus, atque audacter nimis habitu spoliavit, sed non sine pueruli discrimine; statim enim febre correptus, intumescente gutture, periclitabatur, nec liberari potuit aliter, quam renovata promissione & habitu restituto. Mater itaque Pippo, ob spretam Religionem infensa, sancto Francisco filium libens addixit, & ad ejusdem Institutum amplexandum frequens suadebat.

Prognostica status monachalis, & Pontificii.

XLI. Frequentabat ille domum Minorum, cum Religiosis assidue conversans, maxime cum viro optimo, Joanne Pinarolio, cui parentes pueri educandi curam crediderunt. Sub hujus disciplina adeo profecit, ut ultra bonos mores, brevi Grammaticam absolverit, & Ciceronis opera partim ab aliis audierit, partim ipse percurrerit, & adolescentiori ætate Religionis jugum subierit. Dialecticam in oppido Cherii, Philosophiam Pa-

Traditur educandus Minoritis.

Ejus ingenium.

Papiæ, Theologiam audivit Bononiæ; ubi præceptores habuit Jacobum Textorem Doctorem Parisiensem, quem diximus Concilio adfuisse Florentino, & Andream Nolanum, ob singularem doctrinam & vitæ integritatem postea Sarnensem Episcopum. Hoc demum anno declaratus, uti diximus, Baccalaureus Papiensis, dein Venetias missus Philosophiam docturus, inde venit ad Comitia generalia, Genuæ anno sequenti indicta, ubi egregium sui ingenii, quod tunc dicemus, specimen exhibuit.

An. 1438. n. 2.

XLII. Urbs Comensis intestinis discordiis & civilibus dissidiis implacabilis odii a perniciosissimis factionibus Guelfa & Gibellina ante annos ferme ducentos introducti, ita misere lacerabatur, ut carnificinæ potius quam Civitatis speciem præferre videretur. Sanctus Bernardinus Senensis anno MCCCCXXXII. ibidem prædicans, furorem mitigavit & præsentes sedavit hostilitates; sed dum hoc tempore iterum recrudescerent, frater Silvester vir religiosus & doctus Regularis Observantiæ, ita erudite persuasit, ita impigre laboravit, ut inveterati morbi fibras hoc anno die XIII. Decembris sanctæ Luciæ sacro, exciderit, & utriusque partis consensu, omnium applausu, & singulorum juramentis & syngraphis stabilitam æternam pacem statuerit: publico edicto etiam condemnata præteritarum calamitatum memoria & quacumque harum factionum mentione. In gratiarum actionem & tanti beneficii memoriam, Gerardus Landria Cardinalis urbis Episcopus, & Balthassar Riva Vicarius generalis publicam instituerunt supplicationem quotannis perpetuo faciendam. Alius est hic Silvester ab illo, quem alias diximus pacificasse Placentinos.

Ballarin. lib. 2. hist. Comen. c. 21.

Fr. Sylvester pacificat Comenses

Anno 1400. n. 2.

XLIII. Extra novos, sed intra veteres muros urbis Viterbiensis in Etruria, Joannes Vitellescus Cardinalis tituli sancti Laurentii in Lucina Archiepiscopus Florentinus, Pontificis Legatus, dederat Fratribus Observantibus Monasterium sanctæ Mariæ de Paradiso, a Monialibus Ordinis Cisterciensis derelictum, & mensæ Capitulari Ecclesiæ Viterbiensis unitum, sed ruinæ proximum. Hoc anno omnem prædicti Monasterii ambitum Pontifex fratri Jacobo Reatino, prædictorum Fratrum in provincia Romana Vicario concessit: *Sedis Apostolicæ gratiosa benignitas*. XVII. Kalend. Januarii, & anno sequenti possessionem jam acceptam confirmavit. Jacent hic aliquot Viri pii, quorum unus a plurimis annis vita functus, adhuc integro corpore conspicitur in quadam chori sepultura. Alter anno MDLXXXIV. dum sepulcrum aperiretur, similiter sanus & suavem spirans odorem, ex insperato apparuit. Habetur illic in magna veneratione imago beatæ Virginis *a partu* cognominata, ob multa quæ præstat in puerperio periclitantibus beneficia.

Conv. S. Mariæ de Paradiso Viterbien.

Gonz. in Provin. Rom. Con. 4.

XLIV. Frater Gabriel Vicarius Observantum provinciæ Marchiæ obtinuerat ab Eugenio Pontifice facultatem tria Cœnobia ædificandi, vel admittendi pro suis Consodalibus. Ex his unum voluit, quod sibi prope vetustam Ecclesiam sanctæ Mariæ Annunciatæ, versus Septentrionem extra urbem Auximanam offerebatur ab Episcopo & civium communitate. Accepta ante biennium loci possessione, collectisque fabricæ necessariis, restitit provinciæ Minister, fecitque ut Fratres abirent, & amplius pollicerentur ne dimissum repeterent. Tulit hoc ægre Episcopus, deditque aliquot litteras ad beatum Joannem Capistranum, quod jam narravimus, ut curaret civium votis satisfieri. Tamdem hoc anno, jubente Pontifice, Auximum rediit Vicarius, & Cœnobium inchoavit. Concessum beato Jacobo a Marchia, ait Gonzaga; sed non adeo probabile est, ut in Hungaria agenti hoc tribueretur: Capistranensi potius dixerim referendum. Sub an. MCCCCXCVI. pro-

Conv. Auximanus.

Idem in Provin. Marchia Con. 13.

Ann. 1437. n. 30.

propter aeris intemperiem, a Septentrione ad Meridiem super amœnum collem prope urbis muros, alio commigrare oportuit, consensum & auxilium præstante Paride Castelticardio Episcopo. Antonius Sinibaldus ejusdem urbis Episcopus, Ecclesiam solemni ritu consecravit.

Conv. Praten. *Idem in Provin. Tuscia Con. 20.*

XLV. In jugulo cujusdam montis aeris saluberrimi P. M. ab oppido Prati in Etruria, habebat vir nobilis, Comes Franciscus Marci de Patino domum æstivam & possessiones adjacentes. Omnia donavit Observantibus, ut Cœnobium sibi adaptarent. Illi porro constructa religiosa æde, quæ viginti Fratribus sufficeret, bona reliqua penes Comitem esse voluerunt. Hic jacent viri duo insignes, frater Angelus Florentinus, cui peculiarem dedit Deus gratiam solandis afflictis. Frater Bernardus Echesius Pratensis, beati Eustachii Martyris diligentissimus cultor, a quo sæpe meruit visitari. Laborantes aliquando Fratres maxima panis inopia, multa nive semitis obsessis, Guardianus collatione habita de Creatoris erga suos providentia, ad orationem invitavit. Dum paululum persisterent, architriclinus invenit promptuaria panibus plena, relatoque miraculo, quas potuerunt, Deo gratias reddiderunt.

Angelus Florentin.

Echesius Praten.

Conv. Atellæ. *Idem in Provin. S. Nicol. Con. 11.*

XLVI. Prope Atellam in Apulia, hoc anno oppidani Fratribus domum construxerunt, sub vocabulo *sanctæ Mariæ de vite alba*, eaque propter aeris insalubritatem derelicta, aliam in loco saniori, sedente Julio II. summo Pontifice, *a sancta Maria de Angelis* nuncupatam addiderunt, in qua tirones religiose instruuntur. Intra septa oppidi Milionici, Acherontinæ dioecesis, in eadem regione Apuliæ, Cœnobium alterum sub titulo sancti Francisci obtinuerunt Fratres, idque ut simul cum aliis tribus admitterent, Pontifex indulsit: *Merita vestræ Religionis*. x. Kalend. Julii. Capax est hæc ædes Fratrum duodeviginti, & confraternitatem habet immaculatæ Conceptionis.

Conv. Milionici. *Idem in Provin. Basilicata Con. 4.*

Conv. Cremonæ. *Idem in Provin. Bonon. Con. 8.*

XLVII. Cremonæ nobilis in Lombardia urbis Senatus, vocatis ad se Fratribus Observantibus, campos & possessiones assignavit domui ædificandæ. Joannes Prior Cœnobii sancti Gabrielis extra muros urbis, Ordinis sancti Benedicti, commodiorem locum & Ecclesiam beatæ Mariæ, ad suum Prioratum spectantes, sitas in suburbio omnium Sanctorum, in prædictorum commutationem obtulit. Illi facta permutatione hoc anno cœperunt domum ædificare & inhabitare. Post triennium Joannes etiam ipsum cessit Prioratum, cui contiguum erat novum Cœnobium, ea tamen conditione, ut suppresso ibidem titulo sancti Gabrielis & Ordine sancti Benedicti, Fratres per suos benefactores tenerentur ædificare vel ampliare Ecclesiam sancti Hippolyti intra muros urbis, & in eadem altaria duo erigere in commemorationem sanctorum prædictorum Gabrielis & Hippolyti, & domus Minorum deinceps sancti Angeli nuncuparetur: *Justis & honestis*. XVI. Kalendas Septembris. Sæviente bello inter Carolum V. & Franciscum Gallorum Regem, ne urbi muniendæ obesset, domus diruta est, & Fratres in ædes cujusdam nobilis viri se receperunt. Post annos octo ab Hieronymo Pellizario, Prioratus sanctorum Cosmæ & Damiani intra urbem Commendatario, anno MDXXXIV. in vicina domo collecti sunt, & demum templo & domo donati. Donatione per Paulum III. Pontificem confirmata, magnificum constructum Fratrum domicilium sub sancti Angeli nuncupatione. Ecclesia antiquissima est, quippe quæ indulgentia gaudet a Gregorio VIII. concessa. Jacet hic venerabilis Pater Damianus Patavinus.

Damianus Patavinus.

Conv. S. Simonis Spoletan.

XLVIII. Guardianus & Fratres domus sancti Simonis, urbis Spoletanæ, propter magnam jacturam & ruinam quam passi sunt ex bellorum motibus,

tibus, quibus universus status Ecclesiasticus impetebatur, & propter dejectam ictibus tormentorum bellicorum superiorem partem ac turrim campanariam sui Conventus, petierunt sibi concedi Ecclesiam parochialem sancti Savi, a Monasterio sancti Juliani extra muros urbis dependentem, quæ parvi aut nullius erat valoris annui, paucissimosque habebat suæ curæ adnexos fideles, juxta quam sibi Cœnobium, & Parocho domum ædificare tenerentur. Rem discutiendam & terminandam commisit Pontifex Priori sancti Felicis de Valle Narii, diœcesis Spoletanæ: *Sacræ Religionis*. VIII. Idus Maii. Quid tamdem decretum sit non est qui scribat.

Conv. Crolail. *Idem in Provin. Turonen. Con.* 18

XLIX. Hoc anno nobiles, Joannes Marquier & Maria de Gauberriere, Domini *de la Rocheyon* ad oram stagni Crolajani, Turonensis diœcesis, Conventum extruxerunt, a stagno *Crolajum* nuncupatum. Situs est amœnus in declivi trium montium, fontibus abundans & silvis densissimis opacus. Anno Domini MDLXIX. a Germanis, quos *Reistros* vocant, dilapidatus est & combustus. Fratrum opera paulatim restitutus est.

Conv. Vallis-bonæ.

L. Construxerant Fratres Tertii Ordinis ad Vallis-bonæ oppidum, diœcesis Ulyssiponensis, oratorium sub nomine sancti Francisci, sed temporum calamitatibus coacti, post aliquot annos deseruerunt. Derelictum & ruinæ proximum dederunt fratri Petro Alvari aliisque Sodalibus Regularis Observantiæ. Hi domum refecerunt & inhabitarunt, nulla obtenta facultate Apostolica, quibus hoc anno Eugenius veniam impertivit: *Sacræ Religionis*. XI. Kalendas Junii. In his litteris occurrit mentio Joannis de Riparia, vulgo Lusitanico *de Ribeira*, Ministri Provincialis Fratrum Tertii Ordinis. Ante hoc itaque tempus cœperunt Tertiarii collegialiter vivere, & regulares habere Superiores. Quid vero actum sit de hoc Conventu, ignoro; in provinciis namque Fratrum Minorum regni Lusitani non recensetur.

Reformatur Cōventus Auriensis

LI. Laxatis habenis, solutiori quam par erat, disciplina, vivebant Fratres in Conventu Auriensi, vulgo *Orense*. Interpellatus ergo Minister Generalis litteris Joannis II. Regis Castellæ & Capitularium Ecclesiæ Cathedralis Auriensis, hoc anno die XXVI. Februarii præcepit Ministro Provinciæ sancti Jacobi, ut domum reformaret & ad Regularem reduceret observantiam. Ab hoc itaque tempore unitus est reliquis domibus ejusdem Observantiæ. Præcessisse alios Conventus hujus Instituti strictioris in ista sancti Jacobi Provincia, sed unitos aliis Cœnobiis Custodiæ Sanctojanæ, sub uno Rectore fratre Ludovico de Sala, habeo ex breviusculis Chronicis MSS. illius Provinciæ, quæ nuper ad manus meas pervenerunt. Primum omnium reformationem admisit in dicta Provincia Cœnobium Beneventanum, consentiente & favente Roderico Alphonso Pimentelio secundo Comite Beneventano. Secundum Corunienſe. Tertium Capitis-Auroræ. Quartum Salmanticense, circa annum MCCCCXXIV. strenue cooperante Regina Maria Joannis secundi conjuge, non sine magna resistentia tot Magistrorum & Doctorum, qui tam domi, quam in universitate variarum facultatum cathedras regebant. Quintum Zamoranum. Sextum Auriense.

Primi Conventus reformati in Provincia S. Jacobi.

Conv. Lenzici, & Domdi.

LII. In registro Ordinis, duorum Cœnobiorum Vicariæ Scotiæ occurrit nuda memoria, *Lenzici*, & *Domdi*, quæ tamen neque apud auctores nostros, neque apud Scotos invenio. Fortassis aliis nominibus recensentur. Sub annum MCCCC. retuli Conventus Scotiæ sub Provincia Angliæ & Custodia Novi-Castri, ex scripto catalogo ex Bartholomæo Pisano, in quo reperitur Conventus Dundæ, quem eumdem reputo cum Dumdiense. De Lenzicano nullum apud alios reperio vestigium. In provincia Bononiæ lego,

go, nobilem virum Comitem Ludovicum de Verme extruxisse in vico, vulgo Italico *la Rocca del Cex*, domum Minoritarum: cujus possessionem ut caperet, misit hoc anno Minister Generalis fratrem Silvestrum Foroliviensem prædictæ provinciæ Ministri Vicarium.

Conv. Rupis del Cex.

LIII. Nobilis quædam fœmina, Laurentii de Priulis Veneti relicta, mundi tædio affecta, se totam pietatis operibus & contemplandis divinis addixit, abiitque Tarvisium, quo pervenisse intellexit pias religiosasque Sorores ex Monasterio Mantuano, non ut Monasterium erigerent, quod ait Gonzaga, sed ut a longo tempore erectum, at valde in moribus deformatum Cœnobium *della Cella* dictum, disciplinæ regulari restituerent. Primiceria erat felix Veronensis, virgo religiosissima, virtutibus illustris, quæ brevi tempore domum illam ad rectam vitæ normam reduxit. Nobilis prædictæ mulieris frater, Stephanus Tarvisinus, accola Venetus, dolens abesse sororem, obtinuit ab Eugenio Pontifice, ut in Monasterio Veneto sancti Nicolai de Muriano, suppresso Ordine sancti Benedicti, & per alia Monasteria distributis paucis Sororibus, quæ, laxatis habenis vitæ regularis, dissolute vivebant, instituerctur Ordo sanctæ Claræ, eoque transferri curavit sororem. Post biennium evocata est prædicta Felix, quæ tam insigni virtutis magisterio primas discipulas instruxit, ut intra brevissimi temporis spatium, inter præcipua urbis Monasteria potuerit referri. Septuaginta alit Sorores in summa & perfecta regularis vitæ observantia. Antiquum nomen *S. Nicolai* abiit in desuetudinem, & nunc vocatur *sanctæ Claræ de Muriano*.

Monast. Tarvisinum della Cella reformatur. Gonz. in Provin. S. anton. Mon. 4.

Monast. S. Nicolai Venetum.

LIV. Nobilis mulier Dorothea ex Comitibus de Panico Domicella Bononiensis, in civitate Paduana, nupta Bartholomæo (alii vocant Antonium) Urbinati, hoc anno obtinuit facultatem ædificandi Monasterium Clarissarum, sub stricta observantia, ad instar Monasterii Corporis Christi Mantuani: *Pia vota fidelium*, XVIII. Kalendas Octobris. Evocatis Magistris ex prædicto Monasterio Mantuano, Anna Valentini, Isabella Mutinensi, & Lucia Tridentina, etiant ipsa se eisdem conjunxit, assentiente marito, qui omni studio & solertia curavit sumptuose perfici domum, octoginta Sororum capacem, atque ultimam manum anno MCCCCXLVI. & paulo post sancti Bernardini nomen imponi. Prima Abbatissa fuit prædicta Anna; secunda, Fundatrix Dorothea. A Nicolao V. impetrarunt an. MCCCCL. ut strictissimam amplecti liceret paupertatem, nec ab ullo cogi possent, ut annuos reditus aut aliquas admitterent possessiones. Diploma sub illum annum dabimus in Regesto. Scribit Marianus, Bartholomæum seu Antonium hunc, ex Urbini partibus oriundum, genere nobilem, bonis moribus nobiliorem, Patavii studuisse, eamque doctrinæ famam obtinuisse, ut in Jure Cæsareo parem habere non videretur. Urbe donatus, & ad prima quæque munia vocatus, brevi eas assecutus est facultates, domos, & insigne Palatium, ut ad prædictæ nobilis Domicellæ nuptias aspirarit. Genuit ex ea liberos tres, totidemque femellas, quos, universa cura post matris decessum in se suscepta, curabat Dei timore imbuere. Decesserunt infantuli omnes anno uno ex pestilentia, quorum jactura internisque motibus a Deo vocatus, ut mundum relinqueret, collocavit filias in suo Monasterio, & ipse habitum sancti Francisci suscepit, sub quo in regulari observantia sanctissime vixit annis multis in continuis jejuniis, perpetua oratione ac sancta humilitate. Diaconatu initiatus, ad Presbyteratum noluit ascendere, indignum se judicans tanta dignitate. Prædicans ubique pœnitentiam magno cum animarum fructu, ad instar sancti Francisci sui præceptoris, grandævus decessit, magna pietatis opinione relicta.

Monast. S. Bernardini Paduanum.

Indid. Mon. in. Marian. c. 11. Portinar. lib. 9. c. 38.

Antonius Urbinas.

Monast. S. Claræ & S. Agnetis Hispalens.

LV. Monasteria duo Hispalensia sanctarum Claræ & Agnetis correctioni & visitationi fratris Joannis de sancta Anna, sacræ Theologiæ professoris, paulo antea functi Ministri provinciæ Castellæ officio subdidit, & Sorores ab omni gravamine exactionum & procurationum declaravit exemptas: *Sacræ Religionis*. Nonis Septembris. *Etsi personis quibuslibet*. VI. Kalendas Septembris. Reformationem Monasterii sancti Guillelmi extra muros Ferrarienses, propter varias, quæ occurrebant difficultates, primo, beato Joanni Capistranensi; secundo, Episcopo Ferrariensi; tertio, Ministro Generali hoc anno commisit Eugenius: *Sed cum tu ad præsens* (inquit in Diplomate ad Guillelmum) *pro negotio unionis Græcorum hic valde utilis & necessarius sis, & propterea ad dictam civitatem Ferrariensem in præsentiarum non possis accedere*: dat ei facultatem alium virum idoneum suo loco substituendi: *Romani Pontificis providentia*. V. Kalend. Martii. Substitutum denique alio Diplomate invenio fratrem Augustinum Florentinum, virum prudentem & religiosum, cum potestate amplissima, ut ex Monasteriis Corporis Christi Mantuano & sanctæ Claræ Tarvisino Abbatissam & Moniales seligeret, quæ huic reformationi normam darent & stabilitatem. Totus erat Minister Generalis in restituenda disciplina Monialium, valde per vetusta & numerosa Monasteria sub hoc tempus collapsa. Paulo post Capitulum generale reformavit Monasteria Avenionense & Assilianum, atque alia Gallicana, voluitque omnino renunciare curæ & regimini Monasterii de Longo Campo, diœcesis Parisien. propter inobedientiam Joannæ Saufes Abbatissæ & sequacium, quæ nolebant reformationem admittere. In Urbe reformavit sancti Cosimati, data Abbatissa ex Monasterio sancti Laurentii Panis-pernæ, Venosa de Abbate Mutinense, instituta Abbatissa Margarita de Gilviis ex Monasterio sancti Guillelmi Ferrariensi, inter plerasque dissolutas pia & tenaci disciplinæ regularis. Ravennæ duo Monasteria sanctæ Claræ & sancti Pauli, optimis legibus præscriptis. Mantuæ sanctæ Claræ, dato Correctore Guidone Ariminensi. In civitate Pistoriensi sedavit contentionem inter duo Clarissarum Monasteria circa festorum celebritatem. Decrevit ut in Monasterio, quod a sancta Clara nuncupabatur, solemniter ejus festivitas per Fratres celebraretur, cederetque illo die Monasterium alterum a sancto Joanne dictum, et si placeret, Dominica sequenti infra Octavam, solemni cultu suam veneraretur Institutricem. E regione in festis sanctorum Joannis Baptistæ & Evangelistæ cederet sanctæ Claræ Monasterium. Concessit Amadeæ Reginæ Cypri duos Fratres, qui semper & ad nutum tam pro confessione excipienda, quam pro negotiis conficiendis cohabitare possent in Regia.

Conv. S. Fructuosi Tertii Ordinis.
Monast. Betonæ S. Catarinæ.

LVI. Invenio hoc anno mentionem domus sancti Fructuosi Tertii Ordinis sancti Francisci, Astoricensis diœcesis in diplomate Eugenii, quo a decimis & quibuscumque liberat impositionibus: *Ad ea per quæ*. V. Idus Junii. Monasterium sanctæ Catarinæ de Betona Ordinis sancti Benedicti, diœcesis Assisiatis, Monialibus destitutum & ruinæ proximum, donavit Damianus Episcopus Doniæ, quondam Joannis Crispolti Betoniensis filiæ, ut simul cum aliis Sororibus inhabitarent. Donationem Pontifex confirmavit: *Humilibus supplicum votis*. Kal. Maii. Gonzaga longe aliter narrat; sed

Gonz. in Provin. S. Francis. Mon. 21.
Monast. S. Hieron. Florentin.
Monast. S. Margarita Senense.

hærendum potius est Bullæ narrationi. Nunc amplum est Monasterium, & Sorores habet sæpe quadraginta. Sororibus domus sancti Hieronymi Florentinæ noxam dimittit, quod collegialiter vivere & domum sibi regularem absque expressa Pontificis licentia statuere ausæ sint, eisque insuper quædam concedit privilegia: *Sacræ Religionis*. IV. Nonas Maii. Similiter

actum

actum est cum Sororibus domus sanctæ Margaritæ Senensis: *Sacræ Religionis*. IV. Nonas Julii.

LVII. Maria de Finali Tertii Ordinis Soror, rogavit sibi concedi oratorium seu capellam sancti Genesii Januensem, ad quam turbatim populus propter crebra miracula confluebat, & facultatem prope eam Cœnobium ædificandi sui Instituti. Veritatis indagationem commisit Pontifex Abbati Monasterii sancti Siri: *Piis fidelium votis*. VI. Idus Augusti. Domibus omnibus per beatam Angelinam erectis auctoritatem impertiit, Confessarium habendi, quem vellent, discretum Presbyterum, qui etiam ministraret Sacramenta: *Sacræ Religionis*. IV. Nonas Julii. Indultum hoc ad alia Monasteria & Sorores, quæ postea receptæ sunt, extendit, ita deprecante Magdalena Perusina generali Ministra: *Deo devotarum*. III. Idus Aprilis. Sororibus Monasterii sancti Francisci de eleemosynis (causam hujus nuncupationis dedimus alias) Neapolitani, Tertii Ordinis sive de pœnitentia facultatem dedit lucrandi intra suam clausuram omnes indulgentias, quas statutis diebus in aliis urbis Ecclesiis fideles percipiunt: *Odor famæ bonæ*. V. Idus Julii. Sororibus universis ejusdem Instituti, nuncupatis *Collegii Perusini*, plurima confirmavit statuta, rudi tamen Minerva compacta. A tempore autem Bonifacii IX. dicunt se habuisse generalem Ministram: *Sedis Apostolicæ providentia*. XVIII. Kalend. Februarii.

Monast. S. Genesii Januen.

Tom. 6. anno 1320. n. 14.

Sorores collegii Perusini.

LVIII. Privilegiorum omnium a Clemente IV. Fratribus Minoribus concessorum, uberrimum Diploma confirmavit, deprecante Guillelmo Generali Ministro: *Licet debitum pastoralis officii*. IV. Idus Novembris. Clarissas omnes ab Ordinariorum jurisdictione eximit, & a solvendis pedagiis ac contributionibus absolvit: *Licet Romanus Pontifex*. Idibus Augusti: *Dudum videlicet*. VIII. Kalend. Martii.

Confirmantur privilegia.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Sub finem anni proxime præteriti, ab octavo nempe mensis Octobris usque ad finem Decembris Ferrariæ plures habitæ fuerunt publicæ sessiones a Patribus Synodi illuc congregatis cum Eugenio Papa, adsistentibus cum Joanne Paleologo, Patriarcha Constantinopolitano, aliisque Ecclesiæ Græcæ Prælatis; in quibus quidem sessionibus de præcipuis controversiis, quæ agitantur inter Latinos & Græcos actum est: at ibidem prosequi tanti momenti negotium non permisit, quæ grassabatur pestis; quamobrem Sedem mutare oportuit, & Synodum transferre Florentiam, urbem omnibus gratam; obstrepentibus interea Patribus Basileæ congregatis ac extrema meditantibus.

„ II. Perusii per ea tempora inter Sorores Ordinum sancti Patris Dominici, & sancti Patris Francisci de Pœnitentia, litem & controversiam vigentem Episcopus loci diremerat, & interposito decreto, ambas partes concordaverat: porro Pontifex hujusmodi Antistitis decretum suis litteris Apostolicis confirmavit pridie Kalendas Martii: *Humilibus &c.* sed III. Idus Aprilis fratri Benedicto non tantum permisit transitum ad Patres Benedictinos: *Sedes Apostolica &c.* sed etiam impertito beneficio absolutionis, possessionem cujusdam Prioratus retinere indulsit: *Religionis zelus &c.* & XII. Kalend. Julii quemdam Fratrem Alphonsum volentem ad eosdem abire permisit: *Religionis zelus &c.* VI. vero Kalendas ejusdem Alberti Episcopi Astensis duarum Ecclesiarum unionem factam & supra a nobis relatam confirmavit: *Humilibus supplicum &c.*

Indic. ex Vatic.

Ex Archiv. Conventus Cunei S. Mar. Angelorum

Ad an. 1438. n. 4.

" Ad rei vero hujusmodi pleniorem intelligentiam, litterarum Pontificis " tenorem, qui est ut sequitur, offerimus.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilecto filio Abbati Monasterii sanctorum Victoris & Constantii, Diœcesis Taurinensis, salutem & Apostolicam benedictionem.

" 1. *Humilibus supplicum votis libenter annuimus, eaque favoribus " prosequimur opportunis. Exhibita siquidem Nobis nuper pro par- " te dilectorum filiorum Syndicorum & Communitatis Oppidi Loci de Cu- " neo, Montis-Regalis Diœcesis petitio continebat: quod alias Venerabilis " frater noster Albertus Episcopus Astensis, tunc dicti loci Ordinarius, at- " tente considerans, quod in Domo sive Capella sanctæ Mariæ de Angelis " nuncupata, pro usu & habitatione Fratrum Ordinis sancti Francisci de " Observantia nucupatorum, deputata, in qua plures Fratres ejusdem Ordinis " in Divinis laudabiliter Deo serviebant, & ad illam Christifideles in mul- " titudine copiosa, causa devotionis affluebant in dies; propterea & ex certis " aliis rationabilibus causis, Ecclesiam sancti Michaelis extra Muros novos " dicti Oppidi; quæ licet olim Parochialis foret, tamen successu & malitia " temporis causante, in suis structuris & ædificiis, ut pote pro magna parte " ad aream prostrata, collapsa & ruinæ supposita, ac cultu & divinis Offi- " ciis penitus & diutius destituta erat; cum omnibus juribus & pertinentiis " suis, dictæ Domui sive Ecclesiæ sanctæ Mariæ in perpetuum, auctorita- " te ordinaria univit, annexavit & incorporavit, ac illam pro usu & habi- " tatione eorumdem Fratrum, ac per eos reparandam, tenendam & possi- " dendam concessit & donavit; prout in quibusdam litteris authenticis desu- " per confectis, ipsius Alberti Episcopi sigillo munitis, dicitur plenius con- " tineri.*

" 2. *Cum autem, sicut dicta petitio subjungebat, quamvis ipsi Fratres " in dicta Domo degentes, eamdem Ecclesiam sancti Michaelis in ejusmodi " ædificiis sumptuoso opere reparare inceperint; de juribus tamen unionis, " annexionis, incorporationis, necnon concessionis & donationis hujusmodi " hæsitantes, ac super illis in futurum molestari posse formidantes, opus in- " cœptum perficere & ad effectum perducere distulerunt & defecerunt.*

" 3. *Pro parte Syndicorum & Communitatis prædictorum, Nobis fuit " humiliter supplicatum, ut unioni, annexioni, incorporationi, necnon con- " cessioni & donationi præmissis, pro illarum firmiori subsistentia, robur " Apostolicæ confirmationis adjicere, de benignitate Apostolica digna- " remur.*

" 4. *Nos igitur, qui de præmissis notitiam non habemus, hujusmodi sup- " plicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, " quatenus de præmissis & eorum circumstantiis universis, auctoritate nostra " te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi ita esse repere- " ris, super quo tuam conscientiam oneramus, unionem, annexionem, in- " corporationem, necnon concessionem & donationem prædictas, & quæcum- " que inde sequuta, eadem auctoritate nostra approbet, pariter & confirmet, " supplendo omnes defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Non ob- " stantibus Constitutionibus Apostolicis, ac Statutis & consuetudinibus dicti " Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate*

alia

„ *alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Florentiæ,*
„ *anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXXXIX. VI. *Kal. Junii Pontificatus*
„ *nostri, anno* IX.

„ *V. V. V. Planidis de Urbino.*
„ *Pro A. Dardanono. A. Destrata.*

„ III. Quod attinet ad nominatos in Bulla Fratres Ordinis sancti Francisci de Observantia &c. dictos in Instrumento Alberti Tertii Ordinis sancti Francisci &c. ac tertiam Regulam professos &c. Animadvertendum est, iis temporibus nomen Observantiæ non fuisse simpliciter specificativum eorum, tunc Fratrum reformationis Ordinis Minorum, ut postea sub Leone X. statuente, ut omissa diversitate nominum, de cetero Fratres Minores sancti Francisci Regularis Observantiæ, vel simul vel disjunctive nuncupentur & nuncupari possint & debeant; etiam enim & alii a reformato Regulari modo viventes, Regularis itidem Observantiæ dicebantur. Cum alioquin in Regesto Ordinis his temporibus Vicarii præfatorum Fratrum dicerentur Vicarii locorum devotorum, ut animadvertit Waddingus; erant ergo illi, quos in diplomate vocat Eugenius sancti Francisci de Observantia, revera Tertii Ordinis, & non primi qui dicitur Minorum, a regulari vita, quam ducebant exactam, de Observantia vulgo nuncupati. Quod etiamnum picturæ antiquissimæ illius ædis, quam sub titulo sanctæ Mariæ Angelorum incolebant, apertissime convincunt, inter quas ea Alphonsi Galindres Hispani devota & Religionem spirans conspicitur, in Tertiariorum habitu ostendens quæstuationem panis, quam humiliter facere consueverat. *Wadding. ad an. 1438.*

„ IV. Ab anno igitur proxime præterito haud ante Gaspardus, & Alphonsus Ecclesiis præfatis, eo quo desideraverant modo vestiti, magno fervore reparationi Ecclesiæ sancti Michaelis, quondam parrochialis, studere cœperunt; & sibi concesso contiguo agro a Joanne Tortello piissimo cive Cuneate, sumptuoso opere inchoato (ut legitur in diplomate) ampliationem ejusdem aggressi sunt, relicto Oratorio sanctæ Mariæ Angelorum, cujus titulum & imaginem pluribus miraculis corruscam ad hanc transtulerunt. At hæc inter, adjudicato Cuneo Episcopo Montis-Regalis, dubitantes de validitate unionis præfatarum Ecclesiarum & earumdem concessionis sibi factæ, opus distulerunt, quousque Cives Breve præfatum, & ab Abbate sanctorum Victoris & Constantii, cui directum erat, sententiam favorabilem obtinerent: quibus tamdem habitis, Ecclesiam perfecerunt, sibique aliquot Cellulas paupertati, quam profitebantur, non adversantes, ad usum construxerunt.

„ V. Interea, IV. Kalendas Junii Jordanus Ursinus Romanus Cardinalis Ordinis Protector decessit; in cujus locum fratres Julianum Cardinalem Cæsarinum postularunt & obtinuerunt. Sed Pontifex V. Idus Junii Fratres Tertii Ordinis S. P. Francisci Asturicensis a solutione decimarum & aliarum impositionum exemit: *Ad ea per quæ &c.* & Episcopo Ravennati circa visitationem Monasterii sancti Guillelmi Ferrariæ scripsit: *Humilibus supplicum &c.* X. Kalendas Julii; sed VII. Kalendas Patres Concilii Basileensis depositionis sententiam in Eugenium tulerunt. Quando hic immotus & constans unionem Ecclesiarum Latinæ & Græcæ feliciter concludebat; & quidem pridie nonas ejusdem lecta est in Concilio definitio Articulorum, de quibus inter Græcos & Latinos disceptabatur, videnda apud Annalistam & alios; postea vero V. Idus ejusdem „ lit- *Litteræ Pontificiæ.* *Patres Concilii Basileensis proferunt sententiam in Eugenium.*

,, litteras expedivit pro Monasterio nuncupato de Paradiso Clarissarum
,, Constantiæ Urbis, circa dispositionem fructuum: *Debitum Pastoralis &c.*
,, Et XII. Kalendas Augusti, firmata duarum Ecclesiarum Orientis & Oc-
,, cidentis unione, Joannes Paleologus Græcorum Imperator cum suis Flo-
,, rentia discessit redux in Patriam: VI. subinde Idus Augusti Aldonsæ
,, Abbarissæ sanctæ Agnetis Hispalensis aliqua bona indulsit: *Exigit ma-*
,, *gnæ &c.* & eidem VI. Kalendas Septembris Cameram cum omnibus uten-
,, silibus concessit: *Sinceræ devotionis &c.* Ad Ætiopes cum expediret fra-
,, trem Albertum Sartianum, præter alias, pro eodem V. Kalendas Se-
,, ptembris, ad Joannem Presbyterum Æthiopiæ Imperatorem litteras
,, transmisit: *Protulit sæpe &c.* & VI. Kalendas Octobris fratrem Nicolaum
,, dimisit ad Benedictinos: *Sedes Apostolica &c.* At VI. Kalendas Novem-
,, bris, vel IV. Kalendas ejusdem, ut ajunt alii, Albertus Imperator Stri-
,, gonio Viennam proficiscens, in Vico Nesmel, cum annum unum dumta-
,, xat, menses novem, dies duodetriginta regnasset, alvi profluvio letha-
,, lique dysenteria, magna Reipublicæ Christianæ jactura decessit, vir
,, apprime laudatus. Sed Pontifex, IV. Idus hujus ejusdem mensis pri-
,, vilegia Ordini concessa ab Alexandro IV. confirmavit: *Iis, per quæ &c.*
,, quo tempore Episcopo Montis-Regalis mandavit ut absolveret quemdam
,, fratrem Petrum, & absolutum dimitteret ad Augustinianos: *Apostolicæ*
Patres Basileenses eligunt in Pseudo-Papam Amadeum VII. ,, *Sedis &c.* IX. autem Novemb. Concilii Basileensis Patres Amadeum VII.
,, qui rerum humanarum pertæsus, traditis Ludovico filio sceptris Ducali-
,, bus, anno MCCCCXXXVIII. cum Mauritianis equitibus, quos instituerat,
,, Ripaliam, ad lacum Lemanum senex contemplationis ergo secesserat, &
,, cum illis ibi solitariam vitam agebat, concordibus votis in Pontificem
,, maximum elegerunt, & Felicem V. proclamarunt, illique obaudiebant
,, Galli, Germani, Aragonii, & Longobardi; sicque novum schisma in
,, Ecclesia factum est. Joannes Dullionus ait, id antea factum non fuisse,
,, quod Sigismundus & postea Albertus Imperatores eorum Patrum cona-
,, tibus restitissent. Sed illis sublatis, habito consensu Regum Franciæ &
Doll. cit. fol. 437. ,, Aragoniæ, necnon Philippi Mariæ Sfortiæ Mediolanensium Ducis & ejus-
,, dem Amadei Generis, ad eam resolutionem devenisse. At nihilominus
,, imperterritus Eugenius, locum & dignitatem conservabat, & XVIII. Ka-
,, lendas Decembris confirmatis privilegiis aliis, quæ Ordini nostro con-
,, cesserat Bonifacius VIII. *Iis, quæ per Romanos &c.* & revocata unione
,, facta Monasteriorum sanctæ Claræ, & sancti Petri martyris Reginen. *Ad*
,, *providentiam &c.* Prælatis Reginensibus mandavit, ne præfatam unio-
,, nem permitterent: *Dudum siquidem &c.*
Fr. Desiderius Lotharin. ,, VI. Vita interea & doctrina insignis egregie micabat venerabilis Pa-
Firman. tract. 1. ,, ter frater Desiderius Lotharingus Prædicator Generalis, & dignus san-
,, cti Bernardini Senensis socius, qui ab Auctore Firmamenti trium Ordi-
,, num, sub Ministro Generali trigesimo Angelo Salveto, necnon ab Ar-
,, thuro Monasteriensi in suo Martyrologio Franciscano memoratur.
,, Florebat autem hoc anno, XV. Kalendas Decembris, in Gallia honori-
,, fice sepultus. Venerabilis etiam Christi servus frater Bartholomæus Ur-
,, binas ejusdem temporis fuit. Nobili genere natus, bonis moribus nobi-
,, lior Patavii studuit, eamque doctrinæ famam obtinuit, ut in jure Cæsareo
,, parem habere non videretur. Urbe donatus, & ad prima quæque munia
,, vocatus, brevi eas assecutus est facultates, domos & insigne palatium,
,, ut ad Illustris Domicellæ, Dorotheæ nomine, ex Comitibus de Panico,
,, nuptias convolaverit, ex qua multiplicem prolem genuit. Verum omni-
,, bus

„ bus liberis pestilentia sublatis, quorum jactura, internisque motibus a „ Deo vocatus, ut mundum relinqueret, uxor, ipso assentiente, cum filiabus Monasterium ingreditur; ipse vero S. P. Francisci habitum suscepit, „ sub quo in regulari Observantia sanctissime vixit annis multis, in continuis jejuniis, perpetua oratione & sancta humilitate. Diaconatu initiatus, ad Presbyteratum noluit ascendere, indignum se judicans tanta dignitate. Prædicans ubique pœnitentiam, magno cum animarum fructu, „ ad instar S. P. Francisci, grandævus decessit, magna pietatis opinione „ relicta, ibidem in dominio Venetorum, anno salutis MCCCCXXXIX. VII. „ Idus Augusti. A Thoma de Mantua frater Illuminatus Hetruscus laicus, „ oratione, virtute & religiosa perfectione insignis commemoratur obiisse „ Florentiæ hoc pariter anno, de quo pariter agit Arthurus, ad diem IX. „ Julii. Soror Claudia a Corcæyo virgo, comes & socia intima fuit beatæ Coletæ Boylettæ, a qua instituta prima Abbatissa Monasterii Poliniacensis, circa annum MCCCCXX. illud maxima prudentia & admirabili vitæ sanctitate rexit. Migravit autem ad Sponsum ibidem in Territorio „ Vesuntino, VI. Idus Augusti, anno MCCCCXXXIX. agunt vero de ea Foderetus, & Abbas Villæus, quos citat Arthurus. Tandem moneo Lectorem, Waddingum ad hunc annum n. 29. iterum loqui de Galeatio „ Sfortia conjuge Baptistæ de Malatestis fundatricis Monasterii Pisauriensis &c. quod esse nequit, ob dicta superius. Etenim non Galeatius, sed „ Philippus Maria Vice-Comes eo tempore Dux erat Mediolani, & Gener Amedei VII. Sabaudiæ Ducis, electi Basileæ in summum Pontificem. „ Waddingus item hic n. 39. expendens fratris Francisci de Ruvere, qui „ postea fuit Sixtus IV. primordia vitæ & Religionis, Gentis Ruvereæ originem dicens, ait. Circa annum Domini DCC. originem habuit in Augusta „ Prætoria Taurinorum a Ragumberto Duce Taurino, Pauli Diaconi historia memorando &c. At Gens Ruverea non in Augusta Prætoria, sed in „ Augusta Taurinorum primas suæ nobilitatis radices jecit, in qua Ragumbertus, vel potius Hermundus Longobardici generis Heros morabatur; „ Augusta enim Prætoria Ducatus Augustani caput, inter montes præruptos, supra Ypoream, vel Eporediam est; & numquam Ruvereos edidit, vel nutrivit, aut venerata est. Bene quidem Taurinorum Augusta „ in Pedemontio, in qua nata feliciter crevit, opibus, titulis & ditionibus „ clara.

Fr. Illuminatus Laicus claret. *Thom. Mantuan. in Catal. SS. & BB. Mart. Franc.*

Sor. Claudia a Corceyo sanctitate celeb.

Arthurus ad diem 8. Aug.

AR-

ARGUMENTUM.

Fridericus III. Austriacus ad Imperium evehitur. Guillelmus Generalis Minister, Joannes Capistranus & Petrus Cardinalis Fuxensis impigre pro Eugenio Pontifice contra Felicem Anti-Papam apud Principes collaborant. Jacobus de Primadiciis & Antonius Trojanus amandantur Commissarii Sedis Apostolicæ ad diversas nationes Orientales, ad quas etiam pergit beatus Jacobus Picenus. Bernardino Senensi datur facultas socium in regimine assumendi. Ille Regulæ explicationem suis subditis transmittit. Celebrantur Comitia generalia. Philippi Norreys in Religiosos calumniæ condemnantur. Diem obeunt Thomas Campensis, Margarita Fulginas, & Francisca Assisias, pietate & virtute insignes. Creantur Episcopi & Inquisitores. Florent viri docti. Multa indulget Pontifex Fratribus Observantibus. Construuntur Cœnobia.

Fridericus III. creatur Imperator.

Cuspinian. in Friderico III. Naucler. generat. 43. Mutius lib. 28. Chronicor. Germ.

I. Vacante Imperii sede, quod anno narravimus præcedente, III. Kal. Aprilis Fridericus hujus nominis III. Ernesti Austriæ Ducis filius, Austriæ, Styriæ, Carinthiæ Dux & Comes Tyrolis, Princeps Catholicus & pius, ætate florida, quem sapientiæ gravitas & vitæ integritas comitabatur, juvenis adhuc maximi animi, electus est in Regem Romanorum. Omnes boni Principis virtutes videntur in hunc a Deo collatæ fuisse. Erat enim statim a primis annis sobrius omnino, quod rarum consuevit esse in istius loci hominum genere; cupidusque erat multa cognoscendi, propterea peragravit adolescens, summo judicio præditus, longissimas terras, ut instituta moresque hominum videret. Ivit etiam pietatis ergo priusquam imperaret, Hierosolymam, magnaque cum gloria rediit. Humanitate etiam & benignitate erga suos & omnes mortales fuit insigni, qua sibi viam ad Imperium aperuit. Electus Aquisgranum descendit, ibique præsentibus quamplurimis Principibus, diadema regni Germaniæ suscepit. Ceterum, quod multi Principum electorum non satis Eugenio æqui, multa contra Pontificem jactarent, necnon Concilii generalis auctoritatem magnificarent, non ita facile Fridericus Eugenio adhæsit, sed in neutralitate aliquanto tempore permansit; donec postea Basileenses invitaverit ad Concilium verum & indubitatum celebrandum, ubi neque Felix Anti-Papa præsideret, neque Eugenius jurisdictionem exerceret. Ad extremum neutralitate relicta, contemptoque Felice, ad Romanum Pontificem transivit; adeoque in schismate extinguendo laboravit, ut Felicis filio Ludovico, Sabaudiæ Duci persuaserit, patrem inclinaret ut Pontificatum, omnibus jam Europæ Principibus odiosum, arctissimis etiam limitibus contentum, sponte deponeret, & pacem Ecclesiæ restitueret. Ita factum sub Nicolao V. quod sub annum MCCCCXLIX. opportune narrabo.

Ann. 1439. n. 1. & seqq.

II. Etsi vero Eugenius Pontifex, prout relatum est, Ecclesiam Græcam cum Latina unierit, hisque adsociaverit Armenos, ingenti suo gaudio, & æterna nominis gloria, videbat tamen præ oculis ipsos Latinos inter se divisos, perniciosissimumque schisma suscitasse. Non minori cura malum hoc tollendum judicavit, probe sciens majorem afferre perniciem domestica dissidia quam externa. In eo itaque omnem posuit cogitatum, ut Basileense conciliabulum dissiparet, & creatum a sectariis Felicem Anti-Papam deprimeret. Præcipui Basileensium fautores & tutores erant Carolus VII. Gallorum Rex & Duces Mediolanensis, ac Burgundus. Ad primum, apro-

probante sacro consessu Cardinalium, quorum nullus ad iratum Regem audebat proficisci, destinavit Legatum fratrem Guillelmum, Generalem Ministrum, fidum operarium, in multis probatum Galloque gratissimum. Plurima virtute & sermonis facundia adeo profecit, ut Eugenio non modo reconciliarit Regem, alias infensum, sed & fautorem & sequacem fecerit, ac tamquam sceleris ultorem in Basileenses concitarit. Misso enim cum equitatu Delphino, Conciliabulum post aliquot annos funditus de iniquo præsumptionis culmine dejecit, & ad nihilum redegit. Non minus præstitit beatus Joannes Capistranensis etiam ab Eugenio missus; nam & Ducem Mediolanensem Philippum Mariam, alioquin Eugenio infensum, & Burgundum Philippum alterum cum aliis multis Felicianæ parti detraxit & Eugenianæ adjunxit. Ea erat ubique de Capistrano opinio, eaque omnium erga eum veneratio, ut non modo tamquam Sedis Apostolicæ Legatum, verum & tamquam Angelum e cœlo delapsum summis honoribus exciperent. Burgundi conjux placari non potuit, nisi magnis itineribus accederet, aspectu consolaretur, & infantulo filio bene precaretur. Schismatici & Felicis sectarii ex adverso insidias struere, mortem machinari & venenum bis propinare. A multis magnisque periculis Dei gratia liberatus, simul cum Guillelmo ad Eugenium rediit, a quo uterque honorifice habitus est, & nobili in Cardinalium consessu cohonestatus elogio.

Guillelmus Generalis Minister mittitur Legatus ad Carolum Regem Galliæ.

Capistran. Eugenio reconciliat Duces Mediolanen. & Burgundum.

III. Antequam hos mitteret, sciens probe quantæ erat auctoritatis inter Galliæ Principes frater Petrus de Fuxo Cardinalis Legatus Avenionensis, anno proxime elapso, ut electus est Felix a Basileensibus, scripsit ad eumdem Legatum gravissimam epistolam, atque inter alia ait: *Ut sicut olim in extinctione idoli de Paniscola sapienter & viriliter laborasti, ita & nunc te acturum esse speramus adversus eos qui simile idolum erigere & Ecclesiam unitam scindere moliuntur.* Pro viribus restitit Petrus; at inimicorum Basileensibus adhærentium, vi majori & potentia Avenione & Venaissini Comitatu dejectus, advocato fratris, Joannis Comitis auxilio, Avenionem iterum, totumque Comitatum suis propriis expensis Romanæ Ecclesiæ recuperavit, ut supremis suæ voluntatis tabulis ipse declarat: *Cœpimus de nostro proprio solvere stipendia omnibus, & mensibus duobus mansimus, & dicimus in veritate, quod quando venimus ante civitatem Avenionensem, habebamus de nostris propriis quinquaginta millia scutorum auri & mille marcas argenti; quæ omnia exposuimus: & cum intravimus prædictam civitatem, eramus debitores in summam centum mille florenorum monetæ currentis; quæ omnia de nostris propriis solvimus.* Suam etiam interposuit ubique operam cum Regibus Hispaniarum & Galliarum, quorum erat consanguineus, ut vero Pontifici Eugenio adhærerent, neque aliquando destitit, donec schisma sub Nicolao V. penitus sublatum est.

Petrus Cardinalis de Fuxo pro Eugenio viriliter decertat.

IV. Ad nationes multas, easque ferme innumeras, destinavit hoc anno Eugenius Jacobum de Primaditiis Bononiensem, Armenorum, uti diximus, ad Synodum Florentinam conductorem, suumque instituit Vicarium in partibus Orientis & Septentrionis, maxime in Caffæ & Peræ urbibus, in terris Sarracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Æthiopum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Syrorum, Persarum, Medorum, Ziforum, Ruthenorum, Jacobitarum, Nubianorum, Nestorianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Turcarum, Stelitorum, Tartarorum, Pannonum, Hungarorum minoris Hungariæ. Omnes has nationes enumerat Pontifex in litteris commissionis, in quibus Nonis Julii datis, eadem concedit privilegia, quæ supra diximus

Ann. 1439. n. 7. Jacobus Primaditius mittitur ad innumeras nationes.

 tri-

Ann.1439. n.17. tribuisse beato Alberto Sartianen. Die sequenti dedit illi curam explicandi quamdam controversiam ortam in urbe Litii in regno Neapolitano, circa communionem Paschalem, scriptis litteris in hanc formam.

Dilecto filio Jacobo de Primaditiis de Bononia, Ordinis Minorum de Observantia regulari &c.

Ex autographo. Explicatur dubium de communione Paschali.

V. F*Ide digna relatione percepimus, in civitate Litii non parvam per hæc tempora excitatam fuisse commotionem de die debitæ perceptionis sacratissimi Corporis Domini nostri Jesu Christi, & per aliquos Religiosos esse assirmatum, quod non communicantes actualiter in die Resurrectionis Dominicæ mortaliter peccarent, etiamsi in die Jovis sancti & aliis quibuscumque diebus infra annum pluries & frequentatis vicibus communicassent, quod piis auribus est audire molestum. Recolimus alias per quoddam nostrum Breve scripsisse venerabili fratri nostro Episcopo Litiensi, quod intelligebamus satisfactum esse, si paulo ante vel paulo post diem Resurrectionis Domini quis communicet: mirati sumus, quod postmodum nova controversia revixerit; sed inimicus homo superseminavit zizania. Nos igitur cupientes purgatum triticum in horreum Domini congregare, & inutilibus contentionibus dare finem: attendentes juxta doctrinam beati Augustini, quod solent circumstantiæ scripturarum illuminare substantiam veritatis, & non solum adjacentia, sed etiam præcedentia & subsequentia verba sunt consideranda prudenter, cum dicat Canon Ecclesiæ:* Omnis utriusque sexus fidelis saltem semel in anno confiteatur, *& infra:* Suscipiens ad minus in Pascha reverenter Eucharistiæ sacramentum, *& sequitur*, nisi de proprii Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab ejus perceptione duxerit abstinendum: *dicimus expresse non intentionis Legislatoris fuisse animas illaqueare fidelium sub culpa mortali ad communicandam præcise in die Resurrectionis Dominicæ; sed terminum statuisse a Pascha ad Pascham; cum dicit* semel in anno, *& infra* ad minus in Pascha *&c. Mens enim magis, quam verborum sonus est attendenda discrete. Intelligimus itaque optimo jure satisfactum esse Canoni, si in hebdomada sancta, vel infra octavam Paschæ Resurrectionis Dominicæ, secundum meliorem dispositionem conscientiæ & aptiorem mentis devotionem, fideles præparatione debita sanctum Eucharistiæ pignus accipiant, & cum Domino Pascha celebrent ad salutem, & huic sententiæ omnes volumus acquiescere. Quare devotioni tuæ committimus, ut prædicta, ubi oportere intelligas, populis nota facias. Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo nostro secreto, die* VIII. *Julii* MCCCCXL. *Pontificatus nostri anno* X.

Aug. lib. 3. de doctrin. Christ. c. 1. & seqq.

De poenit. & remiss.

Fr. Anton. Trojanus designatur Pontificius Cómissarius in Oriente.

VI. Partim ad supradictas nationes, partim ad alias Commissarium ablegavit Sedis Apostolicæ fratrem Antonium Trojanum provinciæ sancti Angeli, virum utique doctum & in rebus agendis peritum. Transfretavit iterum sub initium anni MCCCCXLII. invenio enim in registro Ordinis multa ei concedi a Ministro Generali, ut commodius & melius peragere posset in illis partibus, quæ sibi injuncta erant ab Eugenio. Datæ sunt litteræ Generalis Florentiæ, VI. Januarii anno MCCCCXLII. Do hic Pontificiæ missionis instrumentum.

Di-

Dilecto filio fratri Antonio Trojano Ordinis Minorum, in provinciis Tartariæ, Asfyriæ, Persiæ & Æthiopiæ, ac apud nationes Maronitarum, Drusolitarum, Nestorianorum & Surianorum, locis Terræ sanctæ exceptis, Commissario nostro &c.

VII. Dum onus universalis gregis Dominici, superna nobis dispositione injunctum diligenter attendimus, & nostrum prospicimus imperfectum, videntes quod nequimus circa singula per nosmetipsos exsolvere debitum Apostolicæ servitutis, nonnumquam viros sanctimoniæ & scientiæ fulgore præclaros, in quibus fervor orthodoxæ fidei ac timor Domini sanctus permanet, in partem laboris nostri vocamus, ut ipsorum salubri cooperatione, ministerium nobis injunctum, favente divina gratia, facilius & efficacius exequi valeamus. Sane licet cunctorum Christifidelium salutem intenta mentis acie prosequi & curare ex Apostolicæ servitutis officio teneamur, divinis tamen edocti sermonibus, ex centum ovibus unam amissam, ceteris fere neglectis, reducendam præcipue curare debemus, cum & ad oves eas, quæ perierant, missam se sapientia ipsa declaret. Attendentes itaque quod ex omni genere humano multi sub Dominici gregis titulo & nomine requiescunt, sed per devia quæque longe a luce veritatis aberrantes, per tenebras evagentur, & sic in magna messe paucissimos operarios esse videamus; ad personam tuam, quæ quidem potens opere & sermone in magnis & arduis nobis familiari experientia comprobata est, dirigentes aciem mentis nostræ, ac sperantes quod ea, quæ tibi committenda duxerimus pro honore Dei & propagatione Christiani nominis diligenter & fideliter prosequeris: te in provinciis Tartariæ, Asfyriæ, Persiæ & Æthiopiæ; necnon apud nationes Maronitarum, Drusolytarum, Nestorianorum & Surianorum, locis Terræ sanctæ exceptis, Commissarium nostrum facimus, constituimus & etiam deputamus. Volentes, ac præsenti tenore statuentes, quod tu & qui pro tempore fuerit in dictis partibus a te substitutus, super Conventus ac personas Conventuum illam potestatem, facultatem & arbitrium habeatis, quam Generalis ipse, si adesset, habere dignoscitur: sic tamen ut tu & substituti præfati & vobis subjecti Fratres per omnia dicto Generali obedire & subesse teneamini, præterquam in iis, quæ huic mandato & commissioni nostræ derogare & obviare censeantur. Fraternitates insuper seu societates, si quas pietati idoneas esse prospexeritis, cum opportunis constitutionibus ordinare, & ad Tertiam Ordinem beati Francisci, ad habitum & professionem recipere, & in eodem Ordine visitatores & alios officiales instituere valeatis. Quarum omnium tam dicti Tertii Ordinis, quam Congregationum singulis personis in dictis Congregationibus perseverantibus omnium peccatorum remissionem in mortis articulo, ac vero pœnitentibus & confessis, auctoritate Apostolica impendere valeas & valeant; necnon Fratribus, de quibus tibi aut eis videbitur, ut ad partes prædictas vadant, qui etiam tibi & illis obedire teneantur, præcipiendi & mandandi, ipsosque ad alias quascumque mundi partes cum facultatibus & auctoritatibus supradictis dirigendi, ac notarios ad actus publicos in favorem fidei conscribendos, creandi & instituendi, simili auctoritate concedimus. Volumus autem, quod per quascumque litteras Apostolicas Generali Ministro dicti Ordinis, seu aliis quoquomodo concessas & concedendas in posterum, gratiæ, indulta & alia supradicta nullatenus intelligantur revocata. Non obstantibus Apostolicis, ac in generalibus ac specialibus Conciliis editis constitutionibus & ordinationibus, statutis quoque & consue- Ex lib. 5. Bullar. fol. 106.

tudinibus Ordinis prædicti, ceterisque contrariis quibuscumque, etiamsi de ipsis &c. præsentibus adversentur, prorsus volumus hac vice dumtaxat derogari, ipsis aliter in suo robore permansuris. Nulli ergo &c. Datum Florentiæ, anno MCCCCXL. XVIII. *Kal. Januarii, anno* X.

Jacobus Picenus transfretat in Orientem.

VIII. B. Jacobum Picenum ex Hungariæ partibus regressum, postquam Paduæ Quadragesimali tempore prædicaverat, licentia donavit ad partes Orientales proficiscendi, & honorifico affecit munere Inquisitoris. Transfretasse mihi constat ex aliis scripturis, & in insula Cypro aliqua se digna perpetrasse, & egregie ibidem prædicasse mihi compertum est ex variis monumentis: rediit tamen in Italiam anno sequenti.

Dilecto filio fratri Jacobo de Marchia Ordinis Minorum, Paduæ.

Ex ipso autographo.

IX. *Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Intelleximus quod, cum a partibus Hungariæ ideo discesseris, quia aer ille tibi summe erat nocivus, hoc anno in civitate Paduana prædicaveris, audito de Fratribus Ordinis tui, qui mittuntur ad partes Orientales, quod libenter illuc accederes, ubi aer calidus tuæ complexioni esset accommodatior, & multa bona pro animi tui fervore sperares operari. Quare pio hujusmodi desiderio tuo occurrere cupientes, devotioni tuæ ad meritum sanctæ obedientiæ injungimus, ut cum primo Fratrum tui Ordinis passagio, in quo multi navigent Fratres, tu etiam vadas. Absolventes te ab omni alio sive nostro sive Generalis tui mandato, concedentes, quod ipsum in omnibus illarum partium locis, in quibus Ordo tuus Inquisitores hæreticæ pravitatis habere consuevit, tu ipsum officium exerceas. Et similiter, si ad aliqua accesseris loca, in quibus Fratres Ordinis Prædicatorum consueverunt habere dictos Inquisitores, nec ullus ipsorum aut eorum Vicarius adesset, tu in eorum absentia vices possis supplere. Alias autem gratias, ad officium absolutionis pertinentes, tibi auctoritate nostra poterit impertiri dilectus filius frater Jacobus de Primaditiis qui est in partibus illis Generalis Ministri Vicarius. Datum Florentiæ sub annulo nostro secreto, die* V. *Aprilis* MCCCCXL. *Pontificatus nostri anno* X.

S. Bernardino datur in regimine coadjutor.

X. Sanctus Bernardinus Senensis ætate longa gravatus, multisque laboribus & doloribus confectus, Vicariatus Generalis curam, quam invitus susceperat, hoc anno deponere tentavit. Noluit Pontifex assentiri, probe sciens quantum profecerit Institutum sub viri sapientissimi disciplina. Ut vero laborem alleviaret, auctoritatem impertiit, quem vellet, coadjutorem assumendi, qui eadem per omnia polleret potestate, ad suum tamen nutum promovendum vel amovendum. Exscribo concessionis formulam ex ipso autographo, quod Vir sanctus per triennium secum deportabat: quod tamquam rem sacram ex longo usu & frequenti Viri sancti tactu reverentia dignam, inter hujus Collegii reliquias decenter reposui.

Dilecto filio fratri Bernardino de Senis Ordinis Minorum in observantia regulari viventium Vicario in partibus Italiæ.

Ex autographo.

XI. *Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Multis sæpenumero referentibus, ipsaque experientia quasi quotidiana percepimus, devotas Ordinis tui familias, Omnipotentis Dei miseratione, in re-*

regulari observantia dudum florentes, augeri continuo, præsertim in Italia, ac sicut palmites in vite, quæ Christus est, in dies succrescere. Ex qua re ampliorem curam & longiores vigilias supra comissum gregem tibi immincre conspicimus, quas toto cordis affectu, juxta gratiam tibi divinitus collatam, plene a te exerceri cupimus, sperantes ex eo fructus uberrimos proventuros, si juxta votum nostrum cuncta tuo studio impleantur. E contra metuentes dictæ familiæ naufragium, si relictis aut relaxatis gubernaculis, regularis disciplinæ rigor solvatur. Propterea devotionem tuam hortamur in Domino, atque etiam tibi injungimus & mandamus pro Dei ac Sedis Apostolicæ reverentia, ac dilecti filii Guillelmi dicti Ordinis Generalis, cujus in hac parte vices geris, consolatione & merito, necnon animarum salute, hujusmodi pietatis studium in præfatam familiam, ejusque omnes & singulos, ac omnia & singula eorum loca intra Italiam constituta, juxta officium tibi creditum exercere pergas, nihil adhortationis, nihil disciplinæ, quod ad hujus sanctæ Religionis conservationem & incrementum pertineat, prætermittens; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Inter alia illud præcipue volumus observari, ut nemo de præfata familia, cujuscis status & conditionis existat, de loco ad locum, præsertim causa morandi, se transferat sine tua licentia speciali. Et quia, ut præmisimus, cura hujusmodi familiæ ampla esse dignoscitur, pro meliore & expeditori incumbentium provisione, unum tibi coadjutorem, instituendum & removendum ad nutum tuum, & mutandum quando & quoties tibi videbitur, cum ea facultate, potestate, privilegiis, indultis, exemptionibus, quæ tibi pro tempore competierint, cujusque officium durare intelligatur, donec per te expresse fuerit revocatum, assumendi, ac omnia alia & singula gerendi & faciendi, quæ ad pacem & quietem, ac bonum statum dictæ familiæ & locorum necessaria tibi videbuntur, aut quomodolibet opportuna, tenore præsentium, auctoritate Apostolica plenariam & liberam concedimus facultatem. Non obstantibus privilegiis, exemptionibus, indultis, immunitatibus generalibus vel specialibus, quacumque auctoritate etiam Apostolica hactenus concessis, vel in posterum concedendis, per quæ præmissis vel alicui præmissorum possiet quovis modo præjudicium generari, ac aliis in contrarium facientibus quibuscumque; decernentes ex nunc irritum & inane &c. attentari. Super quibus etiam præfato Generali Ministro scribimus, devotionem suam hortantes, quatenus in omnibus & singulis suprudictis tibi & coadjutori, prout tenetur, & de eo fiduciam in Domino obtinemus, cum sollicitudine assistat auxiliis & favoribus opportunis. Datum Florentiæ sub annulo nostro secreto die x. *Novembris, Pontificatus nostri anno* x.

XII. Ut Fratrum conscientiis consuleret, & inanes tolleret e simplicium mentibus scrupulos, hoc anno misit Bernardinus epistolam encyclicam, in qua declarat dubia quædam circa Regulæ intelligentiam, alias a fratre Nicolao Auximano (de quo sæpe actum est) in aliquibus provinciis Vicario & Ministri Generalis Commissario, breviter & clare discussa. Ne pereat, hic transcribam. *S. Bernard. mittit expositionem regulæ per omnes provincias.*

In

In Christo sibi carissimis Fratribus omnium locorum devotorum Ordinis Minorum totius Italiæ sub mea cura commissis, frater Bernardinus de Senis ejusdem Ordinis, ac dictorum locorum Reverend. P. Generalis Vicarius & Commissarius, salutem & pacem in Domino sempiternam:

Ex firmam. trium Ordinum part. 4. fol. 179.

Volens mihi commissorum salutem, quo ad scrupulos mentis modis omnibus, juxta potestatem providere, notum sit, quatenus per fratrem Nicolaum ejusdem Ordinis quorumdam devotorum locorum Vicarium & Commissarium Reverendissimi Patris Generalis, de mandato & voluntate Domini nostri Papæ, ut patet per litteras Reverendissimi Generalis, factæ fuerunt quædam declarationes, quæ multa disputatione, examinatione & ponderositate examinatæ fuerunt per Reverendissimum Patrem Generalem, & venerabilem Patrem fratrem Joannem de Capistrano, & alios multos, & per me, quæ sunt hujusmodi.

Fratres non tenentur ex sua professione ad consilia Evangelica.

In primis videlicet, quod Fratres Minores non tenentur ex eorum professione ad aliqua consilia seu præcepta Evangelica ultra alios Christianos, præterquam ad illa, quæ in Regula specialiter & expresse ponuntur præcipientia vel inhibitoria, vel sub æquipollentibus verbis, nominatim a Clemente V. in sua declaratione expressis, ut patet in primo articulo declarationis ejusdem Clementis V. Nicolai III. & Martini V. & præterea Fratres non tenentur ad illud Evangelicum: Nihil tuleritis in via.

Neque ad arctũ usum rerum.

Secundo: Fratres non tenentur ex sua professione ad alium arctum usum rerum, quam in regula particulariter exprimitur, ut satis patet per Clementem V. in sua declaratione §. Ex præmissis. *Quinimo, ut claret ex declaratione Nicolai III.* §. Porro, *secundum Regulam & omnimodam veritatem moderatus usus rerum ad vitæ sustentationem & officiorum sui status executionem, præterquam de pecunia, concessus est Fratribus.*

Superfluitas unde judicanda.

Tertio: Quod superfluitas & curiositas non debet discerni respectu necessitatis certæ, seu usus certi, quo ad statum Fratrum Minorum, scilicet moderati: cum usus moderatus non potest dici superfluus & curiosus, & per consequens nec vitiosus: imo secundum veritatem omnimodam & Regulam licitus, ut patet ex præallegato Domino Nicolao. Et quia moderatio dicti usus debet attendi secundum qualitatem personarum, & varietatem temporum, & locorum conditiones, & alias occurrentes circumstantias, terminus superfluitatis & curiositatis non potest faciliter discerni. Propterea, per subditos non potest nec debet judicari, sed per Ministros & Custodes, vel eos, quibus ab ipsis committitur, qui de talibus super eorum conscientias debent districte judicare: ut patet in declaratione Nicolai §. Insuper, & §. Quamque.

Curiosa, vel sumptuosa ædificia an toleranda?

Quarto: Quod in locis, si sit magna superfluitas vel curiositas, ex eis non vitiantur Fratres, nisi solum introducentes vel consentientes, vel si ad eorum officium pertinet & possunt; vel quicumque alii, si commode possunt, legitime non resistentes; & non alii, qui dictis rebus utuntur ob aliquam necessitatem vel scandali evitationem. Et propterea Clemens V. licet decreverit ædificia nimis sumptuosa non convenire statui Fratrum Minorum, tamen præcepit sub pœna excommunicationis, quod dicta loca Fratres non relinquerent, absque Sedis Apostolicæ licentia speciali. Et excedentia superfluitatis & curiositatis non est sufficiens causa, propter quam Fratres debeant recedere a loco: nisi fuerint de illis aliqua, propter quæ non posset Regula spiritualiter observari, secundum declarationem Martini V. videli-

cet

tet quando loco est annexa proprietas seu cura animarum, baptizando seu alia parochialia faciendo; vel si morentur Fratres in loco contra voluntatem domini loci; vel quando propter penuriam rerum necessariarum oportet facere congregationes & quæstus inhonestos contra paritatem Regulæ & usum generalem Ordinis, vel propter similia. Quando vero dicendum est occurrere simile, vel judicandum sit vergere in detrimentum Religionis, relinquitur judicio Prælatorum: extra de offic. de leg. cap. causis, *vel propter inhonestam societatem seu importabilitatem, Fratribus præsertim infirmis & rudibus.*

Quinto: Quod in Regula usus carnium in loco vel alibi, Fratribus non prohibetur, licet non deceat nisi moderatus & discretus. Esus carnium nõ est prohibitus.

Sexto: Quod pretiositas in calicibus & patenis argenteis, dum non nimiæ & excessivæ magnitudinis & pretiositatis sint, non repugnat Regulæ, imo satis convenit, quod possint haberi & ad evitandum immunditiam & pericula erga sanctissimam Eucharistiam. Nec pretiosa supellex Ecclesiastica.

Septimo, quia in omnibus dubiis, quæ possunt indubitanter declarari, subditi tenentur stare judicio Prælatorum suorum & obedire. 2. q. 1. cap. quid culpatur. *Et propterea agentes contrarium sunt transgressores obedientiæ, & digne a Superioribus censura Ecclesiastica, aut alia decenti pœna castigentur.* In dubiis standum est judicio Superiorum.

Has ergo declarationes & confirmationes confirmavit Reverend. Pater Generalis in hunc modum per præfatum Vicarium & Commissarium meum fratrem Nicolaum de Auximo factas & dictas, tamquam veras & Catholicas, ac declarationibus summorum Pontificum conformes, nostrisque Institutis satis consentaneas. Et ego frater Bernardinus omnes præfatas declarationes & determinationes approbo & confirmo, mandans quibuscumque Fratribus sub mea cura commissis, ut his quieti esse debeant, nec aliquid innovare præsumant, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ac sub pœna carceris: quam sententiam, præmissa trina monitione canonica, omnes supradicti incurrant ipso facto. Item, mando omnibus Prælatis, ut præfatas declarationes eorum subditis intelligibiliter & sæpe per sanctam obedientiam publicare debeant, ne periculosam incurrant ignorantiam. Valete in Christo Jesu, & orate pro me. Apud sanctum Damianum de Assisio, anno ab Incarnatione Domini MCCCCXL. *die Julii ultima.*

XIII. Habita sunt hoc anno in festo Pentecostes Comitia generalia Ordinis in Conventu sancti Francisci Januensi, quorum acta perierunt; neque quidquam hujus Capituli superest, præter unum Pontificis diploma anno præcedenti datum, per quod denunciat eamdem concessam esse indulgentiam Capitularem Ecclesiam invisentibus & caritativa ministrantibus subsidia, in vigilia & die prima solemnitatis, quam lucrantur, qui Assisium pergunt invisuri Ecclesiam sanctæ Mariæ Angelorum, *de Portiuncula* dictam, die prima & secunda Augusti. Diploma hoc non parum commendat & roborat sacram Portiunculæ Indulgentiam. Capitulum generale 81. Januę.

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis, salutem.

XIV. *Cum dilectus filius Guillelmus de Casali Magister in sacra pagina, Ordinis Minorum Generalis Minister, in festo Pentecostes proxime futuro, generale Capitulum dicti Ordinis in civitate Januensi, & in domo Ecclesiæ sancti Francisci, Ordinis prædicti dictæ Civitatis, secundum* Ex lib. 1. de Regular. ann. 9. fol. 44.

dum ejusdem Ordinis Instituta, statuerit celebrandum: Nos attendentes ad paupertatem dicti Ordinis, ac multitudinem Fratrum in eodem Capitulo congregandorum, quorum est expressa professio paupertatis, considerantes; zelo insuper salutis animorum inducti, ut fidelium mentes eo ferventius ad opera pietatis & caritatis incitentur, ac eleemosynas & alia caritativa subsidia Fratribus ad dictum Capitulum ituris erogent, quo ex hoc dono cælestis gratiæ uberius conspexerint se refectos; ipsius Generalis in hac parte supplicationibus inclinati, de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, a primis Vesperis in vigilia Pentecostes proxime futura incboandis, usque ad alias Vesperas immediate sequentes, Ecclesiam ipsam sancti Francisci visitantibus, illam indulgentiam & remissionem peccaminum hac vice dumtaxat concedimus, quam visitantes Ecclesiam sanctæ Mariæ in Portiuncula, dictam de Angelis, *extra muros Assisinates, primo & secundo die mensis Augusti annuatim consequuntur. Datum Florentiæ anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXXXIX. *Pridie Idus Augusti, anno* IX.

Philipp. Norreys insurgit contra Mendicantes.

XV. Philippus Norreys, in sacra Theologia Magister, Dublinensis diœcesis in Hibernia, Ordinum Mendicantium hostis acerrimus, assumptis Armacani armis, & multis contra eos excogitatis insulsissimis & insanis propositionibus, scriptisque libellis, in eos abiit errores, ut commissa causa Dominico sanctæ Mariæ in via lata Diacono Cardinali, in secreto Consistorio, & ex judicio virorum doctorum, primo a Cardinale, mox a Pontifice fuerit ipse & sequaces tamquam hæretici & erronei condemnati. Ita narrant hæc diplomata Pontificia.

Ipse & sequaces condemnantur.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex lib. 1. de Regul. an. 10. f. 144.

XVI. R*egnans in excelsis triumphans Ecclesia, cui Pastor & Pater æternus, cuique Sanctorum ministrant agmina, & laudis gloriam Angelorum chori decantant, in terris sibi Vicariam constituit Ecclesiam militantem, unigenito filio Dei vivi Domino nostro Jesu Christo ineffabili commercio copulatam. In hac quidem ipse Christus a Patre progrediens, per illustrationem Paracleti, qui ab utroque procedit, statuit fidei testamentum, ut ab eo velut a primitivo fonte ad singulas orthodoxas nationes ejusdem fidei rivuli deriventur. Ad hujusmodi autem Ecclesiæ regimen voluit Christi clementia Romanum Pontificem deputare ministrum, cujus instructionem ac doctrinam, eloquio veritatis Evangelicæ traditam, cuncti renati fonte Baptismatis teneant & observent. Qui enim sub hac doctrina cursum vitæ peregerint, salvationis gratiam consequentur; qui vero ab ea deviarint, aut errores contra eam tenuerint, non conversi ferientur damnationis sententia, quam nonnumquam convenit Apostolico munimine roborari. Sane pro parte dilectorum filiorum universorum Fratrum Prædicatorum, Minorum, Eremitarum sancti Augustini, ac de Monte Carmelo Ordinum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod quidam Philippus Norreys, qui se gerit pro Magistro in Theologia, Dublinensis diœcesis, nonnullos articulos prorsus erroneos & sacris Canonibus contrarios, etiam publice prædicare & astruere non expavit, ac multorum simplicium animas inficere, illos a devotione Fratrum hujusmodi retrahendo. Nos vero attendentes quod nimis perniciosum esset articulos hujusmodi veluti erroneos, & eisdem Canonibus contrarios tenere, asserere, vel docere, causæ hujusmodi examinationem dilecto*

lecto filio nostro, Dominico sanctæ Mariæ in via lata Diacono Cardinali, vivæ vocis oraculo, ut de præmissis se diligenter informaret, & quidquid in re hac informationis acciperet, nobis in Consistorio secreto referret, commisimus; ipseque Cardinalis, sufficienti per eum informatione præhabita, & facta nobis desuper in Consistorio præfato relatione fideli, de mandato nostro, Jurisque peritorum, necnon plurimorum in sacra Theologia Magistrorum consilio & assensu per suam definitivam sententiam pronunciavit, decrevit & declaravit, prout in instrumento dictæ sententiæ desuper confecto, ejusdem Cardinalis sigillo munito, plenius continetur: Quare pro parte Fratrum eorumdem Nobis fuit humiliter supplicatum, ut pronunciationi, decreto sive declarationi prædictis, & omnibus aliis in instrumento dicto contentis & inde secutis, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur omnium & singulorum statum præsentibus habentes pro sufficienter expresso, hujusmodi supplicationibus inclinati, pronunciationem, decretum, sententiam, & declarationem prædictam, & omnia alia in prædicto instrumento contenta & inde secuta, rata habentes & grata, illa auctoritate Apostolica, ex certa scientia, tenore præsentium confirmamus & præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes defectus, si qui forsan intervenerint quomodolibet in eisdem. Nulli ergo &c. nostræ confirmationis, communitionis & suppletionis infringere &c. Si quis &c. Datum Florentiæ anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXL. III. *Nonas Augusti, anno* X.

Venerabilibus Fratribus Dublinensi & Armachan. Archiepiscopis & Episcopis, salutem & Apostolicam benedictionem.

XVII. *Exhibitæ nobis pro parte filiorum dilectorum, universorum Magistrorum & Ministrorum, aliorumque Fratrum, Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, & beatæ Mariæ de Monte Carmeli Ordinum petitio continebat, quod licet olim ipsi Ordines sancte & juste adinventi, & in Dei Ecclesia instituti, ac a Sede Apostolica extiterint approbati, necnon ex eis fides Catholica non modicum susceperit incrementum; tamen iniquitatis filius Philippus Norreys de Hibernia, qui se gerit pro Magistro in Theologia, Dublinensis diœcesis, suæ salutis immemor, non verens linguam suam in perversionem status & religiosorum Ordinum eorumdem, ad iniqua reprobataque verba protendere, nuper malitiose, perverse, damnate & erronee, in regno Angliæ & terra Hiberniæ, in fidei Catholicæ diminutionem, sanctæque universalis Ecclesiæ, ac Dei ac sanctorum ignominiam & dedecus, necnon Christifidelium animarum periculum dixerit & docuerit: Quod sicut muri Hierusalem erant destructi per quatuor diversos Principes, sic Ecclesia erit destructa per Fratres quatuor Ordinum Mendicantium.* Norreys. propositiones. *Item, sicut Princeps tributorum missus ab Antiocho in civitatem Hierusalem, loquutus est ei verba pacifica in dolo, sic Fratres quatuor Ordinum Mendicantium venerunt in Ecclesiam cum dolo, & destruent eam pro eorum conatu & posse. Item, sicut Princeps tributorum venit in civitatem Hierusalem cum turba multa, &* turba *dicitur a* turbo, as, *sic Fratres intraverunt Ecclesiam, & sunt in ea quasi* turba, *quia perturbant Ecclesiam. Item, sicut Gabaonitæ venerunt ad Ducem Josue cum mendaciis, sic Fratres quatuor Ordinum Mendicantium intraverunt Ecclesiam cum mendaciis. Item, asseruit quod fuerunt quatuor Concilia generalia celebrata, in quibus diversi hæretici fuerunt condemnati, & tamen Fratres quatuor Ordinum Mendicantium sunt pejores he-*

hæretici, quam ipsi fuerunt. Item, quod Fratres quatuor Ordinum Mendicantium sunt ribaldi pessimi. Item, quod Fratres quatuor Ordinum Mendicantium sunt fures & latrones, & spoliant sanctam Ecclesiam. Item, quod Fratres quatuor Ordinum Mendicantium sunt pejores Juda traditore. Item, quod Fratres quatuor Ordinum Mendicantium sunt lupi rapaces. Item, quod Fratres quatuor Ordinum Mendicantium sunt Anti-Christi, & directe contra Christum. Item, quod Fratres quatuor Ordinum Mendicantium sunt discipuli Mahometi. Item, quod nullus Parochianus cujuscumque parochiæ potest accedere ad aliquem Fratrem admissum in forma juris, secundum capitulum Dudum, *gratia confessionis faciendæ, sine licentia proprii Sacerdotis sive Curati parochialis. Item, quod confessi Fratribus admissis, secundum formam capituli,* Dudum; *tenentur iterate quolibet anno omnia peccata sua, ac eadem in numero confiteri suo proprio Sacerdoti, quem dixit esse parochialem Curatum. Item, dixit firmiter se credere nullum bonum hominem esse inter Fratres quatuor Ordinum Mendicantium. Item, quod dubitavit aliquos Fratres quatuor Ordinum Mendicantium esse Sacerdotes, aut habere sacrum Ordinem Presbyteratus. Item, dixit aperte, quod ipsemet noluit stare judicio Domini Papæ, sed judicia Concilii generalis. Item dixit indifferenter, quod nullus Sacerdos, sive Religiosus, sive non, deberet quovis modo mendicare: necnon plura alia seditiosa atque perversa, ab eadem fide penitus aliena coram omni populo palam prædicare non expavit, in Fratrum & prædictorum Ordinum detrimentum, vilipendium & contemptum. Nosque hujusmodi causæ examinationem dilecto filio nostro Dominico sanctæ Mariæ in via lata Diacono Cardinali, vivæ vocis oraculo, ut de præmissis se diligenter informaret, & quidquid in re hac informationis reciperet, nobis in consistorio secreto referret, ad dilecti filii Venturæ de Castello, nostri & Romanæ Curiæ Procuratoris fidei, causæque hujusmodi promotoris, instantiam commisimus; ipseque Cardinalis, sufficienti per eum informatione præhabita, & facta nobis desuper in consistoria præfato relatione fideli, de mandato nostro, Jurisque peritorum & in sacra Theologia Magistrorum consilio & assensu, per suam definitivam sententiam pronunciavit, decrevit & declaravit, prout hæc omnia in libello per dictum Venturam Procuratorem in hujusmodi causa exhi-*
Condemnantur gravi censura. *bito, petita fuerant, nonnullos dictorum articulorum, quos dictus Philippus protulit & prædicavit, fuisse & esse falsos, scandalosos, injuriosos, blasphemos, seditiosos, quosdam erroneos, quosdam vero alios damnatos, & reprobatos, illosque Dei & Ecclesiæ sanctæ, ac Sanctorum ignominiam & dedecus, & manifestam hæresim sapere, & multarum animarum periculum generare, dictumque Philippum & ejus sequaces, errantes, mendaces, ac in prædictis scandalosos, & a decretis & ordinatis per Romanam Ecclesiam, ac Apostolicam Sedem, ab expressaque & evidenti veritate devios, alienos, ac alios assertores & prædicatores nonnullorum ex prædictis articulis, juxta decreta quorumdam prædecessorum nostrorum, tamquam hæreticos esse censendos, & ut tales reprobandos ac damnandos, & ab omnibus Christifidelibus evitandos fore, ac reprobari, damnari & evitari debere. Ipsos igitur Philippum & sequaces, si de cetero contra hujusmodi sententiam & declarationem directe vel indirecte, publice vel occulte, quovis quæsito colore venire præsumpserit, & præsumpserint, ac nisi dictus Philippus præfatos articulos, ubicumque eos legisse, dogmatizasse, & prædicasse reperiri contigerit, quoties opus fuerit, ad requisitionem Magistrorum, Ministrorum, & Fratrum hujusmodi revocaverit, ex nunc, prout ex tunc, & ex tunc, prout ex nunc, ipso facto excommunicationis sententiam, a qua nisi per Romanos Pontifices, vel alios a no-*

bis

bis super hoc potestatem habentes, præterquam in mortis articulo, non possit absolvi, ac privationis omnium beneficiorum & officiorum suorum Ecclesiasticorum, quæ obtinet, necnon honorum & dignitatum, ac inhabilitationis etiam ad futura, & alias pœnas a dictis prædecessoribus nostris, & alias a jure circa prædicta contra tales generaliter vel specialiter promulgatas incurrisse, declarandum fore, & declaravit: ad quæ quidem beneficia, officia, dignitates & honores restitui, vel rehabilitari non possit, nisi, ut præfertur, per nos, vel alium super hoc a nobis potestatem habentem; præfatum Philippum in expensis in hujusmodi causa legitime factis condemnandum fore & condemnavit, illarum taxatione sibi in posterum reservata; & subsequenter Cardinalis præfatus expensas ipsas in ducentis & quinquaginta Florenis auri de Camera boni & justi ponderis, provida moderatione taxavit, dilecti filii Edmundi Suine Ordinis Prædicatorum, quoad præmissa Procuratoris super expensis eisdem juramento secuto, prout in instrumento publico inde confecto, ipsius Cardinalis sigillo munito, plenius dicitur contineri. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, Magistri, Ministri, & Fratres hujusmodi dubitent, ne Philippus & sequaces prædicti præfatos articulos, quoties opus fuerit, revocare, & alias Cardinalis sententiæ hujusmodi reverenter parere non voluerint; pro parte Magistrorum, Ministrorum & Fratrum eorumdem nobis fuit humiliter supplicatum, ut providere eis super his de opportuno remedio dignaremur. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum per vos, vel alium, seu alios præmissa executioni debitæ demandantes, dictam sententiam, ubi & quando expedire videritis, auctoritate nostra solemniter publicare faciatis; eisdem Magistris, Ministris, & Fratribus, vel dicto eorum Procuratori de florenorum summa hujusmodi pro expensis, juxta præfati instrumenti, earumdem condemnationis & taxationis tenorem, plenam & debitam satisfactionem impendi: & nihilominus, legitimis super his, per nos habendis, servatis processibus, eos quoties expedierit aggravare curetis, contradictores per censuram Apostolicam, appellatione postposita compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis; non obstante si Philippo præfato, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, & de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXL. *Pontificatus nostri anno* X.

XVIII. Decessit hoc anno frater Dominicus Campensis discipulus beati Thomæ de Scarlino, qui a tanti magistri disciplina nec latum unguem discessit, vir notæ sanctimoniæ & miræ simplicitatis. Sepultus est Florentiæ ad Conventum sancti Salvatoris.

Obit Dominicus Campensis. *Gonz. in Prov. Tuscia Conv. 9.*

XIX. Obiit etiam beata Margarita Fulginas, fundatrix Monasteriorum sanctæ Agnetis Fulginatensis & sanctæ Catarinæ Spoletani. Nata honestis, etsi tenuis fortunæ, parentibus, anno MCCCLXXVIII. matrem quindennis amisit, cœpitque divini amoris igniculis æstuare, & qua ratione perfectius Deo posset inservire, secum pensitare. Sub illud tempus Fulgineum venerat beata Angelina Corbariensis, & Monasterium inchoaverat sanctæ Annæ tertii Instituti sancti Francisci. Hanc oravit Margarita, ut virtutis semitam doceret, & in suum admitteret consortium. Placuit virginis candor & modestia, neque alios adhibere oportuit oratores ut cœtui adscriberetur virgineo. Non prius admissa, quam Præfectæ sibi vitam statuerit æmu-

Et Margarita Fulginas. *Legen. MSS. Jacobil. de Sanct. Fulgin.*

Præludia sanctitatis. Fit Monialis.

landam, paupertatis, humilitatis, obedientiæ, & erga proximos caritatis studiosissima; in oratione assidua, corpusculum aspero cilicio & longa maceravit abstinentia.

XX. Crescebat nimium numerus Sororum, sed cohibuit Angelina, terminum præfigens incremento. Ne tamen irrita essent tot virginum vota, quæ simili obsequio se volebant Deo sacrificare, Magistratus urbis decrevit domum alteram his capiendis prope construere, & Angelinæ disciplinis informare. Missa Margarita, anno MCCCLXIX. tot brevi assecuta est discipulas, ut anno MCCCCI. Monasterium, accepta a consanguineis pecunia, ampliarit. Optimis præscriptis legibus, abdicatis reditibus, in paupertate Evangelica, & humanæ conversationis fuga prudentissime domum hanc rexit annis multis; deinde Spoletum amandata, Monasterii sanctæ Catarinæ de Pusterna, a Mario-Joannis Presbytero fundati, Sorores sanctissime instruxit. Fulgineum regressa, post Angelinæ obitum electa est ab omnium Monasteriorum Præfectis in Generalem Ministram, quippe quæ virtutes assecuta sit Angelinæ, & spiritum hæreditavit. Ea tamdem fulsit sanctitate, ut inter alia, quæ patravit miracula, cujusdam vicinæ filium confractum & elinguem in brachia susceptum, & signo Crucis munitum, matri sanum reddiderit & loquentem.

Præficitur Monasterio S. Margaritæ Fulginaten.

Deinde Spoletano.

Fit Præfecta Generalis.

Infantulum elinguem & confractum sanat.

XXI. Tamdem ætate gravis, & longa infirmitate mansionibus cœlestibus præparata, postquam filias ad virtutes, præsertim humilitatis, obedientiæ & paupertatis, pio sermone excitavit, & Ecclesiæ sacramenta devote percepit, migravit ad Dominum hoc anno, ætatis LXIII. die XIII. Junii, in quem incidit festivitas sancti Antonii Patavini, cui summe erat addicta. Hinc ortum habet festiva solemnitas, qua hujus Monasterii Sorores diem istum quotannis prosequuntur. Corpus ligneo loculo inclusum, repositum est cum reverentia ad lævam altaris præcipui. Post annos multos restaurata Ecclesia, inventum est integrum & illæsum, claudumque cementarium aperta arca ipso tactu consolidavit. Operarium alterum, qui exhumando auxiliabatur corpori, gravi & diuturno ulcere laborantem, post vota precesque sanavit: his auditis miraculis, universus populus accurrit, sanctum corpus veneraturus, in cujus conspectu aliis prodigiis ancillam suam Deus clarificavit.

Corpus integrū miraculis illustratur.

XXII. In eodem loco & loculo repositum cadaver absque apparatu aut ornamento delituit usque ad annum MDXXXVIII. nam ut reficeretur altare, excavare oportuit pavimentum, inventumque est dissolutum, propter aquarum copiam defluentium, capite tamen vegeto & illæso. Partem hanc præcipuam simul cum ossibus nobili thecæ inclusam religiose ad interiora claustri reduxerunt Moniales, & magna colunt reverentia miraculis commendatum, suavissimum insuper spirans odorem. Claudia Monialis apposuit tumori super palpebras prominenti & convaluit. Sorores duæ inopinato casu vulneratis manibus pulverem exesi baculi infuderunt, statimque dolor omnis abscessit, ne vestigio quidem relicto cicatricum.

Caput habetur in reverentia.

XXIII. Floruerunt pietate & virtute in hoc Monasterio Clara Fulginas, quæ animas multas in festivitate sancti Francisci vidit ad cœlos ascendere; & colaphi, quem diabolus oranti inflixit, signum in maxilla dum vixit, manifeste gestavit. Agnes ex Pescharæ oppido, Fulginatensis diœcesis, anno MDLXXXVIII. die XII. Novembris defuncta, in cujus exequiis visa est multitudo peregrinorum dulciter canens & cito disparens. Gabriela Perusina, altissimis addicta contemplationibus, frequenter ministerio cœlesti in aerem elevata. Lucida Romana, dolorem Christi clavi in sinistra passa.

Florent in Monasterio S. Margaritæ piæ Sorores.

Ma-

Maria de Massa, quæ partem sentiebat doloris, a spinea corona incussi. Joanna Fulginas & aliæ. Anno MDCXVII. hinc missæ fuerunt Reformatrices Monasterii sanctæ Conceptionis Assisiatis.

XXIV. In eadem urbe Assisii circa hunc annum (aliqui assignant antecedentem) spiritum cœlo reddidit beata Francisca in sanctæ Claræ Monasterio. Perpetuo jejunio gulæ vitium, quo impetebatur, superavit, fragmenta & micas panis ciborumque reliquias, quæ aliis supererant, hilariter manducans. Humilitatis studiosa, vilissima quæque Monasterii munia peragebat: obedientiam promptissime exercebat, non solum voci, verum & nutibus cogitationibusque superiorum obsequuta. Habitum gerebat segmentitium & vilem, corpori tegendo quam frigori arcendo opportuniorem: sine intermissione, sive sedens, sive stans, sive quidpiam faciens, orabat; & dum ab occupationibus feriari licebat, coram imagine Crucifixi, sancto Francisco loquuti, genuflexa. Hic etiam in parvo scabello dormiebat; ne vero id rescirent Sorores, prope sacrarium paravit sibi lectulum, ad quem recurrebat, dum pulsaretur ad preces matutinas. Aliquot ante obitum diebus dissolutionem sui corporis imminere prædixit & extra commune cœmeterium se peculiari loco sepeliendam. Rite acceptis Sacramentis, mense Januario obdormivit in Domino, & confluentibus multis, ut corpus contrectarent, condita est prope Ecclesiam sancti Georgii. Mox prodierunt rigida hyeme rosaria ex sepultura, quæ etiam aliquando in flores eruperunt, & in hunc usque diem ipsa permanent roseta.

Marian. c. 16. Marc. l. 1. c. 59. Obit B. Francisca Assisias.

Ejus virtutes & miracula.

XXV. Duos dumtaxat invenio hujus anni Episcopos, Doren. in provincia Hierosolymitana fratrem Petrum de Landres, XIII. Januarii. Sebrinicensem & Visseconensem in Liburnia, fratrem Thomam Matthæi de Tragurio, per obitum Stephani, XXVII. Januarii. Inquisitores instituti sunt in districtu provinciæ Romanæ, Bartholomæus de Babucho, Paulus de Pantaleis, & Jacobus de Terracina. In Umbria & locis adjacentibus, Nardus & Urbanus Perusini, & Lucas Fulginas. Procurator Generalis Ordinis, Magister Franciscus de Manghano Savonensis, provinciæ Januæ. Ejus prædecessor Jacobus Tolentinas destinatus est Commissarius super domos omnes Fulginatenses, tam Fratrum, quam Sororum. Anno sequenti lego fratrem Canobium Vice-Procuratorem, cum plena auctoritate.

Fr. Petr. Episc. Doren.
Fr. Thom. Sebrinicen.
Inquisitores.

XXVI. Floruerunt eo tempore ex natione Theutonica Minoritæ tres, viri doctissimi, quorum elogia hic ex Trithemio subjicio. Nicolaus Lackman provinciæ Saxoniæ Minister, vir in divinis Scripturis studiosus & eruditus, Aristotelicæ Philosophiæ non ignarus, ingenio præstans & ad disputandum idoneus, in declamandis sermonibus ad populum excellentis opinionis. Scripsit non abjiciendæ lectionis opuscula &c. Petrus de Colle, vir in divinis Scripturis eruditus, & in seculari Philosophia egregie doctus, ingenio subtilis, sermone Scholasticus, in declamandis ad populum sermonibus facundus & luculentus. Edidit pro ædificatione legentium nonnulla volumina &c. Henricus de Werlis, Minister provinciæ Coloniensis, in Philosophia & sacra Scriptura docte versatus, excellens ingenio & eloquio, Scholasticus disputator acutus, & declamator sermonum egregius. Composuit luculenta quædam volumina &c. His adnumerat sanctum Bernardinum Senensem, *declamatorem*, inquit, *sui temporis celeberrimum*, vita & conversatione sanctissimum, quippe qui vivus & mortuus infinitis miraculis corruscavit. Et Joannem Capistranensem, in divinis Scripturis & Jure Canonico egregie doctum, ingenio excellentem & clarum eloquio, vita quoque & religiosa conversatione devotum, divini verbi prædicatorem ce-

Florent viri docti.
Nicol. Lackman.
Petrus de Colle.
Henric. de Werlis.
Bernard. Senen.
Joan. Capistranus.

leberrimum, qui multos verbo & exemplo ab iniquitate convertit. Adnecto ex registro Ordinis virum suo tempore celeberrimum, Magistrum Alphonsum de Vico, Cordubensem.

Alphon. de vico.

Inter Observantes rari tunc viri docti.

XXVII. In familia Observantum pauci erant viri docti, præter eos, qui e Conventualibus transierant, aut in seculo ante susceptam hanc vitæ rationem litteris operam dederant. In pauperibus namque tuguriolis plus studebant pœnitentiæ agendæ & rebus cœlestibus contemplandis, quam Philosophicis aut Theologicis disciplinis addiscendis. Humilitatem & seculi fugam, quam maxime meditabantur, timebant per inflantem scientiam posse profligari, & sacrarum semina virtutum propter inanem bullam popularis auræ sterilescere. Bernardinus Senensis, de quo nunc diximus, congregationis moderator, animadvertens plurimos a Principibus ad conscientiæ arcana adsciscí, voluit idoneos reddere, instituto Theologiæ moralis studio in Conventu Montis extra urbem Perusii. Deinde ad aliorum instigationem Eugenius Pontifex præcepit, ut Scholas aperirent Theologiæ Scholasticæ & juris Canonici, ut aptiores redderentur confessionibus populi frequenter adventantis excipiendis, & exterarum gentium, ad quas mittebantur, conversionibus exercendis. Lecto per ipsum Bernardinum tractatu de Censuris, cœperunt plurimi admirari ingentem cumulum excommunicationum, quæ in corpore Juris continebantur, & scrupulis urgeri, an indebite forte alios absolverint, & an ipsi aliquas incurrerint. Nicolaus Auximanus, ut Fratrum serenaret conscientias, rem Eugenio aperuit, qui & absolutionibus, si quæ erant invalidæ, robur, qua potuit, adjecit, & Fratres omnes censuris, quibus tenebantur, absolvit.

Aperiuntur studia.

Varia Pontificis indulta Observantibus.

XXVIII. Alias quam plurimas gratias Pontifex adjecit, quas hic accumulo, licet non eodem tempore concessas. Liberam tribuit facultatem prædicandi, juxta tenorem Clementinæ: *Dudum, de sepulturis*. Absolvit a censuris & peccatis, quæ per transgressionem statutorum Ordinis se verebantur incurrisse. Indulsit, ut recitarent officium divinum, prout magis luberet, vel secundum ordinationem capituli Assisiatis, vel prout decretum erat in Tolosano. Rogantibus Jacobo de Primaditiis & Francisco de Platea Bononiensibus, hoc anno, III. Januarii, declaravit Fratres, qui jam obtinuerant auctoritatem ab Episcopis, ut a casibus sibi reservatis absolvant, & a Diœcesi recedunt, non teneri eamdem auctoritatem repetere. Indulsit facultatem a prædictis casibus absolvendi, quando commode ad Episcopum accedi non posset, vel propter itineris molestias, vel propter alias causas rationabiles, & præsertim si Episcopus esset Simoniacus. Similiter absolvendi mulieres, longas vestium caudas trahentes, sub multis interminationibus prohibitas, * modo eas ducerent propter patriæ consuetudinem, non propter pravos fines, necnon absolvendi sartores hujusmodi caudas adaptantes, modo novas non assuerent adinventiones. Declaravit dies quatuor Ecclesiæ Doctorum non esse festivos sub præcepto. Laborantes usque ad mediam noctem in vigiliis magnarum solemnitatum, non peccare in regionibus, quibus hæc viget consuetudo. Laboriosæ artis operarios & rusticos non obligari ad observationem jejunii. Tempore Paschatis etiam in aliena Diœcesi satisfieri præcepto confessionis & communionis, ab Ecclesia institutæ, quamtumvis brevi illic tempore quis moretur. Parentes non posse absque reatu mortali impedire, ne diebus festivis Sacrum audiant filiæ nubiles, nisi aliqua gravis subsit causa. Fratres exuentes habitum, vel ut lavent, vel ut resarciant, vel commodius, ubi necesse est, piscari possint, non incurrere excommunicationem; maxime vero si non ob contemptum pro-

* *De lege caudario vide Tom. 10. ann. 1434. n. 10.*

projicerent aut dimitterent, ut choreas ducerent aut ineptias alias patrarent. Non cogi schismatis tempore ad alienas regiones transire, & Conventus suos omnino destituere, atque alia multa hujus generis.

XXIX. Tanto ferebatur Eugenius affectu erga Congregationem hanc, ut nihil ferme potuerit negare, quod ad illius augmentum poterat conducere. Petierat Nicolaus Auximanus, Pontifici gratissimus, ut ab omnimoda jurisdictione Ministrorum Provincialium Conventualium (a quibus diversimode vexabantur) domos & personas eximeret Observantum, concessa ampla facultate eorumdem Vicariis. Concessit hoc Eugenius, dum Guillelmus Generalis Minister abesset in Gallia. Ut vero rediit, ægerrime tulit hunc Nicolai conatum, eoque aspere coram Fratribus & sancto Bernardino correpto, obtinuit a Pontifice, ut diploma hujus concessionis revocaretur.

Pontifex separat Observantes a Cóventualibus.

Sed reunit.

XXX. In Galliæ Cisalpinæ nobili urbe Comensi, a Lucio Scipione primum erecta, deinde a Pompejo instaurata, ac postremo a Cajo-Cæsare aucta, & proinde Novum-Comum appellata, prædicaverat sanctus Bernardinus, exterminaturus intestinas & plusquam civiles discordias, quæ illic summo gentis malo vigebant. Pacem tandem induxit, uti diximus, ejus discipulus Silvester. Beneficium compensaturi cives, ædem decreverunt Consodalibus prope sanctæ Crucis ædiculam. Situm contulerunt Aloysius a sancto Severino, Philippi Mariæ Mediolanensium Ducis cohortis Præfectus, & sorores quatuor, Lucia, Joanna, Florbellina, Elisabetha matronæ Novo-Comenses. Curam structuræ in se suscepit frater Christophorus Medoetianus, qui hoc anno ab Eugenio facultatem impetravit, domos duas sui Instituti extruendi, vel suscipiendi. Ecclesiam amplam, sacellis octo distinctam, consecravit Nicolaus, Novariensi Episcopo suffraganeus, anno MCCCCXLVII. quo fit, ut minime cohærere possit, quod Franciscus Ballarinus scribit in sua historia Comensi, Luchinum scilicet Episcopum Ecclesiam sanctæ Crucis Fratrum Regularis Observantiæ a Bernardino Senensi constructam, consecrasse anno MCCCCIV. neque enim illo tempore constructa erat, neque Bernardinus Senensis vix tirocinium excessit. Domus est satis opportuna Fratrum habitationi, abundans aquarum irriguo, novoque aucta incremento Patrum strictioris Observantiæ, qui ab anno MDCXIV. incolunt, industria.

Conv. Comen.

Hom. in Prov. Mediolan. Con. 6. Mon. MSS. hujus Prov. Ann. 1439. n. 42.

Ballar. par. 2. in Luchino.

XXXI. Hic initiati sunt a prædicto Silvestro, ædis Guardiano, Vincentius Comensis, ex nobili familia Rusconorum. Vitam transegit sanctissimam in perpetuo virtutum exercitio, unde & meruit in vita & post mortem clarere miraculis. Ibidem decessit anno MCCCCLX. & ex ejus sepulcro visa est in media hyeme germinare rosa purpurea miræ formæ & suavissimi odoris; & Michael a Carcano vir doctus & prudens, magnæ opinionis in populo, cujus hortatu & cura conditum est xenodochium præcipuum Comense, sub Branda Episcopo S. R. E. Cardinale. Confessiones excipiebat Candidæ, seu Blancæ Mariæ Sfortiæ, Ducissæ Mediolanensis, eique omnia sub mortem ministravit Sacramenta. Decessit anno MCCCCLXXX. relictis manifestis suæ sanctitatis indiciis. Utriusque horum in Ecclesia conspicitur imago, diademate & radiis ad modum Beatorum insignita.

B. Vincent. Comensis.

Michael a Carcano.

Vide quæ diximus Tom. 10. ann. 1432. n. 32.

XXXII. Aliquantulum a Licio, Apuliæ civitate, Patres Provinciæ sancti Nicolai domum alteram loco salubri infirmis curandis affabre construxerunt, sub titulo *sanctæ Mariæ de Templo*, collatis sumptibus ex publico ærario: & Ortonenses in provincia Aprutina extra sua mœnia tertiam posuerunt, *sanctæ Mariæ de Gratiis* sacram, propter beneficium pacis cum An-

Conv. Licien. *Idem in Provin. S. Nicol. Con. 12.*

Conv. Ortonen. *Idem in Provin. S. Bernard. Con. 7.*

Ansanensibus stabilitæ opera Joannis a Capistrano. Hic obiit Blasius Aquilanus, Capistrani fidelissimus socius, qui divinis contemplandis mysteriis perpetuo intentus, verbum nullum protulit, quod vel in Dei laudem, vel in proximorum utilitatem non cederet. Translata domo ad urbis penetralia, structura satis commoda & capaci, auctus est Fratrum numerus; ibique decessit Laurentius de Villa-magna, cujus in oratione assiduitas, & erga Deum caritas fuere incredibiles. Corpus post aliquot annos absque læsione inventum, crystallino loculo in Sacrario cum veneratione reconditum est.

Laurent. de Villa-magna.

Conv. Cariaten. Idem in Provin. Calabr. Conv. 9. Thomas Rendanus.

XXXIII. In Calabriæ oppido Cariati quartam extruxit Bonaccurtius Capiscceus, in qua, licet angusta, jacet beatus Thomas Rendanus Laicus, in vita miraculis illustris, qui sanu valens corpore, prophetico spiritu mortem sibi imminere dixit, petiitque dar Extremæ-Unctionis Sacramentum. Dominicam Passionem legi postulavit, audivitque devote; & cum ad illa verba: *Inclinato capite emisit spiritum* ventum esset, omnibus admirantibus, placide expiravit.

Conv. Histonii. Idem in Provin. S. Angeli Conv. 5.

XXXIV. Histonii, in Apulia urbis, vulgo *Guasto*, Senatu populoque volentibus regularis Observantiæ Fratribus Conventum extruere, Episcopus Theatinus nemorosum collem. D. P. a civitate distantem libere donavit. Illic ex communi ærario collatis sumptibus, & facultate ab Eugenio concessa Nicolao Auximano, aliquot ea in provincia domicilia ædificandi, brevissimi temporis spatio domum, sub appellatione sancti Onofrii, hoc anno construxerunt: quæ ob loci amœnitatem, aeris salubritatem & medicamentorum abundantiam, destinata est Fratribus infirmis curandis. Jacent hic frater Jacobus de Petrutiis, Episcopus Loriensis, qui nec Episcopali dignitate inflatus, quæ ad religiosum Institutum spectabant, neglexit, nec Monachali humilitate depressus, quæ Episcopum decebant, prætermisit. Gravi correptus infirmitate, ad commune istud Fratrum valetudinarium deferri voluit & cum Fratribus sepeliri. Corpus post multos annos apparuit incorruptum in testimonium illibatæ virginitatis, luculento Confessarii testimonio comprobatæ. Moriturus dixit ipse magna cum fiducia, per Dei benignitatem se ferendum in locum salutis. Sebastianus a Celenta Sacerdos, vir piissimus & humillimus, qui signo Crucis juvenem graviter ægrotantem sanavit, & sub mortem Deo gratias egit, quod nullius reatus mortalis conscius esset a tempore hujus suscepti Instituti. Decessit anno MDLIV. dum sancti Joannis legeretur Evangelium. Aloysius a Gulionisio, vir sui status & professionis zelantissimus, qui plurimos infirmos, dum viveret, curavit. Archangelus de Agnone, Illuminatus de Slavis, Paulus de Rojo & Christophorus de Campobasso, omnes viri religiosissimi & sanctissimi.

Frat. Jacobus de Petrutiis Episc. Loriensis.

Sebastian. a Celenta.

Aloysius a Gulionisio.

Conv. Marasii.

XXXV. Concessit hoc anno Eugenius facultatem Andreæ, Bartholomæo de Imperialibus, aliisque civibus Januensibus Conventum ædificandi in villa Marasii prope Januam, præcepitque fratri Francisco Neapolitano, ut illum admitteret pro usu & habitatione Fratrum Minorum regularis Observantiæ sub obedientia Vicarii provinciæ Januensis: *Sincerum habentes*, XIII. Kal. Septembris. Approbavit donationem Ecclesiæ sancti Floriani intra urbem Æsinam, factam ab Innocentio Episcopo & Cypriano Rectore Fratribus Conventus sancti Marci extra urbem positi, uti alias diximus, prope quam postea Cœnobium extruxerunt: *Ea quæ pro Religiosorum*, Kalend. Septembris. Provinciæ Apuliæ Fratribus regularis Observantiæ auctoritatem dedit celebrandi Capitula, & eligendi ex suo Instituto Vicarios & Guardianos, a Ministro tamen Generali vel Provinciali confirmandos: *Sacræ Religionis*, XVI. Kal. Aprilis.

Tom. 5. an. 1292. n. 19.

XXXVI.

XXXVI. Hoc anno constructus est Conventus sancti Thomæ de Bodelio, in diœcesi Venetensi, superioris Britanniæ prope castrum Rupis-fortis, versus Occidentem, conditore, ut fertur, Joanne de Rieux Marescallo Britanniæ, cujus corpus in Conventu Ensenisii honorifice sepultum est. „ Ante „ hunc annum apud Argentinam in Bosna construxit illius gentis Rex „ (quis aut quo anno, incertum) Ecclesiam insignem, sub invocatione „ sanctæ Mariæ, & Cœnobium pro Templi majestate aliquanto humilius. „ Redacto regno in Turcarum & Servianorum potestatem, cum Fratres „ suum domicilium magnificarent, magno pretio redimenda fuit vexatio „ a Turcis illata. Cœnobium alterum ædificavit pius populus, & ampliavit „ Rex Thomas prope pagum Sutischen & Curiam Banni, olim Regum „ Sedem, sub nomine sancti Joannis Baptistæ: quod immanissimi Turcæ „ anno MDXXIV. simul cum aliis tribus funditus everterunt, occisis partim „ Fratribus, partim vulneratis, aliis in fugam conversis. Cessante hoc „ turbine, datis magnis muneribus Turcarum præfectis, impetrarunt Fratres facultatem locum aliqualiter restaurandi ex diruti ruderibus, ibique „ magno Christianorum solatio, pioque ministerio vivendi. Prægrandis „ illic conspicitur Crux lignea, a sancto Bernardino (uti fertur) confecta, „ quæ aereas tempestates, dæmonibus formidalis, miraculose depellit.

Conv. Bodelii. *Gonz. in Prov. Turon. Pictav. Conv.* 12.

AODITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.

Conv. Argent. *Idem in Provin. Bosnæ Argentin. Conv.* 1.

Conv. Sutischen. *Idem ibid. Con.* 2.

XXXVII. In regno Valentiæ sesquimilliari ab urbe Alicanti, circa hunc annum Alphonsus Rex ædem Minoribus regularis Observantiæ ædificavit, sub titulo *sanctæ Mariæ de Gratia*, & privilegiis multis insignivit. Sed cum incolatus minus Fratribus faveret, mutatus est ad suburbia maritima, favente liberaliter Senatu, & mirabiliter apparente ultra omnem spem fœcunda lapidicina. In Ragusinorum sacello cum veneratione servatur imago Beatæ Virginis *de Gratia*, miraculis illustris.

Conv. Alicanti. *Idem in Provin. Valent. Con.* 10.

XXXVIII. Prope oppidum Fraxineti (vulgo *Fresneda*) in Castella inclytum Comitem de Aro, curante beato Lopetio de Salinis, inter asperos quosdam & solitarios montes, circa hunc annum Conventum sancto Bernardino sacrum ædificasse scribit Gonzaga; sed vel posterior est structura, vel sancti Bernardini nomine tunc sacrari non potuit, qui nonnisi post decennium inter Sanctos relatus est. Domum alteram sub nomine *sancti Antonii de Saltu*. III. M. P. ab ista distantem ædificaverat prædictus beatus Lopetius, sed Consodales, propter laboriosum incolatum, aliasque rationabiles causas, neglexerunt. In illa sancti Bernardini tirocinium posuit frater Bernardus a Fresneda, Philippo II. a sacris confessionibus, magnorum Episcopatuum infulis insignitus.

Conv. Fraxineti.

Gonza. in Prov. Burgen. Con. 7.

XXXIX. Hoc anno Catarina Piretia vidua Alphonsi Sirgadi, eremitorium sanctæ Margaritæ, milliari tertio ab urbe Xeresio Equitum, vulgo Hispanico *Xerez de los cavalleros*, in Minorum Conventum adaptavit, prædiis & possessionibus locupletavit. Sub Bernardino a Prato Generali Ministro anno MDXIII. transivit ad Observantes, imminutusque est Fratrum numerus, ædificato Conventu altero, de quo suo loco dicemus, prope muros civitatis. Jacet hic frater Antonius Ortizius, qui post Ministeriatus officium bis laudabiliter in hac provincia peractum, ad Occiduos Indos Christi fidem prædicaturus, cum aliis Patribus transfretavit; dein Martyrii desiderio ad Afros trajecit. Passus ludibria, verbera, tormenta, Dei inscrutabili consilio, quantumvis gentem sævam & barbaram urserit, voto frustratus est. Contumulatus est frater Hieronymus ab Ariza, concinatorum sui temporis princeps, vitæ candore & multiplici virtute insignis.

Conven. Xeresii Equitum. *Idem in Prov. S. Gabriel. Con.* 10.

Antonius Ortizius.

Proficit regular. Observantia in Provincia Aragoniæ.

XL. In provincia Aragoniæ crescebat numerus Fratrum & Conventuum

tuum Regularis Observantiæ, sub fratre Bernardo Iscoriola Vicario, sub obedientia tamen Provincialis Ministri. Ortæ sunt circa regiminis modum aliquæ contentiones, quibus sedandis Minister Generalis hoc anno præfecit prædictæ provinciæ Ministrum Magistrum Antonium de Oculis nigris, ut ex ejus registro & decreto, his verbis concepto, lectori constabit: *Minister provinciæ Aragoniæ instituitur Commissarius in causa Fratrum, & familiæ locorum devotorum, & Vicarii Vicariæ ejusdem provinciæ, quatenus ipsos Fratres per se vel per alium in aliquo loco convenienti convocare debeat, & secundum electionem & determinationem Capituli provincialis tres Custodias facere debeat, quibus præficiantur tres Custodes de ipsorum familia; fratre Bernardo Iscoriola primum & ante omnia ab officio Vicariatus amoto &c. Datum Januæ* VIII. *Julii*. Ita factum esse intelligo ex eodem registro, sed anno sequenti restitutum Bernardum ad præcipuam ex Custodiis seu Vicariis hic designatis, quod alias indicavimus, dum exordia regularis Observantiæ in hac provincia diceremus. In hac autem divisione Custodiarum, uni ex Vicariis (non vero universæ provinciæ, in qua diximus alias prææxtitisse ædes regularis Observantiæ) contigit duas dumtaxat sui Instituti domos, unam *sanctæ Mariæ de Jesu*, in urbe Valentina; alteram *sanctæ Mariæ de Gratia* prope Alicantum habere; quare ei Pontifex indulsit, ut alias tres posset admittere vel construere: *Inter desiderabilia*, IV. Idus Septembris. Et Fratribus Francisco de Alba-Regali, Victori de Bosna, ac Stephano de Hungaria concessit ut domos decem in Vicariatu Bosnæ admitterent, loco plurimarum ædium, a Turcis aliisque infidelibus combustarum: *Inter cetera cordis nostri*, VII. Idus Martii.

(Tom. 9. an. 1388. n. 6.)

XLI. Sorores Monasterii sanctæ Claræ urbis Palentinæ, conquerentes se valde aggravatas in quibusdam concordiæ pactis, initis cum Episcopo & Capitulo, cum primum suam ædem a villa Reynoli translatam construere vellent, jussit exaudiri & onere liberari, modo scriptæ conditiones Juris vitio laborarent: *Etsi de singularum*, Kalend. Martii: personæ quæ nominantur, & rerum circumstantiæ quæ in diplomate referuntur, confirmabunt quæ de hujus ædis translatione suo loco recensemus. Reliquerat Leonora, Henrici Castellæ Regis filia, bona multa Monasterio omnium Sanctorum Vallesolitano, tunc diœcesis Palentinæ, & Conventui Fratrum Minorum ejusdem oppidi: sed reformata ante annos septem Minorum domo, & regularis Observantiæ Instituto subjecta, eum annuos reditus abdicaret, Sorores sibi applicari rogaverunt, quarum petitioni Pontifex subscripsit: *Sinceræ devotionis affectus*, IV. Kal. Septembris. Eisdem indulsit, ut Francisci de Soria, viri religiosissimi (de quo sæpe diximus, & cui hoc anno reformatio domus sancti Francisci, oppidi beati Anderii, commissa est) visitationi & regimini subjicerentur: *Ex susceptæ servitutis*, X. Kal. Augusti. Et Sororibus Monasterii sanctæ Claræ de Moguerio, diœcesis Hispalensis, ut a Joanne de sancta Anna, Ministro provinciæ Castellæ visitarentur & gubernarentur: *Digna reddimur attentione*, Kal. Octobris. Similiter concessit Sororibus Monasterii sanctæ Claræ extra muros Burgensis civitatis, ut a prædicto Francisco de Soria regerentur: *Æternæ beatitudinis*, X. Kalend. Novembris. Sororibus sanctæ Claræ Segobiensibus divisis, quibusdam in Monasterio sanctæ Claræ intra urbem ab incendio, quod tulit, restaurato, aliis ad vetustum Monasterium sanctæ Mariæ Magdalenæ extra muros suppressum, commorantibus, jussit ut omnes convenirent ad Monasterium urbanum, a prædicto Francisco Soriano prudenter gubernatum: *Creditæ nobis dispensationis*, X. Kal. Augusti.

(Marginalia: Monast. Palentinum. — Tom. 8. an. 1371. n. 34. — Monast. Vallesolitanum. — Monast. de Moguerio. — Monast. Burgen. — Monast. Segobien.)

XLII. Ne-

XLII. Nescio an ante hunc annum obierit Henricus de Palma,* Confessarius beatæ Coletæ, & in reformandis fundandisque Monasteriis coadjutor, uti alias dictum est: invenio enim in registro Ordinis designatum Joannem Lope provinciæ Burgundiæ, Visitatorem & Correctorem tam Sororum, quam Fratrum in Monasteriis Coletaneis habitantium, concessa insuper ampla facultate recipiendi Virgines ad habitum & professionem, dummodo numerum XVIII. hujusmodi Monasteriis præfixum, non excederent; Abbatissas canonice electas confirmandi, & ubi expediret, destituendi, cum consensu tamen majoris partis Sororum; Confessarios & Sacellanos instituendi & removendi, consentiente tamen ipsa venerabili sorore Coleta; Fratres mittendi pro servitio prædictorum Monasteriorum ad partes Cismontanas & Ultramontanas, ad præsentiam etiam Domini Cardinalis Protectoris & Patris Generalis. Similiter concessa est ipsi Coletæ auctoritas Fratres mittendi, & in singulis Conventibus quatuor habendi, quos judicaret idoneos, & licentia proficiscendi cum decenti comitiva in provinciam Franciæ, ibique admittendi Monasterium, a Duce Burgundiæ ædificandum.

* al. de Balma.
Tom. 9. ann. 1380 n. 18.
Fr. Joannes Lope Visitator Coletanearum.

XLIII. Aliquot Monasteriorum Tertii Ordinis Sororum hoc anno recurrit memoria. Sancti Antonii de Padua intra urbem Perusinam, sumptibus Bartholomæi de Massolis circa hunc annum constructi. Reatini, a Sororibus Margarita, Magna, Nicolaa de civitate Ducali construendi: *Sacræ Religionis*, XII. Kal. Octobris. Primas acceperunt magistras ex Monasterio sanctæ Annæ urbis Fulginatensis, & domus a sancta Clara nuncupatur. Aldenardensis in Belgio, Tornacensis diœcesis, cujus regimini, ut præficiatur una ex consensu reliquarum indulget Pontifex: *Religiosam vitam*, pridie nonas Aprilis. Sanctæ Catarinæ extra portam Alti-pontis oppidi sancti Audomari, Morinensis diœcesis, in quo regularis stabilitur disciplina: *Dum reducta mentis*, VI. Kalend. Januarii.

Monast. Perusin. S. Antonii.
Reatinum.
Aldenarden.
Audomaren.

XLIV. Sanctæ Elisabethæ extra muros Arevali in Hispania a Sanctia Martinez a Montalvo vidua hoc anno constructum est Monasterium, & redditibus locupletatum. Fundatrix ipsa claris orta natalibus, & nobilissimi viri olim conjux, habitu religioso suscepto, adventantibus juvenculis, virtutibus pollens, norma facta est disciplinæ regularis; cujus tanta fuit humilitas, ut non erubuerit ex fonte aquam propriis humeris per medium forum, Monialium obsequiis inferre. Ab hujus cognomine passim vocantur Sorores vulgo Hispanico *Las Montalvas*. Huic par Anna Arevalensis, quæ annos centum ibidem commorata, in summa humilitate, patientia, abstinentia & orationis assiduitate vitam transegit. Neque reticenda Guiomara de Aquila prudentissima fœmina, quæ sæpe hujus ædis Abbatissam egit, magna sui laude & virtutis incremento. Integro seculo caruit domus ista clausura, uti & plurimæ Tertii Ordinis, donec Matthæus Burgensis, Commissarius Generalis, commissione Apostolica accepta, exitum omnem præclusit. Area quadra in medio posita, & crux magna lapidea dividit Monasterium hoc, & alia duo Monialium, ac quartum Franciscanorum se invicem respicientia, & ad tinnitum cymbali Minorum reliqua tria sonos edunt Matutinis, reliquisque horis officii divini recitandis.

Monast. Arevalen.
Gonza. in Prov. Concept. Monast. 29.
Anna Arevalen.
Guiomara de Aquila.

XLV. Nobiles domini de Helsenstein, accepta facultate a Jacobo Archiepiscopo Trevirensi, duxerunt ex Mulhemio in valle e regione Confluentinæ urbis Sorores quinque Tertii Ordinis in Besselich, alias Montem-pessulanum infra Confluentiam, Treviren. diœcesis, situm in loco jucundissimo & solitario. Rectricem habuerunt annis XXX. Elisabetham de Weys, fundatorem Hermannum de Helsenstein, promotorem Joannem. Adeo paulatim

tim crevit domus Sororum numero, & religiosa disciplina, ut celebre factum sit sexaginta & ultra Virginum reclusorium, sub cura & regimine Minorum Observantum. Habent apud se repositas egregias Sanctorum reliquias.

XLVI. Demum omnibus utriusque sexus fidelibus in partibus Orientalibus, domos vel Ecclesias tam Ordinis Minorum, quam Tertii Instituti pœnitentum, sub Vicariatu & regimine fratris Jacobi de Primaditiis, quem diximus illuc cum ampla potestate destinatum, constitutas, visitantibus in festo sancti Francisci, easdem concessit Eugenius indulgentias, quas lucrantur accedentes ad Templum beatæ Mariæ Angelorum extra Assisium in solemnitate, qua vocant Portiunculæ: *Splendor paternæ gloriæ*, Nonis Augusti. Confirmavit omnia, quæ recolendæ memoriæ Angelina de Fulgineo, aliæque ab ea institutæ Ministræ fecerunt, tam in constructione domorum, quam in receptione Sororum, non obstante constitutione Joannis XXII. *Sancta Romana Ecclesia*. Quam aliqui obtrudebant huic congregationi contradicere: *Apostolicæ Sedis providentia*, VI. Non. Maii. Fratrem Dominicum Tertii Ordinis, hoc anno Ministrum instituit in loco sancti Donini Guillelmus Generalis Minister, IX. Decembris Januæ; sed nunc non video recenseri domum hanc in catalogo Cœnobiorum hujus Instituti.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Florentia Constantinopolim ut rediit Joannes Paleologus, parum
„ supervixit: at Marcus Episcopus Ephesinus, qui & ipse ad Con-
„ cilium venerat, nec tamen consenserat in acta unionis, ut regrediens
„ Ephesum pervenit, forte ut sua pervicacia majorem sibi famam clarius-
„ que nomen acquireret, æstu & astu plurimo per omnem Asiam Minorem
„ declamans, etiam ex Anabathro, unionem Græcæ cum Ecclesia Latina ab
„ Imperatore, Josepho Constantinopolitano Patriarcha, Bessarione &
„ aliis, acceptam atque subscriptam, execrabatur impune, cum non esset,
„ qui ejus temeritatem saltem frenaret, si punire nequiret; sicque adeo
„ vir improbus operatus est, ut cito omnes Græcos a præfata unione, sua
„ pessima lingua callide revocaverit, contumacioresque in Schismate red-
„ diderit: nec in Occidente rerum melior Ecclesiæ Romanæ status pro Eu-
„ genio apparebat, quod in illum Basilea superba Æmulum præpotentem
„ contrusisset, & Albertum, in quo spes esse poterat, mors præmatura su-
„ stulisset; nec bene sperandum videri poterat in Alberti successore; cum
„ multi electorum Principum haud satis æqui Eugenio probarentur: qua-
„ mobrem vere navis Petri in medio mari magnis jactabatur fluctibus: &
„ quidem vacante Imperii Sede ab obitu Alberti, Electores in unum con-
„ venientes, Fridericum hujus nominis III. Ernesti filium, Austriæ, Sty-
„ riæ, Carinthiæ Ducem ac Tyrolis Comitem, ætate juvenem, sed Prin-
„ cipem Catholicum & pium, III. Kal. Aprilis in Regem Romanorum
„ elegerunt: electus Aquisgranum se contulit, ibique præsentibus quam-
„ plurimis Principibus diadema regni suscepit, sed non Eugenii partes, ab
„ ejus æmulis plura esutientibus in eum, & Concilii auctoritatem extol-
„ lentibus, dissuasus: at hic nihilominus, nullis fractus adversis, immotus lo-
„ co sedit ad Clavum, nec ab Ordine cessit; imo audentior factus & initam
„ unionem fovit, & in Basileense Concilium, ejusque idolum strenue labo-
„ ravit, opera Minoritarum inter alios usus: pro qua re dignoscenda ad An-
„ nalistam remitto lectorem, reliquias interim seu prætermissa collecturus.

Wadd. ad hunc ann. nu. 1. & sequent.

II. Hoc

,, II. Hoc anno fratres, Baptista Saxo de Perusio, Joannes, Joannes
,, Jacobus, Antonius Jacobus, & alter Jacobus de Perusio ad Benedicti-
,, nos transmigrarunt, sed quidam frater Torybius ad Augustinianos se
,, contulit, ita diversis hujus anni temporibus eis indulgente Pontificis
,, clementia. Fratri Joanni de Baeza viro affectanti solitudinem, ut *Ind. ex Vatic.*
,, quietius Deo vacare posset, VII. Kalendas Martii Pontifex Eremito-
,, rium concessit: *Deo devotorum &c.* Kalendis Maii: approbata & con-
,, firmata quadam conventione Monialium cum Capitulo Ecclesiæ Palen-
,, tinæ in Regno Castellæ: *Et si de singulorum &c.* pridie Idus ejusdem
,, mensis fratrem Petrum sine cognomento & Patria, Abbatem Monasterii
,, beatæ Mariæ, de Aquestris nuncupati, constituit: *Romani Pontificis &c.*
,, Idibus ejusdem, tertii Ordinis Sororibus Perusinis posse permutare
,, suum Monasterium indulsit: *Sinceræ devotionis &c.* XV. Kalendas *Pisan. in Catal.*
,, Junii, loca Scitonii & sancti Processus, commemorata a Pisano in pro-
,, vinciæ Tusciæ Custodia Clusina, Observantibus adscripsit: *Vobis hone-*
,, *sta &c.* & XIV. Kalendas fratrem Joannem ad quoddam beneficium Ec-
,, clesiasticum posse promoveri indulsit: *Religionis zelus &c.* IX. Julii in
,, partibus Orientis nostris Operariis Apostolicis existentibus Indulgentias:
,, *Pastor bonus &c.* ac III. Kalendas Augusti fratri Dionysio de Wailak pro
,, uniendis vel reducendis Schismaticis, & convertendis ad fidem infideli-
,, bus occupato, plures gratias elargitus est: *Cum ob salutem &c.* VIII.
,, Idus ejusdem deputato Nosocomio pro Fratribus in Conventu Cordubæ
,, Beticæ Regionis: *Iis, quæ pro &c.* in favorem ægrotorum in eodem,
,, misericorditer Sacramentalis absolutionis laxavit habenas: *Injunctum no-*
,, *bis &c.* Verulis ad Castrum Bavacii Monasterium perantiquum sanctimo-
,, nialium Benedictinarum, disciplina & ædificiis collabentibus, necnon
,, incolis deficientibus, Cives postularunt ad Fratres Observantes transfer-
,, ri; & Pontifex juxta postulata rescripsit: *Exhibita nobis &c.* XVII. Ka-
,, lendas Septembris. Sancti Veruli & Verulum, vulgo *Verulo*, est Civitas
,, Episcopalis Latii in Hernicis, idest inter saxa; Hernici siquidem a Sabi-
,, nis saxa vocabantur, parva ut ceteræ finitimæ, juxta Samnis, Campaniæ-
,, ve & Regni Neapolitani confinia: Alatrio, Ferentino, & Frusino proxi- *Ex Tipog. Ferre.*
,, ma, haud procul a Cosa Fluvio, & Arpino finitima; cujus præfati
,, Monasterii memor est Annalista decem post annis. Pridie Kalendas
,, Septembris reformationem Conventus S. P. Francisci Burgensis indi-
,, xit: *Pro singulorum &c.* & IV. Idus Septembris ad sanctum Bernar-
,, dinum Senensem pro Conventu in Civitate Castelli Breve expedivit:
,, *Cum nobis &c.* cujus in Annalibus non nisi ad annum MCCCCLXXIII.
,, memoria habetur. Porro Tifernum Tiberinum est hæc Civitas Castelli,
,, Italis *Città di Castello*, in Umbria, Episcopalis & antiqua, in amœna pla-
,, nitie ad Tiberim fluvium posita, Perusio, Aretio, Tiferno alteri Metau-
,, rensi nuncupato, vulgo *S. Angelo in Vado*, & Eugubio ad XX. M. P. pro-
,, xima, Burgo sancti Sepulchri propior ad VIII. M. P. a Perusio in Septem-
,, triones & circium recedens ab Aretio in Orientem æstivum. Post Spo-
,, letum urbs est amplior ceteris, agro ferace prædita, vinoque abundans:
,, III. Nonas Octobris dimisso fratre Nicolao de Prato ad Magisterium:
,, *Viri sacræ &c.* VIII. Idus ejusdem Indulgentiam pro Clarissis Venetia-
,, rum publicavit: *Licet is &c.* V. Idus Novembris Ministro Generali sex
,, loca admittere: *Provisionis nostræ &c.* & VI. Kalendas Januarii Vicario
,, Generali posse convocare Fratres indulsit: *Cupimus &c.*
,, III. Post prædicta: Guillelmus de Casali Minister Generalis

,, lit-

Minister Generalis mittit litteras ad B. Coletam pro Monasterio Hesdinii.

„ litteras obedientiales ad beatam Coletam pro Monasterio Hesdinii, sub
„ dat. Genuæ hoc anno MCCCCXL. ad Serenissimorum Principum instan-
„ tiam, qui novam eam ædem sub regimine illius summopere desidera-
„ bant, misit: virtute quarum Coleta loci possessionem accepit, Sanctimo-
„ nialesque & juvenculas e Mundi Cœno fugientes introduxit. Asservan-
„ tur præfatæ litteræ etiamnum in novo Monasterio ibidem; etenim istud
„ de quo loquimur, posteriorum temporum subsequuta malitia prostravit.
„ Hinc apparet nec fabricam ante annum MCCCCXL. absolutam, nec sacras
„ Virgines in eam introductas fuisse. Ceterum quas ibi excepit beata Vir-
„ ga, ipsa eadem Magistræ Novitiarum munere fungens, educavit, verbo
„ & exemplo in via virtutis dirigendo. Quo quidem in officio, quam sedu-
„ lo & religiose se gesserit, tot testes habet, quot suis salutaribus insti-
„ tutis in eo sacro ergastulo Christo sponso filias peperit, eique incorruptas

Christus eidem se ipsum suis manibus ex Altari communicat.

Wadd. ad ann. 1406. n. 57.

„ virtutibusque laureatas exhibuit. Testis est Christus Dominus, qui, ut
„ eam novo & ineffabili amoris vinculo sibi copularet, eidem Sacerdos &
„ Hostia, seipsum suis divinis manibus ex Altari communicavit; cujus gra-
„ tiæ specialis memoriam anticipavit Annalista. Testis est & perenniter
„ erit locus ille idem sacer, ac tam insigni miraculo decorus; cujus fides
„ altis radicibus omnium Hesdinensium cordibus adeo firmiter hæret, ut
„ quotannis, die mensis Martii sexta, beatæ Coletæ sacra, turmatim undique
„ populi venerabundi, piissima devotione concurrant. Nec reticendum, in
„ ruinis ipsius Monasterii his ultimis temporibus, quibus hæc scribuntur, in
„ perpetuam memoriam tanti favoris divini, Sacellum constructum fuisse.
„ Porro præfati Monasterii Ecclesia, die XIV. Augusti, anno MCCCCXLIX.
„ ritu Catholico solemniter consecrata, beatissimæ virgini Mariæ in Cœ-
„ los Assumptæ dedicata fuit. *

* *Quam hic præmature nimiis exscripsit Melissanus narrationem de Nuntio Æthiope ad Sultanum Ægypti, ideo expungimus, quia sinceriorem, & proprio loco descriptam habes a Waddingo sub annum 1444. n. 52. & seq.*

„ IV. Dum hæc in Oriente fierent, licet Ecclesia dissidiorum quassa-
„ retur fluctibus, attamen non frangebatur in Occidente, imo inter turbi-
„ nes majoris pietatis fidelium fulgor, præcipue in Virginem Deiparam, ad
„ quam fervida sua vota dirigebant, emicabat. In Ecclesia nostri Conven-
„ tus Castriheraldi apud Pictones in Gallia, sanctæ Catarinæ Virgini &
„ Martyri dedicata, ad lævam in anteriore ejus parte, perantiquum & ve-
„ nerabile sacellum Immaculatæ Conceptionis devotum extat; ad quod
„ pie visitandum populi nuper excitati undique confluentes, permagnum
„ in cunctis zelum & devotionem erga mysterium Immaculatæ Conceptio-
„ nis Deiparæ pepererunt. Quamobrem potentissimus & piissimus Princeps
„ Joannes Dux de Nemosio, Castriheraldi Vicecomes, cum Nobilibus, loci
„ Magistratu, ceterisque cujusque Ordinis, sexus & conditionis ab Illu-
„ strissimo Pictavorum Antistite Petro de Ambasia, Eminentissimi Geor-
„ gii Cardinalis Ambasiani Fratre, in honorem ejusdem illibatæ Virginis ad
„ præfatum sui juris sacellum, Confratriam fidelium erigendi licentiam ob-
„ tinnit hoc anno MCCCCXL. & subinde ejusdem se promotorem, fauto-
„ rem & protectorem hujusmodi Confratriæ esse voluit, & publicavit vul-
„ gato edicto; quod una cum bulla sodalitatis erectæ legitur, & in Archi-
„ vio ejusdem Conventus conservatur.

Fr. Joannes de Parma obit Aretii.

„ V. In Religione vero frater Joannes de Parma vir venerabilis, cu-
„ jus in oratione assiduitas mirabilis erat, omni virtutum genere his die-
„ bus florens obiit, sepulturamque nactus est in Conventu sancti Christo-
„ phori Castellionis Aretini, qui est sextusdecimus Provinciæ Tusciæ: hu-
„ jus meminit Gonzaga, & Arthurus ad XIII. Decembris. Venerabi-
„ lis etiam frater Paulus a Rojo religiosissimus obiit Histonii in Con-
ven-

„ ventu sancti Honorii, quinto Provinciæ sancti Angeli.
„ VI. V. Philippina Chalonia filia Illustrissimi Ludovici a Chialonio Arausiensis Principis, & Joannæ a Monte Belliardo, fundato Monasterio Orbense, in eo sanctissime vixit, & virgo obiit. Florebat autem circa hunc annum, ut habet Foderetus in descriptione Monasterii Clarissarum Evianciaci. Lucida pariter Virgo Tertii Ordinis sancti Patris Francisci, quæ patria Romana erat, regulari observantia & bonitate haud ordinaria floruit in Monasterio sanctæ Agnetis Fulginei, nono Provinciæ sancti Francisci, sub cura beatæ Margaritæ Dominici: Passionis Christi sic delectabatur memoria, ut cœlitus obtinuerit dolorem plagarum Salvatoris in manibus sentire, ita Jacobillus. Florent Sorores Philippina Chalonia Clarissa, & Lucida ex Tertio Ordine.

ARGUMENTUM.

Albertus Sartianensis ducit Jacobinos ad unionem Romanæ Ecclesiæ, & legationem, transacta concordia, feliciter absolvit. Beatus Jacobus Picenus Fratricellos per Marchiam insectatur. Bernardinus Senensis coadjutorem assumit Joannem Capistranum. In Castella & Legione Vicarius instituitur Sancius de Canalibus. In Aragonia & per alias Provincias alii præficiuntur. Beatus Didacus transfretat ad insulas Fortunatas, ejusque vitæ & virtutis primordia enarrantur. Referuntur aliquot viri insignes, Episcopi, & Inquisitores. Propagatur Institutum.

I. Albertus Sartianensis ad Æthiopes & Indos ante biennium missus, Jacobinorum gentem numerosissimam, per Syriam, Mesopotamiam, Ægyptum, Æthiopiam aliasque Regiones late diffusam, a Jacobo Syro suæ cæcitatis auctore, ita cognominatam, ad unitatem & veritatem fidei Romanæ amplectendam solerter excitavit; & cum Legato ejusdem gentis, & patriarchæ Joannis, Andrea Abbate insignis Monasterii sancti Antonii in Ægypto, hoc anno appulit Anconam. Illuc missi ab Eugenio, qui honorifice Florentiam ducerent, & per urbes curarent recipi populorum gratulatione. Per Tusciam transeuntes pervenerunt Cortonam, ubi populus universus obviam processit M. P. extra urbem usque ad Monasterium *a Comitissa* nuncupatum, atque inter hos Bernardinus Senensis, qui illic forte moram trahebat valetudinarius. Vectus humili asello, conspiciens Albertum pro Nuncii Apostolici dignitate simul cum Legato, equo bene strato insidentem & populum accurrentem, ut vel fimbriam tangeret vestimenti, voce alta clamavit: *Frater Alberte, respice ad pedes, memento mortis: cave ne honores tanti plus æquo animum extollant.* His commotus vocibus, & Bernardini sui Superioris excitus reverentia, confestim descendit sanctum senem veneratus & rogaturus, ut humile jumentum nobili equo permutaret. Renuit Bernardinus dicens, utrumque decere ita incedere: cavendum solum esse, ne vana mundi gloria furtim obreperet, & tanti operis præmium evacuaret. Cui Albertus: In universis mihi oblatis honoribus ita semper oravi: *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Hujus pii occursus & religiosæ concertationis vestigium adhuc conspicitur, erecto in eo loco momumento, adhibita insuper utriusque Patris effigie. Præcedentibus autem populo, Confraternitatibus & Clero cum hymnis & canticis, pervenerunt ad Cœnobium Franciscanorum, ubi Albertus auctoritate Apostolica benedictionem solemnem impertiit, & Jaco-

Albert. Sartianē. ducit Jacobinos ad Concil. Florentinum.

Veniant Cortonam.

Occurrit Bernardinus Senensis.

Et universus populus.

cobinis artificiosam crucem, magno Dominici patibuli fragmento pretiosam Halenæ Reginæ, uti ferunt, opus fratri Heliæ, sancti Francisci discipulo & immediato successori, dono datum Constantinopoli, uti alias diximus, ostendit. Illi legentes characteres Græcos insculptos, in magna habuerunt reverentia; & a templi ostio usque ad altare flexis genibus adoraturi processerunt; quod & Antistitem quemdam Hierosolymitanum fecisse narrat Rodulphus, & virtute hujus Crucis Deum multa operari miracula, præsertim in fugandis tempestatibus & restinguendis incendiis. Pisanus auctor vetustior, refert ignem, Cortonensem urbem depascentem, objectu hujus Crucis repressum & extinctum. Familiare hoc esse ligno crucis probat Gretserus ex narratione sanctorum Paulini, Bedæ, & Albonis.

Ostenditur eis sacra Crux Cortonensis. An. 1211. n. 9. & ann. 1239. n. 10. Rodulph. fol. 265. Pisan. confor. 11. Gretser. de Cruce tom. 1. lib. 1. c. 85.

II. Crucis exemplar hic exhibeo. Multa & varia habet ornamenta ab utroque latere: a parte superiori & inferiori, ac per fascias seu impages quinque, diverso & variegato metallo distinctas uniones, gemmas & lapillos pretiosos. In tertia fascia a parte superiori, tres habet circulos mediocris circumferentiæ, in quibus eburneæ cospiciuntur effigies sancti Michaelis, Jesu Christi, & sancti Gabrielis: a parte inferiori in fascia penultima, alii totidem orbes aliquanto minores, quibus similes includuntur imagines sanctæ Helenæ, D. Constantini, & sancti Longini; adscriptis eorum nominibus Græco charactere. In medio tabulæ protenditur ipsa sanctissima Crux, reticula ex solido auro contecta, crassa granis duobus, lata digito uno, longa palmis Mathematicis tribus, distentis brachiis, palmo uno, digitis duobus. In quotuor angulis, tabellis eburneis incisa sunt simulacra Dei Genitricis, Joannis Baptistæ, sancti Stephani, & Joannis Evangelistæ, additis Græce nominibus. A tergo, ebori inscripta est vetustis formis Græca narratio, cujus interpretationem eodem situ verborum, hic exhibeo.

C	MAGNÆ ECCLESI	Æ.
U	ET ANTEA	D
S	POTENTI	E
T		
O	DOMI	I.
S.	NO	S
S	CON	O
T	STAN	PH
E		
PH	TINO	I
A	CHRISTUS DEDIT CRUCEM IN SALUTEM:	Æ.
N	NUNC AUTEM EAMDEM D. NICEPHORUS	S
U	IMPERATOR	A
S.		
N	FUGAT	C
U	ACIES	R
T	BARBA	O
R	RORUM,	R
I		
T	HABENS.	U
O	MONASTERIO BENE MORIGERATUS OFFERT	M.
R		
I.		

Quæ ita legenda sunt.

*Magnæ Ecclesiæ Dei Sophiæ, Sacrorum Custos, Stephanus nutritori * Monasterio bene morigeratus * offert.*

* *Id est, in quo nutritus est.*
* *Al. gratus.*

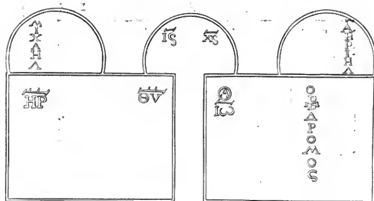
Re-

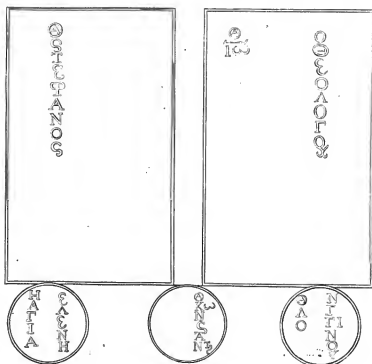
Reliqua sunt quatuor versus trimetri Jambici Græci.

Et antea potenti Domino Constantino
Christus dedit crucem in salutem:
Nunc autem eamdem Divus Nicephorus
Imperator fugat acies Barbarorum, habens.

Magistratus Cortonensis, nuncupatus *Sacræ unionis piorum locorum*, pretiosum hunc thesaurum firmiter obseratum, retentis apud se clavibus, diligenter observat; & nobilius reponendo pulchrum altare construxit, ita inscripta facti memoria.

Jesu Christi Filii Dei
Sacrosanctæ Crucis
Cujus insigne segmentum.
Fr. Elias
Olim Franciscani Ordinis Moderator
Ex Orientis legatione retulit,
Ac perennibus miraculis illustratum,
In hoc templo, a se una cum cœnobio
In hac sua patria exædificato,
reposuit.
Sacræ unionis Magistratus
Aram suo sumptu,
Et collata piorum stipe erexit,
ornavitque
Anno salutis MDCXXXI.

ΜΙΧΑΗΛ
ΙϹ ΧϹ
ΜΗΡ ΘΥ
ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΘΕΟΛΟΓΟΣ
Η ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ

ΟΤΗϹΝΑϹΚΚΛΗϹΙ

Ο Φ Υ Λ Α Ζ Ϲ Τ Ε Φ

ΚΠΡΙΝ

ΚΡΑΤΑΙ

ΩΔΕϹ

ΠΟΤΗ

ΚΩΝ

Ϲ ΤΑΝ

ΤΙΝΩ

Α Ϲ Θ Ε Ο Υ Ϲ Ο Φ

ΑΧΕΙΔΕΔΩΚΕϹΤΡΟΝΕΙϹΩΤΗΡΙΑΝΙ

ΝΚΝΥΝΔΕΘΟΤΟΝΕΝΘΕΩΝΙΚΗΦΟΡΕΑ

Ο Ϲ Τ Η Ρ Ε Τ Α Μ Ε Ν

ΑΝΑΞ

ΤΡΟΠΟΥ

ΤΑΙΦΥ

ΛΑΒΑΡ

ΒΑΡΩΝ

ΕΧΘΩΝ

Ϲ Ϲ Κ Ε Υ Ο

ΗΜΟΝΗΕΥΗΘΗΕΤΡΟΡΕ ΦΕΡΕ Ι

Jacobini mane exponunt legationem in Concilio.

III. Florentiam tandem pervenientes Oratores, magno honore habiti sunt a Pontifice & Cardinalibus, nobili comitatu in urbem deducti. Pridie Kalendas Septembris in plena & generali Congregatione, præsidente Pontifice, assidentibus Reverendissimis Cardinalibus, & præsentibus multis Prælatis, Doctoribus & Magistris tam secularibus quam Regularibus, sacrum Concilium repræsentantibus, & Pontifici adstante Alberto Sartianensi, unionis suasore & gentis conductore, cujus imago ipsis valvis æneis Basilicæ Vaticanæ graphice exprimitur; Andreas Abbas idiomate Syriaco religiose & reverenter peroravit, & Patriarchæ litteras exhibuit. Orationem & suæ commissionis instrumentum ex citato alias codice MSS. Vaticano huc produco.

ORATIO ANDREÆ ABBATIS.

IV. *Cogitanti altam Majestatem tuam & meam humilitatem, Pater beatissime, tantus suboritur pavor, ut si aliqua erravero in dicendis paucis, primum id mihi indulgeas deprecor; nihil enim aliud, quam tremor apprehendere potest hominem me: pulvis sum & cinis coram te, Deo in terris, verba faciens; es namque Deus in terris, & Christus, & ejus Vicarius; es Petri successor, & Pater, Caput, & Doctor Ecclesiæ universalis, cui datæ sunt claves claudendi, & Paradisum cuicumque volueris reserandi; tu Princeps Regum & maximus es Magistrorum. Quæ omnia & similia considerans, expavesco tuam alloqui Sanctitatem: cum maxime ante oculos mentis proponam non solum potestatem tuam, sed sapientiam Latinorum, qui in studio sapientiæ divinarum rerum, & disciplinæ Jesu Christi, quod a principio salutis fidelium imbiberunt, continuo in hæc tempora exercitati, ea nunc ten nt & sentiunt, quæ beatissimi Apostolorum Principes Petrus & Paulus illis a principio tradiderunt. Quæ autem Ecclesiæ hujusmodi sapientia & disciplina aliquando privatæ, prima non tenuerunt fundamenta, & a Romana Ecclesia matre & magistra separatæ fuerunt, eas permisit Deus gentibus in opprobrium & infidelibus in rapinam, prout evidenter cernere datur in Græcis & Armenis, & pariter in nobis Æthiopibus Jacobitis, postquam anno nongentesimo a vobis fuimus separati. Consolamur vero, & mæstitiæ nostræ spem ea ratione amplam assumimus, quod qui tibi concessit Græcos & Armenos in Catholicæ fidei unionem latius unire, quique tibi inspiravit, ut nos per dilectum filium tuum Albertum, Ordinis Minorum, ad unionem quærendam invitares, idem piissimus Deus noster suam nobis elargietur benedictionem, ut eadem tecum in Catholica Dei Ecclesia sentiamus, quod quidem perficietur. Ego, & ut tu vides, ætate jam gravis, e domo sum profectus ad tuæ Sanctitatis pedes præsentiamque, superatis terræ marisque periculis, perventurus Reverendissimi mei Patriarchæ Orator, ac indignissimus locum tenens, quemadmodum constare videbis in mandatis, quæ tibi ab eodem Patriarcha exhibeo, quemadmodum poterit enarrare idem frater Albertus, qui multa mecum pericula, multos subiit labores pro hac dignissima unione fidei Christianæ.*

LITTERÆ JOANNIS PATRIARCHÆ.

V. *Joannes, humilis servus servorum Christi, Minister Sedis sancti Marci, magnæ scilicet Alexandriæ & totius Ægypti, Libyæ, Æthiopiæ, Pentapoleos Occidentalis, Africæ, totiusque prædicationis Apostoli Marci, humi-*

humilis dico, in suis peccatis, petita prius venia & absolutione ab ipso Domino, usque ad terræ pavimentum coram te, Justissime ac Sanctissime Pater, inclino, perfectio Sacerdotii, Pastor optime, honestatis ac sanctitatis Princeps, piissime ductor eorum qui in via hujus peregrinationis incedunt, qui studio ac sanctitate, ceteris viam salutis ostendis, D. *Eugeni Papa magnæ Urbis Romæ, omnium Ecclesiarum Christianarum Apostolice Pastor, Principum Christi Sedium unice, venerande, Patrum ac Sacerdotum Princeps, & Medice languentium animarum. Custodiat Deus omne suum ovile tua oratione ac ministerio, dirigatque illud lumine tuæ similitudinis, quemadmodum & quondam Magos stella direxit, nec recedat a disciplina tua, imo servet tua præcepta omnia, qui doctrinam auditurus est. Confirmet præterea Deus Sedem tuam, multiplicetque honores Sacerdotum, optime Pater. Post hæc refero tuæ magnæ Sanctitati, sacratissimam ac honoratissimam scripturam tuam per benedictum filium tuum & honoratum Sacerdotem fratrem Albertum ad manus meas pervenisse. Erant autem litteræ illæ veneratione dignissimæ in iis quæ continebant. Attulit quoque sua lectio nobis causam cogitandi de rebus optimis atque maximis. Quanta autem earum sanctitas fuerit, ex hoc facile percipi potest; nam & apertæ mox mirum in modum suavissimum odorem effunderunt, ostenderuntque profecto manum illam fuisse benedictam, cujus digiti tam venerandas figuras descripserant. Versas igitur per quosdam spectatissimos Venetos tuas, quantum fieri poterat, ex Latino in linguam Syrorum, ego & reliqui Fratres mei Coepiscopi, cum benedictis filiis ac fidelibus Sacerdotibus, honoratisque Diaconibus in Ecclesia Dei genitricis Mariæ, vico cognominato* Zoile, *ac stante tota populo, legi mandavimus; nec facile, Decus omnium Sacerdotum & Pater, tuæ sanctitati significare possumus, quanta ex lectione litterarum lætitia animis omnium illorum accesserit: maximam autem illam fuisse, laudantium & exultantium populorum voces ostenderunt. Fuit ille dies nobis permaximus, & is certe, de quo Propheta prædixerat:* Hæc dies, quam fecit Dominus: exultemus & lætemur in ea. *Nec illud certe efficere potuimus, quod illic lætitiæ lacrymæ quoque mixtæ non fuerint, precantibus omnibus, ut Deus propitiatus mentes nostras & cogitationes emundet, educatque de tenebris in illud clarissimum ac indeficiens lumen. Post itaque glorificationem divinam, quam Sacerdotes Christi ac totus ille Christianorum cœtus Omnipotenti Deo reddiderant, accesserunt ad laudes tuæ Sanctitatis & gratiarum actiones, effundimusque preces ad Dominum, ut te sanctissimum Patrem ac communem omnium Christianorum salutem integram servet, quos sic tuis sanctissimis eruditionibus ipse Deus instituit, ut sint certissimæ fidei venerantes, fiantque parati ad unionem & pacem, & tamdem ipse filius Virginis nos omnes Curiæ cœlesti adscribat, aggregetque numero Beatorum. Huic etiam alacritati atque devotioni accessit aliud quoque gratiæ & benedictionis genus; idem enim benedictus filius venerabilis Albertus reddidit mihi duas imagines &* Ciambulottum * *nomine tuæ Sanctitatis, quæ non aliter quam e cælo missa divina benedictione me suscepisse putavi. Ceterum quædam eidem Patri commisimus, quæ litteris mandare non possumus. Sufficiet itaque ipse quidquid iis litteris deest, cui referenti tua Beatitudo plenam fidem adhibere dignetur. Extremo, quoniam ego humilis & pauper gressu corporis ad tuam Sanctitatem accedere minime possum, mitto venerabilem fratrem Andream Abbatem S. Antonii, religione & moribus non mediocriter institutum. Is ea conditione a me discessit, ut privatim ac publice plurima habeat tuæ Sanctitati referre. Ambobus igitur iis benedictis filiis nuntiantibus indubitatam*

Psal. 117. 24.

* *Sericam texturam undulatam.*

fidem

fidem in omnibus tua Beatitudo dare dignetur, quam ad tempora diuturna, pro utilitate, ac aggregatione Christianorum conservare dignetur Deus Omnipotens. Datum Chayren. XII. *Septembris, sexto millenario nongentesimo quadragesimo secundum Græcos, secundum vero Jacobitas*, MCLVII. *a tempore Martyrum, a computatione Incarnationis Domini* MCCCCXL.

Examinata fide Jacobinorũ stabilitur unio.

VI. Lecta commissione & litteris honorariis, habitæ sunt variæ consultationes a doctissimis Concilii viris per Pontificem delectis, ut in quibus gens ista a vera fide discreparet, discerneretur, & sana opponeretur doctrina. Expositis erroribus & expositis præcipuis fidei mysteriis necessariisque articulis, stabilita est unio, edito sub initium anni sequentis (juxta computum Ecclesiasticum illius temporis, quo annus, incipiebat a die Incarnationis Dominicæ, sive Annunciationis Virgineæ) doctissimo Diplomate: cujus tenorem ex ipso autographo Fesulis, uti dixi, apud Minores servato, fideliter exhibeo.

An. 1439. n. 14.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Bulla unionis Jacobinorum. Summopere lætandum propter Orientaliũ unionem.

1. C*Antate Domino, quoniam magnifice fecit: annunciate hæc in universa terra. Exulta & lauda habitatio Sion, quoniam magnus in medio tui sanctus Israel. Cantare profecto & exultare in Domino decet Ecclesiam Dei pro hac grandi magnificentia & gloria nominis sui, quam hodierna die clementissimus Deus operari dignatus est. Toto siquidem corde laudare & benedicere Salvatorem nostrum nos convenit, qui sanctam Ecclesiam suam novis quotidie accumulat incrementis. Quamquam autem in populum Christianum sua beneficia omni tempore multa & magna sint, quæ luce clarius erga nos suam immensam caritatem ostendunt; si tamen accurate inspicimus, quæ & quanta his diebus novissimis divina clementia facere dignata est, judicare certe poterimus, hoc nostro tempore plura ac majora quam a multis retroactis temporibus suæ caritatis munera extitisse. Ecce enim nondum exacta triennio in hac sancta Oecumenica Synodo saluberrimam trium magnarum nationum unionem Dominus noster* JESUS CHRISTUS *pro sua infatigabili pietate ad commune perenneque totius Christianitatis gaudium tam copiose effecit: unde actum est ut totus fere Oriens, qui gloriosum Christi nomen adorat, ac non parva Septemtrionis portio post longa dissidia cum sancta Romana Ecclesia in eodem fidei & caritatis vinculo jam convenerint. Primo etenim Græci, & ii, qui subsunt quatuor Patriarchalibus Sedibus multas gentes nationesque & idiomata continentibus, deinde Armeni multorum populorum gens; hodie vero Jacobini magni etiam per Ægyptum populi, sanctæ Sedi Apostolicæ uniti sunt.*

Grata Deo unitas.

2. *Et cum nihil Salvatori nostro Domino nostro* JESU CHRISTO *gratius sit, quam mutua inter homines caritas, nihilque nomini suo gloriosius atque Ecclesiæ utilius esse possit, quam ut Christiani, omni inter se sublato dissidio, in eadem simul fidei puritate conveniant, merito nos omnes & cantare præ gaudio, & jubilare in Domino debemus, quos, ut tantam Christianæ fidei magnificentiam diebus nostris videremus, divina miseratio dignos effecit. Summa igitur cum alacritate annunciamus magnalia hæc in universa Christianorum terra, ut sicut nos pro gloria Dei & exaltatione Ecclesiæ gaudio inenarrabi-*

rabili repleti sumus, ita & alios tantæ lætitiæ participes faciamus, ut omnes uno ore magnificemus & glorificemus Deum, & suæ Majestati, prout dignum est, magnas atque quotidianas gratias agamus pro tot tantisque mirabilibus beneficiis hac ætate suæ sanctæ Ecclesiæ collatis.

3. *Et quoniam qui opus Dei diligenter exercet, non modo meritum ac retributionem in cœlis expectat, sed & apud homines amplam gloriam laudemque meretur: venerabilem fratrem nostrum Joannem Jacobinorum Patriarcham, hujus sanctæ unionis cupidissimum, a nobis & tota Ecclesia merito laudandum & extollendum, ac communi omnium Christianorum favore cum tota sua gente dignum judicamus. Is enim a nobis per nostrum Oratorem ac litteras excitatus, ut ad nos & hanc sanctam Synodum legationem mitteret, & se ac suam gentem in eadem cum Ecclesia Romana fide uniret; dilectum filium Andream natione Ægyptium Abbatem Monasterii sancti Antonii apud Egyptum, in quo & habitasse, & mortuus esse sanctus ipse Antonius perhibetur, religione & moribus non mediocriter institutum, ad nos & ipsam Synodum destinavit: cui, devotionis zelo accensus, imposuit atque commisit, ut fidei doctrinam, quam sancta Romana Ecclesia tenet & prædicat, nomine ipsius Patriarchæ & suorum Jacobinorum reverenter susciperet, deferendam postea per eum ad ipsum Patriarcham & Jacobinos, ut & ipsi eamdem agnoscerent, ratamque haberent, & in suis regionibus prædicarent.*

Legatus unionis Jacobitarum.

4. *Nos igitur, quibus voce Domini commissum est pascere oves Christi, ipsum Andream Abbatem per nonnullos hujus tam sacri Concilii insignes viros, super articulis fidei & Sacramentis Ecclesiæ, & quibusque ad salutem spectantibus, diligenter examinari fecimus; & tandem, quantum visum est fore necessarium, exposita eidem Abbati S.R.E. fide Catholica, & per ipsum humiliter acceptata, hanc quæ sequitur, veram necessariamque doctrinam hodie in hac solemni sessione, sacro approbante Oecumenico Concilio Florentino, in nomine Domini tradidimus.*

Discussa cum eo fidei mysteria & ab ipso acceptata.

5. *In primis igitur Sacrosancta Romana Ecclesia, Domini & Salvatoris nostri voce fundata, firmiter credit, profitetur & prædicat, unum verum Deum Omnipotentem, incommutabilem & æternum, Patrem & Filium & Spiritum sanctum, unum in essentia, trinum in personis. Patrem ingenitum, Filium ex Patre genitum, Spiritum sanctum ex Patre Filioque procedentem. Patrem non esse Filium, aut Spiritum sanctum; Filium non esse Patrem, aut Spiritum sanctum; Spiritum sanctum non esse Patrem, aut Filium: sed Pater tantum Pater est, & Filius tantum Filius est, & Spiritus sanctus tantum Spiritus sanctus est. Solus Pater de sua substantia genuit Filium, solus Filius de solo Patre est genitus, solus Spiritus sanctus simul de Patre procedit & Filio: & tres personæ sunt unus Deus, & non tres Dii, quia trium est una substantia, una essentia, una natura, una divinitas, una immensitas, una æternitas, omniaque sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio. Propter hanc unitatem Pater est totus in Filio, totus in Spiritu sancto: Filius totus est in Patre, totus in Spiritu sancto: Spiritus sanctus totus est in Patre, totus in Filio. Nullus alium aut præcedit æternitate, aut excedit magnitudine, aut superat potestate. Æternum quippe & sine initio est, quod Filius de Patre extitit; & æternum ac sine initio est, quod Spiritus sanctus de Patre Filioque procedit. Pater quidquid est aut habet, non habet ab alio, sed ex se, & est principium sine principio. Filius quidquid est aut habet, habet a Patre, & est principium de principio. Spiritus sanctus quidquid est aut habet, habet a Patre simul & Filio. Sed Pater & Filius non*

De mysterio Trinitatis.

duo

dua principia Spiritus sancti, sed unum principium; sicut Pater & Filius & Spiritus sanctus non tria principia creaturæ, sed unum principium.

Damnantur huic articulo adversantes.

6. *Quoscumque ergo adversa & contraria sentientes damnat, reprobat, anathematizat, & a Christi corpore, quod est Ecclesia, alienos esse denunciat. Hinc damnat Sabellium personas confundentem, & ipsarum distinctionem realem penitus auferentem. Damnat Arianos, Eunomianos, Macedonianos, solum Patrem verum Deum esse dicentes, Filium autem & Spiricum sanctum in creaturarum ardine collocantes. Damnat & quoscumque alios, gradus seu inæqualitatem facientes.*

De uno rerum principio.

7. *Firmissime credit, profitetur & prædicat, unum verum Deum Patrem & Filium & Spiritum sanctum esse omnium visibilium & invisibilium creatorem, qui quando voluit, bonitate sua universas tam spirituales quam corparales condidit creaturas, bonas quidem, quia a summo bono factæ sunt, sed mutabiles, quia de nibila factæ sunt; nullamque mali asserit esse naturam, quia omnis natura, inquantum natura est, est bona. Unum atque eumdem Deum veteris & novi Testamenti, hoc est Legis & Prophetarum atque Evangelii profitetur auctorem, quoniam eodem Spiritu sancto inspirante, utriusque Testamenti sancti loquuti sunt, quorum libros suscipit & veneratur, qui titulis sequentibus cantinentur. Quinque Moysis, id est, Genesi, Exoda, Levitico, Numeris, Deuteronomio, Josue, Judicum, Ruth; quatuor Regum, duobus Paralipamenon, Hesdra, Nehemia, Tobia, Judith, Hester, Job, Psalmis David, Parabalis, Ecclesiaste, Canticis Canticorum, Sapientia, Ecclesiastico, Isaia, Jeremia, Baruch, Ezechiele, Daniele; Duodecim Prophetis minoribus, id est, Osee, Joele, Amos, Abdia, Jona, Michea, Nahum, Habacuc, Sophania, Aggæo, Zacharia, Malachiæ, duobus Machabæorum; quatuar Evangeliis, Matthæi, Marci, Lucæ, Joannis; quatuordecim Epistolis Pauli, ad Romanos, duabus ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, duabus ad Thessalonicenses, ad Colossenses, duabus ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos; Petri duabus, tribus Joannis, una Jacobi, una Judæ; Actibus Apostolorum & Apocalypsi Joannis. Propterea Manichæorum anathematizat insaniam, qui duo prima principia posuerunt, unum visibilium, aliud invisibilium, & alium novi Testamenti Deum, alium veteris esse Deum dixerunt.*

De libris canonicis.

Damnantur Manichæi.

De mysterio Incarnationis.

8. *Firmiter credit, profitetur & prædicat, unam ex Trinitate personam, verum Deum, Dei Filium ex Patre genitum, Patri consubstantialem & coæternum in plenitudine temporis, quam divini consilii inserutabilis altitudo disposuit, propter salutem humani generis, veram hominis integramque naturam ex immaculato utero Mariæ Virginis assumpsisse, & sibi in unitatem personæ copulasse tanta unitate, ut quidquid ibi Dei est, non sit ab homine separatum; & quidquid est hominis, non sit a Deitate divisum; sitque unus & idem indivisus, utraque natura in suis proprietatibus permanente, Deus & homo, Dei Filius & hominis Filius, æqualis Patri secundum divinitatem, minor Patre secundum humanitatem: Immortalis & æternus ex natura Divinitatis, passibilis & temporalis ex conditione assumptæ humanitatis.*

9. *Firmiter credit, profitetur & prædicat, Dei Filium in assumpta humanitate ex Virgine vere natum, vere passum, vere mortuum & sepultum, vere ex mortuis resurrexisse, in cælum ascendisse, sedereque ad dexteram Patris, & venturum in fine seculorum ad vivos martuosque judicandos.*

Damnantur Ebion. Cerinthus &c.

10. *Anathematizat autem, execratur & damnat amnem hæresim contraria sapientem. Et primo damnat Ebionem, Cerinthum, Marcionem. Pau-*

Paulum Samosatenum, Photinum, omnesque similiter blasphemantes, qui
percipere non valentes unionem personalem humanitatis ad Verbum, Jesum
Christum Dominum nostrum verum Deum esse negaverunt, ipsum purum
hominem confitentes, qui divinæ gratiæ participatione majori, quam san-
ctioris vitæ merito suscepisset, divinus homo diceretur. Anathematizat etiam
Maniehæum cum sectatoribus suis, qui Dei Filium non verum corpus, sed Manichæus.
phantasticum sumpsisse somniantes, humanitatis in Christo veritatem penitus
sustulerunt. Necnon Valentinum asserentem, Dei Filium nihil de Virgine Valentinus.
matre sumpsisse, sed corpus cœleste cepisse, atque ita transisse per uterum Vir-
ginis, sicut per aquæductum desluens aqua transcurrit. Arium etiam, qui
asserens, corpus ex Virgine assumptum auima caruisse, voluit loco animæ fuisse
Deitatem. Apollinarem quoque, qui solam posuit animam sensitivam, sed Apollinaris.
Deitatem Verbi vicem rationalis animæ tenuisse voluit. Anathematizat
etiam Theodorum Mopsuestenum atque Nestorium asserentes, humanitatem Theodor. Mopsvest.
Dei Filio unitam esse per gratiam, & ob id duas esse in Christo personas, Nestorius.
sicut duas fatentur esse naturas, cum intelligere non valerent, unionom hu-
mauitatis ud Verbum hypostaticam extitisse, & propterea negarent Verbi
subsistentiam accepisse; nam secundum hanc blosphemiam, non Verbum caro
factum est, sed Verbum per gratiam habitavit in carne: hoc est, non Dei Fi-
lius homo factus est, sed magis Dei Filius habitavit in homine. Anathema-
tizat etiam, exceratur & damnat Eutychem Arehimandritam, qui eum in- Eutyches.
telligeret, juxta Nestorii blasphemiam, veritatem incarnationis excludi,
& propterea oportere, quod ita Dei Verbo unita esset humanitas, ut Deita-
tis & humanitatis una esset eademque persona, ac etiam eapere non posset,
stante pluralitate naturarum, unitatem personæ, sicut Deitatis & humani-
tatis in Christo unam posuit esse personam, ita unam asseruit esse naturam,
volens ante unionem dualitatem fuisse naturarum, sed in unum naturam in
assumptione transisse, maxima blasphemia & impietate concedens, aut huma-
nitatem in Deitatem, aut Deitatem in humanitatem esse eonversam. Ana-
thematizat etiam, exceratur & damnat Macharium Antiochenum, omnes- Macharius Antiochenus.
que similia sapientes, qui licet vere de naturarum dualitate & personæ uni-
tate sentiret: tamen circa Christi operationes enormiter oberravit, dicens in
Christo utriusque naturæ unam fuisse operationem, unamque voluntatem.
Hos omnes cum hæresibus suis anathematizat sacrosancta Romana Ecclesia,
affirmans in Christo duas esse voluntates, duasque operationes.

11\. *Firmiter credit, profitetur & docet, neminem unquam ex viro fœmi-* De peccato originali.
naque conceptum, a Diaboli dominatione fuisse liberatum, nisi per meritum
mediatoris Dei & hominum Jesu Christi Domini nostri, qui sine peccato
conceptus, natus & mortuus, humani generis hostem, peccata nostra delendo,
solus sua morte prostravit, & regni cœlestis introitum, quem primus homo
peccato proprio cum omni successione perdiderat, reseravit: Quem aliquanda
venturum omnia veteris Testamenti sacra, sacrificia, sacramenta, cæremo-
niæ præsignarunt.

12\. *Firmiter credit, profitetur & docet, legalia veteris Testamenti, seu* De legalibus veteris Testamenti.
Mosaicæ legis, quæ dividuntur in cæremonias, sacra, sacrificia, sacramen-
ta, quia significandi alicujus futuri gratia fuerant instituta, licet divino
cultui illa ætate congruerent, Domino nostro Jesu Christo adveniente, ces-
sasse, & novi Testamenti sacramenta cœpisse. Quemcumque etiam post Pas-
sionem in legalibus spem ponentem, & illis velut ad salutem necessariis se
subdentem, quasi Christi fides sine illis salvare non posset, peccare mortali-
ter. Non tamen negat, a Christi passione usque ad promulgatum Evangelium,

 R *illa*

illa potuisse servari, dum tamen minime ad salutem necessoria crederentur, sed post promulgatum Evangelium, sine interitu salutis æternæ, asserit non posse servari.

13. Omnes ergo post illud tempus Circumcisionis & Sabbati, reliquorumque legalium observotores, alienos a Christi fide denunciat, & salutis æternæ minime posse esse participes, nisi aliquondo ab iis erraribus resipiscant. Omnibus igitur, qui Christiano nomine gloriantur, præcipit omnino, quocumque tempore, vel ante, vel post Baptismum, a Circumcisione cessandum; quoniam sive quis in ea spem ponat, sive non, sine interitu salutis æternæ observari omnino non potest. Circa pueros vero propter periculum mortis, quod potest sæpe contingere, cum ipsis non possit alio remedio subveniri, nisi per sacromentum Baptismi, per quod eripiuntur a Diaboli dominatu, & in Dei filios adoptantur, admonet non esse per quadraginta aut octoginta dies, seu aliud tempus, juxta quorumdam observantiam, sacrum Baptisma differendum, sed quamprimum commode fieri potest, debere conferri, ita tamen quod, mortis imminente periculo, mox sine ulla dilatione baptizentur, etiam per laicum, vel mulierem, in forma Ecclesiæ, si desit Sacerdos, quemadmodum in decreto Armenorum plenius continetur.

A Circumcisione cessandum. De tempore Baptismi conferendi.

An. 1439.

De ciborum delectu.

14. Firmiter credit, profitetur & prædicat omnem creaturam Dei bonam, nihilque rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur; quia juxta verbum Domini, non quod intrat in os, coinquinat hominem: illamque Mosaicæ legis ciborum mundorum & immundorum differentiam ad cæremonialia asserit pertinere, quæ, surgente Evangelio transierunt, & efficacia esse desierunt. Illam etiam Apostolorum prohibitionem ab immolatis simulacrorum, & sanguine & suffocato, dicit illi tempori congruisse, quo ex Judæis atque Gentilibus, qui antea diversis cæremoniis moribusque vivebant, una surgebat Ecclesia, ut cum Judæis etiam Gentiles aliquid communiter observarent, & in unum Dei cultum, fidemque conveniendi præberetur occasio, & dissensionis materia tolleretur, cum Judæis propter antiquam consuetudinem sanguis & suffocatum abominabilia viderentur, & esu immolatitii poterunt arbitrari, Gentiles ad idololatriam redituros. Ubi autem eousque propagata est Christiana religio, ut nullus in ea Judæus carnalis appareat, sed omnes ad Ecclesiam transeuntes, in eosdem ritus Evangelii cæremoniasque conveniant, credentes omnia munda mundis, illius Apostolicæ prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus. Nullam itaque cibi naturam condemnandam esse denunciat, quam societas admittit humana, nec inter animolia discernendum per quemcumque, sive virum, sive mulierem, & quocumque genere mortis intereant; quamvis pro salute corporis, pro virtutis exercitio, pro regulori & Ecclesiasticea disciplina possint & debeant multa non negata dimitti, quia juxta Apostolum, omnia licent, sed non omnia expediunt.

Matth. 15. 17.

Actor. 15. 29.

1. Cor. 6. 12.

15. Firmiter credit, profitetur & prædicat, nullos intra Catholicam Ecclesiam non existentes, non solum Paganos, sed nec Judæos aut hæreticos atque schismaticos, æternæ vitæ fieri posse participes, sed in ignem æternum ituros, qui paratus est Diabolo & Angelis ejus, nisi ante finem vitæ eidem fuerint aggregati. Tantumque valere Ecclesiastici corporis unitatem, ut solum in ea manentibus ad salutem Ecclesiastica sacramenta proficiant, & jejunia, eleemosynæ ac cetera pietatis officia & exercitia militiæ Christianæ præmia æterna parturiant. Neminemque, quantascumque eleemosynas fecerit, etsi pro Christi nomine sanguinem effuderit, posse salvari, nisi in Catholicæ Ecclesiæ gremio & unitate permanserit.

Ab Ecclesia divisi damnantur.

Matth. 25. 41.

Admittenda Synodus Nicæna.

16. Amplectitur autem, approbat & suscipit sanctam Nicænam Synodum

dum trecentorum decem & octo Patrum, temporibus beatissimi Silvestri prædecessoris nostri, & magni Constantini piissimi Principis congregatam, in qua impia hæresis Ariana cum suo auctore damnata est & definitum est, Filium Dei Patri esse consubstantialem & coæternum.

17. *Amplectitur etiam, approbat & suscipit sanctam Constantinopolitanam Synodum, centum quinquaginta Patrum, beatissimi Damasi prædecessoris nostri & Theodosii senioris tempore convocatam, quæ ipsum Macedonii anathematizavit errorem, qui Spiritum sanctum non Deum, sed creaturam asserebat. Quod damnant, damnat; quod approbant, approbat; & per omnia vult ibidem definita, illæsa & inviolata sustinere.* Constantinopolitana.

18. *Amplectitur etiam, approbat & suscipit sanctam primam Ephesinam Synodum ducentorum Patrum, quæ tertia est in ordine universalium Synodorum, sub beatissimo Cœlestino prædecessore nostro & Theodosio juniore convocatam, in qua impii Nestorii est damnata blasphemia, definitumque est, Domini nostri Jesu Christi veri Dei & veri hominis unam esse personam, & beatam Mariam semper Virginem non solum* Christotocon, *sed etiam* Theotocon; *hoc est, non tantum hominis, sed Dei genitricem ab omni Ecclesia prædicandam.* Ephesina.

19. *Damnat autem, anathematizat & respuit impiam secundam Ephesinam Synodum sub beatissimo Leone prædecessore nostro & præfato Principe congregatam, in qua Dioscorus Alexandrinus Antistes, Eutychis hæresiarchæ defensor, & sancti Flaviani Constantinopolitani Pontificis impius persequutor, execrandam illam Synodum ad approbationem Eutychianæ impietatis, arte & minis attraxit.* Damnatur Ephesina secunda.

20. *Amplectitur etiam, approbat & suscipit sanctam Chalcedonensem Synodum, quartam in Ordine universalium Synodorum, sexcentorum & triginta Patrum, temporibus præfati beatissimi Leonis prædecessoris nostri & Marciani Principis celebratam, in qua hæresis Eutychiana cum suo auctore Eutyche & Dioscoro defensore damnata est, & definitum est, Dominum nostrum Jesum Christum esse verum Deum & verum hominem, & in una eademque persona divinam humanamque naturas integras, inviolatas, incorruptas, inconfusas distinctasque mansisse, humanitate agente quæ hominis sunt, & Deitate quæ Dei. Quos damnat, damnatos habet; quos approbat, approbatos.* Admittitur Chalcedonensis.

21. *Amplectitur etiam, approbat & suscipit sanctam quintam Synodum, secundam Constantinopolitanam, tempore beatissimi Vigilii prædecessoris nostri & Justiniani Principis celebratam, in qua sacri Chalcedonensis Concilii definitio de duabus naturis & una persona Christi renovata est, multique Origenis errores, suorumque sequacium, præsertim de Dæmonum aliorumque damnatorum pœnitentia & liberatione, reprobati atque damnati sunt.* Constantinopolitana secunda.

22. *Amplectitur etiam, approbat & suscipit sanctam tertiam Constantinopolitanam Synodum, centum & quinquaginta Patrum, quæ sexta est in ordine universalium Synodorum, temporibus beatissimi Agathonis prædecessoris nostri & Constantini, IV. hujus nominis Principis, congregatam, in qua Macharii Antiocheni & sectatorum hæresis condemnata est, & definitum est, in Domino nostro Jesu Christo duas esse perfectas integrasque naturas & duas operationes, duas etiam voluntates, licet esset una eademque persona, cui utriusque naturæ competerent actiones, Deitate agente quæ Dei sunt, & humanitate quæ hominis sunt.* Constantinopolitana tertia.

23. *Amplectitur etiam, veneratur & suscipit omnes alias universales Synodos auctoritate Romani Pontificis legitime congregatas ac celebratas* Et omnia legitima Concilia.

& confirmatas, & præsertim hanc sanctam Florentinam, in qua inter alia Græcorum & Armenorum sanctissima unio consummata est, & multæ circa utramque unionem saluberrimæ definitiones editæ sunt, prout in decretis desuper promulgatis plenius continetur: quorum tenor in hunc modum sequitur.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuum rei memoriam.

Consentiente ad infrascripta carissimo filio nostro Joanne Palæologo Romæorum Imperatore Illustri, & loca tenentibus venerabilium Fratrum nostrorum Patriarcharum, & ceteris Orientalem Ecclesiam repræsentantibus.

Bulla unionis Græcorum. Ephes. 2. 14. 20.

1. *LÆtentur cæli, & exultet terra: sublatus est enim de medio paries, qui Occidentalem Orientalemque dividebat Ecclesiam, & pax atque concordia rediit, illo* angulari lapide Christo, qui fecit utraque unum, *vinculo fortissimo caritatis & pacis utrumque jungente parietem, & perpetuæ unitatis fœdere copulante atque continente: post longam mœroris nebulam, & dissidii diurni atram ingentemque caliginem, serenum omnibus unionis optatæ jubar illuxit. Gaudeat & Mater Ecclesia, quæ filios suos hactenus invicem dissidentes, jam videt in unitatem pacemque rediisse: & quæ antea in eorum separatione amarissime flebat, ex ipsorum modo mira concordia cum ineffabili gaudio Omnipotenti Deo gratias referat. Cuncti gratulentur fideles ubique per orbem, & qui Christiano censentur nomine, Matri catholicæ Ecclesiæ collætentur. Ecce enim Orientales Occidentalesque Patres post longissimum dissensionis atque discordiæ tempus, se maris & terræ periculis exponentes, omnibusque superatis laboribus, ad hoc sacrum Oecumenicum Concilium, desiderio sacratissimæ unionis, & antiquæ caritatis redintegrandæ gratia, læti alacresque convenerunt, & intentione sua nequaquam frustrati sunt. Post longam enim laboriosamque indaginem, tandem Spiritus sancti clementia ipsam optatissimam sanctissimamque unionem consecuti sunt.*

2. *Quis igitur dignas Omnipotentis Dei beneficiis gratias referre sufficiat? Quis tantæ divinæ miserationis divitias non obstupescat? cujus vel ferreum pectus tantæ supernæ pietatis magnitudo non molliat? Sunt ista prorsus divina opera, non humanæ fragilitatis inventa, atque ideo eximia cum veneratione suscipienda, & divinis laudibus prosequenda. Tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio Christe fons misericordiarum, qui tantum bonum sponsæ tuæ Catholicæ Ecclesiæ contulisti, atque in generatione nostra tuæ pietatis miracula demonstrasti, ut enarrent omnes mirabilia tua. Magnum siquidem divinumque munus nobis Deus largitus est: oculisque vidimus, quod ante nos multi, cum valde cupierint, aspicere nequiverunt. Convenientes enim Latini & Græci in hac sacrosancta Oecumenica Synodo, magno studio invicem usi sunt, ut inter alia etiam articulus ille de divina Spiritus sancti processione, summa cum diligentia & assidua inquisitione discuteretur. Prolatis vero testimoniis ex divinis scripturis, plurimisque auctoritatibus sanctorum Doctorum Orientalium & Occidentalium; aliquibus quidem ex Patre & Filio, quibusdam vero ex Patre per Filium procedere dicentibus Spiritum sanctum, & ad eamdem intelligentiam aspicientibus omnibus sub diversis*

Differentia Latinorum & Græcorum circa processionem Spiritus sancti.

versis vocabulis; Graeci quidem asseruerunt, quod id quod dicunt Spiritum sanctum ex Patre procedere, non hac mente proferunt ut excludant Filium, sed quia eis videbatur, ut ajunt, Latinos asserere Spiritum sanctum procedere ex Patre & Filio tamquam ex duobus principiis & duabus spirationibus, ideo abstinuerunt a dicendo, quod Spiritus sanctus ex Patre procedat & Filio; Latini vero affirmarunt, non se hac mente dicere Spiritum sanctum ex Patre Filioque procedere ut excludant Patrem, quin sit fons ac principium totius Deitatis, Filii scilicet & Spiritus sancti; aut quod id, quo Spiritus sanctus procedit ex Filio, Filius a Patre non habeat, sive quod duo ponant esse principia, seu duas spirationes, sed ut unum tantum asserant esse principium, unicamque spirationem Spiritus sancti, prout hactenus asseruerunt. Et cum ex his omnibus unus & idem eliciatur veritatis sensus, tamdem in infra scriptam sanctam & Deo amabilem, eodem sensu, eademque mente unionem unanimiter concordarunt & consenserunt.

3. *In nomine igitur sanctae Trinitatis Patris & Filii & Spiritus sancti, hoc sacro universali approbante Florentino Concilio, definimus, ut haec fidei veritas ab omnibus Christianis credatur & suscipiatur, sieque omnes profiteantur: quod Spiritus sanctus ex Patre & Filio aeternaliter est, et essentiam suam suumque esse subsistens habet ex Patre, simul & Filio, & ex utroque aeternaliter tamquam ab uno principio & unica spiratione procedit; declarantes quod id, quod sancti Doctores & Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum ad hanc intelligentiam tendat, ut per hoc significetur, Filium quoque esse secundum Graecos quidem* causam, *secundum Latinos vero* principium *subsistentiae Spiritus sancti, sicut & Patrem; Et quoniam omnia quae Patris sunt, Pater ipse unigenito Filio suo gignendo, dedit, praeter esse Patrem; hoc ipsum, quod Spiritus sanctus procedit ex Filio, ipse Filius a Patre aeternaliter habet, a quo aeternaliter etiam genitus est.* Definitio hujus articuli.

4. *Definimus insuper, explicationem verborum illorum,* Filioque, *veritatis declarandae gratia & imminente tunc necessitate, licite ac rationabiliter Symbolo fuisse appositam.* De voce Filioque.

5. *Item in azimo sive fermentato pane triticeo Corpus Christi veraciter confici, Sacerdotesque in altero ipsum Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet juxta suae Ecclesiae, sive Occidentalis, sive Orientalis consuetudinem.* De materia Eucharistiae.

6. *Item si vere poenitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis poenitentiae fructibus de commissis satisfecerint & omissis, eorum animas poenis Purgatoriis post mortem purgari; & ut a poenis hujusmodi releventur, prodesse eis vivorum fidelium suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, eleemosynas, & alia pietatis officia, quae a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesiae instituta: illorumque animas, qui post Baptisma susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam quae, post contractam peccati maculam in suis corporibus, vel eisdem exutae corporibus, prout superius dictum est, sunt purgatae, in caelum mox recipi, & intueri clare ipsum Deum trinum & unum, sicuti est, pro meritorum tamen diversitate alium alio perfectius; illorum autem animas, qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decedunt, mox in Infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas.* De Purgatorio. De suffragiis pro mortuis. De gloria Justorum. De Inferno.

7. *Item definimus, sanctam Apostolicam Sedem & Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiae caput, & omnium Christianorum Patrem ac Doctorem* De primatu Pontificis.

rem

rem existere, & ipsi in beato Petro pascendi, regendi & gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis Conciliorum Oecumenicorum, & in sacris Canonibus continetur. Renovantes insuper ordinem traditum in Canonibus, De ordine sedis Patriarchalium. *ceterorum venerabilium Patriarcharum, ut Patriarcha Constantinopolitanus II. sit post sanctissimum Romanum Pontificem; tertius vero Alexandrinus; quartus autem Antiochenus, & quintus Jerosolymitanus, salvis videlicet privilegiis omnibus & juribus eorum. Datum Florentiæ in Sessione publica Synodali, solemniter in Ecclesia majori celebrata, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXXIX. *pridie Nonas Julii, Pontificatus nostri anno* IX.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Bulla unionis Armenorum.

1. E*Xultate Deo adjutori nostro, jubilate Deo Jacob &c.* Ut habetur supra anno MCCCCXXXIX. ubi tota Bulla unionis Armenorum exscribitur.

2. *Verum, quia in suprascripto decreto Armenorum non est explicata forma verborum, quibus in consecratione Corporis & Sanguinis Domini sacrosancta Romana Ecclesia, Apostolorum doctrina & auctoritate firmata, semper uti consueverat, illam præsentibus duximus inserendam. In consecratione Corporis Domini hac utitur forma verborum:* Hoc est enim Corpus meum: *Sanguinis vero* : Hic est enim calix Sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. *Panis vero triticeus, in quo Sacramentum conficitur, an eo die, an antea coctus sit, nihil omnino refert; dummodo enim panis substantia maneat, nullatenus dubitandum est, quin per prædicta verba consecrationis corporis, a Sacerdote cum intentione conficiendi prolata, mox in verum Christi corpus transsubstantietur.*

Forma Sacramenti Eucharistiæ.

Materia.

De secundis & ulterioribus nuptiis. Rom. 7.

3. *Quoniam nonnullas asseritur, quartas nuptias tamquam condemnatas respuere, ne peccatum, ubi non est, esse putetur; cum secundum Apostolum,* mortuo viro, mulier sit ab ejus lege soluta, & nubendi cui vult, in Domino habeat facultatem; *nec distinguat mortuo primo, vel secundo, vel tertio: declaramus non solum secundas & tertias, sed & quartas atque ulteriores, si aliquod Canonicum impedimentum non obstet, licite contrahi posse. Commendatiores tamen dicimus, si ulterius a conjugio abstinentes in castitate permanserint; quia sicut viduitati virginitatem, ita nuptis castam viduitatem laude ac merito præferendam esse censemus.*

Acceptatur reverenter decretum.

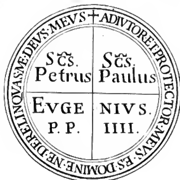
4. *His omnibus explicatis, præfatus Andreas Abbas nomine dicti Patriarchæ, ac proprio, & omnium Jacobinorum, hoc saluberrimum Synodale decretum cum omnibus suis capitulis, declarationibus, definitionibus, traditionibus, præceptis & statutis, omnemque doctrinam in ipso descriptam, necnon quidquid tenet & docet sancta Sedes Apostolica & Romana Ecclesia, approbat cum omni reverentia & devotione suscipit & acceptat. Illos quoque Doctores, quos Ecclesia Romana approbat, ipse reverenter suscipit; quascumque vero personas, & quidquid Romana Ecclesia reprobat & damnat, pro reprobatis & damnatis ipse habet, profitens tamquam verus obedientiæ filius, nomine quo supra, ipsius Sedis Apostolicæ ordinationibus & jussionibus fideliter & semper obtemperare.*

5. Le-

Anno Christi 1441.	Eugenii IV. anno 11.	Friderici III. Imp. anno 2.	Religionis Minorum anno 234.

5. *Lecto solemniter in præsenti Synodo hoc solemni decreto Latino sermone, mox in Arabico, præfatus Andreas Abbas ipsum Jacobinorum decretum publice ibidem perlegit, atque infrascripta verba in scriptis subjunxit Arabice, quæ in continenti Latine recitata sunt.*

6. *Beatissime Pater, Domine Eugeni, sacrosanctæ Romanæ & universalis Ecclesiæ summe Pontifex, vereque Christi Vicarie, ac beati Petri successor, & sanctissima universalis Florentina Synode, totum hoc sanctum decretum, cum insertis etiam sanctis decretis unionis Græcorum & Armenorum, quod in nostra præsentia publice lectum est: Ego Andreas humilis Abbas sancti Antonii, orator Reverendissimi Patris Domini Joannis Patriarchæ Jacobinorum, habens ipsius decreti per plures dies plenam notitiam & instructionem, cognosco confiteorque, omnia in ipso decreto contenta divinæ ac Catholicæ veritati consona existere. Nomine igitur præfati Domini Patriarchæ, omniumque Jacobinorum, ac meo, quemadmodum vestra sanctitas attestatur, præfatum saluberrimum synodale decretum cum dictis insertis decretis, omnibusque suis capitulis & declarationibus, definitionibus, traditionibus, præceptis & statutis, omnemque doctrinam in ipso descriptam, necnon quidquid tenet & docet sancta Sedes Apostolica & Romana Ecclesia, cum omni devotione & reverentia suscipio & accepto. Illos quoque Doctores & sanctos Patres, quos Ecclesia Romana approbat, reverenter suscipio; quascumque vero personas, & quidquid ipsa Romana Ecclesia reprobat & damnat, pro reprobatis & damnatis habeo; pollicens nomine quo supra, ipsum Patriarcham, Jacobinosque, & meipsum, tamquam veræ obedientiæ filios, vestris & Sedis Apostolicæ ordinationibus & jussionibus fideliter & semper obtemperaturos. Datum Florentiæ in publica sessione Synodali, solemniter in Ecclesia Domus S. Mariæ Novellæ, apud quam nunc residemus, celebrata. Anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLI. *Pridie Nonas Februarii, Pontificatus nostri, anno* 11.

De Carbonibus.

Ego Eugenius, *Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.*
Ego Antonius, Episcopus Ostiensis, Cardinalis Bononiensis, me propria manu subscripsi.
Ego Branda, Episcopus Portuensis nominatus Cardinalis Placentinus.

Ego

Ego Nicolaus, tituli sanctæ Crucis Presbyter Cardinalis, manu propria me subscripsi.

Ego Dominicus, tituli sanctorum Joannis & Pauli Presbyter Cardinalis, manu propria me subscripsi.

Ego Franciscus, tituli sancti Clementis Cardinalis Presbyter, S. R. E. Vicecancellarius.

Ego Angelottus, tituli sancti Marci Presbyter Cardinalis, manu propria me subscripsi.

Ego Joannes, tituli SS. Nerei & Achillei Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Nicolaus, tituli sancti Marcelli Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Georgius, tituli sanctæ Anastasiæ Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Bessarion, tituli sanctorum duodecim Apostolorum Presbyter Cardinalis subscripsi.

Ego Joannes, tituli sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis propria manu me subscripsi.

Ego Guillelmus, tituli sancti Martini in Montibus Presbyter Cardinalis subscripsi.

B. Jacob. Picenus destinatur Inquisitor contra Fratricellos.

VII. Toties a Sede Apostolica condemnata, & ferro, flammaque depressa, infamis secta Fratricellorum, sub hoc tempus novas cepit vires in provincia Marchiæ Anconitanæ. Redierat hoc anno ex Bosnæ & Hungariæ regnis beatus Jacobus in Marchia natus, & jam pridem sub Martino V. pravitatis hæreticæ Inquisitoris contra hos ipsos nebulones ibidem officio functus, quo huic muneri neminem magis idoneum Pontifex reputabat. Dato ergo hoc Diplomate, injunxit, ut denuo mala hac sobole provinciam illam repurgaret.

Tomo 10. anno 1426. n. 1.

Dilecto filio Jacobo de Monte Brandono, provinciæ Marchiæ Anconitanæ, Ordinis Minorum.

Ex lib. 10. Bullarum fol. 251.

VIII. *Illius summi Pastoris, qui de summo cœlo ad ima mundi hujus descendere dignatus est, ut humanum genus per crucis patibulum ab æterna morte liberaret, vices, licet immeriti, gerentes in terris, ad id cordis nostri affectum desideranter extendimus, ut oves nobis creditæ per veritatis callem secure incedant, amotisque quibuscumque erroribus, tamdem ad portum salutiferum vitæ æternæ perductæ, Beatorum cœtibus adscribantur. Sane ad nostrum, non sine maxima cordis nostri displicentia, pervenit auditum, in provincia nostra Marchiæ Anconitanæ, ac ei circumvicinis terris & locis, sectam quorumdam pravorum hominum, qui* Fratricelli, *seu* de opinione *vulgariter nuncupantur, & quam hæreticæ pravitatis a Romana Ecclesia damnatam esse constat, pullulare, atque in dies crescere, ejusque venenum pestiferum adeo serpere, ut, nisi de opportuno & celeri provideatur remedio, timendum sit, ne pestis hujusmodi, instigante humani generis inimico, diffundatur latius, ac magnum gregi Dominico, contagio hujusmodi afferat detrimentum. Nos igitur ipsum Dominicum gregem ab hujusmodi pestifera contagione intactum præservare cupientes, devotioni tuæ, de cujus zelo & affectu erga fidem orthodoxam, & ipsam Romanam Ecclesiam, & Apostolicam Sedem, specialem in Domino fiduciam gerimus, de hujusmodi personis utriusque sexus, etiam cujuscumque status, gradus, vel conditionis existant, quæ in prædictis Provincia, terris & locis, quæ hujusmodi hæresis labe infectæ dicantur, inquirendi, & contra eas, & earum quamlibet procedendi*

etiam

etiam summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura judicii, ac ipsos carcerandi, & prout earum excessuum qualitas exegerit, pœnis quoque debitis, & per censuras Ecclesiasticas, & alia Juris remedia; invocato etiam, si opus fuerit ad hoc, auxilio brachii secularis, puniendi, necnon alia & singula, quæ in præmissis & circa ea necessaria fuerint seu etiam opportuna, faciendi & exequendi, plenam & liberam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium damus & concedimus facultatem: privilegiis seu exemptionibus, sub quacumque verborum forma cuicumque talium personarum concessis, etiamsi talia fuerint, ut de iis plena & expressa, ac de verbo ad verbum specialis in præsentibus habenda foret mentio, necnon quacumque alia commissione generali vel speciali cuicumque alteri Inquisitori hæreticæ pravitatis facta, ac aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLI. IV. *Idus Junii, Pontificatus nostri, anno* XI.

IX. Sanctus Bernardinus Senensis curis oppressus & senecta gravatus, Diplomate, quod diximus, fultus Pontificio, Joannem Capistranensem in partem laborum adscivit, & Visitatorem ac Commissarium instituit Fratrum Regularis Observantiæ in provinciis Januensi, Mediolanensi & Bononiensi, datis hoc anno litteris in Cœnobio Capriolæ prope Senas, die XIV. Februarii, in quibus divini verbi seminatorem vocat eximium. Visitatorem & Custodem domorum omnium ejusdem regularis Instituti in Castellæ & Legionis regionibus, petente Maria Regina, deputavit Pontifex fratrem Sancium de Canales: *Apostolicæ servitutis*, IV. Kalendas Julii. In provincia Aragoniæ, Pontifice insinuante, nominavit Guillelmus Generalis Minister fratrem Bernardum Iscoriolam Vicarium regularis Observantiæ, anno proxime elapso ab officio amotum. Fratrem Joannem de Perusio Provinciæ sancti Francisci alumnum, a Vicariatu provinciæ Pennensis ad Tuscanum transtulit, ejusque regimini subjecit domos tres, quas frater Herculanus, de quo alias dixi, in urbe Lucensi & partibus adjacentibus fabricari curavit, & perpetuo adnexas voluit provinciæ Tusciæ, datis litteris, X. Novembris, anni præteriti. Illæ sunt, Lucensis, sancti Cerbonii extra Lucam, & Carfaniani. In provincia sancti Antonii Baltassarem de Monte Sancti Georgii Vicarium instituit. In provincia sancti Angeli Jacobum de Sessa, cui præcepit hoc anno XIII. Decembris, ut Conventum sancti Salvatoris extra Luceriam a se dimissum, iterum reassumat. In provincia Portugalliæ fratrem Dionysium. In Vicaria Bosnæ Joannem de Waya, quem diximus superius institutum ibidem Commissarium & Inquisitorem. In Vicaria Corsicæ Jacobum de Placentia.

Joan. Capistran. coadjutor Bernardini Senēsis.

Vicarius in Castella & Legione Sancius de Canalibus.

Aliarum Provinciarum Vicarii.

Tom. 10. ann. 1427. n. 17.

Ann. 1419. n. 26.

X. Ex Ministris Provinciarum, quos supra recensui, solos sex invenio mutatos & recenter institutos. In Romana Joannem Tyburtinum: in Tuscana Scolarium de Monte Ilcino. In Provincia Pontium de Monte pessulano. In Aquitania Jacobum Jalgia. In sancti Jacobi Philippum Astoricensem. In Hibernia, amoto Joanne White propter malum regimen, factus est primo Vicarius & Commissarius provinciæ Joannes Knoker, deinde Edmundus Geraldi.

Ann. 1438. n. 17. Ministri noviter mutati.

XI. Vicarius insularum Fortunatarum erat frater Joannes de Logronio, cui Pontifex concessit, ut in loco aliquo maritimo regni Castellæ domum ædificaret, in qua Fratres ad Insulas euntes, & inde redeuntes reciperentur, & res necessariæ Fratrum victui, & domibus construendis in nova illa gentis idololatræ conversione, ex Hispania evehendæ, reponerentur:

Vicarius insularum Fortunatarum.

Sacræ Religionis, v. Kalendas Julii. Sub hoc tempus ad Insulas has transfretasse beatum Didacum, *Complutensem* communiter ex sepulturæ loco cognominatum, & sub annum MCCCCXLIV. rediisse in Hispaniam, registrum Ordinis, & vitæ acta MSS. recensent. Primo hoc loco certa se offert occasio ejus historiæ inchoandæ; neque enim nativitatis, aut rerum ab eo hucusque gestarum annus, aut determinatum tempus præfigitur. Vitam ejus, res gestas, miracula copiose scripserunt, Latino idiomate Petrus Galesinius Protonotarius Apostolicus, & Franciscus Penna sacri Palatii Apostolici Auditor, prius in causa canonizationis Advocatus; Lusitanico Marcus Ulyssiponensis; Castellano Joannes de Marieta & Petrus de Salazar. Ex quibus atque ex instrumentis, actisque canonizationis ego præcipua per suos annos disponam.

Vitæ S. Didaci scriptores.

Marc. 3. p. l. 5. c. 1. Mariet. de Sanctis Hispan. l. 15. Salaz. de prov. Castell. lib. 3. cap. 23.

XII. Acta referunt, ingravescente peneque decursa ætate decessisse, anno MCCCCLXIII. ex quo conficitur, ante annum MCCCC. lucem hanc aspexisse. Parentibus humilibus iisque obscuris, quorum vel nomina interierunt, natus in oppido sancti Nicolai de Portu, diœcesis Hispalensis, Bæticæ provinciæ, inter Constantinam & Casaliam, nomen accepit Jacobi, Hispanis sacrum propter sancti Jacobi Apostoli sui tutelaris reverentiam; quod vulgo *Diego*, Latine *Didacum* invertunt. Adolescentiori ætate mundi pericula declinaturus, ad solitariam Ecclesiam sancti Nicolai non longe ab oppido sitam, recessit; ubi sub pœnitentis habitu & magisterio cujusdam pii Sacerdotis, per annos multos, & continuas vigilarum, abstinentiæ, continentiæ, orationis, aliarumque virtutum exercitationes, perfectioris vitæ firma jecit fundamenta. Per vicina oppida & castra victui mendicabat necessaria: &, ne otio diflueret, hortulum Eremitorio vicinum excolebat, vascula viminea contexebat, cochlearia, salina, aliaque minuta utensilia conficiebat, quæ suis benefactoribus libere porrigebat. Si quod laboris aut munusculi pretium offerebatur, respuebat dicens, eremicolæ præter tunicam, cucullam, palliolum, & meditationum libellum, cuncta esse superflua.

Ejus ortus, parentes, patria.

Nomen.

Recedit in solitudinem.

XIII. Ex nativo oppido cum in Eremum rediret, crumenam nummis tumentem offendit, quam nec contingere ausus, in oppidum reversus vocavit, qui tolleret; exemplum secutus sancti Francisci, discipulus mox futurus. Ab incunabulis huic addictus Instituto, tanto ferebatur desiderio Monachatus, ut cum quidpiam constanter affirmare vellet, non alio sacramento, quam iis uteretur verbis: ***Ita meis votis annuat Deus, ut Monachum velit Franciscanum.*** In humilitate, virtutum omnium fundamento, & Dei amore, charismatum supremo, solide enutritus, ægre tulit plurimam sibi exhiberi per vicos & castella reverentiam, decrevitque alio proficisci & discurrendi quo vellet, sibi negare facultatem. Abiit itaque Cordubam, atque inde progressus ad religiosum cœnobiolum Arizafæ, ab urbe M. D. P. distantem, Regularis observantiæ tunc in Hispania celebris, habitum suscepit sub humili statu Laicali, seu Conversorum. Ibi pietatis ardore, & progressione disciplinæ assecutus est omnia, quæ sibi maxime proposuerat ad vitæ perfectioris imitationem. Etenim in domo religiosis & probis Viris instructa, promptuarium quoddam conspicitur exemplorum, quibus universi atque adeo singillatim quicumque in eo cœtu adscribuntur, instructiores fiunt ad egregia summarum virtutum officia. Sunt in bene constituto domicilio, qui humilitate & mansuetudine, qui caritate, qui abstinentia, qui meditationis & orationis studio alios antecellant: sunt etiam nonnulli, qui aliorum cœlestium donorum vario splendore præluceant. Quo fit ut in tanta bono-

Pecuniam contingere non vult.

Induit habitum sancti Francisci.

Religiosæ domus magnum magisterium.

norum copia religiosus advena opibus circumfluat documentorum, quibus in omnes virtutum partes conformari possit ad perfecte sancteque vivendum.

XIV. Ubi solemni votorum nuncupatione sacris Institutis se devinxit, paratus in voluntates omnes Dei, celeriter cucurrit viam mandatorum coelestium, eoque cogitatum direxit, ut quam delegit vivendi rationem, verbis & factis adamussim observaret. Ne quidpiam præteriret, aut ex ignorantia peccaret, vivendi formulam, & Superiorum statuta memoria complexus, omnia ad vitæ usum & consuetudinem quotidianam adaptavit. Ab his adeo ne minimum quidem ipse discessit, ut nec alios discedere perferret; in quidquam etenim horum offendentem, hortatu, monitis & claris exemplis ab errore revocabat. Humilitate, quam in eremo coluit, miris aucta incrementis, omnes sibi præferebat, se nemini; quibuscumque, etsi minimis, paratus obedire. Senes, pueros, adolescentes, omnes cujuscumque ordinis, ac status, tanta humilitate studebat adjuvare, quanta quidem maxima potest animo comprehendi. Auxilium aut consilium numquam petentibus denegavit, nec pauperes aut mendicos aliquando contempsit, imo his serviebat humilius, qui majori indigebant adjutorio. Injurias, contumelias, maledicta patientissime ferebat & lucri loco ponebat, sciens in patientia Christiana tranquille animam possideri. Pannoso & aspero indutus amictu, summas reputabat divitias animum a cupiditate alienum, & paucis contentum, reliquis, quæ apud alios in pretio habentur, superiorem. Ejus exercitia in religione. Ejus humilitas.

XV. Ad obedientiæ leges paratus & instructus, non attendit unquam, ut erat singulari animi simplicitate, quale esset, quod præciperetur, eo solo contentus, quod a Superioribus juberetur. Illa in exequendis mandatis videbatur dumtaxat differentia, ut facilius & hilarius humilia, quam honorifica, aspera & difficilia, quam jucunda & levia perageret. Magnam itaque viri religiosi opinionem præter spem assecutus, apud omnes sustinuit, qui aut in eodem domicilio permanerent, aut aliunde ex disjunctissimis provinciis illuc confluerent. Ex his plerique, peragratis multis regionibus, cum plurimorum Fratrum vitam moresque exploratos haberent, illud intrepide asseverabant, se illorum, qui perfecte exequendis beati Francisci præceptis Didaco par esset, vidisse usquam neminem. Obedientia.

XVI. Castitatem, insigne animi & corporis ornamentum, assiduo studio servavit illibatam. Si quando titillabat sensus & prurienti corpori solita voluptatum incendia suggerebat, protinus ad tuta castitatis præsidia confugiens, fame corpus conficiebat & siti, ea dumtaxat admittens, quæ animam magis trahere, quam sustentare, & corporis vires non augere, sed mortem possent prohibere. Orans etiam & psallens manum operi admovebat, ut jejuniorum laborem labor operis duplicaret. Interdum tam rigide corpus castigabat, a capite ad talos usque vehementer cædens flagellis, ut humanas vires durum hoc supplicium videretur superare. Gelidissimis aquis immersus tamdiu inhærebat, quousque per cooperantis gratiæ virtutem, carnalis concupiscentiæ calorem reprimeret, membrorumque legem sævo gelu constringeret. Laborioso hoc studio incendia voluptatum extinxit, edomitaque, libidine pessimas evicit cogitationes, lascivientis naturæ impetus compressit, castitatem servavit & invadentem sæpe invisibilem hostem subegit. Castitas.

XVII. Alia excelluit virtute castitati germana, simplicitate quadam columbinæ simillima, quæ veram pietatem & Christianam sinceritatem mirabiliter illustrat. In ejus actis multi conspirant testes, adeo hac fulsisse Simplicitas.

virtute, ut omnes in sui admirationem excitarit. Referunt insuper, de aliis numquam præpostere judicasse, nullum verbum iniquum contra proximum protulisse, nullum sermonibus asperis contristasse, neque obmurmurantes, aut secreto aliis detrahentes potuisse patienter audire. Verba non solum lepida & hilarioris notæ, sed & otiosa atque inania, quibus animus ab intenta in Deum cogitatione disjungitur, procul faciebat, semperque de rebus piis, honestis, & quæ ad aliorum spectabant ædificationem, sermonem instituebat. Christi passionem mortisque injurias jugiter meditabatur, & cum aliis de crucis aliisque nostræ redemptionis instrumentis frequenter pie colloquebatur.

Caritas. XVIII. Erga proximos ea æstuabat caritate, ut per devia aberrantes in viam reduceret veritatis, legis divinæ violatores, & Regularis Instituti transgressores acriter objurgare, nullo unquam tempore destiterit. Mortali crimine irretitos, & ex hac vita absque prævia confessione repente sublatos, ubertim deflebat. Ac tunc quidem maxime orationi intentus; brachiis primum in crucis formam protensis, deinde complicatis, divinam misericordiam ardenter rogabat, ne se vel alios in tentationem induci, aut similes exitus permitteret experiri. Pro culpis & negligentiis alienis asperas subibat pœnitentias, & quod non deliquerat, frequenter exolvebat, ut Dei adversus homines iracundiam averteret vel mitigaret. Profusa caritate omnes summo studio diligebat, animi corporisque languoribus prompte occurrebat, pauperes miro modo variis cibariis reficiebat; eaque liberalitate, cum janitorem ageret Monasterii, cuncta misellis erogabat, ut Superiores frequenter ejus profusam largitatem incusarent. Sed Vir beatus eorum animos humilitate leniebat, monens id æquo animo ferendum esse, cum ex eleemosyna copiose tributa uberiores fructus soleant provenire. Neque eum sua fefellit opinio, aut vana decepit spes, quam de divina conceperat misericordia: etenim tam multa ad famem & sitim, ceterasque pauperum egestates sublevandas undique deferebantur, tanta rerum copia abundabat, ut omnes admirarentur unde tam multa colligere, omnibus satisfacere, eis ubertim eleemosynam impendere, egentes consolari, eosque saturos & hilares posset dimittere. Sed rerum quandoque premente inopia & benignæ largitatis deficiente materia, cum eleemosynam petentibus, quod largiretur, non haberet, internum animi dolorem crebris singultibus & profusis lacrymis indicabat.

Assidua oratio. XIX. Ne fortassis tædio, mentisque desidia resolutus, ad antiquas animi perturbationes recurreret, in silentio mentis crebras ad Deum preces emittebat, familiariter suas curas cogitationesque Domino referabat, cum Christo miscebat colloquia, ut hoc divino clypeo munitus, insidiantis inimici fraudes effugeret. Plorans & gemens genibus flexis, defixisque in Christi crucifixi imaginem oculis, peccatorum veniam deprecabatur. Beatissimam Virginem singulari affectu, repetita per orbiculos salutatione Angelica, perpetuo venerabatur, assidue præ manibus habens precum illam mensuram, quam *Coronam* appellant. Præter cetera jejunia, quæ per anni circulum plurima exolvebat, omnibus sacratissimæ Virginis vigiliis panem dumtaxat admittebat & aquam. Et cum, rebus omnibus mundi posthabitis, mentem in una defigeret oratione, tanta ejus in deprecando Dominum pietas fuit & efficacia, ut sæpe languentibus auxilia afferret: a multis etiam qui per ejus intercessionem singularia a Deo beneficia postulabant, gravissima amoliretur pericula.

Patientia. XX. Ceterum, cum variis calamitatibus concuteretur, ac pene intolera-

rabilibus laborum fluctibus submergeretur, insigni patientia ita confirmabat animum, ut nihil plane detrimenti ex adversitatum collisione perciperet. Qua de causa, cum enim aliquando ægritudo corriperet aut morbi vis dolorem intenderet, tam patienter cruciatus ferebat, ut in ipso etiam mortis limine constitutus, nullum sævientis doloris signum ediderit. Constantissima fide mysteria omnia sacræ doctrinæ credebat, & sacras Ecclesiæ reverenter observabat institutiones. Prona inerat & facilis ad credendum propensio, una cum singulari devotionis affectu conjuncta. Tantam enim confidentiam de divina misericordia & bonitate conceperat, ut nihil de ejus virtute hæsitaret, sed cuncta a Deo Patre misericordiarum recte petentes posse crederet adipisci. Quid ergo tantæ fidei merito non assequeretur Vir sanctus, quasve gratias tanta fiducia a perenni beneficiorum fonte non largiter exhauriret? Exhausisse quidem, & multa supra humanas vires præstitisse, quæ sequuntur miracula, & quæ alias referentur, abunde probabunt. Duo, quæ hic subduntur, Penna præmittit navigationi Canariensi, Marcus post regressum in Hispaniam recenset.

XXI. E Cerragensi oppido, quod Hispali XII. M. P. distat, ad aliud *San Lucar de Barrameda* nuncupatum, cum fratre Stephano socio proficiscens, emensis leucis quinque, cum ad pagum vulgo *los Palatios* pervenissent, & frustra ostiatim mendicarent, jejuni recedunt, reliquam itineris partem, leucas quatuor perfecturi. Stephanus inedia languens, Didacum interrogavit quid agerent; quid illo die erant comesturi? Cui ille: *Jacta in Dominum cogitatum tuum, & ipse te enutriet: qui tot millia hominum cibavit in deserto, nobis non deerit in hoc itinere. Crede & manducabis.* Non frustra dixit: cum enim paululum processissent, in vastissimæ solitudinis planitie candidum mundumque linteum, optimum panem superpositum, pisces recenter coctos, malum citreum, & vini vasculum mirabundi conspiciunt. Etsi famelici contingere non audebant, donec omnem late patentem campum circumquaque collustrarent; nullumque circumspicientes cujus hæc esse possent, primum in Dei laudes effusi, cujus ope hæc sibi missa judicabant, deinde super virentem herbam læti consedentes, abunde refecti, immolarunt denuo sacrificium laudis, ac demum de puritate legis Evangelicæ, divinisque præceptis servandis colloquentes, quod supererat itineris, hilariter confecerunt. Cibus ei paratur in deserto.

XXII. Eodem ex oppido, eodemque comite Hispalim iturus, hospitio excipitur a probo quodam viro, Minorum benefactore. Prope habitabat paupercula furnaria, indomiti pueruli genitrix severa. Matris ille minas & verbera prætexens sæpe fugiebat, sed raro impune. Ad suas artes quodam die reversus, petulantiæ pœnas dedit, solitaque fuga e domo recessit. Sub Dominicæ noctis crepusculum latenter regressus, timensque matris sævitiam, ne acerbius in regressu quam in profectu vapularet, se abdidit in furnum, ubi pavitanti & trementi gravis somnus irrepsit. Interim mater, ut summo mane proximæ feriæ furnum incenderet, eadem nocte ligna extruere, sarmenta miscere, flammæque fomentis furnum opplere. Aurora vix fulgente ignem admovit, statimque per omnia vagabatur incendium, cum puer excitatus a somno exclamare cœpit, matris implorare auxilium, se flammis involvi. Mulier inopinato filii periculo prope exanimata, cum sola festino malo occurrere non posset, foras egressa viciniam omnem ejulatu & vociferatione muliebri replevit. Fauste adfuit Didacus, jussitque ut ad propinquam Ecclesiam properaret, & coram beatæ Virginis ara sui cordis angustias explicaret, firmiterque speraret filium e flammarum circuitu in- Puerum liberat ex incenso furno.

incolumem erupturum. Recte monenti paruit illico mater; at ille cum socio ad furnum accurrens, & divinum implorans auxilium, puerum illæsum, ne levi quidem ignis afflatu contactum, mirabiliter brachiis excepit. Qui aderant, miraculo obstupefacti, Deum in servis suis magnificabant, puerumque in Templum ad matrem, magna comitante caterva deduxerunt, ubi Canonici in Dei genitricis honorem albo amiculo exornarunt. Sacellum illud Virginis Mariæ majori cœpit haberi reverentia, & beati Didaci nomen circumquaque diffundi. Itaque hæc quidem Viri sancti miraculorum fuere principia, & illustria quædam indicia claræque notæ virtutum, quas veluti primas lineas suæ perfectionis ostendit.

XXIII. Porro sub hoc tempus cum vir prudens in rebus gerendis, in periculis subeundis constans, in propulsandis fortis, in adversis patiens, in prosperis sapiens, a Superioribus quæreretur, qui ad insulas Fortunatas, vulgo *Canarias*, paulo ante subactas, & adhuc superstitiosis idolorum cultibus infectas mitteretur, omnium suffragiis delectus est Didacus, qui & Gentilibus convertendis & Fratribus regendis amandaretur. Ille neque difficilis navigationis discrimine perterritus, neque barbaris Canariensium moribus perculsus, solo obedientiæ religioso ductus officio, navim cum socio Joanne a Santorcasio Sacerdote, viro optimo, de quo nunc agemus, conscendit, & superatis infesti sæpe maris ventique reflantis periculis, divino appulit auxilio. Ex septem Insulis, quæ *Canariæ* vocitantur, una nomen habet *Fortis-venturæ*, ubi jam Minores obtinuerant domicilium, ut paulo inferius dicam, Didaci concreditum regimini. Hic Vir Dei messem nactus multam, admirandis exemplis, singulari vitæ sanctimonia, igniti sermonis efficacia, multitudinem innumerabilem, idolorum cultu & superstitionum tenebris circumfusam, ad fidei lumen perduxit: inter quos Joannes Alphonsus idololatra, cum Christianam religionem & sacrum Baptisma suscepisset, adeo in ejus amorem exarsit, ut filios duos eidem traderet instruendos, qui fidem Catholicam similiter amplectentes, Virum beatum ex animo coluerunt. A se conversorum curam suscipiebat paternam; nobilibus consilium, indigentibus vitæ necessaria largiebatur, ut eorum pietatem beneficentia & liberalitate foveret. Divinæ sane erat munificentiæ insigne, & sanctitatis Didaci non obscurum argumentum, ut pauper fraterculus dives esset in omnes, nec deesset quod suis impertiret discipulis.

Mittitur ad insulas Canarias.

Suorum Fratrum Rector.

Convertit multos ad fidem.

XXIV. Ad fidem perductis universis ferme illius insulæ habitatoribus, statuit in Canariam magnam abire, & fidem invehere Christianam. Dolebat vehementer copiosam gentem tantis perfidiæ tenebris involvi, & cupiebat occasionem sibi offerri posse Martyrii. Sed contrariis ventis, procelloso mari, suadela sociorum & nautarum, qui magnopere sibi timebant a furore & sævitia barbarorum, redire coactus est. Non itaque Martyrio voluntas, sed voluntati Martyrium defuit. Neque tamen omnino defuit: *Qui enim ad tolerandum omnem pro Dei gloria injuriam semel dicavit animum, is Martyrium mihi videtur implesse*, saltem inchoasse. *Summi meriti est semel fixisse sententiam, atque ideo si sors perpetiendi deneget facultatem, pertulit tamen cuncta, quæ voluit pati.*

Navigat in aliã Insulam desiderio martyrii.

Non conceditur.

Joseph lib. de Machab. in princip.

XXV. Ad optimi patris & fidelis magistri regressum omnes lætabantur, & tamquam ad malorum omnium antidotum concurrebant, auxilium, consilium, doctrinam, insuper & salutem accepturi. Ille omnes consolari, pauperes fovere, imperitos erudire, aberrantes a vitæ instituto in viam rectam reducere, nullum officii genus prætermittere. Illi omnium patrem, veræ Religionis doctorem, bonorum propugnaculum, aberrantium correctorem

Pia erga insulanos officia.

rem

rem, pauperum altorem, suæ salutis auctorem, & Dei administrum appellare. Eousque processit erga novella germina amoris vehementia, ut cum aliunde inopiæ occurrere non posset, cum suis sodalibus ad segetes metendas & triticum in usus pauperum congregandum sæpe proficisceretur.

XXVI. Interim tamen multa in ea insula oportuit subire pericula, multas perferre calamitates, quas humani generis hostis inferebat. Male dæmon habebat, pauperculi homuncionis studio Christi auctum dominium, Christianam latius patere Religionem, expiari sceleribus conscientias, Dei majestatem vindicari. Quapropter nullum non movit lapidem, ut invidiam conflaret, in multas calamitates impelleret, veramque Religionem in ludibrium transferret. At ille fidei galea & constantiæ clypeo munitus, omnes mali genii artes avertit, omnesque dolos ac fraudes, patientia & oratione superavit. Contumelias & injurias non aliter quam humanitatis obsequiis rependit, convitia & improperia piis imprecationibus delinivit, sævientes spumantesque iras mansuetudine contrivit. Ita factum est, ut, depositis erroribus, verum Dei cultum admiserint, a viro mansuetissimo erroris veniam postulaverint, & diabolus suis elusus artibus, ibi damnum senserit, ubi lucrum expectavit. Valde el dæmon adversatus. Sed frustra.

XXVII. Duo refertur hac in Insula operatus mirabilia: primum, quod æditui, sive Sacristæ negligentiam Angeli supplerint; cum enim ille oblivisceretur nolæ tinnitu populum monere, ut Virginem Mariam Angelicis verbis salutaret, campana, nullo hominum movente, sonum edidit consuetum. Prudenter tamen Didacus monuit, ut omnes Fratri veniam exorarint delicti, quod eo gravius apparebat, quo digniori corrigebatur ministerio. Deinde insignis illic etiamnum Viri sancti superest memoria, & notissimum sanctitatis argumentum. Palmares eæ sunt insulæ Fortunatæ, & dactylis abundantes: contigit ut Didacus ex domestica palma unum comesturus, incaute præsserit, & dentis subierit jacturam. Dolorem passus vehementem Deo supplicavit, ne permitteret fructum alioquin suavissimum, suis servis fore nocivum. Mira res! Dominus precibus acquievit, nam qui ex illa colliguntur arbore dactyli, sine ossibus eduntur innocue. Campana nullo trahente edit sonum.

XXVIII. E Canariensibus in Hispaniam regressum anno MCCCCXLIX. scribunt Penna & Galasinius, sed Marcus & Marieta anno MCCCCXLIV. quod ex apotheosis actis, & in Hispania gestis ante iter Romanum, judico probabilius. Reliqua ejus facta ad illum annum suspendo, quo in Urbem venisse & mira hic perpetrasse, opportune referemus. Socius autem Canariensis Santorcasius supra indicatus, illic remoratus, feliciter diem clausit postremum. Fuit siquidem divini verbi indefessus præco, sui Instituti observantissimus, Evangelicæ paupertatis ardens zelator, & miraculorum patrator eximius. Epileuticis & febricitantibus opportune subvenit, multos a diversis infirmitatibus liberavit, & plerosque e mortis faucibus eripuit. Sibi etiam mirabiliter succurrit; cum enim ex editiori colle in profundissimum lapsus fluvium per tres horas sub aquis latuisset, prodiit illæsus. Habetur ejus corpus in veneratione ad dextram sacelli præcipui illius Cœnobii, sed cor asservatur inter sacra magnifici templi Escurialis, a Philippo II. constructi. Joann. Santorcasius pie obiit in Canariis.

XXIX. Erat hoc tempore Eugenio Pontifici a sacris confessionibus frater Laurentius Romanus Regularis observantiæ, vir pius & doctus. Fratrem Petrum Lenet Joannes Dux Britanniæ ad sanctiora admittebat consilia, & Franciscus de Britannia Comes Montis-fortis habebat Confessarium, eique horum intuitu Pontifex quædam indulsit. Henrico VI. Angliæ Re- Laurentius Romanus. Petrus Lenet. Henric. VI. Angliæ Rex addictissimus Ordini.

Regi, Ordini addictissimo concessum, ut quatuor Minoritas secum in Aula & in Palatio habere possit, & pro suis negotiis ad quoscumque Principes & partes destinare. Multis Principibus & Dynastis similiter hoc anno & sequenti indultum est de uno vel altero Fratre secum retinendo. Pœnitentiarius institutus est in Basilica sancti Petri, & in Romana Curia, & Capellanus Apostolicus frater Petrus de Migolla Hispanus, diœcesis Ovetensis.

Petrus de Migolla.

XXX. Hos invenio hujus anni Episcopos, fratrem Joannem de Platea Ecclesiæ Belmensis in provincia Tyri III. Kalend. Februarii. Acciensis in Corsica sub Archiepiscop. Januen. fratrem Albertinum de Casinis, per obitum fratris Agnelli VIII. Idus Februarii. Lydden. sub Patriarcha Hierosolymitano fratrem Joannem, Guardianum sancti Æmiliani in provincia Aquitaniæ recentioris, per obitum Gasuini XVI. Kalend. Junii. Maurianen. in Corsica sub Archiepiscopo Januen. fratrem Nicolaum de Campello, per obitum Ogerii V. Nonas Julii. Philippolen. in Arabia majori fratrem Joannem VIII. Kalend. Augusti. Boven. in Calabria sub Archiepisc. Rhegino, fratrem Jacobellum de Seminaria, per translationem Sancii ad Ecclesiam sancti Sabæ X. Kalend. Octobris.

Fr. Joannes Belmen. Albertus Accien. Fr. Joann. Lydden. Fr. Nicol. Maurian. Fr. Joannes Philippolen. Fr. Jacobel. Boven.

XXXI. Inquisitores hos reperio. In Umbria frater Urbanus de Perusio; in provincia sancti Antonii, Venetiis, & in districtu Marchiæ Tarvisinæ Hieronymus Assisias, & Laurentius Justi de Senis. Amandatur a Pontifice pro negotiis urgentibus Sedis Apostolicæ ad partes Dalmatiæ, Hungariæ & Bosnæ Nicolaus Ragusinus sub finem Novembris. Et Simon de Verdeto provinciæ Burgundiæ, pro secretis negotiis ipsius Eugenii Pontificis & Ecclesiæ Romanæ, multis privilegiis munitus, mittitur ad partes Burgundiæ, Franciæ & Coloniæ. Curabat ille restaurationem Ecclesiæ Betlhehemitanæ, Christi nativitate celeberrimæ, sed cura in ejus absentia commissa est Marco de Duratio & Eliæ Romano, quibus magnas tulit Pontifex suppetias.

Inquisitores. Nicolaus Ragusinus missus Apostolicus. Et Simon de Verdeto.

XXXII. Circa res scholasticas hæc præ ceteris occurrunt isto anno decreta in Ordinis registro. In Conventu Senarum institutum est studium Theologiæ pro exercitio & gradu Magisterii, non obstante quod ibidem esset studium Philosophiæ. In Cœnobio Inish-Cluanramada provinciæ Hiberniæ, de quo alias diximus, institutus Theologiæ lector Thaddæus Macgillacundain vir doctus, cui etiam ampla conceduntur privilegia. In Aschetinensi destinatus est Lector & Prædicator Matthæus Machegan, postquam redierat ex studio Bononiensi. In sancti Michaelis de Monte provinciæ Castellæ & Custodiæ Murciæ instituuntur Lectores frater Alphonsus Perna, & Didacus Conchensis, de quo supra egimus. Ex provincia Hiberniæ adolescentes bonæ expectationis & selectioris talenti, missi sunt ad studia generalia Joannes Macharry, Joannes Ochal, & Gilbertus Ohallim ad Coloniense. Cornelius Onolony creatus Baccalaureus destinatus est, ut pro cursu Magisterii legeret Magistrum Sententiarum in Conventu Universitatis Cantabrigiensis. Jacobus de Montefalcone Umber jussus est legere in Ecclesia sancti Stephani universitatis Bononiensis. Joannes Rogerii Anconensis creatus est Baccalaureus pro cursu Magisterii in collegio Domini Cardinalis Sabinensis, nationis Hispanorum, in eadem Universitate. Georgius de Carpo provinciæ Bononiensis factus est similiter Baccalaureus, pro exercitio in collegio sancti Petri Episcopatus Bononiensis. Unde colligitur cathedras harum Ecclesiarum ad Ordinem spectasse. Eumdem gradum accepit Jacobus de Mozanica provinciæ Mediolanensis, ut legeret in Conventu

Varia decreta circa res Scholasticas. Tom. 8. an. 1350. n. 19. An. 1439. n. 18.

tu Bononiensi. Hic per varios gradus ascendit laudabiliter ad supremam Ordinis præfecturam.

XXXIII. Ex iis quæ supra diximus de sancti Didaci incolatu & regimine in insula Fortis-venturæ, manifeste constat ante hunc annum habuisse illic Fratres domicilium. Nimis ergo sero sub annum MCCCCL. asserit Gonzaga & subactam insulam, & Cœnobium constructum a Didaco de Ferreria. Fuisse Conventum hunc in sui exordio religiosissimum, maximique nominis apud Hispanos, præsertim apud Reges Catholicos Ferdinandum & Elisabetham, testantur sacræ vestes, pallæ linostimæ & corporalia, illuc ab ipsis transmissa. Alebat olim commode Religiosos triginta, ibique florebat studium Philosophiæ; sed decrescente insulæ commercio, & attenuata substantia, etiam Cœnobium ab antiquo illo decidit splendore, Fratrum numero valde imminuto. Ex hoc Conventu prodierunt quinque illi Franciscani Martyres, quorum glorioso agone Fortunatæ insulæ maxime gloriantur. Canariam magnam tentavit prædictus Didacus a Ferreria oppugnare, sed dum infeliciter pugnat, canit receptui. Irruentibus & persequentibus Paganis occurrerunt Fratres, & Canarica lingua, quam apprime callebant, fidem intrepide prædicabant. A barbaris comprehensi, post ludibria & improperia, ex editissimo loco, qui *Castellani saltus* adhuc retinet nomen, in mare præcipitantur. Vixit hic Ludovicus a Lugo, vir venerabilis & pius, quo sacrificante in altari sancti Bonaventuræ anno MDLXXI. die XIII. Februarii, linteum sacratissimi vultus Dominici, vulgo *Veronica*, copiosum emisit sudorem; qua de causa translatum est ad altare præcipuum, & majori habetur in veneratione.

> Conv. Fortis-venturæ. *Gonza. in Prov. Canariæ Con. 1.*
>
> Fratres quinque Martyres Canarienses.
>
> Ludovicus a Lugo.

XXXIV. Bernardinus Vicarius Generalis, jussus a Pontifice & rogatus a populo, misit ad civitatem Castelli Fratres duodecim, illius Urbis Conventum reformaturos, & ad sui Instituti normam reducturos. Pontificia etiam potestate reformavit in Tuscia Cœnobia tria: Montispolitiani, sancti Processi, & Cethonii. Misit Constantinopolim fratres Gasparem & Joannem Urbinates, architectos & fabros peritos, qui inchoatum a fratre Bartholomæo de Yano Conventum absolverent. Urgebat opus Pontifex, scripsitque ad beatum Jacobum de Marchia, tunc in Piceno Inquisitoris munus exercentem, ut quantocyus transmigrare juberet. Quatuor Cœnobia in provincia Mediolanensi, ut Fratres admitterent vel acquirerent, indulsit. Hæc & alia, quæ ubique accedebant Observantibus Cœnobia, turbas non leves excitarunt, quibus sedandis, & Patrum Conventualium contrariis ausibus repellendis, Bernardinus repetitis litteris Joannem Capistranensem Mediolani concionantem, aliosque viros prudentes Senas convocavit. Non parum juvit Capistranus ea, qua pollebat, auctoritate apud Pontificem, apud Nicolaum sanctæ Crucis, & Julianum sancti Angeli Cardinales, necnon apud Christophorum Episcopum Ariminensem Pontifici gratissimum.

> Reformatur Cōventus Civitatis Castelli.
> Et tria in Tuscia.
> Conv. Constantinop.

XXXV. Onufrius Sinvessanus Montis-faliscorum Episcopus dederat, annuente Eugenio Pontifice, Fratribus Minoribus Observantibus insulam Bisentinam in medio lacus Volsinii, Malasuntæ Gothorum Reginæ ejusque filii tumulis insignem. Circa hunc annum illic ædificaverunt Cœnobium sub invocatione sanctorum Jacobi Apostoli & Christophori Martyris, eleemosynis adjuti piorum fidelium, præsertim gentis Farnesiæ, quæ jure gaudet patronatus, multosque ibidem sepultos habet heroes. Adjunctis deinde septem ædiculis, sub sanctorum Francisci, Gregorii, Pii, Concordiæ, & aliorum Sanctorum titulis, visitantibus easdem Indulgentias con-

> Conv. Volsinii. *Gonz. in Provin. Romana Con. 26. Procop. de rebus Gothorum.*

cessit Pius II. quas lucrantur Romæ, qui septem præcipuas stationes percurrunt. Indultum confirmavit Paulus III. Pontificatus anno VI.

Conv. Melfiæ. Idem in Provin. S. Nicol. Con. 13. Conv. Tursii. Idem in Provin. Basilic. Con. 6.

XXXVI. Melfiæ, quæ Apuliæ civitas est, Senatus hoc anno ædificavit eisdem Fratribus Conventum sub nomine omnium Sanctorum, curandis infirmis opportunum. Prope Tursium, Anglonensis diœcesis urbem, alium construxit circa hunc annum Tursiensium Comes, qui cum prius spectasset ad provinciam sancti Nicolai, adjudicatus est Basilicatæ. Domum hanc aliasque tres accipiendi potestatem fecit Eugenius Pontifex Vicario provinciæ Apuliæ: *Inter cetera desiderabilia*. IX. Kalend. Martii.

Conv. Vilforadi.

XXXVII. Conventum Vilforadi, vulgo *Veloradi* in Hispania, Burgens. diœcesis, in spiritualibus & temporalibus deformatum, restituerat, sui Superioris obtenta licentia, beatus Lupus de Salinis. Petiit & obtinuit hoc anno, ut hujusmodi reformatio a Pontifice confirmaretur: *Ea quæ pro Monasteriorum*. IX. Kalend. Martii. Propter bella inter Castellæ & Navarræ Reges sævientia, dirutum hoc anno scribit Gonzaga, & Eugenii impetrata licentia, a Comite de Haro reædificatum. Nihil horum indicat diploma a me citatum, etsi hoc anno ab Eugenio scriptum.

Gonz. in Provin. Burgens. Con. 6.

Conv. de Linaribus. Indid. Con. 22.

XXXVIII. Similiter rogavit prædictus Lupus, ut ei ignosceret Pontifex, quod Eremitorium seu Ecclesiam beatæ Mariæ de Linaribus, ejusdem diœcesis, olim Ecclesiam Collegiatam admiserit, restauraverit, Fratrum usui deputaverit, & aliis quatuor Regularis Observantiæ domibus univerit, non obtenta prius Sedis Apostolicæ facultate: *Sacræ Religionis*. IX. Kalen. Martii. Situs est Conventus III. M. P. a prædicta villa Veloradi in loco silvestri, ibique diu commoratus est Lupus præfatus. Auxiliares habuisse pro reformandis & construendis domibus Comites de Haro, Petrum Fernandum de Velasco, & Beatricem Manrique consortem, refert Pontificis diploma. Eodem modo indulsit Eugenius Fratribus Joanni & Petro de Medina, ac Petro de Spinosa, qui Eremitorium beatæ Mariæ de Montibus claris, ejusdem diœcesis, a Joanne Rege concessum, suis usibus adaptatum incolebant: *Votis fidelium*. XV. Kalend. Julii.

Conv. de Montibus claris.

Conv. Capitis Auroræ. Idem in Provin. S. Jacobi Con. 24.

XXXIX. Pii viri Didacus Garsias & Ferdinandus Perez, ante aliquot annos quodam in nemore, tertio milliarii ab oppido Villæ Francæ, diœcesis Asturicen. in Hispania Eremitorium construxerunt, Gondisalvo Episcopo annuente. Ibidem pie vixerunt usque ad annum hunc, quo minabatur ruinam humile Cœnobium. Petrus Caprariæ & Ripariæ oppidorum Dominus statuit ibidem Minorum domicilium construere, obtenta ab Eugenio facultate, sub nomine *beatæ Mariæ Capitis Auroræ*. Amœnus est locus, viginti & plurium incolarum capax, Philosophiæ docendæ designatus.

Virgo Beneventana sexum ementita inter Fratres.

Per quinquennium vixit puella Beneventana cum Fratribus ementito sexu, quæ paratas abhorrens nuptias, in virili fugerat habitu, adeoque in omni virtutum genere profecit, ut omnibus esset carissima. Venerat Antonius Gusmanius provinciæ sancti Jacobi Minister, vir doctrina & sanguine clarus, visitationis muneri satisfacturus, & fictum adolescentem a pietate & sufficienti eruditione commendatum, ad Subdiaconatum jussit promoveri. Ille se hoc honore indignum humiliter causatus, instanter rogavit ad Laicorum seu Conversorum, quos vocant, ordinem reduci. Frustra hæc sæpe deprecatus, tamdem ne magnum hoc subiret conscientiæ discrimen, summo rubore pium mendacium revelavit. Minister retinendæ castitatis votum commendans, sed dolum condemnans, transferri curavit ad Clarissas Beneventanas; ubi per alterum quinquennium religiosissime vixit, & sub magna sanctitatis opinione decessit. Floruit in hoc Conventu frater Justus, vicino

Fr. Justus.

In

in oppido Capitis Auroræ natus, pœnitentiæ, humilitatis & paupertatis assiduus sectator, quem dum noctu in nemore admirabili luce flammisque igneis circumdatum, & in extasi factum deprehendisset vir nobilis, qui in Conventu cum Fratribus hærebat, Dei servum veneratus, spiritu compunctus & seculi pertæsus, Religiosis nomen dedit, pieque vixit sub fratris Justi magisterio.

„ XL. Circa hoc tempus fertur sanctum Bernardinum Compostellam „ corpus sancti Jacobi Apostoli veneraturum abiisse, & Ferrariæ, quæ Pa„ lentinæ diœcesis oppidum est, hospitio exceptum fuisse a Petro Fernan„ dez Velasco, primo illius familiæ Comite-Stabuli Castellæ, atque hunc „ cum uxore rogasse, ut pro illis apud Deum intercederet, ut post ali„ quot annos in conjugio jam transactos, prolem concederet. Promisit Vir „ sanctus se facturum, & in regressu per eamdem viam monuit conjugem „ concepti jam fœtus masculini. Juxta ejus prædictionem infantulum pepe„ rit, & in prophetæ memoriam *Bernardinum* appellavit, necnon Fratri„ bus Observantibus Cœnobium posuit, indicto Ecclesiæ titulo sancti Ber„ nardini.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Conv. Ferrariæ in Hispania.

Idem in Provin. Concept. Con. 27.

S. Bernardini in Hispania profectio.

XLI. Hoc anno in latere Montis ad III. M. P. a Murciæ civitate in Hispania, Joannes mercator, vir opulentus, assentientibus Eugenio Pontifice & urbis Magistratu, Conventum construxit, sanctæ Catarinæ sacrum, ubi & ipse Franciscanum suscepit & ad mortem usque observavit Institutum. Locus est amœnissimus & solitarius, vitæ contemplativæ perquam opportunus, & propterea Patribus Recollectis designatus. Propter religiosissimam, quam agunt vitam, summe beneficos erga se Murcianos sentiunt cives, qui frequenter, maxime in Quadragesima & festivis diebus, devotas ædiculas per montem sparsas & Passionis Dominicæ mysteria repræsentantes, magno pietatis affectu & meritorum lucro, indulgentiis per Pontifices concessis, invisunt. Vidi ipse, dum illac in Italiam transfretaturus transirem & cum religiosissimis Viris per triduum conversarer, turmatim illuc confluentes, & per sacella Christi dolorosum ascensum ad Calvariæ montem doloris æstibus imitantes. Habent hic Carthaginenses sive Murciani Episcopi cubicula, in quibus, æstivo præsertim tempore, Fratribus conveniunt, quæ pulchre ornavit & auxit Antonius a Trejo ejusdem Instituti Episcopus dignissimus, vir summe commendabilis & religiosus; insignem bibliothecam, a religiosissimo viro Alphonso de Vargas, provinciæ Carthaginensis perito moderatore, optimis libris instructam. Solvebant antiquitus Fratres exiguum censum Senatui Murciano ex fundatoris pacto; sed Joannes Castellæ Rex ab hoc onere redemit. Jacent hic frater Didacus Laicus & frater Blasius de Vilalva, virtutibus illustres, de quibus alias dicemus.

Conv. S. Catarinæ in Monte. *Idem in Provin. Carthag. Con. 8.*

Fr. Didacus. Fr. Blasius de Vilalva.

XLII. Ad Charum fluvium & Borbonii fines in Gallia oppidum est Montis-Lucii, cujus incolæ domum circa hunc annum posuerunt Minoritis, Odino Fabro venerabili Canonico locum præbente. Ut ita facerent, suis sermonibus & religiosa vita excitavit frater Joannes Focaudi, Joanni Duci Borbonio, exercitus Caroli VII. Imperatori, in seculo carus: qui mundi gloriam & ingentia militiæ, quæ Borbonius promittebat, præmia contemnens, apud Patres Conventuales Salmurienses Franciscanum Institutum professus est, a quibus mox transiit ad Observantes Conventus Lavalensis, ubi religiosa vita & doctrina insignis evasit. Carolum Borbonium, cui a sacris erat confessionibus & concionibus, induxit, ut situm adjiceret ampliorem, & extruendi Conventus ab Eugenio impetraret facultatem. Præfuit

Conv. Montis Lucii. *Indid. in Provi S. Bonaven. con. 15.* *Fodere in descrip. hujus Provin.*

ipse Cœnobio sex & viginti annis, obiitque die XVI. Maii an. MCCCCLXXII. ætatis LXVI. cum ab ipsa pueritia pie vixisset in Ordine annis septem ultra quinquaginta. Ecclesiam sanctæ Mariæ nuncupatam solemniter consecratam fuisse anno MCCCCXLVII. scribit Gonzaga, sed non nisi anno MCCCCLIII. absolutam Jacobus Fodereus asseverat. Totius Cœnobii circuitum subgrandem esse scribit Picquet, viridarium amplissimum, hortulos plurimos, irriguis aquarum abundantes. Lanii protectionem Conventus sibi vendicant; quia dum inchoaretur, contra Benedictinos Monasterii Menatensis, excubiis dispositis, defenderunt. Ex adverso, Guardianus illorum rixas & concertationes absque ulla litis provocatione dirimit. Celebrata illic abunde Comitia provincialia anno MDXCV. & hic floruit Gilbertus Rondreux Doctor Theologus, vir prudens & pius.

Picq. in Custodia Arvernia.

XLIII. Nobili viro Nicolao Rolini militi, Domino loci de Genthuma diœcesis Bisuntinæ in Gallia facultatem concessit hoc anno Eugenius, ut Conventum Fratrum regularis Observantiæ ædificaret in civitate Æduensi: *Exigit tuæ devotionis*, VIII. Idus Septembris. An tamen ille ædificaverit, incompertum est, præsertim cum circa fundatores hujus ædis alii discrepent auctores. Matthæum Bigornetum & Margaritam conjugem auctores incerto tempore facit Gonzaga. Fodereus & Picquet citati Guillelmum de Villiers, Dominum de Digornaii, & Agnetem de Achia conjugem, fundasse asserunt, orante fratre Joanne Moyrot viro docto & egregio Concionatore, sed non nisi, anno MCCCCLXXIX. die II. Maii primu n lapidem jecisse ait Fodereus. Decanum & Canonicos Ecclesiæ sancti Joannis, fabricæ contradicentes, compescuit fundator, obtento præsidio Ducis Burgundiæ & Regis Ludovici XI. Diplomate, anno MCCCCLXXX. die XXIX. Aprilis. Ecclesiam consecravit Joannes Roulinus Episcopus Æduensis, anno MDI. die XIV. Aprilis, sub invocatione sanctæ Mariæ de Pace. Floruerunt hoc in loco doctissimi viri, præsertim facundissimus Concionator Joannes Tustanus, qui Provinciæ gubernacula suscepit anno MDLXIII. in Capitulo Charreriarum. Habitu donavit egregios adolescentes, atque inter hos fratrem Franciscum Marcou, postea Doctorem Parisiensem, vividi ingenii, virum indefessum hæreticorum insectatorem, doctum Concionatorem, & morum Consodalium regimini aptissimum. Adjudicavit hoc anno Minister Generalis Conventui Sanctonen. parochias sancti Laurentii de Vado & de Sales in Marepma, & Conventui Oleronis parochiam sanctorum Saturnini & Justi, sicut antiquitus declaratum fuerat per Ministros provinciæ Turoniæ.

Conv. Æduen.

Gonz. ibid. Con. 17.

Fr Joan. Tustanus.

Regist. Ord. in prov. Turon.

XLIV. Invenio hoc anno mentionem Monasterii sancti Leonis Ordinis sanctæ Claræ prope & extra muros Burgi, civitatis Castelli diœcesis, in quodam Diplomate, quo illi conceduntur domus aliquot, relictæ Monasterio beatæ Mariæ *della strata* extra muros oppidi prædicti: *Ad ea per quæ*, VI. Non. Maii. Ecclesiam Monasterii sanctæ Agathæ urbis Papien. seu Ticinen. invisentibus in festivitate sanctorum Primi & Feliciani, quorum corpora illic requiescere narratur, Indulgentias quasdam Pontifex largitur: *Licet is de cujus*, VII. Kalend. Martii. Monasterio Salamantino sanctæ Claræ Visitatorem & reformatorem dedit fratrem Franciscum de Soria in his rebus exercitatissimum: *Injunctum nobis desuper*, IX. Kalend. Octobris. In registro Ordinis hæc occurrunt Monasteria, quorum alibi exiguam aut nullam reperio notitiam. Sancti Pauli de Tuscanella. Montis-calvi de Aretio, nescio an illud sit quod a sancta Clara nuncupat Gonzaga, a LX. Clarissis inhabitatum. Montis-sancti Florentiæ. Sanctæ Petronillæ de Senis. S. Martini de Pisis. Sanctæ Claræ de Plombino. Sancti Laurentii de Senis. Sanctæ

Varia Clarissarum Monasteria.

Gonz. in prov. Tusc. Conv. 15.

ctæ Mariæ de Pionta de Aretio. Sanctæ Mariæ de Thargia: omnia præter primum sunt in Provincia Tusciæ. Demum sanctæ Claræ Aristani in Sardinia.

XLV. Tertii Ordinis occurrunt ista Cœnobia vel devota receptacula. Una sancti Michaelis in vico sancti Romuli, vulgariter nuncupato *Alba Doccia*, Fesulanæ diœcesis, per Franciscum Francisci dicti Instituti professorem ante aliquot annos constructam in fundo & domibus concessis per Nicolaum Roberti de Davanzatis Domicellum Florentinum, annuente Bindo Episcopo Fesulano: *Sinceræ devotionis*, VI. Idus Novembris. Domus hæc postea transivit ad Minores Observantes. Secundum sancti Nicolai de Columbaria in territorio extra castrum *Belvedere*, diœcesis sancti Marci in Calabria, a Fratribus Ordinis Minorum Regularis Observantiæ concessum: *Solet Apostolicæ Sedis*, Idibus Novembris. Tertium Clua-cerense Cacrylli in Hibernia, diœcesis Clonfertensis, prope Ecclesiam a Thoma olim Episcopo concessam: *Sedis Apostolicæ*, XVII. Kalendas Januarii. Et quartum sanctæ Mariæ Paradisi prope Faventiam, cui Lipus de Capironibus possessiones quasdam legavit. Quintum Vallis Fabricæ Sororum de pœnitentia, diœcesis Perusinæ, cui Pontifex quædam bona a Paulo Angeli legata jubet restitui: *A summo Patrefamilias*, V. Idus Septembris. Sextum sanctæ Elisabethæ in urbe Laudensi, ejusdem Instituti Monialium, quibus varia largitur privilegia: *Sacræ Religionis*, XIV. Kalendas Decembris. In urbe Senarum frater Jacobus Senensis Ordinis Minorum factus est visitator & corrector Fratrum & Sororum illius urbis, & in Hibernia frater Nehemias Oyffernayn omnium ejusdem Instituti tertii Ordinis per universum Archiepiscopatum Tuamensem„ Cuidam Victoriæ Andreæ de Chrispino mulieri „ Messanensi hoc anno Pontifex facultatem fecit Monasterium Clarissarum „ ingrediendi: *Devotionis tuæ*, X. Kal. Julii.

Domus S. Michaelis ad S. Romulum. *Vide Tom. 9. an. 1414. n. 12.*

S. Nicolai de Columbaria.

Cluacerен.

S. Mariæ Paradisi.

Vallis Fabricæ.

S. Elisab. Lauden.

ADDITIO ALIORUM

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Ab obitu Alberti Imperatoris, in Hungaria & Boemia res male se „ hebebant; utrobique enim Proceres pro habendo Rege tumul- „ tuabant, nec inter se facile conveniebant, unde tempus aptum fovendis „ & non extirpandis hæresibus, utrinque nostris laborem in opere Apostolico augebat. Elisabetha Alberti relicta prægnans edidit in lucem La- „ dislaum, qui quatrimestris in urbe regia Albæ-Regalis ab Archiepisco- „ po Strigonii Regni Corona donatus fuit, & nihilominus Uladislaus Li- „ tuaniæ Dux, Casimiri Poloniæ Regis frater, nonnullorum Procerum fa- „ vore & ope Regnum arripuit; unde coacta Regina Mater, infantulum & „ Coronam Friderico Imperatori hujus patruo detulit, ut utriusque tute- „ lam susciperet. Boemi quoque distracti; modestius tamen agentes, recu- „ santes habere infantulum Regem, Coronam Alberto Bojorum Duci ob- „ tulerunt, qui tamen generosus & probus, & etiam ab Imperatore exor- „ tatus, eam respuit, persuasitque perseverare sub obedientia legitimi „ Regis. Hujusmodi justæ responsioni acquiescentes Boemi, auctoritate „ Imperatoris, nonnullos Proceres elegerunt, qui durante minori ætate „ Regis, Regni curam haberent.

„ II. Pontificis clementia, hujus anni temporibus diversis, octo de no- „ stris suspirantes ad Benedictinos, nempe fratres Joannem, Petrum Mel- „ chioris, Jacobum, & alterum Jacobum, Petrum de Paz, Dominicum, „ & Franciscum; sed Stephanum ad Ordinem Servorum, & Joannem ad „ Fratres beatæ Mariæ de Mercede, transire permisit. Nec similem gra- „ tiam

Pontifex indulget transitum ad alias Religiones & alia plura.

„ tiam negavit Sorori Elisabethæ, & alteri sancti Guillelmi Ferrariensis „ mutationem stationis supplicantibus. Fratri Petro de Migolla Hispano, „ diœcesis Ovetensis, quem paulo ante Pœnitentiarium instituerat in basi- „ lica sancti Petri, ut posset obtinere beneficium indulsit: *Religionis ze- „ lus &c.* vi. Idus Maii. Pridie Idus ejusdem mensis litteras pro quadam „ terra relicta Mendicantibus & satisfactione Minorum Faventiæ expedi- „ vit: *Dudum siquidem &c.* & alias pro fratre Paulo circa aliqua bona: *Vo- „ tis supplicum &c.* ix. Kalendas Octobris. Octavo Kalendas Novembris „ Minoritis Faventinis nonnulla privilegia concessit: *Ad ea per quæ &c.* „ Quarto Nonas ejusdem quoddam indultum fratri Joanni Nicolao: *Admo- „ net nos &c.* Tertio Idus Decembris fratrem Marcum Inquisitorem in „ Provincia Romana instituit: *Licet ubilibet &c.*

Instituit Inquisitorem Fr. Marcum.

Trivillium describitur.

Joann. Franc. Buzzon. in MSS. Fratris Franc. Trivilii.

„ III. A Vaticano expeditis nobis Trivillium occurrit, suæ Christianæ „ pietatis atque devotionis, in sanctum Patrem Franciscum sincerum ze- „ lum & devotionem in erectione Cœnobii pro suis Minoritis ostentans. „ Est autem Trivillium Galeræ Abduæ fluminis, in Ducatu & Diœcesi Me- „ diolanensi Oppidum perantiquum, diei unius itinere a Mediolano in „ Orientem recedens, a tribus vicis, quorum uni Cusarola, alteri ad Au- „ strum Prisgnanum, ac tertio ad Zephirum Portulum nomen erat, ab in- „ vicem parum distantibus, temporibus Brenni Angli Senonum Ductoris „ in Italiam, in unum redactis, appellatum. Ea enim tempestate, cum uni- „ versa Italia turbinibus bellorum vexaretur, variisque incursionibus & „ discerptionibus vastaretur, Brenni præfati jussu, penes quem erat summa „ rerum, prædictorum vicorum incolæ Arcem in primis muro & fossa tri- „ busque turribus munitam, in eo loco, qui nunc Oppidi medius est, con- „ struxerunt, ut haberent bellicis in tumultibus quo confugere possent. „ Dein successivis temporibus, majoris societatis amore, ad arcem propius „ contractis habitationibus, Trivillii Oppidum elegans & civile prosiliit. „ Christianam fidem a sancto Barnaba Apostolo, cui erant socii sancti Ana- „ thalo & Cajus, edocti; subinde in argumentum originis simul & mo- „ numentum soli natalis suorum majorum, in medio agrorum, unde origi- „ nem traxerunt, tria templa adhuc extantia construxerunt. Nam qui ab „ Cusarolæ vico orti erant, Templum in honorem sancti Zenonis Episcopi; „ ab Prisgnani altero vico, Templum beato Eutropio itidem Episcopo; ab „ vico vero tertio Portuli, Templum beato Mauritio martyri dedicarunt. „ Trivillienses ergo ab origine pii & Religionis amatores, hoc anno Fratri- „ bus nostris Regularis Observantiæ locum decreverunt, ut mox authenti- „ cis testimoniis ostendam, licet Annalista ex Gonzaga in annum sequen- „ tem, ex conjectura Epistolæ sancti Bernardini ad fratrem Baptistam de „ Bononia, in Archivio Conventus loci servata, memoriam ejusdem fun- „ dationis rejiciat.

A quo Christianam fidem accepit.

wadd. ad ann. 1442.

„ IV. Acceptis S. P. Bernardini litteris datis Capriolæ prope Senas, „ die xiii. Februarii, anno mccccxli. frater Baptista de Bononia, loco- „ rum devotorum Provinciæ Mediolanensis Vicarius, Trivillium se contu- „ lit, mandata sui Majoris exequuturus. A primoribus reverenter exceptus, „ Communitatis consilio causam sui adventus exposuit, quæ cum esset ad „ votum commune, cito deventum est ad publicum actum, cujus tenor „ sequitur.

IN

IN NOMINE DOMINI. Amen.

" V. *ANno Nativitatis ejusdem* MCCCCXLI. *Indictione* IV. *die Domini-*
" *co*, XII. *mensis Martii*, *in Castro Trivillii*, *in sedimine exte-*
" *riori DD. Monialium de sancto Petro de Trivillio, sito in Porta Nova, ubi*
" *nunc moram trahit infrascriptus D. frater Baptista Vicarius cum certis*
" *Fratribus, constitutus in præsentia mei Notarii infrascripti, & Notario-*
" *rum & Testium infrascriptorum, ad hoc specialiter vocatorum & roga-*
" *torum.*

" *Venerabilis Religiosus frater Baptista de Bononia Ordinis Minorum,*
" *Vicarius devotorum locorum & Fratrum dicti Ordinis, Provinciæ Me-*
" *diolani, qui de Observantia nuncupantur, asserens se habere in promptu*
" *præsentes authenticas litteras Apostolicas, pendenti Bulla plumbea sigil-*
" *latas, non vitiatas, non cancellatas, nec in aliqua sui parte suspectas,*
" *concessas per beatissimum in Christo Patrem, ac DD. Eugenium divina pro-*
" *videntia Papam IV. reverendo Patri Joanni de Capistrano dicti Ordinis,*
" *quatenus per se, vel per Vicarios Provinciarum dictorum Fratrum, perci-*
" *pere possit aliqua loca cum Ecclesiis, campanilibus, campanis, hortis,*
" *hortalitiis, domibus, ac aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione*
" *ipsorum Fratrum, ad divinum cultum exercendum, si eis Fratribus a qui-*
" *buscumque Christifidelibus, pro salute animarum suarum suorumque*
" *prædecessorum, pie ac canonice ubilibet condonentur; prout in prædictis*
" *litteris Apostolicis plenius asseruit contineri. Quarum quidem litterarum*
" *tenor sequitur, & est talis.*

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Dilecto filio Joanni de Capistrano Ordinis Fratrum Minorum, de observantia nuncupatorum, professori, salutem & Apostolicam benedictionem.

" 1. *INter Ecclesiasticos Ordines in domo Domini militantes, id ex be-* Concessio facta D. Joann. Capistran. recipiendi loca pro novis Cœnobiis.
" *nedictione cœlesti Ordini tuo & illius Fratribus magis adscribi-*
" *tur, ut efficax attestatur experientia rerum, quod ubicumque degunt,*
" *populos ad salutis gratiam evocant, sibi proficientes per vitæ meritum*
" *& aliis nihilominus per exemplum.*

" 2. *Cum itaque, sicut exhibita nobis pro parte tua petitio continebat,*
" *sæpe contingat nonnullos Christifideles ex devotione, quam ad dictum Or-*
" *dinem habent, tuisque sermonibus allici ad terrestria in cœlestia commu-*
" *tandum, qui pro ipsorum majorumque suorum animarum salute, loca*
" *quædam pro usu & habitatione tui Ordinis Fratrum fundarent, construe-*
" *rent & ædificarent, vel fundata, constructa & ædificata concederent, si*
" *ad id Sedis Apostolicæ suffragaretur auctoritas: & sicut eadem petitio*
" *subjungebat, si quoque loca pro usu & habitatione hujusmodi fundandi,*
" *construendi & ædificandi, aut fundata, constructa & ædificata recipiendi*
" *a Sede prædicta facultatem haberes, profecto plurimorum animas lucrifa-*
" *cere sperares Deo.*

" 3. *Nos igitur, qui Religionem, nostris præsertim temporibus, adau-*
" *geri intensis desideriis exoptamus ac salutem quærimus singulorum,*
tibi

,, *tibi, necnon pro tempore existentibus quarumcumque Provinciarum, juxta morem Fratrum Minorum, de observantia nuncupatorum, Vicariis, quinque loca ubicumque consistentia, cum Ecclesiis, campanilibus, campanis, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis, si tibi aut illis alias canonice consignentur, vel in locis ad id congruentibus & honestis, vobis per eosdem Christifideles forsitan assignandis domibus, Ecclesiis, cum campanilibus, campanis, hortis, hortalitiis & necessariis officinis hujusmodi fundare, construi & ædificare faciendi & recipiendi & perpetuo retinendi, Diœcesanorum locorum, in quibus hujusmodi fuerint, aut ejusdem Ordinis superiorum licentia minime requisita, eadem auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem.*

,, 4. *Et insuper universis & singulis dicti Ordinis Fratribus, quos in locis hujusmodi pro tempore residere contigerit, ut omnibus & singulis Indulgentiis, privilegiis, libertatibus & exemptionibus, Ordini præfato, necnon ipsius domibus, locis & personis, per Sedem prædictam, vel alias quomodolibet concessis, uti & gaudere libere liciteque valeant, auctoritate præfata concedimus; jure tamen parochialium Ecclesiarum, & cujuslibet alterius semper salvo: felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri prohibentis, ne Religiosi Ordinum Mendicantium loca de novo recipiant absque licentia Sedis Apostolicæ speciali, faciente plenam & expressam de prohibitione hujusmodi mentionem, & aliis Constitutionibus Apostolicis contrariis, non obstantibus quibuscumque.*

,, 5. *Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & sanctorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXXXV. III. *Idus Octobris, Pontificatus nostri anno* V.

,, Signat. intus. *Gratis: de Mandato D. PP. Joannes Acontani*. Exteriusque. *Gratis: de Mandato D. PP. Joannes de Stecatis*.

,, VI. *Intendens igitur reverendus frater Baptista Vicarius antedictus unum locum recipere, juxta continentiam dictarum litterarum, cum licentia & auctoritate Sedis Apostolicæ prælibatæ: necnon cum licentia & voluntate reverendi in Christo Patris fratris Bernardini de Senis, Vicarii Generalis locorum devotorum totius Italiæ, reverendissimi Patris & eximii sacræ Theologiæ Magistri fratris Guillelmi de Casali, generalis Ministri totius Ordinis Minorum, & auctoritate Sedis Apostolicæ confirmati; prout patere dixit per litteras patentes sibi destinatas per prædictum reverendum fratrem Bernardinum, sigillatas suo consueto sigillo. Quarum quidem litterarum tenor talis est videlicet.*

,, VII. *In Christo sibi carissimo fratri Baptistæ de Bononia Ordinis Minorum, ac locorum devotorum provinciæ Mediolanensis Vicario, frater Bernardinus de Senis ejusdem Ordinis, ac omnium devotorum locorum totius Italiæ Vicarius Generalis, salutem & pacem in Domino sempiternam. Cum expediat &c.* Litteras habes in Waddingo anno sequenti.

,, VIII. Percipiens igitur Vicarius antedictus devotionem & affectum Universitatis & populi Castri Trivillii Ducatus Mediolani & Diœcesis Mediolanensis ad Seraphicum Christi Confessorem beatum Franciscum, necnon ad vitam, Religionem & mores Fratrum prædictorum; habitaque notitia de aptitudine & idoneitate certi Territorii, seu certorum bonorum dicti Castri, ad ædificandum locum congruum, pro usu & habi-

" bitatione Fratrum prædictorum; prædictus Vicarius asseruit se scripsisse
" reverendo in Christo Patri & D. D. Reverendissimo sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbytero Cardinali, Episcopoque Cumano, quatenus de
" prædictis notitiam faceret; & pro abundantiori cautela specialem licentiam postularet a prælibato sanctissimo Domino nostro Eugenio Papa IV.
" Qui prædictus R. D. Cardinalis Vicario prælibato scripsit, videlicet,
" sanctissimum Dominum nostrum concessisse, prout patet per litteras prædicti Domini Cardinalis, ipsi præfato Vicario destinatas, & ejus solito
" sigillo sigillatas: quas quidem litteras Apostolicas, litteras præfati reverendi patris fratris Bernardini, ac litteras prælibati R. D. Cardinalis,
" idem Vicarius ibidem in mei jam dicti Notarii infrascripti ac dictorum
" testium infrascriptorum præsentavit & produxit, ac in promptu ostendit &c. ad ocium &c.

" IX. Igitur Andriolus de Rapeis, dictus de Marone, filius quondam
" Martini; & Antonius filius Jacobi de Carotis; Joannes .... filius quondam Antonii & Cuminus de Panizolis, filius quondam Atandrini,
" omnes habitatores Castri Trivillii prædicti, Officiales ad hoc deputati
" per Concilium Generale Communitatis dicti Castri: quod Concilium,
" nemine discrepante, etiam voluit, concessit & ordinavit Ordinem prædictorum loorum devotorum & ejus Vicarium posse, ac eisdem licitum
" esse super Territorio Castri Trivillii prædicti habere & acquirere &
" apprehendere usque ad numerum perticarum viginti terræ, in quibus
" construatur, & construi & ædificari possit locus unus seu Monasterium
" unum, cum Ecclesia & aliis necessariis, pro usu & habitatione ipsorum
" Fratrum, exemptarum & quæ semper exemptæ sint a quibuscumque
" oneribus, conditionibus: & prout in scriptura deliberationis prædicti
" Consilii jam dicti, scripta per Marcum de Andreis Notarium ipsius Communitatis Castri prædicti, anno MCCCCXL. die XIV. mensis Martii, plenius continetur, ad reverentiam & laudem Dei, remediumque salutis
" animarum Benefactorum & totius Communitatis jam dicti Castri &
" suorum Prædecessorum, & ad remedium felicitatis æternæ, ob ferventissimam devotionem, quam se habuisse & habere asserunt ad prædictam
" Religionem, ad quam etiam homines, ut personæ terrarum circumstantium vicinarum affirmant, cordialiter & devote quamdam petiam terræ,
" jacentem super Territorio dicti Castri, ubi dicitur in Cregiola, cui
" cohæret a mane & a nocte via communis, a meridie Rogia communis, a
" sero D. Monialium sancti Petri de Trivillio, & in parte ... perticarum
" viginti unius, pie, misericorditer & benigne, mera, pura, libera, grata & spontanea voluntate, irrevocabiliter inter vivos donaverunt, dederunt, tradiderunt, cesserunt, atque concesserunt præfato venerabili
" fratri Baptistæ Vicario, ut supra, præsenti, stipulanti & recipienti per
" se & nomine, ac etiam nomine & vice, & ad partem & utilitatem aliorum Fratrum dicti Ordinis, dictæ provinciæ Mediolani, juxta dictarum
" litterarum Apostolicarum; necnon mihi Notario infrascripto personæ
" publicæ recipienti & stipulanti, nomine & vice, & ad partem & utilitatem Fratrum prædictorum, & ipsa bona seu etiam petiam terræ cum
" omnibus & totis juribus, actionibus, rationibus & causis ad personas
" antedictas donatrices in dicto communi quomodolibet pertinentibus &
" spectantibus, & cum accessibus, aliis usibus, usantiis, ingressibus, regressibus necessariis & utilibus quibuscumque, pro ædificio & constructione Ecclesiæ, Cœmeterii, Domorum & necessariarum Officinarum, pro

 usu

„ usu & habitatione Fratrum prædictorum, ad divinum cultum, ut præ-
„ mittitur, exercendum: eo tenore, quod de cetero prædictus D. frater
„ Baptista, dicto nomine, & dicti Fratres dicti Ordini, & eorum succes-
„ sores in perpetuum habeant & teneant, & titulo donationis possideant
„ ipsam petiam terræ superius donatam; & de ea cum omnibus suis juri-
„ bus, ingressibus, regressibus, viis, usantiis & utilitatibus pertinentibus
„ & spectantibus in ipsa petia terræ, & ejus occasione faciant quidquid vo-
„ luerint sine contradictione ipsorum Donatorum, nec ulterius personæ,
„ quæ cesserunt, dederunt, tradiderunt, atque mandaverunt prædicti
„ Donatores supradicto D. Baptistæ Vicario, ut supra, suo & dictis nomi-
„ nibus recipienti, omnia jura, omnesque actiones, rationes, retentiones,
„ replicationes, usus & effectus reales & personales, & utiles & directas,
„ mixtas atque expressas, & alias quascumque eisdem Donatoribus perti-
„ nentia, & pertinentes in ipsis bonis superius donatis; & eorum occasio-
„ ne, & ipsum D. Vicarium Donatarium suo, & dictis nominibus, & eorum
„ proprium locum, jus & statum posuerunt & dimiserunt, & Procurato-
„ rem in rem suam fecerunt & constituerunt in agendo, defendendo, ven-
„ dicando, alienando, excipiendo, proponendo & leando, cunctaque
„ alia perinde faciendo modis omnibus, & eisdem actionibus & defensio-
„ nibus; & quemadmodum poterant & potuissent ipsi Donatores ante hanc
„ donationem, transferentes ipsos Donatores in supradictum D. Vicarium,
„ suo & dicto nomine recipientem, omne dominium & possessionem ipsius
„ petiæ terræ, & sese abinde absentando. Insuper prædicti Donatores
„ promiserunt obligando sese, & omnia eorum & cujuscumque eorum
„ bona præsentia & futura pignori præfato D. fratri Baptistæ Vicario, suo
„ & dictis nominibus recipienti, quod semper & omnitempore ratam,
„ firmam & validam habebunt & tenebunt præsentem donationem, & om-
„ nia & singula suprascripta, & non contravenient modo aliquo, qui dici
„ posset.

„ X. *Rogatum me Notarium infrascriptum, & notum suprascriptorum*
„ *Donatorem & Donatarium, ut publicum de prædictis conficerem instru-*
„ *mentum. Rogatum etiam emptioni non factæ hujus donationis, & omni*
„ *prædictorum, non ita actorum, & omnibus juribus, legibus, litteris,*
„ *decretis, statutis & ordinationibus in contrarium editis & edendis.*
„ *Actum in Castro Trivillii, ut supra &c. præsentibus Laurentio filio quon-*
„ *dam Antonii de Donatis Notarii infrascripti; Nicolao filio Perini de Fer-*
„ *randis, & Jacobo filio Andreoli de Rampels, omnibus habitatoribus*
„ *ipsius Castri Trivillii Notariis; Domino Magistro Joanne Physico filio*
„ *quondam Guillelmi de Lermine; Butino filio quondam Martini de Rozo-*
„ *nibus; Jug. filio D. Don Joannis de Daybertis; Cumino filio Zanoli de*
„ *Amanis; & Joanne filio Ambrosii Cerri, omnibus habitatoribus ipsius*
„ *Castri Trivillii testibus notis, rogatis, vocatis & idoneis. Ego Antonius*
„ *filius quondam Laurentii de Donatis de Castro Trivillii, Imperiali aucta-*
„ *ritate Notarius, hanc cartam rogatus tradidi, & infrascripto Laurentio*
„ *filio meo Notario, alias occupatus ad studendum &c.*

„ XI. Ex præfato publico donationis instrumento Baptista Bononiensis
„ Vicarius, ut ædes suis Fratribus excitaret, diligenter incubuit, Oppida-
„ norum pia & fervida liberalitate suffultus. Traditio est Fratres interim
„ eo in loco hospitatos fuisse, ubi quondam Seraphicus Pater in Franciam
„ iturus, commoratus fuerat: humilis erat parvaque domus, quatuor cellas
„ habens; quarum duæ infimæ ad terræ planum, secundæ vero illas desu-
per

" per constructæ: postea inferiores, sublato pariete divisorio, in unam " redactæ, in Ecclesiolam ad honorem Seraphici Patris transierant: ibi " sanctus Bernardinus, cum sibi occurreret esse Trivillii, una cum socio " morabatur: ibidem pariter Fratres, dum construeretur Cœnobium, summa cum ædificatione Incolarum & vicinarum gentium, moras traducentes in Dei famulatu, religiosarum virtutum odores, verbo & opere diffundebant.

" XII. Fratres provinciæ Boemiæ & Poloniæ sua Comitia Cracoviæ " in Festo sancti Michaelis Archangeli celebrarunt; in iisque in Custodem " Pragensem institutus fuit frater Jacobus Lector Carnoviæ: sed Fratres " Boemi perturbatam conditionem temporum in iis partibus imitantes, " eum rejecerunt.

" XIII. Venerabilis frater Blasius Aquilanus, alias beati Joannis Capistrani carissimus socius, omni virtutum genere Sanctimoniaque vitæ " famosus, mirifice clarebat: divinis contemplandis mysteriis jugiter intentus eo pervenit, ut nullum verbum inane aut otiosum unquam protulerit; etenim observatum est, sive inter seculares, sive inter Fratres " quovis tempore loqueretur, semper cum maxima gravitate & religiositate in honorem Dei & proximi ædificationem loquutum fuisse: rara " virtus hæc est; quam tamen a Jacobo Apostolo didicit, eo docente: *Si quis putat se Religiosum esse non refrenans linguam suam, hujus vana est Religio*: quamobrem beatus Vir, qui non est lapsus verbo ex ore suo. " Obiit tandem hoc anno MCCCCXLI. v. Kalendas Julii, sepultus apud antiquum S.P. Francisci Conventum extra mœnia civitatis Ortonæ, provinciæ sancti Bernardini.

" XIV. Venerabilis etiam frater Franciscus *Marcou* sacræ Theologiæ " Doctor Parisiensis, vir vividi ingenii, indefessus hæreticorum insectator, " doctissimus Concionator, & morum Consodalium regimini aptissimus, " tamdem virtutibus & sanctitate clarus migravit ad Dominum in Conventu sanctæ Mariæ de Pace urbis Eduensis, qui est XVII. Provinciæ " sancti Bonaventuræ, ut scribit Fodereus in descriptione provinciæ Burgundiæ de eo Conventu ad annum MCCCCXLI. XV. Kal. Martii.

" XV. Ab eodem Auctore commendatur frater Gilbertus Rondreux *Frat. Gilbertus Rondreux floret* " sacræ Theologiæ Doctor egregius, prudentia ac pietate insignis, qui per " hæc tempora floruit in Conventu sanctæ Mariæ Montis Lucii, vigesimo " quinto præfatæ provinciæ D. Bonaventuræ.

ARGUMENTUM.

Moritur Guillelmus Generalis Minister, & Vicarius instituitur a Pontifice Albertus Sartianensis, qui in sollicitudinis partem advocavit Joannem Capistranensem: quem tamen, ut populum suum erudiret, invitavit Episcopus Bambergensis. Controversia Parisiensis circa promovendos, decreto dirimitur Pontificio. Antonius Trojanus denuo mittitur ad Maronitas, aliasque gentes. Moriuntur pii viri Angelus a Canosa & Vincentius Senensis, quem tenere dolet amissum sanctus Bernardinus conterraneus. Instituuntur Episcopi. Male perit Alphonsus Mella. Multiplicantur domicilia.

Moritur Guillelmus Generalis Minister.

Marian. cap. 16. Marc. lib. 1. cap. 61.

I. INEUNTE hoc anno, Guillelmus Generalis Minister, laboribus & curis oppressus, ægrotare cœpit Florentiæ; paulatimque levis febricula in malignam conversa, eripuit e vita die 11. Februarii decumbentem in terra super stramina, & humiliter male administrati regiminis veniam deposcentem. Devotissime petiit & suscepit Ecclesiæ sacramenta, collacrymantibus omnibus, qui aderant Fratribus, tum Conventualibus, tum Observantibus, sepultusque est honorifice ante gradus sacelli sancti Francisci, sub lapide marmoreo, postquam Ordinem annis tredecim laudabiliter rexit, etsi aliquanto indulgentior laxiori disciplinæ. Dilexit illum Eugenius, pios quosque conatus fovit, familiari aditu semper admisit; ægrotanti submisit Cardinales, qui suo nomine inviserent; medicos, qui curarent; pharmaca, quæ sumeret; & defunctum solemnibus cohonestavit exequiis. Successorem non statim designavit, sed Ministris in suis provinciis jus ordinarium reliquit, & causas graviores Ordinis ad se voluit referri, institutis viris quinque discretis, qui reliqua expedirent.

Bernardinus Senen. dimittit Vicariatum.

II. Bernardinus etiam Senensis pertæsus Vicariæ potestatis, quam annis quinque in Observantes invitus exercuit & ægerrime admisit, summis precibus rogavit Pontificem, ut exonerari permitteret, causas exponens gravis senectutis, liberæ prædicationis & mortis propinquæ. Quod alias negavit, concessit Eugenius, viro sanctissimo complaciturus. Alteri noluit officium committi, donec esset qui universum Ordinem gubernaret. Interim delatæ fuerunt ad Pontificem litteræ a Ministro Aragoniæ, & a Senatu ac Conventu Fratrum Barchinonensi ad Guillelmum Generalem, quem nesciebant obiisse, in quibus propter varias causas renunciabant deputationi Capituli generalis apud se celebrandi. Jussit Pontifex differri in annum sequentem, & haberi Patavii, provinciæ sancti Antonii.

Albertus Sartianen. eligitur in Ministrum provinciæ S. Antonii.

Deinde in Vicarium generalem.

III. Moritur deinde Dalisinanus illius provinciæ Minister, indictisque Comitiis provincialibus mense Junio, miro omnium consensu substituitur frater Albertus Sartianensis. Nihil gratius renunciari potuit Pontifici, qui exploratas habuit hominis virtutes & prudentiam; atque hinc agnoscens omnium tum Observantum tum Conventualium erga eum propensionem, Vicarium Generalem totius Ordinis instituit, ita sperans animorum concordiam & perfectam Religionis unionem, quam valde cupiebat, secuturam. Omnia constabunt ex ipsius Pontificis litteris, in quibus summum erga Religionem affectum, & nobilem de Alberto conceptam exprimit opinionem.

EU-

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilecto filio fratri Alberto de Sartiano, Ordinis Minorum, provinciæ S. Antonii Ministro, salutem & Apostolicam benedictionem.

IV. *Meruit ardens tuæ religionis zelus, nobis pridem cognitus, & magna in nos sanctamque Romanam Ecclesiam fides, probataque in tuo Ordine virtus tua singularis, non indubie promerentur, ut ea tibi concedamus, per quorum impositum tibi onus, maxima Ordini tuo commoda confidimus proventura. Cum itaque defuncto proximis temporibus Ministro tui Ordinis, qui erat provinciæ sancti Antonii, convenientes in locum ejusdem provinciæ Vocales numero nonaginta tres, servatis ordinibus, statutis & constitutionibus sui Ordinis, te ita unanimiter in suum Ministrum elegerunt, ut tantummodo unus contrarium senserit, prout in decreto super inde in ipso Capitulo solemniter juxta mores Ordinis facto, vidimus contineri. Nos eamdem electionem, quam, Domino adjuvante, Ordini & provinciæ antedictis speramus plurimum profuturam, ratam, gratam & acceptam habentes, in omnibus & per omnia, tenore præsentium, auctoritate Apostolica confirmamus: ea tibi erga Fratrum tuorum regimen, qui præsentes & qui futuri sunt in eadem provincia, libere faciendi, auctoritate Apostolica plenius concedentes, quæ prædecessores tui Ministri ejusdem provinciæ, ex quibuscumque privilegiis, vel ex quacumque consuetudine, aut reliqui ceterarum provinciarum Ministri in suis administrationibus de jure suo fecisse, aut ex consuetudine facere dignoscuntur. Cum vero per generales constitutiones Ordinis tui, nobis plane compertas, ille Minister habeat in generali Capitulo præsidere, in cujus provincia ipsum generale Capitulum celebratur; Nos tibi eamdem auctoritatem plenius confirmantes, discretioni tuæ, ut Fratres omnes Vocales in generali proximo futuro Capitulo, per Dei gratiam congregandos, valeas ab omni vinculo excommunicationis, irregularitatis, peccatis atque censuris etiam Sedi Apostolicæ reservatis, necnon pœnis aliis quomodolibet inflictis vel infligendis, absolvere, liberare, habilitare, promovere: & quos ex eisdem Fratribus judicaveris puniendos, punire, omniaque alia & singula facere, quæ in prædictis & circa ea ad bonam & canonicam futuri Generalis electionem, aliaque, quæ ad bonum regimen Ordinis tui spectant & quomodolibet pertinent; constitutionibus Apostolicis ac statutis & ordinationibus dicti Ordinis, etiam juramento firmatis, super quibus, tenore & auctoritate similibus dispensamus, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, plenam concedimus facultatem. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLII. XVI. *Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno* XII.

Ex autographo.

Destinatur Præses Capituli generalis.

Dilecto filio fratri Alberto de Sartiano, Ordinis Minorum Vicario generali, salutem & Apostolicam benedictionem.

V. *Ordo tuus, in Seraphicæ caritatis ardore a principio fundatus, tamquam fœcundus plantationum hortulus, uberrimos hucusque protulit fructus. Dum enim plantati ex prima beati Francisci vite palmites in Religione, honestate, sanctimonia, in primis ipsa caritate, exculti fuerunt, in tantum est ea plantatio propagata, ut per universum orbem diffusa, maximis-*

Ex autographo

Caritate & amore religio crescit.

misque sacrarum litterarum veritatibus, humilitatis & patientiæ divitiis abundans, populos repleat saginetque divini eloquii pabulo, & pulsis ignorantiæ tenebris, sanctæ conversationis amore desiderioque inebriet. Nec alicui dubium, dilecte fili, esse debet, quin si ea, quæ tam bona fundavit caritas, inter vos durabit, & Ordo ipse mirabili quodam pullulet multiplicetque incremento; & orbis terrarum, in cujus singulas pene particulas penetraslis, illa ipsa, quam in vobis viderit, senserit, odoraverit, ardeat caritate; faciatque exemplum a vestra vita sumptum, ut, quod vobis maximum & in intentione primarium esse debet, animas vestras vel ea ratione salvas faciatis, quia proximos inde curabitis lucrifacere. Sed dicant nobis, qui majore inter vos scientia vel seculi prudentia illustrantur, qualia credunt populos de beati Francisci Ordine opinari, cum varias in eo sectas, cum dissidia, & prope certam inspiciunt scissuram; cum ex pacis, caritatis &

Dissidiis & scissura decrescit.

sanctimoniæ vetusto ovili gregem prodire inspiciunt separatum? Magna profecto est discordia, dilecti filii, ipsa Ordinis vestri labes, quam adeo semper postquam ad Apostolatus apicem, cui, Deo auctore, licet immeriti, præsumus, evecti fuimus, tollere & penitus extinguere anhelavimus, ut nullas pro tanti operis perfectione evitaturi fuerimus molestias, nullos labores voluerimus declinare. Verum, quod nulla industria, quod nec ante potuimus vel ingenio consequi, Deum nostrum hoc tempore sua misericordia, nobis nullatenus tale quid cogitantibus, præparasse confidimus. Nam cum post mortem bonæ memoriæ fratris Guillelmi de Casali Ordinis vestri Generalis Ministri, ad quorumdam Ministrorum nonnullorumque bonæ existimationis Fratrum instantiam, per litteras Apostolicas mandaverimus Ordinem vestrum regi & gubernari per Ministros, secundum statuta Papalia & generalia Ordinis, usque ad electionem alterius Generalis, vel novam institutionem Vicarii per Nos deputandi; atque etiam, exceptis ac nobis reservatis quibusdam in dicto Ordine gravioribus, alia voluerimus a quinque electis Fratribus expediri, accidit litteras scribi Generali, de cujus morte ignorabatur, a dilecto filio Provinciali Aragoniæ, manu ipsius Provincialis scriptas, & pariter alias a Conventu ac populo Barchinonense, in quibus quidem litteris omnes prædicti renunciabant Capitulo vestri Ordinis generali, apud eos deputato antea: qua renunciatione per nos acceptata, dictum generale Capitulum pro futuro anno MCCCCXLIII. die IX. Junii transtulimus ad provinciam & locum sancti Antonii Paduæ; prout omnes Ministros de ea translatione tunc fecimus certiores. Item accidit Ministrum, qui erat dictæ provinciæ sancti Antonii, ad Dominum migrare; quare omnium respectu dicti Capituli generalis, præsertim in ea Provincia celebrandi, jussimus provinciale Capitulum congregari, in quo novus Minister more solito crearetur, convenerunt nonaginta tres Vocales ad Capitulum, juxta Ordinis decreta & consuetudinem. Cujus quidem Capituli Fratres, post debitos necessariosque tractatus, tamdem, unico tantum ex ipsis nonaginta tribus Vocalibus excepto, te concorditer elegerunt; eam vero electionem tanta Vocalium concordia factam, illico Nos libentissime confirmavimus: atque tunc considerare cœpimus, postquam Fratres dictæ Provinciæ studium & indulgentiam adhiberent in eligendum virum præstantem, qui necessoria Capitulo generali præpararet, decere Nos, imo incumbere Nobis ex debito, Vicarium Ordinis creare, qui plura posset quam Minister, auxilia Capituli necessitatibus exhibere; & tamen, habita ad id satis diu bona consideratione, nullus occurrit magis idoneus, quam tu, ab eo satis amplo Fratrum numero, in quo multi fuerunt doctrina & prudentia præstantissimi, in Provincialem, summa animorum concordia electus: quibus adducti rationibus,

bus, te in Vicarium Generalem Ordinis usque ad novam Generalis creationem elegimus, prout etiam tenore præsentium eligimus & creamus. Tribuit autem nobis Altissimus, ut quam primum tu a nobis in Vicarium Ordinis usque ad novam Generalis creationem creatus fuisti, magnam exinde habuerimus consolationem; cæperimusque intelligere te, præstante Domino, futurum lapidem illum angularem, qui, quod sæpe & diu diximus optasse nec unquam consequi potuisse, utrumque parietem conjunges, & utraque unum facies. Nam præcipuus ille & nobis dilectus filius frater Bernardinus Senensis Vicariatui Fratrum devotorum, quem dictus Generalis pridem sibi invito & recusanti ad bonum finem dederat, & Nos confirmaveramus, illico in manibus nostris sponte renunciavit: qua renunciatione acceptata, Nos, qui intendimus huic tam optatæ unioni modis quibuscumque necessariis manum apponere, omnes litteras Apostolicas dictis Fratribus devotis, ut loca nova possent capere, concessas, vel quæ a generali Ministro exemptionem aliquam concernebant, penitus revocavimus, prout etiam tenore præsentium revocamus; volentes & harum serie mandantes, quod omnes prædicti Fratres devoti, usque ad aliam determinationem nostram, regantur per Vicarios Ministrorum, eligendos per majorem partem Fratrum devotorum. Confidimus autem de omnium Ministrorum bonitate, quod dictos Fratres devotos magna cum caritate regi curabunt, quemadmodum in Italia gubernantur. Quocirca te in Domino hortamur, tibi nihilominus mandantes in virtute obedientiæ salutaris, quatenus dictum Vicarii officium hilari, ut debes, animo acceptes. Nos autem de tua bonitate confisi, devotioni tuæ publice ac privatim visitandi, corrigendi, citandi, puniendi, privandi & suspendendi, deponendi, & rebelles quoslibet aut qualibet per censuram Ecclesiasticam coercendi, carcerandi, & a carceribus liberandi, instituendi & destituendi, ad actus legitimos restituendi, atque ab eisdem puniendi & privandi, auctoritate Apostolica subditos vel subditas absolvendi ab omnibus peccatis & casibus etiam Sedi Apostolicæ reservatis, Capitulum quoque generale tenendi & celebrandi, Ministros interim confirmandi, & Commissarios per Ordinem destinandi, ac ad libitum revocandi, ac omnia & singula faciendi, quæ idem Generalis, si superesset, facere & disponere potuisset, auctoritate Apostolica, plenam & liberam, tenore præsentium concedimus facultatem. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLII. XV. Kalend. Augusti Pontificatus nostri anno XII.

Eligitur in Vicarium generalem.

Pontificis de Alberto opinio.

His per omnia similem, mutatis mutandis, scripsit tertio post die ad omnes Ordinis Fratres, & sanctæ Claræ Sorores, sub hoc titulo: *Universis & singulis Ordinis beati Francisci Provinciarum Ministris, Custodibus, Vicariis, & locorum Guardianis, ceterisque Officialibus & Fratribus, necnon Abbatissis & Monialibus Ordinis sanctæ Claræ* &c.

VI. Paulo post assumptionem suam ad totius Ordinis Vicariatum Albertus, die primo Septembris in suæ sollicitudinis partem & curarum consortium vocavit per litteras, quas penes me habeo, dilectum consocium & fidum amicum Joannem Capistranensem; & Commissarium suum, Visitatorem & Reformatorem instituit in provinciis Turoniæ, Franciæ, Burgundiæ, Angliæ, & Hiberniæ, aliisque ultra-montanis, & nolentem coegit, ut grave hoc munus obiret. Probavit factum Eugenius, & sub anni finem hoc munivit diplomate, injungens, ut illarum Provinciarum Fratres, qui Principum metu, & Basileensium suadelis Felici obediebant Pseudo-pontifici, ad veri Papæ cultum revocaret.

Capistranus fit Commissarius in partibus Ultramontanis.

Di-

Dilecto filio Joanni de Capistrano, Ordinis Fratrum Minorum professori, & Conventuum Ordinis Fratrum hujusmodi in provinciis Turoniæ, Burgundiæ, Franciæ, & aliarum Provinciarum Ultramontanarum consistentium, Visitatori & reformatori, salutem & Apostolicam benedictionem.

VII. *INjuncti nobis oneris Pastoralis officii quotidiana sollicitudo mentis* Ex Autographo. *nostræ aciem incitat ad dirigenda quæ divini cultus augmentum & salutem ovium nobis commissarum intentius conspicere dignoscuntur. Cum itaque, divina suffragante clementia, Græcos, Armenos, atque Jacobinos ad unum ovile Domini, sub sanctæ Romanæ Matris Ecclesiæ gremio reduxerimus; cor nostrum flagranti desiderio æstuat, ut sua ineffabili misericordia dignetur Altissimus etiam de illis ovibus totius humani generis conversio sequatur, & unum ovile sub uno Pastore efficiatur, & errantes ad viam veritatis reducamus, & reductos paternaliter foveamus. Sed longe magis proprias oves cogimur educare, & in gremio sanctæ Matris Ecclesiæ nostro pallio tegere, nostris brachiis amplexari, nostris vigiliis & laboribus confovere, quibuscumque necessariis favoribus & præsidiis custodire, eas præcipue, quæ nullo medio, nostro regimini sunt submissæ, sicut sunt oves Ordinis Minorum, quorum doctrina & exemplo vitæ, Ecclesia illustrata extitit, cujus Ordinis sacra Regula protestatur, dicens:* Frater Franciscus promittit obedientiam & reverentiam D. Papæ Honorio, ac successoribus ejus canonice intrantibus, & Ecclesiæ Romanæ, *& alibi:* Ut sint subditi & subjecti pedibus ejusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, *& reliqua: hinc itaque, cum divina providentia ad apicem summi Apostolatus assumpti fuerimus, discordias, varietates, dissentiones, & sectas dicti Ordinis per plurimos annos, omnibus conatibus extirpare desideraverimus, & ad salutarem vivendi ac regendi modum dictum Ordinem reducere, conservare, augere atque ampliare, quantum in nobis fuit; Domino disponente & operante, hoc anno præsente, post decessum bonæ memoriæ Guillelmi de Casali, sacræ Theologiæ professoris, & Generalis Ministri Ordinis prælibati, occurrente renunciatione futuri Capituli generalis facta per Fratres Conventus Barchinonæ, decrevimus generale Capitulum celebrari in civitate Paduanensi circa festum Pentecostes proxime futuri, sicut per nostras litteras universis Ministris dicti Ordinis notum fecimus. Postmodum vero occurrit transitus ex hac vita mortalium Dalismani, tunc Ministri provinciæ sancti Antonii secundum morem Ordinis antedicti. Deinde non sine dispensatione divina factum extitit, ut congregati Fratres Vocales in Capitulo provinciali pro electione Ministri, cooperante Spiritu sancto, convenerint in unum, & tamdem, deliberatione matura, dilectum filium Albertum de Sartia-* Encomia Alberti Sartianen. *no dicti Ordinis professorem, dictæ Provinciæ Ministrum elegerint: cujus electio non parvam nobis consolationem ac lætitiam attulit; cum vir comprobatæ integritatis & præcipuæ doctrinæ ac prudentiæ existat, & gravitate morum & consilio præstans, ut longa experientia nobis innotuit: de cujus vita, moribus, & doctrina, ac Religionis zelo, & reformationis Ordinis ardenti desiderio, in Domino plurimum confidentes, eumdem Albertum non solum Ministrum dictæ provinciæ sancti Antonii confirmavimus, verum etiam totius Ordinis prædicti, auctoritate certarum nostrarum litterarum, Vicarium Generalem constituimus atque deputavimus. Ut itaque hæc nostra constitutio juxta desiderium cordis nostri effectum assequeretur, mandavimus universis & singulis Fratribus dicti Ordinis, ut dicto Alberto vero Vicario in omnibus obe-*

obediant, sicut eorum Generali, dum supererat, obedire tenebantur. Ne itaque quisquam eorumdem Fratrum dicti Ordinis velamen excusationis assumat, sub ignorantia dictæ nostræ institutionis prædicti Vicarii Generalis, te, de cujus vita laudabili, sufficienti scientia, doctrina utili, salutaribus exemplis, ac moribus regularibus ceterisque virtutibus, quibus te Altissimus insignivit, experientia plurima ab annis multis ex quadam antiqua notitia ac familiari conversatione, etiam dum eramus in minoribus constituti, fuimus & sumus plenarie informati, ad provincias Turoniæ, Burgundiæ, Franciæ ceterasque provincias Ultramontanas duximus destinandum, ad notificandum prædictam nostram constitutionem, necnon ad procurandum, tractandum & concludendum pacem, concordiam, unionem Fratrum dicti Ordinis, & reductionem eorum ad obedientiam nostram, & unius capitis dicti Ordinis, & pro præsenti prædicti Vicarii, & cujuscumque Generalis Ministri, in dicto futuro Capitulo generali per eos, ad quos spectat, vel qui deputati fuerint, canonice eligendi. Et insuper te omnium Conventuum & Fratrum dicti Ordinis provinciarum Turoniæ, Burgundiæ, Franciæ & aliarum provinciarum Ultramontanarum Visitatorem & Reformatorem usque ad dictum generale Capitulum, in prædicta civitate Paduana celebrandum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium facimus, constituimus & etiam deputamus; tibique visitandi omnes & singulos Conventus dicti Ordinis in prædictis Provinciis constitutos & situatos, necnon de excessibus, criminibus quibuscumque Fratrum dictorum Conventuum, etsi schismatis & hæresis nomine ac labe polluti essent, inquirendi, procedendi, terminandi, reformandi, corrigendi, puniendi, carcerandi, privandi, instituendi, destituendi, deponendi, restituendi, juxta qualitatem & exigentiam eorum excessuum, & Canonicas sanctiones & statuta & constitutiones ipsius Ordinis, etiamsi Fratres prædicti Ministeriatus, aut alio quovis modo fungantur officio vel honore, ligandi, absolvendi; contradictores quoque & rebelles per censuras Ecclesiasticas compescendi, &, cum opus fuerit, brachium seculare invocandi; necnon ab excommunicationibus & censuris ceterisque vinculis in forma Ecclesiæ consueta, absolvendi & liberandi, etiamsi talibus vinculis tenerentur, quibus merito esset Sedes Apostolica consulenda, & quorum absolutio foret Sedi Apostolicæ specialiter reservata; etiam si essent simoniaca labe respersi, schismatis romphæa aut hæretica pravitate divisi, dummodo schismaticam & hæreticam pravitatem in manibus tuis, vel deputandorum a te, sponte & libere abjurent, & quod talia in posterum non committent, nec committentibus auxilium, consilium vel favorem præstabunt, juramentum in forma debita exhibeant; & aliis quibuscumque criminibus irretiti, si velint resipiscere veraciter, & ad gremium & unionem ac obedientiam nostram, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ rectis gressibus remeare, exceptis dumtaxat homicidii voluntarii, mutilationis membri, vel bigamiæ irregularitatibus irretitis, plenam & omnimodam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem; confirmantes etiam tibi nihilominus, eadem auctoritate omnem facultatem & commissionem tibi factas vel fiendas per prædictum Vicarium. Mandantes insuper universis & singulis Fratribus dicti Ordinis in virtute sanctæ obedientiæ, ut in omnibus & singulis supra dictis tibi debeant humiliter obedire, ac decenti reverentia obtemperare, ac personaliter assistere in omnibus, in quibus duxeris eos requirendos, opportunis favoribus cum effectu & realiter comparere, omni subterfugio, contradictione & appellatione remotis. Concedimus tibi insuper, auctoritate præsentium, ut omnibus & singulis Fratribus dicti Ordinis in Et Joann. Capistrani.

prædictis Provinciis commorantibus, quos devotos nobis, in sanctæ Romanæ Ecclesiæ unitate & nostra & dicti Ordinis obedientia perseverare cognoveris, super quo tuam conscientiam oneramus, ut quilibet eorum in mortis articulo eligere sibi valeat idoneum Confessorem, qui eorum quemlibet absolvat, auctoritate nostra, cum plenaria remissione omnium peccatorum, secundum formam Romanæ Curiæ consuetam. Volumus etiam, quod, si opportunum fuerit, juxta tuam discretionem, possis occurrentes subdelegare causas Fratrum dicti Ordinis in Provinciis prælibatis, & Commissarios deputare in qualibet de Provinciis supradictis, vel in aliquo particulari Conventu, ad cognoscendum & exequendum, quæcumque tibi visa fuerint committenda, cum auctoritate tibi superius attributa. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, ac aliis statutis, ac consuetudinibus Ordinis & Conventuum prædictorum, necnon privilegiis, exemptionibus, Indulgentiis generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus præsentium impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumcumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis, seu si aliquibus communiter vel divisim a prædicta sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi, ac eorum propriis nominibus & Ordine ac Conventibus, mentionem. Mandantes insuper discretioni tuæ, quatenus injunctum tibi ministerium laboris hujusmodi, pro nostra & dictæ Sedis reverentia, suscipias devote, illudque juxta datam tibi a Deo prudentiam, ad ipsius Dei laudem, ac nostrum & Ecclesiæ honorem & augmentum Ordinis prædicti exequaris, ut sperati fructus proveniant, tuque apud nos & Sedem prædictam, dignam commendationem consequi merearis. Nos enim sententias quas rite tuleris, & pœnas quas inflixeris in rebelles, ratas habebimus, easque faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLII. *Kalendis Decembris, Pontificatus nostri, anno* XII.

VIII. Promiserat Capistranus, se iturum Bambergam, nobilem Germaniæ urbem, ut prædicaret: Antonius Episcopus probe sciens, quantum lucri perciperent populi ex salutari ejus doctrina, omnes sibi subditos, propositis indulgentiis invitavit, ut concionibus & Missis ejus interessent, hac encyclica transmissa epistola.

Antonius Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Bambergensis.

Ex Autographo. Episcop. Bambergen. invitat subditos ad conciones Capistrani.

Pridem accepimus qualiter venerabilis in Christo & religiosus frater, Joannes de Capistrano, Ordinis Fratrum Minorum, perillustraturus sit civitatem & diœcesim nostras Bambergenses, ibique verbum Dei seminare proponat. Cupientes igitur ut Christifideles tanto libentius, causa devotionis ad eumdem confluant, quanto se dono cœlestis gratiæ uberius conspexerint refectos; omnibus Christiani nominis subditis nostris, vere pœnitentibus & confessis, qui sermonibus seu prædicationibus ipsius Fratris ac Missis ejusdem interfuerint in civitate & diœcesi nostris, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, necnon sanctorum Kiliani & Georgii martyrum, Henrici confessoris, & Radegondis virginis, Ecclesiæ nostræ Bambergensis patronorum, auctoritate & meritis confisi,

fisi, pro qualibet vice, auctoritate nostra ordinaria, quadraginta dies Indulgentiarum, de injunctis sibi pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus. In quorum testimonium præmissorum, sigillum nostrum præsentibus est appensum. Datum Bambergæ, feria IV. *post divisionem Apostolorum, anno* MCCCCXLII.

IX. Orta magna controversia inter quatuor Ordines Mendicantes, & Doctores Universitatis Parisiensis circa promovendos ad gradus scolasticos & lecturas Academiæ, litem hoc decreto Pontifex diremit.

Lis inter Parisienses & Mendicantes Ordines.

Ad perpetuam rei memoriam.

Reg. Vat. lit. de Regul. fol. 187.

AD urgendam divinæ scientiæ & sacræ Theologiæ propagationem, ut peculiare illius studium ad salubrem fidelium ædificationem undique suos funiculos longiores efficiat, continuas nostræ meditationis sollicitudines impendimus, ac illis, quæ propterea, singulis sublatis dispendiis, profutura fore conspicimus, favores Apostolicos diffusius impertimur. Sane pro parte dilectorum filiorum Generalium & Fratrum Minorum, Prædicatorum, Eremitarum sancti Augustini, & Carmelitarum Ordinum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet juxta antiquas & laudabiles, dudum etiam a tanto tempore, cujus contrarii non existit memoria, in facultate Theologiæ Universitatis studii Parisiensis inconcusse observatas consuetudines, singuli dictorum Ordinum Fratres, qui pro felici dicti studii Theologiæ continuatione & salutari consummatione, per generalia cujuscumque ex dictis Ordinibus Capitula, vel per suos Generales aut eorum Vicarios, seu alios ad id sufficientem potestatem habentes, ad Universitatem Parisiensem missi, & ad legendum Bibliam publice deputati & assignati fuerunt, si per deputatos facultatis Theologiæ dictæ Universitatis ad hoc reperti fuerint sufficientes, solutis juribus ejusdem facultatis, sine mora alicujus præcedentis temporis, ad legendum Bibliam publice hujusmodi ab eadem facultate admissi & recepti sive acceptati fuissent, necnon illi, qui simili modo ad legendum sententias deputati fuerunt, sine alicujus præcedentis temporis acquisitione, sine Bibliæ lectura, sine cursibus, & absque ulla ipsorum cursuum persolutione, ab ipsa facultate ad legendum sententias, sive librum sententiarum admissi extiterant; & postquam dicti Fratres Baccalaurei formati in dicta Theologia facti fuerant, quilibet ex eisdem Ordinibus Regens, unum ex dictis Baccalaureis, pro obtinenda licentia in dicta Theologia, Cancellario Ecclesiæ Parisiensis præsentare consuevit, ipseque Baccalaureus sic præsentatus, ad immediatam sequentem tunc licentiam, licet etiam statuti temporis, videlicet quinque annorum, dum tamen bis de ordinario respondisset, spatium non complevisset, protinus admissi extitissent, & ex præmissis plurimi dictorum Ordinum Fratres in eadem Theologia legendo & disputando multipliciter profecerunt, ac plura exinde Deo grata, & hominibus accepta bona successerunt. Tamen a multis annis citra, nonnulli ex facultate Theologiæ Universitatis hujusmodi, dictis Fratribus, ac Ordinibus, eorumque utilitati se opponentes, ita fecerunt, ut eis ex inde multa dispendia provenire noscantur. Pro parte Generalium & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut super iis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque uberes & commendabiles, quos dicti Fratres dudum in Dei Ecclesia afferunt fructus, propensius attendentes, ac eorum statui ac indemnitati in præmissis opportune consulere cupientes, necnon dictas consuetudines velut legitimas & ra-

rationabiles., Apostolica auctoritate approbantes & confirmantes, ac observandas fuisse, & in futurum perpetuo observari debere censentes ac decernentes, præsentis perpetuo valituræ & irrefragabiliter observandæ constitutionis edicto, eadem auctoritate sancimus, statuimus & ordinamus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus, omnes & singuli dictorum Ordinum Fratres, qui pro continuatione & consummatione studii Theologiæ hujusmodi, per aliqua ex generalibus dictorum Ordinum Capitula vel eorum aliquod, aut per suos Generales vel eorum Vicarios, seu quoscumque alios, sufficientem ad id potestatem habentes, ad dictam Universitatem missi, & ad legendum inibi Bibliam publice deputati & assignati fuerint, ac per dictos deputatos facultatis Theologiæ ad hoc sufficientes & idonei reperti fuerint, solitis juribus ejusdem facultatis, indilate & absque alicujus præcedentis temporis mora, ad legendum Bibliam publice hujusmodi, necnon illi, qui simili modo ad legendum sententias deputati fuerint, nulla cujusvis temporis expectata mora, sine lectura Bibliæ, sine cursibus, & absque ulla ipsorum cursuum persolutione, ad legendum sententias sive librum sententiarum a dicta facultate, omnibus contradictione & difficultate penitus cessantibus, libere admittantur & admitti debeant; ac postquam dicti Fratres formati in eadem Theologia Baccalaurei fuerint, quilibet ex eisdem Ordinibus Regens, unum ex dictis Baccalaureis, pro obtinenda licentia in dicta Theologia, prædicto Cancellario præsentet & præsentare debeat; ipseque Baccalaureus sic præsentatus, ad immediatam tunc sequentem licentiam, licet statuti temporis, videlicet quinque annorum spatium non compleverit, dum tamen bis de ordinario responderit, sine aliqua contradictione protinus libere admittatur. Mandantes nihilominus Cancellario dictæ Ecclesiæ pro tempore existenti, necnon universis Doctoribus, Magistris & Scholaribus dictæ facultatis, eisque & eorum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, ac in suorum remissionem peccaminum districte præcipiendo injungentes, quatenus sanctionem, statutum & ordinem prædicta efficaciter observent & ab omnibus faciant observari: ac decernentes irritum & inane, si secus super iis a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiæ, Universitatis, facultatis & Ordinum prædictorum, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate, hactenus vel in posterum roboratis, statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque, quibus per præsentes volumus derogari. Nulli ergo &c. Datum Florentiæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLII. IX. Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri, anno XII.

X. Reversus frater Antonius a Troja ab illa sua commissione Orientali, a Pontifice, ut diximus, injuncta, iterum hoc anno mittitur ad Maronitas & Drusullios, ut secundum ea, quæ cum illis pepigerat, & Pontifici in regressu retulerat, illos ad unionem sanctæ Romanæ Ecclesiæ juxta exemplar aliarum nationum, quas supra retulimus, per illorum adduceret Legatos. Hoc anno ad gentem hanc rediisse mihi constat ex Ordinis registro, in quo Guillelmi Generalis Ministri istæ litteræ habentur.

An. 1440. n. 6.

An. 1441. n. 3. & seqq.

Dilecto in Christo & venerando Patri, fratri Antonio de Troja, Provinciæ sancti Angeli, S.D.N. Eugenii Papæ IV. in Syriæ aliisque partibus Commissario, frater Guillelmus de Casale &c. salutem.

Anton. a Troja Cōmissar. Apostolicus.

QUia ex commissione & mandato S. D. N. Eugenii Papæ, ad honorem Dei & sanctæ matris Ecclesiæ, debes ad partes Syriæ, ad gentes Maronitarum & Drusilliorum proficisci, ibique aliqua negotia ad fidem Ca-

Catholicam spectantia peragere ; & quia non potes solus omnia perficere , propterea , harum tenore litterarum concedimus , ut duos Fratres , ubicumque & quoscumque videris idoneos , in socios assumas : quibus per obedientiam præcipimus , ut tibi in omnibus , tamquam mihi ipsi fideliter obediant . Insuper concedimus , quod e quocumque loco vel Conventu nostri Ordinis , ad quem perveneris , si necesse fuerit , duos Fratres ad præsentiam præfati S. D. N. possis destinare . Omnibus etiam Ministris , Custodibus , Guardianis , per quorum loca tu , vel prædicti socii , vel Fratres a te destinandi transierint , præcipimus , ut illos caritative recipiant , iisque consiliis , auxiliis & favoribus assistant opportunis . Vale ex Florentia , die VI. *Januarii , anno* MCCCCXLII.

XI. Apud Capistranum , oppidum Aprutinum , obiit circa hoc tempus beatus Angelus de Canosa Laicus , cujus funus curarunt Presbyteri Ecclesiæ Collegiatæ : nullum enim tunc erat ibi Fratrum domicilium . In eadem Ecclesia , dum exequiæ celebrarentur , infirmum feretro approximantem , a gravi , quo laborabat , languore , ex tempore liberavit . Quapropter , ut Sanctus & vere Beatus in posterum haberi cœpit : nec immerito , cum & alia multa ediderit miracula . Cum post aliquot annos , curante beato Joanne Capistranensi , Minorum etiam accesserit habitaculum , Fratres sæpe & diligenter institerunt , ut sui Consodalis donarentur exuviis , nec aliquando potuerunt impetrare .

Gonz. in Prov. S. Bernard. Con. 16.
Moritur B. Angelus deCanosa.

XII. Hoc anno , teste Gonzaga , decessit beatus Vincentius Senensis , sancti Bernardini intimus amicus , fidelis socius , omnium conscius secretorum . Sub incertum tempus mortem reponunt alii ; sed hoc ipso , vel sub initium sequentis anni defunctum aperte colligitur ex operibus ipsius sancti Bernardini ; quippe in tractatu *de beatitudinibus Evangelicis* , quem simul cum epistola misit mense Aprili , anni sequentis , ad Petrum Thomasium , medicum Venetum , cujus opera e morbo convaluit , deplorat tamquam recens defunctum Vincentium . Ipsum pie & Christiane lugentem expedit audire . Disces lector , qualiter flere liceat in amicorum interitu ; & qualis fuit Vincentius , pro quo tam amare planxit Bernardinus . Etsi aliquanto nimis in amorosis querelis se diffudisse videatur , lege tamen , non tædebit : me fidejussore , lugubris hic cantus te suavi demulcebit harmonia .

Gonz. in Prov. Tusc. Conv. 4.
Et Vincent. Senensis .
Marian. & Marc. citati.
Cujus mortem deplorat S. Bernard. Senensis .

XIII. *Cum de fraterna compassione ac pietate sacras Scripturas attenta perscrutatione considero , gladium doloris cordi mea acrius infigo , nec lacrymas scribenda continere valea . Vis enim doloris adducit intentionem , & indignatio Domini ebibit spiritum meum . Subtracta siquidem illo , per quem mea in Domina studia ubicumque libera esse solebant , simul & cor meum dereliquit me . Cujus enim vel ferreum pectus super me non moveatur , si novit incommodum & damnum meum ? Reluctor affectui , nitens vel invitus non moveri frustra a conditione naturæ universitatis , debito conditionis usu , potentis jussu , judicio justi , flagello terribilis , Domini voluntate . Præ hujusmodi quidem exigo a meipso non indulgere multo fletui , nec possum imperare tristitiæ , dum impero lacrymis ; sed sicut scriptum est* , turbatus sum & non sum locutus . *At suppressus dolor altius introrsum radices figit , eo , ut sentio , acerbior factus , quo non est exire permissus : fateor , victus sum . Exeat necesse est foras , quod intus patior . Exeat sane per calamum , ut scientes incommodum meum , dulciori affectu mihi compatiantur . Scitis , dilectissimi fratres , quam justus sit dolor meus , quam dolenda plaga mea . Scitis profecto , quam fidus comes deseruit me in hac via peregrinationis , qua ambulabam : quam*

Bernard. Sen. tom. 3. serm. 4. art. 2. c. 3.

quam vigil ad curam, quam non segnis ad opus, quam suavis ad mores. Quis ita mihi pernecessarias? cui æque dilectus ego? Patria erat amicus, religione frater, sed caritate extitit alter ego. Dolete, quæso, & vicem meam tenete vos, quibus hæc sunt nota. Infirmus corpore & graviter multoties fui, & ille semper portabat & gubernabat me. Pusillus corde eram, & confortabat me. Piger & negligens in via Dei eram, & excitabat me. Improvidus & obliviosus, & commonebat. Quomodo mihi avulsus es, Vincenti mi? Quomodo raptus e manibus, homo unanimis, homo secundum cor meum? Amavimus nos in vita, quomodo in morte separati sumus? Amarissima separatio, & quam non posset omnino efficere, nisi mors. Quando enim me vivus desereres? omnino opus mortis horrendum divortium est. Quis enim tam suavi vinculo mutui nostri non pepercisset amoris, nisi totius suavitatis inimica mors? Bene mors, quæ unum rapiendo, duos furiosa peremit. An non mors etiam mihi, imo plus mihi: cui utique omni morte infelicior vita servata est; vivo vivens, ut moriar, & hoc dixerim vitam? Quam mitius me privares, o austera mors, vitæ usu, quam fructu! Nam vita sine fructu gravior mors est. Denique duplex malum paratur ligno infructuoso, securis & ignis. Ergo meis laboribus invidens, elongasti a me amicum & proximum, per cujus maxime studium erant, si quando erant, fructuosi labores. Satius proinde mihi fuisset periclitari vita, quam tua, Vincenti, præsentia, qui meorum in Domino studiorum eras solicitus incitator, fidelis adjutor, & cautus examinator. Cur, quæso, aut amovimus, aut amisimus nos? Dura conditio, sed mea miseranda fortuna, non autem tua. Nam tu care Frater, si caros amisisti, cariores, ut credo, jam recepisti. Me vero quænam jam miserum atque senem consolatio manet post te unicum solatium meum? Per viginti duos annos & ultra in peregrinatione per Italiam, placita fuit utrique societas corporum pro morum concordia; sed solum me divisio vulneravit. Commune, quod libuit; quod triste & lugubre, meum: in me transierunt iræ, in me confirmatus est furor. Erat ambobus alterutrius grata præsentia, dulce consortium, suave colloquium. Sed tantas utriusque delitias ego perdidi: tu mutasti quidem, in mutatis illis retributio multa. Quanta fœnore gaudiorum ac benedictionum cumulo gaudes hodie, ut credo, carissime Frater! Habes certe pro me tantillo repositam tibi Christi præsentiam, nec dispendium sentis absentiæ a nobis tuæ, Angelorum admixtus choris. Non est igitur, quod causeris tu de nostra quasi subtracta tibi præsentia, cui affatim sui suorumque copiam Dominus majestatis inclusit. At ego pro te quid? Quam vellem scire, quidnam sentias nunc de me, illo unico tuo, mediis nutante curis, destituto, scilicet, te baculo imbecillitatis meæ; si tamen licet ad hæc cogitare de miseriis ingresso abyssum luminis, atque illo pelago æternæ felicitatis absorto. Affectus proinde tuus non est imminutus, sed immutatus; nec quia Deum vidisti, nostri cura te exuisti. Etenim ipsi Deo cura est de nobis. Quod infirmum est, abjecisti, sed non quod pium; caritas denique numquam excidit. Non obliviscaris me in finem: non expedit quidem. Scis ubi verser, ubi jaceam, ubi reliqueris me. Non est, qui porrigat manum. Ad omne, quod emerserit, respicio ad fratrem Vincentium, ut consueveram, & non est. Heu! tunc ingemisco miser, sicut homo sine adjutorio. Quem consulam in ambiguis? Cui in adversis fidam? Quis portabit? Quis pericula propulsabit? Nonne ubique gressus meos Vincentii oculi anteibant? Qui novistis eum, scitis vera esse, quæ loquor. Nonne tuum, Vincenti, pectus curæ meæ potius quam meum habebant, familiarius incursabant acriusque urgebant? Nonne lingua tua illa placabili & modesta meam a sermonibus seculi frequentissime

aerius vindicabas, amicæ reddebas quieti? Dominus dederat illi linguam eruditam, ut sciret quando deberet proferre sermonem. Ita denique in prudentia responsorum suorum, & in gratia sibi data desuper, domesticis satisfaciebat & exteris. Occurrebat autem adventantibus, se opponens, ne subito meum otium incursarent; si quibus sane satisfacere per se nequibat, hos perducebat ad me, ceteros emittebat. O virum industrium! o amicum fidelem! o mansuetudo modesta! & amico gerebat morem, & non deerat officiis caritatis. Nec quærebat quæ suæ sunt, qui se meis ingerebat curis, ut ego vacarem. Sperabat enim, sicut erat humillimus, majorem de mea quiete fructum, quam si vacaret ipse: siquidem plus omnibus laborabat, & minus omnibus accipiebat, ita ut sæpe cum aliis necessaria ministrabat, ipse egeret in pluribus: cibo, vestitu & loco ad quiescendum. Gratias tibi ago, mi suavissime Frater, de omni fructu meorum, si quis est, in Domino studiorum, mearum prædicationum, meorum laborum in toto discursu per Italiam, tanto tempore frequentato: tibi debeo, si profeci, si profui. Tu occupabaris, & ego tuo beneficio feriatus sedebam mihi, aut prædicationibus populi occupabar. Cur enim securus intus non essem, cum te scirem agentem foris, manum dexteram meam, lumen oculorum meorum, pectus meum & linguam meam? Et quidem indefessa manus, oculus simplex, pectus consilii, lingua loquens judicium, sicut scriptum est. Os justi meditabitur sapientiam, & lingua ejus lo- Psal. 36.
quetur judicium. *Quot defectus commisissem in prædicationibus meis, nisi sensata tua ratio, & illuminatus spiritus atque discretio summa me instanter & sollicite docuisset? Non cognovit litteraturam, sed habuit litterarum inventorem Deum, habuit illuminantem spiritum, judicium rectum. Fateor me non habuisse in Ordine, in verbi Dei doctrina, præter te, alium præceptorem. Tu magister meus, tu doctor meus, tu ductor & rector meus. Quanta soliditate, veritate, discretione atque prudentia illa tua humanitate & mansuetudine docebas me, instruebas me, corrigebas me, laborabas pro me, mente invigilabas pro me, præmonebas me, cautum & circumspectum faciebas me: si quid horum fuit in me, ex te fuit, a te processit, per te originem & incrementum sumpsit. Profecto hoc securus addo: mihi utilis in omnibus præ omnibus fuisti; utilis in parvis & in magnis, in publicis & privatis, intus & foris. Merito ex eo pendebam totus, qui mihi totum erat. Solum pene reliquerat mihi Prædicatoris honorem & nomen, sed ille præerat in sollicitudine. Merito ergo requiescebat in illo spiritus meus, per quem licebat delectari in Domino & in scripturis sanctis, prædicare liberius, dictisare frequentius, pausare quietius. Heu! sublatus es, & hæc omnia. Tecum omnia pariter abiere, deliciæ & lætitiæ meæ; vivam quoad vivam in senectute, in amaritudine, vivam in mœrore. Etenim manus Domini tetigit me. Me, inquam, tetigit & percussit, non illum, quem ad requiem evocavit. Me, inquam, occidit, cum illum succidit. Numquam enim occisum quis dixerit, quem Deus plantavit in vita. Exite lacrymæ, jam aperiantur cataractæ miseri capitis mei, & erumpant fontes aquarum, si forte sufficiant diluere sordes culparum, quibus iram merui. Luctus meus, quæso, humano atque pio pensetur affectu, non usu. Videmus nempe mortuos quotidie plangere mortuos suos, fletum multum & fructum nullum. Non culpamus affectum, nisi cum excedit modum, sed causam. Ille nimirum naturæ est, & ejus turbatio peccati pœna, hæc vanitas & peccatum. Etenim ibi sola, ni fallor, plorant damna gloriæ, carnis, vitæ præsentis incommoda: & hi plorandi, qui ita plorant. Numquid ego sic? similis mihi affectus, sed altera causa dissimilisque intentio. Mirabantur profecto multi, qui præsenti funere dilecti fratris mei*

mei cernebant erumpere lacrymas ab oculis cordis mei. Dissimulabam; sed
ignis, qui erat absconsus in corde meo, adurebat & depascebat interiora
mea: clausus serpebat latius, sævlebat acrius, & tamdem in lacrymas
erumpebat. Nulla profecto mihi querela de omnibus, quæ sunt mundi. In
his profecto, quæ Dei sunt, ademptum doleo, fidele auxilium, salutare consi-
lium. Vincentium lugeo; Vincentius est in causa, proximus spiritu, ultra
XXII. annos socius in proposito Evangelii verbi Dei. Adhæserat anima mea
animæ illius, & dilectio unam fecerat e duabus. Cum ergo essemus cor unum
& anima una, hanc meam pariter & ipsius animam pertransivit gladius;
& scindens, mediam partem locavit in cælo, atque aliam partem reliquit in
cœno. Ego, ego illa portio misera, in luto jacens, truncata potiori parte, &
dicitur mihi, Ne fleveris? Avulsa sunt viscera mea a me, & dicitur mihi,
Ne senseris? Sentio, sentio, licet invitus, quia nec fortitudo lapidis, forti-
tudo mea, nec caro mea ænea est. Sentio prorsus & doleo, & dolor meus in
conspectu meo semper. Non sane nos poterit insensibilitatis arguere ille ver-
Jerem. 5. berans, quomodo illos, de quibus ait: Percussisti eos, & non doluerunt.
Non sum, fateor, insensibilis ad pœnas. Mortem horreo, meam etiam &
meorum: meus Vincentius erat, meus plane. An non meus, cum fuerit pro-
fessione filius, sollicitudine pater, peregrinatione socius, magisterio doctor,
caritate mater, consors spiritu, intimus affectu? Is recessit a me! Sentio,
læsus sum & graviter: ignoscite Fratres & filii, vicem dolete paternam.
Miseremini mei saltem vos amici mei. Non reprehendo judicium Dei, quo
recipit quisque quod dignum est. Ille coronam, quam meruit: ego quam de-
beo, pœnam. Numquid quia sentio pœnam, reprehendo sententiam? humanum
est illud, hoc impium: humanum, inquam & necesse affici erga caros; sive de-
lectabiliter, cum præsto sunt; sive cum absunt, moleste. Non erit otiosa
conversatio socialis, præsertim inter amicos; & quid effecerit mutuus amor
in sibi præsentibus, separationis indicat horror & dolor de invicem separatis.
Plongo denique, mi Vincenti, etsi non super te, propter te tamen. Hinc
prorsus, hinc afficior graviter, quia vehementer amo. Et nemo mihi molestus
1. Reg. 15. sit, dicens, non deberes sic affici, cum benignus Samuel super reprobo Rege,
& pius David super filio patricida satisfecerint affectioni, non ad injuriam
fidei, non insuper in suggillationem judicii: Absalon fili mi, ait sanctus
David, fili mi Absalon; & Vincentius plusquam Absalon est. Salvator quo-
2. Reg. 18. 33. que videns civitatem Hierusalem, & prævidens ruinam ejus, flevit super
Luc. 19. 41. eam: & ego propriam, & quæ in præsenti est, desolationem non sentiam?
plagam meam recentem & gravem non doleam? Ille compatiendo flevit, &
ego patiens non audebo? Profecto ad tumulum Lazari nec flentes arguit, nec
Joann. 11. 35. a fletu prohibuit: insuper & cum flentibus flevit, & lacrymatus est, inquit,
Jesus. Fuerunt enim lacrymæ illæ testes naturæ, non indices diffidentiæ.
Deinde & prodiit mox ad vocem ejus, qui erat mortuus, ne continuo putes
fidei præjudicium, dolentis affectum. Sic nec fletus utique noster infidelitatis
est signum, sed conditionis indicium. Nec quia percussus ploro, arguo ferien-
tem, sed provoco pietatem, severitatem flectere satago. Unde & verba mea
Psalm. 100. 1. dolore sunt plena, non tamen & murmure: Misericordiam & judicium can-
tabo tibi Domine. Cantet tibi misericordia, quam fecisti cum servo tuo Vin-
centio. Cantet tibi judicium, quod portamus: in altero bonus, in altero lau-
bilis, justus. An solum laus bonitatis tibi convenit? Insuper & justitiæ: Ju-
Psal. 118. 137. stus es Domine, & rectum judicium tuum. Vincentium tu dedisti, Vincen-
tium tu abstulisti. Etsi dolemus ablatum, non tamen obliviscimur, quod da-
tus fuit, & gratias agimus, quod habere illum meruimus. Dominus igitur
il-

illum dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum per infinita secula seculorum. Amen.

XIV. Vel ipso teste Bernardino, secretorum omnium & vitæ universæ conscius erat Vincentius; adeo tamen taciturnus ex Bernardini imperio, ut universa celarit, & arcana divina, quibus abundabat, nemini ausus sit propalare. Sub mortem ingemiscens, dixit Fratribus: *Mortem non horreo, sed doleo mecum sepeliri Bernardini virtutes, & divinos, quos abunde excepit, favores: si tantillum huic sancto Viro supervixissem, sacramento, quo me constrinxit, solutus, talia propalarem, quæ universo orbi admirationem parerent & stuporem.*

Erat hic omnium arcanorum Bernardini secretarius.

XV. Matthæum Agrigentinum, de quo sæpe diximus, cognomine Cimena hoc anno voluit Pontifex suæ Urbis Episcopum, populo deprecante, per obitum Laurentii. XV. Kalend. Octobris. Paulo post X. Kalend. Novembris, socium pro suo arbitrio ei concedit ex Ordine Minorum. Consecratus est die Dominico ultimo Junii, anni sequentis ab Episcopo Mazariensi & alio Vices-gerente Archiepiscopi Panormitani. Cleri mores reformaturus, odium multorum incurrit & invidiam: quare tamquam dissipator bonorum Ecclesiæ, quæ profuse distribuebat pauperibus, accusatus apud Pontificem, Monasticæ quietis perquam cupidus, infulam Pontificiam, quam ægre susceperit, libenter deposuit; quod suo tempore amplius referemus. Antequam ad hanc eveheretur dignitatem, commissionem accepit ab Eugenio, ut simul cum Petro Hieremiæ, Ordinis sancti Dominici, & Thoma Priore sancti Nicolai de Arena, visitaret & reformaret Monachos sancti Placidi Messanensis. Ad Ecclesiam Granatensem promotus est frater Joannes de Laterana, per obitum Gondisalvi etiam Minoritæ, XIV. Kalendas Januarii.

B. Matthæus Episc. Agrigenti.

Fr. Joann. Granat.

XVI. Incidit hoc tempore in errores & turpitudinem Fratricellorum frater Alphonsus Mella, Joannis Mellæ Episcopi Zamorensis, & S. R. E. Cardinalis Germanus frater: quæ dum Durangi in Cantabria seminat, mittitur a Joanne Rege, ut comprehendat, frater Franciscus a Soria vir doctissimus, & piissimo Regi gratissimus, quem sæpe laudant historiæ Hispaniæ, & consiliarium adhibuisse Regem in arduis negotiis Comitis-stabuli Alvari de Luna commemorant. Fugit Alphonsus Granatam, ubi male periit. De infectis ea persuasione, quæstiones tormentis habitæ sunt, plerique vivi combusti. „ Porro Franciscus summopere commendatur ab illius „ ætatis scriptoribus, maxime a Ferdinando Perez de Guzman, qui Joan- „ nis Regis scripsit historiam; appellat enim virum doctrina insignem & „ vita commendabilem, & vere potuisse canonizari propter multa, quæ pa- „ travit sub mortem miracula. Ea jussit diligenter examinari Joannes Rex „ in Monasterio sanctæ Claræ de Carrion, ubi sanctissime vitam absol- „ vit.

Alphonsus Mella male vivit & perit. Chronic. Joann. Regis II. Carib. l. 16. c. 16. & 32.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Gusman. c. 36. ad annum 1442. Franciscus a Soria vir sanctus.

XVII. Reductis Conventualium & Observantum familiis sub uno capite, & Vicario generali totius Ordinis ex Observantibus, uti diximus, instituto, ad uniendos omnes in fraterna caritate, universa, quæ pacem turbare possent, removere constituit Eugenius. Nihil ægrius ferebant Patres Conventuales, quam ut multiplicarentur domicilia Observantum, iis præsertim in locis, in quibus ipsi habitabant, timentes, ne sibi invicem facerent angustias, & ne minueretur erga ipsos populi devotio. Revocavit ergo pius Pontifex facultates omnes, quas concesserat hujusmodi novas ædes construendi vel admittendi. Sed dum aliunde perspexit hæc minime conduxisse paci & concordiæ, sed potius obfuisse, pristinas restituit licen-

tias: *Tanta est nostra ad Ordinem*. III. Kalend. Augusti. Concessit Fratribus de Observantia, ut Monasterium sancti Petri, oppidi de Muro-alto, Diœcesis Camerinensis, olim Ordinis sanctæ Claræ, repararent, suo usui accommodarent, & provinciæ Marchiæ Conventibus aggregarent, commissa informatione Episcopo Camerinensi: *Æterni Pastoris*. v. Idus Maii. Non invenio mentionem hujus loci apud Gonzagam. Conv. Muri-alti.

XVIII. Vexillifero, Prioribus & Communitati urbis Firmanæ facultem tribuit eisdem Religiosis domum construendi, & Vicario provinciæ Marchiæ, sive Jacobo Asculano, communiter a Marchia nuncupato, tradendi: *Piis fidelium votis*. Pridie Nonas Aprilis. Inchoasse sub titulo Annunciationis Virginis Mariæ refert Gonzaga. D. P. ab urbe an. MCCCCL. & ad perfectum usque perduxisse anno MCCCCLX. pecunis legatis ab Antonio Lucensi cive & Syndico Firmano. Ecclesiam consecravit MCCCCLXXIII. D. Reatinus ejusdem urbis Episcopus. Ibidem habetur in veneratione quædam beatæ Virginis imago, crebris miraculis illustris, & a beato Luca Evangelista, ut fertur, depicta. Sub eodem titulo Annunciatæ Virginis circa hæc tempora constructa est domus altera in urbe Asculana, eo in loco, quo olim Polimii Regis Asculani erat palatium, amœno valde & eminenti, unde major pars prospicitur civitatis. Prius inhabitarunt quidam Monachi, sed derelictam domum, cives communibus facultatibus adaptarunt habitationi Minorum.

Conv. Annunciationis Firmi. *Gonz. in Provin. Marchiæ Con. 8.* Conv. Annunciationis Asculi. *Indid. Con. 2.*

XIX. Nicolao de Tragurio concessit, ut domum prope muros Jaderens. sub titulo sanctæ Crucis, a Theodoro de Brandino de Vicentia construendam, pro usu & habitatione Fratrum Minorum de Observantia admitteret: *Sacræ Religionis*. v. Nonas Julii. Et Fratribus Conventus Vicheriæ, diœcesis Terdonensis, reclamantibus parochiarum Rectoribus, liberam concedit sepulturam: *Sacræ Religionis*. xv. Kalend. Augusti.

Conv. S. Crucis Jadren. Conv. Vicheriæ.

XX. Hoc anno vel præcedenti originem accepisse Conventum Trivillii in Ducatu Mediolanensi conjicere licet ex his litteris sancti Bernardini, ibidem asservatis. Conv. Trivillii.

In Christo sibi carissimo fratri Baptistæ de Bononia Ordinis Minorum, ac locorum devotorum provinciæ Mediolanensis Vicario, frater Bernardinus de Senis ejusdem Ordinis ac omnium locorum devotorum totius Italiæ Vicarius generalis, salutem & pacem in Domino sempiternam.

XXI. *Cum expediat, divinum cultum & religionem ad Dei honorem & animarum profectum ampliari, cumque super his etiam mandatum Apostolicum nuper receperimus; ne ex penuria & defectu locorum, prædicta quomodolibet impediantur, tenore præsentium & auctoritate Domini Papæ, per quoddam Breve, a sua Sanctitate anno proxime præterito, die* x. *Novembris destinatum, mihi concessa, tibi successoribusque tuis concedo, ut possis capere pro usu & habitatione Fratrum, more aliorum devotorum locorum nostræ Religionis, locum apud terram Trivillii vel alibi, ubi congruum visum fuerit, respectu unius loci dumtaxat, cum bulla Apostolica concessa venerabili patri fratri Joanni de Capistrano, vel alia quacumque bulla Apostolica; non obstantibus quibuscumque litteris, etiam Apostolicis, in contrarium a quocumque impetratis, prout plenius patere potest ex tenore dicti Brevis, sic esse de intentione summi Pontificis, Domini Eugenii Papæ IV. Vale in Christo Jesu, & ora pro me. Ex loco nostro Capriolæ prope Senas,* XIII. *Februarii* MCCCCXLI.

XXII.

XXII. Incerto tempore, sub titulo Annunciationis beatæ Mariæ, ait Gonzaga, communi ære Trivillensium constructum, hortante sancto Bernardino. Illic enim habitasse aliquando, & beatum Joannem Capistranum, subjungit: de posteriori minus dubito, de priori magis; difficile enim est excogitare tempus incolatus Bernardini in Conventu, hoc tempore inchoato, cum ille post biennium diem obierit, nec referatur aliud ejus iter ex Tuscia post hunc annum, præter Aprutinum postremum, in quo decessit.

Gonzag. in Provin Mediolanen. Conv. 12.

XXIII. Illic servatur suggestum portatile, quo Vir sanctus longe ante constructam ædem prædicavit in aperto campo, dum pacem suadebat inter Trivillianos & Caravaggianos, hostiliter se invicem oppetentes. Ex pace illic stabilita nomen adhæsit loco medio inter utrumque oppidum *Campus pacis*. Illic per quindecim dies magno cum fœnore prædicasse, anno MCCCCXIX. commemoratur in libro societatis Disciplinatorum, quam Bernardinus fundaverat, in quo hæc verba leguntur: *Anno* MCCCCXX. *facta & constructa fuit Ecclesia Ordinis Disciplinatorum sanctæ Marthæ Castri Trivillii: qui Ordo Disciplinatorum inceptus fuit de anno* MCCCCXIX. *per prædicationes venerabilis, honesti & religiosi viri, Domini fratris Bernardini de Senis, Ordinis Fratrum Minorum: qui Dominus frater Bernardinus mirifice prædicavit in Trivillio diebus quindecim, incipiendo in festo sancti Martini anni suprascripti* MCCCCXIX. *& a dicto die summo mane prædicavit usque ad finem dictorum dierum quindecim*. Asservatur in prædicta Ecclesia tabella nominis Jesu deaurata, quam ex suggesto monstrabat; & familia Rozona, Ordini addictissima, servabat penes se capitium sancti Viri, cingulum Joannis Capistranensis, & alias reliquias, a Bonaventura Calatagironis, Ministro Generali, dono accepta, propter beneficia Ordini prædicto collata.

Trivillii prædicavit S. Bernardinus.

Ubi fundat Ordinem Disciplinatorum.

XXIV. Conventus est omnibus numeris absolutus; irriguos habet hortos, sacrarium & bibliothecam bene instructam, egregios libros chorales, pulchro minio, miris figuris, optimoque charactere a fratre Bernardino Buttinone conscriptos. Ecclesia consecrata fuit anno MCCCCLXV. die XV. Septembris a Pagnarino Dulcinen. Episcopo. Hic jacere quemdam religiosum anonymum vitæ beatæ narrat Gonzaga; & monumenta ad me missa illic sepultum referunt virum optimum, Franciscum Torniellum, de quo diffusius suo loco agemus, ac Cherubinum Torniellum miræ pœnitentiæ hominem, qui sæpissime per triduum nihil manducabat, nullatenus intermissa lectoris & prædicatoris Evangelici functione. Hic diu vixit Jacobus a Gandino electus in Capitulo Comensi provinciæ Minister, sed sponte cedens officio, strictioris observantiæ fuit ardens zelator. Dum Bergomi Apostolicum ageret Visitatorem, interfectus est. Trivilliani asserunt apud se hospitio receptum sanctum Franciscum, nostrum Institutorem, in duabus cellulis prope Ecclesiam parvulam, postea ab ejus nomine nuncupatam, quam nobiles Fratres de Grassis Battaleis refecerunt & auxerunt.

Franciscus Torniellus.

Cherubin. Torniellus.

Jacobus a Gandino.

Trivillii receptus hospitio S. Franciscus.

XXV. Fratri Ægidio de Tavira, Alphonsi Regis Lusitaniæ confessario, permisit Pontifex, ut pro quibusdam prædictæ suæ patriæ Taviræ, Silven. diœcesis, matronis & honestis mulieribus, Ordini sanctæ Claræ addictis, Monasterium ædificaret ex earumdem facultatibus: *Votis fidelium*, XVII. Kal. Februarii. Hoc anno nonnullæ gentes armigeræ, *excoriatores*, seu *Arminibiacæ* nuncupatæ, diœcesim Trevirensem aliasque partes Germaniæ deprædantes, omnia incendio, rapinis & crudeli hostilitate devastarunt; atque inter hæc Epternacense Monasterium Ordinis sanctæ Claræ expilarunt & combusserunt, Moniales quasdam occiderunt, alias male habue-

Ægidius de Tavira.

Monast. Taviræ.

Monast. Epternacen.

runt: quæ superfuerunt, ad Trevirense Cœnobium transierunt, transitum approbante Pontifice, & quibusdam permittente, ut in Monasterio sanctæ Agnetis, ejusdem urbis, Ordinis sancti Augustini remanerent.

Domus S. Agathæ Burgi. * Al. *Cerratana*.

XXVI. Occurrunt hoc anno, quæ sequuntur, Tertii Ordinis domicilia. Unum sanctæ Agathæ Burgi, oppidi Ferracanæ, * Syracusanæ diœcesis, a Rogerio Episcopo concessum, ut constabit ex Bulla anni sequentis, & pro reparatione Ecclesiæ alteram edidit hoc anno Eugenius: *Licet is, de cujus*, XI. Kal. Julii. Alterum urbis Mutinen. cujus alumni simul cum Fratribus Tertii etiam Ordinis Humiliatorum, & Rectore Ecclesiæ sanctæ Birgittæ erant administratores & distributores bonorum, quæ pauperibus legabantur: *Ad ea per quæ Ecclesiarum*, XI. Kal. Maii. Tertium Lovanii, per quod reformandum erat Arscotense, Leodiensis diœcesis: *Humilibus supplicum votis*, VI. Kal. Octobris. Quartum sanctæ Barbaræ de Gabiano, Lucanæ diœcesis, restituendum per Fratres domus *della Doccia*, diœcesis Fesulan. *Ad ea per quæ*, XVI. Kal. Aprilis.

Mutinen.

Lovanien. Arscoten.

Gabiani.

XXVII. Sororibus Tertii Ordinis urbis Parmensis concessit hoc anno Pontifex, ut ex bonis, quæ legaverat, & in domibus, quas inhabitaverat Gaspar de Castaneto, civis Parmensis, Monasterium sibi construerent, sub titulo sanctæ Mariæ Gratiarum: *Exposcit vestræ devotionis sinceritas*, Idibus Decembris. Circa annum MCCCCLIV. inchoatum fuisse ædificium scribit Gonzaga, & Sorores suscepisse primam regulam sanctæ Claræ, acceptis e Monasterio sancti Guillelmi Ferrariensis primis magistris. At ante annum MCCCCXLVI. domum fuisse constructam, & ad Monasterii formam redactam probat Diploma, sub illum annum in Regesto producendum. Primæ Instructrices Tertii Ordinis, sub Joanne Capistrano, Vicario Generali evocatæ sunt ex urbe Placentina, sed ex Ferrariensi, quæ Institutum docuerunt sanctæ Claræ, ad quod Sorores transierunt. Nobile est sacrarum Virginum reclusorium, ibique jacet Margarita Lusitana, Serenissimi Principis Alexandri Farnesii conthoralis.

Monast. S. Mariæ Gratiarum Parmen. *Gonz. in Prov. Bonon. Mon. 7.*

XXVIII. Ex quibusdam litteris Apostolicis hujus anni comperio, non unam duntaxat habuisse Ministram Generalem Sorores omnes Tertii Ordinis, quod alii autumant, sed domos aliquas uni Ministræ, alias alteri fuisse subjectas. Magdalenæ Ministræ Generali domorum Vallis-fabricæ, sanctæ Agnetis & sanctæ Ursulæ, Perusinæ & Florentinæ diœcesum, quædam privilegia concessit Pontifex: *Pastoralis officii*, VIII. Kal. Novembris. Domibus sancti Hieronymi, Florentinæ, Prati, Pistorien. diœcesum, & Aretinæ ac Cortoniensi, ut aliam sibi præficerent, & suas congregationes celebrare liceret, indulsit & privilegia insuper concessit: *Pastoralis officii*, pridie nonas Octobris. Fratribus ejusdem Tertii Instituti per Legionis & Castellæ regna consistentibus conceditur, ut ad Capitulum generale possint convocare, & Visitatorem generalem eligere, qui æqua cum aliis Generalibus gaudeat auctoritate: *Injunctum nobis desuper*, VIII. Idus Februarii.

Sorores Tertii Ordinis habebāt plures Ministras generales.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. HUngarorum dissidia & bellici rumores Amuratem Imperatorem „ Turcarum excitarunt ad arma contra se ipsos: sed lupus hac „ vice non rapuit ovem: a Joanne siquidem Unniade Valachiæ Satrapa, „ viroque primo Uladislai, qui nunc primum coronam arripuerat, bello, „ devictus est, cæsis plurimis de suis; alium quoque Turcarum Ducem, „ qui ferus omnem Daciam diripiebat ac depopulabatur, fortiter contrivit

ac

,, ac ita Hungarico regno, quidquid Amurates subtraxerat, restituit: at
,, ira excandescens Amurates, octoginta millibus armatis iterùm in Daciam
,, irruit, omnia pessundaturus. At ira irascentem versa est, ut Unniadis
,, invincibile pectus offendit; hic enim iterum commisso prælio, armorum
,, pondere illius furorem suppressit, magna data clade: inter hæc autem
,, pietas & religio iis in partibus reflorere non poterat, obsistente Marte,
,, qui quamvis amicus, nihilominus nec pietatem, nec religionem, nec
,, etiam fidem in societatem admittit.

,, II. A summo Pontifice fratres Paulus & Hilarius ad Benedictinos; Indulget Pontifex plura.
,, Petrus vero ad Ordinem sanctissimæ Trinitatis hoc anno dimissi fuere:
,, fratri Francisco posse recipere beneficium indulsit v. Idus Januarii: *Reli-*
,, *gionis zelus &c.* Pridie Idus Januarii Augustæ Trevirorum, sive Trevi-
,, ris Archiepiscopalis urbis ad Mosellam, Clarissis Monialibus nostris se ad
,, aliud Monasterium transferre posse concessit: *Ad ea per quæ &c.* Fratri Indic. ex Vatic.
,, Joanni desideranti solitudinem, ut commodius propriam salutem venari
,, posset, Eremitorium colere permisit: *Vacantibus sub Religionis &c.*
,, xv. Kal. Februarii, xiv. Kal. Martii inter fratrem Ægidium Minori-
,, tam, & Andream quamdam controversiam vigentem Pontifex benigne Littera Pontif.
,, diremit: *Humilibus &c.* vii. Kal. ejusdem mensis pro fratre Joanne
,, Gasco Ministro provinciæ Aragoniæ nonnulla mandavit: *Religionis ze-*
,, *lus &c.* In Histria Italiæ totius regione extrema, & quasi peninsula in
,, Hadriaticum mare excurrente, intra duos sinus Tergestinum & Flanati-
,, cum intercepta, Fratres molestias patiebantur non paucas aut leves a
,, Joanne Petro & aliis; quamobrem Pontifex, ut eos a vexationibus libe-
,, raret, x. Kal. Aprilis contra præfatos Joannem Petrum & alios litteras
,, expedivit: *Conquesti sunt &c.* xii. Kal. ejusdem ad sanctum Audoma-
,, rum, oppidum in Belgio, diœcesis Morinensis Sanctimoniales Clarissas
,, Ministri Generalis regimini commisit: *In supernæ &c.* Porro sanctus Au-
,, domarus priscis erat pagus Tarvanensis, postea oppidum a sancto Audo-
,, maro appellatum. Sanctus Omer tamdem in civitatem Episcopalem
,, exaltatum, Sancti Audomari nomen retinet. Kalendis Aprilis fratrem
,, Joannem de sancto Georgio ad magisterium dimisit: *Viri sacræ &c.* Tri-
,, bus ante annis Corporis Christi fundato Monasterio Pisauri Hospitale
,, sancti Georgii univit: *Apostolicæ &c.* vi. Nonas Maii, & v. Nonas ejus-
,, dem Conventum Papiensem a solutione quartæ funeralis exemit: *Pasto-* Lege Tempor. Ferrer. in Pausiurna.
,, *ralis officii &c.* & paulo post pro reparatione Ecclesiæ ejusdem Conven-
,, tus litteras expedivit: *Sacræ religionis &c.* vii. Kal. Junii: subinde
,, iii. Kal. ejusdem concessa quadam dispensatione fratri Michaeli de Pi-
,, storio: *Apostolicæ &c.* & Kal. Julii Indulgentia pro Conventu Siracusa-
,, no Tertii Ordinis: *Licet is &c.* vi. Kal. Octobris Victoriæ concessit posse
,, ingredi Monasterium Messanense: *Exigit tuæ &c.* & Matthæo Minoritæ
,, Episcopo posse eligere fratrem sibi in socium: *Devotionis tuæ &c.* x. Kal.
,, Novembris; iii. vero nonas ejusdem, Conventus Pisani sancti Francisci
,, pro reparatione litteras dedit: *Debitum &c.* ac tamdem vi. Kal. De-
,, cembris domum de Brenco Calagurris voluit frui omnibus privilegiis
,, Ordinis: *Quoties a nobis &c.* sed nota Calagurim esse oppidum, diœcesis
,, Palentinæ prope Carionis fluvium, distans a Palentia quatuor leucis;
,, & non Calagurium urbem, vulgo Calahora.

,, III. In provincia Boemiæ & Poloniæ magnam fuisse discordiam in-
,, ter Fratres lego, a fratre *Goczalkam* Lectore suscitatam, qui absque
,, licentia Ministri Provincialis ad Ministrum Generalem profectus, omni

arte

„ arte depositionem Joannis Kmitæ a suo ministeriatu procuravit: qua obtenta, regressus in provinciam cum suis partiariis, litteras depositionis Cracoviæ publicari fecit: idcirco hoc anno duæ convocationes capitulares in ea provincia fuerunt; una Cracoviæ, in qua Kmita Minister cum ceteris Patribus provinciæ potioribus eas litteras Generalis ab executione suspenderunt, & in Archivo Cracoviæ deposuerunt: Minister tamen provinciæ Kmita ob amissum ex infirmitate visum, Vicarium suum Provincialem fratrem Andream *Strzelec* instituit, & sigilla provinciæ in Sacrario Cracoviæ reposuit; quæ postea una cum regimine, suasu amicorum reassumpsit: altera Congregatio Opolii per Boemos coacta fuit, in qua fine consensu potiorum Patrum sigilla jubebantur restitui Kmitæ: hinc schisma & discordia in Provincia emersit, ut non immerito de hoc tempore pronunciaverit Rodulphus. Periculosum fuit schisma & graves inimicitiæ succrevere: siquidem fuerunt duo Pontifices, duo Concilia, duo Generales, duo Capitula generalia, & duo Provinciales Ministri in Boemia.

Rodul. fol. 243.

„ IV. De pauperum Clarissarum Monasterio a beata Coleta fundato Gandavi, in quo sepulturam habuit, scribens Waddingus sub anno MCCCCXXIX. occasione cujusdam Pontificii diplomatis, quo Sororibus Margaritæ & Mariæ *Vits* & Margaritæ *Triest* certum privilegium confertur, arguit etiam ante illum annum illiusmodi Monasterium fundatum fuisse; ceterum tempus certum fundationis, sicut & fundatorum nomina se latere, sicut & Gonzagam latuerant: sed id non esse ostendunt novissima Monumenta Provinciæ sancti Josephi Recollectorum in Comitatu Flandriæ: verumtamen aliud ante Coletaneum ibidem præfuisse, ex alibi dictis, satis apparere potest. Nunc dicamus de pauperum Clarissarum reformationis Coletaneæ Monasterio Gandavensi. Fama sanctitatis Virginis Coletæ omnium animos in admirationem attrahente, voluerunt & ipsi Gandavenses regularem extruere domum, in qua, sub ejusdem magisterio juvenculæ Virgines affectantes servire Deo, ferventius possent in via perfectionis proficisci. Quamobrem nobilis Domina Helena *Selappers*, relicta Domini *Van Voorbout*, egregia liberalitate fundum obtulit, ædificando Cœnubio aptum; & nobilissima Matrona Barbara, Domina de *Hallevins* anno proxime præterito MCCCCXLI. die XXVI. Aprilis, ædificii primum lapidem posuit, adjuvantibus Joanne *Hols*, Joanne *Kerbeghe*, Daniele *Vuaur neut*, Joanne *Vevens*, Jacobo *Van Besscude* & Joanne *Onris*; quorum munificentia copiosa pecunia ad id opus perficiendum collecta fuit, ac tanto fervore laboratum, ut hoc anno beata Mater Coleta, die III. Augusti, in eam domum jam consummatam, suas Vestales introduxerit, & Bethleem locus dictus, ut infantulum Jesum ulnis Virginis Matris amplexum in Bethleemitico diversorio, vel reclinatum in Præsepio, & a jumentis fotum, jugiter sacris Virginibus incolis commemoraret: spirat undique sanctitatem hæc sacra domus, tum ob Sanctimonialium perfectionem, cum etiam quod ibidem Corpus beatæ Coletæ quiescat.

Monum. MSS. Prov Recoll. S. Joseph in Flandria.

AR-

ARGUMENTUM.

Eugenius Florentia Romam revertitur, exercitum cogit contra Turcas auxiliarium, suasoribus Minoritis. In plenis Comitiis Conventualium & Observantum eligitur in Ministrum Generalem Antonius a Rusconibus, constitutis Vicariis Observantum Joanne Capistranensi, & Joanne Mauberto. Aliquae provinciae Germaniae adhaerent Felici Pseudo-Pontifici, & constituunt sibi Ministrum Matthiam Doringum. Multas Italiae calamitates praedicit sanctus Bernardinus. Recensentur viri graves, & Episcopi. Propagatur Institutum.

I. Cum Eugenius Pontifex annis ferme novem urbe abfuisset, & Romani suo malo probassent, Romam sine Pontificis Curia, non tam urbem, quam vastam ac desertam speluncam videri, missis Florentiam legatis, Pontificem magnis precibus rogaverunt, ut in suam urbem & majestatis sedem regrederetur. Itaque Florentia ad VII. diem Martii relicta, tertio post die, eoque Dominico, Senas cum XXIV. Cardinalibus & magno Praelatorum numero ingressus, regio plane honore a Senatoribus fuit exceptus. Tamdem post stabilitam cum Alphonso Rege Aragonum pacem, post auditos aliorum Regum & Principum Oratores, circa gravissima Reipublicae Christianae negotia, comitante Clero & Magistratu Senensi, ad XIV. Septembris Senis egressus, Romam pervenit die XXVIII. effusa obviam urbana multitudine, nullo non adhibito honoris genere & congratulationis indicio. *Romani rogant Pontificé ut redeat.* *Redit.*

II. Sarracenis magno impetu & formidabili potentia, effusis agminibus diversis, eodem tempore Graecorum imperium, & Hungarorum Cyprorumque regna debellantibus, occurrendum censuit Eugenius, convocatis in auxilium Christianis Principibus, collectoque magno exercitu in Hungaria, Imperatore Juliano tituli sanctae Sabinae Cardinale *sancti Angeli* communiter nuncupato, & ingenti praeparata classe, praefecto Francisco tituli sancti Clementis Cardinale S. R. E. Vice-cancellario, Legatis Apostolicis. Auxiliis congregandis & stipendiis praeparandis viros graves misit ad praecipuas Europae regiones, Antonium de Neapoli ad regnum Siciliae, Albertum Sartianensem, perfunctum Ordinis Vicariatu generali, & Jacobum Picenum, sive de Monte Brandono, suos Nuntios instituit in Patriarchatu, provincia & dioecesi Aquilegiensi, datis amplissimis privilegiis & magno diplomate, hoc anno V. Kalendas Junii. Eidemque Alberto in hujus anni limine injunxit, ut fratri Jacobo de Primaditiis, a se Constantinopolim nuper amandato, in omnibus adesset, reformationi Conventuum Caphensis & Constantinopolitani necessariis. *Exercitum & classem instruit contra Turcas.* *Auxiliis congregandis mittit Minoritas.*

III. Habita sunt hoc anno Comitia generalia bis mille Fratrum, utriusque familiae Conventualium & Observantum, in urbe Patavii, Praesidente Alberto Sartianensi, Ordinis Vicario Generali. Hunc cupiebat valde Pontifex Eugenius in Ministrum Generalem assumi, judicans neminem utrique parti prudentius & amabilius imperaturum, quam qui inter primos annis multis educatus, inter secundos absque querela sit laudabiliter conversatus: Illi tamen non potuerunt adduci, ut ex his quemquam sibi vellent praeficere, indecorum putantes, ex nupera familia sibi Superiorem adsciscere, & assuetae licentiae noxium rigidioris disciplinae zelotem praefectura donare. Tumultuantes cohibuit Bernardinus Senensis, constanter asserens neque Albertum *Capitulum Generale in Patavii.*

Eligitur in Generalem Ministrũ Anton. de Rusconibus.

tum dignitatem ambire, neque ex sua familia alterum assumendum. Electus tamdem, etsi turbulente, Antonius de Rusconibus, Novocomensis, doctrina & sanguine illustris. Id factum XIII. Aprilis die, habet Rodulphus, sed minus vere. Etenim concionem doctam ipsius Alberti die VIII. Maii habitam ad electores, ut idoneo viro suffragarentur, inter ejus scripta perlegi.

Et instituuntur duo Vicarii Observantum.

IV. Delatam ad Pontificem electionem, etsi displicuerit, confirmavit tamen, ne Philippum Mariam Ducem Mediolanensem, paulo ante reconciliatum, offenderet, si subditum sibi, nobili natum familia, a suis Consodalibus electum, gravi famæ jactura rejiceret. Jussit porro, ut familiam Observantum ipsis regendam committeret, & in duas partes divisam, citra montes traderet Joanni Capistrano, ultra Joanni Mauberto. Congregatis in Conventu Senensi utriusque generis partibus, disceptatum est de mensura potestatis, hujusmodi Vicariis tradendæ; sed commissa causa Cardinalibus Morinensi, Firmano, Tarentino & Cumano, statutum est, ut universa, quam Minister Generalis habebat in omnes Fratres, fungerentur illi auctoritate in cetus Observantum. Dedit itaque Antonius commissæ potestatis, quæ sequuntur instrumenta, mutatis mutandis, utrique.

In Christo sibi carissimo fratri Joanni de Capistrano, Ordinis Minorum, provinciæ Pennensis; frater Antonius de Rusconibus, sacræ Theologiæ Magister, ac totius ejusdem Ordinis Fratrum Minorum Generalis Minister & servus, salutem & pacem in Domino sempiternam.

Ex autographo Joan. Capistran. citra montes.

V. *Cum pridem, V. videlicet Idus Julii sanctissimus Dominus noster Eugenius Papa IV. de salute & conservatione Fratrum in debita obedientia ac regulari, quam voverunt, observantia, considerans, mihi, cum mandare posset, sua benignitate suaserit, assistentibus sibi RR. Patribus S. R. E. Cardinalibus, videlicet Tarentino, Cumano, Morinensi & Firmano; necnon R. P. D. Joanne Siculo Abbate sancti Pauli de urbe, & quampluri-mis reverendis Ministris, ac venerabilibus sacræ Theologiæ Magistris & aliis probatissimis Fratribus dicti Ordinis, quatenus considerata multitudine Fratrum & diversitate virorum, pro bono regimine & gubernatione ac manutentione & augmento omnium & singulorum, præsentium & futurorum in Conventibus, domibus, vel locis devotis ejusdem Ordinis, qui de* Observantia *nuncupantur, præsertim in partibus citra-montanis commorantium; Vicarium unum generalem constituerem, cum plenaria facultate & auctoritate in omnibus provinciis citra-montanis, ad quam Generalatus officii, cui indignus præfectus sum, auctoritas se extendit, & ad te, nomine proprio expresso, oculum mentis suæ direxerit; hinc est, quod ego, ut teneor, suasionem hujusmodi & omnem aliam suæ sanctitatis pro mandato accipiens, cupiensque mandatis Apostolicis obedire, ac etiam inspecta tuæ vitæ sinceritate, morum gravitate, sufficientia multa, prudentia circumspecta, discretione præcipua, ferventi caritate ad bonam Ordinis reformationem, in commissis fidelitate, in exequendis promptitudine, in regendis ac ad meliorem frugem reducendis Fratribus aptitudine, tua denique multiplici probitate, quibus omnibus te insigniter decoravit Altissimus, nihilominus confisus in Domino, communicato etiam consilio cum plerisque Ministris, ac sacræ paginæ professoribus, & aliis probis nostri Ordinis Fratribus, qui reverenter hoc sanctum S. D. nostri propositum laudarunt, & institutioni de te fiendæ consensum præbuerunt. Te meum Vicarium generalem in omnibus & singulis provinciis,*

ciis, ac Vicariis, & eorum Conventibus, ac locis partium citra-montanarum super omnes Fratres de Observantia nuncupatos, præsentes & futuros ad Capitulum usque proximum generale, instituo & institutum denuncio per præsentes; committens tibi plenarie vices meas, & dans tibi liberam auctoritatem & potestatem, ac omnimodam facultatem meam super omnes & singulos dictos Fratres in præfatis citra-montanis partibus commorantes ac commoraturos, tam in capitibus quam in membris, visitandi, publice & private vocandi, citandi, inquirendi, examinandi, procedendi, judicandi, admonendi, terminandi, decidendi, sententiandi, approbandi, reprobandi, corrigendi, arctandi, detinendi, puniendi, carcerandi, & a carceribus liberandi; ad actus legitimos restituendi, Fratres provinciarum & Vicariarum hujusmodi collocandi & commutandi, expellendi & revocandi; Fratres de ultra-montanis partibus cum bona licentia venientes recipiendi; apostatas omnes ad Ordinem redire volentes, cum pœnitentia, quæ tibi videbitur injungenda, reducendi & acceptandi; Fratres Conventuales, dummodo suis Ministris non sint rebelles, & ab eis licentiam petierint, ac pœnitentiam non effugiant delictorum, veraciter cupientes ad meliorem frugem se transferre & vivere regulariter, recipiendi; Officiales & Prælatos quoslibet tibi subjectos, cum opus fuerit aut casus exegerit, privandi, absolvendi, deponendi & restituendi, vel alios loco eorum, si tibi videatur, instituendi, de consensu tamen Fratrum eorumdem locorum, in quibus hujusmodi Officiales aut Prælati existunt, vel saltem majoris partis eorumdem; Fratres, Conventus, domos & loca prædicta præsentia pariter & futura tibi subjecta, informandi & reformandi; absque socio, vel sine licentia de ultra-montanis partibus venientes puniendi, & quos noveris habiles ac idoneos, etiam ad sacros Ordines usque ad Sacerdotium inclusive promoveri faciendi, ad confessionis & prædicationis officia promovendos & promotos, si tibi videbitur, privandi vel suspendendi; omnes & singulos Fratres hujusmodi ab omnibus peccatis suis, pœnis spiritualibus vel temporalibus, excommunicationibus, suspensionibus, transgressionibus Regulæ & statutorum, casibus, irregularitatibus & censuris mihi concessis vel reservatis, libere absolvendi, liberandi & dispensandi, quoties opus fuerit; Te quoque ab hujusmodi absolvi, liberari & dispensari faciendi &c. quoties tibi videbitur oportere; ad omnes provincias & Vicarias Ordinis similiter, quoties & quando tibi visum fuerit, & ad meam præsentiam, ac Romanam Curiam accedendi & mittendi; fugientes a seculo, & quoscumque volentes Deo in nostro Ordine deservire, tam pro laicis, quam pro Clericis ad habitum & professionem nostræ Religionis recipiendi: gratias a me concessas eisdem Fratribus vel in posterum concedendas, si tales, quod absit, inadvertenter concessi, aut in posterum concedere contigerit, per quas ab observantia Regulari distraherentur Fratres hujusmodi, aut quæ scandalum in regimine tibi commisso parerent, haberi volo pro infectis; Contradictores insuper quoslibet & rebelles, per censuram Ecclesiasticam, & alia juris & dicti Ordinis remedia &c. per invocationem brachii Ecclesiastici vel secularis, si opus fuerit, compescendi; Congregationes in provinciis & Vicariis omnibus tibi subjectis, sive pro electione Vicariorum sive pro aliis utilibus negotiis & occurrentibus opportunis faciendi, sive fieri faciendi; petita tamen licentia a Ministro illius provinciæ, in qua hujusmodi congregationem fieri contigerit, ipsam celebrandi & faciendi, quoties per Vicarium ipsius Ministri eamdem fieri contigerit. Proviso, quod Vicarii a Fratribus provinciarum, seu pro tempore eligendi, præsententur Ministris earumdem, qui Ministri infra triduum teneantur eosdem confirmare, ac etiam

quod Guardiani, quoties eosdem ab ipsis Fratribus eligi contigerit, more consueto a Ministris provinciarum præsententur, & in tabula diffinitionis Capitulorum describantur: Congregationem insuper generalem omnium provinciarum vel Vicariarum tibi, ut præmittitur, subjectarum, in loco convenienti, quoties tibi, tuo durante officio, fuerit visum opportunum, de licentia tamen mei, qui ex nunc me ad hoc tibi propitium & favorabilem exhibeo, aut alterius Ministri Generalis, si quem, hujusmodi tempore durante, fieri contigerit, congregandi & faciendi; & generaliter & specialiter omnia alia & singula in spiritualibus & temporalibus, circa Conventus, Fratres & loca hujusmodi faciendi, gerendi, exercendi, ordinandi, disponendi, administrandi & statuendi, quæ ego ipse facere possem, si personaliter interessem. Quæ omnia præsentibus haberi volo pro sufficienter expressis & declaratis. Easdem insuper auctoritates & gratias, potestates & facultates per me tibi concessas, vel earum partem aliis Fratribus, quos ad hoc judicaveris idoneos, super quo tuam onero conscientiam, committendi vel concedendi; necnon per ipsos tuos Commissarios mitti & concedi faciendi, cum tibi videbitur opportunum. Mandans propterea omnibus & singulis Fratribus, in præfatis citra-montanis partibus commorantibus aut commoraturis, Prælatis & subditis, ad mandatum obedientiæ salutaris, in virtute Spiritus sancti, quatenus, omni appellatione postposita, quam nullo modo facere liceat, toto tempore dicti tui Vicariatus officii, tibi tamquam personæ meæ, in omnibus & per omnia firmissime & humiliter pareant & intendant; & nullo colore vel causa quæsitis possint ipsi Fratres ad fugiendam pœnam excommunicationis & carceris ac privationis officiorum & omnium actuum legitimorum latæ sententiæ, aut ad subterfugiendum correctionem, examinationem, reformationem, & tuam sive Vicariorum tibi subditorum obedientiam, ad Conventus & loca tuæ curæ non commissa confugere; neque si jam confugerint, vel deinceps confugere contingeret, Ministri, Custodes, Guardiani seu quicumque alii Fratres tibi non subditi, cujuscumque conditionis, gradus & dignitatis existerent, sub pœna privationis officii sui & excommunicationis latæ sententiæ & privationis omnium actuum legitimorum, minime audeant illos recipere aut forte receptos, vel in posterum, quod absit, recipiendos retinere contra tuum velle, vel Vicariorum tibi, ut præmittitur, subjectorum. Nolentes propterea, quod aliquis me inferior &c. quacumque dignitate & auctoritate præfulgeat, de cura & regimine ac gubernatione omnium Fratrum, tibi, ut præmittitur, in citra-montanis partibus subditorum, durante tempore præfati Vicariatus tui, in aliquo te quomodolibet impedire, aut te aut quibus commiseris, inquietare seu quovis modo molestare præsumat, sub pœnis & censuris prælibatis. Reservata tamen mihi potestate, te, & alios Vicarios & subditos, quoties casus exegerit & opportunum videbitur, personaliter dumtaxat visitandi, corrigendi, puniendi & alia faciendi, quæ circa hujusmodi videbuntur opportuna; salvo quod contra te, nonnisi de consensu Vicariorum, ad aliquam pœnam, saltem gravem, procedere intendo, non tamen similiter contra alios earumdem partium. Non intendo tamen per concessionem hujusmodi, quod tu aut Fratres præfati de Observantia nuncupati loca Conventualium possis seu possint recipere. Tu vero tam diligenter, tam provide & sollicite ac vigilanter studeas præfatum Vicariatus officium exercere, ut præter æternæ vitæ præmia, valeas apud sanctam Sedem Apostolicam, me & totum Ordinem, merito commendari. Vale in Domino Jesu & ora pro me. Datum Senis die XIII. Julii, anno Domini MCCCCXLIII.

Eidem.

VI. *Cum te meum Vicarium instituerim in omnibus & singulis devotis locis, domibus & Conventibus partium citra-montanarum, quo ad Fratres, qui* de Observantia *nuncupantur; & in litteris hujusmodi institutionis nulla mentio facta fuerit de Monasteriis & Monialibus sanctæ Claræ adhærentibus Observantiæ regulari: ne propter taciturnitatem præfatam, Monasteria prælibata & Moniales ac familiæ in eisdem commorantes aut commoraturæ patiantur aliquod in suo regimine detrimentum: te meum Vicarium & Commissarium, in omnibus & singulis Monasteriis prælibatis, in spiritualibus & temporalibus, præsentium tenore instituto, & institutum denuncio per præsentes, cum omni plenitudine potestatis, auctoritatis & facultatis tibi traditæ per me in institutione ejusdem Vicariatus, quoad Fratres antedictos. Volens omnia & singula in litteris institutionis ejusdem contenta haberi in præsentibus pro sufficienter expressis. Mandans nihilominus ad meritum obedientiæ salutaris, in virtute Spiritus sancti, & sub pœnis in præfatis litteris tuæ primæ institutionis contentis, omnibus & singulis Monialibus tam Abbatissis aut Prælatis, quam subditis & aliis quibuscumque personis in eisdem Monasteriis residentibus, tam præsentibus quam futuris, quatenus tibi tamquam mihi in omnibus pareant & intendant. Vale in Christo Jesu, & ora pro me. Datum Senis* MCCCCXLIII. *die* VIII. *Augusti.* Ex autographo.

VII. Eugenius Pontifex Maximus securitatem & robur deputationi hujusmodi additurus, priores litteras Generalis Ministri Apostolico diplomati inseruit in hunc modum. Confirmat Pontifex prædictam institutionem.

Ad perpetuam rei memoriam.

Fratrum Ordinis Minorum, in vinea Domini Sabaoth Altissimo jugiter famulantium, merita promerentur, ut eis in his, quæ divini cultus & Religionis ac Regularis Observantiæ augmentum respiciunt, præcipuos favores & specialia præsidia, quantum cum Deo possumus, impendamus. Sane pridem ex nostra dispositione, dilectus filius Antonius de Rusconibus sacræ Theologiæ professor, & Generalis Minister ipsius Ordinis, ex certis ac rationabilibus causis animum nostrum suumque moventibus, dilectos filios Joannem de Capistrano domorum, locorum & Conventuum citra-montanarum, necnon Joannem de Mauberto ejusdem Ordinis professores, domorum, locorum & Conventuum omnium & singulorum ultra-montanarum partium dicti Ordinis, sub sacro Observantiæ *nomine constitutarum, Vicarios Generales fecit, constituit & deputavit, prout in litteris prædicti Generalis Ministri plenius continetur, quarum tenor de verbo ad verbum sequitur & talis est:* In Christo sibi carissimo fratri Joanni de Capistrano &c. uti supra habetur. *Nos igitur salubrem & necessariam & plurimum fructuosam ipsi Ordini & Observantiæ Regulari dispositionem, a prædicto Generali Ministro de dicto Joanne de Capistrano factam attendentes, ac ipsam Apostolicis favoribus & præsidiis stabilire cupientes, Vicariatus hujusmodi constitutionem & deputationem de prædicto Joanne de Capistrano factam, ut præmittitur, motu proprio, non ad ipsius Joannis vel alterius pro eo nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate & ex certa scientia, supplendo omnes & singulos defectus, si qui intervenerint in eisdem, auctoritate Apostolica confirmamus & approbamus, ac præsentis scripti patro-* Ex autographo.

 cinio

cinio communimus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, approbationis & communitionis infringere &c. Datum Senis, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLIII. *Kalendis Augusti, Pontificatus nostri, anno* XIII.

Egregie suum munus peragit Capistranus.

VIII. Commissum munus, quo difficilius suscepit, eo diligentius exercuit Capistranus, per omnes Provincias discurrens, vitia eradicans, virtutes infundens; bonos præmiis, malos suppliciis afficiens: & quod caput est, religiosissimæ vitæ suæ exemplo omnes ad suscepti Instituti observantiam suavi cogens virtute: *Sermo vivus & efficax, exemplum operis est, plurimum faciens suadibile, quod monstratur factibile.* Ut vero scirent quibus tenebantur legibus, & ordinate omnia procederent, per aliquot dies abiit in solitudinem Montis Alvernæ, ibique salutares scripsit constitutiones, adhibitis in Regulam commentariis, per quas quid oportebat, quid expediebat ad salutem, aperte declaravit. Qui legere voluerit, reperiet in libro nuncupato *Trium ordinum Firmamentum.*

Bern. in serm. de S. Benedicto.

Rodulph. fol. 191. & 243. Chron. antiqua. Schisma in Religione.

IX. Magnum aliunde invexit malum in Religionem nostram & reliquas schisma Pontificium. Etenim adhærentibus Felici V. aliquibus Principibus & Provinciis, oportuit etiam subesse, sive per vim, aut metum, sive per errorem, omnes illarum regionum Ecclesiasticos, non aliter, quam sub illo Urbani VI. & Clementis VII. dissidio. Qui ex nostris obsequebantur Basileensibus, præsertim Germani, hoc anno Conventum indixerunt Bernæ apud Helvetios, in quo Primicerium sibi statuerunt fratrem Matthiam Doringum, provinciæ Saxoniæ Ministrum, virum alias doctum, qui defensionem Nicolai Lyrani suscepit contra Paulum Burgensem. Utriusque concertationes habentur in posterioribus editionibus Glossæ ordinariæ in sacram Scripturam. Duravit annis sex in pseudo-præfectura, sed auctoritate & subditorum numero quotidie decrescens.

Codex 5356. pag. 13.

X. In bibliothecæ Vaticanæ codice MSS. invenio, Ferrariæ hoc anno sanctum Bernardinum multa prophetasse de miserrimis excidiis & cruentis bellis Italiæ, de Principum discordia, de Romæ solitudine, militante in castris Pontifice Julio II. Ipsa ejus verba ex illo libro transcribo: *Hæc omnia venient populo Italico propter peccata sua de annis* MDX. *&* MDXI. *Sol faciet eclipsim ultra cursum suum, & de anno ejusdem millesimi iterum faciet signum, & per horam Luna non dabit lumen suum, & totus cursus illius anni mutabitur, & tunc stellæ dabunt signa, & regnante hoc millesimo, tum inclusive erunt omnia ista in Italia. Principes erunt divisi, fraudes & duplicia verba inter ipsos regnabunt. Væ tibi, Italia, in illis annis, quia venient ad te gentes munitæ in valitudine & impetu magno, & linguam earum non intelliges. Tunc propter inundationem sanguinis, quæ fiet, lacrymæ tuæ inundabunt terram; clamabis, & Dominus non exaudiet. Væ tibi, Italia, in die illa: si ad civitates munitas ibis, circundabo inimicis, & percutiam te fame: si ad castra pinguia & fortia, vel ad montes ibis, percutiam te aere pestifero & mortali, & non cessabunt ista, donec solveris cor tuum. O Italia! væ civitati gentium, quia tunc humiliabitur & perdet filios innumerabiles. Væ civitati populorum, quia flagellabitur morbo, & quasi ad terram prostrata erit. Væ civitati Tusciæ, quia mutabitur, & effundet sanguinem inauditum. Tunc Roma quasi vidua fiet, & crudelitas per totam Italiam regnabit. Væ, væ, væ, o Italia, in illa die: sed orate Deum in hoc exemplo, ut fecerunt Ninivitæ, in jejunio & fletu & planctu, scindite corda vestra, & miserebitur Dominus, qui regnat in secula seculorum.* Omnia hæc adamussim completa esse aperte docent illius temporis historiæ, collectis undi-

Prædicit S. Bernard. calamitates Italiæ.

undique magnis exercitibus Italorum, Gallorum, Hispanorum, Helvetiorum, Germanorum, Pontifice, Cæsare, Regibus, Veneta Republica, & Italiæ Regulis instabili fœdere, varia fide, perpetuo bello colludentibus, & multa cœde collidentibus.

XI. Sub hoc tempus decessit Florentiæ frater Julianus Verrochius, anno ætatis XLII. Theologus insignis, celeberrimus per Italiam & Galliam concionator. Ne memoria excideret, & ossa neglecta jacerent, frater Antonius de Medicis, provinciæ Tusciæ Minister, mox Episcopus . . . . pulchro lapide marmoreo in medio Ecclesiæ sanctæ Crucis contexit. Ex variis monumentis Vaticanis exhibeo quorumdam Patrum notitiam. Erat hoc anno in Curia Romana Procurator frater Manganus de Mangano sacræ Theologiæ professor, quem Franciscus consanguineus præcessit. Pœnitentiarius in Ecclesia Lateranensi frater Ludovicus Villani. Sacellanus Apostolicus frater Ægidius de Tavira, de quo alias diximus, Alphonsi Regis Lusitaniæ confessarius, cui Pontifex commendavit Monasterium sancti Joannis de Alpenderada Ordinis sancti Benedicti, diœcesis Portugallensis. Vicarius Observantum in provincia Tusciæ frater Angelus a Civitella; in provincia Castellæ citra portus Custos Observantum deputatus a fratre Joanne a sancta Anna, Ministro ejusdem Provinciæ; & Vicarius ac Visitator quarumdam domorum in provincia sancti Jacobi institutus a fratre Philippo de Astorica, Ministro, Doctore Salamantino, frater Ludovicus de Saya. Paulo de Quillionis Bergomati, docto & timoratæ conscientiæ viro, nolenti sacros Ordines suscipere, quia viduam duxerat in seculo, conceditur facultas ubique prædicandi; & frater Joannes de Baldironibus cum aliquot sociis Nuncius destinatur ad varias orbis partes, negotia Pontificis, S. R. E. & Christianæ Religionis tractaturus: *Cum te, quem nuper*, x. Kalendas Julii.

Moritur Julianus Verrochius.

Florent viri illustres.

Tom. 10. ann. 1436. n. 17. & ann. 1442. n. 25.

„ Connumerat hoc anno Hieronymus Zurita a Violante Regina, Joannis „ Aragoniæ Regis uxore, præscriptos sui testamenti executores, Archie„ piscopum Cæsaraugustanum, Episcopum, Capitulum & Magistratum „ Barcinonensem, fratrem Nicolaum Quilez Minoritam, aliosque heroes.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. *Zurita lib. 15. c. 21.*

Frater Nicolaus executor testamenti Reginæ Violantis.

XII. Hoc anno creatus est Episcopus Gallipolitanus in regno Neapolitano ad mare Adriaticum, sub Archiepiscopo Hidruntino, frater Antonius de Neotaro, per obitum Donati, XIII. Kalendas Aprilis. Segniensis in Dalmatia, sub Archiep. Spalatensi, frater Andreas de Duratio, per translationem Nicolai ad Arben. IX. Kal. August. Dolien. in Sardinia, sub Archiep. Calaritano, frater Joannes Anade, per obitum Nicolai, VIII. Idus Septembris. Civitaten. ibidem sub Arboren. frater Antonius Fontanes, per obitum Augustini, III. Kalendas Novembris. Ruben. in Calabria, sub Arcbiep. Baren. frater Christophorus, per obitum Petri, III. Idus Decembris.

Fr. Anton. Episc. Gallopolitan.

Fr. Andreas Segnien.

Fr. Joan. Dolien.

Fr. Anton. Civitaten.

Fr. Christophor. Ruben.

XIII. Circa hunc annum, ait Gonzaga, extra oppidum Montis-falci, diœcesis Spoletanæ, populi communitas sacellum sancti Fortunati in religiosum templum erexit, & Cœnobium adjecit pro Fratribus Regularis Observantiæ, ex legatis in hunc finem ab Almerico oppidano bonis, adjectis ex ærario communi, quæ deerant. Porro non nisi anno sequenti obtenta est ab Eugenio facultas domum construendi, & bona Almerici pauperibus relicta, huic operi applicandi, cujus Diploma dabimus in Regesto. Et domus incboata est post aliquot annos, uti constabit ex Bulla Eugenii a nobis, sub annum MCCCCXLVI. producenda. Erat autem prædictum sacellum in magna veneratione propter duo Sanctorum corpora, quæ illic jacebant, Fortunati & Severi a Martanis, sacelli structoris, quos Patronorum cultu veneran-

Gonz. in prov. S. Francisc. Con. 31.

Conv. Montisfalci.

Corpora SS. Fortunati & Severi ibidem conduntur.

rantur Montis-falcenses. Adjectum est in novo templo tertium viri optimi fratris Francisci a Stronconio, per quem Deus multa miracula patravit.

Et Francisci a Stronconio. Conv. Sulmonen. Gonzag. in prov. S. Bernard. Conv. 8. B. Philip. Aquilanus.

XIV. Extra Sulmonem Pelignorum civitatem, Ovidii Nasonis patriam, hoc anno ædificatus est Conventus sancto Nicolao sacer, pro ejusdem Instituti sectatoribus. Jacet hic beatus Philippus Aquilanus, acerrimus vitiorum insectator, & meliorum charismatum diligentissimus æmulator, cujus meritis, divina opitulante gratia, plurima contingunt miracula.

Lucen. Idem in prov. Tusciæ Conv. 21. An. 1441. n. 9.

XV. Miliari secundo ab urbe Lucensi distabat Monasterium sancti Cerbonii, Sororum Cistercienſium, reditibus & inhabitantium numero valde imminutum. Translatis paucissimis, quæ supererant, coaptata est domus usui Fratrum Minorum Observantum, in gratiam fratris Herculani, insignis Ecclesiastes, de quo supra diximus, qui urbem a gravi obsidione Florentinorum liberavit. Eam admisit anno MCCCCXL. frater Joannes cognomento *Excalceatus*, Vicarius Observantum provinciæ Etruriæ, accedente facultate Apostolica Eugenii IV. quam hoc etiam anno confirmavit, additis quibusdam terræ portionibus: *Regularem vitam professis*, VI. Idus Julii. Jacet hoc in loco beatus Christophorus Crivellus Mediolanensis Minorita, Dux aliquando cohortis Ecclesiastici exercitus, per sanctum Bernardinum initiatus: qui tantopere virtutibus humilitatis, pœnitentiæ, obedientiæ & orationis acquirendis studuit, ut qui in seculo strenui militis nomen obtinuerat, insignior Christi athleta evaserit in Cœnobio. Impetravit assidua prece delictorum suorum remissionem, & multa edidit miracula. Corpus annis multis præ valvis Ecclesiæ, stillicidiis subjacebat aquarum; effossum tamen, integrum, incorruptum, ac suavem spirans odorem, mirabiliter apparuit.

Christophor. Crivellus.

Multiplicantur domus Observantum.

XVI. Cum diuturna experientia probaret Pontifex, ut ipse præfatur, Fratres Regularis Observantiæ, exemplo suo & doctrina, ubicumque degebant, populis profuisse, suspendit litteras, quibus alias inhibuit, pacis conciliandæ gratia, ne Observantes domos multiplicarent: *Tanta est nostra ad Ordinem*, Pridie Idus Augusti. Deinde amplam concessit facultatem, exorante Capistrano, universis Provinciarum Vicariis ejusdem Instituti, domos sex vel admittendi vel construendi in suis districtibus: *Inter Ecclesiasticos Ordines*, III. Idus Septembris. Nicolao Pollisano & Nicolao de Tragurio Dalmatinis indulsit, ut inter fines suæ patriæ duas construerent: *Magnæ devotionis sinceritas*, III. Idus Julii. In Polonia & Custodia Oposiensi jam obtinuerant duos Conventus Fratres regularis Observantiæ, quos Pontifex commendavit protectioni Episcopi Wratislaviensis; concessitque facultatem alios tres acquirendi in regno Boemiæ: *Religiosam vitam*, III. Idus Septembris: *Sacræ Religionis*, VIII. Idus Septembris. Ut in provinciis Franciæ & Coloniæ senos acquirerent, impetravit Ludovicus de Holle, insignis prædicator: *Inter Ecclesiasticos ordines*, Idibus Septembris. Et in eadem provincia Coloniæ hoc anno reformatus est Conventus Horzensis.

Conv. san Lucar. Gonzag. in prov. Bæticæ Conv. 11.

XVII. Circa hunc annum M. P. ab oppido san Lucario, diœcesis Hispalensis, ubi celebre Bætis flumen in Oceano exoneratur, ditionis Ducum Methymnæ Sidoniæ, ope devotæ fœminæ, Mençiæ Alphonsi, aliorumque quinque oppidanorum erectum est Minorum Cœnobium, sub invocatione sanctæ Mariæ a Jesu; ea tamen lege, ut semper ibi vigeret sacrarum litterarum studium, & deserviret Fratribus euntibus & redeuntibus in ministerium recentis conversionis & missionis insularum Canariæ. Fortassis hæc illa ædes est, quam construxit frater Joannes de Logronio Vicarius insularum, virtute privilegii quod accepisse retulimus.

An. 1441. n. 11.

XVIII. Leuca una ab oppido, quod Aulas Infantium, vulgo Hispanico

nico *Salas de los Infantes*, vocant, diœcesis Burgensis, inter montuosos saltus, loco deserto, *Alveinte* nuncupato, Petrus Fernandes de Velasco, Castellæ Comes-stabuli, Minoribus domum ædificavit, sub titulo *Dominæ nostræ de Liliis*, eamque ait Gonzaga vigesimam ab illo sive pro Fratribus, sive pro Sororibus constructarum. Præerat illic Ecclesia ruralis, spectans ad Monasterium sancti Petri de Arlanza, Ordinis sancti Benedicti, in qua sepulti fuerant fortissimi illi heroes, quos *Infantes de Lara* vocant Hispani, necnon duo religiosissimi Patres Benedictini, Februarius & Camillus, in odium fidei a Sarracenis trucidati, quorum reliquiæ magna veneratione coluntur in sacello Crucifixi. Conv. Alveinte. Gonz. in prov. Concept. Con. 10. Febmar. & Camillus martyres.

XIX. Fratri Francisco de Bosco, provinciæ Aragoniæ concessum est, ut in civitate Ilerdensi, & oppidis Balagarii & Villæ-francæ, Urgellensis & Barchinonensis diœcesum, Cœnobia Fratrum Observantum ædificaret: *Inter Ecclesiasticos Ordines*, v. Idus Augusti. In Villafranca non obtinuit; Ilerdensis domus post aliquot annos extructa est: Balagarii circa hoc tempus non procul ab oppido, ad marginem fluvii Sicoris, sub invocatione sanctæ Mariæ de Jesu, ministratis sumptibus ex communi ærario. In oppido Slusarum, Tornacen. diœcesis, Joannes Capistranus hoc anno domum inchoavit, Burgimagistris & populo lætanter auxiliantibus, de quo etiam scripsit Pontifex ad Episcopum & Ducem Burgundiæ: *Retulit nobis*, v. Septembris: *Ad ea libenter*, pridie Idus Septembris. Fuit funditus destructa ab hæreticis; Ecclesia invocationem habebat sanctæ Mariæ. Conv. Balagarii. Idem in provinc. Catalon. Conv. 8. Conv. Slusarum. Idem in prov. Fland. Conv. 9.

XX. Ad preces Raphaelis Adurni Ducis Januen. & aliorum, exemit hoc anno Eugenius a jurisdictione Minorum insigne alias Monasterium sanctæ Catarinæ Januen. Ordinis sanctæ Claræ, propter malum regimen eorumdem, & subjecit Archiepiscopo; approbans insuper mutationem habitus sanctæ Claræ in Monachalem, inductam per Philippum Adurnium, Abbatem Monasterii sancti Venerii de Tyro, Portus Veneris, Lunen. diœcesis, & Joannem de Gaetis Priorem sancti Theodori Januen. Ordinis sancti Benedicti, quibus ad prædicti Ducis votum causa fuit commissa. Propter similem rationem amotus fuit a regimine Monasterii Vallisoletani frater Sancius a Canalibus, qui paulo antea institutus est Monasterii Visitator, corrector & reformator. Multoties in his prævalet studium partium, & adversus conatus aliorum, qui Religiosorum imminui cupiunt potestatem, vel suam adaugeri. Sæpe etiam accidit, ut ipsæ Moniales contrarias sibi statuant acies, & novæ ferantur præfecturæ desiderio, præsertim si, quos habent Superiores, sentiant rigorosos præceptores, aut noxiæ libertatis adversarios. Sed dum supradictæ Sorores Januenses laxius viverent sub habitu Monachali, reductæ sunt ad pristinum statum & regimen Minorum, anno MCCCCXLVIII. Bullam restitutionis dabimus eo anno in Regesto. Mon. Januen. S. Catarinæ transfertur ad Archiepiscopum. Sed iterum restituitur.

XXI. In Cantabriæ regione multiplicata sunt valde domicilia Sororum Tertii Ordinis. Viginti unum breviter enumerat Gonzaga; quinque in suo Diplomate recensitis, in dominiis oppidorum Bilbao, Uribe, Bermei, Durangi, & Castri de Urdiales, Burgen. & Calaguritanæ diœcesum: indulget Pontifex, ne cogantur a Superioribus Ordinis Minorum, quibus subjiciebantur, evocari extra sua oratoria ad suam præsentiam, titulo Visitationis aut correctionis, easque committit correctioni & visitationi Superiorum Conventuum sanctæ Mariæ de Uziaro & sancti Sebastiani de Baretta regularis Observantiæ: *Sedis Apostolicæ*, VI. Non. Maii. Monasteria Sororum Tertii Ordinis in Cantabria. Gonz. in prov. Cantabr. in fine. Subduntur Observantibus.

XXII. Abbatissæ & Sororibus Monasterii sanctæ Rosæ, ita habet diploma, Viterbien. conceditur facultas vendendi quædam bona & posses- Monast. Viterb. S. Rosæ.

siones in territorio civitatis Vetulæ, ejusdem diœcesis, spectantia ad Ecclesiam sancti Eugenii, illarum Monasterio unitam, & pretio accepto, alia utiliora comparandi. In urbe Spoletana invenio mentionem domus *de pauperibus sancti Francisci*, Sororum prædicti Ordinis. Et in civitate ac diœcesi Leodiensi variarum domorum Fratribus & Sororibus concedit Joannes Episcopus auctoritatem, quem vellent Presbyterum in Confessarium, & pro suo arbitrio alterum in Visitatorem eligendi.

Domus Spoletan.

Leodienses.

XXIII. Confirmavit Eugenius Innocentii litteras, jubentes ne ultra triennium Minorum & Clarissarum Superiores sua protraherent officia, & præcepit Alberto Sartianensi & Tusciæ Ministro, ut ita observari curarent: *Dispositione Divina*, IV. Idus Maii. Pacis conditiones initas inter Fratres Conventus Bermei, Calaguritanæ diœcesis, & inter Archipresbyterum & Clericos Ecclesiarum Parochialium prædicti oppidi, circa quartam funeralem & sepulturas, voluit firmiter observari: *Apostolicæ servitutis*, IV. Nonas Maii.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Mortua Elisabetha Alberti Imperatoris relicta, Matre postumi „ Ladislai Regis Hungariæ, Pannonum procerum in contrarias „ factiones scissorum, armatæ discordiæ intestinæ deferbuere paulatim; cum „ interea Amurates Turca ab Joanne *Unniade* Valacho illatarum cladium „ vindictam summe oppetiens, Græcos, quibus hucusque blanditus fuerat, „ Hungaros, ac etiam Cyprios, formidabili collecta potentia, debellare, & suo Imperio subjicere decrevisset. Strepitosæ præparationis tot „ armorum terrificus rumor Pontificis feriit aures, eumque docuit Dominicum gregem ab Hircana tigride & pessima & crudeli, non tantum „ evangelicis canibus, sed etiam armatorum ferro pugnaci defendendum „ esse. Itaque missis in Hungariam Juliano tituli sanctæ Sabinæ Cardinale sancti Angeli, vulgo Cæsarino nuncupato, & Francisco tituli sancti Clementis S. R. E. Vice-Cancellario, Legatis Apostolicis, ad animos procerum reconciliandos, iisdem exhortantibus, ibidem validum „ præparavit exercitum. Joannes *Unniades* in Thracia Macedoniæ, atque „ Thessaliæ Regione finitima apud Sophiam castra posuit, conflixitque cum „ hoste sexies uno die justo prælio decertans, & semper victor evasit, cæsis quadraginta millibus inimicorum, ut Hungari ad Imperatorem scripserunt, licet Cæsarinus sex tantum millibus scripserit. Capta ibi hostium millia quatuor, signa novem, Duces tredecim Bertius fuisse notavit. Tanta clade coactus Amurates, humilis decem annorum treugam „ petiit & obtinuit. Interea auxiliis congregandis & stipendiis præparandis, ex nostris ad præcipuas Europæ Regiones viros graves expedivit, „ ut in nostris Annalibus quisque legere potest.

Pontifex mittit legatum ad armandum contra Turcam Principes.

Dogl. cit. fol. 441.

„ II. Summus Pontifex, Kalendis Februarii expeditis quibusdam litteris: *Sacræ Religionis &c.* pro Monialibus Tertii Ordinis Fulginii in „ Umbria, & pridie nonas ejusdem mensis aliis executorialibus circa „ quamdam dispensationem: *Dudum videlicet &c.* ad fratrem Antonium „ de Neapoli; Idibus ejusdem præfati ad beatum Joannem de Capistrano, „ quem anno præterito Visitatorem & Reformatorem Ultramontanarum „ provinciarum Toroniæ, Burgundiæ, Franciæ & aliarum destinaverat, „ tenoris sequentis Apostolicum Breve direxit.

Wadd. ad ann. 1442. n. 7.

EU-

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Dilecto filio Joanni de Capistrano, Fratri Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, in partibus Ultramontanis Vicario Generali, salutem & Apostolicam benedictionem.

,, *CUm ex nostra deliberata maturaque dispositione fueris institutus*
,, *Vicarius Generalis in omnibus partibus Ultramontanis quoad Fra-*
,, *tres de Observantia nuncupatos; & non sine displicentia audimus, quod*
,, *nonnulli ex dictis Fratribus subditis tuis, simulatis coloribus, tamquam*
,, *Filii prodigi extra curam patrisfamilias vagantes, tuam obedientiam effu-*
,, *giunt, tuasque ordinationes & mandata contemnunt.*
,, *Nos cupientes tuum officium neo infructuosum, nec aliqualiter fru-*
,, *stratorium fore, omnibus & singulis Fratribus tam præsentibus quam*
,, *futuris, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis*
,, *latæ sententiæ, præcipimus & mandamus, quatenus omni appellatione*
,, *& contradictione remotis, in cunctis licitis & honestis, quæ tuam Regu-*
,, *lam, Ordinem, Statum & Officium concernentia jam ordinasti, vel in*
,, *posterum ordinabis, tibi pareant æquanimiter ac intendant: nihilominus*
,, *tibi, harum serie, concedendo, ut omnes & singulos evagantes hujusmodi, &*
,, *a tua obedientia se palliantes, revocare, reducere & reformare valeas ac*
,, *punire cum plenitudine auctoritatis tibi traditæ in tui Vicariatus institu-*
,, *tione; contradictores & rebelles per censuras Ecclesiasticas, & alia juris*
,, *remedia compescendo, invocando etiam ad prædicta, cum tuæ discretioni*
,, *videbitur opportunum, auxilium brachii sæcularis. Constitutionibus Apo-*
,, *stolicis, ac ejusdem Ordinis, statutis, ordinationibus & consuetudini-*
,, *bus ceterisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque.*
,, *Datum &c. anno Incarnationis Domini* MCCCCXLIII. *Idibus Februarii,*
,, *Pontificatus nostri, anno* XIII.

,, III. Joannem igitur Capistranum, in Vicarium Generalem Cismon- *Joan. Capistran. edit Constitutiones.*
,, tanæ familiæ Fratrum Regularis Observantiæ nuper electum, suo muneri
,, satisfacturum, abiisse in solitudinem montis-Alvernæ, ibique salutares
,, conscripsisse constitutiones, adhibitis in Regulam commentariis, Anna- *Orbis Seraphic. tom. 2. pag. 95.*
,, lista commemorat. Qui eas legere anhelat, videat Orbem Seraphi-
,, cum, ubi integre referuntur.
,, IV. Ex illis constitutionibus, quam regiminis ideam haberet Joan-
,, nes, prudens addiscere potest, & qui ejusdem gubernium scrutabitur,
,, verum a proposito non deficientem, immo perseveranter proficientem
,, admirabitur: discurrens per Italiam vigil, exemplo maxime sui, Fratres ad
,, regularem Observantiam, a qua nominabantur, alliciebat atque confor-
,, tabat; quamobrem mores religiosos dulciter in Ordinem introduce-
,, bat, & eliminatis summa dexteritate abusibus, jam virtutes emicabant;
,, & ubique erectis studiis sapientialibus, in obsequium S. R. E. Christi
,, milites præparabat. Interea dum omnes satagerent sanctas Ordina-
,, tiones tanti Patris observare, nullis parcebant studiis, ut plene confor-
,, mes suo Pastori fierent: nonnullæ tamen difficultates super iis ordina-
,, tionibus exortæ sunt; quas sanctus Pater, dum esset apud sanctam Mariam *Ubi supra p. 205.*
,, de Angelis prope Assisium, enucleavit; unde ab eodem declarationes

„ emanarunt, quas affert pater Dominicus de Gubernatis in orbe Sera-
„ phico.

Pontifex concedit Sorores ex Tertio Ordine admitti a Clarissis.

„ V. Erant quædam Tertii Ordinis S. P. Francisci Sorores, quæ desi-
„ derabant admitti a Monialibus Clarissis Spoleti, quibus supplicibus li-
„ benter annuit Pontifex, datis litteris: *Humilibus &c.* x. Kal. Martii.
„ Cum annis ferme novem abfuisset urbe, Florentia discessit cum vigintiquatuor Cardinalibus, eamdem repetiturus; ac tertio post die, coque
„ Dominico, Senas, regio plane honore exceptus, ingressus & aliquandiu
„ ibidem commoratus est: quibus diebus xvi. fratri Angelo in Abbatia
„ sibi allata residenti, ut habitum Fratrum Minorum deferre posset, cle-
„ menter indulsit: *Religionis zelus &c.* quo pariter die per aliud breve:

Indic. ex Vatic.

„ *Apostolicæ sollicitudinis &c.* vi. Kal. Aprilis, Oratorium sanctæ Victo-
„ riæ Monasterio Monialium de Begia univit. Begiam ut legi, eam per-
„ quisivi curiosus, ut regionis & loci, in quo præfatum Monasterium esset,
„ qualemcumque notitiam adipiscerer: sed pro Begia Beja undique occur-
„ rit, oppidum Lusitaniæ, ab Ebora tunc Episcopali, & a Paulo III. postea
„ Archiepiscopali, in cujus diœcesi recensetur, ad xi. m. p. regionis in
„ Meridiem recedens: inventa conferens nostrorum Annalibus, Begiam
„ nonnisi anno mcccclix. hujusmodi Monasterio, sub titulo Immaculatæ
„ Conceptionis Deiparæ & Regula sanctæ Claræ donatam fuisse, reperio,
„ & Begiam pro *Pace Julia* sumi; quod iis consonat scriptis a Waddingo
„ sub anno mccxc. de Conventu Juliæ Pacis in Lusitania Transtagana,
„ vulgo *Beja*, ut ait ipse & subjungit. Quam ita olim a Romanis colonis

Wadd. ad ann. 1290. n. 25.

„ nuncupatam peculiari probat tractatu vir doctus Andreas Resendius. Præ-
„ fatis edoctus, *Begiam & Bejam* idem esse novi; & pennæ Scriptoris vi-
„ tium attribuendum esse, quo differre videntur: consulens autem Elium
„ Antonium Nebrissensem, ab eo disco Pacem Juliam, quæ & Pax augusta
„ dicitur, Hispanis esse *Badajoz*, Urbem in Extremadura, ad ripam
„ Guadianæ fluviæ, in confinibus Lusitaniæ regni, quæ Orientalior ab
„ Ebora xvi. & a *Beja* xxiii. m. p. Hisp. recedit: nunc ergo Resendio
„ Nebrissensem conciliet quivis; mihi enim sufficit nosse Monasterium
„ *Bejæ* etiam ante hunc annum extitisse, ut ex allato diplomate constat;

Vide sup. ad an. 1439.

„ nec quidquam scrupuli *Begiam* pro *Beja* scriptam inferre. viii. Idus Maii
„ certum beneficium Ecclesiasticum fratri Gomesio decrevit: *Religionis*

Indic. ex Vatic.

„ *zelus &c.* & pridie Idus ejusdem, confirmatis privilegiis locorum Tertii
„ Ordinis S. P. Francisci, diœcesis Leodiensis: *Gratiæ Sedis &c.* fratrem
„ Manganum ad beneficia Ecclesiastica habilitavit: *Religionis zelus &c.*
„ Tertiariis Terræ Tanaten. posse eligere Confessores, xi. Kalend. Junii
„ concessit: *Injunctum nobis &c.* Ubi autem hic locus sit, hucusque non
„ novi: Ceterum a vii. Kal. Junii ad viii. Idus ejusdem mensis plures
„ expeditæ sunt litteræ Apostolicæ pro colligendis subsidiis eleemosynariis
„ ad substentandum in Turcas exercitum; cujus rei gratia nostris etiam
„ Fratribus Alberto Sartiano, & Jacobo a Monte Brandono, inter alios ad
„ id muneris electis, particularia brevia scripsit, indicta a Petro de Alva
„ & Astorga.

Indic. ad hunc ann. & ex Vat.

„ VI. Provinciarum autem Burgundiæ & Aquitaniæ nostrorum Re-
„ ligiosorum fines seu limites incerti, cum dissensionis materiam præbe-
„ rent, viii. Idus Junii definivit: *Ea, quæ pro &c.* vi. Kal. Julii dispen-

Alia.

„ sationem fratri Paulo de Zilionis Bergomensi expedivit: *Religionis ze-*
„ *lus &c.* nonis Julii nostras Moniales Fulginatenses exemptas voluit:
„ *Humilibus &c.* xvi. Kal. Augusti dimissa Sorore Francisca ad Augusti-
nia-

„ nianas: *Sacræ religionis &c.* fratrem Sampericum Parochum sancti Ma-
„ rini instituit: *Religionis zelus &c.* pridie nonas Septembris Fratribus
„ Assisiensibus concessit posse absolvere a quibuscumque casibus reservatis:
„ *Injunctum nobis &c.* vi. Idus ejusdem mensis ad Conservatorem Fratrum
„ Custodiæ Opitiensis litteras expedivit: *Religiosam vitam &c.* quæ Cu- *Vita Catal. Pisan.*
„ stodia omnino me latet; nisi forte legendum sit Optensis, Custodia
„ Murciensi aliquando nuncupata a Conventu Opiæ: inter hæc autem bello
„ impar Philippus Maria Dux Mediolani paci studens, in suas attraxit
„ partes Franciscum Sfortiam, tradita ei in conjugem Blanca Maria, quam *Dogl. cit. fol. 440.*
„ ex Agnete Maini genuerat, ac ita pacem dedit & habuit, quam omnes
„ (excepto Pontifice) gratam habuere; quamobrem ut liberius Ecclesiæ
„ rebus consuleret, xviii. Kal. Octobris, comitante Clero & Magistratu
„ Senensi, Senis egressus, iv. Kal. ejusdem mensis Romam perventus, *Senis egressus Pontifex Romã regreditur.*
„ maximo cum honore exceptus fuit. Pridie Idus ejusdem mensis fratrem
„ Alphonsum de Andria ad Hospitale sancti Spiritus transtulit: *Solet Se-*
„ *des &c.* fratrem Ludovicum Pœnitentiarium Lateranensem instituit
„ pridie nonas Decembris: *Religionis zelus &c.* xix. Kal. Januarii Bene-
„ dicta Alagona ad Abbatissæ officium habilitata: *Digna reddimur &c.* eo-
„ dem die, pro quadam hæreditate Fratribus Minoribus sancti Sepulchri
„ Hierosolymitani relicta, litteras expedivit: *Probatæ tuæ &c.*

„ VII. Dum per annum præfata contingerent nostris ab Apostolica
„ Sede, ob Ecclesiæ schisma, mala & indecora Ordini Seraphico, quæ pri-
„ vatim in dies experiebantur, in publica scandala, si non ubique, alicubi
„ erumpebant: Seraphicus Pater initio Regulæ scripserat, ad certam
„ & infallibilem normam omnium suorum, pro quibus vovebat: *Frater* *Reg. Fr. Min.*
„ *Franciscus promittit obedientiam & reverentiam Domino Papæ Honorio*
„ *& Successoribus ejus canonice intrantibus*: hac vice erraverunt a scopo
„ ex suis Fratribus nonnulli, ii scilicet, qui Felicem V. ut verum Pontifi-
„ cem adorabant, Patribusque Basileensibus obsequebantur; sive (ut lo-
„ quitur Waddingus) per vim aut metum, sive per errorem: quamobrem
„ haud aliter, quam sub Urbano VI. & Clemente VII. cum Patavii cele-
„ brarentur Comitia totius Ordinis, & ii Bernæ apud Helvetios indixere
„ Conventum, in quo fratrem Matthiam Doringum, provinciæ Saxoniæ
„ Ministrum, virum alioquin laudatum & doctum, in Ministrum Genera-
„ lem, qui convenerant, elegerunt: in provincia Boemiæ & Poloniæ in
„ vigesimum nonum Ministrum ejusdem, Dominica *Reminiscere* electus
„ frater Nicolaus de Carnovia, Lector Comitiis Patavinis adfuerat, &
„ confirmatus in officio ad propria regressus est; interim vero frater Vin-
„ centius de nova domo ad Conventum Bernensem properavit, & litteras
„ a Doringo confirmato in officio a Concilii Patribus, pro fratre Joanne
„ Kmita, de quo sæpe loquuti sumus, secum in Provinciam detulit; unde
„ si prius in partes Fratres Factionarii aliquantisper abibant, inde totaliter
„ in aperta & omnino irreligiosa dissidia devenerunt: ad quæ tollenda &
„ unionem inducendam Minister Generalis Antonius de Rusconibus fra-
„ trem Joannem de Fulna provinciæ Austriæ Ministrum, virum prudentem,
„ Commissarium misit, sed perperam: etenim in eam Provinciam ingredi
„ minime quivit.

„ VIII. Pauloominus a Boemis & Polonis procedebant in Hungaria Fra-
„ tres in Vicaria Bosnæ conscripti: ad cujus rei intelligentiam præmitten-
„ dum est, Guillelmum de Casali Ministrum Generalem Jacobo Piceno
„ in regno Hungariæ laboranti substituisse Commissarium in Vicaria

Monum. MSS. Provin. Hungar. S. Salvat. fol. 2.

„ Bosnæ fratrem Joannem Hungarum, de Waja oppido oriundum, anno
„ MCCCCXXXIX. quem etiam Pontifex voluit Inquisitorem hæreticæ pra-
„ vitatis, & subinde anno MCCCCXLI. instituisse Vicarium: hic, vigente
„ bello inter Hungariæ Regem & Principem Bosnæ, ut eos componeret
„ impigre laborabat; unde Bosna in Hungariam proficiscens, convocatos
„ Fratres exhortatus est, eisque dilationem Comitiorum celebrandorum
„ ad annum proxime futurum, donec negotium pacis inter Principes ad
„ optatum deduceret finem, persuasit: audiverunt, sed non omnes suis
„ persuasionibus acquiescebant; cum imo nonnulli rem in deteriorem par-
„ tem sumentes, palam contradicerent: hac ex occasione Hungari ad Ma-
„ gnates regni confugientes, eorum favore & opera Vicariam in Hungaria a
„ Bosnensi distinctam & omnino divisam, obtenta legitime, vel verius
„ subrepta (non enim suo stitit) facultate ab Eugenio, sibi & confinxerunt;
„ & convocatis Fratribus ad Comitia in oppido *Teneo, seu Teneco*, a quo
„ quarta Custodia provinciæ Hungariæ denominabatur, in primum Vica-
„ rium de regulari Observantia hoc anno electus fuit frater Fabianus *de*
„ *Keuyeres*, ut habent Monumenta illius provinciæ, seu de *Bacch'a*, ut scri-
„ psit Waddingus. Julianus Cardinalis Legatus Cœnobium sancti Joannis
„ in urbe Regia Budæ ad Danubium, a Bela IV. Rege constructum an-
„ no MCCLXVII. ad instantiam Regis & Dynastarum, & aliud sancti Petri
„ Pesthenii in diœcesi Vaciensi, Fratribus de Observantia, amotis prio-
„ ribus Claustralibus, seu Conventualibus, hoc anno dedit; ut patet ex
„ litteris ejusdem Cardinalis; factum postea approbante & confirmante
„ Alexandro VI.

„ IX. Sed interea Gebennæ seu Genevæ, ad Lacum Lemanum in fini-
„ bus Helvetiorum, cum Monasterium nostrarum Clarissarum vetustate
„ pene collaberetur; nobilis vir Guillelmus Bolomerius Fabius, Ludovici
„ Ducis Sabaudiæ, filii Felicis V. Cancellarius & Minister primus, illud
„ hoc anno proprio ære a fundamentis instauravit, ut sequens inscriptio
„ docet.

„ *PATRONUS NOSTER MILES GUILLELMUS BOLO-*
„ *MERIUS FABIUS IN ANNO M.CCCC.XLIII. NOS*
„ *FUNDITUS INSTAURAVIT.*

Ex histor. Genua tom. 2. fol. 304.

„ Tantam nobilis viri pietatem aulæ culpa commaculavit; etenim quod
„ Dominum de *Varembon* de alto proditionis crimine falso apud Ludovi-
„ cum Principem integerrimum & criminum vindicem justum accusasset,
„ lapide ad collum suspenso, Judicis sententia, Thononi in Lacum Lema-
„ num, tribus post annis, vivus demersus est: *

* *Quam hic expungimus de Religioso adolescente Anconitano narrationem habes a Waddingo Tomo 10. ad ann. 1438. n. 28.*

AR-

ARGUMENTUM.

Bernardinus Senensis moritur in urbe Aquilana, virtutibus & miraculis illustris. In regnis Septentrionalibus instituitur Inquisitor Fabianus de Bachia. Mittuntur plurimi Minoritæ, auxiliares collecturi contra Turcas; & alii ad partes Orientis, ut cogitent de Terra sancta recuperanda. Joannes Capistranus Vicarius generalis ubique sacrarum litterarum studia instituit. Moritur beatus Felix de Meda, pietate & virtutibus insignis. Creantur Episcopi. Multiplicantur domicilia.

I. POSTQUAM Deo placuerat Bernardini Senensis laboribus finem imponere, extremo hoc vitæ anno illam indidit cogitationem, ut inviseret patriam suam, Cives & Consodales, eosque excitaret ad excellentiora charismata divini amoris & obsequii. Profectus ad eam, in qua natus est, urbem Massanam, toto Quadragesimæ tempore, multo ardore & labore prædicavit, minime sibi parcens, ut civitati, quæ vitæ dederat exordium, æternæ vitæ conciliaret auctorem. Accidit ut e suggesto domum redeunti occurreret quidam miser Hispanus, & calceos peteret, quibus tumentes & morbidos pedes contegeret. Ille adinstar sui Instituto:is Francisci, qui se nudavit, ut pauperem militem vestiret, quibus incedebat, dederat sandalia. Non prius illa pedibus obduxit paululum ab urbe egressus, quam videretur sibi scrupulis & calculis offendi. Detractos ut excuteret calceos, plenos conspexit lepræ crustulis, quæ e genibus deorsum, mundatis tibiis & pedibus, in calceos deciderant. Denuo calceatus, Deum laudans & magnificans, iter prosecuturus eadem sensit offendicula, & se ad renes usque curatum. Tertio eadem expertus impedimenta, toto se vidit corpore mundatum. Exiliens & psallens, in urbem rediit, & quas potuit gratias habuit Bernardino. At ille laudem omnem & honorem in Deum refundens, jussit severe ne sibi beneficium adscriberet, neque dum ipse viveret, aliis propalaret.

Legend. MSS. Anon. apud Surium.
Bernard. Senen. prædicat Massæ.
Sanat leprosum.
Vide apparat. ad Annal. §. 1. n. 3.

II. Absoluto concionum curriculo, post festa Paschalia Senas abiit, ubi magno caritatis incendio sensit in senili corpore animum excitari juvenilem, ingensque desiderium proximis benefaciendi, in regno præsertim Neapolitano. Multi id improbabant, atque ut domi jam fessam senectutem deponeret, sollicite rogabant; præcaventes, ne, quod postea contigit, ad longinqua profecti sacris carerent exuviis. Quibus ille, non ignorare se quidem senem, ad tolerandosque labores haud amplius idoneum, sed caritatis æstu cieri, ut quamdiu posset linguam movere, numquam ab annunciando Dei verbo, a populo instruendo, a necessaria quaque, etsi longa & molesta, peregrinatione cessaret. Concionatus deinde ferventer de Justitiæ virtute & boni regiminis æquitate, bene omnibus precatus, tenero affectu supremum *Vale* dixit, certo sciens, se deinceps numquam apud illos concionaturum. Fratres Cœnobioli Capriolæ, quod ipse construxit, super collum ejus procumbentes & flentes, blande consolatus, jussit ut mœstitiam deponerent, nec Dei contrairent voluntati: *Potius*, inquit, *rogate Dominum messis, ut qui me indignum misit operarium in messem suam, dirigere dignetur propter nomen suum pedes meos in viam rectam, per quam ambulem, & det voci meæ vocem virtutis, ut digne valeam ejus mirabilia populis enunciare.*

Iter cogitat Neapolitanum.
Patriæ valedicit.

III. Assumptis sociis quatuor, vitæ laudabilis & probatæ virtutis, Bartho-

Assumptis sociis quatuor pervenit Ascianum. Inde abit ad lacum Perusinum.

tholomæo Mariani, Petro Caturnino, Dominico Guidoccii Presbyteris Senensibus, & Felice Mediolanensi laico, Aprilis penultimo, media nocte, ut præparatos honores & populi fugeret comitatum, clam ab urbe recessit, pervenitque eodem die ad Conventum Asciani Patrum Conventualium, quem regebat Petrus de Travanda. Illinc sub diei sequentis auroram perrexit ad insulam lacus Perusini, ubi cum beato Jacobo Piceno triduo commoratus, multa egit de Religionis profectu & proximorum salute; ac præfatum Petrum ad cœtum Observantum, qua pollebat auctoritate recepit, misitque ad Ludovicum Senensem provinciæ Tusciæ Vicarium, de cujus virtutibus & miraculis suo loco dicemus. Die Dominico sermonem habuit ad populum, & sequenti Perusium accessit; ubi ad Templum sancti Francisci de Monte paraverant Cives nobile suggestum marmoreum, & Fratrum neminem conscendere permiserant, quod nisi Bernardinus, quem aliquando expectabant, adveniret. Ascendit ille & risit, videns tantam carissimorum Civium, quos frequenter instruxerat, erga se affectionem; & prædicare nolens, propter pericula ex populi concursu certo oritura, descendit & dixit: *prima, quæ dedit donum, dies abstulit*. Statim namque abiit Assisium, inde Fulgineum, reverenter a Civibus exceptus: qui ingeniose, connivente etiam Petro comite, funem cinctorium, quem in pretio habent, subtraxerunt. Mox Spoletum, applaudente Clero & Magistratu, concessit. Hic triduo hæsit, die Dominico prædicavit, & importune irruentes infirmos multos crucis signo a variis infirmitatibus liberavit.

Mox Perusium.

Assisium. Fulgineum.

Spoletum, ubi multos curat infirmos.

IV. Referam paucos. Mulierem, cui Martha nomen, annis sex, universis contractam membris, corporis viribus destitutam, vegetam & sanam effecit, & immanibus cruciatibus afflictam, liberavit. Polixenam Honorii Christophori nobilis viri uxorem, annos natam viginti quatuor, cum novennii conjugio ternis semper mensibus abortiret, neque fœtum ullum perficeret, & ad sua genua ploraret, in spem bonam pulchræ prolis erexit; hortatus insuper, ut Deum Christiane coleret & pudice perageret jura conjugii. Non est fraudata mulier desiderio suo, sed statim concepit & feliciter peperit mense Januario pulchrum infantem. Thomæ Christophori conjux filium Angelum, tysi consumptum, in nutricis brachiis exposuit, & ipsa humi prostrata flens, rogabat ut sanaret. Obducto crucis signo, jussit domum reduci, ubi florenti apparuit forma, perfecte sanatus.

Contractam sanat.

Sterilem prolificat.

Puerulum a tysi liberat.

V. Spoleto xi. die Maii recedens, ægre potuit, undique stipatus populi multitudine, & alvo fatigatus; sequenti die prædicavit in castro Pedis-Luci magno cum fœnore. Deinde Umbros relinquens, per Sabinos iter aggressus, sub noctis crepusculum ad Reatinam pervenit civitatem, obviam procedente urbis Gubernatore & Magistratu, facibus accensis, qui circumfuso populo deduxerunt ad sancti Francisci, ubi lauta præparata cœna fuerunt ipsi convivæ. Inter tot fercula, panem dumtaxat gelidæ intinctum ille admisit, etsi in gratiam tantorum hospitum jucunda alacritate confabularetur, cibaria aliqua delibans, non manducans. Postero die summis precibus rogarunt Optimates, ut per aliquot dies hæreret, & arentem avideque sitientem populum salutari irriguo suæ doctrinæ recrearet. Votis annuit Gubernatoris, sibi amicissimi, sermonemque clausit paterna & familiari exhortatione, filios omnes appellans: *Etsi*, inquit, *ab annis ferme viginti, quando per diuturnam apud vos Evangelii annunciationem, filios procreavi, jam mihi succreverint nepotes, uno tamen ego vos semper filiorum nomine & amore complector*. Absoluta concione, Joannes Antonii Petratii & conjux occurrentes ei in claustro, Annam filiolam, duo habentem vulnera, omnem

Incipit ægrotare.

Abit Reatem.

Puellæ vulnera sanat.

omnem chirurgorum operam eludentia (nam per unum erumpebat flatus ex ubere, per alterum videbantur inteſtina) obtulerunt, deprecantes ut vellet miſereri. Compatiens infantulæ & afflictis parentibus vir Dei, oculos placide ſurſum erexit, cruce miſellam ſignavit, juſſitque bono eſſent animo parentes, & in Domino ſperarent liberatum iri a malis infantulam. Poſtridie illa incolumis apparuit, remanentibus ſolis in corpore veſtigiis cicatricum.

VI. Sciens autem quia appropinquabat hora, ut tranſiret ex hoc mundo ad Patrem, accerſitum fratrem Bartholomæum, comitem fidum & individuum, qui ſeriem hujus ſcripſit itineris, multa docuit arcana, ſecreta quæ a Deo acceperat beneficia, & quæ ſuperventura erant orbi flagella. Quaſdam ſancti Viri ipſe vidi in vetuſto codice prophetias, ad unguem ſane completas; teſtaturque prædictus arcanorum teſtis, plurima ex iis, quæ ſibi prædixit, ipſo rerum eventu fuiſſe comprobata. Poſt biduum ad civitatem Ducalem antiquam, ut aliqui rentur, Phalacrinam, in Samniis vico modico ſitam, Veſpaſiani patriam, perrexit, exceptus ingenti honore feria quinta ante feſtum Dominicæ Aſcenſionis. Die ſequenti, deprecante vehementer populo, in aperto prædicavit foro, doctiſſime diſſerens de neceſſaria obſervantia divinorum mandatorum. In fine rogavit, ut omnes Deum pro ſe orarent, quatenus dignaretur vitæ exitum largiri felicem, & quos commiſit reatus, condonare. Adeo ferventi ſpiritu, adeo dulci & grato dixit eloquio, ut omnium ad ſe corda traxerit; & tamquam cygnus morti propinquior, dulcius canens, videretur ſacris cantibus & ſalutiferis ſermonibus finem impoſuiſſe. Vere ille fuit omnium poſtremus; correptus enim majori ventris profluvio, febricitare cepit & viribus deſtitui. Convocatis ſociis dixit, ſe concionibus finem poſuiſſe, brevi ex hac vita diſceſſurum, & in urbe Aquilana miſelli corporis exuvias relicturum.

Socio multa revelat.

Iter proſequitur.

Corripitur febre.

VII. Iter proſecuturus, Antrodoccum oppidum vicinum abiit, ubi invaleſcente etiam morbo, voluit præſcriptum in ſua regula illius diei jejunium obſervare, etſi comites paraverint cibos, morbo opportunos. Die Sabbati ſtrato aſello, interrogatus an urbi appropinquans, pedeſter incedere vellet aut poſſet, reſpondit equitem ingreſſurum, feſtiva ratione ſimulans neceſſitatem: *Dum pedeſter*, inquit, *incedo, unus dumtaxat honoris gradus, dum equeſter, decem, cumulato majori ſucceſſu mihi exhibentur, atque hoc quod equiti magis quam pediti tribuitur, totum aſelli mei eſt; quo plane intelligi poteſt, quanta ſit hujus meæ beſtiolæ dignitas, cujus cauſa longe mihi major reverentia deferatur*. Magno labore, magniſque doloris anguſtiis reliquum iter perfecit, vi cogente morbi multoties ſiſtere, humique quieſcere. Paululum aquæ petenti, ut febris ardorem aliquantiſper temperaret, reſpondit Bartholomæus, in terra deſerta, arida & inaquoſa, neque ſpem quidem eſſe aquæ reperiundæ. Juſſit, ut paululum procederet & obvium interrogaret, ubi ſcaturiret? Occurrit ſtatim vir campeſtris, qui gelidum fontem monſtravit; prope quem dum Vir ſanctus ſederet, apparuit ei ſanctus Petrus Cœleſtinus, amplexus ſalutavit, dixitque, Deum Optimum Maximum, piam Aquilæ urbem utriuſque fidei & tutelæ commiſiſſe, ſeque tanto ſocio & compatrono valde lætari.

Facete dictum.

Apparet ei beatus Petrus Cœleſtinus.

VIII. Deſcendit tamdem in vicum quemdam ſancti Silveſtri IV. M. P. ab urbe diſtantem, ubi tota nocte gravioribus morbi incrementis valde fatigato, ſocii collacrymari & vehementer triſtari ceperunt. Brevi apud eos ſumma illa permanſit lætitia, qua videbant ſuum Patrem & Ducem triumphali honore in populoſas urbes admitti, & ab omnibus reverenter haberi, con-

conspicientes nunc mœsti & gemebundi viribus destitutum ad mortem proficisci. Non aliter ac olim Apostoli, cum pro triumphali, qui exhibitus est Christo, palmarum honore lætarentur, paulo post ignominiosæ morti adjudicatum videntes, æquo vel majori dolore sunt perculsi. Sed ita fit, ut magna gaudia, magni ut plurimum dolores statim subsequantur. Die Dominico tandem pervenerunt Aquilam, & rogantibus sociis, ad Patres Conventuales deflexit, apud quos facilius & commodius languori possent adhiberi remedia, quam in Cœnobiolo Observantum ab urbe remoto.

Aquilam pervenit.

IX. Magna populi devotione & gratulatione exceptus, cellulam accepit beati Joannis Capistranensis, qui in magno Conventu curavit concedi peculiare Observantibus hospitium. Familiare hoc erat, excipi in urbanis Cœnobiis Conventualium, cellulis destinatis, Fratres, quos dicebant locorum devotorum, extra urbes erectorum, ut vel negotia peragerent sani, vel a morbis curarentur infirmi. Statim advenerunt Priores urbis & viri nobiles, adventui congratulaturi & infirmum visuri, curaruntque accersiri medicos peritissimos, sed nullo fructu; non enim potuerunt diarrhœam seu ventris fluxum coercere.

X. Sciens Vir Dei mortem imminere, commisit fratri Bartholomæo, ut adventantibus responderet, & pridie Ascensionis summa pietate & circumstantium admiratione, Ecclesiasticis se communivit Sacramentis. Hora nona, cum jam præ foribus mortem esse sentiret & loqui non posset, quibus potuit signis impetravit, ut e lecto in terram nudum deponerent, ut nudus cum nudo hoste posset luctari; ubi luminibus in cœlum erectis, facie hilari & signo edito, quasi reportati de hoste triumphi, ridenti similis sanctissimam efflavit animam die XX. Maii, eo tempore, quo Fratres concinebant in Vesperis illam Antiphonam: *Pater manifestavi nomen tuum hominibus*. Vixit annis sexaginta quatuor, demptis aliquot mensibus; viginti duobus in seculo, reliquis in Religione feliciter insumptis, quadraginta in assidua verbi Dei prædicatione. Ita felix illa anima, quæ perpetuo arserat desiderio ex corporis hujus vinculis emigrandi & cum Christo æternum regnandi, vitæ temporiæ nexibus expedita est; atque ex mundi hujus inopia ad cœlestes divitias, ex hac miseria ad infinitam beatitudinem, ab hac morte corporis ad vitam evolavit semper duraturam.

Pie se parat morti.

Moritur.

XI. Mœrentes & lugentes socii funus curarunt; corpus pro veteri more abluerunt, alio induerunt habitu, quem gerebat missuri ad Monasterium Capriolæ, quod extruxerat, multis libris, partim sua manu scriptis, & re necessaria instruxerat. Loculo deinde ligneo, gossipio involutum cadaver incluserunt, bitumine & pice arcam linierunt, & rudi involucro lineo obduxerunt, clam discessuri, & corpus patriæ suæ, sive urbi Senensi reddituri. Id ubi a quibusdam animadverteretur, in urbe proclamatum est, virum sanctum Bernardinum diem obiisse. Mox accurrerunt turmatim viri, fœminæ, pueri, ut sacrum corpus viderent, tangerent, oscularentur. Magistratus sacrum pignus e Fratrum manibus quam primum rapit, & ex capsula extractum decenter exornat, fidisque civibus tradit custodiendum. Postero die Ascensionis in Ecclesia exponitur spectandum omnibus & contrectandum.

Socii cogitant de asportando corpore.

Prohibet Magistratus.

XII. Plurimis porro vir Dei statim cœpit coruscare miraculis; eadem enim hora, qua corpus in Ecclesiam delatum est, puerulus novennis Paschalis, filius Matthæi civis Aquilani, utroque pede claudus misereque contractus ad feretrum provolutus, sancti Viri opem imploravit, statimque exiliit sanus, magnificans Deum in servo suo Bernardino. Solebat sedere cum

Plurimis coruscat miraculis.

cum aliis misellis præ foribus templi mendicans, & lychnulos offerens transeuntibus, unde in notissimo puero manifestius & gloriosius evasit miraculum, majorque factus est concursus populorum. Frater Benedictus a Narsico, Ordinis Minorum, una surdus auricula, apposito linteo, quo extersum est corpus dum lavaretur, ad feretrum prostratus perfecte auditum recuperavit. Perna filia Christophori de Sinitio, uxor Matthæi Petruccii de Forsona, annis quinque, medio corpore, a cingulo deorsum, virtute naturali destituta, eo semper jacens loco, quo aliorum ponebatur auxilio, ad sanctum corpus delata, integram obtinuit sanitatem. Antonella septennis, filia Angelini Berardi, adeo clauda, ut nullatenus ambulare valeret, incolumis domum regressa est. Puer Ascentius, filius Rutii Ciccarelli Aquilani, duodennis, uno claudicans latere, post humiles preces ad feretrum effusas, recto gradu recessit. Antonius de Balneo civis Aquilanus ab ipso ortu contractus & claudus, in corpus exanime incubuit, videbaturque ei contractius crus ad modum alterius extendi: mox rectus incessit, nihil prorsus claudicans, populum invitans ad beati Bernardini venerationem. Audiens hæc prodigia Massius quidam, Bon-Joannis filius, etiam Aquilanus, quatuor annis gravissimos in pedibus & tibiis propter tumorem, ulcera erumpentemque saniem, dolores perpessus, audita fama tantarum rerum, sancti Viri opem invocavit, delatusque ad feretrum, tacto corpore, statim sanatus est.

XIII. Post horam Vesperarum omnes religiosæ Sodalitates, unico concentu in medio Ecclesiæ, accensis candelis, officium mortuorum solemniter decantarunt; deinde Episcopus cum universo Clero, munificentiori apparatu justa persolvit. Expleto officio, sub noctis crepusculum, curavit Episcopus & Magistratus in sacrarium ferri, adhibitis militibus, qui comprimentem populum continerent, & corpus tota nocte custodirent. Die Veneris, summo mane reposuerunt in Ecclesia, neque vero satisfieri potuit tot undique concurrentium votis, qui sanctum corpus videre & osculari cupiebant. Tanta fuit adventantium frequentia, sese comprimentium, perstrepentium & clamantium, ut Episcopus cum Clero vix potuerit divina officia peragere, & Pontificalia in Missæ sacrificio exercere. Inito ergo consilio, Magistratus decrevit corpus ab illa æde, quæ tanto capiundo populo videbatur angusta, per civitatem & forum, ad sancti Maximi primarium templum efferre. Sequebatur funus ingens hominum turba, quibus plena erat urbs illa insignis, veterum Samnitum nunc præcipua, certatim cohonestantibus corpus omnibus ordinibus & delubris. Præferebantur variarum Religionum, parochiarum, Sodalitatum cruces, argenteæ quadraginta quatuor, ligneæ tres, & immensa multitudo cereorum. Omnes ejus opem invocabant, sanctum proclamabant, & Deo gratias agebant, quod tanti Viri patrocinio suam commendarit Civitatem. Concinebat Clerus, populi pars præ gaudio exultabat, pars pro tanti Viri obitu lamentabatur: summa omnes coierunt pace & consensione, qui prius inter se acerbissime dissentiebant, trucidatis paulo antea quatuor plebeiis & septem urbis primariis. Discordiam omnem abolevit incredibilis hæc exultatio, & per beati Bernardini merita instaurata est amicitia & mutua benevolentia; ita ut laudes Deo referrent, qui desolatæ civitati tam fidum contulerat sequestrum & intercessorem.

Solemnes celebrátur exequiæ.

Circumfertur corpus.

Tolluntur urbis dissidia.

XIV. Reportatum inde corpus ad sancti Francisci Ecclesiam, noluerunt terra condere, sed deposuerunt in sacello ad dextram ingredientis prope templi portam, cancellis munito, adhibitis excubitoribus, qui die no-

Inhumatum esse corpus omnes honorificeant.

noctuque custodirent, donec arca ferrea, duodecim instructa seris pararetur. Adventabant ex vicinis oppidis & pagis, omnis generis infirmi, ut sacro propinquantes corpori revalescerent, quod multi impetrarunt. Per illos dies crebro pulsabantur campanæ Civitatis: populus, supra quam dici queat, lætabatur: cerei & faculæ ardebant nocte ac die in æde sancti Francisci, ubi cæleste illud servabatur pignus: urbs tota exultabat. Homines mechanici cessabant ab operibus, agricolæ non colebant agros, sed omnes pariter festos celebrabant dies; atque eum in modum mansit sacrum corpus inhumatum ad dies sex & viginti; non solum nihil male olens, sed suavissimos etiam spirans odores.

Orta contra nobiles seditio mirifice tollitur.

XV. Interim dum sic in lignea arca jaceret corpus insepultum, orta est dissensio magna inter plebem & urbis Senatores. Vulgus in Magistratum, seditione excitata, alios post alios ad quæstionem vi abripuit, eaque furebat insania, ut rationem nullam admitteret, sed lata sententia viros nobiles ac Rectores suos, perinde ac tetros nebulones jusserit occidi. Viri innoxii, veluti fures producuntur e carcere ad supplicii locum, obligantur oculi, in genua demittuntur, & flexis cervicibus carnificis ictum expectant; quando cunctis audientibus personat pueri vox in aere terribiliter clamantis: *Cessate ab effundendo innoxio sanguine: sed ocyus ite ad Francifcanorum templum, affatim illic reperturi, quod tam perniciose expetitis*. Territus populus ob flagitiosum animi sui propositum, rapido cursu contendit ad ædem sancti Francisci: & ecce vident omnes e naribus exanimati corporis sancti Bernardini tanta copia manare sanguinem, ac si e duobus fontibus largissima aqua profflueret. Arca corpus continens tam erat plena sanguine, ut corpus ipsum in illo nataret, sanguisque redundans operimentum arcæ elevaret: vestes, quibus corpus indutum erat, cruentæ essent, sanguisque magis ac magis circumcirca difflueret, donec populus cum ingenti humilitate & devotione veniam & misericordiam tanti peteret facinoris. Ex eo sanguine collegerunt multi in ampullas & vitra, eoque mirabiliter curati sunt morbi diversi. Beatus Joannes Capistranensis annis multis secum deferebat hujus cruoris vasculum, omnesque sanabat languores.

Præcipuæ Italiæ urbes justa persolvunt.

XVI. Diffusa obitus & miraculorum fama per Italiam & Galliam Togatam, omnes sanctum clamabant & invocabant, præsertim urbes illæ, in quibus fuerat concionatus. Omnes pararunt solemnes exequias, concurrente summa exultatione populo & Magistratu, ita ut potius festus dies agi videretur, quam justa funeri persolvi. Primi omnium cœperunt Perusini, magnoque & sumptuoso apparatu per triduum parentarunt, singulis diebus celebrante Episcopo, & vitam sancti Viri pro concione explicante ejus discipulo fratre Paulo Assisiate. Senenses, similes sive majores adhibuerunt honores triduanos in aperto foro, propter immensam populi accurrentis multitudinem. Omnes adfuerunt sacræ Religiones, etiam Cartusiana, alias hujusmodi congressibus insueta. Horum exemplum secuti sunt Florentini, Veneti, Tarvisini, Vicentini, Patavini, Mediolanenses, & populosa quæque oppida, ejus doctrinis aliquando instructa. Neminem, quod legerim, tanto honore & publicis indiciis, statim post obitum prosecutæ sunt integræ Provinciæ, nobiles civitates, regnorum imperia, & omnium ordinum mares & fœminæ, affatim & ubique sanctum acclamantes & opem ejus, tamquam inter Cœlites regnantis, suppliciter implorantes.

Magna miraculorum frequentia.

XVII. Excitavit & fovit omnem hanc opinionem & cultum, ultra vitæ integritatem & doctrinæ virtutem, miraculorum frequentia, quæ eo creverunt numero, ut septem millia in publicas tabulas redegerint Aquilani, re-

fu-

suscitatis tredecim mortuis. Nos aliqua suis locis opportune referemus: nunc dabimus sub compendio, quæ usque ad duodecimum Julii patravit, & Oratoribus a Magistratu Senensi Aquilam, ut hæc investigarent, amandatis, in forma probanti exhibita sunt, atque illi Eugenio quarto detulerunt. Exemplar accepimus ex urbe Senensi, appositis ad singula miracula diebus, & testibus plerisque, quos brevitatis causa duximus omittendos. Suo ordine, quo scripta sunt, absque contextura miraculorum aut materiæ connexione, sincere exhibemus. Præter ea, quæ paulo antea retulimus, Angelellam, Antonelli Barthalinutii de Castro-Franco, Reatinæ diœcesis, filiam, annis tribus paralyticam, morbi gravitate perpetuo cubantem, ad feretrum devectam, repente sanavit. Colam Laurentii de Fossa, urinæ & magni calculi dolore; Merutiam uxorem Matthutii Nannis Aquilanam, nervorum & juncturarum pœna, & a cingulo deorsum emortuam; Christophorum Antonii de Montopulo de Farsa, annis tredecim maleficiis tabescentem, ad omnia ineptum, paralysi aliisque malis liberavit; necnon Sebastianum Sabinensem a pueritia paralyticum & aridum & sinistro latere claudicantem. Cole, Dominici de Rocha de Vocte filio, a nativitate cæco visum; Carutiæ, uxori Francisci Colettæ, ex Castro lacus, diœcesis Spoletinæ, usum brachii sinistri & vigorem lateris, quibus a juventute carebat; Cassandræ Antonii Joannis de Monte Asula, Sabinensi, annorum quinque, tibiarum debilitate claudicanti perfectum gressum donavit. Berardi Jacobi Hetrusci, pueri septennis, obliquum pedem ad terram non pertingentem direxit. Apparentiam, M. Jotti Interamnensis filiam, annis tribus genua tumentia & tibias curvas dolentem; Raynaldum Colæ de Verchiano Fulginatem, sex annis obmutescentem; Andream Andreæ de Torrita prope Rajavum de Sabellis, fœdo oculo, contorto ore, & molestissima micranea laborantem, perfecte sanavit. Lucia Jacobi de Seppa, Ducatus Spoletani, uno claudicans latere, & ad terram dum incedebat, propendens; Narda Dominici Pascalis de Robiano annis quatuordecim utroque latere declinans, instar naviculæ in aqua fluctuantis, rectum liberumque incessum receperunt. Ricca filia Antonii Sabelli, ex Populo, oppido Valvensi, quæ triginta quatuor annis ambulare non poterat, sed serpentis more repebat, asello vecta & feretro adjuncta, innumerabili conspiciente hominum multitudine, cum aliquantulum sibi obdormiscere videretur, quasi ex somno experrecta, recto surgens corpore convaluit. Simile consecuta est beneficium Vanna, Benedicti de Cella filia, ex casu incurvata. Paula Gabrielis Juliani de Tuscanella, annos nata undecim, pede brevi, latere sinistro contracto deformis, perfecte curata est. Ciccus, Blasii Jacobi de sancto Gregorio Aquilanus, puer quinquennis, menses quatuor morbum passus indefinitum, per omnes corporis partes vagantem, integre convaluit. Butia Thomasii de Adria per sesquiannum brachio dolens sinistro, quippe paralytico, exangui & semimortuo; Aloisia Antonii de Petra-sicca prope Castrum Cellarum, dextro latere, tibia & pede obliqua; Antonius Collato Benedicti de Thono, Comitatus Aquilæ, ab humeris ad renes attractus, sedens moleste, difficulter stans, desideratam consecuti sunt salutem. Paulum Ciardi Nepesinum, pedibus & tibiis dolentem, ægre ambulantem; Bartholomæum Jacobi Mediolanensem, regionis Portæ Vercellinæ, latere sinistro deformiter inclinatum, fuste pondus corporis regentem, Aquilam evectum; Andream Antonii de plebe Tarmi, de Camerano, ab inguine deorsum luxatum, sublicis ligneis pedes per terram trahentem, sanos & vegetos reddidit. Dominico Lucæ Basterii, de Podio sancti Jacobi, territorii

Quæ patravit usque ad mensem Julium sequentem.

Florentini, oculi dextri, ex vulnere ante quinquennium læsi, visum restituit. Jacobo Veneto, adolescenti annorum viginti, muto & surdo a nativitate, auditum dedit & loquelam.

XVIII. His miraculis diffusius narratis, ita erat in autographo subscriptum: *Universis & singulis Christifidelibus, Camerarius quinque artium & Universitas civitatis Aquilæ, fidem facimus, & in verbo veritatis attestamur, omnia suprascripta miracula per omnipotentis Dei clementiam facta meritis religiosissimi quondam beati Patris Bernardini, inclytæ civitatis Senarum oriundi, Ordinis Observantiæ Minorum, cujus sacrum corpus hac in urbe & merito colendissimum requiescit, esse clarissima, verissima & manifesta, nullamque dubietatem habere; hujusmodi profecto scimus, tum quia partim nostris oculis subjecerunt, & usque adeo, ut nullatenus decipi potuerimus; tum quia tanta cura tantaque diligentia ex his attestationes accepimus, ut ea certissima & exploratissima censeamus. Plura etiam signa fecit in diesque facit, quæ scribere longum esset. Hæc autem scripta sunt, ut omnes, qui sub vexillo sanctæ Crucis militant, plene credant, denique gloriam Deo, qui tanta clementia ductus, nos cæterosque Ortodoxæ fidei imitatores dignatus fuerit tam immenso veritatis lumine illustrare. In cujus rei testimonium has litteras fieri fecimus, nostrique soliti sigilli impressione muniri. Datum in Camera Aquilana, die* XIX. *mensis Julii, indictione septima,* MCCCCXLIV. *Antonius de Baccano Cancellarius, de supradictorum Dominorum mandato subscripsi.* Triginta ex his miraculis docto quidem carmine celebravit anonymus Poeta, quod sub hoc ipsum tempus dedicavit Joanni Taleacotio Ursino Episcopo Prænestino, Card. Tarentino, Venetiis impressum, anno MDXXII.

Tom. gam. 1180. num. 1. Alia miracula.

XIX. Præter hæc, alia multa hujus temporis prosequitur miracula Maffæus Veggius, nobilis, quod alias dixi, auctor, & Bernardino familiaris, & alius anonymus, cujus opus apud Minoritas Aquilæ asservatur; quæ ne pereant in codice MSS. cujus rarum, aut nullum est exemplar, huc transfero sub compendio. Antonella filia Angeli ex Thiano, oppido Aquilæ, ante annos quinque, claudo sinistro latere nata, a parentibus beati Viri meritis commendata & tumulo applicata, ab omni gressus deformitate liberata est: simile contingit Margaritæ, filiæ Antonii Marini, civis Aquilani, eodem malo affectæ; Catarinæ, filiæ quinquenni Francisci etiam Aquilani, loripedi, seu distortas habenti tibias; Mariotto, filio Michaelis Contis, civis Aretini, a nativitate claudo & spasmatico, sed emisso prius voto, si sanaretur, Institutum sancti Viri se suscepturum. Pascha, filia Pauli, ex Furcella, Aquilæ oppido, annorum circiter septem, cum dies multos gravissimis articulorum doloribus torqueretur, ut nec pedibus aut cruribus ullo modo se movere posset, supra tumulum posita, incolumis evasit. Joannes Dalmatinus, nauta, ex intemperato frigore arefacta dextra tibia, octo jam menses non nisi ligneis adminiculis incedens, Bernardinum invocans, curatus est. Felix Raynaldi filius ex Podio Picentiæ, oppido Aquilæ, a gravissimis doloribus utriusque tibiæ; Jacob filius Joannis ex Carpenico, oppido Spoleti, a molesto & diuturno morbo convaluerunt. Cæcilia, filia Francisci, civis & negotiatoris Spoletani, cum amissis totius corporis viribus, usu omnium membrorum, sola lingua excepta, penitus destituta, annis tredecim lecto decubuisset, infirmo semper & fastidiente stomacho; Angelus bimulus, Thomæ Chrysostomi etiam Spoletani filius, pelle tantum & ossibus constans, hectica febri consumptus; & Martha, uxor olim Mariani, ejusdem urbis, longa infirmitate decumbens, sancti Viri meritis integram salutem sunt consecuti.

Claudos, attractos, luxatos rectificat.

XX. His

XX. His adjungi possunt, Massia, uxor Angeli; Matria conjux Antonii Aquilanorum; Matria altera, filia Antonii Spoletani, foemina religiosa, cum nec tibiis, nec brachiis, nec toto denique corpore se aliqua harum movere posset; Amicus, puer septennis, filius Amici Palleotæ, ex Asserico, oppido Aquilæ, una claudus tibia, brachiis duobus ita luxatus, ut e spatulis evulsa viderentur, urinæ insuper laborans stillicidio; Joannes, filius Micutii, civis Aquilani, spasmum passus in tibia & brachio sinistris; Antonius, puer trium annorum, filius Jannutii, ex sancto Angelo, diœcesis Tudertinæ, ita inferioris partis corporis viribus destitutus, ut nec ambulandi, nec se erigendi haberet facultatem; Ciccus filius Blasii Aquilani, qui ob nimium sinistri genu dolorem, animam aliquando agere videbatur; Antonia Micci Aquilani conjux, gravissimos longo tempore dolores in ambobus brachiis passa, ita ut neque manus capiti posset admovere; Leonora, puella septem annorum, filia Nicolai Joannis, ex castro Vulterrano, habitans Massæ, pedibus & cruribus ex nervorum convulsione dolens vehementer; Magdalena, puella quinquennis, filia Bartholomæi civis Reatini, simili morbo affecta, quadrupedis modo per terram incedens; Francisca, filia Jacobi Danielis, ex Astiano, oppido Senarum, eodem modo summopere debilitata; Apollonius, filius Dominici ex Segiano, etiam Senarum oppido, propter laterum spasma per terram reptans, cum moveri vellet; Matthæus, filius Aloysii Senensis, telo, seu laterum immani dolore miserrime laborans. Hi omnes per invocationem & merita sancti Bernardini mirabiliter salutem sunt consequuti.

XXI. Alios abscessu, apostemate, fistulis laborantes curavit; Matthiam, uxorem Petri Jacobi, civis Aquilani, ab apostemate lateris dextri, ex quo continua scaturigine pus fluebat; Vanuliam conjugem Matthæi Romanelli, civis etiam Aquilani, ab ulcere, quod sub ala sinistra saniem & flatus imi corporis emittebat. Colam, filium Antonii Aquilani, ab ulceribus multis tibiæ sinistræ, noxio humore tumentis, annis tredecim medicinas respuentis; Paulum, puerum decennem, filium Onofrii, ex Ursaria, oppido Cortonæ, ab apostemate sub auricula; Laurentiam, uxorem olim Urbani Senensis, habitantem Bonconventi, a fistula in oculo sinistro; Antonium, filium Gratiosi, civis Reatini, a struma, sub genu sinistrum ad ovi magnitudinem sex annis obdurata; juvenculum quindennem ex Montemilonis oppido Piceni, a cancro mandibulam inferiorem depascente, sanavit. Salomæam, puellam annorum quatuordecim, filiam Thomæ civis Spoletani, ab ulcere gravi & pestilenti in pectore dextro, putrefactis ossibus ex putida materia, extractisque septem fragmentis, alias Medicorum judicio incurabilem, & spasmo sæpissime deficientem, noctu apparens, infirmam tangens & signo Crucis obsignans, magna parentum exultatione, qui summis precibus opem ejus pridie imploraverant, liberavit. Fluxum sanguinis in Ganutia, uxore Joannis Theutonici, Aquilæ habitantis, annis multis extenuatum, & Petrucia, conjuge Pauli Aquilani, annis quindecim passa, restrinxit.

Ab apostemate, ulcere, nocivo tumore, plurosque sanat.

XXII. Plurimos a ventris profluvio, ab herniæ, a tabe, a pleuritide, a doloribus iliacis, ab asthmate, ab hydropisi, præsertim Margaritam, uxorem Petrucii Amati, civis Perusini, adeo ventre tumentem, ut neque baculi adhibito sustentaculo ambulare posset, salvos effecit. Alios a morbo comitiali, inter quos memorabilis videtur Petrus Angelus, filius Petri Senensis, non solum epilepticus, sed & maniacus & cæcus; Richardus Micutius Aquilanus, annis tredecim miserabiliter afflictus; Blasius Petri de Rocca Cuceti, quotidie in terram collisus; Frater Ambrosius Hungarus Minorita,

Alios a variis curat affectionibus.

ter

ter aut quater in mense arreptus; Alios ab angina, & tonsillis, gutturis affectionibus, ex quibus majori periculo laborasse visa est Joanna, uxor Orandi, ex Felicola prope Senas, ad mortem ferme præfocata.

Ab apoplexia. XXIII. Apoplecticos a mortis faucibus eripuit; Nicolaum Fiscaranum Senensem, Tertii Ordinis sancti Francisci, qui sensatione omni amissa, sæpe in terram collidebatur; Antonium filium Blasii Ptolomæi Senensis, latere etiam e dextro emortuum & elinguem; Antoniam, Lucæ filiam, ex Monte-siano oppido Senarum, sequente apoplexiam ingenti totius corporis tremore; Agnetem, filiam Joannis Albanensis, ancillam Antonii Baptistæ civis Aquilani, quæ cum loqui, nec degustare quidquam posset & morti propinqua videretur, a domesticis commendata est sancto Bernardino, & intincta ejus lingua guttula sanguinis ipsius, quem reverenter asservabant, paulatim resumptis viribus, tandem convaluit.

A lepra. XXIV. A lepra; præter alios mundati sunt, Catarina, uxor Antonii Lusignani Senensis; Angelus, filius Michaelis ex Cilisano oppido Senarum; Antonius Camers, sed incola Bitontinus, fœda lepra percussus, & extra urbem factus; Dominicus de Castro-Franco, apud civitatem Consentinam, corpore a mordente lepra exeso. Mulieres abortiri solitas, integra prole, hilares matres fecit: maxime Hieronymam, filiam Jacobi civis Romani, e regione Regulæ, quæ ex abortu ita graviter ægrotabat, ut nusquam se movere valens, lecto semper supina jaceret; Cæciliam, filiam Francisci Spoletani, a dolore stomachi cibum omnem fastidientis, lecto ex summa debilitate decumbentem; & Antoniam, filiam Cechi ex Monte Politiano, oppido Aretino, difficultate respirandi, angusti pectoris vitio male habentem, integra donavit valetudine.

Cæcos facit videre. XXV. Oculis læsos, ut viderent, effecit: Rodulphum Venantii Camertem; Petrum Paulum urbis Theatinæ, & Juvenalis de Monte-leonis filium, ex infirmitate luce privatos; Nicolaum Perusii spiculo in oculo dextro vulneratum; Catarinam, uxorem Nicolai Pilech Pannonii, & Petruciam filiam Amici Leonissæ, Romæ habitantis in Campo Martio; Joannam puellam, filiam Gberii civis Senensis, quibus obductæ erant ungula pupillæ; Elisabeth puellam quadrimulam, filiam Joannis Cassinæ Senensis; Andream, filium Francisci tinctoris, habitantis Senis, diebus quindecim visu omnino privatos; Bartholomæum filium Dominici Montis-Alti ex Berardinga, oppido Senarum, qui parum dextro oculo, sinistro autem nihil, annis duobus de viginti, poterat videre; Benedictam Columnensem, quæ neque quidquam conspicere, neque oculos aperire valebat; Cæciliam puellam septennem, filiam Gerini, ex Vulsinio, oppido urbis veteris, varorum seu quos vocant, morbillorum, multitudine excæcatam.

Surdos audire, mutos loqui. XXVI. Surdos fecit audire & mutos loqui: Fridericam, filiam olim Nannis, civis Aretini, surdastram; Sanctam, uxorem olim Joannis Cloni Reatini; lingua perforata balbutientem; Bartholomæam, infantulam trium annorum, filiam Petri Joannis Turchi Senensis, usque ad illud tempus nullum verbum proferentem. Filius Angeli de Anagnia, provinciæ Campaniæ, a nativitate mutus; Jacobus Venetus; Simon, filius Vanis, ex Plano Castagnani, territorio Senensi; Petrus filius Antonii Vaselli ex Barbarano oppido, districtus Romani, surdi & muti ad tumulum delati, sani & integris sensibus redierunt. Juvenis alter, annis quatuordecim mutus, attactu chordæ sancti Viri, perfectæ loquelæ beneficium obtinuit. Febricitantes convaluerunt; Elisabetha puella septem annorum, filia Dominici Senensis; & Paulus septennis etiam, filius Petri ex Monte nigro oppido Senarum, colliquante febre longo tempore affecti.

XXVII.

XXVII. Morti propinqui, a medicis destituti, insperatæ incolumitati restituti: Joannes juvenis viginti quatuor annorum, filius Colæ Pedoni, ex Mareno, oppido Aretii; & Bernardina, filia Nicolai Porcinarii Equitis & Jurisconsulti, civis Aquilani; & Giloisia uxor Francisci civis Senensis; Ivo Brittanus, in Romana Curia causarum Procurator, gravi infirmitatis incremento, deperdita loquela & deliquium passus, jam mortuus videbatur, & funeralia parabantur: audientes vero domestici plurima, quæ referebantur Bernardini miracula, voverunt quod si per sancti Viri intercessionem valeret, sepulcrum inviseret, donum offerret, & solemne in ejus honorem Missæ sacrificium curaret cantari. Emisso voto, continuo cœpit loqui, resumptis viribus convaluit & promissa complevit. Soror Ducissa pro filio extreme laboranti, elingui & spe omni humana destituto, ferventer oravit, promisitque sancto Bernardino, si incolumem reciperet, ducturam ad ejus sepulcrum, ibique per duos menses relicturam ad corporis custodiam, quam diximus Aquilanos constituisse. Levi sopore correptæ apparuit Vir sanctus, læta promittens. Mox ingressus nuncius dixit, puerum loqui, & bene habere. Retulit illa coram marito & filio, quæ fecit, dixit, vidit, & votum exolvit. Simili uxoris pollicitatione a morte liberatus est Nicolaus Teutonicus, ex urbis Perusinæ mœnibus prolapsus, contusus, confractus, suo sanguine involutus, quem omnes judicabant defunctum. Plerique liberantur a morte.

XXVIII. Spiritus immundos abegit: a Jacoba, uxore Butii de Nursia, annis triginta possessa, mirum in modum cruciata, fremente & se totam discerpente; a Moniali quadam Monasterii sanctæ Agnetis de Monte-leonis, Ordinis sancti Augustini annis undeviginti arrepta; a Paciutia eodem oppido nata, quæ multis repleta spiritibus, altero laterum claudicabat, miserabilesque mugitus & clamores edebat, utroque malo ad sancti Viri tumulum liberata est. Flora de Cassia adeo vexabatur hujusmodi malis geniis, ut quasi amens in obliquum collum & os torqueret, ad sanctum corpus delata, fugatis hostibus, etiam luxatæ dextræ sanitatem reportavit. Genutia uxor Marii Aquilani, quæ annis sex obsessa, corpus quandoque in terram collidebat, capite parietes impetebat, tortuoso flexu humi repebat, & exanguis apparebat, ad sepulcrum e crudelis tortoris potestate erepta est. Liberat a spiritibus immundis.

XXIX. Joannes Antonius Tornanus, quodam vespere in gutture & sinistra scapula mortiferis fuit affectus vulneribus, ita ut nulla ejus vitæ spes relicta videretur, nec ulla pharmaca vel cataplasmata quidquam conferrent: sed ubi humanum non suppetit auxilium, non solet deesse divinum. Miser iste tam immaniter vulneratus, ut ægre spiritum traheret, præ doloribus nocte mortem impendentem expectans, visus est sibi sentire quemdam manu ipsum in latere percutientem, dicentemque: *Non audivisti miser, quam præclara & stupenda Deus miracula perpetret per sancti Bernardini merita? Cur ergo ejus non imploras opem?* Ille hæc verba diligenter auscultans, animum erigens, commendavit se sancto Bernardino, orans ferventer salutem restitui. O mirabilem Deum in Sanctis suis! Audivit pium hominis desiderium & bonæ voluntatis propositum. Dixit enim æger: *si sanus surrexero, sancte Bernardine, visam corpus tuum, & ceream imaginem offeram.* Vix ea dixerat, cum ecce sentit cieri corporis fluxum quemdam tetri & concreti sanguinis, qui ab inflicto manarat vulnere, sanitatem impediens. Attulit fluxus cordi levamentum & robur, cœpitque habere melius. Perstitit in implorando sancto Bernardino, promisitque se profecturum ad sepulcrum in vestibus lineis. Tum vero etiam plus noxii humoris a corpore diffluxit: surrexitque homo confestim sanus, exiguis in corpore relictis cicatricibus vulne- Periculose vulneratus integrã recepit salutem.

neris. Abiit ocyus in lineis vestimentis ad sepulcrum beati viri; obtulitque illic effigiem viri e cera confectam; narravitque populo omni miraculum, quod in se expertus fuerat, laudibus efferens Deum & sanctum Bernardinum.

Moribūdus puer attactu panni integre sanatur.

XXX. Dominus Nicolaus Galiardinus filium habuit Benedictum, annos natum quindecim, valde a peste, febre & aliis exitialibus morbis afflictum: ita ut medici omnem ei vivendi spem præciderent. Allatum est ad eum de panno, quo opertum fuerat sancti Bernardini corpus. Eo ad corpus apposito, fricabat male affecta membra, statimque se in lecto erigens: *Gratias*, inquit, *Deo & sancto Bernardino; liberatus sum a morbis omnibus, & totus recte valeo*. Imposuerunt deinde pannum capiti, moxque arctiori eum complectente somno, obdormivit, cum jam multo tempore nulla potuisset quiete potiri. Medici eo mane advenientes sanum conspiciunt, quem pridie pene mortuum reliquerant.

Mortui resuscitantur. Gregor. in Psal. 4. pœnitent.

XXXI. Postremo majora refero prodigia, manifestiora Dei potentiæ argumenta, mortuos videlicet resuscitatos: *Virtus namque Christi est gloria Resurrectionis; licet enim opera fecerit, quæ nemo alius fecit, & miraculorum signa divinitatis ejus fidem astruant, credendi tamen in eum nulla potentior, aut condecentior via extitit, quam quod a mortuis resurrexerit*. Neque Sanctorum excellentia aliunde efficacius comprobatur, quam quod illorum precibus ad vitam reducantur, qui e vita decesserunt. Tredecim, Bernardini meritis resuscitatos scribunt historiæ auctores; aliquot exscribo. In civitate Aquilæ Amicus puerulus, menses natus octodecim, matrem Buturellam sequutus ad vicinam Mariæ Burgensis domum, præ foribus mansit, & incidit in vas aqua plenum, in terram cubitis tribus demissum. Capite depresso, pedibus sursum versis, ad dimidiam horam præfocatus mansit, priusquam id quisquam persentiret. Domum reditura genitrix filium inclamat, perquirit in angulis, & in vicis; & tamdem a Maria, quam inviserat, reperitur indicio panni supernatantis. Extractum vident atrum, ab aqua tumefactum, exanimem: Matre ejulante, capillos vellente, genas unguibus lacerante, accurrunt vicinæ aliæ, & vicem ejus dolent. Forte inter alios aderat Dominicus Vasanus, tertium sancti Francisci Institutum professus, persuasitque circumstanti populo, ut in honorem Dei & sancti Bernardini pariter orationem Dominicam recitarent, posse, inquiens, Deum sancti Bernardini precibus flexum, puero vitam restituere: & prece completa puer cœpit oscitare, ejectaque aqua per meatus, sanus & incolumis surrexit.

XXXII. Obierat Benedictus infans, Corradini Fabrianensis filius; mater plorans ægre sentiebat filium, etsi defunctum efferri: rogavit virum, ut pari consensu sancto Bernardino commendarent, & promitterent, si ad vitam rediret, Aquilam ducturos, ut præsens veneraretur beneficii auctorem. Cui maritus: *fac quod tibi magis placet, mihi penitus interiit*, abiitque funus curaturus. Regressus invenit infantulum matris ubera sugentem: voverat enim per annum in habitu sancti Francisci incessurum, & ad sancti Viri sepulturam gratias redditurum. Haud dissimili emisso voto a parentibus Antonii Martini de Ceporanica, pueri quadriennis, huic vitæ restitutus est.

XXXIII. Joannes & Margarita conjuges Basileenses Aquilam profecti, commorabantur in Xenodochio sancti Ludovici, ubi fœmina periculoso correpta puerperio, post dolores multos ferme exanimis cœpit edere fœtum ordine inverso. Prodierunt pedes dumtaxat, reliquo hærente corpore, brachiolis transversis. Obstetrices omnem navabant operam, ut mitiori matris cruciatu partus absolveretur, & demum aliquot intervallis sanctum Bernardinum invocantes, ut saltem genitricem servaret incolumem, fœtum mor-

mortuum eduxerunt. Rursum divinæ fidentes potentiæ, scientes non esse abbreviatam manum ejus, reliquas, quæ adstabant, fœminas hortabantur, ut Divum deprecarentur, quatenus impetraret infantulo vitam & gratiam baptismalem. Orabant omnes cum gemitibus & lacrymis, cœpitque puer incalescere & moveri, & aqua salutari intinctus amplius recuperare spiritum ocellosque aperire. In dies vegetior incolumis evasit & in virum excrevit. Aliud ferme simile accidit in oppido Castillionis, Comitatus Aquilani, emisso voto a patre de Bernardini nomine imponendo, & habitu sancti Francisci per annum deferendo. Sæpe opitulatus est Vir sanctus in partu laborantibus ipsumque invocantibus, aut ex reliquiis quidpiam apud se habentibus.

XXXIV. In civitate Regali, Gentilesca, trium annorum puella, rupto aggere, ab aquis, quæ per fossas urbem circumdabant, arrepta & per rupes agitata, in foveam decidit, ubi præfocata sub fimo & cœno desuper irruente sepulta est. Tamdem extracta & ad matrem delata, post invocatum magna fide sanctum Bernardinum, revixit. Antonius Mei Sublacensis, puer tredecim annorum, simili infortunio abreptus, flumine rapido cursu decurrente prope Ecclesiam Sublaci, magnoque deportatus spatio in loca collisus est saxosa. Absque vita & spiritu extracto applicuerunt quidam Minoritæ panniculum intinctum sanguine, quem sanctus Bernardinus, uti diximus, ex naribus emisit, pollicentes, ad vitam si restitueretur, se Aquilam ducturos. Statim puer convaluit, tamquam si a somno excitaretur.

XXXV. Augustinus Interamnensis dolens unicum infantulum septimo a nativitate die expirasse, cubiculum ingressus, cœpit sancti Bernardini opem implorare & promittere, si incolumis restituatur, se ad ejus tumulum pulchram imaginem appensurum. Suavi correptus sopore vidit astantem Bernardinum, filium suum manu tenentem & dicentem: *Tolle tibi filium incolumem*. Expergefactus dum hæc narrat lacrymanti uxori, filius oscitare cœpit, & bene habere.

XXXVI. Matthia filia Jacobi de castro Ripæ Theatinæ in flumine Alentino demersa, a patre diligentissime perquisita, tamdem miraculoso indicio inventa est exanimis. Accurrentes quam plurimi mares & feminæ vicem dolebant patris, & collacrymantes magnis vocibus Bernardinum invocabant. Exauditi sunt confestim, spiritu puellæ in pristinam sedem redeunte. Carinus puer Aquilanus, annorum decem, triticum tulerat ad molendinum. Abiturus fortuito rotam calcavit pede, ab eaque circumductus decidit in undas: in ipso casu Bernardinum invocavit haud inaniter, nam etsi mortuus eductus sit ex aquis, sancti Viri meritis revixit.

XXXVII. His adjungi potest simile conservatæ, si non restitutæ vitæ prodigium. In Monasterio sancti Hieronymi urbis Senensis, Soror quædam Tertii Ordinis sancti Francisci decidit in puteum altum cubitos quadraginta, atque interdum capite, nonnumquam pedibus eminebat. Inter cadendum memor illustrium miraculorum sancti Bernardini, ingeminatis vocibus invocabat. Venientibus quibusdam ad hauriendam aquam apprehendit funem, & prodiit veste sicca, corpore illæso.

XXXVIII. Omnia hæc miracula, ex multis auctoribus collecta, hic adscribere & in suas classes redigere placuit, non quod omnia statim ab obitu patrarit, sed ne variis partitionibus distincta, ingratum esset lectori singula investigiare. Magnis iisque crebris prodigiis mirum in modum sanctitatis crevit opinio, & pervenit ad omnes gentes felicissimi transitus notitia. Joannes Capistranus discipulus, in Sicilia Nuncii Apostolici fungebatur officio, au- *Joan. Capistranus statim agit de ejus canonizatione.*

audiensque magistrum obiisse, magnis itineribus Aquilam contendit, acturus statim de canonizando homine, quem ultra commune hominum genus virtute & sanctitate noverat conspicuum. Id Deo placere manifeste novit signo cœlesti stellæ fulgentissimæ, per omnia similis alteri, quam ipsi Bernardino ea in urbe diximus apparuisse. Ipsum produco testem sive historiæ scriptorem. Verba ipsius sunt: *Nec parvipendendum esse considero, quod cum felicem sancti Bernardini obitum, in insula Siciliæ tunc existens ex mandato sanctæ memoriæ Eugenii Papæ IV. sensissem, ad Aquilanam civitatem pergens festinanter, ut tanti viri signis magnificis coruscantis, diligentia quanta possem, canonizationem bene merito procurarem; pari modo in platea, & campo Ecclesiæ, & Monasterii sancti Francisci, astante etiam multitudine populorum, hora quasi eadem, videlicet inter tertiam & sextam, ibidem apparuit stella præfulgida: in quam aspicientes qui aderant, cum admiratione alter alterum excitabat, nec tamen eam tunc ego ipse, qui indignus thalamo præsidens, etiam de beata Virgine prædicabam, stellarum differentiam & varietatem considerans, cum non haberem etiam de apparitione dictæ stellæ notitiam per relationem fide dignam, de commotione astantium admiratus, quid intra se quærerent perscrutabar, cum stellam supra caput aspicere non valerem; tunc mihi indicaverunt apparentiam ejusdem stellæ, quæ super caput sancti Bernardini coruscaverat, ibidem evidentissime declaratam. Cumque caput erexissem, eamdem stellam limpidissime conspexi, Deo gratias agens & Virgini benedictæ, sperans & confidens ex divina bonitate & Virginis benedictæ præsidiis, me felicem successum & lætum effectum in canonizatione sancti Dei viri infallibiliter obtenturum. Itaque factum est, Domino disponente, ut mane sequenti ex Aquila ad sanctam Romanam Ecclesiam gressus dirigens, præfatam stellam tamquam ducem itineris & comitem plures in itinere non ego solus aspexerim, sed quamplures socii, qui mecum erant, inter quos frater Matthæus de Rhegio de Calabria, frater Philippus, frater Joannes Teutonicus de Austria & plures alii.* Quid vero egerit & quam sedulo laborarit Capistranus pro hujus sancti Viri canonizatione, annis sequentibus referemus.

Tom. 10. anno 1455. n. 6. *Capistr. in vita S. Bernardini.* Stellæ signo excitatur.

De effigie S. Bernardini.

XXXIX. Addam tamdem pro coronide, aliquid de illius effigie. Pingi solet macer & senex, quia in senectute bona mira corporis maceratione vires attenuarit. In dextra habet sacratissimum nomen Jesu, in tabella expressum, cinctum coronatumque vibrantibus Solis radiis, quale deauratum a concionibus auditorio solebat adorandum exponere. Adscribitur aliquando illud Joannis: *Pater manifestavi nomen tuum hominibus.* Cujus ratio est, quod mortuus sit pridie Dominicæ Ascensionis, cum in Vesperis, uti diximus, illa verba præcinerentur cantico Virgineo. Tres Episcopales mitræ ad pedes ponuntur, contemptum indicantes totidem Episcopatuum nobilium, præter alios sibi oblatorum, videlicet Senensis, Ferrariensis & Mediolanensis. Alii adjungunt stellam capiti superpositam, propter eam quæ apparuit fulgentissima, dum Aquilæ concionaretur, quam beatus Joannes Capistranus interpretatur fuisse Divam Virginem Mariam, cujus virtutes tunc magnopere extollebat. Joannes Molanus scribit aliquos affirmare, Romæ supra caput ejus concionantis, nomen Jesu in Sole positum conspectum fuisse, ut ritus ille comprobaretur, quo solebat a concione nomen Jesu in tabula pictum populis ostendere, quod nonnulli, uti narravimus, calumniati sunt immerenter.

Molan. lib. 3. de Imaginib. c. 18. *Tom. 10. anno 1427. num. 2. & seqq.*

XL. Eugenius Pontifex laudabilissimo studio, animarum sitiens salutem, post unionem Græcorum, Armenorum & Jacobitarum, in Concilio Floren-

rentino, & Syrorum ab Antonio Trojano conductorum, in Concilio Lateranensi hoc anno admissorum, & post reductionem aliorum populorum ad sincerum Catholicæ fidei cultum, ut ipse præloquitur in Diplomate statim a nobis producendo, etiam hoc anno ad partes Septentrionales, Moldaviæ, Valachiæ, Bulgariæ, Rasciæ, aliorumque regnorum misit fratrem Fabianum de Bachia Vicarium, aliosque Fratres Vicariæ Bosnæ, qui populos multos Sarracenorum incursibus, hæreticorumque libere grassantium erroribus, a tramite recto fidei declinantes, ad veritatis Catholicæ semitas reducerent: ipsumque Fabianum, & in Vicariatu successores instituit perpetuos Inquisitores in prædictis regnis, necnon in partibus Sclavoniæ & in Scythia, Moldavia, Buda, Zegedino, in septem Sedilibus, & foro Siculorum (gens est in ea Daciæ parte, quæ Transilvania appellatur, per septem castra divisa; quæ supererat ex reliquiis Hunnorum in bello illo celeberrimo Sicambrico, & Pannoniam ingressa, relicto minus grato nomine Hunnorum, se ex Siculis denominavit) aliisque locis suos & Sedis Apostolicæ Commissarios. Institutionis produco instrumenta, sub exordium anni sequentis conscripta.

Fabianus de Bachia Inquisitor in partibus Septentrionalibus, & futuri Vicarii Bosnæ.

Carissimis in Christo Filiis, Regibus, & carissimis in Christo filiabus Reginis, ac venerabilibus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, necnon dilectis filiis Abbatibus, & aliis Ecclesiasticis Prælatis, ac personis, & Vayvodis, Principibus, Baronibus, Nobilibus, Militibus, Civitatum communitatibus, ac Terrarum, Castrorum, Oppidorum, Villarum aliorumque locorum Universitatibus, eorum civibus, incolis & habitatoribus universis Moldaviæ, Valachiæ, Bulgariæ & Rasciæ aliorumque regnorum & partium ubilibet consistentium, ad quos præsentes litteræ seu eorum transumpta pervenerint, Salutem.

XLI. *INter desiderabilia cordis nostri illud intentii desiderii affectanter, ut vinea Domini Sabaoth, ad cujus curam & custodiam sumus, licet immeriti, constituti, debitum reddat suis temporibus fructum, libenter ejus culturæ intendimus, & ad eam vigiles ac fideles operarios transmittimus, per quorum sollicitudinem diligentem, & diligentiam sollicitam, vinea ipsa ab omni immunda sorde purgata, in conspectu Regis æterni se gaudeat devictis hostibus triumphasse. Ineffabilis siquidem divinæ Majestatis clementia efficere dignata est, ut nostris temporibus Græci, Armeni & Jacobini a ritu Romanæ Ecclesiæ dissidentes, iteratis disputationibus per gravissimos in Theologia Magistros, & tam divini quam humani Juris Doctores hinc inde editis, nobis in Ferrariensi & Florentino Oecumenico Concilio præsidentibus, nobiscum & cum ipsa Ecclesia in eadem divinæ veritatis sententia unirentur, ac doctrinam sanctorum Patrum, necnon Evangelicam veritatem, quam semper sancta Romana Ecclesia tenuit, docuit & prædicavit, ac tenet, docet ac prædicat, debita cum reverentsa acceptarent: quorum exemplo provocati nonnulli alii Orientales populi, postquam ad almam Urbem rediviimus, Spiritus sancti lumine illustrati, hujusmodi salutarem & veram sanctæ Ecclesiæ doctrinam, ejusque sancta dogmata præcipuis devotione & reverentia complexi fuere. Est quippe ineffabilis hæc Dei Omnipotentis misericordia, quæ nullo modo explicari potest; hæc nimirum misericordia, qua, mensura penitus carente, effectum est, ut Græcorum natio, quæ sub atrocissimo Turcorum jugo & immani eorum tyrannide languebat, & jam prope extincta fuerat, per terrestrem, cui venerabilis frater n ster Julianus Episcopus Tusculanensis, & maritimum, fidelium exercitus, cui dilectus filius noster*

Ex lib. 24. Bullarum fol. 4.

Franciscus tituli sancti Clementis Presbyter Cardinalis S. R. E. Vice-cancellarius, Apostolicæ Sedis Legati præsunt, fere liberata esse dignoscitur; inducti pariter ac confisi, & sperantes quod, illa uberiorem dextræ suæ clementiam porrigente, quælibet errantes oves ad unum ovile reducantur. Attendentes quoque quod dilecti filii, Fabianus de Bachia Vicarius & Fratres Vicariæ Bosnæ nuncupati, Ordinis Fratrum Minorum regularis Observantiæ, qui in partibus præsertim Septentrionalibus honorem Dei & propagationem Christiani nominis diligenter ac fideliter prosequentes, pro Orthodoxæ fidei, necnon divini cultus & religionis augmento, plurimos labores & studia fructuosa impendere poterunt, ac libenti animo impendent; ipsos Fabianum ac illius successores, qui pro tempore erunt, Vicariæ Vicarios, in Hungariæ, Bosnæ, Moldaviæ, Valachiæ, Bulgariæ, Rasciæ, necnon Sclavoniæ, ac omnibus & singulis regnis seu partibus, ad quæ seu quas Vicaria Bosnæ hujusmodi se extendere dignoscitur, Inquisitorem & Inquisitores hæreticæ pravitatis perpetuo fecimus & etiam deputavimus. Et ut facilius populos illarum partium ad divini nominis cognitionem, ac sanctæ Ecclesiæ unitatem reducere, & errantes ab erroribus revocare possent, quam plurimas diversas eis gratias, concessiones, facultates & induita, præsertim divinum cultum & animarum salutem concernentia, concessimus per diversas nostras litteras, prout in illis, quarum tenores de verbo ad verbum præsentibus haberi volumus pro expressis, plenius continetur. Cupientes igitur, ut Fabianus & alii Vicarii ac Fratres prædicti pro tempore existentes, quibus etiam tenore præsentium injungimus, ut sanctissimam Græcorum, Armenorum, Jacobinorum & aliorum populorum cum Romana Ecclesia unionem hujusmodi, in regnis seu partibus prædictis publice nuncient & prædicent, ac quoscumque non recte de fide sentientes, seu alios diversis erroribus inquinatos ad hujusmodi unionis susceptionem verbo & exemplo, prout illis Spiritus sanctus suggesserit, exhortentur in Domino & requirant, ut abjectis penitus erroribus, prædictæ Ecclesiæ doctrinam & sanctorum Patrum dogmata, præcipua devotione & reverentia suscipiant, ac per mandatorum D. N. Jesu Christi semitam incedant, ut tandem æternam beatitudinem, Dei misericordia consequantur, Inquisitionis officium & alia per nos eis injuncta hujusmodi facilius exequantur; Vos universos & singulos prædictos obsecramus in Domino, ac per aspersionem Sanguinis D. N. Jesu Christi exhortamur, vobisque in remissionem peccaminum injungimus, ut Fabiano, Vicariis & Fratribus prædictis pro tempore, in præmissorum executione, quoties pro illorum parte fueritis requisiti, assistentes, opportuna eis auxilia, consilia & favores impendatis, nec permittatis ipsos vel eorum aliquos, per quoscumque seculares vel Ecclesiasticos, fideles aut infideles, cujuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, directe vel indirecte, quovis quæsito colore, super executione hujusmodi impediri, molestari seu perturbari; impeditores, molestatores seu perturbatores quoslibet, vos carissimi in Christo filii Reges, & carissimæ in Christo filiæ Reginæ, Vayvode, Principes &c. & aliæ seculares personæ per privationis bonorum temporalium & coercitionis personarum; necnon vos venerabiles fratres nostri Archiepiscopi, Episcopi & dilecti filii Ecclesiasticæ personæ prædictæ, quoties opus fuerit, aggravando & reaggravando, per censuram Ecclesiasticam, & alia Juris remedia, appellatione postposita, compescentes, invocata ad hoc &c. Nos enim pro efficaciori & faciliori præmissorum executione, Fabiano, Vicariis & Fratribus prædictis, vos & quemlibet vestrum, si per eos requisiti, ipsis, ut prædictum est, assistere recusaveritis vel neglexeritis, seu aliquis vestrum recusaverit vel neglexerit, ad id per censuram Ecclesiasti-

Eticum & alia Juris remedia, etiam cum simili invocatione brachii secularis, appellatione remota, compescendi, necnon in præmissis & circa ea quæcumque necessaria, seu quomodolibet opportuna faciendi & exequendi, plenam & liberam, tenore præsentium, concedimus facultatem. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. illis præsertim, quibus cavetur, ne quis extra suam civitatem vel diœcesim &c. ceterisque contrariis quibuscumque.. Aut si aliquibus communiter vel divisim &c. quod interdici, suspendi &c. Et insuper ut vos aliique Christifideles prædicti ipsi Fabiano, Vicariis & Fratribus prædictis, in executione præmissorum, eo promptius assistatis & assistant, eis auxilium, consilium vel favorem pro viribus subministrantes, ut prædicitur, quo ex hoc dono cælestis gratiæ vos conspexeritis & se conspexerint esse refectos; vobis omnibus & singulis, aliisque personis utriusque sexus, vere contritis & confessis, de Omnipotentis Dei misericordia, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum, ejus auctoritate confisi, trecentos dies de injunctis eis pœnitentiis misericorditer relaxamus per præsentes, ipsis præsentibus perpetuo valituris. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLIV. XIV. *Kal. Martii Pontificatus anno* XIV..

Ad perpetuam rei memoriam..

XLII. *SUper gregem Dominicum, nostræ curæ, divina providentia, commissum, sedulo vigilantes, illis potissime, juxta pastoralis officii debitum occurrere volumus, per quæ grex ipse scandalizatur a fide, sine qua nemo proficit ad salutem, eaque de medio tollere & illorum fluxum pestiferum restringere, ne virus insanabile ac perpetuum inferant nocumentum. Cum itaque, sicut ad nostrum, non sine displicentia grandi, pervenit auditum, quod ad præsens in regno Moldaviæ, hæreticæ pravitatis, & præsertim cujusdam sectæ abominabilis Hussitarum nuncupatæ, satore malorum operum id procurante, numerosa personarum multitudo consistat, quæ non modo regnicolarum, verum etiam ab ipso regno distantium, & præcipue non paucorum regni Hungariæ incolarum animas sui perversi dogmatis veneno pestifero infecerunt ac in dies per amplius inficere omni studio satagant & conentur, timeaturque, nisi quantocius eorum perniciosis ausibus opportune providebitur, etiam ad ceteras fidelium partes transeuntes, ac mortiferum venenum suæ erroneæ doctrinæ effundentes, quamplurimos inficiant, in ipsorum & plurimorum aliorum evidens animarum periculum, dispendium quoque perniciosissimum & exemplum. Nos igitur super his, quantum nobis ex alto permittitur, totis providere viribus intenti, & firmam super eo, quod hactenus dilecti filii, Ordinis Minorum professores,* de Observantia *nuncupati, & præcipue Vicariæ Bosnæ, qui, ut celebris & publica fama insinuat, se murum facientes pro domo Domini & Orthodoxæ propagatione fidei, ad confundendas eliminandasque hujusmodi hæresum superstitiones, opem & operam efficaces solertius adhibere, quantum in eis fuit, studuerunt & student, prout tantæ rei necessitas exigit, in convincendis eliminandisque dictis erroribus, suas impertiri partes debeant, fiduciam in Domino, ut congruit, acceptantes; motu proprio, non ad dilectorum filiorum Fabiani de Buchia Vicarii & Fratrum dicti Vicariatus, vel alicujus pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione & ex certa scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, prædictum Fabianum, quem, sicut fide dignorum testimoniis accepimus, religionis & fidei sinceritate ac maturitate morum, necnon litterarum scientia aliarumque virtutum donis, earum largitor Dominus insignivit, & illius successores, qui pro tempore erunt,* Ex arch. Vatic. superio. lib. 19. Bullar. fol. 281.

præ-

prædictæ Vicariæ Vicarios, in Hungariæ & Bosnæ prædictis, ac Moldaviæ, Valachiæ, Bulgariæ, Rasciæ, necnon Sclavoniæ, ac omnibus & singulis aliis regnis seu partibus, ad quæ seu quas Vicaria hujusmodi se extendere dignoscitur, Inquisitorem & Inquisitores hæreticæ pravitatis perpetuo facimus, constituimus & etiam deputamus: eis per Apostolica scripta mandantes, & in remissionem peccaminum suorum injungentes, quatenus hujusmodi officium Inquisitionis, per Nos ipsorum impositum humeris, omnibus odio, timore, favore pariter & amore postpositis, sic fideliter & sollicite eorum quisque exequatur, ut per ipsorum sollicitudinis operam, zizaniis perversi germinis e medio tritici extirpatis, hæreticæ scilicet pravitatis venenosis dogmatibus propulsatis, in regnis seu partibus prædictis fidei sinceritas vigeat, divinus cultus augeatur, & populus Christianus in Dei cognitione ac suæ salutis acquisitione non decrescat; ipsique Fabianus & Vicarii Domino virtutum placidi, nobisque & dictæ Sedi, necnon successoribus nostris Romanis Pontificibus reddantur, gratiose processuri in hujusmodi inquisitionis negotio tam secundam Indulgentias & privilegia Inquisitoribus pravitatis ejusdem a prædicta Sede deputatis, seu officia Inquisitionis hujusmodi ab eadem Sede habentibus concessa, quam etiam secundum Canonicas sanctiones. Verum ne ex Inquisitionis officio hujusmodi, pacis æmulo procurante, inter Diœcesanos Ordinariosque locorum ex una, & Fabianum ac Vicarios prædictos ex altera partibus, dissensiones & scandala suscitentur, volumus & motu, deliberatione, scientia ac auctoritate prædictis decernimus, quod in prædicto Inquisitionis officio juris ordo, de hujusmodi Inquisitione conditi, per Fabianum & Vicarios prædictos perpetuo observetur. Ita tamen, quod si Diœcesani & Ordinarii, vel vacantibus sedibus, Capitula seu Collegia aliqua se de ipso officio intromittere nollent, vel negligenter quomodolibet se haberent, seu ubi Catholicorum Episcoporum copia pro tempore non erit aut haberi non poterit, ad hujusmodi officium exequendum dicti Fabianus & Vicarii pro tempore officium prædictum per se ipsos libere valeant exercere. Et insuper Fabiano & Vicariis pro tempore prædictis etiam contra notorios incantatores & notorias incantatrices, & in regno Moldaviæ, Episcopis aliisque Ordinariis locorum irrequisitis, auctoritate nostra officium Inquisitionis hujusmodi exercendi, necnon in omnibus & singulis regnis ac partibus, ad quæ seu ad quas Vicaria hujusmodi se extendet, antedictis, quotiescumque sibi opportunum videbitur, perpetuo eorum nomine, unum vel duos aut tres, seu tot quot pro hujusmodi officii necessitate opportuni videbuntur, idoneos Fratres, de consilio tamen aliquorum discretorum Fratrum Ordinis & Vicariæ prædictarum, qui eisdem & prorsus similibus auctoritate & potestate fungantur, substituendi, sicque substitutos ad ipsorum nutum revocandi, plenam & liberam, tenore præsentium licentiam concedimus pariter & facultatem. Ita tamen, quod tam Fabianus & Vicarii, quam substituti pro tempore prædicti, de iis, quæ in hujusmodi Inquisitionis officio secularia concernunt judicia, se intromittere aut eis quoquomodo immiscere nullatenus præsumant. Præterea universos & singulos carissimos in Christo filios nostros Reges, ac venerabiles Fratres nostros Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Principes, Duces, Comites Palatinos, Vayvodas, Barones, Milites, Nobiles, Communitates & ceteros quoscumque Christifideles, Ecclesiasticos & seculares in prædictis regnis seu partibus & alibi ubilibet commorantes, cujuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, obsecramus in Domino & per aspersionem Sanguinis Domini nostri Jesu Christi exhortamur, eisque in remissionem peccatorum suorum injungimus, quatenus dum pro parte Fabia-

Facultas alios substituendi Inquisitores.

biani, Vicariorum & substitutorum prædictorum vel alicujus eorum parte fuerint requisiti, ipsis in exercendo Inquisitionis officio hujusmodi assistentes, eis auxilium & favorem præstent opportuna.... vel per se vel per alium seu alios, sub excommunicationis pœna (quam secus facientes ipso facto incurrere volumus, & a qua nonnisi in mortis articulo constituti, per alium quam per Romanum Pontificem, aut Fabianum vel Vicarios & substitutos prædictos, vel eorum aliquem absolvi nequeant) dictos Fabianum, Vicarios & substitutos prædictos, vel eorum aliquem seu aliquos, quominus officium hujusmodi libere exercere possint & exerceant, per se vel alium seu alios, directe vel indirecte, quovis quæsito colore, molestare, perturbare aut quomodolibet impedire præsumant. Nos enim, qui dudum voluimus, quod litteræ non expedirentur super indulgentiis ad instar, nisi specificarentur, ut Reges, Archiepiscopi, Episcopi, Principes, Duces, Comites Palatini, Vayvodæ, Barones, Milites, Nobiles, Communitates ac ceteri Christifideles, qui Fabiano, Vicariis & substituendis prædictis in exercendo Inquisitionis officio hujusmodi eo promptius auxilium, consilium & favorem præstent, quo se ex hoc dono cælestis gratiæ refectos fore conspexerint, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui auxilium vel favorem ipsis Fabiano, Vicariis & substituendis pro tempore, in hujusmodi exercendo officio præstiterint, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus, quod illas & prorsus similes peccatorum suorum remissionem & relaxationem & Indulgentias consequantur, quæ alias in subsidium seu defensionem Terræ sanctæ, auxilium, consilium & favorem præstantibus, hactenus per Sedem Apostolicam concessæ fuerunt. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon voluntate prædicta, ac statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento &c. Ceterum, quia difficile foret hujusmodi nostras litteras ad singula loca deferre, volumus & eadem auctoritate decernimus, quod ipsarum transumpto manu publica &c. plena fides &c. adhibeatur &c. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. X. *Kal. Februarii, Pontificatus anno* XIV.

Dilectis filiis Vicario & Fratribus Vicariæ Bosnæ nuncupatis, Ordinis Minorum præsentibus & futuris, salutem.

XLIII. S*Acræ religionis, sub qua mundanis abjectis illecebris &c. Attendentes igitur, quod vos, qui in partibus præsertim Septentrionalibus, honorem & propagationem Christiani nominis diligenter ac fideliter prosecuti estis & in dies prosequimini, etiam in Scythiæ, in quibus Paganorum multitudo consistit, ad quas partes suffulti auctoritate Apostolica, pro lucrifaciendo Christo animas, & innumerabiles populos sanctæ Matris Ecclesiæ gremio uniendos, dum tempus extiterit opportunum, sicut accepimus, omni postposito timore, libenter intenditis seu aliqui vestrum intendunt proficisci, & in Moldaviæ, in quibus tam a longis, pestiferum virus schismatis, quod adhuc nonnullos illarum partium populos, qui ad Romanæ Ecclesiæ unitatem nuper redierunt, inficere non desinit, quam a paucis temporibus citra, hæreticæ pravitatis, & potissime Hussitarum lethifera pestis, in maximum Christianæ fidei detrimentum, quam plura germinarunt perversa germina, quæ dietim, nisi desuper opportune provideatur, abundantius succrescent, ac in septem sedilibus Siculorum partibus, in quibus, licet hæretica pestis hujusmodi notorie non appareat, propter tamen Ecclesiasticarum personarum curæ animarum intendere debentium paucitatem, necnon Diœcesani* Ibid. fol. 285.

ni-

nimiam distantiam ab eisdem, populi quasi doctrinæ Christianæ fidei, cum ibidem admodum pauci vel quasi nulli sint, qui illis verbum dominicum annuncient, in dies magis redduntur ignari, pro fidei hujusmodi, necnon divini cultus & religionis augmento, plurimos labores & studia fructuosa impendere poteritis, & libenti animo impendetis; ut eo ferventius ipsis laboribus & studiis insistere valeatis, quo vos Apostolicis favoribus & gratiis amplioribus per nos & Sedem prædictam, noveritis circumfultos, ac inhærentes nonnullis gratiis & indultis per nos quondam Dionysio de Wilat, vestri Ordinis professori, in dictis Scytiæ, Moldaviæ & septem sedilibus Siculorum, inibi Commissario nostro, & ab eo pro tempore substitutis dudum concessis: Motu proprio, non ad vestram vel alicujus pro vobis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam; sed de nostra mera deliberatione, ex certa scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, omnia & singula in eisdem Scythiæ, Moldaviæ & septem sedilibus Siculorum partibus existentia & quæ in posteram erunt, necnon Budæ & posthac Zegedini, atque fori Siculorum, & ubilibet consistentia, quæ venerabilis frater noster Julianus Episcopus Tusculanensis in certis partibus dictæ Sedis Legatus, vobis jam assignavit, & in posterum forsan assignabit alia, Conventus, domos & loca dicti Ordinis quæcumque, quotcumque & qualiacumque sint, cum omnibus personis, privilegiis, gratiis, indultis, juribus & pertinentiis suis, prædictæ Vicariæ in perpetuum subjicimus, unimus & incorporamus; ita quod sint subjecta, unita & incorporata, ac in eis pro tempore degentes Fratres omnibus & singulis exemptionibus, immunitatibus, privilegiis, indulgentiis, gratiis & indultis in specie seu genere, per nos vel Sedem prædictam aliis domibus & locis dictæ Vicariæ, ipsorumque Fratribus hactenus quomodolibet concessis, seu in posterum concedendis, utantur & gaudeant, ac uti & gaudere possint: Necnon dilectum filium Fabianum de Bachia, ac omnes alios & singulos Vicarios dictæ Vicariæ, qui pro tempore erunt, & ab eis pro tempore substitutos, tam in subjectis, unitis & incorporatis prædictis, quam aliis Conventibus, domibus & locis prædictæ Vicariæ, nostros & successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium, qui pro tempore erunt, ac Sedis prædictæ Commissarios facimus, constituimus & etiam deputamus; ipsisque Fabiano, Vicariis & substitutis, quod nostro & successorum nostrorum ac Sedis prædictæ nominibus, in omnibus & singulis subjectis, unitis & incorporatis, ac aliis Conventibus, domibus & locis Vicariæ prædictis, eorumque personis illas prorsus & similes ac easdem in omnibus, tam gratiam quam justitiam concernentibus, & aliis quibuscumque, omnimodam jurisdictionem, potestatem & facultatem habeant & exercere possint, quas Generalis Minister dicti Ordinis pro tempore existens in illis habet, &, si in dictis partibus præsens foret, habere & exercere posset: Præterea quod Fabianus seu Vicarius pro tempore & substituti prædicti, ac omnes & singuli Fratres in ipsis Scythiæ, Moldaviæ & septem sedilibus Siculorum partibus pro tempore commorantes, omnium & singulorum fidelium, & si ad Christianam fidem converti voluerint, ac conversi & baptizati fuerint, infidelium ad eos pro tempore undecumque confluentium, confessiones audire, & pro commissis ab eis, etiam quantumcumque gravibus & enormibus criminibus & delictis, etiamsi Simoniæ, vel alias talia fuerint, propter quæ Sedes Apostolica sit merito consulenda, debitam absolutionem impendere & pœnitentiam injungere salutarem: Necnon illos a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, tam a Jure, quam ab homine latis, & promulgatis, etiam dictæ Sedi reser-

va-

Dionys. de Wilat Commissarius Apostolicus.

Fabianus de Bachia & Vicarii futuri Bosnæ Vicariæ instituuntur Commissarii Apostolici.

*vatis casibus, in forma Ecclesiæ consueta, injunctis sibi &c. pœnitentia salutari & aliis quæ de Jure fuerint injungenda, absolvere; & cum eis super quibuscumque irregularitatibus, homicidii voluntarii, bigamiæ & mutilationis membrorum casibus dumtaxat exceptis, dispensare, omnemque ab ipsis inhabilitatis & infamiæ maculas &c. penitus abolere; ac illis Eucharistiæ, Baptismatis, Chrismatis seu Confirmationis, Extremæ-unctionis, aliaque Ecclesiastica Sacramenta ministrare; apostatas a fide, seu religione ad pœnitentiam salutarem, & habitum suæ Religionis, necnon omnia alia jura parochialia eis ministrare, regere & exercere; capellas quoque, altaria, necnon calices & paramenta Ecclesiastica, oleum sanctum & chrisma conficere * & benedicere, ac reconciliandas Ecclesias & reconcilianda cœmeteria reconciliare; de matrimonialibus & aliis spiritualibus caussis cognoscere, illasque decidere, & in eis illam prorsus jurisdictionem habere & exercere, quam Diœcesanus Episcopus, si ibidem esset, haberet & exercere posset; cum schismaticis quoque, hæreticis, excommunicatis, seu interdictis quibuscumque, quantumcumque notoriis, nisi Fabianus & Vicarius pro tempore, aut substituti prædicti eos vitari mandaverint, in quibuscumque eorum negotiis, etiam in divinis officiis & extra, dum tamen in crimine non participent, participare: Et insuper, ut vestrorum bonorum operum fructus valeant amplius propagari, quod Fabianus & Vicarius pro tempore, ac substituti prædicti non modo in dictis Scythiæ, Moldaviæ & septem sedilibus Siculorum partibus, quæ Vicariæ prædictæ subjecimus, annexuimus & incorporavimus, ut possint non modo jam constructa ad Observantiam prædictam reducere, sed etiam alia, Conventus, domos & loca, unum, duo, tria & plura, & tot quot ipsi Vicario expediens videbitur, pro vestris usu & habitatione de novo acquirere, & in eis Ecclesias cum campanilibus, campanis, cœmeteriis, dormitoriis &c. & aliis necessariis officinis fundare & construere: Præterea, quod quotiescumque Confessor seu Confessores, quem vel quos vos & vestrum quilibet præsentes & futuri pro tempore, de dicti Vicarii vel inferioris superioris vestri, si ejus copia commode haberi poterit, licentia, duxeritis ac duxerit eligendum seu eligendos, vestros & vestrum cujuslibet confessiones audire, ac pro commissis criminibus, excessibus & delictis, etiam in reservatis prædictæ Sedi casibus, vobis & cuilibet vestrum debitam absolutionem impendere, ac injungere pœnitentiam salutarem: Necnon vos & quemlibet vestrum a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdictionis &c. a Jure sive ab homine promulgatis, etiam in casibus prædictæ Sedi reservatis, quoties similiter opportunum fuerit, absolvere, & cum vobis & vestrum quolibet super irregularitatibus, si quas hujusmodi sententiis ligati, Missas & alia divina officia, non tamen in contemptum clavium &c. voluntarii homicidii, mutilationis membrorum &c. dumtaxat exceptis, dispensare, omnemque a vobis & quolibet vestrum inhabilitatis & infamiæ maculam sive notam, per vos & quemlibet vestrum quomodolibet contractam abolere: Necnon vobis in sinceritate fidei, unitate S. R. E. & devotione nostra, ac successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistentibus plenariam remissionem, in mortis articulo, quam etiam quemlibet vestrum, quem in hujusmodi articulo Confessoris copiam non habere continget, dummodo in vera contritione decedat, consequi volumus, concedere valeant: Et insuper, quod Fratres Vicariæ prædictæ, qui sunt & pro tempore erunt idonei ad annunciandum verbum Dei, cum licentia tamen Fabiani aut Vicarii pro tempore hujusmodi, qui etiam absque Capitulari congregatione, de consilio aliquorum Fratrum Discretorum, quoties opus fuerit, eos instituere*

An simplices Sacerdotes hoc Sacramentũ conferre possent, etiam ex commissione Sedis Apostolicæ, olim valde controversum fuit. Vide de his Doctores in 4. d. 7. & ad 3. part. D. Thom. q. 72. art. 2. ubi Suarez disput. 36. sect. 1. & 2. & alii. Vide infra ann. 1447.

** Major est hæc difficultas; posse tamen ita concedere Pontificem docent Suarez. citatus disp. 33. sect. 1. Cajet. Soto, Vict. & alii.*

& destituere possit, verbum Dei publice, tam in vestris quam aliis Ecclesiis, & locis publicis civitatum, terrarum & locorum prædictæ Vicariæ, Ordinariorum locorum, Prælatorum Ecclesiarum, & aliorum quorumcumque licentia desuper minime requisita, publice proponere; ita tamen, quod si in Metropolitanis, aut aliis Cathedralibus, seu Collegiatis, vel aliquorum Ordinum Ecclesiis prædicare voluerint, Prælatorum eorumdem licentiam obtinere teneantur: quodque vos & quilibet vestrum ex transgressione quarumcumque constitutionum prædicti Ordinis præsentium & futurarum, dummodo, inquantum fragilitas humana patitur, regulam dicti vestri Ordinis studeatis observare, peccatum aliquod minime incurratis: Præterea omnibus & singulis Christifidelibus, qui de bonis sibi a Deo collatis, unam pro centenario, idest centesimam partem bonorum suorum, pro liberatione fidelium captivorum de manibus infidelium, seu pro erectione & manutentione domorum & locorum in Scythiæ, Moldaviæ, & septem sedilibus Siculorum partibus prædictis dumtaxat, pro tempore consistentium, & sustentatione vitæ Fratrum, qui ad infidelium & præsertim dictas Scythiæ partes pro tempore transire voluerint, pie erogaverint, quod Confessores seculares & Regulares, etiam ex vobis, quos duxerint eligendos, confessionibus eorum diligenter auditis, eis pro commissis &c. & prædictæ Sedi reservatis casibus, semel tantum debitam absolutionem impendere &c. Necnon eis in sinceritate fidei, unitate &c. persistentibus plenariam remissionem, in mortis articulo concedere valeant; ita tamen, quod Confessores ipsi de iis, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam dictis fidelibus &c. faciendam injungant, quom dicti fideles &c. facere teneantur; Quodque per unum annum, a tempore, quo sibi concessio hujusmodi concessi fuerit, singulis sextis feriis, impedimento legitimo cessante, jejunent &c. & si prædictis diebus ex præcepto &c. una alia die &c. Porro si forsan alias prælibatum jejunium in toto vel in parte &c. eo casu Confessor idoneus jejunium ipsum in alia pietatis opera, quæ pari modo adimplere teneantur, alioquin hujusmodi concessio &c. eadem auctoritate concedimus pariter & indulgemus. Volumus autem ne, quod absit, vos & fideles erogontes prædicti, ex confidentia remissionis hujusmodi &c. Quodque per quascumque litteras Apostolicas dicto Generali Ministro, seu aliis quomodocumque concessas vel in posterum concedendas, gratiæ, indulta & alia supra dicta nullatenus intelligantur revocata. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii VIII. & Clementis V. Roman. Pontifc. &c. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento &c. ceterisque contrariis quibuscumque: præsentibus quoad sub Observantia hujusmodi vixeritis, dumtaxat valituris. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, an. Incarnationis Dominicæ MCCCCXLIV. IV. *Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno* XIV.

XLIV. Exhausto pridem ærario Apostolico, immensis collatis sumptibus, ingenti collecto exercitu, instructaque nobilissima classe contra Turcas, universæ Europæ excidium minantes, cum quibus tamdem induciæ favorabiles pactæ sunt; novas curas, novas expensas oportuit subire Eugenium Pontificem contra Sultanum Cayri Dominum, infensissimum fidei Christianæ hostem, Rhodi insulam, Joannitarum militum Sedem munitissimam, firmissimum Europæ & maris Mediterranei propugnaculum, tertio aggredi parantem. Missa numerosa classe cogitavit Eugenius & Rhodianis auxiliari, & fugatis hostibus, Terræ sanctæ recuperationem intentare. Ad fœdera vocandis Principibus & colligendis subsidiis Christianorum, Nuncios

Multi Minoritæ mittuntur Nuncii ad diversas Provincias & regna.

cios destinavit hoc anno & sequenti plerosque Minoritas Observantes ad varias Provincias: In Siciliam ultra Farum & Liparis ac Maltæ insulas, Bartholomæum Fulginatem, Seraphinum Siculum, Laurentium Panormitanum: In Apuliam, Matthæum Rheginum: ad Terram laboris, Franciscum de Agropolo: Ad provinciam sancti Angeli in regno Neapolitano, Ceccum de sancto Jonnne Rotundo & Robertum Mediolanensem: In Calabriam, Paulum de Sinopolo: ad Exarchatum Ravennatensem, Jacobum de Primaditiis, quem paulo ante Bononienses volebant suæ urbis Episcopum, uti narrat Sigonius, Franciscum de Platea, & Jacobum Pisanum: Ad Patriarchatum Gradensem & totam provinciam Aquilegiensem, Silvestrum Senensem & Richardum de Restis: Ad regnum Castellæ, Petrum de Pistoria, Vitarium Vandaliæ, Alphonsum de Borox, Ferdinandum de sancto Isidoro, Petrum de la Penna, Franciscum de Orgaz & Ferdinandum de Salamantica: Ad Castellam veterem, Ludovicum de Saya, de quo alias dictum est: Ad Legionis, Navarræ, Aragoniæ, Portugalliæ & Algarbii regna, Petrum Cordubensem virum doctissimum: Ad regnum Hiberniæ, fratrem Cornelium Episcopum Imelacensem. Do unum aut alterum hujus institutionis instrumentum, quibus aliorum etiam litteræ per omnia assimilabantur. Datæ sunt sub principium annis sequentis.

Sigon. de Episc. Bonon. sub hunc annum.

Universis & singulis carissimis in Christo filiis quorumcumque regnorum Regibus; venerabilibus quoque Fratribus Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis Electis, Abbatibus, Prioribus &c. Necnon Marchionibus, Comitibus &c. ac universis & singulis, ad quos præsentes litteræ pervenerint, salutem & Apostolicam benedictionem.

XLV. *Post graves expensas diutinosque labores a nobis perpessos in Græcorum unione primum, & postea in Armenorum, Jacobitarum, Maronitarum, Æthiopum, Bosnensiumque, & aliarum diversæ nationis populorum reductione ad sincerum fidei Catholicæ cultum, non parva nobis impensa opus fuit, ut Legatum Apostolicæ Sedis anno nunc tertio mitteremus ad inducias in regno Hungariæ constituendas, quarum occasione factum est, ut carissimus in Christo filius noster, Hungariæ & Poloniæ Rex, post multas victorias de Turcis, Christi hostibus habitas, illos jam, ut speramus, ab Europæ partibus expulerit. Quod quidem nulla ratione idem Rex potuisset efficere, nisi classis nostra, quam magna cum impensa nostra duxit ad strictum Gallipolis dilectus filius Cardinalis Venetiarum, nepos noster, prohibuisset alios Turcas, opem illis ex Asia allaturos. Nunc vero alia premimur expensa, nostros humeros superante, mittendi aliam classem ad defensionem Rhodi, aliorumque locorum a Christianis possessorum in Mediterraneo mari, a perfidis Sarracenis, qui post trinum insultum in Rhodienses factum, novam parant classem, cum qua minantur non solum Rhodi loca, sed omnes alios Christianos usque in Italiam invasuros: quamquam nostra classis, quam prædicta ratione paramus, non solum Sarracenos a Rhodo & aliis Christianorum locis repellere, sed uno eodemque in negotio, posset Terræ sanctæ ab illorum perfidia liberandæ principium modumque exhibere: Cujus liberationis, dante Domino, obtinendæ talem tantamque spem habemus, quæ vos omnes, honoris Dei nostri & propagationis fidei Christianæ avidos, debeat merito lætos facere. Cupientes itaque, quod vestra omnium devotio tanti meriti particeps efficiatur, commisimus aliqua dilectis filiis Fratribus Bartholomæo de Fulgineo Commissario dilecti filii fratris Joannis de Capistrano, Seraphino de Sicilia & Laurentio de*

Ex arch. superior. lib. 22. Bullar. fol 272.

de Palermo Ordinis Minorum, qui dicuntur pauperes, sive de Observantia regulari, per seipsos aut alios vobis referenda, quibus velit unusquisque vestrum fidem in dicendis per se aut nuncios, plenam fidem præstare, & favores pro facultatum opumque & potentiæ qualitate liberaliter exhibere. Inhibentes expresse sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, omnibus & singulis Prælatis, ad quorum diœcesim sive præsentiam, prædictos fratres Bartholomæum, Seraphinum & Laurentium, ac ab eis substituendos, contigerit declinare, ne ipsis aliqualiter contradicant, aut aliter sint molesti. Datum Romæ, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLIV. VIII. *Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno* XIV.

Dilecto filio Petro de Corduba, Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum professori, in Theologia Magistro, in Legionis, Valentiæ, Aragoniæ, Navarræ, Portugalliæ & Algarbii regnis & Comitatibus, ac omnibus aliis Hispaniarum partibus Nuncio & Oratori nostro &c.

Ibid. fol. 277.

XLVI. D*Udum innumerabiles fidelium strages & Christianorum lacrymas, ac varia & inaudita calamitatum genera, quæ a Turcis & aliis Christiani nominis inimicis patiebantur, ex specula summi Apostolatus, non sine acerbissimo mentis dolore, perspicientes, ac cogitantes his imminentibus fidei periculis, pro viribus desuper nobis concessis obviare, & quod hæc Dei & fidei causa minime negligenda esset, sed ceteris rebus anteponenda; de venerabilium Fratrum nostrorum consilio, misimus venerabilem fratrem nostrum Julianum Episcopum Tusculanensem Cardinalem sancti Angeli nuncupatum, ad regnum Hungariæ & partes regni finitimas Apostolicæ Sedis Legatum: qui inter Principes illarum partium, discordiis & gravibus inimicitiis diffidentes, facta prius & stabilita concordia, maximum Catholicorum Principum & aliorum Christifidelium exercitum adversus Turcas & alios infideles, plurimis iteratisque vicibus, auctoritate nostra parari fecit: cui exercitui, nostro & Sedis Apostolicæ nomine præsidens, plurimas victorias cum ingenti infidelium strage, divina suffragante clementia, sæpius reportavit; prosecutusque victorias hujusmodi, universam pene Græciam, ab immani Turcarum tyrannide diutius oppressam, liberavit; quod Deum Omnipotentem sua misericordia effecisse credendum est, ut Græci tot seculis a ritu & doctrina Romanæ Ecclesiæ diffidentes, unionem inter Occidentalem & Orientalem Ecclesias in Florentino Concilio, nobis præsidentibus, editam, salutaria ipsius Romanæ Ecclesiæ dogmata & Evangelicam veritatem, ac sanctorum Patrum doctrinam debita reverentia recognoscentes, eaque dogmata devote complexi, fructum unionis prædictæ, & cognitionis divinæ veritatis, pro eorum meritis assequerentur. Hæc dum agerentur, ut ipsi Turcæ & infideles, animis & viribus fracti, ab Europæ partibus penitus extirparentur, parari fecimus magnam classem & multitudinem galearum & navium, cui dilectum filium nostrum Franciscum tituli sancti Clementis Presbyterum Cardinalem S. R. E. Vicecancellarium, nepotem nostrum, de eorumdem Fratrum consilio præfecimus, eumque illarum partium Apostolicæ Sedis Legatum etiam deputavimus: qui maria illa latrociniis infidelium & piratarum discursionibus infesta liberavit, plurimaque operatus est & continuo operatur ad laudem divini nominis & fidei incrementum. Cum autem Soldanus, Crucis Christi inimicissimus, hujusmodi calamitatem cervicibus infidelium imminentem, ab ipsis deducere & amovere conatus, magna classe & plurimis navibus ac galeis insulam Rhodi, ac religionem sancti Joannis Hierosolymitani, ad tutelam*

lam ipsius insulæ & fidei ab Ecclesia deputatam, iis duobus proximis annis aggredi, eamque diutius obsideri fecit, quibus dilecti filii Magister & Conventus Rhodi, ac ceteræ religiosæ personæ hujusmodi Religionis & Ordinis, vix resistere potuerunt. Cumque (ut vera relatione percepimus) infideles ipsi hoc futuro anno dictam insulam majori potentia, majoribusque viribus & odiis aggressuri sint; Nos, qui ex debito pastoralis officii nobis injuncti, Christifidelium periculis obviare & providere conamur, ne dicta insula & religio prædicta, quæ in partibus illis ab Ecclesia tamquam fidelium propugnaculum & obex adversus infideles constituta & collocata est, in potestatem infidelium perveniat, quod sine maximo fidelium dedecore & gravissimo detrimento evenire non posset; provocati insuper piis nonnullorum Catholicorum Regum & Principum supplicationibus, hunc terribilem casum reformidantium, instituimus hoc futuro anno longe majorem classem, ac plures galeas ac naves parare facere, ut non modo infidelium classi resistat, sed Deo propitia, cujus causa agitur, vires infidelium exterminet & dissipet, & exoptatam victoriam de ipsis reportet. Instituimus insuper sepulcrum Dominicum & alia loca Terræ sanctæ, quantum nobis auxilii desuper concessum erit, cum Catholicorum Regum & Principum & aliorum fidelium suffragio, ab immani Soldani & aliorum infidelium tyrannide liberare, ne diutius tantum fidelibus periculum immineat, cum gravissima fidei Christianæ ignominia atque jactura: cui futuræ classi præfecimus venerabilem fratrem nostrum Marcum Patriarcham Alexandrinum, ex sanguine & prosapia nostra exortum, eumque ad partes illas, de eorumdem Fratrum consilio, Apostolicæ Sedis Legatum, cum omnimoda Legati de latere potestate constituimus atque deputavimus: virum siquidem, ob rerum experientiam & præcipuum prudentiam & animi magnitudinem, & devotionem & ardens desiderium erga ampliandam Catholicam fidem, ad id idoneum. Verum quamvis desideremus ut hæc sancta Dei opera sine aliquo fidelium onere ac suffragio per nos ipsos prosequi possemus, tamen, quia pro reductione Græcorum, Armenorum, Jacobitarum & plurimarum aliarum nationum ad doctrinam Romanæ Ecclesiæ, ac exercitibus pluries in dictis partibus paratis, ac maritima classe, & aliis necessariis quam plurimis expensis, innumerabiles pene pecunias exposuimus, ac propterea iis exhaustis, sine fidelium suffragiis hoc sanctum negotium pro communi omnium fidelium utilitate & necessaria fidei Catholicæ causa perficere non valemus. Cupientes igitur ut hoc salutare opus fructus in fide Catholica & Ecclesia pariat exoptatos, te, de cujus integritate ac vitæ honestate, fide ac prudentia, & sacrarum litterarum peritia ac scientia & augendæ Christianæ religionis ardore plurimum in Domino confidimus, in Legionis, Valentiæ, Aragoniæ, Navarræ, Portugalliæ & Algarbii regnis, Comitatibus & omnibus Hispaniarum partibus Nuncium & Oratorem nostrum, Apostolica auctoritate, tenore præsentium constituimus atque deputamus, teque ad regna & partes prædictas pro hac sancta fidei Catholicæ causa destinamus; omnes alios & singulos executores & Nuncios Apostolicos, quoad facultates inferius denotatas, per nos & Sedem Apostolicam in dictis regnis & partibus, ex quavis causa eis concessas, durante tempore infra scripto, tenore præsentium suspendentes &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLIV. XIV. *Kal. Februarii, anno Pontificatus nostri* XIV.

XLVII. In partibus Orientis multos instituit Sedis Apostolicæ Ministros, amplissimis concessis facultatibus, ut Christianis animos adderent, qua- *Varii Minoritæ per Orientem Sedis Apostolicæ Ministri.*

quatenus exercitibus mittendis assisterent, opem ferrent, & de recuperanda Terra sancta diligenter cogitarent: In provincia Syriæ apud nationes Maronitarum, Drusilitarum & Surianorum, Commissarium deputavit Petrum Ferrarium, in Conventu sancti Salvatoris de Baruto, provinciæ Damascenæ, commorantem: In partibus Orientalibus Indiæ, Æthiopiæ, Ægypti & Hierusalem, Commissarium voluit Gandulphum de regno Siciliæ, qui tunc præerat Conventui Montis Sion & aliis Terræ sanctæ locis: Vicarios instituit Ministri Generalis cum plenaria potestate in provincia Orientali, Ludovicum Senensem, & Bartholomæum de Yano: Ad regnum Daciæ, Provincia Saxoniæ aliasque partes Germaniæ, Nuncium destinavit fratrem Antonium Trojanum. Dabo exemplar aliquorum diplomatum, reliquis supersedeo, quia sunt similia.

Venerabilibus universis & singulis Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis Electis, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Plebanis, Archipresbyteris, Ministris, Custodibus, Guardianis, Vicariis & aliis Ecclesiarum Prælatis & Rectoribus, ac Capitulis & Conventibus, ceterisque personis Ecclesiasticis, Cistercien. Cluniacen. Præmonstraten. SS. Benedicti & Augustini, & aliorum quorumcumque Ordinum; necnon Magistris & Præceptoribus sancti Joannis Hierosolymitani, & beatæ Mariæ Theutonicorum: Dilectis quoque filiis nobilibus & potentibus viris Regibus, Ducibus, Principibus, Marchionibus, Comitibus & Baronibus: Insuper Capitaneis, Gubernatoribus, Consulibus, Antianis, Populis, Communitatibus & Universitatibus Civitatum, Castrorum & aliorum quorumcumque locorum, atque omnibus & singulis Christifidelibus, ad quos præsentes advenerint, salutem &c.

Ibid. fol. 255.

Testatur Pontifex Antonium Trojanum multa peregisse in S.R.E. obsequium.

XLVIII. *Cum dilectum filium fratrem Antonium Trojanum, Ordinis Minorum, quem virtute & fidelitate fulti, ad ea similia aptum & insignem plurimum cognovimus, diversarum jam rerum experientia dudum patefacta, ad varias mundi partes & nationes sæpenumero destinare contingat, & nonnumquam ad sacrosanctam Hierusalem civitatem & ad alia sacra loca ibidem circumstantia & Orientalia transferre, ob nonnulla nostra & S. R. E. negotia, urdua quidem, & totius Christianitatis salutem maxime attingentia, fideique Christianæ augmento summe necessaria & opportuna. Nos affectantes eumdem fratrem Antonium ea tam opportuna, nostri parte peracturum, in eundo, stando, practicando, pernoctando, discedendo & redeundo, plena & ampla ubique securitate, immunitate & favorabili tractatione gaudere, Universitatem vestram & singulos vestrum in Domino requirimus, monemus & hortamur, subditis vero & officialibus nostris ac prædictæ Romanæ Ecclesiæ ubilibet constitutis, necnon Capitaneis armigerarum gentium ad nostra & dictæ Ecclesiæ stipendia militantibus, districte præcipiendo mandamus, quatenus ipsum fratrem Antonium una cum aliquibus Fratribus ejusdem Ordinis, sociis suis & duobus secularibus ultra, tam equestribus quam pedestribus, cumque suis libris, pannis, arnesis, peris, rebus & bonis quibuscumque necessariis sibi & opportunis, per omnes civitates, terras, oppida, castra, villas, territoria, passus, pontes, portus, flumina & loca quælibet, tam per mare quam per terram, absque solutione alicujus angarii, perangarii, telonii, fundi, navis, pedagii, datii, gabellæ, passagii, vel transitus aut alterius cujuscumque oneris indicti vel indicendi exa-*

exactione, perstare, redire, practicare, transire & pernoctare, pro nostra & Sedis Apostolicæ contemplatione & reverentia, libere & expedite permittatis; nec eidem ejusque comitivæ, nec in rebus & bonis suis, molestiam, injuriam & offensam, aut aliam noxam novitatem inferatis, nec ab aliis, quoad poteritis, sinatis inferri. Quinimo potius eumdem fratrem Antonium, & quos supra, cum omni benevolentia, caritate & humanitate benigne ac favorabiliter recolligatis recipiatisque; de passagio quoque maritimo tuto aut navigio, cum guidis, scortis & salvis conductibus; denique de socio aut sociis prædicti Ordinis, si eguerit aut duxerit requirendum, liberaliter providere curetis; & taliter in præmissis vos geratis, quod præter æternæ beatitudinis præmia, quæ hujusmodi bonorum operum factores consequuntur, nostram etiam benedictionem & Sedis Apostolicæ gratiam mereamini, & exinde vestra devotio apud nos & ipsam Sedem merito veniat commendanda pariter & extollenda: durantibus præsentibus ad nostrum beneplacitum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLIV. *Idibus Januarii, Pontificatus nostri anno* XIV.

Dilecto filio Antonio de Troja Ordinis Minorum Professori, Nuncio nostro &c.

XLIX. *Pia mater Ecclesia de fidelium salute sollicita, sicut in palmitibus fidei Catholicæ dilatandis accensæ caritatis ardoribus solerter invigilat, & fructuosi operis prosecutione laborat, sic vias & modos diligenter exquirit, quibus & hostium ipsius fidei conatibus obviet, & vias eorum concordet, ut Christifideles a noxiis impugnantium incursibus, juvante Domino, tuti in devotionis fervore & pacis plenitudine conserventur. Cum itaque Nos, pro evidenti Christianæ religionis utilitate & fidei Catholicæ exaltatione, necnon pro civitate Constantinopolitana, ac Hungariæ & Cypri regnorum, necnon Insulæ Rhodi, quam Soldanus Cayri Dominus, efferata rabie expugnare conatur, aliarumque provinciarum Christianarum tutela & conservatione, quam plures ac maximos sumptus subire oporteat, quos sine Christifidelium suffragio tolerare non possumus; propterea ad partes regni Daciæ ac provinciæ Saxoniæ, & alias Germaniæ partes, Provincias, Civitates, Diœceses, terras & loca Nuncium nostrum & Apostolicæ Sedis te personaliter pro hujusmodi causa destinemus, omnes alios & singulos executores & Nuncios Apostolicos, quoad facultates inferius annotatas, per nos & Sedem Apostolicam in eisdem partibus, ex quavis causa eis concessas, durante tempore infra scripto, tenore præsentium suspendentes &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLIV. *pridie Idus Januarii, Pontificatus nostri anno* XIV. Ibid. fol. 255.

Dilecto filio fratri Gandulpho de regno Siciliæ Italiæ, Ordinis Minorum, in Conventu Montis Sion & aliis locis Terræ sanctæ Guardiano, in partibus Orientalibus, Indiæ, Æthiopiæ, Ægypti & Hierusalem, Commissario nostro, salutem &c.

L. *Dum onus universalis gregis Dominici, superna nobis dispositione injunctum, diligenter attendimus, & nostrum prospicimus imperfectum, videntes quod nequimus circa singula per nosmetipsos exolvere debitum Apostolicæ servitutis, nonnumquam viros sanctimonia & scientiæ fulgore præclaros, in quibus fervor orthodoxæ fidei, ac timor Domini sanctus per-* Ibid. fol. 256. Fr. Gandulphus Siculus instituitur in partibus Oriental. Commissarius Apostolicus.

permanet, in partem laboris noſtri vocamus, ut, ipſorum ſalubri cooperatione, miniſterium nobis injunctum, favente divina gratia, facilius & efficacius exequi valeamus. Sane licet cunctorum Chriſtifidelium ſalutem, intentæ mentis acie proſequi & curare, ex Apoſtolicæ ſervitutis officio tenemur, divinis tamen edocti ſermonibus, ex centum ovibus unam amiſſam, ceteris fere neglectis, Matth. 10. *reducendam præcipue curare debemus, cum &* ad oves eas, quæ perierant, *miſſam ſe Sapientia ipſa declaret. Attendentes itaque quod ex omni genere humano, multi ſub Dominici gregis titulo & nomine non requieſcunt, ſed per devia quæque longe a lucis veritate aberrantes, per tenebras evagentur, & ſic in magna meſſe pauciſſimos operarios eſſe videamus; ad perſonam tuam, quæ quidem potens opere & ſermone, in magnis & arduis, nobis familiari experientia comprobata eſt, dirigentes aciem mentis noſtræ; & ſperantes quod ea, quæ tibi committenda duxerimus pro honore Dei & propagatione Chriſtiani nominis, diligenter & fideliter exequeris, te in partibus Orientalibus, Indiæ, Æthiopiæ, Ægypti & Hieruſalem Commiſſarium noſtrum facimus, conſtituimus & etiam deputamus: tibi nihilominus, noſtro & Romanæ Eccleſiæ nominibus, omnia & ſingula, quæ dilectus filius Generalis Ordinis tui facere poſſet, ſi perſonaliter in partibus prædictis intereſſet, faciendi & agendi tenore præſentium .... ſtatuentes, quod tu & qui pro tempore fuerit in dictis partibus a te ſubſtitutus, ſuper Conventus & perſonas Conventuum, illam poteſtatem, facultatem & arbitrium habeatis, quæ Generalis ipſe, ſi adeſſet, habere dignoſcitur: ſic tamen quod tu & ſubſtituti prædicti & vobis ſubjecti Fratres per omnia Generali obedire & ſubeſſe teneamini, præterquam in his, quæ huic mandato & commiſſioni noſtræ derogare & obviare cenſeantur. Societates inſuper ſeu fraternitates, ſi quas pietati idoneas eſſe perſpexeritis, cum opportunis conſtitutionibus ordinare, & ad Tertium Ordinem beati Franciſci, ad habitum & profeſſionem recipere, & in eodem Ordine Viſitatores & alios officiales inſtituere valeatis, quorum unus tam dicti Tertii Ordinis quam congregationum, ſingulis perſonis in dictis congregationibus perſeverantibus, omnium peccatorum remiſſionem in mortis articulo, ac vere pœnitentibus & confeſſis, auctoritate Apoſtolica impendere valeas & valeant: necnon Fratribus, de quibus tibi aut eis videbitur ut ad partes prædictas vadant, qui etiam tibi & illis obedire teneantur, præcipiendi & mandandi, ipſoſque ad alias quaſcumque mundi partes, cum facultatibus & auctoritatibus ſupradictis dirigendi, ac notarios ad actus publicos in favorem fidei conſcribendos creandi & inſtituendi; quodque tu & qui pro tempore fuerit ſubſtitutus, ſeu per aliquem veſtrum deputatus, ſuper omnia Monaſteria, curæ Fratrum Minorum in dictis partibus hactenus commiſſa vel committenda, eamdem poteſtatem habeatis, quam Generalis ipſius Ordinis Miniſter habere dignoſcitur, tenore ſimili concedentes. Volumus autem, quod per quaſcumque litteras Apoſtolicas Generali Miniſtro dicti Ordinis, ſeu aliis quoquomodo conceſſas ſeu concedendas in poſterum, gratiæ, indulta & alia ſupradicta, nullatenus intelligantur revocata. Non obſtantibus Apoſtolicis ac in generalibus vel ſpecialibus Conciliis editis conſtitutionibus & ordinationibus, ſtatutis quoque & conſuetudinibus Ordinis prædicti, ceteriſque contrariis quibuſcumque, etiam ſi de ipſis in præſentibus deberet fieri mentio; quibus, quantum præſentibus adverſantur, prorſus volumus hac vice dumtaxat derogari, ipſis alias in ſuo robore permanſuris. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLIV. *Kal. Novembris Pontificatus noſtri anno* XIV.

Ad

Ad perpetuam rei memoriam.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.

„ LI. Pastor bonus, *qui propter nimiam caritatem suam ad ima terrarum a cœlorum summitate descendit, factus pro nobis obediens usque ad mortem & mortem crucis, ad oves, quæ perierant domus Israel, personaliter ipse perveniens, cum alias haberet oves, quæ de illo ovili non erant, illasque adducere oporteret, ut fieret unum Ovile & unus Pastor, Apostolos suos direxit per universum mundum, ut omni prædicarent Evangelium creaturæ, quatenus qui crediderint & baptizati fuerint, salutis gloriam reportarent: Nunc autem hora instante novissima, sacrum Minorum Ordinem perduxit in lucem, ut imbre divini Verbi micantiumque exemplo virtutum, cælestis agricolæ plantulas irrigaret, perfectoque opere evellat & destruat & dissipet plantas atque zizaniam, quæ Pater suus minime complantavit. Cum igitur, caritate frigescente, iniquitas abundet, dormientibusque hominibus, malus homo divino bonoque semini erroris Zizaniam superseminare non desinat, adeout in plerisque mundi partibus, crescentibus loliis, pene sint semina suffocata: Nos ad nostri Redemptoris pium affectum amoremque mentis nostræ aciem erigentes, cujus vices licet immeriti in terris gerimus, ea potissimum agere cupimus toto corde, non modo, ut fidelium pietas augeatur, verum etiam velata gentium corda ignorantiæ cæcitate, veritatis lumen agnoscant: quamobrem cum Ordo Minorum, potissime vero qui in eo sunt sacræ observantiæ zelatores, & exemplo vitæ ac scientiæ lumine perficere illa desiderent, quæ nostra cupit intentio & eorum professio persuadet, eoque ferventius perfectiusque ea ipsos adimplere posse credamus, quo magis Apostolicis privilegiis reddiderimus præmunitos. Hinc est, quod Nos, qui per alias nostras certi tenoris litteras, dilectum filium Bartholomæum de Tano presbyterum, in provincia Orientali Generalis Ministri dicti Ordinis Generalem Vicarium super omnes Fratres, in omnibus partibus tam fidelium quam infidelium constituimus .... in provincia Orientali, possit & possint singulorum Christifidelium civitatum quarumcumque, diœcesum & locorum, ad ipsos pro tempore confluentium, confessiones audire, & pro commissis, etiamsi talia fuerint, propter quæ Sedes Apostolica esset merito consulenda, pœnitentiam salutarem injungere, ac beneficium absolutionis a quibuscumque censuris, sententiis excommunicationis tam a jure quam ab homine latis, ac aliis censuris ac pœnis Ecclesiasticis, quomodocumque illas incurrerint, absolvere; nec non a quibuscumque irregularitatibus, exceptis casibus voluntarii homicidii, bigamiæ ac mutilationis membrorum, dispensare; necnon Eucharistiæ, Baptismatis ac extremæ Unctionis, aliaque Ecclesiastica sacramenta ministrare; Insuper quod singuli Confessores præsentes & futuri, quos Vicarius & Fratres partium prædictarum dicti Ordinis pro tempore existentes duxerint eligendos, omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti & ore confessi fuerint, plenariam remissionem in mortis articulo invicem, necnon aliis Fratribus dicti Ordinis impendere valeant: Aut si Vicarius & Fratres ipsi Confessoris copiam habere nequiverint, dummodo contriti existant, eamdem indulgentiam consequantur; quodque Confessores ipsi singulorum Fratrum confessiones audire, & pro commissis, quoties ipsis videbitur, etiamsi talia sint, propter quæ Sedes Apostolica foret consulenda, debitam absolutionem impendere ac pœnitentiam injungere salutarem; necnon ipsorum Fratrum singulos a quibuscumque sententiis, censuris*

,, *ris & pœnis, in ipsos, quavis auctoritate, a jure vel a judice promulgatis,*
,, *absolvere, ac prædictis tribus casibus exceptis, super irregularitate, per*
,, *ipsos quomodolibet contracta, dispensare possint & valeant: Quodque*
,, *Fratres ipsi schismaticos, excommunicatos seu interdictos quoscumque,*
,, *quantumcumque notorios, nisi quos Vicarius seu per eum deputati evi-*
,, *tari mandaverint, evitare in quibuscumque eorum negotiis minime te-*
,, *neantur: Insuper ut ipsorum Fratrum bonorum operum fructus valeant*
,, *amplius propagari, ut Vicarius cum discretorum Fratrum consilio, vel*
,, *quibus ipse commiserit, nova loca in partibus illis acquirere pro habita-*
,, *tione & usu Fratrum dicti Ordinis, & in illis domos, Ecclesias, Campa-*
,, *nilia cum Campanis, Dormitoriis, Choro & aliis necessariis officinis*
,, *erigere, necnon loca & Conventus alios dicti Ordinis recipere. Volumus*
,, *etiam ut in Europæ partibus, quas Græci incolunt, Græcia, Macedonia,*
,, *Illyrico, Epiro, loca capere & construere, prout dictum est, possit & pos-*
,, *sint, eaque loca intelligantur Provinciæ Orientali applicata; volumus*
,, *similiter, ut capere possit & possint, quibus commiserit, loca similiter*
,, *construere in Asiæ partibus & ædificare, quæ loca sic constructa & ædifi-*
,, *cata, intelligantur Provinciæ Orientali applicata: Quæ omnia nova &*
,, *antiqua ac Fratres in eis pro tempore existentes omnibus & singulis pri-*
,, *vilegiis, gratiis, exemptionibus, immunitatibus & libertatibus per*
,, *omnia gaudeant, quibus utuntur & gaudent religiosi Conventus & Fra-*
,, *tres Ordinis prædicti; nec solum illis, sed quibuscumque gratiis, quibus*
,, *gaudent Vicarius & Fratres dicti Ordinis Bosniæ & Terræ sanctæ &*
,, *Conventus eorum, & ipsi similiter possint per omnia frui & gaudere:*
,, *Quodque Vicarius præfatus præsens & qui pro tempore erit, vota emissa*
,, *visitandi sepulcrum Dominicum, limina Apostolorum, sanctorum Jacobi*
,, *& Antonii, necnon & alia vota, exceptis votis castitatis & religionis,*
,, *in alia pietatis opera commutare, eamdemque potestatem & permutandi*
,, *licentiam Fratribus eorum, prout ipsorum Vicariorum discretioni videbi-*
,, *tur; necnon omnibus & singulis tam secularibus quam religiosis, præfa-*
,, *tum Dominicum sepulcrum visitandi concedere possint; ac in partibus illis,*
,, *in quibus dicti Fratres sunt soliti habere inquisitores & loca, aut ubi alii*
,, *religiosi habent Inquisitorem & non loca, seu haberent loca & non Inqui-*
,, *sitores vel Vicarios, valeant Vicarii hujusmodi Inquisitionis officium exer-*
,, *cere seu alios deputare Inquisitores, & insuper instituere ac destituere*
,, *alios quoscumque officiales dicti Ordinis: Similiter illos, qui forte mitte-*
,, *rentur per Generalem Ministrum, quos idem Vicarius judicaret non esse*
,, *idoneos & utiles reformationi factæ vel faciendæ in illis partibus; qui*
,, *etiam licentiam concedere Fratribus canendi in Ecclesia tantummodo in di-*
,, *vinis officiis cantum figuratum possint & valeant Vicarii supradicti: Si vero*
,, *necesse foret, ut Minister in præfata Orientali Provincia crearetur, pos-*
,, *sint iidem Vicarii, cum consilio discretorum Fratrum de Observantia, illum*
,, *eligere, & mittere debeant generali ad confirmandum; quem præfatus*
,, *Generalis infra octo dies a die præsentationis sibi fiendæ, confirmare tenea-*
,, *tur: Quod si forte confirmationem hujusmodi infra dictum terminum fa-*
,, *cere distulerit, ut præfertur, ipso jure talis Minister intelligatur esse, &*
,, *sit auctoritate Apostolica confirmatus. Eximentes etiam quæcumque loca*
,, *& Conventus in dictis partibus provinciæ Orientalis, constituta sub gu-*
,, *bernatione præfati Vicarii, ab omnibus & singulis dicti Ordinis gravami-*
,, *nibus & oneribus quibuscumque, necnon subjacentes Vicariis hujusmodi*
,, *omnes & singulos Fratres Ordinis præfati stantes extra ipsum Ordinem,*

li-

„ *licentia aut prætextu litterarum Apostolicarum, venerabilium Fratrum*
„ *nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium aut Generalis Ministri,*
„ *quos omnes Fratres compellere valeant prædicti Vicarii ad redeundum ad*
„ *Ordinem, nec dictæ litteræ, quo ad præmissa, eis ullatenus suffragentur,*
„ *sed potius sint nullius roboris vel momenti: Insuper omnibus & singulis*
„ *Christifidelibus, qui de bonis suis a Deo collatis unum pro centenario, vel*
„ *centesimam partem bonorum suorum pro liberatione fidelium captivorum*
„ *de manibus infidelium, seu pro erectione & manutentione domorum, vel*
„ *sustentatione vitæ ipsorum Fratrum, vel altera quavis speciali subventio-*
„ *ne erogaverint, possint sibi eligere Confessores idoneos, qui, confessionibus*
„ *eorum diligenter auditis, eos possint ab omnibus eorum peccatis, etiam*
„ *Sedi Apostolicæ reservatis, semel tantum & deinde quoties fuerit opportu-*
„ *num, dummodo talia non sint, propter quæ foret dicta Sedes merito consu-*
„ *lenda, absolvere & pœnitentiam injungere salutarem: necnon plenariam*
„ *omnium in mortis articulo remissionem peccatorum impendere valeant, au-*
„ *ctoritate Apostolica singulis prædictis, prout eis indigere contigerit, tenore*
„ *præsentium indulgemus. Volentes nihilominus quod Fratres, qui moran-*
„ *tur & pro tempore morabuntur in hospitali Caphæ, dedicato nomini*
„ *omnium Sanctorum, vel quovis alio nomini, juxta Monasterium san-*
„ *ctæ Mariæ de Bazario, subjiciantur prædicto Vicario Ordinis Minorum de*
„ *Observantia, in omnibus & per omnia, sicut prædicti Fratres provinciæ*
„ *Orientalis. Non obstantibus quibuscumque privilegiis concessis vel conce-*
„ *dendis in futurum, etiam si de eis oporteret fieri mentio specialis de verbo*
„ *ad verbum. Insuper quod Fratres qui sunt & pro tempore erunt idonei*
„ *ad pronunciandum verbum Dei, cum licentia tamen Vicarii pro tempore*
„ *existentis, qui eos instituere possit atque suspendere, possint verbum Dei*
„ *publice, absque cujusvis Prælati licentia vel confirmatione, tam in earum-*
„ *dem Ecclesiis, quam in aliis locis publicis civitatum atque Terrarum pu-*
„ *blicare & proponere; sic tamen quod in Cathedralibus, Metropolitanis ac*
„ *parochialibus Ecclesiis, vel alterius Ordinis locis, sine consensu Prælatorum*
„ *earumdem prædicare non præsumant, simili auctoritate concedimus per*
„ *præsentes; Nos enim singulis fidelibus, qui prædicationi dictorum Fra-*
„ *trum intervenerint, singulis vicibus quibus eos interesse contigerit, unius*
„ *anni indulgentiam elargimur. Insuper concedimus, quod Fratres præ-*
„ *sentes & futuri, qui secundum eorum fragilitatem, regulam observare co-*
„ *nantur, ex transgressione quarumcumque constitutionum Ordinis præfati,*
„ *peccatum mortale non incurrant. Volumus autem quod per quascumque*
„ *litteras Apostolicas, Generali Ministro prædicti Ordinis seu aliis quoquo*
„ *modo concessas vel concedendas in posterum, gratiæ, indulta & alia su-*
„ *pradicta nullatenus intelligantur revocata. Non obstantibus Apostolicis*
„ *ac in generalibus & specialibus editis conciliis constitutionibus &*
„ *ordinationibus, statutis quoque & consuetudinibus Ordinis prædicti,*
„ *ceterisque contrariis quibuscumque, etiam si de ipsis in præsentibus de-*
„ *beret fieri mentio specialis, quibus, quantum præsentibus adversantur,*
„ *prorsus volumus hac vice dumtaxat esse derogatum. Nulli ergo omnino*
„ *hominum liceat hanc paginam nostræ institutionis, concessionis & volun-*
„ *tatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc at-*
„ *tentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei & beatorum Pe-*
„ *tri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud*
„ *sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLIV. *pridie nonas*
„ *Januarii, Pontificatus nostri anno* IV.

Guardian. Hierosol. refert rerum statum in Oriente.

Et Æthiopes unionem unanimiter admisisse.

LII. Miserat hoc anno prædictus Gandulphus e Hierosolymis socium suum fratrem Seraphinum Siculum ad Pontificem, qui de rerum statu, & spe acquirendæ sacræ urbis informaret. Scripsit etiam Pontifici gratissima; nimirum Imperatorem Æthiopum cum suis Principibus unionem in Concilio Florentino decretam solemniter admisisse, & ingenti auctoritate virum ad Sultanum amandasse, ut ageret de templis Christianorum in ejus dominio restaurandis, & de favore fidelibus sibi subditis impendendo. Ipsam exscribo epistolam, etsi stylo inculto & humili exaratam: placebit fortassis legere gentis barbaræ modum agendi peregrinum.

Luc. 15.

LIII. *Pater beatissime, & sanctissime Domine, post pedum oscula beatorum & omnem in Christo Jesu gloriæ splendorem: hora est jam, ut sicut ego toties meis litteris contristavi Sanctitatem vestram, ex meo & eorum, qui mecum sunt Fratres in Terra sancta, assiduo persecutionis relatu, eisdem litteris eamdem sanctitatem lætificem, & relatu meo, gaudio spirituali repleam. Gaudeat igitur Beatitudo vestra, Pater sanctissime, gaudeat & exultet mater Ecclesia, quoniam filii sui, tempore dignissimi vestri Pontificatus de longe venerunt ad eam. Iterum gaudeat & lætetur in Domino, Pastor optime, cura & sollicitudo vestra, quoniam oves Meridionalis plagæ aberrantes per devia, intraverunt ovile: Si enim illa, quæ super nos est, triumphans Hiernsalem, tantum gaudet & exultat,* uno peccatore pœnitentiam agente, *merito nostra militans Sion, pænitenti innumerabili multitudine, immense gaudere & exultare debet: Et ubi minor erat spes lætitiæ, major debet esse materia gaudii. Sed ne diu suspensam congressione mea teneam vestram Sanctitatem, Pater vigilantissime; cum enim penitus decidissem ab ea, quam conceperam, spe unionis Ecclesiæ Romanæ cum lato illo diffusoque Imperio Æthiopiæ, eo quod inde venientes percunctati, mihi nemo juxta votum responderet, ex insperato insonnit fama, quod Ambassiatores Principis Æthiopum ad Soldanum venissent, pro Ecclesiarum, anno proxime elapso, in Ægypto & Terra sancta, tempore illius persecutionis validæ, destructarum reædificatione, & oppressorum Christianorum sublevatione: quo lætanter audito, revixit, quam parum antea sepelieram, spes mea; & maxime cum percepi quod essent in Hierusalem venturi. Sicque divina ordinatione actum est, ut in festo Epiphaniæ Domini intraverunt Bethleem. Ibidemque sicut quomdam tres Magi venerunt adorare Dominum; qui mox juxta præceptum vestræ Sanctitatis, per quoddam ejus breve, alias mihi factum, a Fratribus meis cum omni caritate, humanitate, gaudio & honore in domum nostram fuerunt recepti, & de omnibus, prout tunc frigida & pluviosa nox, penuria deserti, & viæ lassitudo exposcebant, per gratiam Dei fuerunt peroptime recreati. Venientes autem in Hierusalem, quidquid honoris, caritatis, gratitudinis, liberalitatis, humanitatis, obsequii & familiaritatis mihi possibile fuit, intuitu & nomine vestræ Sanctitatis, illis impendi. Cum autem ipsis secreto exponerem ea, quæ per Beatitudinem vestram mihi fuerant injuncta, eos efficaciter exorans, quod vellent pro hujusmodi facto sacræ unionis, & pro nonnullis aliis honorem Dei & Principis sui concernentibus, Sanctitatem vestram adire, aut saltem hic expectare, quousque ego intimarem eorum adventum Beatitudini vectræ, & responsum ejus acciperem: responderunt in se hoc facere non posse, cum non haberent id in commissione, dicentes non fore necessarium pro facto unionis eos illuc ire, aut hic præstolari debere; quoniam Thomas, & Georgius jam applicuissent ad Imperatorem suum cum Bulla unionis, & quod universi Patriarchæ, Episcopi & Prælati, ac Priucipes & Domini status utriusque, fuerunt edicto Imperatoris ad hoc simul congregati.*

Et

Et quod ab omnibus unanimiter, nemine discrepante, præfata unio cum summo gaudio & devotione fuerat acceptata, superaddentes, quod Georgius & Thomas præfati, cum quibusdam aliis, remittendi erant per Principem eorum ad vestram Sanctitatem cum prædictæ unionis assensu & receptione, arbitrantes eos in proximum Pascha debere hic nobiscum esse. In quorum assertionem & confirmationem dixerunt, se velle sequenti die Missam nostram audire: quam in Ecclesia sancti Sepulcri, gratias immensas divinæ misericordiæ de hoc referentes, gaudio ingenti, cum illis solemniter celebravimus. Quod ego Beatitudini vestræ pro ejus consolatione singulari, & Ecclesiæ universalis exultatione, duxi significandum; illud etiam non omittens, a quo incepi, videlicet causam adventus eorum & modum & conditionem. Et ab ultimo incipiens: ut de omnibus simul dicam: is, qui caput erat Ambassiatæ, prout ab ejus eloquio gestisque, & quorumdam fide dignorum assertione comprehendi, vir erat non minus ingenio, quam nobilitate & potentia præclarus: tredecim millia q uingentos triginta equites sub se habens, qui ducentos viros de familia sua secum ducens, quorum quinquaginta cum itinerariis rebus apud Thebaidas dimissis, cum centum quinquaginta, completis quatuor mensibus itineris incepti, intravit Chayrum. Statuto autem die suæ Ambassiatæ, expectatus ante auroram a Soldano, evocatus ter per majores Curiæ, renuit ire, nisi in die clara, dicens, se non in tenebris & latenter, sed palam & in lucem venisse. Cum autem ivit, fecit secum apportari sedem, in qua Soldano, dum ipsum alloqueretur, consederet. Crucem vero auream super pretiosissimum indumentum, latam longamque ad modum Prutenorum militum in præsentia ejus portans, ejusdem sanctæ Crucis insignijs decoratum equum, pretiose coopertum conscendens, in muneris quoddam mysticum, aureum parvum equum, ensem, lanceam, galeam, thoracem, scutum, arcum, pharetram & decem sagittas, omnia ex puro auro, valorem tamen octo millia ducatorum non excedentia, servosque promiscui sexus septuaginta eidem ex parte Imperatoris sui obtulit, cum his verbis: Hæc tibi dicit, Soldane, potentissimus & excellentissimus & gloriosissimus Imperator, Dominus meus Constantinus. Intellexi quoniam Ecclesias sub dominio tuo consistentes destruxeris, & Christianos tibi subditos valde oppresseris; ait enim, ut melius nosti, Propheta tuus, quod malum reddatur pro malo, unde secundum eum jam possem juste tibi vicem reddere eorum, quæ fecisti. Sed quoniam Christus Jesus, Dominus meus, dicit quod reddatur pro malo bonum, & sine admonitione correptionis non procedatur ad punitionem; ego pro malo bonum reddens, te deliberavi prius admonendum; unde ex nunc contestor te & admoneo cum pace & caritate, quæ per aurum hoc, nequaquam tibi in munus sed in mysterium missum, designantur, ut Christianos omnes sub te oppressos continuo eleves, & cum omni pietate & humanitate eos tractes, Ecclesiasque dirutas permittas & jubeas reædificari. Quod quidem si feceris, stabunt mosquetæ, quæ in Imperio meo sunt, Sarracenique mihi subjecti, pie & humane, ut hactenus, a me tractabuntur. Et hoc aurum tibi missum non convertetur in aliam speciem, nec perdet virtutem suam: Sin autem hoc facere neglexeris, in chalybem & ferrum contra te indubie convertetur. Quoniam mittam contra te innumerabilem multitudinem gentium belligerarum, diverse, ferociter, indefesse dimicantium, cui tua parvitas non valebit resistere; cum Admiraldus minor, qui subest Principibus dominantibus sub me, sit longe potentior te: Sarracenosque omnes subditos mihi, qui innumerabiles pene sunt, in eorum sanguine baptizabo, & mosquetas eorum funditus destruam. Auferam tibi Me-

Mecham & illius, quod veneraris sepulcrum prophetæ tui. Tollam ab Ægypto alluvionem Nili, ut simul & ferro & fame ac siti cum populo tuo pereas; quæ distuli usque nunc auferre tibi, propter Ecclesias & Christicolas sub tua ditione degentes, ne ipsi simul tecum perirent, aut quidquam sinistri paterentur abs te. Nunc ergo elige, quid magis tibi vis, an quod aurum hoc maneat in sua materia, aut in ferri materiam convertatur: *Finiente vero Ambassiatore cuncta ejus dicta, quodam magno Sarraceno de genere impii Mahometi, quem ad hoc secum duxerat, testificante & approbante, Soldanus pollicitus fuit se post dies aliquot eidem plene responsurum. Jussitque statim sibi afferri vestem quamdam valde pretiosam, ut juxta morem suum continuo indueret, & a facie Principis glorificatus abscederet. Quod ille facere renuens, dixit se nullatenus debere eam super crucem aut induere aut portare, quam* * *Torquiniano suo illic tradidit subito induendam; fuitque post ejus digressum a præsentia Soldani datum generale præconium, quod omnes Christiani bene & humane tractarentur a Sarracenis, prout antea solebant tractari, & nemo eos auderet persequi aut molestare. In ingressu vero eorum in hanc sacram civitatem, factum fuit spectaculum quoddam, satis memoria dignum, & a multis annis simile in Terra sancta non visum; quoniam gloriosum sanctæ Crucis vexillum, coram plurimis & majoribus Sarracenis fuit extra Ecclesiam sancti Sepulcri per Æthiopes hic residentes, ante suos Ambassiatores processionaliter incedentes cum papilionibus, jubilis & canticis, juxta eorum mores, solemniter erectum & apportatum, nemine infidelium illos perturbante. Quibus occurrerunt in apparatu simili ceteræ nationes Christianorum, jubilantes & exultantes, & eorum Principem veluti suum redemptorem apud Deum & homines gloriose magnificantes. Quæ quidem omnia, Pater Clementissime, quantum cesserunt in Principis sui gloriam, tantum cedunt in Principum nostrorum ignominiam. Hic enim fecit apportari sedem, ut sedens Soldanum alloqueretur: Ambassiatores nostrorum ante ipsum terram deosculari coguntur. Iste ad impensas Soldani vadit quo vult, imperans, & Sarraceni ipsum commitantur & venerantur, quoniam Imperatorem illius timent, & illi placere conantur. Nostri vero cum veniunt inter infideles, non se dominos, sed famulos nominare audent, immo insanos pluries se esse confingunt, ne ab eis offendantur & incarcerentur, quoniam non timentur ab eis, nec appretiantur. Unde Ambassiatores magni Hospitalis Hierosolymitani adhuc in ejus arcta & dira custodia detinentur. Huic etiam cum tota ejus familia absque ullo tributo fores Ecclesiæ sancti Sepulcri fuerunt reseratæ, nec illas sinebat claudi, quousque omnes nationes Christianorum ingrederentur; ipse vero ultimus ingrediebatur: nostri autem plusquam tributum solvunt, & vix introire permittuntur; ita ut hesterna die quidam Ambassiator Januensium offerens tributum non fuit intrare permissus. Omnes etiam nationes ex parte sui Principis salutavit, & cunctis, ejus nomine, aut eleemosynam aut munera condonavit, ipsumque omnium orationibus in discessu commendavit; prout de omnibus his, & nonnullis aliis statum hujus sacræ domus, & personam meam concernentibus, plenius informabit vestram Sanctitatem humillimus servus ejus frater Seraphinus, socius & frater in Christo, mihi intime & sincere dilectus, præsentium lator. Cui dignetur fidem adhibere eadem Sanctitas, eaque sua solita benignitate piæ executioni mandare. Quam Altissimus conservare dignetur feliciter & longævo ad ampliationem fidei Catholicæ, & prosperum regimen Ecclesiæ suæ sanctæ. Ex sacro Conventu Montis Sion, 1. die Februarii, anno Domini* MCCCCXLIV.

* *Scilicet interpreti.*

Capistranus instituit domos litterarias.

LIV. Joannes Capistranus Vicarius Generalis cismontanus Observantum,

tum, familiam sibi commissam summa cura & vigilantia gubernabat, nec laborum ullum subtersugiebat, ut ad meliora charismata Fratres accenderet, & optimis erudiret disciplinis. In commentariis, quos diximus in Regulam scripsisse, valide commendaverat studium sacrarum litterarum, præceperatque, ut in omnibus Provinciis Vicarii domos aliquot doctrinæ capessendæ deputarent. Fuerunt, qui se huic constituto opponerent, dicentes insulse, scientiam virtuti esse contrariam, neque facile Religionem in sua humilitate & reformationis puritate posse conservari, ubi tumescentes Magistri inflatos adolescentes vana imbuerint doctrina. At Capistranus spiritum sequutus optimi sui præceptoris sancti Bernardini, supinam ignorantiam a Fratrum cœtu studebat arcere; sciebat enim optime quot & qualia sequantur incommoda ex inscitia, præsertim eorum, qui cœlestia tractant mysteria, sacramenta peragunt divina, & conscientias dirigunt alienas. Scripsit itaque litteras increpatorias ad hos ignorantiæ & insipientis simplicitatis (eo nomine honestabant litterarum imperitiam) periculosos tutelares, acriterque invectus in sui decreti refractarios, ostendit multis iisque manifestis rationibus, quam sit necessaria divinæ legis, sacrorumque codicum scientia in Religione, & proinde præceptum fuisse a Pontifice Eugenio & Dominis Cardinalibus, ut in omnibus Provinciis Scholæ instituerentur.

Tom. 10. ann. 1430. n.6. & seq. Constitut. in cap.9.

Aliqui perperam contradicunt.

LV. Novi ego etiamnum nunc esse hujusmodi scientiæ adversarios, & studiorum liberalium in Religionibus, strictioris præsertim disciplinæ, contradictores. Novi etiam Apostolum dicere: *Si quis ignorat, ignorabitur*, & Spiritum sanctum protestari, *qui evitat discere, incidet in mala*, atque alibi inclamare: *Usquequo imprudentes odibunt scientiam?* Nonne *pessimæ matris ignorantiæ pessimæ itidem duæ filiæ sunt, scilicet falsitas & dubietas; illa miserior, ista miserabilior; illa perniciosior, ista molestior.* Sive ergo suo soli quis studeat profectui, sive aliorum adlaboret saluti, periculosa res est inscitia, etiamsi in abditissimos abscedat recessus, & supremi Numinis venerationi, virtutibusque assequendis dumtaxat intendat; oportet ut *præcedat scientia virtutis cultum: quia nemo potest fideliter appetere quod ignorat, & malum nisi cognitum sit, non timetur.* Quale illud animæ ornamentum quod nescitur? aut quod solamen potest esse virtutis ignotæ? Certe *quemadmodum canes venatici a longinquo ad feras perveniunt, odorem sequentes, cujus eximio sensu a natura sunt prædíti: eodem modo a justitia ceterisque virtutibus exhalantes suaves uures amator scientiæ vestigat, cupiens originem tantæ voluptatis assequi, huc illuc cursitans, & vel ipso honestatis odore, tamquam sacro nidore se recreans.* Sin autem alienam operetur salutem, quomodo viam mandatorum Domini docebit, dum ipse in tenebris cespitat ignorantiæ? *Cæcus cæco ducatum præstabit, & ambo in foveam cadent.* Etenim *carens vero intellectu legis, alios suo errore excæcabit & secum ducet in præcipitium.*

Quam sit necessaria scientia è

1. Cor. 14.

Prov. 19.

Prov. 8.

Aug. soliloq. lib. 2. c. 6. & seqq.

Chrysost. lib. 3. de Sacerdot.

Philo lib. de somniis.

Matth. 15.

Lyra. hic.

LVI. Non tamen omnem hic me putet lector commendare scientiam: non illam, quæ secundum Apostolum *inflat*, & sui possessores adeo reddit arrogantes, *ut humiliter nesciant inferre quæ docent; & recta, quæ sapiunt, recte ministrare non possint. In verbis enim eorum proditur, quod cum docent, quasi in quodam sibi videntur sublimitatis culmine residere, eosque quos docent, ut longe infra se positos, velut in imo respiciunt, quibus non consulendo loqui, sed vix dominando dignantur.* Illam inculco doctrinam, quæ vera doctrina est, & simul mentes ad divinæ legis notitiam elevat, atque in ipsa elevatione suggerit, unde humilius deprimantur: *Vera scien-*

Non omnis scientia laudabilis.

1. Cor. 8.

Gregor. l. 23. Moral. c. 7.

Ibid. c. 10.

tia afficit, non extollit; nec superbientes, quos repleverit, sed lamentantes facit. Qua quisque cum repletus fuerit, primo loco se scire appetit, & jam sui conscius, tanto per illam robustius sapit, quanto se infirmum in illa verius recognoscit; atque ad ampliorem viam hujus scientiæ ipsa ei humilitas aperit: dumque imbecillitatem suam ipse conspicit, ipsa ei cognitio secretorum sublimium absconditos sinus pandit: qua cognitione pressus subtilior redditur, quo ad occulta rapiatur. Hæc præter nostrum institutum diximus in eos, de quibus Capistranus gravissime conqueritur, & asperrime reprehendit, qui summa ignorantia dominantes in claustro, omnes claudunt aditus scholasticis disciplinis.

Gonz. in proœm. provinc. Majoricæ.

Bartholom. Catanius.

Apud Baleares incipit regularis Observantia.

Joannes Lobet.

Lib. 8. Bullarum. fol. 188.

LVII. Sub hoc tempus cœpit vigere in insula Majoricæ Regularis Observantia, recedentibus multis doctis piisque viris, quibus illud florebat regnum, ad loca solitaria humilesque domunculas ex vili materia constructas. Aliorum se præbuit ducem frater Bartholomæus Catanius, vir doctissimus, in sacra pagina Magister, Custodiæ Majoricensis præfectus: qui cum se per aliquot annos in maxima paupertate, assidua oratione, jejuniis atque vitæ asperitate exercuisset, eaque de causa Balearibus in summa esset veneratione, atque aliquot sibi similes post se abduxisset Consodales; tres Conventus, unum ad primum ab urbe Majoricæ lapidem, alterum Sollaris, tertium Mahonis sub Regularis Observantiæ auspiciis ædificari, & domibus ejusdem strictioris Instituti provinciæ Aragoniæ adnecti curavit. Successit illi in Custodiatus officio frater Joannes Lobet, quem Eugenius Pontifex egregie commendat a litterarum scientia, morum honestate, religiosa vita & rerum agendarum prudentia, jubetque, amoto Antonio de Oculis nigris, Ministro provinciæ Aragoniæ, vitæ laxioris sectatore, ita petente Maria Aragonum Regina, in præfectura substitui.

Congregatio generalis Observ. ultra Montes.

LVIII. Hoc anno IX. Julii celebravit Joannes Mauberti Vicarius Ultramontanus congregationem generalem in Conventu sancti Audomari, provinciæ Franciæ. In ea Vicarium instituit provinciæ Turoniæ, Guillelmum Morandi; Franciæ, Joannem Platelli; Burgundiæ, N. Paucula statuta ibidem condita dabo alias commodius.

Moritur B. Felix Meda.
Ann. 1419. n. 29.
Varia ejus erga Pisaurenses beneficia.
Marian. cap. 19.
Marc. lib. 2. cap. 21.
Legend. MSS.
Gonzag. in prov. Marc. Monast. 13.

LIX. Desiit esse in humanis hoc anno, ætatis sexagesimo sexto, beata Felix Meda, Abbatissa Pisaurensis, de qua superius præfati sumus, virtutibus & miraculis ante & post obitum insignis. Illius meritis & precibus tribuunt cives, quod paulo post ejus adventum, urbs mirabiliter liberata sit ab hostibus, proditorum ope ingressis, Galeatio Sfortiæ Principi & familiæ exitium illaturis; quia nemine persequente territi, in fugam præcipites abierunt. Quod etiam aeris contagioni & pestilentiæ obnoxia, annis multis nullam senserit, & aliquando infecta, illius intercessione sit repurgata. Auctor legendæ MSS. quam penes me habeo, refert eo anno, quo ipse scribebat, trigesimo post mortem, bis effugatam pestem instituta supplicatione, invocata ope Felicis, & emisso voto de veneranda illius sepultura, atque ampliori cultu adhibendo. Spiritu claruit prophetiæ, & cordium penetrabat secreta, patefactis rebus multis, quas mente cogitaverant Sorores. Ultimo decumbens morbo, pie receptis Sacramentis, convocavit filias, monuit de suo recessu brevi sequuturo, ad mutuam caritatem, ad Instituti observantiam, ad divinarum rerum cultum pulchro excitavit sermone. Flentes & dolentes, propter tantæ matris jacturam, blande consolata est, dicens, superesse dignissimas præfectura, eas sigillatim suoque ordine compellans, quæ postea factæ sunt Abbatissæ. Primam nominavit Eugeniam Mediolanensem, quæ proxime in officio successit. Nocte præceden-

dente sancti Hieronymi natalitia, sanctissime expiravit, collacrymantibus discipulis, & die sequenti, procurante Baptista Montefeltria, Pisaurensi Domina, de qua superius diximus, venit universus Clerus & Religiosi Ordines exequias solemniter celebraturi. Corpus loculo ligneo inclusum, humatum est reverenter, elapsisque tribus annis, arca corrupta, inventum est integrum & illæsum. Alio postea conditum loculo, honorificentiori loco posuerunt Moniales in choro, ita curantibus Guidobaldo II. & Victoria Farnesia Urbinatum Ducibus, eaque soliditate compagines adhuc cohærebant, ut frequenter extraherent, in pedes erigerent & ad crates parieti innixam exponerent conspiciendam. Anno MDCXXX. urbis Magistratus voluit ex utroque altaris latere fenestras aperiri, per quas videri possint sepulcra Felicis, & beatæ Seraphinæ, ibidem etiam conditæ, de qua sub annum MCCCCLXXVIII. scribemus. An.1459. n.19. Corpus visitur illæsum.

LX. Multa enumerant ejus miracula, ex quibus ista transcribo. Sociam unam ex iis quæ Mediolano venerant, humero graviter dolentem & medicamina multa tum in patria tum Pisauri frustra adhibentem, ad loculi contactum sanavit. Paulam uxorem Jacobi Bencivenni Pisaurensis, gutturis tumore lethali laborantem, & ex voto, decreta cerea imagine ad sepulcrum appendenda, sanam effecit. Simili emisso voto Agatha Pisana, sed Pisauri incola, a maris procellosa tempestate, deinde e morte, corruente domus solario liberata est. Hujus miraculi memoria in Ecclesia cernitur depicta. Petrus Mutinensis Guardianus Conventus sancti Joannis Pisaurensis pleuritide oppressus, a medicis derelictus, quippe quem nocte sequenti omnino moriturum judicabant, orationibus Monialium ad tumulum beatæ Felicis, ex Abbatissæ præcepto procumbentium, ea ipsa nocte incolumis evasit. Similiter ab eadem infirmitate liberatus est Antonius filius Orlandini, viri nobilis Pisaurensis, qui benefactricis imaginem in templo pingi curavit. Adolescentulam Pisaurensem, animam multis cruciatibus agentem & longo tempore mortuæ simillimam, orantibus Monialibus, accensisque ab avia binis candelis, integræ restituit sanitati. Margarita uxor Venturæ figuli, longo tempore summo vitæ periculo laborans, vovente marito, se ad sepulcrum beatæ Felicis effigiem ceream pro conjugis mensura delaturum, feliciter enixa est infantulum. Nicolaus de sancto Elpidio Chirurgus, filium sexennem contractum detulit ad sepulcrum & pro incolumitate rogavit. Nocte sequenti apparuit beata Felix, & familiari præmisso colloquio, filio se fore propitiam spopondit. Rediit ille ad tumulum cum puerulo, statimque pro voto est exauditus. Domesticis etiam Sororibus benefica, Luciam Novitiam Pisaurensem molestissime a septem spiritibus immundis vexatam, coram arca reserata stridentem, miro modo liberavit. Felicem Pisaurensem adolescentulam obsessam, post multas sine fructu conjurationum, exorcismorum & deprecationum medelas, sanavit; quæ in gratiarum actionem se Deo obtulit sub illius Monasterii disciplina. Alterius Sororis manum exustam, vegetam; alterius item pedem marcidum, omnino excidendum, sanum effecit; & alia aliis contulit beneficia. Multa ejus miracula testantur plurimæ tabellæ, cerei & imagines in Ecclesia appensa. Alias de illa redibit sermo, cum de beatæ Seraphinæ vita fuerit agendum. Varia ejus miracula.

LXI. Elapso post Felicis obitum mense uno, venit Pisaurum beatus Joannes Capistranus, & collatis Monialium suffragiis, electa est in Abbatissam soror Eugenia, de qua supra diximus, hoc munere dignissima. Etenim, præterquam quod Sorores omnes die præcedenti triclinium ingredientem, radiis Solaribus, a facie prodeuntibus, effulgere conspexerint, Eugenia Mediolanensis.

Capistranus, qui electioni præfuit, in litteris confirmatoriis, quas apud me habeo, datis III. Kal. Novembr. quo die convenerant, eam multipliciter a prudentia, zelo, sollicitudine, solertia, aliisque virtutibus commendat. Egregie de virtute in virtutem ascendit in hoc Monasterio Francisca Fanensis, quam diximus eo die admissam ad habitum, quo beata Felix Pisaurum pervenit. Abbatissæ vitam sibi proposuit in omnibus æmulandam, eaque fecit industria, ut illius typus esse videretur. Summo amore Magistram venerata, non poterat, sive in refectorio pranderet, sive in choro psalleret, oculos ab ea dimovere; atque hinc orto religioso timore, ne Deum offenderet, quod præter ipsum creaturam aliquam adeo impense diligeret, rogavit assidue Dominum, ut amorem hunc omnem defæcaret & in se converteret. Permisit Christus ut a malo genio vapularet propter inordinatum fortassis amorem; deinde ipse apparuit plagis distinctus, ostenditque tribulationum & dolorum semitas, per quas ad ejus consortium erat deveniendum. Alias apparens, intellectum infudit omnium sacrorum Evangeliorum, quæ per totius anni cursum decantantur, quibus capiendis, & quæ in eis continentur observandis, illa perpetuo meditabatur. Inter plurimas quas possidebat virtutes, humilitate præcellebat, eamque perpetuo retinuit, vilia non abhorrens ministeria, etiam in Monasterii præfectura, quam annis multis dignissime exercuit. Annis duobus post obitum exhumata, inventa est recens, mollis, tractabilis tamquam si eo ipso die fuisset defuncta, vestibus etiam illæsis. Huic par erat soror Magdalena de Tizon, virgo præclarissima; cujus caritas erga reliquas Sorores erat incredibilis. Singulis noctibus, antequam pulsaretur ad matutinum, omnia infirmarum cubicula percurrebat, omnia exhibebat officia & obsequia, omnibus compatiens tenero affectu, quasi in omnibus ipsa infirmaretur. Hæc obeunti officia, nocte quadam beata Virgo Maria apparuit, & magnis affecit beneficiis. Moritur etiam hoc anno alia præclara virgo Mediolanensis Francischina, prima Abbatissa Monasterii sanctæ Paulæ Mantuani, non absque opinione sanctitatis.

An. 1419. n. 34. Francisca Fanensis. — [Magd]alena de [Tiz]on. — Francischina Mediolanensis.

LXII. Translatus est hoc anno ab Ecclesia Dolensi ad Corisopiten. sub Archiep. Turonensi, frater Alanus de l'Espervier, de quo superius sumus locuti, IX. Kal. Septembris. Sareptanum Episcopum Nicolaum, Ordinis Minorum, Joannis Episcopi Tornacensis suffraganeum, hoc anno corpus divi Gutagoni apud Ostiercam in agro Brugensi transtulisse, cum maximum ibi consecràret altare, scribit Meyerus. Obiisse hoc anno, die XXIV. Novembris, Magistrum Petrum Calderonum Massanensem Antistitem, electum Antiochenum, refert Rodulphus. Electus est Cluanen. in Hibernia, sub Archiep. Armacano, frater Joannes Oldays, per obitum Cormaci, XIV. Kal. Octobris. Imelacensem in Hibernia fuisse hoc anno fratrem Cornelium O* Riculis, per obitum Thomæ, & ante eum alium Minoritam fratrem Robertum de Anglia ad eamdem Ecclesiam fuisse provisum narrat Pontifex in suo Diplomate: *Sinceræ devotionis*, XIV. Octobris. Nescio an hunc Robertum vel alium, Eugenius hoc anno instituerit Episcopum Tiberiaden. in Galilæa, sub Patriarcha Hierosolymitano, per translationem Joannis ad Cepten. *Divina disponente clementia*, IV. Nonas Decembris. Nucerinum. „
„ In Umbria instituit fratrem Joannem Marcolinum Fanensem insignem
„ Theologum, sibi & successori Nicolao V. carissimum, per translatio-
„ nem Antonii ad Fulginatem, Idibus Novembris. Refecit Ecclesiam Ca-
„ thedralem, primumque posuit lapidem fundamentalem.

Donesm. in hist. Mant. lib. 5. — Fr. Alan. Episc. Corisopiten. *An. 1437. n. 35.* — Fr. Nicol. Sareptan. *Meyer. in Annal. Flandr. l. 15. an. 1444.* — Petr. Massanen. *Rodul. fol. 280.* — Fr. Joan. Cluanen. — * al. *Oculis*. — Et Fr. Robertus — Fr. Robertus Tiberiaden. — Fr. Joan. Nucerin. — ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. — Fr. Joan. Marcolin. Episcop. Nucerinus.

LXIII. Plurima hoc anno in Italia accreverunt Observantibus domicilia, sive noviter erecta, sive a Patribus Conventualibus accepta. Vicario & Fra-

& Fratribus provinciæ Terræ laboris, necnon Fratribus provinciæ Tusciæ indultum est, ut duo vel admitterent vel erigerent Cœnobia. Vicario & Fratribus provinciæ Siciliæ similiter indultum est de quatuor Cœnobiis: *Ad uberes, quos vestri Ordinis*. XVII. Kal. Aprilis. Aliquantulum extra Faventiam Flaminiæ civitatem, Guidatius, Astorgius & Joannes Galeatius fratres, urbisque Senatus, obtentam ab Eugenio Pontifice veterem & ruinosam Ecclesiam sanctæ Perpetuæ, ad Prioratum sancti Marci Mantuanum spectantem, demoliti, commodum hoc anno ædificarunt Observantibus habitaculum, sub Divi Hieronymi vocabulo. Juspatronatus penes Fratres illos remansit: quorum successor Astorgius junior, Manfredi Galeatii filius & Faventiæ Dominus, erga Religiosos summe beneficus, amplos hortos adjunxit, & sub Paulo II. prædicto renunciavit juri, voluitque domum liberrime absque ullo onere aut externo jure, ad Religionem ipsam spectare. Ecclesiam pulcherrimo sancti Hieronymi sacello Fridericus Manfredi Faventinus Episcopus anno MCCCCLXXXIII. illustravit.

Conv. S. Hieronymi Faventiæ. *Gonzaga in Prov. Bonon. Conv. 10.*

LXIV. Ad preces Raphaelis Adurni, Ducis Januensis & cujusdam piæ sodalitatis, concessa est eisdem Observantibus Ecclesia Prioratus sanctæ Mariæ de Monte Vallis Besagni, ad primum a nobilissima urbe Genuensi lapidem, spectans ad Monasterium sanctæ Crucis de Mortaria, adjecta etiam silva contigua. Locus est amœnus & tironibus instruendis accommodus. Habetur illic in veneratione cujusdam ignoti Patris corpus imputre ac incorruptum, suavissimum semper spirans odorem: *Ordinem vestrum*. IV. Non. Maii. Non procul a vallo oppidi Castellutii, provinciæ Principatus, in regno Neapolitano, communibus oppidanorum sumptibus, aliud ædificatum est Cœnobium, curante fratre Bernardino Salernitano. In eodem regno & provincia superioris Calabriæ, ad secundum ab oppido Terræ novæ lapidem, beatus Paulus Sinopolitanus, de quo supra dixi, sancti Bernardini socius & discipulus, ab eo destinatus Vicarius provinciæ Calabriæ, ædem acquisivit aquis abundantem, silvis amœnam, ad prærupti montis radices, communibus oppidanorum facultatibus ædificatam.

Conv. de Monte. *Idem in Prov. Genuæ, Conv. 1.* Conv. Castellutii. *Idem in Prov. Principat. Conv. 25.* Conv. Terræ novæ. *Idem in Prov. septem Martyr. Conv. 8.* *Hoc ann. num. 46.*

LXV. Parum distat ab Insubrum notissima urbe Novaria Conventus sancti Nazarii, eleemosynis civium fabricatus, conferente Bartholomæo Episcopo, Clero & populo Ecclesiam ejusdem sancti ibidem extructam: *Sacræ religionis*. IX. Kal. Novembris. In illius festivitate, Canonici Cathedralis Ecclesiæ illuc procedunt, sacrum solemniter celebraturi. Jacent hic in sacello sancti Francisci beati viri Thumas Caccius & Matthæus Nolius ejusdem domus alumni, nobili genere & frequentia miraculorum illustres. Tertium hic jacere beatum Antonium Laudensem, gente Gavaria, laicum, scribit Gonzaga, sed alias dixi sepultum in Ecclesia sancti Joannis extra urbem Laudensem. Floruerunt hic posteriori seculo Viri docti & pii, præsertim Hieronymus Torniellus, officio functus Vicarii Generalis, deinde Commissarii Apostolici per universam Italiam. Ecclesia ignoto tempore & Antistite consecrata est die XXII. Aprilis; structura satis firma est & amplissima; situs factus est salubrior, corrivatis alio aquarum irriguis, prohibito etiam oryzæ seminario.

Conv. S. Nazarii Novariæ. Thom. Caccius. Matthæus Nolius. Antonius Laudensis. *Gonz. in Prov. Mediol. Conv. 4.* Tom. 10. anno 1412. n. 52. *Monum. MSS. Prov. Mediolan.*

LXVI. Extra & prope muros civitatis Ravennæ, in Æmilia antiquissimæ, sancto Apollinare Apostolorum discipulo aliisque sanctis Prælatis clarissimæ, erat olim Ecclesia sancti Maniatis, Hieronymo Rubeo sancti Mamæ, Francisco Gonzagæ sancti Mamonis, sub titulo Prioratus, spectans ad Monasterium sancti Joannis Evangelistæ Ravennatense. Hanc concessit Fratribus Observantibus Eugenius Pontifex, assentiente Bessarione Cardinale Ni-

Conv. Ravennæ. *Rub. in hist. Raven. ad hunc annum.* *Gonz. in Prov. Bon. Conv. 10.*

Niceno Monasterii Commendatario, deprecante populo & Senatu Ravennate: *Sacræ Religionis*. Idibus Junii. Possessionem hoc anno accepisse scribit Rubeus, suique oblitus ait sub annum MCCCCLXXXVIII. Ravennæ exceptos Observantes, & sedem illis ad Divi Mamæ extra urbem, prope ejusdem nominis portam, concessam. Illic vixerunt usque ad annum MDXII. quo decretum fuerat ædem dirui, quod Gallis urbem oppugnantibus, pro commoda inservierit statione, & Fratres transferri ad cœnobium vetustum sancti Apollinaris, Ordinis sancti Benedicti, Abbate Commendatario consentiente, sed sibi fructus reservante. Translata ex priore loco materia, faventibus piis Ravennatum erogationibus, & certa a Senatu decreta pecunia, commodam domum ædificarunt. Structura Ecclesiæ magnificentissima est: innititur viginti quatuor columnis altitudinis cubitorum decem, latitudinis duorum; ornaturque forinsecus columnis tredecim, intrinsecus pulcherrimis picturis musivis & tessellatis, mira arte & ad vivum res varias repræsentantibus. Quidam suspicantur a Justiniano Imperatore & conjuge Theodora, alii a Narsete, alii a Ricobaldo, alii a Theodorico Gothorum Rege fuisse fabricatam. Super majus sacellum legebantur verba sequentia, ex tessellatis segmentis coagmentata: *Theodoricus Rex Gothorum fundavit hanc Ecclesiam in nomine Domini nostri Jesu Christi*. Prius præferebat nomen sancti Martini, sed a tempore, quo Joannes septimus * Ravennæ Archiepiscopus, eo transtulit corpus sancti Apollinaris, ab eo cœpit denominari. In pulchro marmoreo, vetusto, deaurato sepulcro requiescit, uti constat ex plumbea lamina illic olim inventa, in qua ita erat inscriptum: *In hoc sarcophago requiescit corpus beatissimi & sacratissimi Apollinaris Martyris Christi, collocatum a Joanne Archiepiscopo*; ibique appositum ajunt corpus beati Joannis Papæ & Martyris. De his tamen legendus est Hieronymus Rubeus in sua accurata historia Ravennatensi; qui omnia hæc tribuit Ecclesiæ sancti Apollinaris, dictæ *Classensi*. Utriusque sancti Martyris caput, appositis carminibus vetustis, Minores videndum exponunt, aliasque habent ibidem reliquias.

* *Al. octavus*

Rub. ad annum 545. 658. & 856.

Conv. Cesenæ. *Gonzag. in Prov. Bonon. Conv. 2.*

LXVII. Nobilis vir Malatesta Novellus de Malatestis, Pontificius Vicarius in urbe Cesenæ, regionis etiam Æmiliæ, cives & universus populus desiderantes habere apud se Fratres Observantes, obtinuerunt a Pontifice concedi pro eorum habitaculo Monasterium vetustum & ruinosum sancti Laurentii, Ordinis sancti Benedicti, extra muros loco amœno situm, propter bellorum incommoda derelictum, & ab eodem Pontifice Ecclesiæ Cathedrali unitum: *Sacræ religionis*. Kal. Februarii. Dejecto primo templo, Senatus populusque alterum commodum & pulchrum ædificavit sub titulo *Annunciationis beatæ Mariæ*, quod anno MCCCCLXXII. die XXVII. Septembris quidam Episcopus Reatinus consecravit.

Conv. Bolonien. in Picardia. *Idem in Prov. Franc. Parisien. Conv. 9.*

LXVIII. Philippus Bonus Burgundiæ Dux, hoc anno die XXIV. Julii in suburbiis seu inferiori parte urbis Boloniensis in Picardia, ad Oceanum Britannicum, fundum dedit Conventui ædificando Observantum. Incolarum subsidio constructum inhabitarunt Fratres annis plurimis, donec superveniente classe Anglicana, verberibus fatiati loco cesserunt. Sexto post anno, redacta urbe in Henrici II. Gallorum Regis potestatem, restituta sede, pacifice vixerunt usque ad annum MDLXIX. quo ab Hugonotis expulsi sunt. Superantibus demum Catholicis, iterum Fratres revocantur & domus ruinæ resarciuntur. Ecclesiam sub titulo sancti Laurentii, incerto tempore quidam Episcopus Morinensis consecravit. Ut consecraretur a quocumque Catholico Antistite Nicolaus V. anno MCCCCXLIX. facultatem concessit, cujus de hac re habeo Diploma.

LXIX. In

LXIX. In partibus Transilvaniæ Minores habitacula hoc tempore habuisse in Alba, in Vafasco, in Winesia, in Molbata, in Ezibimo, & in Bistritia, mihi constat ex Diplomate, quo Pontifex commendat fidelibus, ut suis eleemosynis concurrant ad reparationem horum Conventuum, a Turcis destructorum. Conv. varii in Transilvania.

LXX. Zubraquensis Conventus in Germania & provincia Coloniensi, de quo nihil aliud occurrit, hoc anno reformatus est: & Palentinus in Hispania, de quo alias diximus, auctore fratre Lupo Palentino, auxiliatore Joanne Rege, executore Roderico Henrici Archidiacono Taurensi. Domui etiam Observantum Muri veteris vulgo *Morviedro*, diœcesis Valentinæ in Hispania, ad effugienda gravamina Superiorum, quædam privilegia Pontifex indulget: *Sacræ Religionis*. III. Non. Maii. Conv. Zubraquen. Palatinus. Tom. 1. an. 1246. n. 19.

LXXI. Beato Bartholomæo Catanio, de quo supra diximus, ad vitam solitariam aspiranti, pii viri & devoti amici Raphael Anlega & Matthæus Sanglada Baleares, lapide uno ab urbe Majoricensi, in loco valde amœno, fructiferis arboribus & vitibus consito, tribusque virente pinetis, Conventum construxerunt. Loci solitudo, naturæ ludificantis deliciæ, semitarum dispositio & Ecclesiæ elegantia incitamenta sunt pietatis, & frequentioris accessus civium Balearium. Jacet prædictus Bartholomæus, spiritu prophetico & miraculis illustris, in sacello, quod ab ipso cognominatur Magistri Catanii, honesto conditus sepulcro, anno ab obitu tertio decimo forte exhumatus, & integer inventus. Conv. Jesu Majoricen. Gonz. in Prov. Majoricen.

LXXII. Monasteria Clarissarum sanctæ Paulæ intra urbem Mantuæ, & sanctæ Claræ de Marieto extra muros ejusdem civitatis exemit hoc anno Pontifex ab omni regimine & correctione Ministri Generalis, subjecitque Vicario generali Observantum, ita petentibus Principibus Mantuanis: *Apostolicæ nobis injunctæ*. v. Idus Maii. Similiter Monasterium sanctæ Claræ de Astudillo, diœcesis Palentinæ voluit subjectum correctioni & visitationi fratris Sancii de Canalibus, ut in perpetua observantia conservaretur: *Sacræ religionis*. XII. Kal. Julii. Monast. S. Paulæ Mantuanum. Monast. Mariet. Monast. Astudill.

LXXIII. Joannes Episcopus Anconitanus dedit Antoniæ Miniati de Senis, & Claræ Firmanæ aliisque Sororibus Tertii Ordinis, Monasterium sanctæ Mariæ Novæ intra muros urbis, Ordinis sancti Benedicti, unitum alteri ejusdem Ordinis & urbis, *sancti Bartholomæi* nuncupato, ad quod Moniales propter prioris angustias transierunt. Donationem hoc anno probavit Eugenius: *Vacantibus præsertim*. IV. Non. Martii. Et uniri jussit quædam bona ad Sororum, quæ magno numero excrescebant, sustentationem: *Digna exauditione*. XIV. Kal. Januarii. Postea mutato Instituto, susceperunt regulam sanctæ Claræ, acceptis magistris ex Monasterio Corporis Christi Pisaurensi. Antoniæ & Claræ prædictarum, magna sanctitatis opinione defunctarum, ossa habent venerationi in pulchra theca & loco editiori. „ Habet etiam vetustam sanctissimi Crucifixi Imaginem ligno in„ sculptam miraculisque præclaram, & sanctissimæ Virginis simulacrum, „ quod prodigioso eventu ad Monasterium delatum esse constantissime cre„ ditur, quodque confluenti pietatis causa multitudini, quotannis in exte„ riori templo spectandum objicitur, dum Pueri Jesu, Natalitiis diebus „ recurrentibus, celebrantur Incunabula. Multæ ibidem sacræ asservantur „ Reliquiæ, inter quas sanctæ Ursulæ Virginis & Martyris Caput, authen„ ticis præmunitum litteris, peculiarique veneratione a Monialibus custo„ ditum. Monast. Anconitanum. Gonzag. in Prov. Marchiæ Mon. 1. ADDITIO ALIORUM. Monum. MSS. Prov. Marchiæ.

LXXIV. Prope pagum Spineti, vulgo *Carcoso*, diœcesis Salamantinæ, Monast. Spineti.

ad

Idem in Prov. S. Jacobi, Monast.12.

ad frondosi monticuli radices, haud longe a religioso & celebri delubro Dominæ nostræ de Rupe Franciæ, Gomezulus de Benavides, oppidi Fromestæ dominus, hoc anno domum erexit pro quibusdam Sororibus Tertiariis, quæ vigesimum post annum sponte subierunt clausuram, & relictis Fratribus Tertii Ordinis, se commiserunt regimini Fratrum Observantum. Viguit hic semper regularis disciplina & divinarum rerum cultus, multarumque virginum (præsertim Mariæ de Benavides, filiæ Marchionis Cortesii, Catarinæ de Maldonado, aliarumque, de quibus suo loco) sanctitudo. Conducit valde virtutibus excolendis loci solitudo, amœnitas & saluberrimi aeris clementia. Habentur hic in veneratione imagines duæ; una Christi Crucifixi in choro; altera in Ecclesia beatæ Mariæ portæ cæli, a qua templum cognominatur.

Varia domicilia Tertii Ordinis.

LXXV. In urbe Placentina Hispaniæ ante hunc annum commorabantur ad ædem S. Ildefonsi Sorores Tertii Ordinis, quibus Gondisalvus Episcopus contulit eremitorium sanctæ Luciæ, a Fratribus ejusdem Tertii Instituti derelictum, quod Pontifex confirmat: *Sacræ religionis*. v. Kal. Augusti. Concessit etiam Joannæ Roderici Sorori Tertiariæ eremitorium sanctæ Mariæ de Lairo apud villam de Tubere, diœcesis Civitaten. olim Monialium Monasterium, ut in eo domum religiosam pro se & suis Consodalibus ædificaret: *Devotis petentium*. IV. Idus Junii. Confirmavit Sorori Agneti Alfonsi oppidi Coruniensis, diœcesis Compostellanæ, possessionem eremitorii sanctæ Crucis sibi concessi pro Monasterio construendo: *Piis votis fidelium*. III. Idus Maii. Sorores urbis Senensis, *Mantellatas*, nuncupatas, a regimine & visitatione Fratrum Tertii Ordinis absolvit, & Ministræ suæ gubernandas commisit: *Cunctorum statui*. Pridie Kal. Septembris.

Monast. S. Bernardini Viterbien. Idem in Prov. Rom. Mon. 9.

LXXVI. Dum Viterbii sanctus Bernardinus ante aliquot annos in Quadragesima multos excitaret ad pœnitentiam, multæ virgines & mulieres præscriptam a sancto Francisco pœnitendi normam secutæ, auctore Bernardino cohabitare cœperunt. His instruendis evocavit ex Monasterio Fulginate sanctæ Annæ, Terentiam, Rosatam, Lætitiam, atque Orificam, & prope Ecclesiam sanctæ Agnetis in domo, civium Viterbiensium virginumque & consanguineorum sumptibus constructa collocavit, earumque instructionem aliquandiu suscepit, qua de causa *Sorores fratris Bernardini* sunt nuncupatæ, & demum post ejus canonizationem Monasterium ipsum ab eo cœpit cognominari. Crevit brevi tempore propter virtutis famam, tum numero Sororum tum structura. Hoc anno adjudicavit Pontifex eis applicari debere quædam bona eis ab Antonio Thomasio relicta: *Justis & honestis*. XV. Kal. Maii.

ADDITIO ALIORUM.

„ Hic reverenter asservatur & colitur Corpus B. Hiacynthæ de Mariscottis, ejusdem Tertii Ordinis: cujus acta suo loco ad annum MDCXL. quo ibidem sanctissimæ vitæ cursum absolvit, describentur. „ Eam Benedictus XIII. VII. Idus Augusti anno MDCCXXVI. Beatarum „ Virginum numero adscripsit; anno vero sequenti Altare, eidem Beatæ „ in hac eadem S.Bernardini Ecclesia dicatum, IV.Id.Novemb.consecravit.

Domus Lavellen.

LXXVII. Fratribus Laurentio & Paulo Ragusinis, Tertii Ordinis sancti Francisci professoribus, concessit Michael Episcopus, ac Communitas Lavellen. locum quemdam cum horto, vinea, oliveto & silva, ut domum religiosam sibi suisque Fratribus construerent. Concessionem Pontifex hoc anno confirmavit: *Sacræ Religionis sinceritas*. Kal. Aprilis: Dederat Guidoni Presbytero sancti Leonis, Tertii Ordinis, Antonius Francisci Prior secularis & Collegiatæ Ecclesiæ sancti Laurentii de Crenestello extra muros

Amerina.

Ameriæ, Ecclesiam sive capellam, sine cura animarum, sanctæ Mariæ de Mon-

Monticulis, diœcesis Amerinæ, prædictæ Ecclesiæ sancti Laurentii subjectam, olim habitaculum Fratrum Ordinis prædicti & Eremitarum, ut cum aliis hujus Instituti viris commodum extruerent domicilium. Id ratum habuit Pontifex: *Devotarum nobis*. Pridie Idus Novembris. In civitate & diœcesi Cremonensi, multi erant hujus Instituti viri,& plura adhuc retinent domicilia, quorum pars in eremitoriis, pars altera in propriis domibus separatim habitabant, eligebantque sibi proprium & peculiarem Ministrum. Erat autem controversia circa qualitates suffragantium, & quinam deberent ad electionem convenire. Commissa causa duobus Præsidentibus, electus est Marcus, factumque probavit Pontifex,exclusis deinceps Eremitis ab electione: *Iis quæ pro religiosarum*. Non. Septembris. In partibus Fori Julii, Aquilegien. diœcesis, in civitate Austriæ & Utinensi, subjecit Vicario & Fratribus Regularis Observantiæ, provinciæ sancti Antonii Fratres & Sorores Tertii Ordinis,eisque habitum conferendi & domos construendi contulit potestatem. *Expostit dilectorum*. IV. Kal. Maii. Similiter eodem die & tenore verborum subdidit Vicario & Fratribus Bosnensibus omnes ejusdem Instituti viros & mulieres regni Hungariæ. Cremonensis.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. O Sor initæ pacis ab Uladislao Hungariæ & Poloniæ Rege cum
„ Amurate II. Turcarum Imperatore, Julianus Cardinalis Lega-
„ tus, adeo apud Pontificem operatus est per litteras, quod hic Uladislao *Dogl. cit. fol. 44.*
„ rescripserit, bellum, nulla habita ratione contracti fœderis cum infideli
„ Christi nominis hoste, prosequendum esse, ac ob id se a quovis jura-
„ mento, quod intercessisset, absolvere:. itaque Pontifice absolvente,
„ Cardinali verbo inflammante, decretum est reassumere arma; & maxi- Amurates mittit exercitum in Europam.
„ me quod Amurates in Carmaniam, regionem Indis conterminam, in
„ cujus Metropoli, *Chirmain* dicta, panni ex auro & argento contexun- *Bert. in descrip. Persia fol. 576.*
„ tur, exercitum direxisset, quod cum illarum gentium Rege simultates
„ haberet. Itaque immensis Ecclesiæ sumptibus, valido exercitu comparato,
„ & instructa nobilissima classe, Varnam usque sive Dionysopolim urbem ad
„ mare Euxinum, Uladislaus, vana spe classis Christianorum reperiendæ Uladislaus victus obit.
„ pervenit: Inopinatorum motuum Uladislai Amurates fama commotus,
„ datam & acceptam fidem coram Deo, suis cunctis videntibus, execratus,
„ infecto Carmaniæ bello, omnes suas copias collegit, in Uladislaum,
„ quem fœdifragum dicebat, iturus ac extrema secum experturus, ac ita *Bert. in descrip. Imper. Turc. fol. 137.*
„ fecit: versa igitur facie regressus, corruptis speculatoribus infra Gallipo-
„ lim, ex Asia in Europam repente exercitum transmisit; solvitque Genuen-
„ sibus (turpe dictu, sed verum) penes quos faucium illarum potestas erat,
„ centum millia aureorum, & ad Varnæ lacum, nbi nostri castra posuerant,
„ pervenit, ibique tribus perpetuis diebus, Amurate semper Christianos
„ fidei fractæ incusante, magnis animis utrinque pugnatum est; ac tamdem
„ Victoria penes Amuratem fuit, licet de suis triginta & octo millia ceci-
„ dissent: Rex Uladislans eo prœlio confectus interiit: Unniades ægre sal-
„ vus evasit, & Julianus Cardinalis flabellum dissidiorum & auctor rupti
„ fœderis, ita scribit Bertius, equo lapsus misere animam in devio saltu
„ exhalavit. Interea vero Sultanus Cayri, infensissimus & ipse fidei Chri-
„ stianæ hostis, Rhodum Insulam celebrem, ab Asiæ continenti XX. M. P.
„ remotam, & ab anno MCCCVIII. pulsis Sarracenis, Joannitarum militum
„ munitissimum præsidium & firmissimum Christianorum propugnaculum,

tertio

„ tertio aggredi parabat: illis & his bellicis rumoribus, pastorali sollicitudine anxius, plurimum Eugenius angebatur, pervigilque fiebat ad imminentia mala cavenda: his de causis pluribus Fratribus nostris diversas in mundi partes missis, ad certa munia obeunda, necessitudinibus opportuna, usus est, ut ex nostris Annalibus luculenter apparet, & etiam ex nonnullis eorum, quæ nobis addenda occurrunt, apparebit.

Plures alias litteras expedit.

„ II. In Orientem Fratribus, qui pro Ecclesia transmigrabant, plura privilegia concessit pridie nonas Januarii: *Pastor bonus &c.* quo tempore fratrem Ludovicum iis in partibus Vicarium amandabat: *Dum onus &c.* VI. Kal. Februarii Indulgentia pro nostra Ecclesia sanctæ Mariæ in Transilvania, ubi plurimi rumores ac terrores Martis audiebantur: *Dum præcelsa &c.* & beneficio Ecclesiastico pro fratre Dominico expeditis: *Religionis zelus &c.* fratrem Matthæum de Rhegio in Siciliam Nuncium misit: *Pia mater &c.* ipsis vero Kalendis, Fratribus Seraphino & Laurentio, ut antea commiserat, noviter colligendi subsidia contra Turcas commendavit: *Cum per alias &c.* sicut etiam fratri Francisco de Platea Vicario Terræ laboris, quem Nuntium ad Patriarchatum Gradensem & Aquilejensem miserat cui pariter paucis post diebus, necessariorum pro substentatione exercitus Christiani provisionem commisit: *Pia mater &c.* XIV. Kal. Martii, contra Ministrum provinciæ Aragoniæ VI. Kal. ejusdem expeditis litteris: *Apostolicæ sollicitudinis &c.* ac III. Kal. habilitato fratre Henrico ad beneficium Ecclesiasticum: *Religionis zelus &c.* XVII. Kal. Aprilis ut Fratres in provincia Siciliæ possent recipere quatuor loca concessit: *Ad uberes &c.* V. Idus Maii Monasteria Mantuæ Clarissarum, a Vicario Generali Ordinis Minorum visitari voluit: *Apostolicæ Sedis &c.* III. Idus ejusdem beato Joanni de Capistrano, fratri Francisco de Agropolo & fratri Ludovico Nuntio veteris Castellæ, sub eodem tenore, & pro eodem negotio scripsit: *Cum te &c.* Fratribus vero provinciæ Transilvaniæ posse absolvere omnes Fideles vel Apostatas ad se venientes indulsit: *Sacræ Religionis &c.* & paucis post diebus indulgentiam pro reparatione suarum Ecclesiarum: *Licet is &c.* XVII. Kal. Junii Abbatissam Monasterii Vallisoleti confirmavit: *Inter sollicitudines &c.* XII. Kal. ejusdem fratri Petro Ferrerio, ad opus Evangelicum inter Infidelea destinato, privilegia consueta concessit: *Pastor bonus &c.* Nostræ redemptionis locorum non oblitus, pro iisdem collectionem eleemosynarum indixit: *Satis notum &c.* III. Idus ejusdem mensis. XVI. Kal. Julii pro eleemosynis subsidiariis, & disponenda classe

Ex Quaresm. fol. 901.

„ litteras expedivit ad Fratres Jacobum de Primadiciis, alterum Jacobum de Senis, Sylvestrum item de Senis & Richardum de Restis: XII. Kal. ejusdem mensis fratri Lupo Palentino, Palentinum Cœnobium reformare commisit: *Et si Romanus &c.* ac tollere interdictum, cui subjacebat: *Nuper ad notitiam &c.* voluitque Fratres de Observantia remanere in eo: *Apostolicæ Sedis &c.* voluit etiam fratrem Jacobum de Capua non

Indic. ex Vatic.

„ removeri a regimine Monasterii Monialium: *Quoties id a nobis &c.* & pro visitatione Monasterii sanctæ Claræ de *Otordesillas* providit: *Sacræ religionis &c.*

„ III. Venerabilis frater Hieronymus Agrigentinus hoc elogio decorus. Indoctus, virtute præclarus nobis occurrit: & bene; indoctus qui-

In Regula c. 10.

„ dem ab hominibus, cum juxta monitum S. P. Francisci, humanarum litterarum nescius, litteras discere non curaverit: in hujus mundi palestra, ipsa natura magistra, didicit hoc unum; Deum omnium rerum princi-

pium

„ pium & finem esse, a quo omne bonum optimum & omne donum per-
„ fectum descendit: quamobrem illi soli, in quo sunt omnes thesauri sa-
„ pientiæ & scientiæ, se se mancipare decrevit, ac triplici amoris vinculo,
„ obedientiæ, paupertatis & castitatis unire; hæc sua fuere vota, quæ
„ fideliter reddere Deo fategit, & aliquando ne ab adeo nobili proposito
„ deficeret, Deo jugiter orans humiliter dicebat: Domine Deus & amor
„ meus, quæso, ne forte decipiar, fac ut noverim te & noverim me;
„ nec ab hujusmodi, vel minimum oratione vacabat: illuxit igitur, qui
„ prius amat quam ametur, amanti Deus: illo lumine, quo illuxit ei mise-
„ ricors & amans Deus, eum pro suo posse cognovit, sed eo in ipso lumine
„ divino Deum cognoscens, suum nihil esse intellexit; sicque humillimo
„ omnes virtutes adsuerunt: nunc Hieronymum Agrigentinum dic indo-
„ ctum, sed adde, virtute corruscum. Hujus elogii justitiam noverunt sui,
„ qui eum sibi ipsis in Superiorem Provinciæ commissum, ut virtutum
„ exemplar excitans & inflammans, obstupuerunt. His temporibus in Sici-
„ lia florens admirabatur; & Arthurus in Martyrologio Franciscano diem
„ festum illi dixit XXVIII. Februarii.

Bajard. ex Martyrol. Franciscan. 2. edit. ad diem 28. Februarii.

„ IV. In odæi medio Conventus Vanatensis apud Armoricos, ac tu-
„ mulo perantiquo Arthuri II. Britanniæ Ducis, & ejusdem Conventus
„ Fundatoris, Illustrissima D. Jolanda de Andegavo Francisci Principis &
„ Ducis Britanniæ, hoc anno tumulata est.

Monum. MSS. Prov. Turon.

ARGUMENTUM.

Agitur de canonizatione sancti Bernardini, procurante beato Joanne Capistrano. Mittuntur Nuncii Minoritæ ad varias partes. Tertium amandatur in Orientem Jacobus Primadizius. Albertus Sartianensis prædicat fructuose in Ducatu Mediolanensi, & beatus Jacobus Picenus in Umbria & Valle Spoletana. Instituuntur Episcopi. Florent BB. Lanceslaus Hungarus, & Franciscus Ticinensis. Referuntur duo gravissima exempla Dei vindictæ in Minoritam unum de sua virtute superbientem, & in alterum gulæ indulgentem. Juliano Cardinali Ordinis Protectori defuncto substituitur Dominicus Capranica Cardinalis. Dilatatur Institutum.

I. STATIM post obitum sanctus Bernardinus tot refulsit miraculis, ut omnium votis judicaretur dignus, qui inter Cælites recenseretur. Alphonsus proinde Aragonum & Siculorum Rex, Senensis & Aquilana civitates (quarum illa ortu, hæc occasu gloriabatur) suos Oratores miserunt ad Eugenium Pontificem, ut Sanctorum catalogo eum dignaretur adscribere. Rem mature discutiendam censuit Eugenius, examenque miraculorum commisit tribus Cardinalibus, in hoc diplomate nominatis.

Mittuntur Oratores pro canonizatione S. Bernardini.

Dilectis filiis Nicolao, tituli sancti Marcelli, & Guillelmo, tituli sancti Martini in Montibus Presbyteris, ac Alberto sancti Eustachii Diacono Cardinalibus, salutem &c.

II. S*ancta fidelium mater Ecclesia, Christi Salvatoris nostri sponsa nos docet, ut fidelium animas superna ac cælesti beatitudine fruentes, debita reverentia prosequamur. Quas tunc Deo acceptas, & in Beatorum numero collocatas ac aggregatas esse intelligimus, cum fidelibus aliquo cala-*

Ex lib. 23. Bullarum fol. 35. Cómittitur examen tribus Cardinalibus.

mitatis genere oppressis, earum suffragia devote implorantibus, meritis earumdem intercedentibus, divina omnipotentia miraculose subvenire dignatur in testimonium beatitudinis earumdem sempiternum. Exhibita siquidem nobis pro parte carissimi in Christo filii nostri Alphonsi, Aragonum Regis illustris, necnon dilectorum filiorum Oratorum Senensis & Aquilanæ Communitatum, petitio continebat, quod cum religiosæ memoriæ Bernardinus de Senis, Ordinis Minorum professor, de Observantia *nuncupatorum, in civitate Aquilana e vita migraverit, nonnulli claudi, & diversis aliis morborum generibus implicitì, considerantes vitæ sanctimoniam ipsius Bernardini, ardore devotionis & fidei inflammati, ad ejus corpus humiliter accedentes, ibidemque prostrati, divina benignitate operante, ab eorum infirmitatibus liberati sunt, & sæpius etiam liberantur, prout in publicis instrumentis a gravibus Tabellionibus solemniter editis plenius continetur. Quare Rex & Oratores prædicti, desiderantes, ut juxta morem & ritum Romanæ Ecclesiæ, idem Bernardinus canonizationis dignitate præfulgeat, & Sanctorum numero & catalogo aggregetur, pro parte eorumdem nobis in publico Consistorio præsidentibus, iteratis vicibus per dilectum filium Justinum de Planca civem Romanum, Advocatum Consistorialem, miraculis hujusmodi longo & gravi sermone explicatis, fecerunt supplicari, quatenus aliquibus ex venerabilibus Fratribus N.S.R.E. Cardinalibus committere, ut de & super vita dicti Bernardini & miraculis hujusmodi & eorum circumstantiis universis se solemniter & diligenter informent, & habita super iis informatione matura, ea quæ repererint, nobis & reliquis Cardinalibus fideliter referant, & aliter super hujusmodi pia supplicatione opportune providere dignaremur. Nos igitur gloriam divini nominis ampliari, & Catholicam fidem suos sacros palmites continuo dilatare, nostris præsertim temporibus, supremis desiderantes affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, quorum grave judicium & præcipuam prudentiam ac sincerum consilium in maximis nostris & dictæ Ecclesiæ negotiis comprobatum a nobis extitit, de eorumdem Fratrum consilio, per Apostolica scripta committimus, ut vos aut aliquæ Ecclesiasticæ personæ in dignitatibus constitutæ, comprobatæ integritatis & doctrina sacrarum litterarum peritæ, quas ad id deputandas esse duxeritis, super præmissis omnibus & singulis & eorum circumstantiis universis diligentem informationem recipere ac veritatem elicere studeatis, & habita super iis matura informatione, quæ veritati innixa esse inveneritis, sive hujusmodi deputandi invenerint, nobis in secreto Consistorio fideliter referatis, ut una cum vestro & prædictorum Cardinalium consensu, ad divini nominis laudem ea efficere valeamus, quæ sanctorum Patrum dogmata, & sacrorum Canonum institutiones ac justitia, & Christiana caritas postulat & requirit: super quibus plenam & omnimodam, auctoritate Apostolica, vobis tenore præsentium concedimus facultatem. Verum, cum inter ceteras graviores causas, quæ apud Sedem Apostolicam agitantur, hæc gravissima sit, & in eadem omnis diligentia & conscientiæ sinceritas adhiberi debeat, ut in hac causa non simulata, sed solida veritas elici possit, volumus, ut hujusmodi personæ a vobis deputandæ, quamquam graves quidem fore existimemus, in manibus vestris præstent juramentum, ut omnia a vobis eis commissa, solum Deum ac veritatem præ oculis habentes, prout sacri Canones dictant, omni studio & diligentia exequantur. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLV. XVII. *Kal. Maii, Pontificatus nostri anno* XV.

III. Pro-

III. Promovebat sedulo Joannes Capistranus negotium istud, & magistri sui gloriam, qua poterat diligentia, tum apud Eugenium tum apud Principes & populos urgebat. Distrahebatur tamen duplici munere & Vicariatus generalis sui Ordinis & Nunciaturæ Apostolicæ per universam Italiam, ut ad sacrum bellum & auxilium ferendum contra Turcas, Europæ dominio inhiantes, Principes & populos convocaret. Jam imminebat tempus Vicariatum deponendi, vel quia Pontifex statuit ut tribus dumtaxat annis duraret, vel quia ipse Capistranus instabat ut finiret. Quare emisso hoc decreto, datisque litteris ad utrumque Vicarium Cismontanum & Ultramontanum, intimavit Eugenius, ut pro eligendis successoribus anno sequenti comitia celebrarent.

Urget negotium B. Joannes Capistranus.

Indicuntur Comitia Observantiū pro anno sequenti.

Dilecto filio Joanni de Capistrano Ordinis Fratrum Minorum professori, & Fratrum ejusdem Ordinis de Observantia nuncupatorum citra montes Vicario generali, salutem &c.

Ex lib. 5. bullar. fol. 306.

IV. *Regimini universalis Ecclesiæ, disponente Domino, præsidentes, curis urgemur assiduis, ut juxta creditæ nobis dispensationis officium, subditorum quorumlibet, præsertim sub regulari Observantia viventium, juge, quantum ex alto nobis conceditur, sollicitudinis studium impertiamur, & iis, quæ pro divini cultus, necnon Religionis incremento provide facta comperimus, libenter adjiciamus Apostolici muniminis firmitatem. Sane cum nos dudum, videlicet ultimo Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno* XIII. *constitutionem & deputationem, quibus dilectus filius Antonius de Rusconibus sacræ* Theologiæ *professor, & Generalis Minister totius Ordinis Minorum, te, ac dilectum filium Joannem de Mauberto, ejusdem Ordinis etiam professorem, domorum, locorum & Conventuum Fratrum dicti Ordinis Minorum* de Observantia *nuncupatorum, citra & ultra montes consistentium Vicarios generales fecit, constituit & deputavit, per quasdam olias nostras litteras confirmaverimus & approbaverimus, prout in ipsis plenius continetur, & inde, experientia teste, didicerimus, non sine cordis lætitia, deputationem & constitutionem hujusmodi ipsius Ordinis Fratribus*, de Observantia *nuncupatis, in suo statu plurimum profecisse, eum silentio quodam reclamationum, quæ aures nostras sæpissime propulsabant, & mentis quietudine, qua devote contemplationi & sacrarum litterarum studiis disponuntur, fugata evagationis materia, cum multitudine ad eamdem Observantiam convolantium novitiorum. Ut igitur liberius & libentius in bono perseverent, & perseverantia notior habeatur, portensurque ad aream Domini manipuli plena messis; tenore præsentium, motu proprio, non ad alterius super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tibi committimus & mandamus, quod tu convocare possis & debeas hoc anno, quo instat finis officii tui Vicariatus, ubi & quando tibi placuerit, Vicarios & discretos provinciarum & Vicariarum tibi subjectarum, & ante finem tui officii capitulariter congregare, qui sic congregati facultatem habeant eligendi, & eligere teneantur unum Religiosum ejusdem Ordinis in Vicarium Generalem Cismontanum, & electione facta, eam, quam primum commode fieri poterit, Generali Ministro totius Ordinis faciant præsentari, quam ipse Minister infra triduum confirmare, ipsique electo committere debeat plenarie vices suas, ut in dictis aliis, de quibus supra fit mentio, factis concessione & commissione continetur: quam quidem electionem si infra triduum hujusmodi dictus Generalis confirmare di-*

distulerit, ex tunc electus ipse cum prædicta potestate confirmatus omnimode censeatur, usque ad triennium tunc secuturum, nostra & Sedis Apostolicæ auctoritate; interim autem donec confirmatus fuerit, exerceat auctoritate nostra officium ipsum Vicariatus provinciæ, ubi Capitulum fuerit celebratum. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, pridie Kal. Novembris, Dominicæ Incarnationis anno MCCCCXLV. *Pontificatus nostri anno* XV.

Dilecto filio Joanni de Mauberto Ordinis Fratrum Minorum professori, & Fratrum ejusdem Ordinis de Observantia nuncupatorum ultra-montes Vicario Generali, salutem &c.

Ibidem. V. R*Egimini universalis Ecclesiæ &c. Sane cum nos dudum, videlicet ultimo Kal. Augusti &c. anno* XIII. *constitutionem & deputationem, quibus dilectus filius Antonius de Rusconibus, sacræ Theologiæ professor & Generalis Minister totius Ordinis Minorum, te ac dilectum filium Joannem de Capistrano &c. domorum, locorum & Conventuum Fratrum dicti Ordinis Minorum* de Observantia *nuncupatorum citra & ultra montes &c.* ut supra in alia; *motu proprio &c. tibi committimus &c. quod tu convocare possis &c. qui sic congregati facultatem habeant eligendi unum Religiosum &c. in Vicarium genceneralem ultra-montanum &c. Datum ut supra.*

Varii Nuncii Minoritæ. VI. Erant hoc anno Pontificii Nuncii, in regnis Castellæ & Legionis frater Rodericus de Oña; in Italia apud varios Principes frater Guido Ariminensis; in Exarchatu Ravennæ frater Jacobus de Primaditiis Bononiensis, & frater Franciscus de Platea. Primo scripsit ut magnam pecuniarum vim apud se depositam in sacri belli sumptus mitteret; duobus posterioribus facultates concessas pro Exarchatu extendit ad universam Italiam, addita etiam eminentiori potestate.

Dilectis filiis Jacobo de Primaditiis de Bononia, & Francisco de Platea Fratribus Ordinis beati Francisci de Observantia regulari, Nunciis nostris &c.

Ex lib. 23. Bullarum fol. 49. VII. C*Um pro maximis nostris & Romanæ Ecclesiæ necessitatibus, impetrandi subsidia a Christifidelibus ad armandum classem, quam, Domino concedente, ad præsens mittimus ad partes Orientis adversus Christi hostes, vobis certas dederimus facultates in Exarchatu Ravennæ, prout in litteris Apostolicis super inde confectis latius continetur. Nos cupientes, ut vestra devotio, de quorum prudentia & vitæ munditia spem in Domino amplissimam obtinemus, eo nobis & Ecclesiæ utilius serviat, quo majori & ampliori fueritis a nobis facultate muniti, easdem facultates omnes vobis in prædicto Exarchatu concessas, ad omnes Italiæ partes in omnibus & per omnia, auctoritate Apostolica extendimus, ut in prædictis omnibus Italiæ partibus illas pariter sicut in prædicto Exarchatu valeatis exercere. Volentes etiam quod non solum prædicatoribus divini verbi præcipere possitis, quod ea dicant circa prædicta, quæ illis duxeritis injungenda, sed vos etiam & a vobis instituti, quando vobis visum fuerit, prædicationem assumere &c. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Quod si quis obtemperare neglexerit, vel contra vestrum præceptum prædicare præsumpserit, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat. Si autem aliqui, quod* non

non credimus, hujusmodi litteris nostris directe vel indirecte ausi fuerint contradicere, aut vos & a vobis subrituendos infamare, & in tam pio opere aliqualiter injuriare vel perturbare, eos ad omnem requisitionem vestram volumus & præcipimus, per venerabiles Fratres nostros Episcopos, in quorum diœcesibus talia fieri contigerit, carceribus mancipari; & nihilominus devotionis vestræ perturbatores & infamatores prædictos excommunicandi & excommunicatos denunciandi concedimus facultatem. Ceterum ut onus istud vobis injunctum melius ex vestri animi sententia perficere valeatis, ut institutos a vobis ad dictum opus, quoties placuerit, revocare & alios in eorum locum subrogare & deputare possitis; quibus omnibus tam substitutis quam subrogatis prohibeatis atque præscribatis ne alia auctoritate aliqua, præterquam a vobis sibi concessa, utantur, tenore & auctoritate prædictis, facultatem concedimus & plenariam potestatem. Volentes auctoritate prædicta, in vestrum & prædictorum ex vestra ordinatione laborantium mercedem & præmium animarum, quod tam vos ambo quam prædicti omnes instituti & instituendi ac subrogandi, & alii quomodolibet in hoc pio opere laborantes, eamdem plenariam omnium peccatorum suorum, de quibus ore confessi & corde contriti fueritis & fuerint, remissionem consequamini & consequantur. Volentes etiam quod omnes gratiæ per Sedem Apostolicam hactenus concessæ circa absolutionem peccatorum, & dispensationem in votis, & circa casus reservatos tam Sedi Apostolicæ quam Episcopis, quorum vigore aliquod impedimentum afferri videretur hujusmodi pio operi per vos aut vestros substitutos exercendo, tamdiu suspensæ remaneant, quousque vestra hujusmodi facultas & commissio durabit. Et quod eos qui manus violentas in Clericos injecissent, dummodo læsio sit citra mortem aut membrorum mutilationem aut perpetuam debilitatem, absolvere valeatis. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLV. X. *Kalend. Maii, Pontificatus nostri anno* XV.

VIII. Primaditii operam & religiosam industriam postquam in hoc munere probavit Eugenius, dilabente anno, ad Orientem, ubi bis laudabiliter Sedis Apostolicæ negotia peregit, destinare decrevit, sub titulo *Commissarii Pontificii*, ut fidei causam promoveret, & sui Ordinis domos reformaret. Amplæ adhibitæ auctoritatis instrumentum hic exhibeo. Jacobus Primaditius fit Commissarius Apostolicus in Oriente.

Dilecto filio fratri Jacobo de Primaditiis de Bononia, Ordinis Minorum, qui dicuntur de Observantia regulari, Commissario nostro &c.

IX. *Suadent nobis probata in multis arduisque nostris, Romanæ Ecclesiæ & fidei Christianæ negotiis, tuæ devotionis fides atque integritas, & in exequendis commissionibus tibi factis maxima diligentia, ut omnia tibi fidenter committamus, quæ ad Dei nostri honorem, fidei & tuæ Religionis augmentum, & locorum piorum reformationem & conservationem, votive fieri cupimus & impleri. Cum itaque in partibus ultra-marinis, præsertim Orientalibus, & in Provincia Romaniæ multa sint loca tui Ordinis Fratrum & Sororum, quæ propter nimiam a Romana Curia distantiam, & alias ob Prælatorum idoneorum carentiam minus bene, quam cuperemus & fieri deberet, gubernantur. Cupientes dictorum locorum & inhabitantium Fratrum reformationi, bono regimini & animarum saluti salubriter providere, eaque ratione mittentes devotionem tuam ad easdem partes, te in ipsis ultra-marinis Orientalibus partibus, & maxime in Provincia Romaniæ Commissarium nostrum, cum potestate & plena facultate omnia & singula* Ex lib. 14. Bull. fol. 7.

dicta-

dictarum partium loca Fratrum & Sororum dicti Ordinis & eorum Conventus, Fratres, Moniales & Sorores tam in capite quam in membris visitandi, reformandi, citandi, puniendi, carcerandi, privandi, instituendi & destituendi, omniaque alia & singula faciendi, ordinandi, præcipiendi, mandandi & disponendi, quæ hujusmodi visitationem & reformationem exigere & exposcere judicabis, aut quæ dilectus filius tui Ordinis Generalis facere posset, si personaliter interesset, auctoritate Apostolica, tenore præsentium facimus, constituimus atque etiam deputamus. Volentes, ut si forte aliquos vel aliquas invenies tuis mandatis & ordinationibus inobedientes, aut alias resistentes, eos omnes per censuras Ecclesiasticas, & invocationem brachii secularis, valeas coercere; mandantesque auctoritate & præsentium tenore prædictis omnibus & singulis venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis civitatum, terrarum, locorum, in quibus loca per te visitanda erunt, ut quoties a te fuerint requisiti, quoscumque ex prædictis, mandatis tuis obedire recusantes, carcerent & puniant, prout duxeris ordinandum. Ut autem hujusmodi commissionem tibi per nos factam eo commodius exequi possis, quo pluribus a nobis gratiarum concessionibus fueris communitus, omnes utriusque sexus in prædictis commissionis tuæ locis, qui tibi aut substituendis a te Fratribus tui Ordinis voluerint confiteri, audiendi, & a peccatis quæ fuerint confessi, etiam si talia forent propter quæ Sedes Apostolica esset merito consulenda, per te ipsum aut per ipsos a te substituendos, absolvendi in forma Ecclesiæ consueta; eos quoque ex Fratribus tui Ordinis Clericos, qui viderentur tibi parum idonei ad divinum celebrandum officium, etiamsi pro Clericis professionem emisissent, faciendi laicos, & seculares quoscumque ad Ordinem tuum venire cupientes recipiendi, & ad professionem admittendi, illosque in locis, quibus tibi videbitur, deputandi, absque eo quod aliquis tui Ordinis Prælatus id valeat prohibere; necnon ab illis Fratribus novitiis per te, ut prædicitur, receptis, & pariter ab aliis qui a quocumque alio & in quibuscumque locis novitii essent recepti, petendi, ut ex bonis, quæ sunt dimissuri, eleemosynas tibi faciant ad locum Constantinopolitanum deferendas, pariterque petendi pro dicto & aliis ultramarinis locis tui Ordinis eleemosynas a quocumque & in quacumque Provincia; prædicandi quoque verbum Dei, ubicumque te esse contigerit, tam in Conventibus Fratrum tui Ordinis, quam alibi, exceptis Cathedralibus & Parochialibus Ecclesiis, quarum Prælati & Rectores id gratum non haberent; assumendi etiam tecum & in societate tua tres tui Ordinis Fratres tam in Italia, quam extra eam, & commorandi quanto tempore volueris in quocumque tui Ordinis loco cum dictis tribus sociis, absque eo quod Prælati eorumdem locorum te possint, priusquam volueris, ejicere & licentiare; & libros aliaque ad tuum sociorumque tuorum usum necessaria portandi tecum, licentiam, potestatem, & plenam, auctoritate & tenore prædictis, concedimus facultatem. Volentes atque mandantes, quod in aliquo supradictorum nullus nobis inferior nullo modo te valeat impedire. Datum Romæ apud S. Petrum, anno &c. MCCCCXLV. *Kal. Januarii, Pontificatus nostri anno* XV.

Albert. Sartiané. prædicat utiliter in Ducatu Mediolanensi.

X. Beatus Albertus Sartianus, postquam in urbe numerosissima Mediolanensi plenæ messis manipulos sacri verbi falce in horreum invexit Dominicum, expletis concionibus Quadragesimæ, oppida, vicos & castella cœpit circuire, opimas prædas animarum reportaturus. Id vel ipse indicat in calce opusculi, quod *de conditione amicitiæ, & de malitia invidentiæ*, ad Thomasium Bibium Cyprium inscripsit: *Sumus*, inquit, *in dies hinc abituri*,

ri, ut agri feracis, hoc est, religiosi populi & piæ plebis Mediolanensium civitatis, Christo propitio haud vacuis manipulis, expleta jam messe, ad exemplum Salvatoris civitates & castella, oppida atque suburbana ejus circumeamus, constituentes vel in ordine pænitentium peccatores. In quo nos grandi munere, si nobis non meliora atque altiora Dei gratia proventura non sint, utinam tandem aliquando defungi contingat. Cujus Apostolici ministerii alto fastigio si sensu, si spiritu, si constantia, si eruditione, si cælesti, ne dicam humana quæ parum ad salutem valet, eloquentia careamus: si denique id, quo maxime opus est, magna illa discretione spirituum simus impares; bona tamen spe esse debemus, unius salutem multorum precibus facile consequendam; cujus quotidiano labore in gloriam Christi, & in ædificationem corporis eius, quod est Ecclesia, multorum salus & optatur & quæritur. Vale ex Mediolano, XX. *die Maii* MCCCCXLV. Et in fine epistolæ ad consodalem amicum: *Vale*, ait, *ex Busto Arsitio, agri Insubrium, die* XXX. *Maii, anno* MCCCCXLV. *dum illic pro nostro more prædicando circumeuntes, tuæ nos litteræ forte non compererint, mitte ad Cumensem civitatem, quo celeriter sumus profecturi.* Ex oppido Galaratæ, ubi magno fœnore prædicavit, pridie Kal. Julias misit doctum opusculum ad fratrem Antonium Raudensem, cui titulus & argumentum: *Quod nihil noceat ad virtutem humili loco nasci.*

XI. Nihilo segnius beatus Jacobus Picenus hoc anno in Umbria & valle Spoletana disseminabat verbum Dei, præsertim in urbe Fulginei, civium seditionibus pene consumpta. Adeo efficaciter dixit & docte persuasit, ut depositis odiis, in mutuos irruerint amplexus.

Jacob. Picenus prædicat in Piceno & valle Spoletana. *Jacobil. in vita B. Paulut. c. 13.*

XII. Sagonensis Episcopus in Corsica institutus est hoc anno frater Joannes..... per cessionem Georgii tituli S. Anastasiæ Cardinalis de Flisco, XII. Kal. Julii. Crensis & Terminiarum, sub Archiep. Athenien. frater Franciscus ...... per obitum Francisci, Pridie Nun. Junii. Cephaludensis in Sicilia, sub Archiep. Messanensi, frater Lucas de Sarzana, Siculus Agrigentinas, per translationem Antonii ad Agrigentinam, X. Kal. Aug. Motulanus in regno Neapolitano, sub Archiep. Tarentino, Antonius, quem diximus Episcopum Gallipolitanum, per translationem Petri ad Ecclesiam Gallipolitanam, III. Kal. Aug. Balneoregiensis in provincia Romana, frater Carolus de Matelica, per obitum fratris Benedicti, Kal. Octobris. Laudat hoc anno Pontifex fratrem Nicolaum de Azara, quod bonis operibus & assidua prædicatione in tractu Tridentino plurimos retraxerit a sequela Felicis pseudo-Pontificis, olim Ducis Sabaudiæ.

Fr. Joan. Episc. Sagonen. Fr. Fran. Episc. Cren. Fr. Lucas Cephalud. Fr. Anton. Motulan. *An. 1443. n. 12.* Fr. Carol. Balneoreg. Nicol. de Azara.

XIII. Floruit hoc tempore plurima virtute & sanctitate beatus Lanceslaus ex regia Hungariæ prosapia, vir justus & timens Deum, in sancta oratione & contemplatione assiduus, frequenter extra se raptus, præsertim in locis solitariis, in quibus sæpissime immobilis longo hærebat tempore, nihil sentiens molestiæ corporis, quam aliquando Fratres inferebant, vel ad probandum, an spiritus ex Deo esset; vel ut in se reversus, excitatis sensibus, languenti & egeno corpori indulgeret. Aliquando videbatur e terra elevatus, & magno circumdari lucis splendore. Sui Instituti observantiam in perfectissimis quibusque professoribus æmulatus, abiit in Italiam, ubi maxime tunc vigebat disciplina regularis, & perlustratis beati Francisci & sancti Angeli Provinciis, demum hæsit in Tuscia, sub obedientia beati Thomæ Florentini, in Conventu Scarlini. Non dedignatus est homo doctus & nobilis prompte in omnibus obedire viro simplici, laico, humili genere nato, & ad nutum, quo jubebat, abire. Cum sanctus Bernardinus opere & ser-

Floret B. Lanceslaus. *Marian. cap. 19. Marc. 3. par. l. 2. c. 25. Chron. antiqua.* Ejus virtutes.

Instituitur Guardianus Mediolan.

fermone in Lombardia multos ad justitiæ semitas revocaret, suis Consodalibus domicilia construeret, & plurimos adolescentes Sodalitio aggregaret, mittebantur ex provinciis Umbriæ & Etruriæ, qui domos regerent, & tirones instruerent: atque inter hos destinatus est Lanceslaus, domus sancti Angeli apud Mediolanenses Guardianus. Grassante post hæc peste, obierunt ex Fratribus sibi subjectis ferme viginti, qui contagione infectis, in variis locis populosæ urbis inserviebant: quorum animas in cœlum magno splendore coruscantes abiisse conspexit Guardianus, & super corpus cujusdam laici non tantæ inter Consodales opinionis, omnium postremo defuncti, radium de cœlo descendisse fulgentissimum, & mox animam in cœlos fuisse assumptam.

Quid sentiebat de magnis & commodis Cœnobiis?

XIV. Cohabitabat frater Franciscus Ticinensis, sive de Papia, vir sanctus, cujus gesta alias referemus, qui cum infirmorum deputaretur obsequiis & de supradictorum meritis & virtutibus alloqueretur Guardianum, præmium etiam cumulatissimum illos accepisse, ab eodem intellexit. Interrogavit ille aliquando Lanceslaum, an tuta conscientia & pacato animo liceret Fratribus in illo Conventu, structura nobili & multa supellectile locuplete, a Patribus Conventualibus ad ipsos translato, commorari? Atque eo majori cruciandum scrupulo judicabat ipsum Lanceslaum, quo vehementiori studio regna & Provincias percurrit extremam amplexurus paupertatem. Cui ille: *Fateor, carissime frater, me hucusque deceptum, reputasse paupertatem, virtutum omnium primam: sed in veritate comperio, summam veri Minoritæ perfectionem in sancta obedientia, & vera humilitate consistere.* Admiratus frater Franciscus, propter pii viri & venerandi Superioris reverentiam, conticuit, etsi responsum minime probaverit. Extincta peste, Veronam, unde exierat, regressus, cum audiret Lanceslaum, expleto officio, ad humile tuguriolum Scarlini reversum obiisse, orationibus assiduis multisque vigiliis petiit a Domino ejus statum sibi revelari. Tamdem obtinuit, ut sibi ostenderetur gloriosus inter alios sanctos Minoritas, Christi etiam fruens amplexibus.

Humilitas paupertati præferenda.
Matth. 5.
Chrysost. hom. 5. in Matth.

XV. Non inanis, neque prorsus superflua hinc desumi potest doctrina pro iis, qui perfectionis apicem in summa rerum ponunt egestate. Non enim bonorum penuria, sed voluntatis compressio inter insignes virtutes connumeratur: *Beatos pauperes spiritu* proclamavit Dominus, & primos commendavit, *humiles scilicet mente atque contritos spiritu, seu voluntate. Fundamentum quoddam forte atque munitum hanc primam sententiam collocavit, siquidem unusquisque, humilitate supposita, tutissime cuncta alia superponit ædificans: hac vero subducta, etiamsi ad ipsum usque cælum conversationis sublimitate pervenias, simul omnia subtrahuntur, atque in finem pessimum relabuntur. Nam sive orationem, sive jejunium, sive pudicitiam, sive aliud quid bonorum, absque humilitate congreges, statim cuncta defluunt, cunctaque depereunt.* Parum refert si exterius vilescas, dum intus intumescas; etenim *solus ille pauper est, qui apud semetipsum elatus non est; & minus inops est, qui vestem non habet, quam qui humilitatem.* Quid prodest Minoritæ, si summo studio externas divitias abjiciat, & in pectore loculos propriæ voluntatis reservet? *Obedientia inter alias observantias regulares præcipua reputatur*, inquit summus ille Pontifex, Francisco summe familiaris, & præ omnibus conscius arcanorum. Paupertatis sororem vocavit ipse sanctissimus Institutor sanctam humilitatem; neque inmerito, magna est enim dissonantia inter Monachum mendicum & superbum: *Vilis tunica contemptum seculi probat, ita dumtaxat ne animus tumeat, ne habi-*

Gregor. 6. Moral. c. 14. & 21. c. 10.

Gregor. IX. in Bulla de translat. corp. S. Francisci.

Francisc. opusc. de virtutib.
Hieron. epist. 4.

bitus sermoque dissentiant. Sunt quidam, qui ad metam se pervenisse putant, dum præter segmentitiam vilemque vestem, reliqua omnia procul faciunt: atque ex hac ipsa rerum depressione altius efferuntur, ut alios contemnant, lacerent & vituperent; videlicet, si quid amplius rerum præter ipsos habeant, tantum eis deesse perfectionis, quantum suppetit commodi superstitiose obloquentes. Vere summe decet Minoritam strictissima paupertas, decet tamen magis perfectissima obedientia & humilitas profunda; neque in magnis domibus vivere, sed in humilibus nocet superbire. Porro Lanceslaus cœpit miraculis multis clarere, & perpetuos habuit suæ virtutis præcones prædictum Franciscum & Gasparem Florentinum, qui in Cœnobiolo Scarlinensi adventantes omnes, sive Religiosos, sive seculares ad vitæ ejus æmulationem, & sepulcri suadebat venerationem.

XVI. Superioris doctrinæ argumentum nimis manifestum præbuit hoc ipso tempore Lanceslai conterraneus, frater Justinus, qui opulento Baronatu, & Hungariæ Regis favoribus spretis, Institutum Minorum subivit. Contemplationi & orationi intentus, etiam frequentes extases patiebatur & raptus. Sui Institutoria vestigia, & sanctorum Apostolorum limina veneraturus, venit in Italiam, ubi montem Alvernæ, Assisium, Umbriam & vallem prælustravit Reatinam, & demum in Urbe substitit. In Conventu Aracœli, dum quadam die hoc ipso anno, cum domus translata est ad Observantes, uti mox dicemus, pro more inter prandendum pia quædam Sanctorum gesta legerentur, profunda horum meditatione ita extra se factus est, ut longo tempore immobilis & exanimis videretur; animaque liberius circa ista divagata, socii corporis molem in altum evexit, & e regione cujusdam imaginis beatæ Mariæ Virginis, super Fratrum capita in muro depictæ, retractis cruribus ad modum genuflexi, in aere suspendit. Aderat tunc beatus Joannes Capistranensis Ordinis Vicarius, qui dimissis Fratribus in templum ut gratias agerent secundum consuetudinem, solus cum socio, clauso ostio remansit, finem exploraturus. Post longam moram vidit omnia se bene habere, & ex signis placidæ mentis, sereni vultus, humilitate animi, aliisque notis alienum hoc esse a vanis figmentis noxiisque præstigiis.

Marian. cit.
Marc. cit. c. 24.
Spec. Minorum.
Justini Hungari virtutes & extases.

XVII. His auditis Eugenius Pontifex hominem accersivit, ac pedes osculari volentem ulnis excepit & osculo, jussitque prope sedere, admirantibus qui adstabant, aulicis: longo deinde protracto sermone munuscula addidit, & Indulgentias. Sed qui per superbiam ex spiritu cœlesti diabolus effectus est, eas subdole immisit cogitationes, per quas arroganter se extulit Justinus, & Pharisæo similis; *qui cum ad ipsum virtutis cacumen ascendisset; amittens simul universa descendit, quia scilicet non retinuit bonorum omnium genitricem, humilitatem*, insolito intumuit honore, & favoribus Pontificiis exaltatum est cor ejus, & elati sunt oculi, ita ut misere *in superbiam elatus, in judicium inciderit diaboli*.

Miserabilis casus.
Chrysost. citat.
1. Tim. 3. 6.

XVIII. Domum regressus alter ab illo qui erat egressus, occurrit Capistrano Vicario, eoque corporis habitu, & verborum vanitate cœpit jactitare Pontificis erga se benevolentiam, ut quem antea per revelationem acceperat miselli casum, manifestiori signo fit superior expertus. Igitur ingemiscens ait: *heu! fratercule, ita dementatus es his pauculis honoribus, ut monstruosam hanc circa te jactam mutationem non apprehendas? Angelus abiisti, diabolus rediisti; ex cœnobio in palatium ascendisti speciosus, ex palatio in cœnobium descendisti maculosus: resipisce miser, superbiam exue, tumorem depone, & humiliare sub potenti manu Dei, qui humilia respicit, & alta a longe cognoscit*, qui *superbis resistit & humilibus dat gratiam*. At ille noluit intelli-

Psal. 137. 6.
Jacob 4. 6.

ligere, ut bene ageret, sed insolentior quotidie factus, reliquos Consodales habuit contemptui. Illi vero quem prius diligebant, ægre ferentes, jusserunt, ut ad suos in Hungariam reverteretur. Non longe aberat ab Urbe, quando ad fontem sedens & manducans cum sociis, prius petulanti verbo, deinde cultro unum sauciarit. Reductus ad Capistranum conjectus est in carcerem: deinde post aliquale tempus, expleta universa pœnitentia, aufugit in regnum Neapolitanum, ubi ea perpetravit crimina, propter quæ iterum relegatus est in Urbem, & in vinculis misere decessit.

Cum timore & humilitate salus operanda.

XIX. Quale hoc documentum iis, qui dum ad perfectionis statum se pervenisse putant, securitatis sibi confidentiam promittunt, & nulla contra occulti hostis insidias se cautela defendunt? Quoties in his verificatur illud Propheticum: *Ascendunt usque ad cælos & descendunt usque ad abyssos*? Dum enim ad sublimium virtutum astra se ascendisse sibi falso blandiuntur, incaute tentationi succumbentes, gravi ruina ad profundum vitiorum barathrum deprimuntur. Consultius monuit ille: *Qui stat, videat ne cadat*, & securius ipse, licet Christum audierit loquentem, licet ad tertium cœlum raptus fuerit, & in Paradisum ductus arcana verba intellexerit, adhuc timidus dicebat: *Castigo corpus meum & in servitutem redigo, ne cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar*. Etsi enim arridenti divinæ gratiæ crediderit per spem, non tamen credidit per securitatem: *Beatus itaque, qui semper est pavidus*, & qui *statuit sibi speculam, & ponit sibi amaritudines*, horis omnibus contra tentamenta suspectus certitudinem sibi in se promittere non præsumit, sed tentatione etiam cessante, vel sola graviter suspicione turbatur.

Psal. 106. 26.

1. Cor. 10.12.

1. Cor. 9. 27.

Prov. 28. 14.

XX. Illud mihi videtur mirabilius, quod post casum, unde ciciderit, iste non senserit, & tanta vitæ præteritæ dulcedo, amaricare non fecerit infelicis status miseriam. Quod erraverit, humanum est, non insolens, neque admirandum: quod in errore perseveraverit, quod in criminosa vita obdurucrit, quod per flagitiorum incrementa majori se colliserit præcipitio, id reputo mirabilius. Sed pœna hæc est Deum deserentium, & beneficiis abutentium; qui dum ab ipso se elongant, majoribus implicantur miseriis, & recedente divino lumine, quibus in tenebris cæcutiunt, non advertunt: *Cum ab auctore relinquimur, nec ipsa ullatenus destitutionis nostræ damna sentimus. Quo enim longe nos Conditor deserit, eo mens nostra insensibilius obdurescit; nulla, quæ Dei sunt, diligit, nequaquam superna concupiscit, & quia amoris intimi calorem non habet, frigida deorsum jacet, ac miserando modo fit quotidie tanto securior, quanto pejor: cum unde sit lapsa, non meminit, & supplicia secutura non metuit, quantum lugenda sit, nescit.*

Pœna Deum deserentium.

Gregor. 9. Mor. c. 34.

XXI. Aliud addo exemplum tardæ sed gravis Dei vindictæ pro iis, qui in Religione, sui Instituti aspernantur præcepta. Hippolytus in provincia Marchiæ, a primis suæ initationis incunabulis corpori nimis indulgens, ægre satis ferebat quascumque carnis macerationes, atque ut indulgentiæ velamen obtenderet, plurimas fingebat infirmitates. Solemne est Minoritis jejunium a feriis omnium Sanctorum usque ad nativitatem Domini, quippe a sancto Francisco in Regula præscriptum, sed Hippolyto gravissimum; utque molestiam declinaret, ad fictos morbos recurrit rogans Superiorem, ut carnibus vesci liceret. Negavit ille facultatem, nisi medicorum testimonio constaret de necessitate. Causatus ille morbos occultos, medicis ignotos; responsum accepit, veterem hanc esse cantilenam, & Superiores non posse judicare de occultis, nec dispensare sine nota sibi causa in præceptis. Adhuc reluctantem, & jejunia violare tentantem compescere volens Guardianus, præ-

Marian. cit. Marc. c. 23. Spec. Minorum.

Hippolyti Piceni intemperantia.

præcepit ne carnes darentur, & aliunde manducantem ne absolverent confessarii. Ministrabantur tamen a sorore & consanguineis, & clanculum devorabat, obducto callo conscientiæ.

XXII. Venerat sub illud tempus Capistranus Vicarius generalis in Conventum sero nimis, abiitque in architriclinium, levi edulio vires refocillaturus. Accessit Hippolytus congratulaturus, ut moris est, adventui, & facta reverentia, perrexit ad socium laicum, interrogavitque qualiter se haberet; respondit ille se defessum ex itinere esurire, & si per sacrum jejunii tempus liceret, velle brevem collationem instructiori cœna commutare. *Ego melius habeo*, inquit glorianter Hippolytus, *qui hac nocte laute cœnavi, & ex ansere asso jucunde comedi*. Videns socius heluonis inverecundiam, & gloriantem, quod male fecerit, indignatus adjecit: *anserem adhuc non digessisti: tu videris quantum mali tibi advehat interdicti cibi repletio*. Vere prophetavit, nam paulo post, cum omnes irent cubitum, adimpletum est illud Scripturæ: *Adhuc escæ illorum erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos*: auditæ sunt etenim in dormitorio voces digladiantium, strepitus equitum armatorum, & clamores invicem congredientium. Obriguerunt timore Fratres, obseratisque ostiis tutius judicabant latere. Prodiit solus in apertum Capistranus, vocatumque Guardianum pavitantem & trementem, jussit ut crucem afferret & aquam lustralem. Accensis luminibus imperavit malis geniis ut abscederent, & morantes aqua sacra fugavit. Audita est tamen vox miserabiliter ter dicentis: *Heu mihi, quia perii*. Congregatis Fratribus, dum hujus præstigii causam investigaret Vicarius, interrogaretque an omnes Fratres adessent? Compertum est solum Hippolytum defuisse. Vocatus, nil respondit, excussoque ostio inventus est in terra mortuus, nudus, Æthiope nigrior, habitus ad lecti pedes projectus, culcitra & sindones, quibus utebatur, apposita, & cubiculum rebus multis instructum. Ad hæc ingemiscens & flens Capistranus, Ecclesiastico jussit carere sepulcro, & sepeliri sepultura asini hominem, in quem manifesto & memorabili signo, *misit Deus iram indignationis suæ, indignationem & iram & tribulationem, immissiones per Angelos malos*. Longo tempore hic suis delectabatur concupiscentiis, sed tamdem duram divinæ vindictæ sensit ultionem: *Sæpe omnipotens Deus cum pravæ menti vehementer irascitur, prius ei permittit ad votum cuncta suppetere, & postea per ultionem subtrahit, ut pro eis debeat supplicia æterna tolerare*.

Graviter punitus.

Psal. 77. 30.

Psal. 77. 49.

Gregor. lib. 15. Moral. c. 12.

XXIII. Anno præterito sub mensem Novembrem, occiso in magna illa clade Varnensi a Turcis accepta, Juliano Cardinale Cæsarino Sedis Apostolicæ Legato, Ordinis Protectore, hoc anno substituit in Protectionis munere Eugenius Pontifex Dominicum Capranicam, *Cardinalem Firmanum* vulgariter nuncupatum, virum prudentem & doctum, Ordini addictissimum, qui annis multis hoc munus obivit.

Card. Firmanus Ord. Protector.

XXIV. Hoc tempore Observantibus primum Ordinis Conventum sanctæ Mariæ Angelorum extra Assisium concessum esse a Ministro Generali, & a Capistrano admissum, plano errore scribit Marcus Ulyssiponensis. Ante multos annos ad Observantes translatum fuisse alias narravimus, & nunc Pontificio comprobabimus testimonio, & si pauciores subindicet, vel sub conjectura annos enumeret: *Licet*, inquit, *locus sanctæ Mariæ de Portiuncula, sive de Angelis, extra muros Assisinates dilectis filiis Vicario & Fratribus Ordinis sancti Francisci de Observantia, Provinciæ ejusdem Sancti, pro eorum usu & habitatione canonice assignatus, ac alias sub eorum cura, regimine & gubernatione in perpetuum deputatus fuisset, ipseque locus per* sexde-

Marc. l. 1. c. 63.

Tom. 9. an. 1415. num. 29.

Conventus Portiunculæ quando trāslatus ad Observantes.

sexdecim annos & ultra sub eisdem cura, regimine & gubernatione Fratrum prædictorum perstitisset &c. Illud solum hoc anno concessum est, ut donaria omnia, oblationes, & si quæ alia inferebantur sacello beatæ Virginis, ad quod innumera hominum confluebat multitudo, ipsis incolis remanerent, pecuniarias vero eleemosynas sibi colligerent Patres Conventuales Cœnobii magni Assisinatis, convertendas in usus a Nicolao IV. olim præscriptos; *Licet ex debito*, III. Nonas Decembris.

Vide Regest. tom. 2. Bulla 10. & 11. Nicol. IV.

Tom. 3. an. 1251. num. 36. Et Aracœli.

XXV. Aliam tamen præclarissimam domum Aracœli in vertice Capitolii, alias diffusius a nobis descriptam, sub præcedentis anni finem vel hujus initium concessit Observantibus Eugenius, commissa per vivæ vocis oraculum Joanni Episcopo Prænestino, nuncupato Tarentino, & Guillelmo, tituli sancti Martini in Montibus Presbytero, dicto Andegavensi S. R. E. Cardinalibus, auctoritate, ut inde Patres amoverent Conventuales. His vero regredi sæpe tentantibus, & novis incolis molestias advehentibus, præmissos Cardinales, emisso diplomate, instituit Observantum ibidem degentium Conservatores & defensores. Deinde, ne per Cardinalium absentiam aut mortem, deessent qui protegerent & tuerentur, deputavit perpetuos Advocatos, Protectores & defensores ejusdem domus, Senatorem, Conservatores, & capita regionum almæ Urbis, eisque commendavit, ut quibus possent modis, commodum, utilitatem, conservationem & augmentum domus Fratrumque prædictorum promoverent. Tertio Jacobum Lelli, Alexium de Cinciis, Joannem Jacobum de Boccabellis, & Laurentium Mazabufalum, cives Romanos præfecit distrahendis possessionibus & bonis stabilibus, quæ penes Conventuales erant, convertendis tamen in templi & Cœnobii restaurationem, ac Fratrum necessitates. Demum hujus & sancti Francisci Trans-Tyberim Cœnobiorum Fratres exemit ab omnibus exactionibus, vectigalibus, & solutionibus, earumque causas & litigia decrevit absque strepitu & forma judicii terminari. Quatuor circa hæc dabimus in Regesto diplomata.

Cui perpetuos deputavit Conservatores.

XXVI. Accepta possessione, beatus Joannes Capistranus ædes resarcivit, templum polivit, suis concionibus celebravit, lapsam disciplinam restauravit; & vocatis ex aliis provinciis viris doctis & religiosis, in vertice Romanæ majestatis eminentem speculam contra Ordinis adversarios constituit, atque supra excelsum candelabrum clarissimam sui Instituti lucernam accendit. Ex præcipuis nationibus Patres aliquot discretos constituit, qui & suæ gentis negotia curarent, & adventantibus satisfacerent conterraneis. Duos deputavit Commissarios, qui duarum familiarum ultra & citra montes res pertractarent, præscriptis unicuique rebus & terminis suæ commissionis. Ab illo tempore prudentissima hæc rerum dispositio perduravit, summo utriusque familiæ consensu; atque hinc origo sumenda est bipartitæ auctoritatis inter Observantes, quam prius integram exercebat solus Procurator Generalis. Cuncta hæc rata habuit & commendavit Eugenius Pontifex, & peculiaria adjecit ipse monita, quibus securius regimen consisteret, atque Institutum diffunderetur, cum potestatem antea fecisset Capistrano, ut domos quatuordecim adjungeret: *Inter Ecclesiasticos ordines*. XIV. Kalend. Februarii. Similem concessit eodem die auctoritatem fratri Joanni de Mauberto Vicario Generali ultramontano.

Origo duorum Procuratorum in Curia pro Observantibus.

XXVII. Patribus vero Conventualibus destitutis domo in Urbe, & dum non haberent, ubi Ordinis Procurator posset Religionis negotia in Curia procurare, Pontifex concessit fratri Angelo Perusino, tunc Procuratori Generali, ejusque in eodem munere successoribus, Ecclesiam parochialem sancti

Domus Procuratoris Conventualium.

sancti Salvatoris, *in unda* nuncupatam, prope Pontem-ruptum, postea *Sixti*, a restauratore Sixto IV. appellatum. Habitabant ibidem religiosi viri Ordinis sancti Pauli primi Eremitæ, sed certis de causis inde recesserunt, relictis omnibus liberæ Pontificis dispositioni. Paulo post obeunte Eugenio, cum hujusmodi concessionem suis litteris non confirmaret, Nicolaus successor amplissimas dedit, quas in illius dabimus Regesto. Concessionem etiam confirmarunt suis litteris Sixtus IV. & Clemens VII. Pertinet ad hanc Ecclesiam jus Abbatiæ sancti Jacobi urbis Cornetanæ, quod olim erat Monasterium Clarissarum, & hujus loci Fratribus applicatum est.

XXVIII. Ante quinquennium petierunt urbis Montis-Politiani in Etruria cives, ut Minorum apud se sanctæ Mariæ de Fonte Castello constructum domicilium, ad Observantes transferretur, & hoc anno XXVII. Julii obtinuerunt Breve Apostolicum ad Capistranum directum, quo jubebatur, domum jam neglectam admittere. Locum insalubrem & incultum undique restituit frater Ægidius Florentinus, illi populo gratissimus. Prodierunt ex hac urbe viri in omni genere illustres; atque, ut taceam Angelum Politianum virum doctissimum, Marcellum II. Summum Pontificem, Robertum Cardinalem Bellarminum, litteris & virtute clarissimum, nobis edidit Joannem & Bartholomæum Martinotios Martyres illustres, de quibus alias diximus; Bartholomæum Pucci Franciscі, qui uxore, liberis, & divitiis multis spretis, Minorem induit, eaque vixit sanctimonia, ut miraculis claruerit; Franciscum Petri Gori, inclytum sui temporis concionatorem, super cujus caput, dum aliquando prædicaret, tres micantes stellæ apparuerunt, ex quibus tamquam ex certissimo præsagio suis auditoribus post triduum se prædixit moriturum. Sepultus est in Ecclesia sanctæ Crucis in Jerusalem urbis Florentinæ, apposito sepulcrali lapide, incisa imagine, & tribus stellis prædictis. Habetur a Florentinis magna in veneratione, tum propter crebra miracula, tum propter clarissimum prophetiæ lumen, qua mala urbi imminentia prædixit, & aliarum civitatum calamitates præmonuit; & beatum Angelinum Danesium Tertii Ordinis, ut fert vulgaris opinio, sectatorem, in Ecclesia sancti Francisci suæ patriæ sepultum, miraculis fœcundum.

Conv. Montis-Politiani. *Gonzag. in Prov. Tuscia Conv. 27.*

Tom. 7. an. 1348. num. 60. & an. 1345. num. 5. Barthol. Pucci Francisci. Francisci Petri Gori.

Angelus Danesius.

XXIX. Prope Volaterram, Etruriæ civitatem, Conventum humilem, Divo Hieronymo sacrum, sibi ab Episcopo traditum, consentientibus Jacobo Bladio Provinciæ Tusciæ Ministro, aliisque Patribus Conventualibus, acceptavit venerabilis & pius Pater frater Ludovicus Senensis, prædictæ provinciæ Vicarius. Ecclesiam refecit, seu potius novam extruxit Cosmas senior Mediceus, reliquam domum ampliarunt Fratres, Civium eleemosynis. Licet quam plures hic jaceant pii viri, & summe religiosi, tres dumtaxat commemoro Fratres Laicos, assidua oratione, paupertatis & humilitatis studio commendatissimos, Michaelem, Augustinum, Benedictum a sancto Lorino in populo venerandos.

Conv. Volaterranus. *Gonzag. ibid. Conv. 23.*

XXX. Inchoatum hoc anno Conventum Massanum, idque curante sancto Bernardino, dum conciones ad suos cives haberet Quadragesimales, scribit Gonzaga. At si initium hoc anno opus accepit, oportuit a Bernardino prius procurari, qui ante hunc annum decessit. Dum vero de ejus canonizatione ageretur, accelerarunt cives templi structuram, & ab ejus nomine appellarunt. Ob aeris intemperiem molesta est habitatio, & aliquando deserta, sed instante Senatu in Capitulo Tusciæ anno MDLXXX. jussi sunt Fratres ad eamdem redire.

Conv. Massæ. *Ibid. Conv. 24.*

XXXI. Raymundus Ursinus, Salerni Princeps & Nolæ Comes, cum extra hanc urbem Ecclesiam sancti Laurentii collabentem reficere, & Conven-

Conv. Nolæ. *Idem in Prov. Terræ laboris Conv. 24.*

ventum adjicere Minorum summo tentasset conatu, magna sua aliorumque admiratione videbat noctu destrui, quod interdiu construebatur. Piorum virorum imploratis precibus, rogavit Dominum, ut dignaretur propalare quid hoc vellet portento? Et ecce latomi, dum saxum ingens ex lapidicina excindunt, pulcherrimum Angelum ex ære fusum, pretiosum annulum manu tenentem, inter duos sibi invicem consibulatos lapides, conspiciunt. Hinc judicatum est, locum hunc a Deo delectum sacræ ædi construendæ. Nulla interposita mora, huc curam & operam omnem Raymundus convertit, & elegantissimum fabricavit Cœnobium, rebusque omnibus necessariis instruxit. Angeli simulacrum, a quo domus nuncupatur, reposuit in sacrario, & sibi humile posuit in pavimento sepulcrum. Jacet hic beatus Reginaldus laicus, miraculis in vita & post mortem clarus, a fratre Joanne Thomacello Provinciæ Terræ-laboris Vicario, a communi Fratrum cœmeterio, anno MCCCCLXXXVI. ad religiosum sepulcrum translatus. Locum hunc multis modis, perpetuo studio ad curiositatem usque, & ultra indigentiam exornavit Chrysantus Nolanus, bis prædictæ Provinciæ Minister.

Reginaldus a Nola.

Conv. Raculæ. Idem in Provin. S. Nicolai Conv. 19.

XXXII. Stephanus Episcopus Neritonensis Ecclesiam Rectoralem sanctæ Mariæ novæ prope Raculam, suæ diœcesis oppidum, Fratribus Observantibus concessit, ut ibidem Conventum sibi ædificarent. Id ratum habuit Pontifex: *Ad ea ex susceptæ*, XV. Kal. Junii. Constructum domicilium anno MCCCCLIII. a viro illustri Ptolemæo, Raculæ Domino, asserit Gonzaga. In provincia sancti Angeli in Apulia domum obtinuerunt Observantes in civitate Termularum; sed dum contradicerent eorum incolatui Patres Conventuales, præcepit Pontifex Ministro, ut molestiis cessaret, scripsitque Carolo de Campobasso urbis Domino, ut faveret: *Cum pro pacifico*, XXII. Aprilis: *Per tuas litteras*. *Eodem die*. Judicaverim tandem causa vel loco cessisse Observantes; neque enim in provincia sancti Angeli Conventus hic inter alios recensetur. In eadem provincia Patrum Conventualium, habetur in custodia Civitatis, sive hæc, sive alia domus Termularum. Similiter hæreo circa domum oppidi Rodiginei, diœcesis Adrien. licet enim Pontifex referat incolas rogasse, ut Observantibus conferretur Ecclesia sanctæ Mariæ de Sabineto, juris-patronatus Marchionis Estensis, extra oppidum sita in loco solitario & ab hominum habitatione remoto, ut domicilium prope construeretur, & facultatem fecerit Episcopo ut prædictam eis conferret Ecclesiam, nullam tamen inter nostros scriptores Rhodiginei Cœnobii invenio mentionem: *Decet Romanum Pontificem*, Kal. Augusti. Consules, nobiles & cives urbis Catari ad Capistranum hoc anno scripserunt, ut eis concederet quosdam Fratres sui Instituti, qui Conventum a se inchoatum admitterent; volebant autem solos mitti Italos aut Dalmatas: Bosnenses respuebant.

Conv. Termularum.

Conv. Rodiginei.

Conv. Catari.

XXXIII. Mariæ Francorum Reginæ concessit hoc anno Pontifex facultatem domum Observantibus ædificandi prope Monasterium Sanctimonialium Montis Martyris, extra muros Parisienses, Ordinis sancti Benedicti, eo in loco, quo sanctus Dionysius Areopagita passus est illustre Martyrium, ubi venerabile erat sacellum ejus nomine inscriptum; vel alibi ubicumque magis placeret intra diœcesim Parisiensem: *Inter cetera cordis nostri*, IX. Kal. Maii. An vero, vel ubi construxerit, non facile comperio.

Restituuntur Observantibus sui Conventus in Betica.

XXXIV. Ex diplomate quodam Eugenii Pontificis, quo jubet restitui Vicario & Fratribus Observantiæ, Custodiæ Hispalensis, in provincia Castellæ, Conventus de Monte, de la Rizafa, de Constantina, de Villa Verde & de Rabida, de quibus jam egimus, & de Constantina, constat neque

ab

ab Henrico IV. Rege ædificatam, ut scribit Gonzaga, quippe nonnisi anno MCCCCLIV. cepit regnare, neque sub Regibus Catholicis Ferdinando & Elisabetha fuisse ad Observantes translatam, quippe ab his prius possessam: jubet hoc anno Pontifex iisdem restitui.

Gonza. in Prov. S. Angel. Conv. 6.

XXXV. In Aragonia III. M. P. ab oppido Carinienæ, diœcesis Cæsaraugustanæ, in frondoso colle & ædicula sanctæ Catarinæ, substitisse hoc anno sanctum Bernardinum cum socio, refert Gonzaga traditionem esse illius gentis, atque ibi tuguriolum sibi construxisse, quod in memoriam tanti Patris in religiosum & commodum ex publicis privatisque facultatibus crevit Monasterium. Atqui Bernardinus anno præterito in Italia mortuus, isthoc non potuit Hispaniam perlustrare. Judicaverim proinde alicujus socii, vel discipuli factum magistro adscribi, & aliquanto posteriorem esse hujus domus originem. A populari tumultu & hominum frequentia semotus locus est, opportunus animis excolendis & pietati sectandæ. Vixerunt hic aliqui virtutibus illustres, inter quos emicuit Didacus cognomento excalceatus, humilitate, caritate & mira patientia insignis, unde vivens singularem honorem & moriens peculiarem consecutus est sepulturam. Habent Fratres sacrarium & bibliothecam bene instructa, & universum populum sentiunt erga se summe beneficum. Prope consurgit ædicula pulchra sancti Antonii, ad quam in ejus natalitiis concurrunt vicini populi, & solemniter colunt festivitatem.

Gonza. in Prov. Aragon. Con. 13.

Didacus excalceatus.

XXXVI. Conventus Athiensis sanctorum Petri & Pauli Apostolorum, in comitatu Hannoniensi apud Belgas, multos habuit auctores. Hoc anno Ecclesiam construxit nobilis Heros Joannes de Ligne, in qua sepultus est Joannes de Traregnies, Joannes de Mastch milites, Quinteria de Mastinch, Joannis filia (quæ in operibus pietatis, & sacris ædibus fabricandis amplum patrimonium insumpsit, in perpetua vivens virginitate) Antonius Cospiau & conthoralis, & populus Athiensis domum absolucrunt, quadraginta Fratrum capacissimam. Jacet in chori medio venerabilis vir Joannes de Mauberto, qui sub hoc tempus erat Vicarius generalis ultra-montanus, & magna sanctitatis opinione sub annum MCCCCL. decessit.

Conv. Athiensis.
Gonza. in Prov. Flandr. Conv. 8.

Joannes de Mauberto.

XXXVII. Leyda, quam Lugdunum Batavorum dicunt, Australis est Hollandiæ civitas celebris, & omnium illius provinciæ amœnissima, cujus pulchritudinem pictor arte sua non posset exæquare. Hic extra muros Cœnobium fuerat Fratrum Tertii Ordinis, quod Senatus consulto traditum fuit hoc anno Observantibus. Locum inhabitarunt usque ad ann. MDLXXII. quo, circa mensem Augustum, cum aliis Religiosis Geuziorum furore fugati sunt, atque non multo post, ita Cœnobium impii destruxerunt, ut ne vestigium quidem ejus appareat.

Conv. Leyda.
Idem in Provin. German. inferior. Conv. 10.

XXXVIII. Hoc anno Mariam Aragonum Reginam, conjuge Alphonso V. Rege defuncto, transtulisse Sanctimoniales Tertii Ordinis ab oppido Gandiæ, Valentini regni, ubi Rex præstruxerat Monasterium, ad aliud a se erectum, sub titulo sanctæ Trinitatis in ipsa urbe Valentiæ, scribit Gonzaga. Sed regnabat adhuc Alphonsus multis annis superstes, & mensis Januarii anni MCCCCXLV. quo facultatem ait ab Eugenio concessam, ut transferrentur, nonnisi in annum sequentem referendus est; nam in litteris Eugenii incipiebat novus ann. a XXV. Martii; numerabat enim ab Incarnatione Domini, non autem a Nativitate. Pulchrum & nobile est Monasterium sexaginta & plurium Virginum, sub secunda Regula Clarissarum viventium; & ex eo prodierunt aliorum Cœnobiorum Hierosolymitani, Barcinonensis, Turoliensis, & aliorum fundatrices. Regina Maria sepulturam ibidem sibi de-

Monast. Valentinum.
Idem in Provin. Valent. Monast. 3.

Maria Villena neptis Reginæ Aragoniæ. *Monume. MSS. Prov. Valent.*

delegit. Ejus neptis Maria Villena, prima omnium Valentiæ in ipsa translatione suscepit habitum; eaque fuit scientia, ut Christi vitam pio & erudito scripserit stylo, typis evulgatam; & virtutis perfectione, ut monente Archangelo Michaele Monasterii speciali protectore, quod ipse revelavit, electa fuerit aliarum Primiceria. Subtus chorum conditur lapideo sepulcro nobilis quidam Heros gente Castriota; qui, vana honoris æstimatione, ultimis cavit tabulis, ut alio sepeliretur tumulo, ne scilicet homuncionum aut rusticorum pedibus violaretur. In alio Monasterio sanctæ Claræ ejusdem urbis comperio ex monumentis Vaticanis, quibus adjudicantur quidam

Monaster. aliud Valentin.

proventus Præpositurarum Ecclesiarum Cathedralium Valentinæ prædicto Monasterio, Abbatissam hoc anno fuisse Violantem filiam Ducis Gandiæ.

Monast. Ambianen. *Idem in Provin. Franc. Mon. 12.*

XXXIX. Philippus de Savenses Burgundiæ Ducis Consiliarius, & Maria de Lully nobiles conjuges, Ambianensis diœcesis, obtenta ante hunc annum ab Eugenio Pontifice facultate, intra Ambiani muros Monasterium ædificarunt Clarissarum sub institutione Sororis Coletæ, & invocatione SS. Georgii Martyris & Claræ Virginis; obsistentibus tamen Joanne Episcopo, Decano & Capitulo Ecclesiæ Ambianensis, inita est concordia circa oblationes, funeralia, & alia quæ fundationem retardabant, eamque hoc anno Pontifex confirmavit: *Regimini universalis Ecclesiæ*, XVII. Kal. Octobris.

Maria Borbonia Regia Clarissa.

Religiosissimum est Monasterium, in eoque sancte vixit Maria a Borbonio, Serenissimi Jacobi Siciliæ Regis filia, beatæ Coletæ discipula, & sedula supra quam dici potest æmulatrix. Honorifico jacet hic sepulcro

Adrianus Maleacius.

eximius nostri Ordinis benefactor, vir illustris Adrianus Maleaceus, Eques torquatus.

Tertiariæ Urbis.

XL. Sororibus Tertii Ordinis in Urbe concessit Pontifex, ut instar Sororum Perusii, liceret deinceps per Ministram gubernari, & chordam in

Cornetanæ.

modum Fratrum Minorum, non vero corrigiam deferre. Cornetanis donavit domum Joannis Angeli, & bona in alios pios usus relicta, instituto Commissario fratre Jacobo Reatino. Approbavit vota, quæ emittebant

Gaudenses.

Sorores Gandenses, de quibus alias diximus: *Annuere solet Sedes Apostolica*, VII. Kal. Januarii.

Reuniuntur sub uno Vicario Hungari & Bosnenses.

XLI. Propter quasdam discordias ortas inter Fratres Hungaros, Bosnenses, & Sclavos, distinxerunt Superiores Ordinis prædictas nationes, præficientes Hungaris Vicarium unum, & Bosnensibus ac Sclavis alterum. Sed cum divisio hæc Pontifici displiceret, quia judicabat Fratres inter se unitos fortius & opportunius posse hæreticis illarum partium occurrere, in unum jussit iterum redire Vicariatum: *Etsi ex debito sollicitudinis*. IX. Kal. Februarii.

Syndici in Oriente.

In Oriente, ut purius suam Regulam observarent Fratres, Syndicos instituit, qui bona immobilia & possessiones distraherent, & in religiosorum usus converterent: *Ad Ordinem Minorum*, Idibus Januarii. Fratres Conventus sancti Pauli extra urbem Bononiensem multiplici exactione gravatos, liberos voluit a quacumque solutione: *Ad ea, per quæ religiosorum*, VI. Kal. Februarii.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

" I. Quibus angoribus veræ flebilibus cruciaretur Eugenius, universo
" Orbe Christiano ubique dissidiis & bellis perturbato, exprimi
" verbo non facile potest, facilius autem cogitari: illinc ex
" Oriente Amurates Varnensi victoria elatus in Græcos arma vertens, præ-
" ter cædes & ruinas, sacra ut & profana æque conculcat, & muro hexamilo

„ milo in Isthmo Corinthiaco, quondam immensis laboribus & impensis „ constructo in propugnaculum Peloponnesi, dejecto, omnem eam regionem ferro & igne vastat; ac torvus & minax Italiæ imminet: istinc „ ab Occidente Basileense Concilium unionem Ecclesiæ scindit: & ubique „ dissidia Principum, & cruenta bella, ablegata pace, omnium bonorum „ summo dolore & damno, necnon totius Ecclesiæ, si fieri posset, suprema „ fere jactura, semper execrabile odium & ambitio procurant: non tristetur ergo, si potest, Eugenius, qui hac horrida in procella ad Navis Ecclesiæ Clavum sedet; ac impares tot fluctibus superandis remigum suorum inexhaustos labores veretur: at nihilominus tot in adversis non „ abjecit spem; gnarus Petri naviculam jactari posse quidem, at non æstibus mergi. Omnibus præsto erat auctoritate, consilio, ope & armis, ut „ sibi licebat.

„ II. Ludovicus Delphinus Franciæ (rem ingratam forte narrabo, „ sed haud inutilem, vento) quod Carolum Patrem, ætate flaccescentem, „ Reginæ matris injuria, quamdam formosissimam puellam Agnetem nomine, deperire videret; vel forte verius, quod non ipse regni moderaretur habenas; aula exosa, cum nonnullis copiis in Delphinatum his diebus se se receperat, & discors a Patre, non ausus fieri secundus Absolon, „ nihilominus in genium illius se se regebat: eum facile attractum Eugenius, cujus cordi erat dissipare Concilium Basileense, ut schisma resarciret, in illum finem ad arma incendit: suis copiis in Helveticos junctos „ Germanis & Francis, Ludovicus facile persuasus fortiter pugnavit, & „ plene victor evasit; at nihilominus Concilium stetit.

Ludovicus Delphinus in Delphinatum se recipit, movet arma in Helvetios.

Du Verdier. tō me 1. in Carolo Sept.

„ III. His dictis, quibus nostrorum Fratrum sudores Apostolicos iis „ in partibus, in quibus præfata fiebant, omnes facile dimetiri possunt, „ alia prætermissa & collecta propiora nobis referamus: erat inter alios „ frater Franciscus Antonius litterarum eruditione clarus, quem Pontifex „ ad beneficium Ecclesiasticum obtinendum promovit: *Litterarum scientia &c.* VIII. Idus Januarii: pridie Idus Februarii fratrem Nicolaum „ simili virtute ornatum ad omnia beneficia Ecclesiastica habilitavit: *Religionis zelus &c.* pro Monasterio sanctæ Claræ Valentinensi circa quamdam pensionem litteras expedivit: *Injunctæ nobis &c.* XIII. Kal. Aprilis „ Indulgentiam pro Ecclesia sancti Francisci de Milliessavana concessit: „ *Licet is &c.* Kal. Maii modum decernens Fratribus provinciæ Hispalensis „ circa receptionem locorum litteras dedit: *Dum præclara &c.* nonis Maii „ erectionem Monasterii Clarissarum Brixiæ: *Inter universa &c.* IV. Idus „ ejusdem Fratribus de Sacena posse convertere capellam in Librariam: „ *Honestis supplicum &c.* III. ejusdem beneficium Ecclesiasticum fratri „ Bartholomæo: *Religionis zelus &c.* & XVII. Kal. Junii erectionem Conventus Rhegii concessit: *Ex supremæ &c.* die XVIII. Maii pro resignatione eleemosynarum nonnullorum locorum Fratribus Guidoni de Arimino, & Jacobo de Primaditiis litteras scripsit: *Nonnullorum relatione &c.* & fratri Roderico in regno Castellæ circa munus prædicationis „ XXVII. ejusdem mensis: *Cum prout &c.* Kalendis Junii pro Conventu „ Lucano circa bona: *Humilibus &c.* VI. Kal. Augusti beato Joanni de „ Capistrano, & Fratribus Conventualibus de Monte Pulciano: *Alias cum dilectis &c.* V. Kal. ejusdem pro Sororibus Tertii Ordinis ut possint „ vivere juxta formam Tertiariarum Derusii: *Benigne &c.* XIX. Kal. Septembris, quod Joanna Clarissa possit transire ad Monasterium B. Mariæ „ de Albano Neapoli: *Humilibus &c.* Brevia expedivit. Fratrem Joannem

Eugenius expedit plures litteras.

Indic. ex Vatic.

Ex ejus fol. 41

Indic. ex Vatic.

„ nem *Lobeth*, virum apprime laudatum ab eodem, Custodem in Insula „ Majoricæ electum, ut petierat Maria Regina Aragonum, & ad ejusdem „ instantiam ipse monuerat, in Ministrum provinciæ Aragoniæ confirmavit: „ *Religionis zelus &c.* XII. Kal. Octobris, & X. Kal. Novembris fratrem „ Ubertinum Rectorem Hospitalis Imolensis constituit: *Ferentes in cordibus &c.* nonis Novembris indulsit ut de quarta funerali repararetur Conventus Viterbiensis: *Digna exauditione &c.* IV. Nonas Decembris fratrem Valentinum Eremiticam ducere vitam: *Providentia Sedis &c.* pro „ Monialibus Monasterii Tertii Ordinis Corneti quasdam litteras expedivit: *Ad ea, per quæ &c.* IV. Kal. Januarii: pro Observantibus in regno „ Castellæ, & eorum separatione a Conventualibus, alias dederat XIII. „ Kal. Maii: *Sacræ religionis &c.*

Wadd. ad ann. 1444.

Par. 1. de Prov. Marchiæ Mon. 1.

„ IV. Gonzaga de Monasterio sanctæ Mariæ novæ Anconæ, quod „ paulo post Regulam sanctæ Claræ admisit, loquens ait: Clarissæ Sorores, „ maxima cum reverentia custodiunt beatæ Ursulæ Virginis & Martyris „ caput, & trium Tertiariarum ossa: quarum corpora cum integra perseverarent, maximique a Sororibus fierent, voluit quædam Abbatissa, ex „ Monialium tamen consensu, ea ex suis locellis exhumata ad honoratius „ sepulcrum transferre; dumque pro Religioso more lavari atque ad solem „ exsiccari curat, consumpta protinus carne, ipsa tantum nuda ossa remanserunt, quæ nihilominus in pulcherrimam Arcam inferri, atque in editiorem locum statui fecit; ita ille: porro hæ tres Anonymæ in Martyrologio Franciscano ad diem XVII. Kal. Martii commemorantur.

ARGUMENTUM.

Gravi constituto Eugenius separat Observantes a Conventualibus. Utrimque habentur Comitia generalia; & Observantium Vicarius eligitur Jacobus de Primadiziis. In Principatu Bosnæ multisque provinciis, & inter Ruthenos fidei tuendæ & amplianda solerter invigilant Minoritæ. Joannes Capistranus mittitur in Galliam, Sedis Apostolicæ negotia peracturus. Albertus Sartianensis Brixienses pacificat. Creantur Episcopi. Regularis Observantia apud Scotos sumit exordium. Construuntur Cœnobia.

Eugenius separat Observantes à Conventualibus.

I. IN ipso anni limine Eugenius Pontifex secum firmiter constituit Fratres Observantes a Conventualium separare consortio, & proprio committere regimini. Urgebant frequentes quærimoniæ, lites & controversiæ plurimæ: suadebat Pontificis sodalitio benefaciendi studium, suggerebatque Joannes Capistranensis, qua pollebat apud Eugenium auctoritate. Dicebat quippe nullam intentatam reliquisse concordiæ viam Martinum V. atque ipsum Eugenium pacis & unitatis stabiliendæ modos omnes investigasse, sed in cassum laborasse; nullumque proinde remedium superesse præter unum illud separationis. Eam tamen ita faciendam, ut adhuc corpus capiti adhæreret, & Generali Ministro subessent, ne viderentur ab Ordine totaliter recessisse, & sancti Francisci Vicarium seu successorem despexisse, ejusque obedientiæ se subtraxisse. Consilio acquiescens Eugenius, ut consultius hæc fierent, commisit ipsi Capistrano, utpote in his versatissimo, curam exarandæ Bullæ, in qua omnia hæc continerentur, & per quam deinceps caveretur Observantum tranquillitati & augmento. Post multos dies bene concepta & disposita prodiit in hunc modum, fremente & mul-

& multa objiciente Ministro Generali, cujus notas in eamdem, observationes, & postillas habeo marginales.

Ad futuram rei memoriam.

II. *Ut sacra Ordinis Minorum religio, cujus zeli sinceritas ex suis laudabilibus clarens operibus, commendabile plurimum, Catholicæ fidei præstare non desinit augmentum, ab omni reddatur, quantum permiserit Altissimus, adversitate secura, internis gerimus insitum votis affectum, ut submoto quod officit, & subrogato quod proficit, nihil maneat, quod Fratres a cœpti forsitan retrahat salubritate propositi, aut ullatenus robur sacræ religionis infringat. Sane siquidem dilectus filius Antonius de Rusconibus, sacræ Theologiæ professor, Ordinis Minorum Generalis Minister, nobis suadentibus, & nonnullis etiam sacræ Theologiæ professoribus & probis viris nostrum propositum laudantibus, assentientibusque & idipsum consulentibus, duos instituit Vicarios, dilectos filios scilicet Joannem de Capistrano in & super omnes in partibus citra-montanis, & Joannem de Mauberto in & super omnes in partibus ultra-montanis ejusdem Ordinis Fratres*, de Observantia *nuncupatos, professores, cum plenaria sui officii potestate utrique singillatim concessa, ut suis nostris insertis litteris evidenter apparet. Cum igitur ex præfata institutione, statas quietem, fugata vagationis materia, sacro studio attentionem, personarum augmentum, & plurima bona, ut certa experientia didicimus, ipsis. Fratribus* de Observantia *nuncupatis, necnon Christianæ religioni ex eorum exemplari vita accessisse intelligamus, & plura, Domino concedente, in futurum evenire speretur, si eadem institutio futuris temporibus perseveret. Nos, qui singulorum, præsertim Regulari Observantiæ deditorum, quietem pariter & salutem intensis desideriis affectamus, inhærentes constitutionibus & statutis, super hujusmodi dispositionibus editis, sacri Constantiensis Concilii, & felicis recordationis Martini Papæ V. prædecessoris nostri, motu proprio, non ad alicujus &c. sed ex certa scientia, auctoritate Apostolica, de consilio & assensu venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, statuimus, decernimus & ordinamus, ut deinceps Vicarius Generalis ipsorum Fratrum de Observantia ultra-montanus prope finem triennii, ex quo ad officium Vicariatus electus fuerit, possit & debeat convocare Vicarios, & Discretos, ab nomen in congregatione habentibus deputatos, quarumlibet Vicariarum & Provinciarum sibi subjectarum, in loco per ipsum Vicarium Generalem deputando, ante finem ipsius triennii capitulariter facere congregari: quorum si qui infirmitate vel legitimo impedimento detenti interesse non possint, per nuncios ab eis deputatos, vel suppletionem vocis eorum, juxta eorum consuetudinem, præsentia suppleatur; qui sic congregati facultatem habeant eligendi & eligere sint astricti unum Religiosum ejusdem Ordinis in eorum similem Vicarium Generalem. Cujus electionem, si a duabus partibus eligentium celebretur, quam primum commode fieri poterit, Generali Ministro totius Ordinis faciant præsentari. Ipse vero Generalis Minister infra triduum a præsentatione sibi facta prædictam electionem confirmare teneatur, concedendo & committendo plenarie vices suas, dando scilicet ei liberam auctoritatem & potestatem, ac omnimodam facultatem suam super omnes & singulos Fratres* de Observantia *nuncupatos, in partibus ultra-montanis, tam in capitibus quam in membris, visitandi publice & private, vocandi, citandi, inquirendi, examinandi, procedendi, judicandi, amovendi, terminandi, decidendi, sententiandi, ap-*

Ex lib. 5. Bullar. fol. 308.

Concedit Observantibus ut possint celebrare Capitulum generale.

Vicarium sibi eligere.

A Ministro Generali confirmandum.

Ejus ampla potestas.

probandi, reprobandi, corrigendi, arctandi, detinendi, puniendi, carcerandi, & a carceribus liberandi, ad actus legitimos restituendi; Fratres Provinciarum & Vicariarum hujusmodi collocandi & commutandi, expellendi & revocandi; Fratres de cis-montanis partibus cum bona licentia venientes recipiendi; apostatas omnes ad Ordinem redire volentes cum pœnitentia, quæ eidem Vicario videbitur, injungenda, reducendi & acceptandi; Fratres Conventuales, dummodo suis Ministris non sint rebelles, & ab eis licentiam petierint, & pœnitentiam non effugiant delictorum, veraciter cupientes ad meliorem frugem se transferre & vivere regulariter, recipiendi; Officiales & Prælatos quoslibet sibi subjectos, cum opus fuerit aut casus exegerit, privandi, absolvendi, deponendi & restituendi, vel alios loco eorum, de consensu tamen Fratrum eorumdem locorum, in quibus hujusmodi Fratres officiales aut Prælati existunt, vel saltem majoris partis eorumdem, substituendi; Fratres, Conventus, domos & loca prædicta, præsentia pariter & futura construcla informandi & reformandi; absque socio, vel sine licentia de citra-montanis partibus venientes puniendi; & quos noverit habiles & idoneos, etiam ad sacros Ordines & ad Sacerdotium inclusive promoveri faciendi, ad Confessionis, & prædicationis officia promovendi, & promotos, cum eidem Vicario videbitur, privandi vel suspendendi; omnes & singulos Fratres sibi subjectos ab omnibus peccatis suis, pœnis spiritualibus vel temporalibus, excommunicationibus, suspensionibus, transgressionibus regulæ & statutorum casibus, irregularitatibus & censuris prædicto Generali Ministro commissis vel reservatis, libere absolvendi, liberandi, & dispensandi, quoties opus fuerit, se quoque ab hujusmodi absolvi, liberari & dispensari faciendi; etiam, quoties ei videbitur oportere, ad omnes Provincias & Vicarias, & ad præsentiam ipsius Generalis ac Romanam Curiam accedendi & mittendi; fugientes a sæculo, ac quoscumque volentes Deo in dicto Ordine deservire, tam pro laicis quam pro Clericis ad habitum & professionem recipiendi. Gratiæ sive litteræ quæcumque a prædicto Generali Ministro eisdem Fratribus concessæ vel destinatæ, vel in posterum concedendæ, si tales essent, per quas ab Observantia regulari distraherentur Fratres hujusmodi, aut quæ scandalum in regimine eidem Vicario commisso parerent, habeantur pro infectis. Contradictores & rebelles per censuram Ecclesiasticam, & alia juris & dicti Ordinis remedia, etiam per invocationem brachii Ecclesiastici vel sæcularis, si opus fuerit, compescendi; congregationes in Provinciis & Vicariis omnibus ei subjectis, sive pro electione Vicariorum, sive pro aliis utilibus negotiis & occurrentiis opportunis, faciendi sive fieri faciendi: & generaliter specialiterque omnia alia & singula in spiritualibus circa Fratres, Conventus, domos & loca hujusmodi faciendi, exercendi, disponendi, ordinandi, administrandi & statuendi, quæ ipse Minister Generalis facere posset, si personaliter interesset: Easdem insuper auctoritates & gratias, potestates ac facultates per ipsum Ministrum Generalem eidem Vicario concessas, vel earum partem, aliis Fratribus, quos ad hoc judicaverit idoneos, committendi & concedendi, necnon per ipsos prædicti Vicarii Commissarios committi & concedi faciendi. Mandet propterea ipse Generalis Minister, quod mandatum in commissione prædicto Vicario facta, in scriptis appareat omnibus & singulis Fratribus, in prædictis ultramontanis partibus commorantibus & commoraturis; Prælatis & subditis ad meritum salutaris obedientiæ, in virtute Spiritus sancti, quatenus, omni appellatione postposita, quam nullo modo facere liceat, in omnibus & per omnia firmissime pareant & obediant eidem Vicario toto tempore sui Vicariatus, tamquam personæ ipsius Generalis Mini-

nistri; & nullo colore vel causa quæsitis, possint ipsi Fratres, ad pœnam excommunicationis & carceris, ac privationis officiorum & omnium actuum legitimorum latæ sententiæ, ad subterfugiendum correctionem, examinationem, reformationem, & prædicti Vicarii seu Vicariorum illi subditorum obedientiam, ad Conventus & loca illius curæ non commissa aufugere, neque si jam aufugerint vel deinceps aufugere si contingeret, Ministri, Custodes, Guardiani, seu quicumque alii Fratres eidem prædicto Vicario non subditi, cujuscumque conditionis, gradus & dignitatis existerent, sub pœna privationis officii sui, & excommunicationis latæ sententiæ, & privationis omnium actuum legitimorum audeant illos recipere, aut forte receptos vel in posterum recipiendos, retinere contra ejusdem Vicarii velle vel Vicariorum illi subditorum; aut si quid aliud facultatis & auctoritatis in dictis litteris continetur, quarum tenorem hic haberi volumus pro sufficienter expresso, acsi de eis de verbo ad verbum facta esset mentio specialis. Quæ commissio, assumptione ad dignitatem, suspensione, depositione, vel obitu ipsius Generalis committentis, nullatenus expiret, sed firma, auctoritate Apostolica, ad tempus concessionis, & stabilis perseveret. Quo triduo elapso, & electione non confirmata, electus ipse confirmatus cum plenaria potestate hujusmodi ad triennium habeatur, Sedis Apostolicæ auctoritate; & si tempore electionis prædicti Vicarii vacaret Generalatus officium, electum ipsum Vicarium cum præmissa potestate confirmatum censeri & esse volumus & ordinamus. Interim vero dum fuerit confirmatus Vicarius, in cujus Provincia contigerit fieri hujusmodi electio, exerceat officium Vicarii Generalis: & præmissa, quæ circa convocationem, congregationem, electionem & præsentationem, confirmationem & commissionis stabilitatem per prædictos dilectos filios Generalem Ministrum & ejus Vicarium, & ceteros, ut prædicitur, fieri volumus, ita & per inferiores Ministros & eorum Vicarios Provinciales hujusmodi & qui adesse habent, debere fieri in suis Provinciis & Vicariis, statuimus & ordinamus. Si vero Vicarius Generalis infra triennium ex hac luce migraverit, Vicarius in cujus Provincia mori contigerit, nunciet, quantocyus poterit, aliis Vicariis ultramontanis, & de consensu atque consilio duorum proximorum Vicariorum determinet locum & tempus, nisi fuissent per Vicarium ante ipsius obitum deputata, & convocet, qui fuerint convocandi pro successoris Vicarii electione celebranda: quo vacationis tempore, auctoritate Apostolicæ Sedis exerceat officium Vicariatus hujusmodi Vicarius ipse, in cujus Provincia obiit prædictus Vicarius Generalis, cum plena potestate præmissa. Generalis vero, aut quisquam Ministrorum vel Custodum, seu Frater dicti Ordinis, prædicto Vicario Generali, seu ceteris Vicariis, vel cuipiam Fratri ejusdem familiæ, de Observantia *nuncupatis, molestiam seu impedimentum aliquod inferre non audeat, nec præsumat; nisi quod prædictus Generalis Minister per se duntaxat personaliter visitare & corrigere possit & valeat prædictum Vicarium Generalem, Conventum, locum, vel domum, Fratrem seu Fratres ejusdem familiæ, pie, benigne & caritative ad meliorem frugem provocando: & si quidquam, quod absit, criminosum repererit, ipsum Vicarium de consilio & assensu majoris partis Vicariorum prædictorum, ceteros vero de consilio & consensu majoris & senioris partis Fratrum domus, loci, vel Conventus visitatorum in eodem loco, & non extra, corrigere valeat, punire, pœnitentiare & emendare, secundum quod delicti qualitas exegerit faciendum. De regimine vero & cura Fratrum prædictorum,* de Observantia *nuncupatorum, se aliter non intromittat. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLV. III. *Idus Januarii, Pontificatus nostri anno* XV.

Dum renuit confirmare Minister Generalis facit Sedes Apostolica.

III. In

III. In eumdem modum aliam edidit Bullam pro institutione Vicarii ultramontani. Deinde timens, ne aliquid in præjudicium Observantiæ in Capitulo generali proxime celebrando decerneretur, scripsit ad Ministrum Generalem sequentes litteras, in quibus ad memoriam revocat, quæ ipse, cum e Florentia per Senas in Urbem rediret, alias circa regimen Observantum cum illo constituerat.

Dilecto filio, fratri Antonio de Rusconibus, sacræ paginæ professori, Ordinis Minorum Generali Ministro &c.

Vide Rodulph. fol. 191.
Jubet nihil innovari circa regimen Observantum.

Cum omnia a nobis gesta cupimus conservari, tum illa maxime perpetuam habere firmitatem & optamus & operam adhibemus, quæ pro divini cultus augmento, & Religionis conservatione a nobis matura & digesta deliberatione contingit ordinari. Non dubitamus tuam devotionem esse memorem eorum, quæ in civitate Senarum conclusa fuerunt a te, de Vicariis institutis a te citra & ultra-montes, pro regimine Fratrum tui Ordinis, qui de Observantia *nuncupantur. Quum dispositionem & ordinationem nostram litteris Apostolicis confirmavimus, Deoque cooperante, non pœnituit Nos hujusmodi ordinationis; quandoquidem omnia inter vos & Fratres dicti Ordinis postmodum pacifice successerunt, nec diffidia, clamores aut aliæ contentiones, sicut aliquando alias, cum Christifidelium scandalo contingebat, intervenerunt; &, quod tuo Ordini non parum decus affert, ipsorum* de Observantia *dicti Ordinis Fratrum Minorum numerus crevit, & reputatio eorum vitæ inter populos est adaucta. Quibus attentis, & aliis rationibus animum nostrum moventibus, volumus, & tuæ devotioni stricte mandamus, ut in generali Capitulo proxime celebrando aut alibi, nihil prorsus facias aut intentes, quod prædictæ ordinationi nostræ aliqualiter contradicat, nisi forte aliter Nos duxerimus mandandum. Ideoque Ministris Provincialibus mandabis, ut de dictorum Fratrum* de Observantia *regimine nullatenus se intromittant, nisi eo modo, quo fuit Senis concorditer ordinatum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLVI. *Pridie Non. Maii, Pontificatus nostri anno* XVI.

Marian. c. 20. Marc. l. 2. c. 26.
Capitulum generale Observant. Romæ primum. Capitulū generale Ordinis 83. Montispessulani.

IV. Joannes Capistranus anxie cupiens Vicariatum deponere, juxta intimationem anno præterito a Pontifice factam, vocavit ad Comitia generalia omnes, quorum intererat, ex instituto Regularis Observantiæ. Ea habita sunt in nobili æde Aracœlitana, sub festum Pentecostes; quo etiam tempore Antonius de Rusconibus aliud celebravit Capitulum generale ad Montem Pessulanum (Rodulpho corrupte Montem Calerium) ad quod convenerant Patres Conventuales. In comitiis Aracœlitanis Joannes Capistranensis Vicariatui renunciavit in manibus Eugenii Pontificis, qui ex summa erga Sodalitium benevolentia voluit omnibus actis Capitularibus interesse, electusque est, qui succederet, frater Jacobus de Primaditiis Bononiensis, vir doctrina, pietate, & miraculis illustris, de quo sæpe sumus loquuti. Decreverunt Patres in his Comitiis, ne ultra triennium Vicariatus protraheretur; ne quispiam admitteretur initiandus ante annum ætatis decimum octavum; ne laici ascenderent ad Clericatum; ne deinceps cœnobia construerentur sive admitterentur, absque Vicarii Generalis facultate. Ut Conventus Aracœli ei subesset immediate, vocarenturque duo ex Germania, totidem ex Gallia & Hispania viri eruditi & graves, qui splendori essent & præsidio. Memoriale Ordinis speciatim refert ex Hispania evocatum fratrem Rodericum de Oña, de quo superius diximus, virum, inquit, per-

Jacob. de Primaditiis Vicarius Observantum. Statuta capituli Observantum.

Rodericus de Oña.

perfectum ac prædicatorem Evangelicum, & ab Eugenio Pontifice tanta dilectionis caritate receptum, ut eum filii loco haberet, & omnia postulata concederet. Guardianus institutus est frater Bartholomæus de Colle, provinciæ Tusciæ, vir egregius & insignis Concionator per universam Italiam. *An. 1445. n. 6. Monum. Ordin. sub 34. Ministro Generali.*

V. Regressus e Gallia Minister Generalis noluit Primaditium, Observantum suffragiis electum, confirmare, asserens Comitia sua auctoritate indici, atque ipso præsente celebrari debuisse. Ægre contradictionem hanc tulit Pontifex, vetuitque, ne, quam ipse speciali Diplomate confirmaverat, reprobare auderet electionem. Durum erat contra stimulum calcitrare, & supremæ potestati resistere; honorificis itaque litteris Jacobum suum declaravit Vicarium. Utriusque confirmationis meminit Eugenius in Bulla mox proferenda circa regimen Clarissarum familiæ cismontanæ. Pontificiam hic exhibeo; Generalis litteræ perierunt. *Confirmatur Vicarius Generalis.*

Dilecto filio Jacobo de Primaditiis de Bononia, Ordinis Minorum de Observantia, in partibus cismontanis Vicario Generali.

VI. R*Egimini universalis Ecclesiæ, disponente Domino, præsidentes, curis perurgemur assiduis, ut juxta creditæ nobis dispensationis officium, subditorum quorumlibet, & præsertim sub regulari Observantia studio vacantium piæ vitæ, in quorum utique prosperitate reficimur, quantum nobis ex alto concessum fuerit, jugiter intendamus, & iis quæ pro Divini cultus, necnon religionis incremento provide facta comperimus, ut illibata persistant, libenter, cum a nobis petitur, Apostolici muniminis adjicimus firmitatem. Sane cum nos dudum ult. Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno* XIV. *constitutionem & deputationem, quibus dilectus filius Antonius de Rusconibus, sacræ Theologiæ professor & Generalis Minister totius Ordinis Minorum, dilectos filios Joannem de Capistrano citra montes, & Joannem de Mauberto ultra montes, omnium domorum, locorum & Conventuum Fratrum dicti Ordinis Minorum* de Observantia *nuncupatorum, Vicarios Generales fecit, instituit & deputavit, per quasdam alias nostras confirmaverimus, & inde experientia teste, didicerimus, non sine cordis lætitia, deputationem & institutionem hujusmodi ipsius Ordinis Fratribus* de Observantia *nuncupatis in suo statu plurimum profecisse, cum silentio quodam reclamationum, quæ aures nostras sæpissime propulsabant, & mentis quietudine, qua devotæ contemplationi & sacrarum litterarum studiis disponuntur, fugata evagationis materia, cum multitudine ad eamdem Observantiam convolantium Novitiorum. Ut igitur libentius & liberius in bono perseverent & perseverantia notior habeatur, portenturque ad aream Domini manipuli plenæ messis, per certas alias nostras litteras, motu proprio & ex certa scientia, auctoritate Apostolica commisimus & mandavimus dilecto filio Joanni de Capistrano, quod Vicarios & Discretos Provinciarum & Vicariarum sibi tunc subjectarum ante finem sui officii capitulariter congregaret, qui sic congregati facultatem haberent eligendi & eligere tenerentur unum Religiosum ejusdem Ordinis in Vicarium Generalem cismontanorum Fratrum de Observantia prædictorum, & electione facta, eam, quam primum commode fieri posset, Generali Ministro totius Ordinis facerent præsentari, quam ipse Minister infra triduum confirmare, ipsique electo committere deberet plenarie vices suas, ut in dictis aliis, de quibus supra fit mentio, factis confirmatione, commissione & concessione plenarie continetur. Quam quidem electionem si infra triduum hujusmodi dictus Generalis Minister confirmare distulerit, ex tunc electus ipse cum* *Ex lib. 24. Bullarum fol. 123.*

præ-

prædicta potestate confirmatus omnimode censeretur usque ad triennium tunc secuturum, nostra & Apostolicæ Sedis auctoritate. Interim autem donec confirmatus fuisset, ipsum eadem auctoritate exerceret officium Vicarius Provinciæ, ubi Capitulum prædictæ electionis contingeret celebrari. Nos igitur attendentes quod propter distantiam & absentiam prædicti Generalis Ministri, qui nunc in ultramontanis partibus dicitur commorari, Fratres prædicti de Observantia *nuncupati, non parvum detrimentum in regimine pati possent, electionem hujusmodi de te factam, motu proprio, non ad tui vel alterius pro te nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia, supplendo omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eadem, auctoritate Apostolica confirmamus & præsentis scripti patrocinio communimus: tibi per Apostolica scripta mandantes, quatenus prædicti Vicariatus officium diligenter exequaris cum omni plenitudine potestatis, sicut in primis nostris litteris confirmationis Vicariatus prædicti dilecti filii Joannis de Capistrano plenius continetur. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLVI. *Pridie Nonas Maii, Pontificatus nostri anno* XVI.

VII. Sub finem hujus anni Eugenius duas edidit Bullas valde favorabiles Instituto Observantum: unam, in qua domus & Eremitoria omnia, quæ quoquo modo habebant Observantes ante celebrationem prædicti Capituli Generalis, subjecta voluit in omnibus Vicariis Generalibus ejusdem Instituti, aliaque multa edidit in favorem hujus restitutæ disciplinæ: alteram ad fratrem Joannem de Mauberto, Vicarium Generalem ultramontanum, qua auctoritatem concedit ad Capitulum Generale convocandi, statuta condendi, & alia multa faciendi, quæ propagando Instituto judicaret expedire.

Ad futuram rei memoriam.

Ex reg. veteri Ordinis fol. 215.

VIII. V*acantibus sub Religionis observantiæ studio piæ vitæ Apostolici favoris præsidium libenter impendimus, & in his quæ solidationem status, necnon perpetuam pacem & tranquillitatem eorum respiciunt, nostri ministerii partes favorabiliter exhibemus. Hinc est, quod Nos cupientes ut professores Ordinis Fratrum Minorum, qui cum additione voluntariæ paupertatis, juxta salubria ejusdem Ordinis Instituta, sub illius observantia exactius viventes, per diversas mundi partes, tam variis & diversis virtutum meritis, quam etiam personarum numero plurimum multiplicati, ex religiosis & operosis eorum ministeriis magna in Dei Ecclesia afferunt incrementa, sub uno eodemque regimine, ac caritatis & ejusdem Observantiæ unione, virtutum Domino jugiter famulentur, ad divini nominis laudem, ac singulare & præcipuum salutis plurimorum exemplum, motu proprio, non ad ipsorum professorum Fratrum vel alicujus eorum, seu alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex nostra certa scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium volumus atque decernimus, quod omnia & singula, domos, Conventus, & Eremitoria, & alia loca, quocumque nomine censeantur, in quibus aliqui ex professoribus prædictis tempore generalis Capituli in loco Montis-pessulani, Magalonen. diœcesis, tam per prædictos quam alios ejusdem Ordinis Fratres proxime celebrati, vixerunt seu permanserunt, a quovis illa quacumque auctoritate reformata, constructa seu fundata sint, & ubicumque consistant, ac quæcumque, quotacumque, qualiacumque sint citra montes, videlicet citramontani; ultra montes autem consistentia, ultra-*

tramontani Generalium Vicariorum Ordinis & observantiæ prædictorum regimini & gubernationi in perpetuum subsint, & subjecta sint, ac esse censeantur. Et in singulis provinciis tam in citramontanis, quam ultramontanis partibus consistentibus prædictis, loco Provincialium Ministrorum, Fratres Ordinis & observantiæ prædictorum, singularum provinciarum hujusmodi singulos Provinciales Vicarios eligere & deputare possint ac debeant in omnibus & per omnia, prout Provinciales Ministri eliguntur & deputantur. Quodque citramontani in citramontanis, & ultramontani in ultramontanis partibus, quæ Generalis dicti Ordinis in præfati Ordinis, & singuli Provinciales Vicarii prædicti in singula sibi commissarum provinciarum domos, Conventus, Eremitoria & loca, illorumque Fratres, quæ singulis Provincialibus Ministris in provinciarum eis commissarum domus, Conventus, Eremitoria, & loca ipsorum, Fratres & personas ex privilegiis etiam Apostolicis, aut de jure vel consuetudine, seu alias quoquo modo competere dignoscuntur, illa & prorsus eadem dominium, potestatem, & superioritatem, ac jurisdictionem habeant. Mandantes districtius omnibus & singulis Guardianis, Vicariis, & Fratribus domorum, Conventuum, ac locorum Ordinis & Observantiæ ubilibet consistentium prædictorum, sub excommunicationis pœna, quam ipso facto contrafacientes incurrant, a qua, præterquam in mortis articulo constituti, non nisi per Romanum Pontificem, vel aliquem ex Generalibus vel Provincialibus Vicariis præfatis, quibus & quorum cuilibet super his plenam per præsentes concedimus facultatem, absolvi possint, quatenus infra quindecim dierum spatium, postquam præsentium notitiam habuerint, citramontani citramontano, ultramontani vero ultramontano Generalibus, ac ipsi, & eorum quilibet suo Provinciali, Vicariis efficaciter pareant & intendant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, privilegiis quoque, consuetudinibus, ac indulgentiis, & litteris Apostolicis generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in litteris nostris mentio specialis. Quibus omnibus, illis alias in suo robore permansuris, quo ad præmissa derogare intendimus, & per præsentes derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum quia difficile esset hujusmodi nostras litteras ad singula loca deferre, eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod ipsarum transumpto, manu publica, & sigillo vestræ Vicariæ, aut alicujus Episcopalis, vel Superioris Ecclesiasticæ Curiæ munito, tamquam præfatis nostris litteris, si originales exhiberentur, plena fides adhibeatur: & perinde fietur, ac si originales litteræ prædictæ forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVI. *x. Kal. Januarii, Pontificatus nostri anno* XVI.

Dilecto filio fratri Joanni de Mauberto, Ordinis Minorum, qui dicitur de Observantia regulari, partium ultramontanorum Vicario, salutem &c.

IX. *Cupimus, &, quantum ex alto nobis fuerit concessum, intendimus omnia facere, per quæ Fratres tuæ commissi curæ multos messis manipulos in horreum Dominicum proferant. Volumus itaque & mandamus tibi, ut convocatis ad te omnibus Vicariis tibi subjectis, aliisque tui Or-* Ex autographo.

Ordinis Fratribus, de quibus tibi videbitur, ac Vicariis antedictis in locum per te ipsum deputandum, scilicet idoneum & tolerabilem omnibus, a quibus sic congregatis Vicariis & Fratribus, Apostolica auctoritate volumus omnia posse fieri & ordinari pro gubernatione Fratrum, Conventuum, domorum, locorum, & Eremitoriorum tuæ Vicariæ subjectorum, quæ Generalis Minister tui Ordinis cum Generali Capitulo tam de Jure, quam de consuetudine & ex forma privilegiorum posse facere consuevit. In primis autem volumus tales a vobis ordinationes fieri, per quas omnes Fratres quorumcumque locorum, & quarumcumque Vicariarum atque provinciarum tui officii, ad unum eumdemque vivendi modum, quantum fieri potest, reducantur, tam circa habitus gestationem, quam circa Fratrum receptionem, & alia quomodolibet occurrentia. Nam ut id facere possitis, consuetudines, statuta, ordinationes qualitercumque factas, ac etiam privilegia a Sede Apostolica concessa, etsi talia forent, de quibus habenda esset mentio specialis, inquantum nostræ voluntati supradictæ adversentur, auctoritate prædicta, tenore præsentium revocamus. Declarantes nostræ intentionis esse, Fratres dicti Ordinis de Observantia, ad nullas teneri culpas, atque offensas, quæ in ejusdem Ordinis statutis, sive ordinationibus, tam Apostolicis, quam Generalibus continentur; sed solummodo teneri & obligari per superiores suos impositis pœnis. Futuræ autem, de qua supra diximus, congregationi vestræ concedimus facultatem ordinandi & declarandi, in quibus locis & provinciis Fratres debeant jejunia regulæ in cibis Quadragesimalibus observare, & in quibus debeant primæ consuetudines irritari, vel aliter se habere. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVI. XVI. *Kalend. Januarii, Pontificatus nostri anno* XVI.

Hæresis de coitu illicito.

X. In Principatu Bosnæ, & in aliquibus partibus Moldaviæ, Valachiæ, Bollachiæ, Bulgariæ, Rasciæ, & Sclavoniæ, multi, etiam Ecclesiastici, laxatis pudicitiæ habenis, vitam ducebant dissolutam, defendebantque fœdissimis doctrinæ erroribus, publice asserentes, coitum carnalem, etiam inter non legitime conjugatos, non esse peccatum. Horum libertati & pravo dogmati ut obsisteret frater Fabianus de Bachia, Vicarius Bosnæ, & hæreticæ pravitatis Inquisitor, ejusque in officio successores, Eugenius gravi diplomate constituit. Fratribus etiam ejusdem provinciæ, indefesso & laudabili studio animarum conversioni insistentibus, & in gente Ruthena plenos manipulos reportantibus, plurima eaque magna indulsit privilegia. Omnia ex his constabunt instrumentis.

Proficiunt inter Ruthenos Minoritæ.

Ad futuram rei memoriam.

Ex lib. 14. Bullarum, fol. 610.

XI. **P***Ræ cunctis nostræ mentis desiderabilibus, Catholicæ incrementum fidei affectantes, summo utique dolore replemur, cum audimus vel sentimus aliquos, præsertim Clericali militiæ adscriptos, ad ipsius fidei depressionem quacumque malignitate satagere, vel damnabilibus ipsam depravando depressionibus, seu commentis eam mendacibus pervertendo, ad quorum iniqua sternenda molimina eo animosius insurgimus, quo in animarum stragem perniciosius eos agnoscimus aspirare. Dudum siquidem ad nostrum, non sine displicentia grandi, auditum perducto, quod tunc in regno Moldaviæ, hæreticæ pravitatis, & præsertim cujusdam sectæ abominabilis,* Hussitarum *nuncupatæ, satore malorum operum id procurante, numerosa personarum multitudo existebat, quæ non modo incolarum, verum etiam ab ipso regno distantium, & præcipue non paucorum regni Hungariæ incolarum animas perversi dogmatis ve-*

veneno pestifero infecerant, ac in dies sperantes inficere, omni studio satagebant & conabantur, timebaturque, ne, nisi quantocyus eorum perniciosis ausibus opportune provideretur, etiam ad ceteras fidelium partes transeuntes, & mortiferum venenum suæ erroneæ doctrinæ effundentes, quam plurimos inficerent, in suarum & plurimorum aliorum evidens animarum periculum, dispendium quoque perniciosissimum pariter & exemplum. Nos super his, quantum nobis ex alto permittebatur, totis providere viribus intenti, & firmam super eo, quod eatenus dilecti filii Ordinis Fratrum Minorum professores de Observantia *nuncupati, & præcipue Vicariæ Bosnæ, qui, ut celebris famaque publica insinuabat, se murum facientes pro domo Domini, & Orthodoxæ propagationis fidei, ad confundendum eliminandasque hujusmodi hæresis superstitiones, opem & operam efficaces solertius adhibere, quantum in eis foret, studuissent & studerent, prout tantæ rei necessitas exigeret, in convincendis eliminandisque dictis erroribus suas impertiri partes deberent, fiduciam in Domino, ut congruebat, acceptantes, motu proprio dilectum filium Fabianum de Bachia Vicarium dictæ Vicariæ, & illius successores, qui pro tempore essent ipsius Vicariæ Vicarii, in Hungariæ & Bosnæ prædictis, necnon Moldaviæ, Valachiæ, Bollachiæ, Bulgariæ, Rasciæ, necnon Sclavoniæ, ac omnibus & singulis aliis regnis, ad quæ seu quos Vicaria hujusmodi se extendere noscebatur, Inquisitorem & Inquisitores hæreticæ pravitatis per alias nostras litteras perpetuum fecimus, constituimus & etiam deputavimus, sub certis modo & forma, prout in eisdem litteris plenius continetur. Cum autem, sicut ad audientiam nostram plurimorum fide dignorum relatione pervenit, in aliquibus ex regnis seu partibus antedictis, nonnulli Presbyteri, aut etiam Parochialium Ecclesiarum Rectores, vel alia beneficia Ecclesiastica, etiam dignitates Presbyteratus administrantes, seu officia obtinentes, aliæque personæ Ecclesiasticæ, pudicitiæ laxatis habenis, ac vitam ducentes plurimum dissolutam, concubinas publice tenent, illasque plurimum honorare, &, quod deterius fore dignoscitur, ad excusandam eorum in peccato hujusmodi excusationem, actum carnalem, etiam inter non legitime conjugatos, peccatum non esse, publice asserere & prædicare non verentur, in maximam Dei offensam, & animarum periculum, perniciosum quoque exemplum ac scandalum plurimorum; & a nonnullis revocetur in dubium, an Fabianus & successores prædicti contra Presbyteros & personas Ecclesiasticas hujusmodi, tamquam contra hæreticos, dictarum litterarum vigore, procedere possint? Nos, qui ex debito commissi nobis officii, hujusmodi errorem detestabilem, ne propagetur ulterius, & per eum corda fidelium damnabiliter corrumpantur, ab Ecclesia Catholica necessario extirpare debemus: motu proprio, non ad ipsius Fabiani, vel alterius &c. sed ex nostra certa scientia, Apostolica auctoritate, tenore præsentium decernimes & declaramus, Fabianum & successores prædictos contra Presbyteros & personas prædictas, ac quoscumque alios, cujuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis fuerint, actum carnalem inter alios quam inter legitime conjugatos non esse peccatum asserere & pertinaciter tenere præsumentes, tamquam contra hæreticos, juxta ipsarum litterarum continentiam atque formam, procedere posse & debere in omnibus & per omnia, perinde ac si in ipsis litteris, quod contra Presbyterorum personas, & alios asserentes prædictos procedere possent & deberent, expressum fuisset. Et insuper, ut Fabianus, & successores prædicti, eo facilius Inquisitionis officium hujusmodi exequi possint, quo personas, præsertim Ecclesiasticas, sibi in executione hujusmodi assistentes, favoribus Apostolicis prosequi poterunt, eisdem Fabiano & successoribus prædictis, quod omnium & singularam Eccle-*

siasticarum, tam secularium quam Ordinum quorumcumque regularium personarum, quas ad executionem hujusmodi pro tempore duxerint eligendas, confessiones audire, & pro commissis &c. etiam si simoniæ, & talia fuerint, propter quæ &c. crimine falsitatis litterarum Apostolicarum dumtaxat excepto, debitam absolutionem impendere &c. necnon illos a quibuscumque excommunicationis &c. absolvere, & cum eis super quibuscumque irregularitatibus &c. dispensare &c. auctoritatem concedimus per præsentes. Non obstantibus constitutionibus &c. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVI. V. *Nonas Julii, Pontificatus nostri anno* XVI.

Dilectis filiis Vicario & Fratribus Vicariæ Bosnæ, Ordinis Fratrum Minorum sub Regulari ejusdem Ordinis observantia viventium, præsentibus & futuris &c.

Ibid. fol. 211. XII. *Dum salubria laborum vestrorum studia, quæ, mundanis abjectis illecebris, cum additione voluntariæ paupertatis, pro augmento fidei Catholicæ impenditis incessanter, etiam in ipsius fidei hostium partibus verbum Domini, non absque vestrarum personarum discrimine, prædicando, debita consideratione pensamus, ea vobis libenter concedimus, per quæ, sublatis quibusvis dispendiis, cum animarum salute, ampliores inde etiam fructus afferre valeatis. Cum itaque, sicut nonnullorum fide digna relatione, non sine ingenti mentis exultatione, percepimus, quod in regno Hungariæ, illiusque confinibus & Transylvanis partibus, nonnulli* Rhuteni *nuncupati, gens quidem satis populosa & grandis numero, existunt, qui divina illustrati gratia, ac gentiam cæcitatem de eorum cordibus deponentes, ad Fratres Vicariæ vestræ, propter illorum religiosam & laudabilem vitam, necnon fructuosas, quas eis continuo faciunt prædicationes, singularem gerentes devotionis affectum, per ipsos Fratres sacri Baptismatis unda renasci, & Evangelicæ doctrinæ pabulo pasci & enutriri, & quod ipsorum animarum curam dictorum Fratrum regimini & gubernationi subesse ferventius concupiscant: Nos, qui dudum vobis, ut eo ferventius laboribus & studiis, quæ pro fidei hujusmodi & divini cultus ac religionis augmento, plurima & fructuosa impendere poteratis, insistere valeretis seu possetis, diversa privilegia, exemptiones &c. per diversas nostras litteras concessimus, ipsorum populorum pio desiderio favorabiliter annuentes, ac sperantes, quod pro hujusmodi, & etiam circumadjacentium aliorumque infidelium populorum reductione, ipsorumque animarum salute, pro viribus elaborare valeatis; Motu proprio, non ad instantiam &c. quod Fratres Vicariæ prædictæ, ad hoc per illius Vicarium pro tempore existentem electi seu deputati, etiam pro tempore quoad prædictos Ruthenos & alios, quos vestris vel alterius vestrum prædicationibus & exhortationibus ad fidem Catholicam converti contigerit, ac Catholicorum Sacerdotum copiam non habentes, qui jam ad fidem ipsam conversi fore noscuntur, & quoscumque alios populos ubilibet consistentes, prædictis ac omnibus & singulis privilegiis, exemptionibus &c. per nos ac prædecessores nostros Romanos Pontifices, seu alias sub quibusvis verborum formis quomodolibet concessis, quorum omnium & singulorum tenores &c. in omnibus & per omnia uti & gaudere; ipsisque jam ad fidem conversis, & quos converti contigerit, populis, illorumque singularibus utriusque sexus personis, quicumque & quotcumque numero fuerint, quos omnes & singulos quo ad ipsorum animarum curam, vestris aut illorum etiam Presbyterorum secularium, quos*

quos ad id dicti deputati Fratres duxerint pro tempore deputandos, regimini & gubernationi, per præsentes subesse decernimus, Baptismatis, chrismatis seu Confirmationis, Eucharistiæ, aliaque Ecclesiastica sacramenta ministrare; ac in hujusmodi infidelium partibus unum, duo, tria aut plura & tot loca seu domos, quot eis videbitur, cum Ecclesiis, campanilibus &c. & aliis pro Fratrum Vicariæ & Ordinis prædictorum usu & habitatione perpetuis, fundare & construere, seu fundari & construi facere, aut jam forsan fundata & constructa; necnon omnia alia, domos & loca Ordinis & observantiæ prædictorum, ubilibet a mari Adriatico usque ad confines Tartariæ consistentia, quæcumque & quotcumque numero sint, de dicta Vicaria esse, illique perpetuo subesse, quibuscumque Apostolicis seu aliis privilegiis vel litteris, illis sub quibusvis verborum formis concessis, nequaquam obstantibus, motu, scientia & auctoritate prædictis decernimus per præsentes, recipere, illaque inhabitare: Necnon omnes & singuli in regno Hungariæ singulis festis diebus trium sanctorum Regum, videlicet Stephani, Ladislai, Emerici, in quibus juxta illarum partium consuetudinem, propria celebrantur officia hujusmodi, & Ragusina civitate & diœcesi, ubiisque locis dilectorum filiorum Communitatis Ragusinæ temporali dominio subjectis domibus commorantes Fratres, in ipsis domibus, earumque Ecclesiis pro Festo majori duplici officium sancti Blasii Martyris, ipsorum Communitatis Ragusinæ Patroni, propter populorum devotionem, in Festo ejusdem sancti Blasii dicere, legere ac cantare, libere & licite valeant. Nec ad dicendum officium divinum juxta alium morem seu ritum teneamini. Et cum, sicut etiam accepimus, in diversis locis dictæ Vicariæ quam plures sint utriusque sexus personæ, sub vitæ castimonia, nullum tamen ex Ordinibus approbatis professæ, Altissimo, aliquæ in propriis, quædam vero in locis, de licentia Diœcesanorum locorum, ad id deputatis, laudabiliter famulantes, quæ ad Regulam Tertii Ordinis sancti Francisci de pœnitentia &c. singularem gerentes devotionis affectum, ipsam Regulam libenter profiterentur, & sub illa in aliquibus domibus in communi ad instar, & ad similitudinem, ac in omnibus & per omnia, juxta modum, & formam nonnullarum domorum ejusdem Tertii Ordinis in Italia consistentium, ac privilegia, gratias & indulta eis per Sedem prædictam, vel alias concessa, vivere ferventius concupiscant, quod dictus Vicarius seu Fratres per eum ad hoc pro tempore deputati, etiam unam, duas, tres, quatuor, aut plures & tot, quot eis expedire videbitur, domos, in locis tamen ad id congruentibus & honestis, pro personarum hujusmodi dictam regulam profiteri volentium, usu & habitatione perpetuis, in omnibus & per omnia juxta modum, formam, privilegia, gratias & indulta domibus Italiæ concessa antedicta, fundandi, construendi, & in eis vivendi licentiam personis regulam profiteri volentibus hujusmodi concedere possint libere & licite; quodque regulam profitentes & in communi viventes personæ utriusque sexus hujusmodi, sub cura & regimine vestris degant, ita quod Fratres Vicariæ prædictæ per Vicarium hujusmodi deputati, earum confessiones, Eucharistiæ & alia Ecclesiastica sacramenta eis ministrare valeant; ac omnium & singulorum Christifidelium, in domibus seu locis vestris ubilibet consistentibus, sepeliri eligentium, jure parochialium Ecclesiarum semper salvo, liberam habeatis sepulturam, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, tenore præsentium concedimus pariter & indulgemus: districtius inhibentes universis & singulis Diœcesanis locorum & Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, ac Christifidelibus Ecclesiasticis, secularibus, & Ordinum quorumcumque regularibus, necnon laicis cujuscumque status &c. Diœcesanis, Rectoribus & Ecclesiasticis, ne de ani-

animarum cura sic conversorum, & quos pro tempore converti contigerit, populorum ac singularium personarum eorumdem, quoquomodo se intromittant; aut Fratres sive etiam Presbyteros seculares pro tempore deputatos prædictos, quominus curam hujusmodi gerant; vosque in quibuscumque domibus seu locis ubilibet consistentibus vestris, inibi sepeliri eligentium liberam habeatis sepulturam, atque cadavera defunctorum de loco, in quo erunt, ad domos seu Ecclesias vestras, absque eo quod prius, juxta quarumdam partium consuetudinem, quam velut corruptelam penitus reprobamus, ad Parochiales seu alias Ecclesias, deferantur, deferre & deferri facere valeatis, impedire per se vel per alios, directe vel indirecte; & illos, qui dictis Fratribus alias debite confessi, ac quibus pro commissis ab eis peccatis debita absolutio impensa &c. fuerint, a sacramenti Eucharistiæ communione, tamquam nisi prius eis iterum confiteantur, indignos repellere; ac prædictis Ecclesiasticis ac laicis personis, ne aliquos Fratres Vicariæ prædictæ, etiam vigore cujuscumque Indulti seu concessionis, sub quacumque verborum forma, per Nos vel Sedem prædictam, etiam motu simili concessi seu concessæ, aliquos Fratres ipsius Vicariæ in ipsorum Capellanos, nisi de speciali dicti Vicarii seu Custodum, vel Fratrum, sufficientem desuper ab ipso Vicario facultatem habentium, licentia, habere præsumant; etsi quos forsan habuerint, illos infra mensem, postquam præsentes nostræ litteræ sibi intimatæ fuerint, dimittere penitus & omnino teneantur. Decernentes omnes & singulos, qui contra inhibitionem nostram hujusmodi in aliquo venire præsumpserint, excommunicationis sententiam, a qua præterquam in mortis articulo constituti, nonnisi per prædictum Vicarium, aut Fratres ad id per eum deputatos, absolvi possint, incurrere ipso facto; ac ex tunc omnes & singulas litteras super licentia seu facultate recipiendi quoscumque Fratres in eorum Capellanos, quibusvis personis Ecclesiasticis vel secularibus, per Nos vel Sedem prædictam &c. concessas, & in posterum forsan concedendas, nisi in illis specifice & expresse de Vicaria hujusmodi mentio fiat, ad Fratres Vicariæ hujusmodi nullatenus se extendere, ac irritam & inane &c. Volumus autem, quod per quascumque litteras Apostolicas Generali Ministro dicti Ordinis Minorum, seu aliis quoquomodo, per nos aut Sedem prædictam concessas seu &c. ipsæ præsentes litteræ, aut in eis contentu nullatenus intelligantur aut censeri debeant revocata. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis quibuscumque, præsentibus, quoad sub Observantia prædicta vixeritis, dumtaxat valituris. Verum quia difficile foret hujusmodi nostras litteras ad singula loca deferre &c. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVI. V. *Nonas Julii; Pontificatus nostri anno* XVI.

Joannes Capistranus mittitur Nuncius in Galliam.

XIII. Misit hoc anno Pontifex Joannem Capistranensem, jam a præfectura liberum, ad diversas mundi partes, præsertim in Galliam, cum Rege aliisque Principibus res graves, Sedem Apostolicam & universam Christianitatem concernentes, tractaturum. Ad Gallos proficiscentem honorifice excepit frater Petrus Episcopus Albanensis, Cardinalis de Fuxo ex Ordine Minorum, in civitate Avenionensi & Comitatu Venaysino Vicarius Generalis, & in provinciis Arelatensi, Aquensi, & aliis nonnullis a latere Sedis Apostolicæ Legatus. Dedit etiam honorarias litteras & salvum conductum tenoris sequentis.

Pe-

Petrus miseratione divina Episcopus Albanensis, S. R. E. Cardinalis, de Fuxo vulgariter nuncupatus, in civitate Avenionensi & Comitatu Venaysino pro Domino nostro Papa, & sancta Romana Ecclesia, in temporalibus Vicarius Generalis, ac in Arelatensi, Aquensi, & nonnullis aliis provinciis, civitatibus & diœcesibus a latere Sedis Apostolicæ Legatus. Universis & singulis Ecclesiarum & Monasteriorum Prælatis, civitatumque, villarum, locorum, provinciarum & terrarum Baylivis, Rectoribus, Consulibus ac probis hominibus, pontium portuumque custodibus & passagiorum, ac aliis omnibus Christifidelibus, ad quos præsentes nostræ litteræ pervenerint, salutem in Domino, & debitam reverentiam cum honore.

XIV. *Vobis & vestrum cuilibet notum facimus per præsentes, D.N. PP. Eugenium, certis ex causis, ipsum, Sedemque Apostolicam, & universam Christianitatem tangentibus, ad diversas mundi partes dilectum nobis in Christo fratrem Joannem de Capistrano Ordinis Minorum, latorem præsentium, destinare. Quapropter vos & vestrum quemlibet benigne affectuosius deprecamur, quatenus ipsum fratrem Joannem, & ejus socios in Ecclesiis vestris vos, Domini Prælati, & vestrum quilibet benigne suscipiatis, & in Domino caritative tractetis. Vosque prædicti Baylivi, Rectores, Consules, probi homines, ac quicumque alii temporales, per civitates, terras, loca, dominia, castra, pontes, portus, passagia, ac alia loca, vobis & vestrum cuilibet subjecta aut regimini commissa, libere transire, noctu dieque inibi stare, morari, ac ire & redire permittatis, & de salvo conductu, si opus sit, pro itineris securitate eidem fratri Joanni, & ejus sociis provideatis: sic ipsum pro reverentia dicti Domini nostri Papæ, & sanctæ Sedis Apostolicæ, atque nostri contemplatione recommendatum habere velitis, taliter erga eumdem in præmissis, & eorum singulis vos habentes, quod vobis & vestrum cuilibet ad gratiarum actiones in simili aut majori complacere merito teneamur. Datum Masan. Carpen. diœcesis, prima die Octobris, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLVI. *Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri Domini Eugenii, divina providentia Papæ IV. anno* XVI.

XV. Albertus Sartianensis ad urbem profectus Brixiensem, lustratis prius urbibus & oppidis Ducatus Mediolanensis, uti diximus anno præcedenti, invenit cruentis odiis & feralibus inimicitiis exardescentem. Vocatus sæpius a civibus, ut latins quotidie serpentem ignem vel extingueret vel comprimeret, distulit in hoc tempus opportunius; adeoque prudenter egit, dante Deo voci ejus vocem virtutis, ut diffidentes animos conciliaverit, & motos turbarum fluctus composuerit; pactis etiam conditionibus, quibus pax proclamata duraret. Ut firmius subsisteret, voluit ut Veneti Senatus decreto cuncta probarentur; missisque pacis articulis ad Franciscum Barbarum, nobilem Venetum, rogavit ut curaret, a Reipublicæ Patribus suo constituto stabiliri. Do epistolam simul transmissam; cui addidit tractatum discretum: *De insolentibus corripiendis.* Albertus Sartianensis pacificat Brixienses.

Francisco Barbaro Veneto, frater Albertus Sartianensis &c.

XVI. *Annus octavus nunc agitur, humanissime Barbare, si non me fallit oblivio, quo me tum Præses Brixiensis summo illuc studio vocare curasti, ut populum & homines, quos bellicosissimos nominabas, & periculosa simul-*

simultate invicem diffidentes, ad pacis atque concordiæ unitatem, nostro quidem statu, sed Dei incremento, per Evangelica documenta revocaremus. Verum quod, intercepto itinere nostro, ea tempore fieri per varias occasiones non potuit, in hanc diem Christi Domini miranda sapientia salubriter distulit. Et ecce in his pene omnibus, qui majores civitatis & natu & auctoritate habentur, ut miraculum præstantius putes, is animus divinitus atque ea mens est, ut omnes, præter reprobos, qui perpauci sunt, cum Fratribus conciliari vehementissime expetant. Sed ne aliquando ipsa malitia paucorum ad coactos semel in amicitiam per insolentiam ac levitatem dispertiatur, optant ex Veneti Senatus consulto, quæ majore ex parte statuerint, immortalis firmitatis sententia roborari. Oro igitur te, ut honestissimæ causæ tanti ponderis velli adesse, quam iste perlator, qui tibi, ut asserit, notissimus est, diligentius explicabit. Vale ex Brixia, v. Idus Januarii MCCCCXLVI.

Fr. Nicolaus Episcopus Balneoregien. Fr. Anton. Suacen. Fr. Joann. Augustopolitan. Fr. Pontius Sidonien.

XVII. Instituti sunt hoc anno Episcopi; Balneoregiensis in provincia Romana, frater Nicolaus de Rogeriis, per obitum Caroli etiam Minoritæ, VI. Kal. Junii. Suacen. sub Archiepisc. Antibarensi .... frater Antonius de Fabriano, per translationem Pauli ad Ecclesiam Drivastensem, XV. Kal. Augusti. Augustopolitanus in Phrygia, sub Archiepisc. Synadorum, frater Joannes, per obitum N. Idibus Septembris. Sidoniensis titularis in provincia Larissena in Europa, frater Pontius Gaufredi, per obitum N. II. Kal. Decembris.

Gonza. in Prov. Scotia, in princip. Incipit inter Scotos Regularis Observantia.

XVIII. Jacobus I. Scotorum Rex audiens in Italia incepisse novum religiosorum Minoritarum germen, per alias provincias & regna, magno animarum bono, diffusum, scripsit ad Patres provinciæ Coloniæ, ut ex his aliquos, qui collapsam in suo regno disciplinam restituerent, amandarent. A Coloniensibus monitus Joannes Maubertus ultramontanæ familiæ Vicarius, destinavit Cornelium a Zirichzea Batavum, virum pium & venerabilem, quibusdam etiam sociis adjunctis. Vitæ integritate & plurima virtute eam consecuti sunt apud Regem & populum opinionem, ut ad arcana quæque consilia vocarentur, & brevi sibi opportuna constituerint domicilia. Cornelius tandem, post introductum & propagatum Institutum, regressus in Belgium, sanctissime obiit Antuerpiæ. Claruerunt ibi alii Viri præstantissimi, ex quibus notiores, Robertus Crethius, sacræ Theologiæ peritissimus, Scoticæ provinciæ bis Minister; Robertus Stuardus Jacobi V. Scotorum Regis cognatus, qui suum obitum, & regni calamitatem longe ante prædixit; & Joannes Patricius, qui ex Scotia in Belgium cum octoginta Consodalibus trajiciens, hæreticorum rabiem declinaturus, diuturnum exilium ob constantem fidei professionem æquanimiter pertulerunt.

Fr. Robertus Stuardus.

Ministeriatus provinciæ S. Jacobi fit triennalis.

XIX. Propter varia incommoda, quæ sequebantur ex Ministrorum & Superiorum perpetuo regimine, statuit Eugenius, ut ad triennium limitarentur. Qua de causa Philippum Astoricensem, provinciæ sancti Jacobi per quinquennium Ministrum (cui Conventus aliquot detrectabant obedire, ut constat ex diplomate misso ad Ludovicum de Sala, a nobis alias nuncupatum Custodem Fratrum regularis Observantiæ citra portus in Legionis & Castellæ regnis, qui controversiam examinaret; de quo etiam anno sequenti Nicolaus Pontifex scripsit ad Episcopos Legionen. & Astoricen.) a præfectura absolvit, jussitque ut ad Comitia pro successore eligendo Alphonsus de Villanova Patres convocaret: *Dispositione divina*, pridie Idus Decembris. Observantibus provinciæ Portugalliæ, quibus jam plura suberant Cœnobia & oratoria, facultatem tribuit, Vicarium Provincialem sibi eligen-

Datur Vicarius Provincialis Lusitanis.

gendi: *Dum præclara dilectorum*, VIII. Idus Augusti. In provincia Hiberniæ erant aliqui nationis Anglicanæ, qui obtemperare renuebant Ministro Hiberno Guillelmo Iragillich, licet ex consensu Henrici, Angliæ Regis, utriusque nationis Fratribus a Generali Ministro præficeretur. Legitime institutum confirmari voluit Pontifex super gentem utramque: *Ad Apostolicæ Sedis dignitatis*, IV. Idus Septembris.

XX. Prope Cingulum, Auximanæ diœcesis oppidum, hoc anno inchoatum est Minorum domicilium in amœno & saluberrimo situ, ubi prius extiterat Monasterium pene collapsum sancti Jacobi Collis-lucis, unitum alteri Monasterio sanctæ Catarinæ intra oppidum, Ordinis Cisterciensis. Facultas domum hanc accipiendi commissa est fratri Jacobo de Primaditiis Vieario Generali: *Humilibus supplicum votis*, pridie Idus Novembris. Concessionem probavit & privilegia addidit Nicolaus V. Eugenii successor. Paulo aliter hæc apud Gonzagam referuntur. *Conv. Cinguli.* *Gonza. in Prov. March. Con. 37.*

XXI. Joanni Mauberto, Vicario Generali familiæ ultramontanæ, concessit Pontifex facultatem, ut quindecim Conventus in Hispania posset suo Instituto aggregare, quinque videlicet in Aragonia, quinque in Castella, & totidem in provincia sancti Jacobi: *Inter cetera desiderabilia*, X. Kalendas Januarii. Pii quidam viri dederunt Ludovico de Sala, supra memorato, Eremitorium sancti Mainetis de Abundo prope turrim de Basaurto, diœcesis Calagurritanæ, ut ibidem sibi domum construerent Fratres Observantes. Admisit ille, & socios introduxit, petiitque hoc anno factum confirmari. Annuit Pontifex, missa facultate rem examinandi & ratum habendi: *Votis fidelium*, III. Kalend. Aprilis. Videntur tamen hoc loco Fratres cessisse, quippe nullam ejus invenio mentionem inter Conventus provinciæ Burgensis, quæ diœcesim comprehendit prædictam. Nobili viro Joanni Pacheco, Marchioni de Villena, intercedente etiam Henrico Principe Asturiarum, Joannis Castellæ & Legionis Regis primogenito, facultatem dedit Pontifex in civitate, vel diœcesi Conchensi Observantibus domum construendi: *Piis votis*, Pridie Idus Maii. Ubi vero ædificaverit, an neglexerit, non comperio. *Conv. S. Mainetis.*

XXII. Circa hunc annum in insula Blaneti, fluminis Britanniæ Armoricæ, inter Henebantum & Loperanum, vicina oppida, construxerunt Fratres domicilium, annuente Petro Benocensium Comite, & Ducis Britanniæ filio, qui in præfati Cœnobii Ecclesia, beatæ Catarinæ virgini dicata, ante summum altare sepultus est. Consecratum est templum anno MCCCCL. die VII. Martii a R. Venetensium Episcopo. *Conv. Blaneti.* *Gonzag. in prov. Britan. Conv. 3.*

XXIII. In provincia Hungariæ, apud Foros-Siculorum, de quibus supra locuti sumus, hoc anno ex diversis eleemosynis Conventus unus, & alter apud Pothocienses, ex communi ærario, Ministro fratri Paulo a Zeocsio ædificati sunt. Conventus Tibingensis in Germania hoc anno reformatur. Introducti sunt Fratres per generosum Comitem Ludovicum de Wirtemberg. Ecclesiam Conventus Millic-sunnia, Clonferten. diœcesis in Hibernia, visitantibus in omnibus præcipuis Christi & beatæ Mariæ virginis festivitatibus, in Apostolorum & Sanctorum omnium diebus & octavis, magnas largitur Pontifex Indulgentias, indicatque templum vetustate & bellorum incommodis ruinam minitari. Modoni (quæ in Græcia, & provincia Romaniæ urbs est) Conventum ante hoc tempus extitisse probat Eugenii diploma, quo confirmat in præfectura fratrem Marcum Modonensem, ante quatuor annos institutum Guardianum a beato Jacobo de Primaditiis, dum in Oriente Apostolici Vicarii fungeretur officio. *Conv. Fori-Siculorum.* *Ann. 1444. n. 40.* *Gonzag. in prov. Hungar. Con. 28. & 29.* *Conv. Pothociensis.* *Conv. Tibingen.* *Annal. Suevia lib. 7. par. 3. c. 6.* *Conv. Millesunnia.* *Conv. Modoni.*

Monast. Liciense. Monast. Salernitanum. Messanense. XXIV. Varia incidit hoc anno mentio quorumdam Monasteriorum Clarissarum. Liciensis in regno Neapolitano, cui Episcopus Guiducius quædam bona vendiderat. Salernitani sancti Laurentii, quod Pontifex jussit reformari. Messanensis sanctæ Mariæ de Bassico, cujus Sororibus indulget Pontifex, ut Confessarios & Capellanos ex regulari Observantia, per tria milliaria in domo beatæ Mariæ de Jesu distantes, liceat habere propinquiores in Ecclesia sancti Pauli. Leonessani, in diœcesi Spoletana, sub titulo Leonessanum. sanctæ Luciæ, cujus erectionem longe antea factam Pontifex confirmat: *Apostolicæ nobis*, XI. Kalendas Maii. Balbaneræ, diœcesis Calaguritanæ, Balbaneræ. sub invocatione sanctæ Mariæ de Spe, a nobili viro Didaco Manrico, præside regni Legionensis, & Leonora genitrice constructi, annuente Eugenio: *Inter curas*, Pridie Idus Septembris. Non invenio Monasterium hoc inter ea, quæ Ordinis Præfectis subjiciuntur. Valdiensis, in diœcesi Valdiense. Curiensi, cui Fridericus Austriæ Dux & Comes Tyrolis Ecclesiam parochialem in Andrech in silva Brigantiana consistentem, diœcesis Constantiensis, ad se spectantem, univit. Isabellæ, Ducissæ Burgundiæ, concessum est, ut in villa de Corbeya, Ambianensis diœcesis, Monasterium Clarissarum fabri- Corbeyense. caret. An tamen fabricaverit vel inchoaverit aliunde non comperio: *Exigunt personæ tuæ*, XI. Kalendas Septembris. Carolus Princeps, ut alias di- An. 1449. cam, absoluit.

Monast. Brixiense. XXV. Albertus Sartianensis, dum in urbe Brixiensi hoc anno prædicaret, & plurimos ad pietatem excitaret, virgines & viduæ multæ, inito consilio, decreverunt Deo inservire sub Instituto sanctæ Claræ. Senatus pio operi incundo adjudicavit hospitale pauperum sanctæ Mariæ de Serpente, & donationem petiit Albertus hoc anno per Pontificem confirmari; atque addi vicinam domum & sacellum sanctæ Crucis, ad Monasterium sancti Nicolai de Verxiano extra urbem, Ordinis Cluniacensis, spectantia, necnon possessiones quasdam domus de Gambera in eadem urbe, Ordinis Humiliatorum. Omnia probavit Eugenius, modo legitimi possessores annuerent: *Inter universa*, Nonis Martii. Duorum Monasteriorum hujus Ordinis apud Gonz. in prov. Brixiæ Mon. 5. Brixienses originem incertam esse affirmat Gonzaga; unius hoc damus initium; alterius dabimus anno sequenti. Hæc amplius probamus ex ista Alberti epistola, scripta ad Flavium Blondum, virum doctum, celebrem Italiæ Historicum, Eugenii Pontificis tunc a secretis.

Albertus a Sartiano, Blondo Forliviensi &c.

XXVI. *Licet pleraque, tot jam per annos explorata, benevolentiæ argumenta facile me docuerint, Blonde frater, quantam ad recte gerendæ vitæ studia, si quis ad ea flagrat, favore mirabili soleas adhibere solertiam; atque ideo non opus habeas cum honesta exposceris, ullis ad ea explenda exhortationis nostræ calcaribus incitari; non desinam tamen rem tibi perjucundam brevi exponere, cujus sobria voluptate castè affectus, agas etiam jucundius, quod acturus fuisses longe minore occasione, sine ullo dubio festinantius. Et quidem quod attinet ad sacratæ Deo pudicitiæ grande propositum, ut quod dicere institui, explicem: nequaquam paucæ populi Brixiensis, quem quotidie commoneo, quod bene hic vivant, ut post hanc vitam vivere illos etiam beate contingat, cum nobiles & graves, tum vero castissimæ ad quinquaginta & eo amplius fœminæ sese Domino ferventius devoverunt. Quæ & ipsæ spiritu sublimiore perfusæ, &, ut bona spe esse nos convenit, majori in dies Dei gratia imbuendæ, cupiunt, terrenis facultatibus & ille-*

illecebris abdicatis, quo cœlestia postremo solatia sibi conquirant, uno in loco a seculo tumultuante conclusæ, Christo tam sponso quam Domino, sub insigni titulo sanctæ Claræ sinceriter militare. Verum, quia id, nisi Apostolica auctoritate prælata, non queunt efficere, mitto nunc ad sanctitatem Eugenii Papæ Beatissimi duos Fratres, ut illius præsidio fructuosa in futurum opera pariant, quæ corde & animo hactenus propositum pepererunt. Quare majorem in modum, atque id in primis, Blonde Flavie, abs te peto, ut solitum erga nos studium tuum, pro jure communis benevolentiæ nostræ, etiam illis adhibeas; ne ulla diuturnioris moræ noxa tamdem & causæ & nobis intercapedo illud forte efficiat, ut se tam honestæ rei, aliqua ex parte culpanda negligentia intermisceat, quo fiat ut negotium, de quo scribimus, tardius expeditum, damnosa jactura longius protrahatur. Vale in Domino. Ex Brixia, XX. *Januarii* MCCCCXLVI.

XXVII. Aliquot etiam occurrunt Conventus Fratrum & Sororum Tertii Ordinis; unus extra castrum Durantis, diœcesis Urbinatis, sub titulo sancti Leonardi, postea intra oppidum translatus. Secundus sanctæ Mariæ de la Florestella, Belcastrensis diœcesis in Calabria, ex quo ejecti sunt Fratres, orta in illis partibus magna seditione. Tertius extra oppidum Clavari, Januens. diœcesis, prope hospitale pauperum beatæ Mariæ de Misericordia, cujus curam Fratribus & Sororibus hujus Instituti commisit Pileus Archiepiscopus. Quartus sancti Michaelis Archangeli in urbe Cosentina, a Petro de Ferrante & Antonia conjuge constructus, & sufficienter rebus necessariis instructus. Quintus sanctæ Mariæ de Prissano, in territorio Castri sancti Lucidi, prædictæ Cosentinæ diœcesis, qui de jure patronatus spectabat ad Palmam Comitissam Giracensem. Sextus sancti Martini Balneorum de Aqua, Pisanæ diœcesis in loco rurali.

Domus Tertii Ordinis Castri Durantis. Florestellæ. Clavari. Cosentiæ. Prissan. S. Martini Balneorum.

XXVIII. Fratribus beatæ Mariæ Angelorum prope Assisium indulsit Pontifex, ut propter multitudinem adventantium hospitum, ubique possent eleemosynas aggregare: *Sacræ Religionis*, XV. Kalendas Junii. Conservatores instituit in Hispania privilegiorum, Sororibus sanctæ Claræ concessorum, Episcopos Palentinum, Calaguritanum & Cordubensem: *Dudum siquidem*, V. Kalendas Octobris.

Privilegia.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

" I. PErstantibus adhuc in sua confusione temporibus, quamquam æquitatis tenendæ fiat ratio difficilior atque laboriosior, nihilominus Eugenius, in adversis non fractus, sed constans a justitiæ tramite non declinans, quæ supremi sui muneris sunt, diligenter adimplere procurat, ut historiarum candidi Scriptores norunt, & ex nostris Annalibus facile dignosci potest, quibus addenda hoc anno vix Lipomena pauca occurrunt. Invicem dissentiebant Fratres de Observantia, & Claustrales seu Conventuales nuncupati Gandavenses in Flandria, qui nihilominus inita conventione convenerunt, condictis a summo Pontifice sua auctoritate firmatis: *Sacrosancta &c.* VI. Idus Januarii, XV. vero Kal. Februarii supplicationibus sororis Antoniæ Tertiæ Regulæ Monasterii Monialium Candelariæ Oppidi, ab urbe Pisauri ad tria milliaria recedentis, inclinatus, litteras expedivit: *Exhibita nobis &c.* subinde concessa fundatione Monasterii Clarissarum Valdiæ, in diœcesi Curiensi, pro quibusdam bonis ejusdem, Episcopo Mothenensi scripsit: *Apostolica &c.* V.

Plures litteræ pro Ordine.

„ Idus Februarii, iv. Idus Martii fratri Jacobo de Capua doctrinæ & integritatis viro ad omne beneficium Ecclesiasticum habilitato: *Religionis zelus &c.* Monasterio Clarissarum de Bassico, posse duos Confessarios de Observantia habere concessit: *Sinceræ devotionis &c.* xiii. Kalendas Aprilis Ministro Generali Antonio de Rusconibus, & Episcopo curam visitandi Monasterium Clarissarum sancti Stephani Burgi Suessionis, urbis Episcopalis in Gallia Belgica ad citeriorem ripam Axonæ amnis, commisit: *Sacræ Religionis &c.* quod tamen Monasterium a Superiorum Ordinis subjectione ad Episcopi jurisdictionem translatum fuisse anno sequenti mccccxlvii. scribit Waddingus. Decimo Kalendas Aprilis Breve circa electionem Abbatissarum Monasterii sancti Leonardi Ordinis sanctæ Claræ extra muros Genuæ, urbis celeberrimæ in Liguria, expedivit: *Inter curas &c.* viii. Idus ejusdem ad fratrem Jacobum de Brada Ministrum provinciæ Tusciæ pro Conventibus Cethonii & Montispolitani, quos sanctus Bernardinus, dum Vicarium ageret Generalem, reformaverat, Apostolica mandata direxit: *Ad audientiam nostram &c.* Idibus Aprilis Ecclesiam ruralem sancti Martini devotis & piis Fratribus Tertii Ordinis, de Pœnitentia nuncupatis benigne concessit: *Sacræ Religionis &c.* quibus etiam voluit concedi Capellam sanctæ Mariæ de Prissano in territorio Castri sancti Lucidi, & diœcesi Cosentina, & ob id Archiepiscopo Cosentino Breve transmisit: *Humilibus &c.* v. Kalendas Maii, & paulo post pro iisdem præfato Archiepiscopo circa restitutionem Oratorii sancti Michaelis scripsit: *Piis fidelium &c.* Pridie Kalendas Maii; duorumque horum locorum meminit Waddingus. Quartodecimo Kalendas Junii concessis nonnullis facultatibus fratri Jacobo de Primaditiis Vicario Generali Cismontano: *Cum ex nostra &c.* vi. Idus ejusdem. Iropiæ urbis Brutiorum littoralis apud Medamæ ruinas, Episcopo mandavit deputare quasdam domos Sororibus Tertii Ordinis de urbe: *Ea quæ &c.* ix. Kalendas Augusti fratri Philippo de Astorga Ministro Provinciæ compostellanæ, circa nonnullos Conventus litteras scripsit: *Humilibus &c.* ac tertio Kalendas ejusdem aliis datis: *Dignum arbitramur &c.* pro Archidiacono Mantuano circa quemdam Prioratum, & constructionem Conventus Reginen. viii. Idus ejusdem alias ad ejusdem urbis Episcopum circa quamdam donationem factam Clarissis Fulginatensibus direxit: *Apostolicæ Sedis &c.* ad fratrem Antonium de Rusconibus Generalem, & Jacobum de Primaditiis Vicarium pro Congregatione Generali celebranda Breve expedivit: *Intelleximus tua &c.* Idibus Augusti; & Pridie Kalendas Septembris fundationem Conventus sancti Petri in Galatina, Ydruntinæ Diœcesis admisit: *Ex injuncto &c.* Fundationem hujus Conventus ante sexaginta tres annos, nempe anno mccclxxxiii. commemorat Waddingus, ad quem remittimus Lectorem.

Wadd. ad ann. 1441. 1445.

P. de Bordellio Archiep. Turon.

„ II. In Ecclesia Turonensis Cœnobii ad Evangelii latus, Illustrissimi ac Reverendissimi in Christo Patris de Bordellio, Turonensis Archiepiscopi & Cardinalis Cadaver hoc anno tumulatum fuit. Ex prisca & nobilissima familia de Bordellio in Agro Petrachorensi ortus, Provinciæ Aquitaniæ recentioris, Fratribus Franciscanis animo pienti hærens, Minoritici Ordinis habitum in eadem Provincia suscepit; sub eoque in Religione adeo profecit, ut doctrina, virtute præclarus, Cardinalis S. R. E. & Archiepiscopus Turonensis creatus fuerit. Quibus in muneribus omnibus commendabilis praclare fulgens, sanctitatis opinione celebris evasit.

„ sit. Tandem humilitatis, sicut & mortis haud infructuose memor, sciens „ se properare ad Dominum, qui oculis justitiæ humilia prospicit, ac alta „ de longe cognoscit, sarcinam suæ corruptionis ibi sepeliri mandavit, ubi „ Fratrum suorum, quos vivens impense dilexerat, vita functus orationi- „ bus crebris facilius apud Altissimum juvari posset.

Bajard. ex Julio Magnano in lib. Vir. sanctitat. celebr. Francisc.

„ III. Pie pariter & sancte obiisse in Gallia hoc anno, VIII. Kalendas „ Aprilis Guiraldum de Villa-Magna, humilitate, oratione, contempla- „ tione, ac vitæ sanctimonia insignem, necnon miraculis ante & post obi- „ tum illustrem, testatur Julius Magnus; & Paulum de Ambrosiis Sacer- „ dotem professum Tertii Ordinis, Gropani, diœcesis Catanzarii Oppidi, „ inquilinum, vita functum Scavignæ, ut præclaris virtutibus fulgentem, „ celebrat Antonius de Siliis, quem ait jacere in Ecclesia sancti Salvatoris „ ejusdem Oppidi Gropani, ac ejus ibidem opera & virtutes perennare „ famam.

Guiraldus de Villa-Magna.

Fr. Paulus de Ambros.

Anton. de Siliis ex MSS. Sororis Pierinæ.

„ IV. Comitissa quoque Valentinensis, cujus proprium nomen exci- „ dit, viduata viro, quem experientia noverat, repudiato Mundo fallaci, „ & de manu beatæ Coletæ præclarissimæ Virginis, habitu Religionis Cla- „ rissarum induta, in Monasterio Vesuntino vitam Monasticam, sub tanta „ Duce exactissime servans & mira virtute refulgens, hoc anno migravit „ ad cœlestem Sponsum, quem totis præcordiis concupivit, Kalendis Maii „ in eodem Monasterio, ut in Codice manuscripto Sororis Pierinæ ha- „ betur.

ARGUMENTUM.

Stabilita auctoritate Superiorum Regularis Observantiæ, Eugenius Pontifex abit ex humanis. Succedit Nicolaus V. cui dignitatem Joannes Capistranus prædixit. Agit hic serio de canonizatione sancti Bernardini, & instituitur Inquisitor contra Fratricellos & Hebræos. Antonius de Oliveto destinatur Sedis Apostolicæ Nuncius ad partes Albaniæ. Fratribus Vicariæ Bosnensis strenue in negotio fidei laborantibus multa Pontifex indulget. Fluctuant aliquot Cœnobia Regularis Observantiæ, & celebrantur ab utroque Vicario congregationes generales. Moritur Thomas Florentinus, cujus vita & virtutes diffuse narrantur. Decedunt etiam Coleta virgo, & Baptista Mons-feltria vidua, suo quæque gradu perquam illustris. Instituuntur Episcopi. Dilatatur Institutum.

I. EXORTA in quibusdam provinciis controversia, circa auctoritatem Vicarii Generalis, & retrocedentibus ad Conventuales quibusdam ex familia Observantiæ, Eugenius Pontifex in limine hujus anni constituit, ut omnes, qui hoc nomine *Regularis Observantiæ* censerentur, Vicariis Generalibus Cismontano & Ultramontano obedirent. Bullæ tenorem hic exhibeo.

Omnes Observantes subjiciuntur Vicariis.

Ad futuram rei memoriam.

II. *Dum præclara merita Religionis dilectorum filiorum, Vicarii & Fratrum Ordinis Minorum, sub ipsius Ordinis regulari Observantia in citramontanis partibus commorantium, debita meditatione pensamus, & consideramus, quod ex dictorum Fratram operosis ministeriis, militans Ec-*

Ex registro nostro vet. fol. 215.

Ecclesia suscipit incrementa; ad illa merito intendimus, per quæ, sublatis quibusvis dispendiis & animarum periculis, eorumdem Fratrum religionis status augeri, & in bono statu valeat conservari. Cum autem, sicut ad nostrum, non sine displicentia grandi, pervenit auditum; licet nos dudum decreverimus, quod omnia & singula Conventus, domus, eremitoria, & loca Fratrum Ordinis & Observantiæ Minorum, in dictis partibus consistentia, illorumque personæ per unum Vicarium Generalem, qui super Conventus, domos, Eremitoria, loca & personas prædictas eamdem superioritatem, dominium, potestatem & jurisdictionem haberet, quibus dilectus filius Antonius de Rusconibus Minister Generalis prædicti Ordinis, dilectum filium Joannem de Capistrano, ipsorum Ordinis & Observantiæ professorem, in Vicarium Generalem domorum, Conventuum, Eremitorium, locorum & personarum eorumdem deputavit; ac illis, necnon omnibus aliis & singulis, quæ Generali Ministro ejusdem Ordinis pro tempore existenti, in domos, Conventus, Eremitoria & loca prædicti Ordinis, illorumque personas de jure, vel de consuetudine, seu ex privilegio aut alias quomodolibet competere noscebantur, ac etiam singularum provinciarum in dictis partibus consistentium, juxta morem ejusdem Ordinis, quæcumque Conventus, domus, Eremitoria & loca eorumdem Ordinis & Observantiæ, illorumque personæ per singulos Vicarios Provinciales illa & prorsus similia jurisdictionem, dominium & potestatem in sibi commissis habentes, quæ Provincialibus dicti Ordinis in commissis Conventibus, domibus, Eremitoriis ac locis & earum personis, de jure vel consuetudine seu alias quomodolibet competat, gubernentur: tamen plerumque nonnulli ex Fratribus Ordinis & Observantiæ eorumdem, stabilitatis violato proposito, variis coloribus & exquisitis figmentis, & præsertim sub palliatione obedientiæ alicujus Prælati dicti Ordinis, Vicariorum & Superiorum suorum obedientiam subterfugere cupientes, Generalis & provincialium Vicariorum hujusmodi pro tempore existentium monitionibus & mandatis recusant seu negligunt, aut non curant obedire, in non modicum ipsorum animarum periculum, & Religionis diminutionem pariter & contemptum. Nos igitur attendentes, quod si per regulares personas bonum obedientiæ, quæ melior est quam victima, & unum ex tribus substantialibus dictæ Religionis existit, negligitur, de facili ipsius Religionis nervus & disciplina dissolvitur, ac statui Religionis hujusmodi super præmissis salubriter providere volentes; motu proprio, non ad dictorum Fratrum aut alterius pro eis nobis desuper hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex nostra scientia, hac perpetua & irrefragabili constitutione, tenore præsentium, universos & singulos Fratres Ordinis & Observantiæ prædictorum, tam præsentes quam futuros monemus, eisque in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, quatenus singularum videlicet provinciarum illarum singulis Provincialibus, ac omnium provinciarum hujusmodi Fratres & Provinciales Vicarii dilecto filio Jacobo de Primadiciis moderno & aliis Generalibus Vicariis pro tempore existentibus prædictis, appellatione & contradictione quibuslibet remotis, in omnibus & singulis licitis & honestis, regulam & statum ac Ordinem ipsorum Fratrum Ordinis & Observantiæ, necnon officium eorumdem Vicariorum quomodolibet concernentibus, quæ dicti Vicarii pro tempore duxerint ordinanda, seu illis injunxerint aut mandaverint, humiliter pareant & intendant, necnon illa efficaciter studeant adimplere. Districtiusque inhibemus universis & singulis Ecclesiasticis, tam secularibus quam prædicti & alterius cujuscumque Ordinis regularibus, ac laicis personis, cujuscumque status, gradus, & ordinis vel conditionis existant, etiamsi Rega-

gali, Reginali, Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, vel alia quavis Ecclesiastica vel mundana dignitate præfulgeant, ne Fratres Ordinis & Observantiæ prædictorum, Vicariis præfatis, ut præmittitur, non parentes, aut quovis modo inobedientes, etiam sub palliatione obedientiæ, seu alio quovis quæsito colore recipere, aut illis auxilium, consilium & favorem, quoad inobedientiam hujusmodi, quoquo modo, per se vel per aliam seu alios directe vel indirecte præstare audeant: quod si contravenire præsumpserint, excommunicationis, necnon si professores dicti Ordinis extiterint, dignitatum & officiorum suorum privationis, & ad illa ac quæcumque alia similia in posterum obtinenda, inhabilitationis sententias; a quibus etiam, præterquam in mortis articulo constituti, excessibus, nonnisi per Romanum Pontificem, & dictum Vicarium Generalem Fratres de Observantia hujusmodi non parentes, reliqui etiam per Vicarium Ministri dicti Ordinis pro tempore existentem, quibus super his plenariam concedimus facultatem, absolvi, restitui seu dispensari non possint; & quas eosdem contrafacientes incurrere volumus ipso facto, promulgamus per præsentes: ac Vicariis pro tempore prædictis Fratres inobedientes præfatos, per se vel per alium seu alios capiendi & carcerandi, seu capi & carcerari faciendi, ac alias contra eos, tamquam apostatas, juxta ipsius Ordinis regularia Instituta eisdem concessa privilegia, etiam cum invocatione brachii secularis, procedendi; necnon omnia in præmissis, & circa ea necessaria & quomodolibet opportuna faciendi & exequendi, plenam ac liberam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Decernentes, Fratres Ordinis & Observantiæ prædictoram suam inobedientiam hujusmodi, sub cujusvis Prælati dicti Ordinis nomine seu obedientia, nullatenus palliare posse. Et insuper, sicut etiam ad auditum nostrum pervenit, quod plures Fratres, seu aliæ personæ in Conventibus, domibus, Eremitoriis atque locis præfati Ordinis, prædictis Vicariis non subjectis, eleemosynas questando petere, & nonnulla alia minus honesta, quæ contra constitutiones & declarationes Apostolicas, necnon statuta & consuetudines ejusdem Ordinis facere & attentare præsumpserunt, & dietim præsumunt, in non modicum Fratrum Ordinis & Observantiæ eorumdem scandalum, & plurimorum perniciosum exemplum. Nos, ut talium præsumptuosorum audacia de cetero compescatur, Jacobo & singulis Generalibus & Provincialibus Vicariis prædictis, & ipsorum cuilibet, dicta auctoritate, præsumptores hujusmodi, cujascumque status, gradus vel conditionis fuerint, capiendi & incarcerandi, & in carceribus detineri faciendi, necnon alias eos puniendi & corrigendi; contradictores quoscumque per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia compescendi, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, plenam & liberam, etiam tenore præsentium, concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, & statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque & indulgentiis ac litteris etiam Apostolicis præfato Ordini illiusque Fratribus in genere seu in specie, sub quibusvis verborum formis per Sedem Apostolicam, seu alias concessis, & in antea forsan concedendis, quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis. Et insuper, quia difficile foret hujusmodi nostras litteras ad singula loca deferri, eisdem scientia, motu & auctoritate decernimus, quod ipsarum transumpto, manu publica & sigillo dicti Vi-

Vicarii, vel alicujus Episcopalis aut Superioris Ecclesiasticæ Curiæ munito, tamquam præfatis nostris, si originales exhiberentur litteræ, plena fides adhibeatur, & per idem stetur, ac si originales litteræ prædictæ forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ intentionis, mandati, inhibitionis, voluntatis, promulgationis, concessionis & constitutionis infringere &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVI. V. *Idus Februarii, Pontificatus nostri anno* XVI.

Subjiciuntur Clarissæ Observantibus.

III. Eorumdem etiam Vicariorum auctoritatem in Moniales declaravit: & quia paulo antea explicaverat Joannes Capistranus regulam primam Clarissarum, in eaque dixit centum & tria præcepta ad peccatum mortale obligantia contineri, durum hoc & rigorosum visum est Eugenio, reduxitque omnia ad quatuor dumtaxat præcepta; rigorem etiam perpetui jejunii, aliaque asperiora mitigavit, subjecitque Monasteria omnia, infra sui Vicatus districtum, regimini Vicarii Generalis.

Dilecto filio fratri Jacobo de Primaditiis de Bononia, Ordinis Minorum, de Observantia Regulari, Salutem &c.

Ex ipso autographo.

IV. O*Rdinis tui &c.* intelligimus. *Sane cum post concordiam inter dilectos filios Fratres, qui dicuntur* Conventuales, *& vos alios, quibus* de Regulari Observantia *est appellatio, unius ejusdemque Minorum Ordinis, fenis factam, Nos intendentes, quod post dilectum filium fratrem Joannem de Capistrano, tui Ordinis de Observantia, in partibus cismontanis Vicarium, alter illius successor crearetur, eidem per litteras Apostolicas commiserimus, quod ubi & quando sibi placeret, ante sui officii finem, Vicarios & Discretos provinciarum sibi subjectarum, pro alterius Vicarii creatione capitulariter congregaret; & facta hujusmodi congregatione in alma Urbe apud Aracœli locum, tu in ea fueris canonice in cismontanum Vicariam electus, Nosque electionem ipsam confirmaverimus; postmodumque dilectus filius frater Antonius de Rusconibus, sacræ paginæ professor, Ordinis prædicti Generalis Minister, te duxerit confirmandum, prout supradicta omnia constant per litteras Apostolicas, & prædicti Generalis, quas hic haberi volumus pro sufficienter expressis; ad nostramque notitiam pervenerit, esse in tui Vicariatus partibus cismontanis nonnulla Monasteria sanctæ Claræ, quarum familiæ in Regulari Observantia viventes, & partim primi, partim secundi, partim Tertii Ordinis, partim aliter appellati, sub tuo Vicariatu, & a te tuisque successoribus regi & gubernari intensissimis dicuntur desideriis affectare: Nos, qui certum tenemus, easdem mulierum, Monacharum, sive Sororum familias optimam saluberrimamque sub vobis gubernationem, & continue habituras felicia in Domino incrementa, earumdem mulierum, Monacharum, sive Sororum appellatarum Monasteria, loca & familias, ubicumque infra tui Vicariatus terminos in Regulari Observantia viventes, tam præsentes, quam futuras, tuæ & tuorum in Vicariatus cismontani officio successorum juri, gubernationi, atque regimini, auctoritate Apostolica, præsentium tenore subjicimus, & subjectas & suppositas esse volumus atque decernimus: intendentes, eadem auctoritate, atque volentes, quod tu & successores tui per vos ipsos & alios, quos duxeritis substituendos, potestatem facultatemque habeatis, easdem Moniales & Sorores, sive primi, sive secundi, sive tertii, aut alterius Ordinis sanctæ Claræ & beati Francisci, præsertim collegialiter & in communi viventes, & earum Monasteria atque loca, tam in capite, quam in mem-*

membris, visitandi, corrigendi, amovendi, deponendi, transferendi, & alia omnia & singula faciendi, quæ Generalis Minister Ordinis vestri in eisdem Monasteriis & locis, de jure & consuetudine posse facere consuevit: Provinciales aut Vicarii vobis subjecti easdem potestatem facultatemque habeant, quas Ministri Provinciales etiam de jure vel consuetudine habere consueverunt; & ut supradictæ Moniales ac Sorores melius gubernentur, volumus, quod in electione & creatione Abbatissarum, Ministrarum & Matrum, illæ tantummodo ex ipsis Sororibus & Monialibus vocem habeant, quæ per annos tres, vel circa in earumdem Monasteriis & Collegiis fuerint, in qua creatione & electione major pars vocum, ad minus medietatem superans, debeat convenire; in omnibusque Tertii Ordinis Sororum & Monialium collegiis, Fratres tui Ordinis de accessu & ingressu se habeant, sicut observatis cum Monasteriis sanctæ Claræ.

De electione Abbatissæ.

Si autem Visitatoribus earum ex Sororibus Tertii Ordinis, quæ minime vivunt collegialiter, concessa esset a Sede Apostolica aliqua auctoritas & facultas, Nos ipsas, præsentium tenore, auctoritate Apostolica revocantes, volumus, quod tu & tui in Vicariatus officio successores, hujusmodi Visitatores amovendi, & alios instituendi auctoritatem facultatemque habeatis.

De Visitatoribus Sororum Tertii Ordinis.

Præterea, cum in Regula beatæ Claræ jubeatur jejunium perpetuum, quod quidem nimis rigorosum esse tenemus, placet & volumus, quod supradictæ, & tertii, vel aliorum Ordinum Sorores, solummodo teneantur ad illa jejunia, ad quæ vos Fratres Ordinis Minorum regulam servantes, obligati estis, & eosdem modos servent in cibo Quadragesimali, exceptis debilibus & infirmis: in aliis vero jejuniis, ut sunt quatuor tempora, vigiliæ Apostolorum, & similia, servetur consuetudo regionis, secundum quam liceat ova, lacticiniaque comedere.

De jejunio.

Cum etiam in aliquibus Monasteriis Sorores sive Monachæ incedant nudis pedibus discalceatæ, quod nimis rigorosum existimamus, placet & volumus, quod Sorores sive Monachæ possint deferre illa, quæ nomine calceamentorum non censentur, puta zocholos ligneos, & sandalia, atque etiam, cum oportuerit, calceamenta.

De calceamentis.

Item, cum in aliquibus Monasteriis locis & congregationibus injungant silentium perpetuum, quod quidem nimis rigorosum existit, tibi tuisque in officio successoribus, & provinciarum vobis subjectarum Vicariis, cum Discretorum consilio, dispensandi, tam in aliis quibusque perpetuis, quam in silentio supradicto, concedimus facultatem.

De silentio.

Insuper, cum dilectus filius, frater Joannes de Capistrano, tuus in Vicariatus officio prædecessor, declaraverit, quod in regula prima beatæ Claræ contineantur centum & tria præcepta regularia, in quorum transgressione Moniales sive Sorores professæ peccatum mortale incurrunt, idque nimis durum, scrupulosumque judicemus, auctoritate & tenore prædictis declaramus & volumus, quod in nullius prædictorum transgressione, præterquam eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota obedientiæ, paupertatis, clausuræ, castitatis, & insuper electionis Abbatissæ & depositionis, peccatum mortale incurrant.

Præcepta Regulæ an obligent ad peccatum?

Item, cum quædam prædictarum Monasteria, & loca in mendicitate vivant, placet & dispensamus, quod in ferculo sive ministra, sagina & lardo uti possint. Constitutionibus Apostolicis & privilegiis, immunitatibus, gratiis ac indultis, omnibus & singulis supradictis Monasteriis & locis, ac eorum Capellanis, per Sedem Apostolicam, & aliter quomodocumque concessis, aliisque in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnat. Dominicæ MCCCCXLVI. *Non. Februarii, anno Pontific. nostri* XVI.

V. Tamdem Eugenius, postquam annos sexdecim, mira rerum vicissitudine, Ecclesiam rexisset, hoc anno, VII. Kal. Martii, Romæ ad Vatica-

Moritur Eugenius IV. num sanctissime obiit, annos natus quatuor ultra sexaginta. Sepultus est in Basilica sancti Petri, pulchro & sumptuoso sepulcro, quod in templi reædificatione transtulerunt in suum claustrum Canonici S. Salvatoris in Lauro *, ab ipso fundati. Turbulentum & varium Pontificatus exordium magna deinceps temperavit prudentia, inconcussa stabilivit constantia, & laudabili fine conclusit. Plurimum ei debet Minorum sodalitium, præsertim ea pars, quæ *ab Observantia regulari* nuncupatur, mirum in modum & celeri incremento, ejus auxilio & favoribus propagata. Vacavit Sedes paucis diebus, assumpto ad Pontificatum viro dignissimo, Thoma Lucano, ad oppidum Sarzanæ in agro Lunensi, prope Macram fluvium, gente Lucana oriundo. Electus est à Cardinalibus duobus de viginti pridie Nonas Martias, & coronatus XIV. Kal. Aprilis in gradibus Basilicæ Vaticanæ per manus Prosperi Cardinalis Columnæ S.R.E. Archidiaconi. Sola virtus, & probata in rebus arduis prudentia compendiose viam ad tantam dignitatem aperuit. Legatione functus Germanica, Germanis ad Eugenii obedientiam reducendis, ita laudabiliter se gessit, ut infra biennium Episcopatu Bononiensi, Cardinalatus honore, & summo Pontificatu, universis acclamantibus, fuerit insignitus.

* Congregationis S. Georgii in Alga nuncupat.

Succedit Nicolaus V.

Pontificatū prædixit Joan. Capistranus.

VI. Huic non secus ac Eugenio prædecessori, Joannes Capistranus sanctitate celebris, & prophetiæ dono illustris, supremam hanc dignitatem prædixit. Cum enim statim ab ejus assumptione ad Ecclesiam Bononiensem Vir sanctus congratulaturus accederet, nihil excelsius cogitanti dixit aperte. *Ad Cardinalatum curris, & ad summum Pontificatum valde festinas.* At ille rubore suffusus, ut verba illa inania missa faceret, admonuit. Cui deinde Capistranus: *secundum nomen tuum, ita & fides tua: Thomam te nunc exhibes, sed cito cum nomine exues etiam & incredulitatem.* Atque hæc ipsa verba in litteris, quas gratulabundus in Pontificatus scripsit auspiciis, eidem in memoriam revocavit. Alio etiam id prædixit vaticinio. Conciones habebat Quadragesimales in urbe Aquilana, quando Eugenius decessit, & socius Nicolaus Theutonicus divinum cum ipso recitabat officium, atque ad finem pro pia Capistrani consuetudine, & in Summos Pontifices reverentia subjunxit orationem illam: *Deus omnium fidelium Pastor & rector*, ad illa tamen verba *famulum tuum Eugenium Pontificem*, monuit Vir sanctus non Eugenium, sed *Nicolaum* esse dicendum. Ad hæc subridens Nicolaus socius: *An me*, dixit, *bone Pater*, *Papam fortassis meditaris? aut aliquando futurum suspicaris? Non*, inquit, *sed qui nunc erat*, *Eugenius*, *decessit*, *& qui brevi sequetur*, *hoc nomen assumet*. Paucis interlabentibus diebus, vere prophetasse compertum est.

VII. Alias etiam hanc Nicolai in Pontificatu successionem se prævidisse indicavit. Etenim Eugenio prædecessori, erga sancti Bernardini canonizationem sollicito, dixit: *Non tu*, *sed qui tibi succedet*, *hoc opus absolvet*. Vaticinium, uti sub annum MCCCCL. referemus, Nicolaus complevit, & statim in limine sui Pontificatus se ad hoc opus accinxit, duplici hoc emisso Diplomate; quorum primo periclitanti Bernardini honori diligentissime cautum voluit, contra Amadeum de Landis Mediolanensem importunum obtrectatorem; & secundo, miracula ab ipso patrata voluit amplius examinari, tribus Cardinalibus, Joanni Taliacotio Ursino Neapolitano, Guillelmo de Estoutevilla Gallo, & Petro Barbo Veneto, commissa potestate in hac causa, quam Eugenius antea commendaverat, denuo procedendi. Illi autem curam processus compingendi, & testes admittendi transtulerunt in Antonium Episcopum Urbinatem, & Joannem de Palena Episcopum Pennensem, & Rotæ Romanæ Auditorem. Hi secundum processum in ordinem redegerunt.

Nicolaus committit causam canonizationis S. Bernardini.

runt. Tertium fecit Angelus de Capranica Episcopus Asculanus, postea S. R. E. Cardinalis, cui hi tres Commissarii munus injunxerunt ea miracula indagandi, quæ vir sanctus in Marchia Anconitana, Senis, & in Aquila perpetraverat. Huic continuo adstitit, nulli parcens labori, beatus Joannes Capistranus.

NICOLAUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex Bulla originali & ex lib. 1. de Regul. fol. 103. Pontifex liberat S. Bernardinum ab injustis calumniis.

VIII. *Universalis Ecclesiæ regimini, licet immeriti, disponente Domino, præsidentes, illam potissime curam amplectimur, per quam Orthodoxæ fidei & Christianæ veritatis Evangelizatores in vinea Domini laborantes, a molorum hominum insultibus & conatibus defendantur, ac ne eorum salubres doctrina, vita & fama, improba machinatione lædantur, opem & operam, quantum cum Deo possumus, impendimus efficaces. Dudum siquidem felicis recordationis Eugenio Papæ IV. prædecessori nostro, pro parte Amadei de Landis, Laici, tunc in civitate Mediolani commorantis, inter alia exposito, quod olim, postquam dilectus filius Franciscus* della Cruce, *Canonicus Mediolanensis, tunc Vicarius in spiritualibus generalis Archiepiscopi Mediolanensis, & quondam Joannes de Puteo Bonello Ordinis Fratrum Prædicatorum professor, tunc Inquisitor hæreticæ pravitatis in illis partibus, auctoritate Apostolica deputatus, ad falsam denunciationem quorumdam malevolorum, minus veraciter prætendentes, ipsum Amadeum hæresis labe fore respersum, contra eum ad hoc vocatum seu citatum, ex officio descenderant ad Inquisitionem, nonnulli Ordinum Mendicantium professores in prædicta civitate Mediolanen. & Diœcesi moram trahentes, ausu temerario dictum Amadeum non confessum, nec convictum, neque sententia cujusvis condemnatum, Inquisitionis negotio hujusmodi etiam indeciso manente, præfata labe respersum fore, in facie Ecclesiæ, populi multitudine ad audiendum verbum Dei inibi congregata, publice prædicare non erubuerant, in animarum suarum periculum, ac non modicam prædicti Amadei famæ denigrationem pariter & jacturam; quodque, licet Vicarius & Inquisitor prædicti in prædicto Inquisitionis negotio rite postmodum procedentes, ipsum Amadeum nulla hæresis labe respersum esse invenissent, eumque innocentem fuisse per suam sententiam declarassent; tamen dicti professores, post prædictam sententiam, sicut ipsum Amadeum dicta labe respersum fuisse publice prædicarant, ita eum ab ipsa labe incontaminatum fore publice prædicare non curarant; idem prædecessor dilecto filio Josepho de Brippio, Canonico Mediolanensi, aliis suis letteris dedit in mandatis, ut vocatis qui forent vocandi, & auditis hinc inde propositis, quod justum foret, appellatione remota, decerneret, faciens, quod decrevisset, per censuram Ecclesiasticam firmiter observari. Postmodum vero prædictus Joseph ad litterarum ipsarum executionem procedens, postquam per suas certi tenoris litteras, quas in majoris, & domus sancti Francisci Ecclesiarum Mediolanensis valuis, ac in Broleto novo civitatis Mediolanensis affigi fecit, omnes & singulos, quorum intererat, vel interesse poterat, seu quos negotium illud tangebat, seu tangere poterat, alicujus personæ nomine non expresso, ad singulos actus necessarios, usque ad sententiam diffinitivam inclusive citari fecerat, ac in negotio ipso de aliquorum testium receptione, & nonnullos actus processerat, per suam assertam*

sententiam pronunciavit & declaravit, Bernardinum de Senis, Ordinis Fratrum Minorum professorem, ausu inconsulto, dictum Amadeum non confessum, nec convictum, neque sententia alicujus Judicis condemnatum, prædicta labe hæresis respersum fore, publice prædicasse, & ipsum Amadeum virum Catholicum, taliter prædicari non debuisse, ac Bernardinum prædictum ad sic prædicandum de facto processisse, necnon eum & quoslibet alios prædicatores teneri & debere publice prædicare prædictum Amadeum indebite & injuste prædicatum fuisse, & ab ipsa labe incontaminatum fore; requirens nihilominus, & monens omnes & singulos, qui super his requisiti forent, ac eis & eorum singulis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub quibusdam censuris & pœnis injungens, quatenus infra sex dies tunc proxime futuros post præsentationem, seu notificationem prædictorum, hujusmodi litteras Apostolicas, sententiam & processum publicare & facere publicari deberent; prædictum quoque Bernardinum, quoties requisitus foret, publice prædicare prædictum Amadeum fore injuste prædicatum, & a labe hæresis incontaminatum, & taliter prædicari uon debuisse, debere cum effectu; alioquin in omnes & singulos inobedientes, & in quoscumque contradictores & rebelles, ac prædictum Amadeum super præmissis in aliquo impedientes, necnon ipsum impedientibus dantes consilium, auxiliam vel favorem, excommunicationis sententiam, inter cetera promulgavit, & alia fecit, prout in instrumento publico, super præmissis confecto, plenius continetur. Quam assertam sententiam prædictus Amadeus Bernardino præfato (quem illius notitiam, licet per plura tempora postmodum supervixerit, numquam habuisse comperimus) intimare vel insinuare, seu ad notitiam deducere nullo unquam tempore curavit. Post cujus Bernardini dormitionem in Domino, antiqui hostis invidia procurante, cujus est proprium, ut quorum actus viventium contaminare non potest, eorum famam, ne illa Christifidelibus bonæ opinionis odore & exemplo fructifera reddatur, mordere & labefactare non desinat, prædictus Amadeus, inimici hominis instigatione, ad ejusdem Bernardini claram celebremque famam, & in populo Christiano fructus uberes afferentem, denigrandam, per quosdam Mendicantium, & aliorum quorumdam Ordinum professores, prædictam assertam sententiam coram populo ad audiendum divina congregato, pluries publicari, ac dictum Bernardinum, quod dolenter referimus, dictæ sententiæ, ac prædicationis per prædictum Bernardinum de dicto Amadeo factæ, & aliorum superias expressorum prætextu, mortalis peccati culpam incurrisse, ac sententia excommunicationis ligatum fuisse, & in mortali peccato ac excommunicatione decessisse, prædicari & diffamari procuravit & fecit, ipseque asserere, & dietim disseminare, seu diffamare, ut Satanæ minister, polluto ore non erubuit, nec erubescit. Cum igitur nobis apertissime & indubie, ac per clara documenta constiterit, prædictam sententiam contra non legitime citatum, ac in prædictis dicti prædecessoris nostri litteris non comprehensum, & nullo legitimo juris vel judicii ordine servato, inimico spiritu procurante, prolatam fuisse, & multiplicibus nullitatis & injustitiæ vitiis & defectibus subjacere, ac Bernardinum præfatum, justitiæ zelo & animarum utilitate exigente, & ante incboatam aliquam Inquisitionem, errores quosdam ipsius Amadei, ne fideles animas inficerent, ac ipsum Amadeum juste, sancte & religiose corripuisse & reprehendisse; prædictumque Amadeum per prædictos Vicarium & Inquisitorem sic absolutum fuisse, quia prius errores illos, de quibus inquisitus fuerat, coram illis publice abnegaverat & detestatas fuerat, & cum juramento promiserat sub certis pœnis tunc expressis, se de cetero neque ipsos articalos, nec alium a fide Catholica deviantem

tem asserere, dogmatizare, vel tenere, prout in dicto instrumento desuper confecto, seriosius continetur. Nos prædicta attendentes, ac quod, si prædictus bonæ memoriæ Bernardinus, de cujus fide, animi puritate, caritatis ardore, & sanctissima prædicatione plurimam dictus prædecessor confidentiam & notitiam habebat, ac cujus rectam doctrinam & merita ferventissime commendabat, eidem prædecessori nominatus fuisset, prædictas litteras nullatenus concessisset, contra quem etiam easdem concedere suæ numquam intentionis fuisse comperimus, ut etiam idem prædecessor in certis aliis litteris, venerabili Fratri nostro Episcopo Lauden. & dilecto filio Vicario in spiritualibus generali venerabilis Fratris nostri Archiepiscopi Mediolanen. directis, apertissime declaravit, quodque alias multipliciter prædictæ litteræ subreptitie & obreptitie emanarunt; & considerantes quod, nisi hujusmodi cohibeantur excessus, animarum pericula & scandala exinde verisimiliter oriri poterunt, ac ut calumniandi viros gloriosos, & veritatis Evangelicæ fidelissimos prædicatores, qualem prædictum Bernardinum fuisse cognovimus, cujus vita sanctitate, & obitus innumeris miraculis, ut fide dignorum relatione percepimus, clarent & redolent, licentia comprimatur; super his opportune providere volentes, ex certa nostra scientia, & non ad alicujus super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed motu proprio, ac de præmissis plenissime informati, processus prædictos, testium receptionem, sententiam, seu pronunciationem, declarationem, monitiones, requisitiones, mandata, ac litteras prædictas a dicto Joseph emanatas, & omnia alia præmissa ac quæcumque inde secuta, quorum omnium tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, nulla & invalida, ac nullius roboris vel momenti fuisse & esse decernimus & declaramus, eaque nihilominus, in quantum opus sit, cassamus, revocamus, irritamus & annullamus, ac dictam sententiam iniquam, injustam & irritam esse decernimus; necnon litteras ipsas de registris nostris, processus vero, testes, sententiam & alia præmissa de libris, seu protocollis Notariorum, qui illa in scriptis redegerunt, & alias ubicumque scripta sint, per omnes & singulos, ad quos pertinet, seu quomodolibet pertinere potest, vel etiam poterit, infra sex dierum spatium, postquam præsentium nostrarum litterarum notitiam habuerint, sub excommunicationis pœna, quam eos ipso facto, si contrafecerint, incurrere volumus, penitus aboleri, eisque fidem aliquam in judicio seu extra, ubicumque exhibita seu ostensa fuerint, nullatenus adhiberi debere, decernimus & mandamus. Et insuper, quia nobis apertissime constitit, dictum Bernardinum, Catholicæ fidei fidelissimum prædicatorem, & salutis animarum Christiani populi ardentissimum zelatorem, juste, sancte & religiose, ac secundum divina & humana mandata prædicti Amadei errores corripuisse & confutasse, ac quidquid circa præmissa, vel præmissorum occasione per eum prædicatum fuit, recte, sancte, juste & religiose ab eodem Bernardino processisse; præsenti perpetuo valitura constitutione decernimus & declaramus, eumdem Bernardinum, cujus doctrinam infinitis fidelibus ad animarum salutem procul dubio profecisse, & quem pro reductione aberrantium ab ipsius fidei cultu, verbis & operibus, ac prædicationibus per diversa mundi loca plurimum laborasse, certissima veritate didicimus, propterea nullum peccatum mortale seu veniale incurrisse, sed potius Dei exinde gratiam, & animæ suæ merita acquisivisse; necnon ipsum, dictorum sententiæ, pronunciationis, declarationis, requisitionis, monitionis & mandati, ac quorumlibet aliorum per Joseph prædictum contra prædictum Bernardinum, seu alias prolatorum, seu factorum, nec aliquorum inde secutorum prætextu, nulla sententia excommunica-

nicationis, seu alia censura, pœna, inobedientia, vel delicto aliquo quomodolibet ligatum fuisse, seu esse, sed ipsum Bernardinum in quibusvis locis, in quibus prædicationis officium exercuit, quæcumque circa præmissa prædicavit, publicavit & evangelizavit, prædicare licite potuisse. Præterea omnibus & singulis, tam Clericis quam Religiosis, & laicis, cujuscumque dignitatis, gradus, status, ordinis vel conditionis existant, qui contra ipsum Bernardinum, occasione præmissorum, aliquid in eorum prædicationibus, vel aliis locis publicis dicere, detrahere, vel publicare præsumpserunt hactenus, vel in futurum præsument, sub ejusdem excommunicationis pœna, & in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, quatenus in prædicationibus, & aliis locis publice revocent, quæ de tanto viro male & injuste dicere & detrahere, seu publicare non erubuerunt; ipsumque Bernardinum in præmissis juste & debite processisse, dixisse & prædicasse, nullasque propterea censuras & pœnas, vel peccatum aliquod quomodolibet incurrisse, publice prædicent & asseverent: ipsi nihilominus, & præcipue dicto Amadeo, ceterisque personis, ne de cetero, præmissorum occasione, ejus famæ detrahant, perpetuum silentium imponentes, & prædicta facere, vel attentare, sub dictæ excommunicationis sententia probibentes. Mandantes nihilominus sub ejusdem excommunicationis pœna, quibuscumque Clericis, vel Religiosis, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis existant, quatenus ad omnem requisitionem Guardianorum dicti Ordinis Minorum de Observantia, vel alicujus eorum, in Missis & prædicationibus, præsentes nostras litteras, & omnia in eis contenta publicent, prædicent & insinuent; ac omnibus & singulis locorum Ordinariis, ac eorum Vicariis, ceterisque Prælatis & Officialibus, qui per aliquem ex Guardianis prædictis super præmissis fuerint requisiti, quatenus omnes & singulos, tam Religiosos quam Clericos, seu etiam Laicos, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis existant, ad quos prædicta, vel aliquod prædictorum tangunt, vel tangit, vel tangere quomodolibet poterit, etiam ubicumque morentur, ad sic de registris nostris, & libris seu protocollis Notariorum, ac alias ubicumque præmissa scripta reperiantur, abolendum, male & injuste prædicta, vel publicata revocandum, prædicandum, & has nostras litteras publicandum, ceteraque alia, ut supra præmittitur, faciendum, per censuram Ecclesiasticam, & omnia alia Juris remedia, omni appellatione remota, auctoritate nostra compellant; invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus præmissis, ac dictis aliis prædicti prædecessoris nostri litteris, prædictis Episcopo Laudensi, & Vicario prædicti Archiepiscopi Mediolanensis super præmissis, & eorum occasione directis, quarum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, etiamsi ad illarum executionem quomodolibet sit processum, & aliis Apostolicis constitutionibus, necnon ordinum quorumcumque, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque & indultis, per dictam Sedem, vel alias Religiosis, Clericis, Notariis, & Laicis præfatis, vel quibusvis aliis concessis, etiamsi de illis ipsorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda foret mentio specialis; aut si ipsis communiter vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod ipsi vel dictorum Ordinum personæ, ad judicium trahi, suspendi, vel excommunicari, aut prædicti, vel eorumdem Ordinum loca interdici non possint, per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter

liter

liter non insertam, nostræ intentionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, quæ quoad præmissa eis nolumus aliquatenus suffragari, ceterisque contrariis quibuscumque nequaquam obstantibus. Ceterum, quia difficile foret, præsentes nostras litteras, quas apud Vicarium Fratrum dicti Ordinis Minorum de Observantia, provinciæ Mediolanensis, pro tempore existentem, remanere volumus, ad quæcumque loca deferri, & quibuscumque Ordinariis, vel eorum Vicariis, ceterisque Prælatis ac Officialibus, & dictis aliis personis, super præmissis requirendis, ostendi, exhiberi & dimitti; volumus quod ipsarum transumpto, manu publica, & alicujus Curiæ Ecclesiasticæ sigillo munito, tamquam præsentibus nostris litteris, si originales exhiberentur litteræ, plena fides adhibeatur, & perinde stetur, ac si originales litteræ prædictæ forent ostensæ, vel exhibitæ, sive dimissæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, declarationis, concessionis, revocationis, irritationis, annullationis, mandati, impositionis, prohibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XVIII. *Kalendas Maii, Pontificatus nostri anno* 1.

Venerabili fratri, Joanni Episcopo Prænestino, Tarentino, & dilectis filiis Guillelmo, tituli sancti Martini in Montibus Presbytero, ac Petro, sanctæ Mariæ Novæ Diacono, Cardinalibus, salutem & Apostolicam benedictionem.

IX. *Cum felicis recordationis Eugenius Papa IV. prædecessor noster, bonæ memoriæ Nicolao tituli sancti Marcelli Presbytero, & Alberto sancti Eustachii Diacono, ac tibi Guillelmo tituli sancti Martini Presbytero, Cardinalibus, sub Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLV. XVII. *Kalendas Maii, Pontificatus sui anno* XV. *commissionem fecerit in hæc verba:* Sancta fidelium mater Ecclesia &c. ut supra in Bulla Eugenii anno 1445. n. 2. usque ad, tenore præsentium concedimus facultatem. *Verum, cum inter ceteras graviores causas, quæ apud Sedem Apostolicam agitantur, hæc gravissima sit, & in eadem omnis diligentia, & conscientiæ severitas adhiberi debeat; ut in hac causa non simulata, sed solida veritas elici possit, volumus ut hujusmodi personæ a vobis deputandæ, quamquam graves quidem fore existimemus, in manibus vestris præstent juramentum, ut omnia a vobis eis commissa, solum Deum, ac veritatem ante oculos habentes, prout sacri Canones dictant, omni studio & diligentia exequantur; &, post factam commissionem prædictam eisdem, Prædecessori, ac sancti Marcelli, & sancti Eustachii Cardinalibus viventibus supradictis, religiosæ memoriæ frater Bernardinus novis continuo miraculis coruscaverit, prout in dies coruscare dicitur: Nos eamdem commissionem, prout a dicto prædecessore nostro facta fuit, vobis facimus per præsentes, dantes, & concedentes omnes facultates, quæ in ejusdem prædecessoris nostri litteris continentur. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLVII. XV. *Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno* 1.

Ex ipso autographo. Committit Pontifex causam canonizationis sancti Bernardini.

X. Plurimis aliis indiciis, & quotidianis beneficiis probavit Nicolaus, se in Sodalitio diligendo & promovendo, nihil suo cessisse prædecessori. Antonio de Rusconibus Ministro Generali, & Jacobo de Primaditiis Vicario cismontano Regularis Observantiæ multa Ordini proficua, quæ suis singula temporibus distribuemus, concessit. Joannem Capistranum & Jacobum Pice-

Nicolaus Ordini addictissimus.

Picenum in deliciis habuit, & sollicitudinis Pastoralis in rebus gravissimis, præsertim fide propaganda, voluit administros. Capistranum hoc anno instituit Inquisitorem contra importunam & petinacissimam colluviem Fratricellorum, renovatis litteris, quas a Martino V. & Eugenio IV. prædecessoribus acceperat: necnon contra Judæos per Italiam commorantes, in Christi legem injurios, ac a summis Pontificibus decretorum contemptores. Prioris facultatis instrumentum indicabo, secundum integrum producam.

Dilecto filio Joanni de Capistrano Ordinis Fratrum Minorum professori, hæreticæ pravitatis Inquisitori.

Ex Bulla originali. Capistranus instituitur Inquisitor contra Fraticellos.

Apostolicæ Sedis providentia circumspecta, contra hæreticæ pravitatis labe respersos, quorum nequitia serpit ut cancer, ne in aliorum perniciem sua venena diffundant, sed ab eorum versutiis & pravis conatibus compescantur, libenter intendit, & proat expedire cognoscit, remedia adhibet opportuna. Cum itaque, sicut ex fide digna relatione plurimorum nobis displicenter innotuit &c. ut in Bulla Martini V. tom. 10. anno 1426. num. 2. usque ad præjudicium generari. *Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLVII. V. *Nonas Julii, Pontificatus nostri anno 1.*

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex ipso autographo.

XI. *Super gregem Dominicum nobis, licet immeritis, divinitus creditum, vigilis exercentes speculatoris officium, nunc novorum editione jurium, nunc antiquorum innovatione, ad ea, per quæ ipsius gregis status fideliter ac prospere dirigi conspicitur, libenter intendimus, & quæ in illius vergunt dispendium, ne noxæ graviores, exitusque pejores inde prodeant, de medio, quantum in nobis existit, submovere studemus. Dudum siquidem ad nostram audientiam deducto, Judæos in omnibus Italiæ partibus & Provinciis, certis indultis & concessionibus eis a Sede Apostolica ad futuram rei memoriam, vel ab aliis quibuscumque concessis, adeo erronee & perverse uti, ut iis, quæ eis gratiose & ad bonum & honestum finem & effectum concessa sunt, illi abutantur, multaque, sub eo prætextu, inhonesta & turpia committant, ex quibus Christianæ religionis & fidei puritas non parum læditur, & mentes Catholicorum Christifidelium sæpe scandalum patiuntur; ob quod per felicis recordat. Eugenium Papam IV. prædecessorem nostrum, concessiones, privilegia & indulta hujusmodi Judæis, sub quibuscumque dominiis, etiam in terris, nobis & Romanæ Ecclesiæ mediate vel immediate subjectis, commorantibus, ut præmittitur, concessa, usque ad terminos juris communis dumtaxat operari, nec ulterius aliquo pacto se extendi, nec aliam, quam ipsius juris communis interpretationem pati, aut recipere, extitit declaratum. Cum autem, sicut veridica relatione, non sine displicentia grandi, percepimus, licet a diversis Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, de Judæis & Sarracenis quam plurima salubria constitutiones & decreta ac decretales epistolæ emanaverint, prædicti tamen Judæi & Sarraceni in prædictis Italiæ provinciis & locis commorantes, propriis affectibus & antiquæ eorum perfidiæ incumbentes, dum constitutionum, decretorum & decretalium epistolarum hujusmodi sensum legitimum ad sua vota non habent, ut illis illudere valeant, adulterinum intellectum superinducunt, & veterem ipsorum malitiam ac temeritatem in Christifideles continuare, & in dies eorum ne-*

Et contra Hebræos & Sarracenos.

nequitia præsumptuosius uti non verentur, in maximum Christianæ fidei vilipendium, animarum quoque periculum pariter & jacturam; Nos, ut Judæi ac Sarraceni prædicti, ac illorum fautores impii Christiani, pœnarum impositionibus territi, vereantur inantea in eorum perniciosos usus relabi, & Christifideles in sua persistentes fidelitate constanter, non habeant propter illorum claudicare perfidiam, remediis, quibus possumus, prout ex debito pastoralis officii tenemur, præcavere cupientes, ac ad orthodoxæ fidei Catholicæ corroborationem & exaltationem, præsentis perpetuo valituræ, ac irrefragabiliter observandæ constitutionis edicto, auctoritate Apostolica, omnia & singula constitutiones, decreta & decretales Epistolas prædicta, quorum omnium tenores de verbo ad verbum præsentibus haberi volumus pro insertis, innovamus; necnon sancimus, statuimus & ordinamus, quod deinceps, perpetuis futuris temporibus Christiani cum Judæis aut Sarracenis comedere, aut bibere, seu ipsos ad convivia admittere, vel eis cohabitare, aut cum ipsis balneare, vel ab eis, infirmitatis vel debilitatis seu alio quocumque tempore, medicinam vel potiones, seu vulnerum aut cicatricum curationes, sive aliquad medelæ genus accipere non debeant; ac Christiani non permittant Judæos & Sarracenos contra Christianos dignitatibus secularibus præfici, vel officia publica exercere; Judæi quoque & Sarraceni non possint esse arrendatores, collectores, conductores, seu locatores fructuum, bonorum vel rerum Christianorum, seu eorum computatores, procuratores, œconomi, negotiorum gestores, negotiatores, mediatores, prosenetæ, concordatores, sponsalium vel matrimoniorum tractatores, obstetrices; seu in domibus aut bonis Christianorum aliquod opus exercere, vel cum Christianis societatem, officium vel administrationem in aliqua communione vel arte, seu artificio habere; aut nullus Christianus, Judæis vel eorum congregationi, seu Sarracenis, in testamento aut ultima voluntate aliquid relinquere possit vel legare. Judæi quoque Synagogas novas erigere aut construi facere non audeant, sed antiquas dumtaxat, non tamen ampliores vel pretiosiores solito, reficere valeant; & in Lamentationum ac passionis Dominicæ diebus, per loca publica seu publice non transeant vel incedant, nec ostia vel fenestras teneant apertas; etiam ipsi Judæi ac Sarraceni ad solvendas quascumque de quibusvis rebus & bonis decimas astricti teneantur; & contra eos in quibusvis casibus Christiani testes esse possint, sed Judæorum & Sarracenorum contra Christianos in nullo casu testimonium valeat, & apud Christianos Judices & Communes dumtaxat, non autem apud Christianos Judices pro eis specialiter deputatos, nec eorum seniores Judæi & Sarraceni in quibuscumque causis agant & conveniantur; nec possint Judæi & Sarraceni nutricem vel familiarem, aut servitorem utriusque sexus Christianum in domo tenere, nec etiam Christiani in Sabbatis seu Judæorum festivitatibus, Judæis ipsis ignem accendant, vel cibum aut panem, seu quodcumque aliud opus servile ad decorem cultus festivitatum eorumdem quomodolibet exhibeant, vel servitium aut obsequium aliquod præstent vel impendant. Seculares quoque Judices Christiani Judæos vel Sarracenos, Deum aut gloriosissimam beatam Mariam virginem ejus genitricem, vel aliquos Sanctos blasphemantes, aut in hoc quomodolibet delinquentes, pecuniaria vel alia graviori, de qua eis videbitur, pœna puniant & corripiant; necnon omnes & singuli Judæi & Sarraceni, cujuscumque sexus & ætatis vel conditionis, distinctum habitum ac notoria signa, per quæ evidenter a Christianis cognosci possint, ubique deferant, & cum Christianis non habitent, sed segregati & separati inter se degant: a Christianis quoque usuras minime exigant, recipiant vel extorqueant, necnon extortas illis, a

quibus extorserunt, protinus sine difficultate restituant; & insuper, ut tam Christifideles quam Judæi & Sarraceni in prædictis Italiæ partibus commorantes, præsentes & posteri, ad decretorum & decretalium epistolarum, ac prædictarum & præsentis nostræ constitutionum hujusmodi observationem omnimodam noverint efficaciter se teneri, nec vigore seu prætextu quorumvis privilegiorum, exemptionum, libertatum, immunitatum, concessionum & indultorum eis quomodolibet & a quibuslibet concessorum, ab observatione prædicta valeant aliquatenus se tueri, omnia & singula privilegia, exemptiones, libertates, immunitates, concessiones & indulta per felicis recordationis Martinum Papam V. seu Eugenium IV. ceterosque prædecessores nostros Romanos Pontifices, ac alios quosque quibusve Christifidelibus, ac eisdem Judæis & Sarracenis, in specie vel in genere, sub quibuslibet verborum formis, etiam motu proprio, & sub quacumque forma vel expressione verborum, contra præmissa vel eorum aliquod quomodolibet facta vel concessa, quæ omnia similiter præsentibus, ac si de verbo ad verbum inserta forent, pro sufficienter expressis haberi volumus, necnon quæcumque inde secuta, eadem auctoritate cassamus, revocamus & annullamus, ac nullius decernimus existere roboris vel momenti. Præterea universos & singulos venerabiles fratres nostros Archiepiscopos, & dilectos filios Principes, Dominos temporales, Capitaneos, Barones, milites, nobiles, Communitates & ceteros quoscumque Christifideles, Ecclesiasticos & seculares, in prædictis Italiæ partibus commorantes, cujuscumque status, gradus vel conditionis fuerint, obsecramus in Domino, & per aspersionem sanguinis Domini nostri Jesu Christi exhortamur, eisque in remissionem suorum peccaminum injungimus, ut & ipsi decreta, decretales epistolas & constitutiones prædicta observent, & per eorum tam Christianos quam Judæos & Sarracenos subditos, faciant inviolabiliter observari. Et nihilominus eisdem utriusque sexus fidelibus ac Judæis & Sarracenis prædictis, præsentibus & futuris præcipimus & mandamus, quatenus infra quindecim dierum spatium, a die publicationis præsentium, in loco, in quo ipsi degunt, faciendæ computandorum, omnia & singula decreta, decretales epistolas & constitutiones prædicta, ac in illis & præsentis nostræ constitutionis litteris contenta, observare incipiant & observent cum effectu: nec de cetero ullo unquam tempore contra præmissa vel aliquod præmissorum, in toto vel in parte, per se vel alium seu alios, quovis quæsito colore, directe vel indirecte venire, facere, seu aliter attentare audeant vel præsumant; alioquin, lapsis diebus eisdem, Judæi vel Sarraceni, qui mandato, præcepto & litteris hujusmodi resistere præsumpserint, & cum effectu non paruerint, privationis seu amissionis omnium bonorum suorum mobilium & immobilium pœnam incurrant; quæ quidem bona vel eorum pretium, per executorem seu executores infrascriptos, in fabricæ seu reparationis Cathedralium, & aliarum Ecclesiarum, ac piorum locorum utilitatem, ubi bona hujusmodi consistunt, prout executori seu executoribus eisdem visum fuerit, converti volumus, & harum serie, auctoritate prædicta, exponi mandamus. Et quia parum est jura condere, nisi per aliquem executioni debitæ demandentur, dilectum filium fratrem Joannem de Capistrano, Ordinis Minorum professorem, omnium prædictorum executorem, auctoritate Apostolica deputamus, instituimus & ordinamus; concedentes eidem plenam & liberam potestatem, tam per se ipsum, quam per idoneos Religiosos sui Ordinis vel alterius, per eumdem, cum sibi visum fuerit, deputandos, inquirendi, admonendi, exhortandi & sollicitandi Principes ac Prælatos, & Dominos tam Ecclesiasticos quam seculares prædictos, ut omnia & singula prædicta faciant

dili-

diligentius observari: quibus in aliis arduis negotiis occupatis, seu alias negligentibus, seu ultra prædictum terminum retardantibus, ipse idem dilectus filius Joannes de Capistrano, per se vel per suos deputandos, ut prædicitur, procedere valeat, & ea executioni debitæ effectualiter demandare; contradictores & rebelles per censuras Ecclesiasticas, & alia Juris remedia compescendo, invocato etiam per eosdem, quoties opus fuerit, auxilio brachii tam Ecclesiastici quam secularis. Verum, quia difficile foret hujusmodi nostras litteras ad singula loca deferri, volumus & eadem auctoritate Apostolica decernimus, quod ipsarum transumpto, manu publica, & sigillo alicujus Episcopalis vel Superioris Ecclesiasticæ Curiæ munito, tamquam prædictis nostris, si originales exhiberentur, litteris, plena fides in judicio & extra adhibeatur, & perinde stetur, ac si dictæ originales litteræ forent exhibitæ vel ostensæ. Non obstantibus felicis recordationis Eugenii Papæ IV. prædecessoris nostri, quæ incipit: Ex speciali, *& aliis Apostolicis constitutionibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innovationis, sanctionis, constitutionis, ordinationis, cassationis, revocationis, annullationis, voluntatis, mandati, deputationis, institutionis & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis &c. Datum Romæ, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLVII. IX. *Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno* I.

XII. Joannem hæc serio exequentem, & ad regna Alphonsi Siculi proficiscentem, Rex Tybure tunc hærens, honorifice excepit, & abeuntem salvo conductu honorariisque litteris ad universos suos Ministros communivit. Simili beneficio alterum ejusdem instituti virum, Antonium de Oliveto affecit. Hunc miserat Nicolaus Sedis Apostolicæ Nuncium ad partes Albaniæ & Sclavoniæ pro negotiis fidei, & auxilio præstando Georgio Castrioto, a Turcis Scanderbergii voce nuncupato, Epiri Comiti, strenue se Turcarum, effusis viribus murum opponenti, ne in Christianorum regiones desævirent. Missionis reddo instrumentum.

Antonius de Oliveto destinatur Nuncius in Albaniam.

Dilecto filio Antonio de Oliveto Ordinis Minorum de Observantia regulari, Nuncio Apostolico.

XIII. *Cum te ad partes Albaniæ & Sclavoniæ, pro caussis fidei, nostrum & Sedis Apostolicæ Nuncium, ad præsens mittamus, cupientes illas tibi facere concessiones, in quarum vim Christifidelibus earum partium te possis gratiorem reddere ac utiliorem; devotioni tuæ, non obstante quod Ordinis Minorum existis, per te ipsum & substituendos a te, baptizandi ad fidem Christianam, cujuscumque sexus ac ætatis venire volentes, & baptizatos apostatas reconciliandi, necnon alia Ecclesiæ sacramenta, excepto dumtaxat Chrismatis sacramento, conferendi, & peccata sua confitentes ab excommunicationibus, atque ab omnibus casibus & censuris, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, bigamia, homicidio voluntario & mutilatione membrorum dumtaxat exceptis, semel tantum absolvendi; cum irregularibus & in votis, religionis & castitatis votis dumtaxat exceptis, dispensandi, & verbum Domini, ubicumque in dictis Provinciis opus esse judicabis, prædicandi, facultatem concedimus, auctoritate Apostolica per præsentes. Volentes, quod pro prædictis & aliis exequendis commissionibus tibi factis, Fratres tui & aliorum quorumcumque Ordinum voluntarios accipere, & tecum retinere, vel ad diversa loca mittere possis & valeas. Ceterum, quia cupimus dilecto*

Ex regist. superiori lib. 22. Bullar. Nicolai fol. 70.

filio, nobili viro Georgia Castrioto, Domino in Albania, a fidelibus Christianis favores & præsidia præstari adversus Turcas; eidem devotioni tuæ convocandi & requirendi fideles illarum partium, ut prædicto Georgio favoribus assistant, & omnes, qui id facere enitentur, ab omnibus casibus, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, semel tantum absolvendi, & eisdem, si forte tunc obierint, in mortis articulo plenariam absolutionem concedendi, potestatem, auctoritate prædicta tribuimus per præsentes. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XII. *Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno* I.

In Hungaria & Scythia proficiunt Minoritæ.

XIV. In partibus Hungariæ, & maxime in Principatu Bosnæ, multam ponebant operam Minoritæ fidei Christianæ amplificandæ, & in Scythiam usque ac mare Tartaricum discurrentes, domos sibi constituebant, ut commodius gentem efferam & idolatram necessaria instruerent disciplina. Hoc fidei incremento gavisus Nicolaus, pios operarios privilegiis multis, a suis prædecessoribus concessis & a se confirmatis, ad laboriosum opus excitavit & contra æmulos communivit. Domos etiam universas a flumine Zalba usque ad dictum mare constructas, in Vicariam Hungariæ nuncupatam, & a Bosnensi separatam erexit, & Vicario Generali cismontano Observantinorum subjecit. Vicariam autem Bosnensem, in disciplina regulari aliqualiter lapsam, commisit peculiari curæ Jacobi de Primaditiis Vicarii Generalis, pristinis institutis restituendam. Huic Vicariatui Bosnensi subjecit Eugenius, anno ultimo sui Pontificatus, Conventum Ragusinum; alterum *de saxo* sive *de scopula* nuncupatum, prope Ragusium; tertium sanctæ Crucis prope Jadram; quartum sancti Nicolai prope Catharum; quintum sanctæ Euphemiæ prope Arbum. Renueruut tamen incolæ se unire Bosnensibus, quare Nicolaus Pontifex causam commisit discutiendam, primum Martino Episcopo Catharensi, secundo Thomæ Episcopo Pharensi; demum manserunt in pristino statu, & sub obedientia Vicarii Generalis Jacobi de Primaditiis. Circa ea, quæ concernunt Vicariatum Hungariæ, diploma honorificum satis, maxime quoad auctoritatem in eodem contentam, circa chrisma conficiendum & ordines conferendos, hic subjicio.

Multa eis largitur Pontifex.

Ad futuram rei memoriam.

Ibid. fol. 158.

XV. *Ineffabilis summi providentia Patris, ad hoc nobis, licet immeritis, Dominici curam gregis, pia dignatione commisit, nobisque jugum imponens Apostolicæ servitutis, ad summi nos Apostolatus solium conscendere voluit, ut debitum ad singula reflectentes intuitum, quid pro religionis expediat dilatatione felici, quid statui conveniat sub ea degentium, & qualiter illi virtuosis gestis & actibus ipsi gregi proficere debeant, attentius contemplemur. In iis igitur studiis versantes assidui, opem libenter impertimur & operam, ut fructus inde succedant salutares. Dudum siquidem diversæ felicis recordationis Eugenii Papæ IV. prædecessoris nostri litteræ, in quibus de piæ memoriæ Joannis XXII. & Urbani V. necnon Martini V. etiam prædecessorum nostrorum, ac quondam Urbani in sua, de qua regimen Hungariæ tunc erat, obedientia, Sexti nuncupati, litteris mentio fit, sub tenoribus emanarunt infrascriptis:* Eugenius Episcopus &c. Dilectis filiis Vicario dilecti filii Ministri Generalis & Fratribus Ordinis Minorum Vicariæ Bosnæ, secundum morem dicti Ordinis, præsentibus & futuris, salutem & Apostolicam benedictionem. *Romanus Pontifex beati Petri, cælestis clavigeri successor, & Vi-*

Vicarius Jesu Christi, cuncta mundi climata, omniumque nationum in illis degentium qualitates, paterna consideratione discutit ex officii debito, salutem quærens & appetens singulorum, votis quoque favorabiliter annuit, per quæ sibi grex creditus ad Dominicum reducatur ovile, necnon pro supernæ majestatis laude pariter & dilatatione, incrementum suscipiat fidei veritas orthodoxæ. Dudum siquidem felicis recordationis Joannes Papa XXII. prædecessor noster suas concessit litteras tenoris sequentis: Joannes Episcopus &c. Dilectis filiis Fratribus de Ordine Fratrum Minorum, in terras Sarracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Scytharum, Nichenarum, Jacobitarum, Nubianorum, Nestorianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Moscelinorum, aliarumque non credentium nationum Orientis & Aquilonis, seu quarumcumque aliarum partium, proficiscentibus, Salutem &c. *Cum hora jam undecima sit diei, hominibus, ut exeant ad opus usque ad mundi vesperam, deputata, & illud Apocalypsis elogium* cito *credatur, cum matris Ecclesiæ consolatione complendum, videlicet, oportere viros spirituales, vitæ munditiam, & intelligentiæ gratiam cum Joanne fortitos, populis & gentibus, linguis Regibusque multis denuo prophetare, quia non sequitur reliquiarum Israel, secundum Isaiam Prophetam, salvatio, nisi juxta Paulum Apostolum prius introeat gentium plenitudo. Nos, licet immeriti, super Apostolicæ Sedis speculam constituti, fideliter ac prudenter dispensandis Dei Mysteriis, & operibus coadjuvandis intendimus, & urgente plenitudine temporis, post pia priorum studia, in vineam Domini Sabbaoth novos & pene novissimos, qui sapientiam longum didicere per otium, operarios mittere procuramus. Vos igitur, quos, juxta professæ religionis officium, zelus comedit animarum, & cum quadriga quarta, quam variis charismatum donis, & fidei fortitudine trahitis, ubique discurrere, ac vexillum Regis gloriæ procul levare gestitis, ad gentes, quæ Jesum Christum Dominum nostrum non agnoscunt, & ad subtractionis filios, qui sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ non obediunt, destinamus: vobis in remissionem peccatorum omnium injungentes, quatenus seminaturi super aquas multas, in illo tantum, qui dixit se mundum vicisse, confisi, ad illuminationem cæcæ multitudinis, & exterminium hæreticæ falsitatis, ad confirmandos nutantium animos, & fidelium confortandos in luce sermonis & rectitudine operis, propositum vobis iter, sine quorumlibet offensione curratis. Ut autem ministerium vestrum honoretur plenius & honorabilius impleatur, præsentium vobis auctoritate concedimus, ut in terris, quæ adhuc Sedis Apostolicæ non intendunt magisterio, proponere verbum Dei, & constitutis ibidem, non obstante, si aliqua sint excommunicatione ligati, in verbis, officio & cibo, ac in aliis secure communicare, & ipsos seu alios converti ad unitatem Christianæ fidei cupientes, recipere, baptizare & aggregare filiis Ecclesiæ sanctæ possitis; ipsisque taliter aggregatis, ii ex vobis, qui fuerint in sacerdotio constituti, ubi Episcoporum Catholicorum copia non extiterit, sacramentum Confirmationis* * *conferre, ac nihilominus uti oleo ac chrismate antiquis, cum in iisdem partibus novum oleum sine difficultate magna haberi non possit, libere valeant, constitutionibus super iis in contrarium editis non obstantibus; necnon aggregatos eosdem insignire charactere Clericali, & ipsos ad Acolytatus ordinem promovere: liceat etiam vobis, ibidem redeuntibus ad obedientiam Sedis Apostolicæ, qui sunt excommunicatione ligati, absolutionis beneficium, juxta formam Ecclesiæ impertiri, & super eo dispensare cum ipsis, qui sacros receperunt Ordines, & divina celebrarunt Officia sic ligati: hoc ipsum vobis sit licitum cir-*

Marginal notes: *Apocal. 3. 11.* — *Isa. 10. 21.* — *Rom. 11. 25.* — *Zachar. 6. 3.* — *Joan. 16. 33.* — * *Vide de his supra, quæ adnotavimus in margine, anno 1444. num. 43.*

circa illos de terris eisdem, qui temporibus indebitis, vel infra ætatem legitimam, aut qui omnes eodem die, vel qui superiores prætermissis inferioribus conferre, seu recipere ordines præsumpserunt, si tamen in hoc servata forma talis extiterit, per quam ordines recepissent: vobis propterea dispensare liceat, ut illi ex nationibus vestræ prædicationi commissis, qui post susceptionem sacrorum ordinum, vel in gradibus & casibus a divina lege minime prohibitis, matrimonia contraxerunt, remaneant in eisdem; & ii, qui ad Catholicæ Ecclesiæ redierint unitatem, ut inter suos habitent, eisque communicent, necnon Clerici ipsarum nationum, publice ad obedientiam Sedis Apostolicæ redeuntes, gaudeant privilegio Clericali. Sit etiam vobis licitum omnium fidelium in terris prædictis confessiones audire, ac ipsis injungere pœnitentias salutares, & excommunicatos a Canone vel alio modo, juxta Ecclesiæ formam absolvere, dummodo injurias ac damna passis satisfaciant competenter. Cum irregularibus autem partium earumdem, in illis casibus, in quibus solent Legati Sedis Apostolicæ dispensare, ac etiam cum Clericis ipsarum partium patientibus defectum natalium, dummodo non sint de adulterio, vel incæstu, aut de Regularibus procreati, sit vobis dispensandi facultas, quam circa illos similiter habeatis, qui ab unitate Catholicæ Ecclesiæ, seu religione, vel Clericali ordine discesserunt, si humiliter redire voluerint, ac digne satisfacere de commissis; ita quod ipsi Religiosi ad sua loca, salva disciplina Ordinis, resumantur, & illos ex jam dictis, qui excommunicationis vinculo sunt astricti, juxta præmissam formam, ac prædictæ satisfactionis modum, absolvere valeatis, & cum irregularibus ex eisdem, sicut est expressum superius, dispensare; ad hoc, sit vobis absolvendi facultas occisores Clericorum & religiosarum personarum in prædictis partibus constitutos; fundandi de novo ibidem Ecclesias & reconciliandi illas, quæ sunt casu aliquo prophanatæ, & de novo fundatis de Rectoribus idoneis providendi; & illis, qui de Gentilibus vel schismaticis noviter sunt conversi, dandi licentiam ut uxores suas, cum quibus in gradibus a lege divina non prohibitis, contraxerunt, valeant retinere. De causis matrimonialibus, quas in partibus illis ad audientiam vestram deferri contigerit, legitime cognoscendi, & discordantes inter se, ad invicem quod ad pacem & concordiam redeant: necnon quod inordinate viventes, de suis excessibus, sicut justum fuerit, satisfactionem exhibeant, compellendi per censuram Ecclesiasticam vobis sit libera potestas. Insuper in locis, in quibus vos hospitari contigerit, vel in locis partium earumdem, in quibus residentiam facietis, Missam & cetera divina Officia celebrandi, in eisdem partibus cœmeteria benedicendi, & dandi indulgentias, & commutandi vota facultatem & licentiam habeatis. Ceterum vobis concedimus, quod a Catholicis Patriarchis, Archiepiscopis & Episcopis, possitis Ordines & alia Ecclesiastica sacramenta suscipere, ac vestes sacerdotales altaris, pallas & corporalia per eos, qui ex vobis sunt Presbyteri, cum necesse vobis fuerit, benedicere, ubi Catholicorum Episcoporum copia non habetur: necnon alia facere, quæ ad augmentum divini nominis, & ampliationem Catholicæ fidei, ac reprobationem & irritationem illorum, qui sacris Canonibus contradicunt, sicut pro loco & tempore videritis expedire. Et ut fructum de vestris laboribus reportetis, & sentiatis ex eis æternæ salutis vobis commoda uberius proventura, de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, vobis & cuilibet vestrum vere pœnitentibus & confessis, illam indulgentiam, præsentium auctoritate concedimus, quam proficiscentibus in Terræ-sanctæ subsidium Sedes Apostolica concedere consuevit. Ac nihilominus ut Christifideles quasi per præmia salubriter invitemus ad merita, omnibus vere pœnitentibus & confessis,

fessis, qui Ecclesias & loca Fratrum dicti vestri Ordinis in partibus præmissis constructa, & in posterum construenda, causa devotionis, seu eleemosynæ faciendæ ipsis Fratribus, singulis diebus visitaverint, centum dies de injunctis eis pœnitentiis, misericorditer relaxamus. Vobis insuper, Apostolica auctoritate concedimus, ut in civitatibus, castris, vel villis seu locis quibuscumque, ad habitandum domos & loca quæcumque de novo recipere, seu hactenus recepta mutare, aut ea venditionis, permutationis, donationis ac cujusvis alienationis titulo, in alios usus transferre, prout utilius id fieri cognoveritis, de nostra & dictæ Sedis speciali licentia valeatis. Non obstante felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri prohibitione, qua cavetur, ne aliquis vel aliqui de Prædicatoribus & Minoribus ac Religiosis aliis Mendicantibus, quibuscumque super hoc privilegiis muniti existant, prædicta præsumant, absque Sedis Apostolicæ licentia speciali, plenam & expressam faciente de prohibitione hujusmodi mentionem; quod si secus actum fuerit, irritum decernitur & inane. Volumus autem & Apostolica auctoritate decernimus, ut illa, quæ de jure vel observantia, aut consuctudine ad Episcopalem dignitatem seu jurisdictionem dumtaxat pertinent, vobis seu quibuscumque aliis Fratribus, vestri vel cujuscumque alterius Ordinis, ad terras non credentium transeuntibus, seu jam ibidem existentibus, auctoritate Apostolica jam concessa, vel in posterum concedenda, nisi in illis tantum partibus, in quibus Catholici Episcopi non fuerint, nec vos nec alii alterius Ordinis Fratres exercere curetis, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super iis a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo liceat hanc paginam nostræ concessionis, licentiæ, facultatis, potestatis, relaxationis, voluntatis & constitutionis infringere. Si quis &c. Datum Avenione X. *Kalendas Novembris, Pontificatus nostri anno* VI. *Et deinde per piæ memoriæ Urbanum Papam V. prædecessorem nostrum intellecto, quod in Bulgariæ, Valachiæ, Rasciæ & Bosnæ partibus, in quibus hæretici & schismatici commorabantur, illos per prædicationem & exemplum vitæ laudabilis, cum auxilio divinæ gratiæ, ad unitatem & obedientiam sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, matris cunctorum & magistræ, jugiter reducere, piis & sollicitis studiis curabatis; vobis per quasdam Bullas concessit, quod vos & vestrum singuli, omnibus & singulis præscriptis gratiis, privilegiis & indulgentiis, facultatibus & auctoritatibus in litteris Joannis Papæ contentis hujusmodi, secundam earum formam in præmissis partibus, cum ea tamen modificatione, quod indulgentias majores uno anno dare, & votum peregrinationis seu visitationis Dominici sepulcri commutare, aut illa, quæ ad Episcopalem pertinent dignitatem, exercere minime valeatis, perinde uti seu fungi possetis, ac si litteræ Joannis Papæ hujusmodi, vobis & singulis vestrum nominatim, & specialiter directæ extitissent. Ac successive quondam Urbanus in sua obedientia, de qua tunc eratis, sextus nuncupatus, per alias suas vobis concessit atque declaravit, quod præfato ipsius Joannis Papæ privilegio uti possitis quoad omnia in eo contenta, non obstante, quod Episcopus Catholicus in locis seu partibus ipsis resideret, vel præsens existeret, dummodo Clericorum vel Sacerdotum, aut Curatorum copiam non haberent, qui fidelibus, sive noviter conversis partium earumdem sufficienter præesse valerent, ministrando eis Canonica sacramenta, & fidem Catholicam prædicando, illis tantum, quæ de jure, vel observata consuetudine, ad eamdem Episcopalem dignitatem pertinent, exercitio vestro interdictis. Ac subsequenter piæ recordationis Martinus Papa V. similiter prædecessor noster, aliis suis litteris devotioni vestræ concessit, quod vos & singuli vestrum, gratiis, privilegiis, indulgentiis, facultatibus & aliis præ-*

præmissis, in dictis ipsius Joannis Papæ expressis litteris, illis videlicet, quæ ad Episcopalem dignitatem hujusmodi pertinent, in absentia; aliis vero omnibus & singulis, tom in præsentia quam in absentia Catholicorum Episcoporum, inibi locorum Diæcesanorum, in Bulgariæ, Valachiæ, Rasciæ & Bosnæ partibus prædictis, & etiam aliis, in quibus vos ut earum habitatores & incolæ ad unitatem fidei, devotionem quoque & obedientiam Ecclesiæ hujusmodi reverterentur, sive in illis persisterent, dictæ Sedis concurrente ministerio, fubieratis tunc, & ut ceteri, quibus opus foret, passim, cooperante Domino, reducerentur, ad eas in futurum perferre contingeret, lobores & studia, possetis fungi & uti; necnon omnibus & singulis Christifidelibus vere pœnitentibus & confessis, qui in Nativitatis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, Trinitatis, Corporis D. N. Jesu Christi, Notivitatis beati Joannis Baptistæ, Petri & Pauli Apostolorum, necnon beati Michaelis, & omnium Sonctorum Festivitatibus, oc illarum Octavarum; necnon Palmarum, Cœnæ Domini, & duobus immediate sequentibus diebus, Ecclesias vestrorum Conventuum & domorum, in præmissis, & aliis quibuslibet partibus, infra Vicariam Bosnæ secundum morem vestri Ordinis consistentium, præsentium & futurorum devote visitarent, annuatim illom indulgentiam, sive ei similem, quæ fidelibus vere pœnitentibus & confessis, Ecclesios Fratrum Ordinis prædicti in festo beati Francisci devote visitantibus, a Sede prædicta generaliter concessa fuerat, elargiri possetis, duxit concedendum, prout in ipsis litteris plenius continetur. Cum autem, sicut carissimi in Christo filii nostri Sigismundi Romonorum Imperatoris Illustris & semper Augusti relatione percepimus, vos, ut uberius, sive uberiores in Dei Ecclesiam fructus afferre, necnon plures fidelium animas Domino lucrifacere possitis, in de Harablecb, Resan, Thabol, Korinum, Haram, Orsua, Kevvesd, Cheri, Sebes & Haczach terris, eidem Regi subjectis, & in quibus hæretici & schismatici plerique, necnon populus veram Dei notitiam non habens, moram trahunt, evangelizationis ministerium prosequi, ac salutaribus hujusmodi populum monitis & doctrinis ad eamdem fidem reducere, in illaque formare ferventius insistotis: Nos, ut ampliora desuper vobis adminicula suffragentur, Imperatoris prædicti, necnon vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis, ut in terris prædictis, ad hobitandum domos & loca quæcumque de novo recipere, necnon omnibus & singulis gratiis, privilegiis, indulgentiis, facultatibus & concessionibus prædictis uti, ac etiam in singulis ipsarum terrarum villis atque locis, a quibus tunc Episcopi Catholici, locorum inibi diæcesani, ultra duas dietas legales, remoti fuerint, ea, quæ ad hujusmodi Episcopalem dignitatem pertinent, exercere, alias juxta concessiones præmissas, libere liciteque valeatis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus modificationibus & restrictionibus per ipsos Urbanum V. prædecessorem nostrum, & Urbanum nominatum Sextum, ut prædicitur, factis, ac piæ recordationis Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri prohibente, ne Fratres Ordinum Mendicantium in aliqua civitate sive villa, vel quovis castro aut alio loco ad inhabitandum quæcumque domos vel loca de novo recipere, seu hactenus recepta mutare præsumant, absque Sedis Apostolicæ licentia speciali, faciente plenam & expressam de prohibitione hujusmodi mentionem; necnon aliis Apostolicis constitutionibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. Si quis &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIII. Pridie Kal. Octobris, Pontificatus nostri anno III. Eugenius Episcopus &c. Dilectis filiis Vicariis & Fratribus Vicariæ Bosnæ nuncupatis, Ordinis Minorum, præsentibus & futuris, salutem,

tem. Sacræ Religionis &c. [ut habetur ſupra anno MCCCCXLIV. num. XLV.] *Cum itaque, ſicut grandi mentis exhilaratione percepimus, tot, opitulante Domino, dictorum Fratrum in ipſo regno Hungariæ domus exiſtant, quod ad fidelium inibi ſalutem animarum, & fidei propagationem orthodoxæ plurimum conferret, ut in eo, & illi ſubjectis uſque ad Scythiam, & mare Tartaricum partibus atque provinciis, pro Fratribus ipſis, ſpecialis ab eadem Vicaria Boſnæ, diſtincta Vicaria haberetur, in qua Vicarius pro tempore exiſtens, ac inibi dicti Fratres præmiſſarum litterarum potirentur effectu: Nos pro futuro ſuper iis adminiculum firmare cupientes, regnum ac ſubjectas partes & provincias hujuſmodi, quoad ea, quæ dictos Fratres concernunt, ab ipſa Vicaria Boſnæ totaliter, auctoritate prædicta, ſeparamus atque dividimus, & in eis aliam, quæ* Vicaria Hungariæ *nuncupetur, cujuſque limites & diſtrictus a flumine Zalba, uſque ad dictum mare protendantur; & ſpecialis Vicarius ſit, facimus, conſtituimus ac deputamus, & ad illam, ac ejus præſentes & futuros Fratres in omnibus litteras prædictas, necnon ipſarum tenores & effectus extendimus; ita quod etiam Fratres Vicariæ Hungariæ hujuſmodi, infra limites & diſtrictus prædictos, quæcumque loca pro ipſorum uſu & habitatione recipere perpetuoque retinere; necnon Vicarium ibidem, cui proprium eorum, ſi & prout ipſis videbitur, mutandum vel alterandum ſigillum conſignetur, eligere & habere; qui poſtquam in talem, juxta diſpoſitionem Capituli generalis, Vicarium Hungariæ hujuſmodi electus fuerit, eo ipſo cenſeatur, auctoritate prædicta confirmatus, ac omnibus & ſingulis indultis, conceſſionibus, privilegiis & facultatibus, quæ ex prædictis litteris proveniunt, necnon, quoad hujuſmodi loca recipienda, quibuslibet aliis indulgentiis, libertatibus & exemptionibus Ordini prædicto, ac ipſius domibus, locis & perſonis per Sedem prædictam, & alias generaliter conceſſis, uti & gaudere libere liciteque valeant, eadem auctoritate, tenore præſentium, concedimus pariter & indulgemus. Rurſus quoque ſtatuimus & ordinamus, quod ipſi Vicarius & Fratres ejuſdem Vicariæ Hungariæ perpetuis in antea temporibus, non Miniſtris inibi Provincialibus, ſed Generali per eamdem Sedem deputato, Generalis dicti Ordinis Miniſtri Vicario ciſmontano, debeant ſubeſſe. Non obſtantibus omnibus, quæ dicti prædeceſſores in eiſdem litteris non obſtare voluerunt, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quod nullus ex ipſis Fratribus aliquod eorum, quæ miniſterium Epiſcopale requirunt, quomodolibet exerceat, niſi in locis, a quibus infra duas dietas ad Diœceſanos ibidem haberi commode non poterit tunc acceſſus; nec curam gerat animarum, niſi dumtaxat illorum, qui proprios, ſive Miniſtros Eccleſiarum, vel locorum Eccleſiaſticorum non habuerint infra prædictos limites & diſtrictus. Nulli ergo &c. noſtræ intentionis, ſeparationis, diviſionis, facti, conſtitutionis, deputationis, extenſionis, confirmationis, conceſſionis, indulti, ſtatuti, ordinationis & voluntatis &c. Si quis &c. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXLVII. IV. *Idus Februarii, Pontificatus noſtri anno* I.

XVI. Plerique ex Fratribus reſtitutæ diſciplinæ ultramontanis, præſertim in Gallia, timoratæ conſcientiæ ſtimulis agitati, dubitabant, an liceret Vicariis generalibus, & peculiaribus provinciarum Obſervantiæ dumtaxat ſubjici, & Miniſtri Generalis, ac Provincialium ſe ſubtrahere obedientiæ. Quare integræ domus ad priſtinum ſtatum redire volentes, ſupplicarunt, ut, præſcriptis quibuſdam legibus & cautionibus, ne diſſiparetur inchoata reformatio, liceret ad Miniſtros reverti. Ita ſub his formulis conceſſit Nicolaus.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex lib. 22. Bullarum, fol. 166.

Concedit ut aliquæ domus Observantũ vivant sub Ministris.

XVII. *Licet ex debito summi Pontificatus officii, nobis desuper injuncti, circa fidelium quorumlibet salubrem statum, Nos deceat intentos existere; illos tamen ex eis, qui, mundanis abjectis illecebris, sub habitu regulari suum exhibent Altissimo famulatum, tanto potioribus favoribus & gratiis prosequimur, quanto id pro eorum quiete, consolatione & devotione conspicimus in Domino salubriter expedire. Dudum siquidem felicis recordationis Eugenius Papa IV. prædecessor noster, dilectum filium Joannem de Mauberto Ordinis Fratrum Minorum professorem, Generalem omnium & singulorum dicti Ordinis Guardianorum & Fratrum sub regulari Observantia degentium, ac in regno Franciæ pro tempore commorantium, Vicarium fecit, constituit & deputavit; ac voluit, statuit, decrevit & mandavit, quod dicti Guardiani & Fratres omnes & singuli, sub cura & obedientia ipsius Joannis permanere deberent, & nonnulla alia desuper fecit & concessit, prout in diversis ejusdem prædecessoris litteris plenius continetur. Cum itaque, sicut pro parte dilecti filii Petri Legerii Ministri Provincialis provinciæ Turonen. juxta morem dicti Ordinis, nobis nuper exhibita petitio continebat, multi Fratres Ordinis & provinciæ prædictorum, in eadem Observantia, ac sub ipsius Vicarii obedientia, tam prædictarum, quam aliarum Concilii Constantien. dudum antea desuper confectarum litterarum vigore, præsentialiter degentes, ex certis rationabilibus causis ad id animos eorum moventibus, ex tunc in antea non sub Vicariis hujusmodi, sed sub Generali totius Ordinis, ac Provinciali Ministris provinciæ hujusmodi, necnon aliis ejusdem Ordinis Superioribus pro tempore existentibus, alias sub dicta Observantia ac regularibus ipsius Ordinis institutis permanere desiderent; pro parte dicti Petri Provincialis nobis fuit humiliter supplicatum, ut super hoc prædictorum Fratrum statui, quieti & tranquillitati opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur supplicationibus hujusmodi, tamquam justis & rationabilibus, ac antiquæ & laudabili dicti Ordinis consuetudini consonis annuentes, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, tenore præsentium statuimus, decernimus, atque declaramus, quod de cetero omnes & singulæ provinciæ, & Ordinis prædictorum domus sub obedientia Joannis Vicarii hujusmodi præsentialiter existentes, quandocumque major pars Fratrum in illis pro tempore degentium, id duxerit eligendum, ac etiam omnes & singuli Ordinis, provinciæ & Observantiæ eorumdem Fratres, sub cura & obedientia Joannis Vicarii hujusmodi nunc & pro tempore permanentes, quando id simul vel successive etiam elegerint, non sub Joannis Vicarii, sed sub Generalis & Provincialis, necnon aliorum Superiorum pro tempore existentium Ordinis hujusmodi obedientia perpetuo permanere teneantur & debeant; quodque nullus ex Superioribus dicti Ordinis, tam in prædictis domibus sic se submittentibus eisdem, quam etiam ex certa & rationabili causa in omnibus aliis ejusdem Ordinis & provinciæ reformatis, & secundum regularia instituta viventibus, necnon ab earum fundatione sub cura & obedientia Generalis, Provincialis & aliorum Superiorum Ordinis usque nunc degentibus, Guardianum, seu Superiorem, vel officiarium, aut alias ad commorandum in eisdem, vel ipsarum aliqua per Superiores prædictos, vel eorum aliquem, seu alias quomodolibet, ullo unquam tempore deputare possit vel debeat, absque Fratrum prædictorum domorum voluntate & assensu; ita tamen quod talis Guardianus, seu Superior vel officiarius sit semper conformis eisdem habitu*

& vita,

& vita, & ab ipsis electus; nec aliquis ex Generali, Provinciali & aliis Superioribus pro tempore supradictis, absque præmissis voluntate & consensu, aliquem ex Fratribus præsentibus & futuris omnium & singularum domorum prædictorum Ordinis, provinciæ, & regularis disciplinæ, sub cura & obedientia Generalis & Provincialis pro tempore degentium hujusmodi, ad aliquam aliam domum prædicti Ordinis non secundum regularia statuta viventem transferre, neque alium dicti Ordinis Religiosum in aliqua ex domibus provinciæ & regularis disciplinæ eorum curæ commissis hujusmodi, deputare neque collocare valeat, nisi secundum regularia statuta vivere velit: neque etiam ipsi præsentes & futuri Guardiani & Fratres, contra eorum voluntatem, aliquem in suis domibus prædictis, vel earum aliqua ad commorandum recipere teneantur; etiam decernentes ex nunc irritum & inane, &c. processus etiam quoscumque, excommunicationis, suspensionis & interdicti sententias & pœnas in se continentes, necnon omnia alia & singula, quæ contra statutum, decretum & declarationem nostram hujusmodi haberi, fieri aut fulminari forsan contigerit, irrita & inania existere, nulliusque roboris vel momenti. Et nihilominus singulis omnium domorum Ordinis, provinciæ & regularis disciplinæ prædictarum, sub cura & obedientia Generalis & Provincialis, necnon aliorum Superiorum hujusmodi, Guardianis præsentibus & futuris, ut omnes & singulos Clericos seculares & laicos, sub regulari habitu prædicti Ordinis vivere volentes, in Fratres ejusdem Ordinis recipiendi, eisque habitum prædictum exhibendi, necnon ab ipsis professionem regularem, secundum ipsius Ordinis consuetudinem, si illam emittere voluerint, etiam recipiendi, Superiorum suorum desuper licentia petita, licet non obtenta, plenam & liberam, eadem auctoritate licentiam elargimur. Non obstantibus litteris prædecessoris hujusmodi, quarum omnium tenores &c. Nulli ergo &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. *Pridie Kal. Septembris, Pontificatus nostri anno* 1.

XVIII. Fuerunt aliqui Fratres & integri Conventus, qui tunc se subtraxerunt fratris Joannis de Mauberto Vicarii Generalis imperio. Atque ille hoc ipso anno, ut reliqui firmius subsisterent, & majori omnium consensu res transigerentur, Capitulum generale indixit in Cœnobio sancti Audomari; ubi, communibus præscriptis legibus circa officium divinum, habitus qualitatem & formam, internam & externam conversationem, & demum circa paupertatis observantiam, majorem pacem & animorum concordiam induxit. In Italia beatus Jacobus Primaditius Vicarios Italos, mense Julio, hoc ipso anno, ad Conventum sanctæ Mariæ Angelorum Assisii convocavit, ibique quasdam edidit constitutiones.

Cod. MSS. Constitut. antiq. Ordinis.

Capitulum generale Observantum Ultramont.

Aliud Cismontan.

XIX. Eodem ipso tempore alia congregatio indicta est, Vicarii Generalis Mauberti auctoritate, in Hispania, in Conventu Beneventano, præsidente fratre Ludovico de Sala, convenientibus præcipuis Patribus Conventuum reformatorum. Hic diu discussum est, an expediret omnes Conventus & oratoria, quæ tunc in Castella veteri ac nova, aliisque locis regularem profitebantur observantiam, sub uno capite gubernari, an potius secundum terrarum & locorum distantiam, per varios Rectores distribui. Tamdem in illam itum est sententiam, ut in plures dividerentur Vicariatus Provinciales, sub uno illo Vicario Generali Observantum ultramontanorum congregandos. Pauci itaque illi Conventus, qui intra Provinciæ sancti Jacobi limites continebantur, nimirum ipse Capitularis Beneventanus, Coruniensis, Capitis Auroræ, Salmanticensis, & Zamorranus a reliquis segregati,

Cógregatio Observant. in Hispania.

Monum. MSS. Prov. S. Jacobi. Marc. 3. par. 1. 2. cap. 27.

Primus Vicarius Provinciæ S. Jacobi, Joannes a S. Maria.

constituerunt sibi Vicarium fratrem Joannem a sancta Maria, sacræ Theologiæ olim Magistrum inter Patres Conventuales, virum venerandum, oppido Carino oriundum. Præcipui hujus separationis auctores fuerunt frater Alphonsus a Palenzuela, Guardianus Salmanticensis, Petrus de Castrovol, & Villaman, sacræ Theologiæ Doctores, Ferdinandus a Platea, Ferdinandus Cordubensis, Cosmus & Rodericus Salmanticenses. Similiter alii coeuntes eodem anno in Conventu sancti Juliani a Capraria, ejusdem domus, & Occaniensis, Vicarium elegerunt virum religiosissimum fratrem Alphonsum Boroxium, quibus se conjunxerunt Conventus Custodiæ Hispalensis: Petri vero a Sanctoyo sectatores, & incolæ domus Aquilariæ, Tribulensis, vulgo *del Abrozo*, & Custodiæ extra montes, vulgariter *Sanctojanæ*, ab hoc regiminis genere abstinuerunt, & Ministri Generalis imperio subdi voluerunt, pactis tamen conditionibus, quæ restitutæ disciplinæ conservandæ videbantur opportunæ. Natæ hinc aliquot discordiæ & criminationes, quibus in Regio Senatu sub Henrico IV. satisfacere nisus frater Lupus Salazarius de Salinis, diffusum protulit libellum. Quo illi tempore Observantinis se conjunxerint, alias dicam commodius.

Primus Vicarius Provinciæ Castellæ Alphonsus a Boroxio. *Gonzag. in Prov. Castell. Conv. 7. & in princip. sui operis. Memoriale Ord. Marian. lib. 5. c. 20.* Custodia Sanctoyana aliæque domus subdunt se Generalis regimini.

XX. Obiit hoc anno Prid. Kalendas Novembris beatus Thomas Florentinus, de quo alias sumus sæpe præfati. Hic patre Janione, ex castro Linaris prope Barberinum, in agro Florentino, vallis Elsæ oriundo, Florentiæ in platea Marzana natus, etsi honeste educatus, effrænem transegit juventutem, eosque habuit socios, qui malis omnibus implicarent. Ad facinora quæque audacem ducebat frequenter quidam heros, ad diverticula nocturna, & opera tenebrarum, quibus inesse solet plus periculi, quam delectamenti; ut ille probavit, vulneribus sæpe acceptis & inflictis, vitaque in extremum discrimen redacta. Quo id lucro, casus docuit paulo post sequutus. Causam dicturus cujusdam criminis, falso tamen objecti, ad heroem abiit, ut judicem redderet propitium; verum ille non solum renuit, sed & in platea loquentem indignanter rejecit, verecundatus in aliorum conspectu vilem & facinorosum hominem ad colloquium admittere. Turbatus & fremens: *Hæccine*, inquit, *merces vitæ pro te toties periclitantis? hoc servati corporis præmium? & nocturnæ custodiæ diurna gratitudo? Alii deinceps serviendum est, qui laboribus certiora statuat præmia & meritis munera digniora.* Liberatus ab objecto crimine, dum cogitat meliora, incidit in Angelum, civem Florentinum, societatis sancti Hieronymi, *de Cippo* nuncupatæ, Præfectum, qui animæ curandæ viam præstruxit. Erat hæc societas olim a Nicolao Uzano, viro nobili & locuplete, qui Minoribus (quod alias diximus) nomen dedit, eo fine instituta, ut viri primarii, quibus aliunde virtutis assequendæ aderant impedimenta, piis exercitiis animum colerent; & aliis, præsertim juvenibus, per abrupta vitiorum cespitantibus, ab errore revocandis intenderent. Thomas, horum consilio & exemplo interne commotus, cœpit tædere vitæ præteritæ, & ad meliorem ferventer aspirare. Dimissis pristinis sociis mores mutavit: non amplius per plateas & forum divagari, sed in templis demorari; non insidias struere nocturnas alienæ honestati aut facultati, sed in prædicta societate piis exercitationibus sensus placebat edomare, & errorum pœnas repetere. His assidue intentus, mundum penitus relinquere, & divino obsequio se perpetuo consecrare decrevit. Virtute & bona fama Minorum, qui in Conventu Fesulano sub arctiori instituto vivebant, allectus, & doctissimis sermonibus beati Joannis a Stronconio, quos frequenter ea in urbe habebat, vehementer commotus, decrevit hoc vitæ genus amplecti, & tamdem suis alienisque precibus obtinuit, ut in eorumdem admitteretur consortium.

Legen. MSS. Marian. cit. c. 2°. Marc. cit. c. 28. Thomæ Florentini ortus.

Juventus.

Societatis S. Hieronymi auctor Fr. Nicolaus de Uzano. *Tom. 9. an. 1399. num. 49. & an. 1413. n. 36.*

Thomæ conversio.

Dat nomen Franciscanis.

XXI. Ad

XXI. Ad Conventum Scarlini translatus, ita corpori macerando studuit, ut vilem & pannosum habitum, non fovendis, sed tegendis membris obduxerit; nudis pedibus adsque sandaliis aut calepodiis incesserit; tribus hebdomadæ feriis, secunda, quarta & sexta, pani absinthium admiscuerit; reliquis diebus, quasi lautius epulatus, absinthio omisso, aquam biberit, & raro obsonio crudas herbas manducarit. Septem quadragesimis ad instar sancti Francisci totum anni curriculum distinxit, in quibus severiori in se animadvertebat disciplina. In Adventu Domini, Quadragesima Ecclesiastica & Sanctorum vigiliis miros excogitabat modos pœnitentiæ, eosque per omnem vitam, constanti sibi lege præscripsit. Ipso hoc anno, quo grandævus decessit, totos quadraginta jejunii dies in pane & aqua absinthii transegit. Cœnobiola & oratoria in locis desertis atque incultis libentius inhabitabat, utpote silentio & orationi, meditationi rerum cælestium & pœnitentiæ obeundæ magis opportuna. Brevi delibato somno, horis aliquot ante matutinum in Ecclesiam descendebat, nec recedebat usque ad auroram, nisi in iis cœnobiolis, quibus adjuncta vel inclusa nemora aut sylvæ commodiora videbantur liberiori sermoni jaculatorio, & divinæ clementiæ per crebra suspiria & lacrymas implorandæ. In antris & abditis recessibus per triduum, aut quatriduum multoties latitabat, abductis aliquot panum fragmentis. Ita defæcato corpore & extenuata mole terrena, spiritus faciliori ductu illam corporis umbram, quam præferebat, ad excelsa trahebat; visus enim est persæpe in aera volitasse & altissimarum arborum cacumina in silvis prætervolasse. Semel viderunt Congregationis Cippianæ Consodales in suo templo super adstantium capita mirabiliter elevatum, & noctu luce mirabili circumfusum. Ejus virtutes & pœnitentia.

XXII. Præ reliquis virtutibus summo studio obedientiam colebat, nihil reputans arduum, nihil molestum, quod a Superioris prodiret imperio. Mirum illud hujus rei argumentum. Joannes Capistranensis in itinere, quod superius narravimus, Hierosolymitano, præter Hieronymum de Piagale aliosque socios hunc etiam convocavit. In Cypro, hospitio excepti a locuplete mercatore Veneto Joanne de Martinis, Fratrum Hierosolymas transeuntium Procuratore, Thomæ curam demandarunt cibos multos & varios, ab hospite sibi aliisque convivis ministratos, præparandi. Ille vel ex inscitia, vel ad sui consodalis fratris Juniperi exemplum, omnia in unum conglomeravit lebetem, & aqua pura, absque ullis condimentis decoxit. Mercator sub prandii horam reversus, quod factum erat, perspiciens, ægerrime tulit, & Capistranum insimulavit erroris, quod homini insipienti, vel rei cibariæ prorsus ignaro, hoc munus injunxerit. Indignatus ad hæc Capistranus, socium acriter reprehensum, jussit ineptis manibus, in pœnam errati, ardentes afferre carbones. Nihil ille moratus, in conspectum omnium rediit, utraque manu accensas prunas asportans. Genuflexus coram præceptore veniam exoravit, reliquis intercedentibus & collacrymantibus. Neque vero statim dimissus est: denuo culpam urgente Capistrano, tandemque jubente ne carbones excuteret, sed in culinam, quo tulit modo, referret, lotisque manibus rediret: fecit, rediit, manus expandit, signum nullius læsionis apparuit; cibos deinde convivis hilariter ministravit, qui numquam se lautius aut delectabilius epulatos asseruerunt, rebus singulis juxta propriam qualitatem optime conditis. Prompta obedientia. An.1439. n.13. Tom.4.an.1258. n.17.

XXIII. In pauperculis Tusciæ cœnobiolis commoratus, dum Martinus V. ab urbe Constantiensi regressus, Florentiæ subsisteret, fautore Jacobo Plumbini Domino, obtinuit ut ampliandæ novæ familiæ arctioris Instituti,

lice-

liceret Fratricellos, quibus posset locis, depellere, quas usurparunt ædiculas, suis Consodalibus adaptare, aliisque in locis plures adjungere. Auxiliante proinde prædicto heroe & Senensi Magistratu, cœnobia sancti Francisci apud Scarlinum, sancti Joannis ad Gavorranum, sancti Benedicti de Navis, & sancti Petri prope Scanzanum, ejecta illa mala sobole, Observantibus asseruit. His adjecit alia, sancti Francisci ad Radicondolum, Columbarii, sancti Cerboni insulæ Elbæ, in districtu, quæ *contrata Jovis* nuncupatur; adjutus tamen opera sancti Bernardini, & Populonii ac Volaterræ Episcoporum. In Corsicæ insula tria, in Sardinia unum, in provincia sancti Angeli & Calabriæ, in quibus omnium primus, Vicarii functus est officio, plurima extruxit Monasteria.

Multa aggregat Observantibus domicilia.

Et consodales.

XXIV. Auctis domiciliis non deerant incolæ, nec tantus magister languebat sine discipulis. Confluebant multi ex Religiosis provinciæ Tusciæ, etiam viri docti & sacræ Theologiæ Magistri, qui se lubentissime illius credebant disciplinæ. Ex Fratricellorum etiam secta multi, abjurata hæresi, ejus ope veniam exorabant læsæ fidei, ejusque magisterio veram amplexi doctrinam, anteactæ vitæ dignam adhibebant pœnitentiam. Atqui hinc duæ in Virum sanctum acies præstruuntur, Patrum Conventualium, & deperditæ illius gentis Fratricellorum, male habentium suas societates imminui per numerosam Thomæ sequelam. Ille vero in his ita agendum duxit, ut patienter ferendæ essent Fratrum crebræ molestiæ, hæreticorum vero contundenda esset insignis contumacia: quam tamdem, illustrium virorum, & divinæ virtutis auxilio, ita fregit, ut a facie ejus ubique fugerent, neque amplius sibi, aut suis auderent adversari.

XXV. Accedentes vero ad Sodalitium prius diligenter examinabat, qua vocatione, quibusve causis durum hoc vitæ genus vellent subire? deinde propositis regularibus institutis, si constantes & idoneos judicabat, in consortium admittebat, admissosque summa vigilantia & optima instruebat disciplina. Adjutorem habuit Antonium a Stronconio, virum sanctissimum, de quo suo loco dicemus, eoque magistro, quæ ad majorem doctrinam & lectiones spirituales attinebant, curabat suppleri. Sæpissime vocabat ad collationes Monasticas, & consortia sive colloquia religiosa, eaque imbuebat disciplina, qua sibi consulerent & alios docendo prævirent. Non inaniter neque leviter dicebat; hærebant alta mente ignita eloquia, & cordis intima penetrabant verba ferventissime prolata; unde factum est, ut promptissimos ad singula virtutis opera probaret discipulos. Ubique multos acquisivit, plures tamen in Etruria; quibus erudiendis Conventum Scarlini (in quo ipse, quas licebat, moras trahebat, & proinde a diuturno incolatu, *de Scarlino* frequenter nuncupatus) præ aliis destinavit. Locus est a turbis remotus, dumetis & arboribus consitus, cœlo & aere felix, pii circumadjacentis populi subsidiis affluens, curis humanis depellendis, & rebus cælestibus contemplandis perquam opportunus. Hic strictissimam paupertatem, corporis munditiam, cogitationum puritatem, profundam humilitatem, cæcam obedientiam, rigorosam in sensus omnes animadversionem, &, quod præcipuum judicabat, orationis & contemplationis assiduitatem, indefesso inculcabat magisterio; eoque facilius omnia imprimebat, quo diligentius exemplo docebat quam verbo.

Tirocinium in Conventu Scarlini.

Et quale.

XXVI. Post matutinas horas, uti erat solitus ipse, prout narravimus, in vicinas silvas oraturus abire, ducebat etiam tirones, & per tuguriola & oratoria distributos, docebat instantius & ferventius orare, cælum gemitibus crebrisque tundere suspiriis, Deum multis modis interpellare, intercessores

fores adſcire, Dei genitricis opem implorare, atque in his exercitiis tempus omne uſque ad auroram inſumere. Omnia hæc frequenti magiſterio abierunt in uſum, eoque fiebant virtutum incremento, ut manifeſto innotuerit indicio. Inſtituta ſupplicatione, cruce præeunte, bini e templo recedebant ad ſilvam, Pſalmos recitantes pœnitentiales; deinde in quodam trivio genuflexi abſolvebant Litanias Sanctorum, mox abibant ad peculiares receſſus. Accedebant, tamquam manſuetiſſimi catuli, lupi feroces; aſſidebant & applaudebant orantibus, atque ad oratoria abeuntes comitabantur; nec recedebant, donec Fratres in Conventum revertebantur. Longo duravit tempore hæc admirabilis ſocietas, habitavitque agnus cum lupo, juxta Prophetæ vaticinium, donec obeunte Viro ſancto, ritus iſte deſuevit.

Orantibus Fratribus lupi manſuete aſſidebant.

Iſai. 11. 6.

XXVII. In alia animalia ſilveſtria liberum, tamquam ſi in ſtatu verſaretur innocentiæ, prætulit imperium. Ingentem conſpicatus in ſilva cervum, ad ſe vocavit, juſſitque ut Fratribus, dum viveret, colligendis per caſtra, & in cœnobium referendis eleemoſynis, deſerviret. Obſequutus cervus, domum inſecutus eſt, & tamquam jumentum, ſe clitellis gravari, & fræno circumduci permittebat. Poſt multos menſes extra Cœnobii ſilvam oberrans, a venatoribus fuit occiſus. In Conventu ſancti Joannis apud Rupem Montis-plani in Aprutio, aves plurimas in horto circumvolitantes vocavit, acceſſeruntque omnes, & per brachia, humeros, caput inſidentes, ſe attrectari, capi, demulceri pertulerunt, neque receſſerunt abſque vocantis licentia. Eodem in loco, merulæ dulciter concinenti, ut advolaret, imperavit. Obediit ſtatim volucris, & poſt varios concentus dimiſſa receſſit. Alias e caſtro Scarlini ad Conventum revertenti viderunt multi aves applaudentes, & ſuper caput ejus flammam ignis luciſſimam, quæ ſuper hærentem hærebat, & cum gradiente gradiebatur.

Cervum cicurat & Fratrum deſtinat obſequio.

Aves ei obſequuntur.

XXVIII. Paupertatis Evangelicæ ſtudioſus, nihil domi admitti, neque committi volebat, quod in ſtrictiſſimum hoc vitæ genus peccaret; neque ipſe extra domum circa ſe ſuoſque fieri permittebat, per quod in laxiorem vitam diffluerent. Perrecturus in Calabriam, ſocio fratre Benedicto Florentino, amice exceptus eſt a Comite ſanctæ Floræ: cumque videret lautiſſimum parari prandium, clam obtentis duobus panibus, ſecreto ſe dapibus ſubduxit: Ita plerumque aliorum heroum erga ſe ſtudium eluſit, nolens foris repleri & domi eſurire. In tanta tamen paupertatis obſervantia numquam defuerunt neceſſaria, eo, *qui dat eſcam omni carni*, mirabiliter ſæpe egenis providente. Per Tuſciam tranſeunti accidit, ut propter jejunii in Adventu cultum, nihil edere voluerit uſque ad meridiem, eaque jam elapſa, nullus occurrerit, qui panem porrigeret. Longo itinere tamdem pervenit ad ſolitariam in aperto campo domum, ubi nullum præter puerulum unum invenit, qui arcam demonſtravit, ex qua duos recentes panes juſſit accipere. Non prius inde elapſi, quam ſpecioſus obviam factus adoleſcens, ex duobus panibus unum petierit, Eremitæ in nivibus Alpium inter ſanctum Peregrinum, & Cutilianum fameſcenti deferendum. Prompte, jubente beato Thoma, frater Benedictus porrexit, ſtatimque evanuit ex oculis illorum adoleſcens.

Paupertatis perquam ſtudioſus.

Pſal. 135. 25.

Mirabiliter panem accipit.

XXIX. In eo ipſo itinere, pridie antequam Romam perveniſſet, in quodam vico præ foribus pauperculi agrigolæ fruſtulum panis pro amore Dei petierunt. Reſponſum fuit, in generali annonæ caritate, magna ſe etiam fame divexari, & per integrum menſem neque buccellam vidiſſe panis, ſed herbis & rapis familiam ſuſtentari. Rogavit Vir Dei, ut videret an panis aliquod fragmentum lateret in arca. Cui ille: *neque a longo tempore aperuimus inanem: nos eſurimus, & putas undique conquirentibus panem ſupereſſe?*

At

At Thomas: *Abi*, inquit, *& vide, si forte sit spes; quid scis, si Deus vestri & nostri misereatur? nonne & panem poterit dare, & parare mensam populo suo? Confide in Domino: non est impossibile apud Deum omne verbum*. Abiit, aperuit, arcam panibus plenam conspexit, in Dei laudes erupit, & vicinos advocavit, qui notissimum miraculum agnoscerent. Thomas vero, acceptis duobus panibus, quam citissime recessit, timens quidquam sibi honoris inde deferri. In provincia sancti Angeli, dum Vicarii fungeretur officio, & de Tescæ oppido ad Vastinum tenderet, socius præ itineris molestia, & totius diei jejunio languidulus in terram cecidit. Compassus ille, nec habens quo deficientem reficeret, genuflexus oravit, ut e cœlo reciperet, quod terra denegabat. Affuit statim pulcher adolescens, una manu panem, altera urceolum aquæ porrigens, refectoque languente protinus disparuit. Ut pervenerunt ad proximum Montis de Risio Cœnobiolum, Reliquiarum loco deposuerunt in sacrario urceolum, & panis cælitus accepti fragmentum.

Et aliis abundanter erogat.

Socium reficit languentem.

XXX. In aliis etiam necessitatibus sensit ad nutum paratum divinum auxilium. Volebat prope cœnobium Montis-Plani in Aprutio, in summitate monticuli sacellum construere, sub titulo Stigmatum sancti Francisci. Deerat calx, cæmentorum ferrumen, neque in eo tractu poterat haberi. Vocatis cæmentariis opus se dicit aggressurum. Illis absque calce fieri non posse causantibus: *ego*, inquit, *omnem fabricæ necessariam subministrabo, fodite hic, & reconditam invenietis*. Ridentes foderunt, sed admirantes invenerunt, & viderunt justorum potentiam: quod incultæ regionis incommoditas, & Fratrum pauperies exhibere non potuit, Dei famuli firma fides impetravit. In area ejusdem Cœnobii, præ foribus Ecclesiæ, ingens saxum deformem & incommodum reddebat ingressum. Nulla arte, nulloque labore non intentarunt Fratres amovere, nec poterant, resistente maxima saxi duritia universis lapidicidis. Convenerunt demum omnes oppidani ultra ducentos, adjunctisque viribus & artibus, longo tempore in cassum laborarunt. Tamdem Dei servus advocatis duobus, Martino Antonii Buccio, & Antonio Blasii, se illorum adjutorio lapidem alio translaturum spopondit. Ridentibus, qui aderant, oravit; & admoto bacillo, quo solebat incedere, suis coadjutoribus dixit, ut in præceps agerent in vallem inferiorem, vel in ripa constituerent, ne horto subjacenti gravi noceret ruina. Illi impulerunt, cessitque nullo labore lapideus ille monticulus; atque in areæ margine substitit, subjecto horto nullo illato nocumento.

Calcem ministravit.

Ingens saxum facile alio transfert.

XXXI. Claruit etiam spiritu prophetiæ; quippe quibusdam in hujusmodi rebus incredulis, grave Dei supplicium prædixit & evenit, præsertim in supradicto cœnobio Montis-Risii, ubi sancti Senis derisores morte, quam ille prænunciavit, Deus punivit. In Conventu Scarlini occultam mortem & sepulturam duorum adolescentum, miro modo præmonstravit. Fratrem Benedictum Senensem ab oratione & Fratrum consortio recedentem, alio in longinquo loco constitutus vidit, & moneri curavit. Polydorum Patritium Romanum e sæculo ad se confugientem, etsi alias rei litterariæ peritissimum, & utriusque Juris Doctorem, hortatus est, ut in statu Laicorum, seu humilitate Conversorum Domino famularetur, aperte prædicens ita facilius salvatum iri, difficilius in Presbyteratu. Ita rei probavit eventus, vitam enim sanctissimam in illo humili statu peregit. Contrario vero consilio fratrem Hieronymum de Stupha, Laicum, omnis litteraturæ ignarum, prædixit suis concionibus magnum animarum lucrum per universam Italiam facturum, curavitque ad Clericatum transferri, studiis applicari, & ad Sacerdotium evehi; factusque est vere Evangelicus prædicator, qui postquam Italiæ provin-

Suis derisoribus prædixit supplicium.

Multa prænunciat.

vincias sua doctrina illustravit, in insulis Cypria & Cretensi multam messem collegit.

XXXII. Multiplicem hominis virtutem variis tentationibus & afflictionibus Deus voluit probatam. Diximus ab Eugenio Pontifice missum beatum Albertum Sartianensem instruendis, & ad Concilium generale convocandis Indis, vastisque Æthiopiæ nationibus. Duxerat inter alios socios, Thomam hunc Florentinum, sed cum ultra ad Indiarum Æthiopiæque regna proficisci non liceret, misit Thomam aliosque socios tres, qui Pontificis ferrent litteras, eisque viarum anfractibus Sarracenos eluderent, ut tamdem pervenirent. In mari a Turcis capti, male habiti sunt, & in triremes conjecti; ubi, cum in quibusdam congressibus & pirateriis contra Christianos remigare nollent, dire cædebantur. Redempti a mercatoribus Florentinis, iter prosequebantur versus Taurisium & Georgiam, sed in quadam Civitate detenti a Turcis, & minutim interrogati de suscepti itineris causa, carceribus mancipantur. Squallore & inedia diu afflicti, iterum a Christianis mercatoribus, pretio soluto liberantur.

An. 1439. n. 14.

Missus ad Æthiopes capitur a Turcis semel.

Secundo.

XXXIII. Tertio capti prope Æthiopiam, varie blanditiis, muneribus, puellarum conjugio & divitiis multis tentantur, ut a fide recedant; sed cum omnia constanter respuunt, & Mahumetanas acriter condemnant spurcitias, multis cæsi verberibus, in veteri & dissipata recluduntur cisterna, ubi mensibus tribus latuerunt, diesque viginti absque cibo & potu miserrime transegerunt. Tot ærumnis obiit, plurimis magnarum virtutum & pietatis præmissis indiciis, ex duobus, qui erant, Sacerdotibus unus, atque ad majorem reliquorum cruciatum relictum est per dies multos cadaver insepultum. Qualis ille horror, quam tetricus fœtor inter sua excrementa jacere, coram & in medio marcidum cadaver habere, in tenebris squallere, nuda humo cubare, pugillum farinæ aut similæ, aqua subactæ, neque ad satietatem manducare! Malis tamen obdurati & constantiores effecti, spiritu hilares se invicem hortabantur ad mala quæque prius toleranda, quam fidem labefactandam: quod ubi longo probarunt experimento tortores, tanta patientia victi, e cisterna extractos posuerunt in publica custodia.

Et tertio.

Misere, sed constanter habet in carcere.

XXXIV. Thomæ facultatem fecerunt per urbem discurrendi, & sociis providendi, ea tamen adjecta conditione, ut sub vesperam rediret in carcerem. Mira caritate magnoque labore per varias artes, sibi commendatisque sociis victum providebat. Humeros sarcinis supponebat, arva colebat, greges pascebat, armenta ducebat, & servilia quæque opera inter Sarracenorum injurias & puerorum ludibria, absque delectu subibat, ut Christi Confessores, fidei probatissimos testes sustentaret. Semel crudelissime a Sarracenorum insolenti turba cæsus, in terram collisus, in cœno revolutus; elevatis fimbriis turpiter elusus, flagris cæsus & in capite vulneratus, lætus rediit ad socios, dicens: *thesaurum nactus, ad vos dives regredior; plus ego vobis hodie lucrifeci: permisit Deus, ut sui nominis hostes in me sævirent: certamen dedit forte, sed ut vincerem; clypeo enim me munivit Christianæ patientiæ. Ecce belli vestigia, ecce prælantis indicia.* Ostensis vulneribus rogavit, ut Deo laudes pro receptis beneficiis concinerent, & si ita expediret, ut malum deliniret. Obsequuti socii, gratias reddiderunt, oraverunt, salutem suo impetrarunt procuratori, nullo relicto signo cicatricum. Neque his saturatus opprobriis, cum Sarraceni in suum fanum proficiscerentur, præ foribus stabat, commendabatque Christianorum fidem, & Mahumetanorum condemnabat perfidiam, pro qua tuenda veritate, dicebat se mortem libenter subiturum; additisque signis, & inclinata cervice, caput devovebat in

Gaudet multis opprobriis.

Sapien. 10. 12.

Magno fertur desiderio Martyrii.

tantæ rei testimonium. Non id impune dicebat, aliquando calcibus & pugnis contusus, aliquando flagris correptus, frequenter tamquam insanus contemptus.

XXXV. Anno integro in his ærumnis & Martyrii spe transacto, occurrit die quadam Europæus mercator apostata, dixitque actum in consilio de ipso & sociis, decretumque, ut capitibus plecterentur. Ad hæc ille gaudens & exultans, ad suos festinavit bonum nuncium laturus; & illi vicissim lætabundi sibi invicem gratulabantur, decantatisque gratiarum actionibus, sacra confessione & piis exercitiis ad recipiendum insigne hoc Martyrii donum se præpararunt. Sed ille, a quo bona cuncta procedunt, sine quo nihil est validum, nihil sanctum, de suis servis aliter disposuit, misso sub illud ipsum tempus, qui e manibus Turcarum liberaret. Ut enim constitit beato Alberto Sartianensi de illorum captivitate, misit per alias vias alios item socios, qui litterarum Pontificis exemplar ferrent ad Æthiopes & Indos. Horum ministerio tandem nationes illas duxit ad Concilium Florentinum, egitque instanter cum Eugenio Pontifice pro mittendo pretio redemptionis. Fragmentum hic porrigo epistolæ ad eumdem Pontificem pro hoc negotio tunc exaratæ: *Postremo loco clementiam tuæ Sanctitatis exoro, ut Fratres illos ex nostro Ordine, a tua Sanctitate ad grandia fidei negotia missos, sed certa Teucrorum captivitate interceptos, & interceptione ipsa captivos, Beatitudo tua non existimet relinquendos. Venit autem mihi in mentem, Petrum illum, qui pridem profecturus erat in Græciam, pro illorum salute, qui jamdiu ad fidem nostram suspirant, plusquam dici a me possit, futurum idoneum ad Fratres prædictos e manibus Teacrorum eripiendos, cum & linguam illorum infidelium probe calleat, & in eisdem provinciis pariter habeat parentes captivos. Tantum illi adsit idonea facultas pecuniarum: quas nec multas oportere esse existimo, cum magis ingenio & astu quodam divinæ providentiæ, quam magno ære captivos illos arbitrer liberandos. Dominus te tueatur Omnipotens, Beatissime Pater. Ex Venetiis* XXIV. *Octobris* MCCCCXLIII. Deinde aliis litteris significavit superesse comitiis Patavinis quingentos aureos, eosque mitti posse pro illorum Fratrum redemptione. Annuit Eugenius, adjecta majori summa, quam Albertus transmisit ad mercatorem illum Cyprium, de quo supra dictum est, Joannem de Martinis, & hic per Presbyterum Joannem de Marostica curavit in illum transferri locum, quo Fratres detinebantur captivi: solutis quadringentis aureis, incolumes ipse duxit in Italiam, dolentes tamen quod non sint inventi digni pro Christo Martyrium pati.

Hoc anno n.23.

E captivitate regressus redit in provinciam Pennensem.

XXXVI. Romam pervenientes, fuerunt benignissime a Pontifice recepti, acceptisque variis indulgentiis & Apostolica benedictione, Thomas rediit in provinciam Pennensem, ubi ferme reliquam vitæ partem transegit, in Montis-Plani devoto cœnobio. In illo sacello sacrorum stigmatum, ab eo, uti diximus, ædificato, Eremiticam agebat vitam, & rigorosum Quadragesimale, hoc anno, uti narravimus, in pane & aqua absinthii peregit jejunium, concurrente undique populo ad famam sanctitatis & miraculorum, quæ patrabat. Accessit etiam ex Fratrum tironibus unus, de rebus spiritualibus locuturus; eoque finito colloquio, cœpit columbina simplicitate novitius interrogare, quæ & quanta passus sit in illo itinere Æthiopiæ? Narravit ille multa; & dum cuncta in memoriam revocaret, cogitaretque quanto suo dolore inter tot oblatas occasiones, Martyrii corona deciderit, & quam præ manibus se habere putabat, omnino evanuerit, novo exardescens desiderio pro Christo patiendi, cœpit vultu ignire & vehementer clamare: deinde ex tu-

Etiam in senectute desiderio fervet Martyrii.

tuguriolo prosiliens & per montem descendens, ex declivii medio versus Fratrum Cœnobium per aera volavit, movens tamen pedes & baculum arundineum, quo senilia membra regebat, tamquam si progressivo motu super terram ambularet, consolidante Domino aerem sub pedibus ejus, qui Petro virtutem dedit super vortices marinos gradiendi. Viderunt Fratres, qui præ foribus templi stabant, per aera volantem, occurentesque in terra positum interrogarunt, quo tam velociter properaret? Quibus ille: *Ortonam, ut conscensa nave ad infidelium pergam regiones, pro amore meo moriturus*. At illi: *An non scis, cariſſime pater, ad eas partes nulli transfretare licere abſque ſummi Pontificis licentia? Ita ne?* inquit, *sed & ego Romam pergam, ſi Superioribus placuerit, hanc gratiam impetraturus*. Obtentis Guardiani facultate & socio, protinus abiit, toto itinere de Martyrum gloria & felicitate semper sermones immiscens.

XXXVII. Tamdem prope terminos regni Neapolitani, gravi correptus infirmitate, deductus est ad cœnobium Fontis Columbæ; ubi, ingravescente morbo, a viris nobilibus Reatinis, qui visum venerant, commode ductus est in Urbem ad Conventum sancti Francisci, opportunius medicos & reliqua necessaria habiturus. Superavit tamen mala ægritudinis affectio medicinæ virtutem, completisque in eo cunctis Christiani & religiosi hominis officiis, sanctissime obdormivit in Domino. Observantiæ regularis professores corpus repetierunt, ad suum Cœnobium deferendum, sed negarunt Patres Conventuales, neque Cives permiserunt se hoc insigni thesauro privari. Dies multos insepultus patuit civium & vicinorum populorum pietati, turmatim confluentibus undique viris & mulieribus ad sacri corporis venerationem. Honorifico donatus sepulcro, magnis clarebat miraculis; iisque adeo frequentibus, ut sancti Bernardini, cujus recens erat memoria, & gloria miraculorum illustris, nomen & devotio aliquantulum imminueretur, & retardari videretur canonizatio; præsertim cum non defuerit, qui Pontifici suggereret, maturius in hac re agendum esse, nec facile concedendum esse Bernardino, quod huic æque videbatur deberi, nisi ad utriusque apotheosim se vellet accingere. Hæc audiens beatus Joannes Capistranensis, qui indefesse laborabat pro Bernardino, ad Thomæ abiit sepulcrum, præcepitque ne ulla deinceps patraret miracula, donec Bernardinus hac gloria præiret. Res mira! cessavit ab omni opere miraculoso per annos quatuor, donec Bernardini peracta est canonizatio. Deinde, imperante Ministro provinciæ Romanæ, cœpit reflorere mirandis operibus, magna Reatinorum exultatione, qui primum ab eo perpetratum miraculum campanarum tinnitu, variisque lætitiæ indiciis solemniter celebrarunt, & quotannis commemorant. Illud fuit: Antonius pistor ligna cædens, digitos tres dextri pedis abscidit. Collectos propria manu ad viri Dei sepulcrum duxit, pedi adjunxit, rogavitque beatum Thomam, ut juberet adhærere. Protinus digiti duo sanati sunt, tertius in signum accepti vulneris aliquanto læsus remansit.

Ægrotus ducitur Reatim.

Pie moritur.

Multa patrat miracula.

Pie prohibet Capistranus.

XXXVIII. Reliqua ejus miracula mira perierunt incuria. Non contemnendum illud; quod, fluvio excrescente, urbem inundante, & arcam, in qua jacebat corpus, vetustam per dies aliquot obruente, corpus ipsum integrum, siccum & illæsum absque ulla offensione aquarum inventum sit. Hinc permoti quidam nobiles ac pii cives, egregium ei posuerunt sacellum, & in sacelli medio marmoreum sepulcrum, instar altaris, e terra elevatum, crate ferrea munitum, ubi magna in hunc diem colitur veneratione. An. MDXIV. egerunt communi consilio Reatini de promovenda ejus canonizatione, injuncta cura & legatione illustri viro Francisco Eusebii; cujus nepos, frater Joan-

Magna habetur veneratione.

Vitæ scriptores. Joannes Baptista Eusebii, Ordinis Minorum Regularis observantiæ, Viri sancti vitam compilavit. Eamdem scripserunt Marianus Florentinus, Marcus Ulyssiponensis, Petrus Rodulphus, & Petrus Marinus Morellus Leonissanus, qui in principio vitæ a se compositæ, ita præfixit.

Volvere quisquis amat sancta & pia facta virorum,
Hoc oculis, animo, mente revolvat opus.
Mirifica est vita, & totum memoranda per orbem:
Linaris divi continet acta Thomæ.

Ejus discipuli. XXXIX. Discipulos habuit Vir sanctissimus præ reliquis illustres, beatum Antonium a Stronconio, Polydorum, quem dixi, Romanum, Lanceslaum Hungarum Regio sanguine natum, Joannem Riccium, bis Vicarium provinciæ Etruscæ, Clementem de Capponibus, Dominicum de Campis, Gasparem, Angelum, Illuminatum, Matthæum Florentinos; Silvestrum a Radicondolo insignem in universa Italia prædicatorem; Marianum Clusinum etiam egregium concionatorem; Antonium de sancta Regina, Philippum, Benedictum, Marcum Mascainum Senenses; Michaelem de Massa, Leonem de Petra de Bagno-Corsus, Michaelem Volaterranum, Juniperum & Massæum de Terracina, Georgium de Herbalio Picenum, Petrum de civitate Pennæ, & Joannem Lombardum, viros utique probatæ virtutis & pietatis, præter alios multos minoris notæ sectatores.

Ejus Frater pius Tertii Ordinis. XL. Fratrem etiam habuit germanum Tertii Ordinis professorem, qui in paternis ædibus Florentiæ, in ingressu pontis Rubacontis, prope Ecclesiam sancti Georgii in platea, ut supra diximus, Morzana, vitam duxit sanctissimam. Diffusa ejus fama, multi ei adhæserunt, quos in prædicta domo piis imbuebat disciplinis. Multiplicato numero, dono accepit hospitale de Cippo, a fratre Nicolao de Uzano constructum curandis Fratribus infirmis Conventus Fesulani, qui dum Cœnobium obtinuerunt sancti Salvatoris, superfluum hoc xenodochium neglexerunt. Aliud etiam domicilium acquisierunt hi Tertiarii Eremitæ in monte Fesulano, vulgo nuncupatum *la Doccia*, de quo jam egimus; (Tom. 9. an. 1414. n. 12.) eoque post aliquot annos relicto, aliud posuerunt prope muros Florentinos, sub invocatione sancti Archangeli Raphaelis, a quibus transivit postea ad Amadeos Fratres. Gesta hujus Viri perierunt & nomen; neque alio audiebat in populo, quam *fratris Peccatoris*, quo propter humilitatem ipse delegit appellari.

Tom. 9. an. 1406. n. 4. & seqq. Surius 6. Martii. Marian. lib. 5. cap. 14. Marc. 3. p. l. 3. c. 19. B. Coletæ fervor in senectute. XLI. Hoc anno beata Coleta, cujus gesta alias narravimus, in Bethlehem sui Instituti Monasterio Gandavensi migravit ad Dominum. Illa, cum sexagesimum sextum ætatis complesset annum, ut perfectissimæ perseverantiæ coronam posset adipisci, tametsi corpore valde debilis & exhausta, tum propter senium & incommodam valetudinem, tum propter graves dolores, quos tulerat & quotidie patiebatur ferme intolerabiles; attamen ita se parabat, tamquam jam ab integro vellet inchoare bene agendi studium, perinde ac si robusto esset corpore, nec quidquam unquam recte & præclare gessisset. Numquam itaque recusavit laborem, nec desiit se promptam offerre ad colligendas vires, quantumvis esset laboribus fracta & variis defessa pœnis, ut totam se impenderet, ubi id Dei amor & salus animarum poscere videretur. Sæpe numero ab aliquo profectura Monasterio ad exequenda opera pietatis, tam cernebatur imbecillis, ut vix sustinere se posset, nec breve spatium viva confectura putaretur: at nihilominus suscipiebat illa labores & dolores propter amorem Dei, ajebatque se paratam esse mori, prout Domino visum esset, sive in agris sive in pagis. Cumque ejus comites plerumque adeo lassarentur ob nimios labores, ut ægre respirare possent,

sent, illa sola permansit alacris, vivax, constans & infatigabilis, non aliter laborans, Christi causa, quam si esset plane recens & firma valetudine; nec quoad vixit, vineam Domini colere cessavit, graviterque & perseveranter multos exantlavit labores, donec ad optatum finem eumque clarissimum pervenit.

XLII. Cum autem vitæ suæ finem illa prædixit, dicens se biennio non supervicturam, quod etiam sic accidit. Tamdem tribus fere ante obitum suum septimanis expresse ait, se migraturam ad Dominum: & cum ad se accersivisset Sorores, hortabatur eas singulari animi affectione & studio, ut essent veræ & perfectæ Monastici Instituti cultrices, Deum timerent & amarent præ omnibus, Canonem sive regulam observarent, itemque declarationes illius, redderentque fideliter Domino quidquid ei vovissent. Cumque hæc & multa alia salutaria dixisset, subjunxit: *Non est, quod putetis me in decessu meo quidquam dicturam vobis; nihil tum ex me audietis.* Deinde dixit Confessario suo: *Pater, quidquid ego in reformando sancti Francisci Instituto feci, Dei nomine id feci: & licet magna sim ego peccatrix, & tota vitiis obnoxia, attamen si denuo mihi facienda essent ea, quæ feci, non video, quemadmodum ea aliter facerem, atque feci.* Inde mensis Februarii die XXVI. qui fuit Dominicus, mane confessione facta, sub sacrificio Corpus Christi summa devotione suscepit. Sequenti nocte venit ad eam singulari quadam benevolentia Dominus Jesus: post quam apparitionem illa instar infantis nihil jam curabat res mundanas, soli Deo vacans, ore vel mente illum deprecans. Post accidit ei insolita quædam debilitas, quæ Confessarium ejus timentem ne moreretur, eo permovit, ut extremam-unctionem ei adhiberet. Deinde legit apud illam passiones Christi, quibus absolutis advertit nondum adesse supremum vitæ tempus, itaque recessit ab ea. Altera die ad ejus venit oratorium, sacrificium pro more coram illa facturus, reperitque illam optime constitutam, perinde ac si esset incolumis. Mirabatur autem unde tam cito esset restituta, sciens absque speciali gratia Dei id fieri non potuisse. Tum vero sacrificium illa reverenter audivit, & Christi corpus cum multis lacrymis adoravit; idem faciens ejusdem reliquis diebus hebdomadæ.

Prædicit obitũ.

Suas discipulas hortatur ad charismata meliora.

Apparet ei Christus.

Parat se ad discessum.

XLIII. Est autem notatu dignum, post eam, quam diximus, apparitionem, quatuor accidisse sane memorabilia. Primum est, pœna quædam gravis & insolens, quæ usque ad supremum spiritum perduravit. Alterum, quod non nisi solis precibus deinceps voluit occupari. Tertium, quod singulis diebus Missam cum multa devotione & reverentia auscultavit. Quartum, quod licet ex oratorio non exiret, tamen perspicue novit omnia, quæ in Monasterio gererentur. Confessarius cum socio, nolens eam, se absente, spiritum reddere, venit ad Monasterium, quod illa, nemine indicante, illico cognovit. Ad vesperam sextæ feriæ comiter & consolatorie loquebatur ad Fratres, Sabbato post sacrificium, petita ab eis copia, & peractis precibus, celeriter abiit ad cubile, Crucis signo se consignans, aitque: *En extremum cubile*; deinde in illo se reposuit, vestita more suo, sibi ipsi imponens nigrum velamen, quod a Pontifice acceperat, dum primum professionem fecit. Mox clausit os & oculos, deinceps non aperiendos; licet interim omnia nosset, quæ foris agerentur. Pro quodam enim levamento attulerunt ei pulvinar, quod illa rejecit. Quadraginta octo horis sic mansit in lectulo, nihilque neque loquens, neque videns, neque ullum vel gestum vel signum, ulla corporis parte edens, sed summam præ se ferens honestatem & sanctitatem, nihil mutato colore in illo dolore, quo tunc cruciabatur.

Moritur sanctissime.

tur. Inde sexta Martii die, hora octava ante meridiem, cunctis Gandavensis Monasterii Sororibus præsentibus, itemque ejus Confessario & socio Fratre, clausit extremum vitæ tempus, anima sanctissima suaviter a corpore recedente, & recta ad Deum Creatorem suum proficiscente. Color autem, qui fuit in ea decedente, perduravit horis duodecim, inde subito corpus ejus mutatum est in pulchritudinem admirandam. Erat enim instar nivis candidissimum, venis colore cæruleo elegantissimo passim apparentibus: membra omnia formosissima visebantur, & quæ possent facile inflecti, odorem mirificum ex se diffundentia, ita ut plane in eis innocentiæ status & omnimoda puritas reluceret. Iis adeo permoti fuere plurimi, ut supra triginta hominum millia ad eam visendam confluxerint. Tertio ab obitu suo die, humatum est virgineum illud corpusculum, sed, ut ipsa jusserat, in summa paupertate & absque ullo operimento, sicuti Christus nudus in cruce pependit.

Angeli in ejus morte concinunt.

Quibusdam apparet Sororibus.

XLIV. Ea hora, qua migravit, in quibusdam Monasteriis, quæ illa speciali erat amore prosecuta propter majus sanctæ paupertatis studium, auditæ sunt voces longe suavissimæ cantantium Angelorum, e quibus una sic a nonnullis dicere audita est: *Venerabilis soror Coleta migravit ad Dominum*. In quodam Monasterio ejus, Soror quædam præ ceteris amabat Coletam. Huic illa moriens ante mediam noctem apparuit in regione longinqua moranti, in forma pulcherrima & splendidissima; sed ob nimiam claritatem faciem ejus videre non potuit. In alio Monasterio procul remoto, Soror quædam summopere cupiebat videre eam, multasque fundebat ad beatissimam Mariam preces, ut per eam posset compos fieri voti sui. Putabat enim, si vel una hora vidisset eam, id sibi semper profuturum. Ea igitur nocte postquam obiit Coleta, vidit speciosissimam quamdam & venerabilem Dominam, cujus pulchritudo nullis posset verbis explicari. Ejus facies prorsus luculenta fuit, instar cristalli Soli appositæ; porro ter per oratorium deambulabat, sequebaturque eam puer elegantissimus, facie æque lucida, semel atque iterum sic dicens: *Ecce soror Coleta, Ecce soror Coleta*. Tum vero Soror hæc videns & audiens, miro fuit perfusa gaudio, quod cerneret eam, cujus visendæ summo flagrasset desiderio: cumque vellet ceteras inclamare Sorores, non potuit vocem exprimere. Putabat autem velle eam visitare Monasterium: dictum enim erat ei adhuc novitiæ, quod etiam in spiritu visitaret Monasteria. Postquam vero ad dormitorii fores venit, illa evanuit. Eodem die, eo ipso tempore, quo Coleta decessit, Soror hæc sola ingressa est in oratorium, Domino preces oblatura: cumque se submisisset in genua, mox audivit voces altas & claras grandis multitudinis, quibus suaviores in hoc mundo percipi non possent; sublatisque in cœlum oculis, vidit faciem luculentam, quam nocte viderat, in medio tam dulciter canentium. Etsi autem nihil horum intelligeret, pie tamen credidit esse eam Coletæ lucidissimam animam, quam Angeli in cœlos deducerent. Aliis quoque duabus per visum ostensa est anima Coletæ, cum multa gloria & reverentia a Sanctis & Angelis frequentissimis duci in cœlum, multis eam sequentibus animabus, quas, ut altera ex iis vidit, illa suis meritis & precibus e Purgatorii pœnis liberarat, hactenus ibi detentas.

XLV. Multas Coleta animas suis precibus excitavit a morte peccati, multos corpore mortuos revocavit ad vitam. Utrumque divinæ virtutis est opus, sed præstantius illud quo revivisçunt animæ. Possent commemorari plurimi etiam non vulgares, quos Coleta reduxit suis intercessionibus a morte culpæ ad vitam gratiæ: sed jam de illis agemus, quos corpore mortuos

tuos excitavit. Filia cujusdam Visontiensis mortua ante Baptismum, allata fuit in templum a parentibus, quod sperarent eam vitæ restitutum iri. Sed cum cernerent vere mortuam, eam reportarunt illico absque Baptismo, & Coletæ precibus obnixe commendatam, quandoque ejus velo fidenter involuerunt, & in templum attulerunt. Et ecce revixit infantula, & salutari expiata lavacro, Coleta appellata est; & postea Coletæ matri oblata, vitam Monasticam professa est, vivebatque eo tempore, quo Juliacensis acta scribebat Coletæ, & appellabatur soror Coleta de Pruceto. Mortuos resuscitat.

XLVI. Eidem scriptori affirmabat Joannes Bursetι civis insignis Visontinus, se in juventute, meritis & precibus Coletæ, vitæ redditum, idque testabantur propinqui & amici. Infante quodam sine Baptismo defuncto, valde doluit Coleta, jussitque eum in prophano loco sepultum, e monumento extrahi & ad se apportari. Factum est ut voluit, & illa pro infantulo orante, anima rediit in corpus, & baptizatus dimidio anno supervixit. Frater Franciscus Clareti Minorita, annos amplius triginta fuit cum Coleta, multa ei & Monasteriis ejus humanitatis, benevolentiæ & caritatis officia ex animo præstans. Is in morbum incidit, & jam plane mortuus putabatur, & ille postea se mortuum fuisse affirmabat. Cum autem sic esset vita functus, visus sibi fuit duci ad tribunal Christi pro captanda gratia & misericordia; inde vero etiam duci ad beatissimam Dei matrem Mariam, tum ad Apostolos, ad Martyres, ad Confessores & Virgines. Omnium autem horum una sententia fuit, restituendum illum Coletæ, cujus precibus corpus ejus revixit & surrexit. Vivebat hic, dum vitam ederet Juliacensis.

XLVII. Permulti vero Coletæ precibus a mortis periculo sunt liberati. Ægrotabat periculose quidam Pater, nec id ignorabat Coleta, in alio Monasterio procul ab illo sejuncta. Ut autem ei in extremo illo periculo subvenire facilius posset, ad Monasterium se contulit, ubi ille decumbebat, cumque eo pervenisset, reperit eum jam animam agentem. Mox ad supremum Medicum ardentissimis precibus confugiens, ab illo obtinuit, ut primo die jam meliusculus esse inciperet, & paulo post adeo firmaretur viribus, ut cum Coleta ad Monasterium, unde illa venerat, incolumis profectus sit, ab ipsis mortis faucibus, ejus precibus ereptus. Monachus quidam, cujus opera Coleta utebatur, ex peste laboravit, ita ut vita ejus plane desperaretur etiam a duobus peritissimis medicis, qui certum etiam indicarunt tempus, intra quod necessario esset animam acturus. Coleta autem dicente, Deum esse natura superiorem, responderunt illi, verum id esse, sed nisi ille secus velit, fieri non posse, ut ultra tempus ab ipsis expressum, hujus lucis usura fruatur. Orante vero Coleta, ille brevi evasit incolumis, altero ex illis medicis moriente, diu altero ægrotante. Multi a morte liberati.

XLVIII. Comitissa Gebennensis aliquando iter habuit propter aquarum inundationem sane periculosum: & ipsa tum equo insidens, in profundam ingressa aquam, cum equo adeo ab oculis aliorum abrepta fuit, ut cum illo pariter submersa putaretur; sed Coleta pro illa Dominum deprecante, ad terram absque detrimento pervenit. Alios quoque duos, virum honestum & fœminam religiosam a tergo ejus equo insidentem, in quodam flumine jactatos misere, & jam pro submersis habitos, itidem suis precibus ad littus incolumes eduxit. Quidam Doctor Theologus ingressus aquam cum equo, venit ad foveam altissimam, unde quanto plus nitebatur se expedire, tanto mergebatur profundius. Videns ergo in summum vitæ discrimen se conjectum, nec ullum apparere modum evadendi, in Coletæ memoriam rediit, ejusque suffragia fidenter imploravit, & ecce repente se cum equo sentit lit-

tus

tus attigiſſe. Nobilis quidam Burgundus, Coletæ ex animo addictus, ab improviſo lapſus eſt cum equo in profundam foveam, omni ſpe ſalutis erepta. Deo igitur ſe commendans & precibus ac meritis Coletæ, itidem confeſtim ſe vidit ex aqua in terram tranſlatum.

XLIX. His aliud adjicimus, quod ea defuncta contigit. Marchio Princeps cum primis generoſus & potens, miſit Gandavum Sacerdotem quemdam Joannem Moulines, qui de crebro, ejus nomine, inviſerat Coletam viventem. Venit autem is Sacerdos ad aquam valde profundam, quam nemo ſine præſentis periculi metu tranſire auderet. Id neſciens, ingreſſus eſt aquam, ſperans ſe facile ad pontem perventurum; ſed raptus impetu inundantis aquæ, laxavit equo habenas, moxque una cum equo ſe ſenſit in ima demerſum. Ocyus igitur his fere verbis Coletam invocavit: *Cum ego nunc veniam ad te viſendam poſt deceſſum tuum, mater glorioſa, itane hic moriendum eſt mihi?* Dixit, & res ſtupenda conſecuta eſt. Mox enim ſub pedibus ſuis ſenſit colliculum extare, numquam illic antea repertum, qui ſufficeret ipſum & res ejus omnes ſervare a ſubmerſione. In illo ergo perſtitit, donec nauta quidam cum navi ad illum pervenit, qui conſtanter aſſeverabat numquam eo loco colliculum fuiſſe.

Varia ejus miracula.

L. Multas etiam liberavit parturientes, multos mente-captos ſanavit precibus ſuis; in quibus fuit Stephana quædam amens & furioſa: quæ cum a marito ad Coletam perducta eſſet, Coleta eam objurgavit, aitque ea cauſa tam diro correptam morbo, quod peccata ſua confeſſa non eſſet; accitoque Confeſſario ſuo Henrico a Balma, voluit ut ei confiteretur, ipſa interim ferventer orante pro illa; ſicque plene convaluit. Quidam puer nobilis ex levitate percuſſus eſt in oculo & adeo vulneratus, ut illo deinceps nihil viſurus putaretur. Adductus vero ad Coletam, cum ea crucis ſignum oculo ejus impreſſiſſet, ſanus abſceſſit. Coleta ipſa dolores oculorum innumeros perpeſſa eſt, & ſæpe in eis graviter læſa. Accidit aliquando, ut quodam veſpere tam male affectus eſſet alter ejus oculus, ut impoſſibile videretur poſſe eam quandoque illo uti. Doluit ea res non mediocriter Fratribus & Sororibus, & ecce mane alterius diei oculus ille ſanus & integer apparuit. Mulier quædam nobilis, valde addicta Coletæ & Monaſteriis, filium habuit morbo comitiali horrendum in modum laborantem. Fuit id matri ejus moleſtiſſimum, neſcienti quid remedii adhiberet. Forte tum illac tranſibant Franciſcani quidam, ituri ad Coletam. Per eos igitur commendavit filium ſuum ſanctiſſimis Coletæ precibus, & confeſtim ſenſit miram animi conſolationem, ſpemque ſanandi propediem filii ſui: nec diu pueri ſalus dilata eſt. Vir quidam nobiliſſimus & vita integer & honeſtus, eodem morbo miſere vexabatur annis decem, nec ullum poterat inveniri remedium. Commendatus eſt tamdem precibus Coletæ, & pro illo ea orante, numquam deinceps ullam ſenſit ejus morbi infeſtationem. Soror quædam vel Monialis incidit in tantam amentiam, ut vinculis colligatam diligenter oportuerit cuſtodire. Quod cum non mediocriter affligeret reliquas Sorores, rogarunt Coletam, ut pro illa Dominum deprecaretur. Proxima nocte apparuit Coleta illi Sorori, obtulitque ei pomum exiguum, ſed valde elegans, perſuaſitque ut comederet illud. Comedit illa, & guſtu mirabili refecta, quam primum ſanata eſt. Altera die quæſivit ex illis, quæ eam cuſtodiebant, num Coleta ad Monaſterium illud veniſſet. Illis reſpondentibus eam Viſontii morari, ait ſibi ab ea exhibitum pomum pulcherrimum, cujus guſtu mox curata eſſet.

LI. Duxit aliqando Coleta Sorores quaſdam in Monaſterium recens ædi-

ædificatum. Venerunt autem ei ex devotione obviam Moniales quædam alterius Instituti. In iis una fuit excellens, sed leprosa, quæ propter faciem morbo fœdissimo exesam, non audebat ad Coletam propius accedere, & eam cum ceteris osculari. Sentiens id Coleta, humanissime pertraxit eam ad se, eique osculum impressit, & illa confestim sanitati restituta est. Soror quædam Monasterii Coletani, in quo tum Coleta degebat, a planta pedis usque ad verticem capitis inflata erat & olebat pessime, nec quidquam videre poterat. Ejus vicem dolens Coleta, cœpit eam crebro visitare. Etsi autem nihil illa videret, sensit tamen Coletam ingredi propter odorem suavissimum, quo totum valetudinarium, ea veniente complebatur, alioqui illius fœtoribus abundans. Ea autem odoris suavitate, incredibilem percepit consolationem misera illa, & brevi integerrime curata est. Frater Petrus Golerii in Monasterio Visontiensi, tam graviter ex apostemate, guttur opprimente, decumbebat, ut postridie mane omnino moriturus putaretur. Supervenit autem frater Petrus de Osiaco Visitator, qui apud se habebat capillos Coletæ, quos una cum regula sanctissimi Patris Francisci imposuit illi sic cum morte colluctanti, signum sanctæ Crucis cum eis exprimens, & statim apostema crepuit, & ille sanus evasit.

LII. Soror quædam Coletana laborabat non mediocriter adversa valetudine. Eam Coleta, aliis Sororibus inde evocatis, in valetudinario clam invisit, aitque illi: *Nihil hæsites, sed spera in Domino; ego enim nolo ut jam moriaris*; rursusque clam recessit, & illa repente se sensit morbo liberatam. Aliæ duæ Sorores ita ægrotabant, ut nullum eis posset reperiri remedium. Nihil prorsus edebant, & pro debilitate se sustinere non poterant. Advenit eo Coleta, accepit panis fragmentum, mandebat illud dentibus suis, & inde ingerebat ori utriusque. Quod cum illæ deglutiissent, illico sanatæ sunt. Alia Soror morbo contagioso vexabatur in gena, nec quidquam sumere poterat alimenti, nec ullo modo ei subveniri posse videbatur. Visitabat tum illud Monasterium Coleta; & cum ex poculo quodam biberet, illud hæc Soror admovit genæ suæ, & e vestigio morbus abscessit. Alia quædam e familia Coletæ Soror, tantis cruciabatur capitis & cujusdam morbi doloribus, ut quasi furibunda videretur: cumque nulla ratione mederi sibi posset, fidenti devotione imposuit capiti suo sudarium Coletæ, lacrymis ejus madidum, & actutum dolor evanuit. Item alia ex ejus Sororibus quidquid percipiebat alimenti, rursus sanguinis specie per os rejiciebat, ac si alii meatus corporis obstructi essent. Id Coleta ubi rescivit, ejus miserta ait ad illam: *Quid est hoc, quod tu facis? Ego vero nolo, ut deinceps sic facias*. Eadem hora sic illa restituta est, ut nullum ægritudinis illius vestigium remaneret.

LIII. Quidam vir nobilis quartana febre totum annum laboravit. Cum autem Coleta veniret ad pagum, ubi ille degebat, sui Instituti illic Monasterium fundatura, ille, honoris & devotionis causa, ei processit obviam, moxque sensit febre se omnino absolutum. Cum aliquando Coleta, gravissimo compellente morbo, se lavari permisisset, aqua ejus loturæ clam servata fuit, quæ postea a multis diversis morbis laborantibus hausta, integram eis attulit sospitatem. In quodam Monasterio Coletæ fuit fœmina quædam ejus Monasterii administra & familiaris, extrinsecus honesta morum specie, quæ tanta vi morbi correpta fuit, ut exanimis putaretur: sed interim pejor erat animæ quam corporis conditio. Latebant enim in conscientia ejus enormia quædam peccata, quæ numquam voluit confiteri. At ea perspicue norat Coleta, & dolebat propterea vehementissime, Dominumque sine intermissione deprecabatur, donec & anima & corpore revisceret. Postea vero

ro omnem vitam suam religiose & pie transegit, fugiens omne malum & bona quæque studiose consectans.

LIV. Inter Fratres Coletæ familiares, insignis quidam Pater fuit, Petrus de Osiaco, Visitator Monasteriorum Coletanorum. Is ad sexdecim menses magno dolore capitis adeo afflictus fuit, ut cibum capere non posset, absque cruciatu horrendo & ineffabili, sæpiusque a mensa surgens, ambularet in horto misere clamitans & ejulans, nec posset respondere, si quis ei loqui vellet. Cruciatus autem ille noctibus duplo major erat quam alias, cogebaturque surgere e lecto, & per domum, per virgulta, aliaque cursitare loca, licet id nihil ei conferret. Interim tamen ferebat omnia patienter; & ardenti animo Dei opem implorabat, & beatissimam Christi Matrem rogabat, ut per Coletæ merita aliquod levamentum obtineret. Cum autem nocte quadam esset in Monasterio Visontiensi, vidit in visione se esse in sacello Oratorii Gandavensis, ibique vocari se blanditer a Coleta, ea voce, forma & habitu, qua solebat esse cum viveret, sed ita tamen, ut jam luculenta, & cum primis speciosa & jucunda videretur, ipsumque consolaretur peramanter & humaniter. Unde ipse expergefactus, comperit se plane sospitem, sanum & jucundum, nec ullum dolorem postea expertus est.

LV. Una ex Sororibus specie quadam leviori apoplexiæ correpta in die Pentecostes, beatam Coletam oravit, ut sanitatem totius corporis usu destitutæ impetraret; & statim, cunctis admirantibus, convaluit. In civitate Trojæ in Gallia vir nobilis, qui beatam Virginem hospitio solebat accipere, eidem commendavit filium puerulum, morbo regio laborantem, ruptoque brachio dolentem, & repente utroque malo liberatus est. Paulo post ejusdem domus, Coletæ patrocinio, incendium evasit. Quædam ex Sororibus illius meritis ab ardentissima febre, alia a vehementi cordis passione, a totius corporis dolore & molesto apostemate sanata est. Dæmonem fugavit, qui Sorori alteri per annos quatuor multam inferebat molestiam, & somni tentationem inter preces matutinas, nec non aliquando in specie canis rabidi ignem evomentis apparuit. Ab altera, Coletæ invocato nomine, recesserunt dæmones multi ululantes, & ingentem incutientes timorem. Et in Comitatu Callarii quidam vir nobilis gravi oppressus morbo, animam acturus, implorato a circumstantibus Coletæ auxilio, mirabiliter pristinæ restitutus est sanitati. Alia multa hujusmodi miracula per suæ ancillæ merita operatus est Dominus, per quæ & illius sanctitatem probatam voluit, & suam agnosci potentiam.

LVI. Præclarissima fuit hæc sanctissima Virgo, operibus & virtute illustris, præsertim in Gallia, Germania & Belgio. Comites de Armeniacq omnem suam præstiterunt opem viventi, & post mortem in se susceperunt tutelam Monasteriorum, vel ab ea conditorum, vel ad normam regularem restitutorum, ut ex multis, quæ dabimus, monumentis Pontificiis constabit. Voluerunt ipsam, & quæ regebat Monasteria suo subdere regimini Vicarii Generales Observantum, at illa Ministri Generalis se noluit subtrahere imperio, vel quod ita exactius se putaret divi Francisci mandata observare; vel quod ita facilius se putaret inchoatam prosequi posse reformationem.

Ejus vitæ scriptores.

LVII. Ejus vitam scripsit Latine Stephanus Juliacus, Ordinis Minorum, Theologus Parisiensis, auctor coævus, quam, mutato stylo, Laurentius Surius in compendium redegit; Hispanice, Marcus Ulyssiponensis; Gallice, Petrus de Annalibus, ejus & Ordinis Coletanarum Confessarius; Flandrice, Oliverius de Langhe Prior ad sanctum Bavonem; Carmine eam

ce-

celebravit & gesta narravit Eligius Eucharius, cum vitis aliquorum Sanctorum Gandavensium. Excusus est liber Parisiis anno MDXI. De ea brevius agunt Marianus Florentinus, Franciscus Gonzaga, Petrus Rodulphus, Joannes Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii, Aubertus Myræus in Fastis, Antonius Sanderus in Hagiologio Flandriæ, & in historia Gandavensi.

LVIII. Ejus reformatio longe lateque propagata est, non solum per Galliam, Germaniam & Belgium, verum etiam in Hispania; ubi duodecim ejus discipulæ Monasterium condiderunt Gandiæ in regno Valentino, & ex his binæ duo alia in Lusitania, Ulyssiponense Matris Dei, & Setubalense alterum, à *Jesu* nomine nuncupatum, & aliæ alibi plura fundarunt. Per Galliam & Belgium hæc reformata sunt: Bisuntinum ac Poligniacense, in Burgundia Hispanica; Gandense ac Brugense, in Flandria; Atrebatense & Hesdinense, in Artesia; Cameracense, in provincia ejusdem nominis; Ambianense & Peronense, in Picardia; Rhotomagense, in Normannia; Mussipontanum, in Lotharingia; Nannetense, in Britannia minore; Diense, Dauronense & Surrense in Delphinatu; Chamberiense & Anessiacense in Sabaudia. Ejus reformatio late propagata.

LIX. Multa ait Molanus se vidisse Gandavi de ejus vita, miraculis & instituto publica & authentica Prælatorum instrumenta, qualia nusquam in Belgio de quoquam Sancto extare putat; narratque in memoriam hujus virginis VI. die Martii, qua decessit, abstineri ab opere mechanico, & ejus nomen legi in Litaniis. De illius canonizatione actum est sub Alexandro VI. & Julio II. sed propter bellorum tumultus & temporum calamitates, nihil potuit tunc concludi. Gericus Minorita, celebris Theologus & Ecclesiastes, dum Belgica quædam sui Ordinis negotia Romæ obiret, a Pio V. expetiit, ut omnibus Coletanis liceret ejus festum celebrare. Cui Pius, optimus Pontifex respondit: *Habeam aliqua eorum, quæ dicis documenta, & libenter tuo, Virginumque sacrarum desiderio hac in parte satisfaciam.* Itaque documenta multa collecta sunt, & a Cornelio Jansenio Episcopo Gandavensi, suo sigillo & secretarii manu consignata, & Romam transmissa; at non nisi post mortem Pii pervenerunt. Tamdem Clemens VIII. indulsit, ut Gandavi a suis officio Ecclesiastico coleretur, quod ad alia ejusdem Instituti Cœnobia Belgica Paulus V. anno MDCX. extendit. Utrumque diploma hic exhibemus. Corpus virgineum ex cœmeterio, ubi se jussit sine exequiarum apparatu sepeliri, ad digniorem locum elevatum est intra clausuram anno MCCCCXCII. & deinde anno MDXXXVI. peculiari sacello donatum per Nicolaum Episcopum Sareptanum, ejus nomini dicato. Exhibentur memoriam ejus visitantibus chlamys, vestis & cingulum, quibus uti solebat. Ex aqua denique beatæ Coletæ febricitantes sæpe consolationem accipiunt. Quanta in veneratione habeatur.

CLEMENS PAPA VIII.

Dilectis in Christo filiabus, Abbatissæ & Monialibus Monasterii sanctæ Claræ Gandaven.

LX. *Dilectæ in Christo filiæ, salutem & Apostolicam benedictionem. Piis ac devotis supplicationibus, vestro nomine humiliter nobis porrectis, inclinati, vestræque spirituali consolationi ac devotioni, quam erga beatam Coletam olim vestri Ordinis Monialem, cujus corpus in Ecclesia* Ex reg. Ordinis. Ut liceat Sororibus Gandaven. recitare officium de B. Coleta.

vestri Monasterii requiescit, ac multis miraculis, quæ Omnipotens Deus, ad ejusdem beatæ Coletæ intercessionem, ut pie creditur, operari dignatur, sicut ad nos fide dignorum virorum relatione perlatum est, clarere dignoscitur, genere comprobatur, benigne prospicere volentes; ex voto venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium super sacris ritibus & cæremoniis deputatorum, vobis, ut officium in honorem ejusdem beatæ Coletæ ex communi unius Virginis, anniversario die ejus obitus, singulis annis recitare, & eodem die Missam in vestra Ecclesia in illius honorem, pariter de communi unius Virginis celebrari facere libere & licite valeatis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam concedimus & indulgemus; vosque officium hujusmodi dicto die recitando, obligationi recitandi officii divini satisfacturas esse declaramus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die XXVII. *Novembris* MDCIV. *Pontificatus nostri anno* XIII.

PAULUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ibidem.

Extenditur indultum ad reliqua Monasteria Belgii.

LXI. *Alias fel. record. Clemens Papa VIII. prædecessor noster supplicationibus dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Monialium Monasterii sanctæ Claræ, Ordinis ejusdem Sanctæ, Gandaven. inclinatus, de consilio venerabilium Fratrum nostrorum, tunc suorum, S. R. E. Cardinalium super sacris ritibus & cæremoniis tunc deputatorum, ipsis Abbatissæ & Monialibus, ut officium in honorem beatæ Coletæ de communi unius Virginis, anniversario die ejus obitus, singulis annis recitari, & eodem die Missam in earum Ecclesia in illius honorem, pariter de communi unius Virginis celebrari facere, libere & licite valerent, auctoritate Apostolica, licentiam concessit & indulsit; ipsasque Abbatissam & Moniales officium hujusmodi dicto die recitando, obligationi recitandi divini officii satisfacturas esse declaravit, & alias, prout in ipsius Clementis prædecessoris desuper in simili forma Brevis, sub Datum die* XXVII. *Novembris* MDCIV. *Pontificatus sui anno* XIII. *expeditis litteris plenius continetur. Cum autem, sicut nobis nuper expositum fuit nomine dilectarum etiam in Christo filiarum, universarum Monasteriorum Monialium reformatarum, Ordinis sancti Francisci, in omnibus provinciis Belgii existentium, ipsæ quoque pro spirituali earum consolatione ac devotione, quam erga eamdem beatam Coletam ferunt, officium prædictum recitandi licentiam & facultatem sibi concedi plurimum cupiant; Nobis propterea earumdem Monasteriorum Moniales humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur easdem Moniales specialibus favoribus & gratiis prosequi, earumque spirituali consolationi, quantum cum Deo possumus, benigne consulere volentes, ac Monialium prædictarum singulas a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a Jure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, necnon prædictarum Clementis prædecessoris litterarum tenorem præsentibus pro expresso habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium sacris Ritibus*

bus & ceremoniis præpositorum consilio, facultatem officium in honorem ejusdem beatæ Coletæ de communi unius Virginis, anniversario die ejus obitus, singulis annis, & in eadem die Missam in earum Ecclesia in illius honorem, pariter de communi unius Virginis celebrari faciendi, prædicti Monasterii Abbatissæ & Monialibus a dicto Clemente prædecessore ut præfertur, concessam, ad omnia Monasteria Monialium reformatarum Ordinis sancti Francisci, in omnibus provinciis Belgii, ubi sunt Monasteria ejusdem Ordinis sanctæ Claræ existentia, Apostolica auctoritate, tenore præsentium extendimus; necnon eorumdem Monasteriorum Monialibus, ut in posterum officium in honorem ejusdem beatæ Coletæ de communi unius Virginis, anniversaria die ejus obitus, singulis annis recitare, & eodem die Missam in earum Ecclesiis, in illius honorem, pariter de communi unius Virginis recitare libere & licite valeant, auctoritate & tenore præsentium, licentiam & facultatem concedimus & impertimur; necnon prædictorum Monasteriorum Moniales officium hujusmodi dicta die recitando, obligationi recitandi divini officii satisfacturas esse declaramus; non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Marcum sub Annulo Piscatoris, die 11. *Septembris* MDCX. *Pontificatus nostri anno* VI.

LXII. Decessit etiam hoc anno nobilissima heroina Baptista Mons-Feltria, Galeatii Malatestæ, Pisauri Principis, conthoralis. Ultra generis nobilitatem clarissima erat optimis moribus, Latinæ linguæ & humaniorum litterarum peritia. In hoc genere ita excelluit, ut coram Martino V. Pontifice & Sigismundo Imperatore, orationes habuerit disertissimas. Prudentia in agendo & eloquentia in dicendo fulsit admirabili: erga subditos clemens, erga pauperes misericors, erga omnes affabilis, omnium conciliavit benevolentiam. Eam digne commendat Jacobus Philippus Bergomensis in suo opere, quod ad Beatricem Aragoniam, Boemiæ Reginam, dedit de Claris fœminis Christianis. Cujus verba hic exscribimus.

Marian. citatus. Jacobil. de SS. Fulgin.
Moritur Baptista Mons-Feltria. Qualis illa fœmina.

LXIII. *Baptista, ejus nominis prima, natione Italica, Galeatii Malatesta, Pisauri, Flaminneæque urbis Principis, illustris uxor fuit; quæ & prædictæ Mariæ Puteolanæ* (de qua scilicet antea locutus erat) *temporibus cum esset eruditissima inter fœminas sui seculi, etiam singulari eloquentia plurimum insignis & clara effulsit. Hæc in primis, cum Guidonis, clarissimi Urbinatis Principis, ingenua esset filia, nulli sui ordinis extitit postponenda, & potissimum quidem eximia pulchritudine & morum omnium probitate: quorum dignitate celeberrima inter alias evasit. Cui plane non parvæ curæ aut studii religio Christiana erat, ineratque ei ingenium prope divinum. Ejus autem sermo cultus erat, & oratio admodum composita, sive vernacula lingua sive Romana loqui decerneret. Quæ cum eruditissima ab omnibus esset existimata, audientes eam prologui, in admirationem sui omnes facile convertebat. Nam & sua admirabili eruditione & doctrina, ea anteire viros dicebatur. Unde quam plurimæ ejus circumferebantur orationes, tum Latinæ tum etiam artificiosæ, quas & ad Imperatorem Sigismundum, & ad multos Cardinales eam habuisse cum ingenti gratia, ferebatur. Sed neque Philosophiæ omnino fuit ignara: quippe cujus multa extant argumenta, ad refellendos eos, quibus in Philosophia cum ea fuisset disputatio, aut in divinis cœlestibusque documentis. Unde pleraque edidit opuscula, utpote,* de conditione fragilitatis humanæ *librum unum*; de vera religione *librum unum. Plurimas, etiam ad diversos, disertas & doctas scripsit epistolas:*

Bergomen. cap. 152.

quæ

quæ cum elegantiam, tum puritatem ejus haud dubie declarant. Habuit & orationem ad Martinum V. P. M. in qua suum Pontificatum ab omnibus optatum, mirifice laudat, & illius Sacerdotii felicitatem ipsa sua oratione, exquisitissimis laudibus prosequitur. Cujus tantus fuit orationis ornatus, talesque sententiæ; ut ab ipso Pontifice Martino magnificentissime fuerit laudata & commendata. Multa præterea alia præclara mulier hæc scripsit monumenta, quæ & legentes & audientes plurimum delectare videntur. Existimata insuper fuit memorabilis justitiæ fœmina, sed & clementiæ & pietatis, & in omnes benefica & gratiosa; adeo ut & persæpe mutuis epistolis ac aliis scriptis, a doctissimis ejus temporis viris, & in primis a religiosissimo Presbytero Francisco Petrarcha, etiam plurimum salutaretur. Cujus extat volumen, in quo ad capessenda bonarum litterarum studia maxime illam adhortatur. Non est utique delectata hæc magnifica mulier Baptista sumptuosis ac pretiosis vestimentis, ut quæ diceret, non in his positam esse mulierum dignitatem aut decus ullum. Sed suum potissime studium omne in comparandis libris contulerat, & consuetudine mulierum sibi adsciscenda, quæ scilicet virtute præstarent, & omni morum honestate: in quo maxime positam omnis muliebris sexus veram gloriam esse putabat. Mariti autem principatum rectius ac prudentius administrabat, quam maritus ipse: quibus ex rebus factum est, ut in summo honore semper ab omnibus fuerit habita, & a cunctis tamquam communis omnium parens culta, & id tam ab alienis quam a suis subditis. Unicam in toto ævo edidit filiam, nomine Isabetham; quæ & pulchritudine & ingenio matrem ipsam æquabat: quæ postea Camerinati Principi nupta fuit. Post viri autem sui obitum, aliquot annos in viduitate vitam duxit cælibem. Demum sanctæ Claræ Religioni dicata, in cœtu sacrarum Virginum, quod reliquum fuit ætatis, Urbano in Monasterio egit; ubi per labores maximos, quibus religioni operam exactissime dedit, pro adipiscenda cælestium vita, cum summa omnium benevolentia & exemplo, ex hac vita demigravit. Multis memorabilibus documentis, & vitæ sanctitate, quæ ad recte beateque vivendum Christianis omnibus documentum certum esse potuerunt, claruit. Quibus ex rebus merito hæc Baptista inter claras mulieres hoc in loco a nobis venit computanda.

Ann. 1439. n. 39. Ann. 1444. n. 59.

LXIV. Eam diximus Monasterium fundasse Pisauri, sub titulo *Corporis Christi*, & beatæ Felici Medæ solemnes celebrasse exequias. Post aliquos annos a viri decessu, Fulgineum venit anno MCCCCXLV. & in Monasterio sanctæ Luciæ Monialibus nomen dedit, deinceps vocata Hieronyma. In summa humilitate & morum probitate omnibus cara, omnibus veneranda, secundo hoc Monachatus anno, relicto magno sui desiderio & virtutis opinione, religiosissime diem clausit extremum.

Fr. Laurent. Episcop Tricaricen. Tomo 10. anno 1435. n. 16.

Frat. Cornelius Clonferten.

Fr. Antonius Mileviтan.

Fr. Joannes Castren.

Fr. Anton. Doren.

LXV. Hæ occurrunt hujus anni Episcopatuum provisiones; frater Laurentius a Neapoli transfertur ab Ecclesia Puteolana, ad quam alias assumptum diximus, ad Tricaricen. in regno Neapolitano, sub Archiep. Materano, per obitum Sabæ, III. Kal. Aprilis. Clonferten. instituitur Episcopus in Hibernia, sub Archiep. Tuamen. frater Cornelius Omulalay, per obitum Thomæ de Burgo: *Divina &c.* XI. Kal. Junii. In actis Consistorialibus habetur, ad hanc Ecclesiam electum fuisse fratrem Joannem With, olim Hiberniæ Ministrum, sed resignasse. Milevitanus sub Archiepisc. Panormitano, Antonius de Alagona, per obitum Jacobi, XI. Kal. Julii. Castren. in Sardinia, sub Archiep. Turritano, frater Joannes Gasto, alias Leuzol, per obitum Francisci: *Apostolatus officium*, V. Non. Julii. Doren. in provincia Hierosolymitana, frater Antonius, per obitum Petri, ejusdem Insti-

ſtituti, pridie Idus Julii. Glandaten. in Gallia, ſub Archiep. Ebredunen. frater Marinus, per obitum Petri, v. Kal. Auguſti. Demetrien. in provincia Laricen. frater Joannes de Porriaco, ſacræ Theologiæ profeſſor, per obitum Guillelmi: *Apoſtolatus officium*, Kal. Septembris. Solſitan. in Sardinia, ſub Archiep. Turritano, frater Garſias, derogando hac vice unioni factæ ejuſdem Eccleſiæ cum Dolienſi, x. Kal. Octobris. Almarien. titularis in regno Granaten. in Hiſpania, frater Alphonſus Pernas, ſacræ paginæ profeſſor, per obitum Fernandi: *Apoſtolatus officium*, xvii. Kal. Novembris. Buduen. in provincia Raguſina, frater Jacobus de Breberio, per translationem Joannis ad Curculen. & Stagnen. *Apoſtolatus officium*, eodem die.

Frater Marinus Glandaten. Fr. Joannes Demetrien. Fr. Garſias Solſitan. Fr. Alphonſ. Almarien. Fr. Jacobus Buduen.

LXVI. In Italia valde multiplicata ſunt hoc anno Religionis domicilia: fratri Chriſtophoro de Modoetia, Vicario Fratrum regularis Obſervantiæ provinciæ Mediolanenſis, conceſſa eſt facultas quatuor Cœnobia erigendi, ſive admittendi: *Inter cetera deſiderabilia*, vii. Idus Junii. Et ſimiliter fratri Antonio de Zetzina Vicario Obſervantum in provincia Januenſi, duo recipiendi: *Sacræ religionis*, vii. Idus Junii. Fratribus Conventus ſancti Pauli extra muros Bononienſes, de quo non ſemel ſumus locuti, propter loci ab urbe diſtantiam, & Fratrum infirmorum incommoditatem, indulſit, ut aliam domum intra civitatem, adjecto ſub invocatione ſancti Hieronymi oratorio, ſine campanis tamen & campanili, a piis civibus Andrea Battaglia & Baptiſta Magnavacca, prope capellam S. Mamæ erectam, poſſent admittere: *Sacræ religionis*, Nonis Martii. Aliam capaciorem, erecta etiam Eccleſia, ſub titulo Annunciationis beatæ Mariæ, eodem ferme loco, ſub Sixto IV. Fratres obtinuerunt, quod ſuo tempore referemus. Vicario Obſervantum provinciæ ſancti Antonii facultatem impertivit admittendi domum, ædificandam a quibuſdam piis viris oppidi Leonici, Vicentinæ diœceſis, in loco ſancti Danielis nuncupato, mille paſſus diſſito ab oppido, apud jura plebis Sanctorum Chriſtophori & Quirici: *Humilibus ſupplicum votis*, Kalend. Februarii. Paulo poſt conſtructum eſt affabre Monaſterium ſub ſancti Danielis invocatione. Apud Tarentum, magnæ Græciæ urbem vetuſtiſſimam, a Tarante Neptuni filio, ut fertur, conditam, Joannes Antonius Baucius Urſinus Tarentinorum Princeps, in Minores, præſertim Obſervantes, ſumme beneficus, hoc anno domicilium extruxit, ſancto Antonio ſacrum, quod infirmis curandis, & Fratribus junioribus in re Philoſophica inſtruendis deſervit. „ Sunt ibidem duæ tabulæ lapideæ cum inſignibus ipſius Principis, Latinis, & Gallicis litteris idem continentibus. Utræque tabulæ hoc idem ſonant. *Joannes Antonius de Baucio de Urſinis, Tarenti Princeps, Dux Barii, Licii Comes, regni Siciliæ magnus Coneſtabulus &c. hanc conſtrui fecit Eccleſiam, ſub vocabulo, & nomine beati Antonii anno Chriſti* MCCCCXLVIII. Altera tertia tabula rudiores quoſdam habet verſus, idipſum ita ſignificantes.

Multiplicata domicilia Obſervantum.

Tom. 1. an. 1220. n. 17. & alibi.

Conv. Leonici. *Gonza. in Prov. S. Anton. Conv.* 18.

Conv. Tarent. *Idem in Provin. S. Nicolai Conv.* 14.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.

„ *Hæc domus Antonio Patavino ſacra locatur.*
„ *Principe Joanne Antonio Dominante Tarenti*
„ *Sub quo Præſes erat fidus Nicolaus ibidem*
„ *De Cupreſſano Leonardo milite cretus*
„ *Mille quatercentum Sol aureus orbes*
„ *Arce ſub ætherea Chriſti quadraginta rotabat.*

„ Ab eodem Principe fuit constructum ſacellum ſancti Antonii, quod ferreis cratibus voluit circumdari, ibique videtur ejus ſtatuta genuflexa.

LXVII.

Conv. Mortarii. Idem in Provin. Mediolan. Conv. 11.

LXVII. Extra muros Mortarii, in Insubria, oppidi (ita dicti a Longobardorum cæde illata Desiderio Regi per Carolum magnum Imperatorem) incolæ, collatis ex communi ære sumptibus, domum Minoribus posuerunt. Construendæ causa fuit horrendum incendium, quo universa conflagrarunt, & ferme ter centum homines absumpti sunt. Ut peculiarem haberent apud Deum tutelarem, qui a simili infortunio in posterum præservaret, decreverunt hoc obsequio sanctum Franciscum devincire. Obtenta itaque a Nicolao Pontifice licentia, pro temporis facultate & rerum penuria, statim ædificarunt domicilium in loco amœno, proceris arboribus circumcincto, prope Ecclesiam sancti Michaelis, tunc etiam igne destructam, accedente consensu Bartholomæi Episcopi Novariensis, & Præpositi Sancti Albini ejusdem oppidi, Ordinis sancti Augustini, ad quem collatio dictæ Ecclesiæ spectabat: *Piis supplicum*, VII. Kal. Septembris. Refectam ornatamque Ecclesiam prædictus Episcopus consecravit, & arridente solo, excitanteque populi pietate, Fratres, variis piorum auxiliis, domum capaciorem augustioremque reddiderunt, ita ut optimis hujus provinciæ Cœnobiis posset comparari. Vigente demum in Insubria bello anno MDLIX & timentibus oppidanis, ne hosti superventuro deserviret, maxima ex parte diruta est, & paulatim refecta, ad pristinum aspirat splendorem. In prima sua constructione sub hunc annum titulum obtinuisse *sancti Bernardini*, Gonzaga commemorat, sed hic titulus accessit post canonizationem sancti Bernardini, quæ non nisi post triennium facta est. Olim suberat regimini hujus Cœnobii Monasterium Clarissarum ejusdem oppidi, sed sub Clemente VIII. factum est jurisdictionis Episcopalis.

Conv. Capistrani. Idem in Prov. S. Bernard. Conv. 16.

LXVIII. Beatus Joannes Capistranensis donaturus suos Consodales domicilio in sua patria, hoc anno illic prædicavit, excitavitque totius populi erga Minoritas devotionem. Communibus suffragiis decreverunt domum extruere; sed dum de loco dubitatur, Vir sanctus quadam die inter concionandum de hac re sermonem instituens, videnſque in aperto campo, ubi ex rostris dicebat, prætervolantes columbas, inquit: *Locus ille ædificando Monasterio adjudicetur, in quo columbæ illæ requieverint*. Quibus post longum vagumque volatum subsistentibus, non longe a veteri castro, quod Desiderius Rex ad expugnandas Fidenas, accolasque infideles, construxerat, & tunc ad Celani Comites spectabat, Leonellus Comes & Cobella conjux libentissime, in tanti patris gratiam, fundum concesserunt, ubi domus sancto Francisco sacra ex communi oppidanorum ære constructa est post unum vel alterum annum; invenio enim in registro ejus secundi Vicariatus Generalis pacta & concordata cum fabris, prædictum Conventum fabricaturis, ab eodem scripta die XXV. Julii anno MCCCCXLIX. in Conventu sancti Francisci de Oseno. In Ecclesia sacellum est ipsi Capistranensi dicatum, in quo ejus imago graphice depicta est, & plurima miracula, præsertim circa energumenos, contingunt. Ibidem in quadam arcula diligenter asservantur omnes ejus scripturæ, jocalia, & Pontificia diplomata, a summis Pontificibus ad ipsum directa, quæ nos curavimus, reiteratis præceptis, in Urbem transmitti, extractisque exemplaribus, fideliter restitui.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.

„ Omittere non possum instrumentum sive scripturam donationis pro Conventu fabricando, quam prædicta Cobella, Joanni & universo ejus instituto addictissima, fieri curavit. In ea conspicitur fœminæ erga Deum grata reverentia, & erga Joannem sanctumque ejus Institutorem inexplicabilis affectus. Et si aliquanto longioris dabo partem præcipuam.

„ LXIX. *Cobella de Celano Comitissa Celani &c. Omnibus Christifidelibus*

,, libus salutem æternam, & sinceram in Domino voluntatem. Immensa Dei
,, nostri beneficia mente perspicua recensentes, quasque, quales & quantas
,, gratiarum actiones debitas Altissimo referamus, nec mens nostra debilis
,, concipere potest, nec lingua proferre, nec manus articulus designare; cum
,, tot & tanta jam pristinis vetustissimisque temporibus retroactis, nostris
,, magnificis excellentibusque prædecessoribus dona contulit successive, no-
,, bisque pariter hac nostra ætate fragili munera non mediocria præstitit di-
,, gnative, nostramque personam & statum a multiplicibus periculis & di-
,, scriminibus dignatus est iteratis & frequentibus vicibus, non nostris meri-
,, tis, sed ejus exaberantissima bonitate liberare. Quare ad bonorum cunctorum
,, temporalium & spiritualiam largitorem, nostræ mentis oculum elevantes,
,, nostrique ingenii aciem pro viribus erigentes, obnoxias nos ipsas recogno-
,, scimus & strictius obligatas, avide cupientes, si non pares & condignas
,, quales debemus & tenemur, saltem impares & imbecilles cunctis diebus
,, vitæ nostræ gratiarum actiones reddere immortales juxta pusillam nostram
,, valetudinem & virtutem; & quas per nos ipsas condignas laudes exsolvere
,, non valemus, per suos devotos famulos, suoque cultui dedicatos anhelamus
,, perpetuis temporibus explicari; ferventi desiderio intendentes, ad hæc pos-
,, sibiliter opem ferre, curam gerere, operam præstare, necnon consilium
,, æquanimiter & auxilium exhibere, optantes bona temporalia in æterna
,, præmia commutare. Unde, ad perpetuam rei memoriam, universis & sin-
,, gulis Christifidelibus, ad quos præsentes nostræ patentes litteræ & præsens
,, authenticum privilegium pervenerit in futurum, harum serie notum faci-
,, mus & testamur, quod de licentia, beneplacito, liberalissima voluntate
,, magnifici & excellentis Domini Consortis nostri, Domini Leonelli Accloze-
,, mora, Comitis Celani, strenuissimi militis, ac armorum Capitanei &c.
,, Venerabilis in Christo Pater & fidelissimus orator noster, ac sollicitus pro-
,, motor ad exercitium virtuosum, atque prædicator & exhortator noster
,, ferventissimus & devotus ad capescendam gloriam sempiternam, fra-
,, ter Joannes de Capistrano Ordinis Minorum, suffultus auctoritate Apo-
,, stolica nobis evidenter patefacta, recepit, seu recipi fecit quemdam novum
,, locum sub vocabulo Seraphici Christi Confessoris beati Francisci, sub cujus
,, vexillo & Ordine ipse idem frater Joannes, in Observantia regulari pro-
,, fessus, exhibet Altissimo famulatum, & ad quem gloriosissimum Christi
,, confessorem beatum Franciscum devotionem præcipuam gerimus cordialem,
,, in pertinentiis terræ nostræ Capistrani, in loco, ubi dicitur Palambara,
,, apud monticulum Castri Veteris, ubi fertur serenissimum olim Regem De-
,, siderium fecisse fieri basilicam, ad debellandum perfidos infideles & Sarra-
,, cenos inhabitantes in antiqua Civitate, quæ Fidena tunc temporis diceba-
,, tur. Nos itaque ad prosecutionem atque perfectionem dicti loci, Ecclesiæ
,, & domorum cum necessariis & congruentibus officinis, ad usum & habi-
,, tationem Fratrum dicti Ordinis, qui de Observantia nuncupantur, ad di-
,, vinum cultum perpetuo exhibendum, omnem nostræ auctoritatis plenitudi-
,, nem offerentes, permutationes, donationes & concessiones, seu qualibet
,, & quoslibet nuncupandas alienationes hinc inde factas, pro dicto loco ædi-
,, ficando per homines dictæ terræ nostræ Capistrani, prædicto fratri Joanni,
,, vel alteri cuicumque personæ directas & collatas, recipienti pro Ordine
,, & Fratribus antedictis, ferventiori devotione accensæ & affectuosius ani-
,, matæ acceptamus, confirmamus, approbamus, & omnibus modo, jure,
,, via & forma, quibus melius possumus, roboramus. Et ex certa nostra
,, scientia, & amplissima liberalitate nostri pectoris, totum & quidquid ad

Capistrani encomia.

„ *jurisdictionem nostram pertinet*, *&* *ad nostræ Curiæ jura spectat* *&* *contingit*, *aut posset quomodolibet pertinere*, *sive ratione tertiariæ ex alienatione rerum Nobilium* *&* *Feudalium*, *sive quibuscumque aliis rationibus* *&* *causis*, *prædicto fratri Joanni recipienti*, *ut supra*, *concedimus*, *donamus*, *cedimus*, *tradimus*, *&* *integraliter ac plenarie relaxamus* *&c.* *Datum in Castro nostro Galliani*, *anno* MCCCCXLVII. *die* I. *mensis Decembris*, XI. *Indictione*.

Conv. Syracusan. *Idem in Prov. Sicil. Conv. 8.*

LXX. Ad mille passus a Syracusis nobili Siciliæ civitate, tum Romanorum, tum Carthaginensium bellis illustri, cives circa hoc tempus Conventum in honorem sanctæ Mariæ de Jesu Fratribus Observantibus posuerunt. Cum vero locus, aerisque temperies minime saluti Fratrum faveret, sub annum MCCCCLXXIV. alio translatus est, aliquanto longius a Civitate. Ante hunc annum Fratres domicilium habuisse in urbe Stabiarum, seu Castri-maris ad littus Mediterranei maris, non adeo longe ab urbe Neapolitana sita, constat ex diplomate Nicolai Pontificis, quo facultatem concedit Fratribus regularis Observantiæ, ejusdem Cœnobii incolis, alienandi bona quædam immobilia, quæ ad Patres Conventuales olim spectabant: *Cum primis temporibus*, XV. Kalendas Augusti. Ter aut quater hic Conventus a Turcis direptus est, totiesque resarcitus: commodum est facultatis Theologicæ seminarium. Ex eadem Bulla similiter liquet, hoc anno priorem esse Conventum Surrentinum in Campania felici. Prius erat Monasterium Sororum Ordinis sancti Benedicti, deinde paruit annis multis Patribus Conventualibus, a quibus ad Observantes translatum est. Hic aliquando vixit & miracula patravit beatus Jacobus Picenus.

Conv. Castrimaris. *Idem in Prov. Principat. Conv. 3.*

Conv. Surrentin. *Idem in Prov. Terræ lab. Conv. 20.*

Conv. Castri Bononien.

LXXI. Ut Minoritis ædificaretur domus in burgo, seu suburbio Castri Bononiensis, diœcesis Imolensis, prope Ecclesiam Parochialem sanctæ Luciæ, cui Joannes Rector hac de causa resignaverat, indulsit hoc anno Pontifex, datis litteris ad Vicarium Petri Episcopi: *Ut ea quæ*, VIII. Idus Junii, & anno MCCCCL. adjudicavit Fratribus plenum jus sacelli sancti Blasii in eadem Ecclesia erecti, & alterius sancto Laurentio sacri, quorum patroni varias molestias Fratribus inferebant. Claruit hoc in loco frater Joannes Malerba insignis Theologus, & rerum agendarum peritus, in eodem castro familia Amoniorum oriundus. Vixit sub annum MDIV. Sequutus est alius non minoris famæ Magister Hieronymus Pallanterius, moribus & virtutibus clarus, prius Bononiensis provinciæ Minister, deinde studii Bononiensis Regens. Nepotem habuit Joannem Paulum Pallanterium Episcopum Laquedoniæ, prius Magistrum artium Mediolani, & Regentem Cremonæ, deinde Theologiæ professorem apud Benedictinos Ticinenses. Multa scripsit, obiitque anno MDCXIV. Pertinet hic Conventus ad Patres Conventuales prædictæ Provinciæ & Custodiæ Ravennatis.

Mon. MSS. Ex ipso fol. 268. Fr. Joan. Malerba.

Fr. Hieron. Pallanterius. Fr. Paulus Pallanterius Episc. Laquedoniæ.

LXXII. In vita beati Thomæ Florentini, a Leonissano scripta, legi ab eo aggregatos suo Sodalitio tres Conventus in insula Corsicæ, Bonifacium, Calvium, & Nuntianum: de primo jam diximus, de reliquis duobus opportune hic agemus, præmissa morte fundatoris; neque enim ad annum certum structuræ tempus, ut Gonzaga monuit, poterit reduci. Calviensis itaque non longe a Calicula civitate distat, de quo illud solum memorabile, quod alumnum habuerit Joannem Calvum, totius Ordinis Minorum Ministrum Generalem, virum prudentissimum, sub Paulo III. legatione functum ad Galliæ & Lusitaniæ Reges. Obiit Tridenti, dum Oecumenico interesset Concilio. Tertius Conventus non procul a Nuntiæ Castro distat in ipso littore maris. Ex eo migravit ad astra beatus Marianus Brandius Laicus,

Tom. 6 an. 1304. n. 19. *Tom. 7. an. 1531. n. 11.* *Gonz. in Prov. Corsicæ Conv. 2. & 7.* Conv. Calvii. Joan. Calvus. Conv. Nuntiæ. beatus Marianus Brandius.

cus, cujus sanctimoniæ testimonium perhibuerunt miracula multa, & corporis post aliquot annos exhumati integritas.

LXXIII. In Gallia etiam accreverunt aliquot hoc anno Ordinis domicilia. Miricuriæ in Lotharingia, vir pius Richardus Favard suis facultatibus, favente Renato Siciliæ Rege, domum ædificari curavit. Ecclesiam sub invocatione beatæ Mariæ R. Episcopus Tullensis anno MCCCCLI. consecravit. Ita refert Gonzaga; sed Diploma habeo Apostolicum, quo hoc anno facultas conceditur Renato Regi & Isabellæ Reginæ Cœnobium hoc ædificandi in honorem sancti Francisci: *Inter &c.* Pridie Idus Decembris. Quid si impeditis Regibus aut circa alia distractis, Richardus operi manum apposuerit, auxiliante tamen Renato? In oppido Ramberti Curiæ, ejusdem diœcesis, aliam statuerunt fabricare Joannes de Chaulx & aliqui Rectores ejusdem oppidi, prope Eremitorium sancti Martini, sed sub titulo sancti Francisci, & facultatem impetrarunt a Pontifice, intercedentibus Guardiano & Fratribus Conventus de Varennis, diœcesis Rhemensis: *Inter Ecclesiasticos &c.* XVII. Kalendas Novembris. Hujus tamen Cœnobii ego non invenio apud nostros auctores mentionem, nisi fortassis idem sit cum Miri-Curiano, sed diffident fundatores & Sanctorum invocationes. In Delphinatu prope civitatem Gratianopolitanam & Ecclesiam de Essine, habito prius assensu Capituli Gratianopolitani, Ludovicus Dalphinus Viennensis, Regis Caroli septimi filius, statuit Observantibus Cœnobium fabricare, cujus vota Pontifex probavit: *Humilibus supplicum &c.* Nonis Novembris. Non invenio tamen hujus Cœnobii memoriam inter ea, quæ recensentur sub provincia sancti Bonaventuræ, ad quam spectabat Custodia Viennensis.

Conv. Miricuriæ. Idem in Prov. Franciæ Par. f. Conv. 10.

Conv. Ramberti Curiæ.

Conv. Gratianopolitan.

LXXIV. In Hispania Ferianus Comes, Laurentius Suarez a Figueroa, pro sua in Deum pietate & in Franciscanos animi propensione, Eremitorium sancto Onuphrio sacrum, ad quintum lapidem a Safra, sui dominii oppido, situm, hoc anno in Cœnobium erexit, & Patribus tradidit Conventualibus. Post aliquot annos missum fecerunt, utpote sibi minus opportunum, & anno MDVII. cessit Observantibus. Feriani Dynastæ non modico in Conventum hunc affectu feruntur; unus quippe illorum sibi domicilium adjecit, quo statis anni temporibus orationi & pietati vacaret; alter Xenodochium infirmis curandis Fratribus intra oppidum construxit; tertius, Gomezulus Suarez a Figueroa, fundatoris prædicti pronepos, Ecclesiam reædificavit anno MDLX. & abundanter instruxit. In ea sepulti sunt frater Alphonsus ab Amygdaleto, & frater Joannes de Guinaldo Laici, plurima virtute, maxime sacræ orationis insigniti. In amœno colle intra Cœnobii muros quatuor conspiciuntur devota sacella, in quibus vitam solitariam & frequentem agunt orationem Religiosi, & in choro imago Christi Redemptoris, cruci affixi, in cujus conspectu orans pius tiro loquela destitutus, impetravit, ut linguæ vinculum solveretur. Aucta populi erga Conventum hunc devotione, crevit etiam Fratrum numerus, instituto ibidem tironum seminario „ Verumtamen Cœnobium hoc suum habuisse „ initium anno MCCCCLXXXIX. manifeste evincitur ex Diplomate Innocentii VIII. *Exposuit tuæ devotionis*, III. Kalendas Martii, quam animadversionem facit ad eumdem annum P. Waddingus, monens ut hoc „ in loco mendum, quod ex Gonzaga irrepsit, corrigatur.

Conv. de Lappa. Idem in Prov. S. Gabriel. Con. 7.

ADDITIO, ET CORRECTIO ALIORUM. Ex Monitis a Patre Waddingo.

LXXV. Petrus Episcopus Calaguritanus, dedit fratri Roderico de Villalacre aliisque Fratribus Regularis Observantiæ, Ecclesiam sancti Andreæ de Muga, prope villam de Bastida, ejusdem diœcesis, ut Conven-

Conv. Bastidæ.

tum sibi fabricarent. Fecerunt illi, adjuti subsidio Comitis Salinarum, & domum undique completam inhabitare cœperunt. Sed dum se fecisse absque Sedis Apostolicæ licentia recogitant, veniam petunt. Concessit hoc anno Nicolaus, quem *quartum*, ex errore recenset Gonzaga, commissa absolvendi potestate Priori sanctæ Mariæ de Stella: *Inter &c.* Pridie Kalendas Julii.

Gonz. in Prov. Cantabr. Con. 15.

Conv. Carmonæ.

LXXVI. Habitabant Fratres regularis Observantiæ in provincia Bætica ad Eremitorium *sanctæ Mariæ del Alcor*, a Carmonæ villa, diœcesis Hispalen. per duo milliaria dissitum; sed eum aquæ penuria maxime laborarent, & proximorum salutem non possent sine magno incommodo procurare, frater Alphonsus Palentinus, Vicarius Alphonsi Boroxii, Vicarii Provincialis provinciæ Castellæ, exposuit Rectorum & Gubernatorum Carmonensium desiderium, ut ad Eremitorium sanctæ Mariæ de Gratia, non longe sepositum transferrentur, ibique domus Regularis Observantiæ ædificaretur. Annuit postulatis hoc anno Pontifex; an tamen ibi Fratres ædificaverint, vel ædificatum dimiserint, non comperio: *Inter Ecclesiasticos*, IV. Nonas Augusti.

Conv. de Jesu Cæsaraugustan.

Gonzag. in Prov. Aragon. Conv. 1.

LXXVII. In Hispania Tarraconensi prope Cæsaraugustam, vel in ipsa urbe, ut domus ædificaretur pro Fratribus Regularis Observantiæ, & a civibus ædificatam admitteret Vicarius Observantum provinciæ Aragoniæ, indulsit hoc anno Nicolaus: *Inter Ecclesiasticos &c.* Pridie Idus Decembris. Ædificandi causam hanc præcessisse, narrant Gonzaga & monumenta illius provinciæ ad me transmissa. Duo Regularis Observantiæ professores Cæsaraugustam, tempore brumali sub noctem accesserunt, sed extra urbem ex altera parte Iberi fluminis hærentes apud pium quemdam vinitorem, eorum causa vel incuria, magna strues sarmentorum, aliquali etiam vineæ detrimento exarsit. Incendii monitus vineæ dominus Petrus Ferriz heros Cæsaraugustanus, injuriis Fratres lacessivit; sed qui facit judicium injuriam patientibus, sequenti vere, immisso æstu, vineam exsiccavit. Ille supplicio culpam agnoscens, Fratres in quodam tuguriolo commorantes rogavit ut parcerent, & apud Deum intercedentes, errati veniam impetrarent. Oraverunt, & exaudivit Dominus, mirabiliter prædicta vinea, revirentibus pampinis, pristinæ gloriæ & vigori restituta. Tanto miraculo per Ferrizium publicato, Senatus Cæsaraugustanus cum Alphonso Aragonum Rege sollicite egit, ut permitteret hujus Instituti Consodalibus domum ædificari, & cum Nicolao Pontifice ageret, ut illis facultatem daret ædificatam recipiendi. Ita factum, obtentis hoc anno supradictis litteris Apostolicis, & aliis circa contradictionem quorumdam tollendam, directis Episcopo Tirasonen. datis anno Pontificatus VIII. quas sub illud tempus dabimus in Regesto.

LXXVIII. Ædificari cœpit domus post biennium, collatis sumptibus ex publico ærario, ipso illo in loco, ex quo construendæ accepit occasionem, vineam etiam donantibus Petro Ferrizii filio, & Maria Agnnonense hujus genitrice. Ecclesiam pulchram adjecit, sub *sanctæ Mariæ de Jesu* invocatione, vir nobilis Joannes Roldanus, uti hæc inscriptio, charactere Gotico & idiomate Aragonico supra templi portam lapidi incisa, commemorat: *Ad honorem & gloriam humilis virginis Dominæ nostræ sanctæ Mariæ de Jesu, Ecclesia hæc cœpit ædificari per honorabilem Dominum Joannem Roldanum, cui Deus misereatur, mercatorem, & civem Cæsaraugustanum, anno* MCCCCLIV. *post cujus mortem opus absolverunt testamenti executores, anno* MCCCCLVIII. Aulam capitularem & superpositam bibliothecam magnifice

fice & affabre construi curavit anno MDLXXXII. Franciscus de Arinno Baro Osseræ & Figuarelæ, qui in eadem aula, concamerato sepulcro voluit inter Fratres sepeliri. Hujus pietatem æmulatus Franciscus Herbas, Ecclesiæ Metropolitanæ Camerarius, sacellum majus, sumptuoso adjecto undequaque ornamento, & alterum a tergo, egregiis picturis & variegato decoratum lapide, construxit, ubi ipsius simulacro alabastriti sub incisi videntur hi characteres in lapide sepulcrali. *S. D. F. H. S. C. E. M. C. O. M. D. C. IV. Æ. V. S. LXXIV.* quorum sensus est: *Sepulcrum Dom. Francisci Herbas sanctæ Cæsaraugustanæ Ecclesiæ Metropolitanæ Camerarii. Obiit an.* MDCIV. *Ætatis vero suæ* LXXIV. Peculiarem bibliothecam, præter magnam quam diximus, copiosis suis libris condendis pulchre ornatam, sacrarium, turrim Campanariam, sui convictus cum Fratribus habitacula, vestesque pretiosas Sacerdotales fieri curavit, insumptis viginti duobus millibus aureorum: neque hic benefaciendi finem posuisset, nisi vitæ finem mors eo anno constituisset. In sacrario parvum est sacellum plurimis Sanctorum reliquiis, thecisque argenteis conspicuum, dormitoria tria, septuaginta Fratrum capacia: invicem supereminent, & super hæc ambulacrum seu speculare pulcherrimum, unde planities amœnissima, læti colles, viridantia oliveta, placidum Iberi flumen, & speciosissima urbis frons, grato conspiciuntur intuitu. Domus demum tota elegantissime constructa est, atque omni ex parte perfecta.

LXXIX. Illinc vero laudabilior, quod, perpetua successione, ab ipsa sui origine viros habuerit virtute insignes & religione decoros. Aliquot indicabo. Bartholomæum Vadinia oriundum, profundissima humilitate, ardenti caritate, & præsago spiritu insignitum, orationi insuper assidue intentum, sæpissime etiam divini amoris dulcedine sensibus sopitis absorptum; Joannem Gometium caritate erga proximum præcipue effulgentem; Joannem Alcozium Navarræum, erga animas defunctorum summe sollicitum & mirabiliter propitiantem. Hi tres ex humili fuerunt classe Laicorum. Neque etiam defuerunt ex genere Sacerdotali viri optimi: inter quos connumerandi, Thomas Martinez provinciæ Minister; Martinus a sancto Martino; Didacus Murillus, vir omnibus numeris absolutus, non minus divinarum humanarumque rerum scientia & continua prædicatione, quam vitæ probitate clarissimus. De singulis per sua tempora opportune sermo redibit.

Bartholomæus Vadiniæ. Joannes Gometius. Joannes Alcozius. Thomas Martinez. Didacus Murillus.

LXXX. Apud Nurinbergam, Germaniæ superioris nobile oppidum, diœcesis Bambergensis, nobile etiam fuisse Minoritarum Cœnobium, habeo ex litteris Eugenii Pontificis sub mortem datis, in quibus refert, domum ædificiis solemnem & sumptuosam, in regularibus institutis valde defecisse, & propterea voluisse Burgimagistros, Scabinos, Consules & Proconsules, ut ad Regularem disciplinæ normam reduceretur. Ita præcepit Pontifex per Fratres Regularis Observantiæ, commissa executione litterarum Apostolicarum Abbati Monasterii sancti Ægidii dicti oppidi, & Ecclesiarum Ratisponensis ac Heilmastad, Maguntinæ diœcesis Præpositis: *Ex Apostolicæ servitutis officio.* IV. Kal. Februarii. Anno sequenti indulsit, ut in eodem Conventu studia haberentur Philosophiæ, Theologiæ, atque bonarum artium. Diploma dabitur in Regesto. Miror valde nullam hucusque adeo insignis Cœnobii memoriam occurrisse. Solum nudum nomen habetur in provincia Argentina & Custodia Bavariæ.

Conv. Nurinbergæ.

LXXXI. In provincia Saxoniæ & Custodia Aurei-montis Conventum fuisse oppidi Budesini, Misnensis diœcesis, de quo similiter aliud non occurrit hucusque monumentum, patet ex Nicolai Pontificis diplomate, in quo decisionem controversiæ exortæ inter Fratres & Capitulum Ecclesiæ Budesinæ

Conv. Budesini.

næ circa solutionem portionis Canonicæ, Joanni Carvagialio Hispano, sancti Angeli Diacono Cardinali, per Germaniam Sedis Apostolicæ Legato, committit: *Humilibus supplicum*. IV. Kal. Augusti.

Conv. Antuerpien. LXXXII. In nobilissima Brabantiæ urbe, Antuerpia, quam digne laudant & plurimis afficiunt elogiis Georgius Braun, Julius Scaliger, Tilmannus Bredembacchius & Carolus Scribanius, hoc anno inchoatum fuisse Conventum Fratribus Regularis Observantiæ, scribit Gonzaga ex schedis acceptis anno MDLXXXI. a fratre Martino de Myrica, inferioris Germaniæ Ministro, quæ in meam potestatem simul cum aliis ejusdem Illustriss. Dom. Gonzagæ monumentis devenerunt. Sed ex iis quæ de sua provincia collegerat vir doctus Henricus Sedulius, & ex scripturis provinciæ Coloniensis mihi transmissis, nobilis Cœnobii originem & progressum aliquanto diffusius hic placet recensere. Diffusa per orbem Regularis Observantiæ optima fama, Senatus Antuerpiensis Fratres advocavit anno MCCCCXLVI. domumque assignavit in *Coubergh*, in qua commorati sunt plus minus quinquennio. Cum vero illic decenter propter malos & turpes vicinos habitare non possent, in *Raem-velt* locum partim a Senatu, partim a bonis civibus comparatum acceperunt, in quo ædificari cœpit Conventus anno MCCCCL.

Gonzag. in Prov. German. infer. Conv. II.

LXXXIII. Porro Monasterio, in destinato fundo *Raem-velt* utcumque habitationi præparato, commigraverunt Fratres, Bullæ Nicolai Pontificis super hac re editæ, executore Olando sancti Michaelis Antuerpiensis Abbate. Data fuit Bulla anno MCCCCL. quam sub illum annum dabimus in Regesto. Ceterum hic Conventus semper floruit religiosis Patribus, & doctis concionatoribus, adusque tristem illum annum MDLXVI. quo Geuzii, ad exitium Belgii nati, urbem occuparunt, & Cœnobia, ac sacra omnia barbare & feraliter destruxerunt, polluerunt, conculcarunt. In hujus Conventus Ecclesia, cum omnes imagines & altaria immaniter violassent, accurrerunt ad Virginis simulacrum, quod in medio templi pendebat, deturbandum. Sed nequidquam potuerunt ulla vi, cum maxime vellent, dejicere; de quo, quod scribit Tilmannus Bredembacchius, eisdem verbis exscribo: *Antuerpiæ celeberrimo totius Belgii oppido, cum Iconomachi anno MDLXVI. ac deinceps Ecclesias passim vastarent, in Monasterio Franciscanorum eodem furore debacchati sunt. Cumque altaria, imagines, & statuas universas essent demoliti, progressi sunt ad imaginem Deiparæ beatæ Virginis, amictam Sole, & Lunam sub pedibus ejus habentem, ex laqueari Ecclesiæ dependentem. Hanc vero nulla vi, nec arte, quantumcumque fatigarentur, laxare, necdum deturbare potuerunt, invicta illa & immota, invitis omnibus illis perdurante, & de furore hostium suorum triumphante. Ipsi* (inquit Bredembacchius) *nos eamdem imaginem eodem in loco etiam pendentem paulo post conspeximus. Non haberent homines isti in Christi & Sanctorum ejus venerandas imagines potestatem vel minimam, nisi data illis esset desuper. Qui legem posuit aquis, ne transirent fines suos, idem & ejusmodi hominum rabiem vel minimo nutu coercere potest; & sæpe numero vel miraculose coercet, vel exertam in se suosque Sanctos rabiem, cum acceperit tempus, severissime vendicat.*

Bredemb. collat. sacr. lib. 3. c. 83.

LXXXIV. Istorum feralitatem fugientes Fratres, recollegerunt se in Monasterio, ubi inter quotidiana sævientium pericula versabantur. Anni sequentis initio die XVI. Februarii, insidiose incenderunt Geuzii Cœnobium, incolas etiam perempturi. Erat Antuerpiæ R. P. Henricus Pipinus, Fratrum Observantum Provincialis Minister, quo celebriorem ætas illa, sed neque posteritas hactenus vidit prædicatorem. Is cum prima Dominica Quadragesimæ ad horam tertiam pomeridianam, auditorio longe frequentissi-

Henricus Pipinus.

tissimo, se quotidie prædicaturum denunciasset, isti nebulones sub chori tecto, quod turrim Ecclesiæ ferebat, artificiose struxerunt ignem, qui in certam horam ad gradum turris exæstuans, aditum prohibuit omnem extinguendo incendio; quin potius, ut totum conflagraret Monasterium, plures in Fratrum cellas immittebant ignes. Arsit igitur vespere ad horam circiter nonam chori tectum totum, arsit instructa bibliotheca, duo quoque dormitorii latera. Spectatum multi accurrunt, non ut flammas extinguant, sed magis nutriant, & si quæ possint, diripiant. Ita insidiati sunt impii homines Fratrum vitæ, atque aliis artibus honori. Est vicina Cœnobio domus versus Septentrionem, id temporis hospitium Oosterlingorum mercatorum Septentrionalium, qui cum mercibus suis hæresim Lutheranam importaverunt. Paraverant illi ad vesperam Dominicæ primæ Quadragesimæ epulum, carnes ad convivium in verubus torrentes, incurrunt audaciter in culinam, carnes de verubus rapiunt, inferunt in Monasterium, & spectatoribus ostentant, Fratres incusantes insano clamore, quasi jejunio Quadragesimali carnium se deliciis explerent.

LXXXV. Et vero manserunt Fratres in Conventu usque ad annum MDLXXVIII. quo Maii XVIII. die, cum se nollent impio juramento contra Deum & Regem scelerare, proscripti exulavere Lovanii. Anno MDLXXXV. die XXVII. Augusti urbe in potestatem Regis redacta, die sequenti Fratres in domum suam redierunt, & cum tempore meliora resurrexere, quam quæ vastata fuerant; primo Guardiano supradicto Henrico sedulio. Semper hic fuerunt viri pietate insignes, sed eorum memoria Geuziorum vastatioue, & veterum monumentorum destructione est obliterata. Erat inter alios venerandus senex Joannes Trojus Sacerdos Confessarius, Joannes Trojus. de quo agitur in auctario ad natales Sanctorum Belgii Joannis Molani, ad diem secundum Februarii, & nos scribemus ad annum MDXCVII. quo decessit.

LXXXVI. Coronidis loco hic exhibeo fragmentum diplomatis Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, quo in suam tutelam suscipit Fratres hujus Cœnobii, priori adhuc loco consulentes. Illud etiam suis literis inseruit Philippus primus Archidux Austriæ, habenturque in archivo Conventus. *Sane cum noviter didicerimus, dilectos & fideles nostros Burgimagistros, Scabinos & Consules oppidi nostri Antuerpiensis, ad prædicti sacri Ordinis Observantiam promovendum caritate accensos, Fratribus ejusdem Ordinis, quos viderunt ad illibatam, quantum humana infirmitas, divino afflante adjutorio, concessit, se velle in eadem Ordinis Observantia, absque voluntaria & irrationabili dispensatione unanimiter continere, commodasse certam quantitatem terræ in loco, qui nunc communi nomine,* Mons omnium Sanctorum *vocatur: super quam, quibusdam viris devotis hoc procurantibus, & aliis manum caritatis & devotæ liberalitatis ad hoc porrigentibus, ædificium satis conveniens, tam pro divino servitio, quam pro receptatione dictorum Fratrum erigere & fabricare inceperunt. Ne tam sancto proposito deesset auctoritas principalis, placuit id, quod ex devotionibus subditorum sic est inceptum, auctoritate nostra omni modo, tamquam ab initio manum apposuissemus, ratum & gratum habere, & proinde nos ipsos, tenore præsentium, ejusdem Monasterii declarare & constituere archifundatores, idque ex nunc fundatum esse, & in antea ad reverentiam & honorem Dei & beati Andreæ Apostoli, patroni nostri, per nos speciali devotione electi, necnon beati Patris Francisci, vitæ Apostolicæ sectatoris, complendum & perficiendum, & sub eorumdem patronorum & præcipue dicti beati Andreæ Apostoli perpetuis futuris temporibus*

ribus recolendum. Rogantes instantius Reverendum in Christo Patrem, Dominum Cameracensem Episcopum, quatenus Ecclesiam ipsam, & altare majus, ac alia principalia ædificia, quæ consecrari convenit, ad honorem dictorum patronorum, & præcipue beati Andreæ Apostoli, necnon minora altaria, & ejus alia loca partialia, per Dei gratiam & devotorum hominum caritatem perficienda, ipsisque accommodata & commodanda, quæ congruum fuerit dedicare ad honorem Dei & aliorum Sanctorum, juxta devotionem eorum, qui eleemosynas ad hoc contulerint, per se dedicare velit & consecrare, aut per aliam dedicari ordinet & consecrari. Placuit nobis insuper ex nunc Fratres omnes & singulos, qui in dicto Monasterio post consecrationem hujusmodi, juxta dictam Regulæ Observantiam, sunt sanctam & religiosam vitam acturi, in nostra protectione & salvigardia speciali recipere; promittentes pro nobis & hæredibus nostris, eos & eorum quemlibet, quamdiu in Ordinis Observantia perseveraverint, quantum in nobis est, tueri & defendere adversus omnes, qui eosdem nunc vel inantea quibuslibet persecutionibus, injuriis turbare sategerint vel molestare, sub pœna indignationis nostræ, & ultionis consonæ rationi, secundum mensuram & qualitatem delicti: omnibus subditis nostris, cujuscumque status aut conditionis extiterint, districtius inhibentes, ne dictis Fratribus quamcumque molestiam aut injuriam, factis aut verbis quomodolibet inferre aut irrogare præsumant; præcipue antedictis Burgimagistris, Scabinis & Consulibus, necnon Receptoribus principalibus, & aliis quibuslibet ejusdem villæ obventiones recipientibus aut recepturis, districtius inhibentes, ne de esculentis & poculentis, quæ paucis diebus consumuntur, & quæ eisdem Fratribus a devotis & fidelibus ob amorem Dei in puram eleemosynam conferentur, præsumant ausu temerario quidquam gabellæ, impositionis, talliæ, maletotæ, vel assisæ titulo exigere vel extorquere, sed potius omittant penitus aurum & argentum exigere ab eis, qui nec id habent, nec in communi nec in privato licitum est habere. Et præterea mandantes & præcipientes omnibus Officialibus nostris præsentibus atque futuris, quatenus eosdem ab omni injuria, molestia & persecutione, tamquam præcipuos Dei famulos, tueantur atque defendant adversus omnes, qui ipsis hujusmodi injurias, molestias aut persecutiones inferre molientur; quosque, si qui fuerint, tamquam hostes & adversarios servorum Dei, meritis pœnis & ultionibus, omni dissimulatione postposita, curent afficere: nec in hoc unus alium præstolari, nec etiam aliud a nobis mandatum expectare; cum ita, ob singularem devotionem, quam habemus ad veram & illibatam dicti Ordinis regulam, & odium transgressionis ejusdem, necnon ad reverentiam & honorem Dei, beatorumque Andreæ Apostoli, & Patris Francisci, Apostolicæ vitæ præcipui sectatoris, placet ex certa nostra scientia & auctoritate principali, sine contradictione fieri volumus cum effectu: reservata nihilominus nobis & hæredibus ac successoribus nostris Ducibus & Ducissis Brabantiæ, & Marchionibus sacri Imperii, necnon Burbimagistris, Scabinis & Consulibus dicti oppidi Antuerpiensis, libera & plenaria potestate, quandocumque nobis, sine expectatione cujuscumque alterius judicii spiritualis vel temporalis, apparuerit quod dicti Fratres vel eorum successores a recta semita Regularis Observantiæ Ordinis beati Patris Francisci fuerint incorrigibiliter prolapsi, nec a nobis ad eamdem Observantiam cum effectu quibuslibet persuasionibus se reduci permiserint, quod tales omnes transgressores Ordinis a dicto loco, eis, ut prædictum est, commodato, poterimus, sine cujuscumque contradictione, expellere, & eumdem locum rursus aliis viris religiosis, cujuscumque Ordinis sub forma consimili commodare. In quorum omnium testimonium sigillum nostrum fecimus appen-

appendi præsentibus. Datum & actum in oppido nostro Bruxellensi XII. *mensis Martii, Anno Domini* MCCCCXLIX. *secundum stylum scribendi in Curia nostra.*

LXXXVII. Neque Bonus hic Dux solummodo Fratres Conventus Antuerpiensis in suam suscepit tutelam, verum etiam Conventus Goudani, Leydensis, Alcmariensis, Mechliniensis & Delphensis, in quibus Regularis Observantia cœperat efflorere, dato diplomate anno MCCCCXLIX. die ultima Decembris. Lingua Theutonica scriptum servatur in eodem Conventu Antuerpiensi. Fratres autem juxta formam pactionis in prædicto Ducis diplomate, de retinenda semper Regulari Observantia, Senatui Antuerpiensi compromiserunt, factumque compromissionis instrumentum, tribus sigillis, Vicarii Provincialis, Guardiani Conventus,& Senatus consignatum, nimirum: *Si Fratres contingeret Observantiam regularem deserere, loco esse fugandos*. Datum anno MCCCCL. quod etiamnum in archivo civitatis custoditur.

LXXXVIII. Conventus Mechliniensis in Brabantia insignis, de quo alias diffusius egi, hoc anno translatus creditur ad Observantes, commissa per Eugenium potestate & auctoritate primum Episcopo Melfiensi, aliisque coadjutoribus, ut Conventum, juxta civium desiderium, reformarent: *Ex Apostolicæ servitutis*, XVI. Kal. Februarii. Deinde urbis Magistratui atque Universitati, & Decano ac Capitulo beati Rinoldi, ut Fratres introducerent: *Ex Apostolicæ servitutis*. Kalendis Februarii. Ex Gonzaga exscripsimus, Conventum hunc non nisi anno sexto post mortem sancti Bernardini reformatum, sed error est in numeris, & pro anno *sexto* reponendus *tertius*, nisi fortassis usque ad annum MCCCCXLIX. dilata sit Diplomatis executio, seu operis inchoatio. Celebrata sunt hic duo Comitia generalia anno MCCCCLXIV. & MCCCCXCIX. De ejus destructione & direptione per Geuzios alias dicemus opportunius.

Tom. 2. an. 1231. n. 50. Conv. Mechlinien. reformatur.

An. jam citato.

LXXXIX. Fratres, quos diximus anno præcedenti in Scotiam missos, ut vel collapsam in veteribus domibus disciplinam restituerent, vel novas ædificarent, hoc ipso anno in civitate regia *Edimburgi*, tum ex publico ære, tum aliorum subsidiis, Conventum acceperunt in loco amœnissimo magnifice extructum. Dubitavit vir timoratæ conscientiæ Cornelius reliquorum Præfectus, an liceret domum adeo conspicuam, & summæ, quam profitebatur, paupertati minus congruam inhabitare, atque per aliquot annos admittere recusavit. Compulisse tamen ut acceptaret sancti Andreæ Archiepiscopum, Scotorum Primatem sub Pio II. S. R. E. Cardinalem, & Pontificis Legatum ad præfatum Jacobum Regem refert Gonzaga. At nullum invenio hujus temporis Scotum, sive sancti Andreæ Archiepiscopum sub Pio II. Cardinalem. A Paulo II. lego creatum Cardinalem Thomam Bourcherium Anglicum, Cantuariensem Archiepiscopum, Angliæ Primatem, Henrici Comitis Essestriæ fratrem, quem semel, nescio an ex errore, in recensu Cardinalium conclavis Sixti quarti Ciaconus vocat Archiepiscopum Andrianopolis, cum alias ubique eum Cantuariensem appellet; & quidem Ecclesia sancti Andreæ nonnisi anno 1. Pontificatus Sixti IV. in Archiepiscopalem erecta est. Uti tamen admiserit, brevi abundavit Conventus doctis & præclaris Religiosis, quorum plurimi orti erant nobilibus familiis; & floruit nobili Academia sive seminario Philosophiæ & Theologiæ, donec hæreticorum rabie anno MDLIX. profligatis incolis, omnia perierunt. Multi Consodales tunc fugerunt in Belgium duce viro optimo, Joanne Patritio.

An. 1580. Conv. Edimburgi.

Gonzag. in Prov. Scotiæ Conv. 1.

XC. Unierat Eugenius IV. Vicariæ Bosnensi, uti superius diximus, do-

Vide supra hoc anno n. 15.

Dissolvitur unio Conventuum ad Vicarium Bosnensem.

domos quinque, videlicet, sancti Francisci, & Daxæ in territorio Ragusino; sanctæ Crucis Jaderensem, quartam Arbensem, ac quintam Catharensem. At, propter varias rationes Nicolaus hoc anno separavit, & unionem factam dissoluit, prædictosque Conventus, ac reliquos omnes constructos vel construendos, a mari Adriatico usque ad Tartaricum, subjectos voluit Jacobo de Primaditiis, Vicario Generali cismontano Regularis Observantiæ, ejusque successoribus: *Apostolicæ nobis*, v. Kal. Octobris; & Vicarium Bosnensem jussit a Fratribus per suffragia eligi, cujus auctoritas contineretur infra antiquos limites, videlicet a flumine Drava usque ad mare Adriaticum: *Cupientes circa bonum*, pridie Idus Maii. Hinc originem sumpsit provincia Ragusii, quæ Illyrico mari a fronte alluitur, a tergo vero Dalmatiæ, ac Bosnæ Argentinæ provinciis cingitur. Tunc in provinciam evasisse domos supra dictas refert Gonzaga; at diploma nihil agit de erectione novæ provinciæ, sed Conventus prædictos dumtaxat subjicit regimini Vicarii Generalis cismontani, Regularis Observantiæ, neque domus Observantum in provincias tunc excrescebant, sed sub Vicariis regebantur. Crescentibus autem domibus in tractu Illyrico, Ragusini divisi sunt a Dalmatinis, & tandem in duas excreverunt provincias.

Origo provinciæ Ragusii.

Gonz. in exordio prov. Raguſ.

XCI. Ad fœminarum Monasteria devenio. In urbe Aquilana Beatus Joannes Capistranensis, sicut narravimus, hoc anno prædicabat, eumque præ aliis fructum tulit suarum concionum, ut Antoniam Florentinam & socias, duodecim Tertii Ordinis sectatrices, ad perfectiorem & arctiorem vitam sub primo Clarissarum Instituto excitarit. Reliquerat Jacobus Caliossus, nobilis Aquilanus, bona aliqua construendo Monasterio, sub titulo Corporis Christi in loco sancti Victorini, sed sub Regula sancti Augustini & regimine Fratrum Prædicatorum. Initis hoc anno quibusdam conventionibus cum Vice-procuratore Prædicatorum, ex consensu hæredum prædicti Jacobi, & Amici Episcopi Aquilani, Monasterium adjudicatum est pauperibus Clarissis, & possessiones Ordini Prædicatorum, pacta hæc approbante Nicolao Pontifice: *Gloriæ perennis*, VIII. Idus Junii. In tantam crevit magnitudinem domus ista, ut ultra centum contineat Moniales, sub arctissima paupertate & magna pietate viventes, unde optimam in illa civitate, & vicinis urbibus famam sunt consecutæ. Opinionem & reverentiam augent quinque sanctarum fœminarum corpora, distinctis loculis inclusa, prædictæ Antoniæ, primæ illius loci Abbatissæ, Jacobæ Aquilanæ, Ludovicæ ex eadem etiam urbe oriundæ, Bonaventuræ de Antrodoco, & Paulæ Fulginatis. Omnes miraculis & virtute floruerunt, quapropter ea in urbe in maxima habentur veneratione.

Hoc anno n. 16.

Monaster. Corporis Christi Aquilanum.

Gonz. in Prov. S. Bernard. Monast. 1.

XCII. Diximus superius, Albertum Sartianensem virginibus & viduis domicilium posuisse in urbe Brixiensi, ut sub Regula sanctæ Claræ Deo famularentur. In eadem urbe hoc anno alteram ejusdem Instituti domum inchoavit, favente Senatu, & hospitale sancti Christophori in hunc usum concedente. Hortum adjunxit Præpositus domus sanctorum Jacobi & Philippi Ordinis Humiliatorum: *Inter universa*, III. Kal. Octobris. Aliorum Monasteriorum occurrit memoria, etsi alias fundatorum, & a nobis descriptorum: sancti Stephani in Burgo urbis Suessanæ, quod a Superiorum Ordinis ad Episcopi jurisdictionem hoc anno translatum est: Ortani, sub invocatione sancti Georgii extra muros, quod ob summam paupertatem sub Eugenio jussum est extingui & uniri mensæ Episcopali; sed hoc anno adhuc perseverabat, & provisum est, ut Episcopus de reditibus, quos percipiebat, Monasterii, æquam portionem daret Abbatissæ & Monialibus san-

Ann. 1446. n. 24. Monast. Brixien.

Monast. Suessanum.
Ortanum.

sancti Pauli de Favarone extra muros Perusii, quod Dominicus tituli sanctæ Crucis in Hierusalem, Sedis Apostolicæ Legatus in illis partibus, propter rationabiles causas univerat Monasterio sanctæ Mariæ Montis-Lucidi ejusdem Ordinis; sed Pontifex ad importunas Civium, Monialium, & consanguineorum ipsarum preces in pristinum statum restituit.

XCIII. Mediolanensis Monasterii sanctæ Mariæ de Cantalupo Moniales valde cupiebant a Fratribus Regularis Observantiæ Cœnobii beatæ Mariæ de Angelis, * extra muros urbis gubernari. Sed hi detrectabant, asserentes Monasterium a sua primæva fundatione institutum esse sub Regula sancti Augustini, proinde licet habitum gestarent sanctæ Claræ, non licere sibi regimen assumere. Suppressit itaque & extinxit Pontifex ibidem Regulam & Institutum sancti Augustini, instituitque ut sub sanctæ Claræ Ordine deinceps militarent: *Sacræ Religionis*, VII. Kal. Septembris. Jam ante aliquot annos, derelicta Regula sancti Augustini, observabant primam & strictam Clarissarum, ita persuadente sancto Bernardino Senensi, dum primum Mediolani prædicaret, qui ablegari cupiebat nimiam morum laxitudinem, & Regulæ transgressionem, quæ sensim erat introducta. Mutato titulo, nunc vocatur *Monasterium sancti Bernardini*, ob introductam ab illo reformationem. Ante ducentos annos gestasse Moniales habitum sanctæ Claræ narrat diploma Pontificium, atque totidem vel plures ab erectionis tempore numerare oportet, si verum est, quod Gonzaga narrat, Florianam Crivellam, Urbani Pontificis sororem, plures reditus & bona huic Monasterio contulisse; cum Urbanus ex gente Crivella *tertius* sit recensendus hujus nominis, isque anno MCLXXXV. assumptus sit ad Pontificatum. Ab Urbano IV. concessis privilegiis mitigatum esse apud eas rigorem primæ regulæ Clarissarum, idem narrat Gonzaga, & Cœnobium esse capacissimum centum Monialium, duasque habere Ecclesias, unam exteriorem, alteram interiorem.

Mediolan. de Cantalupo.

* Al. S. Angeli. Gonzag. in Provinc. Mediolanen Monast. 4. Vide infra ann. 1449.

XCIV. Floruerunt hic multa pietate, præter alias, Dorothea Litsonia a Modoetia, miraculis & spiritu prophetiæ illustris, Paula Isabella Mediolanensis, paupertatis & jejunii virtutibus singularis, Angela Seraphina de Daveriis, passionis Dominicæ assidua meditatrix & particeps, Paula Maria Comensis, corporis maceratione & regulari Observantia insignis, Angela Felix Parpaliona, quæ perpetuo a carnibus abstinuit; semel dumtaxat in hebdomada manducabat, & leguminibus ut plurimum vescebatur. Perpetuo hærebat in choro sive Ecclesia, sacris meditationibus intenta. Propter admissas possessiones, præsertim villam Cantalupi, cujus habent dominium directum & utile, vocantur Sorores hujus Monasterii: *Dominæ sancti Bernardini*.

XCV. Etiam sub hunc annum Monasterium sancti Antonii Barcinonense (quod ad Institutum Benedictinum deflexisse alias commemoravimus) Regulam sanctæ Claræ observabat, uti ex diplomate Nicolai manifeste constat, in quo Abbatissæ auctoritatem & privilegium concedit instituendi & nominandi quosdam Sacellanos ad beneficia Ecclesiastica, sita in altaribus sanctæ Mariæ, sancti Antonii Viennensis, sancti Antonii Patavini, sancti Bernardi & sancti Jacobi. Vocat autem Abbatissam Monasterii sancti Antonii Barcinonen. Ordinis sanctæ Claræ, alias sancti Damiani. Hæreo itaque adhuc in dubio illo, quod alias exposui, circa tempus, quo Moniales hujus ædis ad Benedictinum Institutum transmigrarint. Monasterio sanctæ Claræ Villæ Comitis, Braccaren. diœcesis, confirmat unionem Ecclesiæ Parochialis sancti Joannis ejusdem villæ, alias factam per Arhiepi-

Tom. 2. an. 1313. n. 16. Monaster. S. Anton. Barcinonen. quando transivit ad Benedictinos.

Monaster. Villæ Comitis.

piſcopum Braccarenſem, mox per Eugenium Pontificem.

Varia domicilia Tertii Ordinis. XCVI. Tertii Ordinis varia occurrunt hoc anno monumenta. Hujus Inſtituti profeſſoribus per Italiam plurima indulſit hoc anno Pontifex privilegia circa domorum erectionem, ſtatutorum conditionem, Viſitatoris & Confeſſoris electionem, aliaque hujuſmodi. Hoſpitale ſanctæ Crucis de Aravolte extra muros Narnienſes gubernari ſolitum per Sorores Tertiarias, propter malam adminiſtrationem juſſit committi curæ Thomæ Ladislai civis Narnien. & Petri Ariminenſis Presbyteri ejuſdem Inſtituti. Domui beatæ Mariæ Novæ, Terræ Montis-Ulmi, Firmanæ diœceſis, Fratrum ejuſdem Tertii Ordinis ſub regulari Obſervantia viventium, univit capellam ſanctæ Mariæ de Cruce, prope muros ejuſdem oppidi. Jubet dari Franciſco Verzino Calabro Tertiario capellam ſanctæ Mariæ de Priſſano ſitam in territorio Caſtri ſancti Lucidi, Cuſentinæ diœceſis, ut domum ſibi aliiſque ſui Inſtituti Conſodalibus ædificet. Fratribus & Sororibus univerſis ejuſdem Ordinis, tria vota Religionis emittentibus, in Morinen. Cameracen. Tornacen. & Leodien. diœceſibus, multa concedit circa Pœnitentiæ & Euchariſtiæ Sacramentorum deligendos Miniſtros, circa Viſitatores & Miniſtros, modumque vivendi; atque ut Vicario Regularis Obſervantiæ Fratrum Minorum provinciæ Franciæ ſubdantur, indulget. In prædicta diœceſi Leodien. juſſit diſcriminari habitum Fratrum Pœnitentum in propriis domibus habitantium, ab habitu eorum, qui regulariter vivebant in domibus religioſis, & religioſa vota emittebant, & quod hi geſtarent caputia parva ſupra mantellum cum ſcapulari, quemadmodum portabant Fratres prædicti Ordinis in Zelandiæ & Hollandiæ provinciis, necnon in diœceſi Morinenſi; illi vero degentes in ſeculo uniformem gererent habitum, & viverent ſub uno Miniſtro Generali, juxta ſtatuta & privilegia eiſdem conceſſa per Joannem de Erkel, olim Epiſcopum Leodienſem, & a Nicolao IV. approbata.

XCVII. Sororibus ejuſdem Inſtituti, Catarinæ Sanctorii Viterbienſi, Lauræ Angeli Hiſpellati, Margaritæ Silveſtri Tudertinæ, Angelæ Colutii de Bieda, Viterbienſis diœceſis, & Franciſchinæ Scaramucciæ Romanæ, in civitate Viterbienſi, ſub arcta & incommoda nimis domo habitantibus, indulſit, ut alteram regulari Inſtituto opportunam poſſent conſtruere. Sorori Mariæ Varangæ Panormitanæ, atque aliis undecim collegialiter viventibus ſub hoc Inſtituto, ad Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Candelaria, ſive de populo, Panormitanæ diœceſis, indulſit, ut ibi vivere licite & tute poſſent, non obſtante conſtitutione: *Sancta Romana*. Joannis XXII. quæ videbatur prohibere congregationes utriuſque ſexus ſub hujuſmodi norma vivendi. Crevit hæc domus in amplum Monaſterium, & duravit uſque ad annum MDLXXXVI. Cæſar Merullus Archiepiſcopus Panormitanus, ut vi- *Vide Pyrrum in notitia Panormit.* vendi licentiam frænaret, ſtatuit & coegit, ut Moniales ad alia meliora ejuſdem diſciplinæ collegia emigrarent. Domus ipſa ceſſit Fratribus reformatis Ordinis ſancti Auguſtini.

Privilegia. XCVIII. Refero breviter privilegia aliquot Clariſſis conceſſa. Confirmavit Nicolaus, quæ Bonifacius VIII. & Joannes XXII. indulſerant, nimirum ne ſolverent decimas, aut alia quæcumque exactionum gravamina, præſertim in regnis Caſtellæ & Legionis: *Licet Romanus Pontifex*, pridie Kal. Julii. Monaſterium ſanctæ Margaritæ extra muros Eugubinos, quod indebito fine & modo, excuſſo jugo Superiorum Ordinis, ſe ſubjecerat regimini Epiſcopi, ad priſtinum redire ſtatum poſt multas altercationes præcepit: *Sedis Apoſtolicæ*, IV. Kal. Auguſti. Modum eligendæ Abbatiſſæ, & alia

& alia pleraque circa regimen Monasteriorum præscripsit: *Digna reddimur*, VII. Non. Martii. Monasterio Corporis Christi Neapolitano multa a prædecessoribus concessa confirmavit, alia noviter adjecit: *Sacræ Religionis*, X. Kal. Octobris.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. NOn explevit annum XVI. in suo Pontificatu Eugenius IV. cum „ tantum sederit annos XV. menses XI. cum viginti uno diebus, „ & suprema infirmitate correptus Romæ ad Vaticanum sanctissime obierit „ VII. Kal. Martii, & in Basilica sancti Petri, pulchro & sumptuoso sepul- „ cro sepultus fuerit: miras vicissitudines in suo Pastorali regimine passus, „ non omnibus æque, sed Minoritis de Observantia, quod eos maxime „ foverit, apprime laudatus. Vacavit Sedes dies decem, ac pridie nonas „ Martii Thomas de Sarzana, oriundus a Luca, unde Lucanus dictus (non „ enim stemmatibus gloriosus, suæ gentis cognomem præseferebat, sed „ propria virtute clarebat) cum esset Presbyter Cardinalis sanctæ Crucis, „ in supremum Ecclesiæ Pastorem electus, XIV. Kal. Aprilis in gradibus „ Basilicæ Vaticanæ per manus Prosperi Cardinalis Columnæ S. R. E. Ar- „ chidiaconi coronatus est, & Nicolaus V. nominatus: qui, cum esset ho- „ mo pacis, Ferrariam ubi Oratores Veneti atque Florentini convene- „ rant, Legatum misit, ut de Pace cum Philippo Maria Vice-Comite „ Mediolanensium Duce ageretur; eratque fere conclusa, quando fama „ promulgante præfati Ducis obitum, eumque vocasse hæredem hostem „ suum Alphonsum Aragoniæ Neapolis Regem, omnia perturbata & con- „ fusa fuere: Mediolanenses libertatem proclamarunt, & eos imitati Tici- „ nenses & Parmenses idem fecere; sed Lauda & Placentia ad Venetos „ declinarunt.

Eugenii obitus.

Dogl. cit. sup.

„ II. Nicolaus Pontifex vigilans super Dominicum gregem, in limine „ fere suæ assumptionis, statuit Fratres Tertii Ordinis S. P. Francisci de „ Pœnitentia nuncupatos, regimini Fratrum sancti Spiritus Ferrariensium „ subesse: *Romani Pontificis &c.* pridie Idus Martii. Tribus ante diebus „ suam coronationem, ideft XVII. Kal. Aprilis, determinavit distantiam „ Conventus Vici ab aliis: *Inter &c.* & ipsa die suæ Coronationis, confir- „ matis litteris Eugenii IV. sui prædecessoris pro Clarissia Villæ Comitis, „ Bracharensis diœcesis: *Rationi congruit &c.* necnon concessis exem- „ ptionibus domui sancti Spiritus provinciæ Aragoniæ, & suorum Præde- „ cessorum litteris assertis: *Rationi congruit &c.* III. Kal. Aprilis Episcopo „ Eugubino pro quadam donatione facta Tertiariis Terræ Gualdi in diœ- „ cesi Nucerina scripsit: *Ad ea, per quæ &c.* subinde pridie nonas Aprilis „ dato brevi speciali pro fratre Dominico Mascardo, & sociis Cremonen- „ sibus Tertii Ordinis: *Ad ea quæ &c.* Per aliud incipiens eodem modo, „ decrevit nonnullas domus Fratrum, Bisuntinæ diœcesis, Vicario Fra- „ trum de Observantia subesse XV. Kal. Maii: fratri Joanni Mauberto pro „ unione Provinciarum: *Quia experientia &c.* scripsit. II. Kal. Maii tam „ personas Fratrum, quam eorum bona a cujuscumque jurisdictione exe- „ mit: *Quia nonnulli &c.* pro capella sanctæ Mariæ Castri sancti Lucidi „ Tertii Ordinis, in Cusentina diœcesi, quodam breve expedivit: *Sacræ Religionis &c.* pridie nonas Maii: & pro Abbatissa sancti Georgii Hor- „ tanæ aliud simili modo incipiens, XIII. Kal. Junii, & pridie Kal. ejusdem „ Episcopo Melfiano scripsit circa bona fratris Antonii de Monte Falcone:

Indic. ex Vatic.

Ex copia.

Ex Archiv. SS. Apost. & Araca-li.

In

,, *In supremæ dignitatis &c.* & ipsis Kalendis pro Fratribus Tertii Ordinis
,, in Firmana diœcesi beatæ Mariæ Novæ Montis-Ulmi: *Ad ea Roma-*
,, *nus &c.* VII. vero Kal. Julii Breve dedit: *Cum intellexerimus &c.* pro
,, eleemosyna Conventus sanctæ Mariæ de Angelis, & Monasterio Cla-
,, rissarum Assisii; & V. nonas ejusdem pro Sororibus Tertii Ordinis, diœ-
,, cesum Morinen. Cameracen. Tornacensis & Leodiensis: *Sacræ Religio-*
,, *nis &c.* Kalendis autem Augusti Fratribus Tertii Ordinis posse uti latio-
,, re habitu, quo distinguerentur ab Eremitis, indulsit: *Hodie siquidem &c.*
,, cujus rei in Archivo SS. Apostolorum de Urbe est Bulla incipiens: *Pa-*
,, *storalis officii &c.* pro Monasterio beatæ Mariæ de Basico, Messanen.
,, diœcesis breve expedivit: *Digna redimur &c.* idibus præfati mensis;
,, Tertii Ordinis Fratres Leodienses voluit reformari: *Sedes Apostolica &c.*
,, XIV. Kal. Septembris: & contra Emulos Fratrum Minorum Bituricen-
,, sium in Gallia, ad Archiepiscopum Turonensem, aliosque Prælatos scri-
,, psit: *Sedes Apostolica &c.* VI. Kal. Septembris; & pridie Idus ejusdem
,, pro quibusdam bonis capellæ Angelorum sancti Francisci Ariminen.
,, *Universalis Ecclesiæ &c.* XIII. Kal. Octobris beneficium Clarissis Barchi-
,, nonensibus concessit: *Inter cetera &c.* ad Sorores Tertii Ordinis san-
,, ctæ Mariæ de Candelaria Panormitan. litteras direxit: *Provisionis no-*
,, *stræ &c.* V. nonas ejusdem, & ad nonnullas Sorores ejusdem Tertii
,, Ordinis, in diœcesi Viterbiensi alias: *Copiosa Sedis &c.* III. Kal. De-
,, cembris: nobis vero ejusdem nonnullos Conventus provinciæ Bosnæ vo-
,, luit sub obedientia Vicarii: *Ad ea &c.* ac tamdem XIII. Kal. Januarii ad
,, Fratres Tertii Ordinis de Pœnitentia dictis circa Hospitale sanctæ Cru-
,, cis de Arovalte Narnien. breve direxit: *Sedis Apostolicæ &c.*

,, III. His temporibus inter Siculos Fratres, Anonymum ejusdem na-
,, tionis, professione Laicum Conversum, pietate, religione, pluribusque
,, aliis virtutibus insignem, eisque eam Provinciam mire exornasse, Fra-
,, tresque suos jugiter ad meliora charismata excitasse; ac tamdem hoc
,, anno Corleone die XIX. Junii sancte obiisse, refert auctor Beatorum
,, Arboris illius provinciæ, Eminentissimo Simeoni de Aragonia S. R. E.
,, Cardinali Talliavia dedicatæ, ut refert in suo Theatro Seraphico Hie-
,, ronymus a Bajardo, Religiosus admodum pius. Floruit etiam in Mo-
,, nasterio Clarissarum sanctæ Mariæ, seu sancti Bernardini de Cantalupo,
,, quarto provinciæ Mediolanensis, Soror Angela Seraphina de Daveriis,
,, sapiens Virgo de numero prudentum, quæ lampade ne vacua cœlesti
,, Sponso obviaret, ad crucem Domini patientis vigilans, assidua medita-
,, tione, ejusdem compassione, ac amoris dulcissima teneritudine confor-
,, tabatur: per idem etiam tempus ibidem, pluribus charismatibus & vir-
,, tutibus cumulata clarebat soror Paula Maria, patria Comensis, corporis
,, maceratione & regulari Observantia insignis: cujus meminit in suo
,, Martyrologio Franciscano Arthurus de Monasterio.

Monum. MSS. illius Monast. ad annum 1447. 5. Idus Febr.

Angela Seraphina de Daveriis.

Paula Maria Comensis.

fol. 40. §. 10.

RE-

REGESTUM
PONTIFICIUM.

REGESTUM PONTIFICIUM.

EUGENII IV.

ANNO CHRISTI 1437. PONTIFICATUS ANNO 7.

BULLA I.

Eximuntur a solutione quartæ partis Ordinario debitæ. Ex lib. I. de Regularibus anno 7. fol. 240.

Dilectis in Christo filiabus Abbatissæ & Conventui Monasterii sanctæ Mariæ de Basico Messanen. Ordinis sanctæ Claræ.

§. I. Acræ Religionis zelus, sub qua, mundanis abjectis illecebris, devotum & sedulum exibetis Altissimo famulatum, non indigne meretur, ut votis vestris, illis præsertim, per quæ vestro & Monasterii vestri beatæ Mariæ de Basico, Messanen. diœcef. Ordinis sanctæ Claræ, statui & indemnitati consulitur, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet vos a quinque annis citra in Monasterio prædicto sub regulari dicti Ordinis Observantia laudabiliter permanseritis, ac in Monialium numero multiplicatæ permaneatis etiam de præsenti, & alias in Ecclesiis, ac aliis structuris, & ædificiis reformaveritis, ac ad perfectionem reformationis hujusmodi intendatis: tamen quia ad illam faciendam, ac pro sustentatione vestra, ac aliis inibi oneribus supportandis, ipsius Monasterii facultates suppetere posse non videntur, vos plura incommoda de cetero pati plurimum dubitatis, & a receptione plurium mulierum, quæ una vobiscum in prædicto Monasterio sub regulari habitu vivere desiderant, vos retrahitis. Et, sicut eadem petitio subjungebat, si omnium pecuniarum, rerum, ac bonorum mobilium & immobilium, vobis ac dicto Monasterio, pia largitione vel alias quomodolibet ex nunc in antea legandorum, seu relinquendorum, aut alias a vobis acquirendorum, quarta pars, loci Ordinario tunc debita, vobis libere dimitteretur, ex hoc etiam plures fidelium eorumdem ad exhibendum vobis & dicto Monasterio plura caritatis subsidia facilius invitarentur, ipsumque Monasterium in spiritualibus & temporalibus plura susciperet incrementa.

§. II. Nos igitur &c. vos, si est ita, ac alias futuras Abbatissam & Moniales sub hujusmodi Observantia dumtaxat in prædicto Monasterio degentes, ipsumque Monasterium a quibuscumque solutionibus quartæ partis omnium & singulorum pecuniarum, rerum & bonorum, hinc ad decennium a data præsentium computandum, vobis & dicto Monasterio a fidelibus legandorum, relinquendorum, seu alias per vos acquirendorum, hujusmodi Archiepiscopo Messanen. pro tempore existenti faciendis & debendis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium eximimus pariter & liberamus; necnon vobis, dictisque Abbatissæ & Monialibus in hujusmodi Ob-

Observantia persistentibus, eadem auctoritate concedimus, quod ad solvendum quartam partem, seu alias aliquid illius ratione de pecuniis, rebus ac bonis infra decennium relinquendis, legandis seu acquirendis, hujusmodi Archiepiscopo prædicto minime teneamini, nec ab eodem vel alio quomodolibet ad id invitæ compelli possitis: decernentes ex nunc omnes & singulos processus, quascumque excommunicationum, suspensionum & interdicti sententias, censuras & pœnas in se continentes, quos contra exemptionem, liberationem & concessionem prædictas haberi, seu fulminari contigerit, irritos &c. Nulli ergo &c. nostræ liberationis, exemptionis, & concessionis, ac constitutionis infringere.

Datum Bononiæ anno &c. MCCCCXXXVII. Pridie Nonas Maii, anno VII.

II.

Ut reformet Monasterium sancti Guillelmi Ferrarien. Ex Archivo secreto lib. 12. Bullar. fol. 18.

Dilecto filio Joanni de Capistran. Ordinis Minorum &c.

§. I. AD Monasteriorum, & aliorum religiosorum locorum, ac in eis præsertim sub fragili sexu, & sacræ Religionis habitu degentium personarum omnium statum salubriter dirigendum paterna sollicitudine vigilantes, eorum profectibus libenter intendimus, & ut illa ex eis, quæ deformationis opprobrio subjacere videntur, optatæ reformationis beneficio gaudeant, opem & operam, quantum cum Deo possumus, impendimus efficacem. Sane ad audientiam nostram nonnullorum fide dignorum relatione, non sine cordis nostri displicentia, deductum extitit, Monasterium Monialium sancti Guillelmi Ordinis sanctæ Claræ extra muros Ferrarien. propter incuriam & negligentiam, ac malum regimen Sororum in eo degentium, ac alias ex nonnullis causis, divino cultu & regulari Observantia in illo postpositis, tam in capite quam in membris deformationi non modicæ subjacere, pluraque propterea etiam cum Religionis opprobrio, divinique cultus diminutione, & fidelium scandalo suscipere detrimenta &c.

§. II. Nos igitur &c. devotioni tuæ &c. mandamus, quatenus ad Monasterium prædictum personaliter te conferens, ipsum auctoritate nostra visitare, necnon de vita & moribus, ac regimine Abbatissæ & Sororum in eo degentium te diligenter informare cures. Nos enim tibi Monasterium ipsum tam in capite quam in membris visitandi, & in eo reformationis officium juxta sanctiones Canonicas, & prædicti Ordinis regularia instituta exercendi, exequendi & adimplendi; necnon omnes & singulas personas dicti Monasterii pro earum excessibus, criminibus & delictis, prout tibi visum fuerit, alias juxta sanctiones & statuta prædicta corrigendi, puniendi, carcerandi, & alias a regimine & administratione tam spiritualium, quam temporalium dicti Monasterii in perpetuum amovendi, vel ad tempus suspendendi; aliaque omnia & singula, quæ ad prædicti Monasterii & personarum hujusmodi salutem & commodum, necnon eorumdem spiritualium & temporalium administrationem, Religionis & cultus præfatorum conservationem, necnon morum, vitæ & honestatis regularem ampliationem tibi expedire videbitur, reformandi, ordinandi & exequendi; necnon personas Monasterii prædicti, de quibus tibi videbitur, ad alia Monasteria ejusdem Ordinis, prout tibi expedire videbitur, transferendi: Con-

Contradictores &c. compescendi, aliaque, ut præfertur, gerendi, faciendi &c. invocato &c. brachii secularis, plenam &c. concedimus facultatem. Non obstan. statutis &c.

Datum Bononiæ anno &c. MCCCCXXXVII. VI. Kal. Junii, anno VII.

III.

Ut possint benedicere vestes, calices, corporalia, & alia ad usum Ecclesiarum & Sacerdotum spectantia. Ex lib. 1. de Regularib. an. 7. fol. 270.

Dilectis filiis Custodibus & Vicario Ordinis Fratrum Minorum professoribus, in Vicariatu Bosnæ constitutis.

Piis supplicum votis libenter annuimus, illaque favoribus prosequimur opportunis. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod propter locorum distantiam & discrimina, quæ sine magnis difficultatibus adire non potestis, corporalia, vestes, calices & cetera ad usum Sacerdotum & altarium pertinentia, in partibus Vicariatus Bosnæ ab Episcopis, juxta sacrorum Canonum dispositionem, plerumque benedici non possunt. Et sicut eadem petitio continebat, ne divini officii cultus, qui in partibus illis plurimum necessarius dignoscitur, diminuatur, sive retardetur, nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos itaque &c. vobis & cuilibet vestrum, quando Episcopi præsentia sine magno incommodo a vobis haberi non poterit, ut corporalia, vestes, calices & cetera ad usum Sacerdotum & altarium pertinentia, solitis ceremoniis adhibitis, benedicere valeatis, constitutionibus Apostolicis, ceterisque contrariis non obstantibus &c. indulgemus. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Bononiæ anno &c. MCCCCXXXVII. III. Idus Junii, anno VII.

IV.

Ut Fratribus tertii Ordinis conferat capellam sanctæ Eulaliæ de Trevio in domum erigendam. Ex lib. 2. de diversis formis an. 7. fol. 8.

Venerabili Fratri Episcopo Legionen.

§. I. Exigit dilecti filii Joannis de Oviedo civis Oveten. devotionis sinceritas, qua nos & Romanam Ecclesiam reveretur, ut ea, quæ pro divini cultus augmento per ipsam provide facta sunt, ut illibata persistant, confirmationis munimine roborentur. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte ipsius Joannis petitio continebat, quod cum olim ipse cupiens terrena in cœlestia &c. commutare, de bonis a Deo sibi collatis quamdam capellam in honorem beatæ Mariæ Magdalenæ, infra limites parochialis Ecclesiæ sanctæ Eulaliæ de Trevio, Astoricen. diœces. pro loco oratorii, & mansionis unius perpetui Eremitæ inibi Altissimo servituri, pro sua & suorum animarum salute instituisset, fundasset, & erigi ab Ordinario loci obtinuisset, illamque de bonis suis hujusmodi sufficienter dotasset; postmodum tamen ipse Joannes zelo devotionis accensus, quem ad Fratres de Tertio Ordine sancti Francisci gerere comprobatur, capellam ipsam sive oratorium, de consensu & auctoritate venerabilis fratris nostri Sanctii Episcopi, & dilectorum filiorum Capituli Astoricen. in locum ipsorum Fratrum de tertio Ordine erigi, deputari & instituti procuravit, & cetera ad hoc necessaria fecit & ordinavit, prout in instrumento publico, dicti Episcopi sigillo vallato plenius continetur. Cum autem, sicut eadem petitio subjunge-

gebat, idem Joannes cupiat pro suæ devotionis incremento, & ipsorum Fratrum statu & pace, erectionem, institutionem & deputationem prædictam Apostolico munimine roborari, pro parte ipsius Joannis nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos itaque &c. Fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus de præmissis omnibus &c. te diligenter informes &c. & si ad id quorum interest accedat assensus &c. institutionem &c. omnia in præfato instrumento contenta &c. confirmes, supplendo omnes defectus, si qui forte intervenerint in eisdem, ac ipsis Fratribus, quantum opus sit, pro usu & habitatione ipsorum in perpetuum, tradas, dones etiam & consignes: constitutionibus Apostolicis & aliis in contrarium editis non obstantibus quibuscumque. Nos enim, si institutionem &c. per te fieri contigerit, ut præfertur, omnibus & singulis privilegiis &c. gaudere &c. decernimus; jure &c. salvo.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. II. Kal. Julii, anno VII.

V.

Ut Clarissæ admittant Monasterium in loco de Hesdino a Ducissa Burgundiæ erigendum. Ibidem fol.47.

Dilecto filio Officiali Morinen.

§. I. EXimiæ devotionis affectus, quem dilecta in Christo filia nobilis mulier Isabella Ducissa Burgundiæ ad nos & Romanam gerit Ecclesiam, non indigne meretur, ut petitiones suas, illas præsertim quæ ad laudem Altissimi, ac Religionis propagationem cedere dignoscuntur, quantum cum Deo possumus, ad exauditionis gratiam admittamus. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dictæ Ducissæ petitio continebat, quod ipsa cupiens terrena &c. commutare &c. unum Monasterium cum Ecclesia, campanili &c. officinis in loco de Hesdino, Morinen. diœcef. pro usu & habitatione quarumdam dicti Ordinis Monialium, quarum una illius Abbatissa existat, quæ inibi sub Regulari Observantia dicti Ordinis, ac perpetua clausura, & arctissima paupertate vivere deberent, de novo construere & ædificare, seu quoddam in eodem loco per dilectum filium Guidonem Guilbaut, dilecti filii nobilis viri Philippi Ducis Burgundiæ Thesaurarium, ad similes usum & habitationem inchoatum Monasterium ulterius perficere &c. intendit &c. Quare pro parte dictæ Ducissæ nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si est ita &c. præfatæ Ducissæ unum in loco præfato cum Ecclesia, campanili &c. officinis de novo construendi & erigendi, seu jam inceptum Monasterium hujusmodi ad debitam perfectionem deducendi, seu construi & erigi, aut deduci faciendi, pro usu tamen & habitatione perpetuis Abbatissæ & Monialium prædictarum, quæ inibi sub Observantia, clausura & paupertate hujusmodi perpetuo vivere debeant; necnon ipsis Monialibus illud recipiendi &c. licentiam largiaris. Nos enim, si licentiam per te, vigore præsentium concedi, & Monasterium hujusmodi perfici contingat, Abbatissæ & Monialibus in dicto Monasterio pro tempore degentibus, earumque servientibus & personis, ut ipsæ & earum singulæ quibuscumque privilegiis &c. concessis, uti valeant &c. indulgemus.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. V. Kal. Julii, anno VII.

VI. *Ut*

VI.

Ut Monasterio sancti Guillelmi Ferrarien. idoneam Monialem in Abbatissam præficiat. Ex Archivo secreto lib.12. Bullarum fol.21.

Dilecto filio Joanni de Capistrano Fratrum Ordinis Minorum &c.

§. I. DUdum de providentia & integritate, ceterisque virtutibus, quibus te earum largitor Dominus insignivit, præcipuam in Domino fiduciam obtinentes, cum multa nobis enormia & abominanda tam circa dissolutionem vitæ Monialium, quam malum regimen, tam in spiritualibus quam in temporalibus Monasterii sancti Guillelmi extra muros Ferrarien. nostris fuissent sæpius auribus intimata, discretioni tuæ per nostras certi tenoris litteras commisimus & mandavimus, quatenus ad dictum Monasterium personaliter accedens, ipsum, prout tibi secundum Deum, & ipsius Monasterii regularia instituta videretur, visitares, & tam in capite quam in membris reformares, omniaque faceres, disponeres & ordinares, quæ tibi pro bono statu, ac reformatione ejusdem Monasterii necessaria fuissent &c.

§. II. Demum, cum tu mandata nostra diligenter, quantum tibi Altissimus condonavit, fueris executus, multaque pro bono statu dicti Monasterii salutaria disposueris & ordinaveris, quæ, nisi nova in dicto Monasterio Abbatissa eligatur, non videntur successum efficacem habitura fore: & si in Moniales, seu Capitulum dicti Monasterii electio hujusmodi conferatur, propter voluntatum varietatem & diversitatem morum, verisimiliter hujusmodi electio non poterit pacifice & canonice celebrari. Quocirca Nos de sinceritate & integritate tuis firmam in Domino spem gerentes, devotioni tuæ, familiari experientia multipliciter nobis notæ, Apostolica auctoritate, tenore præsentium committimus & mandamus, quatenus ad Monasterium memoratum iterum, & quoties pro actu isto opus fuerit, personaliter accedens, personam aliquam de Capitulo dicti Monasterii, prout tibi melius visum fuerit, ad id idoneam, in Abbatissam dicti Monasterii dicta auctoritate eligas, eidem curam, regimen & administrationem ipsius Monasterii in ipsis spiritualibus & temporalibus plenarie committendo. Nos enim tibi hujusmodi sic electam Abbatissam confirmandi, consecrandi, in possessionem ipsius Monasterii, ac bonorum & rerum dicti Monasterii, secundum ipsius Regularia Instituta, per te vel alium inducendi, omniaque alia & singula circa hoc faciendi & gerendi, quæ ad id necessaria fore videris seu etiam opportuna, facultatem & potestatem plenam & liberam, dicta auctoritate, tenore præsentium concedimus.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. VI. Idus Julii, anno VII.

VII.

Ut libri a Fratribus domus S. Francisci a Vinea de Venetiis acquisiti, post ipsorum obitum in eadem remaneant. Ex lib.1.de Regularib.an.7.fol.263.

Dilectis filiis, Guardiano & Fratribus Conventus sancti Francisci a Vinea de Venetiis, Castellan. diœces. Ordinis Minorum de Observantia *nuncupat. præsentibus & futuris.*

SEdis Apostolicæ gratiosa benignitas piis fidelium, præsertim sub Religionis habitu Domino militantium, votis libenter annuit, & honestis co-

eorum precibus favorem benevolum impertitur. Sane exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod cum nonnullos Fratres de vestro Conventu nonnumquam emptionis, seu alio quovis titulo libros de eleemosynis pia fidelium Venetorum iisdem largitione collatis procurare, eosdemque, postquam ipsos ad eorum usum toto tempore vitæ suæ tenuerunt, ipsis viam universæ carnis ingressis, ad manus personarum a dicto Conventu extranearum sæpius devenire contingat, in prædicti Conventus grave præjudicium & jacturam; quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos vestris opportunitatibus providere cupientes, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, discretioni vestræ, ut prædicti libri, postquam Fratres, qui illos, ut præmittitur, obtinuerint, defuncti fuerint, ad prædictum Conventum vestrum ipso facto devolvantur, ac eidem pleno jure censeantur acquisiti, ita ut vos seu per vos deputati, propria auctoritate veluti res ipsius Conventus capere, & ad ipsum Conventum deferre, ac in usum ipsius deputare valeatis, tenore præsentium indulgemus; privilegiis, constitutionibus seu statutis, vel indultis ipsi Ordini, seu ejus personis quoquomodo concessis, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. IV. Non. Aug. anno VII.

VIII.

Confirmatur donatio Ecclesiæ sanctæ Birgittæ, & hospitalis sancti Martini prope muros Messanen. Tertiariis facta. Ex lib. 2. de Regularib. an. 7. fol. 300.

Dilectis filiis Abbati Monasterii sanctæ Mariæ Rocheamatoris, Messanen. diœces. & Henrico de Avellino Canonico Messanen.

Ad ea ex Apostolicæ servitutis officio libenter intendimus, per quæ Ecclesiarum & Hospitalium, aliorumque piorum locorum, necnon piæ studio vitæ famulantium Domino personarum statui consulitur, libenter intendimus, & iis quæ propterea processisse comperimus, ut illibata persistant, dum a nobis petitur, Apostolici disponimus adjici muniminis firmitatem. Sane pro parte dilecti filii Antonii Scataretica, Fratris tertii Ordinis sancti Francisci, *de Penitentia* nuncupati, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim venerabilis frater noster Bartholomæus Archiepiscopus Messanen. attendens, quod Ecclesia sine cura S. Birgittæ extra muros Messanen. & hospitale pauperum sancti Martini prope dictam Ecclesiam consistens, in suis structuris & ædificiis deformata &c. subjacebant, illaque tunc certis modis vacarunt, cum omnibus suis juribus & pertinentiis Antonio prædicto, qui etiam tunc Presbyter erat, necnon aliis Fratribus ipsius Ordinis, pro eorum usu & habitatione in perpetuum, auctoritate ordinaria concessit; necnon Antonius prædictus & aliqui alii Fratres dicti Ordinis, vigore concessionis & donationis hujusmodi, corporalem Ecclesiæ & hospitalis prædictorum possessionem apprehendentes, illa ex tunc tenuerunt, prout tenent in usus propios eorumdem. Quare pro parte dicti Antonii asserentis, quod Ecclesiæ trium, & hospitalis eorumdem septem Florenorum auri de Camera, fructus, reditus & proventus, secundum communem æstimationem, valorem annuum non excedunt, nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos itaque hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, ut illas, ac quæcumque inde secuta, auctoritate Apostolica approbetis & confirmetis. Non obstantibus omnibus &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. VII. Idus Aug. anno VII.

IX.

IX.

Ut possit Observantibus erigere Cœnobium in Vicaria Bosnæ. Ex lib. 2. de diversis formis, anno 7. folio 84.

Dilecto filio nobili Viro Georgio Vaivodæ Marchioni partium infernalium Bosnæ.

APostolicæ nobis, licet immeritis, injunctæ desuper servitutis officium nos curis perurget & inducit assiduis, ut circa ea, per quæ ad Dei laudem & gloriam Religiosis ubertas discendi secernitur, & cum ipsorum propagatione salutis divinus cultus augeri speratur, quantum ex alto permittitur, studiis operosis jugiter intendamus. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu zelo devotionis accensus &c. necnon ad Fratres Ordinis Minorum, *de Observantia* nuncupatorum, singularem gerens devotionis affectum, unum in honorem & sub vocabulo beatæ Mariæ Virginis Monasterium, cum Ecclesia, campana &c. officinis pro nonnullis Fratribus dicti Ordinis, inibi virtutum Domino juxta regularia ejusdem Ordinis instituta conventualiter perpetuo servituris, de novo fundare &c. desideras &c. Nos igitur &c. tibi Monasterium præfatum, in loco alias ad hoc idoneo & accommodo, & sub regimine Vicarii Bosnæ consistente, cum Ecclesia, campanili &c. pro Fratribus ipsis, juxta instituta præmissa ibidem sua Domino vota directuris, de bonis tibi a Deo collatis fundandi &c. licentiam impertimur. Et nihilominus universis & singulis, quos in eodem fundando Monasterio sub regulari Observantia, pro tempore morari, sive residere contigerit, ipsius Ordinis Fratribus, ut privilegiis &c. concessis, uti &c. valeant &c. indulgemus. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, necnon statutis &c. jure &c. salvo. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. XII. Kal. Septembris, anno VII.

X.

Ut facta informatione privilegiorum, declaret Fratres & Sorores Tertii Ordinis posse ad secundas nuptias transire. Ex lib. 2. de Regularibus anno 7. fol. 253.

Venerabili fratri Jordano Episcopo Sabinen. &c.

§. I. EX injuncto nobis officii Pastoralis debito, personas notæ Religionis divinis obsequiis perpetuo dedicatas, quantum cum Deo possumus, præservamus a noxiis, & piis eorum petitionibus remediis opportunis occurrimus, ut eædem personæ debitum præstare valeant, prout tenentur, quietius altissimo famulatum. Sane pro parte dilectorum filiorum Ministri & Fratrum, necnon dilectarum in Christo filiarum Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* communiter nuncupati, civitatis & diœcesis Aquilan. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet Fratribus Ordinem ipsum intrantibus & etiam profitentibus, quem gloriosus Christi Confessor beatus Franciscus instituit, & in eodem Ordine receptis, neque ex regulari dicti Ordinis Observantia, neque ex privilegiis & indultis per felicis recordat. Nicolaum IV. qui normam & modum vivendi in eodem Ordine professoribus ipsis regulares instituit, necnon Cœle-

lestinum V. Romanos Pontifices prædecessores nostros, iisdem professoribus concessis, in eorum ingressu votum aliquod sive castitatis, sive continentiæ reperiatur indictum, per quod ad secunda & alia matrimonii vota, sicut aliis Christifidelibus secularibus, & in mundanis commerciis se gerentibus dignoscitur, transire non possint. Nihilominus tum diversi seculares partium illarum, privilegiorum hujusmodi penitus ignari, non considerantes, quod hujusmodi Fratres Ordinem ipsum ingressi, & in matrimonio constituti, eodem matrimonio juxta ipsius Ordinis regularia instituta licite uti possunt, ad fidelium aures, quod religiosi hujusmodi ad secunda & alia vota prædicta transire non possunt, deducere non verentur, in Ministri, Fratrum & Sororum prædictorum præjudicium non modicum, & Ordinis hujusmodi scandalum, vilipendium & jacturam. Quare pro parte eorumdem Ministri, Fratrum & Sororum, asserentium quod propter personarum hujusmodi taliter detrahentium malitiam, eidem Ordini & professoribus scandala plurima possent verisimiliter exoriri, nisi per Sedem Apostolicam dubium hujusmodi declaretur, ac pro parte ipsorum exponentium nobis fuit humiliter supplicatum, ut pro scandalis hujusmodi succidendis, proque soliditate status & Observantiæ regularis dicti Ordinis, & ut etiam ipsi professores religionis ejusdem Ordinis, hujusmodi consuetudines & statuta clarius & attentius complectantur, quo per eorum semitas facilius gradientur, declarare eis tramitem, per quem incedere possint & debeant, ad perpetuam rei memoriam, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. circumspectioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis qui fuerint evocandi, necnon adjunctis tibi, prout videbitur, aliquibus ex professoribus antedictis, honestis viris & Deum timentibus, privilegia, consuetudines & statuta hujusmodi auctoritate nostra recenseas, & examines diligenter; ac quidquid pro regulari Observantia, proque ipsius Ordinis honestate, necnon Religiosorum hujusmodi statu utiliter & rationabiliter expedire & etiam congruere videbitur, super quo tuam conscientiam oneramus, juris & æquitatis observato tramite, præsertim circa hujusmodi matrimonia, ac secunda & alia vota, ad quæ religiosi hujusmodi, ut præfertur, aspirant, Apostolica auctoritate dilucides & declares, prout secundum Deum & rectam conscientiam videbitur faciendum; in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. X. Kalend. Septembris, anno VII.

XI.

Præficitur Ecclesiæ Lausanen. Ex lib. I. de præbendis &c. anno 6. fol. 239.

Dilecto filio fratri Joanni Electo Lausanen.

DIvina disponente clementia, cujus inscrutabili providentia ordinationem suscipiunt universa, in Apostolicæ Sedis specula, licet immeriti constituti, ad universas Orbis Ecclesias aciem nostræ considerationis extendimus, & pro earum statu salubriter dirigendo Apostolici favoris auxilium adhibemus: sed de illis propensius cogitare nos convenit, quas propriis carere pastoribus intuemur, ut eis juxta cor nostrum viri præficiantur idonei, qui commissos sibi populos per suam circumspectionem providam, & providentiam circumspectam, salubriter dirigant & informent, ac Ecclesias ipsas non solum gubernent utiliter, sed etiam multimodis efferant incremen-

mentis. Dudum siquidem bonæ memoriæ Willelmo Episcopo Lausanen. regimini Lausanen. Ecclesiæ præsidente, Nos cupientes &c. Postmodum vero prædicta Ecclesia, per obitum ejusdem Willelmi, qui extra Roman. &c. Nos vacatione &c. Demum ad te Ordinis Fratrum Minorum &c. providemus, teque illi præficimus in Episcopum & Pastorem &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. Idibus Septembris, anno VII.

XII.

Fratres & Sorores Tertii Ordinis Venetiis commorantes eximuntur a visitatione Fratrum Minorum. Ex lib.2. de Regularibus anno 7. fol.86.

Venerabilibus Fratribus Castellanen. & Tarvisin. Episcopis.

§.I. AD sacram Petri Sedem divina dispositione vocati, juxta pastoralis officii debitum, singulorum & præsertim sub Regulari Observantia, piæ studio vitæ degentium, pensare conditiones habemus, ut convenientem dirigentes ad singula respectum, sic circa illorum statum salubrem vigilanti cura vacemus, quod, superni favoris affluente præsidio, prosperi successus opere juventur, & excussis quæ dispendii vel turbationis extiterint, optata suscipiant jugiter incrementa. Dudum siquidem felic. record. Nicolaus Papa IV. prædecessor noster inter cetera statuit, quod Ministri & Fratres, ac Sorores Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncapati, civitatis & loci cujuslibet, ad visitationem communem in aliquo loco religioso vel Ecclesia, ubi locum hujusmodi contingeret deesse, convenirent, & Visitatorem haberent Sacerdotem, qui alicujus approbatæ Religionis existeret, ac illis de commissis excessibus injungeret pœnitentiam salutarem, nec quivis alius posset eis hujusmodi visitationis officium exhibere, prout in ipsius prædecessoris inde confectis litteris plenius continetur.

§.II. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Ministri & Fratrum, ac dilectarum in Christo filiarum Ministræ & Sororum domorum loci de Venetiis dicti Ordinis, Castellan. diœcesis, petitio continebat, Generalis & Provincialis Ministri, necnon Guardianus domus ejusdem loci de Venetiis, Ordinis Fratrum Minorum, contra statutum & litteras hujusmodi, quorum verisimiliter ignari non sunt, ipsis Ministro & Fratribus, necnon Ministræ & Sororibus domorum Tertii Ordinis hujusmodi, etiam renitentibus & invitis, præfatum visitationis officium conentur impendere; necnon eos desuper præsumpserint hactenus multipliciter molestare, plurimis inde scandalis inconvenientiisque subortis, & aliis, nisi desuper Apostolicæ provisionis adminiculum succedat, verisimiliter emersuris; ipsique Minister & Fratres, necnon Ministra & Sorores domorum Tertii Ordinis hujusmodi, quominus eis ac dicto Tertio Ordini concessis privilegiis & libertatibus uti gaudereque pacifice possint, progressu temporis timeant impediri.

§.III. Nos igitur &c. fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum statutum prædictum, cui, auctoritate Apostolica, quoad Ministrum & Fratres, necnon Ministram & Sorores domorum Tertii Ordinis hujusmodi, ut ipsum Visitatorem de consilio & assensu alicujus vestrum, quoties opus fuerit, eligant & assumant, per præsentes adjicimus, ubi & quando expedire videbitis, auctoritate Apostolica, solemniter publicantes, ac ipsis Ministro & Fratribus, necnon Ministræ & So-

Sororibus domorum Tertii Ordinis hujusmodi, quoties super hoc pro parte sua desuper requisiti fueritis, efficacis præsidio defensionis assistentes, non permittatis aliquem ex eis per Generalem & Provincialem Ministros ac Guardianum prædictos, vel quempiam ipsorum, vel quosvis alios contra statutum, privilegia vel libertates hujusmodi, seu super eorum juribus, & bonis impeti quomodolibet indebite vel molestari, aut ipsis gravamina, damna vel injurias irrogari: facturi Ministro & Fratribus, ac Ministræ & Sororibus domorum Tertii Ordinis hujusmodi super præmissis omnibus, in illis videlicet quæ judicialem requirunt indaginem, summarie, simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura judicii, in aliis vero, prout eorum qualitas exegerit, justitiæ complementum. Contradictores quoslibet & rebelles, cujuscumque dignitatis, status, Ordinis & conditionis extiterint, quandocumque & quotiescumque expedierit, auctoritate prædicta, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo; non obstantibus tam piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. &c. quam aliis quibuscumque constitutionibus a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris &c.

§. IV. Volumus insuper & eadem auctoritate decernimus, quod quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento Canonico præpeditus; quodque a Data sit vobis & cuilibet vestrum in præmissis omnibus & eorum singulis cœptis & non cœptis, præsentibus & futuris, perpetuata potestas & jurisdictio attributa, ut eo vigore eaque firmitate possitis in præmissis omnibus cœptis & non cœptis, præsentibus & futuris, & pro prædictis procedere, ut si præmissa omnia coram vobis cœpta fuissent, ac jurisdictio vestra & cujuslibet vestrum in præmissis omnibus & singulis, per citationem vel modum alium perpetuata legitimum extitisset: constitutione prædicta super Conservatoribus, & alia qualibet in contrarium ædita, non obstantibus; præsentibus perpetuo valituris.

Datum Bononiæ &c. MCCCCXXXVII. VI. Idus Octobris, anno VII.

XIII.

Conceduntur indulgentiæ Ecclesiæ domus oppidi Campi sancti Petri. Ex libro I. de Regularibus &c. anno 7. folio 295.

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis &c.

§. I. Licet is, de cujus munere venit, ut sibi a suis fidelibus digne & laudabiliter serviatur, de abundantia suæ pietatis, quæ merita supplicum excedit & vota, bene servientibus sibi multo majora retribuat, quam valeant promereri; nihilominus tamen desiderantes Domino populum reddere acceptabilem & bonorum operum sectatorem, fideles ipsos ad complacendum ei, quasi quibusdam allectativis muneribus, indulgentiis videlicet & remissionibus invitamus, ut exinde reddantur divinæ gratiæ aptiores. Cum itaque, sicut accepimus, in domo oppidi Campi sancti Petri, Ordinis Fratrum Minorum, Tarvisin. diœcesis quædam in honorem & sub vocabulo sancti Joannis Ecclesia de novo erecta, sed nondum perfecta existat, ipsaque domus claustro, dormitorio & aliis, quæ Fratribus ibidem necessaria forent, careat locis, pro quibus perficiendis Christifidelium suffragia fore noscuntur plurimum opportuna. Nos cupientes, ut dicta Ecclesia congruis honoribus frequentetur, necnon convenientibus structuris ac ædificiis perficiatur &c. de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus vere pœ-

pœnitentibus & confessis, qui in Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis & Corporis Domini nostri Jesu Christi, ac Pentecostes, necnon Nativitatis, Annunciationis, Purificationis & Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, & Nativitatis beati Joannis Baptistæ, & dictorum Apostolorum, ac ipsius Ecclesiæ Dedicationis festivitatibus, & in celebritate omnium Sanctorum, ac per ipsarum Nativitatis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis & Corporis Domini, necnon Nativitatis & Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, ac Nativitatis beati Joannis Baptistæ & Apostolorum prædictorum, festivitatum octavas, & per sex dies dictam festivitatem Pentecostes immediate sequentes, Ecclesiam devote visitaverint annuatim, & ad perfectionem necnon fabricam prædictas manus adjutrices porrexerint, singulis videlicet festivitatum & celebritatis tres annos & totidem quadragenas, octavarum vero & sex dierum prædictorum diebus, quibus Ecclesiam visitaverint, & ad perfectionem & fabricam hujusmodi manus adjutrices porrexerint, ut præfertur, centum dies de injunctis eis pœnitentiis misericorditer relaxamus; præsentibus post viginti annos minime valituris.

§. II. Volumus autem, quod si alias visitantibus Ecclesiam, vel ad perfectionem ac fabricam hujusmodi manus porrigentibus adjutrices, aut alias inibi pias eleemosinas erogantibus, vel alias aliqua alia indulgentia, in perpetuum vel ad certum tempus nondum elapsum duratura, per nos concessa fuerit, hujusmodi præsentes litteræ nullius existant roboris vel momenti.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. VII. Nonas Novembris, anno VII.

XIV.

Ut componat controversiam inter Fratres domus Castri-Novi, & quosdam seculares. Ex lib. 2. de Regularibus, anno 7. fol. 124.

Venerabili fratri Episcopo Terdonen.

§. I. Humilibus supplicum votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum Ordinis Minorum domus Castri-Novi, Terdonen. diœcesis, petitio continebat, quod olim bonæ memoriæ Bartholomæus Episcopus Arcen. qui dicti Ordinis professor, & de nobili genere procreatus existens, a Guardiano & Fratribus domus & aliis Superioribus Ordinis prædictorum, ipsum tam ratione dignitatis, quam nobilitatis personæ suæ honorare volentibus, gubernationis dictæ domus obtinuit potestatem, & illius vigore legata, eleemosynas aliaque caritatis subsidia eidem domui obvenientia recipiens, illa dispensavit, & pro libito disposuit de eisdem; necnon quasdam domos infra ambitum loci hujusmodi consistentes, & ad illum legitime pertinentes reparavit, & pro usu suo retinuit, quoad vixerit; & demum infirmitate, qua mortuus expiravit, infirmus existens, nulla, ut creditur, saltem idonea potestate suffultus condidit testamentum, & nonnullis per eum legatis tam ad pias, quam alias causas factis, in certis suis bonis Joannem, Petrum & Stephanum nepotes suos universales sibi hæredes instituit, qui ex domibus reparatis hujusmodi nonnulla bona mobilia, pecunias & res alias receperunt, & contra voluntatem dictorum Fratrum exportarunt, eos illis indebite spoliando.

§. II. Cum igitur spoliatis injuste sit restitutionis beneficio succurren-

dum, fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi per diligentem informationem per te ſuper iis, auctoritate noſtra, habendam inveneris ita eſſe, vocatis dictis nepotibus & aliis qui fuerint evocandi, ipſiſque Guardiano & Fratribus, prout juſtum fuerit, in integrum reſtitutis, omnes & ſingulas cauſam & cauſas, quam & quas Fratres contra nepotes, & nepotes hujuſmodi contra Fratres eoſdem hinc inde movent ſeu movere intendunt, ſummarie, ſimpliciter & de plano audias, & fine debito decidas, faciens, quod decreveris, per cenſuram Eccleſiaſticam firmiter obſervari. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellas veritati teſtimonium perhibere.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. IV. Non. Novemb. anno VII.

XV.

Ut Tertiariis concedat Eremitoriam ſanctæ Mariæ de Sanzellis. Ibidem fol. 291.

Dilecto filio Abbati Collegiatæ & ſecularis Eccleſiæ beatæ Mariæ Valliſoleti, Palentin. Diœceſ.

AD ea ex Apoſtolicæ Sedis officio libenter intendimus, per quæ, cum Divini cultus incremento, fidelium quorumlibet ſtatui & indemnitati valeat ſalubriter provideri. Cum itaque, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Joannis de Paradines Fratris Tertii Ordinis ſancti Franciſci petitio continebat, ſtructuræ & ædificia & eremitorium beatæ Mariæ de Sanzellis, Abulen. Diœc. ruinoſa exiſtant, ipſumque Eremitorium congruis eccleſiaſticis careat ornamentis, ac prædictus Joannes ſtructuras & ædificia hujuſmodi reparari facere, & ornamenta congrua inibi procurare affectet, ſi dictum Eremitorium ſibi pro ſe ac duobus vel tribus aliis ejuſdem Ordinis Fratribus pro ipſorum uſu & habitatione perpetuo concedatur. Nos eumdem Joannem in ſuo propoſito confovere cupientes, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus dictum Eremitorium, cujus fructus, reditus & proventus ſeptem librarum Turonen. parvorum, ſecundum communem æſtimationem, valorem annuum, ut etiam ipſe Joannes aſſerit, non excedunt, ſi, & in quantum ad præſens illud habitatore carere inveneris, cum omnibus juribus & pertinentiis dicto Joanni pro ſuis ac duorum vel plurimorum ejuſdem Ordinis, quos ipſe Joannes ad hoc eligendos duxerit, Fratrum, inibi ſub regularibus ejuſdem Ordinis habitu & Obſervantia Altiſſimo perpetuo famulaturorum, uſu & habitatione perpetuis, auctoritate noſtra, concedas, faciens dicto Joanni de ipſius Eremitorii fructibus, reditibus, proventibus, juribus & obventionibus univerſis integre reſponderi. Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam &c. non obſtantibus conſtitutionibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. XVII. Kalendas Decembris, anno VII.

XVI.

Ut cum Monialibus Monaſterii ſanctæ Claræ de Medina de Pomar diſpenſet circa victum & veſtitum. Ibidem, fol. 189.

Dilecto filio Generali Miniſtro Ordinis Minorum.

§. I. REgulari caſtimoniæ deditis, præſertim fœminei ſexus, quibus propter illius fragilitatem multa ſuffragia debentur, ſic omnem tur-

turbationis & inquietitudinis materiam subtrahi convenit, quod in contemplationis suavitate quiescere valeant, & tranquillum Domino reddere famulatum. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Monialium Monasterii sanctæ Claræ de Medina de Pomar, Ordinis ejusdem Sanctæ, Burgen. Diœcesf. petitio continebat; licet ipsæ, quæ sub clausura & observantia regulari vivunt, ab esu carnium abstinere, necnon certis & determinatis vestimentis ac calceamentis, & in lectulis earum raupis uti consueverunt; tamen propter infirmitates, debilitates ac plures passiones, quibus illæ frequenter affliguntur, ab esu carnium hujusmodi abstinere, & ob frigiditates, quæ in partibus illis plerumque vigent, absque vestibus, calceamentis, & raupis adversus frigiditates hujusmodi necessariis, in dicto Monasterio sine gravi ipsarum periculo commorari non possunt; pro parte earum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus super præmissis omnibus & singulis, eorumque circumstantiis universis, auctoritate nostra, te diligenter informes &c. circa singula, quæ Abbatissæ necnon Monialibus prædictis de vestibus, calceamentis, & in lectulis earum raupis, quodque diebus, in quibus alias esus carnium prohibitus non est ab Ecclesia, ipsæ dictis carnibus vescantur, necessaria fore prospexeris, auctoritate Apostolica, provideas &c. non obstantibus præmissis, ac constitutionibus Apostolicis &c. contrariis quibuscumque.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. XIII. Kalendas Decembris, anno VII.

XVII.

Instituitur Reformator omnium Monasteriorum Monialium sanctæ Claræ, sancti Damiani & Minorissarum. Ibidem, fol. 284.

Eidem.

§. I. AD statum singulorum fidelium præsertim Religiosarum personarum salubriter dirigendum, prout ex debito pastoralis obligamur officii, intendentes, ad ea maxime, per quæ ipsarum reformatio subsequatur, libenter adhibemus sollicitudinis nostræ partes. Sane, sicut ex fide dignorum relatione percepimus, nonnulla Monasteria Monialium sanctæ Claræ, sancti Damiani & Minorissarum In diversis locis consistentia, propter nonnullarum Abbatissarum, ac in eis degentium culpam Monialium, quæ plerumque a jugo regularis observantiæ deviantes, laxiorem, quam deceat, vitam ducunt, ac propter varia dissensiones & scandala, quæ in eisdem Monasteriis quotidie oriuntur, non modica reformatione indigere noscuntur.

§. II. Nos igitur in præmissis debite providere cupientes, ac sperantes quod tu propter impositum tibi dicti Ordinis gubernandi & regendi onus, ad ejus & Monasteriorum prædictorum reformationem &c. tibi omnia & singula hujusmodi Monasteria eorumque personas tam in capite, quam in membris auctoritate nostra visitandi; ac ea, de quibus tibi videbitur, aperta Monasteria sub debita clausura ponendi, necnon ipsorum Abbatissas secundum demerita earum deponendi, & alias de novo instituendi & destituendi; Moniales quoque cum rebus & bonis suis de uno Monasterio ad aliud transferendi, bona insuper unius Monasterii ad aliud applicandi; ac omnia alia & singula agendi, faciendi & statuendi, quæ in ipsis Monasteriis secundum Deum, pro eorumdem & personarum hujusmodi statu &c. de consilio

filio tamen & assensu discretorum, correctionis & reformationis officio noveris indigere; contradictores etiam auctoritate nostra, per censuram Ecclesiasticam & alia Juris remedia, appellatione postposita, compescendi, invocato &c. secularis &c. facultatem concedimus &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. Kalendis Decembris, anno VII.

XVIII.

Ut Sorores sanctæ Claræ, sancti Damiani & Minorissæ audiant sub unico sanctæ Claræ *vocabulo, & reformationi & correctioni Generalis Ministri subjiciantur*. Ex lib. I. de Regularibus &c. anno 7. fol. .....

Ad perpetuam rei memoriam.

Guillelmus Generalis Minister reformationem Monialium intentat.

§. I. Ad ea quæ felicem & prosperum statum Ecclesiarum & Monasteriorum respiciunt, libenter intendimus, & ea favoribus prosequimur opportunis. Sane exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii fratris Guillelmi sacræ paginæ professoris, Ordinis Minorum Generalis Ministri petitio continebat, quod; cum ipse ad generale Capitulum Tolosæ nuper celebratum proficiscens, tam ex incumbente sibi officio quam ex nostro mandato, deformationes & abusus Monasteriorum Ordinum sanctæ Claræ, sancti Damiani & Minorissarum, sibi & provincialibus Ministris sui Ordinis immediate auctoritate plenaria a Sede Apostolica commissorum, reformare, tam in eundo quam in redeundo tentavit, & quibusdam in locis provinciarum Provinciæ & Aquitaniæ, secundum morem sui Ordinis, conatus fuerit ordinationibus & reformationibus, ac necessariis clausuris ipsa Monasteria ad regularem observantiam revocare, vectes etiam in exterioribus portis ipsorum Monasteriorum apponendo cum seris, ut clausura, quæ in quibusdam male ordinata, in quibusdam nulla penitus erat, de cetero servaretur, sicque mandaverat a Ministris postea in ceteris Monasteriis fieri & servari; tamen ipsorum quamplurimorum Monasteriorum Sorores, præsertim Avenionis, Montis-Pessulani, Massiliæ & aliorum reformari nolentium, ab ipsis institutis & ordinationibus appellarunt; quibusdam ex ipsis amoventibus seras & vectes, vel facientibus amoveri; aliis recusantibus ipsas apponi; aliis etiam clausuræ, quæ sub voto regulæ prædictarum continetur, sub frivolis & repellendis omnino exemptionibus, quas hic haberi volumus pro sufficienter expressis, contradicentibus; hujusmodi reformationes ab ipso factas confirmare, & facultatem insuper rebelles quascumque puniendi, & ad observantiam earumdem compellendi, sibi dare & concedere dignaremur.

Quædam Monasteria renuunt.

§. II. Nos autem volentes ipsa Monasteria, & cetera dictorum Ordinum ubicumque consistentia penitus reformari tam circa divinum cultum, quam alias regulares observantias, & præsertim circa clausuram, quæ est clypeus honestatis, ad quam, ut præfertur, tam ex voto professionis, quam ex provisionibus felicis recordationis Benedicti XII. prædecessoris nostri tenentur, prædicti Generalis supplicationibus inclinati, omnes & singulas reformationes Monasteriorum supradictas per eum, ut præfertur, factas, auctoritate Apostolica approbantes, ac inviolabiliter observari mandantes, sibi insuper ac prædictis Ministris Provincialibus rebelles & fautores quoscumque compescendi, etiam per censuram Ecclesiasticam, & alia Juris remedia cum invocatione brachii secularis, & cum facultate etiam dictas Moniales privandi, si rebelles fuerint, bonis temporalibus ad earum usum deputatis, ac aliis

Mandat Pontifex Contumaces cōpelli.

aliis Monasteriis eorumdem Ordinum observanter viventium, vel Ecclesiis Cathedralibus aut hospitalibus applicandis, licentiam, auctoritate prædicta, & plenariam concedentes, tenore præsentium, facultatem.

§. III. Volumus autem, quod sicut Abbatissæ, & aliæ Sorores ex earum professionibus ad hoc deputatæ, tenent claves, quibus ad intra portæ Monasteriorum prædictorum clauduntur, sic per Confessores, aut alias honestas personas, per ipsos Generalem & Ministros deputandas, claves prædictæ ex exteriori teneantur & conserventur. Et nihilominus præcipientes omnibus & singulis tam Clericis, quam Religiosis & Regularibus personis, cujuscumque conditionis, gradus, præeminentiæ vel dignitatis existant, sub pœna excommunicationis, quam transgredientes ipso facto incurrant, & a qua, nisi a Romano Pontifice non possint absolvi, præterquam in mortis articulo constituti, quatenus neque prædicta Monasteria, nec aliquod ipsorum ingredi præsumant, præter formam regulæ & provisionum Apostolicarum super hoc specialiter editarum; unumquemque insuper Ordinum prædictorum, qui Ordines quandoque sub nomine *Minorissarum*, quandoque *sancti Damiani*, quandoque *sanctæ Claræ* nominantur, sub unico *sanctæ Claræ* vocabulo, juxta veteres Apostolicas sanctiones decernimus appellari, & per vos, ut præfertur, in regulari observantia gubernari: contradicentes autem Moniales excommunicationis sententiam, & si fuerint Abbatissæ, præter hoc privationem suorum officiorum ipso facto incurrere, & ceteras ad electionem alterius secundum formam juris procedendum teneri volumus, nisi essent omnes, vel major pars earum etiam excommunicationis vinculo innodatæ: quo casu & in aliis, in quibus circa prædicta opportunum esse videbitur, prædictos Generalem & Provinciales Ministros, juxta eorum conscientias, etiam cum invocatione brachii secularis, si opus esse videbitur, procedere etiam volumus & mandamus; præmissis appellationibus & aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ approbationis, mandati, concessionis, præcepti, constitutionis & voluntatis infringere &c.

Confessarii Clavium insti... tur custodes.

Nemo intra Monast. septa ingredi permissum.

Pœnæ in Rebelles.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. VII. Idus Decembris, anno VII.

XIX.

Ut in regno Hungariæ septem loca recipiant, & verbum Dei inibi prædicent.
Ex lib. 2. de Regularibus, anno 7. fol. 24.

Dilectis filiis Fratribus Vicariæ Bosnæ, Ordinis Minorum professoribus.

§. I. Sacræ Religionis &c. Hinc est quod nos dilecti filii Jacobi Ordinis Minorum professoris, Vicarii Bosnæ, asserentis, circa sexdecim Ecclesias & domus Fratrum dicti Ordinis spatio duorum annorum ab immanissimis Turcis, Christi nominis inimicis, destructas & combustas fuisse, supplicationibus inclinati, vobis, ut in regno Hungariæ septem loca, si vobis pia largitione fidelium largiantur, vel alias justis modis illa poteritis adipisci, recipere & retinere, & in quolibet ipsorum locorum Ecclesiam cum campanili &c. servata debita distantia, construere & ædificare; necnon quoscumque Fratres dicti Ordinis, etiam de Vicaria Bosnæ existentes, ad id voluntarios, de Superiorum suorum licentia transferre & recipere, ac inibi una cum eisdem Fratribus sub regularibus institutis dicti Ordinis Altissimo famulari, necnon Missas & alia divina Officia celebrare, ac verbum Dei prædicare libere & licite valeatis, Ordinarii loci &c. minime requi-

Vide Const. 1. hujus Pontif.

quiuto, juribus tamen paroc hialium &c. salvis &c. concedimus facultatem.

§. II. Et nihilominus vobis & universis Fratribus, in eisdem domibus & locis pro tempore moraturis, ut omnibus & singulis privilegiis &c. uti & gaudere valeatis & valeant &c. indulgemus: felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus Apostolicis &c. non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. VII. Idus Decembris, anno VII.

XX.

Præficitur Ecclesiæ Dolen. Ex libro 1. de Beneficiis vacant. &c. anno 7. folio 297.

Dilecto filio Albano de l'Espervier Electo Dolen.

Apostolatus officium, quamquam insufficientibus meritis, nobis ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini præsidemus, utiliter exequi, coadjuvante Domino cupientes, solliciti corde reddimur & solertes, ut, cum de ipsarum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores præficere studeamus, qui commissum sibi gregem Dominicum sciant non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare, commissasque sibi Ecclesias in statu pacifico & tranquillo velint & valeant, duce Domino, salubriter regere & feliciter gubernare. Dudum siquidem bonæ memoriæ Joanne Episcopo Dolen. regimini Dolen. Ecclesiæ præsidente &c. Postmodum vero prædicta Ecclesia per obitum ipsius Joannis Episcopi, qui extra Romanam &c. Demum ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem &c. teque illi præficimus in Episcopum & Pastorem &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. III. Idus Decembris, anno VII.

XXI.

Eligitur Episcopus Lavellen. Ex lib. 1. de Præbendis &c. anno 6. fol. 259.

Dilecto filio Michaeli Angelo Electo Lavellen.

Ut supra. Apostolatus officium &c. Dudum siquidem bonæ memoriæ Francisco Episcopo Lavellen. Ecclesiæ Lavellen. regimini præsidente &c. Postmodum vero prædicta Ecclesia per obitum dicti Francisci Episcopi, qui extra Romanam &c. Demum ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem &c. teque illi præficimus in Episcopum & Pastorem &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. VI. Idus Januarii, anno VII.

XXII.

Aliqui Conventus se ab ejus obedientia subtrahentes, ei declarantur subjecti. Ex lib. 2. de Regularibus &c. anno 7. fol. 162.

Dilecto filio fratri Guillelmo de Casali sacræ Paginæ professori, Ordinis Minorum Ministro Generali.

Ad ea, quæ religionis augmentum, Religiosorumque Ordinum conservationem concernunt, intendentes, illa libenter favore prosequimur op-

opportuno. Sane cum ex institutione Regulæ beati Francisci universi ejusdem Ordinis Fratres unum ex Fratribus dictæ Religionis teneantur habere semper Generalem Ministrum, & illi firmiter obedire, & fide digna relatione intellexerimus, quosdam dicti Ordinis Conventus, prætensis quibusdam privilegiis, aliisque excusationibus, præsertim Conventum sancti Spiritus, in termino Muri-Veteris in valle, quæ dicitur *de Trillio*, Diœc. Valent. & juxta dicti Ordinis morem provinciæ Aragoniæ, se a sua obedientia subtrahere, prout idem Conventus certo tempore se subtraxit: Atque de Conventu Parisien. intelleximus, quod nonnulli in eo degentes, prætextu privilegiorum Apostolicorum Universitati Parisien. concessorum, se de corpore studii esse dicentes, a Ministrorum & aliorum officialium dicti Ordinis obedientia se subtrahere conentur, decensque & rationabile existimemus nullum fore, qui a Regula tam salubriter instituta, & quam omnes tenentur observare, se subtrahat; idcirco omnes & singulos dicti Ordinis Fratres, cujuscumque gradus & conditionis existant, & quibuscumque nominibus censeantur, eorumque Conventus, domos & loca ubicumque constituta, necnon personas eorum, ubicumque reperiantur vel in suis Conventibus & locis vel extra, & præsertim Conventus prædictos sancti Spiritus in termino Muri-Veteris, & Parisien. obedientiæ, subjectioni & jurisdictioni tuæ secundum formam Regulæ & professionis ipsorum, statutorumque ejusdem Ordinis tam a Pontificibus Romanis, quam a Generalibus emanatorum, submittentes, plenariam tibi & per te deputandis obedientiam in cunctis, juxta prædictam Regulæ formam, exhibere volumus, & præsentium tenore mandamus. Consuetudinibus quibuscumque, & privilegiis Apostolicis cuicumque Universitati, Collegio vel personis particularibus sub quacumque verborum forma concessis, & de quibus etiam de verbo ad verbum facienda esset mentio specialis, indultis etiam, præsertim Benedicti XIII. in sua obedientia nominati quæ quantum ad hoc, ceteris immunitatibus prædicto Conventui sancti Spiritus reservatis, cassamus &c. Tibi nihilominus & per te deputandis omnes & singulos supradictos obedire recusantes, & contradictores quoscumque per censuram Ecclesiasticam & alia Juris remedia, appellatione postposita, compescendi, auctoritate & tenore similibus, licentiam potestatemque plenariam concedentes, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Nulli ergo &c. nostræ submissionis, voluntatis, mandati, cassationis, revocationis & concessionis infringere &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. V. Idus Januarii, anno VII.

XXIII.

Præficitur Ecclesiæ Nuscan. Ex lib 1. de Præbendis &c. anno 6. fol. 228.

Dilecto filio Jannucio Pascasii Electo Nuscan.

Ecclesiarum utilitati tunc recte consulitur, & indemnitati salubriter præcavetur, cum providis & discretis earum cura committitur, & vacantium regimini pastores idonei præponuntur. Hinc est quod Romanus Pontifex, cui ex Apostolatus incumbit officio de universis Ecclesiis sollicite considerare, ad id propensius vigilat & intendit, ut Ecclesiæ ipsæ pastoribus talibus committantur, per quorum industriam præserventur a noxiis, ac felicibus in spiritualibus & temporalibus proficiant incrementis. Dudum siquidem bonæ memoriæ Carlutio Episcopo Nuscan. regimini Nuscan. eidem Ro-

Romanæ Ecclesiæ immediate subjectæ, præsidente &c. Postmodum vero præfata Nuscan. Ecclesia per obitum ejusdem Carlutii Episcopi, qui extra Roman. &c. Demum ad te Ordinis Fratrum Minorum, Ordinem ipsum expresse professum &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. III. Idus Januarii, anno VII.

XXIV.

Fit Episcopus Dimitrien. Ex lib. 1. de Dignitatibus &c. an. 6. fol. 162.

Dilecto filio Roderico Regamia Electo Dimitrien.

Vide Constit. 11. hujus Pontif.

DIvina disponente clementia &c. Dudum siquidem bon. mem. Georgio Episcopo Dimitrien. regimini Dimitrien. Ecclesiæ præsidente, Nos cupientes &c. Postmodum vero præfata Ecclesia per obitum ipsius Georgii Episcopi, qui extra Roman. &c. Demum ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem &c. teque illi præficimus in Episcopum & Pastorem &c.

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVII. Pridie Nonas Februarii, anno VII.

XXV.

Conceduntur indulgentiæ pro reparatione domus de la Rabida. Ex lib. 2. de Regularibus &c. an. 7. fol. 208.

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis.

Vide Constit. 13. hujus Pontif.

LIcet is, de cujus munere &c. Cum itaque, sicut accepimus, plurimum Christicolæ pro tempore transfretantes plerumque, pelagi tempestates, & navigantium infidelium Sarracenorum hostiles incursus evadendo, ad domum beatæ Mariæ *de la Rabida*, Ordinis Fratrum Minorum, *de Observantia* nuncupati, Hispal. diœcef. juxta littus maris sitam, tamquam ad tutum refugium declinent, ac ibidem caritativæ refectionis commodis recreentur; aliique fideles ingenti devotione permoti, ad Ecclesiam dictæ domus, ex eo præsertim, quod pius & misericors Dominus, sua ineffabili operante virtute, Fratres inibi sub observantia Regulari degentes sæpenumero a nefariis dictorum Sarracenorum, eos potenter invadentium, ac capere satagentium, ausibus mirabiliter præservavit, confluant in multitudine copiosa; necnon domus & Ecclesia prædictæ in suis structuris & ædificiis reparatione non modicum sumptuosa indigeant, nullasque ad illam faciendam, cum iidem Fratres de eleemosynis dumtaxat vivere noscantur, habeant facultates &c. Nos cupientes, ut Ecclesia congruis honoribus frequentetur &c. de Omnipotentis Dei misericordia &c. confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui in Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis & Corporis Domini, ac Pentecostes, necnon Nativitatis, Purificationis & Assumptionis beatæ virginis Mariæ, Nativitatisque beati Joannis Baptistæ, & Apostolorum Petri & Pauli, ac in ipsius Ecclesiæ Dedicationis festivitatibus, & celebritate omnium Sanctorum, necnon per ipsarum Nativitatis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis & Corporis Domini, ac Nativitatis & Assumptionis beatæ Mariæ virginis, Nativitatis quoque beati Joannis Baptistæ, & Apostolorum Petri & Pauli prædictorum festivitatum octavas, ac per sex dies dictam

ctam festivitatem Pentecostes immediate sequentes, eamdem Ecclesiam devote visitaverint annuatim, & ad hujusmodi reparationem & conservationem manus porrexerint adjutrices; singulis videlicet festivitatum & celebritatis, quatuor annos & totidem quadragenas, octavarum vero & sex dierum prædictorum diebus, quibus Ecclesiam ipsam visitaverint, & ad hujusmodi reparationem & conservationem manus adjutrices porrexerint, ut præfertur, centum dies de injunctis eis poenitentiis misericorditer relaxamus: præseotibus post viginti annos minime valituris. Volumus autem quod si alias visitantibus dictam Ecclesiam, aut ad ejus & domus prædictæ fabricam, sive hujusmodi reparationem & conservatiunem manus adjutrices porrigentibus, vel alias inibi pias erogantibus eleemosynas, seu alias aliqua alia indulgentia, in perpetuum vel ad certum tempus nondum elapsum duratura, per nos concessa fuerit, hujusmodi præsentes litteræ nullius existant roboris vel momenti.

Datum Ferrariæ, anoo &c. MCCCCXXXVII. XIII. Kalendas Martii, anno VII.

XXVI.

Aliæ indulgentiæ pro reparatione sacrorum locorum Terræ sanctæ. Ibidem, folio 159.

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis.

Licet is, de cujus munere &c. Cum itaque, sicut accepimus, Ecclesiæ, structuræ, & ædificia sacrorum locorum saocti Sepulcri Dominici Hierosolym. beatæ Mariæ in Bethleem, & Montis-Sion per nonnullos Fratres Ordinis sancti Francisci custodiri solitorum, miserabili ruinæ subjaceaot. Nos &c. de Omnipotentis Dei misericordia &c. confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, Ecclesias dictorum locorum devote visitantibus, & ad illarum, structurarum & ædificiorum hujusmodi reparationem & conservatiooem manus adjutrices porrigentibus, septem annos & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis misericorditer relaxamus: præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. *Vide ut supra.*

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVII. VI. Nonas Martii, ao. VII.

XXVII.

Ut Observantinis ponat Cœnobium in burgo de Moilleron. Regest. Vatic. Ex lib. I. de Regularibus &c. an. 7. fol. 158.

Dilecto filio nobili viro Arthuro, Comiti Richemondiæ.

Eximiæ tuæ devotionis sinceritas &c. Cum itaque &c. in Burgo de Moilleron, Luciooen. dioec. tuo temporali dominio subjecto, uoam domum cum Ecclesia, campanili &c. officinis pro usu &c. quorumdam Religiosorum prædicti Ordinis &c. fundari &c. concupiscas. Nos &c. tibique, qui etiam Comestabularius Franciæ existis, necnon, si forte te interim ab hac luce migrare contigerit, hæredibus & successoribus tuis domum prædictam cum Ecclesia, campanili, campana &c. & aliis officinis in burgo prædicto pro usu & habitatione perpetuis quorumdam Religiosorum de Observantia Ordinis hujusmodi fundandi &c. necnon Religiosis prædictis & eorum singulis domum prædictam recipiendi &c. contrariis nequaquam ob- *Vide Constit. 5. hujus Pontif.*

obstantibus &c. licentiam, jure &c. salvo; necnon omnibus & singulis Guardianis & Fratribus in dicta domo sub hujusmodi observantia pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis &c. uti valeant &c. indulgemus. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. v. Nonas Martii, an. VIII.

XXVIII.

Ut componat controversiam inter Rectores parochialium Ecclesiarum & Mendicantes urbis Reatin. Ibidem, fol. 31.

Dilecto filio Abbati Monasterii sancti Angeli in Massa, extra muros Narnien.

§. I. AD ea, per quæ Monasteriorum & aliarum domorum, ac Religiosorum locorum, ac personarum inibi sub regulari habitu Domino famulantium omnium commodo & indemnitati consulitur, libenter intendimus, illisque, quantum cum Deo possumus, favorem benevolum impertimur. Sane pro parte dilectorum filiorum Priorum sancti Dominici & sancti Augustini, ac Guardiani sancti Francisci Reatin. domorum Fratrum Prædicatorum, ac Eremitarum ipsius sancti Augustini, & Minorum Ordinum eorumque Conventuum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet anteacto tempore citra, cujus initii seu contrarii memoria hominum non existit, pro singulis fidelium utriusque sexus decedentium corporibus in Ecclesiis domorum hujusmodi aut earum cœmeteriis pro tempore sepultis, ipsorum hæredes & consanguinei singulis Conventibus domorum hujusmodi, in quibus corpora hujusmodi sepulta fuerint, unum castratum, seu aliarum carnium, aut, dum illarum esus ab Ecclesia interdicitur, piscium, necnon vini & panis certas quantitates, pia largitione donare & concedere consueverint: tamen nonnulli Rectores parochialium Ecclesiarum, infra quarum parochiarum metas dictæ domus consistunt, a duobus mensibus citra, super quarta parte donatorum & concessorum hujusmodi, asserentes falso illa ad eos de jure pertinere, prædictos exponentes multipliciter molestarunt & molestant, ac fecerunt & faciunt, quominus ipsi Conventus donata & concessa eis hujusmodi integre percipere potuerint & possint. Quare &c. nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ, cum ipsi exponentes, potentiam dictorum Rectorum perhorrescentes, in civitate & Diœc. Reatin. non sperent consequi posse justitiæ complementum, per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si vocatis dictis Rectoribus & aliis qui fuerint evocandi, tibi de consuetudine hujusmodi legitime constiterit, tu illam perpetuis temporibus inviolabiliter observandam fore, & quod juxta eam, ex nunc in antea, dicti Conventus & eorum singuli castratos ac carnium & piscium, necnon panis & vini quantitates hujusmodi integre & cum effectu percipere possint, absque alicujus quartæ partis de illis solutione, decernas: Rectoribus ipsis & eorum successoribus prædictis, ne de cetero prædictos Conventus aut eorum aliquos contra consuetudinem prædictam super hoc impedire præsumant, eadem auctoritate inhibeas; ipsis etiam super molestiis & inquietationibus supradictis perpetuum silentium imponendo. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. quibuscumque.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. v. Nonas Martii, an. VIII.

XXIX.

XXIX.

Confirmatur unio Monasterii sancti Petri de Muralto Monasterio sancti Salvatoris de sancto Severino. Ex libro I. de Regularibus & exhibitis, anno 8. fol.297.

Dilecto filio Plebano plebis Turriti, Spoletan. diœces.

Apostolicæ nobis desuper injunctæ servitutis officium &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii sancti Salvatoris de sancto Severino, Ordinis sanctæ Claræ, Camerinen. diœc. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim dilectus filius Magister Guillelmus de Casali, sacræ Theologiæ professor, Ordinis Fratrum Minorum Generalis Minister, provide considerans, quod Monasterium sancti Petri de Muralto, Ordinis & Diœc. prædictorum, in quo dudum laudabilis Monialium cœtus Altissimo famulari consuevit, causantibus guerris, epidemiis &c. Abbatissa & Monialibus remanserat penitus destitutum: ne bona & jura ejusdem Monasterii de Muralto indebite ab aliis occuparentur, habens ad hoc plenam, ut dicebat, a Sede Apostolica facultatem, Monasterium de Muralto, cujus viginti quinque, cum omnibus juribus & pertinentiis suis, Monasterio sancti Salvatoris hujusmodi, cujus triginta quinque Florenorum auri, fructus, reditus & proventus secundum communem æstimationem valorem annuum non excedunt, in vim facultatis hujusmodi univit, annexuit &c. ipsæque Abbatissa & Conventus, unionis, annexionis & incorporationis prædictarum vigore, possessionem præfati Monasterii de Muralto fuerunt pacifice assecutæ, ac tenent & possident de præsenti. Quare pro parte Abbatissæ &c. nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus de præmissis omnibus & singulis &c. te diligenter informes &c. unionem, annexionem & incorporationem prædictas, & quæcumque inde secuta, auctoritate nostra prædicta approbes & confirmes &c. *Vide Constitut.9. hujus Pontif.*

Datum Bononiæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. V.Nonas Martii, an.VIII.

XXX.

Monasterium sancti Apollinaris de Arcuto unitur Monasterio sancti Apollinaris extra muros Mediolanens. Ex libro I. de Regularibus & diversis formis, anno 8.

Dilecto filio Archipresbytero Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Monte, Mediolanens. diœces.

§. I. Sacræ Religionis, sub qua dilectæ in Christo filiæ Abbatissa & Conventus Monasterii sancti Apollinaris, extra muros Mediolanens. Ordinis sanctæ Claræ, devotum &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte Abbatissæ & Conventus prædictarum petitio continebat, quod licet Monasterium sancti Apollinaris de Arcuto, Ordinis sancti Benedicti, Mediolanens. diœces. fuisset dudum pro Abbatissa & certo numero Monialium constructum & sufficienter dotatum; nihilominus tamen, temporum causante malitia, & etiam ex mala gubernatione & incuria præsidentium in eodem, adeo in suis structuris & ædificiis dirutum & quasi collapsum, possessionesque ejus & bona neglectui data & inculta existant, quæ propter fructuum exilitatem, qui viginti Florenorum auri de Camera secundum communem æsti- *Vide Constitut.1. hujus Pontif.*

æstimationem valorem annuum non excedunt, nedum Abbatissa & Monialibus a nonnullis citra temporibus caruerit, prout caret, quinimo divinus cultus in eo penitus cessaverit &c. si Monasterium novum de Arcuto cum omnibus juribus & pertinentiis præfato Monasterio sancti Apollinaris extra muros hujusmodi, in quo Abbatissa & Moniales in notabili Monasterio Conventum inibi facientes, sub perpetua clausura ibidem Altissimo famulantur, perpetuo uniretur, annecteretur & incorporaretur, Abbatissa & Conventus præfati Monasterii sancti Apollinaris devotius Deo servire & commodius se sustentare valerent; pro parte earumdem Abbatissæ & Conventus Monasterii, extra muros hujusmodi, nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus de præmissis omnibus &c. te diligenter informes &c. Monasterium de Arcuto præfatum, cujus viginti, ut præfertur, Ordine sancti Benedicti prædicto in eo penitus per te suppresso, eidem Monasterio sancti Apollinaris, cujus ducentorum Florenorum auri similium secundum eamdem æstimationem valorem annuum, ut eædem Abbatissa & Conventus asserunt, non excedunt, cum omnibus juribus & pertinentiis suis, auctoritate nostra præfata, in perpetuum unias, incorpores & annectas; ita quod liceat prætatæ Abbatissæ & Conventui per se vel alium vel alios corporalem dicti Monasterii de Arcuto possessionem, juriumque & pertinentiarum prædictorum libere apprehendere & perpetuo retinere, ac hujusmodi illius fructus, reditus & proventus in earum, & Monasteriorum prædictorum usus & utilitates convertere, disponere &c. Diœcesani &c. minime requisita. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis &c. Volumus autem, quod propter annexionem, unionem & incorporationem prædictas præfatum Monasterium de Arcuto debitis non fraudetur obsequiis, sed ejus onera consueta debite supportentur &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. V. Idus Martii, an. VIII.

XXXI.

Confirmatur unio trium Monasteriorum Tudertin. Reg. Vat. ex lib. I. de Regularibus & exhibitis, anno 8. fol. 153.

Dilecto filio Priori Prioratus sancti Nicolai Tudertin.

§. I. INjunctum nobis desuper Apostolicæ servitutis officium tunc digne peragere non ambigimus, cum ad ea, quæ pro fidelium quarumlibet animarum salute, necnon Ecclesiarum indemnitate profutura fore perspicimus, Apostolicæ curas sollicitudinis exquisitius impertimur. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Monialium Monasterii sancti Francisci Tudertin. Ordinis sanctæ Claræ, petitio continebat, quod licet olim Abbatissa & Moniales Monasterii majoris, alias Montis-Sancti extra muros Tudertin. Ordinis sancti Damiani, propter guerras & calamitates alias &c. dictum Monasterium reliquissent, ac se infra civitatem Tudert. in Monasterio sanctæ Mariæ de Paraguano, Ordinis sanctæ Claræ, sito prope arcem dictæ civitatis, una cum Abbatissa & Monialibus ejusdem Monasterii sanctæ Mariæ transtulissent, habitumque & Religionem dictæ sanctæ Claræ recepissent, ac morarentur &c. nihilominus tamen Bonifacius Papa IX. sic in sua obedientia, de qua partes illæ tunc erant, nominatus, accepto per eum, quod locus dicti Monasterii sanctæ Mariæ pro defensione dictæ civitatis &c. necessarius existebat, Mona-

sterium ipsum sanctæ Mariæ, pro fortalitio ibidem erigendo, communitati civitatis dari, concedi & assignari statuit & mandavit: & volens inter cetera quod Abbatissa & Moniales tam Majoris, quam sanctæ Mariæ Monasteriorum invicem unitæ, & sub professione & Ordine dictæ sanctæ Claræ viventes, ad Monasterium Monialium, sancti Francisci nuncupatum, Ordinis sancti Benedicti, Episcopo Tudertin. jure subjectum, & in quo Abbatissa & Moniales Majoris & sanctæ Mariæ Monasteriorum una cum Abbatissa & Monialibus Monasterii sancti Francisci hujusmodi commode morari poterant, & sub habitu & Ordine dictæ sanctæ Claræ Altissimo famulari, præfato Ordine sancti Benedicti in præfato Monasterio sancti Francisci motu suo proprio penitus & omnino suppresso, omnique Jure-patronatus ad quoscumque in dicto Monasterio sancti Francisci spectante & pertinente, omnique præceptione, subjectione & jurisdictione Episcopo præfato quomodolibet competentibus, etiam omnino sublatis, se transferrent; ipsumque Monasterium sancti Francisci ad Ordinem dictæ Sanctæ reducens, præfato Monasterio Majori, auctoritate Apostolica in perpetuum cum omnibus membris, juribus, pertinentiis & jurisdictionibus suis univit, annexuit & etiam incorporavit: decernens Abbatissam & Moniales dicti Monasterii sancti Francisci, postquam Ordinem dictæ sanctæ Claræ professæ fuissent, & professionem, per Sorores dicti Ordinis sanctæ Claræ emitti solitam, emisissent, omnibus privilegiis &c. uti & gaudere posse, quibus cetera loca Ordinis sanctæ Claræ gaudent & utuntur, ac gaudere solita sunt & debent; prout in litteris dicti Bonifacii exinde confectis, quarum tenores hic haberi volumus pro sufficienter expressis, dicitur plenius contineri.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, licet postmodum unio, annexio & incorporatio ac translatio prædictæ suum sortitæ fuissent effectum, & per nonnulla tempora ipsa Abbatissa & Moniales dictorum Monasteriorum in caritate & quietudine in dicto Monasterio sancti Francisci vixissent, accedentibus consensu pariter & assensu Episcopi prædicti; nihilominus tamen cum, inimici humani generis procurante nequitia, Moniales dicti Monasterii Majoris de dicto Monasterio sancti Francisci temeritate propria exivissent, & se ad loca alia transtulissent, alicujus super hoc licentia non obtenta; bonæ memoriæ Antonius Episcopus Tudertin. ad id more pii patris intendens, Religiosas hujusmodi ...... ad dictum Monasterium sancti Francisci reduxit, & una cum aliis reintegravit, ac in eorum primo bono proposito confirmavit; prout in instrumentis super hujusmodi reductione & unione confectis, quorum etiam tenores haberi volumus præsentibus pro expressis, dicitur plenius contineri. Quare pro parte Abbatissæ & Sororum omnium dicti Monasterii sancti Francisci nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. discretioni &c. mandamus, quatenus de præmissis omnibus &c. informes &c. suppressionem, reductionem, incorporationem, unionem, annexionem, necnon revocationem & reintegrationem per dictum Episcopum, ut præmittitur, factas & procuratas, auctoritate nostra approbes pariter & confirmes &c. contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXVVIII. XII. Kalend. Aprilis, anno VIII.

XXXII.

XXXII.

Confirmantur quædam pacta inter Fratres domus sancti Francisci Cæsaraugust. & Dominos Baroniæ de Alfagiarim. Ex lib. 1. de Regularibus & diversis formis, anno 8. fol. 11.

Dilecto filio Abbati Monasterii sanctæ Fidei, Cæsaraugustanæ diœcesis.

§. I. EA quæ pro Monasteriorum, ac aliorum religiosorum bonorum & locorum, necnon personarum in eis sub Religionis habitu Altissimo famulantium omnium commodo perinde processisse comperimus, ut illibata persistant, libenter, cum a nobis petitur, Apostolico mandamus munimine roborari. Sane pro parte dilectorum filiorum Guardiani & Conventus domus sancti Francisci Cæsaraugustan. Ordinis Fratrum Minorum petitio continebat, quod olim ipsi provide considerantes, quod nonnulla, ad summam mille quingentorum solidorum Jaccen. monetæ illarum partium annis singulis ascendentia, ratione certarum capellaniarum in Ecclesia prædictæ domus institutarum, ac pro divinorum officiorum inibi propterea per eos celebratione facienda, super loco *de Latux*, Cæsaraugustan. diœcesis, necnon per quondam Eximium Cornelium, & successive quemdam Ludovicum ejus filium, olim loci prædicti, ac Baroniæ Alfagiarim Dominos, super Baroniæ prædictæ, seu quorumdam illius locorum juribus, reditibus & introitibus, quædam alia jura & emolumenta, ac reditus & proventus tunc expressa, etiam ex testamentis, eis ac dictæ domui dudum relicta & legata, pro eo quod Baronia & loca prædicta, diversis sinistris causantibus, in eorum fructibus & introitibus ad magnam declinationem ac diminutionem tunc devenerant, integre percipere & habere non poterant; ac volentes super eo conditionem ipsius domus efficere meliorem, ex præmissis & aliis tunc expressis rationabilibus causis, omnia & singula jura, emolumenta, ac fructus, introitus sive reditus, ad eos in Baroniis & locis prædictis tunc pertinentia, quæ etiam ex tunc in antea ratione Capellaniarum ac legatorum & relictorum prædictorum, ac alias quomodolibet ipsis & dictæ domui provenire poterant, Ministri tunc existentis provinciæ Aragoniæ, juxta morem dicti Ordinis, ad id consensu & voluntate tunc specialiter accedentibus, in dilectum filium Joannem Mur, prædictorum Baroniæ & locorum temporalem Dominum, & sibi, necnon prædictus Joannes pro illis, tam super quatuor millibus & super regno Aragoniæ, quam super decem & septem millibus solidis similibus censualibus ipsius proprietatis, sibi singulis annis debitis, censum annuum mille solidorum similium per ipsos Guardianum & Conventum annuatim integre percipiendorum, in prædictos Guardianum & Conventum, ac eis transtulerunt, donarunt & addiderunt, concesserunt & assignarunt, ac desuper nonnulla pacta, concordiam, transactiones, promissiones, obligationes, cessiones ac remissiones, & quædam alia tunc expressa, etiam sub certis modis, formis & conditionibus tunc expressis, fecerunt & ordinarunt, prout in quodam instrumento desuper confecto plenius dicitur contineri. Quare pro parte Conventus & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. quatenus de præmissis omnibus &c. diligenter informes, & si per informationem hujusmodi ea fore vera, ac in evidentem dictæ domus utilitatem cessisse & cedere repereris &c. translationes, donationes, assignationes, transactiones, pacta, concordiam, conditiones, ordinationes, obligationes, promissiones, cessiones

ſiones & remiſſiones hujuſmodi, ac alia omnia & ſingula in dicto inſtrumento contenta, & inde ſecuta auctoritate prædicta approbes & confirmes, ſuppleaſque omnes defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Non obſtantibus conſtitutionibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. IX. Kalendas Aprilis, anno VIII.

XXXIII.

Conceduntur Indulgentiæ Eccleſiæ domus ſancti Franciſci Chien. Ibidem folio 233.

Univerſis Chriſtifidelibus præſentes litteras inſpecturis.

§. I. Licet is de cujus munere &c. Cum itaque, ſicut accepimus, dilectus filius nobilis vir Andreolus Juſtinianus, Domicellus Januen. ex Dominis Maonenſibus, inſulæ Chien. de bonis ſibi a Deo collatis quamdam capellam ſub vocabulo ſancti Andreæ Apoſtoli, in Eccleſia domus ſancti Franciſci Chien. Ordinis Fratrum Minorum, operoſo opere conſtrui & ædificari fecerit, ac illi de libris, calicibus, paramentis & aliis ad divini cultus decorem neceſſariis ornamentis providerit. *Vide Conſtit. 13. hujus Pontif.*

§. II. Nos &c. de omnipotentis Dei miſericordia &c. confiſi, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui in feſto ſancti Andreæ Eccleſiam cum capella hujuſmodi devote viſitaverint annuatim, & ad conſervationem prædictam manus porrexerint adjutrices, quinque annos & totidem quadragenas, de injunctis eis pœnitentiis miſericorditer relaxamus: præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Volumus autem, quod ſi viſitantibus prædictas Eccleſiam & capellam, & ad conſervationem hujuſmodi manus porrigentibus adjutrices, aut inibi pias eleemoſynas erogantibus, ſeu alias alia aliqua indulgentia, in perpetuum vel ad certum tempus nondum elapſum duratura, per nos conceſſa fuerit, præſentes litteræ nullius exiſtant roboris vel momenti.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. III. Kalendas Maii, anno VIII.

XXXIV.

Ut habeant cœmeterium prope Eccleſiam Polen. Ibidem fol. 130.

Venerabili fratri Dominico Epiſcopo, & dilectis filiis Capitulo Polen.

Injunctum nobis &c. Cum itaque in civitate Polen. unicum dumtaxat Eccleſiæ domus Fratrum Minorum cœmeterium exiſtat, & in ſtatutis dictæ civitatis caveatur expreſſe, quod nullus ibi decedens, ſub pœna confiſcationis omnium bonorum ſuorum, poſſit extra dictum cœmeterium ſepeliri, ac plurimum congrueret, quod Eccleſia Polen. etiam cœmeterium haberet pro decedentium inibi, ac ſepulturam ibidem eligentium corporibus tumulandis, pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum &c. Nos itaque &c. vobis, ut cœmeterium in aliquo congruo loco & honeſto, dictæ Eccleſiæ Polen. propinquo & contiguo, pro fidelium in eodem cœmeterio ſepulturas eligentium corporibus ſepeliendis, habere poſſitis, ac illud ibidem ſit; necnon tu, frater Epiſcope, etiam illud dedicare, ſive conſecrare poſſis, aut illud per alium Catholicum Antiſtitem &c. conſecrari valeat, abſque hoc quod confiſcationi hujuſmodi, aut cuicumque alteri pœnæ locus *Vide Conſtit. 20. hujus Pontif.*

sit &c. indulgemus: jure &c. contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. pridie Kalendas Maii, anno VIII.

XXXV.

Ut Fratres & Sorores Tertii Ordinis inserviant infirmis in xenodochio domus Dei *Forolivien.* Ibidem fol.273.

Dilectis filiis Antianis, & Consilio civitatis nostræ Forolivien.

Vide constitut.5. hujus Pontif.

EXimiæ devotionis affectus &c. utilitatem hospitalis pauperum, *domus Dei* nuncupati, Foroliv. cujus protectionem ac juspatronatus habere videmini, respicientibus, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Hinc est quod nos &c. Rectori, qui erit pro tempore, dicti hospitalis, ut ex nunc in antea quoscumque Fratres & Sorores seu mulieres Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, in hospitalis prædicti, ac pauperum etiam infirmorum, & aliarum miserabilium personarum inibi pro tempore existentium, servitiis insistere volentes, in prædicto hospitali ad servitia hujusmodi recipere, necnon ipsis Fratribus & Sororibus seu mulieribus & eorum cuilibet, sui Superioris per eos petita & obtenta licentia, in hospitali prædicto ad servitia præfata permanere libere & licite valeant &c. indulgemus. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. Nonis Maii, anno VIII.

XXXVI.

Conceduntur Indulgentiæ pro reparatione domus Minorum vici sancti Evasii. Ibidem fol.248.

Universis Christifidelibus &c.

Vide Constit. 13. hujus Pontif.

LIcet is de cujus &c. Cum itaque, sicut accepimus, Ecclesia & domus sancti Francisci de Casali sancti Evasii, Ordinis Fratrum Minorum, Vercellen. diœcesis, in suis structuris & ædificiis, ne in collapsum decidant, reparatione non modicum sumptuosa indigere noscantur, ad quam faciendam ipsius domus non suppetunt facultates, sintque propterea eis Christifidelium suffragia plurimum opportuna. Nos cupientes, ut Ecclesia congruis honoribus frequentetur &c. de Omnipotentis Dei misericordia &c. confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui in festivitate Assumptionis beatæ Mariæ Virginis prædictam Ecclesiam devote visitaverint annuatim, & ad reparationem ac conservationem Ecclesiæ, & domus hujusmodi manus porrexerint adjutrices, septem annos & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis misericorditer relaxamus: præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem quod si &c. alia aliqua indulgentia, in perpetuum vel ad certum tempus nondum elapsum duratura, per nos concessa fuerit, præsentes litteræ nullius existant roboris vel momenti.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. XVIII. Kalendas Junii, anno VIII.

XXXVII.

XXXVII.

Ut Fratres Tertii Ordinis libere retineant duas Ecclesias, unam intra, alteram extra oppidum Montis-Politiani. Ex libro 2. de Regularibus & diversis formis, anno 9. folio 141.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. BEnignitas Sedis Apostolicæ gratiosa personas Deo devotas assuetæ caritatis affectu benigno favore prosequens, ad illarum profectum libenter intendit, & iis quæ pro divini cultus augmento cedere prospicit, favorem benevolum libenter impertitur. Sane, pro parte dilecti filii Antonii de Monte-Politiano, Tertii Ordinis sancti Francisci, sub habitu pauperum Eremitarum degentis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dudum ipse Antonius &c. unam sub sancti Hieronymi titulo intra erexit & ædificavit, & aliam sub sanctæ Mariæ Magdalenæ extra muros dicti Montis-Politiani, Clusin. & Aretin. diœcesis, cum hortis & aliis pro usu & habitatione ipsius, & Sociorum ejus, Ordinis hujusmodi necessariis, ex pia Christifidelium largitione &c. instauravit Ecclesias &c. & sicut eadem petitio subjungebat, Antonius & Socii prædicti dubitant, præsertim si loca hujusmodi, quæ nondum perfecta sunt, compleantur & plene ædificata fuerint, per Apostolicas, vel alias provisiones ab ipsis Ecclesiis amoveri &c. Quare pro parte prædicti Antonii nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos itaque &c. Antonio & Sociis hujusmodi, & aliis præsentibus & futuris, in Ecclesiis, & vita prædictis pro tempore degentibus, quod deinceps prædictæ Ecclesiæ sub quibuscumque litteris Apostolicis, gratiis sive concessionibus, sub quacumque verborum forma conceptæ reperiantur, nullatenus comprehendantur, sed Antonius, Socii & successores, qui pro tempore erunt, illas retinere libere valeant &c. concedimus & confirmamus: inhibentes nihilominus locorum ipsorum Ordinariis, & aliis quibuscumque, ne hujusmodi &c. quamdiu Antonius, Socii & successores prædicti in eisdem sub vita hujusmodi, & humilitatis spiritu vixerint, conferre, seu alias de illis quoquo modo in præjudicium Antonii, Sociorum & successorum prædictorum disponere quovis modo præsumant &c. Nulli ergo &c. nostræ concessionis, confirmationis, inhibitionis ac constitutionis infringere &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. IV. Nonas Junii, anno VIII.

XXXVIII.

Ut Oratorium sanctæ Mariæ plenæ gratia *nuncupatum in territorio Liburnii Fratribus Tertii Ordinis civitate vel diœces. Pisan. oriundis conferat.* Ibidem folio 12.

Dilecto filio Priori sancti Pauli ad hortum Pisan.

SUb experientia paupertatis extremæ, dilecti filii Minister & Fratres Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, ad hoc vigilant & intendunt, ut cœlestis gratia ipsis & proximis ex divinæ proveniat indulgentia pietatis; hinc enim vitæ sanctitas eos apud Sedem Apostolicam dignos facit, ut in omnibus quæ a nobis digne postulant, prompti favoris gra-

tia prosequamur. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Ministri & Fratrum domus oratorii *sanctæ Mariæ plenæ gratia* nuncupati &c. ad locum ipsum, quod in territorio terræ Liburnii, Pisan. diœcesis situm est, quodque Ministro & Fratribus dicti Ordinis pia fuit dudum largitione concessum, & quod Fratres ejusdem Ordinis inhabitant de præsenti, magna populi utriusque sexus confluat multitudo, nonnullique extranei, sicut ipsi Minister & Fratres asserunt, etiam per inexquisitas vias, potius affectionis, quam devotionis causa, etiam cum temporali favore oratorium hujusmodi anhelent gubernare. Pro parte Ministri & Fratrum prædictorum, ac Universitatis & hominum dictæ terræ nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos itaque &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus si est ita, regimen & gubernationem oratorii hujusmodi de civitate vel diœcesi prædictis oriundis Fratribus, absque tamen præjudicio aliorum dicti Ordinis Fratrum, perpetuo auctoritate nostra concedas. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis &c. quibuscumque.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. Kalendis Julii, anno VIII.

XXXIX.

Ut Fratres recipiant domum prope pontem Lacuscuri. Ex lib. 3. de Regularibus & diversis formis, anno 8. fol. 156.

Venerabili fratri Archiepiscopo Ravennat.

Cognita devotionis constantia, fidei quoque integratio, quibus dilectus filius nobilis vir Hugucio de Contineriis, domicellus Ferrarien. erga nos & Romanam Ecclesiam gerere dignoscitur, non indigne merentur, ut petitiones suas, illas præsertim quæ divini cultus augmentum & Religionis propagationem respiciunt, ad exauditionis gratiam favorabiliter admittamus. Hinc pro parte dicti Hugucionis nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipse &c. quamdam domum cum Ecclesia & aliis necessariis officinis Ecclesiæ inibi ulterius ampliandis, sub vocabulo *beatæ Mariæ*, juxta pontem Lacuscuri, Ferrarien. diœcesis, pro usu & habitatione Fratrum Ordinis Minorum &c. de novo construi & erigi fecit, quam cum Ecclesia, campanili &c. officinis hujusmodi ipsis Fratribus &c. donare desiderat &c. Quare pro parte dicti Hugucionis nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. fraternitati tuæ &c. mandamus, quatenus, si est ita, præfato Hugucioni domum prædictam, cum Ecclesia, campanili &c. hujusmodi eisdem Fratribus donandi, ac ipsis illam pro eorum usu & habitatione recipiendi &c. licentiam elargiaris. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis quibuscomque. Volumus autem, quod postquam Hugucioni & Fratribus prædictis hujusmodi licentiam concesseris, ipsi Fratres, qui pro tempore in dicta domo residebunt, omnibus & singulis privilegiis &c. uti &c. possint &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. XVI. Kalendas Augusti, anno VIII.

XL. *Con-*

XL.

Confirmantur litteræ ad eum directæ, ut reciperet septem loca in Hungaria. Ex lib. I. de beneficiis &c. annis 8. & 9. folio 304.

Dilecto filio Jacobo de Marchia, Ordinis Fratrum Minorum professori.

ALias de tua sincera in Domino devotione, multiplicique bonitate, quibus apud nos digne comendatus existis, confisi, tibi per alias nostras litteras inter alia septem loca pro Conventibus tui Ordinis, cum Ecclesiis, campanilibus &c. necessariis &c. recipiendi &c. & perficiendi facultatem concessimus, prout in ipsis litteris plenius continetur. Cum autem, sicut accepimus, ex eo quod loca recipienda hujusmodi per eorum nomina, circumstantias & vicinia descripta & specificata non sunt, a nonnullis cavillatur, litteras nostras hujusmodi vires non habere, teque, qui illarum vigore duo jam loca recepisti, ad illa aliaque loca recipiendi potestatem non habuisse. Nos volentes in iis providere &c. declaramus, nostræ intentionis fuisse & esse, te loca septem quæcumque alias commoda, ubicumque in partibus regnorum carissimi in Christo filii Hungariæ Regis pro tempore existentis, consistentia recipere, inibique Conventus secundum tenorem dictarum litterarum nostrarum erigere potuisse & posse in omnibus & per omnia, ac si loca hujusmodi per eorum nomina, vicinia & confinia specifice in dictis litteris descripta & denominata fuissent. Non obstantibus Bonifacii Papæ VIII. &c. & aliis quibuscumque constitutionibus Apostolicis &c. Nulli ergo &c. nostræ constitutionis, declarationis & voluntatis infringere &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. XVI. Kalendas Septembris, anno VIII.

XLI.

Ut Ecclesiam sanctæ Mariæ de Briviesca in Monasterium Clarissarum erigant. Ex lib. 2. de Regularib. & diversis formis anno 9. folio 183.

Dilectis filiis Abbati sanctæ Mariæ de Aquilari, ac Priori sanctæ Catarinæ de Corvari per Priorem soliti gubernari, Burgen. Diœces.

§. I. SEdis Apostolicæ benignitas &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Mariæ Sanctii de Castello, & Mariæ de Aquilari mulierum, in Ecclesia, sive domo beatæ Mariæ de Briviesca, Burgen. Diœcesis commorantium &c. petitio continebat, quod ipsæ ob devotionis fervorem, quem ad Ordinem sanctæ Claræ gerere dignoscuntur, Ecclesiam ipsam, sive domum &c. in Monasterium, sive domum Ordinis dictæ Sanctæ erigi, & nonnullas mulieres inibi sub dicto Ordine, & sub perpetua clausura, ac ipsius Ordinis Regularibus institutis servituras institui, & deputari desiderant &c. Quare &c. nobis fuit humiliter supplicatum &c. *Ut in Constit. 7. hujus Pontif.*

§. II. Nos igitur &c. discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus vos, vel alter vestrum Ecclesiam sive domum prædictam pro usu & habitatione Sororum hujusmodi, cum campanili &c. in Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ auctoritate nostra erigatis, ac in eo numerum totidem Sororum ipsius Ordinis sanctæ Claræ, sicuti Ecclesiæ, sive domus hujusmodi, & quæ pro illius uberiori dotatione ante hujusmodi erectionem pia largitione fidelium forsan donata & assignata fuerint, bona, pro eorum vitæ & victus ne-

necessariis rationabiliter sufficere prospexeritis, prædicta auctoritate instituatis; quodque Sorores pro tempore degentes in erigendo Monasterio hujusmodi per unam ex eis, quæ *Abbatissa* nuncupetur, & aliis præsit, cuique etiam prædictæ aliæ Sorores obedientiam &c. præstare tenebuntur, regi, & sub Francisci de Soria Ordinis Minorum eo vivente, & post ejus obitum, sub illius, qui Sororum Monasterii de Oterdesillas etiam ex cura & directione dicti Francisci Observanter vivere teneantur, ac debeant &c. Ordinarii loci &c. minime requisita, jure &c. salvo. Non obstantibus &c. contrariis quibuscumque. Et insuper, si erectionem &c. fieri contigerit, ut præfertur, universis & singulis Sororibus in dicto erigendo Monasterio degentibus, quod cum earum rebus & bonis mobilibus & immobilibus, præsentibus & futuris, omnibus & singulis Monasteriis & locis, ac personis dicti Ordinis sanctæ Claræ, in illius favorem quovis modo concessis, & etiam in antea concedendis, ac illis prorsus similibus privilegiis &c. uti &c. valeant.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. Idibus Septembris, anno VIII.

XLII.

Ut ipse & socii possint Confessorem eligere. Ibidem folio 308.

Dilecto filio Antonio de Monte-Politiano, Tertii Ordinis sancti Francisci, sub habitu pauperum Eremitarum degenti.

PRobatæ fidelitatis integritas, quam ad nos, & Romanam Ecclesiam habere dignosceris, promeretur, ut votis tuis, illis præsertim quæ animarum salutem respiciunt, favorabiliter annuamus. Hinc est quod nos &c. tibi & Fratribus tuis in sancti Hieronymi intra, & beatæ Mariæ Magdalenæ extra muros terræ Montis-Politiani, Clusin. & Aretin. Diœces. Ecclesiarum domibus residentibus, præsentibus & futuris, ut aliquem ex Fratribus, vel aliis in dictis domibus in Sacerdotio constitutis, quem quilibet vestrum duxerit eligendum, in suum possit eligere confessorem, qui quoties sibi vel illis videbitur, confessionibus diligenter auditis, pro commissis, nisi talia fuerint, propter quæ Sedes Apostolica sit merito consulenda, beneficium absolutionis impendat, & injungat pœnitentiam salutarem; quodque idem Sacerdos Eucharistiam, & Extremam-Unctionem, Ecclesiasticam sepulturam, & alia quæcumque Ecclesiastica Sacramenta tibi, & Fratribus prædictis, in sinceritate fidei, unitate sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia, & devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificium canonice intrantium persistentibus, impendere &c. valeat; jure tamen &c. salvo; quodque tu, & Fratres prædicti in domibus eisdem commorantes, præsentes, & qui pro tempore fuerint &c. vitamque eremiticam ducentes, ut domos easdem pro usu & habitatione vestra retinere, & celebrare Missas &c. per vos, vel alios idoneos Sacerdotes &c. valeatis, nec domus ipsæ a vobis subtrahi, seu ab illis licentiari, seu amoveri possitis inviti &c. indulgemus. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Ferrariæ anno &c. MCCCCXXXVIII. IV. Idus Octobris, anno VIII.

XLIII.

XLIII.

Ut Sorores Monasterii de Carrione sub clausura & strictiori regula vivant, pluraque bona ad id assignata retineant. Ibidem folio 271.

Dilectis filiis Monasterii sanctæ Catarinæ de Corvan, per Priorem soliti gubernari, ac seculari & Collegiatæ sanctorum Emeterii, & Chelidonii de sancto Anderio, Burgen. Diœces. Prioribus.

§. I. EXimiæ devotionis affectus, quem dilecta in Christo filia nobilis mulier Aldonza Comitissa de Castannada ad nos &c. Sane pro parte dictæ Aldonzæ nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim ipsa &c. & in Monasterio sanctæ Claræ de Carrione Ordinis dictæ Sanctæ, Palentin. Diœcesi. Observantiam Regularem jugiter vigere, sicut illa in Monasterio beatæ Mariæ Regalis de Oterdesillas, Ordinis & Diœcesi. prædictorum, sub perpetua clausura laudabiliter servatur, pro uberiori provisione dilectarum in Christo filiarum Sororum prædicti Monasterii de Carrione, si regularis vitæ disciplinam sub hujusmodi clausura assumpserint, & in illa permanserint, plura bona immobilia, &, ut similia pro eis acquirantur, notabilem pecuniarum summam, quam acceptarunt, perpetua donatione consignavit. Quare pro parte ipsius Aldonzæ sperantis, ut asserit, quod Observantia hujusmodi in eodem Monasterio de Carrione in perpetuum stabilietur, si dilecto filio Francisco de Soria Ordinis Fratrum Minorum professori quoad vixerit, & post ejus obitum illi, qui curam prædicti Monasterii sanctæ Mariæ pro tempore geret, ejus regimen committatur, nobis fuit humiliter supplicatum, ut regimen Monasterii de Carrione hujusmodi eisdem Francisco, & pro tempore curam dicti Monasterii de Oterdesillas gerenti committere, & alias in præmissis salubriter providere, paterna sollicitudine dignaremur. *Vide Constit. 5. hujus Pontif.*

§. II. Nos igitur &c. discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus vos vel alter vestrum super præmissis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis universis auctoritate nostra vos diligenter informetis &c. Aldonzam ipsam prædictam eidem Monasterio de Carrione, ut illius Sorores prædictæ Observantiam hujusmodi acceptent &c. ut præfertur &c. committatis antedicta. Nos enim si &c. Francisco, ac curam gerenti prædictis, & cuilibet ipsorum, Monasterium de Carrione hujusmodi, ejusque personas, quoties expedire videbitur, tam in capite, quam in membris visitandi &c. corrigendi, emendandi &c. contradictores quoque per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia compescendi, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, plenam &c. concedimus facultatem &c. Non obstantibus &c. quibuscumque privilegiis &c. sanctæ Claræ prædictis, ac quibusvis aliis in genere vel in specie concessis quomodolibet, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Datum Ferrariæ anno &c. MCCCCXXXVIII. XII. Kalendas Novembris, anno VIII.

XLIV.

XLIV.

Ut mittat Observantes ad Conventum Bettoniæ. Ex Archivo secreto lib.12. Bullar. folio 125.

Dilecto filio Guillelmo de Casali, Ordinis Minorum Generali Ministro &c.

CUm sit debitum & consonum rationi, devotis & fidelibus nostris, & Ecclesiæ filiis in iis, quæ a nobis supplicantur honesta & laudabilia, libenter gratificari, illa præsertim, quæ ad augmentum Religionis, & zelum devotionis pertinent, nedum concedere instanter petentibus, sed ad illa ipsa vehementer persuadere, hortari, atque etiam obsecrare debemus. Cum igitur dilecti filii Universitas & homines Terræ nostræ Bettoniæ, Diœcef. Assisinat. Ecclesiam habeant, & Conventum tui Ordinis &c. & qui, ut asserunt, certis ex causis jam ferme Fratribus destitutus est, in non parvum detrimentum, jacturam & scandalum animarum terræ prædictæ, & quod sine aliqua æstimationis totius Ordinis, ac principaliter tuæ devotionis jactura transire non potest; propterea nobis instanter supplicari fecerunt &c. providere. Igitur &c. devotioni tuæ injungimus &c. quatenus diligenter curare velis, ne inconveniens hujusmodi procedat ulterius, ipsi Conventui de sufficienti numero Fratrum de Observantia, postquam ita desiderant homines &c. mandando dilecto filio Bernardino de Senis tui Ordinis, & ejusdem devotionis tuæ Vicario, quatenus Fratres aliquos &c. ad dictum Conventum quantocitius destinare; ac deinceps, ut Fratres hujusmodi, quod eidem loco satisfacere possint, in eodem loco permaneant, disponere & ordinare procuret. Volumus etiam & tuam in Domino requirimus & hortamur caritatem, quatenus dilectum filium Benedictum de Spoleto, Fratrem ejusdem tui Ordinis, qui fere solus in eodem Conventu remansit, ad gratiam & clementiam tuam in visceribus caritatis recipias: & si qua in re tibi non plene obediens fuisse visus sit, quod etiam de mandato quorumdam Officialium nostrorum fecit, eidem pro nostra & Apostolicæ Sedis reverentia indulgeas. Si enim tibi, illisque propositum est, ut certe esse debet, animas fidelium Deo lucrifaciendi, idque sit insigne opus & officium caritatis, nisi ex machinatione humani generis inimici procedat, nescimus unde inter vos possit hujusmodi intervenire dissensio. Ne ipsum igitur inimicum gloriari contingat, danda opera est, ut demolita omni dissensionis hujusmodi machinatione, caritas ipsa, quæ Deus est, prævaleat, cujus instinctu omnia in pacis & concordiæ vinculo conservantur: quod sane faciendo, gratam ipsi Deo rem, & nobis valde acceptam, animabus etiam illis valde utilem efficies.

Datum Ferrariæ VII. Novembris, anno VIII.

XLV.

Monasterio sanctæ Mariæ de Presagnolo oppidi Mercatelli, aliud sanctæ Mariæ Magdalenæ de Ponte, & hospitale de Flumiello uniuntur. Ex lib. 2. de Regularib. & anno 9. folio 121.

Dilecto filio Abbati Monasterii sancti Petri de Massa, Callien. Diœcef.

Vide Constit. 8. hujus Pontif.

§. I. AD ea ex injunctæ nobis &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii sanctæ Mariæ de Presagnolo loci de Mercatello, Ordinis sanctæ Claræ, Civitatis Castellan. Diœcef. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim dilectus filius Ma-

Magister Guillelmus de Casali, sacræ Theologiæ professor, Ordinis Fratrum Minorum Generalis Minister provide considerans, quod Monasterium sanctæ Mariæ Magdalenæ de Ponte, Ordinis & Diœcesf. prædictorum, quod extra muros dicti loci situatum existit, dudum notabili Conventu, & Monialium numero sub ipsius Ordinis Observantia Altissimo sua vota reddentium refertum fuerat & ornatum, & quod tunc causantibus epidemiis & calamitatibus &c. ad hoc redactum extiterat, ut, ceteris Monialibus inibi ex hac vita sublatis, in eo non remansisset, nisi una tantummodo Monialis; pro evitandis scandalis, quæ tam propter gentes armigeras per partes illas plurimum discurrentes, & alios discolos homines, contingere poterant, tam etiam ne bona ipsius Monasterii taliter Monialibus destituti, per personas alias Altissimum non verentes occuparentur, habens ad hoc plenam, ut dicebat, a Sede Apostolica facultatem, prædicta Moniali ad dictum Monasterium de Presagnolo translata atque locata, Monasterium de Ponte prædictum cum omnibus bonis tam mobilibus, quam immobilibus, necnon reditibus & proventibus ac juribus suis quibuslibet, una cum hospitali de Flumiello extra locum Mercatelli positum prædicto, & eidem Monasterio de Ponte jam dudum canonice annexo, cum ea conditione, qua ipsi Monasterio annexum extiterat, prædicto Monasterio de Presagnolo in vim facultatis hujusmodi univit, annexuit & incorporavit, prout in ipsius Ministri litteris super hujusmodi unione confectis, quarum tenorem præsentibus haberi volumus pro expresso, dicitur plenius contineri.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, licet prædictæ exponentes, unionis & litterarum hujusmodi vigore, possessionem Monasterii de Ponte, & hospitalis prædictorum fuerint pacifice assecutæ, illaque teneant & possideant de præsenti; nihilominus tamen dubitantes hujusmodi unionem, annexionem & incorporationem ex eo viribus non subsistere, quod in prædicto hospitali a centum & triginta annis vel circa, quibus Monasterio de Ponte prædicto annexum extitit, ut præfertur, modica vel nulla hospitalitas tenta fuerit, prout Abbatissa & Moniales dicti Monasterii de Ponte tenebantur & erant astrictæ, ac certis aliis de causis viribus non subsistere, posseque propterea super hoc, procedente tempore molestari, ac etiam perturbari: pro parte Abbatissæ & Conventus prædictarum Nobis fuit humiliter supplicatum, ut translationi Monialis, necnon unioni, annexioni & incorporationi hujusmodi, pro earum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere; necnon ut hospitale prædictum ad aliquem alium locum convenientem & honestum inter muros dicti loci de Mercatello transferendi, & construi &c. providere dignaremur. Nos itaque &c. discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus de præmissis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis universis auctoritate nostra te diligenter informes &c. reductionem seu translationem, necnon unionem, annexionem & incorporationem hujusmodi, ac alia inde secuta, auctoritate nostra approbes & confirmes, suppleasque omnes defectus, si qui forsan ob solemnitates juris omissas intervenissent quomodolibet in eisdem; ac etiam, quatenus id expedire videris, dictum Monasterium de Ponte cum dicto hospitali prædicto Monasterio de Presagnolo eadem auctoritate de novo unias, incorpores & annectas. Et nihilominus, si approbationem, confirmationem & suppletionem, seu de novo unionem, incorporationem & annexionem hujusmodi per te fieri contigerit, ut præfertur; translationem, constructionem & reædificationem hujusmodi intra muros dicti loci, pro servanda & tenenda hospitalitate ad usum pauperum mulierum hujusmodi, per Abbatissam & Moniales dicti Monasterii de Presagnolo faciendi & procurandi, auctoritate

prædicta plenam & liberam licentiam tribuas, & etiam facultatem. Constitutionibus Apostolicis &c. contrariis non obstantibus quibuscumque: proviso quod Monasterium de Ponte, & hospitale prædicta propterea ad profanos usus minime redigantur &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. VII. Idus Novembris, anno VIII.

XLVI.

Confirmatur unio Monasterii sancti Silvestri facta Monasterio sanctæ Luciæ Urbinat. Ex lib. 1. de Regularib. & Exhibitis, anno 8. folio 273.

Venerabili Fratri Episcopo Stanen.

§. I. AD ea, quæ pro commodo & utilitate Monasteriorum, aliorumque piorum locorum, necnon personarum Religiosarum inibi sub Religionis habitu Altissimo famulantium, provide facta sunt, libenter intendimus, &, ut illibata persistant, cum a nobis petitur, confirmationis Apostolicæ munimine roboramus. Dudum siquidem pro parte dilecti filii nobilis viri Guidantonii, Comitis Montis-Feretri, Feretran. diœcesf. fel. record. Martino Papæ V. prædecessori nostro exposito, quod Monasterium sancti Silvestri Ordinis sanctæ Claræ, Urbinat. diœcesf. in loco campestri situm, & in quo Abbatissa & nonnullæ Moniales in castimoniæ puritate sub Religionis habitu vota sua Altissimo exolvere consueverant, a nonnullis citra temporibus, laxato pudicitiæ fræno, Dei timore posposito, & ad carnis lubricitatem prolapsæ, vitam ducebant per omnia dissolutam &c. quodque ad hujusmodi scandala summovenda, si Monasterium ipsum, Abbatissali dignitate in eo suppressa, Monasterio sanctæ Luciæ Urbinat. &c. uniretur, incorporaretur & annecteretur, domus ipsius Monasterii melius gubernari, Monialesque ibi degentes ad Monasticam vitam reduci &c. & demum per eumdem Comitem pro hujusmodi unione humiliter supplicato eidem prædecessori, idem prædecessor dilecto filio Præposito Ecclesiæ Urbinat. ejus proprio nomine non expresso, suis litteris dedit in mandatis, ut si vocatis Abbatissa & Conventu dicti Monasterii sancti Silvestri & aliis, qui forent evocandi, per diligentem informationem super præmissis habendam, ea vera esse reperiret, Abbatissali dignitate in ipso Monasterio sancti Silvestri suppressa penitus & extincta, illud cum omnibus juribus & pertinentiis suis præfato Monasterio sanctæ Luciæ auctoritate Apostolica incorporaret, uniret, & annecteret, prout in litteris ejusdem prædecessoris, quarum tenorem præsentibus haberi volumus pro expresso, dicitur plenius contineri. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii sanctæ Luciæ præfati, petitio continebat, idem Præpositus ad litterarum dicti prædecessoris executionem procedens, Abbatissalem dignitatem in dicto Monasterio sancti Silvestri suppressit, ac ipsum cum omnibus juribus & pertinentiis Monasterio sanctæ Luciæ præfato in perpetuum annexuit, univit & incorporavit, quarum unionis, annexionis, & incorporationis vigore, Abbatissa & Conventus prædictæ possessionem dicti Monasterii sancti Silvestri assecutæ, illud tenuerunt, & possederunt, prout tenent & possident de præsenti pacifice, & quiete. Quare pro parte Abbatissæ & Conventus prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus de præmissis omnibus & singulis auctoritate nostra te diligenter in-

informes &c. suppressionem, annexionem &c. alia omnia inde secuta, prout rite & provide facta sunt, auctoritate nostra approbes &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. XVIII. Kalendas Januarii, anno VIII.

XLVII.

Ut Fratres Bosnæ pacifice possideant domum oppidi Rinadominarum. Ibidem folio 227.

Venerabili Fratri Episcopo Agrien.

§. I. DEcet Romanum Pontificem piis supplicum votis libenter annuere, & iis quæ ex devotionis fervore prodire conspicit, Apostolicum favorem liberaliter impertiri. Dudum siquidem dilecto filio Jacobo Ordinis Minorum professori, Vicario Bosnæ & illius Fratribus septem loca in regno Hungariæ, si eis pia Christifidelium largitione concederentur, recipiendi & retinendi; ac in quolibet illorum locorum Ecclesiam sive Oratorium cum necessariis officinis pro usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis, qui inibi sub regulari Observantia viverent, construendi &c. facultatem concessimus. Cum autem &c. nonnulli Fratres dicti Ordinis vigore concessionis prædictæ, & ex assignatione dilecti filii nobilis viri Georgii Despoti regni Hungariæ, inter cetera, prope oppidum Rinadominarum, Agrien. diœcesf. quamdam Capellam ruinosam, omnibus juribus & pertinentiis illius dilecto filio Nicolao Rectori parochialis Ecclesiæ, sub cujus limitibus ipsa Capella existit, dimissis, obtinuerunt; ipsamque Capellam ex voluntate & consensu tuo, & Nicolai prædicti ædificare incœperunt, eamdem pro Oratorio, pro usu & habitatione suis reformare & reparare intendentes: &, sicut eadem petitio subjungebat, Rector prædictus dolens forsitan, ut creditur, de populi devotione erga ipsos, opus incœptum perficere non permittit, eos perturbans &c. Quare pro parte dictorum Jacobi, & Fratrum, nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati tuæ &c. mandamus, quatenus tibi conscio de prædictis præfato Rectori sub excommunicationis, & privationis suorum beneficiorum sententiis, & pœnis, præcipias & mandes, ne ipsos Fratres quovis modo inquietet, seu perturbare præsumat. Simili pœna quosvis alios in prædicto opere ipsis Fratribus, quominus illud perficere, & ibi Altissimo famulari possint, se opponentes, & ipsis quoad hoc, impedimentum afferentes plectendo, invocato ad hoc &c. secularis. Non obstante si Rectori prædicto & quibusvis aliis communiter, vel divisim ab Apostolica Sede sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas &c.

Datum Ferrariæ, anno &c. MCCCCXXXVIII. IX. Kal. Januarii, an. VIII.

ANNO CHRISTI 1439. EUGENII IV. ANNO 9.

XLVIII.

Conceduntur Indulgentiæ capellæ sanctissimæ Trinitatis Ecclesiæ domus Fratrum Ferrarien. Ex lib. 2. de Regularib. anno 9. folio 169.

Universis Christifidelibus &c.

LIcet is, de cujus munere &c. Cum itaque, sicut accepimus, dilectus filius nobilis vir Joannes de Gualengiis, Domicellus Ferrarien. &c. quam- *Vide Const. 13. hujus Pontif.*

dam in Eccleſia domus Fratrum Minorum Ferrarien. capellam, qua ipſius domus Fratres pro Sacriſtia utuntur, ſub vocabulo *ſanctiſſimæ Trinitatis*, ſumptuoſo opere conſtrui, & ædificari fecerit. Nos cupientes, ut capella ipſa debite conſervetur &c. de omnipotentis Dei miſericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui in ſingulis Nativitatis, & Reſurrectionis Domini noſtri Jeſu Chriſti, ac Pentecoſtes, ſingulisque cujuslibet Septimanæ ſanctæ diebus capellam ipſam annis ſingulis devote viſitaverint, quinque annos & totidem quadragenas ſingulis diebus prædictis, de injunctis eis pœnitentiis miſericorditer relaxamus: præſentibus futuris perpetuis temporibus in ſuo robore duraturis.

Datum Ferrariæ, anno &c. mccccxxxix. vi. Idus Januarii, an. ix.

XLIX.

Ut reformet Monaſterium ſancti Guillelmi Ferrarien. Ex archivo ſecreto lib. 20. Bullar. folio 49.

Dilecto filio Guillelmo de Caſali, Generali Miniſtro Ordinis Minorum.

§. I. Romani Pontificis providentia circumſpecta nonnumquam conceſſa per eamdem moderatur, ampliat, vel immutat, prout, rerum, temporum, aut perſonarum qualitate penſata, in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem, cum Ferrariæ eſſemus cum noſtra Curia conſtituti, fuiſſemus etiam longe antea adviſati, quod Monaſterium Monialium ſancti Guillelmi, Ordinis ſanctæ Claræ extra muros Ferrarienſes, viſitationis ac reformationis officio indigeret, tu vero tunc in remotis, nec etiam corpore valens, ſed aliqualiter infirmus exiſteres; ne Monaſterium debito viſitationis ac reformationis deſtitueretur officio, venerabili fratri noſtro Epiſcopo Ferrarien. atque ejus in ſpiritualibus Vicario dedimus in mandatis, ut Monaſterium ipſum ac perſonas in ipſo degentes viſitarent, reformarent, atque omnia operarentur & agerent, quæ ad honorem Dei, augmentum divini cultus, ac ſalutem animarum perſonarum dicti Monaſterii pertinerent, niſi tu per te ipſum Monaſterium hujuſmodi viſitandi velles alioquin officium exercere; prout in litteris noſtris ſuper inde confectis, quarum tenorem hic pro expreſſo haberi volumus, plenius continetur.

§. II. Cum autem tu ad præſens, licet corpore ſanus effectus, tamen pro negotio unionis Græcorum hic valde utilis & neceſſarius ſis, & propterea ad dictam Ferrarienſem civitatem inpræſentiarum non poſſis accedere. Nos volentes, ut ipſum viſitationis dicti Monaſterii officium per te, vel alium idoneum tui Ordinis Fratrem, quem ad hoc duxeris eligendum, valeas integraliter exercere; non obſtan. prædictis litteris, quas ceſſare omnino decernimus & declaramus, tibi viſitandi, corrigendi, & reformandi per te vel alium, ut præfertur, dictum Monaſterium, in eoque degentes perſonas, prout tibi competere de jure non ambigitur, ac nos tibi per alias noſtras certi tenoris litteras, quarum tenorem hic pro expreſſo haberi volumus, dudum in civitate noſtra Bononiæ conceſſimus &c. concedimus facultatem.

Datum Florentiæ, anno &c. mccccxxxix. v. Kal. Martii, anno ix.

L. Ut

L.

Ut Sorores culpabiles puniat, & omnes præsentes & futuræ Confessorem eligant. Ex lib.1. de Regularib. & Exhibitis anno 9. folio 46.

Dilectæ in Christo filiæ Magdalenæ de Perusio, Generali Ministræ Tertii Ordinis sancti Francisci &c.

§. I. DEo devotarum & Religiosarum personarum vota, illa potissimum, quæ animarum salutem, ac Religionis decus & honestatem respicere dignoscuntur, ad exauditionis gratiam libenter admittimus, & favore benevolo confovemus.

§. II. Dudum siquidem tibi etiam tunc Generali Ministræ, ac omnibus aliis tunc existentibus Sororibus Tertii Ordinis beati Francisci, *de Penitentia* nuncupati; ut Confessor, quem singulæ vestrum eligerent, omnium peccatorum vestrorum, de quibus corde & ore confessæ essetis, semel tantum in mortis articulo plenam remissionem, sub certis tunc expressis conditionibus, ac modis & formis, vobis auctoritate Apostolica concedere valeret, per alias nostras litteras duximus indulgendum, prout in illis plenius continetur.

§. III. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, post indultum hujusmodi nonnullæ aliæ mulieres diversas domos ejusdem Ordinis ingressæ sint, & in dies ingrediantur, pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut etiam ad illas indultum ipsum extendere, & alias tuo, ac ipsarum omnium statui, & animarum saluti opportune providere &c. dignaremur.

§. IV. Nos itaque &c. indultum & litteras prædicta cum conditionibus, ac modis & formis in eis contentis hujusmodi, etiam ad omnes & singulas Sorores, Ordinem ipsum expresse professas, quæ post ipsum indultum quasvis dicti Ordinis domos fuerint ingressæ & in antea ingredientur, ac in illis sub Regularibus ipsius Ordinis institutis perpetuo remanebunt, extendimus per præsentes. Et nihilominus tibi & singulis Sororibus dicti Ordinis præsentibus & futuris, ut a quocumque seculari vel regulari Sacerdote idoneo, Eucharistiæ, & alia Sacramenta Ecclesiastica, quoties fuerit opportunum, recipere, eidemque Sacerdoti, ut illa vobis ministrare; necnon tibi, ut omnes & singulas Sorores, quæ tuo tempore fuerint, propter excessus, crimina & delicta, si quæ commiserint, debite corrigere, eisque pœnas condignas infligere; ac omnia & singula desuper necessaria & opportuna peragere valeatis, plenam & liberam harum serie licentiam elargimur & facultatem. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis &c. contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ extensionis, & concessionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno MCCCCXXXIX. III. Idus Aprilis, anno IX.

LI.

Ut Monasterium sanctæ Catarinæ de Betona Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci tradat. Ex lib.2. de Regularib. anno 9. folio 162.

Venerabili Fratri Episcopo Perusin.

§. I. HUmilibus supplicum votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Doniæ, quondam Joannis Crispolti de Betona na-

natæ, mulieris Assisinat. Diœces. Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Penitentia* nuncupati, petitio continebat, quod, cum postquam Damianus Episcopus Assisinas provide consideraffet, Monasterium sanctæ Catarinæ de Betona Ordinis sancti Benedicti, dictæ Diœcesis, a diu fuisse, prout tunc erat, Abbatissa & Monialibus destitutum, nec spem aliquam fore ipsum ad statum pristinum reduci posse quoquo modo; idem Episcopus Monasterium ipsum, ne ad profanos usus converti valeret, pro ipsius conservatione & manutentione, tenendum & inhabitandum prædictæ Doniæ auctoritate ordinaria dedit, concessit & assignavit, ipsaque Donia ex tunc, donationis, concessionis & assignationis præfatarum vigore, Monasterium ipsum adivit, & in eo moram fecit, ipsumque habitavit & tenuit, prout etiam tenet & inhabitat de præsenti.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, nonnullæ devotæ dicti tertii Ordinis mulieres in dicto loco existant, quæ in eodem Monasterio una cum dicta Donia perpetuum desiderent Altissimo reddere famulatum, dummodo Monasterium ipsum, Ordine sancti Benedicti & Abbatissali dignitate suppressis in eo, eis per Sedem Apostolicam concederetur, & perpetuo pro ipsis & aliis hujusmodi Sororibus, in eo pro tempore successuris, donaretur; pro parte ipsius Doniæ nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. III. Nos itaque &c. fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus de præmissis omnibus & singulis auctoritate nostra te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi ita esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, Ordinem & dignitatem hujusmodi in dicto Monasterio auctoritate nostra in perpetuum supprimas & extinguas, ac postquam illos suppresseris & extinxeris, ut præfertur, Monasterium ipsum cum omnibus juribus & pertinentiis suis eidem Doniæ & Sororibus hujusmodi per eas in perpetuum tenendum &c. concedas. Constitutionibus Apostolicis &c. contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. Kalendis Maii, anno IX.

LII.

Ut Sorores Tertii Ordinis domus sancti Hieronymi Florentin. a censuris absolvantur, & mulieres ad Ordinem recipere, ac Ministram eligere possint. Ibidem folio 22.

Venerabili Fratri Episcopo Florentin.

Vide Const. hujus Pontif. §. I. SAcræ Religionis, sub qua Lisa, Clara, Elisabeth, Magdalena, Maria, Joanna, Nicolaa, Gerarda & Birgitta, ceteræque Sorores inpræsentiarum existentes domus sancti Hieronymi Florentini, tertii Ordinis sancti Francisci, *Continentes*, seu *de Pœnitentia* nuncupatæ, sedulum &c. Sane petitio pro parte earumdem Sororum nobis nuper exhibita continebat, quod dudum ipsæ, id sibi licere putantes, & tamquam Juris ignaræ, ob frugem melioris vitæ, & ut sub debito obedientiæ gubernaculo alterius earumdem honestius vivendo, conversatio ipsarum acceptior Deo fieret, & quietius salubriusque proficere in eo valerent, eamdem domum intrarunt, unam sibi ex eis Ministram concorditer eligendo, absque Sedis Apostolicæ auctoritate, excommunicationis sententiam, ac nonnullas alias censuras & pœnas propterea forsitan incurrentes. Quare pro parte dictarum Sororum nobis fuit humiliter supplicatum &c. quod unam ex eis, quæ ceteris præsit, easque juxta ipsius Ordinis regulam, seu ipsarum vivendi modum dirigat & gubernet &c. perpetuis futuris temporibus hac vice, & successive cum

cum per ejusdem Ministræ cessum, vel decessum, aut alias quovis modo eadem domus Ministra caruerit, sibi Ministram, quæ per Visitatorem per eas &c. ex aliqua etiam approbata Religione, eligendum, suis demeritis exigentibus, de consilio tamen & assensu earumdem Sororum, valeat amoveri, eligere; quodque mulieres seculum fugientes, & in domo prædicta Domino famulari cupientes, Ministra pro tempore existens ad habitum & professionem ipsius regulæ juxta ipsius Ordinis Instituta admittere valeat & recipere; & Visitator, qui pro tempore fuerit, hujusmodi Ministram & Sorores easdem, cum expediens visum fuerit, septa tamen domus hujusmodi non intrando, pro corrigendis excessibus, visitare, excedentesque repertas corrigere valeat, licentiam concedere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus omnes & singulas Sorores prædictas ab excommunicationis sententia, aliisque censuris &c. ut præfertur, si id a te humiliter petierint, absolvas, hac vice dumtaxat, in forma Ecclesiæ consueta, injuncta eis & earum cuilibet pro modo culpæ pœnitentia salutari, & eis quæ de Jure fuerint injungenda. Et nihilominus de præmissis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis universis, auctoritate nostra te diligenter informes &c. eisdem Sororibus præsentibus & futuris dictæ domus Ministram eligendi, ac Ministræ sic electæ domum regendi & gubernandi, ac mulieres e seculo fugientes in domum ipsam, & ab eis professionem juxta consuetudines dicti Ordinis recipiendi, & admittendi; necnon Visitatori, ut præmittur eligendo, Ministram, suis demeritis exigentibus, de consilio tamen & assensu Sororum hujusmodi, privandi, illamque & Sorores easdem, cum sibi visum fuerit, visitandi, earumque excessus corrigendi, auctoritate Apostolica licentiam largiaris. Et nihilominus Ministræ & Sororibus pro tempore existentibus, ac domui prædictis, quod omnibus & singulis privilegiis &c. concessis, perpetuo uti & gaudere valeant, eadem auctoritate concedas. Fel. rec. Clementis V. Joannis XXIII. & Bonifacii VIII. &c. & quibuslibet aliis Apostolicis &c. contrariis nequaquam obstantibus, etiamsi de illis earumque totis tenoribus de verbo ad verbum præsentibus habenda foret mentio specialis.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. IV. Non. Maii, anno IX.

LIII.

Ut Fratribus concedat Ecclesiam sancti Sani Spoletan. Ex lib. I. de Regularibus & Exhibitis anno 9. folio 92.

Dilecto filio Priori sancti Felicis de Vallenarg. Spoletan. diœces.

§. I. Sacræ Religionis, sub qua dilecti filii Guardianus & Fratres domus sancti Simonis, Ordinis Fratrum Minorum Spoletan. devotum &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte prædictorum Guardiani & Fratrum petitio continebat, quod cum domus sancti Simonis prædicta, in qua Fratres Ordinis Minorum consueverunt olim conventualiter vivere &c. propter guerras &c. Ecclesia, ceteraque illius ædificia &c. diruta & collapsa existant, quod Fratres ulterius inibi morari nequeant quovis modo, ac propterea opus sit eis, nisi aliunde provideatur, domum hujusmodi ex toto deserere &c. quod non libenter facerent, si in civitate præfata aliquis locus eis accommodus concederetur, quodque quædam parochialis Ecclesia sancti Sani Spoletan. a Monasterio sancti Juliani extra muros Spoletan. Ordinis *Vide ut supra.*

nis sancti Benedicti dependens, quæ ex fructibus & reditibus propriis nullius annui valoris existit, cuique animarum cura per conductitium gubernari solita imminet, & in qua pro Sacerdote hujusmodi nulla habitatio existit, nullique vel pauci inhabitant circa eam, eisdem Fratribus concederetur, cum sit in aptissimo loco sita, Fratres ipsi circa ipsam Ecclesiam domum cum claustro, dormitorio, refectorio, ædificiis conguentibus, & aliis necessariis officinis &c. ædificari ex Christifidelium suffragiis procurarent. Quare pro parte Guardiani & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos itaque &c. discretioni tuæ per &c. mandamus, quatenus, si est ita &c. eisdem Guardiano & Fratribus, dummodo locus ipse congruus & honestus existat, & in eo habitatio pro Sacerdote hujusmodi ædificari et construi per Fratres eosdem debeat, Ecclesiam ipsam recipiendi, & circa illam domum cum dormitorio &c. et aliis necessariis officinis pro eorum usu et habitatione de novo construi & ædificari faciendi, ac ibi perpetuo remanendi, Diœcesani loci, et cujuslibet alterius licentia ad hoc minime requisita, auctoritate nostra licentiam largiaris. Felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis non obstantibus quibuscumque. Volumus autem, quod prædicti Ordinis Fratres, qui in eadem domo, postquam, ut præfertur, constructa fuerit et ædificata, pro tempore residebunt, omnibus et singulis privilegiis &c. gaudeant et utantur, quibus ceteri dicti Ordinis Fratres ex concessionibus Apostolicis gaudent, seu etiam utuntur; jure tamen &c. salvo.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. VIII. Idus Maii, anno IX.

LIV.

Ut Fratres domus de Valle-bona ab excommunicatione & aliis censuris absolvantur. Ex lib. I. de Regularibus, anno 9. folio 253.

Dilecto filio Abbati Monasterii de Alcobatia, Ulyssiponen. diœcesis.

Vide ut supra. §. I. SAcræ Religionis, sub qua Guardianus & Fratres domus sive oratorii sancti Francisci de Valle-bona, Ordinis Minorum, Ulyssiponen. diœcesis, devotum &c. Sane pro parte dilecti filii Guillelmi de Casali, Ministri Generalis prædicti Ordinis, ac dictorum Guardiani & Fratrum, nobis nuper exhibita, petitio continebat, quod olim, postquam felicis recordationis Bonifacius Papæ VIII. prædecessor noster expresse prohibuerat, ne quis ex Mendicantium &c. ac piæ memoriæ Clemens Papæ V. prædecessor noster transgressores prohibitionis hujusmodi excommunicationis sententiæ, ipso facto subjacere decreverat; quondam Joannes de Riparia tunc Minister Provincialis provinciæ Portugalliæ, Fratrum Tertii Ordinis dicti Sancti, *de Pœnitentia* nuncupatorum, provide considerans, quod domus sive oratorium hujusmodi per ipsius Tertii Ordinis Fratres dudum constructa & ædificata, ac temporum causante malitia, derelicta, ruinæ multipliciter subjacebat, & quod Tertii Ordinis Fratres hujusmodi illam seu illud reparare non curabant; ut in ea vel in eo nomen Domini jugiter invocaretur, ad illius laudem & gloriam, dilecto filio Petro Alvari, & nonnullis aliis dicti Ordinis Minorum Fratribus, de voluntate, consilio & assensu dilectorum filiorum Capituli provincialis Fratrum Tertii Ordinis provinciæ hujusmodi, pure & libere concessit & donavit; necnon Petrus & alii Fratres prædicti simplices & Juris ignari, credentes eis hoc licere, domum sive oratorium hujusmodi, concessionis & donationis prædictarum præ-

prætextu, de facto acceptantes, illam seu illud in suis ædificiis & structuris fidelium suffragiis repararunt &c. Quare pro parte ipsorum Guillelmi Ministri, Guardiani &c. nobis fuit humiliter supplicatum, ut iisdem Guardiano &c. de absolutionis beneficio ab excommunicationis sententia &c. providere &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus Petrum & Fratres domus sive oratorii hujusmodi, si hoc humiliter petierint, ab eadem excommunicationis sententia, auctoritate nostra, hac vice dumtaxat, absolvas in forma Ecclesiæ consueta, injunctis &c. quæ de jure fuerint injungenda, & cum illis super irregularitate &c. dispenses, aboleasque omnem inhabilitatis & infamiæ maculam &c. Et insuper, si concessionem vigore præsentium per te fieri contigerit, ut præfertur, Fratribus Ordinis Minorum in domo vel oratorio hujusmodi sub dicta Observantia pro tempore degentibus, ut ipsi omnibus & singulis privilegiis &c. concessis in perpetuum uti & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. XI. Kal. Junii, anno IX.

L V.

Ut recipiant unum in terra Milionici, & tria alia loca in provincia Apuliæ. Ibidem folio 164.

Dilectis filiis Ministro & Fratribus domorum Ordinis Minorum, in provincia Apuliæ consistentium, secundum morem &c.

MErita vestræ Religionis exposcunt, ut ea vobis favorabiliter concedamus, quæ vestri Ordinis commoda cum augmento divini cultus respicere dignoscuntur. Hinc est, quod nos &c. unum vobis in terra Milionici, Acherontin. diœcesis pro Fratribus sub regulari Observantia, & tria alia loca infra provinciam Apuliæ &c. pro Fratribus vestri Ordinis etiam sub regulari Observantia hujusmodi inibi deputandis recipiendi &c. Ecclesiam cum campanili &c. officinis, pro usu & habitatione Fratrum hujusmodi fundandi, construendi &c. felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis nequaquam obstantibus &c. licentiam elargimur. Et insuper Fratribus in domibus sive locis deputandis hujusmodi &c. singulis gratiis &c. uti & gaudere valeant &c. concedimus per præsentes: jure tamen &c. salvo. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. X. Kal. Junii, anno IX.

L VI.

Tertiarii domus sancti Fructuosi eximuntur ab omnibus contributionibus & decimis. Ex lib. I. de Regularibus & exhibitis, anno 9. folio 21.

Ad perpetuam rei memoriam

AD ea, per quæ fidelium &c. Hinc est, quod nos dilectorum filiorum Ministri & Fratrum domus sancti Fructuosi, Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, Astoricen. diœcesis, in hac parte supplicationibus inclinati, ut ipsi & qui pro tempore fuerint Ministri & Fratres dictæ domus, cujus fructus, reditus & proventus quindecim librarum Turonensium parvorum, secundum communem æstimationem, valorem annuum, ut dicti supplicantes asserunt, non excedunt, ratione quorumcumque fructuum *Ut in Const. 15. hujus Pontif.*

ex terris five prædiis ad eos ac dictam domum pro tempore pertinentibus, quæ per ipfos vel eorum fumptibus excoli contigerit pro tempore, excrefcentium & provenientium, necnon etiam animalium fuorum, in domibus feu pafcuis eorumdem pro tempore nutritorum, quibufvis locorum Ordinariis, ac parochialium Ecclefiarum Rectoribus, in quorum videlicet Ordinariorum diœcefibus & Ecclefiarum hujufmodi parochiarum limitibus terræ, prædia ac pafcua prædicta confiftunt, decimas folvere, & alias in talliis & fubfidiis quibuslibet Apoftolica vel alia auctoritate impofitis hactenus & in antea imponendis contribuere minime teneantur, nec ad folutionem decimarum ac contibutionem talliarum & fubfidiorum hujufmodi, vel alicujus eorumdem aliqualiter ab Ordinariis & Rectoribus prædictis, vel eorum aliquo feu aliis quibufcumque quavis auctoritate, ullo unquam tempore cogi, neque compelli poffint nec debeant, quibufcumque conftitutionibus Apoftolicis ceterifque contrariis nequaquam obftantibus, auctoritate Apoftolica &c. indulgemus. Nulli ergo &c. noftræ conceffionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. v. Idibus Junii, anno IX.

LVII.

Ut Sorores domus fanctæ Margaritæ Senen. Confefforem & Miniftram eligant, mulieres ad Ordinem admittant, & a cenfuris abfolvantur. Ex lib. I. de Regularibus, anno 9. folio 100.

Venerabili fratri Epifcopo Senen.

Vide Conft. 1. hujus Pontif.

§. I. Sacræ Religionis, fub qua Benedicta de Perufio, ceteræque Sorores domus fanctæ Margaritæ Senen. Tertii Ordinis fancti Francifci &c. Sane pro parte earumdem Sororum &c. (*ut in Bulla* LII. *ejufdem Eugenii ufque ad* repertas corrigere) ipfæque Sorores fibi Confefforem eligere, qui earum confeffionibus auditis abfolvere, eifque Ecclefiaftica Sacramenta miniftrare, & vota per eas emiffa in alia pietatis opera commutare; quodque ipfæ, quæ miffam & alia divina officia, juxta inftituta dicti Ordinis, diebus fingulis audire tenentur, ne, præfertim juvenibus, mulieribus ibidem exiftentibus, et quæ de cetero erunt, Domino concedente, vagandi occafio præbeatur, ad audienda illa diebus Dominicis et feftivis tantummodo teneantur, ac legata eis in ultimis voluntatibus aut alias quovis modo relicta abfque diminutione exigere et recipere valeant, licentiam concedere de benignitate Apoftolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. *ut in eadem Bulla ufque ad*, auctoritatem concedas. Et infuper, ut Miniftra et Sorores prædictæ tam præfentes, quam quæ pro tempore erunt, in eadem domo votivis auctore Domino proficiant incrementis, eis, ut aliquem idoneum et difcretum Presbyterem in fuum poffint eligere Confefforem, qui, quoties eis fuerit opportunum, earum confeffionibus diligenter auditis, pro commiffis eis debitam abfolutionem impendat et injungat pœnitentiam falutarem, nifi talia forent, propter quæ effet merito Sedes Apoftolica confulenda; quodque eifdem Sororibus miniftrare valeat Ecclefiaftica Sacramenta: vota autem per eafdem Sorores forfan emiffa & in pofterum emittenda (Religionis, obedientiæ, continentiæ & caftitatis votis dumtaxat exceptis) eadem auctoritate in alia pietatis opera commutare, prout, fecundum Deum, animarum earum faluti viderit expedire. Volumus quoque quod diebus Dominicis et feftivis, Miffis & aliis divinis officiis per eafdem Sorores devote auditis, ad id diebus

bus aliis minime teneantur. Et demum Sororibus ipsis recipiendis perpetuo pia legata, ipsis, seu earum alteri per quoscumque Christifideles quorumcumque locorum in eorum ultima voluntate vel alias relicta, aut in posterum relinquenda, Ordinarii loci ac parochialis Ecclesiæ et cujusvis alterius jure salvo, exigendi & recipiendi &c. concedimus facultatem. Felicis recordationis Clementis V. Joannis XXII. et Bonifacii VIII. &c. nequaquam obstantibus &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. IV. Nonas Julii, anno IX.

LVIII.

Ut Confessorem eligant, legata recipiant, & ad audiendum singulis diebus Sacrum non teneantur. Ex lib. I. de Regularibus & exhibitis, anno 9. folio 24.

Dilectis in Christo filiabus, universis Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci de Pœnitentia, *in domibus erectis per dilectam olim in Christo filiam Angelinam degentibus, præsentibus & futuris*.

SAcræ Religionis &c. Nos igitur &c. vobis, inter quas, ut asseritis, nonnullæ juvenes mulieres existunt, quibus periculosum esset singulis diebus pro audiendis missis, ut tenentur, de domo, in qua degunt, exire, ut aliquem discretum Presbyterum in vestrum possitis eligere Confessorem, qui quoties fuerit opportunum &c. *ut in Bulla præcedenti usque ad*, expedire: quodque diebus Dominicis et festivis, Missis et aliis divinis officiis per vos devote auditis, ad id diebus aliis minime teneamini; recipiendi quoque pia legata Domui vestræ seu vobis aut alteri vestrum &c. Ordinarii loci & parochialis &c. salvo, exigendi et recipiendi, non obstantibus constitutionibus Apostolicis &c. contrariis quibuscumque, plenam et liberam facultatem &c. devotioni vestræ &c. indulgemus. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c. *Vide ut supra.*

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. IV. Nonas Julii, anno IX.

LIX.

Ut in clausura easdem Indulgentias consequantur, quas consequuntur alii fideles in Ecclesiis urbis Neapolitan. Ibidem folio 72.

Dilectis in Christo filiabus universis, & Sororibus domus sancti Francisci de Eleemosynis Neapolitan. Tertii Ordinis ejusdem Sancti.

ODor famæ bonæ, et vitæ regularis Observantia, sub qua sedulum præstatis Altissimo famulatum, nos inducunt, ut spiritualibus donis & indulgentiarum muneribus vos ditantes, ita intra vestræ clausuræ terminos contineamus, ut extra Deum quærere non sit opus. Cum itaque, sicut nobis nuper exhibita petitio continebat, vos, quæ sub perpetua clausura & regulari Observantia continetis &c. cupiatis indulgentiis et remissionibus adjuvari: ne extra vestram clausuram exeundi ulla de causa vobis occasio præbeatur &c. vobis vere pœnitentibus et confessis, quandiu in clausura et regulari Observantia vos ipsas servabitis, ut visitando Ecclesiam vestræ domus in diebus et festivitatibus, quibus Christifidelibus reliquas Ecclesias in civitate Neapolitan. consistentes, indulgentiæ et peccatorum remissiones sunt concessæ, illas indulgentias et peccatorum remissiones consequamini, in eadem ipsa clausura et Observantia viventes, quas consequeremini, si præ-

prædictas Ecclesias tempore festivitatum, et visitationis hujusmodi visitaretis, et speciales Altissimo pro bono statu sanctæ Romanæ Ecclesiæ preces &c. Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. v. Idus Julii, anno IX.

LX.

Ut domus Dertusen. a nullis aliis quam Observantibus habitetur. Ex lib. 1. de Regularibus, anno 9. folio 45.

Venerabili fratri Episcopo Ilerden.

§. I. Piis devotorum desideriis, illis præsertim, quæ divini cultus augmentum, animarum salutem, et sub regulari habitu studio piæ vitæ vacantium personarum commoditates respiciunt, libenter annuimus, illisque, quantum cum Deo possumus, Apostolicos favores impertimur. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Guardiani et Fratrum domus sancti Barnabæ Apostoli prope civitatem Dertusen. Ordinis Minorum, *de Observantia* nuncupatorum, petitio continebat, quod olim, postquam quondam Guillelmus de sancto Miniate, tunc Archidiaconus Dertusen. de bonis sibi a Deo creditis, in quodam manso, *Largosa* nuncupato, apud dictam civitatem consistente, et ad eum justo titulo pertinente, ad laudem Dei, sub vocabulo dicti Sancti, quamdam capellam cum domo fundaverat, ac illi mansum, et domum eosdem cum horto, vinea ei adjacentibus, aliisque terris et possessionibus pro sustentatione unius personæ, quæ ipsius Rector existeret, ac perpetuis temporibus illi laudabiliter deserviret in divinis, pro dote assignaverat, jus quoque patronatus, sive præsentandi personam idoneam ad dictam capellam, quoties illam vacare contingeret, tali adjecto onere, quod quilibet ex Canonicis Dertusen. Ecclesiæ, quando sibi placeret, absque molestia Rectoris, ac læsione domus, jurium et capellæ prædictorum, recreationis causa, ad tempus inhabitare posset, dilecto filio Infirmario prædictæ Ecclesiæ reservaverat; quondam Petrus de Garreto, tunc Rector dictæ capellæ, in remissionem suorum peccaminum, post obitum ejusdem Guillelmi, cum auctoritate et decreto tunc Vicarii in spiritualibus generalis Venerabilis fratris nostri Ottonis Episcopi Dertusen. ac voluntate quondam Eduardi de Monte-Latino tunc Infirmarii, & de consensu dilectorum filiorum Capituli prædictæ Ecclesiæ, capellam cum manso, domo, horto et aliis præmissis quondam Matthæo Thamos et Raymundo de Meuressa tunc præsentibus, et de licentia Sedis Apostolicæ acceptantibus, ac eorum successoribus prædicti Ordinis professoribus, *de Observantia* nuncupatis, inibi degere volentibus, tali conditione, quod Matthæo et Raymundo capellam & domum prædictas dimittentibus, ac aliis professoribus prædictis ibidem non habitantibus, eo casu et non alias, capella, mansus, domus & alia præmissa ad prædictum Petrum vel suum successorem, dictæ Capellæ Rectorem pro tempore existentem, absque cujusvis contradictione reverterentur, sponte & libere in precarium donavit; ipsique Matthæus & Raymundus atque alii, qui interim deguerunt in eadem domo, professores simplices, & precariæ donationis naturam ignorantes, prædictam domum cum non modicis solertia et sollicitudine pro commoditatibus suis, piis fidelium subventionibus ampliarunt, et ad instar aliarum præfati Ordinis similium professorum domorum adaptarunt, ejusque ædificia et hortum decenter reformarunt, ac dicto Petro vita functo, dilecto filio Joanni de Volabro Rectori capellæ, ac per ipsum et dilectum filium Franciscum Rubei Infirmarium Ecclesiæ, prædictarum, asserentes, quod

Joan-

Joannes Rector prædictus in fructibus, reditibus et proventibus dictæ capellæ sibi competentibus plurimum defraudatus remanserat, horum occasione, prout ab illis comminabatur, lites moverentur, eisdem honestam & sufficientem recompensam assignarunt.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, Guardianus & Fratres prædicti timeant, professores Ordinis hujusmodi, procedente tempore in prædicta domo degentes, eadem donatione infirmata per Capitulum, ab ipsa domo expelli, et per Canonicos eosdem, qui cum eis disparis sunt professionis et habitus, si prædictam domum, quam ante ampliationem & adaptationem hujusmodi parum curarunt, quando eis placeret, inhabitare deberent, ab intima sua devotione plurimum retrahi: pro parte ipsorum Guardiani et Fratrum nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos qui &c. necnon carissimæ in Christo filiæ nostræ Mariæ Reginæ Aragonum illustris, nobis etiam super hoc humiliter supplicantis, consideratione inclinati, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, vocatis qui fuerint evocandi, super præmissis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis universis auctoritate nostra te diligenter informes; & si per informationem hujusmodi ita esse inveneris, et in contrarium nihil rationabile, quod merito impedire debeat, deductum fuerit seu etiam allegatum &c. prædictis Guardiano et Fratribus, pro ipsorum et dictorum professorum usu et habitatione, dictam domum cum aliis præmissis, in perpetuum auctoritate concedas memorata: decernens, domum eamdem a servitute inhabitandi illam per dictos Canonicos inantea debere manere liberam, necnon Guardianum et Fratres, ac inibi pro tempore degentes professores prædictos per Canonicos prædictos super inhabitatione hujusmodi non posse impediri, seu quomodolibet molestari: contradictores per censuram &c. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ, anno &c. MCCCCXXXIX. XV. Kal. Augusti, anno IX.

LXI.

Ut Maria de Finali Soror Tertii Ordinis ædificet domum prope capellam sancti Genesii Januen. Ex lib. I. de Regularibus & exhibitis, anno 9. folio 131.

Dilecto filio Abbati Monasterii sancti Siri Januen.

§. I. Piis fidelium votis, illis præsertim quæ salutem animarum, necnon divini cultus augmentum respiciunt, libenter annuimus, & ut optatum sortiantur effectum, libenter interponimus sollicitudinis nostræ partes. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Mariæ de Finali, Sororis Januen. Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, petitio continebat, quod ipsa zelo devotionis accensa, et ob singularem affectionem, quam gerit ad capellam, oratorium nuncupatum, sancti Genesii Januen. ad quam propter multa miracula, quæ Deus Omnipotens, ipsius Sancti intervenientibus meritis, operatus est, maxima concurrit populi multitudo, proponat capellam ipsam reparare ac augere, & in quadam domo per eam legitime acquirenda, eidem capellæ propinqua hospitalitatem servare, si sibi illius cura et regimen committantur; necnon Sacerdotem idoneum, qui Missas & alia divina officia in dicta capella, quæ proprios reditus nullos habet, celebret, ponendi & deputandi, ac eidem Sacerdoti illa celebrandi, necnon ipsius Mariæ, ac pauperum in

in dicta domo pro tempore degentium confessiones audiendi, & pro commissis pœnitentiam salutarem injungendi, facultas & licentia plenaria tribuatur.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus de præmissis omnibus et singulis, et eorum circumstantiis universis auctoritate nostra te diligenter informes, et si &c. postquam dicta Maria capellam prædictam reparaverit, ut præfertur, eidem Mariæ, ut in dicta domo hospitalitatem tenere, pauperesque ad eamdem pro tempore venientes recipere, ac in dicta capella aliquem Sacerdotem idoneum, qui Missas et alia divina officia ibidem celebret, ponere et deputare, necnon eidem Sacerdoti, ut Missas & officia hujusmodi celebrare, ac ejusdem Mariæ et pauperum prædictorum confessiones audire &c. eisque Eucharistiam et alia Ecclesiastica Sacramenta ministrare, diœcesani loci &c. minime requisita, libere liciteque valeat, auctoritate nostra facultatem et licentiam omnimodam largiaris; jure &c. salvo. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, et aliis contrariis quibuscumque.

Datum Florentiæ &c. MCCCCXXXIX. VI. Idus Augusti, anno IX.

LXII.

Moniales sanctæ Claræ, sancti Damiani & Minorissæ, sub cura & regimine Fratrum Ordinis Minorum constitutæ, a quibusvis impositionibus declarantur immunes. Ibidem folio 174.

Ad perpetuam rei memoriam.

Moniales Sedem Apostolicæ supplicant.

§. I. Licet Romanus Pontifex omnes Religiones, & religiosas personas, earumque Monasteria sive loca assueto benignitatis affectu prosequi consueverit, illa tamen specialius sibi subdita, a cujuslibet alterius jurisdictione, onerumque quorumlibet subjectione & solutione libera facit penitus & exempta, quo majoribus oppressionibus exactionibusque gravata noscuntur. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissarum & Conventuum universorum Monasteriorum sancti Damiani, ac Minorissarum, ac sanctæ Claræ, Ordinis ejusdem Sanctæ, sub Generalis Ministri, aliorumque Officialium Ordinis Fratrum Minorum cura ubilibet constitutarum, petitio continebat, quod ob varias decimarum & caritativorum subsidiorum, aliorumque onerum impositiones, tam pro Romanæ Ecclesiæ, eorumque Legatorum & Nuntiorum incumbentibus, quam pro honorandis Regibus & Principibus, ac Communitatum subventionibus, Apostolica auctoritate hactenus ordinatas, constitutas atque decretas, necnon gabellas, pedagia & gravamina, aliaque onera realia per Potestates, Rectores atque Regimina secularia factas, impositas & illatas, petitionesque & exactiones, quæ ratione fructuum, quæ in earumdem Monasteriorum & locorum agris et possessionibus, infra nonnullarum cum cura, et sine cura Ecclesiarum limites consistentibus, colliguntur, a nonnullis illarum Rectoribus et beneficiatis factæ sunt hactenus, & fiunt etiam de præsenti, Abbatissæ, Conventus, Moniales, Monasteria & loca hujusmodi in tantam paupertatem, inopiamque venerant, quod pia earum vota exolvere non valentes, in Monasteriis et locis ipsis divinus cultus est adeo diminutus, quod, nisi provideatur celeriter, verisimiliter formidatur in eis extinctio Observantiæ regularis. Quare pro parte Abbatissarum et Conventuum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos

§. II. Nos igitur, qui ad eosdem Fratrum Minorum & sanctæ Claræ Ordines specialem gerimus devotionis affectum, piæ memoriæ Nicolai IV. Bonifacii VIII. Joannis XXII. Clementis VI. Alexandri IV. & Benedicti XI. prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, earumdem Abbatissarum & Conventuum, necnon dilecti filii Guillelmi de Casali, ejusdem Fratrum Minorum Ordinis Generalis Ministri, sacræ paginæ professoris, nobis nuper super hoc humiliter supplicantis, in hac parte supplicationibus inclinati &c. Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, atque loca hujusmodi cum omnibus juribus & pertinentiis, ac bonis earumdem mobilibus & immobilibus quibuscumque, tam præsentibus quam futuris, ab omni jurisdictione, dominio, potestate quorumcumque Legatorum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Nuntiorum, & aliorum quorumcumque Ordinariorum Judicum, ad instar præfatorum Pontificum concessorum privilegiorum, quæ hic haberi volumus pro sufficienter expressis, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, tenore præsentium prorsus eximimus, ac perpetuo liberamus, & sub beati Petri ac Sedis Apostolicæ protectione suscipimus atque nostra, illaque nobis, & successoribus nostris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, & dictæ Sedi dumtaxat immediate volumus subjacere: ita quod Legati & Nuntii dictæ Sedis, ac Judices prædicti, aut alia quævis persona secularis vel Regularis, Ecclesiastica vel mundana, quacumque fulgeat dignitate, nullam in Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, sive loca hujusmodi, utpote prorsus exempta, possint excommunicationis vel interdicti sententias promulgare, vel jurisdictionem, dominium aut potestatem aliquam exercere, ratione delicti, contractus, aut rei, de qua ageretur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat: quinimo Abbatissas, Conventus & Moniales easdem cum earum Monasteriis atque locis perpetuo exemptas esse volumus, immunes a pedagiorum, fructuumque, & aliorum hujusmodi solutione, contributione, responsione & aliis quibuscumque. Non obstan. fel. rec. Innocentii Papæ IV. prædecessoris nostri, & aliis quibuslibet constitutionibus & privilegiis, indulgentiis & litteris Apostolicis, & generalibus locorum Ordinariis, vel aliis quibuscumque & quovis nomine concessis & in posterum concedendis, necnon statutis, consuetudinibus & ordinationibus Monasteriorum, locorum & ordinum prædictorum, ac obligationibus, promissionibus & solutionibus per easdem Abbatissas, Conventus & Moniales hactenus forsan factis contrariis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis: mandantes omnibus & singulis Legatis, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Ordinariis, Rectoribus & aliis supradictis, cujusvis Ordinis, gradus, status & conditionis existant, etiamsi Cardinalatus præfulgeant dignitate, ne Abbatissas, Conventus, Monasteria & loca hujusmodi super præmissis, & circa ea impetant, aut vexent quomodolibet, vel molestent, quinimo nec sinant ab aliis, quantum in eis fuerit, quomodolibet molestari, etiam per litteras Apostolicas, sub quavis forma, vel expressione verborum confectas, seu conficiendas in posterum, & etiamsi litteræ ipsæ de eisdem Monasteriis, Abbatissis, Priorissis, Conventibus, Ordinibus, & Religione, ac privilegiis & indultis ipsarum, & de præsenti indulto plenam & expressam facerent mentionem; ac etiam si in eisdem litteris concessis vel concedendis clausulæ infra scriptæ, videlicet, quod omnes personæ Ecclesiasticæ & Religiosæ, exemptæ & non exemptæ, ad præstationem, seu solutionem decimarum, collectarum, subsidiorum, procurationum, angariarum, perangariarum, ac aliarum quarumlibet exactionum, quocumque nomine nuncupentur, seu ad contribuendum in eis, compelli valeant, insertæ forent,

Bona Monasteriorum ab impositionibus declarantur exempta.

Suscipiuntur sub protectione sancti Petri.

Mandata facta universis Prælatis.

Nequeunt ab ullo ad contributiones compelli.

rent; non obstantibus, si dilectis in Christo filiabus Abbatissis & Conventibus dictorum Monasteriorum, & ipsis universis Monasteriis, vel Ordini seu Religioni ipsarum in specie vel in genere, vel quibusvis aliis communiter vel divisim a Sede Apostolica sit indultum, quod ad solutionem, seu præstationem decimarum, collectarum, talliarum, subsidiorum, procurationum & aliarum impositionum hujusmodi, seu ad contribuendum in eis minime tenerentur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, quæ de indulto hujusmodi, & toto tenore ipsius plenam & expressam, ac de verbo ad verbum non facerent mentionem; sive quibuslibet privilegiis vel indulgentiis eis, vel quibuscumque personis, locis, vel ordinibus a prædicta Sede concessis vel concedendis, de quibus opporteret in dictis litteris specialem fieri mentionem, & per quæ effectus litterarum ipsarum quomodolibet impediri valeret, vel etiam retardari, vel aliæ quæcumque & qualescumque clausulæ prædictis similes vel dissimiles, sub quorumcumque tenore, vel expressione verborum insertæ fuerint, quæ constitutioni & ordinationi nostris hujusmodi possent in aliquo derogare, compelli possint invitæ: decernentes ex nunc omnes excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, ac quoscumque processus quasvis personas continentes, quos vel quas adversus Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, loca & bona prædicta contra tenorem & formam exemptionis hujusmodi quomodolibet haberi contigerit, seu etiam promulgari, irritas & inanes, ac nullius existere roboris vel momenti. Per hoc autem dilectis filiis Generali Ministro, & aliis Ordinis Minorum hujusmodi pro tempore existentibus Officialibus nullum, quin omnem, quam hactenus habuerunt & de presenti habent, curam, dispositionem, & quamvis aliam administrationem Abbatissarum, Conventuum, Monasteriorum & locorum prædictorum libere & licite valeant exercere, volumus præjudicium generari. Nulli ergo &c. nostræ exemptionis, liberationis, susceptionis, mandati, constitutionis & voluntatis infringere &c.

Fratribus nullũ infertur præjudicium.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. Idibus Augusti, anno IX.

LXIII.

Ut Observantes admittant Ecclesiam intra Prioratum S. Gabrielis Cremonen. pro Cænobio ædificando. Ex lib. I. de Regularib. anno 9. folio 112.

Dilecto filio Abbati Monasterii omnium Sanctorum juxta muros Cremonen.

§. I. Justis & honestis supplicum votis, illis præsertim quæ ad divini cultus augmentum, & Religionis propagationem cedere dignoscuntur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Pridem siquidem dilectis filiis civibus Cremonen. qui propter devotionem, quam ad Ordinem gerunt Fratrum Minorum, domum unam cum campanili, campana, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis pro usu &c. dictorum Fratrum construere &c. affectabant, per alias nostras litteras domum hujusmodi &c. infra, vel extra civitatem eorumdem civium cum campanili, campana, officinisque, ut præfertur, fundandi &c. ipsisque Fratribus assignandi, ac illis eam recipiendi & inhabitandi licentiam concedi mandavimus, & etiam facultatem, prout in dictis litteris plenius continetur.

§. II. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Rizardi de Mediolano, & Francisci de Bononia, dicti Ordinis professorum, petitio continebat, dilectus filius Joannes Prior Prioratus sancti Gabrielis extra muros Cremonen. Ordinis sancti Benedicti, Romanæ Ecclesiæ immediate subjecti, Ecclesiam sub vocabulo *beatæ Mariæ* infra limites dicti Prio-

Prioratus consistentem, & ad ipsum Prioratum pleno jure pertinentem, quæ totalis ruinæ deformitati subjacere dignoscitur, tectisque eget & pavimento, cum ejusdem Prioratus domibus, quæ etiam ruinosæ sunt, ac clausuris vacuis & intermediis, juxta & apud dictam Ecclesiam existentibus, pro annuo censu, seu canone libræ unius ceræ; necnon pro ipsius domus erigendæ hortis, hortalitiis, & aliis officinis ad usum eorumdem Fratrum, de agris, hortis, sive campis inibi contiguis & adjacentibus, ad dictum Priorem ratione dicti Prioratus similiter spectantibus, usque ad quantitatem, decem & octo perticarum, secundum illarum mensuram partium, per modum excambii sive permutationis cum aliis agris & possessionibus, civibus, & Fratribus prædictis, si ad id Apostolica interveniat auctoritas, dare & assignare proponat: pro parte dictorum Rizardi & Francisci, asserentium, Ecclesiam & domos hujusmodi piis dictorum civium, & aliis mediantibus eleemosynis, reædificari & reparari, ac pro ipso excambio alios æquivalentes campos & possessiones eidem Priori exhiberi & assignari facere posse, seu etiam sperare, nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. III. Nos igitur &c. discretioni tuæ per &c. mandamus, quatenus, si narrata hujusmodi inveneris veritate fulciri, super quo tuam conscientiam oneramus, eidem Joanni Priori Ecclesiam cum domibus, clausuris vacuis, intermediis, muraliisque ruinosis, ut præfertur, sub annuo censu, sive canone unius libræ ceræ, sibi & pro tempore existentibus ipsius Prioratus Prioribus annis singulis, in terminis ad id per te statuendis, per Fratres, sive cives prædictos persolvendo, dandi & concedendi, necnon hortos & campos usque ad quantitatem mensuræ hujusmodi, pro ejusdem domus erigendæ hortis, hortalitiis & aliis præfatis officinis in usu & habitatione dictorum Rizardi & Francisci, aliorumque Fratrum ejusdem Ordinis Minorum pro tempore inibi degentium, pro æquivalentibus bonis aliis stabilibus dicto Prioratui applicandis, permutandi, auctoritate nostra licentiam largiaris; quodque, si præmissa per te vigore præsentium fieri contigerit, eisdem Rizardo, Francisco & Fratribus, donec & quousque Ecclesia reparata & domus hujusmodi constructa & ædificata fuerint, ut de voluntate & consensu Prioris ipsius Prioratus pro tempore existentis, in Ecclesia ejusdem Prioratus, apud quam Prior & Monachi aliqui a sexaginta annis citra nullam fecerunt, prout nec faciunt residentiam, divina interim celebrare officia valeant, præfata etiam auctoritate concedas. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Per hoc autem nullum eisdem Rizardo, Francisco & Fratribus in dicto Prioratu ejusque Ecclesia jus acquiri volumus quovis modo: aliis nostris hujusmodi litteris in suo robore nihilominus alias permansuris.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. XVI. Kalend. Septembris anno IX.

LXIV.

Monasteria sanctarum Claræ & Agnetis Hispalen. eximuntur ab omnibus contributionibus. Ibidem folio 301.

Venerabili fratri Episcopo Gadicen.

§. I. Etsi personis quibuslibet voto Religionis astrictis debeamus favores & gratias impertiri, eas tamen, quæ prudentum Virginum more, virginitatem suam Virginis filio devoventes, parant accensis lampadibus obviam ire sponso, nos convenit propensiore studio caritatis com-

plecti, quo propter fragilitatem sexus majori noscuntur auxilio indigere.

§. II. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum sanctæ Claræ, & sanctæ Agnetis Hispalen. Ordinis ejusdem sanctæ Claræ, Monasteriorum Abbatissarum & Conventuum nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim fel. record. Gregorius Papa XI. prædecessor noster per suas litteras, quibus non fuit hactenus per Sedem Apostolicam in aliquo derogatum, sub data x. Kalendas Decemb. Pontificatus sui anno III. dilectis in Christo filiabus Abbatissæ & Conventui de Guadalfagiara dicti Ordinis, Toletan. Diœcesi. quæ, licet dictum earum Monasterium varias possessiones obtineret, tamen eodem Ordine in paupertate fundato, voluntariæ pauperes Christo pauperi deserviebant, ut ipsæ, seu earum aliquæ ad exhibendum procurationes aliquas Legatis vel Nuntiis dictæ Sedis, sive ad præstandum subventionem quamcumque, vel ad contribuendum in exactionibus, vel collectis, seu subsidiis aliquibus per litteras Sedis, aut Legatorum seu Nuntiorum prædictorum, seu Rectorum terrarum vel regionum quarumcumque minime tenerentur, nec ad id cogi possent, etiam si in hujusmodi Sedis litteris contineretur, quod ad quævis exempta & non exempta loca & Monasteria se extenderent, & eis aliqua dictæ Sedis indulgentia, cujuscumque tenoris existeret, non obstaret, nisi forsan litteræ Sedis hujusmodi de prædictis indulto, & Ordine plenam & expressam facerent mentionem, indulsit atque concessit: mandans Legatis, Collectoribus, vel Nuntiis dictæ Sedis, ne eas super hoc molestarent, aut de Conventu dicti Monasterii de Guadalfagiara procurationes aliquas, vel subsidium, aut tributum exigerent: ac volens quod prædictum Monasterium de Guadalfagiara a dictis procurationibus vel subsidiis, aut aliis tributis esset exemptum, decrevit quoque idem prædecessor irritas & inanes interdicti, suspensionis, & excommunicationis sententias, si quas in easdem Abbatissam & Conventum de Guadalfagiara, vel aliquam ipsarum, seu quascumque alias earum occasione, præmissorum prætextu, contra hujusmodi concessionis suæ tenorem, per quemcumque ex tunc in antea contingeret promulgari; prout in eisdem litteris dicitur plenius contineri. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ipsæ exponentes in præmissis oneribus & aliis similibus, & circa ea sæpius molestentur &c. pro parte ipsarum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. III. Nos igitur &c. fraternitati tuæ &c. mandamus, quatenus, si litteris ipsis in earum propria & originali forma per te diligenter inspectis & examinatis, eas veras, ac sanas & integras esse, dictasque Abbatissam, & Conventum de Gualdafagiara jure exemptionis onerum hujusmodi, dummodo postea contra illud legitime præscriptum non fuerit, usas esse reperis, super quo tuam conscientiam oneramus, prædictis exponentibus, ut etiam ipsæ de cetero, quandiu in hujusmodi Observantia vixerint, similibus concessione & indulto in omnibus & per omnia uti & gaudere possint ac debeant, auctoritate nostra concedas, non permittens eas super præmissis contra earumdem litterarum tenorem, perinde ac si illæ eis dirigerentur, per quempiam indebite molestari: contradictores per censuram ecclesiasticam &c. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. VI. Kalendas Septembris, anno IX.

LXV.

LXV.

Joannes de sancta Anna instituitur earum Visitator. Ibidem folio 300.

Dilectis in Christo filiabus, sanctæ Claræ, & sanctæ Agnetis Hispalen. Ordinis ejusdem sanctæ Claræ, Monasteriorum Abbatissis & Conventibus.

Sacræ Religionis, sub qua &c. Vobis, ut dilectus filius Joannes de sancta Anna, Ordinis Fratrum Minorum & sacræ Theologiæ professor, qui, sicut asseritis, per plures annos ex concessione & permissione Generalium dicti Ordinis Ministrorum, qui interim fuerunt, visitationis officium in vos, & dicta Monasteria laudabiliter exercuit, & de præsenti exercet, illud, quoad vixerit, ulterius exercere possit &c. indulgemus. Nos enim de ipsius Joannis vita laudabili, morum integritate, pura conscientia, & aliis virtutum donis, quibus personam suam, prout fide dignorum testimoniis accepimus, Altissimus insignivit, plurimum confidentes, sibi, quoad vixerit, Monasteria prædicta eorumque Moniales sive Sorores, & personas præsentes & futuras tam in capitibus, quam in membris, quoties expedierit, visitandi, necnon ea, quæ secundum Deum, & regularia vestri Ordinis instituta inibi correctione, reformatione & punitione indigere repererit, corrigendi &c. & rebelles per censuram Ecclesiasticam &c. compescendi &c. concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c. *Vide Constit. 1. hujus Pontif.*

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. Non. Septembris, anno IX.

LXVI.

Ut in civitate Paduan. erigat Monasterium sanctæ Claræ, in eoque habitum regularem suscipiat. Ex ipso autographo.

Dilectæ in Christo filiæ Dorotheæ ex Comitibus de Panico, Domicellæ Bononien. in civitate Paduan. commoranti.

§. I. Pia vota fidelium, quæ salutis operibus obsequuntur, libenter Apostolico favore prosequimur, eisque gratiosum & benevolum impertimur assensum. Sane petitio, pro parte tua nobis nuper exhibita, continebat, quod tu de propria salute cogitans &c. ac gerens ad Ordinem sanctæ Claræ specialem devotionis affectum, de bonis tibi a Deo collatis unum Monasterium dicti Ordinis cum Ecclesia seu oratorio, campanili &c. necessariis officinis in civitate Paduan. fundare & construi facere, ac de congruis reditibus annuis pro una Abbatissa, & certis aliis Monialibus in eodem Monasterio instituendis, servitricibusque & aliis eis necessariis, ad instar Monasterii sanctæ Claræ Corporis Christi de Mantua nuncupati, sufficienter dotare proponis. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. fundandi, construendi & dotandi in dicta civitate, in loco tamen congruo & honesto, prædictum Monasterium, ut præfertur, Diœcesani &c. minime requisita, prius tamen per te sufficienti dote assignata, ac jure &c. salvo; quodque tu, quæ ut asseris, in dicto Monasterio una cum certis aliis honestis mulieribus sub regula & juxta instituta regularia Monasterii sanctæ Claræ Corporis Christi de Mantua nuncupati, ut præfertur, ejusdem Ordinis, Altissimo perpetuo famulari desideras, postquam illud erectum & dotatum fuerit, regularem habitum cum eisdem mulieribus recipere, ac professionem in eodem, per Moniales inibi in similibus Monasteriis in ma-

manibus ad id juxta inſtituta dicti Ordinis poteſtatem habentis emitti ſolitam, emittere poſſis & valeas, devotioni tuæ auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium licentiam elargimur. Et nihilominus eidem Monaſterio, ſi illud per te, ut præfertur, fundari, conſtrui & dotari contigerit, & ejus Abbatiſſæ & Monialibus, quæ in ipſo Monaſterio pro tempore fuerint, auctoritate prædicta concedimus, quod Abbatiſſa & Moniales ipſæ omnibus & ſingulis privilegiis &c. præfato Monaſterio ſanctæ Claræ Corporis Chriſti de Mantua nuncupato, ut præfertur, ac aliis &c. conceſſis, libere potiri valeant & gaudere. Nulli ergo &c. conceſſionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. XVIII. Kalendas Octobris, anno IX.

LXVII.

Confirmantur litteræ Clementis IV. continentes Ordinis privilegia. Ex lib. 1. de Regularib. & Exhibitis anno 9. folio 74.

Ad perpetuam rei memoriam.

Licet debitum Paſtoralis officii omnibus regularem vitam profeſſis, ut in ſuis conſerventur privilegiis, nos reddat favorabiles et benignos, ad ſacrum tamen Ordinem Fratrum Minorum, quorum præclara Religio, veluti ager fertilis in Domino multiplices atque uberes fructus animarum ad laudem Dei et fidei incrementum ſemper attulit et affert quotidie verbo et exemplo in populo Chriſtiano, dirigentes præcipue, velut pius Pater oculos mentis noſtræ, dignum cenſemus et debitum, ut ipſum Ordinem, ejuſque in odorem ſuavitatis Altiſſimo deſervientes perſonas, in ſuis privilegiis, præſertim per Romanos Pontifices conceſſis, debite conſervemus, ac illa, ne de eorum robore ullatenus hæſitari valeat, Apoſtolicæ confirmationis munimine roboremus. Hinc eſt, quod nos dilectorum filiorum Guillelmi de Caſali, Generalis Miniſtri Ordinis Fratrum prædictorum ſupplicationibus inclinati, litteras quaſdam fel. record. Clementis Papæ IV. prædeceſſoris noſtri, dicto Ordini conceſſas, quarum tenorem inferius de verbo ad verbum deſcribi fecimus, ac omnia et ſingula in eis contenta, pro ipſarum ſubſiſtentia firmiori, auctoritate Apoſtolica, ex certa ſcientia, tenore præſentium confirmamus, et præſentis ſcripti patrocinio communimus. Tenor vero prædictarum litterarum ſequitur et eſt talis: *Clemens Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Generali & Provincialibus Miniſtris, ac univerſis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Virtute conſpicuos &c. ut in Tomo* IV. *in Bulla* LV. *in Regeſto Alexand. IV. uſque ad finem.* Nulli ergo &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. IV. Idus Novembris, anno IX.

LXVIII.

Præficitur Eccleſiæ Thanen. Ex lib. 1. de Exhibitis anno 9. folio 311.

Dilecto filio Baſilio Electo Thanen.

Vide Conſtit. 10. hujus Pontif.

Apoſtolatus officium &c. Dudum ſiquidem bon. mem. Franciſco Epiſcopo Thanen. regimini Thanen. Eccleſiæ præſidente, Nos cupientes &c. Poſtmodum vero prædicta Eccleſia per obitum ejuſdem Franciſci Epiſcopi, qui extra Roman. &c. deſtituta, demum ad te Ordinis Fratrum Mi-

Minorum professorem &c.providemus, teque ei præficimus in Episcopum et Pastorem &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. III. Idus Decemb. an. IX.

LXIX.

Ecclesia & ædificia Monasterii sanctæ Mariæ de Paradiso Viterbien. conceduntur Observantinis. Ex lib. 1. de Regularib. & Exhibitis an. 9. fol. 110.

Venerabili Fratri Episcopo Cornetan.

§. I. SEdis Apostolicæ gratiosa benignitas piis quarumlibet regulari sub castimonia firmaque Regulæ observantia Domino militantium personarum votis libenter annuit, et etiam illis, quæ pro hujusmodi personis ejus auctoritate pie et provide facta comperit, ulterioris interdum sui muniminis adminiculum adjicit, ut eo firmius illibata persistant, quo frequentiori suo fuerint præsidio pro tempore stab'lita.

§. II. Sane pro parte dilectorum filiorum Jacobi de Reate Vicarii et aliorum Fratrum, *de Observantia* nuncupatorum, Ordinis Minorum Romanæ provinciæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias dilectus filius noster Joannes tituli sancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis, in dicta Provincia et aliis locis plerisque etiam tunc prædictæ Sedis Legatus, Monasterium Monialium sanctæ Mariæ de Paradiso extra muros Viterbien. tunc Cistercien. Ordinis existens, ex certis causis legitimis tunc expressis, sub certis modo et forma, mensæ Capitularis Ecclesiæ Viterbien. univit, annexuit et incorporavit, etiam confirmatione Apostolica desuper subsecuta, ac subsequenter facta per nos eidem Cardinali oraculo vivæ vocis, super eo quod Ecclesiam, claustrum et ædificia dicti Monasterii, illiusque locum dictis Vicario et Fratribus concederet et assignaret, idem Cardinalis Apostolica eis auctoritate illa concessit et assignavit, prout in quibusdam litteris desuper confectis, suo quoque sigillo signatis, dicitur plenius contineri.

§. III. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ambitus dicti Monasterii infra antiquos muros Viterbien. partim ruinosos, ubi Laici non pauci frequenter discurrere, vagarique solent, consistens, tam propter eorumdem Laicorum strepitum Fratres in Monasterio ipso existentes valde perturbantem, quam etiam pro horto, et aliis Fratrum eorumdem commoditatibus, ipsis bene necessarius et accommodus censeatur, ac propterea, ut eisdem Fratribus hujusmodi perturbationis materia subtrahatur, et pro dictis horto et commoditatibus locum habeant latiorem, Vicarius et alii Fratres prædicti in affectu gerant, quod dictus ambitus Fratribus ipsius Monasterii approprietur, pro parte ipsius Vicarii et Fratrum asserentium, ambitum non magni spatii, modicique valoris fore, ac Monasterium hujusmodi fere totali ruinæ subjacere, reparationeque magna plurimum indigere, fuit nobis humiliter supplicatum &c. Nos igitur, etiam quoad dictum ambitum, ut per hoc ab eisdem Fratribus omnis perturbationis inde provenire solitæ tollatur occasio, hujusmodi supplicationibus inclinati, Fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si, et post quam vocatis dilectis filiis Capitulo Viterbien. et aliis, qui fuerint evocandi, tibi de hujusmodi assertis, et aliis præmissis legitime constiterit, concessionem et assignationem prædictas Apostolica auctoritate approbes et confirmes; dictis quoque ipsius Monasterii Fratribus ambitum perpetuo concedas antedictum: nos enim, si approbationem, confirmationem et concessionem hujusmo-

jusmodi per te vigore præsentium fieri contigerit, universis et singulis Fratribus dicti Monasterii præsentibus et futuris, ut omnibus privilegiis &c. concessis uti gaudereque valeant, dicta auctoritate concedimus per præsentes. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis quibuscumque; jure tamen &c. salvo.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. XVII. Kal. Jan. anno IX.

LXX.

Confirmantur quædam statuta a Sororibus tertii Ordinis Collegii Perusin. compacta. Ibidem folio 98.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Sedis Apostolicæ providentia circumspecta personas sub Religionis observantia vacantes assiduo studio piæ vitæ benigno favore prosequitur, ac ea, quæ pro ipsarum personarum commodo et Religionis præservatione, provida deliberatione facta sunt, ut illibata consistant, consuevit Apostolico munimine roborare. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum, universarum Sororum tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, Collegii Perusini, petitio continebat, quod licet ipsæ a tempore quondam Bonifacii IX. &c. nuncupati, prætextu cujusdam confirmationis statutorum per bonæ memoriæ Franciscum tituli sanctæ Susannæ Presbyterum Cardinalem factæ, per quæ eædem Sorores sub cura et regimine unius Generalis Ministræ, per easdem Sorores pro tempore eligendæ, vivere, illique obedire haberent, mulieres quoque seculum fugientes, et ad Collegium hujusmodi pro tempore venientes, ad Ministram prædictam irent, ab ea et non ab alia, vel alio hujusmodi tertii Ordinis habitum recipere, & nonnulla alia, quæ in hujusmodi statutis, in ipsius Cardinalis litteris insertis, plenius continentur, juxta quæ ipsæ Sorores hactenus invicem laudabiliter vixerunt, prout vivunt etiam de præsenti.

Sorores tertii Ordinis eligebāt Generalem Ministram.

§. II. Verum quia a nonnullis asseritur, prædictum Cardinalem confirmationem hujusmodi statutorum facere minime potuisse, & propterea easdem Sorores excommunicationis sententiam, aliasque censuras & pœnas incurrisse. Et sicut eadem petitio subjungebat, propter præmissa inter easdem Sorores murmurationes, & scandala in partibus illis oriuntur, adeo ut sine mentis quiete viventes, quæ Dei sunt, minus debite valeant cogitare, & nisi eis de celeri remedio succurratur, eadem Religio, seu ipsarum vivendi modus, posset ad nihilum verisimiliter pervenire. Quare pro parte dictarum Sororum nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsas, quæ dicti Cardinalis potestatem probabiliter ignorabant, a quibusvis excommunicationum sententiis, aliisque censuris &c. absolvere, omniaque per easdem Ministram & Sorores, alias rite gesta, rata habere &c. dignaremur.

Dubitatur an licite.

Absolutionem petunt a censuris si quas incurrerint & obtinent.

§. III. Nos igitur &c. Ministram & Sorores prædictas ab omnibus excommunicationum sententiis, aliisque censuris &c. absolventes, omniaque per easdem Ministram & Sorores & singula rite gesta, grata & rata habentes, illaque & prædicta statuta in ipsius Cardinalis litteris inserta, ac cetera in eis contenta, quæ in Cancellaria nostra inspici fecimus diligenter, & quæ ibidem rationabilia &c. confirmamus &c. Tenor vero dictorum Statutorum sequitur & est talis.

Cardinalis S. Susannæ statuta.

In nomine Domini Amen. Quoniam, ut ait Sapiens Eccles. 36. Ubi non est sepes, diripietur possessio, *necesse est religiosis personis regulam eis tradi-*

ditam, tamquam possessionem vallatam, sepe utilium statutorum quasi circumdare manimine, ne Observantia regularis vitæ pateat incursibus spiritualium bestiarum &c. Igitur cum ille malignus antiquus hostis, zizanii seminator, inter Fratres de Pœnitentia tertii Ordinis sancti Francisci de Perusio zizania avaritiæ, ambitionis, indignationis, invidiæ & scandali derivaverit &c. ideo visum est nobis, Ministræ & Sororibus aliis Ordinis prælibati, civitatis Perusinæ, apud locum Fratrum Minorum de Perusio in Capitulo congregatis, unanimiter & concorditer cum consilio, consensu & voluntate religiosi viri fratris Benedicti de Tuderto, nostri Visitatoris, præsentes constitutiones, plenaria deliberatione præhabita, condere, constituere & ordinare, ac perpetuo observare. Motivum has Constitutiones condendi.

Cum Regula nostra sic incipiat: Nicolaus Episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Fratribus, & dilectis in Christo filiabus Sororibus Ordinis Fratrum de Pœnitentia, tam præsentibus quam futuris, salutem & Apostolicam benedictionem &c. *Et Sorores omnes Ordinis prælibati de civitate prædicta, sub discretione, consilio, protectione, regimine, correctione & reformatione Fratrum dicti Ordinis hactenus consueverunt permanere, necnon in earum bonis moribus confoveri, & in contrariis subsidium recipere, & salutem; & nunc propter aliquorum Fratrum malam vitam &c. ex quibus ipsi, & totum Collegium Fratrum & Sororum in personam eorum versi sunt in derisum, opprobrium & contemptum omnium Perusinorum &c. idcirco omni modo, via, jure & forma, quibus melius possumus, statuimus & ordinamus pro præsenti constitutione perpetuis temporibus duratura, jubemus, quod Collegium & Capitulum Sororum vestrarum de civitate prædicta, sit in omnibus & per omnia totaliter divisum & separatum a Collegio dictorum Fratrum & Capitulo, & nulla Soror teneatur, nec debeat obedire in aliquo Ministro electo vel eligendo per ipsos Fratres, non obstantibus quibuscumque constitutionibus, & consuetudinibus huc usque factis seu habitis, quas &c. nullius roboris, seu efficaciæ esse jubemus, nisi illas, quas in præsenti, & infrascriptis constitutionibus confirmabimus; sed universæ Sorores vestri Collegii & Capituli unam de Sororibus vestræ Religionis teneantur semper habere Generalem Ministram, quæ illam habeat auctoritatem & potestatem, quæ conceditur Ministro a Regula, a Sede Apostolica vobis concessa, & eidem teneantur firmiter obedire in omnibus, quæ ad suæ sollicitudinis officium spectant: & pro qualibet porta assignentur una Priorissa & una discreta, quarum electio fiat sicut inferius describitur.* Regulæ initium. Collegiũ Sororum ab illo FF. debet esse divisum. Ministra Generalis & Priorissæ Officiatiæ.

Et caveant omnes & singulæ Sorores, ne in Capitulo vel consilio, seu extra audeant vel præsumant publice vel occulte proponere, ratiocinari, ordinare, vel quomodolibet loqui, quocumque quæsito colore vel titulo, quod prædictum Collegium dictarum Sororum uniatur iterum, vel incorporetur cum Collegio prædictorum Fratrum, nisi sit sub regimine, protectione, gubernatione & correctione, punitione, informatione, seu obedientia eorumdem: quæ autem contra fecerit, taliter puniatur per Ministram & Visitatorem, quod ceteris transeat in exemplum; & si in sua pertinacia, perfidia & contumacia manere voluerit, ex tunc ipso facto de vestro Collegio & Capitulo sit totaliter expulsa, & tamquam turbatrix vestræ pacis, honoris & libertatis ab ipso penitus sit ejecta, & omni beneficio & dignitate vestri Collegii sit privata, & de vestra matricula charta abolita & cancellata. Nequeunt Sorores iterũ deCollegiorum unione loqui.

Item statuimus, quod si aliqua persona, Spiritu sancto inspirata, vestram voluerit Religionem intrare & venerit ad Sorores ipsas, mittant eam ad prædictam Ministram Generalem vestram, cui, & non alii, recipiendi aliquam personam ad Ordinem vestrum licentia concedatur. Ministra vero di- Ministra sola potestatem habet recipiendi Novitias ad Ordin.

li-

ligenter examinet eam, sicut in vestra Regula continetur. Et si persona præfata recipienda voluerit omnia observare, tunc exponat prædictis Abbatissis, & discretis personam, statum, conditiones volentis intrare, & si eisdem placuerit, vel majori parti earum, recipiatur, & aliter non: & si Ministra contrarium fecerit, puniatur acriter per Visitatorem de consilio dictarum Priorissarum & discretarum. Et nihilominus ipsa receptio nulla sit, nisi per ipsas Priorissas & discretas approbetur, & earum judicio videatur ipsam fuisse bonam & utilem pro Religione. Et nulla alia existens de fraternitate quapiam recipiatur ad vestrum Ordinem, nisi ante receptionem sufficienter promittat, quod non dimittet ea, quæ spectant ad Ordinem vestrum, propter quæcumque fienda in fraternitate prædicta. Habitus vero Religionis dari possit post mortem petentibus personis ante mortem, si Ministræ & prædictis Priorissis, ac discretis videbitur expedire. Receptione facta ad Ordinem, & completo anno, recipiatur quælibet ad professionem secundum formam Regulæ; & nihilominus promittat omnes præsentes constitutiones observare, ut de ignorantia non possit se excusare, eidemque ipsæ specialiter vulgarizentur de verbo ad verbum, & de prædictis omnibus fiat publicum instrumentum.

Receptio debeat a Priorissis approbari.

Professio post ann. prob. facienda.

Cum Regula vestra dicat, quod Sorores chlamyde induantur, & tunica de hujusmodi panno &c. statuimus, quod omnes & singulæ Sorores chlamydes portent affibulatas, & clausas natichia idonea & honesta; & sine mantellis sic affibulatis & clausis extra domum non vadant, nec etiam discalceatæ ultra tres domos, nisi essent in itinere constitutæ. Item velum in capite portent tam longum & magnum, quod protendatur inferius sub mantello, & claudatur cum natichia mantelli, & mantellum sit talis longitudinis, quod non protrahatur per terram: & caveant omnes & singulæ Sorores a curiositatibus in vestimentis, calceamentis, ligaturis capitis & cum aliis rebus, de quibus possent de curiositate, vel vanitate notari: & quæ contra fecerit in prædictis, vel aliquo prædictorum, puniatur per Visitatorem de consilio Ministræ, sicut eis videbitur expedire.

Modus & qualitas indumentorum.

Item statuimus, quod Sorores non sedeant extra domum in via, nec discurront per vicinas, sine mantello clauso & affibulato, nec exeant de nocte extra domum nulla ratione, vel causa, nisi in casu necessitatis, & tunc de licentia Visitatoris vel Ministræ, super quibus ipsi habeant judicare: & si casus necessitatis occurreret, teneatur notificare Ministræ in die; nec vadant extra domum discalceatæ, vel calceatæ planellis non clausis, nec colligolis colorutis, nec se associent cum mulieribus ornatis mundano cultu, præterquam cum familia propria, scilicet nuru, vel filia, seu cognata, nisi in tertio gradu: nec vadant nimis discurrendo per terram, nec Sorores, quando extra domum egrediuntur, simul vadant, sed cum eis adsit aliqua, scilicet una, si plures esse non possint; quæ vero sunt juvenilis ætatis: & studeant pro posse Sorores, & maxime iuvenes, habere societatem Sororum suarum, & non secularium mulierum.

Quomodo se debeant extra Collegium gerere.

Item statuimus, quod nulla Soror vadat extra parochiam suam ad domum alicujus funeris in die sepulturæ ipsius, ubi persona defuncta esset sibi in consanguinitate conjuncta, nec aliqua Soror pro aliquo vel pro aliqua persona defuncta, seu ex alia mæstitia dilaniet sibi vestimenta vel faciem, nec depilet capillos vel amputet, nec singultus magnos vel clamores emittat, & contrarium faciens puniatur per Visitatorem de consilio Ministræ, sicut eis videbitur expedire. Item, quod quæcumque in casibus non concessis in Regula diebus abstinentiæ carnium, cum personis vel coram personis extra vestrum Ordinem, nisi essent de familia propria, carnes comederit, puniatur per Visitatorem de consilio Ministræ, sicut eis videbitur expedire, nisi casus infirmitatis excuset judicatæ judicio medicorum.

Non pergant ad funera.

Neque carnibus vescantur diebus abstinentiæ.

Cum

Mense quolibet confiteatur peccata & fumant facram Synaxim.

Cum Regula vestra dicat, *quod* finguli Fratrum & Sororum ter in anno peccata propria confiteantur, & Euchariſtiam devote ſuſcipere non postponant &c. *Statuimus & ordinamus, quod omnes Sorores menſe quolibet peccata ſua ſtudeant confiteri, cum frequens confeſſio conſervet conſcientiæ puritatem. Item, quæcumque Soror habuerit in domo aliquam perſonam de ſua familia, quæ publice fœneretur, vel ſe intromittat negotiis, de quibus lucretur illicite, procuret dicta Soror, ne particeps ſit in crimine, quod talis fœnerator vel lucrans a tali fœneratione vel lucro illicito deſiſtat, & ſi a prædictis eum removere non poſſet, teneatur bonorum diviſionem facere, & ſecum ulterius non habitare: & ſi talis Soror prædicta non fecerit, per Viſitatorem ad faciendum cogatur de conſilio Miniſtræ, Prioriſſarum & diſcretarum prædictarum; niſi talis Soror eſſet uxor vel filia, vel ejuſdem in tertio gradu affinitatis vel conſanguinitatis conjuncta talis fœneratoris vel illicite lucrantis, & de prædictis omnibus & ſingulis teneatur Miniſtra per ſe vel per alias, ſicut ſibi videbitur, ſollicite inveſtigare. Item, nulla Soror ſine licentia Miniſtræ poſſit recipere fideicommiſſionem, vel executionem alicujus ultimæ voluntatis, niſi pro viro, patre, filio vel filia, vel alia perſona attinente ſibi in aliquo gradu conſanguinitatis vel affinitatis, & quæ contra fecerit, puniatur per Viſitatorem de conſenſu Miniſtræ; ſi vero inſtituta fuerit fideicommiſſaria ab aliqua perſona veſtri Ordinis, cogatur ad exequendum dictam fideicommiſſionem, ſi Miniſtris, Prioriſſis & Diſcretis videbitur expedire; proviſo tamen quod dicta Soror de prædicta fideicommiſſione reddat debitam rationem de iis, quæ relinquuntur Ordini, Miniſtræ, Prioriſſis & Diſcretis.*

Pena in perjuras.

Item ſtatuimus, quod quæcumque Soror fuerit reperta crimen perjurii incurriſſe, poſtquam fuerit recepta ad Ordinem, ſeu in poſterum incurrere in judicio, ſeu extra, quia inducit mortale peccatum, & de hoc conſtiterit Viſitatori & Miniſtræ, dictus Viſitator vel Miniſtra in primo Capitulo poſtea ſequenti debeat ipſam perjuram publicare, nominare, & ex tunc dicta perjura non poſſit nec debeat aliquod officium in dicto Ordine obtinere, & careat voce Capituli, & quolibet officio de Ordine, donec per Viſitatorem, Miniſtram, Prioriſſas & Diſcretas, vel per majorem partem ipſarum fuerit reſtituta ad omnia prædicta.

In revelantes Capituli ſecreta.

Item ſtatuimus, quod quæcumque Soror, quæ tractata & ordinata, vel in poſterum tractabuntur in Capitulo dictarum Sororum, vel extra Capitulum qualitercumque, & mandatum fuerit per Viſitatorem vel Miniſtram, vel per eorum vicesgerentes teneri ſecreta, vel aliqua facta Ordinis, ex quorum relatione poſſet oriri ſcandalum & confuſio Ordini veſtro in generali, vel alicui perſonæ de Ordine veſtro ſeu Collegio in ſpeciali, revelaverit, & hoc pervenerit ad notitiam Viſitatoris ſeu Miniſtræ, per aliquem modum probandi, qui Viſitatori, Miniſtræ, Prioriſſis & Diſcretis, vel majori parti ipſarum videatur ſufficere; dictus Viſitator vel Miniſtra in proximo ſequenti Capitulo debeat dictam perſonam revelantem nominare & publicare, & ex tunc dicta perſona revelans ipſo facto ſit ſuſpenſa a voce dicti Capituli, & omni officio Ordinis ſit privata, donec per ipſum Viſitatorem de conſilio Miniſtræ, Prioriſſarum & Diſcretarum fuerit reſtituta.

Libellus habeatur in quo earum nomina deſcribantur.

Item ſtatuimus, quod unus libellus vel matricula fiat, in quo vel qua ſcripta ſint omnia & ſingula nomina omnium perſonarum, quæ ſunt de veſtro Collegio; illæ vero perſonæ, quarum nomina in dictis libro vel matricula non ſunt deſcripta, non reputentur, nec ſint, nec eſſe debeant in veſtro Collegio, nec vocentur ad congregationes, nec ad aliqua negotia Ordinis maxime ſecreta, non obſtante quod portent habitum veſtræ Religionis; nec alicujus per-

personæ nomen possit ibidem scribi, nisi sit ipsa professa in Ordine, & recepta per vestrum Collegium. Item, quod omnes & singulæ Sorores vestri Ordinis, nisi legitimo impedimento fuerint impeditæ, conveniant & convenire teneantur ad locum, in quo Ministra statuerit, in ultima sexta feria cujuslibet mensis, aut in alio die vel termino, sicut eidem videbitur expedire, ad audiendum Missam, quæ in prædicto loco cantatur, & ad faciendum aliqua, quæ in prædicta congregatione fienda, & a Regula imponuntur, necnon ordinandum & faciendum omnia facienda, quæ pro bono & tranquillo statu & utilitate vestri Collegii eidem Ministræ videbitur expedire; si vero aliqua Soror non fuerit in Missa, nec in congregatione, legitimo impedimento cessante, puniatur arbitrio Ministræ, & non in Missa solvat. Item, nulla Soror, dum proponitur aliquid in Capitulo, super quo est consilium tribuendum, aliqua alia loquente loquatur, & quæ contrajecerit, puniatur per Visitatorem vel Ministram, sicut eis videbitur expedire: ac omnes & singulas supradictas pœnas teneatur Ministra firmiter exigere, ipsas quoque exactas pœnas in libro quodam conscribere vel conscribi facere; necnon omnes & singulos alios introitus, & bona pertinentia ad vestrum Collegium, & etiam expensas in eodem libro scribere vel scribi facere, de quibus omnibus & singulis bis in anno Priorissis & Discretis reddat debitam rationem: & si in prædictis vel aliquo prædictorum ipsa Ministra negligens fuerit, puniatur per Visitatorem de consilio Priorissarum & Discretarum, prout eis videbitur expedire.

Ultima sexta feria mensis simul conveniant.

Infirmæ visitandæ & pauperes succurrendæ.

Item statuimus, ut Sorores infirmæ melius visitentur, quod quælibet Priorissa pro sua porta teneatur visitare per se vel per aliam Sorores infirmas etiam suæ portæ semel in hebdomada ad minus, & confortare eas ad salutem animarum; & si in prædictis ipsa vel illa, cui Priorissa commiserit, fuerit negligens, puniatur per Visitatorem de consilio Ministræ. Si vero dicta Soror infirma esset paupertate gravata, teneatur prædicta Priorissa statum notificare Ministræ, & ipsa Ministra teneatur de denariis Capituli, & aliis bonis communibus sibi facere subveniri: & si aliqua ex dictis Sororibus decesserit, Priorissa illius portæ teneatur denuntiare Ministræ, & Ministra faciat denuntiari aliis Sororibus omnibus, ad cujus sepulturam teneantur insimul convenire, & nulla remaneat sine licentia speciali, nisi sit legitime impedita: quæ autem contrajecerit, puniatur arbitrio Ministræ.

Singulis annis fiat electio Ministræ & Priorissarum.

Item statuimus, quod singulis annis de mense Maii fiat electio Ministræ generalis, & Priorissarum quinque portarum pro anno sequenti, quæ Ministra & Priorissæ in Kal. Junii in eorum officiis incipiant præsidere. Ut autem ad electionem prædictam melius procedatur, Ministra, quæ pro tempore fuerit, teneatur bona fide denuntiare vel denuntiari facere omnibus Sororibus professis de vestro Capitulo & Collegio, ut in loco assignato ab ipsa, ac in die & hora ab ea præfixis ad electionem prædictam teneantur & debeant per obedientiam firmiter convenire: quibus congregatis, nulla possit recedere sine licentia Visitatoris vel ejus Vicarii, sub pœna quinque solidorum, donec ipsæ Ministra & Priorissæ fuerint electæ: ad quam electionem procedatur hoc modo, videlicet; in primis, congregatis Sororibus, Visitator vel ejus Vicarius præcipiat per obedientiam omnibus Sororibus, ut quælibet Soror unam de Sororibus professis de sua porta eligat in Priorissam pro sua porta, quam credit secundum suam conscientiam magis idoneam ad prædictum Officium exequendum. Hoc facto, Visitator vel ejus Vicarius audiat in secreto Sorores cujuslibet portæ per se & separatim, & scribat sigillatim voces omnium in secreto. Quibus auditis & computatis, illa Soror, quæ habuerit plures voces medietate omnium, sit vera Priorissa, & pro vera Priorissa habeatur, & sic successive faciat de omnibus aliis Sororibus cujuslibet portæ. Quibus omnibus

Methodus faciendi electiones.

bus

bus ad effectum perductis, publicet & nominet prædictas Priorissis hoc modo: Talis priorissa talis portæ est electa, *& sic de singulis. Quibus omnibus sic perexpeditis, prædictus Visitator vel ejus Vicarius præcipiat per obedientiam Priorissis antiquis & novis, ac etiam discretis, quod unam de Sororibus professis vestri Collegii, quam credunt magis idoneam ad prædictum officium ministerii exequendum, eligant in Ministram generalem vestri Collegii. Hoc autem facto, Visitator vel ejus Vicarius audiat prædictas Priorissas & Discretas in secreto, & scribat singillatim voces earum; quibus auditis & computatis, Visitator vel ejus Vicarius dicat, non publicando nomina eligentium: talis Soror habet plures voces medietate omnium: & ex tunc dicta Soror sit vera Ministra, & pro vera Ministra habeatur ab omnibus Sororibus vestri Collegii; & de prædictis electionibus fiat publicum instrumentum. Si vero voces prædicta datæ in secreto sic dividerentur, quod nulla Soror esset, quæ haberet plures voces medietate omnium, iteretur & teneatur secretum, donec per pluralitatem vocum altera alteri præferatur: & illa Soror, quæ electa fuerit in Ministram, teneatur officium prædictum sine contradictione suscipere, quod si non faceret, pro qualibet die suæ contumaciæ teneatur solvere pro pœna ipsius contumaciæ viginti solidos, donec officium prædictum suscipiat; in cujus principio eligat seu instituat quinque Discretas Sorores ipsius consiliarias una cum dictis Priorissis, videlicet pro qualibet porta unam Discretam cum consilio Priorissarum. Ministræ igitur præsidenti in officio omnes Sorores obediant, non solum in iis, quæ Regula vestra mandat, sed in iis, quæ in vestris constitutionibus præceptorie vel inhibitorie continentur, & in omnibus, quæ noscuntur ad bonum statum vestri Ordinis & Collegii pertinere. Et caveant omnes & singulæ Sorores, ne aliqua audeat vel præsumat contra prædictam Ministram irreverentur loqui, aut corde, verbo vel facto, publice vel occulte injuriam inferre; & si in prædictis, vel aliquo prædictorum inventa fuerit culpabilis, per Visitatorem taliter puniatur, quod ceteris transeat in exemplum. Et si contingat, prædictam Ministram infra dictum tempus sui Officii de hac vita migrare, electio Ministræ succedentis fiat a prædictis Priorissis novis & antiquis, ac Discretis infra quindecim dies a die obitus ipsius, ubicumque a Visitatore fuerit ordinatum: ad ejus electionem dictus Visitator debeat eas cogere. Et si aliquo tempore appareret, quod absit, Universitati dictarum Sororum, prædictam Ministram non esse sufficientem ad servitium & communem utilitatem Sororum vestri Collegii, teneantur prædictæ Sorores, quibus electio data est, aliam sibi eligere Ministram. Inhibemus autem stricte, ut nulla Soror audeat vel præsumat facere colligationes vel inductiones, nec procurare voces pro aliqua parte, ex quibus posset oriri scandalum, divisio vel dissensio inter ipsas Sorores: & quæ contra fecerit, puniatur graviter per Visitatorem, de consilio Ministræ, Priorissarum & Discretarum.*

Item statuimus, quod Ministra, quæ pro tempore erit, una cum Priorissis novis & antiquis, & Discretis per eam electis, vacante officio Visitatoris, eligant & eligere teneantur unum Visitatorem Sacerdotem, qui alicujus approbatæ Religionis existat, seu Presbyter secularis bonæ famæ, sicut earum discretioni videbitur, pro honore, & statu pacifico & tranquillo vestræ vestræ Religionis expedire; qui Visitator per eas, vel majorem partem earum electus, sit verus & legitimus Visitator, & pro vero & legitimo Visitatore habeatur: & eidem præsidenti in officio, omnes & singulæ Sorores vestri Collegii in omnibus, quæ ad suum spectant officium, teneantur firmiter obedire; cujus officium duret usque ad beneplacitum Ministræ & Capituli, vel Ministra & Priorissæ debent Visitatorem eligere.

majoris partis ipsius: qui Visitator in officio præsidens habeat plenam & liberam auctoritatem & potestatem visitandi publice vel occulte, semel vel pluries in anno, sicut sibi expedire videbitur; ipsasque Sorores, & quamlibet earum admonendi, informandi, corrigendi & puniendi, ac pœnitentias in præmissis constitutionibus taxatas addendi, minuendi, sicut sibi videbitur expedire, secundum qualitatem & quantitatem excessuum; necnon propter inobedientias, & alios enormes excessus ipsarum Sororum, eas de Ordine expellendi, servato tamen modo dato in Regula, & in præmissis constitutionibus.

Non aperiant in domibus tabernas, neque alios offendant.

Item statuimus, quod nulla præsumat vendere vinum ad minutum, nec in domo propria tenere tabernam publice. Item statuimus, quod quæcumque Soror de Ordine & Collegio vestro præsumpserit contra aliquam personam religiosam vel secularem, cujuscumque conditionis existat, verba injuriosa, gravia & contumeliosa, maxime improperando eidem aliquid, quod esset in verecundiam suam, vel suorum consanguineorum, proferre, vel irato animo contra aliquam personam manum ad percutiendum levare vel percutere, puniatur arbitrio Visitatoris & Ministræ, cum consilio Priorissarum & Discretarum, vel majoris partis earum, pœna spirituali, secundum qualitatem & quantitatem excessus, considerata persona delinquente vel offendente, & persona offensa; quam si facere recusaret, procedatur tamquam contra inobedientem, sicut in Regula continetur.

Correctiones & punitiones quomodo faciendæ.

Item statuimus, quod in admonitionibus, reprehensionibus, correctionibus & punitionibus faciendis a Visitatoribus & Ministris vestræ Religionis & Collegii de quibuscumque Sororibus, & pro quibuscumque excessibus, & delictis perpetratis & perpetrandis per ipsas Sorores vestri Collegii, procedatur de facto secundum Deum, & conscientiæ puritatem, quolibet juris & judicii earum ordine prætermisso. Et si aliqua dictis admonitionibus, reprehensionibus, correctionibus & punitionibus parere & obedire, ipsasque humiliter suscipere & adimplere noluerit, post primam, secundam & tertiam admonitionem factam per ipsos Visitatores & Ministras cum consensu prædictarum Priorissarum & Discretarum, ipso facto pœnam privationis a consortio dictarum Sororum, & Ordinis incurrat, & ex tunc per ipsos Visitatorem & Ministram, de voluntate dictarum Priorissarum & Discretarum, vel majoris partis ipsarum de Ordine expellatur, tamquam inobediens & incorrigibilis, & membrum putridum a corpore abscindendum. Et si contigerit, aliquam Sororem de vestro Collegio & Ordine expelli, & nomen ejus de matricula seu libro vestri Collegii cancellari de mandato Visitatoris & Ministræ, cum consilio Priorissarum & Discretarum, vel majoris partis ipsarum, propter prædictam causam, vel propter alios excessus per eas, vel per aliquam ipsarum commissos, de ipsis excessibus, delicti probatione & sententiæ prolatione non quæratur: & quod omnis amotio seu cancellatio, vel expulsio facienda de aliqua dicti Ordinis & Collegii, habeatur, sit, & intelligatur justa & legitima, ac juste & legitime lata & facta penitus censeatur.

Pœnæ in eas, quæ correctionibus subjacere nolunt.

Nulli appellatio & reclamatio licita.

Item statuimus, & inviolabiliter observari mandamus, quod ab obedientiis, admonitionibus, punitionibus, reprehensionibus & correctionibus factis per Visitatorem vel Ministram, de consilio Priorissarum & Discretarum, vel a pœnis injunctis aut injungendis Sororibus dicti Ordinis vel Collegii, & contentis in dictis constitutionibus, vel earum aliqua, vel ejus cohærentia, aut connexa, seu dependentia ab eisdem, vel eas, aut aliquam earum tangentia quomodocumque vel qualitercumque, nulla Soror, quæ nunc est in vestro Collegio, vel quæ pro tempore erit, possit, & sibi liceat ad alium

alium vel alias recurrere, conqueri, vel querimoniam proponere, vel ab eis appellare vel reclamare, nisi ad Ordinarium loci, aut summum Pontificem pro tempore existentes, quocumque quæsito colore.

Item statuimus, quod non solum propter inobedientiam vel incorrigibilitatem Sorores possint de vestro Ordine & Collegio expelli; sed etiam propter alios errores & excessus; & pænitentia cum misericordia imponatur eidem juxta sententiam Domini dicentis: Nolo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat. *Contra vero prædictas constitutiones delinquentem vel facientem, propter hoc ad nullam volumus culpam obligari mortalem, sed ad pænam, quæ in prædictis constitutionibus infligitur; & quod Visitator, quando debet corrigere vel punire aliquam Sororem de aliqua culpa levi vel gravi, tamen occulte debeat, & possit ipsam punire cum consilio Ministræ tantum, ut delinquens propter peccatum occultum non diffametur, juxta sententiam Salvatoris dicentis:* Vade & corripe inter te & ipsum solum. *Si vero culpa Sororis fuerit gravis & manifesta, puniatur per Visitatorem de consilio Priorissarum & Discretarum, vel majoris partis ipsarum.* Pro omnibus erroribus corripi possunt. Quando expediat corrigere occulte.

Item statuimus, quod nulla Soror reclamet ad aliquem judicem Clericum vel secularem, pro quacumque injuria reali vel personali recepta ab aliqua Sorore vestri Ordinis & Collegii, nisi tantum ad Visitatorem vestrum, qui una cum Ministra definiat dictam causam, ac corrigat & puniat dictam injuriam realem & personalem, sicut eis videbitur expedire; si vero aliqua receperit aliquam injuriam ab aliqua persona Religiosa extra vestrum Ordinem & Collegium existente, vel ab aliqua persona seculari, teneatur ipsa vestra Soror præsens recurrere ad vestrum Visitatorem & Ministram, qui Visitator & Ministra studeant, quantum possunt, eas pacificare: quod si facere non potuerint ex defectu dictæ personæ, quæ non esset de Ordine vestro, vel quia causæ vel injuriæ essent tam graves & difficiles ad diffiniendum & terminandum, quod non possent per Visitatorem & Ministram desiniri & declarari, tunc Visitator & Ministra dent licentiam dictis Sororibus, quod recurrant ad illum, apud quem potestas residet judicandi. Ad solum Visitatorem recursus habendus.

Nulli ergo &c. nostræ absolutionis, confirmationis, communitionis & suppletionis infringere &c. Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. XVIII. Kal. Februarii, anno IX.

LXXI.

Ut ab omnibus gravaminibus eximat Mendicantes, & Moniales sub eorum cura viventes, Diœces. Pistorien. Ibid. folio 115.

Dilecto filio Juliano tituli sanctæ Sabinæ Presbytero Cardinali.

§. I. Dudum, videlicet IV. Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno IX. cum perciperemus, taxationem valoris bonorum, fructuum, ac redituum Ecclesiæ & aliorum beneficiorum, ac piorum locorum, civitatis & diœcesis Pistorien. cum eis gravamina imponerentur, inæqualiter factam fuisse, & nonnullos supra suarum facultatum vires gravari, aliquos vero minus gravari, quam eorum conditio postulabat, licet de voluntate nostra gravamina, quæ per Communitatem Florentiæ nunc exiguntur, non procedant: volentes tamen hujusmodi errorem & inconvenientiam tolli, & taxationem prædictam ad debitam æstimationem reduci, venerabili fratri nostro Roberto Episcopo Aretin. & nonnullis aliis Ecclesiasticis personis, Pistorien. Diœcesis per nostras certi tenoris litteras commi-

misimus & dedimus in mandatis, ut facta diligenti inquisitione, dictam taxationem corrigerent, & ad justam æqualitatem reducerent: qui Episcopus & dictæ personæ in hac causa Commissarii procedentes, Ecclesiis et domibus Fratrum Ordinum Mendicantium et Monasteriis Monialium sub cura ipsorum viventibus, Civitatis & Diœcef. earumdem, ultra commissionem eis per nos factam, cum solum de Ecclesiis et locis piis, ac beneficiis, et nullo modo de præmissis domibus et Ecclesiis Mendicantium, vel Monasteriis eorum curæ commissis, nostræ litteræ facerent mentionem, taxam et extimum imposuerunt, et catasto in archivio Ecclesiæ Pistorien. collocarunt.

§. II. Nos itaque hujusmodi Ecclesias et domos Ordinum Mendicantium et eis subjecta Monasteria, quibus specialia privilegia, propter Fratrum merita, et fructus quos in Ecclesia Dei uberes faciunt, a Sede Apostolica singulariter sunt concessa, et in similibus taxationibus, ut fructificare in salutem animarum, et quietius Deo vacare possint, cum Clero, Ecclesiis, et locis hujusmodi, alias catastis talibus non venerant adscribenda, volentes in eorum gratiis et privilegiis conservare et confovere, circumspectioni tuæ per Apostolica scripta committimus et mandamus, quatenus dictarum Ecclesiarum et domorum Ordinum Mendicantium prædictorum et Monasteriorum sub illorum cura viventium, si tamen ipsa Sororum Monasteria alias in catastis cum Clero non consueverint annumerari, hujusmodi taxationem et extimum, nostrarum litterarum vigore, ut dicitur, facta, a catasto et libro taxationum hujusmodi in Ecclesia Pistorien. et ubicumque alibi etiam apud Scribam Commissariorum hujusmodi existentibus, auctoritate nostra per te, vel alium subdelegatum abradi et aboleri facias, ac procures realiter et cum effectu: contradictores quoslibet, cujuscumque status, gradus, Ordinis vel conditionis existentes, et quacumque etiam Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate, per censuram Ecclesiasticam &c. compescendo; prædictis litteris, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Super quibus plenam eidem tuæ cirumspectioni, tenore præsentium concedimus facultatem.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXXXIX. VIII. Kalendas Martii, anno IX.

Anno Christi 1440. Eugenii IV. anno 10.

LXXII.

Ut Fratres Vicariæ Bosnæ admittant decem loca in Hungaria & vicinis partibus. Ex Archivo secreto lib. 5. Bullarum folio 3.

Dilecto filio Dionysio, tituli sancti Cyriaci in Thermis Presbytero Cardinali, & venerabilibus Fratribus Veradien. & Diachen. Episcopis.

§. I. INter cetera cordis nostri desiderabilia illud intentis desideramus affectibus, ut ubique Majestas Altissimi, etiam cum sacræ Religionis augmento, in gratiarum benedictionibus collaudetur, suique cultus gloriosi nominis amplietur. Sane, pro parte dilectorum filiorum Francisci de Alba Regali, ac Victoris de Bosna, necnon Stephani de Hungaria Ordinis Fratrum Minorum professorum, Vicariatus Bosnæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ab aliquibus annis citra, plura ac diversa domus atque loca dictæ Vicariæ tam infra regnum Hungariæ, quam etiam nonnullas vicinas partes tunc consistentia, videlicet partim per Turcas et in-

infideles combusta et diruta; partim vero causantibus eorumdem insultibus derelicta remanserunt atque remanent; quodque ipsi exponentes, qui sub regulari dictæ Vicariæ Observantia laudabiliter vivunt, pro augmento divini cultus et Religionis hujusmodi, etiam ad fidelium animarum consolationem atque salutem, loco combustorum et derelictorum domorum ac locorum præfatorum, decem alia, intra regnum Hungariæ et partes hujusmodi, domus atque loca construi et ædificari, ac per Religiosos de Observantia Vicariatus hujusmodi, sub obedientia et devotione Vicarii Bosnæ pro tempore existentis, juxta morem dictæ Vicariæ, dumtaxat recipi et habitari desiderant &c. Quare pro parte dictorum exponentium nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus vos vel duo, aut unus vestrum, si est ita, Vicario pro tempore prædicto, intra prædictum regnum Hungariæ, ac partes hujusmodi, locis tamen in illis ad id congruis et honestis, decem domos sive loca, pro usu et habitatione perpetuis quorumdam prædictæ Vicariæ Religiosorum, sub Observantia, ac obedientia et subjectione Vicarii pro tempore hujusmodi, et illius Vicariatus officii pro tempore permanentium, cum Ecclesia, humili campanili, campana &c. et aliis necessariis officinis, in singulis eorumdem ad instar aliarum prædictæ Vicariæ domorum, ex fidelium suffragiis simul vel successive, forma tunc per constitutiones Apostolicas super hoc servata, construi et erigi faciendi, illaque tunc constructa et erecta, Diœcesani &c. minime requisita, recipiendi; necnon Religiosis de Observantia Vicariatus hujusmodi præsentibus et futuris in eis et eorum singulis perpetuo morandi, ita quod illa tunc Vicario pro tempore et illius Vicariatui prædicto perpetuo subjecta existant; jure &c. salvo &c. licentiam elargiamini. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Nos enim, si licentiam prædictam per vos concedi contingat, domibus ac locis construendis, eorumque pro tempore Custodibus, Guardianis et Fratribus, ut omnibus privilegiis &c. concessis uti valeant pariter et gaudere, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. VII. Idus Martii, anno X.

LXXIII.

Ut Observantes provinciæ Apuliæ singulis annis congregati Vicarium eligant.
Reg. Vat. Ex libro 1. de Regularib. anno 10. folio 172.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Sacræ Religionis, sub qua mundanis abjectis illecebris, dilecti filii Fratres Ordinis Minorum, nuncupati *de Observantia*, provinciæ Apuliæ devotum &c. Sane nuper fide digna relatione intelleximus, quod Fratres Minores, *de Observantia* nuncupati, in quamplurium familiarum Italiæ locis consueverunt semel in anno congregari, ac in uno locorum hujusmodi electionem Vicarii celebrare, qui Vicarius sic electus præsentatur Ministro Provinciali, ut eum confirmet; insuper in hujusmodi congregatione eliguntur Guardiani locorum eorumdem, qui præsentantur Capitulo provinciali, & ab eodem confirmantur. *Vide Constit. 1. hujus Pontif.*

§. II. Nos igitur cupientes Fratres provinciæ Apuliæ hujusmodi aliis Italiæ locis & familiis conformari, necnon ipsorum paci et quieti providere, Fratribus eisdem, ut semel in anno Fratres sub Observantia prædictæ provinciæ Apuliæ viventes, in uno locorum eorum solemniter congregare, & in

in congregatione ipſa unum ex dictis Fratribus in eorum Vicarium, & alios Fratres in Guardianos eligere & deputare, ipſeque Vicarius ſic concorditer electus Miniſtro dictæ provinciæ, Guardiani vero prædicti Capitulo provinciali, ut per illud confirmentur, præſentari: Miniſter autem Vicarium, & Capitulum hujuſmodi Guardianos prædictos auctoritate ſua infra triduum confirmare debeant & teneantur. Quod ſi ipſorum omnium Pater Generalis electioni hujuſmodi perſonaliter intereſſet, ipſe Vicarius electus eorum Generali dumtaxat debeat præſentari.

§. III. Præterea, ſi Miniſter Vicarium & Capitulum prædicti Guardianos, ut præfertur, ſic electos confirmare infra illud triduum recuſaverint, electio ipſa tamquam per Sedem Apoſtolicam, & ejus auctoritate legitime confirmata cenſeatur & approbata. Porro ut ipſe Vicarius curam ſibi commiſſam ſalubrius exercere poſſit, quod omnibus & ſingulis gratiis & privilegiis a Miniſtro Generali prædicti Ordinis Vicariis, qui hactenus fuerunt, generaliter vel ſpecialiter conceſſis uti, ac ea habere valeat, decernimus per præſentes. Addentes nihilominus motu proprio, quod ipſe Miniſter confirmatione Vicarii, & prædictorum Guardianorum facta, in nullo alio circa Fratres ipſos ſe habeat impedire, omni appellatione poſtpoſita: obedientia nihilominus conſueta dilecti filii fratris Bernardi Vicarii generalis, ſuper ipſis Fratribus *de Obſervantia* per Italiam deputati, aut ejus ſucceſſoris, qui pro tempore erit, ſalva remanente & illæſa; conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon familiis ipſis conceſſis litteris ac privilegiis, dictique Ordinis juramento &c. ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, auctoritate Apoſtolica, tenore preſentium indulgemus. Nulli ergo &c. noſtræ conceſſionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. XVI. Kal. Aprilis, anno X.

LXXIV.

Ut nullas Sorores recipiant invitæ. Ibidem folio 248.

Dilectis in Chriſto filiabus, Sororibus domus Aldenarden. Tertii Ordinis ſancti Franciſci, de Pœnitentia *nuncupati*, *Tornacen. Diœceſ. præſentibus & futuris*.

Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum convenit adeſſe præſidium, ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eas a propoſito revocet, aut robur, quod abſit, ſacræ Religionis enervet. Cupientes igitur ut in domo veſtra regularis obſervantia, quæ in illa, ſicut accepimus, exemplariter initium ſumpſit, inantea cum caritate feliciter conſervetur &c. vobis &c. indulgemus, quod ex nunc inantea perpetuis futuris temporibus aliquam Sororem ex aliis Tertii Ordinis ſancti Franciſci, *de Penitentia* nuncupati, domibus, ſine veſtro vel plurium ex vobis, ac dilectorum filiorum prædictæ veſtræ domus Viſitatoris & Miniſtri unanimi conſenſu, in Sororem ejuſdem domus veſtræ recipere non teneamini, nec ad id a quoquam invitæ valeatis aliquatenus coarctari: nullique etiam veſtrum liceat, ſine conſimili conſenſu, ſe ab eadem domo veſtra quomodolibet abſentare. Non obſtan. &c. quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ conceſſionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. pridie Non. Aprilis, anno X.

LXXV.

LXXV.

Constructiones domorum, receptiones Sororum, electiones Ministrarum, & alia a beata Angelina de Fulgineo facta confirmantur. Ibidem folio 110.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Apostolicæ Sedis providentia circumspecta personas sub regulari observantia vacantes studio piæ vitæ benigno favore prosequitur, & in iis quæ pro ipsarum commoditatibus provide gesta sunt, defectus supplet, ac ea de novo concedit, prout animarum earumdem saluti in Domino conspicit expedire. Sane petitio pro parte dilectarum in Christo filiarum Margaritæ sanctæ Annæ Fulginat. Franciscæ sancti Onofrii Florentin. Cæciliæ sancti Joannis Tudertin. Margaritæ sancti Quirici Assisinat. Claræ sanctæ Margaritæ Esculan. aliarumque Sororum, sub Regula & Observantia Tertii Ordinis, quem beatus Franciscus instituit, & qui *de Pænitentia* nuncupatur, viventium, nobis nuper exhibita continebat, quod dudum fel. rec. Urbanus Papa V. prædecessor noster quondam dilectæ in Christo filiæ Angelinæ de Fulgineo, ejusdem Ordinis professæ, ut ipsa quarumcumque mulierum semotius a sæculo pro divino servitio se constituere, & se sub strictiori ejusdem Ordinis observantia & Regula, quam Ordo ipse instituit, vivere volentium, congregationem facere, & eas non solum in Monasterio sanctæ Annæ de Fulgineo ipsius Ordinis, sed etiam in aliis domibus per eamdem Angelinam in aliis partibus propterea erigendis, in quibus mulieres ipsæ seculum fugientes Deo liberius & quietius famulari possent, recipere & aggregare valeret, vivæ vocis oraculo dumtaxat gratiose concessit: cujus concessionis vigore dicta Angelina, de ipsa concessione confisa, plura domos & loca ad hoc erexit; & deinde ad nonnullorum Religiosorum consilium & exhortationem, ut concessio ipsa majoris obtineret roboris firmitatem, pro parte ipsius Angelinæ & plurium aliarum Sororum dicti Ordinis Martino Papæ V. prædecessori nostro extitit supplicatum, ut ipse concessionem hujusmodi & erectionem, ac omnia alia gesta & facta per dictam Angelinam & Sorores easdem, etiam de electione & ordinatione Ministrarum in Monasteriis, domibus & locis hujusmodi, & Visitatoribus earumdem, ac de modo Ministras & Visitatores hujusmodi eligendi & ordinandi, potestateque eis per dictas Sorores attributa, confirmare & approbare, ac illa eis de novo concedere vellet: ipseque Martinus prædecessor, de iis tunc, ut asserebat, notitiam non habens, bon. mem. tunc Antonio Episcopo Tudert. per suas certi tenoris litteras dedit in mandatis, ut ipse de petitis tunc & expositis hujusmodi se diligenter informaret, & si reperiret, ea de jure, & secundum Ordinis instituta fieri posse, illa omnia juxta dictarum Sororum petitionem, auctoritate Apostolica concederet & confirmaret; prout in litteris ipsis, quarum tenorem hic haberi volumus pro sufficienter expresso, plenius continetur: ipseque Episcopus ad executionem præmissorum tamdem procedens, de Jurisperitorum consilio, ut asseruit, omnia & singula in eisdem litteris contenta, de jure & institutione ipsius Ordinis fieri posse decrevit, & dicta Apostolica auctoritate confirmavit, ac eisdem Sororibus juxta ipsarum petitionem concessit; ut in processu desuper habito, ipsius etiam sigillo munito, cujus tenorem hic etiam haberi volumus pro sufficienter expresso, plenius continetur.

§. II. Et deinde nos ad dictarum Sororum, nobis super hoc humiliter supplicantium instantiam, omnia & singula in litteris & processu prædictis con-

contenta & narrata ſimiliter confirmavimus & approbavimus, ſupplendo omnes defectus, ſi qui forſan intervenissent in eiſdem. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, a nonnullis Juriſperitis aſſeratur, litteras & proceſſus prædictos, ac omnia inde ſecuta fore invalida, illaque ſecundum inſtituta dicti Ordinis, & de jure fieri nequiviſſe, maxime ob quamdam extravagantem conſtitutionem felicis recordationis Joannis Papæ XXII. ſimiliter prædeceſſoris noſtri, quæ incipit: *Sancta Romana Eccleſia*, qua cavetur expreſſe, ne Fratres vel Sorores dicti Ordinis congregationem faciant: pro parte Miniſtrarum prædictarum nobis fuit humiliter ſupplicatum &c.

§. III. Nos igitur &c. omnia loca prædicta, receptiones, omniaque geſta, & conceſſiones hujuſmodi valere decernentes, approbantes, & denuo confirmantes, Sororibus ſingulorum locorum prædictorum unam particularem, quæ Sororibus locorum prædictorum præſit, ac omnibus omnium locorum hujuſmodi unam aliam generalem Miniſtram ſingulis trienniis, quæ cum Viſitatoris pro tempore exiſtentis conſilio, loca hujuſmodi reformare, particulareſque locorum eorumdem Miniſtras male ſe gerentes deponere, ipſaque generalis Miniſtra Sorores delinquentes punire valeat, eligendi; necnon eidem generali Miniſtræ in ejus abſentia, alii vel aliis ex Sororibus dictorum locorum, prout ſibi videbitur, in præmiſſis vices ſuas committendi, ac mulieres loca ipſa intrare volentes recipiendi, eiſque regularem habitum exhibendi, & ad profeſſionem, locorum hujuſmodi Sororibus ſolitam, admittendi, & loca earum vendendi, & alia magis accomoda emendi, necnon illa permutandi, ac nova conſtruendi & recipiendi, jure parochialium &c. ſalvo: Cordam inſuper loco corrigiæ gerendi, ac eis & earum cuilibet idoneum Presbyterum ſecularem vel Regularem cujuſvis Ordinis in Confeſſorem eligendi &c. eidem Confeſſori cum eiſdem Sororibus ſuper quibuſcumque votis (Caſtitatis & Religionis votis dumtaxat exceptis) diſpenſandi, illaque in alia pietatis opera commutandi, Sororibuſque ipſis Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrandi, plenam & liberam concedimus &c. facultatem: volentes quod eadem generalis Miniſtra eo ipſo, quod electa canonice fuerit, confirmata eadem auctoritate cenſeatur. Et inſuper Miniſtris & Sororibus locorum & domorum hujuſmodi, ac eiſdem domibus atque locis, ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. conceſſis aut concedendis perpetuo uti & gaudere valeant, extravaganti prædicta, & aliis conſtitutionibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, eadem auctoritate concedimus per præſentes. Nulli ergo &c. noſtræ conſtitutionis, approbationis, confirmationis, conceſſionis & voluntatis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. VI. Nonas Maii, anno X.

LXXVI.

Ut Monaſterium omnium Sanctorum de Valle-Oleti regimini & viſitationi Franciſci de Soria ſubjiciatur. Ibid. fol. 123.

Dilecto filio Priori Monaſterii ſancti Benedicti de Valle-Oleti per Priorem ſoliti gubernari, Palentin. Diœceſ.

§. I. Ex ſuſcepto ſervitutis officio, ad ea per quæ quorumlibet fidelium, illorum præſertim, qui carnalibus abjectis deſideriis in humilitatis ſpiritu, ſub regulari obſervantia gratum Altiſſimo jugiter impendunt famulatum, ſtatui votive conſulitur, noſtræ partes ſollicitudinis diffuſius impertimur.

§. II. Cum itaque, ſicut pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Abbatiſſæ

tissæ & Cunventus Monasterii omnium Sanctorum *de Valle-Oleti* Ordinis sanctæ Claræ, Palentin. Diœces. nobis nuper exhibita petitio continebat, si dicti Monasterii regimen, cura & directio, dilecto filio Francisco de Soria, Ordinis Fratrum Minorum professori, per cujus frequens studium & fructuosum exercitium Monasterium *de Oterdesillas* Ordinis sanctæ Claræ, & Diœces. prædictorum, ex potestate a Sede Apostolica per illius litteras sibi tradita, factum cernitur Monasticæ vitæ speculum, & post ejus obitum illi, qui regimen & curam dicti Monasterii *de Oterdesillas* pro tempore gerit, auctoritate Apostolica committerentur cum plena potestate ipsi Francisco super eodem Monasterio *de Oterdesillas* data, ejus status in sacræ Religionis observantia prosperos successus complecti posse speraretur, ac illius Sorores a venantium ereptæ laqueis, repulsa ab eis illicitæ conversationis infamia, sinceris mentibus sua vota Altissimo exolvere studerent, ac Christi vestigia, mundum cum ejus concupiscentiis mentis despectu calcando, discerent jugiter imitari; pro parte ipsarum Abbatissæ & Conventus nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. III. Nos &c. discretioni &c. mandamus, quatenus de præmissis te diligenter informes &c. curam & directionem Monasterii prædicti, & dictarum personarum Francisco prædicto, quamdiu egerit in humanis, & post ejus obitum, illi, qui curam & regimen ipsius Monasterii *de Oterdesillas* susceperit, prout ipsi Francisco dicta auctoritate Apostolica est commissa; & insuper Abbatissæ & Conventui, ac personis prædictis, quod omnibus & singulis privilegiis &c. Monasterio *de Oterdesillas* prædicto, ac dilectis in Christo filiabus ejus Abbatissæ & Conventui per Sedem prædictam, vel alium quemcumque concessis, ac illis prorsus similibus in omnibus & singulis, pari modo uti, frui & gaudere possint & debeant, auctoritate nostra concedas memorata. Non obstantibus &c. quibuscumque.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. X. Kalendas Augusti, anno X.

LXXVII.

Ut Moniales Monasterii sanctæ Claræ Segobien. dispersæ in illud redeant, & a Francisco Soriano regantur. Ibidem, fol. 169.

Venerabili fratri Episcopo Segobien.

§. I. Creditæ nobis dispensationis &c. Sane, sicut pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii sanctæ Claræ Segobien. Ordinis ejusdem Sanctæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, olim, postquam Abbatissa quæ tunc erat, & Conventus Ecclesiæ beatæ Mariæ Magdalenæ extra muros Segobien. quæ tunc Monasterium dicti Ordinis existebat, in ea Monasterii & Abbatissalis dignitatis, ac prædicti Ordinis nominibus suppressis penitus & extinctis, canonice ab ipsa Ecclesia ad prædictum Monasterium sanctæ Claræ, quod tunc multæ deformationis opprobrio plurimum subjectum intuebatur, ut optatæ reformationis effectus contingeret, visitationis, correctionis, & juxta regularia dicti Ordinis instituta, instructionis ministerium dilecto filio Francisco de Soria, Ordinis Fratrum Minorum professori, per cujus sollicitam curam & frequens studium Monasterium *de Oterdesillas* ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, Palentin. Diœces. regularis observantiæ norma, & monasticæ vitæ speculum factum fuerat, commissum extiterat, ipso Monasterio sanctæ Claræ ignis voragine miserabiliter destructo, illius Abbatissa & Conventus ad prædictam Ecclesiam, ut apud eam, donec prædictum Monasterium sanctæ Claræ repararetur, moram facerent, declinarunt; & licet eodem Monasterio sanctæ Claræ in parte repa-

reparato, nonnullæ ex ipsius Sororibus ad illud redierint, & in eo ex directione dicti Francisci suam Altissimo sub regulari Observantia integritatem puris mentibus consecrantes, laudabilem vitam ducant; reliquæ tamen ex eisdem Sororibus reformari non curantes, non solum cum dissolutæ conversationis infamia mansionem suam apud dictam Ecclesiam facere eligentes, ad ipsum Monasterium sanctæ Claræ seriosius redire contradicunt, loco & tempore congruis desuper requisitæ, sed etiam alias Sorores suo numero aggregantes, bona prædicta ad prædictam Ecclesiam spectare contendunt, ac prædictum Monasterium sanctæ Claræ, ac ejus personas possessione eorumdem bonorum, in qua ante hujusmodi destructionem aliquandiu fuerant, spoliare,& sibi illa temere usurpare moliuntur, in animarum suarum periculum, Religionis sanctæ Claræ prædictæ opprobrium, ac hujusmodi Monasterii sanctæ Claræ, & personarum detrimentum non modicum & jacturam. Quare pro parte Abbatissæ & Conventus Monasterii sanctæ Claræ prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati tuæ &c. mandamus, quatenus super ipsis præmissis te diligenter informes &c.bona prædicta a translationis,applicationis & appropriationis hujusmodi tempore ad prædictum Monasterium sanctæ Claræ spectasse & pertinuisse, ac spectare & pertinere, illa ei etiam de novo, quatenus opus videatur, applicando & appropriando; necnon reliquis & aggregatis Sororibus prædictis, postquam aliæ Sorores prædictæ ad ipsum Monasterium sanctæ Claræ redierint, apud eamdem Ecclesiam remanere minime licuisse, neque licere decernas; necnon illas ex eis, quæ cum aliis ad prædictam Ecclesiam declinarunt, ut redeant, & quæ ex ipsis illis pro tempore aggregatæ fuerint, ut se conferant sine moræ dispendio ad dictum Monasterium sanctæ Claræ &c. per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, constringas & compellas; quodque dictum Monasterium sanctæ Claræ, & ejus personæ existentes pro tempore sub Francisci prædicti, eo in humanis agente, & post ejus obitum, sub ejus sint & maneant, sub cujus dictum Monasterium *de Oterdesillas*, & illius personæ erunt pro tempore, regimine, cura & directione, statuas & ordines; necnon Francisco, & habenti pro tempore regimen, curam & directionem Monasterii sanctæ Claræ hujusmodi, quoties opus videbitur, ad illud accedendi, ipsumque, & illius personas tam in capite, quam in membris congruis temporibus visitandi, corrigendi &c. contradictores quoque &c. compescendi; necnon omnia alia &c. exequendi, licentiam & facultatem, ac prædictis personis in ipso Monasterio sanctæ Claræ pro tempore degentibus, quod omnibus & singulis privilegiis &c. Monasterio *de Oterdesillas*, ac dilectis in Christo filiabus Abbatissæ & Conventui per Sedem Apostolicam &c. concessis, ac illis prorsus similibus in omnibus & singulis, pari modo uti, frui & gaudere possint &c. Non obstant. &c. quibuscumque &c.

Datum Florentiæ, anno MCCCCXL. x. Kalendas Augusti, anno x.

LXXVIII.

Omnibus Ecclesiis domorum Fratrum de Observantia in Oriente sub cura fratris Jacobi de Bononia existentium conceditur indulgentia Portiunculæ similis. Ibidem, folio 114.

Universis Christifidelibus præsentes litteras inspecturis.

Splendor paternæ gloriæ, qui sua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium, de ipsius clementissima pietate sperantium, benigno favore prosequitur, cum devota ipsorum humilitas Sanctorum meritis & pre-

precibus adjuvatur. Cupientes igitur, ut omnia & singula loca Fratrum Minorum de Observantia, Ordinis beati Francisci, in omnibus partibus Orientalibus, necnon & in aliis partibus, quorum dilectus filius Jacobus de Primaditiis de Bononia ejusdem Ordinis professor curam & regimen habet, vel successores sui habebunt in posterum, illorum nomina & cognomina præsentibus pro sufficienter expressis habentes, congruis honoribus frequententur, & ut Christifideles eo libentius devotionis causa confluant ad eadem, quo ex hoc ibidem dono cœlestis gratiæ uberius conspexerint se refectos; de Omnipotentis Dei misericordia &c. omnibus Ordinis beati Francisci Fratribus de Observantia regulari, ac Tertii Ordinis ejusdem Sancti utriusque sexus vere pœnitentibus & confessis, qui a primis usque ad secundas Vesperas festi beati Francisci prædicti dicta loca devote visitaverint annuatim, illam indulgentiam & remissionem peccatorum concedimus, quam ad Ecclesiam sanctæ Mariæ de Angelis, Assisinat. Diœcess. a Primis usque ad secundas Vesperas consecrationis ejusdem accedentes, auctoritate Apostolica consequuntur.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. Nonis Augusti, anno X.

LXXIX.

Ut erigant domum Observantibus in villa Marasii. Ex bulla originali.

Dilectis filiis, nobili Viro Andreæ Bartholomæo de Imperialibus Domicello, ceterisque civibus Januen. in villa Marasii prope Januam habitantibus.

§. I. SIncerum habentes ad præsentis vitæ & futuræ gloriæ largitorem devotionis affectum, illa vigili mente prosequimur, quæ ad sui laudem nominis fore conspicimus fructuosa.

§. II. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, vos, fervore devotionis accensi &c. quemdam locum, sive domum pro usu & habitatione Guardiani & nonnullorum Fratrum Minorum, *de Observantia* nuncupatorum, in villa Marasii prope Januam cum Ecclesia campanili &c. & aliis necessariis officinis de bonis vobis a Deo collatis, piis Christifidelium adjuti suffragiis, ædificare &c. proponatis; pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum &c. vobis faciendi præmissa licentiam concedere, necnon dilecto filio fratri Francisco de Neapoli, ejusdem Ordinis de Observantia professori, ut locum ipsum pro usu &c.

§. III. Nos itaque hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, ut in villa prædicta in vestro, vel alieno solo per vos legitime acquisito vel acquirendo, ad id congruo & honesto, domum & locum hujusmodi cum Ecclesia, campanili &c. necessariis officinis construendi & ædificandi licentiam concedentes, eidem fratri Francisco præcipimus & mandamus, ut locum ipsum pro ejusdem Ordinis de Observantia Fratrum usu & habitatione recipiat sub cura Vicarii prælibati, ac ipsis Fratribus illum pro eorum usu & habitatione præmissis perpetuo retinendi, fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. & quibuslibet aliis constitutionibus Apostolicis contrariis nequaquam obstantibus, tenore præsentium concedentes: jure &c. salvo. Volumus autem quod Guardianus & Fratres, qui in dicta domo pro tempore morabuntur, omnibus & singulis privilegiis &c. gaudeant &c. quibus alia ejusdem Ordinis loca, ac Fratres in eisdem commorantes, gaudent & utuntur. Nulli ergo &c. nostræ concessionis, mandati, præcepti & voluntatis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. XIII. Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno X.

LXXX.

LXXX.

Confirmatur donatio parochialis Eccleſiæ ſancti Floriani in urbe Æſin. Fratribus conceſſæ. Ex lib. 1. de Regularibus, anno 10. fol. 167.

Dilecto filio Abbati Monaſterii de Mogliis, Æxin. Diœceſ.

Vide Conſtit. 32. hujus Pontif. §. I. EA quæ pro religioſorum locorum &c. Sane, pro parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum domus ſancti Marci extra muros Æxin. Ordinis Minorum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim venerabilis frater noſter Innocentius Epiſcopus Æxin. provide conſiderans, quod domus prædicta, quæ extra muros Æxin. ut præfertur, ſituata exiſtit, propter gentium armorum juges incurſus &c. propter quæ Religioſi hujuſmodi non poterant cum quiete animi inibi devotum Altiſſimo reddere famulatum, ac cupiens eorum quieti providere, parochialem Eccleſiam ſancti Floriani Æxin. cum omnibus ſuis domibus & ſtructuris, ac certis pertinentiis ſibi contiguis, pro una domo inibi ad uſum & habitationem Fratrum hujuſmodi ædificanda & conſtruenda cum domibus & aliis neceſſariis officinis, etiam cum conſenſu & beneplacito dilectorum filiorum Capituli Eccleſiæ Æxin. necnon populi & Communis ipſius civitatis Æxin. ac Cypriani ejuſdem Eccleſiæ Rectoris, & univerſorum ipſius Eccleſiæ parochianorum, auctoritate ordinaria deputavit, dedit, tradidit & aſſignavit; cura Parochianorum hujuſmodi, necnon fructibus, reditibus & proventibus prædicto Eccleſiæ Rectori, quoad vixerit, reſervatis: ſtatuens cum ejuſdem conſenſu Capituli, curam hujuſmodi ex poſt, necnon fructus, reditus & proventus ipſius Eccleſiæ ad Cathedralem Eccleſiam omnimode pertinere; prout in inſtrumento exinde confecto, cujus tenorem præſentibus haberi volumus pro ſufficienter expreſſo, dicitur plenius contineri.

§. II. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, ipſi Guardianus, & Fratres deputationis, traditionis & aſſignationis prædictarum vigore dictam parochialem Eccleſiam aſſecuti, illam ex tunc inhabitarunt, prout inhabitant de præſenti, reddentes ibidem Altiſſimo ſua vota; pro parte eorumdem exponentium nobis fuit humiliter ſupplicatum &c. Nos igitur &c. diſcretioni tuæ &c. mandamus, quatenus de præmiſſis omnibus & ſingulis te diligenter informes &c. deputationem, aſſignationem, traditionem & aſſecutionem prædictas & alia inde ſecuta, prout provide facta ſunt, auctoritate prædicta approbes pariter & confirmes, ſuppleaſque omnes defectus &c. Et nihilominus, ſi præmiſſa per te approbari & confirmari contigerit, ut præfertur, eiſdem Guardiano & Fratribus domum hujuſmodi fundandi, erigendi &c. cum clauſtro, dormitorio &c. aliis neceſſariis officinis pro uſu & habitatione perpetuis Fratrum hujuſmodi, ſecundum inſtituta Ordinis antedicta, cum omnibus privilegiis, libertatibus, immunitatibus & indultis, quibus ceteræ domus & loca prædicti Ordinis potiuntur & gaudent, eadem auctoritate noſtra licentiam largiaris: jure &c. ſalvo. Conſtitutionibus Apoſtolicis &c. non obſtantibus quibuſcumque.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. IV. Kal. Septembris, anno X.

LXXXI.

LXXXI.

Ut applicent Monasterio omnium Sanctorum Valli-soleti quædam bona ad domum sancti Francisci ejusdem oppidi reformatam spectantia. Ibid. fol. 121.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Hispalen. & Episcopo Palentin. ac dilecto filio Baptistæ de Padua, Canonico Toletan.

§. I. Sinceræ devotionis affectus, quem dilectæ in Christo filiæ Abbatissa et Conventus Monasterii omnium Sanctorum extra muros oppidi Vallisoleti, Ordinis sanctæ Claræ, Palent. diœc. ad nos et Romanam gerit Ecclesiam, promeretur, ut votis earum, illis præsertim, quæ animarum salutem et divini cultus augmentum, ac Religionis propagationem respicere dignoscuntur, favorabiliter annuamus. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte Abbatissæ et Conventus prædictarum petitio continebat, quod olim Leonora Claræ memoriæ Henrici Castellæ et Legionis Regis Illustris nata, cupiens diem suum extremum testamentaria dispositione prævenire &c. prædictas Abbatissam et Conventum in reliquis suis bonis universales hæredes instituit, volens quod reliqua bona hujusmodi in perpetuum conservarentur, et cum consilio et consensu dilectorum filiorum Guardiani et Discretorum virorum domus sancti Francisci prædicti oppidi, Ordinis Fratrum Minorum professorum, regerentur, ac sine illorum voluntate, et requisitione vendi, alienari, seu permutari non possent; quodque emolumentis ex illis annuatim provenientibus, in tres æquales partes divisis, una Monasterio prædicto, et alia pro duabus Capellaniis in capella per ipsam Leonoram in Ecclesia dictæ domus constructa, pro duobus Presbyteris inibi Missam celebraturis, fundandis, ac duabus lampadibus, quæ sine intermissione ardeant, una videlicet in capella, et alia ante locum, in quo corpus Christi conservaretur pro tempore in Ecclesia antedicta, ac indumentis pauperum juvenum Fratrum in ipsa domo pro tempore degentium; necnon tertia pars reliquorum bonorum prædictorum pro necessitatibus infirmorum Fratrum ejusdem domus applicarentur et cederent: rogans professores Ordinis Minorum hujusmodi in ipsa domo pro tempore degentes, ut de tertia parte bonorum hujusmodi quinque aut sex boni lecti in Infirmaria dictæ domus ponerentur et servarentur, ac indigentiis eorum infirmorum Fratrum jugiter provideretur; prout in instrumento publico inde confecto plenius dicitur contineri.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, prædicta domus postmodum ad regularem Observantiam reducta fuerit, et Fratres in eo degentes, abdicatis a se omnibus temporalibus et curis secularibus, sub voluntaria paupertate, non curantes de crastino, juxta ipsius Ordinis Minorum Instituta, de eleemosynis fidelium laudabiliter vivant, et de reliquis bonis prædictis a septem annis proxime præteritis nihil percipientes, se a prosecutione voluntatis ipsius Leonoræ penitus abstinuerunt; fructus quoque, reditus et proventus prædicti Monasterii, in quo cum Sororibus in simili observantia viventibus, ac illius Capellanis, servitoribus et servitricibus sexaginta quatuor, vel quasi, sunt numero, et cujus certa bona mobilia pro ipsius, et ejus officinarum ædificiorum, antequam illud ad prædictam observantiam reduceretur, multipliciter collapsorum reparatione, et aliis necessitatibus ipsius Monasterii pignori intuentur tradita, adeo sunt tenues et exiles, quod dictæ personæ ex illis, qui quingentorum Florenorum auri de camera secundum communem æstimationem, valorem annuum non excedunt,

dunt, commode sustentari nequeant; ac Abbatissa et Conventus prædictæ omnia illa in prædicto Monasterio & ejus Ecclesia paratæ sint facere, quæ præmissæ voluntatis occasione debuissent & deberent in domo fieri antedicta; pro parte ipsarum Abbatissæ & Conventus nobis fuit humiliter supplicatum, ut attentis præmissis voluntatem prædictam commutando, eis, quod reliqua bona prædicta, sine consensu vel requisitione alterius cujuscumque regere & gubernare, ac illorum partes pro usu & utilitate domus deputatas hujusmodi integre retinere, ac de illis, & parte contingente Monasterium hujusmodi disponere & ordinare libere & licite valeant, concedere &c. dignaremur.

§. III. Nos &c. discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum super præmissis &c. eamdem voluntatem commutando, Abbatissæ & Conventui prædictis, quod ipsæ, quamdiu in hujusmodi Observantia vixerint regulari, sine consensu vel requisitione alterius cujuscumque, reliqua bona prædicta regere & gubernare, ac illorum partes pro usu & utilitate domus deputatas hujusmodi integre retinere, de illis, & parte contingente Monasterium hujusmodi disponere & ordinare libere & licite valeant in omnibus & per omnia, perinde ac si ea eis in ipsa voluntate plenarie concessa extitissent, auctoritate concedatis antedicta. Non obstantibus &c. quibuscumque. Proviso quod in Monasterio & ejus Ecclesia prædictis, concessione hujusmodi subsistente, ea omnia irremissibiliter fiant, & adimpleantur, quæ ipsa Leonora in domo & ejus Ecclesia prædicta fieri voluit & observari.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. IV. Kalendas Septembris, anno X.

LXXXII.

Ut duas domos fundatas, & tria loca fundanda in provincia Aragoniæ recipiat. Ex lib. I. de Regularibus & exhibitis, anno 9. fol. 65.

Dilecto filio Vicario Religiosorum Ordinis Fratrum Minorum, sub illius regulari Observantia degentium, provinciæ Aragoniæ juxta morem dicti Ordinis.

§. I. INter desiderabilia cordis nostri illud intentis desideramus affectibus, ut ubique Majestas Altissimi in gratiarum benedictionibus collaudetur, suique cultus gloriosi nominis amplietur, & ad eorum promotionem, necnon sacræ Religionis propagationem libenter, cum a nobis petitur, opem & operam, quantum cum Deo possumus, impendimus efficaces. Sane, pro parte tua & universorum Religiosorum Ordinis Fratrum Minorum, sub illius regulari Observantia degentium, provinciæ Aragoniæ juxta morem dicti Ordinis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod in dicta Provincia duæ tantum domus cum Ecclesiis & aliis necessariis officinis ad usum & habitationem Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, una videlicet in civitate Valentin. sub *beatæ Mariæ de Jesu*, & alia domus prædictæ in villa *de Alcala*, Carthaginens. diœces. sub *beatæ Mariæ de Gratia* vocabulis constructæ reperiuntur, quodque illæ pro Fratribus Ordinis & Observantiæ hujusmodi in dicta Provincia numero copioso existentibus, capaces non existunt, & alias quod plures Universitates civitatum, villarum, terrarum & locorum Provinciæ supradictæ in illis domos pro Fratribus *de Observantia* prædictis habere desiderant. Quare pro parte dictorum Exponentium nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos

§. II. Nos igitur &c. erectiones & fundationes duarum domorum hujusmodi, ex certa ſcientia, auctoritate Apoſtolica approbamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; ac etiam tibi &, qui pro tempore erit, Fratrum Provinciæ hujuſmodi Vicario, tres alias domos in quibuſvis locis ad id aptis & accommodis Provinciæ ſupradictæ cum Eccleſiis, campanilibus &c. neceſſariis officinis pro perpetuis uſu & habitatione Fratrum Ordinis & Obſervantiæ prædictorum dumtaxat, in dicta Provincia pro tempore exiſtentium, ex fidelium eleemoſynis, ſeu conceſſionibus acquirendi ſeu conſtrui &c. Diœceſanorum locorum, & aliorum quorumcumque licentia deſuper minime requiſita, juribus parochialium &c. ſalvis, necnon forma ſuper his ſecundum conſtitutiones Apoſtolicas obſervata, plenam & liberam auctoritate prædicta, tenore præſentium licentiam elargimur. Non obſtantibus &c. quibuſcumque. Nos enim quibuslibet Miniſtris, Guardianis & Fratribus in erectis & erigendis domibus prædictis pro tempore degentibus, ac eiſdem domibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. conceſſis uti & gaudere valeant, auctoritate prædicta concedimus de gratia ſpeciali.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. IV. Idus Septembris, anno X.

LXXXIII.

Ut quædam Sorores tertii Ordinis conſtruant domum in civitate Reatin. Ex lib. r. de Regularibus, anno 10. fol. 53.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Sacræ Religionis &c. Sane petitio pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Margaritæ, Magnæ, Nicolaæ, de civitate Ducali, Reatin. diœceſ. aliarumque Sororum ſuarum tertii Ordinis ſancti Franciſci, *de Pænitentia* nuncupati, nobis nuper exhibita continebat, quod olim ipſæ terrena deſideria evitare &c. habitum Ordinis prædicti piis mentibus in Domino aſſumpſerunt, in quo, quantum cum Deo ex tunc potuerunt, in civitate Reatin. ſegregatæ commorantes, honeſte vixerunt; quia tamen loco carent, in quo poſſint ſe a mundanis illecebris &c. pro parte Margaritæ, & Sororum prædictarum nobis fuit humiliter ſupplicatum &c. *Vide Conſt. 1. hujus Pontif.*

§. II. Nos igitur Margaritam & Sorores antedictas in ſuo laudabili propoſito confovere volentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, eiſdem Margaritæ & Sororibus præſentibus & futuris, domum aliquam in urbe aut civitate Reatin. orationi & Religioni earum accommodam recipiendi, & in illa commorandi, Miniſtramque ſibi unam ex eis, quæ aliis præſit, ſingulis trienniis eligendi, ac Miniſtræ ſic eligendæ domum & Sorores hujuſmodi regendi & gubernandi; necnon mulieres e ſeculo fugientes in domum ipſam, & ad profeſſionem juxta conſuetudines dicti Ordinis recipiendi & admittendi, eiſque regularem habitum exhibendi; eiſdem Miniſtræ & Sororibus locum recipiendum hujuſmodi, poſtquam receptus fuerit, vendendi, & alium commodiorem, prout eis videbitur, emendi ſive permutandi, & novum conſtruendi & recipiendi; chordam quoque, ſi ex devotione placuerit, loco corrigiæ gerendi, & cujuſvis Ordinis Presbyterum Religioſum vel Regularem, ſive etiam ſecularem in Confeſſorem eligendi; ac omnia alia & ſingula in præmiſſis & circa ea neceſſaria, prout Sorores ejuſdem Ordinis in Peruſin. Fulginat. Aquilan. Viterbien. & aliis civitatibus degentes faciunt & facere poſſunt, exercendi; idemque Confeſſor, quoties ei viſum fuerit opportunum, dictarum Sororum confeſſionibus dili-

genter auditis, pro commissis eis debitam absolutionem impendat, & injungat poenitentiam salutarem, nisi talia fuerint, propter quæ Sedes &c. consulenda; quique eisdem Sororibus ministrare valeat Ecclesiastica Sacramenta, necnon in mortis articulo semel tantum omnium peccatorum suorum, de quibus corde contritæ & ore confessæ fuerint, plenam remissionem eis in sinceritate fidei, unitate sacræ Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia & devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistentibus, auctoritate Apostolica concedere valeat: ita tamen quod de his, de quibus fuerit satisfactio impendenda, eam illis per eas, si supervixerint, aut per alios, si tunc forte transierint, faciendam injungat, quam ipsæ, vel illæ facere teneantur, ut præfertur: Et ne, quod absit, propter hujusmodi gratiam reddantur procliviores ad illicita in posterum committenda, volumus, quod, si ex confidentia remissionis hujusmodi aliqua forsan commiserint, quoad illa prædicta remissio eis nullatenus suffragetur: Et insuper, quod per unum annum, a tempore quo præsens nostra concessio ad earum & cujuslibet ipsarum notitiam pervenerit, computandum, singulis sextis feriis, impedimento legitimo cessante, jejunent; quod si prædictis feriis ex præcepto Ecclesiæ, regulari Observantia, injuncta poenitentia, voto, vel alias jejunare teneantur, una alia die singularum septimanarum ejusdem anni, qua ad jejunandum, ut præmittitur, non sint adstrictæ, jejunent; & si in dicto anno vel aliqua ejus parte essent legitime impeditæ, anno sequenti, vel alias quam primum poterunt, modo simili supplere hujusmodi jejunium teneantur: Porro si forsan alias prædictum jejunium in toto vel in parte quandocumque adimplere commode nequiverint, eo casu Confessor, quem ad hoc ipsarum quælibet elegerit, jejunium ipsum in alia pietatis opera commutare valeat, prout animarum suarum saluti commode viderit expedire, quæ ipsæ pari modo adimplere debeant; alioquin hujusmodi plenæ remissionis concessio, quoad præmissa non observantes, nullius sit roboris vel momenti; plenam & liberam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Eidem insuper Confessori cum eisdem Sororibus super quibuscumque votis, castitatis & Religionis exceptis, dispensandi, illaque in alia pietatis opera commutandi, eadem auctoritate similiter facultatem concedentes: volentes etiam quod eadem Ministra eo ipso quod electa canonice fuerit, per id tempus auctoritate prædicta confirmata censeatur; quodque Ministra & Sorores, quæ pro tempore fuerint, necnon earum loca omnibus & singulis privilegiis &c. concessis aut concedendis perpetuo uti valeant & gaudere. Extravaganti felicis recordationis Joannis Papæ XXII. &c. *Sancta Roman.* & aliis constitutionibus Apostolicis, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis & voluntatis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. XII. Kalendas Octobris, anno X.

LXXXIV.

Ut a fratre Joanne de sancta Anna visitentur & gubernentur. Ibid. fol. 7.

Dilectis in Christo filiabus Agneti Abbatissæ & Conventui Monasterii sanctæ Claræ de Moguerio, Ordinis dictæ Sanctæ, Hispalen. diœces.

Digna reddimur attentione solliciti, ut illis per nos Apostolicæ Sedis ministretur libertas, quæ, spreto mortalis viri thoro, ei qui speciosus est præ

præ filiis hominum se sponte voventes, sub Religionis habitu Monasticæ normæ laudabiliter se cooptant. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, dilectus filius Joannes de sancta Anna Ordinis Fratrum Minorum professor, super hoc a dilecto filio Guillelmo de Casali, dicti Ordinis Generali Ministro, sufficienti potestate suffultus, in vos & vestrarum quamlibet visitationis officium per plures annos exercuerit, prout exercet de præsenti. Nos vestris, quæ, sicut asseritis, sub perpetua clausura virtutum Domino famulamini, in hac parte supplicationibus inclinati, quod dictus Joannes solum Deum præ oculis habens, quoties sibi videbitur, Monasterium ipsum tam in capite, quam in membris visitare, & in eo inquirere, corrigere &c. quæcumque inquisitionis, punitionis, correctionis, reformationis & ordinationis officio, juxta regularia Ordinis sanctæ Claræ Instituta, idem Joannes viderit indigere, contradictores & rebelles per censuram &c. compescendo, quo ad vixerit, valeat, vobis & prædicto Joanni auctoritate Apostolica concedimus per præsentes: jure tamen Generalis dicti Ordinis pro tempore existentis in omnibus semper salvo. Non obstantibus &c. quibuscumque &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. Kalendis Octobris, anno X.

LXXXV.

Confirmantur assignatio & possessio Ecclesiæ & ædificiorum Monasterii sanctæ Mariæ de Paradiso Viterbien. Observantibus concessorum. Ibidem, folio 227.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. IIs quæ pro Ecclesiarum & Monasteriorum, ac personarum in eis degentium commodo & utilitate facta sunt, ut illibata persistant, libenter, cum a nobis petitur, adjicimus Apostolici muniminis firmitatem. Dudum siquidem pro parte dilectorum filiorum Jacobi de Reate, Vicarii Provincialis Ministri, & Fratrum provinciæ Romanæ, Ordinis Fratrum Minorum, *de Observantia* nuncupatorum, secundum morem dicti Ordinis, nobis exposito, quod, cum olim bonæ memoriæ Joannes, tituli sancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis, tunc in provincia Patrimonii beati Petri, in Tuscia, ac nonnullis aliis locis circumvicinis Apostolicæ Sedis Legatus, Monasterium Monialium sanctæ Mariæ de Paradiso extra muros Viterbien. tunc Ordinis Cisterciensis, mensæ Capitularis Ecclesiæ Viterbien. legationis suæ hujusmodi auctoritate, univisset, annexuisset & incorporasset, confirmatione Apostolica &c. desuper subsecuta; necnon postmodum Ecclesiam, claustrum & ædificia, ac loca ejusdem Monasterii, illa ab omni prorsus dominio & jurisdictione eximendo, præsertim Viterbien. Ecclesiæ prædictæ, dictæque unioni derogando, Vicario & Fratribus prædictis, de mandato nostro vivæ vocis oraculo sibi facto, & auctoritate prædicta concessisset & assignasset; nosque venerabili fratri nostro Episcopo Cornetan. nostris litteris, ejus proprio nomine non expresso, dedissemus in mandatis, quatenus vocatis Capitulo dictæ Ecclesiæ & aliis, qui forent evocandi, concessionem & assignationem prædictas, ac omnia inde secuta auctoritate Apostolica approbaret & confirmaret, ipsiusque Monasterii ambitum Vicario & Fratribus prædictis concederet; ipseque Episcopus aliis tunc forsan negotiis præpeditus, litteras hujusmodi executioni non demandasset: dilectus filius noster Ludovicus, tituli sancti Laurentii in Damaso Presbyter Cardinalis, tunc Patriarcha Aquilegien. & in illis partibus Apostolicæ Sedis Legatus, de intentione no-

noſtra certam habens notitiam, venerabili fratri noſtro Lotto Epiſcopo Spoletan. dictæ provinciæ pro nobis & Eccleſia Romana Rectoris, ſuis dedit litteris in mandatis, ut de quodam horto muris circumvallato, eidem Monaſterio contiguo, & ad ipſum dudum ſpectante, Vicario & Fratribus prædictis provideret, ac eos faceret dicti horti pacifica poſſeſſione gaudere, idem Lottus Epiſcopus Vicario & Fratribus eiſdem, hujuſmodi poſteriorum litterarum vigore, horti prædicti poſſeſſionem corporalem capiendi, captamque tenendi & conſervandi plenariam conceſſit licentiam & etiam facultatem, mandans Capitulo prædicto, ac ceteris ſua intereſſe putantibus, ne dictos Vicarium & Fratres in horti poſſeſſione hujuſmodi quomodolibet impedirent; prout in Legatorum & Lotti Epiſcopi prædictorum inde confectis litteris, eorum ſigillis munitis, quarum tenores haberi volumus pro expreſſis, plenius continetur.

§. II. Cum autem, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dictorum Vicarii & Fratrum petitio continebat, ipſi dubitent conceſſionem, aſſignationem, licentiam & facultatem prædictas, ac inde ſecuta ex certis cauſis viribus non ſubſiſtere, & ſuper illis in poſterum poſſe moleſtari, pro parte eorumdem Vicarii & Fratrum nobis fuit humiliter ſupplicatum &c. Nos igitur &c. conceſſionem, aſſignationem, licentiam & facultatem prædictas, ac omnia inde ſecuta rata habentes & grata, illa auctoritate Apoſtolica, ex certa ſcientia confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem: volentes quod dicti Vicarius & Fratres, necnon eis conceſſus locus hujuſmodi omnibus & ſingulis privilegiis &c. conceſſis & concedendis perpetuo uti valeant & gaudere; Bonifacii Papæ VIII. &c. ceteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ confirmationis, communitionis, ſuppletionis & voluntatis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. IV. Idus Octobris, anno X.

LXXXVI.

Ut conforment ſe Monaſterio de Oterdeſillas, & a fratre Franciſco de Soria viſitentur. Ex lib. I. de Regularibus, & diverſis formis, anno 10. fol. 47.

Dilectis in Chriſto filiabus Abbatiſſæ & Conventui Monaſterii ſanctæ Claræ extra muros Burgen. Ordinis ejuſdem Sanctæ.

§. I. ÆTernæ beatitudinis amatricum, quæ florentis mundi ſpreta gloria, immortali Deo, qui præ filiis hominum ſpecioſus eſt, dedicatæ ſunt, ut incontaminatum Agnum quocumque ierit, caſtitate, quæ ſola paradiſum replet, caſtimoniæ integritate, cum multiplicato fructu ac devotionis propagatione, ſequi valeant, votis ſupplicibus annuimus gratioſe. Sane pro parte veſtra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod vos, quæ, cooperante Altiſſimi gratia, veſtra ſub Regulari Obſervantia in veſtro, in quo divinis mancipatæ eſtis obſequiis, Monaſterio, Deo exolvere vota ſincero corde geritis &c. necnon præfatam Regularis Obſervantiæ normam comitari propenſius affectatis, & propterea Monaſterio *de Oterdeſillas* Ordinis ſanctæ Claræ, Palentin. Diœceſ. quod in ſalubribus dilecti filii Franciſci de Soria, Ordinis Fratrum Minorum profeſſoris, qui illud in capite & membris viſitandi ac reformandi, & certa alia tunc expreſſa faciendi, per litteras Sedis Apoſtolicæ poteſtatem habere dignoſcitur, directionibus & exhortationibus grata in ſpiritualibus & temporalibus, cum felici Religionis propagatione incrementa ſuſcepit, conformari, necnon ipſius Franciſci viſitatio-

tationi & reformationi subjici plurimum exoptatis &c. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos itaque vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis ac Monasterio vestro, ut perpetuis futuris temporibus omnibus & singulis privilegiis &c. dicto Monasterio *de Oterdesillas*, ejusque Abbatissæ, Sororibus, ac personis ab eadem Sede quomodolibet concessis, in omnibus & per omnia libere & licite uti & gaudere valeatis, Apostolica auctoritate, tenore præsentium indulgemus. Et nihilominus potestatem, quæ dicto Francisco, vigore litterarum hujusmodi, quoad dictum Monasterium *de Oterdesillas*, quomodolibet competit aut competere potest, ac litteras prædictas ad prædictum Monasterium vestrum præsentium serie extendentes, volumus, & eadem vobis ac dicto Francisco auctoritate concedimus, ut ipse Franciscus (quoties opportunum fuerit) vos & prædictum vestrum Monasterium in capite & in membris visitare, & ea quæ secundum Deum corrigenda & reformanda fuerint, juxta dictarum litterarum formam & continentiam, ac Regularia dicti Ordinis instituta corrigere &c. ac pro felici dicti Monasterii vestri statu, & votiva directione profutura fuerint, facere, disponere &c. libere & licite possit & valeat: super quibus eidem Francisco plenam & liberam tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ extensionis, voluntatis & concessionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno MCCCCXL. XIV. Kalendas Novembris, anno X.

LXXXVII.

Ut Sorores domus sanctæ Catarinæ de sancto Audomaro, Tertii Ordinis, vivant in communi. Ex lib. I. de Regularibus, anno 10. fol. 44.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. DUm sedulæ mentis & devotæ meditationis acie contemplamur, quantum dedicatarum Virginum speciosō præ filiis hominum sponso suo accepta sit virginitas, illa profecto libenter Apostolicæ auctoritatis robore solidamus, quæ in ipsarum Virginum animarum salutem, ac illis adversantium passionum remedium, digesta sapientium consultatione processerunt; alia nihilominus eisdem Virginibus concedentes, per quæ pia ac religiosa earum vota ad Divini nominis laudem possint salubriter adimplere. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Magistræ & Sororum domus sanctæ Catarinæ extra portam Alti-pontis, oppidi sancti Audomari de sancto Audomaro, Morinen. Diœces. Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim pro parte earum dilectis filiis generalibus dilecti filii nostri Joannis, tituli sanctæ Praxedis Presbyteri Cardinalis & Episcopi Morinen. in spiritualibus Vicariis exposito, quod ipsæ ob melioris arctiorisque vitæ frugem, & ut veræ regulari observantiæ magis se conformarent, in communi, ac sine proprio, atque conventualiter vivere & cohabitare, & communitatem observare, necnon tria principalia religionis vota, Obedientiam videlicet, Castitatem & Paupertatem voluntariam, citra tamen mendicitatem publicam, retentis etiam factis eis pro tempore a Christifidelibus donationibus & concessionibus, promittere & observare cupiebant; prædicti Vicarii, facta primitus per eos de dictarum Magistræ & Sororum statu, vita, conversatione, moribus & honestate informatione diligenti, eis vivendi, cohabitandi, & communitatem observandi, ut præfertur, ac vota prædicta emittendi; necnon

non unum ex Fratribus dicti Ordinis, de illius Viſitatoris conſilio, in earum Miniſtrum pro ipſarum libito eligendi, conceſſerant facultatem; prout in eorumdem Vicariorum deſuper confectis litteris plenius continetur. Quare pro parte Magiſtræ & Sororum prædictarum nobis fuit humiliter ſupplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. conceſſionem, & contenta hujuſmodi rata & grata habentes, illa & quidquid eorum obtentu factum eſt, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Et nihilominus Magiſtræ & Sororibus prædictis, & aliis, quæ deinceps in perpetuum in eadem, ſeu alia illius domo dicti Ordinis fuerint, Sororibus, quod Miniſter ſeu Viſitator, ac eis nolentibus, ſeu ex quacumque cauſa non valentibus, Magiſtra pro tempore exiſtens domus hujuſmodi, a Sororibus illam ingredi volentibus, regularem profeſſionem juxta morem profitentium ſolemniter recipere & admittere, eiſque habitum Regularem cum ſcapulari & chorda dare, ac ipſas velare; necnon Magiſtra dictæ domus pro tempore exiſtens quarumlibet pro tempore degentium inibi Sororum exceſſus, cum conſilio tamen Viſitatoris ſive Miniſtri hujuſmodi, uſque ad carceres incluſive corrigere & punire; ac eiſdem Viſitatori & Miniſtro, quod Magiſtræ, & pro tempore degentium Sororum hujuſmodi, quoties opportunum fuerit, confeſſiones audire, ipſiſque Magiſtræ & Sororibus pro commiſſis ſalutarem pœnitentiam injungere, Euchariſtiæ inſuper, & quævis alia Eccleſiaſtica Sacramenta & ſacramentalia in capella ejuſdem domus, abſque tamen juris alieni præjudicio, miniſtrare libere & licite valeant, eadem auctoritate concedimus per præſentes. Ceterum ſi fortaſſis domum ſanctæ Catarinæ hujuſmodi quandocumque & quacumque occaſione demoliri ſeu vaſtari contigerit, nos Magiſtræ & Sororibus domus pro tempore exiſtentibus hujuſmodi aliam cum capella & aliis neceſſariis, in loco ad hoc congruo & honeſto, infra oppidum prædictum, aut extra illos muros, domum, quæ ac in ea degentes Sorores omnibus & ſingulis privilegiis &c. quibus Magiſtra & Sorores, ac domus hujuſmodi uti & gaudere poſſunt, uti etiam & gaudere valeant, de novo erigi & conſtrui faciendi, ac illam, alieno jure ſalvo, inhabitandi, eadem auctoritate licentiam elargimur. Non obſtantibus felicis recordationis Gregori Papæ X. &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ ratificationis, confirmationis, communitionis, ſuppletionis & conceſſionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno MCCCCXL. VI. Kalendas Januarii, anno X.

LXXXVIII.

Ut Moniales Monaſterii ſanctæ Claræ Palentin. ab injuſtis gravaminibus eximantur. Reg. Vat. ex libro I. de Regularibus, & diverſis formis, anno 10. fol. . . .

Venerabili fratri Epiſcopo Palentin. & dilectis filiis Abbati ſancti Facundi, ac Priori ſancti Benedicti per Priorem ſoliti gubernari, Legionen. & Palentin. Diœceſ. Monaſteriorum.

§. I. ETſi de ſingularum eccleſiaſticarum perſonarum ſtatu ſalubriter & feliciter dirigendo aciem noſtræ conſiderationis libenter extendimus, illarum tamen, quæ maritorum relictis thoris, & liberorum ſpreta progenie, ſuam integritatem immaculato Virginis Filio conſecrare diſpoſuerunt, & ſe lampadibus accenſis ſponſo obviam ire parant, tanto propen-

ſiori

fiori caritatis studio convenit utilitatibus intendere, & dispendiis obviare, quanto propter fragilitatem sexus majori noscuntur suffragio indigere. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii sanctæ Claræ Palentin. Ordinis ejusdem Sanctæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod, cum olim inter dilectas in Christo filias Abbatissam & Conventum sanctæ Claræ prædictæ de Reynoso, Ordinis ipsius Sanctæ, Palentin. Diœcesf. ex una, ac dilectos filios Decanum & Capitulum Ecclesiæ Palentin. inter quos super constructione prædicti Monasterii sanctæ Claræ Palentin. ac jure sepeliendi corpora defunctorum, apud illud suas sepulturas eligentium, ac percipiendi funeralia & oblationes in eo provenientia pro tempore, ac diversis aliis articulis, ex altera partibus, materiam quæstionis & discordiam oriri dubitaretur, intervenientibus bonæ memoriæ Petro Archiepiscopo Toletan. ac Guterio Palentin. & Gondisalvo Calaguritan. & Calcietan. Episcopis, de mandato claræ memoriæ Henrici Regis Castellæ & Legionis, ac Joannæ ejus consortis, in præsentia quondam Alphonsi de Almanza, tunc Ministri Provincialis provinciæ Castellæ, Ordinis Fratrum Minorum juxta illius morem, sub cujus Fratrum cura & directione personæ, Monasteria & alia loca prædicti Ordinis sanctæ Claræ consistunt, licentiam, consensum, assensum & auctoritatem ipsis Abbatissæ & Conventui Monasterii de Reynoso in hoc præstantis, & Petri Fernandi de Villegas, tunc majoris Computatoris ipsius Regis, talis compositionis sive concordiæ tractatus conclusus fuit: quod dictum Monasterium sanctæ Claræ Palentin. in loco, in quo ædificatum apparet, ædificaretur, & quod illius Abbatissa existens pro tempore, & Conventus prædictæ Ecclesiæ, ratione dicti loci sex solidorum, qui de illo ipsi Ecclesiæ antea solvi consuevit, donec illi prædicta conthoralis condignam recompensam exhiberet, & de quibuscumque aliis fundis seu domibus censualibus, quos vel quas ipsum Monasterium sanctæ Claræ Palentin. acquirere contingeret, de illis solvi consuetos census post hujusmodi acquisitionem, ac indistincte de omnibus oblationibus, quæ in Ecclesia dicti Monasterii sanctæ Claræ Palentin. pro tempore fierent, medietatem, & quia tota civitas Palentin. cum ejus territorio de Parochia ipsius Ecclesiæ Palentin. fore dignoscitur, sicut ad illam de jure communi pertinet, de universis donatis & oblatis Abbatissæ & Conventui Monasterii sanctæ Claræ Palentin. hujusmodi, communiter & divisim per quascumque personas, quomodocumque & qualitercumque ratione sepulturæ quartam partem, demptis quoque dumtaxat primitiis & decimis ex viridariis & hortis intra ambitum dicti Monasterii sanctæ Claræ Palentin. consistentibus, pro tempore provenientibus, venerabili fratri nostro Episcopo Palentin. & dilectis filiis, Capitulo, Canonicis & personis prædictæ Ecclesiæ Palentin. necnon beneficiatis in eadem, de quibusdam in dicto territorio consistentibus, tunc designatis, & quibuscumque aliis per easdem Abbatissam & Conventum Monasterii sanctæ Claræ Palentin. emptionis, donationis, legationis, successionis, ingressus Monialium, aut quovis alio titulo acquirendis possessionibus & hæreditatibus, de quibus ipsi Episcopus & Capitulum, Canonici, personæ & beneficiati communiter vel divisim percipere consueverant, primitias & decimas solvere tenerentur: ac pro solvendis hujusmodi primitiis, decimis, oblationibus, & quarta funeralium dumtaxat jurisdictioni prædicti Episcopi Palentin. se submitterent & jurarent, prout submiserunt se, & jurarunt pro se & successoribus suis, inter alia, omnia & singula præmissa integre adimplere & firmiter observare, & contra illa vel aliquod ipsorum nunquam facere, dicere, vel venire per se vel alium seu alios, publice vel occulte; neque a Sede Apostolica, Principe, Prælato, vel alia

Controversiæ status exponitur.

Compositionis factæ conditiones recensentur.

Juramentum de stando promissis.

alia Ecclesiastica vel seculari persona privilegia, exemptiones, immunitates & libertates quovis modo impetrare, neque in judicio vel extra uti impetratis, sive Ordini vel Monasterio sanctæ Claræ Palentin. aut ipsius Monasterii Abbatissæ & Conventui prædictis communiter vel divisim, in genere vel in specie, etiam motu proprio concessis pro tempore, etiam si in illis de concordia vel compositione prædicta plena & expressa mentio fieret: quodque Abbatissa prædicti Monasterii sanctæ Claræ Palentin. antequam ad illius regiminis & administrationis corporalem possessionem admitteretur, in Episcopi Palent. & Capituli prædictorum, singulæ inibi recipiendæ Moniales, antequam in illo reciperentur, in ipsius Abbatissę manibus juramentum præstare tenerentur: tractatum quoque hujusmodi, & contenta in eo partes prædictæ hinc inde ratificarunt, ac bonæ memoriæ Joannes Episcopus Palentin. ordinaria primo, & deinde Petrus, sanctæ Mariæ in Cosmedin. Diaconus Cardinalis, tunc in partibus illis dictæ Sedis Legatus, hujusmodi legationis auctoritatibus approbarunt & confirmarunt; prout in litteris patentibus & publicis instrumentis, authenticorum sigillorum appensionibus munitis, quorum tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent, præsentibus haberi volumus pro expressis, plenius dicitur contineri.

Legati Cardinalis confirmatio.

Tractatus facti absque licentia Generalis Ministri.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, Abbatissa & Conventus Monasterii sanctæ Claræ prædictæ pro eo, quod tractatus concordiæ & compositionis, ac contenta hujusmodi sine licentia, consensu & auctoritate dilecti filii Ministri Generalis prædicti Ordinis Minorum, & plura ex ipsis contentis contra formas & tenores privilegiorum, exemptionum, immunitatum & libertatum ipsi Ordini sanctæ Claræ a prædicta Sede, & alias indulta, laudabilium quoque consuetudinum Monasteriorum ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, in dictis partibus consistentium, inconcusse observatarum, in suum & dicti Ordinis Monasterii præjudicium gravissimum processerint; illa etiam ex eis, ad quæ juxta tenores & formas privilegiorum, exemptionum, libertatum, immunitatum & consuetudinum prædictorum se adstrictas conspexerunt, infra quadraginta annos proxime præteritos minime observarint: pro parte ipsarum Abbatissæ & Conventus sanctæ Claræ asserentium, quod de illis omnibus expressis, ad quæ juxta tenores & vires privilegiorum, exemptionum, immunitatum, libertatum & consuetudinum earumdem obligatæ fuerint, pro annis præteritis, & etiam inantea Episcopo, Decano, Capitulo & Beneficiatis prædictis cum effectu satisfacere dispositæ sunt, nobis fuit humiliter supplicatum &c.

Delegatio Episcopis facta.

§. III. Nos igitur &c. discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus vestrum, vocatis Episcopo, Decano, Capitulo & Beneficiatis prædictis, atque aliis, qui fuerint evocandi, super præmissis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis universis auctoritate nostra vos diligenter informetis, & si per informationem hujusmodi, tractatum & contenta prædicta sine consensu, licentia & auctoritate Generalis Ministri, ac plura ex eisdem contentis contra vires & tenores privilegiorum, exemptionum, immunitatum, libertatum & consuetudinum prædictorum processisse repereritis, super quo vestras conscientias oneramus, Abbatissam & singulas Moniales Monasterii sanctæ Claræ Palentin. hujusmodi, si, & postquam ipsæ Episcopo, Decano, Capitulo & Beneficiatis prædictis, de illis omnibus, in quibus eis juxta tenores & vires ipsorum privilegiorum, exemptionum, libertatum, immunitatum & consuetudinum obnoxiæ fuerint, pro annis præteritis congruam satisfactionem fecerint, vel secum illis desuper amicabiliter concordaverint, aut quod eis de illis dumtaxat infra certum peremptorium competentem ad hoc per vos assignandum terminum, cum effectu satis-

satisfecisse debeant, idoneam cautionem præstiterint; a reatu perjurii, si forsan de aliquo propter præmissa aliquatenus notari possint, dicta auctoritate nostra absolvatis; tractatum quoque & contenta prædicta, ac omnia inde secuta, in ea dumtaxat parte, in qua privilegiis, exemptionibus, immunitatibus & libertatibus ejusdem Ordinis sanctæ Claræ quovis modo obviant, ac cum consuetudinibus hujusmodi non concordant, nulla & invalida, ac viribus penitus vacua fuisse & esse, eadem auctoritate nostra declaretis; necnon Abbatissam & Moniales ejusdem Monasterii sanctæ Claræ existentes pro tempore ad observantiam illorum in ea dumtaxat parte, in qua dictis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus & consuetudinibus sunt conformia, & ab illis aliquatenus non discrepant, fuisse & esse obligatas, prædicta auctoritate nostra decernatis pariter & nuncietis: non permittentes, eas præmissorum occasione contra præsentium tenorem ab Episcopo, Decano, Capitulo & Beneficiatis omnibus prædictis, aut quocumque alio impeti seu quomodolibet molestari: impetitores & molestatores ipsos, ac contradictores quoslibet & rebelles per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus præmissis, & constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXL. Kalendis Martii, anno X.

ANNO CHRISTI 1441. EUGENII IV. ANNO 11.

LXXXIX.

Ut Moniales Monasterii sancti Leonis prope & extra Muros Burgi, vendant quasdam domos. Reg. vat. ex lib. 1. de Regularibus, anno 11. fol. 213.

Venerabili fratri Episcopo Civitatis Castelli.

§. I. Ad ea, per quæ personarum &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii sancti Leonis prope & extra muros Burgi, Ordinis sanctæ Claræ, Civitatis Castelli Diœces. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dudum quondam Joannes Gutiarelli de dicta terra, condens in ejus ultima voluntate testamentum, inter cetera, quasdam domos ad eum tunc legitime spectantes, ac infra dictam terram consistentes, Monasterio beatæ Mariæ *della Strata* extra muros prædictos legavit atque reliquit; hac tamen conditione adjecta, quod illæ nullo unquam tempore vendi, aut ad modicum seu magnum tempus locari valerent, sed quod eas Abbatissa & Moniales pro tempore existentes dicti Monasterii beatæ Mariæ, quoties ad terram ipsam confugere eas contigeret, habitare deberent, ac in ipsarum absentia per earum familiares, seu aliquas Ecclesiasticas, vel pauperes personas gratis & absque pretio habitari facerent; quodque si conditionem hujusmodi minime servari contingeret, tunc & in eo casu, quoad hæc, eidem Monasterio beatæ Mariæ dictum Monasterium sancti Leonis, ac Monasterium sancti Francisci terræ & Ordinis prædictorum prædicto Monasterio sancti Leonis, necnon dicto Monasterio sancti Francisci sub certis modo & forma tunc expressis Monasterium sancti Bartholomæi de Monte-Oliveto prope muros Florentin. prædicti Ordinis successive substituit; prout in quodam publico instrumento desuper confecto plenius dicitur contineri. *Vide Constit. 23. hujus Pontif.*

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, prædictæ exponentes, quæ præmissorum vigore, & etiam ex donatione & renunciatione dictarum domorum in earum favorem per dilectas in Christo filias Abbatissam & Moniales dicti Monasterii beatæ Mariæ olim factas, domos hujusmodi

præſentialiter tenent & poſſident, provide conſiderent, quod earum Monaſterium prædictum propter guerras &c. dirutum & ſolo quaſi adæquatum exiſtit, & quod in domibus prædictis, pro eo quod ad id aptæ & accommodæ non exiſtunt, commode permanere nequeant, ac propterea ad laudem & gloriam Altiſſimi &c. unum Monaſterium infra muros terræ hujuſmodi conſtrui, erigi & ædificari facere deſiderent, ſed ad id ſuæ, ac earum Monaſterii hujuſmodi non ſuppetant facultates: pro parte dictarum exponentium nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut eis quod, hujuſmodi conditione non obſtante, domos prædictas vendere, ac illarum pretium in conſtructionem erigendi Monaſterii hujuſmodi dumtaxat convertere, & quod in eo perpetuo permanere libere & licite valeant, licentiam concedere, & alias ſuper hoc ipſarum, ac ſuorum ſucceſſorum ſtatui opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. III. Nos igitur &c. fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vocatis qui fuerint evocandi, de præmiſſis omnibus & ſingulis, ac eorum circumſtantiis univerſis auctoritate noſtra te diligenter informes, & ſi per informationem hujuſmodi ea vera eſſe repereris, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, Abbatiſſæ & Conventui Monaſterii ſancti Leonis hujuſmodi, Superiorum aliorum Monaſteriorum eorumdem & aliorum quorumlibet ſuper hoc licentia minime requiſita, prædictas domos, quas per earum qualitatem, quantitatem, atque loca præſentibus haberi volumus pro expreſſis, quibuſvis perſonis, etiam laicis pro congrua pecuniarum ſumma, ad uſum prædictum dumtaxat convertenda, ſimul vel ſucceſſive, libere vendendi, & liberæ venditionis titulo concedendi, necnon etiam unum Monaſterium ſub vocabulo dicti ſancti Leonis in terra prædicta inibi, in loco utique ad id apto & accommodo & honeſto, erigi, conſtrui &c. & ad illud de prædicto earum Monaſterio ſe transferendi &c. licentiam plenam & liberam auctoritate prædicta concedas. Non obſtantibus conditione, & aliis in inſtrumento hujuſmodi contentis, necnon conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nos enim, ſi vigore præſentium conceſſionem & erectionem hujuſmodi fieri contigerit, Abbatiſſæ & Monialibus in dicto erigendo Monaſterio pro tempore degentibus, earumque ſervientibus perſonis, quod ipſæ ac prædictum Monaſterium omnibus & ſingulis privilegiis &c. conceſſis uti valeant &c. indulgemus: ae volumus quod pretium, quod ex venditione hujuſmodi proveniet, penes aliquem fide & facultatibus idoneum mercatorem deponatur, ac juxta ordinationem Exponentium prædictarum in fabricam & conſtructionem erigendi Monaſterii hujuſmodi, & non alias, realiter convertatur; quodque propter translationem & alia præmiſſa, dictum Monaſterium ſancti Leonis, velut hæreditas ad profanos uſus minime deducatur, ſed tamquam locus ſacer & Eccleſiaſticus debite conſervetur.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. VI. Nonas Maii, anno XI.

XC.

Ut ſtabiliatur reformatio Ordinis ſanctæ Claræ introducta in Monaſterium ſancti Nicolai de Murano, Diœceſ. Torcellanæ, olim Ordinis ſancti Benedicti. Ibidem, folio 303.

Dilecto filio Magiſtro Fantino Dandalo Notario noſtro, & venerabili fratri Thomæ Epiſcopo Feltren.

§. I. EX paſtoralis officii debito, ſingulorum fidelium, & præſertim Altiſſimo in Religionis decore ſua vota exolventium, ſupplicibus votis

tis libenter annuimus, ut exinde ipsorum devotionis amplius prodire valeat incrementum. Cum itaque accepissemus alias, quod Moniales Monasterii sancti Nicolai de Muriano, tunc Ordinis sancti Benedicti, Torcellan. Dioecesis, propriæ salutis immemores, fræno regulæ & professionis abjecto, vitam earum professioni minime congruentem ducerent, in animarum suarum periculum, dispendium Monasterii, Ordinis vilipendium, & exemplum damnabile plurimorum: Nos deformitati hujusmodi &c. providere cupientes, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandavimus, ut super &c. inquireretis diligentius veritatem, & si præmissa repereretis fulciri veritate, Moniales prædictas extra dictum Monasterium ponendo & in aliis collocando, puniretis & corrigeretis, prout vobis videretur expedire &c.

§. II. Demum cum essemus avisati, vos mandata nostra diligenter executioni mandasse, & inter alia Ordinem sancti Benedicti juxta mandatum nostrum in dicto Monasterio suppressisse, & in ipso Ordinem sanctæ Claræ, ac Moniales ejusdem Ordinis instituisse; ac dudum ad nostram notitiam devenerit, quod dilecta in Christo filia Felix de Verona Abbatissa Monasterii *de la Cella*, Tarvisin. Dioecesf. quæ in ipsa Religione conversationis studio, virtutum Domino sibi gratiam largiente, Monasterium ipsum *de la Cella*, olim multis defectibus & detrimentis obnoxium, in rectam Religionis & observantiæ normam reduxerit, & hoc præcipue ad imitationem constitutionum & ordinationum, quæ in Monasterio Corporis Christi Mantuano servari dicuntur; ea propter reformationem dicti Monasterii sancti Nicolai totis affectibus fieri cupientes &c. discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus de prædictis diligentem fieri informationem euretis &c. potestatem largiamini. Constitutionibus Apostolicis &c. non obstantibus quibuscumque.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. pridie Kal. Junii, anno XI.

XCI.

Ut Observantibus concedat Eremitorium de Montibus-Claris. Ibid. fol. 178.

Dilecto filio Archidiacono de Valpuesta, in Ecclesia Brugen.

§. I. Votis fidelium quorumlibet, illis præsertim, quæ Religionis propagationem respiciunt, libenter annuimus, & ad ea promovenda favorabiles volumus inveniri. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Joannis & Petri de Spinosa, & Petri de Medina Fratrum Ordinis Minorum de Observantia, petitio continebat, quod olim carissimus in Christo filius noster Joannes Rex Castellæ & Legionis Illustris, considerans quod in Eremitorio beatæ Mariæ *de Montes-Clares*, Brugen. Dioecesf. propter illius destructionem & desolationem nullus morabatur, vel morari curaret, prædictum Eremitorium, cujus dispositio ad Regem Castellæ & Legionis pro tempore existentem, de antiqua & approbata, ac hactenus pacifice observata consuetudine, pertinere dignoscitur, dictis Joanni & Petro de Spinosa, ac Petro de Medina pro eorum usu & habitatione contulit & assignavit, spem fiduciamque gerens, quod Eremitorium hujusmodi per medium eorumdem Joannis & Petri de Spinosa, & Petri de Medina reparari restaurarique deberet.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, prædicti Joannes & Petrus de Spinosa, & Petrus de Medina possessionem ipsius Eremitorii, obtentu collationis & assignationis hujusmodi apprehendentes, illud ex tunc tenuerint & possederint, prout ex facultatibus eis correspondentibus, ac piis fidelium obventionibus & suffragiis competenter reparatum tenent & pos-

poffident de præfenti, pro parte Regis, necnon Joannis & Petri de Spinofa, & Petri de Medina prædictorum, nobis fuit humiliter fupplicatum &c. Nos igitur &c. difcretioni tuæ per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus fuper præmiffis auctoritate noftra te diligenter informes,& fi per informationem hujufmodi ita effe repereris, collationem & affignationem prædictas, ac quæcumque inde fecuta dicta auctoritate approbes & confirmes, fupplens omnes defectus &c. Et nihilominus, pro potioris cautelæ fuffragio, prædictum Eremitorium cum omnibus juribus & pertinentiis fuis eifdem Joanni & Petro de Spinofa, & Petro de Medina per eos, quoad vixerint, pro præmiffis ufu & habitatione tenendum & poffidendum prædicta auctoritate concedas. Volumus autem quod Joannes & Petrus de Spinofa, & Petrus de Medina prædicti, fi, & poftquam approbationem & confirmationem, necnon conceffionem hujufmodi feceris, fub obedientia Generalis dicti Ordinis perpetuo fint ac teneantur permanere. Non obftant. fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterifque contrariis quibufcumque.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. XV. Kal. Julii, anno XI.

XCII.

Ut poffit ingredi Monafterium fanctæ Mariæ de Bafrio. Ex lib. I. de Regularibus anno II. fol. 28.

Dilectæ in Chrifto filiæ Victoriæ Andreæ de Crifpino mulieri Meffanen. falutem &c.

ADDITIO ALIORUM.

„ DEvotionis tuæ finceritas promeretur, ut quæ a nobis poftulas,affectu „ tibi benevolo concedamus. Hinc eft, quod nos tuis fupplicationi- „ bus inclinati, ut, illarum quæ Monafterio beatæ Mariæ de Bafrio Meffa- „ nen. Ordinis fanctæ Claræ præfuerint accedente confenfu, præfatum „ Monafterium,ad quod fingularem geris devotionem,quibufcumque Mo- „ nafterii & Ordinis prædictorum ftatutis & confuetudinibus, ac quibufvis „ conftitutionibus contrariis nequaquam obftantibus, quater in anno dum- „ taxat ingredi, necnon cum te ægrotare graviter contigerit, quod tunc „ intra fepta dicti Monafterii te portari facere, & inibi Domino debitum „ naturæ perfolvere valeas, tenore præfentium tibi indulgemus. Nulli „ ergo noftræ conceffionis infringere &c. fi quis &c.

„ Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. XIII. Kal. Julii, anno XI.

XCIII.

Ut conftruat domum in confinibus regni Caftellæ. Ex lib. I. de Regularibus &c. diverfis annis folio 303.

Dilecto filio Joanni de Logrogno Vicario Vicariæ Canariæ, fratri Ordinis Minorum.

Vide Conftitut. I. hujus Pontif.

SAcræ Religionis &c. Hinc eft quod nos cariffimi in Chrifto filii Joannis Regis Caftellæ Illuftris fupplicationibus inclinati, ut in confinibus regni Caftellæ, verfus infulas Canariæ, unam domum pro recipiendo ibidem Fratres tui Ordinis, ad dictas infulas femper tranfeuntes, & ex eis redeuntes, necnon ad aliqua reponenda, ad ipfas infulas pro eorum & aliorum neceffitatibus deferenda, fi tibi pia largitione fidelium conferatur, vel alias juftis ex caufis eam poteris adipifci, recipere & retinere, & cum ipfa oratorium cum campana parva & aliis neceffariis officinis pro ufu & habitatione

tua

tua & Fratrum dicti Ordinis, ut præmittitur, ad prædictas insulas transeuntium & de eis redeuntium, servata debita distantia, construere & ædificare possis, in quo etiam Missas celebrare & celebrari facere valeas tu & successores tui, qui pro tempore fuerint, Ordinarii loci &c. minime requisitis, juribus tamen parochialium &c. salvis, devotioni tuæ plenam &c. concedimus &c. facultatem. Et nihilominus tibi & universis Fratribus in eadem domo pro tempore commoraturis, ut omnibus & singulis privilegiis &c. concessis & in posterum concedendis uti & gaudere valeas tu & prædicti Fratres & successores, ut præfertur &c. Constitutione felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis non obstan. quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. V. Kal. Julii, anno XI.

XCIV.

Instituitur Visitator & Reformator omnium domorum Regularis Observantiæ in regnis Castellæ & Legionis, Ex Archivo secreto libro 10. Bullar. fol. 308.

Dilecto filio fratri Sancio de Canales, domorum Fratrum Ordinis sancti Francisci de Observantia *in regnis Castellæ & Legionis consistentium Custodi.*

§. I. Apostolicæ servitutis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte carissimæ in Christo filiæ Mariæ Castellæ & Legionis Reginæ petitio continebat, quod licet olim in Salamantin. & Placentin. civitatibus, necnon de Molina & de Soria oppidis, Oxomen. & Seguntin. Diœcesf. ac locis aliis ipsius Reginæ in Castellæ & Legionis regnis consistentibus, nonnulla domus & loca ob laudem & honorem Dei & beati Francisci dedicata extiterint & de præsenti existant, quodque in illis religiosorum virorum copia sub regulari dicti sancti Francisci degentium tunc, & in divinis Altissimo famulantium, observantia, non sine Christifidelium devotione maxima, crevisset, tamen modernis temporibus nonnulli ex Religiosis prædictis jugum Dominicum suavissimum respuentes, respicientesque retro, regularem observantiam in domibus & locis prædictis hactenus laudabiliter juxta dicti Ordinis instituta observatam, abjicere & dietim infringere nituntur, quorum prætextu, laxatis per eos honoris & pudicitiæ habenis, domus & loca prædicta gravia sustinent detrimenta, & diminuitur in eis cultus divinus. *Ut in Constit. 9. hujus Pontif.*

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus ad prædicta domos & loca, quoties opportunum fuerit, personaliter te transferas: & habens præ oculis solum Deum, domos & loca hujusmodi, ac personas prædictas, quæ nunc sunt & pro tempore erunt, auctoritate nostra tam in capite, quam in membris visites, illasque & illa ad regularem & debitam Observantiam, juxta regularia ipsius Ordinis instituta, reducas &c. Contradictores &c. compescendo. Nos domos, loca & personas prædictas tam in capite, quam in membris, ut præfertur, visitandi &c. concedimus facultatem. Non obstant. constitutionibus Apostolicis &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. IV. Kal. Julii, anno XI.

XCV.

XCV.

Ut Obſervantibus domum erigat in civitate Eduen. Ibidem lib. 5. Bullar. folio 86.

Dilecto filio nobili viro Nicolao Rolini Militi, Domino loci de Genthuma, diœceſ. Biſuntin.

§. I. Exigit tuæ devotionis affectus ut votis tuis, illis præſertim, quibus Divini cultus augmentum, ac Chriſtiani eruditionem populi intendere dignoſceris, favorabiliter annuentes, ea tibi libenter concedamus, per quæ voti tui compos effectus, ſacræ Obſervantia Religionis valeat, annuente Domino, dilatari. Sane pro parte tua exhibita petitio continebat, quod attente conſiderans, quantum Fratrum Mendicantium aſſidua prædicatione Chriſtianus populus in lege divina inſtruitur, & a Pſeudodoctorum erroribus protegitur, quodque in civitate Eduen. nulla eſt Fratrum Mendicantium domus, cupienſque propterea, quantum divina tibi conceſſit miſeratio, opportunis ſuper hoc conſulere favoribus, in tuæ ac parentum & aliarum Chriſtifidelium animarum remedium, de bonis tibi a Deo collatis unam domum cum Eccleſia, campanili & campana, cœmeterio &c. officinis pro uſu & habitatione unius Guardiani & octo numero Fratrum Minorum Ordinis de Obſervantia, in civitate prædicta conſtrui & erigi facere, & ipſam libris neceſſariis communire &c. proponis, & affectas. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. tibi domum ipſam cum Eccleſia, campanili, campana &c. prædictis conſtrui faciendi, & muniendi, ac eiſdem Fratribus illam, poſtquam conſtructa fuerit, habitandi & perpetuo retinendi, Diœceſani &c. minime requiſita; quibuſcumque etiam ipſius Ordinarii, ac dilectorum filiorum Capituli Eccleſiæ Eduen. ac aliorum quorumlibet contradictionibus, appellationibus ſeu oppoſitionibus, per quas effectus præſentium impediri poſſet quoquomodo vel differri, nequaquam obſtantibus: fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. Ceterum, ut Fratres, qui in domo ſic erigenda hujuſmodi pro tempore morabuntur, vocationi, in qua vocati ſunt, quietius valeant famulari, Nos ipſis ac eidem domui, quod omnibus & ſingulis privilegiis &c. uti & gaudere valeant, auctoritate prædicta concedimus per præſentes. Nulli ergo &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. VIII. Idus Septemb. anno XI.

XCVI.

Ut faciat reſtitui quædam bona Sororibus domus Vallis Fabricæ legata. Ex lib. I. de Regularib. ann. II. folio 99.

Venerabili fratri Gaſpari Archiepiſcopo Neapolitano, noſtræ civitatis Peruſin. pro nobis & Roman. Eccleſia in temporalibus Gubernatori.

§. I. A Summo Patrefamilias in ejus domo diſpenſatores, inter innumeras curas, quibus jugiter angimur, illam libenter amplectimur, per quam pia teſtantium vota, quibus maxime deditarum obſequio Domini in humilitatis ſpiritu perſonarum commodis conſulitur, optatum noſtra ope noſtroque præſidio conſequantur effectum. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Magdalenæ Maſſucii Miniſtræ & Sororum domus ſanctæ Mariæ Vallis Fabricæ, tertii Ordinis beati Franciſci, de

de Pœnitentia nuncupati, Perusin. diœcef. petitio continebat, quod olim, postquam quondam Paulus Angeli de Perusio Laicus, condens &c. testamentum, in illo inter alia voluerat & ordinaverat, quod post ejus obitum in certis suis palatio & domo, necnon terreno seu tenimento eis contiguo, in loco *Terrazani*, dictæ Diœcef. consistentibus, tunc expressis, unus locus pro perpetuis usu & habitatione aliquarum mulierum & Sororum dicti tertii Ordinis, in eo Altissimo serviturarum, erigeretur & fieret; eo defuncto, dilectus filius Vannes Bersucii, ejus nepos & universalis hæres, postpositis voluntate & ordinatione hujusmodi, palatium, domum & terrenum prædicta dilectis in Christo filiabus Abbatissæ & Conventui Monasterii sanctæ Agnetis de Podiolongii Ordinis sanctæ Claræ, Perusin. diœcef. per modum excambii, pro nonnullis aliis immobilibus bonis, sub certis modis & formis etiam tunc expressis, de facto concessit: quodque licet a non multo tempore citra, dilectæ in Christo filiæ Abbatissa & Conventus Monasterii sancti Pauli Favaronis prope Perusium, dicti Ordinis sanctæ Claræ, cui interim Monasterium sanctæ Agnetis canonice unitum fuisse dicitur, aliquali conscientia ductæ, palatium & domum dumtaxat eisdem Ministræ & Sororibus libere dimiserint, tamen terrenum hujusmodi alienando, illud in dilectum filium Mariottum Angeli civem Perusin. auctoritate propria transtulerunt, qui illud ex tunc detinuit, prout detinet etiam de præsenti, in non parvum Ministræ, Sororum ac domus sanctæ Mariæ prædictarum detrimentum, & jurium læsionem. Quare pro parte dictarum Ministræ & Sororum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati tuæ per &c. mandamus, quatenus vocatis qui fuerint evocandi, voluntatem testatoris hujusmodi facias auctoritate nostra firmiter observari, decernens prædictas & alias concessiones & alienationes quaslibet, contra formam & intentionem dicti testatoris factas, nullius existere roboris vel momenti; contradictores &c. compescendo. Non obstan. eisdem concessionibus &c. ceterisque contrariis quibuscumque &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. V. Idus Septemb. anno XI.

XCVII.

Ut visitet Monasterium S. Claræ Salamantin. Ex Archivo secreto lib. 10. Bullar. folio 308.

Dilecto filio fratri Francisco de Soria, professo Ordinis Fratrum sancti Francisci de Observantia &c.

§. I. INjunctum nobis desuper Apostolicæ servitutis officium &c. Dudum siquidem per nos accepto, quod nonnulla tunc expressa domus, Monasteria, & alia loca Fratrum Ordinis sancti Francisci, *de Observantia*, in regnis Castellæ & Legionis consistentia, ex defectu boni regiminis personarum in eis deputatarum, tunc laxatis per eas honestatis & pudicitiæ habenis, collapsa erant. Nos tibi per alias nostras litteras Monasteria & loca hujusmodi, & personas prædictas ad debitam Observantiam regularem reducendi &c. concessimus facultatem, prout in illis plenius continetur. *Vide Const. 31. hujus Pontif.*

§. II. Cum, sicut pro parte carissimæ in Christo filiæ Mariæ Castellæ & Legionis Reginæ fuit expositum, Monasterium Monialium sanctæ Claræ Salamantin. prædicti Ordinis, propter inordinatum in eo regimen hujusmodi personarum & Monialium inpræsentiarum existentium in eodem, post-

po-

poſita in eo regulari Obſervantia, plurimum reformatione indigeat: pro parte ipſius Reginæ nobis fuit humiliter ſupplicatum &c.

§. III. Nos igitur &c. ac litterarum prædictarum tenorem, ac Monaſteriorum, domorum, necnon locorum hujuſmodi nomina, per deſignationes & loca, habentes præſentibus pro ſufficienter expreſſis, ac cupientes, ut dicta domus ſeu Monaſterium ſanctæ Claræ hujuſmodi ad priſtinam Obſervantiam reducatur, & in eo cultus divinus augmentetur, diſcretioni tuæ &c. mandamus, quatenus ad Monaſterium ſive domum ſanctæ Claræ hujuſmodi, ac illius loca alia, quoties expediens fuerit, habens præ oculis ſolum Deum, perſonaliter te transferas, illaque viſites, & in priſtinam Obſervantiam regularem reducas, ac reduci facias & procures: Contradictores &c. compeſcendo. Nos enim Monaſterium & loca ſanctæ Claræ prædicta, necnon Moniales & perſonas prædictas in eis degentes pro tempore auctoritate noſtra viſitandi, & ad Obſervantiam regularem debitam juxta ipſorum Monaſterii ſanctæ Claræ & Ordinis ſancti Franciſci Inſtituta reducendi, ac Monaſterium & perſonas hujuſmodi tam in capite, quam in membris corrigendi &c. Generalis prædicti Ordinis &c. minime requiſita, plenam &c. concedimus facultatem, etiam perinde ac ſi Monaſterium ſanctæ Claræ hujuſmodi in prædictis noſtris litteris ſpecificatum & incluſum extitiſſet. Conſtitutionibus Apoſtolicis, ac ſtatutis &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque &c. Et inſuper, ut prædictum Monaſterium S. Claræ Salamantin. hujuſmodi omnibus et ſimilibus privilegiis &c. quibus Monaſterium Monialium ejuſdem ſanctæ Claræ de Oterdeſillas, Palentin. diœceſ. utitur, et gaudet, uti et gaudere poſſit &c. indulgemus.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. IX. Kalendas Octobris, anno XI.

XCVIII.

Ut Obſervantes recipiant Prioratum ſancti Gabrielis extra muros Cremonen.
Ex lib. I. de Regularibus, anno 11. folio 7.

Dilecto filio Abbati Monaſterii omnium Sanctorum juxta muros Cremonen.

§. I. Humilibus et honeſtis ſupplicum votis, illis præſertim, per quæ fidelium devotio augetur in dies, libenter annuimus, eaque favoribus proſequimur opportunis. Alias ſiquidem pro parte dilectorum filiorum Communitatis et civium Cremonen. nobis expoſito, quod pro divini cultus augmento, et propagatione Religionis et Ordinis Fratrum Minorum, *de Obſervantia* nuncupatorum &c. deſiderabant, pro nonnullorum Fratrum dicti Ordinis habitatione, domum ſive locum cum Eccleſia, campanilis et aliis neceſſariis officinis, apud Eccleſiam Prioratus ſancti Gabrielis extra muros Cremonen. Ordinis ſancti Benedicti, ad id etiam dilecti filii Prioris Prioratus ejuſdem accedente conſenſu, erigere &c. Nos tunc per alias noſtras tibi litteras dedimus in mandatis, ut ſi idem Prior. quoddam oratorium ſive capellam, ſub vocabulo *beatæ Mariæ* infra clauſtrum et ſepta dicti Prioratus, quæ, ut aſſerebatur, ruinoſa erat, cum certa terræ menſura, pro domibus, hortis, hortalitiis et officinis neceſſariis hujuſmodi, ipſis Fratribus dare et aſſignare vellet, tu Priori capellam et terræ ſpatium ſeu menſuram, ut præmittitur, dandi et aſſignandi, necnon Fratribus prædictis illam recipiendi, conſtruendi et ædificandi licentiam auctoritate noſtra concederes, prout in ipſis litteris plenius continetur.

§. II. Cum

§. II. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte Prioris, ac Guardiani et Fratrum petitio continebat, Guardianus et Fratres ipsi capellam reparari, ac domos cum hortis et officinis antedictis, piis fidelium mediantibus subsidiis et eleemosynis, in maximam partem construi et ædificari fecerint, ac inibi nonnulli Fratres dicti Ordinis Minorum sub regulari Observantia virtutum Domino famulatum exhibent, ex quo eorumdem fidelium succrescit devotio; quodque in eodem claustro duæ sub diversis nominibus, Ordine, Religione & habitu consistunt Ecclesiæ, & Ecclesia ipsa sancti Gabrielis, quæ multo major est ambitu, & apud quam Prior vel Monachus alius, causantibus guerris & defectu habitatorum, nullam jamdiu fecerunt nec faciunt de præsenti residentiam, tendit totaliter ad collapsum, & propterea prædictus Prior eamdem Ecclesiam sancti Gabrielis, dignitate et ordine in illa suppressis et extinctis, Guardiano et Fratribus prædictis dare et assignare proponat, ita quod de cetero non *Prioratus sancti Gabrielis*, sed *sancti Angeli*, *& Ordinis Fratrum Minorum* Ecclesia intituletur, habeatur et reputetur, ipsiusque Prioratus titulus, et sub ejusdem sancti Gabrielis vocabulo, aliisque juribus suis omnibus ad Ecclesiam sancti Hyppoliti infra muros eosdem, dicti Ordinis sancti Benedicti, quæ membrum prædicti Prioratus existit, transferatur, seu etiam commutetur, hac adjecta conditione, quod Guardianus & Fratres prædicti, post translationem hujusmodi, de erogandis eis caritatis subsidiis, unum sub sancti Gabrielis in assignanda sancti Angeli, & aliud sub sancti Hyppoliti, in commemorationem Sanctorum eorumdem, in commutanda Ecclesiis prædictis nominibus altaria institui & construi, necnon dictam Ecclesiam intra muros ad certam latitudinem, longitudinem & altitudinem, cum campanili illi adjacenti congruo & convenienti, similiter ædificari & reparari facere teneantur &c. Quare pro parte Prioris, necnon Guardiani & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. III. Nos igitur &c. discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus de præmissis omnibus et singulis, eorumque circumstantiis universis auctoritate nostra te diligenter informes &c. Priori Ecclesiam sancti Gabrielis, titulum atque nomen cum omnibus jurisdictionibus, possessionibus, præeminentiis &c. suis aliis quibuscumque ad ipsam Ecclesiam sancti Hyppoliti transferas, ut deinceps Prioratus sancti Gabrielis censeatur; quodque dicti Guardianus & Fratres, de erogandis eis eleemosynis et fidelium subsidiis hujusmodi, ut præfertur, loco alterius fabricæ, quam pro ipso Priore apud Ecclesiam eamdem, sancti Angeli nominandam, facere tenebantur, Ecclesiam sancti Hyppoliti, in Prioratum erigendam, antedictam ad certam altitudinem, latitudinem et longitudinem cum campanili sibi contiguo convenienti; necnon in sancti Angeli, sub sancti Gabrielis, unum, et in sancti Gabrielis ipsius Prioratus, sub sancti Hyppoliti, Ecclesiis sic nominandis prædictis, aliud, altaria, in memoriam et commemorationem Sanctorum eorumdem, sub quorum prius erant vocabulis, construi &c. facere possint et debeant, etiam auctoritate prælibata concedas, statuas et declares: aliis tamen nostris superinde confectis prioribus litteris in suo alias robore permansuris. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. V. Idus Octobris, anno XI.

XCIX.

Confirmatur donatio domus sancti Michaelis prope Fesulas Tertiariis facta. Ibidem folio 120.

Dilectis filiis Guardiano & Fratribus domus sancti Michaelis tertii Ordinis sancti Francisci, Continentium sive de Pœnitentia *nuncupati, Fesulan. Diœces.*

§. I. SIncerae devotionis affectus, quem ad Nos et Romanam geritis Ecclesiam, promeretur, ut votis vestris, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim per quondam Nicolaum Roberti de Davanzatis, Domicellum Florentin. et Franciscum Francisci ejusdem Ordinis professorem bon. mem. Bindo Episcopo Fesulan. exposito, quod dudum ipse Nicolaus cupiens &c. aliquod oratorium ad Dei honorem &c. construi facere &c. in oppido sancti Romuli, ac loco vulgariter nuncupato *a la Docia*, Fesulan. Diœcesi. consistenti, tunc expresso, cum domo, furno, terris, vineis, nemoribus et aliis omnibus juribus et pertinentiis suis emerat; & dicto Francisco, pro oratorio hujusmodi cum dormitorio & aliis necessariis pro sex Fratribus inibi residere volentibus construendo, ea conditione adjecta, quod ipse Franciscus hujusmodi oratorium, cujus Guardianus existeret, sub vocabulo sancti Michaelis dedicare, & in illo ipsius Nicolai arma ponere, ac ipse necnon alius Guardianus & Fratres ibidem pro tempore existentes dictum Nicolaum et successores suos ex eo descendentes in Superiorem, jure directi dominii recognoscere, ac illi et successoribus eisdem unam libram ceræ annis singulis, in festo sancti Michaelis solvere, unum quoque ex Fratribus prædictæ, vel alterius ejusdem Ordinis domus, post dicti Francisci Ministri cessum vel decessum, in ipsius domus Guardianum, per Nicolaum & antiquiorem ex successoribus hujusmodi approbandum, pro tempore eligere tenerentur, perpetuo dederat atque concesserat; quodque Franciscus Francisci prædictus præmissa omnia & singula juxta ipsius & dicti Nicolai ordinationem & volontatem, ut præmittitur, rite & legitime expleverat, debitumque fecerat sortiri effectum: prædictus Episcopus ea omnia et singula ratificavit et approbavit, ac suum assensum præbuit et consensum: prout in diversis publicis instrumentis super his omnibus confectis, quæ per Cancellariam nostram inspici fecimus diligenter, quorumque tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, plenius continetur. Quare nobis humiliter supplicastis &c.

§. II. Nos igitur &c. præmissa, necnon inde confecta instrumenta hujusmodi, ac omnia et singula in eis contenta, et quæcumque inde secuta rata habentes &c. confirmamus &c. supplentes omnes defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem. Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis non obstant. quibuscumque. Nulli ergo &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. VI. Idus Novembris, anno XI.

C.

Ut Tertiarii admittant domum sancti Nicolai de Palumbaria. Ibid. fol. 132.

Venerabili Fratri Episcopo sancti Marci.

§. I. SOlet Apostolicæ Sedis copiosa benignitas piis petentium desideriis clementer annuere et favorem benevolum liberaliter impertiri. Cum

Cum itaque, ficut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Nicolai Arthefii Fratris tertii Ordinis fancti Francifci, *de Pœnitentia* nuncupati, petitio continebat, dilecti filii Minifter feu ejus Vicarius, necnon alii Fratres provinciæ Calabriæ, fecundum morem Ordinis Fratrum Minorum, propter hoc capitulariter congregati, domum fancti Nicolai de Palumbaria, in pertinentiis Caftri Belvedere, tuæ Diœcef. olim per prædictum Nicolaum erectam, ac Miniftro et Fratribus provinciæ hujufmodi Apoftolica auctoritate conceffam, tamquam ipfis et dicto Ordini Fratrum Minorum incongruam et inutilem, cum folemnitatibus juxta eumdem morem folitis, realiter et omnino dimiferint.

§. II. Nos ipfius Nicolai in hac parte fupplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus, fi eft ita, et ipfa domus tempore Datæ præfentium alii vel aliis canonice conceffa non fuerit, illam cum oratorio, horto, officinis, et aliis juribus et pertinentiis fuis prædicto Nicolao per eum et aliquos alios dicti tertii Ordinis Fratres focios fuos, ac fucceffores eorum pro ipforum ufu et habitatione perpetuis tenendam, regendam et gubernandam auctoritate noftra concedas, inducens per te vel alium, feu alios Nicolaum et focios prædictos, vel procuratores fuos eorum nominibus, in corporalem poffeffionem domus cum oratorio, horto, officinis et juribus fupradictis, et defendens inductos, amotis quibuslibet illicitis detentoribus ab eifdem; contradictores &c. compefcendo. Non obftant. fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterifque contrariis quibufcumque &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. Idibus Novembris, anno XI.

CI.

Ut ad libitum Confefforem eligant, & mulieres ad Ordinem recipiant. Ibidem folio 119.

Dilectis in Christo filiabus Miniftræ & Sororibus domus fanctæ Elifabeth Lauden. tertii Ordinis fancti Francifci, de Pœnitentia *nuncupati*.

Sacræ Religionis &c. Hinc eft quod nos veftris devotis fupplicationibus inclinati, vobis ac omnibus et fingulis pro tempore exiftentibus Miniftris et Sororibus domus veftræ fanctæ Elifabeth Lauden. tertii Ordinis fancti Francifci, *de Pœnitentia* nuncupati, ut quælibet veftrum Miniftrarum et Sororum, quamdiu in dicta domo in communi et fub regulari dicti Ordinis Obfervantia, necnon Epifcopi Lauden. pro tempore exiftentis obedientia permanferit, quemcumque voluerit regularem, fub Obfervantia regulari degentem, aut fecularem bonæ vitæ et famæ, ac idoneum et difcretum Presbyterum in fuum poffit Confefforem eligere, qui, quoties opportunum fuerit, confeffionibus fuis diligenter auditis, pro commiffis, dummodo talia non fuerint propter quæ Sedes Apoftolica effet merito confulenda, eis debitam abfolutionem impendat, et falutarem pœnitentiam injungat, necnon Euchariftiæ Sacramentum etiam in quolibet fefto Refurrectionis Domini noftri Jefu Chrifti miniftret, ac etiam fingulis Sacerdotibus, ut a fingulis ex vobis, et pro tempore exiftentibus Miniftris et Sororibus confeffionem audire, abfolutionem impendere, pœnitentiam injungere, ac Sacramentum hujufmodi miniftrare; necnon quod Miniftra pro tempore exiftens dictæ domus omnes & fingulas mulieres etiam virgines, eamdem domum ingredi volentes, fi ad id idoneæ fuerint, et aliud canonicum non obftiterit, in Sorores inibi recipere, ipfifque et earum fingulis ha- *Vide Conftit. 1. hujus Pontif.*

habitum, juxta ipſius domus conſuetudinem exhibere, necnon ab eis profeſſionem, ſi illam in ſuis manibus emittere voluerint, recipere et admittere, regulares, libere et licite poſſint &c. licentiam concedimus &c. Non obſtantibus fel. rec. Clementis Papæ V. &c. illis præſertim, quibus caveri dicitur, quod nulla in Sororem dicti Ordinis, niſi dumtaxat per illius Miniſtrum pro tempore exiſtentem recipi vel admitti valeat, quibus quoad hoc ſpecialiter derogamus, illis alias in ſuo robore permanentibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. XIV. Kalendas Decembris, anno XI.

CII.

Ut admittant quatuor loca. Ibidem folio 138.

Dilectis filiis univerſis Fratribus Ordinis Minorum de Obſervantia *Provinciæ Mediolanen. ſecundum morem &c.*

Vide ut ſupra. §. I. SAcræ Religionis &c. Sane pro parte veſtra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod vos in Provincia Mediolanen. perſonarum numero adeo multiplicaſtis, quod pro veſtris uſu & habitatione ſufficientia domos atque loca in eadem provincia nullatenus habetis. Quare pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. vobis, ut, cujuſcumque licentia & conſenſu minime requiſitis, quatuor alia in dicta provincia conſiſtentia domos ſeu loca, quæ vobis pro uſu & habitatione prædictis per Chriſtifideles quoslibet pia largitione donari contigerit, & de quibus dilecto filio Vicario ejuſdem provinciæ, ſecundum morem Ordinis Minorum *de Obſervantia*, pro tempore exiſtenti, viſum fuerit, recipere & acceptare, ac apud illa Eccleſias, campanilia, domos & ædificia cum campanis, cœmeteriis, hortis, hortalitiis & aliis neceſſariis officinis erigi &c. valeatis &c. licentiam elargimur. Non obſtant. fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque. Et inſuper vobis & aliis Fratribus de Obſervantia provinciæ & Ordinis prædictorum, qui apud hujuſmodi recipienda loca pro tempore reſederint, ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. uti & gaudere concedimus &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. XIII. Kal. Decembris, anno XI.

CIII.

Confirmatur donatio parochialis Eccleſiæ de Cluacaen. Cacryll. & quarumdam poſſeſſionum Tertiariis conceſſarum. Ibidem folio 165.

Dilecto filio Abbati Monaſterii Colliſinctoriæ, Tuamen Diæceſ.

Vide conſtitut. 7. hujus Pontif. SEdis Apoſtolicæ circumſpecta benignitas &c. Sane pro parte dilectorum filiorum David & Joannis, dictorum Ymurcacryll. Fratrum Tertii Ordinis ſancti Franciſci, *de Pœnitentia* nuncupati, Presbyterorum, Clonferten. Diœceſ. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim bonæ memoriæ Thomas Epiſcopus Clonferten. de conſenſu Decani, Archidiaconi & Capituli Eccleſiæ Clonferten. dedit, donavit & conceſſit in perpetuam eleemoſynam templum parochialis Eccleſiæ de Cluacaen. Cacryll. dictæ Diœceſ. cum capellis & cœmeterio, muris & hortis, petita & obtenta perpetui Vicarii dictæ Eccleſiæ licentia, una cum tertia parte totius terræ eccleſiaſticæ circa dictam Eccleſiam, dividendo videlicet ſpecialiter, prout di-

distinguit via regia ad Orientem transiens, usque ad mansum nuncupatum *Gortragairyt-beg.* redeundo ab Oriente in Meridiem, sive in Borealem partem, signa hujus particulæ expresse nominando, videlicet: *Eros Colm Guirti Nacrarit Gortm trapuill Acaxada Guirtti Mucill Mileæ Matannlam Caolognacroisi putt. bet* cum pratis, maneriis & pertinentiis quibuscumque usque ad Ampuon, David & Joanni prædictis, ac aliis ejusdem Ordinis Fratribus, cum eis conventualiter Deo servientibus, & in posterum servituris, quoad proprietatem, possessionem, usum, habitationem, fabricam, dispositionem, & omne jus sepulturæ, quarta tamen parte ratione funerum, ab alienis parochiis undecumque delatorum, obvenientium illis, quibus solvenda foret, pro portione Canonica tantummodo persoluta; ipseque Episcopus dedit etiam dictis Fratribus plenam & liberam licentiam, & in quantum potuit, auctorizavit, ut prædictum templum in Religionis propagationem &c. pro sua dispositione, ordinatione, & etiam libera gubernatione in Monasterium reædificarent, fabricarent & mutarent, proviso tamen, quod Vicarius, qui inibi pro tempore foret, libere &c. divina posset officia celebrare, & parochianis Ecclesiastica Sacramenta ministrare, ac exercitium curæ hujusmodi, quoties ipsum abesse contingeret, seculari vel Regulari Presbytero committere; ac mandavit & præcepit Canonicis, ac singulis tam Clericis, quam Laicis dictæ Diœcef. & parochianis ipsius Ecclesiæ, ut ab omni infestatione dictorum Fratrum penitus desisterent: & deinde venerabilis frater noster Joannes Episcopus Clonferten. similes dationem, donationem & concessionem fecit, prout in litteris auctoritate ordinaria desuper confectis, ipsorumque Episcoporum & Capituli sigillis munitis dicitur plenius contineri. Quare pro parte David & Joannis prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos itaque &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus super præmissis &c. informes &c. approbes & confirmes, supplendo omnes defectus si &c. Non obstant. &c. quibuscumque.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. XVII. Kalendas Januarii, anno XI.

CIV.

Ut retineat domum de Linares, *& a censuris absolvatur*. Ex lib. I. de Regularibus, anno 11. folio 210.

Dilecto filio Lupo de Salinis, Ordinis Fratrum Minorum professori.

§. I. Sacræ Religionis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quod olim cum dilectus filius Petrus Martini de Carrione, tunc Rector, Prior nuncupatus, domus sive Eremitorii beatæ Mariæ *de Linares*, Burgen. Diœcef. provide considerans, quod domus ipsa, quæ perantea Collegiata Ecclesia fuerat, in Ecclesia ac aliis structuris & ædificiis ruinam non modicam minabatur, ac cupiens quod illa ad Regularem & Conventualem domum reduceretur, necnon sperans, quod tu, qui etiam tuis industria & sollicitudine, divina gratia tibi suffragante, nonnullas Conventuales domos Ordinis Fratrum Minorum, in quibus sub illius Regulari Observantia laudabiliter vivitur, erigi & construi fecisti, suffultus præsidio dilecti filii nobilis viri Petri Fernandi de Velasco, Comitis de Haro, & dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Beatricis Manriquez ejus consortis, ac etiam mediantibus tuis fructuosis operibus. . . . domum prædictam sponte & libere dimisit seu resignavit; & quod deinde tu ex summo devotionis

Vide Constit. 1. hujus Pontif.

tionis ardore pro cultus &c. contra tamen constitutionem fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. domum prædictam auctoritate propria recepisti, ac quatuor aliis domibus prædicti Ordinis, quarum principaliter curam tunc habebas, prout etiam ad præsens habere dignosceris, applicasti, & ex post in ea quosdam dicti Ordinis Fratres, sub prædicta inibi observantia degentes, deputasti, illamque interim aliqualiter reparari fecisti. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur, te ac Fratres, qui in recepta domo hujusmodi permanserunt, omnes & singulos ab excommunicationis sententia &c. absolventes, ac tecum & cum eis super irregularitate &c. non tamen in contemptum Clavium &c. dispensantes, tibi ac aliis pro tempore existentibus Ordinis & Observantiæ prædictorum Fratribus, domum prædictam perpetuo retinendi, & ad conventualitatem cum claustro &c. officinis reducendi &c. perpetuo commorandi, præmissis &c. ceterisque contrariis nequaquam obstant. plenam &c. licentiam &c. necnon quod ipsi, & dicta domus, ejusque pro tempore Guardianus omnibus & singulis privilegiis &c. gaudere valeant, auctoritate prædicta concedimus per præsentes. Nulli ergo &c. nostræ absolutionis, dispensationis & concessionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. IX. Kal. Martii, anno XI.

CV.

Approbatur receptio domus Observantum villæ Vilsoradi. Ibidem folio 23.

Ad futuram rei memoriam.

Ut in Const. 32. hujus Pontif.

EA quæ pro Monasteriorum &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Lupi de Salinis, Ordinis Fratrum Minorum professoris, petitio continebat, quod olim ipse domum villæ de Vilsorado, dicti Ordinis, Burgen. Diœc. quæ perantea multis annis regulari ejusdem Ordinis observantia destituta, ac alias in spiritualibus & temporalibus deformata fuerat, ad finem quod eam ad observationem hujusmodi reduceret, sui tunc Superioris desuper suffultus licentia, recepit, ac expost in illa quosdam dicti Ordinis Fratres, qui inibi sub Observantia prædicta, & alias laudabiliter permanserunt, prout etiam de præsenti permanent, deputaverit, ipsamque multipliciter reformaverit. Quare pro parte dicti Lupi nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. receptionem, & reformationem, ac omnia inde secuta &c. confirmamus &c. supplentes omnes defectus &c. Nulli ergo &c. confirmationis, communitionis & suppletionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. IX. Kal. Martii, anno XI.

CVI.

Ut Observantes domum in loco Tursii, & tria loca in provincia Apuliæ admittant. Ibidem folio 111.

Dilecto filio Vicario Ordinis Fratrum Minorum in provincia Apuliæ secundum morem &c.

Ut in Constit. 71. hujus Pontif.

INter cetera desiderabilia cordis nostri &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum universorum Fratrum, *de Observantia* nuncupatorum, Ordinis Fratrum Minorum, in provincia Apuliæ commorantium, petitio continebat, quod ipsi ad honorem & laudem Altissimi &c. unum

unum seu unam in loco Tursii, Anglonen. Diœcesf. ac tria alia loca, sive domos in dicta provincia habere &c. concupiscunt &c. Quare pro parte eorumdem Fratrum nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus si tibi, temporis qualitate &c. necnon circumstantiis universis diligenter pensatis, dicta concedenda fore videbitur &c. prædictis Fratribus, ut ipsi pro ipsorum ac aliorum *de Observantia* hujusmodi Fratrum mora, usu &c. unum seu unam, & in quibusvis aliis locis ejusdem provinciæ tria alia loca sive domos &c. recipiendi, & in eorum quolibet Ecclesiam sive oratorium cum humili campanili, campana &c. officinis construi &c. Diœcesanorum locorum minime &c. requisita, plenam &c. licentiam largiaris: jure &c. salvo. Non obstant. fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. IX. Kal. Martii, anno XI.

CVII.

Conceduntur Indulgentiæ Monasterio sanctæ Agathæ Papien. Ex lib. I. de Regularib. &c. anno 11. folio 45.

Universis Christifidelibus &c.

Licet is, de cujus munere &c. Cum itaque, sicut accepimus, Monasterium Monialium sanctæ Agathæ Papien. Ordinis sanctæ Claræ, quod inter cetera partium illarum Monialium Monasteria insigne admodum & notabile reputatur, in eoque quatuordecim Moniales & ultra, Ordinem ipsum professæ, suo sponso, qui Christus est, continuum reddunt famulatum, ac sanctorum Primi & Feliciani corpora recluduntur, & supervenientibus variis & sinistris eventibus &c. reparatione indigeat non modicum sumptuosa &c. Nos cupientes, ut prædictum Monasterium reparetur &c. de Omnipotentis Dei misericordia &c. confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui in sanctorum Primi & Feliciani prædictorum festivitate Ecclesiam dicti Monasterii devote visitaverint annuatim, & ad hujusmodi reparationem &c. manus adjutrices porrexerint, quatuor annos & totidem quadragenas &c. relaxamus: præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem quod si alias visitantibus &c. indulgentia in perpetuum vel ad certum tempus &c. concessa fuerit, præsentes litteræ nullius existant roboris vel momenti. *Vide Constit. 15. hujus Pontif.*

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLI. VII. Kal. Martii, anno XI.

Anno Christi 1442. Eugenii IV. anno 12.

CVIII.

Ut Fratres domus della Doccia *recipiant Eremitorium sanctæ Barbaræ de Gabiano*. Reg. Vat. ex lib. I. de Regularib. anno 12. folio 178.

Venerabili fratri Baltasari Episcopo Lucan.

§. I. Ad ea, per quæ Ecclesiarum &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Ministri & Fratrum domus *della Doccia*, Tertii Ordinis sancti Francisci, Fesulan. Diœcesf. nobis nuper exhibita petitio continebat, quo ipsi Eremitorium seu Ecclesiam sine cura sanctæ Barbaræ de Gabiano, tuæ Diœcesf. in loco solitario consistens seu consistentem, quod seu quam dilectus filius Jacobus Tutii de Florentia, frater dicti Ordinis obtinere digno- *Vide Constit. 18. hujus Pontif.*

gnoscitur, in spiritualibus & temporalibus reformare proponunt, si eis illud vel illa canonice concedatur. Quare &c. nobis fuit humiliter supplicatum &c. cujus fructus, reditus & proventus quindecim florenorum auri de Camera, ut ipsi Exponentes asserunt, volorem non excedunt, cum omnibus juribus & pertinentiis suis Ministro & Fratribus præsentibus & futuris dictæ domus, per eos juxta eorum ritus, mores, statuta & consuetudines tenendum, regendum & gubernandum, seu tenendam, regendam & gubernandam perpetuo concedere, assignare & appropriare de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati tuæ &c. mandamus, quatenus in & super petitis prædictis facias, prout tibi melius videbitur &c. dummodo patronorum Laicorum, si qui sint eremitorii seu Ecclesiæ hujusmodi, ad id expressus tunc accedat assensus, ita quod si vigore præsentium eremitorium seu Ecclesiam hujusmodi Ministro & Fratribus præsentibus & futuris prædictis concedere & assignare contigerit, liceat tunc Ministro & aliis Fratribus pro tempore existentibus prædictæ domus per se vel alium seu alios corporalem possessionem eremitorii seu Ecclesiæ, videlicet, postquam dictus Jacobus decesserit, seu illud vel illam resignaverit, juriumque &c. anctoritate propria libere apprehendere & perpetuo retinere, necnon fructus, reditus & proventus prædictos in suos, ac hujusmodi eremitorii seu Ecclesiæ usus & utilitatem convertere & exponere, alicujus super hoc licentia minime requisita. Non obstant. constitutionibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque: Aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales Apostolicæ Sedis vel Legatorum ejus litteras impetrarint; etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem & decretum, vel alias quomodolibet sit processum: quas quidem litteras & processus habitos per easdem ad hujusmodi eremitorium seu Ecclesiam volumus non extendi, sed nullum per hoc eis, quoad assecutionem beneficiorum aliorum præjudicium generari, & quibuslibet aliis privilegiis &c. per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, de quibus quorumcumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. XVI. Kal. Aprilis, anno XII.

CIX.

Ut Observantibus Cœnobium erigant. Ibidem folio 174.

Dilectis filiis Vexillifero, Prioribus & Communitati civitatis nostræ Firman.

Vide Constit. 61. hujus Pontif. §. I. Piis fidelium votis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod vos ad Ordinem Fratrum Minorum, *de Observantia* nuncupatorum, singularem gerentes devotionis affectum, aliquam pro usu & habitatione aliquorum dicti Ordinis Fratrum, in Diœcesi Firman. domum erigi & fundari, sive etiam aliquam Ecclesiam pro usu & habitatione hujusmodi recipi, propensius affectatis. Quare &c. nobis fuit humiliter supplicatum, ut dilecto filio dicti Ordinis in provincia Marchiæ Anconitanæ, secundum morem Ordinis ejusdem, Vicario tunc existenti, aut Jacobo de Esculo ipsius Ordinis professori domum pro eisdem usu & habitatione cum Ecclesia, campanili &c. officinis, in congruo ad id legitime acquirendo loco, construendi &c.

§.II. Nos

§. II. Nos igitur &c. Vicario seu Jacobo prædictis domum cum Ecclesia &c. officinis prædictis pro dictis usu &c. fundandi &c. & Ecclesiam prædictam, ut præfertur, recipiendi, necnon Fratribus Observantiæ ejusdem domum, vel Ecclesiam hujusmodi pro dictis usu &c. accipiendi &c. dummodo ad id, quorum interfuerit, accedat assensus &c. elargimur. Non obstan. fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis quibuscumque: jure &c. salvo. Nulli ergo &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. pridie Non. Aprilis, anno XII.

CX.

Ut vendant aliqua bona in usus pauperum convertenda. Ibidem, folio 32.

Dilectis filiis Guardiano & Fratribus domus loci insulæ Daxæ, Ragusin. Diœces. Ordinis Fratrum Minorum.

§. I. EX Pastoralis officii debito &c. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ad domum vestram, in qua ad præsens regularis Ordinis Fratrum Minorum viget Observantia, aliqua oliveta & bona immobilia ac reditus pertinere dignoscuntur, & pro eo quod juxta Regulam desuper a glorioso Christi Confessore sancto Francisco traditam, bona habere non potestis, quod oliveta, bona & reditus prædicta in alios pios usus convertantur, vosque ab illis penitus exonerari, affectatis. Et, sicut eadem petitio subjungebat, si Thesaurarii civitatis Ragusin. qui per dilectos filios Cives ac Commune dictæ civitatis ad respiciendum necessitatem pauperum pro tempore deputantur, emolumenta ac reditus, quæ ex olivetis & bonis, ac aliis præmissis pro tempore obveniunt, colligerent, & ad usus pauperum, sive ad pias causas applicarent & converterent, vestris conscientiis, & animarum saluti plurimum consuleretur, ac devotionis propagatio proveniret: pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum &c. *Vide Constit. 90 hujus Pontif.*

§. II. Nos itaque &c. præsentis perpetuo valituræ constitutionis edicto, Apostolica auctoritate sancimus, statuimus & ordinamus, quod ex nunc inantea Thesaurarii, qui in favorem pauperum in dicta civitate pro tempore deputati fuerint, omnia & singula reditus & emolumenta, ex olivetis, bonis & reditibus prædictis, quorum tamen proprietatem ad Romanam Ecclesiam perpetuo remanere volumus & decernimus, quomodolibet obvenientia, colligere, percipere ac levare, eaque in usus pauperum, vel alias ad pias causas, prout eorum conscientiis, quas super hoc oneramus, amplius expedire visum fuerit, plenarie & integre convertere, ac exponere possint, debeant & etiam teneantur. Non obstant. constitutionibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ sanctionis, statuti, ordinationis, voluntatis, & constitutionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. VIII. Idus Aprilis, anno XII.

CXI.

Ut Tertii Ordinis Fratres recipiant Ecclesiam sanctæ Birgittæ Mutinen. cum ejus pertinentiis. Ibidem folio 249.

Venerabili fratri Scipioni Episcopo Mutinen.

§. I. AD ea, per quæ Ecclesiarum &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Tertii sancti Francisci, ac Tertii Humiliatorum Ordinum Fratrum, in civitate Mutinen. commorantium, necnon Nicolai de Ma- *Vide Constit. 18. hujus Pontif.*

Machianellis Rectoris Ecclesiæ sanctæ Birgittæ Mutinen. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet ipsi Fratres bonorum mobilium, quæ pro pauperibus dictæ civitatis in communi pro tempore erogantur, administratores & distributores existant, tamen in eadem civitate locum accommodum, in quo contemplationi &c. nullatenus habere noscuntur: &, sicut eadem petitio subjungebat, si dicta Ecclesia, quæ sine Cura est, & intra terralia ejusdem civitatis, loco utique ab aliis civium habitationibus remoto, consistit, cum illius ei contiguo horto, eisdem Fratribus, & eorum successoribus, necnon omnia & singula dictæ Ecclesiæ immobilia bona, quorum viginti, illis ab eadem Ecclesia penitus segregatis, perpetuo beneficio in majori Mutinen. Ecclesia instituto, quod dictus Nicolaus obtinet, & cujus sexdecim Florenorum auri de Camera fructus, reditus & proventus secundum communem æstimationem valorem annuum, ut ipse Nicolaus asserit, non excedunt, perpetuo concederentur, applicarentur, incorporarentur & appropriarentur, Fratres prædicti in prædicto horto quasdam habitationes tam ad usus & perficienda devota opera eorumdem, quam ad conservationem pro pauperibus assignandorum hujusmodi construerent &c. & exinde pauperibus prædictis suffragia non modica provenirent; necnon obtinens pro tempore prædictum beneficium se commodius sustentare posset, & circa divinorum inibi exhibitionem, ac servitia impendenda facilius invitaretur. Quare pro parte Nicolai &c. necnon Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut resignationem admittere, ac bona immobilia quæcumque sanctæ Birgittæ, cum horto hujusmodi dumtaxat, præsentibus & futuris Fratribus Ordinum prædictorum, in dicta civitate pro tempore commorantium, ac etiam segreganda & separanda bona omnia & singula prædicta, post eorum segregationem prædictam, eidem beneficio perpetuo applicare, concedere, appropriare & incorporare, dictoque Nicolao, qnod ipse, si voluerit, etiam post resignationem ipsam in Ecclesia sanctæ Birgittæ prædicta, & ejus domibus moram trahere possit, indulgere &c. dignaremur; ita quod, postquam segregatio ipsa facta fuerit, Nicolaus, si tune in humanis egerit, alioquin obtinens pro tempore beneficium, bonorum, necnon Fratres prædicti Ecclesiæ & horti hujusmodi possessionem per se, vel alium seu alios auctoritate propria libere apprehendere & perpetuo retinere, ac Nicolaus, & obtinens prædicti, fructus, reditus & proventus bonorum prædictorum, in suos, ac dicti beneficii usus & utilitatem convertere possint, alicujus super hoc licentia minime requisita.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati tuæ &c. mandamus quatenus in præmissis omnibus &c. facias, prout tibi melius videbitur &c. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque; aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de hujusmodi, vel aliis beneficiis, Ecclesiasticis &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. XI. Kal. Maii, anno XII.

CXII.

Ut Observantes domum sancti Petri de Muralto reparent, & in suos usus recipiant. Ibidem.

Dilecto filio Episcopi Camerinen. in spiritualibus Vicario generali.

§. I. Æterni Pastoris vices divina propitiatione gerentes in terris, ad singulorum Monasteriorum, necnon personarum ecclesiasticarum, quorum nobis cælitus commissa sollicitudo censetur, votivam directio-

ctionem nostræ meditationis continuo reflexam dirigimus, & ea quæ propterea salubriter prodiisse comperimus, ut firma & illibata permaneant, Apostolici robore muniminis favorabiliter solidamus. Sane pro parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum domus sancti Petri loci *de Muralto*, Camerinen. Dioecef. Ordinis Fratrum Minorum nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi dictam domum, quæ ab olim Ordinis sanctæ Claræ esse consuevit, pro usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis *de Observantia*, cum omnibus & singulis suis bonis mobilibus & immobilibus acceptarunt, sperantes quod dicta domus, cujus structuræ & ædificia plurimum ruinosa extiterant, ac minus debite pro usu & habitatione præmissis composita, de dictis bonis possent, ac deberent ad usum & habitationem prædictos commodius coaptari; quodque piis Christifidelium largitionibus & subventionibus eis gratum in præmissis subsidium provenisset: ac cum aliis dicti Ordinis Fratrum Minorum *de Observantia* domorum provinciæ Marchiæ nostræ Anconitanæ, secundum morem dicti Ordinis, tractarunt, & hinc inde vicissim permanserunt, & obligationes fecerunt, quod ipsi Guardiano & Fratribus domus *de Muralto* in reficiendis & coaptandis structuris & ædificiis prædictis assisterent & subvenirent, alias Guardianus & Fratres domus *de Muralto* prædicti dictam domum *de Muralto* deserere necessitati fuissent, unde gravia in Religionis & Ordinis prælibati Fratrum Minorum confusionem scandala successissent; diversis aliis inter dictos Fratres promissionibus subsecutis, prout in litteris authenticis desuper confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte Guardiani & Fratrum domus de Muralto prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos itaque &c. discretioni &c. mandamus, quatenus super præmissis omnibus &c. te diligenter informes &c. tu illa, necnon quæcumque inde secuta eadem auctoritate approbes &c. Et nihilominus, pro potiori cautela, dictum locum *de Muralto*, ac illius bonorum medietatem, pro refectione & coaptatione prædictis, Guardiano & Fratribus domus *de Muralto* prædictis pro usu &c. Fratrum dicti Ordinis Minorum *de Observantia*, eadem auctoritate in perpetuum dones, applices, appropries &c. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. V. Idus Maii, anno XII.

CXIII.

Indulgentia pro reparatione Ecclesiæ domus sanctæ Agathæ Burgi terræ Ferracanæ. Ex lib. I. de Regularib. anno 12. folio 107.

Universis Christifidelibus &c.

Licet is, de cujus munere &c. Cupientes igitur ut Ecclesia domus sanctæ Agathæ Burgi terræ Ferracanæ, Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, Syracusan. Dioecef. congruis honoribus frequentetur, ac Ecclesia hujusmodi in suis structuris & ædificiis augmentetur &c. de Omnipotentis Dei misericordia &c. confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui in festo dictæ sanctæ Agathæ Ecclesiam ipsam devote visitaverint annuatim, necnon ad augmentationem, reparationem & conservationem prædictas manus adjutrices porrexerint, unum annum & quadraginta dies de injunctis eis pœnitentiis misericorditer relaxamus: præsentibus perpetuis temporibus valituris. Volumus autem, quod si alias prædictam Ecclesiam visitantibus &c. indulgentia in perpetuum, seu ad certum tempus, non- *Vide Constit. 131 hujus Pontif.*

nondum forſan elapſum, duratura, per nos conceſſa fuerit, præſentes litteræ nullius exiſtant roboris vel momenti.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. XI. Kalend. Julii, anno XII.

CXIV.

Ut recipiat domum prope civitatem Jaderen. Ex lib. 1. de Regul. anno 12. folio 150.

Dilecto filio Nicolao de Tragurio, Ordinis fratrum Minorum Profeſſori.

Vide Conſtitutionem hujus Pontif.

§. I. Sacræ Religionis &c. Cum itaque, ſicut exhibita nobis pro parte tua petitio continebat, dilectus filius Theodorus de Brandino de Vicentia Laicus, in civitate Jaderen. moram trahens, quoddam eremitorium extra, ac prope muros Jaderen. conſiſtens, quod ipſe olim &c. cum parva Eccleſia, ac nonnullis cellulis ædificari fecit, in domum Conventualem Ordinis Fratrum Minorum cum dictæ Eccleſiæ ampliatione, necnon campanili humili &c. & aliis neceſſariis officinis, ad inſtar aliarum prædicti Ordinis domorum, ſub *ſanctæ Crucis* vocabulo alias canonice conſtruere &c. intendat, tuque illam pro uſu & habitatione quorumdam prædicti Ordinis Fratrum, ſub illius regulari Obſervantia degentium, recipere deſideres.

§. II. Nos &c. tibi, qui, ut aſſeris, Guardianus domus ſancti Hieronymi de Uglano prædicti Ordinis, Jaderen. Diœceſ. exiſtis, ſeu Guardiano, qui erit pro tempore ipſius domus ſancti Hieronymi, in qua ſub Obſervantia prædicta vivitur, domum ſanctæ Crucis hujuſmodi, poſtquam ſic erecta, ſeu in tali ſtatu, quod in ea Conventualiter habitari poſſit, fabricata fuerit, pro perpetuis uſu & habitatione prædictis recipiendi, necnon eiſdem Fratribus in illa tunc recepta perpetuo habitandi, plenam &c. licentiam elargimur: jure tamen parochialis &c. ſalvo. Et nihilominus ſi erectionem & receptionem hujuſmodi fieri contigerit, Guardiano & Fratribus dictæ domus ſanctæ Crucis, qui erunt pro tempore, ac eidem domui, quod ipſi omnibus & ſingulis privilegiis &c. domibus Vicariatus Boſnæ, juxta morem dicti Ordinis, eorumque pro tempore Guardianis & Fratribus per Sedem Apoſtolicam, vel alias generaliter conceſſis, uti valeant pariter & gaudere &c., Non obſtant. fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. V. Non. Julii, anno XII.

CXV.

Ut ſecularium perſonarum corpora in Eccleſia & cœmeterio ſuis ſepeliant abſque Rectorum parochialium Eccleſiarum conſenſu. Ibid. folio 218.

Dilectis filiis Guardiano & Fratribus domus Sancti Franciſci Terræ Vicheriæ Ordinis Fratrum Minorum, Terdonen. Diœceſ.

Vide ut ſupra.

Sacræ Religionis &c. Hinc eſt quod nos dilectorum filiorum nobilis viri Ludovici de Leverme Domini, ac Univerſitatis & hominum terræ de Vicheria, Terdonen. Diœceſ. aſſerentium quod ſancti Laurentii, & alii Eccleſiarum parochialium dictæ terræ Rectores impedierunt hactenus, & hodie impedire nituntur, quominus vos libere & abſque eorum, ſeu alicujus ipſorum præſentia aut licentia, fidelium in ipſa terra ejuſque diſtrictu pro tempore decedentium corpora levare, & in Eccleſia ſeu cœmeterio veſtræ domus ſancti Franciſci Ordinis Fratrum Minorum, in terra prædicta conſiſten-

ſtentis, ſepulturæ tradere ſeu tradi facere valeatis, quodque propterea plures diſſenſiones & ſcandala inibi exorta fuerunt, & de majoribus in poſterum dubitatur &c. vobis, ac futuris Guardianis & Fratribus dictæ domus, quod vos & ipſi ex nunc inantea perpetuis futuris temporibus corpora omnium & ſingularum utriuſque ſexus perſonarum, in terra ſive diſtrictu hujuſmodi pro tempore decedentium, ſi id ipſi ante eorum obitus, vel poſtea ipſarum pro tempore parentes, filii, fratres, ſeu conſanguinei, vel affines proximiores duxerint eligendum, de habitationibus, in quibus pro tempore fuerint, cum geſtatione crucis veſtræ dumtaxat, & abſque conſenſu, licentia, ſeu præſentia Rectorum præſentium & futurorum ſancti Laurentii, & aliarum parochialium Eccleſiarum hujuſmodi, eorumque cruce, vel alicujus ipſorum, alias, ut moris eſt, levare & ad veſtram Eccleſiam prædictam deferre, ac in ea, ſeu in dicto cœmeterio ſepelire, ſeu levari, deferri & ſepeliri facere, libere & licite poſſitis; jure tamen ſancti Laurentii, & aliarum parochialium Eccleſiarum prædictarum, quoad ſolutionem quartæ partis omnium & ſingulorum emolumentorum, quæ ex funeralibus ſepeliendorum corporum prædictorum pro tempore provenient, ac alias in omnibus ſemper ſalvo; auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium concedimus de gratia ſpeciali. Non obſtan. conſtitutionibus &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ conceſſionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. mccccxlii. xv. Kal. Auguſti anno xii.

CXVI.

Suſpenditur revocatio litterarum de non acquirendis locis ab Obſervantibus. Ex ipſo autographo.

Dilecto filio fratri Alberto de Sartiano, Ordinis Minorum provinciæ ſancti Antonii Miniſtro, & ipſius Ordinis Vicario generali.

Tanta eſt noſtra ad Ordinem tuum affectio &c. Cum itaque proximis diebus in litteris Apoſtolicis creationis tuæ in Vicarium generalem, per nos factæ, bono reſpectu, & ad finem pacis unioniſque inter Fratres Ordinis ſervandæ, dixerimus revocaſſe omnes litteras Apoſtolicas, quarum tenore prius conceſſeramus Fratribus dicti Ordinis, qui dicuntur *Devoti*, ut nova loca poſſent capere, atque etiam prædictam litterarum Apoſtolicar um revocationem fecerimus, poſtmodumque nobis conſtiterit, dictam revocationem, nedum paci & concordiæ Ordinis non profuturam, ſed maximum diſcordiæ & ſcandalorum fomitem futuram; eamdem litterarum Apoſtolicarum de novis locis, per antedictos *Fratres devotos* capiendis, revocationem, tenore præſentium, auctoritate Apoſtolica ſuſpendentes, &, ubi oporteat, annullantes, devotioni tuæ, in cujus modeſtia nobis nota plurimum in Domino confidimus, concedendi dictis Fratribus devotis, prout nos etiam tenore & auctoritate prædictis de novo concedimus, ut prædictis litteris Apoſtolicis ſuper capiendis novis locis perinde utantur, ac ſi nulla fuiſſet facta revocatio, plenariam concedimus facultatem.

Datum Florentiæ anno &c. mccccxlii. iii. Kal. Auguſti, anno xii.

CXVII.

CXVII.

Conceditur eis indulgentia plenaria. Ex ipfo autographo.

Dilectis filiis omnibus & fingulis Vicariis Provincialibus, Miniftris, Cuftodibus, Guardianis & aliis Fratribus Ordinis Minorum, Paduæ in generali Capitulo in fefto Pentecoftes proxime futuro congregandis.

§. I. ORdinem veftrum &c. Unicuique igitur veftrum, qui ad Capitulum fe contulerit, unicuique etiam ex illis, qui libenter veniffent, nifi detenti fuiffent legitimo impedimento, ut Confeffor, quem duxerit eligendum, omnium peccatorum fuorum, de quibus corde contritus, & ore confeffus fuerit, etiamfi talia effent, propter quæ effet Sedes Apoftolica merito confulenda, femel in vita & in mortis articulo, plenariam remiffionem fibi in finceritate fidei, unitate fanctæ Romanæ Ecclefiæ, ac obedientia & devotione noftra, vel fucceflorum noftrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium, & regulari obfervantia, faltem quoad fubftantialia, fine quibus falvari non poteft, perfiftenti, auctoritate Apoftolica concedere valeat, devotioni veftræ, tenore præfentium indulgemus: fic tamen, quod idem Confeffor de his, de quibus fuerit alteri fatisfactio impendenda, eam fibi per fe, fi fupervixerit, vel per alium, fi tunc forte tranfierit, faciendam injungat, quam ipfe, vel ille facere teneatur, ut præfertur.

§. II. Et ne, quod abfit, propter hujufmodi gratiam procliviores ad illicita in pofterum committenda efficiamini, volumus, quod fi ex confidentia remiffionis hujufmodi, aliqua forte committeretis, quoad illa, committenti prædicta remiffio nullatenus fuffragetur. Et infuper quod per unum annum, a tempore quo præfens noftra conceffio ad veftram pervenerit notitiam, computandum, fingulis fextis feriis, impedimento legitimo ceffante, jejunetis. Quod fi prædictis feriis ex præcepto Ecclefiæ, Regulari obfervantia, injuncta pœnitentia, voto, vel alias jejunare teneamini, una alia die fingularum feptimanarum ejufdem anni, qua ad jejunandum, ut præmittitur, non fitis aftricti, jejunetis; & fi in dicto anno, vel aliqua ejus parte effetis legitime impediti, anno fequenti, vel alias quamprimum poteritis, modo fimili fupplere hujufmodi jejunium teneamini. Porro fi forfan alias prælibatum jejunium in toto, vel in parte quandocumque adimplere commode nequiveritis, eo cafu Confeffor idoneus, quem ad hoc elegeritis, jejunium ipfum in alia pietatis opera, prout animarum veftrarum faluti expedire viderit, commutare valeat. Nulli ergo &c. noftræ conceffionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. VI. Non. Septemb. anno XII.

CXVIII.

Conceduntur indulgentiæ Ecclefiæ domus beati Antonii de Padua. Ex ipfo autographo.

Univerfis Chriftifidelibus &c.

SPlendor paternæ gloriæ, qui fua mundum illuminat ineffabili claritate, pia vota fidelium de clementiffima ipfius majeftate fperantium tunc præcipue benigno favore profequitur, eum devota ipforum humilitas Sanctorum precibus & meritis adjuvatur. Cupientes igitur, ut Ecclefia beati Antonii Confefforis de Padua, fita in domo Fratrum Minorum dictæ civitatis, in

in qua domo generale Ordinis Fratrum eorumdem Capitulum in festo Pentecostes proxime futuro celebrari debet, propter quod multi Fratres dicti Ordinis de diversis mundi partibus ibidem convenient, pro quorum congrua decentique, ipso durante Capitulo, sustentatione, caritativa hominum subsidia plurimum opportuna erunt, congruis honoribus frequentetur &c. de Omnipotentis Dei misericordia &c. confisi, omnibus vere pœnitentibus & confessis, qui in dicto festo & octo diebus illud immediate sequentibus, aliisque octo immediate, dictam Ecclesiam semel devote visitaverint, & ad sustentationem præfatam Fratrum in Capitulo convenientium manus porrexerint adjutrices, septem annos & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis misericorditer relaxamus: præsentibus post præfatos dies minime valituris.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. IV. Nonas Septembris, anno XII.

CXIX.

Ut controversiam inter Fratres Arscoten. & Lovanien. domorum decidant.
Ex lib. 1. de Regularibus, anno 12. fol. 308.

Venerabili fratri Episcopo Leodien. & dilectis filiis Præposito Monasterii sanctæ Geltrudis, per Præpositum soliti gubernari, ac Decano Ecclesiæ sancti Petri Lovanien. Leodien. Diœcesis.

§. I. HUmilibus supplicum votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Theodorici Pares Ministri, & Fratrum domus Lovanien. Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, Leodien. Diœces. petitio continebat, quod licet Ministri & Fratres, qui tunc erant, domus de Arscot, Ordinis & Diœces. earumdem, attendentes, quod ipsa domus de Arscot in Religione & Observantia dicti Ordinis maxime declinaret, ac in ædificiis ruinam, reditibusque diminutionem pateretur, & sperantes, ut asserebant, quod eis, ac ipsorum domui de Arscot super his per prædictum Ministrum & Fratres domus Lovanien. provideri posset, illorum, necnon suorum inibi successorum regimini & administrationi se submisissent, promittentes bona fide, desuper etiam juramentum relaxationem impetrare; quibus exceptionibus seclusis, & ad eorum supplicationem prædicti Minister & Fratres domus Lovanien. aliquandiu regimen & administrationem hujusmodi gessissent, in ipsaque domo de Arscot quosdam dicti Ordinis Fratres honestæ vitæ, necnon regularis ejusdem Ordinis observantiæ deputassent, ac ibidem fieri reformationes inchoassent: tamen postea dilecti filii Joannes de Lovanio, Joannes Nactruet, Rubinus de Puteo, Arnoldus de Exselle, Dionysius de Trajecto, Dionysius Roners, & Joannes de Tielt Fratres dicti Ordinis, ex quorum aliqui certarum domorum Ordinis & Diœcesis eorumdem Ministri fore dicuntur; se, contra justitiam, submissionibus & reformationibus prædictis opponentes, impediverunt & impediunt quominus ipsi Minister & Fratres domus Lovanien. regimen & administrationem exercere, necnon reformationes hujusmodi facere possent.

§. II. Et nihilominus Joannes de Lovanio, & alii prædicti, qui vel eorum aliqui, præmissorum occasione ad ipsorum Ministri & Fratrum domus Lovanien. instantiam, coram dilecto filio Officiali Leodien. in causam tracti fuerant, a quodam insufficienti, conficto eis in dicta causa ab ipso Officiali, ut minus veraciter prætendebant, illato gravamine, ad Sedem Apostolicam

cam appellarunt. Nosque causam appellationis hujusmodi & negotii principalis dilecto filio M. Simoni de Valle Capellano nostro, & causarum Palatii Apostolici Auditori, ad instantiam Joannis de Lovanio, aliorumque prædictorum, audiendam commisimus, & fine debito terminandam. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, de meritis ipsius causæ facilius, & minoribus eorumdem Fratrum, quorum plures facultatibus non abundant, expensis in partibus illis, quam in Romana Curia liquere possit; pro parte Ministri & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut hujusmodi causam advocare, necnon aliquibus in partibus illis committere &c. dignaremur.

§. III. Nos itaque &c. discretioni &c. mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus vestrum vocatis Joanne de Lovanio & aliis prædictis, & aliis qui fuerint evocandi, causam prædictam &c. decidatis, facientes quod decreveritis per censuram &c. observari. Testes autem, qui fuerint nominati, si se &c. subtraxerint, censura simili, appellatione cessante, compellatis veritati testimonium perhibere. Non obstan. &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. VII. Kal. Octobris, anno XII.

CXX.

Ut Sorores Tertii Ordinis domus sancti Hieronymi Florentin. congregationem faciant, & generalem Ministram eligant. Ibidem, fol. 314.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Pastoralis officii debitum, cui, disponente Domino, præsidemus, exposcit ut circa statum salubrem personarum Ecclesiasticarum, præsertim Religiosarum, intendamus, & talia eis concedamus, per quæ commodius & decentius Deo valeant famulari. Dudum siquidem sub data IV. Nonas Maii, Pontificatus nostri anno IV. dilectis in Christo filiabus Citæ, Claræ, Elisabeth, Magdalenæ, Mariæ, Joannæ, Nicolaæ, Gerardæ & Birgittæ, ceterisque Sororibus domus sancti Hieronymi Florentin. Tertii Ordinis sancti Francisci, *de continentia* sive *de Pænitentia* nuncupati, ut non obstante constitutione felicis recordationis Joannis Papæ XXII. prædecessoris nostri incipiente *Sancta Romana Ecclesia*, in extravagantibus contenta, congregationem facere & Ministram eligere, ipsaque Ministra mulieres de seculo fugientes in dictam domum &c. ad professionem recipere, & alia facere possent, per alias nostras litteras concessimus &c. Et, sicut exhibita nobis nuper pro parte dictarum Sororum petitio continebat, in litteris hujusmodi concessionis quædam ipsis & dictæ domui necessaria, ut quietius & devotius famulari Domino possent, minime per nos concessa extiterint. Quare pro parte earumdem Sororum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. eisdem Sororibus præsentibus & futuris de cetero perpetuis futuris temporibus in Aretin. & Cortonien. civitatibus, & in Prato, Pistorien. Diœces. congregationem faciendi, & Ministram generalem, quæ Sororibus in Aretin. & Cortonien. civitatibus & Prato prædictis nunc & pro tempore constitutis præsit, ac unam generalem Ministram, quæ omnibus Sororibus in dictis civitatibus & Prato constitutis singulis trienniis, quæ cum Visitatoris consilio pro tempore existentis loca hujusmodi Sororum reformare, particularesque Ministras locorum eorumdem male se gerentes deponere, ipsaque generalis Ministra eo ipso quod electa canonice fuit, confirmata censeatur, eligendi; necnon eidem generali Ministræ in ejus absentia vices alteri vel aliis ex Sororibus hujusmodi locorum, prout sibi vide-bi-

bitur, committendi, ac mulieres loca ipsa intrare, ac profiteri Ordinem volentes recipiendi &c. locorum quoque hujusmodi Sororibus loca eis magis commoda emendi, necnon in illa, quoties opportunum fuerit, permutandi; necnon chordam loco corrigiæ per eas gerendi; ipsisque & earum cuilibet Presbyterum secularem vel Regularem cujusvis Ordinis in Confessorem &c. similiter eligendi, ac eidem Confessori quæcumque vota, præterquam Castitatis & Religionis, per ipsas Sorores vel aliquam dictorum locorum hactenus emissa vel in posterum emittenda, in alia pietatis opera commutandi; necnon Sororibus ipsis & cuilibet earum Eucharistiæ, & alia Ecclesiastica Sacramenta, Clementina incipiente: *Religiosi, de privilegiis* non obstante, ac jure &c. salvo, ministrandi; necnon eisdem Ministris & Sororibus locorum hujusmodi omnibus & singulis privilegiis &c. concessis & in posterum concedendis in perpetuum utendi & gaudendi, extravaganti prædicta &c. contrariis non obstantibus quibuscumque &c. indulgemus. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. pridie Nonas Octobris, anno XII.

CXXI.

Sororibus Tertii Ordinis diversarum domorum varia conceduntur privilegia. Ex lib. 1. de Regularibus, & litteris Cardinalium, anno 12. fol. 76.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. PAstoralis officii debitum &c. Dudum siquidem sub data Florentiæ XVIII. Kalendas Februarii, Pontificatus nostri anno IX. dilectis in Christo filiabus, universis Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, Collegii Perusin. . . . ut sub cura generalis Ministræ per easdem Sorores pro tempore eligendæ vivere, illique obedire haberent; mulieres quoque de seculo fugientes &c. ad prædictam Ministram ire, & ab ea, & non ab alia vel alio hujusmodi Tertii Ordinis habitum recipere, & nonnulla alia, quæ in statutis & ordinationibus per bonæ memoriæ Franciscum tituli sanctæ Susannæ Presbyterum Cardinalem factis, & Bonifacium IX. in sua obedientia, de qua partes illæ tunc erant, nuncupatum, confirmatis, quarum tenores præsentibus haberi volumus pro expressis, plenius continetur. Et, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Magdalenæ Ministræ generalis Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Continentia* seu de Pœnitentia nuncupatarum, ac Vallis-Fabricæ, ac sanctæ Agnetis, necnon sanctæ Ursulæ domorum, Perusin. ac Florentin. Diœces. & aliquorum aliorum locorum, necnon universarum Sororum sub cura & regimine dictæ Ministræ degentium, petitio continebat, in litteris Apostolicis, seu concessione hujusmodi, quædam Ministræ & Sororibus ipsis necessaria, ut quietius & devotius Domino famulari possent, minime per nos concessa extiterunt; quare pro parte earumdem Ministræ & Sororum nobis fuit humiliter supplicatum &c. *Vide ut supra*.

§. II. Nos igitur &c. eisdem Ministræ & Sororibus præsentibus & futuris de cetero perpetuis futuris temporibus, singulis trienniis unam generalem Ministram, quæ cum Visitatoris pro tempore existentis consilio domus, loca, ac Sorores hujusmodi visitare ac reformare, particularesque locorum seu domorum Sorores delinquentes pro excessibus, criminibus & delictis per eas & earum quamlibet commissis punire valeat; quam generalem Ministram eo ipso, quo electa canonice fuerit, auctoritate Apostoli-

ca confirmatam fore decernimus atque censemus; necnon pro quolibet ex locis hujusmodi per Sorores inibi degentes, ac majorem partem earumdem, seu Capituli, juxta dicti Tertii Ordinis seu Regulæ formam, Visitatorem, qui Ministras & Sorores particularium locorum hujusmodi de voluntate & consensu Ministræ loci, cujus fuerit Visitator, delinquentes Ministras & Sorores visitare, corrigere &c. possit, eligendi; necnon eidem generali Ministræ in sua absentia vices suas alteri vel aliis ex Sororibus hujusmodi locorum, prout sibi videbitur, in præmissis committendi; ipsisque generali & particularibus Ministris, & earum cuilibet mulieres de seculo fugientes, & loca hujusmodi intrare, ac Ordinem prædictum profiteri volentes recipiendi &c. necnon chordam loco corrigiæ per easdem gerendi; ipsisque & earum cuilibet idoneum Presbyterum Secularem vel Regularem cujusvis Ordinis in Confessorem &c. eligendi; ac eidem Confessori quæcumque vota, præterquam Castitatis & Religionis, per ipsas Sorores vel aliquam earumdem ex locis hujusmodi hactenus emissa vel in posterum emittenda, in alia pietatis opera, de quibus sibi videbitur, commutandi; necnon ipsis & cuilibet ipsarum Eucharistiæ, & alia Ecclesiastica Sacramenta toties, quoties opus fuerit, Clementina incipiente: *Religiosi, de privilegiis* non obstant. jureque parochialis &c. salvo, ministrandi, ac eisdem Ministris & Sororibus cœmeteria &c. Ecclesiasque cum campanili &c. erigendi, faciendi &c. necnon in congregatione & conventualiter, constitutione felicis recordationis Joannis Papæ XXII. incipiente: *Sancta Romana Ecclesia*, in extravagantibus contenta, etiam non obstant. vivendi; necnon Ministris & Sororibus locorum hujusmodi omnibus & singulis privilegiis &c. concessis & in posterum concedendis in perpetuum utendi &c. contrariis non obstant. quibuscumque, tenore præsentium concedimus pariter & indulgemus potestatem. Nulli ergo &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. VIII. Kalendas Novembris, anno XII.

CXXII.

Ut in quibusdam domibus sibi relictis Monasterium erigant. Ibid. fol. 155.

Dilectis in Christo filiabus universis Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia *nuncupati, in civitate Parmen. commorantibus*.

§. I. Exposcit vestræ devotionis sinceritas, & sacræ Religionis, sub qua Altissimo jugiter placere studetis, promeretur honestas, ut votis vestris favorabiliter annuamus. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, olim Gaspar de Castagneto civis Parmen. cupiens terrena &c. commutare, & condens in ejus ultima voluntate testamentum, inter alia quamdam domum, hospitium *della Campagna* nuncupatam, & alias, in quibus ipse Gaspar, dum viveret, habitare consueverat, ac omnes & singulas domos infra limites parochiæ parochialis Ecclesiæ sancti Prosperi Parmen. consistentes, & ad eumdem Gasparem legitime pertinentes, cum hortis, curiis, ac omnibus aliis juribus & pertinentiis suis, vobis & Sororibus vestri Ordinis in prædicta civitate commorantibus, & sub ipsius Ordinis regulari observantia viventibus, præsentibus & futuris, pro vestris ipsarumque Sororum usu &c. legaverit, prout in instrumento publico superinde confecto plenius dicitur contineri. Et vos, quæ legati hujusmodi vigore prædictarum domorum possessionem fuistis assecutæ, insimul sub regula ejusdem Ordinis, juxta modum & formam, ac institutiones & ordina-

nationes dilectarum in Christo filiarum Sororum dicti Ordinis, Dominarum *de Fulgineo* nuncupatarum, in nostra Fulginat. & Florentin. civitatibus insimul viventium, Altissimo famulari ferventius desideretis: pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis in domibus prædictis unam domum, sub vocabulo *sanctæ Mariæ Gratiarum*, cum etiam campana, & pro vestrarum cadaveribus dumtaxat sepeliendis cœmeterio, hortis &c. officinis pro vestris usu & habitatione perpetuis fundandi &c. licentiam elargiri &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. vobis domum ipsam cum Ecclesia &c. prædictis in prædictis vobis relictis & legatis domibus, Diœcesani &c. minime requisita, fundandi &c. licentiam &c. elargimur. Volumus autem, quod vos, & in fundanda & construenda domo hujusmodi pro tempore commorantes Sorores prædictæ, juxta modum, formam, institutiones & ordinationes antedictas in illa vivere perpetuo teneamini, quodque omnibus & singulis immunitatibus &c. Sororibus *de Fulgineo* nuncupatis quomodolibet concessis prædictis, in omnibus & per omnia, ac si illa etiam vobis concessa forent, uti possitis &c. Non obstantibus &c. quibuscumque. Nulli ergo &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. Idibus Decembris, anno XII.

CXXIII.

Ut adjuvet fratrem Jacobum de Primaditiis in reformandis domibus Caphen. & Constantinopolitan. Ex Originali.

Dilecto filio fratri Alberto de Sartiano, nostro in partibus Orientalibus Nuncio.

NOvit tua devotio, multum nobis esse cordi conservationem Monasteriorum Ordinis tui in Capha & Constantinopoli existentium in observantia Regulari; quare simul cum dilecto filio fratre Jacobo de Primaditiis, qui ipsorum locorum conditiones novit, modum adhibeas, ut ea fiant, quæ dictorum locorum & familiarum in eis degentium bonæ dispositioni intelligitis fore necessaria.

Datum Florentiæ sub Annulo nostro secreto, die III. Januarii, anno &c. MCCCCXLII. Pontificatus nostri anno XII.

CXXIV.

Ut construat Monasterium Ordinis sanctæ Claræ pro quibusdam Matronis & mulieribus. Ex lib. 1. de Regularib. & litteris, anno 12. fol. 173.

Dilecto filio Ægidio de Tavira Ordinis Fratrum Minorum professori.

VOtis fidelium &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quod tu pro usu & habitatione nonnullarum matronarum, & aliarum devotarum & honestarum mulierum in loco *de Tavira*, Silven. Diœces. commorantium, & in aliquo Monasterio sive loco Ordinis sanctæ Claræ virtutum Domino famulari desiderantium, de matronarum & mulierum earumdem, aliorumque Christifidelium bonis ad hoc jam forsan porrectis & porrigendis eleemosynis, aliquam in honorem & sub vocabulo sanctæ Claræ, Ordinis ejusdem Sanctæ, domum erigi &c. affectas &c. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi, qui, ut asseris, carissimi in Christo filii nostri Alphonsi Portugalliæ & Algarbii Regis Illustris Confessor existis, domum hujusmodi pro eisdem usu & habitatione cum

V. de Constit. 91. hujus Pontif.

Ecclesia, campanili &c. officinis &c. construendi &c. necnon Matronis &c. acceptandi, licentiam concedere &c. dignaremur. Nos igitur &c. tibi domum prædictam cum Ecclesia, campanili, campana &c. pro usu & habitatione prædictis, in loco præmisso fundandi &c. necnon Matronis & mulieribus prædictis domum eamdem pro dictis usu & habitatione, quodque conventualiter Domino famulentur ibidem, recipiendi &c. licentiam elargimur. Et insuper universis & singulis Sororibus, quas in prædicta domo pro tempore degere & morari contigerit, ut omnibus & singulis privilegiis &c. gaudere valeant, eadem auctoritate indulgemus per præsentes. Non obstan. &c. quibuscumque: jure &c. salvo. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. XVII. Kalendas Februarii, anno XII.

CXXV.

Quædam privilegia & statuta Tertiariorum in Regnis Castellæ & Legionis commorantium. Anton. de Sillis in Bullario 3. Ord. pag. 30.

Ad perpetuam rei memoriam.

Vide Constit. 31. hujus Pontif.

§. I. INjunctum nobis desuper Apostolicæ servitutis officium &c. Hinc est, quod nos dilectorum filiorum universorum Fratrum domorum & locorum Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pænitentia* nuncupati, infra Legionis & Castellæ regna consistentium, inter cetera asserentium, quod ipsi domos & loca prædicta communia habere, ac in illis communiter, & alias laudabiliter vivere, ac nonnulla salubria & utilia, statum, directionem, conservationem & augmentum domorum & Ordinis prædictorum concernentia, statuta & ordinationes in generali eorum Capitulo per ipsos ultimo celebrato fecisse & addidisse, quodque etiam inter eos plures Clerici & Sacerdotes etiam docti & experti fore noscuntur, in hac parte supplicationibus inclinati, tam præsentibus, quam futuris præfati Ordinis Fratribus, in prædictis & aliis infra regna prædicta pro tempore consistentibus dicti Ordinis domibus atque locis pro tempore degentibus, quod eorum generale Capitulum prima vice, & successive perpetuis futuris temporibus, quoties illud celebrare contingeret, unum ex ipsis, in sacerdotio tamen constitutum, in eorum, ac præsentium & futurorum præfati Ordinis domorum & locorum prædictorum Visitatorem, juxta modum & formam ab hujusmodi Capitulo desuper statuta seu statuenda, eligere & deputare; quodque ipse Visitator sic pro tempore electus & deputatus, Superior eorum esse &c. ac bonis ipsorum præesse, & eorum curam gerere & exercere; necnon de consilio quorumdam ipsius Ordinis Fratrum, ad id per hujusmodi Capitulum pro tempore deputandorum, omnes & singulos &c. delinquentes aut inobedientes &c. punire, corrigere & incarcerare, necnon suis pro tempore officiis privare &c. etiam per censuram &c. brachii secularis; ac etiam per seipsum dumtaxat Capitulum generale hujusmodi congregare, illique præesse, ac idoneos ex dictis Fratribus ad officia domorum & locorum prædictorum, quoties illa cessare seu expirare contigerit, deputare &c. necnon &c. Ordinis hujusmodi Fratres ac Sorores ab omnibus & singulis excommunicationum &c. pœnis &c. in foro conscientiæ dumtaxat absolutionem impendere, ac cum Clericis & Presbyteris ex prædictis super irregularitate &c. dispensare; necnon etiam per se vel alios idoneos ex Fratribus in sacerdotio constitutis prædictis omnium & singulorum Fratrum & So-

Sororum &c. ac illorum & illarum servitorum pro tempore confessiones audire &c. absolutionem impendere & pœnitentiam salutarem injungere, & eorum cuilibet Ecclesiastica Sacramenta ministrare libere & licite possit &c. concedimus potestatem.

§. II. Et insuper, quod officium Visitatoris pro tempore electi hujusmodi ultra triennium, a die suæ electionis computandum, non perduret: & quod ipse electus elapso dicto triennio eidem officio in Capitulo prædicto libere cedere, ac quod etiam omnes & singuli Fratres & Sorores Ordinis hujusmodi præsentes dicto pro tempore Visitatori, tamquam eorum Superiori, in omnibus juxta statuta edita & edenda prædicta, plenarie obedire teneantur; quod que omnia eorum, & cujuslibet ipsorum bona in domibus, in quibus professionem expressam pro tempore fecerint (illis bonis, de quibus infra tres menses, a die ingressus eorum in Ordine prædicto computandos, testati fuerint, dumtaxat exceptis) matris tamen, uxoris & filiorum eorumdem pro tempore, in dicto Ordine post obitum parentum suorum hujusmodi remanere volentium, in omnibus semper salvo jure, communia existant, & ad domos & loca hujusmodi libere pertineant &c. & quod etiam nullus ex Fratribus præfatis post professionem, per eum emissam, matrimonium contrahere, ac alias extra domos & loca prædicta officium, seu alias aliquod beneficium Ecclesiasticum obtinere, ac absque licentia speciali dicti pro tempore Visitatoris, sibi ex necessitate, ac ad tempus dumtaxat, & non alias concedenda, extra domos seu loca hujusmodi moram trahere vel residere, & alicui Ecclesiæ, seu beneficio Ecclesiastico pro pretio, seu alias servire possit & debeat: quodque cum licentia extra domos commorantes, seu servientes hujusmodi pro tempore, id totum, quod interim licite acquisiverint, & eis tunc superfuerit, domibus, in quibus professionem fecerint, integre dare & assignare teneantur &c. statuimus, decernimus atque concedimus. Volumus autem, quod Fratres prædicti sub Ordinariorum locorum obedientia, in quantum sub illa ipsi præsentes Fratres esse consueverint (alioquin ab illa liberi) ut prius remaneant & remanere debeant. Non obstan. quod Visitator Fratrum & domorum prædictorum alterius Ordinis esse consueverit, ac constitutionibus Apostolicis &c. quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis, statuti, constitutionis & voluntatis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. VIII. Idus Februarii, anno XII.

CXXVI.

Confirmatur receptio Eremitorii sancti Petri de Beurbex prope villam de Cale. Ex lib 1. de Regularibus, & litteris, anno 12. fol. 24.

Dilecto filio Joanni de Lucio Ordinis Fratrum Minorum professori.

§. I. Religionis zelus, vitæ ac morum honestas, prudentia, & alia multiplicia probitatis ac virtutum tuarum merita, quibus personam tuam fide dignis fore percepimus insignitam testimoniis, promerentur, ut te condignis favoribus & gratiis honoremus. Dudum siquidem pro parte tua felicis recordationis Martino Papæ V. prædecessori nostro exposito, quod tu & nonnulli alii Ordinis Fratrum Minorum professores, ex certis tunc expressis causis, desiderabatis in quodam Eremitorio in certo loco deserto prope villam *de Cale* sancti Petri *de Beurbex*, Ispalen. Diœces. consistente, in quo nonnulli Eremitæ habitare consueverant, seu in aliquo alio Eremitorio vel

vel loco, per vos de novo recipiendo, aliquam domum pro vestris usu & habitatione perpetuis recipere. Nos tunc certo Judici per alias nostras litteras inter alia commisimus & mandavimus, ut vobis Eremitorium sancti Petri prædictum, seu quemcumque alium locum ad hoc idoneum recipiendi, & in illo de consensu, quorum intererat, domum pro usu & habitatione præmissis construendi &c. licentiam concederet, prout in ipsis litteris, in quibus te Ordinem hujusmodi professum fuisse expressum extitit, plenius continetur.

§. II. Cum autem &c. tempore Datæ litterarum ipsarum dictum Ordinem nondum professus fueris, licet nunc sis, nos ne prædictæ, ad quarum executionem, ut asseris, processum est, litteræ de surreptione notentur, providere, teque præmissorum meritorum tuorum intuitu favore gratioso prosequi volentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, volumus & dicta tibi auctoritate concedimus, quod litteræ prædictæ, ac processus habiti per easdem, ab earum Data, ac quæcumque inde secuta, valeant, & plenam roboris firmitatem obtineant in omnibus & per omnia, perinde ac si tempore præmisso eumdem Ordinem expresse professus fuisses. Non obstantibus &c. quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis & voluntatis infringere &c.

Datum Florentiæ, anno &c. MCCCCXLII. XVI. Kal. Martii, anno XII.

ANNO CHRISTI 1443. EUGENII IV. ANNO 13.

CXXVII.

Subjiciuntur visitationi Observantum. Reg. Vat. Ex lib. 2. de Regularibus, anno 13. fol. 7.

Dilectis in Christo filiabus universis Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia *nuncupati*, *in de Vilbao*, *Uribe*, *&* *Bermeo*, *Durango*, *ac Castro de Urdiales*, *Burgen.* *&* *Calaguritan.* *Diœces. dominiis commorantibus*.

Ut in Const. 7. hujus Pontif.

§. I. Sedis Apostolicæ gratiosa benignitas &c. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, licet vos in de Vilbao, Uribe & Bermeo, Durango, ac Castro de Urdiales, Burgen. & Calaguritan. Diœcesf. oratoriis, in quibus degere noscimini, vota vestra &c. persolvere intendatis; nonnulli tamen ex Superioribus vestris, Ordinis Fratrum Minorum, vos extra dictorum oratoriorum septa ultra tres vel quatuor dietas ad se personaliter visitationis causa venire plerumque constringunt. Et, sicut eadem petitio subjungebat, personalis accessus ad Superiores hujusmodi, propter viarum discrimina &c. pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. ut extra oratoria prædicta ad dictos Superiores visitationis causa hujusmodi personaliter, ut præmittitur, accedere nullatenus teneamini, nec ad id per eosdem Superiores, vel quosvis alios invitæ compelli possitis, quodque dilecti filii sanctæ Mariæ de Uziaro, & sancti Sebastiani de Baretta eorumdem Ordinis & Diœcesf. domorum Vicarii, sub Observantia regulari ipsius Ordinis viventes, dum & quoties tempus visitationis hujusmodi ingruerit, & ipsi Superiores ad dicta oratoria pro præmissa causa non venerint, vel alios idoneos ad hoc miserint, ad prædicta oratoria accedere, necnon vos & illa, ac singulares ipsorum oratoriorum personas tam in capite, quam in membris visitare, omniaque & singula, quæ inibi refor-ma-

mationis & correctionis ministerio indigere repererint, prout eis juxta canonicas sanctiones & regularia instituta, ac pro felici eorumdem oratoriorum & personarum directione videbitur, reformare &c. ac exequi possint & debeant, necnon etiam vobis & cuilibet vestrum aliisque, sine juris alieni præjudicio, quæcumque Ecclesiastica Sacramenta ministrare, libere liciteque valeant, vobis & ipsis licentiam auctoritate Apostolica concedimus per præsentes. Non obstan. constitutionibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis & voluntatis infringere &c.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. VI. Nonas Maii, anno XIII.

CXXVIII.

Committit eis executionem cujusdam compositionis initæ inter Minoritas Conventus de Bermeo, & Clerum Calaguritanum. Ex lib. 1. de Regularibus, anno 13. fol. 289.

Dilectis filiis Joanni de Kems Canonico Calaguritan. & Calaguritan. ac Burgen. Officialibus.

§. I. Apostolicæ servitutis &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum domus sancti Francisci loci de Bermeo, Calaguritan. Diœcesis nobis nuper exhibita petitio continebat, quod, cum olim inter ipsos ex una, ac dilectos filios Archipresbyterum, & Clericos parochialium prædicti loci Ecclesiarum ex altera partibus, super demolitione dictæ domus, & juribus prædictas Ecclesias contingentibus, ac rebus aliis tunc expressis, materia quæstionis exorta fuisset, ut illis quantocius finis imponeretur, talis super iis compositio intervenit: quod Archipresbyter, & Clerici prædicti pensionem annuam novem millium Marabitinorum, quam, ut ipsa domus juxta tenorem & effectum sententiarum, quas ipsi Archipresbyter & Clerici desuper obtinuerant, ac quibus illi specialiter & expresse renunciabant, non demoliretur, sed de eorum consensu perpetuo remaneret, illis claræ memoriæ Henricus in puram eleemosynam dederat, & carissimus in Christo filius noster Joannes Castellæ & Legionis Reges, confirmaverat eisdem, singulis annis perciperent; & quod ratione quartæ canonicæ, in qua Fratres in ipsa domo degentes pro tempore Archipresbytero & Clericis prædictis tenebuntur, pensio annua duorum millium Marabitinorum, quam idem Henricus Rex prædictis Fratribus annuatim solvi voluit, in ipsos Archipresbyterum & Clericos in perpetuum transferretur; & si Ecclesiam de Alboniga, prædictæ Diœcesis per Archipresbyterum & Clericos, ac Fratres prædictos communibus, quas hinc inde facere tenerentur, expensis, a Rege Castellæ & Legionis pro tempore existente impetrare possent, quod illam æqualibus portionibus tenere valerent, quamprimum Archipresbyter & Clerici prædicti illius medietatis possessionem haberent, ad domum & Fratres prædictos, & si auferretur ex aliqua causa per Regem pro tempore existentem prædictum ab ipsis Archipresbytero & Clericis Ecclesia de Alboniga, ad eosdem Archipresbyterum & Clericos pensio duorum millium Marabitinorum libere reverteretur, etsi ipsa pensio duorum millium Marabitinorum ex tunc illis prædicti Fratres, de quarta canonica, secundum Juris definitionem, respondere tenerentur: quodque singuli morientes in dicto loco, vel infra ejus limites, si incolæ essent, & assignatam sepulturam haberent in illa; si vero talem sepulturam non haberent, & aliquis parentum illorum viveret, ubi parens vivus vellet; si vero ambobus parentibus defunctis, unus

Ut in Constit. 9. hujus Pontif.

Compositionis conditiones.

Corporum tumulandorũ præscriptio.

in

in domus, & alter in aliqua parochialium Ecclesiarum prædictarum sepulti essent, in ea Ecclesia, in qua parens ultimo moriens existeret, sepeliretur; si vero foranei essent, & sepulturam non eligerent, in una ex parochialibus Ecclesiis, si vero sepulturæ hujusmodi electionem in arbitrio suorum hospitum ponerent, & hospites ipsi in provincia trium locorum Ecclesiarum, & duorum Fratrum domus prædictarum eis electionem sepulturæ hujusmodi commisisse juraverint, ubi hospites prædicti eligerent, sepelirentur; & si aliqui incolæ prædicti loci extra illum intestati decederent, nulla de oblationibus per illos faciendis dispositione facta, ubi parentes eorumdem defunctorum, vel ipsorum major pars vellet, illius exequiæ sive anniversalia fierent, & super hoc non licet Archipresbytero & Clericis, vel Fratribus prædictis per se vel alium aliquam apud parentes facere supplicationem vel inductionem: & quod mulieres noviter nuptæ pro tempore, dummodo hoc pro benedictione nubentium non fieret, possent post consummatum matrimonium, prout earum viri vellent, unam ex parochialibus, sive domo hujusmodi Ecclesiam, ut moris fuit, ac deberent semper post partum unam ex eisdem parochialibus Ecclesiis intrare; ac quod Clerici prædicti, postquam earum Majordomus sive Custos per ipsius domus sancti Francisci Fratres desuper requisitus esset, ad defunctorum apud eorum domum sepelienda corpora, Crucem cum Ministro mittere tenebuntur; & Clerici, si per ipsorum defunctorum parentes rogati venient, eleemosynam, si quæ eis ab ipsis parentibus fiet, absque inpedimento eorumdem Fratrum percipient: omnes quoque utriusque sexus fideles ad audiendum Dominicis, solemnibus, & aliis festivis diebus Missas & sermones in Ecclesia domus sancti Francisci prædicta devotionem habentes, illos ibidem audire possent absque ipsorum Clericorum impedimento, juxta tenorem privilegii felicis recordationis Alexandri Papæ IV. quod prædicti Clerici volebant observari; & si aliqua partium prædictarum contra compositionem hujusmodi veniret, si Clerici per suum Capitulum, & si Fratres essent per suum Guardianum debitis pœnis punirentur, donec pars læsa contenta esset: & si Fratres, ut in suæ domus, vel Clerici prædicti, ut in eorum Ecclesia cujusvis defuncti corpus sepeliatur, sive pro eo oblationes fiant, contra effectum præmissorum inducerent, inducentes corpus talis defuncti, cum oblationibus & obventionibus exinde proventuris, domui S. Francisci, sive Ecclesiæ, ad quam secundum compositionem hujusmodi pertinuerit, restituere teneantur, ac ultra præmissa excommunicationis sententiam eo ipso incurrant: Fratres etiam prædicti solum Rogationum diebus cum Crucibus parochialium Ecclesiarum, & nullatenus in adductionibus corporum apud domum suam sepeliendorum in loco prædicto vel ejus suburbiis Crucem portare possent; licebit tamen eis in adductionibus corporum extra dictum locum defunctorum, & apud domum prædictam eorum sepeliendorum usque ad illius loci suburbia dumtaxat & non ultra, si ibidem Crux parochialis Ecclesiæ fuerit, portare; ac tam Clerici, quam Fratres prædicti interdictum per suos Prælatos pro tempore positum in omni casu Juris servare teneantur; excommunicatos quoque pro offensis ipsis vel alicui eorum irrogatis, aut alias donec ab.... certificati fuerint, evitare; & singulos de eis absentes, ac in Ecclesiis & domo prædictis in antea recipiendos de compositione hujusmodi firmiter observando, & non veniendo per se vel alium contra illam juramentum facere præstare; quodque nec Clerici, nec Fratres aliquem quæstorem eleemosynarum admittere debeant, nisi prius per tres Clericos & totidem Fratres, ac quatuor vel quinque de incolis hujusmodi, de vita, moribus & Ordinarii loci licentia fuerit examinatus; supradictam etiam compositionem tam

Mulieres nuptæ pro benedictione ubi debeant accedere.

Possunt Fideles in Ecclesiis Minorum conciones audire.

Quando FF. possunt portare Crucem.

Quæstores examinandi, & ab Ordinario approbandi.

tam Clerici, quam Fratres prædicti pro se & suis successoribus sub pœna unius talenti argenti, quam contrafacientes toties quoties incurrent, observare promiserant & jurarant; ac voluerunt, quod si Clerici, Fratres, si autem Fratres delinquerent, Clerici prædicti delinquentes juxta exigentiam delicti punirent, jurisdictionem alterius quo ad hoc prærogando, ac pro perjuris & infamibus haberentur; & si aliqui ex eis post aliorum delictum vellent executionem, illum, prout eis placeret, qui dictam pœnam, quoties commissa fuerit, exiget, eligere possent; & si electus pro tempore executor alteri parti suspectus existeret, ei alius adjungeretur, & quidquid per talem electum executorem pro tempore determinatum fuerit contra delinquentes, periade habeatur, ac si sententia nulla provocatione suspensa, a qua etiam appellare non liceat, lata existeret; necnon renunciationes fecerunt, consenserunt & voluerunt, ac prædictam compositionem auctoritate Ordinaria confirmari obtinuerunt; prout in litteris authenticis desuper confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte ipsorum Guardiani & Fratrum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si & postquam vobis de prædicta compositione legitime constiterit, illam, necnon omnia & singula in prædictis litteris contenta illam concernentia, & inde secuta, auctoritate nostra approbetis &c. Et nihilominus, si approbationem & confirmationem hujusmodi per vos vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, compositionem eamdem a prædictis partibus firmiter faciatis observari, non permittentes aliquam partium prædictarum, contra illius continentiam & tenorem, quovis modo molestari, & insuper legitimis super his per vos habendis servatis processibus eos, quoties opus fuerit, aggravare curetis, contradictores per censuram &c. compescendo, invocato &c. secularis auxilio. Non obstant. piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis quibuscumque &c.

Commissio datur compositionem confirmandi.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. IV. Nonas Maii, anno XIII.

CXXIX.

Administratio sive exercitium officiorum Ordinis limitatur. Ex ipso autographo.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Dispositione Divina &c. Dudum siquidem quondam Innocentius VII. in sua obedientia nuncupatus, quasdam suas concessit litteras tenoris subsequentis: *Innocentius Episcopus servus servorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Romanus Pontifex in eminenti Apostolicæ dignitatis specula constitutus &c. Cum itaque nuper fide digna relatione noverimus, in Ordine Minorum beati Francisci, qui in agro plantatus Dominico fructus produxit & producit uberrimos in Ecclesia militanti, per quos Fides Catholica pullulat, & sonus eorum in omnem terram dulciter intonat, nonnullos ambitione officiorum & administrationum in eodem Ordine continuo gerendorum, ac cecitate seductos, ut in illis possint perpetuare ac continuare diutius, in eorum salutis interitum, dissensiones & scandala suscitare; &, quod deterius est, secularium Principum & Magnatum excitare potentias, quibus suffulti nequeant per eorum Superiores ab administrationibus eorumdem suspendi, vel quomodolibet amoveri. Nos attendentes, quanti possit esse discriminis talibus studiis inhærere, & cupientes ambitionibus perniciosis, ac studiis hujusmodi scandalosis finem imponere, ad hoc ut contempla-*

plationi deditos nihil impediat &c. decernimus ac statuimus, quod omnes & singuli Ministri Provinciarum quarumlibet, secundum instituta dicti Ordinis, qui hactenus officium Ministeriatus alicujus provinciæ in dicto Ordine, seu infra ipsum ultra decennium a die electionis eorum computandum, quomodolibet exercuerint & nunc exercent, sint & esse intelligantur ex nunc ab officio & administratione hujusmodi Ministeriatus protinus absoluti, eosque & eorum quemlibet nihilominus absolvimus per præsentes: & quod de cetero nullus Minister alicujus provinciæ, qui pro tempore fuerit in prædicto Ordine, possit vel debeat ultra terminum sex annorum, a die electionis de eo factæ, per se vel alium in dicto officio permanere, nec officium ipsum absque speciali Sedis Apostolicæ licentia, plenam & expressam faciente, ac de verbo ad verbum . . . mentionem, quomodolibet exercere: & quia similis ambitio stimulat, sicut accepimus, nonnullas etiam Abbatissas Monasteriorum Ordinum Minorissarum, sanctæ Claræ seu sancti Damiani Monialium, Ordinis Minorum præfati sancti Francisci, & ipsius gubernationi commissarum, scientia & auctoritate, & ex causis supradictis etiam statuimus ac decernimus, quod nullæ Abbatissæ Monasteriorum Minorissarum sanctæ Claræ vel sancti Damiani, Ordinum prædictorum vel alicujus eorum, tam præsentes, quam quæ pro tempore fuerint, possint vel debeant per se, vel alias ultra tempus decem annorum, a die electionis earum computandorum, in officio Abbatissatus earum vel alicujus earum quomodolibet remanere, vel ipsum exercere: constitutionibus Apostolicis, gratiis & confirmationibus factis, necnon statutis vel consuetudinibus Ordinum prædictorum, & aliis contrariis non obstant. quibuscumque; irritum & inane censentes ex nunc, si secus &c. attentari. Nulli ergo &c. nostri decreti, statuti & constitutionis infringere &c. Datum Viterbii x. Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno 11.

§. II. Cum autem, sicut accepimus, nonnulli dicti Ordinis Fratres, contra litterarum præinsertarum hujusmodi tenorem, officia, gubernationes & administrationes ipsius Ordinis exercuerint, seu forsan quomodolibet præpediti aliis minus idoneis exercenda commiserint, ex quo plurimæ ejusdem Ordinis domus & loca vitæ deformationis opprobrio subjaceant evidenter, in animarum suarum periculum, Religionis dedecus, & scandalum ac perniciosum multorum exemplum. Nos itaque super his opportune providere &c. cupientes &c. motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc factæ petitionis instantiam, litteras prædictas harum serie approbantes, illas juxta earum continentiam atque formam plena roboris firmitate subsistere & subnixa fore, ac per omnes & singulos Fratres & alias personas qualibet Ordinis hujusmodi in dictis litteris contenta observari, & cum effectu adimpleri debere, auctoritate Apostolica, ex certa scientia decernimus per præsentes. Et nihilominus dilectis filiis Alberto de Sartiano Generali Vicario Ordinis Minorum hujusmodi, & Scolario de Monte-Ilcino provinciæ Tusciæ Ministro, dicti Ordinis professoribus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi vel alter eorum per se vel alium vel alios litteras prædictas & omnia in eis contenta, quoties id expedire viderint, pro tempore faciant auctoritate Apostolica inviolabiliter observari: non permittentes contra tenorem litterarum earumdem aliquid a quoquam, quavis auctoritate, quomodolibet attentari; contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Non obstant. &c. Nulli ergo &c. nostræ approbationis, constitutionis & mandati infringere &c.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. IV. Idus Maii, anno XIII.

CXXX.

CXXX.

Conceditur ei indulgentia plenaria. Ex lib. 1. de Regularibus, anno 13. fol. 108.

Dilecto filio Joanni de Baldironibus, Ordinis Fratrum Minorum professori.

§. I. Religionis zelus &c. Hinc est, quod nos tuis, quem pro nonnullis nostris, & S. R. Ecclesiæ, præsertim Christianæ Religionis statum & exaltationem concernentibus arduis negotiis ad diversas mundi partes transmittere intendimus, in hac parte supplicationibus inclinati, ut Confessor idoneus secularis, quem tu & quilibet sociorum tuorum pro tempore existentium, etiamsi socii hujusmodi Ordinis Minorum professores, seu alias Ecclesiasticæ vel seculares personæ sint, pro tempore duxeritis eligendum, confessionibus vestris diligenter auditis, vobis pro commissis per vos excessibus, criminibus & peccatis, in reservatis semel tantum, in non reservatis vero Sedi Apostolicæ casibus, quoties fuerit opportunum, debitam absolutionem impendere &c. Clementis Papæ V. prædecessoris nostri &c. contrariis nequaquam obstant. Ecclesiastica Sacramenta, quoties opus fuerit, ministrare; necnon, te & dictis sociis in sinceritate fidei, unitate prædictæ Ecclesiæ, ac obedientia & devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium persistentibus, plenariam remissionem in mortis articulo concedere tibi & eisdem sociis; ita tamen quod de his, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam sociis prædictis, qui ejusdem Ordinis professores non fuerint, vel per hæredes suos, si tunc forte transierint, injungat, quod ipsi socii non professores, vel dicti hæredes facere teneantur, ut præfertur. *Vide Const. 126. hujus Pontif.*

§. II. Et ne, quod absit, propter hujusmodi gratiam reddamini procliviores ad illicita in posterum committenda, volumus quod si ex confidentia remissionis hujusmodi aliqua forsan committeretis, quoad illa, prædicta concessio tibi & sociis prædictis nullatenus suffragetur; quodque tu & prædicti socii per unum annum, a tempore, quo præsens nostra concessio ad tui & eorumdem sociorum notitiam pervenerit, computandum, singulis sextis feriis, impedimento legitimo cessante, jejunetis: quod si prædictis sextis feriis ex præcepto Ecclesiæ, Regulari observantia, aut injuncta pœnitentia, voto vel alias jejunare teneamini, una alia die singularum septimanarum ejusdem anni, qua ad jejunandum, ut præmittitur, non sitis astricti, jejunetis; & si in dicto anno vel aliqua ejus parte tu vel socii prædicti essetis legitime impediti, anno sequenti vel alias quamprimum commode poteritis modo simili supplere hujusmodi jejunium teneamini. Porro si forsan alias prædictum jejunium in toto vel in parte quandocumque commode adimplere nequiveritis, eo casu Confessor idoneus, quem ad hoc elegeritis, jejunium ipsum in alia pietatis opera, prout vestrarum animarum saluti expedire viderit, commutare possit, quæ tu & socii prædicti pari modo debeatis adimplere; alioquin præsens concessio, quoad remissionem hujusmodi, nullius erit roboris vel momenti. Nulli ergo &c. nostræ concessionis &c.

Datum Senis, anno MCCCCXLIII. pridie Kalendas Junii, anno XIII.

CXXXI.

Confirmatur donatio & receptio Ecclesiæ sanctæ Agathæ Burgi terræ Ferracanæ. Ex lib. 2. de Regularib. anno 13. fol. 193.

Dilecto filio Priori sancti Corci de Licodia, Syracusan. Diœcef. &c.

Ut in Constit. 76 hujus Pontif.

§. I. Sedis Apostolicæ copiosa benignitas &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Nicolai de Comite & Angeli de Pace, Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, professorum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim venerabilis frater noster Rogerius Episcopus Syracusan. attente considerans, quod Ecclesia sanctæ Agathæ Burgi terræ Ferracanæ, Syracuf. Diœc. penitus destructa foret, & ruinæ subjaceret, cupiensque ut in illa divinus cultus, quo destituta erat, observaretur ac vigeret, prædictam Ecclesiam, ex qua aliqui fructus, reditus & proventus non percipiuntur annuatim, tunc certo modo vacantem, cum omnibus juribus & pertinentiis suis eisdem Nicolao & Angelo, pro ipsorum, ac nonnullorum Fratrum dicti Ordinis usu & habitatione perpetuis donavit, concessit & assignavit. . . .

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ipsi Nicolaus & Angelus, qui donationis, concessionis & assignationis earumdem vigore prædictam Ecclesiam assecuti, ex tunc apud illam per tres annos resederunt, prout resident de præsenti, quique dictam Ecclesiam in suis structuris & ædificiis notabiliter repararunt, & in posterum pro posse reparare intendunt, desiderent donationem, concessionem & assignationem prædictas ex certis causis Apostolico munimine roborari; pro parte dictorum Nicolai & Angeli nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. quatenus, si, & postquam de donatione, concessione & assignatione prædictis legitime constiterit, illas necnon quæcumque inde secuta, sicut rite facta prospexeris, auctoritate nostra approbes pariter & confirmes, supplendo omnes defectus &c.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. XI. Kal. Julii, anno XIII.

CXXXII.

Destinatur Nuncius Apostolicus cum plenaria potestate. Ex lib. 7. mixto &c. annis 14. & 16. & fol. 230.

Dilecto filio Joanni de Baldironibus, Ordinis Minorum professori.

Cum te, quem nuper dilecti filii Guardianus & Conventus domus Montis Sion Hierosolymitan. Ordinis Fratrum Minorum pro Terræ sanctæ recuperatione, & acquirendis eleemosynis, in conservationem dictæ domus ac Fratrum inibi degentium sustentationem convertendis, nonnullis quoque negotiis Christianæ fidei statum & exaltationem concernentibus, ad nos & diversos mundi Principes Nuncium transmiserunt, pro eisdem recuperatione & negotiis ad diversas mundi partes destinemus. Nos, ut eo facilius tibi auctoritate nostra per nos injuncta exequaris, tibi assumendi, & ad tuam societatem, ac alia obsequia retinendi, usque ad numerum sex, quoscumque volueris, de Fratribus Ordinis Minorum professoribus ubicumque commorantibus, necnon ex quacumque provincia totidem ex Fratribus dicti Ordinis, quos ad id idoneos esse cognoveris, mittendi ad Romanam Curiam, & quævis alia loca quandocumque & quotiescumque opportunum fore videris, &

& illis committendi executionem negotiorum quorumlibet, recuperationem & negotia prædicta concernentium, ac etiam equitandi, necnon omnia & singula in præmissis, & circa ea necessaria seu quomodolibet opportuna faciendi & exequendi; mandandi insuper in locis, ad quæ te vel dictos Fratres per te assumptos & mittendos ire contigerit, omnibus & singulis divini verbi prædicatoribus secularibus & Regularibus Ordinum quorumcumque, ut in eorum prædicationibus annuncient populis illa, quæ tu vel Fratres assumpti & mittendi hujusmodi ipsis prædicatoribus duxeritis ordinanda, cujusvis super iis licentia minime requisita, plenam & liberam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Mandantes nihilominus in virtute sanctæ obedientiæ, sub excommunicationis pœna, dictis prædicatoribus, ut eis per te vel Fratres assumptos & mittendos prædictos in præmissis mandata efficaciter adimpleant, ac universis & singulis Provincialibus, Guardianis & Fratribus dicti Ordinis in locis, ad quæ te vel dictos assumptos Fratres declinare contigerit, commorantibus, ut te & Fratres assumptos & mittendos hujusmodi, necnon alios socios tuos, quoscumque & qualescumque, etiamsi Ecclesiasticæ Seculares vel Regulares, aut Laicæ personæ existant, in eorum domibus admittant & recipiant, ac tibi eisdemque Fratribus assumptis & mittendis, ac sociis de victui necessariis administrent. Non obstantibus &c. quibuscumque.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. x. Kal. Julii, anno XIII.

CXXXIII.

Confirmantur in possessione Monasterii sancti Cerbonii prope Lucam, additis quibusdam terræ portionibus. Ex lib. 1. de Regularib. anno 13. fol. 159.

Dilectis filiis Fratribus provinciæ Tusciæ, Ordinis Fratrum Minorum juxta morem &c.

§. I. Regularem vitam professis sic expedit subtrahi inquietitudinis & turbationis materiam, quod in contemplationis suavitate quiescere valeant, & tranquillum Domino reddere famulatum. Dudum siquidem nos dilectorum filiorum, multorum ex civibus civitatis Lucan. asserentium, Monasterium Monialium sancti Cerbonii, Cistercienf. Ordinis, Lucan. Diœcef. in quo non vigebat Regularis observantia, ad tantam Monialium paucitatem devenisse, ut pro derelicto haberi posset, supplicationibus inclinati, vobis, qui sub Regulari observantia dicti Ordinis Fratrum Minorum degitis, ut in Monasterio hujusmodi, in quo Abbatissalem dignitatem extinximus, locum recipere & retinere, necnon in ipso ac ejus territorio domibus contiguo Ecclesiam sive oratorium cum campanili &c. horto decenter spatioso & aliis necessariis officinis pro usu &c. Fratrum dicti Ordinis construere &c. Missas & alia divina officia celebrare, ac verbum Dei prædicare libere &c. plenariam facultatem, inter cetera per alias nostras litteras concessimus, prout in eisdem litteris, in quibus, quod dictum Monasterium alicujus Ordinis foret, expressum non fuit, plenius continetur.

§. II. Cum autem, sicut oblata nobis nuper pro parte eorumdem civium petitionis series continebat, dictum Monasterium Cistercienf. Ordinis tempore Datæ litterarum hujusmodi fuerit, & vobis, qui earumdem litterarum vigore in prædicto Monasterio inter alia domum cum horto pro vestris usu & habitatione fundari fecistis, & in illa sub Regulari vitæ castimonia &c. ac multiplici dilectorum filiorum Populi civitatis hujusmodi consolatione laudabiliter permansistis, prout permanetis, ut a secularium personarum ac-

cef-

cessibus magis semoti, eo quietius sanctæ contemplationi &c. insistere valeatis, hortum prædictum ampliare, ac circumcirca muro claudi facere plurimum expediret, sintque circumcirca domum hujusmodi sterpeta & minus fructuosæ terræ, ac vineæ ad dictum olim Monasterium pertinentia. Nos &c. dictum Cistercien. Ordinem in prædicto Monasterio supprimentes penitus & extinguentes, volumus &c. quod litteræ prædictæ &c. plenam roboris firmitatem obtineant &c. Et insuper vobis circumcirca domum prædictam in sterpetis per trecentum & sexaginta, in terris vero & vineis prædictis per centum brachia ampliandi, necnon in silvis & nemoribus ad dictum olim Monasterium pertinentibus lignamina pro domus & horti prædictorum reparatione & clausura, ac usu vestro scindi & adduci faciendi, alicujus &c. minime requisita, plenam &c. facultatem concedimus per præsentes. Non obstant. constitutionibus &c. contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ suppressionis, extinctionis, voluntatis & concessionis infringere &c.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. VI. Idus Julii, anno XIII.

CXXXIV.

Ut recipiant duas domos in Dalmatia. Ibidem, folio 120.

Dilectis filiis Nicolao Pollisanò, & Nicolao de Tragurio, Ordinis Fratrum Minorum professoribus.

MAgnæ devotionis sinceritas, quam ad nos & Romanam geritis Ecclesiam, non indigne meretur, ut votis vestris, illis præsertim quæ Divini cultus augmentum & Religionis propagationem respiciunt, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Hinc est quod nos vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis, qui, ut asseritis, sub Regulari Ordinis Fratrum Minorum observantia vivitis, ut infra patriam ac partes Dalmatiæ duas domos cum Ecclesiis, campanilibus humilibus & campanis, necnon claustris &c. aliis necessariis officinis &c. etiamsi in ipsis locis Ecclesiæ jam constructæ seu construi inchoatæ, & illæ vobis ad id canonice concessæ fuerint ex piis Christifidelium largitionibus, pro usu & habitatione perpetuis quorumdam prædicti Ordinis Fratrum, sub Observantia prædicta pro tempore degentium, fundari &c. faciendi, illasque &c. constructas &c. recipiendi, necnon vobis ac præsentibus & futuris ejusdem Ordinis Religiosis sub eadem Observantia degentibus, in eisdem domibus perpetuo commorandi, Diœcesanorum &c. minime requisita, necnon jure &c. salvo, plenam &c. licentiam elargimur. Et nihilominus Guardianis & Fratribus in domibus sub Observantia hujusmodi pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis &c. gaudere valeant &c. concedimus, ac etiam indulgemus. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. III. Idus Julii, anno XIII.

CXXXV.

Ut admittat tres domos, in civitate Ilerden. unam, & oppidis Balagarii & Villæ-Francæ duas. Ibidem fol. 8.

Dilecto filio Francisco de Bosco, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia *nuncupatorum, professori.*

INter Ecclesiasticos ordines in domo Domini militantes, id ex benedictione cœlesti Ordini tuo & illius Fratribus magis adscribitur, ut efficax

cax testatur experientia rerum, quod ubicumque degunt, populos ad salutis gratiam evocant, sibi proficientes per vitæ meritum, & aliis nihilominus per exemplum. Cum itaque, sicut exhibita nobis pro parte tua petitio continebat, sæpe contingat, nonnullos Christifideles ex devotione, quam ad dictum Ordinem habent, maxime in provincia Aragoniæ, tuis sermonibus allici ad terrena in cœlestia commutandum, qui pro ipsorum majorumque suorum salute animarum loca quædam pro usu & habitatione Fratrum ejusdem Ordinis Minorum fundarent &c. ædificata concederent, si ad id Apostolicæ Sedis suffragaretur auctoritas. Et, sicut eadem petitio subjungebat, si tria loca pro usu & habitatione hujusmodi fundandi &c. ædificata recipiendi, a Sede prædicta facultatem haberes, videlicet in civitate Ilerden. & oppidis de Belegher, & de Villa-Franca, Urgellen. & Barcinonen. Diœces. profecto plurimorum animas Deo lucrifacere speras. Nos igitur &c. tibi, necnon pro tempore existenti Vicario ejusdem provinciæ, juxta morem dictorum Fratrum, tria loca in civitate & oppidis antedictis cum Ecclesiis &c. concedimus facultatem. Et insuper universis & singulis Fratribus, quos in locis hujusmodi pro tempore residere contigerit, ut omnibus & singulis indulgentiis &c. gaudere possint, concedimus per præsentes: jure &c. salvo: felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. V. Idus Augusti, anno XIII.

CXXXVI.

Ut possint nova loca recipere. Ex ipso autographo.

Dilectis filiis Joanni de Capistrano Citramontanarum, & Joanni de Mauberto Ultramontanarum partium per Generalem Ministrum, Ordinis Minorum ex nostra institutione super Fratres, qui de Observantia *nuncupantur, Vicariis deputatis*.

TAnta est nostra ad Ordinem vestrum affectio &c. Cum itaque de anno præterito XIII. Kalendas Augusti in nostris litteris creationis dilecti filii Alberti de Sartiano in Vicarium Generalem Ordinis Minorum per nos factæ, bono respectu, & ad finem pacis unionisque inter Fratres ejusdem Ordinis servandæ, dixerimus revocasse omnes litteras Apostolicas, quarum tenore prius concesseramus vel Prædecessores nostri concesserant Fratribus dicti Ordinis, qui *devoti* vel *de Observantia* nuncupantur, ut nova loca capere possent, vel quæ a Generali Ministro exemptionem aliquam concernebant, atque etiam prædictarum litterarum Apostolicarum revocationem fecerimus, ac postmodum nobis constiterit, dictam revocationem ipsi Ordini non solum inutilem esse, sed etiam præjudicium non modicum afferre. Nos litteras revocationis hujusmodi &c. annullantes, devotioni vestræ concedendi dictis Fratribus vestræ curæ commissis, prout nos etiam tenore & auctoritate prædictis de novo concedimus, ut litteris Apostolicis prædictis perinde utantur, ac si nulla fuisset facta revocatio, plenam &c. facultatem elargimur; ab obedientia tamen vestra quemquam eximere non intendimus ex prædictis. Nulli ergo &c. nostræ cassationis, annullationis, concessionis & intentionis infringere.

Datum Senis, anno MCCCCXLIII. pridie Idus Augusti, anno XIII.

CXXXVII.

CXXXVII.

Ut opem ferat Joanni Capiſtrano, in oppido Sluſarum domum erigenti. Ex Archivo ſecreto, libro 12. Bullarum, fol. 167.

Venerabili fratri Epiſcopo Tornacen.

Retulit nobis dilectus filius Joannes de Capiſtrano frater Ordinis Minorum, ſibi in terra Sluſarum tuæ Diœceſis dudum oblatum fuiſſe locum quemdam pro conſtructione & fabrica domus cum Eccleſia, & aliis ædificiis, uni Conventui Fratrum de Obſervantia aptis, ad cujus perfectionem idem Joannes laborare intendit omni ope ac diligentia. Verum exiſtimat, ad hujus operis abſolutionem præſidia & favores tuæ fraternitatis ſibi fore ſumme neceſſaria & opportuna. Quare ipſam fraternitatem tuam in Domino requirimus & hortamur, quatenus in re tam pia &c. præſtare velis prædictis Fratribus illud proſequentibus auxilium & favorem; coercendo, &, ſi opus fuerit, quoſcumque eidem impedimentum afferentes per cenſuram &c. Super qua re damus fraternitati tuæ plenam &c. facultatem.

Datum Senis, v. Septembris, anno XIII.

Simili modo Sereniſſimo Duci Burgundiæ.

CXXXVIII.

Ut admittant tria loca in ſua Cuſtodia. Ex lib. 1. de Regularib. anno 13. fol. 200.

Dilectis filiis Fratribus de Obſervantia *nuncupatis Cuſtodiæ Opolien. Ordinis Minorum profeſſoribus.*

Vide Conſtitut. 1. hujus Pontif.

Sacræ Religionis &c. Hinc eſt quod nos veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, vobis, ut in provincia Bohemiæ præter duo loca ſive Conventus, quæ jam in Cuſtodia Opolien. adepti eſtis, tria alia loca jam conſtructa aut de novo conſtruenda, ſi vobis pia Chriſtifidelium largitione concedantur, vel alias juſtis modis illa poteritis adipiſci, recipere & retinere, & in quolibet ipſorum locorum Eccleſiam ſive oratorium cum campanili &c. officinis pro uſu & habitatione veſtra & Fratrum dicti Ordinis, ſervata debita diſtantia, conſtruere &c. ac inibi divina Officia celebrare, ac verbum Dei prædicare libere & licite valeatis, Ordinarii &c. minime requiſito, juribus &c. ſalvis &c. concedimus facultatem. Et nihilominus vobis & univerſis Fratribus in eiſdem domibus &c. ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. conceſſis & in poſterum concedendis uti & gaudere valeatis & valeant &c. indulgemus: felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. ceteriſque contrariis non obſtant. quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ conceſſionis infringere &c.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. VIII. Idus Septembris, anno XIII.

CXXXIX.

Confirmantur litteræ ſuæ electionis in Cuſtodem Caſtellæ citra Portus, & Vicarium ſancti Jacobi provinciarum. Ibidem folio 75.

Dilecto filio Ludovico de Saja, Ordinis Minorum profeſſori, ac in provincia Caſtellæ citra Portus, Fratrum de Obſervantia *Cuſtodi.*

§. I. Pia nos excitat & inducit affectio, ut iis, quæ per dilectos filios Joannem de ſancta Anna, ſacræ Theologiæ Magiſtrum, & Philippum

pum de Aſtorica, Doctorem Salamantin. provinciarum Caſtellæ & ſancti Jacobi Miniſtros, tibi conceſſa ſunt &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte tua petitio continebat, quod Joannes, & Philippus prædicti zelo religionis & fidei regularem Obſervantiam in dicto Ordine continuo augeri deſiderantes, te de conſilio & aſſenſu omnium Fratrum totius provinciæ, quorum unus Caſtellæ Miniſter exiſtens, in ſua provincia Cuſtodem Fratrum, qui *de Obſervantia* dicuntur, necnon Miniſter ſancti Jacobi, de conſilio plurimorum Fratrum, Vicarium & Viſitatorem ſuper certis locis cum nonnullis prærogativis & facultatibus conſtituerunt atque deputarunt, prout in litteris dicti Miniſtri Caſtellæ, ſigillo provinciæ munitis, ac multorum Fratrum manu propria ſubſcriptis, & litteris etiam ipſius Miniſtri ſancti Jacobi plenius continetur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum ut &c. in dictis Cuſtodiæ & Vicariæ, ac Viſitationis officiis pro tempore legitimis ſucceſſoribus, dummodo ſub dilecti filii Joannis de Mauberto, in provinciis Ultramontanis Fratrum dicti Ordinis, qui *de Obſervantia* dicuntur, Vicarii generalis, & ſuorum legitimorum ſucceſſorum obedientia perſiſtant, concedere &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur ad Ordinem beati Franciſci, qui continuo in militanti Eccleſia fructus parit ſalutares, ſingularem gerentes caritatis affectum &c. litteras prædictas & omnia in eis contenta, quarum omnium tenores hic haberi volumus pro expreſſis &c. confirmamus &c. Et inſuper omnia & ſingula in dictis litteris contenta tuis in dictis Cuſtodiæ & Vicariæ, ac Viſitationis officiis ſucceſſoribus legitimis, in obedientia dicti Joannis generalis Vicarii, & ſuorum pro tempore legitimorum etiam ſucceſſorum perſiſtentibus, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus. Nulli ergo &c. noſtræ confirmationis, communitionis & conceſſionis infringere &c.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. V. Idus Septembris, anno XIII.

CXL.

Ut ipſe, & omnes provinciarum Vicarii in ſuis provinciis ſex loca recipiant. Ibidem folio 82.

Dilecto filio Joanni de Capiſtrano, Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia *nuncupatorum profeſſori.*

INter Eccleſiaſticos Ordines &c. Cum itaque, ſicut exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, ſæpe contingat, nonnullos Chriſtifideles ex devotione &c. loca quædam pro uſu & habitatione tui Ordinis Fratrum fundarent, conſtruerent &c. Nos ergo &c. tibi, necnon pro tempore exiſtentibus quarumcumque provinciarum, juxta morem Fratrum Minorum de Obſervantia, Vicariis, ſex loca ubicumque conſiſtentia cum Eccleſiis, campanilibus &c. officinis, ſi tibi aut illis alias canonice conſignentur &c. vobis per eoſdem Chriſtifideles forſitan aſſignandis domibus, Eccleſiis cum campanilibus &c. officinis hujuſmodi fundari, conſtrui & ædificari faciendi, ac recipiendi ac perpetuo retinendi, Diœceſanorum locorum, in quibus hujuſmodi loca fuerint, aut ejuſdem Ordinis Superiorum licentia minime requiſita &c. concedimus facultatem. Et inſuper univerſis & ſingulis dicti Ordinis Fratribus, quos in locis hujuſmodi pro tempore reſidere contigerit, ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. quomodolibet conceſſis uti &c. valeant &c. concedimus, jure &c. ſalvo: fel. rec. Bonifacii VIII. &c. contrariis non obſtan. quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ conceſſionis infringere &c. *Vide Conſt. 115. hujus Pontif.*

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. III. Idus Septembris, anno XIII.

CXLI.

Ut Obſervantes admittant domum in oppido Sluſarum. Ex Archivo ſecreto lib. 12. Bullar. folio 286.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD ea libenter intendimus, quæ domorum omnium ac perſonarum Eccleſiaſticarum, in illis ſub regulari obſervantia virtutum Domino famulantium, utilitates & commoda reſpicere dignoſcuntur, ac iis, quæ pro eadem obſervantia & Divini cultus augmento, ac Eccleſiarum ſalute, pia diſpoſitione fidelium ordinantur, libenter adjicimus Apoſtolici muniminis firmitatem. Sane dilectus filius frater Joannes de Capiſtrano, Ordinis Fratrum Minorum *de Obſervantia* nuncupatorum profeſſor, pro ſe, & dilectis filiis Burgimagiſtris, necnon habitatoribus & incolis oppidi de Sluſa, Tornacen. Diœceſ. nobis expoſuit, quod poſtquam nos dudum eidem fratri Joanni, necnon pro tempore exiſtentibus quarumcumque provinciarum, juxta morem dictorum Fratrum *de Obſervantia* nuncupatorum, Vicariis, quinque loca ubicumque exiſtentia cum Eccleſiis, campanilibus &c. officinis, ſi tibi aut illis alias canonice conſignarentur &c. recipiendi ac perpetuo retinendi, Diœceſanorum locorum &c. minime requiſita &c. conceſſimus facultatem, ac univerſis & ſingulis Fratribus dicti Ordinis, quos in locis hujuſmodi pro tempore reſidere contingeret, ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. conceſſis uti & gaudere libere liciteque valerent &c. conceſſimus; ipſe frater Joannes vigore hujuſmodi quemdam locum novum ſeu domum in dicto oppido inſigni pro uſu & habitatione Fratrum dicti Ordinis de Obſervantia, ad hoc ſibi per Burgimagiſtrum, habitatores & incolas prædictos coram Notario publico & teſtibus fide dignis donatum cepit, ibique domum ſeu conventum dictorum Fratrum, Burgimagiſtri, habitatorum & incolarum prædictorum & aliorum Chriſtifidelium auxilio & ſuffragio mediantibus, conſtrui & fundari facere velit, & circa hæc aliaque ſalubria acta ordinavit, prout hæc omnia in quodam inſtrumento publico inde confecto, cujus, & dictarum noſtrarum litterarum tenores præſentibus haberi volumus pro expreſſis, plenius continetur. Quare pro parte dicti fratris Joannis ac Burgimagiſtri, habitatorum & incolarum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum &c. Nos itaque &c. omnia & ſingula per ipſum fratrem Joannem, ut præfertur, acta & ordinata, rata habentes &c. confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes defectus &c.

Datum Senis, anno MCCCCXLIII. pridie Idus Septembris, anno XIII.

CXLII.

Ut Vicarii Franciæ & Coloniæ provinciarum ſex loca recipiant in qualibet. Ibidem folio 287.

Dilecto filio Ludovico de Hobe Ordinis Fratrum de Obſervantia.

Vide Conſt. 155. hujus Pontif.

INter Eccleſiaſticos Ordines &c. Cum itaque, ſicut exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, ſæpe contingat nonnullos Chriſtifideles ex devotione &c. maxime in Provinciis Franciæ & Coloniæ &c. loca quædam pro uſu & habitatione tui Ordinis Fratrum fundarent, conſtruerent &c. Nos igitur &c. tibi, necnon pro tempore exiſtentibus dictarum provinciarum,

rum, juxta morem Fratrum Minorum *de Observantia* nuncupatorum, Vicariis, sex loca in provinciis antedictis consistentia, cum Ecclesiis, campanilibus &c. officinis, si tibi aut illis alias canonice consignentur &c. aedificari faciendi ac recipiendi, ac perpetuo retinendi, Dioecesanorum &c. praeterquam Vicarii generalis, licentia minime requisita &c. concedimus facultatem. Et insuper universis & singulis dicti Ordinis Fratribus, in locis hujusmodi &c. ut omnibus & singulis indulgentiis &c. concessis uti &c. valeant &c. concedimus; jure &c. salvo: fel. rec. Bonifacii Papae VIII. &c. quibuscumque non obstantibus. Nulli ergo &c.

Datum Senis, anno &c. MCCCCXLIII. Idibus Septembris, anno XIII.

ANNO CHRISTI 1444. EUGENII IV. ANNO 14.

CXLIII.

Concessio Monasterii sanctae Mariae Novae Anconitan. Sororibus facta confirmatur. Ex lib. 6. mixto de diversis &c. annis 12. 13. & 16. folio 171.

Dilecto filio Antonio Jacobo Linerii, Canonico Anconitan.

§. I. Vacantibus praesertim foeminei sexus &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Antoniae Miniati de Senis, & Clarae de Firmo, ac nonnullarum aliarum Sororum domus sanctae Mariae Novae Anconitan. Tertii Ordinis sancti Francisci &c. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim venerabilis frater noster Joannes Episcopus Anconitan. attente considerans, quod Religio absque loco habili & idoneo commode servari non posset, & praedicta domus, quae dudum tunc Monasterium Ordinis sancti Benedicti existens, Monasterio sancti Bartholomaei etiam Anconitan. dicti Ordinis sancti Benedicti auctoritate ordinaria unita fuerat, praedictis Antoniae, Clarae & Sororibus, sub regulari Observantia ejusdem Tertii Ordinis Altissimo famulantibus, pro earum usu & habitatione habilis ac idonea foret, ipsam domum tunc Monasterium Monialibus penitus carens & inhabitatum, necnon in magna sui parte ruinosum & deterioratum cum ipsius Ecclesia, & infra illius septa consistentibus domibus, possessionibus, ac aliis bonis ad ipsam domum tunc Monasterium spectantibus, dicto Monasterio sancti Bartholomaei remanentibus, eadem auctoritate ordinaria donavit &c. ipsaeque Antonia, Clara & Sorores donationis, dationis & assignationis earumdem vigore, praedictam domum tunc Monasterium assecutae, in illa ex tunc sub observantia praedicta permanserunt, prout permanent de praesenti. Quare pro parte dictarum Antoniae, Clarae & Sororum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuae &c. mandamus, quatenus super praemissis omnibus & singulis, & eorum circumstantiis universis auctoritate nostra te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi ea fore vera repereris &c. donationem, traditionem & assignationem praedictas, prout provide factae sunt, eadem auctoritate nostra approbes &c. Nos enim, si approbationem &c. fieri contigerit, Sororibus praesentibus & futuris domus sanctae Mariae Novae praedictis, quod aliquam ex Sororibus dicti Tertii Ordinis in earum & ipsarum domus Praesidentem, quoties illius vacationis casus occurrerit, eligere possint; necnon in omnibus & per omnia illam, ac prorsus similem concessionem, Sororibus Florentin. & Perusin. domorum concessam, habeant, illaque uti & gaudere valeant; quodque in antea Fratribus cujusvis Ordinis aut Presbyteris saecularibus nullatenus subjaceant, sed

Episcopo Anconitan. pro tempore existenti dumtaxat subjectæ sint & esse censeantur &c. concedimus pariter & indulgemus. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis &c. quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. IV. Non. Martii, anno XIV.

CXLIV.

Ut admittant duas domos in sua provincia. Reg. Vat. ex lib. I. de Regularibus anno 14. folio 147.

Dilectis filiis Vicario & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia *nuncupatis*, *provinciæ Terræ-laboris juxta morem &c.*

§. I. AD uberes fructus, quos vestri Ordines in agro militantis Ecclesiæ indesinenter producunt, considerationis nostræ aciem convertentes, attente cupimus Ordines ipsos ubique ad Dei laudem & gloriam dilatari. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, nonnulli Christifideles in provincia Terræ-laboris commorantes, ob animarum suarum salutem &c. aliqua domos & loca cum Ecclesiis, cœmeteriis, campanilibus &c. officinis pro vestris usu & habitatione perpetuis in dicta provincia fundare & construere, ac illa seu alia jam forsan inibi constructa vobis pro usu & habitatione prædictis libere concedere & donare desiderent &c. pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. vobis duas domos & loca, ad hoc tamen congrua & honesta, in quibusvis locis dictæ provinciæ, jam vel postquam constructa fuerint, cum Ecclesiis, campanilibus &c. officinis, si vobis concessione Pontificum, largitione Regum vel Principum, aut oblatione Christifidelium, seu alias canonice concedantur vel donentur, recipiendi, & illa pro usu, necnon habitatione prædictis fundandi, tenendi & in illis commorandi, Diœcesanorum locorum & vestrorum Superiorum, ac quorumlibet aliorum &c. minime requisitis, fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. non obstant. plenam &c. licentiam elargimur: jure &c. salvo. Et insuper vobis ac omnibus & singulis dicti Ordinis Fratribus, quos in domibus seu locis hujusmodi pro tempore residere contigerit, quod omnibus & singulis privilegiis &c. concessis, uti & gaudere valeant &c. concedimus &c. Nulli ergo &c. nostræ concessionis & voluntatis infringere &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. XVII. Kalendas Aprilis, anno XIV.

Eodem die Vicariis & Fratribus provinciarum Tusciæ duo, & Siciliæ quatuor Cœnobia vel admittendi vel erigendi concessum est.

CXLV.

Ut Observantes de bonis pauperibus relictis domum erigant in oppido Montisfalci. Ibidem folio 148.

Venerabili fratri Episcopo Spoletan.

Vide Constit. 72. hujus Pontif.

§. I. INter cetera cordis nostri desideria &c. Sane pro parte dilecti filii Antonii de Montefalco Vicarii Fratrum Ordinis Minorum professoris, provinciæ sancti Francisci juxta morem Fratrum dicti Ordinis, *de Observantia* nuncupatorum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim quondam Almericus de Montefalco laicus, Spoletan. Diœcesf. de propria

pria salute recogitans, & memor plurimarum extorsionum, quas variis temporibus, dum stipendio militaret, perpetrarat, de bonis sibi a Deo collatis condens in ejus ultima voluntate testamentum, in ipsis bonis pauperes Christi Italiæ sibi hæredes instituit, quodque deinde, sibi prædicto Almerico vita functo, inter venientes ab intestato, super institutione hujusmodi non modica controversia est exorta; quare pro parte dicti Antonii asserentis, quod prædictus laicus, dum vixit, sibi consanguinitatis gradu conjunctus fuit, quodque hæreditas hujusmodi, seu illius bona forsan valoris mille librarum existunt, nobis fuit humiliter supplicatum, ad sedandum dictam controversiam, & pro faciliori executione voluntatis prædictæ, sibi unam domum cum Ecclesia, cœmeterio, claustro, dormitorio, campanili &c. officinis pro usu & habitatione Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum fundandi &c. ac postquam domus ipsa fundata &c. Fratribus prædictis recipiendi &c. licentiam concedere, necnon hæreditatem seu bona illius vel illorum, aut pretium prædicta in opus fundationis & constructionis hujusmodi converti debere decernere, necnon alias ipsos Antonium & Fratres in his pio favore prosequi &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati tuæ &c. mandamus, quatenus si est ita &c. prædicto Antonio unam domum cum Ecclesia, cœmeterio &c. officinis pro usu & habitatione prædictis in loco ad id congruo & idoneo, quem ipse Antonius, necnon dilecti filii Universitas & homines loci de Montefalco, dictæ Diœces. justo titulo acquirere poterunt, fundandi & construendi &c. illamque sic constructam perpetuo pro usu & habitatione prædictis tenendi, & inantea cum aliis Fratribus dictorum Ordinis & Observantiæ commorandi, jure &c. salvo, auctoritate nostra licentiam largiaris, & etiam hæreditatem, bona seu pretium hujusmodi in opus fundationis & constructionis prædictarum converti debere eadem auctoritate decernas, contradictores per censuram &c. compescendo. Non obstan. fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis quibuscumque. Nos enim, si licentiam hujusmodi per te, vigore præsentium elargiri contigerit, Antonio & Fratribus, qui pro tempore in prædicta domo residebunt, quod ipsi ac domus hujusmodi omnibus ac singulis privilegiis &c. concessis uti possint pariter & gaudere auctoritate Apostolica concedimus per præsentes. Volumus autem, quod si per te vigore præsentium licentiam largiri, & decretum hujusmodi fieri contigerit, pretium hæreditatis seu bonorum hujusmodi, in utilitatem fundationis & constructionis prædictarum, & non alias, penitus & omnino convertendum, penes aliquam fide & facultate idoneam personam deputetur.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIII. XV. Kalendas Aprilis, anno XIV.

CXLVI.

Ut construant domum, a se & suis Fratribus tenendam. Ibidem folio 181.

Dilectis filiis Laurentio & Paulo de Ragusiis, Tertii Ordinis sancti Francisci &c. professoribus.

SAcræ Religionis &c. Hinc est, quod nos venerabilis fratris nostri Michaelis Episcopi, ac dilectorum filiorum Communitatis, Lavellen. Diœces. qui Ecclesiam quamdam, quæ cum horto, ac quibusdam parvis terræ petiis, olivetis, necnon vinea & silva circa eam consistentibus, ad mensam Episcopalem Lavellen. pertinere dignoscitur, & jamdiu per quosdam pauperes Eremitas teneri consuevit, sub quorumdam Fratrum Tertii Ordinis sancti *Vide Constit. 1. hujus Pontif.*

ſancti Franciſci &c. regimine & gubernatione de cetero permanere deſiderant, ac veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, Eccleſiam, hortum, terram, vineam & ſylvam prædictos, quos ex nunc a menſa prædicta totaliter ſegregamus & etiam ſeparamus, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis vobis ac Ordini prædicto, ejuſque Fratribus præſentibus & futuris, per vos & ipſos, ita quod apud illam, pro veſtris & illorum uſu ac habitatione perpetuis, unum locum ad inſtar aliorum locorum dicti Ordinis fundare & erigere, ac privilegiis, exemptionibus &c. conceſſis uti & gaudere valeatis, perpetuo tenendas, regendas, gubernandas & uſufructuandas, de ipſius Epiſcopi conſenſu, ad hoc expreſſe accedente, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium perpetuo concedimus, donamus & aſſignamus. Non obſtant. &c. quibuſcumque. Nulli ergo &c. noſtræ ſegregationis, ſeparationis, conceſſionis, donationis & aſſignationis infringere &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. XII. Kalendas Aprilis, anno XIV.

CXLVII.

Ut quædam bona legata Sororibus domus ſanctæ Agnetis Viterbien. adjudicet. Ibidem folio 85.

Dilecto filio Joanni de Gallerio Priori Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Novæ Viterbien.

Vide Conſtit. 63. hujus Pontif.

§. I. JUſtis & honeſtis ſupplicum votis &c. Exhibita ſiquidem nobis pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Titiæ & Conſtantiæ, aliarumque Sororum domus ſanctæ Agnetis Viterbien. Tertii Ordinis ſancti Franciſci &c. petitio continebat, quod dudum pro parte dilectæ in Chriſto filiæ Antoniæ relictæ quondam Antonii Thomaſii Laici viduæ Viterbien. nobis expoſito, quod olim dictus Antonius condens &c. teſtamentum, inter cetera voluit, quod quædam domus & vinea tunc expreſſæ, quarum eamdem Antoniam uſufructuariam relinquebat, poſt illius obitum in habitationem & ſuffragium dictarum Sororum foret, ac fructus ipſius vineæ, quam pro reparatione dictæ domus vendi poſſe voluit, vendi poſſent, ad reparationem domus hujuſmodi deputari, quodque ſi prædictæ Sorores domum ipſam retinere nequirent, ſeu ſuper illa moleſtarentur, domus & vinea prædictæ ſub cura & protectione dilectorum filiorum Univerſitatis artis Calſolariorum, ſive cerdonum civitatis noſtræ Viterbien. qui ſimiliter vineam ipſam vendere poſſent, ita quod pro habitatione Sororum hujuſmodi dumtaxat deveniret, prout in inſtrumento publico ſuperinde confecto dicebatur plenius contineri; & pro parte ejuſdem Antoniæ nobis ſubjuncto, quod in civitate prædicta mulieres ſive Sorores fratris Bernardini hujuſmodi non reperirentur, & in domo prædicta, pro eo quod illa in loco publico conſiſtebat, religioſæ mulieres cum honeſtate commorari non poterant, ipſaque Antonia ex tunc domum prædictam pro habitatione aliquarum mulierum religioſarum deputare volebat; venerabili fratri noſtro Joanni Epiſcopo Viterbien. noſtris dedimus litteris in mandatis, ut ſi ita eſſet, faceret ut ſibi &c. melius videretur &c. eiſdem Sororibus ad inſtantiam dictæ Antoniæ coram prædicto Epiſcopo ad judicium evocatis, pro parte ipſarum Sororum fuit inter cetera coram eodem Epiſcopo excipiendo propoſitum, quod litteræ prædictæ ex eo ſurreptionis vitio ſubjacebant, quod in illis nullas in civitate prædicta fratris Bernardini Sorores exiſtere dicebatur, cum revera prædicta Titia, Conſtantia & aliæ, ut præfertur, exiſterent, ut exiſtunt,

ſtunt, ac voluntatem teſtatoris prædicti acceptaverant & acceptabant, illamque, quantum in eis erat, adimplere volebant, prout erant legitime probare paratæ, quodque propterea illarum vigore contra eam procedere non poterant, nec debebant. Et quia dictus Epiſcopus eas ſuper hoc audire contra juſtitiam denegavit, prædictæ Sorores ad Sedem Apoſtolicam appellarunt. Verum dictus Epiſcopus appellatione hujuſmodi, de qua non erat ignarus, & infra cujus proſecutionis tempus, de quo non modicum ſupererat, dictæ Sorores erant contemptæ, ad nonnullos actus in cauſa ipſa proceſſit. Quare pro parte dictarum Sororum nobis fuit humiliter ſupplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. diſcretioni tuæ &c. mandamus, quatenus revocato in irritum, quidquid poſt appellationem hujuſmodi inveneris temere attentatum, ac vocatis dicta Antonia & aliis, qui fuerint evocandi, & auditis hinc inde propoſitis, quod juſtum fuerit, appellatione remota, decernas, faciens quod decreveris, per cenſuram eccleſiaſticam firmiter obſervari. Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia &c. ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellas. Non obſtant. ſi dictæ Antoniæ, vel quibuſvis aliis communiter vel diviſim a dicta Sede ſit indultum, quod interdici &c. mentionem.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. XIV. Kal. Maii, anno XIV.

CXLVIII.

Fratres & Sorores Tertii Ordinis in partibus Fori-Julii conſiſtentes ſubjiciuntur Vicario & Fratribus provinciæ ſancti Antonii cum plena poteſtate.
Ex Archivo ſecreto lib. 22. Bullar. folio 274.

Ad perpetuam rei memoriam.

Expoſcit dilectorum filiorum Vicarii & Fratrum provinciæ ſancti Antonii, juxta morem Ordinis Fratrum Minorum, *de Obſervantia* nuncupatorum, ſacræ Religionis ſinceritas, ſub cujus obſervantia mundanis abjectis illecebris, in extrema paupertate conſtituti, per piorum & virtuoſorum operum exercitium ceteros ad divinæ Majeſtatis trahentes obſequium, ſedulum & quietum impendunt Altiſſimo famulatum, ut ea, quæ ad Dei laudem, & Religionis augmentum cedere valeant, eis favorabiliter concedamus. Hinc eſt quod nos pro Religionis augmento &c. non ad ipſorum Vicarii & Fratrum, vel alterius pro eis nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia, moderno, & qui pro tempore erunt, Vicariis dictæ provinciæ, quod ipſi Vicarii per ſe vel alium ſeu alios, quem ſeu quos ipſi ad hoc pro tempore duxerint deputandum vel deputandos, a quibuſcumque utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, in partibus Fori-Julii, Aquilegien. Diœceſ. pro tempore commorantibus, profeſſionem per Fratres & Sorores Tertii Ordinis ſancti Franciſci, *de Pœnitentia* nuncupati, per fel. rec. Nicolaum Papam IV. prædeceſſorem noſtrum approbati, emitti ſolitam, emittere volentibus recipere &c. eiſque regularem habitum per Fratres ac Sorores prædictos geſtari ſolitum exhibere, & illas ex perſonis dicti Tertii Ordinis, quæ, nulla ſufficienti deſuper licentia fulcitæ, in Udino, & civitatis Auſtriæ terris inſimul habitantes, aliqua loca pro earum uſu & habitatione receperunt, ab excommunicatione, aliiſque ſententiis, cenſuris & pœnis, ſi quas propterea incurrerunt, abſolvere in forma Eccleſiæ conſueta, injunctis &c. injungenda, eiſque, ac quod jam recepta retinere, & aliis ſimiliter prædicti

cti ſexus perſonis, quæ in prædictarum Udino & civitatis Auſtriæ terris, prædictorum Fratrum & Sororum dicti Tertii Ordinis inhabitationes, domos atque loca cum oratoriis, dormitoriis, aliiſque pro earum uſu & habitatione neceſſariis officinis de novo conſtruere, ſeu jam conſtructa, vel eiſdem conceſſa recipere, dummodo jam recepta aut recipienda domus atque loca ultra quatuor numero non exiſtant; necnon quod Confeſſor ſeu Confeſſores dicti Ordinis Minorum de Obſervantia, quem ſeu quos utriuſque ſexus perſonæ, quæ profeſſionem Tertii Ordinis hujuſmodi pro tempore emiſerint, ſeu illarum quælibet pro tempore duxerint vel duxerit eligendum ſeu eligendos, earum confeſſionibus diligenter auditis, illis omnibus in reſervatis ſemel tantum, in non reſervatis vero Sedi Apoſtolicæ caſibus, quoties fuerit opportunum, debitam abſolutionem impendere & injungere pœnitentiam ſalutarem; ipſiſque omnibus, Diœceſani loci & proprii Sacerdotis, cujus licentiam ſuper hoc Paſchali tempore dumtaxat dictæ perſonæ petere teneantur, licet eam non obtineant, ſuper iis licentia nullatenus requiſita, Euchariſtiæ Sacramentum miniſtrare, ac dictis perſonis illarumque ſingulis, eis in ſinceritate fidei, unitate S. R. E. ac devotione noſtra, & ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium perſiſtentibus, plenam remiſſionem in mortis articulo valeat ſeu valeant concedere; ita tamen quod Confeſſor ſeu Confeſſores hujuſmodi de iis, de quibus fuerit alteri ſatisfactio impendenda, eam dictis perſonis per eas, ſi ſupervixerint, vel hæredes ſeu ſucceſſores ſuos, ſi tunc tranſierint, faciendam injungant, quam dictæ perſonæ, aut hæredes, vel ſucceſſores facere teneantur. Et ne (quod abſit) dictæ perſonæ per hujuſmodi conceſſionis plenariæ gratiam procliviores reddantur ad illicita in poſterum committenda, volumus quod ſi ipſæ dicti Tertii Ordinis perſonæ ex confidentia remiſſionis hujuſmodi forſan committerent, quoad illa, ipſa remiſſio nullius ſit roboris, vel momenti; quodque prædictæ perſonæ per unum annum a tempore, quo conceſſionis hujuſmodi notitiam habuerint, ſingulis ſextis feriis, impedimento ceſſante legitimo, jejunent &c. Et inſuper quod Vicarii, & ab eis pro tempore deputati prædicti, ad omnium perſonarum prædictarum Tertii Ordinis hujuſmodi regimen & gubernationem præſidentes, Viſitatores & alios Officiales quoſcumque, prout ipſis Vicariis, ac deputatis pro dictarum perſonarum animarum ſalute opportunum fore videbitur, inſtituere & deputare, ac etiam illos, nullo juris ordine obſervato, ad ipſorum nutum deſtituere & removere libere & licite valeant &c. indulgemus. Volumus autem quod per quaſcumque litteras Apoſtolicas, Generali Miniſtro dicti Ordinis Minorum pro tempore exiſtenti, ſeu aliis quoquomodo conceſſas vel in poſterum concedendas, præſentes litteræ nullatenus intelligantur revocatæ. Non obſtan. fel. rec. Clementis Papæ V. &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. IV. Kalendas Maii, anno XIV.

CXLIX.

Conceditur Obſervantibus Eccleſia ſanctæ Mariæ de Monte extra Januam. Ex bulla originali.

Dilectis filiis nobili viro Raphaeli Adurno Duci Januenſium, & Conſortio ſanctæ Mariæ de Monte de Valle Beſagni prope Januam &c.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. » Sincerum habentes ad præſentis vitæ & futuræ gloriæ Largitorem de- » votionis affectum, illa vigili cura proſequimur, quæ ad ſui laudem no-

„ nominis fore conspicitis fructuosa. Cum itaque sicut exhibita nobis nu-
„ per pro parte vestra petitio continebat, dilecti filii fratres Ordinis beati
„ Francisci de Observantia regulari, locum in Villa Marasii prope Januam,
„ quem sibi ad quorumdam Civium Januen. cujus erat, supplicationem
„ concesseramus, certis respectibus tenere & habitare noluerint, & vos,
„ quibus sunt notissimi fructus animarum maximi, quos dicti Fratres fa-
„ ciunt in Civitatibus & locis eorum habitationis, fervore devotionis ac-
„ censi, ac cupientes terrena in coelestia, & transitoria in aeterna felici com-
„ mercio commutare, quemdam locum sive domum vestri consortii de
„ Monte in Valle-Besagni prope Januam pro usu & habitatione Guardia-
„ ni & nonnullorum Fratrum ex praedictis, cum Ecclesia, campanili, cam-
„ pana, dormitorio, refectorio, claustro, coemeterio, hortis, hortalitiis &
„ necessariis officinis, de bonis vestris a Deo collatis, piis Christifidelium
„ adjuti suffragiis, aedificare, construere & augere, si ad id vobis Sedis
„ Apostolicae suffragetur auctoritas, proponatis: pro parte vestra Nobis
„ fuit humiliter supplicatum, quatenus vobis faciendi praemissa licentiam
„ concedere, necnon dilecto filio Vicario Provinciae Januae praedictorum
„ Fratrum, ut locum ipsum pro usu & habitatione Fratrum de Observan-
„ tia praedictorum recipiat, mandare de benignitate Apostolica dignare-
„ mur. Nos itaque hujusmodi supplicationibus inclinati, supradictam con-
„ cessionem loci Villae Marasii praedictis Fratribus concedendi auctoritate
„ Apostolica revocantes, vobisque in loco sive domo consortii de Monte
„ in Valle-Besagni prope Januam pro usu praedictorum Fratrum cum Ec-
„ clesia, campanili, campana, refectorio, dormitorio, claustro & aliis su-
„ pradictis necessariis officinis construendi & aedificandi licentiam conce-
„ dentes, eidem Vicario praecipimus & mandamus, ut locum ipsum pro
„ ejusdem Ordinis de Observantia Fratrum usu & habitatione recipiat, ac
„ ipsis Fratribus illum pro eorum usu & habitatione praemissis perpetuo re-
„ tinendi; felic. record. Bonifacii Papae VIII. praedecessoris nostri prohi-
„ bentis, ne Fratres Ordinis Mendicantium loca de novo recipere vel re-
„ cepta mutare praesumant sine Sedis Apostolicae licentia speciali faciente
„ plenam & expressam de indulto hujusmodi mentionem, & quibuslibet
„ aliis Apostolicis constitutionibus contrariis nequaquam obstantibus; te-
„ nore praesentium concedentes: jure parochialis Ecclesiae & cujuslibet al-
„ terius in omnibus semper salvo. Volumus autem, quod Guardianus &
„ Fratres qui in dicta domo pro tempore morabuntur, omnibus & singulis
„ privilegiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, honoribus, gra-
„ tiis & indultis gaudeant & utantur, ac uti & gaudere valeant, quibus
„ alia ejusdem Ordinis loca & Fratres in eisdem commorantes gaudent
„ & utuntur. Nulli ergo &c.

„ Datum Romae apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae
„ MCCCCXLIV. VI. Kalendas Maii, Pontificatus nostri anno XIV.

CL.

Confirmantur litterae concessionis Ecclesiae sanctae Mariae de Monte. Ibidem lib. 8. Bullar. 2. Secretor. folio 206.

Dilectis filiis Vicario provinciae Januae Fratrum Ordinis Minorum, qui dicuntur pauperes, *sive* de Observantia regulari, *& Fratribus dicti Ordinis loci sanctae Mariae de Monte, de Valle Besagni prope Januam.*

ORdinem vestrum, cujus uberrimi animarum fructus in Dei Ecclesia, dante Domino, quotidie conspiciuntur, singularis affectu benevo-

lentiæ prosequentes, illa libenter vobis concedimus, per quæ locorum vobis concessorum quieti & commoditatibus consulitur. Cum igitur de anno præsenti VI. Kal. Maii, ad supplicationem dilecti filii nobilis viri Raphaelis Adurni, Ducis Januen. & consortis ... sanctæ Mariæ de Monte vobis concesserimus, ut locum prædictæ sanctæ Mariæ de Monte caperetis, prout pacifice cepistis & nunc quietissime possidetis, & in ipsis litteris nostris, quod locus ipse esset Prioratus subjectus Monasterio sanctæ Crucis de Mortaria, ac quod certa silva ipsi loco contigua, modici tamen valoris & fructus, ad eumdem spectaret, non fuerit expressum, unde timere videmini, ne aliquando super his possitis in posterum molestari; Nos vestris in hac parte supplicationibus inclinati, dicto periculo &c. primas dictæ concessionis Apostolicas litteras, perinde ac si dictum in illis & expressum fuisset, locum ipsum esse Prioratum Monasterio sanctæ Crucis de Mortaria subjectum, & silvam ipsi loco contiguam ad illum spectare, valere volentes, eumdem locum sanctæ Mariæ de Monte de Valle Besagni prope Januam, qui erat Prioratus subjectus Monasterio sanctæ Crucis de Mortaria, cum silva adjacente & contigua, ad ipsum Prioratum spectare consueta, vobis & vestro Ordini antedicto de novo auctoritate Apostolica, sicut in prædictis primæ concessionis litteris continetur, concedimus per præsentes. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. IV. Nonas Maii, anno XIV.

CLI.

Subjiciuntur regimini Vicarii provinciæ Aragoniæ. Ex lib. de Regularibus anno 14. folio 227.

Dilectis filiis Guardiano & Fratribus domus sancti Spiritus in Termino villæ de Muro-veteri Ordinis Minorum, Valentin. Diœces.

Vide Constit. 1. hujus Pontif.

§. I. Sacræ Religionis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod licet in domo prædicta ab ejus primæva fundatione, per recolendæ memoriæ Mariam Reginam Aragonum dudum facta, Regularis Observantia continuo viguerit, atque hodie vigeat, necnon omnium aliarum domorum de Observantia provinciæ Aragoniæ &c. constructiones post fundationem domus vestræ hujusmodi factæ fuerint, illæque ac Guardiani in eis degentes ... Vicario generali de Observantia provinciæ & Ordinis prædictorum... super domo vestra prædicta, ejusque Guardianis & Fratribus, etiam quoad illos, ad alias dicti Ordinis domos, ac de aliis domibus ipsis alios in domo ipsa vestra transferendos, seu ponendos Fratres, superioritatem & majoritatem hactenus habere & exercere consuevit, prout etiam modernis temporibus habet & exercet, ex quo domus prædicta, præsertim propter æqualitatem translationum factarum hujusmodi, hactenus non observatam, detrimenta maxima suscepit & suscipit. Quare pro parte carissimæ in Christo filiæ nostræ Mariæ Reginæ Aragonum illustris, ac vestri nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis ac domui vestræ, necnon in ea pro tempore degentibus Fratribus supradictis omnia & singula privilegia, exemptiones, immunitates, aliis domibus & Fratribus de Observantia Ordinis & provinciæ prædictorum hactenus concessa, perpetuo concedere &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. statuimus, atque decernimus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus vos, & qui pro tempore sub Observantia in domo vestra hujusmodi permanebunt, Guardiani & Fratres, Vicario de Observan-

vantia Ordinis & provinciæ hujusmodi, juxta & secundum ejus factam ordinationem dumtaxat, subesse debeatis pariter & subsitis. Non obstant. &c. quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ voluntatis, statuti & constitutionis infringere &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. III. Non. Maii, anno XIV.

CLII.

Confirmatur donatio domus sanctæ Trinitatis extra muros Urbevetan. Observantinis facta. Ex lib. I. de Regularib. anno 15. folio 185.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Apostolicæ nobis injunctæ desuper officium &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Jacobi de Reate, Ordinis Fratrum Minorum professoris, & locorum devotorum Romanæ provinciæ, secundum morem dicti Ordinis, Vicarii, necnon Fratrum domus sanctæ Trinitatis extra muros Urbevetan. prædicti Ordinis, petitio continebat, quod olim venerabilis frater noster Franciscus Episcopus Urbevetan. qui Angeli Corarii, Gregorii XII. in sua obedientia, de qua urbs Urbevetan. tunc erat, nuncupati, litteris inhærens, de consensu Capituli Ecclesiæ Urbevetan. qui Bartholomæo Putii dicti Ordinis professori domum prædictam, tunc ad eos Episcopum & Capitulum legitime pertinentem, cum claustro, palatio, domibus, hortis & quadam silva, ac omnibus aliis juribus & pertinentiis suis pro Fratrum in dicta domo pro tempore commorantium usu & habitatione perpetuis donavit & consignavit primo, & deinde publicis instrumentis, super donatione & consignatione hujusmodi confectis, propter guerras &c. amissis, Episcopus prædictus &c. donationem & consignationem prædictas confirmans, domum eamdem cum Ecclesia, ambitu, hortis, silva & aliis præmissis Fratribus prædictis denuo in perpetuum donavit & consignavit, ac nonnulla alia fecit, prout in litteris authenticis, ipsius Episcopi sigillo munitis, quarum tenorem de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus, plenius continetur. Quare pro parte Jacobi & Fratrum domus prædictorum, asserentium se per plures annos domum ipsam possedisse & de præsenti possidere, fuit nobis humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. donationem, consignationem, omniaque alia & singula in litteris contenta hujusmodi, & quæcumque inde secuta, rata & grata habentes, illa auctoritate Apostolica &c. confirmamus &c. Non obstantibus &c. contrariis quibuscumque. Tenor vero dictarum litterarum talis est. *Vide Constit. 9. hujus Pontif.*

§. II. *Franciscus Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Urbevetanus: Religiosis viris fratri Francisco de Viterbio, Vicario Ministri Romanæ provinciæ, secundum morem & consuetudinem Ordinis Minorum, ac Guardianis & Fratribus locorum devotorum dicti Ordinis Minorum* de Observantia *nuncupatis dictæ provinciæ salutem in Domino. Iis equidem, quæ ad cultum Dei dirigendum &c. Sane dignum arbitrantes & congruum veritati testimonium perhibere, fidem facimus & tenore præsentium attestamur, quomodo alias a nonnullis annis proxime transactis, anno videlicet Domini millesimo quadringentesimo vigesimo nono, tempore fel. record. Domini Martini divina providentia Papæ V. Religioso viro fratri Bartholomæo Putii de Assisio, dicti Ordinis professori, per litteras Apostolicas fel. quondam rec. Domini Gregorii, divina providentia Papæ XII. Datas Arimini* VIII. *Kalendas Octobris, Pontificatus sui anno* VIII. *quas audivimus, legimus & palpavimus, quinque loca ecclesiastica de novo recipiendi pro usu & habitatione Fratrum dicti Or-*

dinis, illorum videlicet, qui sint Observantiæ Regularis, licentiam obtinendi, etiam nostris litteris pro dicti cultus augmento, venerabilium fratrum nostrorum Canonicorum & Capituli Urbevetan. accedente consensu, Ecclesiam sanctæ Trinitatis, a diu inhabitatam & quasi dirutam, extra & prope Urbevetan. situatam, quoddam Monasterium, quod solitæ alias erant inhabitare Moniales de Ordine sancti Benedicti, quod tamen tunc ad nos & dictos Canonicos pertinebat, cum claustro, palatio, domibus, terra sive hortis, circa & prope dictum quondam Monasterium existentibus & situatis & sibi contiguis, ac toto ambitu ipsius terræ, sive hortorum, ac cum quadam silva posita non longe ab ipsa Ecclesia, attamen non conjuncta, prædictis omnibus ad dictam Ecclesiam & ipsum quondam Monasterium spectantibus & pertinentibus, & cum omnibus juribus & pertinentiis suis, volentes prædictorum omnium & singulorum confinia, nomina & cognomina haberi in præsentibus pro expressis, irrevocabiliter in perpetuum donavimus & realiter consignavimus, tabellionibus publicis de dictis donationibus & consignationibus juxta vias & consuetudinis formam solemniter tunc rogatis. Quarum nostrarum donationis ac consignationis vigore prædictam Ecclesiam cum supradictis omnibus ab eo tempore citra, continuo ac sine controversia possedistis ac possidetis pacifice de præsenti. Verum cum guerrarum insultibus, externarum & internarum seditionum nefandis casibus, per transacta diu temporu emergentibus evenerit, ut instrumenta donationum & consignationum hujusmodi, & nostræ litteræ antedictæ deperditæ sint, & exinde verisimiliter dubitetis, futuris diebus exoriri de juribus vestris ambiguitatem, & sic injuste vos in quiete vestra, qua Deo servitis, scandalum offerri posse, a nobis humiliter postulastis ut &c. dispendiis occurramus. Quocirca devotionem vestram fovere in Domino cupientes, & ut quietius cultui divino possitis insistere, & pro statu pacifico civitatis Urbevetan. ejusque diœcesis preces ad Deum fundere fructuosas, donationem & consignationem, sicut prædicitur, habitas, harum serie nobis & Canonicis, Capituloque prædictis gratas fuisse, fideliter attestamur, & de novo prædictam Ecclesiam cum omni ambitu suo, hortis circumadjucentibus, silva, aliisque præscriptis omnibus & singulis, vobis & successoribus vestris in perpetuum donavimus & etiam consignavimus, seu prædictas donationem & consignationem confirmamus, insinuamus & emalogamus, supplentes propterea, tenore præsentium, ex certa nostra scientia omnes defectus, si qui forsan tunc intervenerint in eisdem, ac volentes in hujusmodi donatione & consignatione antefactis, confirmatisque, ac de novo nuper a nobis concessis & factis, omnia & singula plene, integre, ac sine defectu aliquo cum clausulis opportunis intelligi & comprehendi, quæ in quacumque donatione & consignatione simili, vel majori, de jure, consuetudine, seu stilo intelligi, poni & comprehendi solens & debent quoquo modo, versutiis, & malitiosis ac superfluis interpretationibus, exceptionibus, cuvillationibus, quæ obesse quomodolibet possent, omni modo & omni ratione sublatis, & non obstantibus in contrarium editis, vel facientibus, quibus quantum possumus, auctoritate nostra ordinaria derogamus, etiam quibuscumque &c. in quorum fidem & testimonium præmissorum præsentes nostras litteras per infrascriptum Secretarium nostrum Jacobum Urbevetan. scribi nostrique Episcopalis sigilli, quo utimur, jussimus appensione muniri. Datum in Colle Longo in domibus ad præsens nostræ residentiæ, sub anno Domini MCCCCXLII. *die* XXVI. *Septembris, tempore Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Eugenii divina providentia Papæ quarti, Pontificatus sui anno* XII. Nulli ergo &c. nostræ confirmationis, communitionis & suppletionis infringere.

Datum Romæ apud sauctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. III. Non. Maii, anno XIV.

CLIII.

CLIII.

Ut Sororibus Tertii Ordinis Eremitorium sanctæ Crucis de Cruma concedat. Ex lib. 1. de Regularibus, anno 14. folio 23.

Dilecto filio Thesaurario Ecclesiæ Compostellan.

§. I. PIis votis fidelium &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Agnetis Alfonsi, Sororis Tertii Ordinis sancti Francisci &c. petitio continebat, quod olim Eremitorio sanctæ Crucis loci *de Cruma*, Compostellan. Diœcef. tunc certo modo Rectore carente, nonnulli Laici Rectores dicti loci prædictum Eremitorium sic Rectore carens eidem Agneti sub certis modo & forma concesserunt, ipsaque Agnes concessionis hujusmodi vigore prædictum oratorium assecuta, illud ex tunc tenuit & possedit, prout tenet & possidet de præsenti. Cum autem &c. dicta Agnes dubitet concessionem prædictam ex certis causis juribus non subsistere, pro parte ejusdem Agnetis nobis fuit humiliter supplicatum &c. *Vide Constit. 61. hujus Pontif.*

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus si tibi, temporis qualitate & loci conditione, ac circumstantiis universis pensatis, concessionem hujusmodi faciendam videbitur &c. prædictum Eremitorium, ut dicta Agnes asserit, nullos reditus habens, quovis modo Rectore careat, etiamsi illius dispositio ad Sedem Apostolicam pertineat, dummodo tempore Datæ præsentium non sit in eo alicui specialiter jus quæsitum, cum omnibus juribus & pertinentiis suis prædictæ Agneti per eam & sex alias Sorores prædictas, necnon ipsarum quamlibet sub observantia hujusmodi perpetuo inhabitandum, ut præfertur, auctoritate nostra concedas, inducens per te, vel alium seu alias eamdem Agnetem, vel procuratorem suum ejus nomine in corporalem possessionem Eremitorii, juriumque pertinentiarumque prædictarum, & defendens inductam; amoto exinde quolibet illicito detentore, contradictores auctoritate nostra &c. Non obstantibus &c. contrariis quibuscumque &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. III. Idus Maii, anno XIV.

CLIV.

Ut admittant domum prope civitatem Ravennat. Ibidem folio 169.

Dilectis filiis Fratribus Vicariæ Bononiæ & Romandiolæ Ordinis B. Francisci, qui dicuntur de Observantia, *&c.*

§. I. SAcræ Religionis &c. Hinc est quod dilectorum filiorum populi & communis nostræ civitatis Ravennæ &c. cupientium &c. aliquos ex vestris locis apud dictam civitatem nostram habere, supplicationibus inclinati, audito quod extra & prope muros ipsius civitatis est quædam sancti Maniatis Ecclesia, *Prioratus* nuncupata, quæ est de mensa Monasterii sancti Joannis Evangelistæ de Ravenna, quam cives Ravennates, pro dicto Ordinis vestri loco idoneo judicantes, vobis concedi exoptant, habitoque nuper per nos dilecti filii nostri Bessarionis, Basilicæ duodecim Apostolorum Cardinalis, *Niceni* vulgariter nuncupati, cui prædictum sancti Joannis Evangelistæ Monasterium existit commendatum, assensu, vobis, ut prædictam sancti Maniatis Ecclesiam cum suis domibus & ædificiis recipere, & in ea ac circa ipsam locum cum necessariis officinis pro usu & ha- *Vide Constit. 1. hujus Pontif.*

habitatione vestra, & Fratrum dicti Ordinis instituere, facere & construere, & inibi sub regularibus institutis vestri Ordinis Altissimo famulari &c. ac verbum Dei prædicare libere & licite valeatis, Ordinarii loci alio consensu minime requisito, juribus &c. salvis, licentiam &c. concedimus facultatem. Et nihilominus vobis & universis Fratribus in eisdem domibus & loco pro tempore moraturis, ut omnibus & singulis privilegiis &c. concessis & in posterum concedendis, uti & gaudere valeatis & valeant &c. indulgemus: fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. non obstant. quibuscumque.

§. II. Verum quia prædicta sancti Maniatis Ecclesia certa aratoria & vineata circa se habere dicitur territoria, quibus totis vos minime indigetis, volumus, ut Fratres ex vestris, qui ad capiendum dictum locum accedent, vocatis dilectis filiis, Spiritus sancti & sancti Vitalis Monasteriorum de Rauenna Abbatibus, ac tribus civibus, quos Communitas illa duxerit eligendos, eam dictorum territoriorum partem, quæ aut pro officinis construendis, aut pro horto domus & loco prædictis videbitur necessaria, etiam capiatis, & cum certis affixis terminis ad partem designetis, ut perpetuo cognosci possit ipsa territoriorum pars separata ab aliis prædictis territoriis, de quibus simul cum aliis possessionibus dicti olim Prioratus certo modo ad decus & utilitatem prædicti Monasterii sancti Joannis intendimus disponere. Nulli ergo &c. nostræ concessionis & voluntatis infrigere &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. IV. Idus Junii anno XIV.

CLV.

Vt donet Joannæ Roderici Tertiariæ Eremitorium sanctæ Mariæ de Lairo prope villam de Tubere. Ibibem folio 101.

Dilecto Filio Archidiacono Ecclesiæ Taurien.

§. I. DEvotis petentium desideriis, præsertim quæ Religionis propagationem respiciunt, libenter annuimus, eaque quantum cum Deo possumus, favoribus prosequimur opportunis.

§. II. Cùm itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Joannæ Roderici Sororis Tertii Ordinis sancti Francisci &c. petitio continebat, quod Eremitorium sanctæ Mariæ de Lairo, apud villam de Tubere, Civitaten. Diœcef. quod antiquitus Monasterium Monialium extitit, in præsentiarum penitus inhabitabile existat, nec in illo a longo tempore citra divinum officium celebratur ob illius destructionem, redituum carentiam ac egestatem, ipsaque Joanna, &c. in hujusmodi Eremitorio Altissimo perpetuis temporibus famulari, ac illud reparare seu reparari facere, necnon libros & ornamenta pro divino cultu necessaria inibi procurare summopere concupiscat, si dictum Eremitorium eidem Joannæ pro se & aliis mulieribus, in ipso Eremitorio sub vita communi degere volentibus, pro earum usu & habitatione perpetuo concedatur. Nos &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus, si est ita, & Eremitorium prædictum ad præsens habitatore carere repereris, illud cum omnibus juribus & pertinentiis suis eidem Joannæ pro se & mulieribus prædictis, inibi sub regularibus ejusdem Ordinis habitu & observantia insimul vivere, vt præfertur, volentibus &c. concedas & assignes, faciens eidem Joannæ necnon mulieribus inibi pro tempore degentibus de illius fru-

fructibus, reditibus, proventibus, juribus & obventionibus universis, si quæ reperiantur, integre responderi; contradictores per censuram &c. compescendo. Non obstant. &c. quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. IV. Idus Junii, anno XIV.

CLVI.

Approbatur concessio Eremitorii sanctæ Luciæ Placentin. Sororibus domus sancti Ildefonsi assignati. Ibidem folio 35.

Dilecto filio Archidiacono Ecclesiæ Taurien.

§. I. SAcræ Religionis, sub qua dilectæ in Christo filiæ Priorissa & Sorores domus sancti Ildefonsi Placentin. Tertii Ordinis sancti Francisci &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dictarum Priorissæ, & Sororum petitio continebat, quod olim Venerabilis frater noster Gundisalvus Episcopus Placentin. Eremitorium sanctæ Luciæ Placentin. tunc gubernatore seu Eremitis destitutum, eisdem Priorissæ & Sororibus sub Regulari ejusdem Ordinis observantia degentibus, vt exinde aliquod in suis necessitatibus susciperent relevamen, usque ad ejus beneplacitum dedit atque concessit, ipsæque Priorissa & Sorores, vigore concessionis & donationis prædictarum possessionem dicti Eremitorii apprehendentes, illud ex tunc &c. & possident de præsenti. Cum autem &c. dictæque Priorissa & Sorores ipsum Eremitorium eis ac futuris in dicta domo Priorissis & Sororibus perpetuo concedi desiderent. *Vide Constit. 1. hujus Pontif.*

§. II. Nos &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus, si est ita, Eremitorium prædictum, cujus fructus, reditus & proventus trium librarum Turonen. parvorum, secundum communem æstimationem, valorem annuum, vt ipsæ Exponentes asserunt, non excedunt, Priorissis & Sororibus præsentibus & futuris prædictis auctoritate nostra perpetuo concedas, tradas pariter & assignes; ita quòd ipsæ illud perpetuis futuris temporibus tenere, ac ejus fructus, reditus & proventus percipere, & in earum, necnon domus prædictæ usus & utilitatem convertere libere & licite possint; alienatione tamen quorumcumque bonorum immobilium ipsius Eremitorii eis penitus interdicta. Non obstant. &c. quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. V. Kalendas Julii, anno, XIV.

CLVII.

Sorores in civitate Senen. degentes eximuntur a jurisdictione & visitatione Fratrum ejusdem Tertii Ordinis. Ex lib. 1. de Regularib. anno 15. fol. 113.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. CUnctorum statui fidelium, quorum cura nobis licet immeritis cælitus commissa est generalis, sollicite intendentes, ad ea quæ pro illorum tranquillitate & pace expedire conspicimus, nostri ministerii partes exquisitius exibemus. Cum itaque, sicut pro parte dilectarum in Christo filiarum Catarinæ relictæ Gerardi de Cimiciis Laici, viduæ, Ministræ, & Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci, *Mantellate* nuncupata-

patarum, in civitate Senen. degentium, nobis nuper exhibita petitio continebat, ex conversatione, quam dilecti filii Fratres dicti Tertii Ordinis, etiam in prædicta civitate degentes, quibus in omnibus subjectæ fore dicuntur, & quorum Capitulis, quæ singulis primis diebus Veneris cujuslibet mensis apud eos celebrantur, ut illi asserunt, interesse obligantur, quique Visitationem & gubernationem earum, & commissorum per aliquam ipsarum pro tempore inquisitionem, correctionem & punitionem ad se spectare, ac omnem jurisdictionem in eas exercere posse contendunt, cum eis habent, pro eo quod minus honesta a plerisque judicatur, & illic ut plurimum forenses alienigenæ, & variæ conditionis personæ existunt, a quatuor annis proxime præteritis citra, diffamationes dictarum Sororum & plura scandala secuta fuerunt, quæ ante annos eosdem a septuaginta annis retrolapsis, dum prædictæ Sorores solis Ministræ & Visitatori dicti Ordinis subessent, sequi visa non extiterunt; pro parte ipsarum Sororum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos &c. omnes Sorores dicti Tertii Ordinis in prædicta civitate pro tempore degentes a subjectione, visitatione, inquisitione, correctione, punitione & dominio, ac ab omni jurisdictione Fratrum prædictorum, si quæ illis in eas quovis modo competant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium penitus eximimus pariter & liberamus, ac totaliter exemptas ac liberatas fore decernimus, easque in omnibus, & singulis earum Visitatori, atque Ministræ pro tempore degentibus, prout aliæ mulieres in Florentin. Perusin. & Camerinen. civitatibus sub eodem Ordine degentes, ex privilegiis Apostolicis per nos eis concessis existunt, submittimus, easque sic subjectas sub obedientia Venerabilis fratris Episcopi Senen. perpetuo volumus permanere. Non obstant. constitutionibus Apostolicis &c. quibuscumque: districtius inhibentes Fratribus dicti Tertii Ordinis, qui in eadem civitate &c. ne audeant seu præsumant aliquam auctoritatem &c. in ipsas Sorores, vel contra eas quomodolibet exercere &c. Nulli ergo &c. nostræ exemptionis, liberationis, constitutionis, subjectionis, submissionis, voluntatis, inhibitionis & decreti infrigere &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. pridie Kalend. Septemb. anno XIV.

CLVIII.

Ut Tertiarii in civitate Cremonen. degentes Capitulum celebrent, exclusis illis qui in Eremo commorabantur. Ex Archivo secreto lib. 22. Bullar. fol. 193.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. IIs quæ pro Religiosarum & aliarum nobis & Apostolicæ Sedi devotarum personarum statu & indemnitate processisse comperimus, ut illibata persistant, libenter, cum a nobis petitur, adiicimus Apostolici muniminis firmitatem. Dudum siquidem per nos accepto, quod in electione tunc futuri Ministri Fratrum Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati, in civitate Cremonen. commorantium, in qua nonnulli dicti Ordinis in eremis habitantes, invitis aliis ipsius Ordinis Fratribus, qui separatim in domibus degunt, interesse nitebantur, variæ fuerant dissensiones exortæ, Nos tunc per nostras in forma Brevis litteras dilectis filiis Præceptori domus sancti Antonii, & Priori Prioratus sancti Petri de Pado, Cremonen. eorum nominibus propriis non expressis, dedimus in mandatis,

datis, ut ipsi vel eorum alter, vocatis qui forent evocandi, ad electionem Ministri hujusmodi juxta morem alibi observatum ea vice procederent &c. prout in ipso Brevi plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii Marci Ministri Fratrum prædictorum petitio continebat, prædictus Præceptor, cui etiam ipse Prior ex certis causis vices suas commiserat, electionem juxta morem hujusmodi celebrari fecerit, ipsorum Fratrum desuper consensu & approbatione subsecutis, prout in instrumento &c. dicitur contineri; pro parte dicti Marci nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. electionem prædictam & quæcumque inde secuta rata habentes &c. confirmamus &c. Et nihilominus præsenti constitutione statuimus & ordinamus, ut de cetero, quoties eligendi Ministri hujusmodi tempus ingruerit, ad electionem ipsam dicti Fratres in domibus degentes dumtaxat, exclusis eremitanis Fratribus, admittantur: decernentes harum serie, illam prorsus, quæ in electione dicti Marci Ministri servata extitit, in futuris electionibus formam observari debere, necnon irritum &c. Non obstant. quibuscumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno &c. MCCCCXLIV. Nonis Septembris anno XIV.

CLIX.

Confirmatur ejus electio in Episcopum Imelacen. Ibidem lib. 23. folio 6.

Dilecto filio Cornelio Electo Imelacen.

§. I. SInceræ devotionis affectus &c. Nuper siquidem Ecclesiæ Imelacen. tunc vacanti per obitum bon. mem. Thomæ Episcopi Imelacen, extra Romanam Curiam defuncti, de persona tua, nobis & fratribus nostris ob tuorum exigentiam meritorum accepta, duximus auctoritate Apostolica providendum, præficiendo te illi in Episcopum et Pastorem &c. *[illegible] ejus constit.*

§. II. Cum autem &c. licet prædictus Thomas Episcopus eidem Ecclesiæ per decem & novem annos præfuerit, illiusque possessionem regiminis & administrationis bonorum, vel majoris partis eorumdem interim pacifice &c. gubernaverit, pro eo tamen quod a nonnullis asseritur, ipsi Ecclesiæ de persona dilecti filii Roberti de Anglia Fratris Ordinis Minorum provisum fuisse, tu dubites te super dicta Ecclesia & ejus occasione per eumdem Robertum aut alios suo nomine molestari vel inquietari posse tempore succedente, pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos itaque &c. eidem Roberto in prædicta Ecclesia vel ad eam nullum jus competiisse sive competere, aut interesse aliquod habuisse vel habere; necnon provisionem de persona tua per nos, ut præfertur, factam, ac præfectionem hujusmodi suum plenarie effectum sortiri debere, auctoritate Apostolica decernimus per præsentes. Non obstantibus contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. Nonis Octobris anno XIV.

CLX.

Ut Obſervantibus concedat Eccleſiam ſancti Nazarii cum territorio prope Novariam. Ex lib. 1. de Regularib. anno 14. folio 12.

Venerabili fratri Bartholomæo Epiſcopo Novarien.

Vide Conſtit. 1. hujus Pontif.

§. I. SAcræ Religionis, ſub qua dilecti filii Fratres Ordinis Minorum, *de Obſervantia* nuncupati, provinciæ Mediolanen. &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dictorum Fratrum petitio continebat, quod olim tu & dilecti filii Clerus & Populus civitatis Novarien. ex ſingulari fide & devotione per vos in Fratres & Ordinem prædictos conceptis, ad id dilecti filii Antonii de Ruſconibus Generalis Miniſtri dicti Ordinis accedente conſenſu, Eccleſiam ſine cura ſancti Nazarii extra & prope dictam civitatem conſiſtentem, divino cultu penitus deſtitutam, quæ neceſſitati Fratrum prædictorum viſa eſt plurimum conveniens, prædictis Fratribus obtuliſtis & quodammodo aſſignaſtis. Cum autem &c. dilectæ in Chriſto filiæ Abbatiſſa & Conventus Monaſterii ſancti Dominici Novarien. Ordinis ſanctæ Claræ, aſſerentes Eccleſiam hujuſmodi ad eas legitime ſpectare, muliebri magis opinione quam aliqua ratione ductæ, etiam oblata ſibi pro dicta Eccleſia condigna & competenti recompenſa, oblationi & aſſignationi hujuſmodi nullatenus conſentire velle videantur; pro parte eorumdem Fratrum nobis fuit humiliter ſupplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati tuæ &c. mandamus, quatenus vocatis Abbatiſſa & conventu prædictis ac aliis, qui fuerint evocandi, ſuper præmiſſis omnibus & ſingulis, ac eorum circumſtantiis univerſis auctoritate noſtra te diligenter informes &c. Eccleſiam prædictam cum territorio ei adjacente pro hortis & aliis ad uſum & habitationem Fratrum hujuſmodi neceſſariis officinis a dicto Monaſterio auctoritate prædicta ſegreges & dimembres, illamque cum territorio hujuſmodi competenti, vel etiam, ſi tibi videbitur, nulla prædicto Monaſterio aſſignata recompenſa, dictis Fratribus pro aliquorum ex eis uſu & habitatione perpetuis perpetuo tenendam & inhabitandam dicta auctoritate concedas, inducens per te vel alium ſeu alios eoſdem Fratres vel procuratorem, ſeu ſyndicum ſuum eorum nominibus in corporalem poſſeſſionem Eccleſiæ & territorii prædictorum, ac defendens inductos, amotis Abbatiſſa & Conventu prædictis, ac quibuslibet detentoribus ab eiſdem, ac faciens ipſos Fratres Eccleſiæ & territorii prædictorum pacifica poſſeſſione gaudere; contradictores per cenſuram &c. Non obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. contrariis quibuſcumque &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. IX. Kalendas Novembris anno XIV.

CLXI.

Ut Tertiarii prope Eccleſiam ſanctæ Mariæ de Monticulis domum ædificent. Ibidem folio 232.

Venerabili fratri Epiſcopo Amelien.

§. I. DEvotarum nobis & Apoſtolicæ Sedi perſonarum humilium, divinis laudibus, ſacræque Religionis obſervantiæ deditarum, Apoſtolico Nos convenit favore proſequi, & ipſarum neceſſitatibus occurrere proviſionis gratia congruentis. §. II. Exhi-

§. II. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Guidonis Presbyteri, sancti Leonis Dioecesis, Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Poenitentia* nuncupati Professoris, petitio continebat, quod olim dilectus filius Antonius Francisci, Prior secularis & Collegiatae Ecclesiae sancti Laurentii de Crenestello extra muros Amelien. Ecclesiam sive capellam sine cura sanctae Mariae de Monticulis, tuae Dioecesis. quae ipsi Ecclesiae sancti Laurentii certo modo subjecta existit, & a pluribus annis citra, quandoque per Fratres dicti Ordinis, nonnumquam vero per alias pauperes personas, eremiticatus vitam ducentes, teneri consuevit, tunc personis hujusmodi carentem, cum domibus & horto sibi adjacentibus, necnon omnibus & singulis eleemosynis, ac oblationibus, quae eidem Ecclesiae sive capellae sanctae Mariae pro tempore, medietate illarum, quae in Assumptionis, & persolutis ex eis annis singulis ipsi Petro quatuor florenis auri, omnibus aliis, quae in Nativitatis beatae Mariae festivitatibus percipiuntur, quas dictus Antonius ad suos usus & utilitatem reservavit, dumtaxat exceptis, Petro praedicto sub certis modo & forma dedit & concessit, ipseque Petrus Ecclesiam sive capellam sanctae Mariae praedictam, dationis & concessionis hujusmodi vigore assecutus, illam ex tunc tenuit &c. possidet de praesenti.

§. III. Cum autem &c. dictus Petrus dubitet dationem &c. non subsistere &c. et si Ecclesia sanctae Mariae sive capella praedicta cum domibus & horto praedictis dicto Petro, per eum & alios Fratres ejusdem Ordinis perpetuo tenenda &c. assignaretur, ipse Petrus in illa cum pluribus Fratribus ejusdem Ordinis divinis officiis &c. vacando resideret &c. Quare pro parte ejusdem Petri asserentis, quod ex ipsa Ecclesia sive capella sanctae Mariae nulli annui fructus, reditus, eleemosynis & oblationibus hujusmodi dumtaxat exceptis, percipiuntur, nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. IV. Nos igitur &c. fraternitati tuae &c. mandamus, quatenus si, vocatis dicto Antonio Priore & aliis qui fuerint evocandi, tibi de praemissis legitime constiterit, Ecclesiam sanctae Mariae sive capellam praedictam cum domibus & horto praedictis, ac calicibus, libris, paramentis & aliis ornamentis Ecclesiasticis, necnon supellectilibus, & bonis mobilibus, ipsi Ecclesiae sanctae Mariae sive capellae hactenus oblatis, quaecumque, quotcumque & qualiacumque fuerint, eidem Petro aliisque Fratribus dicti Ordinis praesentibus & futuris, per aliquos ex eis perpetuo tenendam, regendam &c. concedas & appropries, ita quod ex tunc liceat Petro & Fratribus praedictis in ipsa Ecclesia sanctae Mariae sive capella caemeterium habere, & quaecumque pro ipsorum Fratrum usu & habitatione necessaria fundare & construere &c. & singulas oblationes & eleemosynas, etiam illas, quas ipse Antonius sibi reservavit, ut praefertur, integre percipere, necnon in fabricam & utilitatem Ecclesiae sanctae Mariae sive capellae hujusmodi, ac sustentationem suam convertere, Dioecesani &c. minime requisita. Nos enim, si dationem, concessionem & appropriationem praedictas feceris, Petro & Fratribus in domo sanctae Mariae sive capella hujusmodi pro tempore commorantibus, quod omnibus & singulis privilegiis &c. aliis Fratribus dicti Ordinis &c. alias concessis, uti &c. possint, auctoritate Apostolica, tenore praesentium, de speciali dono gratiae indulgemus. Non obstant. fel. rec. Clementis Papae V. praedecessoris nostri, quae incipit *Sacrosancta* &c. quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. pridie Idus Novembris anno XIV.

CLXII.

Præficitur Ecclesiæ Tyberiaden. Ex Archivo secreto lib. 8. Bullar. 2. secretor. folio 96.

Dilecto filio Roberto Electo Tyberiaden.

Vide Constit. XI. hujus Pontif.

Divina disponente clementia &c. Dudum siquidem provisiones omnium Cathedralium Ecclesiarum, tunc apud Sedem Apostolicam vacantium & in antea vacaturarum, ordinationi & dispositioni nostræ reservavimus &c. Postmodum vero Ecclesia Tyberiaden. ex eo Pastoris solatio destituta, quod nos etiam dudum Venerabilem fratrem nostrum Joannem Cepten. olim Tyberiaden. Episcopum, apud dictam Sedem tunc constitutum, a vinculo, quo eidem Tyberiaden. Ecclesiæ, cui tunc præerat, tenebatur, de fratrum nostrorum consilio & Apostolicæ potestatis plenitudine absolventes, ipsum ad Ecclesiam Cepten. tunc vacantem auctoritate Apostolica transtulimus &c. Nos ad provisionem ipsius Tyberiaden. Ecclesiæ &c. ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem &c. direximus oculos nostræ mentis &c. providemus, teque illi præficimus in Episcopum & Pastorem &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. IV. Nonas Decembris anno XIV.

CLXIII.

Revocatur unio de bonis Monasterii sanctæ Mariæ Novæ Anconit. facta Monasterio sancti Bartholomæi. Ex lib. 1. de Regularibus, an. 14. fol. 147.

Dilecto filio Abbati Monasterii sancti Joannis de Peneclaria extra muros Anconitan.

§. I. Digna exauditione vota personarum humilium divinis laudibus sacræque Religionis observantiæ deditarum Apostolico nos convenit favore prosequi, & ipsarum necessitatibus occurrere provisionis gratis congruentis.

§. II. Nuper siquidem pro parte dilectarum in Christo filiarum Antoniæ Miniatis de Senis, & Claræ de Firmo, necnon aliarum Sororum domus sanctæ Mariæ Novæ Anconitan. Tertii Ordinis sancti Francisci &c. nobis exposito, quod venerabilis frater noster Joannes Episcopus Anconitan. attente considerans, quod Religio absque loco habili & idoneo commode servari non posset, & prædicta domus, quæ dudum, tunc Monasterium Ordinis sancti Benedicti existens, Monasterio sancti Bartholomæi etiam Anconitan. dicti Ordinis sancti Benedicti auctoritate ordinaria unita fuerat, prædictis Antoniæ, Claræ & Sororibus sub Regulari observantia ejusdem Tertii Ordinis Altissimo famulantibus, pro earum usu & habitatione habilis & idonea foret, ipsam domum, tunc Monasterium Monialibus penitus carens & inhabitatum &c. cum ipsius Ecclesia, & infra ejus septa consistentibus domibus, possessionibus & aliis bonis, ad ipsam domum tuncMonasterium spectantibus, eidem Monasterio sancti Bartholomæi remanentibus, donaverat, dederat & assignaverat; ipsæque Antonia, Clara & Sorores donationis, dationis & assignationis earumdem vigore prædictam domum, tunc Monasterium assecutæ, in illa ex tunc sub observantia prædicta permanserant, prout perma-

manebant. Nos donationem &c. per alias nostras litteras approbari & confirmari mandavimus &c.

§. III. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dictarum Antoniæ, Claræ & aliarum Sororum petitio continebat, in ipsa domo sanctæ Mariæ Novæ Virgines & continentes, inibi Regularem professionem emittentes, in dies adeo crescant, quod non habent unde sibi pro victu &c. sustentare valeant; &, sicut eadem petitio subjungebat, si a prædicto Monasterio sancti Bartholomæi, cui alias sanctæ Mariæ Novæ prædictum, ut præfertur, & sanctæ Claræ, & sanctæ Agnetis etiam Anconitan. Monasteria dicti Ordinis sancti Benedicti in subventionem necessitatum Monialium ejusdem Monasterii sancti Bartholomæi, quæ tunc in numero copioso existebant, canonice unita fuerunt, quodque nunc pro sustentatione Monialium illius, quæ quatuor vel quinque dumtaxat fore noscuntur, amplos & superfluos reditus habet, separarentur, seu quoad illa unio de dicto olim Monasterio sanctæ Mariæ Novæ cum possessionibus, terris & bonis facta prædicta revocaretur &c. ipsaque possessiones, terræ & bona prædicta ad jus & proprietatem dictæ domus olim Monasterii reducerentur & illi restituerentur, ac prædictis Antoniæ, Claræ & Sororibus, per eas, necnon alias Sorores ejusdem Tertii Ordinis in prædicta domo olim Monasterio pro tempore degentes, perpetuo tenenda & possidenda, ac usufructuanda, donarentur &c. ipsæ Antonia, Clara & Sorores &c. susciperent relevamen; pro parte dictarum Antoniæ, Claræ & Sororum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. IV. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus vocatis dilectis in Christo filiabus Abbatissa & Conventu dicti Monasterii sancti Bartholomæi &c. separes, & unionem de Monasterio S. Mariæ Novæ cum possessionibus, terris & bonis prædictam revoces, casses & annulles &c. ipsaque terras, possessiones & bona ad jus & proprietatem dictæ domus olim Monasterii reducas ac illi restituas, necnon prædictis Antoniæ, Claræ & Sororibus, per eas ac alias Sorores pro tempore degentes prædictas perpepetuo possidenda, tenenda &c. appropries & assignes, ita quod ex tunc liceat eisdem Antoniæ, Claræ & Sororibus etiam pro tempore degentibus per se vel alium seu alios corporalem possessionem terrarum bonorumque prædictorum propria auctoritate apprehendere, illorumque fructus, reditus & proventus in suos ac dictæ domus, olim Monasterii, usus & utilitatem convertere, Diœcesani &c. minime requisita. Non obstantibus &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. XIV. Kalendas Januarii, anno XIV.

CLXIV.

Constituuntur œconomi & Procuratores Fratrum domus sanctæ Mariæ de Ara-Cœli. Ex ipso autographo.

*Dilectis filiis Jacobo Lelli *Alexii de Cinciis, Joanni Jacobo de Baccabellis, & Laurentio Mazabufalo civibus Roman.* * idest, filio Lelli filii Alexii.

§. I. Exigit devotionis vestræ fervor &c. Cum itaque proximis temporibus scientes locum sanctæ Mariæ de Ara-Cœli, de dicta Urbe, Ordinis Minorum parum laudabiliter gubernari, poni fecerimus in eodem Fratres dicti Ordinis, qui dicuntur *Pauperes, & de Observantia regulari*, quos per longam multiplicemque experientiam scimus omnes populos, inter quos habitant, vitæ exemplo, prædicationibus & aliis salubribus monitis, ac suasionibus ad bonos mores & vitæ salubris conversationem inducere, *Vide Constit. 95. hujus Pontif.*

&c cum

& cum rerum ſeculi proſperitate maximos fructus afferre animarum.

§. II. Nos itaque cupientes, quod dicti Fratres eo ferventius divinis Officiis & aliis ſuorum operum exercitiis intendere valeant, quo ſuis rerum ſecularium curis ſe noverint relevatos, & omnia reditus, proventus & alia bona dicti loci Ara-Cœli, quæ Fratres Conventuales habere, tenere & poſſidere conſueverant, quoniam prædicti *Pauperes*, ſive *de Obſervantia* nullo modo poſſunt ex forma Regulæ ſuæ, aut volunt ipſa habere & poſſidere, in Nos ſuſcipientes, vobis eadem bona committimus gubernanda, volentes quod ipſorum bonorum, fructuum & redituum computum tenentes, eam partem iſtorum, quæ pro reparatione & conſervatione ædificiorum ac officiorum, & pro ſupellectili domus & ornamentis Eccleſiæ neceſſariis videbitur opportuna, expendatis & diſtribuatis, & ubi dictos Fratres pro aliqua ſui victus parte videbitis indigere, eis ſubveniatis, ac eleemoſynam faciatis, taliter vos in prædictis habentes, quod ubi et quando requiremini, bonum computum reddere valeatis. Et inſuper vos tres ſimul, et quemlibet veſtrum in ſociorum abſentia, prædictorum Ara-Cœli Fratrum et ejuſdem loci œconomos, factores, Procuratores, ac negotiorum geſtores, uſque ad Sedis Apoſtolicæ beneplacitum facimus et creamus, volentes ut in omnibus, ſive litigiis, ſive parandis ordinandiſque ædificiis et ſtructuris, eorumdemque faciendis et diſtribuendis expenſis, et aliis quibuſcumque negotiis quitare, abſolvere, omniaque et ſingula alia facere, diſponere et ordinare libere et licite valeatis, quæ Fratres prædicti capitulariter facere, diſponere et ordinare poſſent. Vos itaque prædictum a nobis injunctum munus taliter, prout ſperamus, gerere et adminiſtrare ſtudeatis, quod a Deo noſtro meritum et a nobis laudem ac gratiam conſequi mereamini.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. VIII. Idus Januarii, anno XIV.

CLXV.

Fratres domus de Ara-Cœli ab omnibus impoſitionibus declarantur immunes. Ex originaria Bulla.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Ad ea, per quæ Religioſorum locorum atque domorum et perſonarum in illis pro tempore degentium utilitati conſulitur, & opportunitatibus ſubvenitur, ex injuncto nobis deſuper Apoſtolicæ ſervitutis officio libenter intendimus, illaque favoribus proſequimur opportunis. Sane cum proximis temporibus conſiderantes locum ſanctæ Mariæ de Ara-Cœli de Urbe Ordinis Minorum parum decenter in ſpiritualibus gubernari, & quod in ipſo loco, inter alia Urbis Romæ loca ſitu ædificiiſque celeberrimo, ſi Religioſi eſſent vitæ exemplo, & Eccleſiaſticorum officiorum exercitio præſtantes, multa Romano Populo tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus bona accederent, poni fecerimus in eodem Fratres prædicti Ordinis, qui dicuntur *Pauperes*, ſeu *de Obſervantia* Regulari, ſcientes ipſos (ſicut ex forma Regulæ ſuæ tenentur) eſſe pauperrimos, & nullam rerum ſeculi, quæ ad gubernationem pertinent, habere aptitudinem, & cupientes, ut quando accidunt aliqui caſus, aut recuperandi & conſervandi ea, quæ ad ipſum locum ſpectarent, aut ſe ab injuſte petentibus defendendi, aut ædificia nova conſtruendi, aut facta reparandi & inſtaurandi, faciliorem habeant viam, ne litigiis, & eorum perplexitatibus involvantur, tenore præſentium, auctoritate Apoſtolica declaramus, decernimus et mandamus, ut in omnibus

bus causis et litigiis, supradictos Fratres tam Ara-Cœli, quam locum beati Francisci in Transtyberim, in quo ex prædictis Fratribus pauperibus *de Observantia* aliqui habitant, aut eorum loca quomodolibet concernentibus, sive ipsæ causæ & litigia ab eis, sive contra eos moveantur, fiat per omnes Officiales & Judices Almæ Urbis tam Ordinarios, quam delegatos vel subdelegatos, aut alios Commissarios sive arbitros, justitia de plano, sine strepitu & figura Judicii, terminis abbreviatis, sola facti veritate inspecta; in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

§. II. Insuper, ut dicti Fratres præsentes, & qui pro tempore erunt, majorem suæ substentationis & locorum suorum prædictorum, præsertim Ara-Cœli ædificia, officinas, atque etiam Ecclesias melius reparandi, & de novo, si expediens fuerit, construendi, commoditatem habeant, eosdem prædicta auctoritate ab omnibus & singulis gabellarum & omnium aliarum solutionum, sive exactionum præstationibus & angariis tam pro rebus ad victum suum & vestitum spectantibus, quam pro aliis ad fabricarum quarumcumque usum deputandis, exemptos reddimus & immunes. Mandantes omnibus & singulis prædictæ Almæ Urbis Officialibus præsentibus & futuris & aliis, ad quos spectare poterit quomodolibet in futurum, quatenus prædictam exemptionem integre observent & faciant inviolabiliter observari. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. VIII. Idus Januarii, anno XIV.

CLXVI.

Ut Fratres Regular. Observant. Provinciæ Orientis Syndicos habeant. Ex Archivo secreto, libro 22. folio 252.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. AD Ordinem Minorum, in firmamento militantis Ecclesiæ coruscantem, & ad professores ipsius paternæ gerentes caritatis affectum, libenter illa concedimus, quæ sint dicto Ordini, ejusque professoribus opportuna. Sane fide digna relatione percepimus nonnulla Ecclesiastica loca & Conventus Ordinis Minorum provinciæ Orientalis annuos reditus & proventus habere, & Fratres in eis degentes proprium, contra eorum Regularem professionem emissam & normam dicti Ordinis, & Apostolicas constitutiones & declarationes, habere & retinere. Nos super his opportunæ provisionis remedium paternis studiis adhibere cupientes, ac attendentes quod loca & Conventus hujusmodi sita sunt inter Christianos numero paucos, & copiosam infidelium, ac schismatorum & hæreticorum multitudinem, ex quo paucæ admodum eleemosynæ percipi possunt, omnia & singula reditus & bona præsentia & futura locorum & Conventuum prædictorum, ac eorum Fratrum præsentium & futurorum, proprium, mobilia & immobilia bona nobis & Sedi Apostolicæ tenore præsentium appropriamus, concedentes dilectis filiis Vicario & universis Fratribus dictæ provinciæ pro tempore existentibus facultatem eligendi auctoritate Apostolica unum vel plures Syndicum vel Syndicos, illumque vel illos, quando eis videbitur, destituendi, deponendi, & alium seu alios de novo instituendi, quem seu quos electum vel electos pro tempore dicta auctoritate confirmamus &c. qui Syndici eadem auctoritate reditus & bona prædicta fideliter colligant & recipiant, ac proprium solicite gubernent.

§. II. Vo-

§. II. Volumus autem, quod ipsi Syndici, si viderint Fratres eorumdem locorum pro tempore indigentiam habere, de eisdem reditibus suis necessitatibus subvenire, ac structuras & ædificia dictorum locorum & Conventuum vetera resarcire, & de novo, prout opus erit, construere debeant. Quod si Fratres indigentia non laborent, & ædificia ipsa reparatione non indiguerint, ipsi Syndici dictos reditus & bona pauperibus distribuant.

§. III. Si vero contingeret loca & Conventus prædicta eleemosynis & aliis circa victum necessaris quandocumque carere, ac supradicta reditus & bona minus sufficientia censerentur ad hujusmodi necessitates sublevandas, statuimus & ordinamus, ut liceat prædictis Syndicis tantum de relictis eisdem Fratribus ad se accipere, & ex illis fructus recipere, quantum eis videbitur sufficere pro convenienti sustentatione Fratrum & reparatione structurarum & ædificiorum locorum & Conventuum prædictorum: decernentes Fratres prædictos de eleemosynis sic erogatis & fructibus ac reditibus prædictis per ipsos Syndicos contributis, necnon jocalibus, paramentis & aliis ornamentis divino cultui necessariis tuta conscientia uti posse & debere: statuentes insuper, ne Fratres ipsi jocalia & ornamenta vendere & alienare quoquo modo præsumant. Volentes tamen, si necessitas urgeret, ipsa jocalia & ornamenta, ac libros tam sacristiæ quam librariæ in alia similia, ex quo evidens utilitas sequi posset, per supradictos Syndicos commutari posse. Insuper volumus & ordinamus, ut reditus & obventiones duarum domorum, quæ olim spectabant ad quamdam Ecclesiam sancti Basilii, quam, & illius territorium carissimus in Christo filius noster Imperator Constantinopolitan. Illustris quibusdam Fratribus Minoribus de Observantia, pro novo Conventu construendo, & qui nunc sub vocabulo sancti Antonii de Padua constitutus, pie est largitus, ipsis Syndicis pure & libere dentur & consignentur, qui ipsos reditus in necessarios usus divini cultus dumtaxat convertant. Contrafacientes excommunicationis sententiam incurrere volumus ipso facto. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. Idibus Januarii, anno XIV.

CLXVII.

Ut quatuordecim domus possit admittere. Ibidem, folio 167.

Dilecto filio Joanni de Capistrano Ordinis Fratrum Minorum de Observantia.

Vide Const. 135. hujus Pontif.

Inter Ecclesiasticos Ordines &c. Cum itaque &c. sæpe contingat, nonnullos Christifideles &c. loca quædam pro usu & habitatione tui Ordinis Fratrum fundarent, construerent &c. ædificata concederent, si ad id Sedis Apostolicæ suffragaretur auctoritas. Et, sicut eadem petitio subjungebat, si quatuordecim loca pro usu & habitatione hujusmodi fundandi &c. Nos igitur &c. tibi, necnon pro tempore existentibus, quarumcumque provinciarum juxta morem Fratrum Minorum *de Observantia* nuncupatorum Vicariis, quatuordecim loca ubicumque consistentia cum Ecclesiis, campanilibus &c. officinis, si tibi, aut illis alias canonice consignentur &c. recipiendi & perpetuo retinendi, Diœcesanorum &c. minime requisita, eadem auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem, & insuper universis & singulis dicti Ordinis Fratribus, quos in locis hujusmodi pro tempore residere contigerit, ut omnibus & singulis indulgentiis &c. concessis uti

uti &c. valeant, auctoritate prædicta concedimus: jure &c. salvo. Fel. rec, Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. XIV. Kal. Februarii, anno XIV.

In eumdem modum dilecto filio fratri Joanni Mauberto Vicario generali Ultramontano.

CLXVIII.

Hungari, Sclavi & Bosnenses unius Vicarii subjiciuntur regimini. Ibidem, fol. 273.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. ETsi ex debito sollicitudinis Pastoralis quibuslibet Religiosis personis esse nos deceat in suis opportunitatibus favorabiles & benignos, tamen Fratres Ordinis Minorum, præsertim sub regulari observantia degentes, ferventioris spiritus ardore succensos, qui non timentes sed amantes barbaras nationes, ad illarum conversionem pergunt intrepidi, ut valeant ad aream Dominicam multos afferre manipulos, & de talentis eis creditis bonam Domino reddere rationem, affectuosiori studio confovere tenemur, ut in eorum sanctis operibus, per quæ fides Catholica pullulat, & sonus eorum in omnem terram dulciter intonat, nihil eos impediat, nil perturbet, sed nostræ sollicitudinis studio, ab eis quorumvis commotionum scandalis, divisionumque summotis turbinibus, placita quietis dulcedine gratulentur. Cum itaque jam per centum annos & ultra ejusdem Ordinis Fratres, *de Observantia* nuncupati, adeo Omnipotenti Deo in partibus Bosnæ, Hungariæ, Croatiæ, Dalmatiæ, Bulgariæ & Rasciæ, ceterisque finibus Orientalibus, & Aquilonariis seu Australibus gratum suum exhibuerint famulatum, ad lucrifaciendas animas Christi sanguine redemptas, quod odor bonorum operum eorumdem, per Orbem diffusus, multas fidelium mentes cœlica suavitate repleverit, devotione pariter & affectione sanctimoniæ spiritualis. Sed heu! (proh dolor!) a paucis admodum ferme temporibus, satore zizaniæ procurante, quædam exorta gravis etiam nobis ad audientiam relata est discordia inter Fratres Hungaros ex una, & Bosnenses ceterosque Sclavos, citra flumen Zane residentes, ex altera partibus, quod ad divisionem venerint Vicariorum Ordinis prælibati, in tantum, quod Hungari elegerint sibi Vicarium pro seipsis, & Bosnenses & Sclavi alium sibi elegerint e converso.

§. II. Nos igitur attendentes, quod unio incrementum, divisio ut plurimum detrimentum solet afferre compendii salutaris, motu proprio, non ad ipsorum Fratrum, vel alicujus pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, ex certa scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium prædictas divisionem, scissuram & separationem, per quoscumque quavis auctoritate præditos, & quomodocumque in dicta Vicaria factas, procuratas vel intentatas, necnon quæcumque inde secuta revocamus, cassamus, irritamus & etiam annullamus, nulliusque roboris vel momenti fore decernimus, volumus & mandamus, ac Vicariam ipsam Bosnæ prædictam, illiusque Fratres prædictos, quoad domos & loca citra & ultra flumen Zanæ ubicumque trans mare Adriaticum consistentia, necnon omnia & singula privilegia &c. & jura in eodem statu, in quo antequam divisiones & separationes prædictæ fierent, erant, quomodolibet emanata restituimus, reponimus & reintegramus.

§. III. Propterea motu, scientia, auctoritate & tenore prædictis volumus, statuimus & ordinamus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus omnia & singula domos atque loca tam in Bosnæ, quam aliis provinciis sive regnis consistentia prædicta, quæ omnia Vicariæ Bosnæ vocari & nominari præcipimus, per unum Vicarium regi decernimus: cujus electio ad Fratres hujusmodi Vicariæ, ipsius vero electionis confirmatio ad Generalem Ministrum prædicti Ordinis pro tempore existentis spectent & pertineant; quique Vicarius sic electus etiam ante confirmationem, Vicariatus hujusmodi officium libere exercere valeat, ac Vicario Cismontano pro tempore existenti subsit, pareat & intendat, cujus auctoritate prædicti Fratres ejusdem regantur & gubernentur; quodque si Minister Generalis prædictus prædictam hujusmodi electionem, postquam illa sibi fuerit præsentata, infra triduum forsan recusaverit aut distulerit confirmare, dicta electio eo ipso dicta auctoritate Apostolica confirmata sit & esse censeatur, ac sic in Vicarium electus absque alia confirmatione officium Vicariatus hujusmodi libere & licite valeat exercere. Confirmantes præterea harum serie electionem celebratam per dilectos filios ejusdem Ordinis professores regni Hungariæ, in personam dilecti filii Fabiani de Bachia, dicti Ordinis professoris, in tota & integra Vicaria prælibata, usque ad proximum futurum Capitulum, in eadem Vicaria aquanimiter celebrandum: districtius inhibentes eidem Generali Ministro & prædictis, ac aliis Fratribus dicti Ordinis, necnon universis & singulis Christifidelibus utriusque sexus Ecclesiasticis & Regularibus Ordinum quorumcumque, exemptis & non exemptis, ac Laicalibus cujuscumque etiam dignitatis &c. etiamsi Regalis, Reginalis, Pontificalis, Ducalis, aut cujuslibet alterius Ecclesiasticæ, vel mundanæ fuerint, ne contra restitutionem, repositionem, reintegrationem, voluntatem, statutum & ordinationem, ac omnia alia & singula in præsentibus nostris litteris contenta, per se vel alium seu alios, directe vel indirecte, quovis quæsito colore venire, seu aliquid attentare præsumant; ac decernentes illos ex ipsis, Generali Ministro, Fratribus & fidelibus, qui contrarium fecerint, ut præfertur, excommunicationis sententiæ, a qua nisi a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constituti, absolutonis beneficium obtinere nequeant, subjacere eo ipso &c.

§. IV. Non obstantibus contrariis quibuscumque. Quibus omnibus & singulis, illis alias in suo robore permansuris, quoad præsentes & in eis contenta, derogari intendimus & expresse derogamus. Volumus autem quod per quascumque litteras Apostolicas, dicto generali Ministro, seu aliis sub quibusvis verborum formis, quomodolibet concessas vel in posterum concedendas, præsentes litteræ & in eis contenta hujusmodi nullatenus intelligantur revocata. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. IX. Kalendas Februarii, anno XIV.

CLXIX.

Fratres Regular. Observant. domus sancti Pauli extra muros Bononien. ab omnibus datiorum solutionibus eximuntur. Ibidem, fol. 268.

Ad futuram rei memoriam.

Vt supra Constit. 165. hujus Pont.

AD ea, per quæ Religiosorum &c. Sane exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Fratrum loci sancti Pauli extra & prope mœnia Urbis nostræ Bononien. Ordinis beati Francisci, *de Observantia* nuncupati, peti-

petitio continebat, quod sive ex statuto civitatis, sive ex concessione Apostolica, de omnibus relictis ad pias causas, etiam pro celebrandis Missis in subsidium animarum, sive alia ratione, ipsi Fratres, quando fiunt suo loco huhujusmodi relicta & legata, coguntur ad solvendum Ecclesiæ sancti Petronii Bononien. duos bononenos pro libra, pariterque quando aliquid extra portam civitatis prædictæ deferri faciunt, aut intra illam portari, sive ad victum & usum familiæ necessarium, sive ad fabricarum structuram, coguntur ad solvendum datia ordinaria cuilibet imposita. Quare volentes ipsorum Religiosorum in hac parte supplicationibus satisfacere, eosdem & locum prædictum, habitantesque in illo futuris temporibus, in Regulari observantia perseverantes, ab omnibus & singulis supradictis duorum bononenorum pro libra & datiorum ordinariorum solutionibus auctoritate Apostolica, tenore præsentium absolventes, præcipimus & mandamus omnibus & singulis dictæ civitatis Officialibus, præsentibus & futuris, quatenus prædictos Fratres & locum, ac in eo habitaturos, nullatenus prædictorum occasione molestetis, aut alias inquietetis. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. VI. Kalendas Februarii, anno XIV.

CLXX.

Fratres & Sorores Tertii Ordinis Regnorum Bosnæ & Hungariæ submittuntur potestati Vicarii Bosnen. Ibidem, folio 284.

Ad futuram rei memoriam.

Expoſcit dilectorum filiorum Vicarii & Fratrum Vicariæ Bosnæ &c. Hinc est quod nos pro Religionis augmento &c. *ut in Bulla* 148. *usque ad*, utriusque sexus Christifidelibus, in quibuscumque partibus seu locis, ad quas vel ad quæ dicta Vicaria extenditur, pro tempore commorantibus &c. *ibidem usque ad* desuper licentia suffultæ, in Hungariæ partibus insimul habitantes, aliqua loca pro earum usu &c. eisque quod jam recepta retinere, & aliis similiter prædicti sexus personis, quod duo, tria & plura, ac tot alia domos atque loca, quot ipsis Vicariis expediens videbitur, cum oratoriis, dormitoriis &c. officinis ubilibet in dicta Vicaria denuo construere, seu jam constructa, vel sibi concessa recipere; Confraternitates etiam, seu societates pietati idoneas, juxta morem præsertim Italicum, vulgariter *Verberatorum* seu *Flagellatorum* nuncupatas, cum opportunis constitutionibus ordinare, & ordinatas absque quorumvis Prælatorum Ecclesiasticorum, vel alterius dignitatis contradictione, quibus, ut in talibus desistere debeant, Apostolica auctoritate, harum serie prohibemus ac interdicimus, in suis devotionibus ac piis operibus fovere &c. Necnon quod Confessor seu Confessores &c. *ut in eadem*, *usque ad*, ceterisque contrariis quibuscumque. *Vide Const. 148. hujus Pontif.*

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. pridie Kalendas Februarii, anno XIV.

CLXXI.

Ut admittant Eccleſiam ſancti Laurentii, & terræ portionem prope muros Cæſenat. pro cœnobio inibi conſtruendo, Ibidem, folio 276.

Dilectis filiis Fratribus Vicariæ Bononiæ & Romandiolæ, Ordinis Minorum de Obſervantia.

Vide Conſtit. 10 hujus Pontif.

§. I. SAcræ Religionis &c. Hinc eſt, quod dilectorum filiorum nobilis viri Malateſtæ Novelli de Malateſtis, noſtræ civitatis Cæſenæ in temporalibus Vicarii noſtri, & populi ac Communis dictæ civitatis &c. cupientium &c. Fratres veſtri Ordinis in aliquo loco habere, ſupplicationibus inclinati, audito, quod extra & prope muros dictæ civitatis eſt quædam S. Laurentii Eccleſia, olim Monaſterium ſancti Benedicti vocata, quod Monaſterium, propter guerras præteriti temporis jampridem derelictum, Eccleſiæ Cathedrali dictæ Cæſenæ univimus, & quam Eccleſiam ſancti Laurentii Venerabilis frater Epiſcopus, qui nunc eſt, vobis concedi contentatur & optat, devotioni veſtræ, ut prædictam ſancti Laurentii Eccleſiam capere, & in ipſa campanile, campanas et cœmeterium retinere, circa eamdem domos et alias officinas pro veſtro loco, uſu &c. Fratrum dicti Ordinis inſtituere, facere et conſtruere, et inibi ſub Regularibus inſtitutis veſtri Ordinis Altiſſimo famulari &c. valeatis, Ordinarii &c. minime requiſito, juribus &c. ſalvis, licentiam &c. concedimus facultatem. Et nihilominus vobis &c. ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. uti & gaudere valeatis &c. indulgemus. Felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. non obſtantibus quibuſcumque.

§. II. Verum quia dicta ſancti Laurentii Eccleſia certa territoria circa ſe habere dicitur, quibus totis vos minime indigetis, volumus quod Fratres ex veſtris, qui ad capiendum dictum locum accedent, vocato Venerabili fratre noſtro Epiſcopo Cæſenat. & dilecto filio Chriſtophoro Canonico Cæſenat. ac duobus civibus ſibi a Communitate aſſignatis, tantam dictorum territoriorum partem, quæ aut pro officinis conſtruendis, aut pro horto, domo & loco prædictis videbitur neceſſaria, etiam capiant, & cum certis affixis terminis ad partem deſignatis, ut perpetuo cognoſci poſſit ipſa territoriorum pars ad veſtrum locum ſpectans, ſeparata ab aliis prædictis territoriis, quæ cum bonis olim Monaſterii ſancti Laurentii volumus remanere. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLIV. Kalendis Februarii, anno XIV.

Anno Christi 1445. Eugenii IV. anno 15.

CLXXII.

Ut permittat Obſervantes pacifica poſſeſſione domus Termularum gaudere. Ibidem, lib. 12. Bullarum, fol. 173.

Dilecto filio Miniſtro provinciæ Apuliæ Ordinis Minorum.

CUm pro pacifico et quieto ſtatu, ac regimine Fratrum Ordinis Minorum ordinaverimus alias, ut Fratres ejuſdem Ordinis, qui *de Obſervantia* nuncupatur, per proprium Vicarium regantur; et, prout accepimus, in provincia ſancti Angeli, in civitate Termularum ſit locus eiſdem Fratribus *de Obſervantia* olim aſſignatus, in cujus poſſeſſione Fratres hujuſmodi de Obſervantia inpræſentiarum exiſtunt &c. Eapropter devotioni

tuæ

tuæ in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excommunicationis pœna, quam, si secus feceris, ipso facto incurrere volumus, injungimus & mandamus Apostolica auctoritate, tenore præsentium, quatenus de hujusmodi loco Termularum te nullatenus intromittas, sed infra decem dies, post receptionem præsentium computandos, locum hujusmodi dilecto filio Vicario dictæ provinciæ sancti Angeli, secundum morem vestri Ordinis nuncupato, debeas consignasse. Si quid autem in dictis locis juris te habere prætendis, compareas coram nobis accepturus justitiæ complementum.

Datum Romæ, XXII. Aprilis, anno XV.

CLXXIII.

Ut faveat Observantibus in civitate sua Termularum degentibus. Ibidem.

Dilecto filio Carolo de Campobasso &c.

PEr tuas litteras directas Venerabili Fratri nostro Episcopo Lucerin. et ab eodem Episcopo nobis porrectas intelleximus, inter dilectos filios Ministrum Fratrum *Conventualium* provinciæ Apuliæ, Ordinis Minorum ex una, et Vicarium et Fratres *de Observantia* loci tuæ civitatis Termularum dicti Ordinis ex alia partibus, nonnullas differentias emersisse, Ministro præfato ad Fratres suos Conventuales prædictum locum, Vicario vero ad illos de Observantia pertinere asserentibus. Verum cum simus fide dignis relationibus informati, prædictum locum ipsis Fratribus de Observantia deputatum et assignatum esse, eosque in ipsius possessione actualiter existere, eapropter scribimus dilecto filio prædictæ provinciæ Ministro, quatenus de ipso loco Termularum se nullatenus intromittat, sed ipsum dictis Fratribus de Observantia liberum et quietum dimittat, et si quid in eo juris habere prætendit, accedat ad præsentiam nostram justitiam recepturus. Quare nobilitatem tuam in Domino requirimus et hortamur, quatenus ipsis Fratribus de Observantia, qui in prædicti loci possessione esse dicuntur, faveas & assistas, itaut nullatenus in possessione dicti loci de facto perturbentur, aut molestentur.

Datum Romæ, XXII. Aprilis, anno XV.

CLXXIV.

Ut Regina Francorum Observantibus ponat Cœnoblum extra muros Parisien. juxta capellam sancti Dionysii, aut alibi. Ibidem, libro 23. Bullarum, folio 50.

Ad perpetuam rei memoriam.

INter cetera nostri cordis desiderabilia &c. Cum itaque, sicut pro parte carissimæ in Christo filiæ nostræ Mariæ Reginæ Francorum Illustris, nobis nuper exhibita petitio continebat, ipsa ob singularem, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, illorum videlicet qui *de Observantia* nuncupantur, gerit devotionis affectum &c. desideret, quod in quodam loco subtus Monasterium Monialium Montis Martyris, extra muros Parisien. Ordinis sancti Benedicti, consistente, in quo sanctus Dionysius palmam Martyrii suscipiendo decapitatus fuit, in quo capella ipsius Sancti sita existit, seu alio quocumque accommodo loco una domus pro usu et habitatione perpetuis quorumdam dicti Ordinis Fratrum, inibi continuo sub Regulari ipsius Ordinis observantia vivere debentium, effectualiter construatur. Nos desiderium *Vt in Const. 72. hujus Pontif.*

Re-

Reginæ hujusmodi condignis in Domino laudibus commendantes &c. capellam prædictam, ac domos et habitationes, necnon terras ad constructionem domus hujusmodi necessarias, eidem capellæ contiguas, et silvam, si qua sit, in eventum erectionis inibi domus hujusmodi dumtaxat, et in quantum illæ ad ipsum Monasterium pertineant, abeodem Monasterio auctoritate &c. segregamus. Et nihilominus Reginæ prædictæ in illo, in quo capella, domus, habitationes & terræ segregatæ hujusmodi consistunt, seu alio, de quo dictæ Reginæ visum fuerit, civitatis seu Diœces. Parisien. ad id accommodo locis unam domum cum Ecclesia, campanili, campana, claustro &c. officinis pro usu & habitatione perpetuis quorumdam ex Fratribus dicti Ordinis Minorum præsentibus et futuris, sub dicta observantia dumtaxat degentibus, necnon sub obedientia Vicarii generalis pro tempore existentis Fratrum Ordinis et observantiæ hujusmodi, extra Italiam consistentium, permansuris, ædificandi &c. necnon Fratribus prædictis & eorum singulis domum prædictam recipiendi &c. facultatem, ac etiam omnibus et singulis Guardianis & Fratribus in dicta erigenda domu &c. ut omnibus privilegiis &c. uti valeant &c. concedimus. Non obstant. felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLV. IX. Kalendas Maii, anno XV.

CLXXV.

Instituuntur Conservatores & Defensores domus & Fratrum sanctæ Mariæ de Ara-Cœli. Ex ipso originali.

Venerabili Fratri Joanni Episcopo Prænestin. Tarentin. & dilecto filio Guillelmo, tituli sancti Martini in Montibus Presbytero, Andegaven. vulgariter nuncupatis, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus.

§. I. Quamvis de cunctis Orbis Ecclesiis, prout ex debito Nobis desuper injuncti pastoralis officii tenemur, sollicite cogitemus pro eorum statu salubriter dirigendo, inter ceteras tamen ad Ecclesias Almæ Urbis, et præsertim quæ Venerabilium Fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium tituli fore noscuntur, et eorum curæ et administrationi committi consueverunt, nostræ considerationis intuitum propensiori studio dirigimus, ut Ecclesiæ ipsæ in locis in quibus ruinam minantur reparentur, ac alias in suis ædificiis et structuris debite conserventur.

§. II. Cum itaque ratione inducti proximis temporibus videntes conventum sanctæ Mariæ de Ara-Cœli de Urbe prædicti Ordinis Minorum, secundum ipsius Ordinis regulam et instituta minime gubernari, minusque laudabiliter vivere, amotis inde Fratribus ejusdem Ordinis Conventualibus, ipsum locum dedimus atque consignavimus aliis Fratribus etiam dicti Ordinis, qui dicuntur *de Observantia*: indignum namque visum est, locum illum, qui in alma Urbe, Christiani Orbis Domina, celeberrimus existit, beati Francisci, & ejus Minorum Ordinis vocabulum habere, & Regulæ observantiam non tenere. Cum itaque vos ex nostra commissione laudabilem huiusmodi reformationem feceritis, dignum existimamus, vt in dies, dante Domino, uberiores fructus afferat, defensionem Conventus, & Fratrum illius vobis et vestrum cuilibet demandare. Hinc est quod nos motu proprio &c. vos ambos simul, & quemlibet vestrum in alterius absentia, Conservatores & Defensores dicti loci, atque Conuentus beatæ Mariæ

riæ de Ara-Cœli et Fratrum Ordinis Minorum de Observantia Regulari in eo commorantium, auctoritate &c. vita vestra durante, facimus &c. vobis, et vestrum cuilibet, ut præfertur, conservandi &c. & Fratres toties quoties vobis videbitur expedire, secundum ejusdem canonica instituta, offensores, molestatores & contradictores quoslibet, & rebelles per censuram &c. compescendo, invocato &c. brachii secularis, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, potestatem plenam & liberam concedentes.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLV. VIII. Kalendas Maii, anno XV.

CLXXVI.

Ut Observantes prope Ecclesiam sanctæ Mariæ Novæ de Racula Cœnobium construant. Reg. Vat. Ex lib. 1. de Regularibus, anno 15. fol. 186.

Dilecto filio Archidiacono Ecclesiæ Neritonen.

§. I. AD ea ex susceptæ servitutis officio Apostolicæ sollicitudinis studium ex corde dirigimus, per quæ sacra Religio propagationem, ac Divini cultus, necnon Ecclesiæ & loca Ecclesiastica qualibet votivum, dante Domino, suscipere valeant incrementum. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Custodis & Fratrum domus sanctæ Catarinæ de terra sancti Petri, Ordinis Fratrum Minorum *de Observantia*, Hydruntin. Diœcef. petitio continebat, quod venerabilis frater noster Stephanus Episcopus Neritonen. &c. Ecclesiam sanctæ Mariæ Novæ de Racula, Neriton. Diœcef. ad præsens Rectore carentem, Custodi & Fratribus prædictis pro ipsorum usu &c. donare, ipsique Custos & Fratres Ecclesiam prædictam recipere &c. exoptant &c. Quare pro parte dictorum Custodis & Fratrum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si tibi expediens videatur &c. eisdem Custodi & Fratribus Ecclesiam prædictam cum ædificiis sibi adjacentibus, ac aliis juribus & pertinentiis suis recipiendi, & apud illam domum cum cœmeterio, claustro, campanili &c. officinis pro nonnullorum ex dictis Fratribus usu & habitatione perpetuis fundandi & construendi &c. licentiam largiaris: jure &c. salvo. Non obstant. fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. Nos enim, si licentiam per te concedi &c. omnibus ac singulis Fratribus, qui in ipsa &c. morabuntur, quod quibuscumque privilegiis &c. concessis, uti & gaudere valeant &c. concedimus per præsentes.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLV. XV. Kalendas Junii, anno XV.

CLXXVII.

Ut Sorores domus Ganden. principalia vota cum professione emittant. Ibidem fol. 120.

Ad futuram rei memoriam.

ANnuere solet Sedes Apostolica piis votis, & ipsorum præsertim fœminei sexus honestis precibus favorem benevolum impertiri. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci &c. in quadam domo apud parochialem Ecclesiam S. Joannis Ganden. Tornacen. Diœc. insimul commoran-

tium,

tium, petitio continebat, licet ipsæ & quælibet earum, a plerisque annis citra, professionem per Sorores dicti Ordinis emitti solitam, in domo præfata, in manibus Visitatoris ejusdem Ordinis vel suorum Superiorum solemniter emiserint, ac etiam tria dicti Ordinis, prout illius suadent instituta regularia, substantialia vota servare velle, etiam cum solemnitatibus in talibus fieri solitis juraverint, pro eo tamen quod in prædictis Sedis prædictæ auctoritas non intervenit, ipsæ Sorores se super his inquietari & molestari posse dubitent tempore succedente. Nos &c. omnia & singula, quæ circa professionis emissionem ac juramenta per ipsas præstita hujusmodi alias rite facta sunt, auctoritate Apostolica ratificamus & approbamus, & quod singulæ in hujusmodi domo pro tempore recipiendæ Sorores similia vota ac professiones, inibi emitti solitas, emittere libere liciteque possint, ipsis dicta auctoritate concedimus per præsentes. Non obstant. constitutionibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. nostræ ratificationis, approbationis & concessionis infringere &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLV. VII. Kalendas Junii, anno XV.

CLXXVIII.

Deputantur Protectores & Advocati Fratrum domus sanctæ Mariæ de Ara-Cœli. Ex ipso autographo. Et ex Regest. Vat. ex lib. 23. fol. 134.

Dilectis filiis nobilibus viris Senatori & Conservatoribus, ac Capitibus regionum nostræ almæ Urbis, præsentibus & futuris.

§. I. IN eminentis Apostolicæ Sedis specula, licet immeriti, disponente Domino, constituti, pro singulorum fidelium, & præsertim, mundanis abjectis illecebris, in humilitatis spiritu, sub Regulari observantia Altissimo famulantium, statu solliciti esse compellimur, & ea sincere tenemur amplecti, quæ ad Religionis incrementum pertinent, quatenus Religiosorum quies servetur illæsa, cum devotis & potentibus defensoribus Apostolica fuerit auctoritate munita. Nuper siquidem ad audientiam nostram, non sine displicentia grandi, deducto quod in domo beatæ Mariæ de Ara-Cœli de Urbe, Ordinis Fratrum Minorum, quæ inter alias ejusdem Ordinis domos, tum propter loci situm, tum etiam propter sumptuosa illius ædificia, singularis & admodum solemnis fore dignoscitur, nulla penitus observantia vigebat, divinusque cultus negligebatur, ac illa, nonnullorum inibi degentium Fratrum culpa, incuria seu negligentia causantibus, quamplura in spiritualibus passa fuerat detrimenta: Nos indignum existimantes domum ipsam, quæ in præfata Urbe, Christiani Orbis matre, celeberrima existit, dicti Ordinis vocabulum, & non rem, videlicet illius Regularem observantiam, tenere, ac propterea illam reformari, & ad observantiam prædictam reduci cupientes, reformationem & reductionem præfatas venerabili fratri nostro Joanni Episcopo Prænestin. & dilecto filio nostro Guillelmo tituli sancti Martini in Montibus Presbytero Cardinali, oraculo vivæ vocis commisimus primo, & deinde cum Episcopus & Cardinalis prædicti reformationem, reductionemque hujusmodi fecissent, & sufficienti a nobis super his facultate suffulti, auctoritate facultatis hujusmodi, amotis ab illa Fratribus ejusdem Ordinis Conventualibus, domum ipsam nonnullis Fratribus prædicti Ordinis, *de Observantia* nuncupatis, dedissent & assignassent, eosdem Episcopum & Cardinalem simul, ac ipsorum quemlibet in alterius absentia Conservatores & Defensores prædictæ domus fecimus, constituimus &c.

§.II. Nos

§. II. Nos itaque vitam laudabilem & opera fructuosa dictorum Fratrum *de Observantia* condignis in Domino laudibus commendantes &c. ut ipsi Fratres de Observantia majores animarum fructus afferre, & aliis divinis beneplacitis ferventius insistere valeant, quo vestra fuerint protectione muniti, motu proprio &c. tenore præsentium vos & quemlibet vestrum, præsentes & futuros, perpetuos Advocatos, Protectores & Defensores, ac Advocatum Protectorem & Defensorem domus & Fratrum de Observantia hujusmodi facimus, constituimus &c. eosdem Fratres in pacifica possessione præfatæ domus, & alias adversus ejectos, & quoscumque alios Fratres, præsertim Conventuales dicti Ordinis, ipsorumque Conventualium Fratrum Superiores, ceterosque quoslibet mundanos vel Ecclesiasticos, seculares seu Religiosos, cujuscumque nobilitatis, status &c. ipsorum Fratrum *de Observantia* impetitores, molestatores &c. defendendi, ac ipsos impetitores &c. districtione, qua convenit, & etiam per personarum, dummodo, si Religiosi seu alias Ecclesiastici, Romana Curia extra Urbem existente, si vero laici fuerint, quandocumque, captionem & incarcerationem, ac laicos hujusmodi etiam per pecuniarias & alias formidabiliores pœnas, de quibus vobis videbitur, compescendi &c. omnia quoque alia & singula, statum, commodum, utilitatem, conservationem &c. Fratrum de Observantia, necnon conservationem & augmentum observantiæ hujusmodi quomodolibet concernentia, in judicio & extra procurandi, faciendi & exequendi plenam ac liberam, tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstant. constitutionibus &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLV. Nonis Junii, anno XV.

CLXXIX.

Ut Observantes domum juxta Ecclesiam sanctæ Mariæ de Sabineto recipiant, & ad constructionem aliqua bona vendant. Ex Archivo secreto, libro 9. Bullar. 3. secret. fol. 112.

Venerabili fratri Episcopo Adrien.

§. I. Decet Romanum Pontificem, cui Ecclesiarum omnium cura commissa est, votis illis libenter annuere, per quæ status & honor dictarum Ecclesiarum, ac Divinus cultus, necnon sacræ Religionis propagatio opportunum suscipiant incrementum. Cum itaque, sicut nuper accepimus, dilecti filii Commune & homines terræ Rodiginei, tuæ Diœcesis, zelo devotionis accensi, quamdam domum Ordinis sancti Francisci de Observantia cum Ecclesia, claustro, dormitorio & aliis necessariis officinis, juxta licentiam a nobis desuper emanatam, construere & ædificare proponant, nullumque locum reperiant ad id magis idoneum, quam Ecclesiam sine cura sanctæ Mariæ de Sabineto, de jurepatronatus Marchionis Estensis pro tempore existentis, sitam extra prædictam terram &c. quæ si supprimeretur, ac illius structuræ & ædificia in constructionem & fabricam ipsius erigendæ domus converterentur, omnesque fructus, reditus & proventus, possessiones & bona dictæ Ecclesiæ sanctæ Mariæ venderentur, & illorum pretium ad usum & utilitatem ejusdem domus, necnon Fratrum in ea pro tempore degentium deputarentur, profecto domus ipsa ibidem celeriter perficeretur, ac Divinus in ea vigeret cultus &c. Quare pro parte dictorum Communis & hominum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati &c. mandamus, quatenus de præmis-

 sis

ſis &c. informes &c. Eccleſiam ſanctæ Mariæ prædictæ, ſi vacat ad præſens, aut quamprimum per ceſſum vel deceſſum illam obtinentis vacare contigerit, etiamſi actu alias quovis modo, aut ex alterius cujuſcumque perſona vacet, illiuſque nomen & ſecularitatem, dummodo Marchionis hujuſmodi expreſſus accedat aſſenſus, auctoritate noſtra penitus & omnino ſupprimas & extinguas, necnon ſtructuras, ædificia, fructus, reditus, proventus, poſſeſſiones & bona hujuſmodi vendas, eorumque pretium in conſtructionem & fabricam dictæ domus, ac alias in uſus & utilitatem Fratrum in ea pro tempore degentium convertas, deputes & aſſignes, aliaque facias, diſponas & exequaris, quæ in præmiſſis neceſſaria cognoveris & opportuna; jure &c. ſalvo. Non obſtantibus &c. quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLV. Kalendis Auguſti, anno XV.

CLXXX.

Ut confirmet concordiam inter Epiſcopum & Capitulum ac Moniales Monaſterii Ambianen. initam. Ex lib. 1. de Regularibus &c. anno 15. fol. 187.

Dilecto filio Abbati Monaſterii ſancti Martini Ambianen.

§. I. REgimini univerſalis Eccleſiæ quamquam immeriti, diſponente Domino, præſidentes, curis urgemur, & aſſidua meditatione pulſamur, ut quorumcumque Religioſorum locorum illorumque perſonæ dirigantur ſalubriter & feliciter gubernentur, ac ne in ſpiritualibus vel temporalibus detrimenta ſubeant, libenter ipſis, quantum poſſumus, opportunæ proviſionis remedium adhibemus. Dudum ſiquidem pro parte dilecti filii nobilis viri Philippi militis, Domini loci de Savenſes, Ambianenſis Diœceſ. & dilectæ in Chriſto filiæ nobilis mulieris Mariæ de Lullii Domicellæ, ejuſdem Philippi conthoralis, nobis expoſito, quod ipſi ob ſingularem quem ad Ordinem ſanctæ Claræ gerebant devotionis affectum, de bonis eis deſuper collatis, etiam Chriſtifidelium caritativis concurrentibus præſidiis, ad omnipotentis Dei laudem &c. aliquod hujuſmodi Ordinis Monaſterium cum Eccleſia, campanili &c. officinis pro uſu & habitatione aliquarum dicti Ordinis Monialium, quarum una Abbatiſſa eſſet, in aliquo ad hoc apto & congruo loco in villa de Corbeya, dictæ Diœceſ. aut in aliqua ex prædicta, vel Atrebaten. ſeu Tornacen. Diœc. conſtruere &c. deſiderabant; Nos hujuſmodi deſiderio annuentes, eiſdem Philippo & Mariæ Monaſterium hujuſmodi cum Eccleſia, campanili &c. pro uſu & habitatione Monialium in loco prædicto conſtruendi &c. licentiam auctoritate Apoſtolica duximus concedendam. Poſtmodum vero, ſicut exhibita nobis nuper pro parte dilectarum in Chriſto filiarum Joannæ Abbatiſſæ & Conventus Monaſterii, tunc in civitate Ambianen. pro earum uſu & habitatione, ac receptatione, vigore litterarum & licentiæ hujuſmodi conſtructi & ædificati, petitio continebat, poſtquam ipſæ, Monaſterium prædictum pro præmiſſis uſu & habitatione acceptantes, inibi ſub Regulari dicti Ordinis caſtimonia Altiſſimo aliquandiu famularant, cum inter venerabilem fratrem noſtrum Joannem Epiſcopum Ambianen. ac dilectos filios Decanum & Capitulum Eccleſiæ Ambianen. ex una, necnon inter Abbatiſſam & Conventum prædictos ex altera partibus, ſuper conſtructione & fundatione Monaſterii hujuſmodi, necnon jure funerali, oblationibus, ac certis aliis tunc expreſſis, ac illarum occaſione, diſſenſionis quæſtioniſque materia ſuborta fuiſſet, Philippus & Maria, ac Abbatiſſa & Conventus prædicti cum eiſdem Epi-

Episcopo, Decano & Capitulo super præmissis in certum etiam tunc expressum concordiæ modum devenerunt, nonnulla inter se ordinationes & capitula hujusmodi concordiam contingentia concipientes, quæ hinc inde observari disposuerunt firmiter ac promiserunt, & quæ postmodum, utpote justa & rationabilia per Generalem Ordinis Fratrum Minorum Ministrum, in provincia Franciæ, secundum morem Ordinis Fratrum Minorum, laudata pariter & approbata fuere, prout in authenticis litteris, sive in instrumentis publicis superinde confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte Abbatissæ & Conventus prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos itaque &c. discretioni &c. mandamus, quatenus super præmissis te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi ita esse inveneris, concordiam præmissam, ac prout illam contingunt, omnia & singula in litteris sive instrumentis prædictis contenta, & quæcumque inde secuta eadem auctoritate approbes & confirmes &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLV. XVII. Kalendas Octobris, anno XV.

CLXXXI.

Cœnobio Observantum prope civitatem Parmen. adjudicatur quædam terræ portio. Ex Archivo secreto, lib. 24. Bullarum, fol. 16.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Æterni Pastoris vices Divina dispensatione gerentes in terris, ad singularum Ecclesiarum, necnon Ecclesiasticarum Religiosarumque personarum votivam dilectionem caritate paterna propitius intendentes, illis quæ propterea salubriter prodesse comperimus, ut illibata permaneant, Apostolici adjicimus roboris firmitatem. Dudum siquidem, cum dilecti filii Populus & Commune civitatis Parmen. accensi desiderio habendi in aliquo loco ex suis aliquos ex dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum de observantia Regulari, & dilectus filius frater Jacobus de Primaditiis de Bononia dicti Ordinis nobis supplicaverint, ut Monasterium *Religionis veteris* sic dictum, extra & prope muros dictæ civitatis prædictis Fratribus dari & consignari faceremus; Nosque audientes Monasterium illud mensæ Episcopali Parmen. unitum esse, commisimus per litteras Apostolicas dilecto filio Hermanno Lusco Canonico Parmen. ut si consensus venerabilis fratris nostri Delfini Episcopi Parmen. interveniret, prædictum Monasterium *Religionis veteris*, cum hortis & hortalitiis dumtaxat, daret eidem fratri Jacobo de Primaditiis, ceterisque Fratribus Ordinis Minorum de observantia Regulari licentiam capiendi, & eidem Episcopo dandi; & idem Episcopus, tunc Basileæ existens, a dilectis filiis Conrado Marchione de Careto Commissario, & Potestate, Antianis, & Canonicis civitatis prædictæ per Nuncios & litteras requisitus, consensum ad prædicta necessarium per suas litteras præstitisset: Denique Hermanus Canonicus, visis litteris supradictis, commissionem sibi per nos factam executus, antedictum *Religionis veteris* Monasterium cum structuris & ædificiis, & tanto territorio, quantum ad officinas & hortos & hortalitia illi, quibus per Episcopum commissum fuerat, judicarent necessarium, consignaverit & consignari fecerit eidem fratri Jacobo & aliis Fratribus prædictis, prout hæc omnia & alia superinde gesta plenarie constant & apparent per litteras Apostolicas ac Episcopi prædicti, & alia instrumenta superinde confecta, quæ omnia hic haberi volumus pro sufficienter expressis.

§. II. Nos prædictam Monaſterii *Religionis veteris*, & territorii hujuſmodi conſignationem, ut præfertur factam, ratam habentes &c. illam, & quæcumque inde ſecuta præſentis ſcripti patrocinio auctoritate Apoſtolica communimus; volumuſque, ut, cum prædictus frater Jacobus modeſtia uti volens, parvam territorii quantitatem pro officinis & hortalitiis acceperit, ſi creſcente & multiplicante Fratrum numero, aut alia ratione contingeret Vicarium Provinciæ Bononiæ eorumdem Fratrum cum Guardiano & Diſcretis ipſius loci, & ſanctæ Mariæ *de Nunciata*, alias *Religionis veteris* nominati, judicare, eis opus eſſe majori territorio, illud ex contiguo, cum quanto minori detrimento territorii ad menſam Epiſcopalem remanentis poterunt, ſuper quo eorumdem Fratrum conſcientias gravamus, accipere, & in dicti loci ſanctæ Mariæ uſus convertere poſſint & valeant pro eorum libito voluntatis. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLV. III. Kalendas Decembris, anno XV.

CLXXXII.

Ut omnes oblationes, Capellæ domus Portiunculæ factæ, ad incolarum, & alios uſus remaneant, & a regimine Conventualium prædicta Capella eximatur. Ibidem, lib.9. Bullarum 3. ſecret. fol. 101.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Licet ex debito ſummi Pontificatus officii nobis deſuper injuncti, circa Eccleſiaſticarum, ſecularium & regularium omnium perſonarum ſalubrem ſtatum nos deceat intentos exiſtere, illas tamen ex eis, quæ mundanis abjectis illecebris, ſub Regulari obſervantia, ſua vota perpetuo Altiſſimo perſolvunt, tanto libentius a vexationibus & aliis ſiniſtris quibuslibet liberamus, ac Apoſtolicis favoribus & gratiis conſovemus, quantum ipſorum vita laudabili, necnon multiplicatis virtutibus,& fructuoſis operibus debite compenſatis, id etiam ad laudem & gloriam Divini nominis, populique devotionis augmentum, conſpicimus in Domino ſalubriter expedire.

§. II. Sane licet, ut accepimus, locus ſanctæ Mariæ de Portiuncula, ſive de Angelis, extra muros Aſſiſinat. dilectis filiis Vicario & Fratribus Ordinis ſancti Franciſci de Obſervantia, Provinciæ ejuſdem Sancti, pro eorum uſu & habitatione canonice aſſignatus, ac alias ſub eorum cura, regimine & gubernatione Fratrum prædictorum perſtitiſſet, tamen dilecti filii Fratres & & Conventus ſancti Franciſci Aſſiſinat. ejuſdem domus, quadam ex conſuetudine ſive ordinatione, certis diebus feſtivis, præſertim in feſtivitatibus beatæ Mariæ Virginis, necnon in Veſperis Kalendis Auguſti, uſque ad ſecundas Veſperas, capellam ejuſdem loci, ad quam pro tunc non modica, ob ſingularem quem ad illam gerunt devotionis affectum, Chriſtifidelium multitudo confluit, occupare, pannos quoque, tobaleas, libros, calices, jocalia, necnon alia, quæ per ipſos Chriſtifideles juxta illorum facultatem aut devotionem, offertoria fiunt, ab inde deportare, & ſibi applicare conſueverunt, in prædicti loci non modicum præjudicium & gravamen.

§. III. Cum etiam prædictus locus propter frequentem advenientium & tranſeuntium tam ſecularium, quam religioſarum, aliarumque pauperum perſonarum hoſpitalitatem, necnon Fratrum ibidem commorantium, & aliorum undecumque per totius anni circulum, & præcipue Kalendis hujuſmodi in multitudine copioſa illuc confluentium,continuis ſumptibus & expenſis gra-

gravatus existat, ipsique Fratres de Observantia, qui illa in civitate & districtu Assisinat. propter guerras &c. eleemosynarum copiam, quibus hujusmodi personæ sustentari & procurari valeant, erogare & conquirere minime possint, aliquibus pro hujusmodi hospitalitatis conservatione subsidiis & Christifidelium suffragiis indigere noscantur.

§. IV. Nos igitur cupientes, ut ea, quæ pie circa Vicarium & Fratres Observantiæ antedictos facta sunt, illibata perseverent, nostros ad eos, ob multiplicia quæ Altissimo dieque ac noctu inibi exhibent præconia laudum, motus paternos dirigentes pariter & affectus, præsentis perpetuæ & irrefragabilis constitutionis edicto, hacque in perpetuum valitura sanctione, ne ullo unquam tempore Fratres Conventus hujusmodi de cura, regimine & gubernatione dictæ capellæ, ac rerum quarumlibet, in loco & capella prædictis pro tempore oblatarum, ex nunc inantea se intromittere per se, aut per alium seu alios, directe vel indirecte, quovis quæsito colore, causa vel occasione, debeant atque possint; quodque regimen, cura & gubernatio loci & capellæ prædictorum ad ipsos Fratres *de Observantia* præsentes & futuros solum & insolidum spectare; necnon oblationes & alia inibi pro tempore facta offertoria apud eos, in eorum ac Fratrum & peregrinorum, ac personarum prædictarum usus & subventionem convertenda, permanere debeant; exceptis oblationibus pecuniariis; pro quibus recipiendis, juxta formam quarumdam litterarum fel. rec. Nicolai Papæ IV. prædecessoris nostri, super præmissis in favorem dictæ domus sancti Francisci ac Fratrum in ea pro tempore degentium, dudum emanatarum, duo viri idonei, qui non sint ipsius Ordinis, per Ministrum Provinciæ prædictæ, & Vicarium ejusdem super Fratres de Observantia constitutum deputentur, qui recipere, & sic recepta in utilitatem locorum hujusmodi auctoritate nostra convertere debeant, auctoritate Apostolica constituimus, decernimus, ac etiam ordinamus: inhibentes Fratribus Conventualibus hujusmodi pro tempore existentibus, sub excommunicationis pœna, quam, si secus fecerint, eos & eorum quemlibet incurrere volumus ipso facto, ne per se vel alios Vicarium & Fratres *de Observantia*, aut eorum aliquem super iis molestent, vel eis gravamina, seu damna vel injurias inferant vel inferri permittant quoquo modo, quibuscumque constitutionibus &c. contrariis nequaquam obstantibus, auctoritate eadem concedimus per præsentes. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLV. III. Nonas Decembris, anno XV.

Anno Christi 1446. Eugenii IV. anno 16.

CLXXXIII.

Ut concedat Observantibus Eremitorium sancti Mainetis de Abundo. Ex libro I. de Regularibus & dignitatibus vacant. anno 16. fol. 72.

Dilecto filio Priori Prioratus sanctæ Catarinæ de Corvan. Burgen. Diœces.

§. I. Votis fidelium &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Ludovici de Saja, Ordinis Fratrum Minorum professoris, Custodis eorumdem Fratrum, *de Observantia* nuncupatorum, in provincia regni Castellæ & sancti Jacobi circa portus consistentium, petitio continebat, quod olim dilecti filii Didacus Lupi de Anuerbay, & Joannes Sancii, ac nonnulli alii Laici, Calagurritanæ Diœc. veri patroni cujusdam Eremitorii sub vocabulo sancti Mainetis de Abundo, prope turrim de Basaur- *Vide Constit. 91. hujus Pontif.*

aurra dictæ Diœcef. consistentis, dicto Ludovico, pro se, & aliorum Fratrum dicti Ordinis præsentium & futurorum usu & habitatione, cum certo fundo & aliis suis Juribus & pertinentiis, ad eosdem patronos pleno jure spectante, devotionis & pietatis intuitu concorditer & unanimiter concesserunt pariter & donarunt, quarum concessionis & donationis vigore dicti Fratres de Observantia Eremitorium prædictum, de mandato ejusdem Ludovici ex tune inhabitarunt, prout inhabitant de præsenti, sedulum &c. Quare pro parte Ludovici & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut concessionem &c. confirmare, ipsisque Ludovico & Fratribus præsentibus & futuris, ut hujusmodi Eremitorium perpetuo tenere & inhabitare, illudque necessariis & opportunis & alias consuetis officinis reficere & ampliare, quodque eis, ut omnibus & singulis privilegiis &c. uti & gaudere valeant, concedere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. per Apostolica scripta mandamus, quatenus si & postquam tibi de donatione &c. constiterit, illas, dummodo in alicujus injuriam vel detrimentum non cedant &c. auctoritate nostra approbes & confirmes, ipsisque Ludovico & Fratribus Eremitorium prædictum ad eorum & aliorum Fratrum prædictorum usum pro tempore recipiendi &c. facultatem concedas. Nos enim, si appropriationem &c. fieri contigerit, ut præfertur, eisdem Ludovico & Fratribus præsentibus & futuris, quamdiu in observantia hujusmodi inibi vixerint, ut omnibus privilegiis &c. uti & gaudere valeant &c. Non obstant. fel. rec. Bonifacii &c. quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. III. Kal. Aprilis, anno XVI.

CLXXXIV.

Confirmatur erectio Monasterii sanctæ Luciæ Ordinis sanctæ Claræ, in terra Leonessæ consistentis. Reg. Vat. Ex libro I. de Regularibus, anno 16. folio 63.

Ad futuram rei memoriam.

Ut in Constit. 9. hujus Pontif.

Domus olim Monialibus concessa, & conditiones appositæ.

§. I. APostolicæ nobis injunctæ desuper officium &c. Sane pro parte dilectæ in Christo filiæ Bonæ Abbatissæ Monasterii sanctæ Luciæ de Leonessa, Ordinis sanctæ Claræ, Spoletan. Diœcef. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim bonæ memoriæ Franciscus Episcopus Spoletan. nonnullis mulieribus tunc expressis, in Ecclesia sanctæ Luciæ de loco Leonessæ dictæ Diœcef. commorantibus, ac sub Religionis habitu Altissimo vota sua reddere cupientibus, pro earum usu & habitatione perpetuis dictam Ecclesiam, quam in Monasterium erigerent, & aliquam ex approbatis Regulis ibidem instituerent, necnon eam in sepulturam pro personis inibi commorantibus haberent, concessit, & subsequenter, postquam Ecclesiam in Monasterium hujusmodi erexissent, easque sub dicta Regula approbata vivere contingeret, ipsas dictum Monasterium cum adjacentiis, juribus & pertinentiis suis ab omni Jure Episcopali & alio quocumque gravamine, de Prioris & Capituli Spoletan. consensu, reservata tamen eidem Episcopo & suis successoribus media libra ceræ, annis singulis in festo sanctæ Luciæ per Moniales dicti Monasterii pro annuo censu persolvenda, exemit & liberavit, prout in instrumento publico superinde confecto, cujus tenorem de verbo ad verbum præsentibus inseri fecimus, plenius continetur. Quare pro parte dictæ Abbatissæ asserentis, quod dicta Ecclesia in Monasterium erecta & ibi-

& ibidem Regula sanctæ Claræ instituta fuerunt, nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. concessionem, erectionem, institutionem, exemptionem & liberationem prædictas, ac quæcumque inde secuta, rata & grata habentes, illa auctoritate Apostolica, ex certa scientia confirmamus &c. Et insuper universis & singulis privilegiis &c. Monialibus, seu Ordini Minorum per Sedem Apostolicam, vel alias generaliter quomodolibet concessis & in posterum concedendis, libere & licite uti & gaudere valeant, eadem auctoritate indulgemus per præsentes. Non obstant. constitutionibus &c. contrariis quibuscumque. Tenor vero instrumenti prædicti talis est. *Donatio confirmatur.*

§. III. *In Dei nomine, Amen. Anno Domini ab ejus salutifera Nativitate, Domini nostri Jesu Christi millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto, Indictione octava, tempore Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini N.D. Eugenii divina clementia Papæ IV. regnante Serenissimo Principe & Domino nostro, Domino Alphonso Dei gratia Rege Aragonum, Siciliæ citra & ultra Farum &c.* & *die sexta mensis Februarii, in præsentia mei Colæ-Lelli Juctii de terra Gonessæ publici imperiali auctoritate Notarii, etiam Judicis Ordinarii, & horum testium ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum, videlicet ser. Joannis Arigenti, ser. Bartholomæi Lelli & ser. Benedicti, Antonii, Colæ, Sinibaldi de Gonessa, Diœces. Spoletan. in loco dicti Monasterii, ubi similis congregatio per Moniales ejusdem Monasterii fieri solet, de mandato venerabilis Dominæ D. Bonæ filiæ quondam Petri Chuchelle de Gonessa, Abbatissæ dicti Monasterii, ad sonum campanæ, ut moris est, in quo quidem Capitulo & Conventu interfuerunt infra scriptæ Moniales, videlicet dicta Domina Abbatissa, & Domina Margarita, filia quondam Colæ Amiti de Gonessa, & Domina Sanctella filia quondam Colettæ Vameti de dicta terra Gonessæ, Moniales dicti Monasterii vocem habentes in ipso Monasterio: quæ quidem Domina Abbatissa & Moniales habentes certitudinem indubitatam de quodam privilegio, jam concesso Monialibus, construere jam volentibus, & optantibus ipsum Monasterium cum oratorio, per Reverendum in Christo Patrem & Dominum, Dominum fratrem Franciscum, olim & tunc Episcopum Spoletan. coram dictis Dominabus Abbatissa & Monialibus particulariter lecto & vulgarizato, ad ipsarum Dominarum plenam & claram intelligentiam, tenoris & continentiæ infra scriptæ; videlicet.* *Instrumenti tenor.*

§. IV. *Frater Franciscus miseratione divina P. Episcopus Spoletan. dilectis in Christo Illuminatæ, Mariæ, Franciscæ, Claræ, Joannæ, Nicoliæ, Gregoriæ, Agneti, Agathæ & Mariæ, in Christo devotis, apud Gonessam, Spoletanæ Diœces. commorantibus, salutem in Domino sempiternam. Pios petentium affectus curæ incumbit nostræ Pastoralis officii prosequi effectu favoris gratiæ specialis, & potissime in iis, quæ ad dispositionem & ordinationem Religionis spectare noscuntur. Sane, dilectæ in Christo filiæ, pro parte vestra per Magistrum Joannem Berardi Odonis procuratorem vestrum nobis extitit humiliter supplicatum, quod de benignitate solita vobis fabricandi Ecclesiam, sub titulo beatæ Luciæ & ibidem Monasterium construendi, ubi nunc dignoscimini commorari, impertiri licentiam dignaremur; necnon & quod Ecclesiæ & Monasterio per vos auctoritate hujusmodi construendis, exemptionis & protectionis nostræ privilegium, pietatis intuitu, concedere dignaremur. Vestris igitur votis & petitionibus, quas de zelo caritatis procedere credimus, grato concurrentes assensu, apud locum prædictum construendi Ecclesiam sub prædicto vocabulo, oratorium erigendi, donec Ecclesiam duxeritis construendam, Monasterium faciendi & sepulturas hujusmodi pro personis dumtaxat morantibus & in posterum moraturis, vobis liberam concedi-* *Literæ Episcopi.*

ccdimus facultatem. Verum quia decet aliquam de approbatis Regulam vos habere, vobis concedimus, ut unam ex iis, quæ vobis magis placuerit, assumere valeatis: Et ut in ea possitis Altissimo quietius famulari, contemplatione Dei, vestræque devotionis obtentu, vos videlicet eum loco & adjacentibus loco vestro ab Episcopali jure & alterius cujuscumque gravaminis, de consensu & voluntate Prioris & Capituli Spoletan. post a vobis acceptam Regulam de approbatis, & post constructam Ecclesiam & erectum Monasterium, ex nunc prout ex tunc duximus eximendas & præsentibus eximimus, reservata nobis tantum in Monasterio vestro & Ecclesia, annuente Domino, apud dictum locum vestrum construendis, pro censu media libra ceræ, nobis nostrisque successoribus in festo beatæ Luciæ annis singulis persolvenda: in cujus rei testimonium præsentes litteras per Andream subscriptum Notarium publicari mandavimus, & nostri sigilli fecimus appensione muniri, præsentibus D. Octaviano Canonico Tyburtino, D. Bartholo de Rocca & D. Philippo Capellanis Ecclesiæ sancti Joannis Spoletan. testibus vocatis & rogatis. Datum Spoleti in Camera palatii Episcopalis, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo quinto, Indictione octava & die decimo tertio Junii, Pontificatus Domini Bonifacii Papæ VIII. anno primo. Quibus omnibus & singulis supradictis Dominus Thomas Prior, D. Bartholus, D. Jacobus, D. Berardus, D. Simon Domini Gerardi, & D. Simon Domini Riccardi Canonici majoris Ecclesiæ præsentes consenserunt die & loco prædictis coram me Andrea infrascripto Notario & testibus supradictis. Ego Andreas Palmerii de Spoleto Imperiali auctoritate tunc supradicti Domini Episcopi Notarius præsens fui, & mandatum prædicti Domini Episcopi & dictorum Prioris & Canonicorum scripsi & publicavi & meum signum apposui, omisso signo dicti Notarii, & signo Episcopali a pede dicti privilegii pendente, in quadam zagana sita more solito.

§. V. Animadvertentes & considerantes tenorem & effectum ipsius privilegii, quod Moniales dicti Monasterii gaudere non possunt effectualiter exemptionibus in eo concessis, nisi primo Moniales dicti Monasterii assumpserint aliquam Regulam approbatam, & constructo Monasterio & oratorio in eodem, cupientes, ut decet, sub regula approbata subjacere & Deo servire, ut tenentur, ad hoc ut in ipso privilegio & gratia gaudere possent, ideo constituta dicta Domina Abbatissa cum consensu, præsentia & voluntate, ac auctoritate dictarum aliarum Monialium, & ipsæ Moniales cum consensu, præsentia & voluntate, ac auctoritate dictæ Dominæ Abbatissæ, nomine & vice dicti Monasterii, Capituli & Conventus, nemine discordante, de earum communi concordia & voluntate, vigore dicti privilegii & exemptionis elegerunt & eligere disposuerunt & voluerunt Regulam beatæ Claræ Virginis, Ordinis beati Francisci, approbatam per sanctam Matrem Ecclesiam & summos Pontifices, sub qua approbata Regula se regere & gubernare cupiebant Domino concedente, & promiserunt omnia & singula facere & approbare, quæ secundum dictam regulam approbatam facere & observare tenentur, & dare ac assignare Domino Episcopo Spoletan. singulis annis in festo sanctæ Luciæ Virginis, sub cujus vocabulo & nomine dictum Monasterium extitit constructum & ædificatum, mediam libram ceræ, prout in ipso privilegio continetur, pro censu debito dicti Monasterii, absque aliqua contradictione, rogantes me Notarium suprascriptum, ut de prædictis publicum conficerem Instrumentum. Actum Genessæ in dicto Monasterio, videlicet in toccho dicti Monasterii, juxta hortum dicti Monasterii & alia bona dicti Monasterii, stratam publicam & alia latera: & ego Cola Lelli Jucdii de terra Genessæ publicus Imperiali auctoritate Notarius & Judex Ordinarius prædictis omnibus & singulis interfui, & rogatus scribere scripsi & publicavi, meoque solito signo

gno signavi, & appofui confuetum. Nulli ergo &c. noftræ confirmationis, fuppletionis, communitionis & conceffionis infringere &c. Conclufio.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. XI. Kalendas Maii, anno XVI.

CLXXXV.

Ut Obfervantes admittant domum in civitate vel Diœcefi Conchen. Ex lib. 3. de diverfis formis anno 16. folio 64.

Dilecto filio Thefaurario Ecclefiæ Segobien.

§. I. Piis votis &c. Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Joannis Pacheco, Marchionis de Villena, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipfe zelo devotionis accenfus &c. feu Ecclefia, cæmeterio, campanili &c. officinis, pro quorumdam Fratrum ipfius Ordinis, fub illius Regulari obfervantia viventium, ad hoc per eumdem Joannem eligendorum vel affumendorum, ufu & habitatione perpetuis &c. in civitate vel Diœcefi Conchen. fundare &c. defiderat &c. Quare pro parte ejufdem Joannis nobis fuit humiliter fupplicatum &c. *Vide Conftit. 61. hujus Pontif.*

§. II. Nos igitur &c. dilecti filii nobilis viri Henrici Principis Afturiarum, cariffimi in Chrifto filii noftri Joannis Caftellæ & Legionis Regis Illuftris primogeniti, nobis fuper hoc fupplicantis humiliter, ac dicti Marchionis in hac parte fupplicationibus inclinati, difcretioni tuæ &c. mandamus, quatenus, fi tibi &c. licentiam hujufmodi concedendam fore videbitur &c. domum hujufmodi fundandi & conftruendi, necnon Fratribus ad id per eum eligendis &c. pro hujufmodi eorum & aliorum ipfius Ordinis Fratrum ufu & habitatione recipiendi &c. Diœcefani loci &c. minime requifita, ac jure &c. falvo, plenam &c. licentiam largiaris: nos enim &c. quod dicta fundanda domus, & Fratres in illa pro tempore degentes, omnibus & fingulis privilegiis &c. quibus aliæ domus &c. utuntur &c. uti valeant &c. concedimus per præfentes. Non obftantibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. et aliis &c. quibufcumque.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. pridie Idus Maii, anno XVI.

CLXXXVI.

Ut eleemosynas quærere poffint per fuam provinciam & partes illi contiguas. Ex lib. 1. de Regularib. anno 16. fol. 239.

Dilectis filiis Vicario & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum provinciæ fancti Francifci juxta morem &c.

Sacræ Religionis &c. Cum itaque &c. domus fanctæ Mariæ de Angelis prope civitatem noftram Affifinatem, veftri Ordinis, propter Fratrum inibi continuo, et tam fecularium, quam religiofarum perfonarum, præfertim in Kalendis Augufti ad illam confluentium, frequentem hofpitalitatem, continuis fumptibus & expenfis plurimum gravetur, vofque per dictam civitatem, ac illius diftrictum propter ipforum paupertatem &c. tot eleemofynas invenire nequeatis, quæ pro fumptibus & expenfis hujufmodi fufficere valeant. Nos vobis &c. et fuccefforibus veftris, quod Fratres in prædicta et aliis domibus ejufdem Ordinis, in provincia fancti Francifci, juxta morem ipfius Ordinis confiftentibus, commorantes, præfentes & futuri, de licentia Vicarii dictæ provinciæ pro tempore exiftentis, per provinciam *Vide Conftit. 1. hujus Pontif.*

hujusmodi & illi contiguas partes, quascumque eleemosynas, ipsorum Fratrum statui convenientes & concessas, alterius cujuscumque dignitatis &c. minime requisita, petere, recipere, & ad sanctæ Mariæ ac alias domos hujusmodi transmittere &c. valeant, constitutionibus &c. ceterisque contrariis nequaquam obstantibus &c. indulgemus. Nulli ergo &c. nostræ concessionis infringere &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. XV. Kalendas Julii, anno XVI.

CLXXXVII.

Ut Observantes admittant Ecclesiam sancti Furtunati Montisfalci, & juxta eam cœnobium. Ex lib. 3. de diversis formis, anno 16. folio 122.

Venerabilibus fratribus Perusino & Eugubino Episcopis, ac dilecto filio Vicario Venerabilis fratris nostri Episcopi Spoletani in spiritualibus generali.

Vide Constit. 31. hujus Pontif. §. I. INjunctum nobis &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Universitatis et hominum oppidi Montisfalci, Spoletanæ Diœcesis, petitio continebat, quod ipsi ad Ordinem Fratrum Minorum singularem gerentes devotionis affectum, juxta Ecclesiam sancti Fortunati, quæ per medium milliare vel circa prope dictum oppidum consistit, et licet habitu curata sit, actu tamen sine cura existit, quamque Venerabilis frater noster Latinus Archiepiscopus Tranen. in commendam, seu alias ex concessione & dispensatione Apostolica obtinet, mediantibus suis et aliorum Christifidelium elemosynis, unam domum dicti Ordinis cum Ecclesia, campanili, campanis &c. officinis necessariis pro usu et habitatione perpetuis aliquorum Fratrum prædicti Ordinis Regularis Observantiæ fundare &c. proponunt &c. Quare pro parte dictorum Universitatis et hominum, asserentium, quod dilectus filius Antonius Santi Laicus, prædictæ Diœces. jus patronatus, seu præsentandi personam idoneam ad dictam Ecclesiam, dum vacat, auctoritate quarumdam litterarum fel. rec. Martini Papæ V. prædecessoris nostri concessum sibi fuisse prætendit, nobis fuit humiliter supplicatum &c

§. II. Nos igitur &c. discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum Ecclesiam prædictam cum structuris, & spatio terreni prædicto pro fundatione & constructione hujusmodi deputare, ac eisdem Universitati & hominibus, quod ipsa Ecclesia, si opus erit, vel alias Fratribus prædictis videbitur, demolita, juxta eam domum cum Ecclesia, campanili &c. prædictis fundare & construere, necnon aliquibus ex Fratribus Ordinis & Observantiæ prædictorum, quod domum hujusmodi &c. quod illam pro suis usu & habitatione recipere &c. possint, Diœcesani &c. minime requisita &c. quodque cedente vel decedente prædicto Latino Archiepiscopo, vel Ecclesiam alias quomodolibet dimittente, duo boni & probi viri, quos ad id Episcopus Spoletan. pro tempore existens, de Fratrum in ipsa domo pro tempore degentium consensu, elegerit, seu deputaverit pro tempore, omnia & singula possessiones, Jura & bona ad dictam Ecclesiam spectantia regere & gubernare, ac illorum fructus, redditus & proventus, qui viginti quinque Florenorum auri de Camera, secundum communem æstimationem, valorem annuum, ut ipsi Universitas & homines asserunt, non excedunt, in fabricam & constructionem fabricæ & domus prædictarum, ac emptionem librorum, & aliorum ornamentorum Ecclesiasticorum, pro cultu divino inibi necessariorum, convertere possint, ac debeant, statuere, decernere & ordinare auctoritate nostra procuretis. Con-

Contradictores &c. compescatis. Nos enim &c. tenore præsentium Juspatronatus hujusmodi, ac concessionem de illo Antonio factam, necnon litteras Martini prædictas, ac quæcumque inde secuta revocamus, cassamus & annullamus, nulliusque roboris vel momenti fore; necnon quod fructus, reditus & proventus ex Ecclesia, seu possessionibus, Juribus & bonis prædictis per triennium, a data præsentium computandum, provenientes, in fabricam prædictam convertantur, decernimus, ac Fratribus in prædicta domo pro tempore degentibus, quod omnibus & singulis exemptionibus &c. uti possint &c. indulgemus. Non obstant. fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. quibuscumque &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. V. Kalendas Julii, anno XVI.

CLXXXVIII.

Ut Observantes provinciæ Portugalliæ capitulariter congregati Vicarium Provincialem eligant, & quinque domos admittant. Ex lib. I. de Regularibus, anno 16. folio 79.

Ad futuram rei memoriam.

DUm præclara dilectorum filiorum Fratrum, in Alanquerien. Lerenen. & Setuvalen. Ulixbonen. Colimbrien. & Elboren. diœces. necnon Ursen. & nonnullis aliis domibus Ordinis Fratrum Minorum, provinciæ Portugalliæ, juxta morem dicti Ordinis, sub Observantia prædicti Ordinis degentium, Religionis merita debita considerationis acie revolvimus, pensantes quantum illa studio piæ vitæ dietim in prædicta Provincia affert in Dei Ecclesia fructum, ducimur non immerito, ut ea Fratribus prædictis favorabiliter concedamus, per quæ dicta Religio propagari, ac ipsi Fratres hujusmodi studio sibi & aliis ad animarum salutem proficere valeant pariter & prodesse. Attendentes igitur quod Fratres prædicti, mundanis spretis illecebris, cum additione voluntariæ paupertatis, juxta salubria ejusdem Ordinis statuta, in illius regulari Observantia exemplariter viventes, variis & diversis hactenus multiplicarunt, prout in dies multiplicant virtutum meritis, sub caritatis, & ejusdem Observantiæ unione virtutum Domino jugiter famulando: ad Divini nominis laudem, ac singulare & præcipuum salutis plurimorum exemplum, prædictis ac omnibus aliis Fratribus in præfatis domibus, locis seu Eremitoriis dicti Ordinis, in præfata Provincia consistentibus, sub Observantia hujusmodi pro tempore degentibus, ut ipsi eo ferventius divinis beneplacitis se coaptent, quo per Nos & Sedem Apostolicam spiritualibus favoribus & gratiis se munitos fore perspexerint, eorum in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, tenore præsentium concedimus pariter & indulgemus, quod ipsi annis singulis in locis & terminis, ad id per Ultramontanum Vicarium Generalem primo, & successive per eorum Provincialem pro tempore existentem Vicarium statuendis & ordinandis, se capitulariter congregare, & in hujusmodi Capitulis, ad quæ singuli Guardiani vel singuli Vicarii singularum domorum, aut singulorum locorum vel Eremitoriorum prædictorum cum singulis Fratribus eorumdem, ad hoc per Fratres domorum vel locorum, seu Eremitoriorum hujusmodi, aut majorem partem ipsorum electis, accedere teneantur, unum in eorum Vicarium Provincialem eligere, qui quidem sic in Vicarium Provincialem electus, dummodo concordanter ab ipsis vel majori parte eorum electus fuerit, si Minister Pro-

vincialis dictæ Provinciæ pro tempore existens, electionem electi in Vicarium hujusmodi infra triduum, postquam illi præsentata fuerit, confirmare neglexerit, vel si dicta Provincia Ministro caruerit, aut Minister ipse excommunicationis sententia innodatus, vel alio tam Juris, quam facti impedimento detentus, seu a prædicta Provincia absens fuerit, eo ipso dicta auctoritate Apostolica confirmatus sit & esse censeatur, & ipse in Vicarium electus, ac confirmatus pro tempore, quem nihilominus, ac omnes & singulos Fratres prædictos sub obedientia & jurisdictione Generalis Vicarii Ultramontani Ordinis & Observantiæ prædictorum, pro tempore existentis, persistere volumus atque decernimus, omnia & singula domos, loca & Eremitoria prædicta, ac in eis degentes Fratres visitare, monere, corrigere, punire, et etiam cum invocatione brachii secularis, si opus fuerit, incarcerare et a carceribus relaxare, necnon in eosdem Fratres plenariam, & omnimodam jurisdictionem et potestatem habere; quoscumque etiam Altissimo militaturos seculum abnegantes, alias tamen ad id idoneos, ad professionem admittere, eisque habitum Regularem exhibere; necnon illis, ad id tamen idoneis, ut ad omnes etiam sacros Ordines per quemcumque Catholicum Antistitem, gratiam et communionem Sedis Apostolicæ habentem, rite, & statutis a Jure temporibus promoveri facere; de quibus sibi videbitur, ex Fratribus prædictis quod ad Romanam Curiam, vel alia loca se transferre et inibi aliquandiu morari libere & licite valeant, licentiam concedere: libros quoque usui Fratrum, quos pro tempore decedere contigerit, usui aliorum Fratrum, de quibus etiam sibi videbitur, distribuere, ac omnia alia & singula quæ Provincialis Minister de Jure vel consuetudine potest facere, exequi valeat; necnon Fratres ipsi de eorum Vicarii pro tempore existentis consilio & assensu in prædicta Provincia quinque alias domos, seu quinque alia loca jam fundata & constructa, aut quæ fundari seu construi de novo contigerit, si sibi alias canonice concedantur, recipere, & in ipsis, quas seu quæ cum Ecclesiis campanilibus, campanis, cœmeteriis, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis pro aliquorum ex ipsis usu & habitatione perpetuis de novo reparari & ædificari facere valeant, per aliquos ex ipsis perpetuo inhabitare libere & licite possint: volentes & decernentes, quod Fratres in quinque domibus sive locis recipiendis prædictis pro tempore degentes, omnibus & singulis exemptionibus, privilegiis &c. concedendis, uti et gaudere valeant. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis quibuscumque: præsentibus, quoad prædicti Fratres sub regulari Observantia hujusmodi vixerint, duntaxat et non alias valituris. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. VIII. Idus Augusti, anno XVI.

CLXXXIX.

Ut construat Monasterium sanctæ Claræ in villa de Corbeya. Ex Archivo secreto lib. 5. Bullar. folio 334.

Dilectæ in Christo filiæ nobili mulieri Isabellæ Ducissæ Burgundiæ &c.

§. I. EXigunt personæ tuæ multiplicum dona virtutum quibus eam Altissimus attollere voluit, necnon eximiæ devotionis affectus, quem ad nos & Romanam geris Ecclesiam, ut votis tuis, illis præsertim quæ ex devotionis fervore in Religionis & divini cultus augmentum prodire

dire conspicimus, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Cum itaque, sicut exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, tu, quæ de clara Regum Portugalliæ prosapia originem traxisti, necnon Burgundiæ, Lotharingiæ, Brabantiæ & Limburgiæ Ducissa, ac Flandriæ, Arthesii, Burgundiæ, Hannoniæ, Hollandiæ, Zelandiæ & Namuri Comitissa existis, ad Ordinem sanctæ Claræ singularem geris devotionis affectum &c. aliquod in villa de Corbeya, Ambianen. diœcef. Monasterium cum Ecclesia, campanili &c. officinis, pro usu & habitatione nonnullarum dicti Ordinis Monialium, quarum una Abbatissa sit &c. ædificari facere propensius peroptes &c. pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. tibi Monasterium hujusmodi cum Ecclesia &c. supradictis pro usu & habitatione præmissis &c. ipsius construendi & erigendi Monasterii, ipsisque Abbatissæ & Monialibus Monasterium prædictum acceptandi & habitandi, cujusvis licentia super hoc minime requisita, licentiam &c. elargimur: Et insuper Abbatissæ & Monialibus in supradicto construendo Monasterio pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis &c. gaudere libere, liciteque valeant &c. Et nihilominus venerabili Fratri Episcopo Salubrien. & dilectis filiis Abbati Monasterii Averbodien. & Decano Ecclesiæ sancti Petri Lovanien. Leodien. diœcesis &c. mandamus, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum per se vel alium aut alios præmissa omnia & singula, ubi, quando & quoties eis expedire videbitur, ac pro parte dictæ Ducissæ fuerint super hoc requisiti, eadem auctoritate solemniter publicantes ac debite exequentes, ipsique Ducissæ efficacis defensionis præsidio assistentes, ipsam, vel Procuratorem suum ejus nomine in corporalem, realem & actualem possessionem loci, & ad præmissa Monasterium, domum, campanile &c. & alia prædicta erigenda &c. deputati, inducant eadem auctoritate, & defendant inductos, amotis exinde quibuslibet illicitis detentoribus: nec permittant eamdem Ducissam vel dictum Procuratorem pro ea, necnon artifices & operarios, ac quoscumque alios pro præmissorum constructione & erectione quomodolibet pro tempore deputatos, institutasque etiam pro tempore Abbatissam & Moniales in Monasterio, Ecclesia, domo & aliis prædictis erigendis, eorumque circumstantiis per dilectos filios Abbatem & Conventum Monasterii de Corbeya, ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, Ordinis sancti Benedicti, dictæ Ambianen. diœcef. seu quoscumque alios, etiamsi Regalis & Imperialis, vel alterius cujuscumque dignitatis, status, gradus, Ordinis vel conditionis existant, indebite gravari aut molestari, seu eis injurias, molestias & jacturas irrogari; præterea, legitimis per eos & quemlibet eorum super iis habendis servatis processibus, eos, quoties expedierit, aggravare procurent, contradictores &c. compescendo, invocato &c. brachii secularis.

§. III. Ut autem quorumlibet, si qua, quod absit, in præmissis fiat oppositio, digne, ut congruit, plectatur rebellio, volumus quod omnes & singuli cujuscumque etiam dignitatis, gradus &c. qui nostris hujusmodi litteris ac in eis contentis contumaciter parere recusaverint, necnon eisdem Ducissæ vel ejus Procuratori, aut artificibus & operariis, pro præmissorum erectione, constructione & complemento pro tempore, ut præfertur, deputatis &c. impedimenta seu perturbationes irrogare præsumpserint, canonica monitione præmissa, sententiam excommunicationis ipso facto incurrant, a qua ab alio, quam Romano Pontifice, aut de ejus speciali licentia, præterquam in mortis articulo constituti, absolutionis beneficium nequeant obti-

obtinere. Non obstantibus præmissis, ac felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVS. XS. Kalendas Septembris anno XVI.

CXC.

Confirmatur electio Guillelmi Iragillich in Ministrum Hiberniæ. Ex lib. I. de Regularibus &c. anno 16. folio 106.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Tuamen. & Clonferten. ac Cluonen. Episcopis.

§. I. AD Apostolicæ dignitatis apicem superna dispositione vocati, in decorem sacræ Religionis, sub qua dilecti filii Fratres Ordinis Minorum devotum & sedulum exhibent Domino famulatum, ingenti mentis exultatione reficimur, prospicientes quod ipsi per bonorum exercitium operum, & præclara sanctitatis merita, ceteros ad Divinæ majestatis obsequium trahunt per exempla, & propterea dictos Fratres Apostolicis favoribus libenter prosequimur, ac specialibus prærogativis per amplius stabilimus. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Guillelmi Iragillich Ordinis Fratrum Minorum & in Theologia professoris, petitio continebat quod licet in provincia Hiberniæ, secundum morem ejusdem Ordinis, pro Fratribus domorum & Conventuum ibidem, inter quos Anglicanæ & Hibernicæ nationum sunt, unicus pro tempore Minister esse consueverit, ipseque Guillelmus in Ministrum dictæ Provinciæ per dilectum filium Antonium de Rusconibus de Cumis, Generalem dicti Ordinis Ministrum, deputatus & institutus fuerit, quia tamen aliqui Fratrum nationis Anglicanæ hujusmodi, statuto Regio, desuperque Romani Pontificis, & Apostolicæ Sedis Legati confirmatione, etiam sub excommunicationis pœna caveri prætendunt, quod ipsi nullatenus alicui, qui de dicta natione Hibernica fuerit, tamquam eorum Ministro debeant obedire, prædictus Guillelmus dissensionum propterea materias ibidem succedere pertimescit, pro parte Generalis, & Guillelmi prædictorum, asserentium quod multo plures & valentiores inibi Hibernicæ quam Anglicanæ nationum hujusmodi Fratres existunt, quodque carissimus in Christo filius noster Henricus Rex Angliæ illustris, in hoc quod idem Guillelmus in Provincia prædicta Minister sit, expresse consensum exhibuit, nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. fraternitati vestræ &c. mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum super præmissis auctoritate nostra vos diligenter informetis, & si ita esse inveneritis, deputationem & institutionem hujusmodi &c. confirmetis & approbetis, quodque Fratres etiam nationis Anglicanæ hujusmodi in omnibus, quæ ad officium Ministri ibidem de jure vel consuetudine pertinent, eidem Guillelmo, tamquam suo Ministro, quamdiu in officio prædicto fuerit, parere & obedire teneantur &c. decernatis, ac ipsos ad id per censuras Ecclesiasticas &c. compellatis. Non obstant. &c. quibuscumque &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. IV. Idus Septembris, anno XVI.

CXCI. *Ut*

CXCI.

Ut construatur Monasterium sanctæ Claræ in loco de Famusco. Ex lib. 3. de diversis formis anno 16. folio 135.

Venerabili Fratri Episcopo Palentin.

§. I. Inter cursus multiplices, quibus occurrentium rerum, negotiorumque varietatibus obsidemur, illas attentius amplectimur, per quas Regulares Ordines & loca jugi sanctimoniæ dedita, prout congruere prospicimus, in spiritualibus & temporalibus votivæ prosperitatis dirigantur eventu.

§. II. Sane pro parte nobilis viri Didaci Majorici, Domicelli & Præsidis regni Legionis, ac dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Leonoris, quondam Petri Majorici, dicti regni etiam Præsidis uxoris, Domicellæ, Palentin. diœces. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet dictus Petrus in ejus ultima voluntate disposuerit & ordinaverit, quod ipse Didacus suus primogenitus, quem testamenti sui executorem deputaverat, in loco de *Balbanera*, Calaguritan. diœces. de bonis eidem Petro a Deo collatis aliquod, in quo quindecim Monachi sub regula sancti Benedicti, & quinque alii, qui illis servirent, pro tempore commorari & Altissimo famulari deberent, Monasterium construeret &c. necnon prædictæ Leonori, ut ipsis Monachis & servientibus, postquam ei constaret, quod in observantia Regulari viverent, & cum quinquaginta millibus morabitinorum monetæ. illarum partium, quos ipse Petrus in loco sancti Dominici *de la Calcada*, dictæ Diœcesf. percipiebat & habebat, viginti millia pro sustentatione eorumdem singulis annis traderet & assignaret; nihilominus Didacus propter guerras &c. Monasterium in loco *de Balbanera* hujusmodi minime construi & erigi fecit, nec Leonor prædicta viginti millia morabitinorum hujusmodi Monachis & servientibus prædictis ex certis aliis tunc expressis causis tradidit vel assignavit; quodque ipsa Leonor considerans quod duabus ejus filiabus & cuidam suæ nepti, tunc Monialibus Monasterii Monialium sanctæ Claræ, loci *de Astudillo* dictæ Diœcesis, causantibus guerris &c. non modicum foret periculosum in hujusmodi Monasterio *de Astudillo* permanere, super hoc a nobis primo, & deinde a Conservatoribus ipsius Monasterii *de Astudillo* licentia obtenta, filias & neptem hujusmodi de dicto Monasterio *de Astudillo* ad locum *de Famusco* ejusdem Diœcesf. in palatio suæ habitationis recepit; & subsequenter, cum una ex filiabus prædictis adeo foret infirmitate præventa, quod de loco *de Famusco* hujusmodi absque personali periculo se trasferre non poterat, & propterea altera filiarum earumdem illam dimittere nollet, ipsa Leonor exinde mota, & habita etiam desuper ab Ordinario loci licentia speciali, in loco *de Famusco* & palatio hujusmodi unum sub vocabulo *beatæ Mariæ de l'Esperanza*, sub Regulari observantia Ordinis sanctæ Claræ hujusmodi Monasterium, de bonis sibi a Deo collatis, pro una Abbatissa & viginti vel pluribus numero Monialibus, ibidem sub præmissa Observantia perpetuo Domino famulaturis, construi & ædificari facere incœpit: quod quidem Monasterium Didacus & Leonor prædicti, etiam per hoc dispositioni & ordinationi Petri hujusmodi satisfacere satagentes, summopere perficere disponunt &c. Quare pro parte dictorum Didaci & Leonoris nobis fuit humiliter supplicatum &c.

§. III. Nos igitur &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus si, & postquam de præmissis tibi legitime constiterit, necnon summa viginti millium

lium morabitinorum hujusmodi pro usu & sustentatione Abbatissæ & Monialium earumdem, ac alias pro præmissa sustentatione competens assignata fuerit, eisdem Didaco & Leonori Monasterium in palatio, ac sub vocabulo *beatæ Mariæ de l' Esperanza* hujusmodi, loco construendi Monasterii in loco *de Balbanera* hujusmodi, perficiendi, ac pro Abbatissa & viginti vel pluribus Monialibus prædictis dotandi licentiam auctoritate nostra largiaris. Nos enim &c. Monasterium illiusque Abbatissam &c. Moniales ac alias ejus personas visitationi & correctioni dilecti filii Sancii de Canales Fratris Ordinis Minorum, sub cujus obedientia, visitatione & correctione sanctæ Claræ loci de Oterdesillas dictæ Diœces. ac alia dicti Ordinis sanctæ Claræ Monasteria existunt, auctoritate Apostolica subjicimus &c. Et insuper Abbatissæ, Monialibus & personis in dicto Monasterio *de l' Esperanza* etiam pro tempore commorantibus, ut quandiu in regulari dicti Ordinis sanctæ Claræ observantia vixerint, omnibus & singulis privilegiis &c. prædicto Monasterio de Oterdesillas &c. concessis, uti gaudereque valeant &c. indulgemus.

§. IV. Volumus autem, quod dicta Leonor pro suis usu, habitatione ac ejus familiæ partem palatii prædicti eam contingentem, quoad vixerit, retinere libere & licite valeat, prædicta parte post ejus decessum ad prædictum Monasterium *de la speranza* cum omnibus Juribus & pertinentiis suis omnino perventura. Præterea omnibus & singulis cujuscumque status, nobilitatis vel conditionis fuerint, sub excommunicationis pœna, quam eos alias eo ipso incurrere volumus, districtius inhibemus, ne se de prædicta parte, post obitum ejusdem Leonoris, quomodolibet intromittere, aut quominus Monasterium *de la speranza*, ac illius Abbatissa & Moniales ipsius partis, ac Jurium & pertinentiarum hujusmodi pacifica possessione gaudere valeant, impedire audeant &c. Non obstant. &c. contrariis quibuscumque,

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. pridie Idus Septembris, anno XVI.

CXCII.

Ut vivant juxta statuta & ordinationes Sororum Placentiæ degentium. Ex lib. I. de Regularib. anno 16. fol. 167.

Dilectis in Christo filiabus universis Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, in civitate Parmensi commorantibus.

Vide Const. 161. hujus Pontif.

§. I. Devotarum &c. Dudum siquidem pro parte vestra nobis exposito, quod olim quondam Gaspar de Castagneto civis Parmensis &c. condens in ejus voluntate ultima testamentum, inter alia quoddam hospitium *de la campana* nuncupatum, & alias in quibus ipse Gaspar, dum viveret, habitare consuevit, ac omnes & singulas alias domos infra limites parochiæ parochialis Ecclesiæ sancti Prosperi Parmen. consistentes, & ad eumdem Gasparem legitime pertinentes, cum hortis, curiis, ac omnibus aliis Juribus & pertinentiis suis, Sororibus vestri Ordinis in civitate Parmen. commorantibus, & sub ipsius Ordinis Regulari observantia viventibus, præsentibus & futuris, pro vestris ipsarumque Sororum usu &c. legaverat, prout in instrumento publico superinde confecto dicebatur plenius contineri, & vos, quæ legati hujusmodi vigore, prædictarum domorum possessionem fueratis assecutæ, insimul sub regula ejusdem Ordinis juxta modum & formam, ac institutiones & ordinationes dilectarum in Christo filiarum Sororum dicti Ordinis, Dominarum *de Fulgineo* nuncupatarum, in nostra Fulginat. & Florentin. civi-

civitatibus insimul viventium, Altissimo famulari ferventius desideraretis, ac pro parte vestra nobis humiliter supplicato, ut vobis in domibus prædictis unam domum sub vocabulo *sanctæ Mariæ Gratiarum* cum Ecclesia, campana, & pro vestris cadaveribus dumtaxat sepeliendis cœmeterio, hortis &c. officinis, pro vestris usu & habitatione perpetuis fundandi &c.

§. II. Nos vobis domum ipsam cum Ecclesia, campana, cœmeterio, hortis, hortalitiis & officinis prædictis, in prædictis vobis relictis & legatis domibus, Diœcesani loci &c. minime requisita, fundandi & construendi licentiam per alias nostras litteras elargiti fuimus, & voluimus, quod vos ac in fundanda & construenda domo hujusmodi pro tempore commorantes Sorores prædictæ, juxta modum & formam, institutiones & ordinationes antedictas, & in illa vivere perpetuo teneremini, quodque omnibus & singulis immunitatibus &c. Sororibus *de Fulgineo* nuncupatis, per nos vel Sedem Apostolicam &c. concessis prædictis, in omnibus &c. uti possetis pariter & gaudere &c. Postmodum vero &c. vos, quæ earumdem litterarum vigore prædictam domum ingressæ Ecclesiam cum campanili &c. officinis construxistis, cum aliquas ex Sororibus *de Fulgineo* nuncupatis prædictis, quæ vos in observantia ejusdem Ordinis, ac modo & forma, institutionibus & ordinationibus antedictis instruerent & informarent, habere nequivissetis, quasdam ex Sororibus dicti Ordinis in civitate Placentin. commorantibus, & sub observantia hujusmodi viventibus, de licentia & beneplacito dilecti filii Joannis de Capistrano Ordinis Fratrum Minorum professoris, & in partibus Citramontanis Fratrum dicti Ordinis, *de Observantia* nuncupatorum, tunc Vicarii generalis, recepistis. Cum autem &c. vos pro eo quod Sorores in Placentin. commorantes prædictæ, juxta quarum modum, institutiones & ordinationes vivitis, in aliquibus a modo, forma, institutionibus & ordinationibus Sororum, *de Fulgineo* nuncupatarum, prædictarum discrepare noscuntur, & licet non minus virtuose, quam illæ vivant, dubitetis litteras prædictas &c. non subsistere, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum &c. Nos igitur &c. Apostolica vobis auctoritate concedimus, quod litteræ prædictæ, & inde secuta prædicta a Data præsentium valeant &c. perinde ac si in eisdem litteris, quod juxta modum & formam, institutiones & ordinationes Sororum de Fulgineo antedictas vivere perpetuo teneremini, nullatenus appositum fuisset. Et insuper vobis &c. quod omnibus & singulis privilegiis &c. concessis quomodolibet &c. gandere valeatis &c. concedimus per præsentes. Non obstant. &c. quibuscumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. XVII. Kalendas Octobris, anno XVI.

CXCIII.

Instituuntur Defensores & Conservatores privilegiorum Sororibus sanctæ Claræ in Hispania concessorum. Ibidem folio 158.

Venerabilibus fratribus Palentin. Calaguritan. & Corduben. Episcopis.

§. I. Dudum siquidem in favorem dilectarum in Christo filiarum Abbatissarum & Conventuum universorum Monasteriorum sancti Damiani & Minorissarum, ac sanctæ Claræ, Ordinis ejusdem Sanctæ, sub Generalis Ministri, aliorumque Officialium Ordinis Fratrum Minorum cura ubilibet constitutarum, litteras nostras concessimus tenoris subsequentis: *Eugenius Episcopus servus servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Licet Romanus Pontifex &c.* ut in bulla 62. usque ad præjudicium generari.

Nulli ergo &c. Datum Florentiæ anno &c. MCCCCXXXIX. *Idibus Auguſti, Pontificatus noſtri anno* IX.

§. II. Cupientes itaque ut hujuſmodi noſtræ litteræ, ac omnia & ſingula in eis contenta perpetuo inviolabiliter obſerventur, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo &c. alios efficiatis eiſdem Abbatiſſis & Conventibus defenſionis præſidio aſſiſtentes, non permittatis eas, ipſarumque Monaſteria atque loca per Legatos, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Nuncios, Ordinarios & Judices prædictos, ſeu alios quoſcumque ſuper hujuſmodi ſuis Juribus, bonis & pertinentiis quibuſcumque, contra earumdem litterarum continentiam atque formam quomodolibet moleſtari; facientes Abbatiſſas, Conventus, Moniales, Monaſteria & loca hujuſmodi immunitate &c. pacifice gaudere. Contradictores &c. compeſcendo. Non obſtant. &c. quibuſcumque &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. V. Kal. Octobris, anno XVI.

CXCIV.

Ut admittant domum in terra Cinguli. Ex lib 3. de diverſis formis an. 15. fol. 8.

Dilecto filio Jacobo de Primaditiis de Bononia, Fratrum Ordinis Minorum de Obſervantia in partibus Citramontanis Vicario generali.

§. I. HUmilibus ſupplicum votis libenter annuimus, eaque favoribus proſequimur opportunis. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Univerſitatis & hominum terræ de Cingulo, Auximan. Diœceſ. petitio continebat, quod ipſi ad Fratres Ordinis Minorum *de Obſervantia*, propter eorum laudabilem & religioſam vitam, ſingularem gerunt devotionis affectum &c. quamdam domum Ordinis & Obſervantiæ eorumdem in dicta terra vel extra juxta eam fore & conſiſtere deſiderabant, quodque prope ipſam terram quoddam Monaſterium ſancti Jacobi Collis Lucis, Monaſterio Monialium ſanctæ Catarinæ ejuſdem terræ, Ciſterꝭien. Ordinis, ſub protectione Sedis Apoſtolicæ dudum auctoritate Apoſtolica unitum, eſſe dignoſcitur, quod in ſuis ſtructuris & ædificiis penitus collapſum & dirutum exiſtit, & in quo aliquæ Moniales non habitant, neque etiam ſecure & honeſte, præſertim guerrarum temporibus, habitare poſſunt. Et, ſi dictum Monaſterium ſancti Jacobi cum Eccleſia & domibus infra illius ſepta dumtaxat conſiſtentibus, ac quadam petia terræ & ſilvæ illi adjacentibus, & ad ipſum Monaſterium ſancti Jacobi pertinentibus, pro fundatione & conſtructione domus, ad uſum & habitationem nonnullorum Fratrum Ordinis & Obſervantiæ hujuſmodi, Univerſitati & hominibus prædictis concederetur, ipſi Univerſitas & homines dictum ſic conceſſum Monaſterium in domum antedictam erigerent &c. Quare pro parte Univerſitatis & hominum prædictorum aſſerentium, quod dilectarum in Chriſto filiarum Abbatiſſæ & Conventus dicti Monaſterii ſanctæ Catarinæ ad id accedit expreſſus conſenſus, nobis fuit humiliter ſupplicatum &c.

§. II. Nos igitur &c. diſcretioni tuæ &c. mandamus, quatenus per teipſum de præmiſſis, eorumque circumſtantiis univerſis auctoritate Apoſtolica te diligenter informes &c. dummodo Abbatiſſæ & Conventus prædictarum ad id accedat aſſenſus, ut præfertur, unionem, annexionem & incorporationem de Monaſterio ſancti Jacobi Monaſterio ſanctæ Catarinæ factas, quoad Eccleſiam, domos infra ſepta conſiſtentes, petiam terræ & ſilvam hujuſmodi

modi dumtaxat, eadem auctoritate dissolvas, revoces, casses & annulles, ac dictum Monasterium sancti Jacobi, in illo Ordine Cistercien. & dignitate Abbatiali penitus suppressis & extinctis, cum Ecclesia, domibus, petia terræ & silva prædictis ad erigendam & construendam domum hujusmodi cum Ecclesia, campanili &c. officinis pro usu & habitatione prædictis, ipsis Universitati & hominibus, necnon dilectis filiis Petro de sancto Severino professori, ac Jacobo Provinciali Marchiæ Anconitanæ Ordinis & Observantiæ prædictorum, juxta morem ipsius Ordinis, Vicario, quam hujusmodi sic constructam & erectam domum pro aliquorum ex eisdem Fratribus usu & habitatione perpetuis recipere &c. possint, dicta auctoritate concedas. Non obstant. &c. quibuscumque: Jure &c. salvo. Nos enim &c. præsentes.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno &c. MCCCCXLVI. pridie Idus Novembris, anno XVI.

CXCV.

Ministeriatus provinciæ sancti Jacobi ad triennium reducitur. Ex Archivo secreto lib. 25. Bullar. folio 110.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Dispositione divina gregi Dominico quamvis immeriti præsidentes, dum laudabilia dilectorum filiorum Fratrum Ordinis Minorum, provinciæ sancti Jacobi juxta morem dicti Ordinis, merita intra nostræ mentis recensemus arcana; dumque ad commendabiles, quibus operosis eorum ministeriis erga Deum & homines indesinenter exuberant, fructus digne nostros diffundimus cogitatus, ad ea intendimus, per quæ ab ipsis, quibuslibet sublatis dispendiis, eorum status dirigatur salubriter & feliciter gubernetur, ac in spiritualibus votivis jugiter proficiat incrementis. Hinc est quod Nos attendentes quod, sicut fide dignorum relatione percepimus, Ministri Provinciales Ordinis & provinciæ prædictorum, qui a nonnullis annis citra fuerunt, pro eo quod ipsi, seu aliqui eorum officium Ministeriatus provinciæ hujusmodi non ad certum vel determinatum tempus, sed ad eorum vitam rexerunt & gubernarunt, suarum Regulæ & constitutionum immemores; propter quod ipsi Fratres eorumque loca gravia hactenus sustinuerunt, &, nisi desuper opportune provideatur, graviora in dies sustinebunt detrimenta &c. auctoritate Apostolica, præsenti, perpetua & irrefragabili constitutione statuimus & ordinamus, quod ex nunc inantea perpetuis futuris temporibus officium Ministri dictæ provinciæ, cujus, dum pro tempore vacabit, electio ad Fratres ipsius provinciæ spectet &c. secundum eorum instituta & laudabiles consuetudines hactenus observatas, dumtaxat triennio duret & non amplius: quo elapso, tunc ipsius provinciæ Minister existens a prædicto officio absolutus sit & esse, dictumque officium vacare censeatur ac vacet ipso facto, nec aliquis ad hujusmodi officium pro proximo tunc futuro triennio reeligi possit, nec reelectio hujusmodi, si fieret, valeat, aut alicujus existat roboris vel momenti.

§. II. Et insuper, ut statutum & ordinatio prædicta ex nunc & in posterum votivum & debitum sortiatur effectum, dicta auctoritate dilectum filium Philippum de Astorica, dicti Ordinis professorem, qui jam per quinquennium & ultra dictam provinciam rexit & gubernavit, prout de præsenti regit & gubernat, a prædicto Ministeriatus officio ex certa scientia realiter amovemus. Districtius inhibentes sub excommunicationis pœna, quam contrafacientes, postquam præsentium notitiam habuerint, Philippo, ne ulterius se-

ſe de officio hujuſmodi aliquateous intromittat, necnon omnibus & ſingulis Fratribus prædictis, ne eidem Philippo tamquam Miniſtro in aliquo pareant vel intendant directe vel indirecte, quovis quæſito colore: ac mandantes dilecto filio Alphonſo de Villa-nova ejuſdem Ordinis profeſſori, ſacræ Theologiæ præſentato, Conventus Villabipandentis, Legionenſis Diœceſis, quatenus omnes & ſingulos Fratres dictæ provinciæ, qui ad ſimilia vocari conſueverint, ad Provinciale Capitulum, quod infra decem menſes, a data præſentium computandos, in loco & termino ad id per dictum Alphonſum ſtatuendis & ordinandis, celebrare volumus & decernimus per præſentes, ſub excommunicationis aliiſque ſententiis, cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis, etiam officiorum, quæ obtinent, privatione, convocet & celebrari faciat. Contradictores &c. Volumus autem, ad evitandas expenſas Fratrum dictæ provinciæ, quæ exinde provenire poſſent in eundo ad Generalem Miniſtrum pro hujuſmodi Provincialis confirmatione, quod Generalis Miniſter dicti Ordinis pro tempore exiſtens, aliquem propinquiorem Provincialem Miniſtrum, vel alium, de quo ei videbitur, deputet, qui ipſum Miniſtrum, qui in dicto termino canonice fuerit electus, ſua auctoritate confirmet. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon ſtatutis &c. quibuſcumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. pridie Idus Decembris, anno XVI.

CXCVI.

Ut recipiat quindecim domos in Hiſpania. Ibidem folio 97.

Dilecto filio Joanni de Mauberto Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia *nuncupatorum, in partibus Ultramontanis Generali Vicario.*

Ut in Conſtitut. hujus Pontif.

INter cetera deſiderabilia cordis noſtri &c. Attendentes igitur, quod dilecti filii profeſſores Ordinis Fratrum Minorum, præſertim qui in partibus Hiſpaniarum ſub Regulari obſervantia ejuſdem Ordinis degunt, honorem Dei & propagationem Chriſtiani nominis diligenter ac fideliter pro fide hujuſmodi, necnon divini cultus & Religionis augmento, in eiſdem plurima labores & ſtudia fructuoſa impendere poterunt &c. tibi & ſucceſſoribus tuis Vicariis prædicti Ordinis in dictis partibus, qui pro tempore erunt, per vos vel alium ſeu alios quindecim domos, Conventus atque loca dicti Ordinis, quinque videlicet in Caſtellæ, & totidem in Aragoniæ, ac etiam totidem in ſancti Jacobi provinciis conſiſtentes, ſi illa vobis per Regem vel Reginam, aut alium temporalem Dominum, vel aliam ſecularem aut Eccleſiaſticam perſonam, cujus temporali dominio civitas, terra, caſtrum ſeu locus, infra quam, quod ſeu quem Conventus, domus & loca prædicta conſiſtunt, aut ſubjecta erunt, vel ipſarum civitatis, terræ, caſtri, ſeu loci Univerſitas vel Communitas, aut per ipſarum domorum, Conventuum, ſeu locorum eorumdem Fratres vel eorum majorem partem, ad id tamen Generalis, & infra cujus provinciam Conventus, domus & loca prædicta Provincialium Miniſtrorum expreſſo accedente conſenſu, vobis aſſignabuntur ſeu concedentur, vel totidem alia loca, quinque videlicet in ſingulis provinciis prædictis, ſi vobis ex fidelium largitione concedantur &c. recipiendi, & in eorum quolibet Eccleſiam ſive oratorium, cum campanili &c. officinis conſtrui & ædificari faciendi, pro uſu &c. aliquorum ex Fratribus Ordinis ſeu Obſervantiæ prædictorum, vobiſque ac dictis Fratribus inibi perpetuo morandi, Diœceſanorum locorum &c. minime requiſita, ac Juribus pa-

parochialium Ecclesiarum &c. salvis, fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis quibuscumque nequaquam obstantibus, plenam & liberam &c. licentiam elargimur. Et insuper quod domus, Conventus & loca prædicta per vos recipiendi, ac Fratres in eis pro tempore degentes omnibus & singulis privilegiis &c. concessis, perpetuo uti & gaudere valeant &c. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. X. Kal. Januarii, anno XVI.

CXCVII.

Introducitur Regularis Observantia in domum Nurimbergen. Reg. Vatic. Ex lib. 1. de Regularib. anno 16. fol. 116.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. EX Apostolicæ servitutis officio, Nobis ex alto commisso, ad ea potissimum vigilare nos decet, per quæ divini cultus augmentum, & Regularis Observantiæ propagatio subsequantur, ut & Ecclesiæ & alia loca regularia, in quibus cultus & Observantia hujusmodi negliguntur, iis committantur viris, qui zelo devotionis accensi, Ecclesias & loca ipsa reforment in melius, atque alios verbo & exemplo ad devotionem & Dei cultum valeant excitare.

Incolæ Nurimbergæ FF. reformationem exoptant.

§. II. Sane nonnullorum relatione percepimus, quod in domo oppidi Nurimbergen. Ordinis Fratrum Minorum, Bambergen. diœces. &c. nulla viget Observantia Regularis, divinus negligitur cultus &c. quodque nonnulli ex dilectis filiis Burgimagistris, Scabinis, Consulibus & Proconsulibus, necnon incolis dicti oppidi zelo devotionis accensi, domum ipsam ad Regularem Observantiam reduci & reformari pie desiderant.

§. III. Nos igitur &c. motu proprio, non ad ipsorum Fratrum de Observantia, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex nostra certa scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus, decernimus & ordinamus, quod ex nunc inantea perpetuis futuris temporibus in prædicta domo Regularis Observantia fiat & servetur, ac ipsa per Fratres Ordinis & Observantiæ hujusmodi juxta illorum ritus, mores, statuta, consuetudines & privilegia eis desuper etiam a Sede Apostolica concessa, regatur & gubernetur; necnon Generali Ultramontano & provinciæ Argentinæ Provinciali Vicariis, Ordinis & Observantiæ eorumdem pro tempore existentibus, in omnibus & per omnia subjecta sit & esse censeatur; & ipsi Vicarii vel alter eorum per se vel alium seu alios corporalem possessionem dictæ domus apprehendere, & in ea Fratres ipsorum Ordinis & Observantiæ ponere, necnon prædictam domum juxta mores, statuta, consuetudines & privilegia antedicta regere &c. possint &c. quemadmodum alia domus & loca Ordinis & Observantiæ eorumdem reguntur & gubernantur; necnon omnes & singulas proprietates, quæ ex largitione Christifidelium, vel ex ultimis voluntatibus, pro defunctorum peragendis anniversariis, & Missarum celebrationibus, ac prædicatione ad populum, seu alias quomodolibet prædictæ domui concessæ fuerint, quæcumque, quotcumque & qualescumque, necnon cujusvis annui valoris sint, a prædicta domo separamus & dividimus; ac Guardianum & Fratres in eadem domo pro tempore commorantes a juramentis, promissionibus, obligationibus, conditionibus & pactis quibuscumque, quibus forsan proprietatum hujusmodi, vel alicujus earum occasione quomodolibet obligati essent, absolvi-

Disciplina regularis a Pontifice decernitur.

Vicarii Observantiū subjiciūtur regimini.

Liberantur FF. a quacumque proprietate.

PP. Conventuales, nisi ad Observantiã se reducant, amoveantur.

vimus & penitus liberamus: decernentes illos & quemlibet eorum ad ipsorum observationem nullatenus teneri; ac mandantes dilectis filiis Guardiano, necnon omnibus & singulis aliis Fratribus & personis ejusdem domus, quatenus infra sex dierum spatium, quorum duos pro primo, & duos pro secundo, & reliquos duos pro tertio peremptorio terminis eis assignamus, postquam præsentium notitiam qunmodolibet habuerint, a prædicta domo penitus recedant, ulterius ad prædictam domum nullatenus reversuri, nisi forsan infra spatium hujusmodi ad dictam Observantiam se reduxerint, & Vicariorum prædictorum dominio, jurisdictioni, potestati & obedientiæ se subjecerint in omnibus & per omnia realiter & cum effectu: nec ipsi per se vel alium seu alios, directe vel indirecte quomodolibet Fratres Ordinis & Observantiæ hujusmodi, vel aliquos eorum, quominus dictam domum cum libris, calicibus aliisque ornamentis Ecclesiasticis, ac utensilibus, & ceteris bonis quibuscumque ad ipsam spectantibus assequantur, & in ipsa domo permaneant, necnon libris, calicibus, ornamentis Ecclesiasticis, ac utensilibus & bonis prædictis utantur, juxta Superiorum suorum mandata pacifice & quiete, quoquo modo facere aut impedire præsumant.

Utensilia Conventus remanere debent.

Excommunicatio contra inobedientes.

§. IV. Nos enim in Guardianum & Fratres prædictos, ac omnes alios & singulos tam Laicos quam Ecclesiasticos, cujuscumque gradus, status vel conditionis fuerint, qui contra mandatum nostrum hujusmodi per se vel alium seu alios, directe vel indirecte quomodolibet venire præsumpserint, excommunicationis sententiam, quam dictos præsumptores incurrere volumus ipso facto, & a qua non nisi per nos vel successores nostros Romanos Pontifices canonice intrantes, præterquam in mortis articulo constituti absolvi queant, dicta auctoritate promulgamus per præsentes. Et insuper Burgimagistros, Scabinos, Consules & Proconsules prædictos, necnon dilectos filios Universitatem dicti oppidi rogamus &c. quatenus statutum, decretum &c. & singula in præsentibus contenta, ipsasque præsentes litteras &c. debitæ executioni demandent; necnon terras, villas, possessiones, jura, jurisdictiones, fructus, census, reditus, proventus, & alia bona quæcumque in Ecclesiarum fabricas, & alios pios & licitos usus, prout eis seu majori parti ipsorum videbitur, quorum desuper conscientias oneramus, & quibus super his plenam &c. facultatem concedimus per præsentes, distribuant & convertant, Diœcesani &c. minime requisita; ipsosque Vicarios & Fratres de Observantia, per eos vel alterum ipsorum transmissos, seu inhibi pro tempore degentes, pro divina & dictæ Sedis, ac nostra reverentia propensius commendatos habeant, sicque eis se benevolos & favorabiles exhibeant, quod Vicarii & Fratres transmissi prædicti ipsorum Burgimagistrorum, Scabinorum, Consulum & Universitatis fulti consilio, prædictæ domus possessionem apprehendere, & in illa, cujuscumque contradictione nequaquam obstante, pacifice & quiete morari valeant &c. Præterea ut omnis, per quam effectus seu executio præsentium impediri, seu retardari quomodolibet posset, tollatur materia, effectum seu executionem hujusmodi, cujuscumque exceptionis, surreptionis etiam, & nullitatis proponendæ, vel appositionis interponendæ, seu cujusvis alterius quæsiti coloris prætextu, per Guardianum & Fratres Conventuales prædictos, vel quosvis alios directe vel indirecte quomodolibet impediri nullatenus posse, scientia & auctoritate prædictis decernimus per præsentes. Non obstantibus &c. contrariis quibuscumque.

Populo loci FF. commendantur.

Executio quibusdam demandata.

§. V. Cupientes autem, ut præsentes nostræ litteræ votivum quantocius sortiantur effectum, dilectis filiis Abbati Monasterii sancti Ægidii dicti

op-

oppidi, & Ratifpon. ac Heilmeftad, Moguntinæ diœcefis Ecclefiarum Præpofitis per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus ipfi vel duo aut unus eorum ipfas præfentes litteras, quamprimum fibi præfentatæ fuerint, vel earum notitiam quomodolibet habuerint, debitæ executioni demandent &c. amotis Guardiano & Fratribus de non Obfervantia hujufmodi, & quibuslibet aliis detentoribus ab eadem, ac faciant ipfos Fratres & Vicarium de Obfervantia ipfius domus poffeffione pacifica gaudere. Contradictores &c. & invocato ad hoc, fi opus fuerit, auxilio brachii fecularis: & nihilominus illos ex Guardiano & Fratribus de non Obfervantia & perfonis prædictis, quas hujufmodi excommunicationis fententiam incurriffe, eis legitime conftiterit, tamdiu excommunicatos publice nuncient, & ab aliis nunciari faciant, ac ab omnibus arctius evitari, donec & quoufque fpiritum affumentes confilii fanioris, a nobis vel Sede prædicta abfolutionis beneficium, necnon reconciliationis gratiam meruerint obtinere. Non obftant. omnibus fupradictis, ac fel. mem. Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis quibufcumque &c. Nulli ergo &c. noftræ ordinationis, ftatuti, feparationis, divifionis, abfolutionis, liberationis, mandati, affignationis, voluntatis, promulgationis, conceffionis & conftitutionis infringere &c.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. IV. Kalendas Februarii, anno XVI.

CXCVIII.

Similiter domus Mechlinien. ad Regularem Obfervantiam reducitur. Ex Archivo fecreto lib. 25. Bullar. fol. 173.

Ad futuram rei memoriam.

EX Apoftolicæ fervitutis officio &c. percepimus, quod in domo oppidi Mechlinien. Ordinis Fratrum Minorum, Cameracen. diœcef. &c. *ut in Bulla præcedenti*. Et infuper Scabinos & Confules prædictos, necnon dilectos filios Univerfitatem, ac etiam Decanum & Capitulum beati Rinoldi dicti oppidi rogamus &c. ipfofque Vicarios & Fratres de Obfervantia per eos vel alterum ipforum tranfmiffos pro divina & dictæ Sedis ac noftra reverentia &c. Cupientes autem, ut præfentes noftræ litteræ votivum fortiantur quantocius effectum, venerabili Fratri noftro Epifcopo Melfien. ac dilectis filiis Archidiacono Antuerpien. in Ecclefia Cameracen. ac Decano Ecclefiæ Liren. Cameracen. diœcef. per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus ipfi vel duo &c. *Ut fupra.*

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno &c. MCCCCXLVI. Kalendis Februarii, anno XVI.

NI-

NICOLAUS V.

Electus pridie Nonas Martias, & coronatus eſt XIV. *Kalendas Aprilis, anno* MCCCCXLVII.

ANNO CHRISTI 1447. NICOLAI V. ANNO I.

I.

Modus Abbatiſſas eligendi, & alia pleraque Clariſſis præſcribuntur. Reg. Vat. ex lib. 2. de Regularibus anno 1. folio 92.

Ad futuram rei memoriam.

DIgna reddimur attentione ſolliciti, ut illis per nos Apoſtolicæ Sedis miniſtretur libertas, quæ, ſpreto mortalis viri thoro, ei qui ſpecioſus eſt præ filiis hominum ſe ſponte voventes, ſub Religionis habitu Monaſticæ normæ laudabiliter ſe cooptant. Hinc eſt, quod nos cupientes, quod univerſa & ſingula Monaſteria & loca Monialium, ſeu Sororum Ordinis ſanctæ Claræ, ſive ſancti Damiani, vel Minoriſſarum, illarumque perſonæ, quæ ſub cura & regimine Fratrum Ordinis Minorum *ſub Obſervantia* nuncupatorum degentium, ac illorum perſonæ, quæ in ipſis Monaſteriis & locis, quæ, ſicut accepimus, ſub regulari obſervantia dicti Ordinis ſanctæ Claræ Altiſſimo jugiter famulantur &c. dilecti filii Jacobi de Primaditiis profeſſoris, & generalis Vicarii domorum Ordinis & Obſervantiæ eorumdem in Citramontanis partibus conſiſtentium, ſupplicationibus inclinati, auctoritate Apoſtolica, præſenti, perpetua & irrefragabili conſtitutione ſtatuimus & ordinamus, quod inantea perpetuis futuris temporibus omnia & ſingula Monaſteria, domus et loca Ordinis ſanctæ Claræ prædicta per Abbatiſſas, ſeu matres Monialium & Moniales, quarum videlicet ſingulorum Monaſteriorum, domorum & locorum prædictorum ſingularum Abbatiſſarum, ſeu matrum Monialium electiones, quæ ſi a majore parte earum numero dumtaxat factæ fuerint, canonicæ cenſeantur, ad prædictorum Monaſteriorum, domorum ſive locorum Moniales, aut Sorores Ordinem ipſum profeſſas, & quæ per triennium vel circa in dictis Monaſteriis moram traxerint, ſpectet & pertineat, ac prædictarum Abbatiſſarum, ſeu matrum Monialium dignitates, vel officia hujuſmodi per annum tantum durent, ipſæque illo decurſo, etiamſi infraſcriptas renunciationes non fecerint, vacent ac vacare cenſeantur, regantur & gubernentur, ac regi et gubernari debeant; necnon omnes & ſingulæ nunc præſentes & futuræ Abbatiſſæ, ſive matres & Moniales Monaſteriorum, domorum, ſeu locorum eorumdem, præſentes videlicet in fine anni a Data præſentium, futuræ vero a die electionis earum computandi, regimini & adminiſtrationi Monaſteriorum, domorum & locorum ſuorum in Vicariorum Provincialium Provinciarum ejuſdem Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia, in quibus Monaſteria et loca ipſa conſiſtunt, vel ſaltem Viſitatorum Monaſteriorum, domorum, ſeu locorum prædictorum, per eoſdem Vicarios in Congregatione Fratrum deputatorum et ad id ab eiſdem Vicariis poteſtatem habentium manibus, ac in præſentia Sororum ſeu Monialium Monaſteriorum, ſeu locorum hujuſmodi ad id ſpecialiter vocatarum, ſub excommunicationibus pœna, quam ſecus facientes incurrant ipſo facto, cedere; litteras quoque, ſigillum et claves Monaſteriorum & officinarum reſtituere teneantur & ſint adſtrictæ; quodque Moniales vel Sorores prædictæ, niſi de Vicarii vel Viſitatoris hujuſmodi

di expressa licentia, aliquam ad Religionem vel professionem recipere, & nisi a prædicto Vicario seu Visitatore pro idoneo reputatum fuerit, in suum Capellanum aliquem recipere, seu receptum retinere præsumant; præterea omnibus et singulis mulieribus, dictis Monialibus seu Sororibus servientibus, aut pro eis eleemosynas quærentibus, præsentibus et futuris, quod quotiescumque pro parte Abbatissarum hujusmodi requisitæ fuerint, eorum Monasteria cum consilio Discretarum intrare, & nonnumquam etiam in præcipuis solemnitatibus pro ipsarum consolatione, licentia tamen ipsius desuper per eas a Vicario provinciæ obtenta, cum ipsis Monialibus seu Sororibus comedere; quodque Confessor Monialium seu Sororum hujusmodi, vel alius Frater ejusdem Ordinis, ad hoc per Vicarium provinciæ hujusmodi pro tempore deputatus, in omnibus & per omnia, juxta formam & tenores privilegiorum & concessionum eisdem Monialibus vel Sororibus, eis quoad ipsarum personas, desuper a Sede prædicta seu alias quomodolibet concessorum, in omnibus, præterquam dictæ Sedi casibus reservatis, quoties opportunum fuerit, ipsarum servientium confessionibus diligenter auditis, eis pro commissis excessibus, criminibus & delictis debitam absolutionem impendere & injungere pœnitentiam salutarem, necnon ipsas servientes, si id humiliter petierint, a quibuscumque excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque sententiis, censuris &c. absolvere, eisque Eucharistiæ, Extremæ-Unctionis Sacramenta Ecclesiastica ministrare libere & licite valeant, Diœcesanorum locorum, ac Rectorum parochialium Ecclesiarum &c. minime requisita, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus fel. rec. Clementis Papæ V. &c. et quibusvis aliis Apostolicis constitutionibus &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, concessionis, intentionis & derogationis infringere, si quis autem hoc attentare &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. VI. Nonas Martii, anno I.

II.

Ut recipiant domum in civitate Bononien. Ibidem folio 91.

Dilectis filiis Guardiano & Fratribus domus sancti Pauli extra muros Bononien. Ordinis Fratrum Minorum.

§. I. SAcræ Religionis, sub qua, mundanis abdicatis illecebris, cum additione voluntariæ paupertatis, virtutum Domino, in humilitatis spiritu devotum impenditis & sedulum, ac in favorem fidei catholicæ famulatum, merita promerentur, ut Sedes Apostolica vos & vestrum Ordinem favoribus benignis confoveat, & specialibus gratiis prosequatur, in illis præsertim, per quæ cultus Divini nominis augeatur, vosque piæ vitæ studio vobis ipsis & aliis ad animarum salutem proficere valeatis. Cum itaque, sicut exibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, vos qui sub Regulari Observantia dicti vestri Ordinis Fratrum Minorum Altissimo famulamini, pro eo quod propter loci, in quo domus vestra sancti Pauli extra muros Bononien. consistit, distantiam et incommoditatem, dum aliqui Fratres in ea infirmantur, medicorum copiam habere non potestis, ac nonnullas alias patimini necessitates, alia domo pro dictis necessitatibus supportandis vobis accommoda plurimum indigere noscamini, ac dilecti filii Andreas Batalia & Baptista Magnavacca Laici Bononienses, indigentiam vestram hujusmodi considerantes, quamdam domum pro vestris usu & habitatione per-

perpetuis in civitate noftra Bononienfi juxta capellam fancti Mamæ, de bonis fibi a Deo collatis fundari feu conftrui fecerunt.

§. II. Nos veftris et dictorum filiorum Jacobi de Primaditiis de Bononia profefforis et Vicarii dilecti filii Generalis Miniftri dicti Ordinis in Citramontanis partibus, quoad Fratres ipfius Ordinis *de Obfervantia* nuncupatos,& nonnullorum Fratrum Difcretorum Ordinis & Obfervantiæ hujufmodi provinciæ Bononien. &c. fupplicationibus inclinati, vobis domum conftructam hujufmodi recipiendi, & in ea feu juxta illam, fi opus fuerit, alias domos, necnon oratorium fub vocabulo fancti Hieronymi pro divinis inibi celebrandis officiis, abfque tamen campanili & campana, ab extra conftrui & ædificari faciendi, & in illis morandi, Dioecefani loci & cujufcumque alterius licentia defuper nullatenus requifita, ac jure parochialis Ecclefiæ, & cujuslibet alterius alias in omnibus femper falvo, fel. quoque rec. Bonifacii Papæ VIII. & aliis quibufcumque contrariis nequaquam obftantibus, plenam auctoritate apoftolica, tenore præfentium licentiam elargimur. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. Nonis Martii, anno I.

III.

Ut Ecclefiam & cœmeterium fuæ domus faciant confecrari. Ex lib.3. de Regularibus, anno 1. folio 87.

Dilectis filiis Guardiano & Fratribus domus oppidi de Ath in Comitatu Hannoniæ, Ordinis Fratrum Minorum de Obfervantia, Cameracen. Diœcefis.

§. I. SAcræ Religionis, fub qua mundanis abdicatis illecebris, cum additione voluntariæ paupertatis, virtutum Domino, in humilitatis fpiritu devotum impenditis & fedulum, ac in favorem fidei catholicæ famulatum, merita promerentur, ut Sedes Apoftolica vos & veftrum Ordinem favoribus benignis confoveat, & fpecialibus gratiis profequatur, in illis præfertim, per quæ cultus Divini nominis augeatur, vofque piæ vitæ ftudio vobis ipfis & aliis ad animarum falutem proficere valeatis. Cum itaque, ficut exibita nobis nuper pro parte veftra petitio continebat, licet Ecclefia veftræ domus oppidi de Ath in Comitatu Hannoniæ,Cameracen. Diœcefis, in qua fub Regulari ipfius Ordinis obfervantia degere nofcimini, pro parte conftructa & ædificata exiftat, tamen ipfa Ecclefia cum ejus cœmeterio nondum confecrata exiftit,& dilecti filii incolę & habitatores dicti oppidi, attendentes, quod fub confidentia libertatis feu immunitatis Ecclefiarum nonnunquam gravia & enormia mala atque delicta perpetrantur, Ecclefiam ipfam confecrari non permittant, nifi illa adinftar parochialis Ecclefiæ dicti oppidi noviter conftructæ & confecratæ,videlicet cum amotione Ecclefiafticæ immunitatis confecretur;pro parte veftra nobis fuit humiliter fupplicatum,ut fuper iis opportune providere de benignitate Apoftolica dignaremur. Nos igitur,hujufmodi & dictorum Incolarum & habitatorum humiliter fupplicantium fupplicationibus favorabiliter inclinati,vobis,quod per quemcumque Catholicum Antiftitem gratiam & communionem Sedis Apoftolicæ habentem Ecclefiam & cœmeterium hujufmodi abfque immunitate prędicta,alias tamen in forma Ecclefiæ confueta confecrari,ac omnia & fingula in præmiffis & circa ea neceffaria fieri & exequi facere valeatis:Diœcefani loci & cujuslibet alterius licentia defuper minime requifita: jure tamen parochialis Ecclefiæ & cujusli-

cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: decernentes ex tunc, quod nulla Ecclesiastica vel laicalis persona cujuscumque status, gradus, Ordinis vel conditionis fuerit, pro quocumque debito, seu delicto aut criminali facto vel causa ad domum Fratrum illiusve Ecclesiam seu cœmeterium hujusmodi, postquam Ecclesia & cœmeterium prædicta consecrata fuerint, pro tempore confugiens, cujusvis immunitatis privilegio se tueri & defendere possit; quodque pro tempore confugiens hujusmodi vel alius ad quos spectat, etiam per seculares Judices vel alios eorum Superiores, ac per deputatos libere & licite, absque alicujus pœnæ incursu, in domo Fratrum illiusque Ecclesia & cœmeterio hujusmodi capi & etiam violenter extrahi abinde possit & valeat. Non obstantibus &c. quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, concessionis &c. infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. pridie Idus Martii, anno I.

IV.

Ut recipiat domum in civitate Meten. Ibidem folio 152.

Dilecto filio Guardiano domus Loci de Vico, Ordinis Fratrum Minorum de Observantia regulari, Meten. Diœcesis.

§. I. INter Ecclesiasticos Ordines in domo Domini militantes, id ex benedictione cœlesti Ordini tuo & illius Fratribus magis adscribitur, ut efficax testatur experientia rerum, quod ubicumque degunt, populos ad salutis gratiam evocant, sibi proficientes per vitæ meritum, & aliis nihilominus per exemplum. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet tibi & tuo Ordini Fratrum Minorum de Observantia regulari per nonnullos notabiles cives civitatis Meten. oblatus sit certus locus in eadem civitate, pro erigenda domo cum Ecclesia, campanili, campanis, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione Ordinis tui Fratrum de Observantia regulari, ad quos Cives ipsi non modicam gerunt devotionem; nihilominus locum hujusmodi, obstant. tibi & Ordini prædicto nonnullis Martini Papæ V. litteris, in quibus cavetur, quod singula tam de Observantia, quam etiam Fratrum Minorum domos & loca per quinque leucas sive quindecim milliaria distare debeant; ita quod videlicet, quod si in aliqua Civitate, terra, castro, villa seu loco quocumque aliqua domus, Conventus sive locus Fratrum Minorum, vel alicujus ex dictis Ordinibus in hujusmodi Civitate, terra, castro, villa vel loco, in quo seu qua domus hujusmodi Ordinis jam fundata fuerit & deserviatur inibi laudabiliter in Divinis, nec prope per quinque leucas seu quindecim milliaria alius Conventus seu domus vel locus pro fratribus ejusdem Ordinis etiam de Observantia, Apostolica etiam vel alia quacumque auctoritate, sub quacumque verborum forma eis concedatur, de novo fundari, construi, aut jam fundata recipi possit; & districtius inhibetur sub excommunicationis sententia sive pœna universis fratribus Ordinum prædictorum, etiam de Observantia, necnon aliis Ecclesiasticis seu secularibus personis, ne contra statutum & ordinationem hujusmodi aliquid attentare audeant vel præsumant. ac Bonifacii Papæ VIII. Roman. Pontif. prædecessorum

ſorum noſtrorum,locum oblatum hujuſmodi pro uſu & habitatione dictorum Fratrum acceptare auſus minime fuiſti, niſi ad id tibi Apoſtolicæ Sedis licentia ſuffragaretur.

§. II. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, in prædicta civitate Meten. non ſit alia domus Ordinis & obſervantiæ prædictorum, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ſuper præmiſſis tibi licentiam concedere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui Regularem Obſervantiam noſtris potiſſime temporibus adaugeri plurium exoptamus, tibi locum hujuſmodi in dicta civitate Meten. recipiendi, necnon ibidem domum & Eccleſiam cum campanili &c. officinis hujuſmodi pro perpetuis uſu & habitatione Fratrum Ordinis & Obſervantiæ prædictorum fundari, conſtrui & ædificari faciendi, Diœceſani loci, aut ejuſdem Ordinis Superiorum licentia ſuper hoc minime requiſita, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium concedimus facultatem. Et inſuper univerſis & ſingulis Fratribus dicti Ordinis, quos in fundanda domo pro tempore reſidere contigerit,ut omnibus & ſingulis indulgentiis, privilegiis, exemptionibus & libertatibus, Ordini prædicto, necnon ipſius domibus, locis & perſonis per Sedem prædictam vel alias generaliter quomodolibet conceſſis, uti & gaudere libere & licite valeant, concedimus per præſentes: jure tamen parochialis Eccleſiæ & alterius cujuſcumque ſemper ſalvo. Bonifacii Papæ VIII. necnon Martini V. prædeceſſorum noſtrorum & aliis conſtitutionibus contrariis non obſtantibus. Cupientes igitur, vt præſentes noſtræ litteræ debitum ſortiantur effectum, Venerabilibus Fratribus noſtris Meten. & Syracuſan. Epiſcopis, ac dilecto filio Abbati Monaſterii ſancti Vincentii Meten.per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi vel alter eorum per ſe vel alium ſeu alios tibi in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, ſi locus ipſe tibi concedi contigerit, te vel procuratorem tuum tuo nomine, in corporalem poſſeſſionem dicti loci inducant, & defendant inductum, amoto exinde quolibet injuſto detentore; nec permittant te vel Fratres tuos dicti Ordinis, quominus in illo loco pacifice morentur, per aliquos quomodolibet perturbari ſeu moleſtari, Contradictores,perturbatores ſeu moleſtatores hujuſmodi per cenſuram Eccleſiaſticam, auctoritate Apoſtolica, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtant &c. quibuſcumque &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis,voluntatis &c. infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XVII. Kal. April. anno I.

V.

Eccleſia ſancti Salvatoris de Unda denuo aſſignatur Procuratori Conventualium. Ex lib.2. de Regularibus, anno 1. folio 200.

Ad perpetuam rei memoriam.

Rationi congruit & convenit honeſtati, ut ea quæ de Romani Pontificis gratia proceſſerunt, licet ejus ſuperveniente obitu, litteræ Apoſtolicæ ſuper illis confectæ non fuerint, ſuum conſequantur effectum. Dudum ſiquidem pro parte dilecti filii Angeli de Peruſio,Ordinis Minorum & Theologiæ profeſſoris, in Romana Curia dicti Ordinis Procuratoris, felicis recordationis Eugenio Papæ IV. prædeceſſori noſtro expoſito, quod cum Fra-

Fratres dicti Ordinis, *Conventuales* nuncupati, nullum in Urbe locum haberent, in quo Procurator ejusdem Ordinis in eadem Curia pro tempore existens, moram trahere posset; quodque alias, cum nonnulli viri Religiosi, sub regula sancti Pauli primi Eremitæ degentes, parochialem Ecclesiam sancti Salvatoris de Unda, sitam prope pontem ruptum de dicta Urbe; necnon illius domos, turrim, hortos & hortalitia illi contigua, ad ipsam Ecclesiam legitime pertinentia, quam aliquandiu tenuerant & possederant, certis legitimis causis moti penitus dimisissent, ipse Angelus de licentia & mandato ejusdem prædecessoris solo verbo & facto, pro sui & successorum suorum Procuratorum prædicti Ordinis usu & habitatione perpetuis, corporalem dictæ Ecclesiæ cum domibus & aliis suis bonis & rebus prædictis, infra cujus parochiæ limites duæ vel tres domus vel circa erant habitatæ & præsentialiter habitabantur, apprehendit possessionem, illamque assecutus ex tunc tenuit & possedit, prout tenet & possidet pacifice de præsenti. Et deinde pro parte dicti Angeli prædicto Eugenio humiliter etiam tunc supplicato, ut Ecclesiam ac domos, turrim & hortos prædictos cum omnibus juribus & pertinentiis suis Angelo ac ejus successoribus prædictis, in eadem pro tempore existentibus, pro dictis eorum usu & habitatione perpetuis libere concedere, donare, conferre & assignare, ita quod per se vel alium idoneum Sacerdotem ejusdem Ordinis professorem curam animarum parochianorum, si qui fuissent, præsentium & futurorum ejusdem Ecclesiæ gerere & exercere, eisque Ecclesiastica Sacramenta ministrare libere & licite possent, de benignitate Apostolica dignaretur. Quod idem Eugenius, statui dictorum Procuratorum super hoc providere volens, in ea parte ejusdem Angeli precibus inclinatus, sexto Idus Januarii, Pontificatus sui anno xv. in prædicta Ecclesia dictum Ordinem sancti Pauli primi Eremitæ penitus suppressit & extinxit, ac quascumque concessiones, gratias & litteras eisdem Fratribus Eremitis de Ecclesia, domibus &c. prædictis per ipsum vel Sedem Apostolicam alias forsan factas & concessas, quarum tenores de verbo ad verbum suis, ac si desuper confectæ fuissent, litteris haberi voluit pro sufficienter expressis, auctoritate Apostolica, ex certa scientia cassavit, abolevit & annullavit, ac pro cassis, abolitis & nullis haberi voluit & mandavit, prædictamque Ecclesiam, cujus fructus, reditus & proventus octo Florenorum auri de Camera, secundum communem æstimationem, valorem annuum, ut idem Angelus asserebat, non excedebant, cum omnibus juribus & pertinentiis supradictis eidem Angelo & successoribus suis Procuratoribus prædictis per eos perpetuo tenendas, possidendas, regendas & gubernandas, ita quod omnibus & singulis privilegiis, exemptionibus, indultis & immunitatibus, dicto Ordini, ac illius domibus & personis per Sedem Apostolicam concessis & concedendis, uti & gaudere possint, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, tenore prædictarum perpetuo concessit &c. necnon Angelo & cuilibet successorum hujusmodi curam animarum gerendi & exercendi, ac sacramenta hujusmodi ministrandi, ut præfertur, plenam & liberam prædictarum serie, si confectæ fuissent, licentiam dedit & concessit; necnon dictam Ecclesiam cum turri, domibus, hortis & aliis juribus & pertinentiis supradictis a solutione caritativi subsidii, & aliarum quarumcumque impositionum, gabellarum, annui census & exactionum etiam salis, & cujusvis alterius pedagii, a jurisdictione quoque & subjectione cujuscumque personæ, ac loci Ecclesiastici, auctoritate & tenore prædictis exemit & totaliter liberavit: decernens ac statuens ex tunc Ecclesiam cum turri & aliis bonis, juribus & pertinentiis prædictis, duntaxat Procuratorum & successorum eorumdem jurisdictionibus subesse, ac omnes & singulos processus, quascum-

que

que excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti ſententias in ſe continentes, ſi quos contra tenorem prædictæ conceſſionis, donationis, aſſignationis, liberationis & exemptionis haberi ſeu promulgari contingeret ſcienter vel ignoranter, irritos & inanes nulliuſque exiſtere roboris vel momenti. Voluit autem quod Angelus & ſui ſucceſſores prædicti omnes & ſingulos fructus, reditus & proventus dictæ Eccleſiæ in ipſius Eccleſiæ et domorum fabricam et utilitatem omnino convertere deberent. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris, et aliis Apoſtolicis conſtitutionibus et ordinationibus, ac dicti Ordinis Fratrum Minorum, juramento,confirmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, ſtatutis et conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Ne autem Angelus et ſucceſſores prædicti de voluntate, conceſſione, donatione, aſſignatione, exemptione ac liberatione hujuſmodi, pro eo quod ſuper illis ejuſdem Eugenii prædeceſſoris litteræ, ejus ſuperveniente obitu, confectæ non fuerint, valeant quomodolibet hæſitare, volumus et dicta auctoritate, harum ſerie decernimus, quod præſentes litteræ ad probandum plene voluntatem, conceſſionem, donationem, aſſignationem, liberationem et exemptionem ejuſdem prædeceſſoris ubique ſufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, conceſſionis, donationis, aſſignationis, liberationis et exemptionis infringere. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XIV. Kalendas Aprilis, anno 1.

VI.

Ut unicum habeant Vicarium. Ex lib. 1. de Regularibus, anno 1. fol. 7.

Dilectis filiis Cuſtodibus, Guardianis ceteriſque Fratribus Ordinis Minorum in regno Boſnæ conſtitutis.

Cupientes circa bonum ſtatum veſtrum et locorum vobis commiſſorum ſalubriter providere, volumus et tenore præſentium mandamus vobis, ut auctoritate noſtra eligatis et deputetis in regno Boſnæ tantum et ſuis confinibus, qui Fratribus veſtri Ordinis præſit, unum Vicarium, cujus auctoritas & officium contineatur & claudatur intra antiquos confines & limites, videlicet a flumine Drava uſque ad Adriaticum mare. Volumus quoque et ſtatuimus, ut privilegia per ſummos Pontifices prædeceſſores noſtros Vicariæ Boſnæ conceſſa, ſolum hujuſmodi Boſnæ Vicario, nec in aliis partibus conſtitutis ſuffragentur; quodque præfatus per vos eligendus pro tempore Vicarius per Generalem Miniſtrum dicti veſtri Ordinis confirmetur et illi obedire teneatur, juxta ipſius ſtatuta & conſuetudines hactenus obſervatas: conceſſionibus, gratiis et indultis, ac litteris Apoſtolicis, ceteriſque in contrarium editis non obſtantibus quibuſcumque. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ voluntatis, mandati et ſtatuti infringere. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. Pridie Idus Maii, anno 1.

VII. *Præ-*

VII.

Præficitur Ecclesiæ Clonferten. Ex lib.4. de diversis, anno 1. fol.50.

Dilecto filio Cornelio Omulalay Electo Clonferten.

Divina disponente clementia, cujus inscrutabili providentia ordinationem suscipiunt universa, in Apostolicæ Sedis specula licet immeriti constituti, ad universas Orbis Ecclesias aciem nostræ considerationis extendimus, et pro earum statu salubriter dirigendo Apostolici favoris auxilium adhibemus; sed de illis propensius cogitare nos convenit, quas propriis carere Pastoribus intuemur, ut eis juxta cor nostrum viri præficiantur idonei, qui commissos sibi populos per suam circumspectionem providam et providentiam circumspectam salubriter dirigant ac informent, ac Ecclesias ipsas non solum gubernent utiliter, sed etiam multimodis efferant incrementis. Dudum siquidem bon. mem. Thoma Episcopo Clonferten. regimini Clonfert. Ecclesiæ præsidente, Nos cupientes eidem Ecclesiæ Clonfertensi, cum eam vacare contingeret, per operationis nostræ ministerium utilem et idoneam præsidere personam, provisionem ipsius Ecclesiæ Clonfertensis ordinationi et dispositioni nostræ duximus ea vice specialiter reservandam, decernentes ex tunc irritum et inane, si secus super his per quoscumque quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contingeret attentari. Postmodum vero prædicta Ecclesia per obitum dicti Episcopi vacante, Nos vacatione hujusmodi fide dignis relatibus intellecta, ad provisionem ipsius Ecclesiæ celerem et felicem, de qua nullus præter nos hac vice se intromittere potuit sive potest, reservatione et decreto obsistentibus supradictis, ne Ecclesia ipsa prolixæ vacationis exponeretur incommodis, paternis et sollicitis studiis intendentes, post deliberationem, quam de præficiendo eidem Ecclesiæ personam utilem et etiam fructuosam cum Fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem in presbyteratus ordine constitutum, cui de Religionis zelo, litterarum scientia, vitæ munditia, honestate morum, spiritualium providentia et temporalium circumspectione, aliisque multiplicum virtutum donis, apud Nos fide digna testimonia perhibentur, direximus oculos nostræ mentis: quibus omnibus debita meditatione pensatis, de persona tua nobis & eisdem Fratribus nostris ob tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem Ecclesiæ Clonferten. de eorumdem Fratrum nostrorum consilio, auctoritate Apostolica providemus, teque illi præficimus in Episcopum & Pastorem, curam, regimen & administrationem ipsius Ecclesiæ Clonferten. tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo; in illo qui dat gratias & largitur præmia confidentes, quod dirigente domino actus tuos, ipsa Ecclesia per tuæ circumspectionis industriam & industriosam circumspectionem regetur utiliter & prospere dirigetur, grataque in eisdem spiritualibus & temporalibus suscipiet incrementa. Quocirca discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi a Domino onus regiminis & administrationis dictæ Ecclesiæ suscipias reverenter, ac curam & administrationem prædictas sic exercere studeas, quod dicta Ecclesia per tuæ circumspectionis industriam & studium fructuosum gubernatori provido & fructuoso administratori gaudeat se commissam; tuque præter æternæ retributionis præmium, nostram & dictæ Sedis benedictionem & gratiam exinde uberius consequi merearis.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XI. Kalendas Junii, anno 1.

VIII.

VIII.

Ut Minister & Fratres Romandiolæ admittant domum in Castro Bonon.
Ex libro 3. de Regularibus, anno 1. folio 172.

Dilecto filio Vicario venerabilis Fratris nostri Episcopi Imolensis in spiritualibus generali.

§. I. Ut ea quæ pro Divini nominis cultus augmento, Religionis propagatione, & animarum salute provide facta sunt, firma perpetuo & illibata persistant, libenter, cum a Nobis petitur, favorem Apostolicum impertimur, & ut ad optatum perducantur effectum, partes nostræ sollicitudinis interponimus.

§. II. Sane pro parte dilectorum filiorum Ministri & Fratrum Ordinis Minorum beati Francisci provinciæ Romandiolæ nuper nobis exhibita petitio continebat, quod olim dilecti filii Universitas & homines nostri Castri Bononien. Imolen. diœcef. considerantes quod si domus una dicti Ordinis prope castrum ipsum consisteret, suarum animarum saluti tam in divinis audiendis officiis, quam aliis salubribus monitionibus debita foret cum honestate consultum; & animadvertentes parochialem Ecclesiam sanctæ Luciæ, sitam in Burgo ejusdem castri, nullos fructus, reditus & proventus habere, illam tunc per liberam resignationem dilecti filii Joannis de dicto castro, ipsius Ecclesiæ Rectoris, de illa, quam tunc obtinebat, in manibus venerabilis fratris nostri Petri Episcopi Imolen. extra Romanam Curiam sponte factam, & per eumdem Episcopum admissam, vacantem, cum suis domo & habitatione, prædictis Ministro & Fratribus, ad hoc ut cum Sedis Apostolicæ licentia, claustrum, dormitorium, refectorium, Oratorium, cellarium & alias necessarias officinas pro eorum usu & habitatione ibidem construere, erigere & ædificare, seu construi, erigi & ædificari facere tenerentur, prædicti Episcopi ad id expresso accedente consensu, unanimiter & concorditer, maxima cum devotione assignarunt: cujus assignationis vigore Minister & Fratres prædicti possessionem dictæ Ecclesiæ, prout juxta constitutiones dicti Ordinis possunt, de simili consensu fuerunt pacifice assequuti, & illius domum inhabitant de præsenti, sperantes ab eadem Sede gratiam hujusmodi obtinere. Quare pro parte dictorum Ministri & Fratrum nobis fuit humiliter supplicatum, ut assignationi hujusmodi ac aliis præmissis, pro eorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, necnon eis circa dictam Ecclesiam, claustrum, dormitorium, refectorium, hortum, cellarium & alias officinas hujusmodi construendi, ædificandi & erigendi, sive construi, ædificari & erigi faciendi, licentiam concedere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur de præmissis certam notitiam non habentes, supplicationibus hujusmodi inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus de præmissis omnibus te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi vera esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, assignationem prædictam, ac quæcumque inde secuta, auctoritate nostra approbes & confirmes, ac dictis Ministro & Fratribus licentiam fundandi, erigendi, construendi & ædificandi, seu fundari, erigi, construi & ædificari faciendi dormitorium, claustrum, refectorium, hortum, cellarium & alias officinas hujusmodi pro eorum usu & habitatione, plenam & liberam licentiam auctoritate nostra largiaris: Nos enim, si confirmationem, approbationem & concessionem hujusmodi per te vigore præsentium fieri con-

contingat, universis & singulis Fratribus dicti Ordinis, quos in eadem domo pro tempore residere contigerit, ut omnibus privilegiis gratiis, indultis & concessionibus, Ordini prædicto, necnon ipsius domibus & personis per eamdem Sedem seu alias concessis, uti gaudereque valeant, auctoritate Apostolica indulgemus per præsentes. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. quibuscumque: jure tamen parochialis Ecclesiæ & alterius cujuscumque in omnibus semper salvo.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. VIII. Idus Junii, anno I.

IX.

Sororibus Tertii Ordinis sub prima sanctæ Claræ regula vivere volentibus assignatur Monasterium Corporis Christi Aquil. Ex lib. I. de Regularibus, anno I. folio 64.

Dilecto filio Archipresbytero Ecclesiæ sancti Victorini de Aquila.

§. I. Gloriæ perennis ac sempiternæ beatitudinis amatricum, quæ mortalis viri spreto thoro, ac florente mundo mentis despectu calcato, immortali sponso, qui speciosus est præ filiis hominum, se voto celebri desponsarunt, ut inter eas cum multiplicato fructu honestatis flores in ubertate concrescant salubres, per quas etiam cum Religionis propagatione, animarum salutem ac devotionis incrementum prodire conspicimus, petiones, quantum cum Deo possumus, ad exauditionis gratiam admittimus, eisque favores Apostolicos liberaliter impertimur. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Antoniæ de Florentia, Eufrosinæ, Gabrielæ & Hieronymæ de Tuderto, ac Franciscæ de Assisio, Jacobellæ de sancto Joanne Rotundo, necnon Claræ, Jacobæ, Elisabeth, Ludovicæ, Angelæ, Ceciliæ, Agathæ & Luciæ de Aquila mulierum Tertii Ordinis sancti Francisci, *de Pœnitentia* nuncupati professarum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsæ, quæ per multos annos in congregatione satis honeste, caste, laudabiliter & devote, aliquæ etiam ex eis cum sinceritatis & virginalis pudoris integritate vixerunt, ad perfectiorem statum ac frugem melioris necnon arctioris vitæ aspirantes, consiliis & prædicationibus dilecti filii Joannis de Capistrano, Ordinis Fratrum Minor. professoris inductæ, primam regulam beatæ Claræ profiteri, & in illo perpetuo Altissimo famulari ferventius concupiscunt; quodque in civitate Aquilana, in qua nec etiam a Mantuana, & nostris Ferrar. & Pisauren. civitatibus citra, aliquod Monasterium dictæ Regulæ, in quo hujusmodi suum pium desiderium adimplere valeant, non existit, tempore piæ mem. Clementis Papæ VI. prædecessoris nostri, quondam Joannes Jacobi alias Gallioffi, ac ejus hæredes, ex ipsius Jacobi testamentaria dispositione; quoddam Monasterium sub vocabulo Corporis Christi, alias Eucharistiæ, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis in loco de sancto Victorino, juxta rem hæredum dicti Jacobi, vias publicas, & alios tunc expressos confines, in quo Virgines Deo dicatæ & aliæ honestæ mulieres, pro prædecessorum & successorum suorum animarum salute fundarunt & construxerunt, necnon sufficienter dotarunt, illiusque & Ecclesiæ cujusdam tunc expressi hospitalis per eos constructi curam bonæ memoriæ Paulo tunc electo Aquil. submiserunt, ipsorum Monasterii, Ecclesiæ & hospitalis Jurepatronatus sibi & successoribus reservato: ac deinde ad dictorum patronorum petitionem & instantiam dictus Paulus electus disposuit & ordinavit, Moniales in illo Monasterio pro tempore recipiendas, habi-

tum suscipere, & Ordinem Fratrum Prædicatorum profiteri, ac sub cura & regimine Fratrum Ordinis Prædicatorum hujusmodi vivere, quemadmodum dilectæ in Christo filiæ Sorores Monasterii de Nunciata Aquilan. Ordinis sancti Augustini suscipiunt, profitentur & subsunt; & quod in prædicto fundando Monasterio aliqua, nisi per eosdem patronos præsentata fuerit, in illius Sororem recipi non deberet, ac gubernatio, visitatio ac correctio earumdem Sororum fundandi Monasterii, nisi de voluntate, consilio & assensu dictorum patronorum fieri non deberet: ac dictus Paulus electus pro se suisque successoribus promisit Ecclesiam Monasterii sanctæ Eucharistiæ, & hospitale hujusmodi bene regere & gubernare, & in nullo opprimere & gravare, ac nihil aliud, quam unam libram ceræ, annuatim in festo sancti Maximi persolvendam, exinde contra dictorum patronorum, illiusque Priorissæ & Sororum pro tempore existentium &c. extorquere. Et, sicut eadem petitio subjungebat, venerabilis frater noster Amicus Episcopus Aquil. & dilectus filius Nardus de Roma, Vice-procurator dilecti filii Jacobi de Regno, generalis Procuratoris dicti Ordinis Fratrum Prædicatorum in Romana Curia, de consensu & voluntate dilectorum filiorum nobilium virorum Petri Lalli militis, & Joannis Baptistæ de Camponischis fratrum, & Antonii Baptistæ etiam militis, & Gallioffi de Gallioffis fratrum, Domicellorum Aquilanorum, ad quos Juspatronatus hujusmodi, ut a nonnullis asseritur, hæreditario Jure provenit, coram dilecto filio nostro Joanne sanctæ Mariæ Trans-Tyberim Presbytero Cardinale insimul convenerunt, omnia & singula silvas, prata, vineas, campos aliaque mobilia & immobilia bona, reditus & proventus ipsius Monasterii Corporis Christi, quodam prato tunc expresso ex illis excepto, quod mensæ Episcopali Aquil. in recompensam Juris & libræ ceræ antedictæ assignari voluerunt, & assignarunt cum quinquaginta ducatis auri, quos tunc deposuerunt, prædicto Episcopo postmodum, ut asseritur, persolutis, prædictæ domui sancti Dominici pro illius fundatione & reparatione applicarentur, ac in dicto Monasterio Corporis Christi prædictus Ordo sanctæ Claræ institueretur, ipsumque Monasterium Corporis Christi regimini & gubernationi Vicarii Fratrum dicti Ordinis Minorum de Observantia provinciæ Pennen. juxta morem ejusdem Ordinis Minorum subjiceretur, prout in instrumento seu instrumentis publicis superinde confecto seu confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte dictarum mulierum nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui de præmissis certam notitiam non habemus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus super præmissis omnibus & singulis ac eorum circumstantiis universis te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi de conventione & aliis præmissis tibi legitime constiterit, in prædicto Monasterio Corporis Christi sancti Augustini supprimas, & sanctæ Claræ Ordines instituas, ipsumque Monasterium Corporis Christi ab omnibus dominio, superioritate & subjectione Fratrum Ordinis Prædicatorum eximere & penitus liberare, illudque regimini & gubernationi dicti Vicarii penitus subjicere, necnon mulieribus prædictis, per eas & alias Sorores dicti Ordinis sanctæ Claræ, juxta ritus, mores & instituta Monasterii Corporis Christi Mantuan. ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, perpetuo tenendum, regendum & inhabitandum, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, & pro sepeliendis Sororibus illarumque servitoribus & servitricibus, ac aliis devotis personis dicti Ordinis sanctæ Claræ cœmeterio, ac hortis, hortalitiis ac aliis necessariis officinis concedere & assignare; necnon quæcumque possessiones, domos, silvas,

silvas, prata, vineas, & bona mobilia & immobilia, reditus quoque & proventus, ad prædictum Monasterium Corporis Christi Aquilan. pertinentia, domui prædictæ sancti Dominici pro fundatione & reparatione antedictis concedere & assignare, ipsique Monasterio Corporis Christi Aquilan. & illis personis dicti Ordinis sanctæ Claræ pro tempore existentibus, quod omnibus & singulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, indulgentiis, gratiis & indultis, Fratrum Minorum & sanctæ Claræ Ordinibus prædictis per Sedem Apostolicam seu alias hactenus concessis seu in posterum concedendis, uti possint pariter & gaudere, indulgere, eadem auctoritate nostra studeas pariter & procures. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasterii Corporis Christi Aquilan. & Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. VIII. Idus Junii, anno I.

X.

Ut recipiat quatuor domos in sua Provincia. Ibidem, folio 56.

Dilecto filio Christophoro de Modoetia Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia *nuncupatorum*, *Provinciæ Mediol. Vicario*.

Inter cetera desiderabilia cordis nostri, intensis desideriis affectamus, ut ubique majestas Altissimi collaudetur in beneficiis gratiarum, suique gloriosi nominis amplietur devotio, & ad horum promotionem eo libentius humilibus supplicum votis annuimus, quo sacræ Religionis augmentum, & animarum salutem exinde cognoscimus provenire. Attendentes igitur quod dilecti filii professores Ordinis Fratrum Minorum, præsertim qui in dicta provincia Mediol. sub Regulari Observantia ejusdem Ordinis degunt, honorem Dei & propagationem Christiani nominis diligenter ac fideliter pro fide hujusmodi, necnon divini cultus ac Religionis augmento in eisdem plurima labores & studia fructuosa impendere poterunt, & libenti animo impendent, & ut dicti professores eo ferventius dictis laboribus ac studiis insistere valeant, quo se Apostolicis favoribus & gratiis amplioribus per Nos & Sedem Apostolicam noverint circumfultos; ipsorum professorum in hac parte supplicationibus inclinati, tibi & successoribus tuis Vicariis dictæ provinciæ Mediol. qui pro tempore erunt, per vos vel alium seu alios quatuor loca in dicta provincia Mediolan. si vobis ex eleemosynis, aut alias fidelium largitione concedantur, recipiendi, & in eorum quolibet Ecclesiam sive oratorium cum campanili, campanis, cœmeterio, refectorio, dormitorio, horto, hortalitiis ac aliis necessariis officinis construi & ædificari faciendi, sive constructa & ædificata recipiendi pro usu & habitatione perpetuis aliquorum ex Fratribus inibi perpetuo moraturis, Diœcesanorum locorum & aliorum quorumcumque licentia super hoc minime requisita, ac juribus parochialium Ecclesiarum, & alterius cujuslibet alias in omnibus semper salvis, fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, prohibente ne Fratres mendicantes in civitate ulla, castro seu loco quocumque ad habitandum domos vel loca quævis de novo recipere præsumant absque Sedis Apostolicæ licentia speciali faciente plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de prohibitione hujusmodi mentionem, & quibusvis aliis Apostolicis constitutionibus, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus, plenam & liberam auctori-

ctoritate Apoſtolica, tenore præſentium licentiam elargimur. Et inſuper quod domus per vos recipiendæ prædictæ, ac Fratres in eis pro tempore degentes omnibus & ſingulis privilegiis, libertatibus, exemptionibus, immunitatibus, gratiis, indulgentiis & indultis, aliis domibus Ordinis & Obſervantiæ eorumdem, necnon Fratribus in eis degentibus per Sedem prædictam, ſeu alias quomodolibet in genere vel in ſpecie conceſſis vel in poſterum concedendis, perpetuo uti & gaudere valeant, eadem auctoritate concedimus per præſentes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ largitionis & conceſſionis infringere. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. VII. Idus Junii, anno I.

XI.

Ut recipiat vel conſtruat duo cœnobia in ſua Provincia. Ibidem, fol. 13.

Dilecto filio Antonio de Zetzina Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia *nuncupatorum, Provinciæ Januen. Vicario*.

SAcræ Religionis, ſub qua mundanis abdicatis illecebris, cum additione voluntariæ paupertatis, virtutum Domino, in humilitatis ſpiritu devotum impenditis & ſedulum, ac in favorem fidei catholicæ famulatum, merita promerentur, ut Sedes Apoſtolica vos & veſtrum Ordinem favoribus benignis confoveat, & ſpecialibus gratiis proſequatur, in illis præſertim, per quæ cultus Divini nominis augetur, voſque piæ vitæ ſtudio vobis ipſis & aliis ad animarum ſalutem proficere valeatis. Tuis igitur ſupplicationibus inclinati, tibi & ſucceſſoribus tuis Vicariis prædictæ provinciæ, qui pro tempore erunt, per vos vel alium ſeu alios duo loca in dicta provincia Januen. ſi vobis ex eleemoſynis, aut alias fidelium largitione concedantur, recipiendi, & in eorum quolibet Eccleſiam ſive oratorium cum campanili, campanis, cœmeterio, clauſtro, refectorio, dormitorio, horto, hortalitiis ac aliis neceſſariis officinis conſtrui & ædificari faciendi, ſive conſtructa & ædificata recipiendi, pro uſu & habitatione perpetuis aliquorum ex Fratribus inibi perpetuo moraturis, Diœceſanorum locorum & aliorum quorumcumque licentia ſuper hoc minime requiſita, ac juribus parochialium Eccleſiarum & alterius cujuslibet alias in omnibus ſemper ſalvis, fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, prohibente ne Fratres mendicantes in civitate ulla, caſtro ſeu loco quocumque ad habitandum domos vel loca quævis de novo recipere præſumant abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali faciente plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de prohibitione hujuſmodi mentionem, & quibuſvis aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, ceteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, plenam & liberam auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium licentiam elargimur. Et inſuper quod domus per vos recipiendæ prædictæ, ac Fratres in eis pro tempore degentes, omnibus & ſingulis privilegiis, libertatibus, exemptionibus, immunitatibus, gratiis, indulgentiis & indultis, aliis domibus Ordinis & Obſervantiæ eorumdem, necnon Fratribus in eis degentibus per Sedem prædictam, ſeu alias quomodolibet in genere vel in ſpecie conceſſis vel in poſterum concedendis, perpetuo uti & gaudere valeant, eadem auctoritate concedimus per præſentes. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ largitionis & conceſſionis infringere. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipoten-

potentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. VII. Idus Junii, anno I.

XII.

Ut Observantes in domo prope villam de Bastida degentes a censuris absolvat.
Ex lib. 2. de Regularibus, anno 1. folio 37.

Dilecto filio Priori Monasterii sanctæ Mariæ de Stella, Calaguritan. Diœces.

§. I. Inter cetera desiderabilia cordis nostri intensis desideriis affectamus, ut ubique majestas Altissimi collaudetur in beneficiis gratiarum, suique gloriosi nominis amplietur devotio, & ad horum promotionem eo libentius humilibus supplicum votis annuimus, quo sacræ Religionis augmentum & animarum salutem exinde cognoscimus provenire. Sane pro parte dilecti filii Roderici Villalacri, Ordinis Fratrum Minorum professoris, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim venerabilis frater noster Petrus Episcopus Calaguritan. pro divini cultus & Religionis augmento Ecclesiam sine cura sancti Andreæ de Muga, prope villam de Bastida, Calaguritan. Diœces. quæ tunc ruinam minabatur, eidem Roderico & nonnullis aliis Fratribus dicti Ordinis, sub illius regulari observantia degentibus, per aliquos ex eis tenendam, regendam & inhabitandam, donec & quousque illa sibi per Sedem Apostolicam concederetur, cum omnibus juribus & pertinentiis suis auctoritate ordinaria dedit, concessit & assignavit; ipsique Rodericus & Fratres prædictam Ecclesiam, dationis, concessionis & assignationis earumdem obtentu assecuti, nulla pro eo desuper a Sede prædicta licentia obtenta, tamquam Capellani dictæ Ecclesiæ inibi permanentes, illam, quam mediantibus fidelium eleemosynis in suis structuris & ædificiis reparari fecere cœperunt, ex tunc inhabitarunt, prout inhabitant de præsenti.

§. II. Cum autem datio, concessio & assignatio prædictæ, juxta constitutionem felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, prohibentem ne Fratres Ordinum mendicantium in aliqua civitate, castro vel villa, seu alio quocumque loco ad habitandum domum vel locum de novo recipere præsumant absque Sedis Apostolicæ licentia speciali faciente plenam & expressam ac de verbo ad verbum de prohibitione hujusmodi mentionem, viribus non subsistant; ac, sicut eadem petitio subjungebat, dicti Rodericus & Fratres dubitent, ex præmissis se excommunicationis sententiam incurrisse: pro parte eorumdem Roderici & Fratrum nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ad Ordinem prædictum ejusque augmentum specialem gerentes devotionis affectum, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus eosdem Rodericum & Fratres, si id a te humiliter petierint, ab excommunicationis aliisque sententiis, censuris & pœnis, si quas præmissorum occasione quomodolibet incurrerunt, auctoritate nostra hac vice dumtaxat absolvas in forma Ecclesiæ consueta, injunctis sibi pro modo culpæ pœnitentia salutari & aliis quæ de jure fuerint injungenda, ac secum super irregularitate, si quam, hujusmodi sententia & censura vel earum aliqua ligati, Missas & alia divina officia, non tamen in contemptum clavium, celebrando aut immiscendo se illis, quomodolibet contraxerunt, dispenses, omnemque inhabilitatis & infamiæ maculam sive no-

notam per eos præmiſſorum occaſione contractam aboleas: & nihilominus, ſi tibi, temporis qualitate & loci conditione ac circumſtantiis univerſis penſatis, id videbitur faciendum, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, Eccleſiam prædictam, quæ ſine cura eſt & fructibus, ſicut accepimus, & Rectore caret, cum omnibus juribus & pertinentiis ſupradictis, Roderico & Fratribus ſupradictis per aliquos ex eis perpetuo tenendam, regendam & inhabitandam, ita quod apud ſeu juxta illam, domum cum campanili, campana, cœmeterio, hortis & hortalitiis, & aliis pro ipſorum Fratrum uſu & habitatione neceſſariis officinis fundare & conſtrui facere poſſint, jure parochialis Eccleſiæ & cujuslibet alterius alias in omnibus ſemper ſalvo, eadem auctoritate noſtra concedas pariter & aſſignes. Non obſtantibus Bonifacii prædeceſſoris noſtri prædicti, & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus contrariis quibuſcumque; Nos enim, ſi conceſſionem & aſſignationem prædictas vigore præſentium feceris, eiſdem Roderico & Fratribus, quod domus per eos apud ſeu juxta Eccleſiam fundanda hujuſmodi, ac Fratres in ea pro tempore degentes, omnibus & ſingulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus, indulgentiis, gratiis & indultis, aliis domibus Ordinis & Obſervantiæ eorumdem a dicta Sede vel alias quomodolibet in genere conceſſis, uti & gaudere libere & licite poſſint & valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpeciali dono gratiæ indulgemus. Et inſuper ex nunc decernimus irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. pridie Kal. Julii, anno I.

XIII.

Clariſſæ in regnis Caſtellæ & Legionis degentes ab omnibus impoſitionibus & juriſdictionibus Prælatorum eximuntur. Ex lib. I. de Regul. anno I. folio 251.

Ad perpetuam rei memoriam.

Moniales exactiones ſolvere non tenentur.

§. I. Licet Romanus Pontifex Religioſas perſonas, quæ ſub humilitatis ſpiritu, ſtudio piæ vitæ ac Regulari Obſervantia, ſedulum Domino famulatum impendunt, earumque Monaſteria ſive loca aſſueto benignitatis affectu proſequi conſueverit, illa tamen ſpecialius ſibi ſubdit, ac a cujuslibet alterius juriſdictione eorumque quorumcumque ſubjectione & ſolutione libera facit penitus & exempta, quæ majoribus oppreſſionibus exactionibuſque gravata noſcuntur. Cum itaque &c. licet felicis recordationis Joannes Papa XXII. prædeceſſor noſter univerſis Abbatiſſis & Conventibus Monialium incluſarum Ordinis ſanctæ Claræ ſive ſancti Damiani, attendens Regularitatis Obſervantiam in qua vivebant, veſtigia piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. etiam prædeceſſoris noſtri ſequi volens, ad præſtationem decimarum de quibuſcumque poſſeſſionibus & aliis omnibus bonis ſuis, quæ tunc habebant, & in futurum acquirere poſſent, vel ad contribuendum in procurationibus quorumlibet Ordinariorum, etiam Archiepiſcoporum & Epiſcoporum, & quibuslibet talliis ac collectis, & ad exhibendum pedagia, telonea & alias exactiones quibuſvis Regibus, Principibus, ſeu aliis perſonis ſecularibus minime tenerentur, per litteras ſuas indulſerint; nihilominus nonnullæ ex dilectis in Chriſto filiabus Abbatiſſis & Conventibus Monaſteriorum Monialium dicti Ordinis ſeu ſancti Damiani, in Regulari Obſervantia viventes, in regnis Caſtellæ & Legionis conſiſten-

ſtentium, contra tenorem & effectum dicti aſſerti indulti, dum ab Ordinariis locorum, ubi conſiſtunt, ſuper ſolutione decimarum, ſeu ſubſidiorum vexarentur, illas per certos annos, licet invitæ, ſolvere compulſæ fuerunt, in non modicum ſuorum & dictorum Monaſteriorum damnum & jacturam. Quare pro parte Abbatiſſarum & Conventuum prædictarum nobis fuit humiliter ſupplicatum ut eis & dictis Monaſteriis, quæ ſunt & erunt pro tempore in dictis Regnis, ſuper hoc de opportuno remedio providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. *Aliquæ ſunt cōpulſæ ſolvere.*

§. II. Nos igitur, qui ad Ordinem & Monaſteria prædicta ſpecialem gerimus devotionis affectum, Joannis & Bonifacii prædictorum prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, earumdem Abbatiſſarum & Conventuum in hac parte ſupplicationibus inclinati, ut in eiſdem Monaſteriis eo devotius divinis intendere poſſint, & ne propter ſolutionem prædictam, indultum per Jonnnem prædeceſſorem prædictum ipſis, ut præmittitur, conceſſum, interruptum cenſeatur, & quæſtiones ac differentiæ inter ipſas & Ordinarios locorum tempore procedente propterea oriantur, ut indultum ipſum, de quo Nobis alias quam per tranſumptum ſcriptum fides fieri non potuit, in ſuo robore, non obſtante dicta ſolutione permaneat; ſanctæ Claræ de Oterdeſil. & Palent de Famuſco, ac omnes alias in eadem Regulari Obſervantia in ipſis regnis ad præſens, & pro tempore Monaſteriorum dicti Ordinis in Regulari Obſervantia viventes Abbatiſſas & Conventus, ad omnem abundantem cautelam, quamdiu in Obſervantia Regulari permanſerint, cum omnibus juribus & pertinentiis, ſeque ac bonis ſuis mobilibus & immobilibus quibuſcumque tam præſentibus, quam futuris, ab omni juriſdictione, dominio, poteſtate, necnon exactione, correctione & viſitatione quorumcumque Archiepiſcoporum, Epiſcoporum & Ordinariorum locorum, qui ſunt & erunt pro tempore, & ab eis deputatis ſeu deputandis Judicibus, delegatis ſeu ſubdelegatis, auctoritate Apoſtolica & ex certa ſcientia, tenore præſentium prorſus eximimus & perpetuo liberamus, ac ſub beati Petri & Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcipimus atque noſtra; illaſque & illa nobis & ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus canonice intrantibus & dictæ Sedi dumtaxat immediate volumus ſubjacere, ita quod Archiepiſcopi, Epiſcopi, Ordinarii, & ab eis deputati ſeu deputandi Judices, delegati ſeu ſubdelegati prædicti, aut quævis alia perſona ſecularis vel regularis, Eccleſiaſtica vel mundana, quacumque præfulgeat dignitate, nullam in Abbatiſſas, Conventus, Moniales, Monaſteria ſive loca hujuſmodi, utpote prorſus a nobis exempta, ratione delicti vel contractus, aut rei de qua agetur, in judicio vel extra, ubicumque committatur delictum, vel iniatur contractus, ſeu res ipſa conſiſtat, poſſint excommunicationis, ſuſpenſionis vel interdicti, aut quamcumque ſententiam promulgare, aut juriſdictionem præſtare, aut dominium exercere, ſed coram nobis & dicta Sede dumtaxat, ſeu noſtris & ipſius Sedis delegatis teneantur de juſtitia reſpondere; quinimo Abbatiſſas, Conventus & Moniales ſupradictas cum eorum Monaſteriis & locis ab omni decimarum, primitiarum, exactionum, ſubſidiorum, gabellarum, pedagiorum & aliorum onerum quorumcumque ſolutione, contributione, & aliis quibuſcumque, perpetuo exemptas eſſe volumus, immunes, exemptaque, libera & immunia: piæ memoriæ Innocentii Papæ IV. prædeceſſoris noſtri & aliis quibuslibet conſtitutionibus, privilegiis, indulgentiis &c. ceteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque. *Earum confirmatur privilegium.* *Ordinariis ſupra Moniales juriſdictio interdicitur.*

§. III. Et nihilominus omnibus & ſingulis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Judicibus delegatis, ſubdelegatis prædictis & aliis quibuſcumque, cujuſcum- *Quod a nemine vexetur ſub pœna excommunicationis præcipitur.*

juscumque gradus, status, Ordinis & conditionis existant, ac aliis quibuscumque, etiam Reginali, Regali, aut alia quacumque præfulgeant dignitate, sub pœna excommunicationis, quam contrafacientes incurrere volumus ipso facto, districte præcipiendo mandamus nihilominus, ne Abbatissas, Conventus & Monasteria, ac loca hujusmodi super præmissis & certa causa impetant, vexent, perturbent quomodolibet vel molestent: decernentes ex nunc omnes & singulas excommunicationis, suspensionis & interdicti sententias, & quoscumque processus quasvis censuras & pœnas Ecclesiasticas in se continentes, quas vel quos adversus Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria & loca prædicta, contra tenorem & formam nostræ exemptionis hujusmodi haberi contigerit, seu etiam promulgari, irritas & inanes, nulliusque existere roboris vel momenti.

Declaratur, quod per hoc Ministris Ordinis nullum generatur præjudicium.

§. IV. Per hoc autem dilectis filiis Generali Ministro, ac aliis Ordinis Minorum hujusmodi pro tempore existentibus Officialibus nullum, quin omnem, quam hactenus habuerunt & de præsenti habent, curam, dispositionem & quamlibet aliam ordinationem in Abbatissas, Conventus, Monasteria & loca prædicta libere & licite valeant exercere, volumus præjudicium generari. Ceterum, ne Abbatissæ, Conventus, Moniales, Monasteria & loca prædicta contra tenorem exemptionis & alia prædicta in posterum per aliquem molestentur, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Hispalen. & Episcopo Oveten. ac dilecto filio Priori Monasterii sancti Benedicti Vallisoleti, Palentin. diœces. per Priorem soliti gubernari, mandamus, quatenus ipsi aut alter eorum per se vel alium seu alios Abbatissis, Conventibus, Monialibus, Monasteriis & locis prædictis, quæ sunt & erunt pro tempore, quoties pro parte eorumdem fuerint requisiti, seu alter eorum fuerit requisitus, in præmissis & circa ea efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittant eas, earumque Monasteria & loca per Archiepiscopos, Episcopos, Ordinarios Judices & alios præfatos seu alios quoscumque super hujusmodi exemptione, necnon juribus, bonis & pertinentiis quibuscumque, contra præsentium litterarum continentiam atque formam, quomodolibet molestari, facientes Abbatissas, Conventus, Monasteria & loca hujusmodi plena ubique immunitate, exemptione & libertate prædictis gaudere: contradictores auctoritate nostra, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus dicti Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, in quibus cavetur, ne quis extra suam Civitatem vel Diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam dietam a fine Diœcesis ad judicium evocetur; seu ne Judices & Conservatores a Sede Apostolica deputati, extra Civitatem & Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, seu alii vel aliis vices suas committere, aut aliquos ultra unam dietam a fine Diœcesis eorum trahere præsumant, & aliis Apostolicis constitutionibus contrariis quibuscumque: aut si Archiepiscopis, Episcopis, Ordinariis Judicibus & delegatis prædictis, vel quibusvis aliis communiter vel divisim a præfata Sede indultum existat, quod interdici, suspendi vel excommunicari, vel extra vel ultra certa loca ad judicium evocari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ exemptionis, libertatis, susceptionis, voluntatis, mandati, inhibitionis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. Pridie Kalendas Julii, anno 1. XIV.

XIV.

Præficitur Ecclesiæ Castren. Ex lib. I. de Provisionibus &c. anno I. fol. 137.

Dilecto filio Joanni Gasto, alias Lentsol Electo Castren.

APostolatus officium quamquam insufficientibus meritis Nobis ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini præsidemus, utiliter exequi coadiuvante Domino cupientes, solliciti corde reddimur & solertes, ut, cum de earum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores præficere studeamus, qui commissum sibi gregem dominicum sciant non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare, commissasque sibi Ecclesias in statu pacifico & tranquillo velint & valeant duce Domino salubriter regere & feliciter gubernare. Dudum siquidem bonæ memoriæ Francisco Episcopo Castren. regimini Castren. Ecclesiæ præsidente, Nos cupientes eidem Ecclesiæ, cum vacaret, per Apostolicæ Sedis providentiam, utilem & idoneam præsidere personam, provisionem ipsius Ecclesiæ ordinationi & dispositioni nostræ duximus ea vice specialiter reservandam, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super his per quoscumque, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attentari. Postmodum vero præfata Ecclesia Castren. per obitum ejusdem Francisci Episcopi, qui extra Romanam curiam diem clausit extremum, Pastoris solatio destituta, Nos vacatione hujusmodi fide dignis relatibus intellecta, ad provisionem ipsius Ecclesiæ celerem & felicem, de qua nullus præter Nos hac vice se intromittere potuit sive potest, reservatione & decreto obsistentibus supradictis, ne Ecclesia ipsa longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & sollicitis studiis intendentes, post deliberationem quam de præficiendo eidem Ecclesiæ personam utilem & etiam fructuosam cum Fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem, in Sacerdotio constitutum, Religionis zelo conspicuum, litterarum scientia præditum, vitæ ac morum honestate decorum, in spiritualibus providum & in temporalibus circumspectum, aliisque multiplicum virtutum donis, fide dignorum testimoniis apud nos multifarie commendatum, direximus oculos nostræ mentis: quibus omnibus debita meditatione pensatis, de persona tua Nobis & ipsis Fratribus nostris, ob dictorum tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem Ecclesiæ de dictorum Fratrum nostrorum consilio, auctoritate Apostolica providemus, teque illi præficimus in Episcopum & Pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo; in illo qui dat gratias & largitur præmia confidentes, quod dirigente Domino actus tuos, præfata Ecclesia per tuæ circumspectionis industriam & studium fructuosum regetur utiliter & prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus & temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impositum humeris prompta devotione suscipiens, curam & administrationem hujusmodi sic exercere studeas sollicite, fideliter & prudenter, quod præfata Ecclesia gubernatori provido, & fructuoso administratori gaudeat se commissam; tuque præter æternæ retributionis præmium, nostram & ejusdem Sedis benedictionem & gratiam exinde uberius consequi merearis.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. V. Nonas Julii, anno I.

XV.

Ut vendant aliqua bona ad reparationem suarum Ecclesiarum & domorum. Ex archivo secreto, lib.22. Bullar. Nicolai V. fol.96.

Dilectis filiis Fratribus locorum sanctæ Mariæ de la Nova de Neapoli, sancti Francisci de Caeta, sancti Francisci de Surrento & sancti Francisci de Castello ad mare, Ordinis Minorum de Observantia Regulari.

CUm proximis temporibus ad supplicationem Christifidelium Civitatum & terrarum, in quibus loca habetis, bonæ memoriæ nonnulli nostri prædecessores ipsa loca a Fratribus vestri Ordinis Conventualibus habitata vobis tenendi ac tenenda & habitanda dari voluerunt ac curaverunt; insuperque jusserunt, bona immobilia, quæ dicti Conventuales tenuerant ac possederant, gubernari per aliquos seculares, qui eorum bonorum fructus, reditus & proventus verterent in utilitatem reparationemque locorum vestrorum, ac necessitates vestras, & nobis fide digna relatione innotuerit, tantam esse necessitatem reparationis Ecclesiarum, ædificiorum & officinarum, ac provisionis librorum & ornamentorum in prædictis locis vestris faciendi, ut Christifidelium eleemosynæ largitionesque nullatenus sufficere videantur. Nos considerantes, quod aliquando dici nobis fecistis, eam possessionum & bonorum immobilium retentionem pro locis vestris, ut prædicitur, factam, licet per Procuratores seculares viros illa gubernentur, aliqualiter contra regulæ vestræ puritatem fieri, cum proprietatis suspicione non careat, & propterea vestris in hac parte supplicationibus inclinati, Procuratoribus ipsis, quorum nomina & cognomina hic haberi volumus pro sufficienter expressis, omnia ipsa bona, quotquot & qualiacumque sint, vendendi & alienandi pro pretio, quod justum & decens sit, & pecunias inde perceptas in reparationem & fabricam Ecclesiarum, ædificiorum & officinarum locorum vestrorum, earumdem Ecclesiarum, librorum & ornamentorum necessitatem, prout vos in singulo loco duxeritis ordinandum, facultatem potestatemque, auctoritate Apostolica concedimus per præsentes.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XV. Kalendas Augusti, anno I.

XVI.

Moniales Monasterii sanctæ Margaritæ extra muros Eugubin. subjiciuntur jurisdictioni Fratrum provinciæ sancti Francisci. Ex libro I. de Regularibus, anno I. folio 44.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. SEdis Apostolicæ providentiæ circumspectæ benignitas nonnumquam ea, quæ per præocupationem vel alias minus provide per ipsam Sedem gesta fuere, revocat, cassat & annullat, ac in pristinum statum reducit, aliaque facit & disponit, prout id conspicit in domino salubriter expedire. Sane nuper, postquam ex gravi querela dilectorum filiorum Ministri & Fratrum Ordinis Minorum Provinciæ sancti Francisci percepimus, quod dudum, postquam nonnullæ Moniales Monasterii sanctæ Margaritæ, Ordinis sanctæ Claræ, extra muros Eugubin. senserant, dilectum filium nostrum Dominicum, tituli sanctæ Crucis in Hierusalem Presbyterum

Car-

Cardinalem, in civitate Perusin. & partibus vicinis tum Apostolicæ Sedis Legatum & dicti Ordinis Minorum Protectorem, in diversis locis dictæ provinciæ Regularem observantiam observari debere procurare, dubitantes ne ipsæ, prout dicti Ordinis sanctæ Claræ monasteria Monialium Perusii & Fulginei consistentia, ex parte dicti Legati tunc ad Regularem observantiam monitæ, per Ministrum dictæ provinciæ ad observantiam hujusmodi redigi deberent, idem Legatus in civitate Eugubin. reformationem hujusmodi etiam perficeret, ob diversas permissiones ipsis, si se regimini & protectioni Episcopi Eugubin. subiicerent, per nonnullos factas motæ, immemores votorum Religionis & professionis suæ, Fratribus dicti Ordinis obloquentes, se Episcopo Eugubin. qui tunc fuit & foret pro tempore, in non modicum Fratrum Minorum prædictorum præjudicium & gravamen, subiicere præsumpserint.

§. II. Et deinde dum felicis recordationis Eugenius Papa IV. prædecessor noster ad sinistram informationem dictarum Monialium, Abbatissam & Moniales dicti Monasterii sanctæ Margaritæ a Jurisdictione, correctione & visitatione Ministri & Fratrum dicti Ordinis Minorum per litteras suas, licet nulliter & de facto exemerat, ac Episcopo Eugubin. pro tempore existenti, ejusque visitationi, correctioni & Jurisdictioni eisdem subjecerat, dictæque litteræ ad notitiam Legati prædicti, tamquam Protectoris Ordinis Minorum hujusmodi pervenerant; idemque Legatus, utpote Protector, dicto Episcopo scripserat, ne de dicto Monasterio sanctæ Margaritæ se impediret, prout nec de illo, legatione hujusmodi durante, se impedivit; & deinde legatione finita, dum dictus Episcopus se de dicto Monasterio ingerere & possessionem illius capere vellet, nonnulli Fratres & Moniales ex prædictis ab iis ad dictum prædecessorem nostrum & Sedem Apostolicam appellarunt, causaque appellationis hujusmodi Venerabili Fratri nostro. Baptistæ Episcopo Camerinen. tunc unum ex locis Palatii nostri Apostolici Causarum Auditorum tenenti, per eumdem commissa extitit;& demum expirante appellationis tempore ad prosequendum eamdem, dum dictus Episcopus senserat nos per certum Breve nostrum Ministro dictæ provinciæ scripsisse, & reformationem dicti Monasterii sanctæ Margaritæ prædictæ illi commisisse, idem Episcopus hujusmodi Monasterium manu armata & violentæ cum magno strepitu, dictis Monialibus & Fratribus reclamantibus, ingressus fuit, ac Moniales inibi existentes, in non modicam dicti Ordinis sanctæ Claræ verecundiam extraxit, & ad alia Monasteria Ordinis sancti Benedicti transtulit. Quare pro parte Ministri & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsis & dicto Ordini Minorum in præmissis providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, prout tenemur, in præmissis celeriter providere volentes, litteras exemptionis dicti Monasterii sanctæ Margaritæ, ac Abbatissæ & Monialium ejusdem, necnon subjectionis earumdem Episcopo prædicto, a dicto prædecessore tamquam per præoccupationem seu circumventionem obtentas & emanatas, ac omnia inde secuta in præmissis; ex certis aliis causis rationabilibus ad hoc animum nostrum moventibus permoti, revocamus, cassamus & annullamus, & pro infectis haberi volumus nulliusque roboris vel momenti: Abbatissamque, Moniales & Monasterium sanctæ Margaritæ prædicta, quæ sunt & erunt pro tempore, ad obedientiam, visitationem, correctionem, superioritatem, & in statum pristinos, in quibus, antequam præmissa contingerent, erant, integre reducimus & reponimus; necnon Protectorem, Ministrum & Fratres prædictos, quoad visitationem, correctionem & superioritatem Abbatissæ & Monialium dicti Mo-

Monaſterii ſanctæ Margaritæ, ac poſſeſſionem priſtinas plenarie reſtituimus & reponimus per præſentes: mandantes ex nunc Venerabili Fratri noſtro Antonio Epiſcopo Eugubin. ſub excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti ſententiis, aliiſque cenſuris Eccleſiaſticis & pœnis, quas ſi contrafecerit, ipſum incurrere volumus & declaramus ipſo facto, quatenus omnes & ſingulas Moniales, ut præfertur, ex dicto Monaſterio ſanctæ Margaritæ extractas, quantocius, omni contradictione ceſſante, in dictum Monaſterium & ſtatum priſtinum plenarie reponat & reſtituat, & ſub Juriſdictione, viſitatione, correctione & ſuperioritate priſtinis Miniſtri & Fratrum prædictorum quiete ſtare permittat, nec de illis ac Monaſterio ſanctæ Margaritæ hujuſmodi de cetero, quovis quæſito colore ſive ingenio, ſe ingerat vel intromittat; decernentes ex nunc irritum & inane quidquid per modernum, ſeu pro tempore exiſtentem Eugubin. Epiſcopum contra præmiſſa fieri contigerit ſeu etiam attentari. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ revocationis, caſſationis, annullationis & reſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. quarto Kalendas Auguſti, anno I.

XVII.

Ut admittat Eremitorium ſanctæ Mariæ de Gratia prope Carmonam. Ex lib. I. de Regularibus, anno I. fol. 261.

Dilecto filio fratri Alphonſo de Palentia, Ordinis Fratrum Minorum beati Franciſci de Obſervantia regulari, dilecti filii Alphonſi de Borox provinciæ regni Caſtellæ dicti Ordinis Vicarii Provincialis Vicario.

§. I. Inter Eccleſiaſticos Ordines in domo domini militantes, id ex benedictione cœleſti Ordini tuo & Fratribus illius magis adſcribitur, ut efficax teſtatur experientia rerum, quod ubicumque degunt, populos ad ſalutis gratiam evocant, ſibi proficientes per vitæ meritum & aliis nihilominus per exemplum. Cum itaque &c. dilecti filii Rectores & Gubernatores loci de Carmona, Hiſpalen. Diœceſ. ob ſingularem devotionem quam ad Ordinem Fratrum Minorum, *de Obſervantia* nuncupatorum gerunt, terrena in cœleſtia & tranſitoria in æterna felici commercio commutare volentes, pro ipſorum ſuorumque progenitorum animarum ſalute, & ad reverentiam & honorem glorioſi confeſſoris ſancti Franciſci, prefatique Ordinis exaltationem & augmentum, nonnullos Fratres de Obſervantia ejuſdem Ordinis in Eremitorio ſanctæ Mariæ *del Alcor* a dicto loco per duo milliaria vel circa diſtantes, ob carentiam aquarum, hortorum, hortalitiorum & aliorum neceſſariorum, ut eo quietius Altiſſimo famulari & Chriſtifideles illius loci &c. prædicationibus &c. inſtruere poſſint, cupiant ad Eremitorium *ſanctæ Mariæ de Gratia* nuncupatum, apud dictum locum ſitum transferri, hujuſmodique Eremitorium ſanctæ Mariæ pro uſu & habitatione dictorum & tui Ordinis Fratrum, & in hunc finem, ut ex Eremitorio ſanctæ Mariæ domus & Eccleſia pro Fratribus hujuſmodi ſub obſervantia Regulari viventibus, cum campanili, campanis, hortis, hortalitiis & aliis neceſſariis officinis erigatur, fundetur & conſtruatur, donare intendunt, ſi ad recipiendum illud ac alia præmiſſa faciendum Sedis Apoſtolicæ ſuffragaretur auctoritas; &, ſicut eadem pe-

petitio subjungebat, si Eremitorium præfatum pro usu & habitatione dictorum Fratrum erigendi, fundandi, construendi & ædificandi, illudque recipiendi, a sede prædicta facultatem haberent, profecto plurimorum animas christifidelium dicti & etiam propinquorum locorum Deo lucrifacere posse sperarent.

§. II. Nos igitur, qui Regularem Observantiam nostris præsertim temporibus adaugeri intensis desideriis exoptamus, ac salutem querimus singulorum, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi ut Eremitorium sanctæ Mariæ præfatum, si tibi a Rectoribus & Gubernatoribus prædictis consignabitur, recipiendi, illudque pro usu & habitatione dictorum & aliorum Fratrum dicti Ordinis, cum Ecclesia, domo, campanili, campanis, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis erigendi, fundandi, construendi & ædificandi, seu erigi, fundari, construi & ædificari faciendi, ac recipiendi & perpetuo retinendi, Diœcesani loci, sub quo hujusmodi sanctæ Mariæ locus sive eremitorium situatum existit, aut dicti Ordinis Superioris licentia super hoc minime requisita, eadem auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Et insuper universis & singulis dicti Ordinis Fratribus, quos in domo sic erigenda & construenda pro tempore residere contigerit, ut omnibus & singulis indulgentiis, privilegiis, libertatibus & exemptionibus, Ordini præfato, necnon ipsius locis, domibus & personis per Sedem prædictam, aut alias generaliter vel specialiter concessis, uti & gaudere libere & licite valeant, ac Superioribus suis præfati Ordinis dumtaxat in omnibus subjacere & subesse debeant, auctoritate prædicta concedimus: jure tamen parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo; felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, prohibente ne Religiosi Ordinis Mendicantium loca de novo recipiant absque licentia Sedis Apostolicæ speciali faciente plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de prohibitione hujusmodi mentionem, & aliis constitutionibus Apostolicis contrariis non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. IV. Non. Augusti, anno 1.

XVIII.

Ut Fratres admittant domum in terra Mortarii. Ex libro 2. de Regularibus, anno 1. folio 165.

Dilecto filio Vicario Venerabilis fratris nostri Episcopi Novarien. in spiritualibus generali.

§. I. Piis supplicum votis, illis præsertim quæ Religionis propagationem & divini cultus augmentum respiciunt, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Communis & hominum terræ Mortarii, Novarien. Diœcesis petitio continebat, quod cum ipsi, causante ignis voragine, omnia eorum bona mobilia perdiderint, & ex eis fere trecentum tam subito, quam paulo post interierint, ipsaque terra penitus consumpta, ac ejus Ecclesiæ, domus & ædificia solo æquata remanserint, ut beati Francisci precibus & meritis adjuti, a talibus periculis in futurum illæsi præserventur, quam-

quamdam domum cum Eccleſia, campana, clauſtro, cœmeterio, horto, hortalitiis & aliis neceſſariis officinis in loco ubi Eccleſia ſancti Michaelis extra muros ejuſdem terræ eſſe ſolebat, cujus dumtaxat pars quædam muri ſubſiſtit, ad honorem & laudem dicti beati Franciſci, ad quem ſingularem gerunt devotionis affectum, de bonis eis a Deo collatis, fundare, conſtruere & ædificare, ſeu fundari, conſtrui & ædificari facere ferventer exoptant, dummodo eis ſuper hoc Apoſtolicæ Sedis ſuffragetur auctoritas. Quare pro parte dictorum Communis & hominum aſſerentium, quod Venerabilis fratris noſtri Bartholomæi Epiſcopi Novarien. ac dilecti filii Præpoſiti Præpoſituræ ſancti Albini ejuſdem terræ, Ordinis ſancti Auguſtini, ad quem collatio & omnimoda diſpoſitio dictæ Eccleſiæ ſancti Michaelis de antiqua & approbata ac hactenus pacifice obſervata conſuetudine pertinet, ad hoc expreſſus accedit aſſenſus, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut eis licentiam hujuſmodi concedere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionem & cultum divinum noſtris præſertim temporibus adaugeri intenſis deſideriis exoptamus, ac ſalutem quærimus ſingulorum, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi & poſtquam tibi de conſenſu Epiſcopi & Præpoſiti prædictorum legitime conſtiterit, eiſdem Communi & hominibus in eodem loco unam domum cum Eccleſia, campanili, campana, cœmeterio, horto, hortalitiis & aliis neceſſariis officinis hujuſmodi pro uſu & habitatione Fratrum Minorum ſancti Franciſci fundandi, erigendi, conſtruendi & ædificandi, ſeu fundari, erigi, conſtrui & ædificari faciendi, necnon Fratribus prædictis eam pro dictis uſu & habitatione recipiendi & tenendi, plenam & liberam licentiam auctoritate noſtra largiaris. Nos enim, ſi licentiam hujuſmodi per te eiſdem Communi & hominibus concedi contingat, ut præfertur, univerſis & ſingulis Fratribus dicti Ordinis, quos in eadem domo morari ſive reſidere contigerit, ut privilegiis, indulgentiis, libertatibus, immunitatibus & exemptionibus quibuslibet, prædicto Ordini & ipſius domibus, necnon perſonis eorumdem per Sedem Apoſtolicam, ſeu alias quomodolibet generaliter conceſſis, uti & gaudere libere & licite valeant, concedimus per præſentes. Non obſtantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri prohibente, ne Religioſi Ordinis Mendicantium loca de novo recipiant abſque ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ faciente plenam & expræſſam, ac de verbo ad verbum de prohibitione hujuſmodi mentionem, & aliis conſtitutionibus Apoſtolicis quibuſcumque: jure tamen parochialis Eccleſiæ & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. VII. Kalendas Septembris, anno 1.

XIX.

XIX.

In Monasterio sanctæ Mariæ de Cantalupo supprimitur Ordo sancti Augustini, & sanctæ Claræ instituitur. Ibidem, fol. 192.

Dilecto filio Abbati Monasterii sancti Ambrosii Mediolanen.

§. I. Sacræ Religionis, sub qua mundanis abdicatis illecebris, cum addi- tione voluntariæ paupertatis, virtutum Domino, in humilitatis spiritu, devotum impenditis, & sedulum, ac in favorem fidei catholicæ famulatum, merita promerentur, ut Sedes Apostolica vos & vestrum Ordinem favoribus benignis confoveat, & specialibus gratiis prosequatur, in illis præsertim, per quæ cultus Divini nominis augetur, vosque piæ vitæ studio vobis ipsis, & aliis ad animarum salutem proficere valeatis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dictarum Abbatissæ & Monialium Monasterii sanctæ Mariæ de Cantalupo, Ordinis sanctæ Claræ, petitio continebat; quod licet a ducentum annis citra tam ipsæ, quam aliæ Abbatissæ & Moniales dicti Monasterii, quæ pro tempore fuerunt, habitum ejusdem sanctæ Claræ gestaverint, & quandoque sub Ordinis Minorum beati Francisci, quandoque vero sub ejusdem Sancti de Observantia Fratrum cura extiterint; tamen, pro eo quod a nonnullis asseritur, Monasterium prædictum in ejus primæva fundatione fuisse & esse Ordinis sancti Augustini, Fratres domus beatæ Mariæ de Angelis extra muros Mediolanen. Ordinis Fratrum de Observantia hujusmodi, Monasterium ipsum ad instar aliorum ejusdem Ordinis sanctæ Claræ Monasteriorum, sub eorum cura amplius habere recusant, ex quo dictæ Abbatissa & Moniales non mediocriter remanent perturbatæ, & ob id plurima incommoda patiuntur. Quare pro parte dictarum Abbatissæ & Monialium, asserentium se cum animi quiete & sana conscientia, aliorum, quam de Observantia Fratrum curæ subjectas esse non posse, nobis fuit humiliter supplicatum, ut Regulam & Ordinem sancti Augustini, si quis in eodem Monasterio institutus extiterat, supprimere & extinguere, ac Regulam & Ordinem sanctæ Claræ in illo instituere, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos itaque de præmissis certam notitiam non habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis qui fuerint evocandi, de præmissis omnibus & singulis te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi ea vera esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, Ordinem sancti Augustini, si quis in eodem Monasterio fuerit vel sit institutus, auctoritate nostra penitus & omnino supprimas & extinguas, ac modernas & pro tempore existentes Abbatissas & Moniales dicti Monasterii sub habitu, Regula & Ordine sanctæ Claræ perpetuo vivere debere, ac ad alterius quam sanctæ Claræ hujusmodi Regulæ Observantiam non teneri, nec ad id per quempiam posse compelli, prædicta auctoritate statuas, ordines pariter & decernas: Contradictores per censuram ecclesiasticam, & alia juris remedia, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, compescendo. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, statutis, indultis & aliis in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. VIII. Kalendas Septembris, anno I.

XX.

XX.

Præficitur Ecclesiæ Dimitrien. Ex lib 1. de Provisionibus &c. folio 156.

Dilecto filio Joanni de Porriaco Electo Demetrien.

Apostolatus officium, quamquam insufficientibus meritis Nobis ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini præsidemus, utiliter exequi coadjuvante Domino cupientes, solliciti corde reddimur & solertes, ut, cum de earum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores præficere studeamus, qui commissum sibi gregem Dominicum sciant non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare, commissasque sibi Ecclesias, in statu pacifico & tranquillo velint & valeant duce Domino salubriter regere & feliciter gubernare. Dudum siquidem bonæ memoriæ Guillelmo Episcopo Demetrien. regimini Demetrien. Ecclesiæ præsidente, Nos cupientes eidem Ecclesiæ, cum vacaret, per Apostolicæ Sedis providentiam, utilem & idoneam præsidere personam, provisionem ipsius Ecclesiæ ordinationi & dispensationi nostræ duximus ea vice specialiter reservandam, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super his per quoscumque, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attentari. Postmodum vero præfata Ecclesia Demetrien. per obitum ejusdem Guillelmi Episcopi, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, pastoris solatio destituta, Nos vacatione hujusmodi fide dignis relatibus intellecta, ad provisionem ipsius Ecclesiæ celerem & felicem, de qua nullus præter Nos hac vice se intromitere potuit sive potest, reservatione & decreto obsistentibus supradictis, ne Ecclesia ipsa longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & sollicitis studiis intendentes, post deliberationem quam de præficiendo eidem Ecclesiæ personam utilem & etiam fructuosam cum Fratribus nostris habuimus diligentem; demum ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem, in Sacerdotio constitutum, Religionis zelo conspicuum, litterarum scientia præditum, vitæ ac morum honestate decorum, in spiritualibus providum & in temporalibus circumspectum, aliisque multiplicum virtutum donis, fide dignorum testimoniis apud nos multifarie commendatum, direximus oculos nostræ mentis: quibus omnibus debita meditatione pensatis, de persona tua Nobis & ipsis Fratribus nostris, ob dictorum tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem Ecclesiæ, de dictorum Fratrum nostrorum consilio, auctoritate Apostolica providemus, teque illi præficimus in Episcopum & Pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo; in illo qui dat gratias & largitur præmia confidentes, quod dirigente Domino actus tuos, præfata Ecclesia per tuæ circumspectionis industriam & studium fructuosum regetur utiliter, & prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus & temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impositum humeris prompta devotione suscipiens, curam & administrationem hujusmodi sic exercere studeas sollicite, fideliter & prudenter, quod præfata Ecclesia gubernatori provido, & fructuoso administratori gaudeat se commissam; tuque, præter æternæ retributionis præmium, nostram & ejusdem Sedis benedictionem & gratiam exinde uberius consequi merearis.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. Kal. Septemb. anno I.

XXI.

XXI.

Ut quibusdam Virginibus, & Viduis erigatur Monasterium sanctae Clarae in urbe Brixien. Ex lib. 3. de Regularibus, anno 1. fol. 184.

Dilecto filio Praeposito Ecclesiae sanctorum Nazarii, & Celsi Brixien.

§. I. Inter universa opera divinae placita voluntati, aedificare Coenobium, in quo prudentes Virgines, cupientes accensis lampadibus obviam ire sponso, gratum & devotum Altissimo exhibeant famulatum, non minimum reputatur, cum in eo divinis laudibus glorificetur Altissimus, & per innocentis vitae merita, gloria aeternae beatitudinis acquiratur. Sane pro parte dilecti filii Alberti de Sartiano, Ordinis Fratrum Minorum professoris, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod quamplures devotae virgines & viduae, ac aliae mulieres in civitate & Dioecesi Brixien. commorantes, ob meliorem vitae frugem, ad Ordinem sanctae Clarae singularem gerentes devotionis affectum, dictum Ordinem profiteri &c. desiderent, quodque dilecti filii Communitas & cives civitatis praedictae, laudabili mulierum hujusmodi desiderio ducti, quoddam Monasterium ejusdem Ordinis cum Ecclesia, coemeterio, campanili, campanis, dormitorio, hortis, hortalitiis & aliis necessaris officinis pro dictarum & aliarum mulierum ejusdem Ordinis, & illius Regularis Observantiae usu & habitatione perpetuis in praedicta civitate construere proponentes, domos, hortos & aedificia dumtaxat hospitalis pauperum sancti Chrystophori Brixien. possessionibus & bonis illius pro hospitali per eos de novo auctoritate Apostolica fundando reservatis, necnon etiam dilectus filius Praepositus domus sanctorum Jacobi & Philippi Brixien. Ordinis Humiliatorum quemdam hortum prope dictum hospitale consistentem, & ad praeposituram domus hujusmodi legitime pertinentem, cum omnibus juribus & pertinentiis suis, eidem Alberto pro fundatione & constructione hujusmodi concedere & assignare intendunt, si eis desuper per Nos licentia concedatur. Quare pro parte dicti Alberti nobis fuit humiliter supplicatum ut super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionem & cultum Divinum ubique augeri intensis desideriis affectamus, pium ipsius Alberti desiderium plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuae per Apostolica scripta mandamus, quatenus si est ita, Praeposito hortum cum pertinentiis supradictis, ac Communitati & civibus supradictis domos & aedificia hospitalis sancti Chrystophori praedicta, illi videlicet circumvicina, praedicto Alberto pro fundatione & constructione dicti Monasterii Ordinis sanctae Clarae de novo fundandi, donandi & concedendi, ac dicto Alberto per se vel alium seu alios in ipsis domibus, horto & aedificiis hospitalis sancti Chrystophori Monasterium ejusdem Ordinis sanctae Clarae, sub illius & alterius, de quo ipsi Alberto videbitur, Sancti vel Sanctae vocabulo, pro Abbatissa & Sororibus inibi sub Regularibus habitu & Observantia, secundum regularia Monasterii sanctae Clarae Mantuan. ejusdem Ordinis sanctae Clarae instituta, perpetuo & conventualiter Altissimo servituris, cum Ecclesia, coemeterio, campanili, campanis, hortis, hortalitiis & alis necessariis officinis praedictis fundandi & construendi, ac inibi dignitatem Abbatissalem, quae Superior ibidem sit, creandi & eligendi; necnon unam ex Sororibus dicti Ordinis sanctae Clarae, quae pro hac vice prima professionem per Sorores dicti Ordinis sanctae Clarae emitti solitam, a quibuscumque in prae-

dicto fundando Monasterio Ordinis sanctæ Claræ Regularem professionem emittere volentibus recipiat, & eis Regularem habitum exhibeat, deputandi, ac fundando Monasterio Ordinis sanctæ Claræ prædicto de persona idonea providendi, ac eam illi in Abbatissam præficiendi; necnon omnia alia & singula in præmissis ac circa ea necessaria seu quomodolibet opportuna faciendi & exequendi, plenam facultatem auctoritate nostra largiaris. Nos enim, si Monasterium Ordinis sanctæ Claræ hujusmodi vigore præsentium fundari & construi contigerit, quod illud ac ipsius Abbatissa & Sorores inibi pro tempore existentes omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, indulgentiis, gratiis & indultis, prædicto Mantuano & quibusvis aliis Monasteriis, Ordinis sanctæ Claræ & Observantiæ prædictorum, per Nos vel Sedem Apostolicam seu alias, in genere vel in specie concessis vel in antea concedendis, uti & gaudere; quodque Abbatissa & Sorores pro tempore prædictæ per ejusdem Monasterii Conversas vel alias honestas mulieres, pro ipsarum victu & vestitu ac aliis necessariis, eleemosynas quærere; necnon Confessores Abbatissæ & Sororum hujusmodi pro tempore existentes ipsarum & quarumvis aliarum Conversarum & non Conversarum, etiam Laicalium mulierum, dictis Abbatissæ & Sororibus pro tempore deservientium, confessiones audire, illisque auditis, in reservatis semel tantum, in non reservatis Sedi Apostolicæ casibus, quoties fuerit opportunum, debitam absolutionem impendere & injungere pœnitentiam salutarem, necnon Eucharistiæ & alia Ecclesiastica Sacramenta ministrare libere & licite valeant, auctoritate Apostolica indulgemus. Non obstant. &c. quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XIII. Kalendas Octobris, anno I.

XXII.

Privilegia Monasterii Corporis Christi Neapolitan. confirmantur & alia adjiciuntur. Ex Archivo secreto, lib. 29. Bullar. fol. 333.

Venerabili fratri Archiepiscopo Neapolitano, & dilectis filiis Abbati beatæ Mariæ de la Gruta, Panormitan. Diœces. & Almandro Sistar Canonico Oscen.

§. I. SAcræ Religionis, sub qua dilectæ in Christo filiæ Abbatissa & Conventus Monasterii Corporis Christi Neapolit. Ordinis S. Claræ devotum & sedulum exhibent Altissimo famulatum, promeretur honestas, ut illa eis favorabiliter concedamus, per quæ cum pace & quiete earum sponso, qui Christus est, sub contemplationis jugo possint continuo deservire. Sane pro parte dictarum Abbatissæ & Conventus nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dudum fel. rec. Joannes Papa XXII. prædecessor noster per quasdam sub data Avenioni Kalendis Martii, Pontificatus sui anno II. Abbatissæ & Conventui prædicti Monasterii indulgentias concessit, ut ad præstationem decimarum de quibuscumque possessionibus & aliis omnibus bonis suis, quæ tunc habebant, & in futurum acquirerent justis modis, vel ad contribuendum quorumlibet Ordinariorum, & etiam Legatorum, Nunciorum Sedis Apostolicæ, & quibuscumque taliis & collectis, & ad exhibendum pedagia, teloneas & alias exactiones quibusvis Regibus & Principibus, seu aliis personis secularibus minime tenerentur, nec ad id compelli aliquatenus valerent: & ab inde, videlicet sub data Kalen. Aprilis, Pontificatus sui anno VIII. ad humilem supplicationem claræ memoriæ Sanciæ Reginæ Siciliæ, quæ de licentia Sedis Apostolicæ prædictum Mo-

Joannes XXII. Monasterium ab exactionibus eximit.

Monasterium construxit, & variis possessionibus & jocalibus dotavit, eidem Monasterio ac Sororibus tunc præsentibus & futuris, necnon omnibus & singulis ad ipsum Monasterium debita cum veneratione confluentibus, per alias concessit, ut potirentur & gauderent omnibus indulgentiis Ordini Fratrum Minorum sanctæ Claræ suis vicibus & diebus, quavis auctoritate concessis: ac successive Innocentius VI. in sua obedientia nuncupatus sub data III. Non. Augusti, Pontificatus sui anno II. litteras bon. mem. Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri universis Abbatissis, Conventibus & Sororibus inclusis dicti Monasterii tunc præsentibus & futuris, ut tam exemptionum privilegiis, quam omnibus immunitatibus, libertatibus & indulgentiis quibuscumque uterentur & gauderent, quæ Fratrum Ordini Minorum, vel ejus Fratribus & personis a Sede Apostolica erant concessa & in posterum concederentur, quatenus hujusmodi privilegia dictis Abbatissis Conventibus & Sororibus competebant vel competere poterant, ipsaque Monasteria dicti Ordinis poterant & possent ipsorum esse capacia, per quasdam confirmavit: & per alias sub data XIII. Kal. Junii, Pontificatus sui anno V. Abbatissam & Conventum Monasterii prædicti cum omnibus bonis, quæ tunc possidebant, aut in posterum justis modis possent adipisci, & specialiter terras, castra & possessiones, villas, domos, vineas, nemora, prata, pascua, molendina & alia bona, juste & pacifice ab eis possessa, sub beati Petri & Pauli protectione per alias litteras suscepit, & in ea conservavit: ac Abbatissæ & Conventui prædictis, ut sine juris alieni præjudicio quasvis possessiones & alia bona immobilia, quæ personis Sororum & Conversarum ad ipsum Monasterium, relicta mundi vanitate, convolantium, ac professionem facientium in eodem, si remansissent in seculo, jure successionis vel alias justo titulo contigissent, & quæ ipsæ præsentes in seculo potuissent habere, petere, recipere ac etiam retinere libere valerent, per alias concessit: ac postmodum quondam Gregorius XI. in sua obedientia nuncupatus per alias suas litteras sub data VI. Kal. Junii Pontificatus sui anno II. omnes libertates, immunitates & privilegia, ac alias Indulgentias Abbatissæ & Conventui Monasterii prædicti S. R. E. per Summos Pontifices concessas, necnon libertates & exemptiones secularium exactionum a Regibus & Principibus, ac aliis Christifidelibus, rationabiliter ipsis Abbatissæ & Conventui indultas, sicut eas juste & pacifice tunc obtinebant, per alias suas litteras confirmavit, prout in singulis litteris prædictis dicitur plenius contineri. Quare pro parte dictarum Abbatissæ & Conventus nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteris prædictis, ac omnibus & singulis in eis contentis, pro illarum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere; necnon eis, quotiescumque contingeret aliquam secularem habitum capere Religionis in dicto Monasterio, si professionem facere voluerit aut consociabitur, omnes & quascumque ad hujusmodi solemnitatem venientes, quos intelligerent esse admittendos, ad locum dicti Monasterii, ubi prædictæ fiunt solemnitates, & etiam ut probos & virtuosos viros, ac quascumque alias venerabiles personas diversarum mundi partium, pretiosa dona, quibus prædicta Regina Monasterium ipsum multipliciter ornavit, visitare admodum cupientes, sine ullo excommunicationis vinculo in dicto Monasterio recipere; necnon etiam, si contingat aliquam ipsarum Monialium corporis invaletudine laborare, Abbatissa, quæ tunc temporis dicto Monasterio præfuerit, possit parentes, consanguineos & affines sui sexus ad eam visendam in dictum recipere Monasterium toties, quoties voluerit, licentiam concedere; & quod deinceps nulla dictarum Monialium, quæ habitum aut professionem in dicto Monasterio fecerit, possit ab eodem Monasterio discedere, ani-

Et omnia privilegia Ordinis participavit.

Ejus bona subsunt S. Petri tutela.

Moniales confirmationem hujusmodi privilegiorum postulant.

animo in alio commorandi, statuere & ordinare, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos itaque, qui de præmissis certam notitiam non habemus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si & postquam vobis aut alteri vestrum de singulis litteris ac aliis præmissis legitime constiterit, litteras ipsas ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate nostra approbetis & confirmetis, ac plenum firmitatis robur obtinere decernatis; & statuatis, quod dicta Abbatissa & ... personas prædictas, ad Monasterium ipsum, professionis aut consecrationis, necnon invaletudinis hujusmodi ratione, seu causa dona hujusmodi visendi declinantes, libere & licite, absque alicujus pœnæ excommunicationis incursu, & irrequisita Generalis Ministri aut Guardiani Fratrum Minorum, seu alicujus alterius Superioris licentia, juxta consuetudinem ibidem hactenus observatam, admittere & recipere possint & valeant; quodque de cetero nulla dictarum Monialium, quæ habitum aut professionem in dicto Monasterio fecerint, ab eodem Monasterio animo aliud intrandi discedere possit. Decernentes irritum &c. Non obstant. &c. quibuscumque.

Pontifex benigne annuit.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. X. Kalend. Octobris, anno I.

XXIII.

Ipsi & successoribus suis generalibus Vicariis subjicitur Vicaria Bosnæ.
Ex originaria Bulla.

Dilecto filio Jacobo de Primaditiis professori, & dilecti filii Generalis Ministri Ordinis Minorum in Citramontanis partibus Fratrum ejusdem Ordinis, sub illius Regulari Observantia degentium, Vicario generali.

§. I. AD hoc circa Regularis observantiæ &c. Cum itaque, sicut nuper ad audientiam nostram &c. pervenit, nonnulla domus, loca & Conventus Vicariæ Bosnæ, Ordinis & Observantiæ prædictorum, ipsorumque personæ deformata sint, & correctionis ac reformationis officio &c. indigere noscantur, & si illa ac quæcumque alia domus, Conventus & loca dictæ Vicariæ, & illi subjecta, ubilibet consistentia, tibi ac successoribus tuis Vicariis generalibus Fratrum dicti Ordinis in Citramontanis partibus commorantium, jurisdictioni & potestati perpetuo subjicerentur, in eis Divinus cultus & Regularis observantia conservarentur &c. Nos ad domorum, locorum & Conventuum ac personarum hujusmodi reformationem &c. intendentes, te, de cujus Religionis zelo, prudentia & virtute specialem in Domino fiduciam obtinemus &c. omnium & singulorum domorum, Conventuum & locorum dictæ Vicariæ ubilibet consistentium, illorumque personarum Visitatorem, Reformatorem &c. constituimus ac etiam deputamus: tibi eadem auctoritate mandantes, quatenus ad illa ex domibus, Conveutibus & locis prædictis, ad quæ ire tibi erit commodum, personaliter accedas, ad alia vero personam seu personas, de qua seu quibus tibi videbitur, transmittas, ac tu & transmissæ personæ hujusmodi, habentes solum Deum præ oculis, domus, loca & Conventus antedicta visitetis tam in capitibus, quam in membris, & illa ex eis, quæ correctionis ac reformationis officio noveritis indigere, dicta auctoritate corrigatis & reformetis, plantetis ac evellatis, instituatis & destituatis, ac alia omnia & singula ordinetis, faciatis & statuatis, quæ secundum Deum &c. noveritis expedire.

In Vicaria Bosnæ regularis observantia deformata.

Fr. Jacobus reformator constituitur.

§.II.Nos

§. II. Nos enim, ut ex hujuſmodi Viſitationibus & reformationibus tuis, ſollicitudine & opere, præmiſſis ſcandalis obvietur, necnon obſervantia hujuſmodi augeatur, manuteneatur & conſervetur, tibi & deputandis perſonis prædictis domus, Conventus, loca & perſonas prædicta, ut præfertur, auctoritate Apoſtolica viſitandi, reformandi & corrigendi, ipſaſque perſonas, prout defectus, crimina & exceſſus per eos commiſſa exegerint, juxta Canonicas ſanctiones, & regularia ipſius Ordinis inſtituta puniendi, & ſi illorum demerita, aut etiam locorum & temporum conditiones ſeu qualitates id expoſcerint, ab illis ex domibus, Conventibus & locis, in quibus moram traxerint, ac dignitatibus, adminiſtrationibus & officiis, quibus præfuerint, amovendi & illis privandi, necnon ad alia domus, Conventus & loca ejuſdem Ordinis, de quibus tibi videbitur, transferendi &c. Contradictores quoque &c. compeſcendi, plenam &c. concedimus facultatem. Auctoritas ei ampla conceditur.

§. III. Et inſuper, ut in domibus, Conventibus & locis prædictis obſervantia hujuſmodi manuteneatur & conſervetur, ac illa & divinus cultus dictim peramplius augeantur, omnia & ſingula domus, Conventus & loca dictæ Vicariæ, & illi quomodolibet ſubjecta ubilibet, etiam a mari Adriatico uſque ad fines Tartariæ conſiſtentia, quæcumque & quotcumque numero ſint, ipſorumque perſonas tibi & ſucceſſoribus tuis Vicariis Generalibus Fratrum Ordinis & Obſervantiæ in partibus Citramontanis hujuſmodi, qui erunt pro tempore, perpetuo ſubeſſe & ſubjecta fore cenſeri debere, teque & ſucceſſores tuos prædictos in domos, Conventus, loca & perſonas hujuſmodi omnimodam juriſdictionem & poteſtatem habere ac exercere poſſe & debere in omnibus & per omnia, prout domus, Conventus & loca Fratrum Ordinis & Obſervantiæ hujuſmodi in dictis Citramontanis partibus conſiſtentia, eorumque perſonæ ſubjecta ſunt, & in ea habes ac exercere potes & debes &c. decernimus: mandantes diſtrictius univerſis & ſingulis Vicariis Provinciæ, ac Miniſtris domorum, Conventuum & locorum hujuſmodi, illorumque perſonis ſub excommunicationis pœna, quatenus infra quindecim dierum ſpatium, poſtquam præſentium notitiam habuerint, aut pro tua vel ſucceſſorum tuorum parte deſuper fuerint requiſiti, tibi & ſucceſſoribus prædictis efficaciter & humiliter pareant & intendant; ac diſtrictius inhibentes univerſis & ſingulis Chriſtifidelibus tam Eccleſiaſticis ſecularibus, quam Ordinum quorumcumque Regularibus, ac Laicis perſonis, cujuſcumque ſtatus &c. fuerint, etiamſi Regali, Reginali, Patriarchali, Archiepiſcopali &c. & alia quacumque Eccleſiaſtica vel mundana dignitate præfulgeant, ne vigore cujuſcumque indulti ſeu conceſſionis, ſub quacumque verborum forma per nos vel Sedem prædictam conceſſi ſeu conceſſæ, aut in poſterum concedendi ſeu concedendæ, aliquos ipſius Vicariæ, ſeu alios tibi & dictis ſucceſſoribus pro tempore ſubjectos Fratres, in ipſorum Capellanos, niſi de ſpeciali tua aut ſucceſſorum prædictorum, aut aliorum Fratrum, ſufficientem deſuper a te vel ſucceſſoribus præfatis facultatem habentium, licentia ſpeciali, habere præſumant; & ſi quos forſan habuerint, illos infra menſem, poſtquam præſentes noſtræ litteræ ſibi intimatæ fuerint, dimittere penitus & omnino teneantur: decernentes quoque omnes & ſingulos, qui contra mandatum & inhibitionem noſtram hujuſmodi in aliquo venire præſumpſerint, excommunicationis ſententiam, a qua præterquam in mortis articulo conſtituti, non niſi per Romanum Pontificem vel ſucceſſores &c. aut per te Vicarium ſeu ſucceſſores tuos Vicarios prædictos, aut Fratres ad id per te vel ipſos ſucceſſores pro tempore deputatos, abſolvi poſſint, incurrere ipſo facto; ac ex tunc omnes & ſingulas litteras ſuper licentia ſeu facultate recipiendi quoſcumque Fratres in eorum

Limites juriſdictionis præſcribuntur.

Extenditur facultas etiam ad ſucceſſores.

Præcipitur Fratribus illius regionis ut pareāt.

Excommunicatio in contrafacientes inflicta.

rum Capellanos, quibuſvis perſonis Eccleſiaſticis vel ſecularibus prædictis, per nos vel Sedem prædictam ſub quacumque verborum forma conceſſas & forſan in poſterum concedendas, niſi in illis ſpecifice & expreſſe de Vicaria hujuſmodi mentio fiat, ad Fratres Vicariæ & ſubjectos hujuſmodi nullatenus ſe extendere &c. Volumus autem, quod per quaſcumque, etiam Apoſtolicas, Generali Miniſtro dicti Ordinis, aut ipſius Vicariæ Vicario ſeu Fratribus, vel quibuſvis aliis quoquo modo per nos aut Sedem Apoſtolicam conceſſas vel in poſterum concedendas litteras, ipſæ præſentes litteræ, ſeu in eis contenta nullatenus intelligantur ſeu cenſeri debeant invalida, ſeu alias quomodolibet revocata. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis &c. contrariis quibuſcumque. Verum quia difficile eſſet hujuſmodi noſtras litteras ad ſingula loca deferri, eadem auctoritate Apoſtolica decernimus, quod ipſarum tranſumpto, manu publica & ſigillo Vicariatus hujuſmodi, aut alicujus Epiſcopalis vel Superioris Eccleſiaſticæ Curiæ munito, tamquam prædictis noſtris, ſi originales exhiberentur, litteris plena fides adhibeatur, & perinde ſtetur, ac ſi dictæ originales litteræ forent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli ergo &c. noſtræ deputationis, mandati, conceſſionis, inhibitionis, voluntatis, intentionis, derogationis & conſtitutionis infringere &c.

Litteræ publici Notarii ſcripto muniantur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. VI. Kalendas Octobris, anno I.

XXIV.

Quinque domus Vicariæ Raguſin. unitæ Vicariæ Boſnæ reſtituuntur in priſtinum ſtatum ſub cura Vicarii Generalis Citramontani. Ex lib. 2. de Regularibus, anno 1. folio 57.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Apoſtolicæ nobis licet immeritis deſuper injunctæ ſervitutis officium mentem noſtram excitat & inducit, ut ea quæ religioſarum præſertim cum additione voluntariæ paupertatis ſub Regulari Obſervantia ſtudio piæ vitæ vacantium perſonarum, in quarum utique proſperitate reficimur, illarumque Monaſteriorum & aliorum piorum locorum ſtatui ſalubriter dirigendo profutura conſpicimus, & per quæ ab eis omnis diſpendii materia auferatur, operoſis ſtudiis jugiter intendamus. Cum itaque, ſicut nonnullorum fide digna relatione percepimus, licet tam ſancti Franciſci & de Saxo in territorio Raguſin. quam ſanctæ Crucis Jaderen. & quidam juxta Arben. ac juxta Catharen. civitates conſiſtentes ſeu conſiſtentia Conventus, domus vel loca Ordinis Fratrum Minorum Regularis Obſervantiæ, Vicariæ Boſnæ, Ordinis & Obſervantiæ eorumdem, ſucceſſive Apoſtolica vel alia auctoritate in perpetuum canonice ſubjecta, incorporata ſeu unita fuerint, ita quod Vicarii dictæ Vicariæ, qui pro tempore eſſent, necnon ab eis pro tempore ſubſtituti, in ſic ſubjectis Conventibus, domibus ſeu locis, eorumque perſonis, illas & prorſus ſimiles ac eaſdem in omnibus tam gratiam, quam juſtitiam concernentibus, & aliis quibuſcumque omnimodam juriſdictionem, poteſtatem & facultatem haberent & exercere poſſent, quas Generalis Miniſter dicti Ordinis pro tempore exiſtens in illos habet, & ſi in dictis partibus præſens foret, haberet & exercere poſſet; tamen propter ſubjectionem, incorporationem & unionem hujuſmodi veriſimiliter apud quoſdam Chriſtifideles illarum partium exoriri ſcandala, & in ipſis domibus, Conventibus atque locis Divinus cultus mi-

nui,

nui, ac Observantia hujusmodi tepescere & penitus cessare possent.

§. II. Nos igitur super præmissis opportune providere volentes, ex certis justis causis nobis notis, ad id animum nostrum moventibus, motu proprio, non ad alicujus instantiam, sed ex nostra dispositione, auctoritate Apostolica & certa scientia, omnes & singulas subjectiones, incorporationes & uniones de prædictis domibus, Conventibus & locis eidem Vicariæ, etiam per felicis recordationis Eugenium Papam IV. prædecessorem nostrum, vel alios quosvis Romanos Pontifices prædecessores nostros, quacumque auctoritate factas, &, quoad illa tantum, quascumque litteras Apostolicas, sub quibusvis verborum formis, & quibuslibet etiam derogatoriarum derogatoriis clausulis, & motu proprio & scientia similibus concessas, etiamsi quoad ipsarum derogationem de illis de verbo ad verbum specialis & expressa mentio habenda foret, eis alias quoad cetera in ipsis forsan contenta in suo robore permanentibus, necnon quæcumque inde secuta, revocamus, cassamus & annullamus, nulliusque roboris vel momenti fore; ac ipsa domos, Conventus & loca, eorumque Fratres & personas quascumque, etiam a mari Adriatico usque ad mare Tartarorum, ac aliis ubicumque consistentia, dilecto filio Jacobo de Primaditiis professori, & dilecti filii Generalis Ministri dicti Ordinis in Citramontanis partibus Fratrum ipsorum Ordinis & Observantiæ degentium Vicario Generali, ipsiusque Jacobi successoribus Vicariis Generalis Ministri ejusdem Ordinis pro tempore existentis, qui erunt pro tempore, perpetuo subjicimus & subjecta esse decernimus; ita quod Jacobus & successores prædicti in domibus, Conventibus, locis ac personis subjectis prædictis illas ac prorsus similes jurisdictionem, potestatem & facultatem habeant, quas dictus Jacobus in aliis domibus, Conventibus seu locis Fratrum Ordinis & Observantiæ hujusmodi, in dictis Citramontanis partibus degentibus, habet & exercere potest. Ceterum, cum, sicut accepimus, dictus Eugenius prædecessor per suas litteras inter cetera perpetuo subjecerit & subjecta esse decreverit, necnon univerit, annexuerit & incorporaverit dictæ Vicariæ Bosnæ omnia & singula domos, Conventus & loca dicti Ordinis, quæ a mari Adriatico usque ad mare Tartarorum consistebant & consistunt, ac ex subjectione, decreto, unione, annexione & incorporatione prædictis, sicut nobis innotuit, quam plures inconvenientiæ subsecutæ fuerint, ac dietim subsequantur.

§. III. Nos ad inconvenientias hujusmodi submovendas, auctoritate & scientia prædictis, non supradicta quinque, nec etiam alia domos, Conventus & loca, quæ ipsi Fratres dictorum quinque locorum, seu alicujus eorum construxerunt vel construent seu construi facient, aut inhabitant vel inhabitabunt, sed ea tantum domus, Conventus & loca, quæ ipsi Vicariæ antiquitus unita & subjecta fuerant, & quæ Fratres dictæ Vicariæ in provincia Orientali construxerunt seu construi fecerunt, aut inhabitarant vel inhabitant aut inhabitabunt, ac reformarunt & reformabunt, eidem Vicariæ subjecta, unita & incorporata fore decernimus pariter & declaramus: districtius inhibentes Vicario & Fratribus dictæ Vicariæ pro tempore existentibus, ne quarumvis litterarum eis seu quibusvis aliis, Apostolica seu alia quacumque auctoritate, sub quibuscumque verborum formis concessarum vel in posterum forsan concedendarum, nisi in illis de præsenti inhibitione specialis & expressa mentio fiat, quas, quoad hoc revocamus, cassamus & annullamus, nulliusque roboris vel momenti fore decernimus, obtentu seu vigore, aliqua domos, Conventus & loca dicti Ordinis in partibus Dalmatiæ de novo recipere aut construere, seu fundare præsumant. Præterea cum, sicut quorumdam fide digna relatione percepimus, Fratres dictæ Vica-

cariæ in civitate Raguſina mendicare conſueverint, ac propter locorum & partium hujuſmodi paupertatem, Fratres domus ſancti Franciſci Raguſin. prædictæ ex mendicitate vivere habeant, & ex multorum mendicitate nonnullæ inordinationes ac etiam non mediocra ſcandala Civibus ejuſdem Civitatis ſubſequantur, dictique Fratres domus Raguſinæ, cupientes ſub paupertate, juxta ipſius Regulæ puritatem vivere, & quoſdam annuos fructus, reditus & proventus ad ipſam domum Raguſin. pertinentes, a ſe penitus abdicare, illos in manibus dilectorum filiorum Civium Raguſinorum reſignaverint, quos prædicti cives & ab eis ad hoc pro tempore deputati, uſque ad dictæ Sedis beneplacitum, ad Jacobi & ſucceſſorum ſuorum pro tempore exiſtentium hujuſmodi requiſitionem ſeu ordinationem, certam partem, de qua ipſis Jacobo & ſucceſſoribus pro tempore videbitur, in uſum & utilitatem domorum dictæ Vicariæ ac Fratrum eorumdem, qui in prædicta civitate mendicare conſueverunt, convertendam, Fratribus Vicariæ hujuſmodi, ſeu ad id per eos deputatis, annis ſiugulis realiter & cum effectu tradere & aſſignare debeant & teneantur; ſtatuimus pariter & decernimus per præſentes, diſtricte præcipiendo mandantes civibus & ab eis deputatis prædictis, ut quacumque exceptione remota, aſſignationem & traditionem hujuſmodi faciant; necnon univerſis & ſingulis Chriſtifidelibus tam Eccleſiaſticis, quam ſecularibus, & etiam prædicti ac cujuſcumque alterius Ordinis Fratribus necnon Laicis perſonis, ut Fratres domorum, Conventuum ſeu locorum dictæ Vicariæ in civitatibus, oppidis ſeu caſtris, terris & locis, in quibus ipſi Fratres mendicare conſueverunt, juxta antiquam eorum conſuetudinem & ipſius Ordinis inſtituta, mendicare permittant, eoſque caritative recipiant & pertractent; dictique Jacobus & ſucceſſores ac deputati, ad id fideles ipſos per cenſuram Eccleſiaſticam & alia juris remedia cogant & compellant. Non obſtantibus conſtitutionibus Apoſtolicis &c. quibus omnibus & ſingulis, illis alias in ſuo robore permanſuris, quoad præmiſſa derogare intendimus & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Verum, quia difficile foret hujuſmodi noſtras litteras ad ſingula loca deferri, eadem auctoritate Apoſtolica decernimus, quod ipſarum tranſumpto, manu publica & ſigillo Vicariatus hujuſmodi, ac alicujus Epiſcopalis vel Superioris Eccleſiaſticæ curiæ munito, tamquam præſentibus noſtris, ſi originales exhiberentur litteræ, plena fides adhibeatur, ac perinde ſtetur, ac ſi dictæ originales litteræ forent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, declarationis & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. V. Kalendas Octobris, anno I.

XXV.

Præficitur Eccleſiæ Almarien. Ex lib. I. de Proviſionib. anno I. folio 203.

Dilecto filio Alphonſo Pernas Electo Almarien.

Apoſtolatus officium, quamquam inſufficientibus meritis Nobis ex alto commiſſum, quo Eccleſiarum omnium regimini præſidemus, utiliter exequi coadjuvante Domino cupientes, ſolliciti corde reddimur & ſolertes, ut cum de earum regiminibus agitur committendis, tales eis in Paſtores præficere ſtudeamus, qui commiſſum ſibi gregem dominicum ſciant non ſolum

lum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis infurmare, commissasque sibi Ecclesias in statu pacifico & tranquillo velint & valeant duce Domino salubriter regere, & feliciter gubernare. Dudum siquidem bonæ memoriæ Fernando Episcopo Almarien. regimini Almarien. Ecclesiæ præsidente, Nos cupientes eidem Ecclesiæ, cum vacaret, per Apostolicæ Sedis providentiam, utilem & idoneam præsidere personam, provisionem ipsius Ecclesiæ ordinationi & dispositioni nostræ duximus ea vice specialiter reservandam, decernentes ex tunc irritum & inane, si secus super his per quoscumque, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attentari. Postmodum vero præfata Ecclesia Almarien. per obitum ejusdem Fernandi Episcopi, qui extra Romanam curiam diem clausit extremum, Pastoris solatio destituta, Nos vacatione hujusmodi fide dignis relatibus intellecta, ad provisionem ipsius Ecclesiæ celerem & felicem, de qua nullus præter Nos hac vice se intromittere potuit sive potest, reservatione & decreto obsistentibus supradictis, ne Ecclesia ipsa longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & sollicitis studiis intendentes, post deliberationem quam de præficiendo eidem Ecclesiæ personam utilem & etiam fructuosam cum Fratribus nostris habuimus diligentem; demum ad te Ordinis Fratrum Minorum professorem, in Sacerdotio constitutum, Religionis zelo conspicuum, litterarum scientia præditum, vitæ ac morum honestate decorum, in spiritualibus providum & in temporalibus circumspectum, aliisque multiplicum virtutum donis, fide dignorum testimoniis apud nos multifarie commendatum, direximus oculos nostræ mentis: quibus omnibus debita meditatione pensatis, de persona tua, Nobis & ipsis Fratribus nostris ob dictorum tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem Ecclesiæ de dictorum Fratrum nostrorum consilio, auctoritate Apostolica providemus, teque illi præficimus in Episcopum & Pastorem, curam & administrationem ipsius Ecclesiæ tibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo; in illo qui dat gratias & lar itur præmia confidentes, quod dirigente Domino actus tuos, præfata Ecclesia per tuæ circumspectionis industriam & studium fructuosum regetur utiliter & prospere dirigetur, ac grata in eisdem spiritualibus & temporalibus suscipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impositum humeris prompta devotione suscipiens, curam & administrationem hujusmodi sic exercere studeas sollicite, fideliter & prudenter, quod præfata Ecclesia gubernatori provido, & fructuoso administratori gaudeat se commissam; tuque præter æternæ retributionis præmium, nostram & ejusdem Sedis benedictionem & gratiam exinde uberius consequi merearis.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XVII. Kalend. Novembris anno I.

XXVI.

Fit Episcopus Buduen. Ibidem folio 214.

Dilecto filio Jacobo de Breberlo Electo Buduen.

Apostolatus officium, quamquam insufficientibus meritis Nobis ex alto commissum, quo Ecclesiarum omnium regimini præsidemus, utiliter exequi coadjuvante Domino cupientes, solliciti corde reddimur & solertes, ut cum de earum regiminibus agitur committendis, tales eis in Pastores præficere studeamus, qui commissum sibi gregem dominicum sciant non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare, commissasque sibi Ecclesias in statu pacifico & tranquillo velint & valeant duce Domi-

mino ſalubriter regere, & feliciter gubernare. Dudum ſiquidem proviſiones Cathedralium Eccleſiarum omnium, apud Sedem Apoſtolicam tunc vacantium & in antea vacaturarum, diſpoſitioni noſtræ reſervavimus, decernentes ex tunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his per quoſcumque quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contingeret attentari: Et deinde Eccleſia Buduen. ex eo Paſtoris ſolatio deſtituta, quod nos nuper Venerabilem fratrem noſtrum Joannem Curculen. & Stagnen. tunc Buduen. Epiſcopum, tunc apud dictam Sedem conſtitutum, a vinculo quo ipſi Eccleſiæ, cui tunc præerat, tenebatur, de fratrum noſtrorum conſilio & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine abſolventes, eum ad Curculen. & Stagnen. invicem canonice unitas Eccleſias, tunc Paſtore carentes, duximus auctoritate Apoſtolica transferendum, præficiendo ipſum dictis unitis Eccleſiis in Epiſcopum & Paſtorem. Nos ad proviſionem dictæ Buduen. Eccleſiæ celerem & felicem, de qua nullus præter Nos hac vice ſe intromittere potuit ſive poteſt, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis, ne Eccleſia ipſa longæ vacationis exponatur incommodis, paternis & ſollicitis ſtudiis intendentes, poſt deliberationem quam de præficiendo eidem Eccleſiæ perſonam utilem & etiam fructuoſam cum Fratribus noſtris habuimus diligentem; demum ad te Ordinis Fratrum Minorum profeſſorem, in Sacerdotio conſtitutum, Religionis zelo conſpicuum, litterarum ſcientia præditum, vitæ ac morum honeſtate decorum, in ſpiritualibus providum & in temporalibus circumſpectum, aliiſque multiplicum virtutum donis, fide dignorum teſtimoniis apud nos multifarie commendatum, direximus oculos noſtræ mentis: quibus omnibus debita meditatione penſatis, de perſona tua, Nobis & ipſis Fratribus noſtris, ob dictorum tuorum exigentiam meritorum accepta, eidem Eccleſiæ de dictorum Fratrum noſtrorum conſilio, auctoritate Apoſtolica providemus, teque illi præficimus in Epiſcopum & Paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius Eccleſiæ tibi in ſpiritualibus & temporalibus plenarie committendo; in illo qui dat gratias & largitur præmia confidentes, quod dirigente Domino actus tuos, præfata Eccleſia per tuæ circumſpectionis induſtriam & ſtudium fructuoſum regetur utiliter & proſpere dirigetur, ac grata in eiſdem ſpiritualibus & temporalibus ſuſcipiet incrementa. Jugum igitur Domini tuis impoſitum humeris prompta devotione ſuſcipiens, curam & adminiſtrationem hujuſmodi ſic exercere ſtudeas ſollicite, fideliter & prudenter, quod præfata Eccleſia gubernatori provido & fructuoſo adminiſtratori gaudeat ſe commiſſam; tuque, præter æternæ retributionis præmium, noſtram & ejuſdem Sedis benedictionem & gratiam exinde uberius conſequi merearis.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XVII. Kalend. Novemb. anno 1.

XXVII.

Ut admittat Eremitorum ſancti Martini in oppido Ramberti-Curiæ. Ex lib. 3. de Regularibus anno 1. folio 28.

Dilecto filio Guardiano domus, alias Conventus de Varennis, Ordinis Fratrum Minorum, Remen. Diœceſ.

INter Eccleſiaſticos Ordines in domo Domini militantes, id ex benedictione cœleſti Ordini tuo & Fratribus illius magis adſcribitur, ut efficax teſtatur experientia rerum, quod ubicumque degunt, populos ad ſalutis gratiam evocant, ſibi proficientes per vitæ meritum & aliis nihilominus per exem-

exemplum. Cum itaque, sicut exibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, dilecti filii Joannes de Chaulx, & nonnulli alii nobiles, Rectores & gubernatores loci de Ramberti-Curia, Tullen. Diœces. ob singularem devotionem, quam ad Ordinem Fratrum Minorum & illius Fratres sub ipsius Ordinis Observantia degentes gerunt, terrena in cœlestia & transitoria in æterna felici commercio commutare volentes, pro ipsorum suorumque animarum salute, in honorem Sancti Francisci, ipsiusque Ordinis exaltationem, Eremitorium sancti Martini dicti loci, ut ex illo vel inibi domus & Ecclesia cum campanili, campanis, claustro, cœmeterio, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis pro perpetuis usu & habitarione hujusmodi Fratrum, ejusdem Ordinis sub Observantia hujusmodi viventibus erigatur, fundetur & construatur, tibi donare, tradere & assignare intendant, si ad id recipiendum, & alia præmissa faciendum, tibi Sedis Apostolicæ suffragaretur auctoritas: &, sicut eadem petitio subjungebat, si Eremitorium præfatum jam ex parte constructum, pro usu & habitatione hujusmodi erigendi, fundandi, construendi & ædificandi, illudque recipiendi, a Sede prædicta facultatem haberes, profecto plurimorum animas Christifidelium dicti & aliorum eidem propinquorum locorum Deo lucrifacere sperares. Nos qui Regularem Observantiam nostris potissime temporibus adaugeri intensis desideriis exoptamus, ac salutem quærimus singulorum, tibi Eremitorium prædictum, si tibi a Joanne, Rectore & Gubernatoribus prædictis donabitur, concedetur & assignabitur, recipiendi, illudque pro usu & habitatione prædictis, cum Ecclesia, campanili, campanis, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis erigendi, fundandi, construendi & ædificandi, recipiendi & perpetuo retinendi libere & licite, Diœcesani loci & cujuslibet alterius licentia super hoc minime requisita, eadem auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Et insuper universis & singulis fratribus dicti Ordinis, quos in Eremitorio seu erigenda domo hujusmodi pro tempore residere contigerit, quodque Eremitorium seu domus hujusmodi, ipsique fratres omnibus & singulis indulgentiis, privilegiis, libertatibus & exemptionibus, Ordini præfato, necnon ipsius domibus, locis & personis per Sedem prædictam, aut alias generaliter vel specialiter concessis, uti & gaudere libere & licite valeant, auctoritate prædicta indulgemus per præsentes: Jure tamen parochialis Ecclesiæ, & alterius cujuscumque in omnibus semper salvo. Non obstant. &c. quibuscumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. XVII. Kal. Novemb. anno I.

XXVIII.

Ut Observantes admittant domum a primogenito Francorum Regis prope Gratianopolim construendam. Ex Archivo secreto lib. 22. Bullar. fol. 213.

Venerabili fratri Episcopo Gratianopolitan.

§. I. Humilibus supplicum votis, illis præsertim quæ ad Divini cultus augmentum & Religionis propagationem respiciunt, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Nobilis viri Ludovici Delphini Viennen. carissimi in Christo filii nostri Caroli Francorum Regis Illustris primogeniti, petitio continebat, quod ipse ex singulari zelo devotionis, quam ad professores Ordinis Fratrum Minorum, *de Observantia* nuncupatorum, propter eorum religiosam & honestam vitam, cujus exemplo undique populus ad salu-

lutis gratiam evocatur, gerit, in Eccleſia *de Fſſone* prope civitatem Gratianopolitanam conſiſtente, & ad menſam Capitularem Gratianopolitanam pleno Jure pertinente, quæ etiam Rectore penitus caret, & plurimum deſolata fore dignoſcitur, ſeu prope illam, quamdam domum cum Eccleſia, campanili, campana, cœmeterio, hortis, hortalitiis & aliis neceſſariis officinis pro uſu & habitatione perpetuis quorumdam ex Fratribus antedictis, de bonis ſibi a Deo collatis, fundare & conſtruere, ſeu fundari & conſtrui facere deſiderat, & faceret, ſi ei deſuper a Nobis licentia concederetur: pro parte ejuſdem Ludovici aſſerentis, quod ad id etiam dilectorum filiorum Capituli Gratianopolitani accedit aſſenſus, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ſuper iis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui cultus augmentum, & Religionis propagationem hujuſmodi, noſtris potiſſime temporibus vigere & augeri intenſis deſideriis affectamus, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi eſt ita, & ad id dictorum Capituli accedit aſſenſus, prædicto Ludovico, quod in, ſeu prope dictam Eccleſiam, ſi nondum fundata & conſtructa exiſtat, fundare & conſtruere, vel ſi jam incæpta vel non perfecta fuerit, perficere domum cum Eccleſia, campanili, campana, cœmeterio, hortis, hortalitiis & neceſſariis officinis prædictis, necnon Fratribus prædictis domum ipſam pro uſu & habitatione prædicta concedendi & aſſignandi, ipſiſque Fratribus per aliquos eorum tenendam, inhabitandamque recipiendi, jure parochialis Eccleſiæ & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo, plenam & liberam, tenore præſentium, auctoritate noſtra licentiam largiaris. Et inſuper, ſi conceſſionem hujuſmodi vigore præſentium fieri contigerit, illos ex fratribus prædictis, quibus conceſſio hujuſmodi fiet, vel procuratores ſuos eorum nominibus, in corporalem poſſeſſionem domus prædictæ, illiuſque Jurium & pertinentiarum inducas auctoritate noſtra & defendas inductos, amoto inde quolibet illicito detentore, faciaſque ipſos Fratres ejuſdem domus pacifica poſſeſſione gaudere: Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, & alia juris remedia compeſcendo. Non obſtant. fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. contrariis quibuſcumque &c. Ac fratribus in domo hujuſmodi pro tempore degentibus, quod ipſi & prædicta domus omnibus & ſingulis privilegiis, indulgentiis, libertatibus & exemptionibus, Ordini præfato, necnon omnibus ipſius domibus, locis & perſonis per Sedem prædictam, in genere vel in ſpecie conceſſis vel in poſterum concedendis, uti, frui & gaudere libere & licite valeant, auctoritate prædicta concedas.

Datum Romæ apud ſanctum Pe rum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. Nonis Novemb. anno I.

XXIX.

Ut recipiat domum in villa Miri-Curiæ. Ex lib. 2. de Regularib. anno I. folio 137.

Dilecto filio Guardiano Conventus, ſeu domus de Vico, Ordinis Minorum de Obſervantia, provinciæ Franciæ juxta morem &c.

INter Eccleſiaſticos Ordines in domo Domini militantes, id ex benedictione cœleſti Ordini tuo & Fratribus illius magis adſcribitur, ut efficax teſtatur experientia rerum, quod ubicumque degunt, populos ad ſalutis gratiam evocant, ſibi proficientes per vitæ meritum & aliis nihilominus per exemplum. Cum itaque, ſicut exhibita pro parte cariſſimi in Chriſto filii

filii nostri Renati ac dilectæ in Christo filiæ Isabellæ Regis & Reginæ illustrium, petitio continebat, ob singularem devotionem, quam ad Ordinem Fratrum Minorum & illius Fratres sub ipsius Ordinis observantia degentes gerunt, terrena in cœlestia & transitoria in æterna felici commercio commutare volentes, pro ipsorum suorumque progenitorum animarum salute, in honorem sancti Francisci, ipsiusque Ordinis exaltationem pariter & augmentum, quemdam locum infra villam de Miri-Curia, Tullen. Diœcef. vel extra, ad hoc congruum, ut ex illo vel inibi domus & Ecclesia cum campanili, campanis, cœmeterio, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum ejusdem Ordinis, sub Regulari observantia hujusmodi viventium, erigatur, fundetur & construatur, tibi donare, tradere & assignare intendant, si ad recipiendum & alia præmissa faciendum tibi Sedis Apostolicæ suffragaretur auctoritas: &, sicut eadem petitio subjungebat, si locum prædictum pro usu & habitatione prædictis, erigendi, fundandi, construendi & ædificandi, illumque recipiendi, a Sede prædicta facultatem haberes, profecto plurimorum animas Christifidelium dictæ Villæ, & aliorum eidem propinquorum locorum, Deo lucrifacere sperares. Nos qui Regularem Observantiam nostris præsertim temporibus adaugeri intensis desideriis affectamus, ac salutem quærimus singulorum, tibi hujusmodi locum, si a Rege vel Regina prædictis vel alias tibi infra muros vel extra, ad tuam & Fratrum commoditatem donabitur, concedetur & assignabitur, recipiendi, illumque pro usu & habitatione prædictis cum Ecclesia, campanili, campanis, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis erigendi, fundandi, construendi & ædificandi, recipiendi & perpetuo retinendi libere & licite, Diœcesani loci & cujuslibet alterius licentia super hoc minime requisita, eadem auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Et insuper universis & singulis Fratribus dicti Ordinis, quos in erigenda domo hujusmodi pro tempore morari contigerit, quodque domus hujusmodi ipsique Fratres omnibus & singulis indulgentiis, privilegiis, libertatibus, gratiis & indultis, Ordini præfato, necnon ipsius Ordinis & Observantiæ domibus, locis & personis per Sedem prædictam aut alias, in genere vel in specie aut alias quomodolibet concessis ac in posterum forsan concedendis, uti & gaudere libere & licite valeant, auctoritate prædicta indulgemus per præsentes: Jure tamen parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. quibuscumque &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis & indulti infringere vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. pridie Idus Decembris, anno I.

XXX.

Ut recipiat domum in terra Leonici. Ex Archivo secreto lib. 22. Bullar. fol. 255.

Dilecto filio Vicario Ordinis Fratrum Minorum de Observantia provinciæ sancti Antonii juxta morem &c.

Humilibus supplicum votis, illis præsertim quæ divini cultus augmentum & Religionis propagationem respiciunt, libenter annuimus, eaque fa-

favoribus prosequimur opportunis. Exhibita siquidem pro parte tua petitio continebat, quod nonnulli ex civibus Communitatis terræ Leonici, Vicentinæ Diœcesis, ex singulari zelo devotionis, quam ad Fratres tui Ordinis & Observantiæ, propter eorum religiosam vitam, cujus exemplo undique populos ad salutis gratiam evocant, gerunt, terrena in cœlestia felici commercio commutantes, pro ipsorum suorumque progenitorum animarum salute, in loco S. Danielis, in pertinentiis Leonici extra terram per medium milliare sito, apud viam publicam, apud Jura plebis sanctorum Christophori & Quirici de Leonico, dictæ Diœcesis, quamdam domum cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione quorumdam ex Fratribus tuis de observantia, de bonis sibi a Deo collatis, assignare, fundare & construere, seu fundari & construi facere desiderent & facient, si eis desuper a nobis licentia concedatur; pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut super iis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui Divini cultus augmentum, & Religionis propagationem hujusmodi nostris potissime temporibus vigere & augeri intensis desideriis affectamus, ac salutem quærimus plurimorum, tuis supplicationibus inclinati, tibi concedimus, quatenus in dicto loco S. Danielis, prædictæ Diœces. unam domum, si nondum fundata & constructa existat, fundare & construere, vel si jam incepta & nondum perfecta fuerit, perficere, illamque domum cum Ecclesia, campanili, campanis, cœmeterio, hortis, hortalitiis & aliis necessariis officinis, si tibi a prædictis civibus de Leonico, dictæ Vincentin. Diœces. consignabitur, donabitur vel concedetur, erigendi, fundandi, construendi, ac ædificandi, recipiendi & perpetuo retinendi libere ac licite, Diœcesani loci ac cujuslibet alterius super hoc licentia minime requisita, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Et insuper universis & singulis dicti Ordinis & de Observantia Fratribus, quos in erigenda domo hujusmodi pro tempore morari contigerit, quod domus hujusmodi dictique Fratres omnibus & singulis indulgentiis, privilegiis, libertatibus, exemptionibus, gratiis & indultis, Ordini prædicto, necnon illius Ordinis & Observantiæ domibus, locis & personis per Sedem prædictam aut alias in genere vel in specie quomodolibet concessis ac in posterum forsan concedendis, uti & gaudere licite & libere valeant, auctoritate prædicta indulgemus per præsentes: Jure tamen parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstant. fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. quibuscumque. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. Kal. Februarii, anno 1.

XXXI.

Ut Observantini Monasterium sanctæ Mariæ de Castilione Ordinis sancti Benedicti in domum sui Ordinis erigant. Ex lib. 2. de Regularib. anno 1. fol. 86.

Venerabili fratri Episcopo Veglen.

§. I. AD decorem sacræ Religionis nostræ meditationis dirigentes intuitum, votis illis, per quæ Monasteriorum ac personarum in eis degentium statui & indemnitatibus consulitur, ac Religionis ejusdem propagatio sequi speratur, annuimus gratiose.

§. II. Sane pro parte dilectorum filiorum nobilium virorum Martini & Joan-

Joannis,dictorum de Frangipanibus,Comitum de Vegle,Serie & Modruce, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim ipsi recensentes, quod Monasterium beatæ Mariæ de Castilione,Ordinis sancti Benedicti, tuæ Diœcef. post obitum quondam Dominici illius Abbatis, per multos annos, extra Romanam Curiam defuncti, vacaverat, & Monachis & personis caruerat, ac per Laicos detentum ac de facto occupatum fuerat, duos Fratres Ordinis Minorum Fratrum ad illius, ne ad totalem deveniret ruinam, regimen & conservationem deputarunt: &, sicut eadem petitio subjungebat, ipsi Comites affectent, quod in dicto Monasterio,propter illius fructuum & proventuum, qui viginti quatuor Florenorum auri de Camera valorem annuum, secundum communem æstimationem non excedunt, sancti Benedicti supprimatur, & de Observantia Fratrum Minorum Ordo hujusmodi perpetuo creetur & erigatur; pro parte dictorum Comitum nobis fuit humiliter supplicatum, ut super iis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos itaque, qui de præmissis certam notitiam non habemus, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus super præmissis omnibus & singulis, eorumque circumstantiis universis auctoritate nostra te diligenter informes,& si per informationem hujusmodi ita esse inveneris,sancti Benedicti Ordinem in eodem Monasterio,ac illiusAbbatialem dignitatem eadem auctoritate penitus supprimas & extinguas, ac Fratrum Minorum de Observantia hujusmodi crees, erigas & instituas; necnon ipsius Monasterii bona plus offerenti vel offerentibus, adhibitis debitis circa hoc cautelis & solemnitatibus,vendas, ac provenientia exinde pretium & pecunias in reparationem & restaurationem structurarum & ædificiorum Ecclesiæ dicti Monasterii,& alias in illius ac Fratrum inibi pro tempore degentium utilitatem convertas integre & reponas, ac alias facias, disponas, ordines & exequaris omnia & singula, quæ in præmissis & circa ea necessaria fuerint seu etiam quomodolibet opportuna, super quibus plenam & liberam tibi tenore præsentium concedimus facultatem. Et insuper, si suppressionem, extinctionem, creationem & institutionem prædictas fieri contigerit, universis & singulis Fratribus, quos in domo ipsius Monasterii pro tempore residere contigerit, ut omnibus privilegiis, indulgentiis, libertatibus, exemptionibus, gratiis & indultis, Ordini prædicto, necnon ipsius Ordinis & observantiæ domibus, locis & personis per Sedem prædictam,aut alias,in genere vel in specie quomodolibet concessis ac in posterum forsan concedendis, uti & gaudere libere & licite valeant, auctoritate prædicta indulgemus per præsentes: Jure tamen parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstant. &c. quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXLVII. III. Kal. Martii, anno I.

IN-

INDEX
RERUM NOTABILIUM

Notæ Arabicæ paginam, Romanæ marginalem paragraphum denotant.

A

An-

B

C

B. Co-

D

An-

G

H

Hispa-

I

Joan-

L

M

Mat-

N

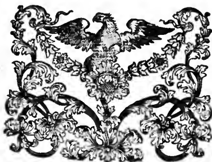
Pe-

Q

R

Sym-

Unio

INDEX BULLARUM

Quæ in hujus Undecimi Tomi Regesto continentur.

Numerus Arabicus indicat paginam, Romanus per ordinem positas Bullas.

Humi-

Pa-

FINIS TOMI UNDECIMI.

Menda, quæ in hujus Undecimi Tomi impressione irrepserunt, benevole Lector ita corriges.

Pag. 30.	§. III.	lin. 14.	Verbi	verbi
62.	§. XII.	lin. 5.	Hortio	Horatio
63.	§. VII.	lin. 2.	ei	eis
71.	§. XIV.	lin. 7.	Sartiensem	Sartianensem
114.	§. XLI.	lin. 8.	Sancrum	Sanctorum
116.	§. XLVI.	lin. 7.	qua	quam
119.	§. VI.	lin. 4.	Foderetus	Fodereus
129.	§. XII.	lin. 7.	peccare	peccasse
144.	§. XXX.	lin. 8.	Philippolen.	Philippopolen.
163.	§. IX.	lin. 22.	solutis	solitis
189.	*in Argumento*		Beatus Felix	Beata Felix
244.	§. XXV.	lin. 15.	Alexium	Alexii
274.	§. V.	lin. 11.	e duobus de viginti	e duodeviginti
284.	§. XIV.	lin. 15.	Jadram	Jaderam
287.		lin. 7.	cujuvis	cujusvis
303.	§. XLII.	lin. 5.	involoerunt	involverunt
305.	§. LII.	lin. 19.	si	sic

